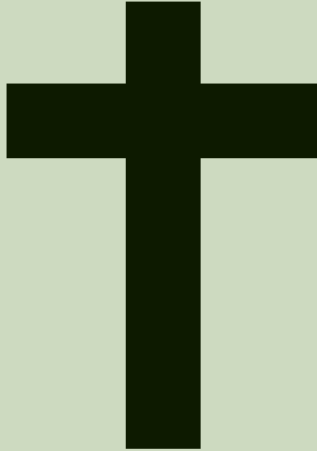

Aú-*aai* símai
kááísamakain-*aai*

The New Testament in the Awiyaana language of Papua New
Guinea

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c

Contents

FRT	1
Mátiyu	2
Mááka	49
Rúku	75
Yóni	121
Aantá-waasi	151
Rómu	193
1 Kórinti	215
2 Kórinti	237
Káresiya	251
Éfésási	259
Fírípái	266
Kórosi	271
1 Tésárónika	276
2 Tésárónika	281
1 Tímóti	284
2 Tímóti	290
Táitási	294
Fírímóni	297
Ípúru	299
Yémísi	316
1 Pítaa	322
2 Pítaa	328
1 Yóni	332
2 Yóni	337
3 Yóni	338
Yúti	339
Paápé uráin-aaí	341
Read the New Testament	363
Tuwímbai-aaigoni áwáu maarán-íye	375

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí

The New Testament in the Awiyaana language of Papua New Guinea

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1984, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication 1984 by Christian Communications Limited, Hong Kong

Print version ISBN 0 86893 137 3

<http://www.Wycliffe.org>

<http://pngscriptures.org>

<http://www.ScriptureEarth.org>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Mátíyu

Ísu wíyómpa'a iyówana Mátíyu siyáánkai-aataiya'iyio miyáumai-aatai maisuwéna Ísun-
aai agaimakáiyé. Ísuni kísau-waasima sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba
moóráwígon-awi'a Mátíyu moórá-awi'a Rífái wemá maanáúfái agaimakáiyé. Manikó séna
sáwí'lo úmaimo méraampinkemba faútyukaiye siyóntemba ááéraan-aai símai káásamakon-
aufai-wandaafimba agáúmba Ísuntafesa siyáawe. Yúndaa-waasi Ísuntafesa sésa Manikómó
iyáfasinankiwai Mésíyaan-iyé síwae séna maanáúfáifimbá agaiyáiyé. Ísu fasi'aémbá
tokéna Manikóní ámútankoni áwáuma simátimena Manikó wení waási wégarawin-aai
simátima'mae iyáiyé. Mátíyu miyán-áái maanáúfáifimbá agaimakáiyé.

Rúku 3:23-28

¹ Ísu Káráisitini akúni'lo uráan-aai. Ísun-aíwá'ná Téfitin-iyé. Téfitin-aíwá'ná
Émbaramun-iyé.

² Émbaramu Áísáakimba ma'ankówana
Áísáaki Yékopumba ma'ankówana
Yékopu Yúndaa-iyai afarawainonda matinkówana

³ Yúndaa Pérésinte Sáraante matinkaraimba
tinówa Témaan-iyé.

Péresi Éséronimba ma'ankówana
Éséroni Árámumba ma'ankówana

⁴ Árámu Ámínándapumba ma'ankówana

Ámínándapu Násonimba ma'ankówana

Násoni Sáómonimba ma'ankówana

⁵ Sáómoni Póásimba ma'ankaraimba
anówa Ré'apimaniye.

Póási Ópétimba ma'ankaraimba
anówa Rútimaniye.

Ópéti Yésimba ma'ankówana

⁶ Yési Téfitimba ma'ankówana

Téfitimo káráwiyaiwai Soromonimbá
ma'ankaraimba anówani aifaráán-kwánkón-áwí'a
Yúráya úwana ánaaen-kwamba Téfitin-iyé.

⁷ Soromoní Ríyapoamumba ma'ankówana

Ríyapoamu Ápáisaamba ma'ankówana

Ápáisaa Ésaamba ma'ankówana

⁸ Ésaa Yíósafatimba ma'ankówana

Yíósafati Yórámumba ma'ankówana

Yórámu Ásáyaamba ma'ankówana

⁹ Ásáyaa Yótámumba ma'ankówana

Yótámu É'ásaamba ma'ankówana

É'ásaa Ésékayaamba ma'ankówana

¹⁰ Ésékayaa Mánásaamba ma'ankówana

Mánásaa Émósimba ma'ankówana

Émósi Yósáyaamba ma'ankówana

¹¹ Yósáyaa Yékónaya-iyai afarawainonda matinkówana

minkánááfimbá Pépíróni-naopakewi Ísareri-waasi tatí'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a
mátinkaraawe.

¹² Pépírónifa'a mátinkon-kanaafimba

Yékónaya Síatiomba ma'ankówana

Síatio Sérápáperimba ma'ankówana

¹³ Sérápáperi Ápáyatimba ma'ankówana

Ápáyati Éráyakimumba ma'ankówana

Éráyakimu Ésomba ma'ankówana

¹⁴ Éso Sétókomba ma'ankówana

Sétóko Ékímumba ma'ankówana

Ékímu Éráyatimba ma'ankówana

15 Éráyati Ériesaamba ma'ankówana

Ériesaa Mátánaamba ma'ankówana

Mátánaa Yékopumba ma'ankówana

16 Yékopu Yósepimba ma'ankówana

Yósepi Máriyaan-awaaikó úwana Máriyaa

Ísun-anówan-iyé. Ísuntafesa Manikó íyáfasinankaraiwaiye sésa Káráisitiye wésewe.

17 Émbaramumo méronka'a sísamaifakemba éyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Téfitimo paapé urénamo méronka'a sísamaifakemba éyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Pépíronifakewi tatí'maesa Pépíronifa'a ándáfa'a mátinkarawasa méron-kanaafimba sísamaifakemba éyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówana minká'a Máriyaa Ísu Káráisitimba ma'ankaraiye.

Ísumbo ma'ánkarain-aaí.

Ríku 2:1-7

18 Ísu Káráisitimba ma'ankómba maará uráiyé. Ísun-anówamba Yósepinka'a aai símakowana Yósepi ímba wesé'a kurónka'a ámú'a paapé uráiyé. Ufaen-ámútánkó Máriyaan-arumpi túwana ámú'a paapé úwana 19 awaaikó kawé'a wéuwai séna waási túranka'a ai'máráanana Máriyaa aigaesáféna ífáimpó'a aúpá'a ai'mátuwanaumne-imayaa uráiyé.

20 Miyá ímayáa wéena a ún-kwérowana Fasi'aénkó kísau-waasigo wiyómpakewi kaainampá'a simámena séna Yósepiyo Téfitin-andafaken-kwaasi óne. Máriyaamo ámú'o káúfimba Ufaen-ámútánkó aantemba ámú'a kauwánkáimba po wembá úwoi máinompo ímba áá'a íno. 21 Iyámpóimo ma'ankáinda áwí'a Ísuwe simánkaao siyáiyé. Mináwikóni áwáuma wení waási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye siyáiyé.

22 Naaofá'a Manikón-aaímo simátimakowi siyónka'a póna miyán-tántáá'a paapé uráiyé.

23 Wemá agaimaréna séna

moórá-inaamarugo waaí ímba maiyéna ámú'a

kaumái iyámpói ma'ankáinasa miniyámpóigón-

áwí'a Émáníyueriye sénááwe

agaimaréna siyáimba mináwikóni áwáuma Manikó keséta méraiye siyáiyé.

24 Yósepi aúfínkémbá íyáfasinena Fasi'aénkóni kísau-waasigo wiyómpakewi siyóntemba awainínkómbá maiyéna 25 ímba wesé'a kúmba úwoi ména káráwiyowana iyámpói ma'ankówana áwí'a Ísuwe simánkaraiye.

2

Aafáúmó íyáúsupaken-kwaasimo taawánaraan-aaí.

1 Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awí'a Éroti méron-kanaafimba Pétaému-naopa'a Máriyaa Ísumba ma'ankarowasa némpakemba aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi kawé'-ímáyááwára'-wáási témesa Yérúsaremu-naopa'a tésa 2 sésa Yúndaa-waasiya'a káráwiyiniye sénamo ma'ankáin-iyampoi nááfara ánkaraao. Aafáúmó íyáúsipa'a méta awánáundasa moórá-o'a paapé isatá awánéta séta iyámpói ma'ankaraimba póta awánéta wenáwí'a mósa maránae séta témeta túne siyáawe.

3 Suwaná marará-káwáágó Éroti mináái isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewiwará'a isówana tirunkó sáwí'a úwana 4 Éroti óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáambo sun-kwáásíyé táántowasa túwaandu uwaná séna Manikómó ai'maráíndawimba Káráisitimba ma'ankáinda nááfara ma'ankáiniyo súwasa 5 sésa Yúndiyaa-marafa'a Pétaému-naopa'a ma'ankáiniye. Manikón-aaímo simátimakowi agaimaréna séna

6 Yúndiyaa-marafa'a Pétaému-naopaken-kwaasisono. Yúndiyaa-marafa'a

káráwiyaiwafimba kentí naaópa'o káráwiyaiwai ímba tínaaempa'a méraawe.

Kentí naaópakemba moóráwigo paapé uréna kesí waási Ísareri-waasiya'a kawé'a úmai káráwiyiniye

agaimaréna siyáiyé suwaná 7 Éroti iséna aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi aúpá'a táántowasa tuwaná tísai ena séna nóran-kanaawa minó'a paapé isará awánaraao súwasa simámúwana 8 Éroti séna Pétaémufa'a miniyámpói koayaafái úmai awané'a tasimásimiya'a kesé'a kuré'a wenáwí'a mósa máráano súwasa 9 iséna kumbá aafáúmó íyáúsupa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókó aifa'a wéwena miniyámpóimó méronka'a kowaúwasa 10 áfááraumai aamoí ésa 11 mindáúmpá'a iyésa anówane

miniyámpóiyé tuwánésa kífaesa miniyámpóigón-áwí'a mósá marésa unáámbá óin-tokésa kawe-tántáá'á kori-óntámbá fóimai amésa kawe-úmúmbó í-tántáá'á fóimai amésa asaa-wiyúm-básáwénkwárá'á fóimai ámakaawe.

¹² Ámatuwesa tún-kwáúwana Manikó kaainampá'á simátimena séna Érotimba ímba kosimáméro súwasa fi'on-ampakemba kentí naaópa'a kuráawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípifa'o kuráayan-ai.

¹³ Kúwana wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba Yósepi kaainampákémbá awánówana séna Éroti miniyámpói tufuwíndasafena wésaafa-ifo iyáfasine anówane miniyámpóiyé tí'mae Ísipi-marafa'a koména'a aáno'a simáme'a áí'mae tiyó sénaumne súwana ¹⁴ mindó'wáámbá iyáfasinena anówane miniyámpóiyé tí'maena Ísipi-marafa'a wémena ¹⁵ mifá'á komérowana Éroti pukáiyé. Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowi siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna séna Fasi'aénkó séna

Ísipi-marafakemba kesáánimba méraina'a áántaanana kouweráiniye

siyáiyé agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé.

Iyámpóimo tínkankaan-ai.

¹⁶ Éroti awánómba aafáúmó iyáúsupaken-kwaasi karo'á simánkesa kóuwana Érotin-arunko áyamba úwana aafáúmó iyáúsupaken-kwaasimo simámakon-aaisafenawe o'á paapé uráiyemo siyón-aaisafenawe imáyáa éna tuwímbai tí'maréna séna Pétaému-nao'-aempa'-naopimpa'a kae'-áátáimó uwásúwén-iyampoiye ímbo kae'-áátáimó uwásúwén-iyampoiye saafá úmai tínkantuwaaro súwasa miyá uráawe.

¹⁷ Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowin-awi'a Yéremaya siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna séna

¹⁸ Ráma-waasi áfaáraumaimo ifi'ó taráamba ísaraawe. Réserin-aísaafitantamba uráan-kwaasi miwítí iyámpóisafesa ifi'á taawasá iyámpóimo pukáantafesa timambá faráátamai tínkaraawasa úwoi ifi'á támaesa iyáawe agaimaréna siyáiyé.

Ísípifakembo tiyáan-ai.

¹⁹ Éroti puwúmba Yósepi Ísipi-marafa'a ména wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba kaainampákémbá awánówana séna ²⁰ miniyámpóigómbá tufuwónaemo senkwaási é'a púwófo iyáfasine anówane miniyámpóiyé tí'mae Ísareri-marafa'a waaó súwana ²¹ iyáfasinena awaainínkóné ááninkonte tí'maena Ísareri-marafa'a kúmba ²² Érotin-ááninkon-awi'a Ákéreasi afowán-ánóndáá Yúndiyaa-aempa'a kawáá-kísáú wémauwana Yósepi iséna mináémpá'ó wíndasafena inkaisúwana kaainampá'á Manikó simámuwana Kárirí-aempa'a ²³ Násareti-naopa'a tí'maena koméraiye. Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowi siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá Ísuntafena séna Násaretifaken-kwaasin-iyé sénááwe agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé.

3

Yónimo simátimakain-ai.

Mááka 1:2-8, Rúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

¹ Minkánaáfimbá moóráwigon-awi'a Yóni ména nombó maitinkówi póna Yúndiyaa-marafa'a kúmba máásai-marafa'a koména simátimena séna ² Manikó wení waási kawáánimba ómbaráifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá'á teró simátima'maena iyáiyé. ³ Naaófá'á Yóni ímbo méronka'a Manikón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísaya Yónimo paapé índasafena imáyáa éna agaimaréna séna moóráwigo máásai-marafa'a ména aemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambó wí'ankáiyamba wení aambá arupíse iyana minámpá'á wíno

Áísaya agaimaréna siyónka'a póna Yóni paapé úwana mináái paapé uráiyé.

⁴ Yóni káámeri-poigoni áyáú-watoi iyéna ásisamba á'wáánkau uréna fa'nóriné wantáámikóní aúwé mintón-aantemba wénena ⁵ aái simátima'maena iyúwasa Yéúsaremu-naopaken-kwaasiye Yúndiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáipákéné maanáipákén-kwáásiyé miyáumai-waasi tóso ésa ⁶ miwítí sáwí-awauma kufiyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitínkaraiye.

⁷ Yóni nombá maitinkéna awánómba áamáan-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye sáwifa'a nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tóso uwana simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Manikó kentí sáwí-meyamba timínifo nááwa simátímísara iséra inkaiséra wéteo. ⁸ Kentí sáwí-kisau tuwé'ó Manikómpá'ó té'ó é'a kawe-kísáú maiya'a tuwánánaumne. ⁹ Émbaramu kentáá síwá'ná imbá póta Manikóni kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Manikó Émbaramun-aísaafitantamba ónááwe sénaraantaasi maanóntámpinkémbá kanaámp'ó'a waási úráaro sisa'á úráawaisino. Émbaramun-aísaafitantamba uráundawi póta kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ¹⁰ Ímba kawe'-árámá iyáín-taima áwáufimba wéyaisuwesamo iyáfimbó agaisúwáántemba Manikó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíniye Yóni siyáíye.

¹¹ Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá'ó tewí nombá wémaitinkaundanifo kesináaeumbo tındawi Ufaen-ámútánkómbá ai'maránana kuména kempimbá óraa'a uwátinkainiye. Iyamó agáéntemba íniye. Wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aái sındara'ó kemó sendá sáwí'an-íye. ¹² Aawinkwínaumo sipetífimbó mósá marésamo mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimo fiyúndágomo tiyútúwáásasamo kámakama'ó índai-iyáfimbo uwááígomo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'ó mósá maráántemba waási miyaráámá íniye Yóni siyáíye.

Ísumba nombó maiyánkarain-ai.

Máaka 1:9-11, Ríku 3:21-22

¹³ Minkánáá Ísu Kárirí-aepakemba Yóndani-nompa'a téna Yóni nombá maisinkáinkwae séna túwana ¹⁴ Yóni séna ímbanifo emó nombó maisinkénda kanaán-ifo kentáfémo sémo nombá maisinkaaómó sendawe súwana ¹⁵ Ísu séna ifátuwe súndantemba miyán-uwo. Miyámó ékaimo ékai Manikó siyáini'a óyauye súwana ewé séna ¹⁶ nombá maiyankówana nompinkémbá iyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba Manikóni ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísu ane'á kumbérowana ¹⁷ aaiógó aantemba wiyómpakemba séna maawá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wé'e'a áfááraumai aamói uwánkaumne siyáíye.

4

Waántáwanko Ísumba ma'máimo awánarain-ai.

Máaka 1:12-13, Ríku 4:1-13

¹ Súwana waántáwanko Ísumba áisai úmai isáíndasafena Manikóni ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a ² koména tómbá ímba néna ayáátááka'a 40 no'waamba wáuwana áfááran-ai tówana ³ waántáwanko Ísu sáwí'ó índá awánánae séna Ísumpa'a téna séna emá Manikón-ááninko úne wésembo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana ⁴ Ísu séna Manikón-ai aúfáífinkemba séna tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Manikó siyáintemba seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye

siyáífo emó senda ímba miyá ónaumne súwana ⁵ waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena ⁶ séna Manikón-ai aúfáífinkemba séna

Manikó wiyómpakemba wení kisau-waasisomba ti'maránasa enká'á káráwiyesa pósa óntanka'a aísamai turaráanafo sésa tiyáántandesa faramónááwe

siyáíye. Mindásafe emá Manikón-ááninko úne wésembo maankákémbá ásáfenasa wiyómpakewi farámabaesa marapá'á múankanaawe waántáwanko súwana ⁷ Ísu séna Manikón-ai aúfáífinkemba

é'a miyá siyéna moórá-aaiwara'a séna

kentí Fasi'aénkó Manikómbá

áísai úmai isánae ímba seró

siyáímba emó séndantembo miyámó ékaa Manikómbá áísai úmai isáúsino. Mindásafemo emó senda ímba miyá ónaumne Ísu súwana ⁸ waántáwanko Ísumba áí'maena óraa'-omapa'a iyéna móankena seyaafá'-márafá'á káráwiyon-kwaasiye miwítí óraa-fasi'aene aráánamena ⁹ séna kenká'ó kífaemo ken-ímáyáámó mósá máréna'ó é'a káráwiyi-kisau áména káráwiyinone waántáwanko súwana ¹⁰ Ísu séna waántáwanko kóuwo. Manikón-ai aúfáífinkemba séna

kentí Fasi'aénkó Manikómpá'á imáyáa é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení kisau aantemba máéro

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana ¹¹ waántáwanko auwéna kúwasa wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasi kumésa Ísumba áwa'nai uráawe.

Ísu wení kísau mo ómbakain-ai.

Máaka 1:14-15, Rúku 4:14-15

¹² Yóni marará-káwáágón-áwí'a Érotintafena séna sáwí'a uráyiye siyóntafena ándáfa'a máankowana méron-ai Ísu iséna Káriri-aempa'a wéna ¹³ Násareti-naopa'a ímba koména Kápameamu-naopa'a koméraiye. Mindáoopa'a Káriri-nonkwaaukoni áwáifa'-naopa'a Sépiyuraaniye Náfataraiye tísaafitantambo uráawiti marará'ó wéron-daopa'aniye. ¹⁴ Ísu Kápameamu-naopa'a koméromba naaófá'ó Maníkón-ai mo simátimákowin-awí'a Áisáya agaimaréna siyónka'a póna miyá uráyiye. Wemá agaimaréna séna

¹⁵ Sépiyuraaninte Náfatarainte mindárai tísaafiti marafá'á nonkwaaukóní áwáifa'a Yóndani-nonkoni menáipá'-márágón-áwí'a Káriri-marafa'a méraawi fí'o-fi'on-kwaasisafe'a súnda ¹⁶ minkwáási túnáin-aempa'a ména sámó kaipa'á awánánááwe. Maníkóní némpa'o túnáin-aempa'o méraawi sán-kátinkainiye agaimaréna siyónka'a póna Ísu paápé éna miyá uráyiye. ¹⁷ Minkánáá Ísu simátimindasafena ómbarena simátiména séna Manikó wení waási kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá'á teró siyáiyé.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-ai.

Máaka 1:16-20

¹⁸ Ísu Káriri-waaukoni áwáifakafamba kúmba kae'-wáásiyái mésarai awaaón-áwí'a Sáimoni moórá-awí'a Pítáa úwana áfákon-awí'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau pósarai mófáá'a to-tímápa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana ¹⁹ Ísu simátiména séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to'máimo tímápa'o wénoyantemba aú-kisau tíménakai wénekaí kesáái simátimápa'a wényiyya kempá'á teró súwasarai ²⁰ mimbáré'maré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

²¹ Wesé'a kuyaná Ísu maréna kúmba kae'-wáásiyái mésarai Sápétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémisi úwana áfákon-awí'a Yóniye tifowámpín-kwimái nompín-táómpimba méresa mare'mare'-únámbá to'mayaa wéuwana Ísu minkáé'nárai táántowasarai ²² minúwóiyáámbá tifowámbá mindómpín-táómpimba auwésarai Ísuwe'a kurááye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísau mo maiyáin-ai.

Rúku 6:17-19

²³ Ísu Káriri-aempa'a naaó'-nao'a wénena amáán-daumpimpa'a Manikó wení waási kawáánin-ai minásé-áái kosimátimápa'a wénena fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófátinkafa'a kúwana ²⁴ wenááigo Síríyaa-marafa'a naaó'-nao'a wété úwasa fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasiye sáwí-amutanko tirumpimbó méron-kwaasiye tíyayaambo táúnkon-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye miyámó un-kwáási taawiya'maésa Ísumpa'a mátkówana asófátinkena ²⁵ aambo wénumba sáwífa'nanka Káriri-aempakene Tékáporisi-aempakene Yérúsaremu-naopakene Yúndiyaa-aempakene Yóndani-nonkoni menáipákén-kwáásiyé miyáumai-naopaken-kwaasi wempá'á tóso uráawe.

5

Ísu omápa'a iménamo simátimákain-ai.

Rúku 6:20-23

¹ Ísu mérowasa sáwífa'-waasimo tóso umbá tuwánéna omápa'a imérowasa wení waásisomba túwaandu uwaná ² simátiména séna ³ Manikó súwa'nai ínkwaé sewí Manikó miwí kawe'á wéuwatinkena miwiyá'á wégawaaniye. ⁴ Miwifimbá sáwí-imayaa wéraisana tirunkó umbái wétaiwai Manikó miwí kawe'á wéuwatinkena fetói wéuwatinkaiye. ⁵ Kentúmo ímbo maimaésa wéiyowi Manikó miwí kawe'á wéuwatinkaimba pósa siyáim-barama maénááwe. ⁶ Manikó siyáintemba miyámó ónaemo wéséwi Manikó miwí kawe'á wéuwatinkena kawe'ó úmáimo méraiyyantafena kawe'-í'a uwátinkainiye. ⁷ Tirumbó wéuwatinkaawi Manikó miwí kawe'á wéuwatinkena arumbá uwátinkainiye. ⁸ Tirumpinkémbó kawe'-áái aantemba wéséwi Manikó miwí kawe'á wéuwatinkaimba pósa Manikómbá awánánááwe. ⁹ Waásifimbo farumó uwátinkaiyyantafesa kísau wémaewi Manikó miwí kawe'á wéuwatinkena kesí iyámpóin-owe síniye. ¹⁰ Manikóntáfésamo imáyáamo ésamo arupise úmáimo méraantafesa sáwí'a wéuwatinkaawe. Manikó miwí kawe'á wéuwatinkena miwí wení waási-i'o ombá póna wégawaaniye. ¹¹ Kembiwímó

kentáfé'lo fasi'ámaimo méraantafesa mindásafesa sáwí-ai simátinkesa sáwí'a uwátinkesa fí'lo-fí'on-karo'-aai simátinkáamba Manikó kembiwí kawé'á wéuwatinkaiye. ¹² Naaófá'lo Manikón-aaimo simátimawimo sáwí'lo uwátinkaraantemba káfé'a sáwí'a wéuwatinkaamba tirunkó kawé'á wéina'a aamoi é'a wiyómpakemba kentí kawé'-mékámá maenáawe Ísu siyáiyé.

Ságon-aaiye uwígón-aaiyemo Ísu siyáin-ai.

Máaka 9:50, Rúku 14:34-35

¹³ Ísu simátimena séna marapá'lo méraan-kwaasifimba mé'a uwígómó ásémo intenkáamba wéowe. Miyá wéombanifo uwímó sáwí'lo énamo ímbá ímba kawé'á úmai kéna ímba áséma éna sáwísankaamba isasá aampa'á tukésa wénowe.

¹⁴ Marapá'lo méraan-kwaasifimba mé'a sámó kaintenkáamba wéowe. Omápa'lo wérain-daopa'lo mósá awánaantemba kembiwí méraawini áwúma wéawanaawe. ¹⁵ Iyamá ómbá kúra'maresa ímba aúpá'á maráiyamba afora'á makésa mindáópaken-kwaasi awánanáawe. ¹⁶ Miyáumai sámó kaintemba waásifimba mé'a sán-kátinkaiyasa kentí kawé-kísáú tuwánésa kentifo wiyómpa'lo méraiwin-awi'a mósá maranáawe Ísu siyáiyé.

Ísu ámáambo siyáin-ai.

¹⁷ Ísu mináái simátimena séna ímba kentáfé'a sé'a Mósese siyáin-aime Manikón-ai simátimakaawi siyáan-aime ifá'á túwáiwaiye ímba seró. Manikón-ai siyáan-ai ímba tuwánáumpo siyáantení'lo úmaimo paápé indasafe'a kunkáumne. ¹⁸ Simátiménda ísáaro. Wiyómba maramá wéraisana póna Manikón-ai waé'wae'a wéiyé. Manikón-aiigo seyaafá'á waé'wae'a wéimba póna minááigómó siyáinten-úmai seyaafá-tántáá'á paápé íniye. ¹⁹ Miyáumai Manikón-aafinkembo karo'-ááímó taraisésamo fí'owantafesamo sésamo wéundantemba miyá índa mindá kanaán-iyé siyanamo éna Manikó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba ímba fasi'aén-kwáásin-owe sínifo Manikón-aaimo taawiyafésamo simátimesamo séna Manikón-ai ísáaro wésewisafena Manikó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba óraa'-waasin-owe síníye. ²⁰ Moórá-ai simátiménda ísáaro. Amáán-kawaa-waasiye ámáamba sen-kwáásiyé séna Manikómó siyáintemba úmai méraumnemo sembá karo'á wésewe. Miwímó ontembó kembiwímó é'a Manikómó kawáánipa'a ímba mé'a Manikómó siyáintemba érai'a miyámó é'lo é'a Manikómó kawáánipa'a ménaawe Ísu siyáiyé.

Tínkamón-aaimo siyáin-ai.

Rúku 12:57-59

²¹ Ísu maarán-ááiwará'á siyáiyé. Naaófá'á Mósese kentíwá'násafena simátimain-ai ísaraamba maará siyáiyé. Ímba tinkamiyasa púwóro. Miyámó íyasamo ésa aafimbá maitinkánáawe siyáibanifo ²² simátimé'a sune. Miwítí waásisafesa aaisambá wétiyiyawi aafimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-iyé. Miwítí waásisafesa sáwí-ai simátinkááwi tí'maesa aaimó ísáawitopa'a tíyasa aafimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-iyé. Miwítí waásisafesa uwó-wáasiyá'lo úwoi-waasiya'lo sésa símai sáwí'a wéiyawi ónkaifa'lo iyamó wégaipa'a méraiymba mindá kanaán-iyé. ²³ Miyán-áái imáyáa ombá Manikóntáfé'lo imáyáamo é'lo moórá-tantaa'lo aménae'lo óraa'-amaan-daumpa'lo komé'lo é'a kentí waási aai ta'ótokaiya'lo tááka'lo maké'lo é'a ²⁴ Manikómbó amíyan-tantaa'a óntafisiye síníye ewaa'á mámare'a mináái kóisámai arupise uwásuwe'a kouweré'a Manikómbá áméro. ²⁵ Aaimó simátinkanae siyawimo tí'mae wiyasa aampa'á mósímai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa

i-wáási tímíyasa ándá-naumpa'a tinkánáawe. ²⁶ Ímbo miyámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa ímba ááema tai'ánaumne sésa seyaafá'-mékámá tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiyé.

Aarakwá'lo tasáén-aaimo siyáin-ai.

Mátíyu 19:9, Máaka 10:11-12, Rúku 16:18

²⁷ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á Mósese simátimain-ai ísaraamba maará siyáiyé. Fí'owi tuwaainntóné tuwaai'wainté ímba nóro siyáibanifo ²⁸ simátimé'a sune. Moóráwigo moórá-inimbo awánénamo tafisénéa sénama índa ímba afora'á ínifo imáyáa aantemba tafisinana Manikó séna imáyáafinkemba é'a wéntafisiye síníye. ²⁹ Túrankomo sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'lo é'a ónkaifa'lo wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'lo uráinda maisuwé'lo méraiymba mindá kawé'an-iyé. ³⁰ Tiyáánkomo sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. Kae-tiyáámbó wéraina'lo é'a sáwí-marupa'lo iyamó

wégaipa'a wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráinda maisuwé'o méraiýamba mindá kawé'an-iyé.

³¹ Naaófá'á Mósese maará siyáíye. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaíndawí aúfáifimba agaimaréna séna kesuwaainímá ai'mátuwaumne séna agaimái amínó siyáimbanifo ³² simátíme'a sùne. Awaainínkó ímba moórá-waasigoe wénisana awaaiikó ai'mátuwaísana minínínkó kówéna moórá-waasi komaiyéna minínínkó aú-waasigoe wénimba sáwí-anka'a wéniye. Aifa'-áwááikómó ai'mátukaintafena miyá wéíye. Moórá-waasigoe ai'mátukain-inimbo wémaimba wewará'á umémbá wémaiye Ísu siyáíye.

Seyaafá-tántáápiimbá ímba matuwé'a seró-áái.

³³ Ísu maarán-ááiwará'á siyáíye. Naaófá'á Mósese simátímakain-ai ísaraamba maará siyáíye. Fasi'aénkómpátá miyá ónaumne síyamba karo'á sefáínifo érai'a sé'a miyán-oro siyáimbanifo ³⁴ simátíme'a sùne. Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a érai'a miyán-oro. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo é'a érai'a ímba miyán-oro. Maníkó káráwiyaiwí wíyómpa'a méraifo Maníkón-áwíka'a ímba matuwé'a seró. ³⁵ Maníkó marapá'á káráwiyai'pa'an-ífo ímba marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Maníkó káráwiyain-daopa'an-ífo ímba mindáópa'a matuwé'a seró. ³⁶ Fafután-á'nóntáurá'á kaantún-a'nontau ímba kanaán-ure'a kaantún-a'nontaura'a fafután-á'nóntáú ímba kanaán-uránaáfo tí'nónká'á ímba matuwé'a seró. ³⁷ Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. Ewé miyá ónaumne seró. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. A'áo ímba miyá ónaumne seró. Simátímunda-ai waántáwankon-imayaafinkení'a wéowe Ísu siyáíye.

Anondáámo ímbo tínkamiyan-ai.

Rúku 6:29-30

³⁸ Ísu mináái simátimena séna Mósese simátímakain-ai ísaraamba maará siyáíye. Moóráwigo moóráwígóni aúrambo fituwáinasamo ésa wen-ánóndáá wenaúramba fituwánaáwe. Moóráwigo moóráwígóni áwááyaamba pótuwainasamo ésa wen-ánóndáá wenáwáyaamba pótuwanaawe siyáimbanifo ³⁹ simátíme'a sùne. Sáwí'o uwátinkaiya'a ímba anondáá miwí sáwí'a uwátinkáaro. Táá'o tuwaumiya'o é'a ímba anondáá tínkame'a anekal'á wáé-timiyasa tuwamónááwe. ⁴⁰ Kentí unáánkwátóisafesamo maénae sésamo tí'maesamo aaimó isáín-waasigompa'a kurésamo siya'o é'a ímba a'áo siyamba paákákén-únánkwátóiwara'a tíméro. ⁴¹ Aampa'ó ta'ótoresamo sésa kentáási moparáwímbá kárika'a síwa'nai orómó siya'o é'a ímba a'áo siyamba úwoima ayáátáaka'a túwa'nai oro. ⁴² Moórá-tantaa'a simiyó siya'o é'a úwoi tíméro. Moórá-tantaa'a wááu simiyó siya'o é'a miyán-oro Ísu siyáíye.

Namuro-wáási kawé'a uwátinkáaro-ai.

Rúku 6:27-28,32-36

⁴³ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á simátímakain-ai ísaraamba maará siyáíye. Kentí waási-imayaan-oro. Kentí namuro-wáási tíyamba uwátinkáaro siyáimbanifo ⁴⁴ simátíme'a sùne. Kentí namuro-wáási imáyáa tím'é'a sáwí'o uwátinkáawisafé'a túwa'nai úmai Maníkómpá'á inai seró. ⁴⁵ Miyámó ombá wíyómpa'o kentífo méraiwaíni iyámpói-i'a wéowe. Maníkó miyáumai kawé'a uwátinkena aai sisaná aa'lá kaisaná kawé'-wáásiyá'é sáwí-waasiya'e aa'lá kaisaná Maníkó aai sisaná aa'lá tisaná arupísemo on-kwáásiyá'é ímbo arupísemo on-kwáásiyá'é aa'lá wétiye. ⁴⁶ Seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo wéowasamo ombá anondáá miwí-imáyáawará'á wéowe. Taakisimó máén-umen-kwaasi ímba kawé'-wáási ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-imáyáa wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imayaamo aantembo iyanamo éna Maníkó ímba kawé'-mýámbá tímínífo kentí namuro-wáásiwára'á imáyáa tíméro. ⁴⁷ Seyaafá'nánká kentí waási-i'a úmai kawé'a wéuwatinkaawe. Maníkóní ambó ímbo wéaraaiwaewiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kentí waási aantemba ímbanifo kentí namuro-wáásiwára'á kawé'a uwátinkáaro. ⁴⁸ Kentífo wíyómpakewi kawé'-i'a úmai méraiamba mindásafé'a imáyáa é'a kawé'-i'a úmai méraaro

Ísu siyáíye.

6

Wétuwa'nai-on-ai.

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwímbaísafé'a tirumbá uwátinke'a túwa'nai íyamba ímba maarán-imáyáa é'a waási méraiýanka'a wétuwa'nai-onasa óraa'-waasin-iyé síwae-imayaamo ímba íyamba úwoi túwa'nai oro. Miyán-imáyáámó wéé'o túwa'nai iyanamo éna kentífo

wíyómpakewi kawel-méyámbá ímba tímíníye. ² Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai iyamba waási aamoi uwásinkaiwae-imayaa ímba é'a ímba óraaka'-óraaka'a síyamba úwoi túwa'nai ónááwe. Kaumbo-kael-ááiwará'-wáási ámáán-daumpa'e aampa'lé toruparésa óraaka'o sembá óntamo ímbo makáawimo tímémba ímba miwí-imáyáá ombá wétimesa kesúwí'a mósá maráiwae sésa wétimewe. Érai'a simátimela sune. Mindámo tímén-anondaa miwí túwí'o mósá máráámba é'a mimbéyámba wémaewe. ³⁻⁴ Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai iyamba kesí waási suwánaafó sé'a waásimo ímbo méraiyan'ka'a túwa'nai oro. Miyámó ombá kentifo aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna kawel-méyámbá tímíníye Ísu síyáíye.

Manikómpá'á inaimó sen-áái.

Rúku 11:2-4

⁵ Ísu mináái simátimena séna Manikómpá'ó inaimó síyamba kaumbo-kael-ááiwará'-wáásimó sentembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa aamoi uwásinkaiwae-imayaa ésa ámáán-daumpa'a mésa waásimo tóso on-áémpá'á mésa inái wésewe. Érai'a simátimela sune. Miwímó miyámó wéon-anondaa miwí túwí'o mósá wémaraamba mimbéyámba wémaewe. ⁶ Miwí miyá wéofó Manikómpá'á inái síyamba kentí naaúmpa'a kembiwí aantemba imé'a kentifombó ímbo ane'ló awánaawimpa'a inái síyana aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna iséna kawel'á úmai túwa'nai íníye. ⁷ Manikómpá'á inái síyamba úwoi-aaiyaamba ímba símai tafisénááwe. Manikóni aambó ímbo arááiwaéwi sésa tafisímái-aaisa senanasá súwa'nai íníye sésa úwoi-aaiyaamba símai wétafisefo ⁸ ímba miyán-oro. Kentifombó Manikómpá'ó miyám-baaran-aaisafe'ló wéaisai-e'ló súwa'nai íníyemo síyamba é'a awánaraimba póna túwa'nai íníye. ⁹ Manikómpá'ó aaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao wíyómpa'ló méraandawi enáwí'a iyáakarain-awita mósá wémaraumne. ¹⁰ Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. Wíyómpakewimo ení ámáámbo arááiwaéntemba marapátá méraundawisa miyáumai arááiwaéno. ¹¹ Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó. ¹² Waásimo aoisaaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaaambá maitiyúwána miyáumaisa kentáási aoisaaambá maisiyuwaaó. ¹³ Sáwí-yantaakomo kentáá ma'máimo awánáindasafenamo ínamo e wasiyuwaaó. Seyaafá'-má'ú-yántáákó kentááfimbá tífo sé maisiyuwaaó. [Ení waási kawáánúmae wéiyonana ení fasi'aémbá waé'wae'a úmae wéiyisana enáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aainíye.] Miyán-áái Manikómpá'á seró.

¹⁴ Sáwí'o uwátinkaraamba ímbo anondáámo sáwí'o é'ló ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba túwa'nai ena maitiyuwáinifo ¹⁵ sáwí'o uwátinkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'ó ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba ímba maitiyuwáiníye Ísu síyáíye.

Tómbó aawentamó on-áái.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna Manikómpá'ó inái aantembo sé'a tómbá wéawentan-omba aasásó'l-wáásimó ontembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa sésa kawel'á ésa tómbá wéawentan-owe síwae sésa tómbó ímbo naanten-tó'l'á matuwésa méraawe. Érai'a simátimela sune. Miwítí méyámbá miwí túwí'a mósá wémaraam-beyamba é'a maiyáawe. ¹⁷ Miwí ésa miyá wéofó kembiwí tómbá wéawentan-omba tó'l'a wisuké'a tí'nóntáu paasé'a túmai kawel'á úmaraiyasa ¹⁸ waási tuwánésa tómbá wéawentan-owe ímba síyana kentifo tuwánéna kawel-méyámbá tímíníye. Kentifon-ane'ló ímbo awánaawi aúpá'ó ombá awánaiwai kawel-méyámbá tímíníye Ísu síyáíye.

Wíyómpaken-kawe-tantaakon-aaí.

Rúku 12:33-34

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna marapátá'ó méraamba sáwífa'-ontama ímba máraaro. Maráíyan-ontama ufóiyaraamba ínana waígo náinana táúkaa'a ínasa mindámbá sáwí'a uwásuwesa umémbá maenááfo sáwífa'-ontama ímba maré'a ²⁰ kawe-kísáú maiyana kentí kawe-tántáa'á wíyómpa'a wéiníye. Wíyómpa'a wéraiama ufóiyaraamba ímba ínana waígo ímba náinana táúkaa'a ímba ínasa waási ímba umémbá maiyana úwoi wéiníye. ²¹ Marapátá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáinifo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáiníye Ísu síyáíye.

Túranko kentí imáyáfimbo sámó kain-áái.

Rúku 11:34-36

²² Ísu mináái simátimena séna túranko kentí imáyáfimbo sámó kain-tántáa'án-íye. Túrankomo kawel'ó úmáimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá sámó káinifo ²³ túrankomo

ímbo kawel'ó úmaimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwinkáíniye. Marapá-tántáá'-ímáyáá aantembo íyanamo éna kempímbo sámó kain-tántáá'ó ímbo wénamo éna kumeu'ó í-tántáákó óraa'a úmai wéiniye Ísu siyáíye.

Óntantafena Maníkóntáfénamo siyáin-aaí.

Rúku 16:13

²⁴ Ísu mináái simátimena séna ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamói ésa moóráwigomba ímba aamói uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawel'á úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaráí ónááwe. Miyáumai Manikóní kísau mo maé'ó é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-ímayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-ímayamo é'ó é'a Manikóní kísau ímba maénaáwe Ísu siyáíye.

Méraantafe'a ímba óraa'-ímayaa oró-áái.

Rúku 12:22-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna mináái ímáyaá é'a simátimé'a sune. Méraamba ímba óraa'-ímayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba óraa'-ímayaa é'a kentúra'ó unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-ímayaa-oro. Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-íye. Unáánkwátói iyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-íye. ²⁶ Numagómp'á ímáyaan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmp'a makéna wénaifo kentífo niyómpakewi miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Manikón-auranka'a kemá waási numagómbá iyáákaraamba póna kentí tómbó éna tímíniye. ²⁷ Kembiwímó óraa'-ímayaa é'ó é'a maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáatááka'a méranaawe.

²⁸ Unáánkwátói iyantafe'a ímba óraa'-ímayaa é'a waiwandáánk'á ímáyaan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátói makáífo ²⁹ simátimé'a sune. Naaóf'á Yúndaawáasiti óraakon-awí'a Soromoní sáwífa'-unankwatoye ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa kawel'an-íye sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawel'an-íye wésewe. ³⁰ Ufá'á ko'naariri-tántáá'é séna waiwandáámbá Manikó makáíye. Umá ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Manikó mintántáá'á ímáyaá éna ko'naariri-tántáá'á makáíye. Miyáumai Manikó waásisafena ímáyaá éna kentí unáánkwátói tímínifo kembiwí Manikóntáfé'a ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-íye ímbo seráámbá wésewe. ³¹ Manikó wétuwa'nai-ímbo pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-ímayaa é'a unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-ímayaa-oro. ³² Manikóní aambó ímbo arááiwaéwi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-ímayaa wéowe. Tómbó nombó ímbo wéne'ó é'a púwófo séna kentífo ímáyaá éna wétimifo ímáyaá ímba óraa'-ímayaa wé'a ³³ Manikómó wení waásimo kawáánintafe'a aifa'á ímáyaá é'a wembó arááiimo taini'ó wéontafe'a ímáyaá é'a miyámó owaná mintántáá'á wétimiye. ³⁴ Aúnkáwe aafáyáawe paápé índá-tantaatafe'a ímba óraa'-ímayaa íyana tirunkó umbái táino. Káfé'a wérain-tantaatafe'a ímáyaá é'a aafáyáamo paápé índá-tantaa'a awáné'a ímáyaá é'a moórá-kanaa moórá-kanaamo paápé índá-tantaa'ó awánaantamba ímáyaan-oro Ísu siyáíye.

7

Ímba sáwí-aaí simátiméro-aaí.

Rúku 6:37-38,41-42

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwáné'ó é'a sáwí-waasiye siyanamó éna Manikó kentáfénawara'a miyá sínifo tuwáné'ó é'a sáwí-waasiye sefó. ² Kawel-áái wésimatimé'a sáwí-aaí wésimatimé'a iyantafena Manikó kembá miyá íniye. Tíménen'íla úmai Manikó miyáumai tímíniye. ³ Kentúrampimba iya-arumbá wéraisá'ó ombá ímba awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴ Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wéseo. ⁵ Kaumbo-kael-ááiwará'-wáásín-ófo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáíye.

⁶ Kawe-tántáá'ó iyánkómbó ímbo áméntemba Manikón-aaí taraisiyawi ímba simátiméro. Simátimiyasamo ésa karaánáa'a simátinkanaawe. Kawe-tántáá'ó póigombo ímbo áméntemba Manikón-aaí ímba sínkáíye wésewi ímba simátiméro. Simátimiyanamó éna minááiógó fiyúndáraamba to'wíniye.

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Rúku 11:9-13

⁷ Ísu sένα Maníkómpá'ó inaimó wésemba áisai úmae wéiyiyana timíníye. Áántamae'ó wéiyiyana kentáái isáíníye. Wésaafa úmae iyiyana Maníkó aráátimíniye. ⁸ Áisai iyanamo éna Maníkó timíníye. Wéaantewanamo éna Maníkó kentáái isáíníye. Saafámo iyanamo éna Maníkó aráátimíniye. ⁹ Kemá iyámpóíwara¹-waasi kentáánintombo kisaamá simiyómó siya'ó é'a ímba óntamba timiyamba kisaamá timénááwe. ¹⁰ Mófáá'a simiyómó siya'ó é'a ímba iyaankafayaambá timénááwe. ¹¹ Énifo sáwí-waasi ombánifo kentáánintomba kawetántáá'a wétiméfo wiyómpakemba kentáásifowa kawe¹-aantemba iwáí póna áisai iyawimo éna kawetántáá'a timíníye.

¹² Kembó tirááimo táinda-i'ó úmaimo wétuwa'nai-iyá'a miwí miyáumai túwa'nai oro. Minááímó simátimunda Mósese siyáin-aaiye Manikón-aai simátimakowi siyáan-aaiye minkáé¹-ááígóni áwáuma wésimatimune Ísu siyáíye.

Kári'-ontagon-aai.

Rúku 13:24

¹³ Ísu sένα kae¹-óntámá wéraisá'a kári'-ontafimba iyáféráaro. Óraa'-ontama óraa'-ankoni ontamán-íye. Manikóni némpa'ó maé'mae'ó iyan-aempa'a minóráá¹-ámpá'a wéwesa sáwifa¹-waasi minóntáfimbá wégowe. ¹⁴ Kári'-ontama umbai-ánkóni ontamán-íye. Aúí'ó úmaimo maé'mae'ó iyan-aempa'a minúmbái-ámpá'a wéwesa sesimái-waasi aantemba minóntámá saafá úmai awánésa wéiyaferaawe Ísu siyáíye.

Karo¹-ááímó sen-kwáásí táái.

Rúku 6:43-44, Rúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináái simátimena sένα tuwímbai karo¹'a simátimesa sésa Manikón-aai simátimunda-waasi úne wésewi miwí káráwimai méraaro. Sipisípi-poigomo aano úmaimo máintemba miwí karo¹-ááwéyáá úmai wénombanifo kawe¹-ímáyáá sáwí'a wéuwatinkaankwaasin-owe. ¹⁶ Miwítí áwáumo awánánae'ó é'a miwítí kísau awané'á miwímó méraawini áwáuma awánaaro. Fekómó éna ímba áwiyanda-arankaamba iyáínífo fe¹-aramba iyáíníye. Antirígómá afo¹-afáá¹-arankaamba ímba iyáínífo antirí-aramba iyáíníye. ¹⁷ Miyáumai kawetáígó kawe¹-árámbá iyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaiye. ¹⁸ Kawetáígó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawe¹-árámbá iyáísasa ¹⁹ kawe¹-árámbó ímbo iyáín-taima iyáímai iyáímbá wéagaisuwaawe. ²⁰ Miyáumai minkaró¹-wáásiti kísau awané'á miwítí áwáuma miyaráán-úmai awánánaáwe.

²¹ Kentáfésa kesí Fasi'aénkón-íye wésewiwara'a Maníkó ímba seyaafá¹nánká káráwinda póna kesifo wiyómpakewimbo arááimo tainí'ó wéowi aantenka'a káráwiyíniye. ²² Maníkó seyaafá¹nánká méraawini áwáusafesa tísai índa-kanaa túndara'a kentáfésa sáwifa¹-waasi sésa Fasi'aénkóo ení fasi'aéntámbá Manikón-aai simátimakaumne. Ení fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyukaumne. Ení fasi'aéntámbá fi'ó-fi'on-kawekisau ímbo awánaaren-kisau maiyáumne siyambanifo ²³ simátimé'a súné. Ímba kesí waási é'a sáwí-kisau wéraaen-kwaasin-ófo kóro kemá sénomne Ísu siyáíye.

Naambó urááyawi-taai.

Rúku 6:47-49

²⁴ Ísu mináái simátimena sένα kesáái isésa wéaraaiwaewi miyán-kwáásímó simátiméndara'a isáaro. Kawe¹-ímáyááwára¹-wáásí fasi'aén-dámbá ónae sésa mai'á u¹maésa kumémesa óntanka'a naamayáámba múfaimai naambá úmaraiyana ²⁵ aa'á téna óraa¹-nomba finana mindámbá ímba tawisínda fasi'ámai wéena óntanka¹-namba póna úwoi wéíniye. ²⁶ Énifo kesááimo isésamo ímbo kawe¹'ó úmaimo wéisaiyawí miyán-kwáásímó simátiméndara'a isáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'á ukésa iyamba nonáámáíya'a paáká'á úmakaiyana ²⁷ óraa¹-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawisisuwainana sáwí'a íniye Ísu siyáíye.

²⁸ Ísu mináái simátimuwasa túwaandu urón-kwaasi isésa ²⁹ ámáámba sen-kwáásímó sentembá ímba sífo óraa¹-waasigoraamba siyé sésa táátáfesa uráawe.

8

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwánkarain-aai.

Máaka 1:40-44, Rúku 5:12-14

¹ Táátafesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwifa'nanka ánaaemba arááiwáuwana ² moóráwigo námombo kón-kwaasi Ísumpa'a téna óraakon-iyé séna aisamaifimba takifaena séna kentáfénamo ankáinamo e kanaa'á aú'í'a uwásinkainone súwana ³ Ísu ayáámba ane'lá ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ⁴ Ísu séna enáúra'o uwánkaunda-aai simátimenafó enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Móseseemo siyáintemba ámáán-kisau-waasifa'a wéma enáuma máaraatime póima tímínasa Manikóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánésa áurakemba kawáúwiye sénááwe Ísu siyáiyé.

Rómu-i-waasigon-aaí.

Rúku 7:1-10

⁵ Ísu mináái simásuwena Kápaneamu-naopa'a kúwana Rómu-i-waasiti kawáágó ména Ísumpa'a téna óraaka séna ⁶ óraakoo kesí kísau-waasi naaúmpa'a ména óraa'-ai'a isaná áuwawaako ímba úwauwa wéisana méráiyé súwana ⁷ Ísu séna koasófankanaumne súwana ⁸ wemá séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwófi'a inompo ifátuwe aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino. ⁹ Kewará'á kawáá-kísáúgóní áwúma awánaraunda kesí kawáágó sisa'á wení kísau wémae'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe'a sé'a waaó súnana wéwisa'a moóráwigontafe'a sé'a tiyó súnana wétisa'a kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéfo úwói aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino súwana ¹⁰ Ísu mináái iséna áatafena éna wembó arááíwa'maesamo kun-kwáásisóntáféna séna simátimé'a sune. Minkwáásí Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai í-fásí'áémbá tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fi'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe. ¹¹ Simátiménda ísáaro. Aafáúmó iyáúsipakene kúwáféráipakene fi'o-fi'on-aempakene sáwifa'nanka tóso ésa Manikó wení waásimo kawáánipa'a ména kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe tómbá náiyambanifo ¹² mindárau tisaafitanto wááwi miwi túma maimaé wéiyesa sésa Manikó kawáánipata ménaumne wésewi tí'maena kumeu'ó in-áémpá'á tiyuwáínasa ifi'á wétesa sáwí'a úmai ména túwááyaamba umpufuwónááwe Ísu simátiména ¹³ Rómu-i-waasiti kawáágóntáféna séna emó kentáfémo séndantemba miyá onaná asófainifo ení naaúmpa'a waaó súwana minkánáá wení kísau-waasi asófankaraiye.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinakarain-aaí.

Máaka 1:29-34, Rúku 4:38-41

¹⁴ Ísu Pítaani naaúmpa'a iména awánómbe Pítaan-aráandaomba áuiya kówana mérwana ¹⁵ ayáánka'a ta'ótorowana mináúiyá tasi úwana iyáfasinkena tómbá kúfu'a uwátimakaiye.

¹⁶ Úwasa fenómpinka'a sáwí-amutamba tirumpimbó mérón-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a túwana aai séna sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asófatinakaraiye. ¹⁷ Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísaya agaimaréna Ísuntafena séna

si'ó wéimba asófasinkena

si'ó wéimba tasi uwásinkaraiye

agaimaréna siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Ísumba arááíwaenaemo siyáan-aaí.

Rúku 9:57-60

¹⁸ Moórá-kanaa sáwifa'nanka tóso ésa Ísun-amándára'a mérwana tuwánéna wení waásisafena séna nonkwaaúnkóní menáipátá kónae súwana ¹⁹ moóráwigo ámáámba sún-kwaasigo téna séna seyaafá'náópa'o nín-dafa'a esé'a nónaumne súwana ²⁰ Ísu minkwáásigómbá áisai ena séna emó sénda súnda-aai imáyáan-uwó. Waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko ímba naambá úmare'a wéwaumne súwana ²¹ moóráwigo wembó arááíwauwai séna óraakoo méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne súwana ²² Ísu séna ímbanifo kesáái imbo isésamo pukáano-kwaasiyaamba owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá kembá sirááíwauwo Ísu siyáiyé.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aaí.

Máaka 4:36-41, Rúku 8:22-25

²³ Ísu mináái simámena wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyátesa nonkwaáunkóni menáipá'a kumbá ²⁴ Ísu aün-kwaigurówana minkwaaúmpá'a óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafó sésa ²⁵ inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa Fasi'aénkó puwúnafosa súwa'nai uwo suwaná ²⁶ nóntafera wéinkaisoo. Kentimankúmba kári'an-iyé séna iyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó kará'náguwana ²⁷ táá'a úwasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya'iyó. Fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutambo maitíyukain-aai.

Máaka 5:1-17, Rúku 8:26-37

²⁸ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Kárirí-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa mimbárafá'a kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba kumúwasarai kae'narai wempá'a tiyááye. Minkáé'narai sáwí-amutamba tirumpimbá mérowasarai waásimo utátinkón-ontan-aifa'a mésarai túwáfiya wéyasa waási inkaisésa minkáé'naraimo méroyapa'a ímba kuwasarái minkáé'narai Ísumpa'a tésarai ²⁹ óraaka sésarai Manikón-ááninkoo sinkami-kanaa ímba tiyáisa sinkaminiyerai wétene suyásá ³⁰ ewaa'á sáwífa-poima mésa umá wénowasa ³¹ minkáé'narai tirumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa sésa si'mátuwesaaomo e mimpó'i tirumpimbá si'maraáo suwaná ³² miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkáé'narai tirumpinkémbá kárúwesa pói-tirumpimba koférówasa mimpóisómbá seyaafá'a ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaáumpimbá kúwáférómbo putásowasa ³³ póiya'o tafikówi awánésa minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa póigomo úne Ísumo minkáé'naraimo uwátinkone mósimatim-besimati uwasá ³⁴ isésa koawánánae sésa kumbá koawánésa Ísuntafesa sésa maambárafá'a ífá siyuwésa kóuwo siyáawe.

9

Ísu aísamaimo pukówimba kawe'ó uwánkarain-aai.

Máaka 2:1-12, Rúku 5:17-26

¹ Suwaná Ísu wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyátesa kumbá wení naaópa'a marapá'a kumúwasa ² tuwímbari aísamaimo pukówimba wandaaifímbari marésa taawiya'maésa tésa Ísumpa'a máánkówana Ísu tuwánéna taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawe'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ³ amáámbo sun-kwáási keáimbá sésa Manikó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínifo minkwáásigó Manikómbá karaáná'a wéankaiye suwaná ⁴ Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra miyá-sáwí-imáyáá wéoo. ⁵ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafenamo séna iyáfasine eyáárika'a waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa awánánááwe. ⁶ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo aráátiménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna iyáfasinke ení wandaaímá maimaé ení naaópa'a waaó súwana ⁷ iyáfasinena wení naaópa'a kúwasa ⁸ mérowi Ísumo úmba awánésa táátafesa ésa Manikón-áwí'a mósá marésa sésa Manikó minkwáásigómbá fasi'aémbá ámisana póna miyá uráiyé sésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáakaawe.

Ísu Mátíyumbo áántarain-aai.

Máaka 2:13-17, Rúku 5:27-32

⁹ Suwaná Ísu tuwéna wéna awánómbo moóráwigon-awí'a Mátíyu taakisimó máúndaumpa'a mérowana awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana iyáfasinena wembá arááiwa'maena kúwasa ¹⁰ Ísu wení kísau-waasiye Mátíyuni naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa sáwífa'nanka taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé mindáúmpá'a imésa nowasá ¹¹ amáán-kawaa-waasi awánésa Ísuni kísau-waasisafesa tísai esa sésa kentí óraako nóra sénawa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a tómbá wénaiyo suwaná ¹² Ísu iséna séna tiyofaan-kwaasi kawe'-úmimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-ófo tí'o in-kwáási wétuwa'nai-owe. ¹³ Mindásafe'a arupíse úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Manikómpá'a tiwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Manikómpá'a tiwae sé'a kunkáumne. Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Manikó séna

póimo tufú!maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune

siyáimba mindásafe!a imáyáa é!a miyá wéumpo minááígóni áwáuma isé!a miyán-oro Ísu siyáíye.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mááka 2:18-22, Rúku 5:33-39

¹⁴ Súwasa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasi Ísumpa!a tésa áisai esa sésa keséta ámáán-kawaa-waasiye moórá-mora-kanaa Manikóntáféta imáyáa éta tómbá imbo náunda inai aantemba wéumpo eni kísau-waasi imba miyá ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ¹⁵ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbo kautiminda miwisé!a mérainasa aamoi ésa mintómbá imba a!áo sénááfo úwoi nánááwe. Ánaeemba minkwáásigómbá ai!mae kóiyasa minkánáa amááraasomba tirunkó sáwi!a inasa tómbá a!áo sénááwe Ísu séna wemó ánaeemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáíye.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa!ó wéraisasamo ombá aú-ampanta imba kárámai wéfaruwowe. Miyámó iyanamo éna aú-ampantago sáwi!a inana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba imba íníye. ¹⁷ Aú-anda-aran-domba ááéraa-sipisipi-asi-anafeumpimba imba wéfatimaraawe. Miyámó iyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa!a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwi!a inana mindómbá úwoifa!a fatiwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawana minándá-árán-dóné misípísípí-ási-anafeune kawe!á úmai wéraiye Ísu siyáíye.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mááka 5:22-43, Rúku 8:41-56

¹⁸ Ísu mináái wésimatimuwana moóráwigo amáán-danka!o káráwiwini téna Ísu óraakon-íye séna aísamaifimba kifaena séna kesiyáámumba puwínena wéifo tiyé ane!á kota!ótorenana iyáfasinaino súwana ¹⁹ Ísu iyáfasinena wení kísau-waasiye miwá-iyáise!a kumbá ²⁰ moórá-ininkomba á!a ún-ininko sisamaifakemba kae!á kumbaimái-atai naaeýamba ankówana miníninkó Ísumba arááiwa!maena wéwena wení unáánkwátói aráíya!a kota!ótorena ²¹ imáyáa éna séna wení unáánkwátói aráíya!a kota!ótóráananama sí!a ésinkainiye-imayaa éna kota!ótorowana ²² Ísu faé!mai awánéna séna kesimánaako áá!a imba ino. Kentáfé sé érai!a súwa!nai indawin-íye sénda póna á!a é!ánkáíye súwana minkánáa kawe!á úmai méraiye.

²³ Kawe!á úmai mérowana Ísu wéna amáán-danka!o káráwiwini naambó wéronka!a wéna awánómba túwaandu úmimo méron-kwaasi uwiýemba wétufuwesa óraa!-ifi!a wétowana Ísu tuwánéna ²⁴ séna máápa!a kúmoro. Minárásigó imba pukáifo úwoi aumá wéraiye súwasa Ísun-awiyáái uwaná ²⁵ Ísu ti!mátuwowasa máápa!a kúwákárúwowana minárásigó pukópa!a iyéna ayáánka!a ta!ótorowana minárásigó iyáfasinowana ²⁶ Ísumo ún-aii wété uráíye.

Ísu túramba kafíkóndarai kawe!ó uwátinkarain-aii.

²⁷ Mináái wété úwana minkákémbá Ísu aampa!á kúmba kae!narái túramba kafíkóndarai wembá arááiwa!maesarai wésarai óraaka sésarai Téfitini

akún-ándáfákéwí ómpo arunkái uwásinkaaó suyaná ²⁸ maréna naaúmpa!a imérowasarai minkáé!narái wesé!a iméroyana Ísu tísai ena séna kentáfékai sékai súramba kanaa!á kawe!á uwásinkainiyewa wéseyo Ísu súwasarai óraakoo kanaámpó miyá ínone suyaná ²⁹ kentáfékai miyásáfékai érai!e séyamba póna túramba kawe!á ino súwasarai ³⁰ túramba awánamai kawe!á uyaná Ísu óraaka simátimena séna kemó unda imba simátímékaiyo súwasarai ³¹ ifátuwesarai wemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná wété uráíye.

Ísu amóíkaratan-kwaasi kawe!ó uwánkarain-aii.

³² Minkáé!narái kuyasá tuwímbai moóráwigomba á!maesa Ísumpa!a tuwaná wé-narumpimbá sáwi-amutamba mérontafena minkwáásigó imba aai wésuwasa á!maesa Ísumpa!a máánkówana ³³ Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásigó aai súwasa sáwífa!nanka awánéna táátafesa ésa sésa Ísareri-waasisa éta naaófá!a miyán-kísáú

ímba awánaraundasa káfé'warata ímba wéwanaumne sumbánifo ³⁴ ámáán-kawaa-waasi sésa sáwí-amutantonti kawáágó fasi'aembá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

Ísumo arumbó uwátinkarain-ai.

³⁵ Ísu naaó'nao'a óraa'-naopa'e kári'-naopa'e wénena ámáán-daumpimpa'a iména Manikó wení waásimo kawáánin-ai ásé-ai simátima'maena iyéna fi'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatinke'ae.

³⁶ Ísu miyá wéuwasa sáwifa'nanka'o tóso umbá tuwánéna séna sipisípiya'o ímbo káráwiyaawimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmaimo nóntemba miyá owasá ímba túwa'nai úmae wénowasa sáwí'a wéowe séna arumbá uwátinkena ³⁷ waásima Manikómpá'á tíwae-imayá éna wení kísau-waasisafena séna kísau'afá'á sáwifa-tomba áfu karáisasi mintómbá fakaráyan-kwaasi sesimái-waasi méraamba pó'a ³⁸ kísaugoni afowámpá'á inái síyana kísau-waasi ti'maránasa mintómbá fakaránáawe Ísu siyáaye.

10

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-ai.

Máaka 3:13-19, 6:7-13, Rúku 6:12-16, 9:1-5

¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkembá sáwí-amutamba maitiyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména fi'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi

asófatinke'ae-fasi'aemba tímakaiye.

² Fasi'aembá tiména wení kísaura'a ti'maréna séna kesí aantá-waasin-owe súwai túwí'a moóráwigo Sáimonye séna aú-áwi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Sépétin-ááninko Yémísini moóráwigo Yémísin-áfáko Yónini moóráwigo ³ Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Mátíyu wemá taakisimó maúwaini moóráwigo Áráfiásin-ááninko Yémísini moóráwigo Tándiyasini ⁴ moóráwigo Sáimoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásimó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísuni kísau-waasin-owe.

⁵ Ísu minkwáásí sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi ti'maréna séna kosimátima'mae nóro. Fí'onkaa-waasiti naaópa'e Sámériyaa-waasiti naaópa'e ímba né'a ⁶ kentí waási Ísareri-waasiti naaópimpa'a nóro. Sipisípiya'o ímbo káráwiyaiwaimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmaimo nóntemba Ísareri-waasi miyámó wéomba ⁷ kosimátima'á sé'a Manikó wení waásimo kawáánimba wéombaraiye kosimátima'mae'a nóro. ⁸ Tí'o in-kwáásí asófatinke'a púwón-kwaasi iyáfasintinke'a náombo karáin-kwaasi túma kawé'á uwátinke'a sáwí-amutamba tirumpimbá méraan-kwaasi maitiyúwáanasa kónáawe. Minkísáúgóni fasi'aembá úwoi timúna'a ímba óntamba méyámbakaafo úwoi kawé'á uwátinkáaro. ⁹ Aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Óntamba ímba unáámpimbá fáitumae'a wé'a ¹⁰ tón-únábá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a túmba ímba maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátoti tímantentén-úmai kufé'mae'a koró. Túwa'nai iyawi káráwiyonaafo tuwímbai-tantaa'a ímba maiyamba úwoi koró.

¹¹ Manikón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba kembiwímó naambó timíndawimba saafá é'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fi'on-daopa'a koró. ¹² Moórá-naumpa'o iyiyamba méraiyán-kwaasisafe'a sé'a kawé'á úmai méraaro siyasa ¹³ kembiwímó káráwiyyanamo éna Manikó kawé'á uwátinkainifo ímbo káráwiyyanamo éna Manikó kembiwí aantemba kawé'á uwátinkainiye. ¹⁴ Moórá-naopa'o wiyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáiyánamo éna Manikó mindáópakén-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aaraámbare'a aiy-owái'a é'a tísamaifakem-baramo uwaéntenkaani'a oro. Mindáúmpá'á'i mindáópara'iyi tuwé'a koró. ¹⁵ Simátiménda ísáaro. Manikó waási méraawini áwúsafenamo tísai índa-kanáa tinda naaófá'ó Sónómu-naopa'e Kómóraa-naopa'e méraan-kwaasi sáwí'o uráantafena sáwí-meyamba tímíniye. Kembiwímó tínaaembo uwátimiyán-kwaasi sáwí-meyamba tímíniye. Minkwáásísóntí sáwí-meyanko Sónómu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiyeti sáwí-meyankomba iyáákainiye Ísu siyáaye.

Sáwí'o uwátinkaiyan-aai.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátíménda ísáaro. Sipisípimo wisanamó áwáífíyaase'o in-iyánkómó intenkáámbo on-kwáásifimbá tí'maránaumne. Kawe!-ímáyááwárá!-wáásíyáámbá úmai mé'a sáwí'o uwátinkaiyambo é'a ímba anondáá sáwí'a íyamba aáo úmai méraaro. ¹⁷ Káráwiyoro. Óraa!-amaan-kisau-waasi kembiwí tí'maesa óraa!-waasifa'a mótinkesa aafimbá maitinkesa ámáán-daumpa'a mótinkesa túwiyonku!-nésa ¹⁸ kentáfé'lo fasi'ámaimo méraantafesa ta'óto'mai tí'maesa kámáni-óraa!-waasifa'e kawáanon-kwaasifa'e mátinkesa aafimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátíme'a fi'onkaa-waasisonte kesáái simátimenaawe. ¹⁹⁻²⁰ Aaimó simátinkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imagaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáafinken-aai sénááfo kentifoní ámútanko

íyan-ai úwoi tááka tinkáína'a sénááwe.

²¹ Tuwímbai tífá'awaawi tí'mai fi'owíya'a tinkáiyasa tinkamiyasa puwónááwe. Tifoísáimo ésa tíráamarimba tí'mai fi'owíya'a tinkáiyasa tinkamiyasa puwónááwe. Iyámpóisombo ésa tinófoima tí'mai fi'owíya'a tinkáiyasa tinkamiyasa puwónááwe. ²² Kentáfé'lo fasi'ámaimo méraantafesa tíyamba uwátinkesa miyámó wéomba ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méwí Manikó kawepá'á métinkaiyiye.

²³ Moórá-naopa'o méwasamo sáwí'o uwátinkéwa'o é'a tiyuwé'a tuwaantanté'a fi'on-daopa'a koró. Simátíménda ísáaro. Ísareri-waasiti naaó'-nao'a simátíma'mae'a wéniyana minkísáú ímba tai'áraindara'a kemá waási úranko anekal'á kumónaumne. ²⁴ Ifó'-wáásigó uwáitái'-iwáímbá ímba wéíyaakaiye. Kísau-waasigo wení óraa!-waasi ímba wéíyaakaiye. ²⁵ Ifó'-wáásigó uwáitái'-in-kwáásigómó índantemba íniye. Kísau-waasigo wení óraa!-waasigomo índantemba íniye. Miyáumai kemá óraako únasa símai sáwí'a uwásinkesa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyéseperi iyémá wésewe. Miyá wéseмба pósa kesí waási símai áfáárumai sáwí'a uwátinkanaawe Ísu siyáíye.

²⁶ Ísu simátimena séna mináái imáyáa é'a waási táároi ímba inkaisé'a méraaro. Aúpá'lo wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paapé ínsa awánánááwe. Kumeupá'á wérain-tantaa'a afora'á paapé ínsa awánánááwe. Mindásafe'a waási táároi ímba inkáísóro. ²⁷ Aúpá'lo simátíménda afora'á simátíméro. Kembiwímó simátíménda-aai sáwífa'-waasimo túwaandu íya'a simátíméro. ²⁸ Tinkamiya'o puwíyan-kwaasi táároi ímba inkáísóro. Míwí kentimambá ímba tinkambai tai'ánááfo Manikón-áároi aantemba inkáísóro. Wemó éna ónkaifa'a túwara'e timankwárá'é tuwáínasa méranaawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Kári'ia téntémpaarán-dumama kae!-númámá kári'-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba wémeyanofó Manikó kíyaan-dumama káráwiyena ímbo kanaán-iyemo sínanamo éna ímba puwéna marapá'á kuminífo ³⁰⁻³¹ sáwífa'-numama Manikón-aúranka'a ímba óraa-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a owaná póna káráwiyena seyaafá-tántáá'á wéawanena kentí'nótáuwara'a wétoraumai wéawanaífo ímba

táá'a íno Ísu siyáíye.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Rúku 12:8-9

³² Ísu mináái simátimena séna seyaafá'-wáási túranka'a kentáfésa sésa kesí óraakon-íye siyawisafe'a kesífo wíyómpakewin-aúranka'a sé'a kesí waásín-owe sénaumne. ³³ Énifo waási túranka'a kembá tínaaemba uwásiyawisafe'a kesífo wíyómpakewin-aúranka'a sínaaemba uwátinkanaumne Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu mináái simátimena séna kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á aáo úmai méraantafena marapá'á kunkáíye. Ímbanifo marapá'lo kunkáunda maarán-íye. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáíyasa tuwímbai aaisambá sénááwe. ³⁵ Káfé'wara aáo'wara'a kesááisafesa maará onááwe. Afowá moórá-imayaa ínana ááninko fi'on-imayaa íniye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fi'on-imayaa íniye. Anááfúkowe fi'o-fi'on-imayaa óyááye. ³⁶ Moóráwigo wenamáárawi wení namuro-wáásíyáámbá úmai onááwe. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa' a onááwe Ísu siyáíye.

³⁷ Ísu mináái simátimena séna kesí waási-i'a ónae siyawi aifa'á tinófoíye tááine tíyáámúne tirumbá tímésa ánaaemba kembá tirumbá simémba uwófi'an-owe. ³⁸ Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae'o kondantembá kesí waási-i'a iyawi umbai-tántáá'á tímíyasa minúmbái-tántáá'á ímba maimaésa kembó sirááiwaiyamba uwófi'a onááwe. ³⁹ Tírááimo táínda-i'o ésa ímba kawé'á úmai méranaafo kentáfésa imáyáa ésamo tírááimo táínda-tantaa'a tuwésa puwésa aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a onááwe Ísu siyáíye.

⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna ti'maráandawi kentáái isáiyawi kesááiwara'a isanááwe. Kesáái isáiyawi si'mákaiwain-aaiwara'a isanááwe. ⁴¹ Manikón-aai simátimindawi tuwimbaifa'a wínasa sésa Manikón-aai wésimatimendawi ónda pó'a enáái isánaumne siyawi wésimatimiwaimba Manikó kawe'-m'éyámbá aména wéisaiyawiwara'a miyám-b'éyámbá timíníye. Arupise úmai méraiwai tuwimbaifa'a wínasa sésa arupise úmai méraandawi ónda pó'a enáái isánaumne siyawi arupise úmai mérainda-waasigomba Manikó kawe'-m'éyámbá aména wéisaiyawiwara'a miyám-b'éyámbá timíníye. ⁴² Kesi waási awánésa sésa úwoisan-kwaasi imbánifo Ísuni waási-i'a uráamba pó'a áwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombá amiyana Manikó kawe'-m'éyámbá timíníye Ísu siyáiyé.

11

Yóni nombó maitínkáiwain-aai.

Rúku 7:18-35

¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi mináyáátáá'-áái simátimena mimbáráfá'á tuwéna fi'o-fi'on-daopa'a wenáái kouwáitái'-úmae wéneña wenáái simátimakaiye.

² Simátimuwana Yóni ándá-naumpa'a méronka'a Manikómó iyáfasinankaiwai Kárásiti ún-aaí iséna wení kísau-waasi ti'marówasarai Ísumpa'a tésarai ³ áisai esarai sésa kumínonemo siyáawiya'o. Fí'owawa ónómpo kumíndawinta amu'maránaumne suyaná ⁴ Ísu séna tauwerékai isááyane awánááyane Yónimba kosimámekai sékai ⁵ túrambo kafíkáiwai túramba awánaawana táá'o káunkaiwai táá'a isááwana tsamaimo pukáiwai kawe'-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawe'á uwátinkena pukáan-kwaasi iyáfasintinkena úwoi-waasi áse-aaí simátimena séna ⁶ kentáféna ímba kae'-ímáyáá iyawi tirunkó kawe'á wéiye siyé Yónimba kosimámekaiyo Ísu súwasarai kurááye.

⁷ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aai seyaafá'-wáási simátimena séna Yóni máasai-marafa'a méraisa'a koawáné'a nóran-imaayaawa wéera koawánaraao. Fiyúnda toréna umó móma'mema'o intenkáán-kwáási Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-íye. ⁸ Nóran-imaayaawa wéera koawánaraao. Kawe'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáási kawe'-únánkwátóiwara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ⁹ Nóran-imaayaawa wéera koawánaraao. Manikón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Manikón-aaimo siwáín-íye. Érai'a simátimé súné. Wemá Manikón-aaimo siyáawai iyáákaraiye.

¹⁰ Manikón-aai aúfáifimba Yónin-aai simai agaimaréna séna

Manikó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á

wéna ení aambá wiyíníye siyáiyé gaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé. ¹¹ Simátiménda isáaro. Yóni nombó maitínkáiwaini kisaugo seyaafá'-wáásiti kisaugomba iyáákaisana Manikó kawe'á uwánkaraiwo Manikó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawe'a uwátinkainíye. ¹² Yóni nombó maitínkáiwai Manikón-aai simátimindasafena ómbakainkemba káfé'wara'a tuwímbai Manikó kawáánipa'a iyófo sésa aambá faiyónae sésa óraa-kisau máewasa tuwímbai aamoí ésa Manikó kenká'á kawááninkwae wésewe. ¹³ Naaófá'á Manikón-aai simátimakowiye Mósesewe Manikó wení waásimo kawááninda paápé íníye-aaí suwaná ánaaemba Yóni paápé uráiyé. ¹⁴ Naaófá'á Íráiyaa maé'élíwai aneká'á paápé íníye-aaí suwá'á mináámó siyáan-aisafe'a érai'e sewá'á kemá sé'a Íráiyaantafesamo siyáamba Yónintafesa siyáawe wésunda minááisáfé'a érai'e seró. ¹⁵ Ísáán-kwaasi isámai kawe'án-oro Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'lo méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. Miyán-kwáásiyáámbán-owe. Iyámpóisomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'á imá seró. ¹⁷ Moórá-isa súná'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súná'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miníyámpóimó uráantemba maaméraan-kwaasi miyá wéowe. ¹⁸ Yóni nombá maitínkáiwai ména ándá-aran-domba ímba wéneña Manikóntáféna imáyáa éna tónkwará'á ímba wénaisasa wentáfésa sésa sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-íye wésewe. ¹⁹ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúnasa kentáfésa sésa ándá-aran-done tónté'lo naiwái póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásiti waásín-íye wésewe. Énifo Manikó simátimakaintembo owí sésa Manikó kawe'-ímáyááwáráwín-íye wésewe Ísu siyáiyé.

Ímba aaimó ísaraan-aaí.

Rúku 10:13-15

²⁰ Moórá-mora-kanaa Ísu naaól-nao'a kawé-kísáú ímbo awánaraan-kísau wémauwasa awánésa sáwí-awauma ímba tuwésa Manikómpá'ó ímbo tuntáféna Ísu óraaka séna ²¹ kembíwí Kórasi-naopaken-kwaasiye Pétésáita-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tiniye. Naaófá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáindóni-naopaken-kwaasiye Manikón-aaimo ímbo ísaraawifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kísau mo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma tukáawisino. Sáwí-awaumo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Manikó tuwánaraisino. ²² Mindásafe'ó simátiménda ísáaro. Maarán-imáyáá wée'a Manikó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaa tinda Manikó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáindóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíniye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawí-meyamba timíniye. ²³ Kápáneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré'a sé'a wiyómpa'a iyónaunme sembánifo púwón-nempa'a kónááwe. Naaófá'á Sónódumu-naopaken-kwaasifimbo kawé-kísáú ímbo awánaraan-kísau mo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma túwówana póna Manikó mindáó'a ímba tai'ásuwowana káfé'a úwoi wéraisino. ²⁴ Mindásafe'ó simátiménda ísáaro. Maarán-imáyáán-oro. Manikó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaa tinda Manikó Sónódumu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba óraa'a timíniye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko Sónódumu-naopakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawí-meyamba timíniye Ísu siyáíye.

Kempá'á terómó siyáin-aaí.

Rúku 10:21-22

²⁵ Minkánáá Ísu Manikóntáféna séna kesifóo wiyómpa'wara marará'wará'ó káráwiyandawí óne. Seyaafá-tántáá'á isáúmne sen-kwáásí ímba simátíme úwoi-waasi simátíme ²⁶ miyámó iyantafena ánkáisa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Manikóntáféna siyáíye.

²⁷ Ísu mináái simáména séna kesifó seyaafá-tántáák'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáuma ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáuma suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáuma ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáuma awánaraunme. Kesifoní áwáuma simátímenae únda-waasi kanaa'á kesifoní áwáuma wéawanaawe.

²⁸ Kentí kísau umbai-kísáú wémaewana kentópa'a umbai-tántáá'á wéráiwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aú'í'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ²⁹ Kemá kesúma ímba maimáé iyé'a farumó uwátínkaundawí úná'a pó'a kesí aambá kawé-úmai awáné'a kesáái taawiyafíya'a kentí imáyáa aú'í'a uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ³⁰ Kesááimo taawiyafiyamba ímba umbái táinana tíménda-kísau kawé-kísáún-íye Ísu siyáíye.

12

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aaí.

Mááka 2:23-28, Rúku 6:1-5

¹ Minkánááímbá Yúnda-a-waasimo saagaan-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye kísaufa'a wítí-ton-kisaufa'a wéguwana wení kísau-waasi táái tówasa wítí-aramba kútúmai ásima pítuwesa nowasá ² amáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa tuwánaao. Saagaan-kánáá aambá fá'ímakaawasa miyá wéowe suwaná ³ Ísu séna naaófá'ó Téfitimo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aaigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfitiye wení waásiye táái tówana ⁴ Téfiti Manikóní amáán-daumpa'a iyéna Manikón-aúranka'ó makón-tomba imaiyéna wéneña wení waási tímúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo amáán-kísau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna tímúwasa nonká'á Manikó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ⁵ Naaófá'á Mósese simátimakain-aaí aúfáifinkemba awánaraawe. Manikóntáfésamo ísámaimo póimo tufú'maimo agáén-kwaasi óraa'-amaandaumpa'a kísau wémaesa saagaan-kánááwára'á kísau máéwasa miyámó ontáfésa ímba aái simátinkesa sésa sáwí'a wéowe ímba wésewe. ⁶ Simátíme'a súné. Kempímbá wémaunda-kisaugo óraa'-amaandaumpa'ó wémaen-kisau gomba iyáákaraifo saagaan-kánáá amáán-kísau-waasi kísau máéntafe'ó ímba sáwí'a owémó senkákémbá kesí kísau-waasisafe'á sáwí'a wéowe ímba seró. ⁷ Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Manikó séna

póimo tufú! maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune

siyáimba minááigóni áwáumo isé'ó arááíwaekaa ímbo sáwí'ó uráan-kwaasi aafimbá ímbo maitínkáawaisino. ⁸ Wiyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máémba kendén-iyé Ísu siyáiyé.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Máaka 3:1-6, Rúku 6:6-11

⁹ Ísu mifá'á tuwéna ámáán-daumpa'ó iyúwana ¹⁰ moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa aafimbá maenkánae sésa Ísumba áisai esa sésa saagaan-kánáá kísau aambá fáí'makaan-kanaa póna áí'ó in-kwáási asófankai-kísau maínda ámáámbo taraisíni ina taraisíniyo suwaná ¹¹ Ísu tísai ena séna kempinkémbá kentí sipisípi-poraa'ó saagaan-kánáará'ó maipímbo kúwáfekaina'ó é'a ááéma mósá farántuwanaao. Ewé é'a miyá iyamba ¹² waásigo sipisípi-poigomba iyáákaraimba póna saagaan-kánáá áí'ó índa-waasi asófankaiyamba kawé'á éna ámáámbo ímbo taraisíniye simátimena ¹³ ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáámbo fárútuwaaó súwana ayáámbo fárútuwuwana kawé'á uwánkowana fi'on-ayaankaamba úwasa ¹⁴ ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpakemba kumésa Ísumba tufuwiyanamo puwínda-aai siyáawe.

Ísu Manikóni kísau-waasigon-aai.

¹⁵ Tufuwiyanamo puwínda-aaimo sumbá Ísu iséna mimbáráfá'á tuwówasa sáwifa'nanka wembá arááíwúwana tí'ó ún-kwaasi seyaafá'á asófatenka ¹⁶ óraaka séna kemó uwátinkaunda-aai ímbo simátiméro siyáiyé. ¹⁷ Miyámó úmbo naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísáya siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé. Áísáya agaimaréna séna Manikó séna

¹⁸ wembá iyáfasinankaraunana kesí kísau-waasi isa'á wen-ímáyáá wée'a aamoi wéuwanke'a aai senaná kesí ámútanko wesé'a mérainana fi'ó-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká kesí arupise-aai simátimena ¹⁹ ímbo aisambá tiyéna ímbo óraaka séna naaópa'a wéneba ímbo óraaka séna ²⁰ Manikómpá'ó ímbo fasi'ámáimo méraan-kwaasi ímbo tiyuwéna kawé'á uwátinkainiye. Miyá úmae iyéna kísau maimaé iyéna ímbo ifátuwainana kesí arupise-aaigo iyáákéna wérainasa ²¹ fi'onkaa-waasi wenáwí'a isésa sésa

érai'a súwa'nai índawin-iyé sénááwe

Manikó siyáiyé siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Ísunte Piyésepurinte-taai.

Máaka 3:20-30, Rúku 11:14-23, 12:10, Rúku 6:43-45

²² Moóráwigomba wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásigó ímbo aai wésuwana aúramba kafikówasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana Ísu maisuwéna minkwáásigómbá kawé'á uwánkowana wemá aai súwana aúramba awánówasa ²³ sáwifa'nanka táatafesa ésa sésa miwá Téfitin-andafakemba paapé iniyemo siyáawiyá'í fi'owawa'iyó suwasá ²⁴ ámáán-kawaa-waasi mináái isésa karo'á sésa ímbanifo sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Piyéseपुरi fasi'aémbá ámisana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

²⁵ Suwaná Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa mésa ímbo fasi'ámái méranaawe. Moórá-naopara'í moórá-akuna'í aaimó tuwintáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímbo fasi'ámái méranaawe. ²⁶ Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'ó ésamo ésa ímbo fasi'ámái méranaawe. Kentáfé'ó sembá Piyéseपुरi fasi'aémbá ámisana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá ²⁷ éniyo Piyéseपुरini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a Piyéseपुरini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáisino. Miyán-ááimó siyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe. ²⁸ Éniyo kemá Manikóni ámútankoni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwáúndasafena Manikóni fasi'aémbá kempimbá paapé isa'á wéawanaawe.

²⁹ Moórá-aai ímáyaán-oro. Moóráwigo moórá-nankoni afowámó fasi'aéwímó mérainanamo éna mindáúmpákén-úmémbo maíndasafenamo éna ímbo úwoi iyáferainifo miwá mindánkóni afowámbá ándá kárá'umankenamo éna kanaa'á iyáfekena wení moparáwímbá umémbá máiniye.

³⁰ Kembá ímbo súwa'nai esa kesí namuro-wáásiyáámbán-owe. Ímbo súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba moórá-mora uwáguraawe.

³¹ Mindásafe'lo simátíménda ísáaro. Waási sáwí-kisau wémaesa símai sáwí'lo uwátinkáamba mindá Manikó maitiyuwáinifo Manikóni ámútankontafesa símai sáwí'lo uwánkaiyamba mindá Manikó ímba maitiyuwáiniye. ³² Kembá waási úrankomba símai sáwí'lo uwásinkaiyamba mindá Manikó maitiyuwáinifo Ufaen-ámútáinkontáfesa símai sáwí'lo uwánkaiyamba mindá Manikó ímba maitiyuwéna káfé'wara ánaaenkwar'a ímba maitiyuwáiniye.

³³ Kawe-táigó kawe'-árámhá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéyiayo taaéramba awánésa kawe-táigón-aramban-iyé. Sáwí-taigon-aramban-iyé wésewe. ³⁴ Iyánkó póigon-araa'an-owe. Sáwí'-aantembo

on-kwáási mé'a pó'a ímba kanaa'á kawe'-áái wésewe. Tirumpimbá wérain-imayaasamba wésewe. ³⁵ Kawe'-wáási kawe'-ímáyááfinkémbá kawe-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaefo sáwí-waasi é'a sáwí-ai wésewe.

³⁶ Simátíménda ísáaro. Manikó waásimo méraawini áwáusafena tísaí índa-kanaa tínda úwoi-aaimo fi'lo-fi'on-aaimo siyáantafena tísaí iniye. ³⁷ Kawe'-ááímó siyáan-kwaasisafenamo éna arupíse-waasin-owe Manikó séna sáwí-aaimo siyáan-kwaasisafenamo éna sáwí-waasin-owe síníye Ísu siyáíye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-ai.

Mááka 8:12, Rúku 11:29-32

³⁸ Súwasa tuwímbai ámáan-kawaa-waasiye ámáamba sun-kwáásiyé Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa óraakoo éraira Manikómpákéná kunkáanaí ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaano suwaná ³⁹ Ísu séna káfé'lo méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Manikóntáfé'a ímba ímáya é'a kentáfé'a wése'a Manikómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kisau máínata awánaanomo sembá naaófá'a Manikó Yónaambo uráintemba kembá miyá inífo mináái ímáyaan-oro. ⁴⁰ Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawikowanamo kaumbo-kánaámó arumpimbó méraintemba kemá waási úranko kaumbo-kánáa maipimbá ménaumne. ⁴¹ Yónaa kaumbo-kánáa óraa'-mofaako arumpimbá mérowana mín-kwituwówana minkákémbá Nínéfa-naopa'a Manikón-ai kosimátimuwasa isésa sáwí-awauma tuwésa Manikón-ai ísaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáakarandawi mérauna'a kesáái ímba wéisaamba póna ánaaemba Manikó waásimo méraawini áwáusafenamo tísaí índa-kanaamo tínda Nínéfa-naopakemba kawaasi kembíwí aaifimbá maitinkésa sésa Yónaan-ai iséta sáwí-awauma tukáundasaanifo Yónaamba iyáakarawai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái ímba isé'a sáwí-awauma ímba tukáawe Nínéfa-naopakemba kawaasi sénááwe. ⁴² Naaófá'a kentíwá'nára'a káráwiyowin-awí'a Soromoní kawe'-ímáyááfinkémbá aái wésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaaininko Soromonin-áái koisánae séna wémena kuráíye. Káfé'a kemá Soromonimbá iyáakarandawi mérauna'a kesáái ímba isááamba póna ánaaemba Manikó waásimo méraawini áwáusafenamo tísaí índa-kanaamo tínda miníninkó kembíwí aaifimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái táisaraumpo Soromonimbó iyáakarawai kempá'a mérowa'a wenáái ísómha ímba ísámai kawe'á uráawe síníye Ísu siyáíye.

Sáwí-amutanko kouwékáin-ai.

Rúku 11:24-26

⁴³ Ísu mináái simátimena séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máasai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowéna séna nááfara ménaumo séna saafá uwáána ⁴⁴ séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawe'á uwásukaisana taawánéna ⁴⁵ tauweréna afakaeté-sawí-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'a uráawi tí'maena minkwáásigón-arumpimba taméraawana moórá-sawí-amutanko arumpimbá méraaisana minkwáásigó sáwí'a úmai méraaisasa ánaaemba sáwífa-sawí-amutamba méraawana wemá óraa-sawí'a úmai méraíye. Miyáumai káfé'lo méraan-kwaasi sáwí-kisau wémaesa óraa-sawí'a úmaesa iyónááwe Ísu siyáíye.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.

Mááka 3:31-35, Rúku 8:19-21

⁴⁶ Ísu wésimatimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa aaimó simámíyantafesa máápa'a tamérowana ⁴⁷ moóráwigo Ísuntafena séna enanówe enáfárawaisaiye aái simáménaesa máápa'a taméraawe súwana ⁴⁸ Ísu séna kesinó nááwa'iyó. Kesifárawaisai nááwiyá'lo séna ⁴⁹ ayáántamba wení kísau-waasi aráátimena séna kesinó kesifárawaawi

méraawe. ⁵⁰ Kesifo wíyómpakewi siyáintemba wéowi kesinówe kesúnafaraawinen-owe Ísu siyaiye.

13

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-ai.

Mááka 4:1-20, Rúku 8:4-15

¹ Minkánáá Ísu naaúmpa'a tuwéna Káriri-nonkwaaukoni áwáifa'a koména aaimó simátimindasafena kúwasa ² sáwifa'nanka tóso ésa ewaa'á tamérontafena nompín-táómpimba iyátana imérowasa minkwáásísómbá nonkwaaukóni áwáifa'a mérowana fi'o-fi'on-ai waé'mai simátimakaiye. ³ Moórá-ai simátimena séna moóráwigo ánáuntumba maimaéna kisaufa'a wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisana numagó fá'i'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'l-marafimba kuwéna paáká'l-maráfimbá póna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa'á kaisaná amimá yáátáaka'a ímba kunkéna aéenkgauraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawe'l-maráfimbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwifa'l-aramba iyéna tuwímbai iyáakarain-aramba iyáisana tuwímbai imaimái-aramba iyáiyé. ⁹ Isáán-kwaasi isámai kawe'án-oro Ísu siyaiye.

¹⁰ Ísu súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa taáísai esa sésa wésimatimenda nóra séwa waé'mai-ai wésimatimeno suwaná ¹¹ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawááin-aaigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímisa'a wéisaafó miwí imáyáa ímba tímakaisasa wéisaantafe'a waé'mai-ai wésimatimune. ¹² Maníkón-aiimo isámaimo kawe'ó iyawi Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aiwara'a isésa miyámó wéiyanamo éna Maníkó túwa'nai ínasa seyaafá'l-ááiwará'á isánáawe. Maníkón-aiimo ímbo isámaimo kawe'ó ésa karo'á sésa kawe'l-úmai wéisaumne síyawi tirumpinkémbá mináái maimainana ímba wérainiye. ¹³ Isáámbanifo ímba isámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe. Miyámó ontáfé'a simátimunda waé'mai-ai wésimatimune. ¹⁴ Naaófá'á Maníkón-aiimo simátimakowin-awi'a Áísáya siyáimba miwí miyá wéowe. Áísáya séna

isáámbanifo ímba isámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe. ¹⁵ Míwítí imáyáago umbái wétaisana táako aaimó isáísáféna awesarái isaná túranko awánaísafena awesarái ifo ímbo miyámó ésamo ésa taá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo

míwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkakaá sáwí-imayaá maitiyuwé'a kawe'á uwátinkausino

Maníkó siyaiye Áísáya agaimaréna siyáimba Ísu siyaiye.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátimé'a sune. Kembiwí kawe'l-úmaimo awánaamba Maníkó kawe'á wéuwatinkaiye. Kawe'ó úmaimo isáamba Maníkó kawe'á wéuwatinkaiye. ¹⁷ Simátiménda isáaro. Naaófá'á Maníkón-ai simátimakowiye arupíse úmai mérowiye sáwifa'l-waasi kembiwímó wéunda-kisau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Míwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba isaraawe Ísu siyaiye.

¹⁸ Ísu wení kísau-waasisafena simátimena séna moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aaigoni áwáuma súná isáaro. ¹⁹ Maníkó wení waásimo kawááin-ai isésa ímba isámai kawe'á owaná waántáwanko téna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. Minkwáási aampa'ó kuwérain-anauntunkaamba wéowe. ²⁰ Ánáuntumbo óntankwara'l-marafimbo kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-ai isésa aamoi ombánifo ²¹ ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á owasá Maníkón-aisafesa umbái tátínkáintafesa Maníkón-ai ifátukaawe. ²² Ánáuntumbo karaampimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-ai isáámbanifo marapá'l-úmbái-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaá úmae wénesa miyán-imáyáagó Maníkón-ai faráátasuweisasa ímba Maníkóni kísau wémaewe. ²³ Ánáuntumbo kawe'l-maráfimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-ai isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóni kísau maésa wétuwa'nai-owasa tuwímbai iyáákamai-kísau maésa wétuwa'nai-owe Ísu siyaiye.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-ai.

²⁴ Ísu mináái simátimena séna Manikó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-ááin-íye. Moóráwigo wení kisaufa'a kawel-ánáúntúmbá áwí'a wíti u'makáísana ²⁵ moórá-no'waamba ánaoraawara'a

tún-kwaiguráawana namuro-wáásigó téna arambó ímbo iyáí-witiyaan-anauntumba sáwí-anauntumba afufumpimpá'a tu'makáísana ²⁶ wíti óraa'a éna arambá iyáísana witiyaan-damaiwara'a óraa'a isasá ²⁷ kisa-u-waasi awánésa kisaugoni afowámpá'a tésa sésa kawel-ánáúntúmbá tu'makáandafimba witiyaan-damai nááfakena mimpimbá wéraiyo sewaná ²⁸ séna namuro-wáásigó mátu'makaiye sisasá áisai esa sésa káúsuwanaumne sewaná ²⁹ séna ímbanifo wíti káúsuwaafainifo ífátúwéwana ³⁰ wérainana ánaeemba wíti aumbákáina'a tómbó fakaráiyawisafe'a senasá misáwí-witiyáán-damáí káúmai asááumai iyamá wégaindafa'a tuwésa wíti úramba fáká'mai kesí

tón-dáúmpá'a maránááwe Ísu siyáíye.

Taaérankon-aaí.

Mááka 4:30-34, Rúku 13:18-21

³¹⁻³² Ísu maarán-ááíwárá'a simátimena séna Manikó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-íye. Moórá kári-taerankon-awí'a másítáti mintáigón-aramba ímbo aneló awánaraan-taeramba kisaufa'a u'makáawana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráísana numagó mimpimpá'a ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáíye.

³³ Ísu maarán-ááíwárá'a simátimena séna Manikó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-ááin-íye. Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a paráwaa'a maéna intoráinda-tantaa'a kári-tantaa'a káúmaraisana wéna intoréna óraa'a wéíye

Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu waásisomba aaí simátimena sénamo úmba ímba afora'a siyáífo waé'mai-aaí aantemba simátimakaiye. ³⁵ Naaófá'a Manikón-aaímo simátimakowi siyónka'a póna Ísu miyá uráíye.

Wemá agaimaréna séna

simátiménda waé'mai-aaí simátimenaumne. Manikó maramá úmaronka'a aúpá'ó wéron-

kisaugon-aaí ímbo ísaraan-aaí

simátimenaumne siyáíye

agaimaréna siyáimba Ísuntafena siyáíye.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aaigoni áwáú-aaí.

³⁶ Ísu mináái simátimena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa wení kisa-u-waasi wempá'a tésa séna namuro-wáásigómó moóráwigoni kisaufa'o sáwí-anauntumbo tu'maráíwaini áwáuma simásimiyo suwaná ³⁷ Ísu séna kawel-ánáúntúmbó tu'makáiwaini áwáuma kemá waási úranko úne. ³⁸ Kisaugoni áwáuma maramán-íye. Kawel-ánáúntúnkóni áwáuma Manikó wení waásimo kawáánin-kwaasin-owe. Sáwí-anauntunkoni áwáuma waántáwankoni waásin-owe. ³⁹ Namuro-wáásigó sáwí-anauntumba tu'makáiwaini áwáuma waántáwankon-íye. Tómbó fakaráíyan-kanaagoni áwáuma maramó tai'áinda-kanaan-íye. Tómbó fakaráíywaini áwáuma Manikóni kisa-u-waasi wiyómpakewin-owe. ⁴⁰ Námáímo to'máímo iyafimbó agaisuwáiyantemba ánaaen- kanaamo tinda miyá onááwe. ⁴¹ Waási úranko kumpaápé uráundawí kesí kisa-u-waasi wiyómpakemba ti'maráanasa kesí waásifinkemba sáwí-waasiye f'lowimo sáwí-imayaamo timíyasamo sáwí-ambo wéaraaiwaiwiye kunti'mai ⁴² iyamá wégaipa'a tiyuwáiyasa mésa ífi'á tésa túwáayaamba umpufuwésa méraiya ⁴³ arupísemo úmaimo méraawi Manikó kentifo kawáánipa'a mésa aa'ó wégaintemba miyá onááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawel-án-oro Ísu siyáíye.

Manikó waásimo kawáánin-aaí.

⁴⁴ Ísu maarán-ááíwárá'a simátimena séna Manikó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-ááin-íye. F'ónka'ma'mai-ontamba maráfimbá utámarena pukáísana moóráwigo téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá méyámbá indasafena wení óntama maimáí tímatuwena óntamba maiyéna mimbáramá koméyanéna mifí'ónká'má'mái-óntámbá kofasímбай maiyáíye.

⁴⁵ Manikó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-ááin-íye. Moóráwigo akaaróróma méyáambaraindasafena naaó-nao'a wéna ⁴⁶ awánáinda moóráwigo f'ónka'ma'mai-akaaróróma makáinana awánéna wení óntama maiyéna wétimena óntamba maiyéna mifí'ónká'má'mái-ákáárórómá koméyanúmai wémaiye.

⁴⁷ Maníkó wení waásimo kawááinín-aai maarán-ááin-iyé. Mare'mare¹-únánkáámbá moóráwigo nompímbá túwáísana fi'o-fi'om-bofaa'a ⁴⁸ minúnámpímbá ówitawisana fas-ináíndasafena úmai wéawanaisasa tuwímбай áwa'nai úmai fasímbai áámááifa'a makésa kawé¹-mófáá'á unáámpímbá fáitesa sáwí-mofaa'a ifá'á wétuwaawe. ⁴⁹ Ánaaen-kanaamo tinda miyá íníye. Wíyómpaken-kisau-waasi kawé¹-wáásifinkémbá sáwí-waasisomba tí'mai ⁵⁰ iyamó wégáindafa'a tuwáiyasa ifi'á tésa tí'o índasafesa túwááyaamba umpufuwónááwe simásuwena ⁵¹ wení kísau-waasisafena tísai ena séna simátimunda-aaigoni áwáuma éra isááo súwasa ewé suwaná ⁵² Ísu simátimena séna isáámba simátimunda-aai simátíméro. Moóráwigo naankón-afowá wení naaúmpa'a ááeraan-tantaa'e aú-tantaa'e wéraisana tuwímбай wení waási wétimiye. Miwání afowámó wétimintemba miyáumai ááeraan-amaampinkene Maníkó wení waásimo kawááinín-aai finkene simátíméro Ísu siyáiyé.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-aai.

Máaka 6:1-6, Rúku 4:16-30

⁵³ Ísu mináái simátimena mimbáráfá'á tuwéna ⁵⁴ wenamáápa'a kúmba miwítí amáán-daumpa'a iyéna aai simátimuwasa táátafesa ésa sésa nááfakena kawé¹-ímáyáá maiyénawa kawé¹-áái wésimasimenasaawa nááwawa fasi'aémbá amísanawa kawé-kísáú ímbo awánáúnda-kisau wémaiyo. ⁵⁵ Kesáámó awánáúnda wení kísau taaisambó tuwímбай-tantaa'o wéiwain-aaninkon-iyé. Máriyaan-áánimba éna Yémisiye Yósepiye Sáimoniye Yúndasi-iyai tuwaaón-iyé. ⁵⁶ Wenáúnafa'a maanká'á méraawe. ⁵⁷ Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénawa mifási'áémbá maiyénawa wésiyo sésa kaorésa tínaaemba uwámúwana Ísu simátimena séna Maníkón-aai simátímíwai fi'o-fi'on-daopa'a wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o komérimba wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iyé

sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiyé.

⁵⁸ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íníye suntáféna ímbo awánon-kisau moórá-mora-kisau aantemba maiyáiyé.

14

Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aai.

Máaka 6:14-29, Rúku 3:19-20, Rúku 9:7-9

¹ Minkánáá Ísuni kisaugon-aai símae iyúwana Kárirí-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna ² wení kísau-waasisafena séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwain-iyé. Pukáimpinkemba iyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye siyáiyé. ³⁻⁴ Ááéma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a Érotíyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba aambá fáí'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti tí'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máankarowana ⁵ Éroti Yónimba tufuwónae súmba waási táároi inkaiséna ímba tufukáiyé. Waási Yónintafesa sésa Maníkón-aai simátímíwain-iyé suwaná Éroti séna Yónimba tufuwónasa aaisambá siyónááwe séna ímba tufuwéna mérowana ⁶ wembó ma'ánkaron-kanaamo túwana óraa-tanomba kaumái sáwífa¹-waasi tímúwasa nowaná Érotíyasín-ayaamunko téna túranka'a araimá marówana Éroti aamoí uwánkena ⁷ minárásigóntáféna séna nóin-tantaatafenawa wéankaiya simásímína'a améno. Érai'a sumpo sísai ina'á améno súwana ⁸ anówamba koáisai ena súwana anówama aai súwana Érotimpa'a téna séna Yóni nombó maitínkáiwai anuwarambá kambisámai a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana ⁹ iséna arumbá wéumbanifo aifa'á fasi'aén-áái siyáin-aai imáyáa éna tómbó naan-kwáásiwará'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna ¹⁰ moóráwigomba ai'marówana ándáfakemba Yónimba anuwarambá kambisámai a'nómbá ¹¹ táúfapimba maimaéna minárásigómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ¹² Yónini kísau-waasi iséna anómba komaimái utánkesa Ísumpa'a tésa tasimámakaawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kisaugon-aai iséna séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba iyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye Éroti siyáiyé.

Ísu sáwífa¹-waasi tómbó tímakain-aai.

Máaka 6:31-44, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

¹³ Yóni puwúmba wení kúsau-waasi Ísumba simámúwana iséna tuwéna wení kúsau-waasiye nompín-táómpimba iyáténa waásimo ímbo méraiypata kónae séna kúmba naaó'-naokewi mináái iséna marapá'á tóso uwaná nompín-táómpimba wéna ¹⁴ marapá'á kumúmba misáwifá'-wáási tuwánéna arumbá uwátinkena tí'o ún-kwaasi asófatinकारीये.

¹⁵ Ísu asófatinkovása fenómpinka'a wení kúsau-waasi wempá'á tésa sésa ímba sáwifá'-waasi mérapa'an-ifo fenáindafinka'a tí'márénasa ewaa'-náómpipa'a wénesa tómbá méyámbáráaro suwaná ¹⁶ Ísu séna tóntáá'a ímba wiyamba tómbá tíméro súwasa ¹⁷ miwí sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á wéraifo sáwifá'-waasifimba ímba kanaán-íníye suwaná ¹⁸ Ísu maimaé'a másíméro séna ¹⁹ sáwifá'-waasisafena mara'á méraaro séna séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Manikóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kúsau-waasi tímúwasa misáwifá'-wáási tímúwasa ²⁰⁻²¹ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwifá'a 5,000 waaíma uwasa aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa Ísuni kúsau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáituwana ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aii.

Máaka 6:45-52, Yóni 6:16-21

²² Fáituwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kúsau-waasi tí'maréna séna kesí aifa'á nompín-táómpimba iyáte'a menáipá'-náópa'a koró. Misáwifá'-wáási tí'maré sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ²³ misáwifá'-wáási tí'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Manikómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a ímeworana nó'waamba tunkúwana Ísu weyáá mérowasa ²⁴ wení kúsau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana óraa-fiyunda to'maé téna mintáómba tata'óto'marowasa ímba kumbá ²⁵ siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kúsau-waasimo méronka'a túwasa ²⁶ non-afófora'o wénumba awánéna táatáfesa ésa tinekembá tata'á wéuwasa sésa waántágo wéniye suwaná ²⁷ Ísu minúwóiyáán-úmai séna táa'á ifó aáno'a méraaro. Kemá úne súwana ²⁸ Pítáa simáména séna emó Fasi'aénkó úrambo éma sina'á non-afófora'a emó méraandafa'a konó súwana ²⁹ Ísu séna kanaán-ifo tiyó súwana nompín-táómpinkemba ásáfena non-afófora'a Ísumo méropa'a kúmba ³⁰ kawel'á úmaena kúmba óraa-fiyundamo toróntafena imáyáa éna inkaisúmba nompimbá kúwáfekora'nara wéna óraaka'a séna Fasi'aénkóo kembá ta'ótoraoa súwana ³¹ Ísu minúwóiyáán-úmai ayáamba fárú'mai ta'ótoréna séna óraa-fiyundamo tóráintafe sáwí-imayaa e kesí fasi'aéntáfémo ímbo imáyáamo óndasafe kúwáfereane. Kesí fasi'aéntáfé ímba kae'-imáyáán-uwo séna ³² mindárai nompín-táómpimba iyátoyana óraa-fiyundago mafaúwasa ³³ nompín-táómpimba mérowi Ísun-imayaa mósá marésa sésa érai'a Manikón-ááninko óne siyáawe.

Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinکاریين-aii.

Máaka 6:53-56

³⁴ Érai'a Manikón-ááninko óne sésa waaúnkóni menáipá'á Kénésáréti-marafa'a kumbá marapá'á kumúwasa ³⁵ mimbápákén-kwáási Ísumba awiyésa Ísun-íye sésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aii iséna tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóso ésa ³⁶ sésa ení unáánkwátóigoni áráiya'a ta'ótoraiyana tí'a étinkainkwae suwasá ta'ótorówana tí'a étinkariaye.

15

Tíwá'náti ámáámbo siyáan-aii.

Máaka 7:1-13

¹ Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa sésa ² ení kúsau-waasi nóra isasawá kentáa síwá'náti ámáámbo ímba arááiwaesawa tiyáamba ímba non-kwiyésawa tómbá wénaao suwaná ³ Ísu séna kentíwá'námo simátimakaan-amaamba arááiwae'a Manikóni ámáámbo wétaraisomba nóra séra miyá wéoo. ⁴ Manikó séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro. Éniфо anófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwiyana puwíniye Manikó siyáifo ⁵ kembiwímó siyáambo moóráwigo anófoisafena simátiména séna moórá-tanta'a'a Manikóndén-ifo ímba kanaa'á timénaumne siyéna anófoi ímba wétuwa'nai-íye. Miyámó ontáfé'a kanaán-íye wésewe. ⁶ Miyá-sáwi'ó ontáfé'a Manikón-aii tuwé'a kentíwá'náti ámáámbo wéaraaiwaewe. ⁷ Kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe. Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowin-awí'a Ásýaya kembiwísáféna érai'-aii agaimaréna séna Manikó séna

⁸ maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímba tirumpimbá wéraiye. ⁹ Waásiti áamámba símai paápé ombánifo Maníkóni áamámban-iyé karo'ó sembá miyaráán-úmai ken-ímáyáá karo'-ímáyáá mósá wémaraawe Maníkómó siyáiyé Áísáya símai agaimakáiyé Ísu siyáiyé.

Waásimo sáwí'o uwátinkáin-tantaakon-aaí.

Máaka 7:14-23

¹⁰ Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'á tuwaná séna simátiménda isé'a kawé'án-oro. ¹¹ Máápakén-tantaa'o naawái ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígó aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

¹² Súwasa Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa sésa áamáán-kawaa-waasi emó simátiménda-aaí isésa aaisambá aéesa kaoráamba ina isaáno suwaná ¹³ Ísu séna kesifo wiyómpakewi ímbo u'makáin-anauntumbo éna káúsuwainiye. ¹⁴ Áamáán-kawaa-waasi-taaisafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Miwí ímbo aambó awánaankakemba tóikakemba karo'á simátimesa sésa aambá aráátimenaumne wésewe. Moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá kotanaa fáyááye súwana ¹⁵ Pítáa séna waé'mai-aaimo simátiménda-aaigoni áwáuma simásimiyó súwana ¹⁶ Ísu séna kenkwará'á ímba táako péé wésisa'a isáámbanifo ímba isámai kawé'á uráawe. ¹⁷ Máápakén-tantaa'o naawí tindáámpá'á kúwátúsúwinifo ¹⁸ aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágó éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Tirumpin-ímáyááfinkémbá sáwí-imayaa ésa tinkamiyasamo puwiyasamo ésa aare-úmémhá ésa waai-úmémhá ésa seyaafa-tántáa'á umémhá ésa karo'-áái simátinkesa símai sáwí'a uwátinkesa ²⁰ miyá-sáwí'ó wéomba tirumpinkén-ímáyáágó waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáámbo ímbo non-kwiýésamo tómbó wénaamba miwá ímba waási sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyé.

Kénaani-marafaken-ininkon-aaí.

Máaka 7:24-30

²¹ Ísu mináái simátimena wení kísau-waasi tí'maena Táyaa-naopa'le Sáindóni-naopa'le mináémpá'ó kúmba ²² mináémpákén-ininkó ímba Yúndaa-inimba póna Kénaani-ininko Ísumpa'a téna óraaka séna óraakoo Téfitin-andafakewi arumbá uwásinkaa. Sáwí-amutamba kesiyáámúnkon-arumpimba méraisana sáwí'a úmai méraiye súwana ²³ Ísu iséna ímba aai súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa óraaka sésa ai'mátuwaao. Aasiyaasi miyá sífáinifo suwaná ²⁴ Ísu séna Maníkó sí'mákaisa'a Ísareri-waasi aantemba túwa'nai e'a Ísareri-waasimo sipisipi-poiyaan-úmaimo weté wéowi wétuwa'nai-une súwana ²⁵ miníninkó Ísun-amándára'a mara'á kumbaéna séna óraakoo súwa'nai uwo súwana ²⁶ Ísu séna iyámpóiti tómbá maimái iyámbá tímúnafo miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai undantemba emá fi'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana ²⁷ miníninkó séna óraakoo érai'a sémpo iyánkón-afowá éwé sinana tón-ayai tawémandaiye. Miyáumai fi'onkaa-ininkon-iyé sinana kanaán-ina súwa'nai inono súwana ²⁸ Ísu séna kentafé fasi'ámai méraanda-ininko sénda pó'a miyá ónaumne séna minkánáa ayáámúnkomba asófankaraiye.

Ísu sáwífa'nanka asófatarain-aaí.

²⁹ Asófankena kúmba Kárirí-waaukoní áwáifa'a kógáramai omápa'a mara'á imérowasa ³⁰ sáwífa'-waasi wemó méropa'a kumbá tísamaimo táúnkon-kwaasiye tiyáántambo káénkuron-kwaasiye túrambo káfikón-kwaasiye aaimó ímbo sun-kwáásiyé fi'o-fi'on-ti'ón-kwaasi tí'maesa wenaísamaifimba mótkowana asófatarain-aaí ³¹ tísamaimo táúnkon-kwaasi kawé'á uwasá tiyáántambo káénkuron-kwaasi kawé'á uwasá túrambo káfikón-kwaasi kawé'-úmai awánowasa aaimó ímbo sun-kwáási aai suwasá misáwífa'nánká awánésa áfáaraumai táa'á úwasa Ísareri-waasiti Fasi'aénkón-áwí'a mósá makáawe.

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aaí.

Máaka 8:1-10

³² Maníkón-áwí'a mósá marówana Ísu wení kísau-waasi táántowasa tuwaná séna maankwáásisómbá kaumbo-kánáa kesé'a taméraawana tómbó maimaé tiyáamba tai'áisa'a sirumbá uwátinkaumne. Tí'maráanasa miwítí naaól-nao'a kónááfo aampa'ó wiyamba táái táinasa púwófainiye súwasa ³³ wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'a sáwífa'-waasin-ófo nááfaken-ona maimáiya tíménaumno suwaná ³⁴ Ísu tísai ena séna nóraumai-ona wéraiyo súwasa afakaeté-tomba wéraisana sesimái-mofaa'wara'a wéraiye suwaná ³⁵ minkwáásisóntáféna séna mara'-méraaro séna ³⁶ afakaeté-tone mófáá'e

maisoréna Manikóntáféna súwiyo séna mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwasa ³⁷⁻³⁸ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waaima uwasá aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo túwómba afakaeté-unampimba fáituwana ówitowana ³⁹ Ísu misáwífa'-wáási ti'maréna wení kísau-waasiye'a nompín-táómpimba iyátesa Mágátani-aempa'a kuráawe.

16

Ímbo awánáúnda-kísau mauwómó siyáan-aaí.

Mááka 8:11-13, Rúku 12:54-56

¹ Mifá'á Ísu mérowasa ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye Ísumo sáwí-aaimo sánda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Manikómpákéná kunkáanaí ímbo awánáúnda-kísau máinata awánaano suwaná ² Ísu séna fénáimpinka'o awánaamba aafáúmá naaerírí'a isa'á sé'a aafáyáa aa'á káíníye sé'a ³ aafáyáara'a awánaamba ainánkó aafáúmá káátasuwaís'a sé'a káfé'a aa'á tınıye wésewe. Wiyómpa'o awáné'ó ombá sé'a aa'á káíníye. Aa'á tınıye wésemba miyán-tántáákóní áwáuma awánaambanifo Manikómó káfé'ó wéin-tantaakoní áwáuma ímbo awánaraawe. ⁴ Káfé'ó méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Manikóntáfé'a ímbo imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Manikómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kísau máinata awánaanomo wésemba naaófá'á Manikó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawikowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-kánáa maipimbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráíye.

Ímbo kaumbo-kae'-ááíwára'-wáási-i'a orómó siyáin-aaí.

Mááka 8:14-21

⁵ Tiyuwéna kúmba Ísu wení kísau-waasiye nonkwaáúnkóní menáípá'ó kumbá marapá'á kumésa wení kísau-waasi péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná ⁶ Ísu ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwára'-wáási owé-imáyáa éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráin-tantaa'á kári-tantaa'á moórá-tonkon-awí'a péréti mimpimbá marááwanamo intoréna óraa'ó intembá ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáa é'a kentúma káráwiyoro súwasa ⁷ keaímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímbo maimaéta túnanasa miyá wésiye suwaná ⁸ Ísu keaímbó wésun-aaí iséna nóra séra tómbá ímbo wéraye-aaí wéseo. Kári-timankunkumban-ifo kentáfé'a timankunkúmba oro. ⁹ Kanaa'á tómbá tíménaumpo ááémo uráundawini áwáuma ímbo tááko péé wésiye. Séfataase-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'á 5,000 waasi tíméwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímbo awánaraawe. ¹⁰ Afakaeté-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'á 4,000 waasi tíméwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímbo awánaraawe. ¹¹ Ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáa é'a pérétimo intóráin-tantaatafe'a kentúma káráwiyoro-aaímo súnnda ímbo péréti-tontafe'a wésumpo nóra séra ímbo ísarao súwana ¹² tááko péé súwasa minááigóní áwáuma ísówana péréti-tontafena ímbo siyáifo ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye tááisafena séna káráwíye'a méraaro siyáíye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-aaí.

Mááka 8:27-30, Rúku 9:18-21

¹³ Ísu Sísáaríya Fírípái-nao'-aempa'ó kúmba wení kísau-waasi tísaí ena séna seyaafá'nánká kembá wáasi úrankontafesa nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁴ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáandawí óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Manikón-aaímo simátímakaandawin-awí'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai naaófá'á Manikón-aaímo simátímakaandawin-awí'a Yéremaya óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Manikón-aaí simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ¹⁵ Ísu séna kembíwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana ¹⁶ Sáímoni Pítaa séna Manikómó iyáfasinankaraiwaimba Yúnda-waasisa wéamu'maraundawisa óne. Manikó fasi'aénkwáráwín-ááninko óne Pítaa súwana ¹⁷ Ísu séna Sáímoni Yónaan-ááninko ónana Manikó kawe'á wéuwankaiye. Kesí ááinkoni áwáumo súnnda wáasi ímbo simáméfo kesífo wiyómpakewi mináái embá simámísa isáánda póna Manikó embá kawe'á wéuwankaiye. ¹⁸ Simátíme'a súnne. Enáwí'a Pítaawemo wésemba mináwíkoní áwáuma óntamban-íye. Óraa'-ontanka'a kesí naankáámbá ondá mindánkáámbá kesí wáasi-i'a owaná púwó-fasi'aenka ímbo iyáákainíye. ¹⁹ Manikó wení wáasímo wégarawí-fasi'aemba áména

marapá'ó méraanda sáwí'o ombá aambó fasiyóndanten-úmai Manikó wiyómpa'a ména é'a aambá fási'makaiye. Kawe'ó ombá ímbo aambó fasiyóndanten-úmai Manikó wiyómpa'a ména é'a miyá uráíye simásuwena ²⁰ wení kísau-waasisafena óraaka séna Manikómó íyáfasisinkaiwai Yúndaa-waasi wésimu'maraawi úne-aai ímba simátíméro Ísu siyáíye.

Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aai.

Máaka 8:31-9:1, Rúku 9:22-27

²¹ Minkánáa Ísu wemó puwínda-aai ómbarena wení kísau-waasi simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yúndaa-oraal-waasiye óraal-amaan-kísau-waasiye áamáambo sen-kwáásiyé sí'o índa-i'a uwásinkesa sinkamiya'o púwóndanifo kaumbo-kánáa maisúwáanana Manikó íyáfasisinkaiyiye súwana ²² Pítáa áí'maena weyááfa'a máankená séna Fasi'aénkóo miyán-áái sénafo Manikó ímba ewé sínasa séndantemba ímba uwánkanaawe súwana ²³ Ísu waeréna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáfinkemba wésempo ímba Manikóni imáyáfinkemba wésempo kesí aambá ímba faiyuwó Ísu siyáíye.

²⁴ Ísu mináái simáména wení kísau-waasi simátimena séna kembó sirááiwaenaé siyawí tirááimo táinda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantemba kembó sirááiwaiyawí umbai-tántáá'á timiyasa minúbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁵ Tirááimo táinda-i'o ésa ímba kawé-úmai méranaafo kentáfesa isámaimo tirááimo táinda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'á úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Mararáké-séyááfa'-tántáá'ó maésamo puwíyanamo éna mintántáák'ó ímba tuwa'nai íniye. Puwiyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa anekal'a ayáatáaka méranaawe. ²⁷ Kemá waási úranko kesí kísau-waasi wiyómpakewiye kesifoni fasi'aénkwará'á kum'éta seyaafá'-wáásimó miyámó úmae wéiyomba imáyáa é'a miwítí méyámbá timénaumne. ²⁸ Érai'a simátimé sune. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á pukénka'a kemá waási úranko kesí waásimo kawáánúnda suwáné'a ánaemba puwónáawe Ísu siyáíye.

17

Ísu fi'on-kuwawaa'o faúkáin-aai.

Máaka 9:2-13, Rúku 9:28-36

¹ Ísu mináái simátimena afa'móráe-no'waamba waéna Pítaane Yémisine wenáfáko Yónine tí'maena omápa'o iyúmba miwí aantemba imésa ² miwí túranka'a Ísu fi'on-auma faufúwana óipakemba aafáúgómó inten-úwana wení unáánkwátóiyakemba sán-kena waení'a kówasa ³ awánomba kae'-wáásiyái wiyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aai wésuyana ⁴ Pítáa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo maanká'ó méraundasa kawé'a ímba póta emó sinatáámó éta wááunamba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaaende éta miyásá onó siyáíye.

⁵ Miyá wésunka'a ainánkó sán-kámaena waení'a kámae kuména kunkáátowana mináinámpinkémbá aagó aantemba séna miwá kesáánimba isa'á wen-imáyáa wée'a óraal-aamoi uwánkaumne. Wenáái isáaro súwasa ⁶ wení kísau-waasiyau mináái isésa táatáfesa ésa marapá'á kifaesa tinekémbá tata'á úwana ⁷ Ísu miwímó méropa'a téna tine'á ta'ótorena séna táá'á ifó íyáfasiinaaro súwasa ⁸ awánomba mindárai wiyómpa'a íyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakemba kúmúmba Ísu óraaka simátimena séna awánaamba ímba simátíméro. Kemá waási úranko púwóndafinkembo íyáfasiinaandara'a awánaamba kanaará'á simátima'mae iyóro súwasa ¹⁰ wení kísau-waasiyau Ísumba áisai esa sésa áamáamba sen-kwáási Íráiyaa aifa'á paápé ínana Manikó íyáfasinankaiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaemba paápé ínáyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹¹ Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa íniye-aai érai'-aain-iyé. ¹² Simátimé'a sune. Íráiyaa é'a paápé úwasa ímba Íráiyaan-iyé sésa sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkese miyá urántemba kémbá waási úrankomba sáwí'a uwásinkanaawe súwana ¹³ táako péé súwasa Íráiyaa siyáíma Yóni nombó maitínkaraiwaintafena siyáíye siyáawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.

Máaka 9:14-29, Rúku 9:37-42

¹⁴ Simátimesa omápakembo kúmumba sáwífa'-waasi túwaandu urówasa awánomba moóráwigo Ísumpa'a téna aísamaifimba kifaena séna ¹⁵ óraakoo kesáánimba arumbá uwánkaao. Sáwí'a uwáwéna ména tanaambá fágufagu isaná aigaregó nonkááni'a isaná aiyayaamba ku'wisáná nompíné iyafíné tanaambá wéfamaena wénisa'a ¹⁶ ení kísau-waasi méraapa'a máankaunasa ímba kanaa'á kawé'á uwánkaraawe súwana ¹⁷ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á kentáfé'á ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbái wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno. Enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'mae túwana ¹⁸ Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana arumpinkémbá auwéna kóuwana miniyámpói kawé'á uwánkowane kawé'á úmai méraiye.

¹⁹ Kawé'á uwánkowasa ánaaembo Ísu weyáámo méronka'a wení kísau-waasi tésa sésa nóra sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná ²⁰ Ísu séna Manikóntáfé'o maiyauwáíníyemo sé'o timankúnkúmbo onkakaa maiyáúwáísino. Érai'a simátimela súne. Moóra-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba iyáísana áruma wíkéna óraa-tainambo wéintemba kentáfé'a timankúnkúmbo kárika'a uré'a ánaaemba óraaka'a timankúnkúmbo é'a omátafe'o sé'o faiwí'mae fi'on-aempa'a kóuwomo siyanamo éna miyá iníye. ²¹ Manikómpá'á inái siyantafesa tómbá aawentamó ombá minánkó aantemba miyá-sáwí-ámútámbá maisuwáíníye siyáíye.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-ai.

Máaka 9:30-32, Rúku 9:44-45

²² Ísu wení kísau-waasi Kárirí-aempa'a túwaandu uwaná Ísu simátimena séna kembá waási úrankomba fi'on-kwaasi timíyasa ²³ sínkamiya puwé'a kaumbo-kánáá maisuwáanana iyáfasisinkainíye simátimuwana miwí tirunkó umbái taráíye.

Taakisi-óntámbó tukáan-ai.

²⁴ Tirunkó umbái tówasa Ísu wení kísau-waasiye Kápaneamu-naopa'a kumbá óraa'-amaan-dankontafesa taakisi-óntámbá wémauwai Pitaampa'a tésa sésa ení óraako óraa'-amaan-dankontafena taakisi-óntámbá wétuwai ína wétuwaiyo suwaná ²⁵ Pítáa séna wétuwaiye simátimena naaúmpa'a iyúwana taakisi-ááímó siyónka'a Ísu Pítáamba áisai éna séna Sáimoniyo marapákén-óráá'-wáási timááraawifakemba taakisi-óntámbá maésa fi'onkaafakemba maésawa wéompo nóran-imayaamo wéemo e simásimiyo súwana ²⁶ Pítáa séna taakisi-óntámbá fi'onkaafakemba wémaewe súwana Ísu séna miyáumai Manikóni waásisa póta óraa'-amaan-dankoni taakisi-óntámbá ínta tuwánáúmpo ²⁷ aaisambá sefáímpóta úwoi tuwánáúmpo nonkwaaúmpá'á kuré ándá túwénana kumína aifa'ó tawáinda-mofaa'a maiyé óipimbo óntambo wéraina maimaé minóntántámbá esáféwe kendéwe taakisi máuwo Ísu súwana miyá uráíye.

18

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-ai.

Máaka 9:33-37, Rúku 9:46-48

¹ Minkánáá Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa taáisai esa sésa Manikó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba nááwa iyáákesawa óraa'-waasi-i'a wéíyo suwaná ² Ísu moórá-iyampói áántowana túwana afufumpimbá iyáfasinankena ³ séna érai'a simátimela súne. Sen-imáyáámó ímbo tuwé'o iyámpóimo ímbo iyáákanae-imayaamo ontembó kembiwí miyán-imáyáámó ímbo íyanamo éna Manikó kenká'á ímba kawááníniye. ⁴ Miniyámpóigómó tísamaifimbo máintemba miyámó wéowi Manikó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba wéíyakaawe. ⁵ Kentáfésa imáyáa ésa iyámpóimo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe Ísu siyáíye.

Sáwí'o on-ai.

Máaka 9:42-48, Rúku 17:1-2

⁶ Ísu mináái simátimena séna iyámpóimo kesááisafesamo timankúnkúmbo onten-úmai tuwímbái timankúnkúmbo wéowe. Tuwímbái tésa kesááisafesamo érai'emo wésewi karo'-áái tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Manikó karo'ó síyawi sáwí-meyamba óraa'a timinifo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontambo fári'wimaresamo nompimbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátiméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-íye. ⁷ Marapá'ó méraanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a wiyantafena fi'o-fi'on-tantaako wétafisiye. Miyá-sáwí-tántáákó waé'wae'a wéimba pósa sáwí-ambo fi'owimo aráátiméwi sáwí-meyamba maenááwe. ⁸ Tiyáánkowa'i tísamaigowa'i sáwí'o ina'a

misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaana'i moórá-tisamaiya'i kambisásúwáaro. Kae-tiyááná'i kae-tisámáiyá'i wéraina'o é'a sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawe'án-iyé. ⁹ Túrankomo sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyaamba mindá kawe'án-iyé Ísu siyáiyé.

Sipisipi-poimo áwiyokain-ai.

Rúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-waasisafe'a sáwísamban-owe ímba siyamba káráwiyoro. Manikóni kísau-waasi wiyómpakewi miwiyá'á káráwiyaawai kesifo wiyómpakewini ewaa'á mésa miwi táái wésimamefo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

¹¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko Manikóni aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafe'a saafá úmai sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkáandasafe'a kunkáumne. ¹² Sipisipiya'a káráwiyowi on-áái isáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisipiya'a káráwiyaisana moórá-sipisipi áwiyowisana misáwífá-sipisipímó umó wénaamba tiyuwéna moórámo áwiyowimba kosaafá émena ¹³ awánénamo ímbá aamoí éna séna kesí sipisipimo áwiyowimba áikaumne séna mimbóráwígontáféna óraa'-aamoí éna sáwífa-sipisipimo ímbo áwiyokombo úwoimo méraawiti aamoí kárika'a wéiyé. ¹⁴ Sipisipiya'o káráwiyowimo áwiyowí-sipisipisafenamo arunkómó umbaimó taintembá kesifo wiyómpakewi wení aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafena arunkó umbái wétaiye Ísu siyáiyé.

Kentí waási sáwí'o uwátinkáán-ai.

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ení waási Manikóni waásigomo embó sáwí'o uwánkainamo e wempá'á minááisafé kosimáminana we aantemba méraindara'a kosimáminana enáái isénamo arupisemo uwánkainamo ékai wesé esé'a kawe'á úmai méraakaiyo. ¹⁶ Enáái ímbo isáinamo e moóráwígona'i kaekóná'i kotí'mai wesé'a mé simámuwo. Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna moóráwígomba aafimbá maenkánae séna minááímó isaraawi kaerá'i kaumbowá'i tí'maena mátinkena áisai úmai isáiniye siyáimba mindásafena ení waási enáái isáindasafena moóráwígona'i kaekóná'i kotí'mai wenká'á mé'a simámiyana kentáái isáino. ¹⁷ Énifo ímbo isáinamo e Manikóni waási torupátinke enáái simátiména mésa simámiyana wemó miwi tááimo ímbo isáinamo e imáyáa e sé Manikóni aambó ímbo arááiwáén-kwaasiyaamba éna taakisi-úmén-kwáásiyáámbá wéiyé siyó Ísu siyáiyé.

¹⁸ Ísu séna érai'a simátimé'a súné. Marapá'ó méraanka'a sáwí'o ombá aambó faiyónten-úmai Manikó wiyómpa'a ména é'a aambá fáí'makaiye. Kawé'ó ombá ímbo aambó faiyónten-úmai Manikó wiyómpa'a ména é'a miyá uráiyé Ísu siyáiyé.

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna moórá-ai simátiménda isáaro. Marapá'ó méraanka'a kae'-wáásigóráímó moórá-aaisafesaraimo mimbórá-imáyáámó ésaraimo kesifo wiyómpakewimo áisai íyanamo éna miyá uwátinkainiye. ²⁰ Kaumbo-kae'-wáási kentáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá túwa'nai ondasáfé'a miwisé'a ménaumne Ísu siyáiyé.

²¹ Ísu mináái súwana Pítaa Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesí waásimo sáwí'o uwásinkáfa'o wéiyomba mindásafe'a nóraumai-kanaawa ímba aafimbá maenkéna ímba imáyáa éra ifátuwanuumno. Afakaeté-kanaa sáwí'a uwásinkáimba ímba aafimbá maenké'a ímba imáyáa é'a ifátuwaunda pó'a moórá-kanaamo sáwí'o uwásinkaindara'a aafimbá ina maenkéna ina imáyáa éra ifátuwanuumno súwana ²² Ísu séna ímba afakaeté-kanaa aantembanifo úwoi miyá úmae iyuwó Ísu siyáiyé.

Óntambo ámakaintafena ímba ifátuwaao siyáin-ai.

²³ Ísu séna sáwí'o uwátinkáámba ímba imáyáa é'a ifátúwáaromo súnda maarásáfé'a súné. Manikó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-ááin-iyé. Moórá óraa'-waasigo wení kísau-waasi óntamba wáau tímakena ²⁴ tísai ónae wéimba óraa'-ontamba 10,000,000 ontamba wáaumo ámakaiwimba moóráwigo áí'maena móaminkwae séna iyisana ²⁵ ímba móamintafena óntan-anafo wení kísau-waasisafena séna wembá aiyé'a awaaininkómbá aiyé'a wení iyámpóiyé wení póiyé wení óntawe maimaé'a fi'on-kwaasiti kisaumo maíndasafe'a miwí wétime'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba úmai másíméro sisaná ²⁶ wení kísau-waasigo aísamaifimba kifaena séna arumbá uwásinkema

simu'makéna'a óntamba saafá é'a seyaafá'á áméno sisaná ²⁷ wení óraa'-waasigo arumbá uwánkena séna kanaán-ifo wááumo ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwáao sisaná ²⁸ kísau-waasigo máápa'a kuména moórá kísau-waasigomba awánéna kári'-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba awánéna amóísáúmba kuntaraména óraaka séna wááumo ámakaunda-ontamba minúwóiyáámbá simiyó sisaná ²⁹ wenaísamaifimba kífaena séna arumbá uwánsinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a áméno sisaná ³⁰ ímba iséna áí'maena ándáfa'a móankena séna wááumo ámakaunda-ontamba símínasa faútúwáaro sisasá ³¹ kísau-waasisomba awánéna tirumbá uwánkesa miwítí óraa'-waasigomba kosímáméwana ³² óraa'-waasigo iséna wení kísau-waasigo sáwífa'-ontamba 10,000,000 ontamba majyáiwaimba áántaisana tisaná séna sáwí-kísau-waasi óne. Kentáfé arumbá uwánsinkaaó séndasafe'a miyá é'a óraa'-ontamba wááu ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwe ímba simiyó sé'a ³³ sirumbó uwánkaraundantemba moórá-kísau-waasigomba arumbá uwánkáaraamba sáwí'a óne séna ³⁴ arumbá óraa-sawí'a uwánkena ándáfa'o káráwiyaiwaika'a móankena séna wááumo ámakaunda-ontamba seyaafá'á símína faú'auwáao sisaná ándáfa'a ánkariye ³⁵ Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kentí waásimo sáwí'o uwátínkáámbo ímbo ifátuwe'o imáyáamo úmae'o wéiyiyanamó éna kesifo wíyómpakewi kentí sáwí-imayaa ímba maitiyuwáiniye. Óntan-anafomo intembá kesifo miyá uwátínkainiye Ísu siyáiyé.

19

Aarakwá'ó tuwínáán-aaímo siyáin-aaí.

Máaka 10:1-12, Rúku 16:18

¹ Ísu mináyááttáá'-áái simátimena Káírí-aeppa'a tuwéna Yúndiyaa-aeppa'a Yóndani-nonkoni menáipá'-aémpá'á komérowasa ² sáwífa'-waasi tóso uwaná tí'o ún-kwaasi asófatarinkariye.

³ Asófatarinkowasa amáán-kawaa-waasi sésa Ísumo sáwí-aaímo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-waasigo maanááísáfénawa'i fí'o-fí'on-aaísafenawa'i awaainínkómbá kanaará auwáiniyo. Miyámó énamo éna amáán-aaí taraisíni ína taraisíniyo suwaná ⁴ Ísu séna naafó'á Mósese agaimakáin-aaí toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna Manikó wíyóne marawémó úmaronka'a aarewára waaíwára'á úmakaiye. ⁵ Úmarena séna aarewára waaíwára'á úmakaundasafesa tinófoi tiyuwésa awaaiakóe awaainínkóe'a tagááísamai mimbórá-túma ma'mái méranaawe Manikó siyáiyé. ⁶ Mindásafesa awaaiakóe awaainínkóe'a ímba kae'-wáásiyáámbá ésa mimbórái'a wéowe. Manikó aare-waai mimbórái'a uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu súwasa ⁷ miwí sésa naafó'á Mósese maará siyáiyé. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaíndawi aúfáifimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái aminó siyáiyé. Nóra sénawa miyán-áái siyáiyó suwaná ⁸ Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba pósa Manikón-aaí ímbo isóntafena mindásafena Mósese minámáámbá siyáimbanifo Manikó wíyóne marawémó úmaronka'a ímba miyá siyáiyé. ⁹ Simátimé'a sune. Moóráwigomo awaainínkó ímba moórá-waasigoe'a wénisana awaaiakó fí'on-aaísafena ai'mátuwaumne fí'on-inimbo wémaimba umémbá wémaiye Ísu siyáiyé.

¹⁰ Ísu mináái simátimena mérowasa wení kísau-waasi sésa aaremó máémba sénda-aaí wérainka'a pósa miyá wéofó ímbo aaremó maésamo úwoimo máémba kawé'á wéowe suwaná ¹¹ Ísu séna sen-áái seyaafá'nánká ímba kawé'á úmai isááwasa aaremó ímbo maíyantafesa Manikó fasi'aémbá tímakaiwai mináái wéisaawe. ¹² Tuwímbo moórá-mora-aaísafesa ímba aaré máéwasa tuwímbo tinófoi uwó-wáási matínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbo túmo sáwí'o uwátínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbo Manikó wení waásimo kawáánin-aaí sésa Manikóntáfesa imáyáa ésa aaré ímba wémaewe. Kanaa'á miyá ónaumnemo sewí mináái isánááwe

Ísu siyáiyé.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aaí.

Máaka 10:13-16, Rúku 18:15-17

¹³ Ísu simátimuwasa tuwímbo Ísu ta'ótorena kawé'á uwátínkena Manikómpá'á inái sínkwae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi sésa tí'mae kóro suwaná ¹⁴ Ísu simátimena séna ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpóimó kempá'ó tentembá Manikó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimo kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faíyóro séna ¹⁵ miniyámpói ta'ótókona ayááfúmbo tátínkena tiyukaiye.

*Óntawara'-waasigon'-aai.**Máaka 10:17-31, Rúku 18:18-30*

¹⁶ Tiyuwówana moóráwigo ifó'-wáásigó Ísumpa'a téna séna óraakoo nóran-kawera éra aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁷ Ísu séna nóra séwa kawe-kísáúsáfé sísaí ónó. Mímbooráwígó Manikó weyáá kawekón-iyé. Aúí'a úmai maé'mae'a ónaemo sémo e Manikóní ámaámba kawel'a úmai arááíuwauwo súwana ¹⁸ miwá áisaj ena séna nóin-amaana arááíwaenaumno súwana Ísu séna ímba tinkamiyasa púwóro. Ímba aare-úmémbán-oro. Ímba umémbá máéro. Karo'-áái ímba simátínkáaro. ¹⁹ Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro. Kesáfé-ímáyáámó onten-úmai kentí waási-imayaawara'a oro. Miyáumai-amaamba arááíuwauwo Ísu súwana ²⁰ miwá séna minámáámbá arááíwa'mae'a wéyumpo nóran-amaankona ímba kawel'a wéuno súwana ²¹ Ísu séna seyaafá-tántáá'ó kanaa'ó émo e ení moparawímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímánana ení kawel'-mékýámbá Manikó wiyómpa'a ankáíniye. Tímatuwemo e kembá sirááíwainone súwana ²² mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráíye.

²³ Kúwana Ísu wení kísau-waasisafena séna érai'a simátime'a sune. Sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Manikómó wení waásimo kawáánipa'o wiyamba umbái táíniye. ²⁴ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóigó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbo kóferáinkakaa sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Manikómó kawáánipa'a kowisinó Ísu súwasa ²⁵ wení kísau-waasi mináái iséna táatáfesa ésa sésa umbái taifó nóran-kwaasiya Manikómó kawáánipa'a ménáao suwaná ²⁶ Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbaresa kónááfo Manikó seyaafá-tántáá'á úwoi kanaa'á wéíye súwana ²⁷ Pítáa séna isaaó. Kentáási seyaafá-tántáá'á tuwéta entá wéraaiwaumpo

nóram-beyana maénaumno súwana ²⁸ Ísu séna érai'a simátime sune. Manikó seyaafá-tántáá'á aúí'a úmaraindara'a kemá waási úranko fasi'aénkwáráwí mé'a káráwiyona'a kembíwí sísamaifakemba kael'a kumbaimái-waasi kembó wésiraaiwaewi Ísareri-waasi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. Ísareri sísamaifakemba kael'a kumbaimái matinkaraiwain-andafakewi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. ²⁹ Kentáfésa imáyáa ésa Manikón-aai kosimátimiyantafesa naaópa'a tuwésa tuwaaisáíye tífá'e tímánaa'e tinófoíye táánine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-anondaa túwáán-tanta'a miyán-tántáá'á sáwífa'a maésa aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónááwe. ³⁰ Ánaemba aifarááwífinkémbá tuwímbai tínaaeni'a íyasa tínaaenkewífinkemba tuwímbai aifará'á ónááwe

Ísu siyáíye.

20*Ándá-aran-kisaufa'o kísauomo máéwi-taai.*

¹ Ísu mináái simátimena séna Manikó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-iyé. Moóráwigo ándá-aran-kisaugoni afowá kesí kísau máíwae séna ááéma iyáfasinkena waási saafá úmai tuwánéna ² séna kesí kísau wémaíya'a moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíméno sísasá ewé sewaná tí'maena wení ándá-aran-kisaufa'a mótkaisasa kísau wémaewana ³ aafáyáara fí'onkwara'a kísau máíwae séna kísauomo maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwánéna ⁴ séna kesí kísau wémaíya'a kanaará'-óntámbá tíméno sísasá ⁵ ewé sésa minkísáú wémaewana wááwái miyáumai fí'onkwara'a wétiyena fénáímpinka'a fí'onkwara'a wétiyena ⁶ kísau tai'én-kanaa kárika'a tísaná kísauomo maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwímbai tuwánéna séna nóra séra úwoi méra'o sísasá ⁷ sésa ímba moóráwigo kesí kísau máéro siyáawata méraumne sewaná tiyé'a kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau máéro sísasá miyá uráawe.

⁸ Miyá owaná fénáímpinka'a kísaugon-afowá kísau-waasiya'o káráwiyaiwaintafena séna kísau-waasi táántare miwítí méyámbá tímé ánaembo tiyáawi aifa'á tímé aifa'ó tiyáawi ánaemba timiyó sisaná ⁹ iséna miyá éna kísau tai'áíniye wéink'a'o tiyáawi moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíména miyáumai tímatuwena ¹⁰ ááéma aafáyáara'o tiyáawiti méyámbá tíméne wéisasa miwí imáyáa ésa kentáási méyámbá óraa'an-iyé wésawana moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tímísasa ¹¹ maimaésa kísaugoni afowámbá í'ai simánkesa ¹² sésa ánaembo tiyáan-kwaasi kári-kísau maiyáafo kesáa aifa'ó tiyáundawisa óraa'-a'a wégaisata umu'náán-araa'a méta óraa-kísau maiyáundasa mímboorái'a úmaisa méyámbá símakaandasa nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano

sewaná ¹³ kisaugon-afowá miwífinkémbá moóráwigontafena séna kesí waásiyo kemá sé'a kesí kísau wémaewa'a moórá-kanaa-kisaugoni óntamba tíméno súna'a ewé sé'a kísau maiyáawa'a mindásafe'a ímba sáwí-meyamba wétimumpo ¹⁴ kentí méyámbá maimaé'a koró. Kembó timúndantem-beyamba ánaaembo tiyáawi miyám-béyámbá tíménae'a wéune. ¹⁵ Kesí óntambo tuwímbare'o timúnda mindá kendén-iyé. Kári-kisaumo maiyáawi óraa'-óntamba tímúna'a ímbo kaóráaraamba wégaoraawe kisaugon-afowá siyáiyé Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna miyaráán-úmai Manikó wení waásimo kawáánipa'a aifa'ó kowí iyasa ánaaembo kowisé'a mimbóráí'a úmai aasiyaasí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aaí.

Máaka 10:32-34, Rúku 18:31-33

¹⁷ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna aampa'á wéwena wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena ¹⁸ simátimena séna isáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sen-kwáásiyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-aaí símai kárá'umaresa ¹⁹ sí'mai fi'onkaa-waasi tímíyasa karaáná'a sínkésa súwiyonku'-nésa aaraa-táiyá'á sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a iyáfasinanaumne Ísu siyáiyé.

Kae'nárai tinówamo Ísumbo áisai uráin-aaí.

Máaka 10:35-45

²⁰ Minkánáá Sépétin-ááninkai tinówama tí'maena Ísumpa'a téna moórá-tantaatafenamo áisai índasafena óraakon-iyé séna takífauwana ²¹ Ísu séna nóntafewa sísai íniyewa wéono súwana tinówa séna emó kawáánindafa'a kesááninkai iyáfasintinke séfasefa'-arawsampa'a tínkáínone súwana ²² Ísu séna sénda-aigoni áwáuma ímba ísaraiye. Sáwí-nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'o índá-i'a uwásinkaiyantena kerái kanaará kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááyo súwasarai kerái kanaámpókai náyauye suyaná ²³ Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááfo kesí séfasefa'-sirawsampa'a kemá ímba iyáfasintinkanaumpo Manikó kae'nárai uwátinkaraimba póna iyáfasintinkaiyiye súwasa ²⁴ Ísuni kísau-waasi siyáánkai-waasi mináái isésa mináfáráwái aaisambá tiyúwana ²⁵ Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-óráá'-wáásísómbá iyáákamafasi'aen-aaí simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe. ²⁶ Óraa'-waasimo on-tembá kembíwí ímba miyán-oro. Kempínkémbó iyáákanaemo siyawi fi'owiti wayó'á maénááwe. ²⁷ Kempínkémbó aifari'a ónaemo siyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ²⁸ Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafinkembo faútinkáandasafe'a puwónaumne Ísu siyáiyé.

Ísu túrambo kafikóndarai kawé'ó uwátinkarain-aaí.

Máaka 10:46-52, Rúku 18:35-43

²⁹ Ísuwe wení kísau-waasiye Yérikó-naopakemba kumbá sáwífa'-waasi tínaaemba kumbá ³⁰ kae'nárai túramba kafikóndarai aanawáísára'a mésarai Ísu wétiye-aaí isésarai óraaka sésarai Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkao suyasá ³¹ misáwífá'-wáási aaisambá tiyésa sésa aái séyáfo suwasarái mináái ifátuwasarai aneka'á óraaka sésarai óraakoo Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkao wésuyana ³² Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísai ena séna nóin-tantaara tirááimo táinda-tantaa'a uwátinkanaumno súwasarai ³³ óraakoo súramba kawé'á uwásinkao suyaná ³⁴ Ísu arumbá uwátinkena ayáámbo túranka'a ta'ótorowasarai minúwóiyáámbo túramba kawé'á úmai awánésarai Ísumba arááíwa'mae kurááye.

21

Ísu Yérúsaremu'fa'ó kuráin-aaí.

Máaka 11:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu wení kísau-waasise'o kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'a kumbá Órífi-omaka'-ewaa'-nao'-awi'a Pétifasi-nao'-a ewaa'á wésa wení kísau-waasi kae'á máti'marena ² séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigon-awi'a tónki ándá fári'wimaraawana aráá'wara'a méraifo koawánékai ándáma faútuwekai áí'mae tekaiyó. ³ Moóráwigo tuwánénamo tísai ínakai óraako ayáá'mae kónae siyé kosimámiyana séna éni'fo áí'maekai kokaiyó síníye

Ísu siyáiyeye.

⁴ Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowi siyáintemba Ísu miyá uráiyeye. Manikón-aaí simátimakowi séna

⁵ Sáiyóni-naopaken-kwaasisafe simátime sé kentí kawaágó kentópa'a wempa'á témena tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena wétiye simátimiyo siyáiyeye

agaimaréna Sáiyóni-naopa'emo siyáimba Yérúsaremu-naopatafena siyáiyeye. Minááimó paápé indasafena Ísu kae'nárai ti'marówasarai ⁶ Ísumo súntemba miyá ésarai ⁷ tónki-poi áráá'wara'a áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóigón-arósááunka'a wandaáí uwi'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ⁸ sáwifa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyeye sésa tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénáma ankáímai aampa'á uwi'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiyá'e mintáénarafane támae wéguwasa ⁹ aifa'ó tun-kwáásíyeye Ísun-ánaaembo tun-kwáásíyeye óraaka'-oraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne. Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Manikó kawé'á uwánkáiyeye. Wiyómpakewin-awi'a mósá maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná ¹⁰ Ísu Yérúsaremu'fá'a kúwasa tuwaantantésa tóso wéasa nááwawa wétiyo suwasá ¹¹ tuwímbai sésa Ísu Manikón-aaimo simátimíwai Kárirí-aempakemba Násareti-naopakewin-iyeye siyááwewe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aaí.

Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹² Suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a Manikóni naaúmpa'a iyéna amáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwana óntambo wéwaeron-kwaasiti taaremá tawísisuwena Manikóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamundumama méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísisuwena ¹³ simátimena séna Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna kesi naantafésa sésa Manikómp'á'ó inaimó sen-dámbán-iyeye wéwese agaimaréna siyáiyeye. Énifo umén-dáúmp'á'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáiyeye.

¹⁴ Ísu minááí simátimena óraa'-amaan-daumpa'a mérowasa túrambo kafikóiyeye tiyayaambo táunkowiyeye wemp'á'á tuwaná asófatinowasa ¹⁵ iyámpói mésa óraaka'-óraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne sumbá óraa'-amaan-kísau-waasiyé amáámbo sun-kwáásíyeye isésa Ísumo fi'oran-kawe-kisaumo maúmba awánésa tirumbá sáwi'a uwánkesa ¹⁶ Ísuntafesa sésa iyámpóimo sáwi-aaimo wésemba ina wéisaano suwaná Ísu séna é'a wéisaunda Manikón-aaí aúfáifimba agaimakáin-aaí awánaraawe. Maarán-áái siyáiyeye. Túwa'nai óndasafesa pósa iyámpóiyeye umarané enáwi'a mósá wémaraawe agaimaréna siyáiyeye Ísu simátimena ¹⁷ tiyuwéna máápa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a wéna mindó'wáámbá kowaiyáiyeye.

Taigómó aáénkarain-aaí.

Mááka 11:12-14, 20-24

¹⁸ Pétáni-naopa'a kowáúmbe iyáfasinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái tówana ¹⁹ moórá-taigon-awi'a fikima aankón-awáísáfa'a wérowana mintáéramba nánae séna áwáufa'a wéna awánómbe ána aantemba wérowana mintáigóntáféna séna emá ímba arambá iyáinone súwana mintáímá aáénkaraiye. ²⁰ Mintái aáénkówasa Ísuni kísau-waasi awánésa táatafesa ésa tiyáámbe tóipimbe faafésa sésa fiki-tai ááema aáénkaraiye suwaná ²¹ Ísu séna érai'a simátime súné. Manikóntáfé'ó ímbo kae'-ímáyáámó é'ó fasi'aén-ímáyáámó é'ó é'a fiki-taigontafe'ó súnanamó aáénkaintemba kanaa'á miyá é'a ímba miyá aantemba é'a maanómátáfé'ó sé'ó faiwí'wé nomp'á'á kumuwómó síyanamo éna miyá íniye. ²² Manikómp'á'á inái sé'a fi'ó-fi'on-tantaatafe'a áísai é'a timankúnkúmba ombá érai'a Manikó kanaa'á súwa'nai uwásinkaiyemó sembá kanaa'á wétuwa'nai-iyeye Ísu siyáiyeye.

Nááwawa ai'maráísawa tiyáanomo siyáan-aaí.

Mááka 11:27-33, Rúku 20:1-8

²³ Ísu minááí simátimena óraa'-amaan-daumpa'a iména Manikóni ásé-aaí simátimuwasá óraa'-amaan-kísau-waasiyeye Yúndaa-óraa'-waasiyeye tésa sésa nááwawa ai'maráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ²⁴ Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'ó é'a sísai on-áái simátimenaumne. ²⁵ Ááema Yóni nombó maitínkaraiwai Manikówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa miwí keáimbá sésa nórasaawa sénaumno. Manikó simámakaisana nombá maitínkaraiye

senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síníye. ²⁶ Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwifa'-waasi Yóntafesa Manikón-aaimo simásimakaiwai uráíye wésemba pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa ²⁷ Ísuntafesa sésa emó síesai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-aai ímba simátimenaumne Ísu siyáíye.

Moóráwígon-ááninkai-tai.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna simátíménda-aai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'-iyámpóiwaráwí aifarááwintáféna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau komauwó sisaná ²⁹ aifarááwí séna ímba siráái taiyé séna ména moórá-imayaa éna kísau komáísana ³⁰ áfákontafena séna kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau komauwó sisaná ewé símai ifátuwena ímba kísau maiyáíye ³¹ Ísu simátimena tísai ena séna nááwa tifowán-áái wéisiyo súwasa aifarááwí afován-áái wéisiye suwaná Ísu séna mináái imáyáa é'a simátíménda-aai ísáaro. Taakisi-úmén-kwáásiyé sáwí-anka'o nón-inine sáwí'o on-kwáásín-owe sembánifo miwí Manikó wení waásimo kawáánin-ampa'a ááema wégofo kembiwíndo. ³² Yóni nombó maitínkaraiwai téna kawe'-ámbá aráátimuwa'a wenááisafe'a ímba érai'e siyáafo taakisi-úmén-kwáásiyé sáwí-anka'o nón-inine Yónin-aaisafesa érai'e suwa'a kembiwí miwí tuwáné'a Yónin-aaisafe'a ímba érai'e sé'a kentí sáwí-imayaa ímba tuwé'a Manikómpá'á tiyáawe Ísu siyáíye.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-tai.

Máaka 12:1-12, Rúku 20:9-19

³³ Ísu mináái simátimena séna moórá waé'mai-aai simátíménda ísáaro. Moóráwigo óraa'-marawarawí ména óntan-kusai úmakena ándá-aran-kísau úmarena ándá-arankoni táúfa'a úmarena ándá-arambo mapamínanamo anombó kumínda-taufa'a úmarena óntandamba kísaura'o káráwiyon-damba úmarena ayáatáaka fi'om-barafa'a koménae séna maankísáúr'á'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fi'om-barafa'a koméraisana ³⁴ arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komáéro séna wení kísau-waasi ti'maráísasa minkísáúr'á'ó káráwiyowifa'a tewasá ³⁵ ta'óto'mai moóráwígomba tufuwésa moóráwígomba tufú'marááwana púwísasa moóráwígomba óntantamba tufuwésa ándá-aramba ímbo tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁶ aanáfó aifa'á wení kísau-waasi tuwímbai ti'maréna ánaemba sáwifa'nanka ti'maráísasa tewasá minkísáúr'á'ó káráwiyowi ta'óto'mai aifa'ó urántemba miyá ésa sáwí'a uwátinkesa ándá-aramba ímba tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁷ aanáfó ména ánaemba séna kesááninkomba ai'maráanana wínsa wenáái isánááwe séna ai'maráísana tisasá ³⁸ minkísáúr'á'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba mainata kesáa maénae sésa ³⁹ ta'óto'mai ándá-aran-kisauafakemba famétuwesa tufúwówana pukáíye. ⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna minkísáúgóni aanáfó tinda kísaura'o káráwiyowi nóra síníyo súwasa ⁴¹ miwí sésa misáwí-wáási tínkaminasa puwiyana fi'on-kwaasi kesí kísaura'a káráwiyoro sínasa minkísáúr'á'á káráwiyesa arambó áfumo kain-kánáá tindantemba aanáfómbá minarámbá aménááwe siyáawe.

⁴² Suwaná Ísu simátimena séna Manikón-aai aúfáifimba awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna

óntan-dambo on-kwáási moórá-ontantafesa sáwí'a wéíye sésa maisukáawe. Ánaemba minóntánkó áfonkaaamba uráíye. Mindá Fasi'aénkó isatá awánéta séta fi'oran-kawe'a uráíye sune

agaimaréna siyáíye. ⁴³ Mináái imáyáa é'a simátiména sune. Manikó kembiwí Yúndaa-waasisafena maará siyé. Kenká'á ímba kawáánónaumne séna tiyuwéna fi'onkaa-waasisafena kenká'á kawáánónaumne sínasa wení kísau maénááwe. ⁴⁴ Minóntánk'á tanaambá kofésa sáwí'a úmai ménaafo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwaiye Ísu séna wenááisafesamo ímbo érai'emo siyawi imáyáa éna mináái siyáíye.

⁴⁵ Ísu súwasa óraa'-amaan-kísau-waasiye amáán-kawaa-waasiye ísésa tááko péé súwasa sésa moóráwígon-ááninkai aaimó simbá kentáásáféna siyé sésa ándá-aran-kisaura'o káráwiyowisafenamo simbá kentáásáféna siyé sésa óntankowemo simbá kentáásáféna siyé sésa ⁴⁶ ta'óto'mai tufuwónae sésumo umbá seyaafá'-wáási Ísuntafesa sésa Manikón-aai simásimíwain-íye sun-kwáási táároi inkaiséna Ísumba ímba ta'ótoresa ifátukaawe.

22

Óraa-tanombo kauráin-aaí.

Rúku 14:16-24

¹ Aneka'á Ísu aái simátimindasafena waé'mai-aaí simátimena séna ² Manikó weni waásimo kawááin-aaí maarán-iyé. Moóráwigo káráwiyaiwain-ááninko aaré maíndasafena óraa-tanomba kaufónæ séna ³ sáwifa'-waasi táántena séna aáno úmai tanómba tamandaaró séna ména tanómba kaumaréna weni kísau-waasi ti'maréna séna tamandaaró kosimátiméro sisasá miyá owasá ifátuwesa ímba tewaná ⁴ aneka'á kísau-waasi ti'maréna séna táántaraundawí kosimátimé'a sé'a tómbó nembá wéto'mayaan-e'a purumakawé óraa-poiye tufú'mai wégaufumpo tamandaaró. Kesááninkomo aaremó maíndara'a tamandaaró. Kosimátiméro séna ti'maráisasa miyá kosewasá ⁵ ifátuwesa ímba tembá moóráwigo weni kísau'fa kóisana moóráwigo óntambo maínda-kísau'fa kóisasa ⁶ tuwímbai káráwiyaiwaini kísau-waasisomba ta'óto'mai tínkamowasa púwówana ⁷ káráwiyaiwai aaisambá séna weni i-wáási ti'maráisasa miwí tínkamowasa púwówana miwítí naampimpá'á iyamá agáéwana káwisana ⁸ káráwiyaiwai weni kísau-waasisafena séna tanómba kaufé'a táántaraundawí kesááninkoni tanómba tamandáiyawi sáwí'an-owe. ⁹ Aampaká'ó waásimo túwaandu opa'á kosaafá úmai fi'o-fi'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá ¹⁰ weni kísau-waasi isésa aampa'á wénesa waási saafá úmai tuwánésa sáwí-waasiye kawé'-wáásiyé torupátinkesa tí'maesa tésa tómbó

naan-dáumpá'á sisipáá uráawe.

¹¹ Yúndaa-waasi aaremó maénka'o ombá tanómba nánaesamo ten-kwáási ontará'ó tewasá kísau-waasi kawé'-únánkwátói tíméwasa urésa mindáumpá'á imésa tómbá wénaafo minúnánkwátóimo ímbo urésamo ésa ímba tómbá imandánaáwe. Tómbó naan-dáumpá'á sisipáá owaná káráwiyaiwai tuwánaimba moóráwigo ímba kawé'-únánkwátói uréna méraisana awánéna ¹² séna nóra séwa kawé'-únánkwátói ímba uréna iyáano sisaná ímba aái sisaná ¹³ káráwiyaiwai weni kísau-waasisafena simátimena séna aiyayaanka'a kára'úmai máapa'a kumeu'ó in-áémpá'á aúwéwana ifi'á téna áí'o índasafena áwáayaamba umpufuwíniye siyáiyé Ísu siyáiyé.

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna Manikó sáwifa'-waasi táántain-kwaasifinkemba tuwímbai aantemba weni waási-i'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

Taakisi-ááísáfésamo áisai uráan-aaí.

Máaka 12:13-17, Rúku 20:20-26

¹⁵ Ísu súwasa amáán-kawaa-waasi máapa'a kumbésa keáímbá sésa nóran-aaisaawa áisai onanasááwá sáwí-aaimo sínata aafintá maenkánaumno sésa ¹⁶ miwí tínaaenka'o tirááiwáún-kwaasiye Éroti amáaraawe ti'marówasa Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po Manikóni aambó arááiwáén-aaí arupise úmai simátimendasa ísaraumne. Waási táároí ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároí ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aaí ímbo sénda arupise úmai simátimendasa ísaraumne. ¹⁷ Simáménda-aaisa isaaó. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa tíménaum íntaawa tíménaumno. Tíméndasa Yúndaa-waasisa kentáási amáamba taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná ¹⁸ Ísu miwítí sáwí-imayaa iséna séna kaumbo-kae'-ááíwára'-wáási pó'a kentáfé'a sáwí-aaimo sindawe sé'a wésisai-owe. ¹⁹ Taakisi-óntámbá moóra maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana ²⁰ séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa ²¹ miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Manikóndé Manikómbá áméro súwasa ²² mináái ísówana táá'a úwasa ímba aái sésa auwésa kuráawe.

Pukémpinkembo iyáfasinaiyan-aaí.

Máaka 12:18-27, Rúku 20:27-40

²³ Kuwasá Sátüsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawe sun-kwáási pósa minkánáa Ísumpa'a tésa ²⁴ sésa óraakoo naaófa'á Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ánkáiiniye siyáiyé. ²⁵ Moóra-aaí isaaó. Moóra-kanaa maanká'á afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwísana ²⁶ wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwísana wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ²⁷ miníninkó ánaaemba pukáiyé simámesa

²⁸ Ísumba áisai esa sésa miyámó ombá waási puwiyampinkembo iyáfasinaiyan-kanaa minínimbá afakaeté-waasi tuwaainimbá éna nááwa máiniyo suwaná ²⁹ Ísu séné Manikón-aaí aúfáifimbo agaimakón-aaí imba kawe'-úmai isé'a Manikóní fasi'aembá imba awáné'a pó'a miyáumai sáwísáwí-aaí wésewe. ³⁰ Pukémpinkemba iyáfasinesa wiyómpa'o imaiyan-kanaa aaré imba maiyasa waai imba maiyamba ésa Manikóní kísau-waasimo wiyómpa'o méraawimo ontembá minínínákwá'á miyáumai aaré imba maiyasa waai imba maiyamba ónááwe. ³¹ Waási pukémpinkembo iyáfasinaiyamba simátiménda ísáaro. Manikó simátimakomba aúfáifimba agaimakón-aaí toráumai awánaraawe. ³² Manikó Mósesentafena maarán-áái siyáiyé. Manikó úne. Enaiwá'ná Embaramune Áísákine Yékopune miwítí Manikó úne siyáiyé. Manikó minááimó siyáimba minkáúmbó-wáási é'a púwúwasa utaráambanifo mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe Ísu súwasa ³³ wesé'ó méron-kwaasi isésa táátafesa ésa sésa aagíóní áwáuma wésimasimiye siyáawe.

Aifaráán-ámáánkón-aaí.

Máaka 12:28-31, Rúku 10:25-28

³⁴ Suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-amaan-kawaa-waasi-taai iyáákomba ámáán-kawaa-waasi isésa túwaandu ésa ³⁵ miwífinkémbá moóráwigo ámáambo kawe'ó úmaimo ísarowi Ísumo sáwí-aaimo sinda isánae séné áisai ena séné ³⁶ óraakoo Manikóní ámáampinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyó súwana ³⁷ Ísu séné Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séné Manikómpá'á kentí Fasi'aénkómbá kentiruné kentí imáyáawe kentimané áméro

agaimaréna siyáiyé. ³⁸ Minámáámbá aifaráán-ámáámbá isaná ³⁹ miwán-ánaaenken-amaamba óraa'-amaamba maarán-ámáámbán-iyé. Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séné

kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí
waási-imayaawara'a o

agaimaréna siyáiyé. ⁴⁰ Minkáé'-ámáánkó áfonkaamba uráísana Mósesemo fi'on-amaambo siyáine Manikón-aaimo simátimakowi siyáan-amaane me'wi-me'wiyáámbá éna kae'-ámáánkó áfonkaamba uráinka'a tawéaraapaiye Ísu siyáiyé.

Manikómó iyáfasinankaraiwai Káráisitini-aaí.

Máaka 12:35-37, Rúku 20:41-44

⁴¹ Súwasa ámáán-kawaa-waasi túwaandu uwaná Ísu miwí tísai ena séné ⁴² Manikómó iyáfasinankaraiwai Káráisiti nááwan-andafaken-kwaasiya'iyó súwasa kentáásiwá'ná Téfítin-andafaken-kwaasin-iyé suwaná ⁴³ Ísu séné naaófa'á Manikóní ámútanko Téfítimba imáyáa amúwana Téfíti Káráisitintafena séné kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimba ⁴⁴ Imó agaimakón-aufaifimba Téfíti agaimaréna séné

kesí Fasi'aénkóntáféna Manikó séné kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáási iyáákaanasa miwí tai'ánaáwe

Manikómó siyáin-aaí Téfíti siyáiyé. ⁴⁵ Miyáumai Téfíti Káráisitintafena séné kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbanifo nóraumaíya wemá Téfítin-andafaken-kwaasin-iyó Ísu sumba ⁴⁶ Káráisiti Téfítini Fasi'aénkó éna Téfítin-andafaken-kwaasigon-iyé sumbanifo miwí imba kanaa'á aai sésa táátafesa ésa minkákémbá imba áisai úmaesa iyáawe.

23

Ámáán-kawaa-waasiye ámáambo sun-kwáásiyé miwí táái.

Máaka 12:38-40, Rúku 11:39-44,47-52, Rúku 20:45-47

¹ Ísu túwaandu urón-kwaasiye wení kísau-waasiye simátiména séné ² Manikó iyáfasintinkaraisasa ámáambo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye Mósesé agaimakáin-aaí toráumaimo wésimatimemba ³ isé'a arááiwaéro. Mósesé siyáin-amaamba miwí tóikaken-aantemba sésa imba wéeraaiwaéfo miwímó ontembá imba oró. ⁴ Umbai-tántáái'ó asááúmakesamo túwaata'mae'a korómó sésamo ímbo túwa'nai ontembá miwí umbai-áái simátimesa imba túwa'nai ombá úwoi arááiwaéro wésewe. ⁵ Miwí sésa waási suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sésa Mósesé siyáin-amaamba agaimái anaféúmpimbá makésa túwayaanka'e tiyáánka'e kárá'íwamaresa miwítí wátói-araiya'a ayáátáaka'a tafétafe úmakesa naaópa'a afufumpa'á wénésa ⁶ tanómbo kaúfópa'o ombá kawe'-áémpá'á mésa ámáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa ⁷ waási suwánésa sésa óraa'-waasi ámáán-aaí simátíméwin-owe síwae sésa naaópa'a maru'-afufumpa'á wénésa miyámó ontáfésa aamoí wéowe.

²⁷⁻²⁸ Ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Waásimo maipimbó utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a wéowasa waási ímba wétuwanaawe. Waásimo maipimbó utámakesamo kawé-tó'wááímó owasamó awánésamo sésa kawé'á wéowemo sentembá kembiwí tuwánésa kawé'-wáásín-owe sembánifo kentirumpimbá miyá-sáwí-tántáá'á wérais'a kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe.

²⁹ Ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Kentíwá'ná Manikón-aaimo simátimakowi tinkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Arupise úmai méron-kwaasi tinkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wé'e'a ³⁰ sé'a miwí tisaafitantambo uráwí sé'a minkánámó mérekaa kentáá síwá'námo uráantemba ímba miyásá uráusino wésewe. ³¹ Miyámó sembá maarán-áái wése'a Manikón-aai simátimakowi tinkamesa miyá-sáwí'a uráwí tírááta úne wése'a miwímó uráantemba miyá wéowe. ³² Kentíwá'námo uráantembo miyámó wé'e'a tai'ánááwe.

³³ Tai'áiyamba iyángo póigon-araa'an-owe. Manikó kembá aaiimbá matinkáína'a sáwí-meyambo maiyapa'a ónkaifa'a komésa wété iyan-amba ímba wéraiye. ³⁴ Miyáumai kesáái simátimiyawiye aráátimiyawiye kawé'-ímáyááwárá'-wáásiyé tí'maráanaso kempimbá wéniya'a tuwímbai tinkamiyasa puwíya'a tuwímbai aaraa-táiyá'á tinkamiyasa puwíya'a tuwímbai kenti ámáán-daumpimpa'a taántámbá tinkame'a moórá-mora-naopimpa'o wéniya'o é'a tí'mátu'mae'a nónááwe. ³⁵ Miyámó íyana arupise-waasimo tinkamom-beyamba seyaafá'-wáásítí méyámbá kentópa'a tíníye. Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwigo Pérékáíyaan-áninkon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Manikóntáfésamo isámimo póimo tufú'maimo agáún-ontan-taaremo wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aan-temba iyún-ontama wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowana tufúwana pukáíye. ³⁶ Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tinkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'ó méraan-kwaasi maénááwe Ísu siyáíye.

*Ísumo arumbó uwátinkarain-aai.
Rúku 13:34-35*

³⁷ Ísu mináái simátimena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Manikón-aaimo simátímakaawi tinkambae núwasa pukááwe. Manikó tí'marówasa kuwáí óntantamba tinkambae núwasa pukááwe. Kokórigó aráátombo ayóífá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaemba wéuwasiwewe. ³⁸ Ísáaro. Manikó tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe. ³⁹ Simátíme'a sùne. Ímba úwoi suwánánááfo ánaembo sé'ó Manikó ai'maráísana kunkáiwaimba Manikó kawé'á uwánkáíye síyanka'a aneká'á suwánánááwe Ísu siyáíye.

24

*Óraa'-amaan-dambo tawísínda-aaimo siyáin-aai.
Máaka 13:1-2, Rúku 21:5-6*

¹ Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasi sésa óraa'-amaan-damba kawé'-námbán-ifo awánaao suwaná ² Ísu séna káfé'ó awánaan-dantafe'a simátíme'a sùne. Ánaemba waási tésa mindámbá seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwará'é tawísísuwanaawe Ísu siyáíye.

*Sáwí-kanaa tíníyemo siyáin-aai.
Máaka 13:3-13, Rúku 21:7-19*

³ Ísu mináái simátimena Órifi-omapa'a imérowasa wení kísau-waasi weyáá méropa'a tésa áisai esa séna emó sènda nóin-kanaawa paápé ínío. Nóin-kwaamera inataawa séta ampáánká'á emá kúmínana káfé'ó wérain-tantaa'a tai'áíníyesa sénaumno suwaná ⁴ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. ⁵ Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Manikómó iyáfasisinkaraiwai úne síyasa sáwífa'nanka minkáró'-ááísáfésa érai'e sénááwe. ⁶ Tiyááwemo siyan-aai némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánámó tinda mindá ímba seyaafá'-tántáá'ó tai'áínánda-waame'an-iye. ⁷ Fí'ó-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena iyáfasine tiyáaromo sínasa iyáfasinesa tiyánááwe. Fí'ó-fi'om-barafa'a aawai táíniye. Fí'ó-fi'om-barafa'a óraa'-mari táíniye. ⁸ Miyán-tántáá'ó paápé ina'a sé'a seyaafá'-tántáá'ó

tai'áinda-kanaa ímba tiyáifo iyámpóimo matinkánae owanamó óraa-ti'o intembá umbai-kánaámó tinda minkánaá paapé iye seró.

⁹ Miyán-ááímó síyasa minkákémbá kembiwí ta'óto'mai fi'owi timíyasa sáwí'a uwátinkesa tínkamiya'a puwónááwe. Kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyan tafesa fi'o-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. ¹⁰ Kesáaisafesa érai'emo wésiyawifinkema sáwífa'nanka kesáái tínaaemba uwámesa miwítí namuro-wáási moórá-morawigo aráátimesa tiyámba uwátinkanaawe. ¹¹ Sáwífa'nanka paapé ésa karo'á sésa Manikón-aaí simátimundawí úne sésa sáwífa'nanka karo'á simátimenaawe. ¹² Miyáumai sáwí-kisaugo wété éna óraa'a ínasa fi'owi-imayaamo émémba ifátuwesa kentáfé-ímáyáa aantemba ónááfo ¹³ ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyaíwí tai'áinda-kanaara'a Manikó tí'mai kawepá'á métinkainiye. ¹⁴ Seyaafá'-márafákén-kwáási isáiyantafe'a ásé-aaí Manikó wení waásimo kawáánin-aaí simátíma'mae iyiyana ánaemba seyaafá'-tántáá'á tai'áinda-kanaa tíniye Ísu siyáíye.

Sáwí-kanaagon-aaí.

Máaka 13:14-23, Rúku 21:20-24

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ánaemba sáwí'a íyan-tantaako paapé íniye. Naaófá'á Manikón-aaímo simátimakowin-awí'a Tánieri mintántáátáféna siyáíye Ísu siyáíye. Kemá Mátíyu súné. Maanáúfáímó torausiyawí táako péé sína'a isáaro wésune. Ísu séna Manikóní kawe'-náópa'a misáwí-tántáá'á paapé ínasa awánáiyamba ¹⁶ Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁷ Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyiyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁸ Kísaufo'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tiyamba unáánkwátóí ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁹ Tímúka'nine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánaá sáwí'a ónááwe. ²⁰ Tuwaantambó iyiyamba táwí'o índa-kanaa iyé'a saagaan-kánaá iyé'a únafo sé'a Manikómpá'á inaí seró. ²¹ Minkánaámó tinda óraa'-umbai táiniye. Naaófá'á Manikó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbái-tántáá'á ímba tiyáíye. Ánaenkwará'a miyán-úmbái-tántáá'á ímba tíniye. ²² Miyán-úmbái-tántáá'ó wéin-kanaa Manikó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbái-kánaámó ayáátáaka'o wérainkaka seyaafá'-wáási ímba úwoi túnamaí méraawisino. Manikó wemparí'o úmakain-kwaasisafena ímáyaá éna miyán-úmbái-tántáá'á ampáásé uráíye.

²³ Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Manikómó iyáfasinankaraiwai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba isáaro. ²⁴ Tuwímbai paapé ésa karo'á sésa Manikómó iyáfasinankaraiwai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Manikón-aaímo simátimundawí úne simátíma'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maésa Manikómó wemparí'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maénááwe. ²⁵ Miwisáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímba

paapé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro.

²⁶ Súnda-aaí ímáyaá é'a ánaembo moóráwigomo kentáfénamo sénamo paapé uréna máásai-marafa'a méraiye sína'o é'a ímba koró. Moóráwigomo kentáfénamo aúpá'á méraiye sína'o é'a ímba

érai'e seró. ²⁷ Wiyómpa'o aafáyáumo tóráisasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁸ Póimo sawaimó kawáá'ípa'o náindasafenamo embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Manikó sínana súnda-aaí

paapé íniye Ísu siyáíye.

Ísumo marapá'ó kumínda-aaí.

Máaka 13:24-31, Rúku 21:25-33

²⁹ Ísu mináái simátimena séna miyán-úmbái-tántáá'ó tinda-kanaa tai'áinana aafáúgó kumeu'á ínana wiyónko ímba sán-káinana ol'á wiyómpakema kaisínana wiyónko úwaauwa ínasa ³⁰ seyaafá'-márafákén-kwáási wiyómpa'a awánemba fi'onka'ma'mai-tantaa'a awánésa kentáfésa sésa kumínena to'mayaa wéiye sésa táátafesa wéesa ífi'á wétesa suwánemba kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará sáwara'a ainánká kumóna'a suwánánááwe. ³¹ Uwíyemba wétufuwe'a wiyómpaken-kisau-waasi tí'máranasa Manikómó wemparí'o úmakain-kwaasi seyaafá'-márafákémbá tí'maesa moóráfimba túwaandu ónááwe Ísu siyáíye.

³² Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táigón-áwí'a fiki-taigontafe'a ímáyaá úmai isáaro. Asáómó agáinda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíniye sénááwe. ³³ Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a kárika'a kumíníye sénááwe. ³⁴ Érai'a

simátíme sùne. Káfé'lo méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó sùnda-tantaa'a paápé ínìye. ³⁵ Wíyóne marawé tai'áinifo kesáái ímbo tai'áinda úwoi wae'wae'a ínìye Ísu siyáiyé.

Kúmónnda-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aaí.

Máaka 13:32-37, Rúku 17:26-30,34-36

³⁶ Ísu mináái simátimena séna kúmónnda-kanaa aafáúmá waási ímba ísááwasa wíyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba ísááwa'a kemá Manikón-áaninko ímba wéisaumpo kesifo weyáá ísaraiye. ³⁷ Naaófá'á moóráwígon-awí'a Nówaaamo méronka'a waási ímbo Manikón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaaemba kemá waási úranko kúmónnda miyá ónááwe. ³⁸ Piri'-nónkómó ímbo tínkankonka'a noné tóné wénesa tiyáámúmba wéto'waaí-esa aaré máúwasa waaí máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowasa ³⁹ piri'-nónkó táinda-aaí ísaresa ímba imáyáa ésa mérowana óraa'a'a téna piri'-nónkó seyaafá'-wáási tínkamuwasa putásaraawe. Miyámó uráantemba kemá waási úranko aneka'ó kúmónndara'a kentáfésamo ímbo imáyáamo iyawi miyá ónááwe. ⁴⁰ Minkánáá maará ónááwe. Kae'-wáási kisaufa'a méreyana Manikó moóráwígomba auwéna moóráwígomba aiyáínìye. ⁴¹ Minkánáá kae'-ínínkái tómbá wéto'mayaan-iyana Manikó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáínìye. ⁴² Kemá kentí Fasi'aénkómó kúmónnda-kanaa ímba ísaraafo káráwiyoro. ⁴³ Simátiménda-aaí imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo ísarenaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁴ Miyáumai kemá waási úranko kaffímbá kumónaumpo kembíwí wéto'mayaan-e'a simu'maráaro Ísu siyáiyé.

Sáwí'a owasá kawe'á owasamó on-áái.

Rúku 12:42-46

⁴⁵ Ísu mináái simátimena séna kawe-kísáúmó máéwi kawe'-ímáyáawará'-wáásísáfé'a sùne. Wení óraako séna kesí kisaú-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó sínìye. ⁴⁶ Wení óraako téna wení kisaumo kawe'-úmaimo maínda taawánáinana kisaumo maíndawí arunkó kawe'á ínana ⁴⁷ minóráákó séna kesí seyaafá'-mópáráwínká'á káráwiyuwo sínìye. ⁴⁸ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáamo énamo kesí óraako ayáátáaka'a ímba tìnìye sénamo ⁴⁹ kisaú-waasi tínkamenamo tómbó nénamo uwóí'-nombó wénaan-kwaasiye uwóí'lo énamo ⁵⁰ wení óraakomo tinda-kanaa ímbo ísarinainano kaffímbó téna ⁵¹ óraaka'a tatufú'mai ai'mátuwena séna kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó mésamo tí'lo wéisasamo ifí'lo wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a kóuwo sínìye Ísu siyáiyé.

25

Siyáánkai-inaamaru-taai.

¹ Ísu mináái simátimena aaremó máéwini áwáuma imáyáa éna séna ánaaen-kanaamo tinda Manikó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-iyé. Aaremó maíndawí tómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru ómbá kúra'maesa aampakémbá koáikaawe. ² Minárásisómbá séfataase sáwí-imayaawara'a owasá séfataase kawe'-ímáyáawará'á owasá ³ sáwí-imayaawara'-arasi ómbá kurarésa fí'on-anafeumpimba iyamó káinda-nomba ímba fatiyowasa ⁴ kawe'-ímáyáawará'-arasi ómbá kurarésa fí'on-anafeumpinkwara'a iyamó káinda-nomba fatiyésa ⁵ aaremó maíndawimba koamu'makáawana ímba ááema tisasá tógáfaa'a isasá tún-kwaiguráawe.

⁶ Tún-kwéraawana nó'waan-afufuntamba moóráwigo táántena séna wétifo koaiyánáisiye sisasá ⁷ misiyáánkai-árásí iyáfasinesa ómbá to'maesa kómbá ⁸ sáwí-imayaawara'-arasi kawe'-ímáyáawará'-arásísáfésa séna kentáási iyamá pisináínifo nombá fatísímoro sewasá ⁹ miwí sésa kesááwará'á miyáumai wétai'aífo nombó fatiyón-daumpakemba koméyámbáráaro sewasá ¹⁰ wégowana aaremó maíndawí tisasá séfataase-arasi to'mayaa úmimo méraawi wesé'lo tómbó náíyanesa naaúmpa'a iyówana ¹¹ ontá wisúwáísasa miséfátáásé-árásí nombó fatiyónaesamo kówai tésa óraaka'a séna óraakoo ontá tísinkaaó sewaná ¹² ímba awánáúnda-arasi ómbá pó'a ímba ontá títínkánauwne siyáiyé. ¹³ Ísu simátimena séna miyáumai kemó kúmónnda-kanaa ímba ísarenka'a kumónaumpo káráwiye'a méraaro Ísu siyáiyé.

Kaumbo-kísáú-wáási táái.

Rúku 19:11-27

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ánaaen-kanaamo tinda Manikó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-iyé. Moórá-oraako némpa'a wááu koménae séna wení kisaú-waasi

táántena séna kesí óntanka'a káráwiyoro séna ¹⁵ moóráwigo wení kísau kawe-kísáúúmó máisanamo awánaiwaintafena séna kesí óntamba séfataase-unamba káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kisaumo kárika'o kawe-kísáúúmó máiwaintafena séna kesí óntamba kae¹-únámbá káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kisaumo kári-kisaumo máiwaintafena séna kesí óntamba moórá-unamba káráwiyuwo séna aména tiyuwéna némpp¹-marafa'a kóisana ¹⁶ séfataase-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá kísau maimaéna wéwena fi'omba séfataase-unan-ontamba máisana ¹⁷ moóráwigo kae¹-únán-óntámbó maiyáiwai minóntántámbá kísau wémaena fi'omba kae¹-únámbá máisana ¹⁸ moóráwigo moórá-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá ímba kísau maéna úwoi marafímbá utámakaiye.

¹⁹ Utámakaisasa miyá wéowana miwítí óraako ayáátáaka'a kuróm-bapa'a mifá'á ména ánaaemba téna wáaumo tímakaunda-ontamba torupámai awánánae séna táántaisasa ²⁰ tésa séfataase-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna séfataase-unan-ontambo símakaandarakemba kísau wémae'a fi'omba séfataase-unan-ontamba maiyáumne sisaná ²¹ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²² kae¹-únán-óntámbó maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna kae¹-únán-óntámbó símakaandarakemba kísau wémae'a fi'omba kae¹-únán-óntámbá maiyáumne sisaná ²³ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²⁴ moórá-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna emá fasi'aén-kwáásí éma fi'owiti kísaurakemba tómbá wéne fi'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a ²⁵ enáároi inkaisé'a ení óntantamba kísau ímba maúnda úwoi aupá'á makáumpo ení óntamba máínone sisaná ²⁶ óraako séna sáwí-kisau-waasigo kafóná-waasi po kentáfémo sémo fi'owiti kísaurakemba tómbá wéne fi'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a óne sénda po ²⁷ kesí óntambo seyaafá¹-wáásítí óntambo maráán-daumpa'o makáandaraka'a té'a kesí óntankwara a¹wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁸ wení kisa-uwaasisafena séna minóntámbá maiyé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro. ²⁹ Sáwífa-tantaaka'o kawe¹-úmaimo káráwisinkaiwaimba moórá-mora-tantaa'a áménana káráwisinkainifo ímbo kawe¹-úmaimo káráwisinkainidawimpakemba makáimba méraana'a ³⁰ misáwí-kísáú-wáásigómbá áí'mae'a máápa'a múra auwáiyana kumeu¹-áéppá'á tí'o wéisasamo ifi'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a wíniye siyáíye Ísu siyáíye.

Ísu méraawini áwáusafenamo tísai índa-aaí.

³¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko ánaaembo kúmóndara'a ságaenkware wiyómpaken-kísau-waasiwara'a káráwiyaundawi p'ó'a kúmónasa ³² seyaafá¹-máráfákén-kwáásí kesúranka'a túwaandu íya'a sipisípi-poiye méme-poiya'emo káráwiyaíwaimo tuwímbaraintemba minkwáásísómbá miyáumai tuwímba'ka'e ³³ tuwímbei siyáánurapa'a mótinke'a tuwímbei siyáánaepa'a métinke'a ³⁴ káráwiyaundawi siyáánurapa'o méraiyan-kwaasisafe'a sé'a kesifo kawe'ó uwátinkáiwain-owe. Manikó maramó úmakonka'a ken-ímáyáá éna kentí maru'á to¹mayaa úmakaifo mifá'á taméraaro. ³⁵ Kawe'á uwásinke'a kembó sááimo tówa'o méraawanda tómbá simé'a nombá simé'a fi'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a mósá wésinke'a ³⁶ unáánkwátóí-iyaimbo ówánda wésime'a sí'o úmba wégarawiye'a ándáfa'o maéwánda wésuwa'nai-e'a miyá uwásinkaraawe. Miyán-áái senasá ³⁷ arupise úmaimo méraawi sí'ai esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó áaímo tówamo méronda tóné noné amétaawa ³⁸ nóin-kanaawa fi'om-bapaken-kwaasiyaambo undá aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a mósá ankétaawa nó'waiya unáánkwátóí-iyaimbo undá amétaawa ³⁹ nó'waiya áí'o úmba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁰ káráwiyaundawi sé'a érai'a simátimé sune. Kesí waásimo úwoi-waasimo miyáumaimo túwa'nai uráamba mindá kembán-íye simátimenaumne.

⁴¹ Miyá simátimé'a siyáánaepa'o méraiyan-kwaasisafe'a sé'a Manikó sáwí'a uwátinkaindawin-oyo siyuwé'a kóro. Manikó waántáwankone wení kísau-waasiye imáyáa éna óraa-iyama to¹mayaa uwátinkaraisana kámakama'a wéna ímba písínáipa'a mifá'á koméraaro. ⁴² Kembó sááimo tówa'o méraawanda tóné noné ímba simé'a ⁴³ fi'om-bapaken-kwaasimo ówánda ímba aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a ímba mósá sinké'a unáánkwátóí-iyaimbo ówánda ímba simé'a sí'o úmba ímba súwa'nai e'a

ándáfa'o maéwánda ímba súwa'nai e'a miyá uwásínkaraawe. Miyán-áái senasá ⁴⁴ sísaí esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné ímba amétaawa nó'waiya fi'om-bapaken-kwaasiyaambo undá ímba aamoí uwánketa kentáási naaúmpa'a ímba mósá ankétaawa nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá ímba amétaawa nó'waiya áí'o úmba ímba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda ímba áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁵ kemá sé'a érai'a simátíme súne. Kesí waásimo úwoi-waasimo ímbo túwa'nai uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

⁴⁶ Miyán-áái simátíme'a aái senasá miwítí sáwí-meyambo ímbo tai'áinanamo waé'wae'o índa-aempa'a komaé'mae'a ónááfo arupise úmaimo méraawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

26

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.

Máaka 14:1-2, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹⁻² Ísu mifi'ó-fi'ón-áái wení kísau-waasisafena simátimakaiye. Naaófá'ó Manikó Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánón-kánáá imáyáa éna séna kae'-nó'wáámbá waésa tiyótaimo í-tánón-kánáá tinda kembá ta'óto'mai aaraa-táiyá'á sínkamiya'a puwónaumne Ísu wení kísau-waasisafena simátimakaiye.

³ Simátimuwasa óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye aifa'-amáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini naaúmpa'a túwaandu urésa ⁴ sésa nóraumaisaawa aúp'á'á Ísumba ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. ⁵ Seyaafá'-wáási tiyááfainifo tanómbo kauffiyan-kanaara'a ínta tufuwónaumne siyááwe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aai.

Máaka 14:3-9, Yóni 12:1-8

⁶ Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-awí'a Sáimonini naaúmpa'a áúmo námombo kón-kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana ⁷ moórá-ininko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba Ísu a'nómpímbá fatimarowasa ⁸ wení kísau-waasi awánésa aaisambá sésa nóra sénawa mimbásáwémbá úwoi fatiyankaiyo. ⁹ Mimbásáwémbó fi'owi timénamo óraa'-ontambo maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná ¹⁰ Ísu iséna séna ifátuwe'a ímba aaisambá aeéro. Kawe'á asínkáíye. ¹¹ Ímbo óntamo máráán-kwaasi kesé'a maé'mae'a wéiyua' túwa'nai ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne. ¹² Púwóndara'a masawémba asínkésa utánáfo miníninkó é'a masawémba asínkáíye. ¹³ Érai'a sumpo isáaro. Kesí ásé-aai seyaafá'-máp'á'á simátimesa miníninkómó uwásínkáin-aai simátimiyasa tááka'a maránááwe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aai.

Máaka 14:10-11, Rúku 22:3-6

¹⁴ Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awí'a Yúndasi moórá-awí'a Ísakeriote óraa'-amaan-kísau-waasifa'a wéna ¹⁵ séna Ísumbo ta'ótoraimo aráátíména'o é'a nóraumai-meyana siménaao súwasa moórá-waai úmai siyáánkai-ontamba 30 ontamba toráumai ámúwana Yúndasi maimaéna ¹⁶ wéna nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráíye.

Tiyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.

Máaka 14:12-21, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáun-kanaa aifa-kánáá túntemba wení kísau-waasi Ísumba taísai esa sésa nááfara tiyótaimo í-tánómbá kogaufónaumno suwaná ¹⁸ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wékai moórá-waasigontafe sékai kentáási óraako séna kesí kanaamá tísatá kesí kísau-waasisé'a ení naaúmpa'a tiyótaimo í-tánómbá nánaumne wésíye kosimámékaiyo súwasarai ¹⁹ Ísumo súntemba miyá ésarai minká'á tanómbo kauwánkaraaye.

²⁰ Tanómbo kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasi wésa mindáúmp'á'á imésa ²¹ tómbá wémandesa uwaná Ísu séna kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáási aráátiminiye súwana ²² tirunkó umbái tówasa moórá-mora áisai esa sésa Fasi'aénkóo kewá'íyo símaesa kuwaná ²³ Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'ó moórá-taufapimba tú'maimo náíndawi wemá kembó namuro-wáásímó aráátimindawin-iyé. ²⁴ Naaófá'á Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna waási úranko puwíniye siyáintemba

pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíniye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa kawé'á isinó Ísu súwana ²⁵ Yúndasi wembó aráátimindawi séna óraakoo kentáféwa sénó súwana Ísu séna é'a séne siyáíye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-ai.

Máaka 14:22-26, Rúku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

²⁶ Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai wení kísau-waasi tíména séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna ²⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tíména séna seyaafá'á naaró. ²⁸ Mindá kesí naaén-íye. Kesí naaemá sáwífa'-waasisafena kumínda póna Manikó sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé'a kááísamai méraiwaé séna mináú-áái símai kááísamakaiye. ²⁹ Simátíme súne. Fí'onkwara'a ándá-aran-domba ímba nánaumpo kesifo wení waásimo kawááni'pa'a kesé'o mérai'yamba ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa ³⁰ Manikóntáfésa ísámai imá simásuwesa mindáumpá'á tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-ai.

Máaka 14:27-31, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

³¹ Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátiména séna Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Manikó séna

sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa

sipisípisomba wété ónááwe Manikó siyáíye

siyáimba póna káfé'-no'waamba táa'a ina'a siyuwé'a wété ónááwe. ³² Énifo púwónasa utámaraíya iyáfásine'a kentí aifa'á Kárirí-aempa kona'á kesínaaemba kónááwe Ísu súwana ³³ Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá ímba miyá ónaumne súwana ³⁴ Ísu séna érai'a simámé súne. Káfé'-no'waamba kokórigó ímba ááimo siyáindara'a emá kaumbo-iká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena súwana ³⁵ Pítaa séna enté'o sinkamonae iya'o é'a ímba auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á miyá simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-ai.

Máaka 14:32-42, Rúku 22:39-46

³⁶ Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátiména séna maanká'-méráiya'a Manikómpá inai kosénó séna ³⁷ Pítaane Sépétin-ááninkaiye tí'maena komérowana umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁸ simátiména séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a kesé'a káráwiyo séna ³⁹ tiyuwéna ewaa'á wéna Manikó óraakon-íye séna mara'á kumbéna inañfinkémbá séna kesifóo emó kanaán-íye sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éni'ifo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááíwáéno Ísu siyáíye.

⁴⁰ Ísu inai simásuwéna wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafena séna ímba kanaará'á kárika'a kesé'a káráwimai méraane. ⁴¹ Waántáwanko tísai úmai isánae-ai kempá'á sífáinifo Manikómpá'á inai seró. Imáyáago ewé sisaná áúgo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'a wéíye simátiména ⁴² aneká'á tiyuwéna ewaa'á wéna Manikómpá'á inañfinkémbá séna minúmbái-tántáá'á empá'á úwoi tinyinéno sina'ó é'a emó sindantembá miyá ónaumne siyáíye.

⁴³ Ísu inai kosimásuwéna wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaiguréna tígáfaate'a wéuwana ⁴⁴ aneká'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba aneká'á inai kosimásuwéna kouweréna ⁴⁵ minkáúmbónárausafena séna túmó waiguré'o méraamba kembá waási úrankomba sáwí'o on-kwáási aráátiminasa ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴⁶ iyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáíye.

Ísumbo ta'ótokaan-ai.

Máaka 14:43-50, Rúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigon-awi'a Yúndasi túmba wesé'a sáwífa'-waasi taánáinkwara paepá'áwara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal'-waasiye miwí tí'márówasa tumbá ⁴⁸ ááema Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátiména séna aaweyáámó uwánkándawimba ta'ótóráaro siyónka'a ⁴⁹ póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano wésena aaweyáá wéuwankowana ⁵⁰ Ísu séna kesí waásiyo

emó ónaemo sinda-í'a uwó súwasa wesé'lo tuwái Ísumba ta'ótórówana ⁵¹ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a awáúfinkembá mósá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóni kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwowana ⁵² Ísu wentáféna séna ení paepáé'a awáúfá'á wiyuwó. Paepáétambo tínkamiyan-kwaasi anondáámo ésa paepáétamba tínkamiyasa puwónááwe. ⁵³ Maarásáfé'a imáyáan-oro. Kesifontáfé'lo sé'lo súwa'nai uwómó senanamó éna wiyómpaken-kísau-waasisomba sáwifa'nanka ímbo kanaamó torausónááwi minúwóiyáámba tí'maráinasa súwa'nai ónááwe. ⁵⁴ Miyámó súndarakaa Manikón-aaí aúfáifimba agaimakáin-umbai-tantaa'a kempá'á ímba tisinó. Énifo siyáintemba miyáumai paapé íniye

Ísu siyáiyé.

⁵⁵ Ísu mináái simátimena tun-kwáásisáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-iyé sé'la pó'a taánáinkwara paepáé'wara'la maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. Sáwifa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. ⁵⁶ Naafó'á Manikón-aaímo simátimákowi aúfáifimbo agaimakáan-aaí kembó miyámó uwásínkéne'la wétewe súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété uráawe.

Óraa'-waasi Ísumba aafimbó ánkaraan-aaí.

Máaka 14:53-65, Rúku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

⁵⁷ Wení kísau-waasi inkaisésa auwésa kóuwasa Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'la Káyafaasini naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á ámáámbo sun-kwáásiyé Yúndaa-óraa'-waasiye túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁸ Pítáa tínaemba nénka'lo témomba aifa'-ámáán-káwáágóni máápa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa ména Ísun-ane'lo paapé índamo awánáindasafena i-wáásisé méraiye.

⁵⁹ Pítáa mérowasa óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwíníye-aaigoni áwáuma saafá uwaná ⁶⁰ ímba wérowasa Ísuntafesa mósimesi-aaí sésa ímba moórá-aaí suwasá kae'-wáásigórái iyáfasinesarai ⁶¹ karo'á sésarai wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba Manikóni naambá kanaa tawisisuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a ónaumne siyáiyé suyaná ⁶² aifa'-ámáán-káwáágó iyáfasinena Ísumba áisai ena séna mindáramo simánkaayan-aaí anondáá ina sínono súwana ⁶³ Ísu iséna ímba aaí súwana aifa'-ámáán-káwáágó séna Manikó fasi'aénkwáráwín-aúranka'la emá méma áisai onda-áái érai'-aaí aantemba simásimiyo. Manikómó iyáfasinankarawai Káráísiti Manikón-ááninkowa'onompo simásimiyo súwana ⁶⁴ Ísu séna é'la sémpo simátimé'la sune. Ánaaemba suwánáiyá'a kemá waási úranko Manikó fasi'aénkón-ayáánúrapa'la fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaumne Ísu súwana ⁶⁵ aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'la úwana wení unáánkwátói tafétuwena séna Manikómbá karaánáá'a ankéna wesáféna sífó minááísáféta aafimbá maenkéta fí'on-aaímo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwéta Manikómbó símaimo sáwí'lo uwánkáintafeta ⁶⁶ nórásaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa ⁶⁷ Ísumba tuwíyáái wi'ankésa tufuwésa tiyáántambo tufúwún-kwaasi ⁶⁸ karaánáá'a sésa esáfé sé Manikó iyáfasinankarawai únemo séndawi ómpo kemá náawa tufúnái simásimiyo siyáawe.

Pítáa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

Máaka 14:66-72, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

⁶⁹ Pítáa naamaáífa mérowana aifa'-ámáán-káwáágóni kísau moaún-arasigo awánéna wempá'á téna séna Káríri-aepakewise'lo maéndawi óne súwana ⁷⁰ Pítáa seyaafá'á wáási túranka'la séna emó sénda-aaí sááko ímba kawé'an-iyé simásuwena ⁷¹ máápa'-ontafimba komérowana aneka'á moórá kísau moaún-inaamarugo awánéna méron-kwaasisafena séna minkwáásigó Ísu Násareti-naopakewiye'lo máiwain-iyé súwana ⁷² Pítáa aika'á maréna séna ímbo awánáúnda-waasin-iyé simásuwena mérowasa ⁷³ káríka'la mésa Pítáampa'la tésa sésa Ísuni kísau-waasi miyán-kwáási méraawataamo awánemaundantenkaan-kwaasiyaamba éma mináémpakén-kwáási tááiyaaamba wésene suwaná ⁷⁴ Pítáa séna karo'-ááímó wésenanamo éna Manikó sinkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-iyé súwana kokórigó áái súwana ⁷⁵ Pítáa Ísumo simámakon-aaí ááka'-maréna miyá siyónka'la kokórigó ááimo ímbo siyáindara'la emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone siyónka'la mináái ááka'-maréna máápa'a kuména áfáárumai

ifi'á taráiyé.

27

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aaí.

Máaka 15:1, Rúku 23:1-2, Yóni 18:28-32

¹ Úwasa aafáúmó iyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye Ísumbo tufuwíyanamo puwínda-aaí símai tarímaresa ² Ísumba ayáánka'a kárá'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a kuráawe.

Yúndasi pukáin-aaí.

Aantá-waasi 1:18-19

³ Páiratimpa'a kuwaná Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyówi Ísu puwíníyemo sun-áái iséna ímbo miyá oráámbá kemá sáwí'a urúmne séna pintaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye miwífá'á wéna séna ⁴ ímba sáwí'a uráin-kwaasi aráátimuna'a tufuwónae'a wéomba kemá mindá sáwí'a urúmne súwasa miwí séna ímba kentáánén-ifo endén-íye suwaná ⁵ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwéna tiyuwéna ándá maimaéna waanda'á faráíye.

⁶ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwówasa óraa'-amaan-kisau-waasi maésa sésa maanóntámbá pintaru'óntámbá póta seyaafá'-wáásímó Manikóntáfésamo imáyáamo ésamo máráán-ontampimbo máráandasa kentáási ámáámba taraisónaumne simásuwesa ⁷ minóntánkón-aaí sésa mimbórá-áái sésa minóntántámbá moórá-marama sawemó om-bárámá méyámbakaanasasa mimbáráfimbá fí'om-barafaken-kwaasi puwíyan-kwaasi utanááwe siyáawe.

⁸ Miyá uráantafesa mimbárasáfésa sésa pintaru'-márámán-íye siyáawasa káfé'wara'a miyá wésewe.

⁹ Óraa'-amaan-kisau-waasi miyán-áái wésesa mimbáráámá méyámbakaamba Manikón-aaímo simátímakowin-awi'a Yérémayaaamo siyáin-aaí paápé uráíye. Yérémaya séna

Ísarerin-áisaafitantambo uráawi tuwímбай mimbórá-áái sésa moóráwigombo pintaru'ó íyan-ontamba 30 ontamba maimaéna ¹⁰ sawemó wéom-barama méyámbakaamba Fasi'aénkómó simásimakaintemba miyá ónááwe

Yérémayaaamo siyáintemba pósa miyá uráawe.

Páirati Ísumbo áisai uráin-aaí.

Máaka 15:2-5, Rúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

¹¹ Ísu Rómu-kamani-kawaagon-aúranka'a mérowana áisai ena séna Yúndaa-waasiti kawaágówá óno súwana Ísu séna é'a séne súwasa ¹² óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye fí'o-fí'on-aaisafesa aafimbá maénkówana Ísu iséna ímba aái súwana ¹³ Páirati Ísumba áisai ena séna sáwifa'-aaí wésimankaafó ina wéisaano súwana ¹⁴ Ísu iséna seyaafá'-ááisáféna ímba anondáá súwana kámáni-kawaago Páirati sáwifa'-imayaa uráimbaniye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aaí.

Máaka 15:6-15, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

¹⁵ Naaófá'á Manikó Yúndaa-waasi tiyótai í-tánón-kánáá túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-awi'a siya'a faútuwanaumne séna minkánáá miyáumai ándá-waasi faútinkáíye. ¹⁶ minkánáá moóráwigon-awi'a Párapási seyaafá'nánká wenáái ísarowi ándáfa'a mérowasa ¹⁷ sáwifa'-waasi túwaandu urówana Páirati tísaí ena séna ándáfa'o méraan-kwaasifinkemba moóráwigon-awi'a siya'a faú'auwaano. Párapásiya'i Ísu Manikómó iyáfasinankaraiwaiye wésewina'liyo séna ¹⁸ Páirati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwaé sésa ta'óto'maesa ke maúndafa'a áí'maesa tiyáawe séna mináái tísaí uráíye.

¹⁹ Páirati mináái tísaí ena aaimó ísón-daumpa'a mérowana awaainínkó moóráwigomba ai'marówana wempá'á téna séna enawaainínkó séna nó'waamba kaaimbá awánáúnda minkwáásigó ímba sáwí'a uráísana sirunkó umbái wétaifo ímba aafimbá maenkaáo enawaainínkó siyé kosimámakaiye.

²⁰ Awaainínkón-áái kosimámuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye úwoi-waasi sáwifa'nanka wa'wisésa sésa Páiratintafe'a sé'a Párapásimba fau'áúwénasa Ísumba tufiyana puwíno simáméero simátímúwana ²¹ Páirati aneka'á tísaí ena séna minkáé'-wáásifinkémbá nááwana fau'auwanaumno súwasa miwí sésa Párapásimba

faú'auwaa suwaná ²² Páirati séna Ísumba Manikómó iyáfasinankaraiwainemo sewímbá nóra ónaumno súwasa seyaafá sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná ²³ Páirati séna nóra-sawira uráiyó súwasa óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno aantemba siyáawe.

²⁴ Miyá aantemba suwaná Páirati miwí táái ímba kanaa'á taraisónaumne-imayaa éna seyaafá'-wáási tiyáafo séna táufapimba nombá fatimarena seyaafá'-wáási túranka'a aiy-owá'á éna ayáamba non-kwiyéna séna miwámó puwínda-umbai-tantaako kesiyáámpimba ímba wéraifo kentiyáámpimba wéraiye súwasa ²⁵ seyaafá sésa puwínata mímbéyámbá kentáásisaafitantambo iyawiseta maénaumne suwaná ²⁶ Páirati Párapásimba faú'auwena i-wáási simátimuwasa Ísumba áwiyandasamba áwiyonku'-nowana Páirati séna áí'mae aaraa-táiyá'á tufuwiyana puwíno séna Ísumba i-wáási tímakaiye.

I-wáási Ísumba karaánáá'ó ánkaraan-aai.

Máaka 15:16-20, Yóni 19:2-3

²⁷ Páirati Ísumba wení i-wáási tímúwasa áí'maesa kámáni-waasiti naaúmpa'a móankesa seyaafá'-i-wáási táantowasa tamésa ²⁸ wení unáánkwátói faútuwesa naae-unáánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa Ísumba uwánkesa ²⁹ óraa'-waasiti kámo'an-iyé sésa áwiyandama owepámai Ísu a'nómpimbá kufé'ankesa táumba ayáánúrapa'a to'ankésa karaánáá'a ankésa moórá-mora kifaesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa ³⁰ tuwiyáái wi'ankésa ayáámpimbo to'ánkón-taumba maiyésa a'nómbá wétufamesa ³¹ karaánáá'a ánkásuwesa naae-unáánkwátói faútuwesa wení unáánkwátói uwánkesa tufiyanamó puwíndafa'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-aai.

Máaka 15:21-32, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

³² I-wáási Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáirini-naopakewin-awi'a Sáimoni aampa'á túwasa i-wáási ta'ótoresa Ísumbo tufiyana-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa áwa'nai úmai tiyó suwaná miyá úwasa ³³ marésa moórá-maragon-awi'a Kórigótaafa'a wésa mináwikóni áwáuma a'nónayaantapa'emo supa'á wésa ³⁴ ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áinkwae sésa ikamó

fain-tántáá'á mimpimbá marésa Ísumba ámúwana óika'a ma'mái awánéna ímba naráiyé.

³⁵ Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'á aiyayaampimba tufúsúmaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa wétiyaananasa nááwa iyáákaindawiya mániyo sésa miyá ésa ³⁶ mara'á mésa Ísunka'a káráwiyesa ³⁷ Ísumbo tufúwanamo puwún-aigoni áwáuma aúfáifimba agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé agaimarésa a'nónká'-áaráa-táiyá'á mósá marésa ³⁸ uménté'ó uyan-kwáásiyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-aempa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa mara'á mésa minkwáásiyá'á káráwiyowasa ³⁹ tuwímbai tésa tiyáámba tóipimba faafésa tímántákái fa'ankésa karaánáá'a ankésa sésa ⁴⁰ úwé emá séma óraa'-amaan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwe'á aneka'á ónaumne siyáampo Manikón-ááninkomo émo e esáfé enáú áwa'nai ema eyáárika'a taaiyakémbá taútuwe marapá'á kumuwo siyáawe.

⁴¹ Suwasá miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Yúndaa-óraa'-waasiye karaánáá'a ankésa ⁴² sésa fi'owi túwa'nai ena wesáféna wenáuma ímba kanaa áwa'nai iye. Ísarerí-waasiti kawáágó únemo séamámba póna érai'ó sémaindamo éna weyáárika'a aaraa-táiyákémbá kuminata awánéta séta érai'a Manikón-ááninban-iyesa sénauumne. ⁴³ Manikóntáfé'a fasi'ámai méraunda Manikón-áánimba éne séamámba Manikómó áwa'nai ónaemo sénarara káfé'a áwa'nai isinó suwasá ⁴⁴ miwímó suntembá uménté'ó uyan-kwáásiyái séfasefa'-aempa-taiya'ó tufúsúmarowiyai

karaánáá'a Ísumba ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aai.

Máaka 15:33-41, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

⁴⁵ Ísumba karaánáá'a ánkówana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁶ Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taafinkemba séna eri eri rama sapakataniyemo súmba maarán-iyé. Manikó kesí Manikóo nóra séwa siyuwááno súwasa ⁴⁷ minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'á Manikón-aai simátimakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná ⁴⁸ moóráwigo awaantanténa faru-táénama maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpimbá tu'maéna ofiyen-táemopimba sinúfaimaéna náinkwae séna Ísun-óika'a mósá marówasa ⁴⁹ tuwímbai sésa Íráiyaama kuména áwa'nai ini ina

áwa'nai ínío séta amu'maréta méraumne suwaná ⁵⁰ Ísu aneka'á óraaka séna afowan-ayáámpimba wení ámútamba to'maréna pukáiyé.

⁵¹ Ísu puwúwana óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba sanaan-áyáiyákémbá itafáá'maena marapá'á mütafaatena kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana óraa'-marima tówana óraa'-ontantomba tufánkaa'a wéuwana ⁵² utámárón-ontan-aifimba awááúmaron-ontamba fawákúwasa Manikóni waási sáwífa'nanka'o pukómpinkemba iyáfasinesa ⁵³ utámakon-ontan-aifinkemba iyáfasinesa mésa Ísu pukéna iyáfasinon-kanaa Yérúsaremu-naopa'a paápé úwasa sáwífa'nanka awánaraawe.

⁵⁴ Ísu puwúmba i-wáásítí kawáágówé wení i-wáásiyé Ísunka'o káráwisuwesamo mérowi marimo tówanamo seyaafá-tántáá'ó paápé úmba awánésa áfááraumai táátafesa ésa sésa érai'a wemá Manikón-áaninkon-iyé siyáawe.

⁵⁵ Minááímó sumbá sáwífa'-inimba awánánae sésa tumbá nénka'a tamésa awánaraawe. Mininintómbá Káriri-aempakembo Ísumbo arááiwa'maesamo áwa'nai úmaesamo Yérúsaremu'fá'ó tiyáan-inintompinkemba ⁵⁶ moórá-inimba Mágátáaraa-naopaken-ininkon-awi'a Mária'ya úwana moórá-inimba Yémísinte Yósepinte tinówan-awi'a Mária'ya úwana moórá-inimba Sépétin-áaninkai tinówa úwasa tuwímbai-inintonkwar'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aaí.

Máaka 15:42-47, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁵⁷ Mininintómbá tamérowana fenómpinka'a moóráwigo óntawarawin-awi'a Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aaisafena érai'e súwai ⁵⁸ Páiratimpa'a téna séna Ísun-áuma utánáífo simiyó súwana wení

i-wáásísáféna séna Ísun-áuma mai-áméro súwasa miyá uwaná ⁵⁹ Yósepi Ísun-áuma tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena ⁶⁰ maimaéna kemó púwónasamo utáiyane sénamo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kóúwasa ⁶¹ Mária'ya Mágátáaraa-naopaken-ininko úwana araámáóe'a mara'á mésarai Ísumbo utámárón-ontan-aifimba karátuwesarai méraaye.

Páirati utámáráapa káráwiyoromo siyáin-aaí.

⁶² Mininínkáí kará'matuwesarai méroyasa aafáyáara'a sambaatiyá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-kawaa-waasiye Páiratimpa'a túwaandu ésa ⁶³ sésa óraakoo úwoimo aúmo arónka'a karo'-áásé'ó siwái séna kaumbo-kánáa maisuwé'a púwóndafinkemba iyáfasinaumne súwataamo isaraundasa saákata maráumpo ⁶⁴ i-wáásí ti'marénsa kaumbo-kánáa utámáráan-ontan-aifimba kogáráwiyesa awánaaro. Wení kisau-waasi wenáuma fasimbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba iyáfasinkaiye sefáínifo. Miyán-ááímó siyanamo éna minkáró'-ááígó ááémo siyáin-karo'-aagomba iyáákafainiye suwaná ⁶⁵ Páirati séna kentí i-wáásí ti'maréwasa sentembá minóntán-aifimba kawé'-úmai káráwiyoro súwasa ⁶⁶ wésa waási óntan-aifimba iyáféráafo sésa torú maimaésa mókaaisamaranae sésa kurésa miyá araénáemba úmaresa i-wáásí mátiyuwesa kóraawe.

28

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aaí.

Máaka 16:1-10, Rúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

¹ Yúndaa-waasimo saagon-kánáa tai'ówasarai sondaará'á aafáyáara'a aafáúmó iyáúsunka'a Mária'ya Mágátáaraa-naopaken-ininko úwana araámáó úwasarai Ísumbo utámakopa'a koawánánae sésarai kuyambá ²⁻³ óraa'-marima tówana Fasi'aénkóni kisau-waasigo wiyómpakemba kuména wenóikakemba aafáúmó iyáúsenamo intembá wéuwana wení unáánkwátóiyakemba ainánkómó intembá waení'a kówana kuména óntambo óika'o makón-ontamba kufankwátuwena minóntánk'á mara'á mérowana ⁴ utámakopa'o káráwiyuwai áfááraumai táá'a úwasa tinekembá tata'á úwana tímááfomba waékuraiye.

⁵ Káráwiyuwai miyá úwasarai minkáé'-inímbá kuyaná wiyómpakewi mininínkáí simátimena séna ímba táá'a íno Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúwówanamo pukáiwaimba taawánáyaé sékaimo téyamba isaraumne. ⁶ Wemó siyáintemba pukáimpinkemba iyáfasinena kówéna ímba maank'á méraifo utaráampimba iawánékai ⁷ tuwaantantékai wení kisau-waasi kosimátimekai

sékai Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena kentí aifa'á Káriri-aempa'a wína'a koawánánááwe. Mináái kosimátímékaiyo siyáiyé.

⁸ Súwasarai minínínkáí minúwóiyáámbá utarópa'a tuwésarai táátafesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai wení kísau-waasi kosimátimiyantafesarai aampa'á kuyambá ⁹ Ísu minínínkáí tuwánéna séna nááfara maémayaayana'o súwasarai óraako iyé-ímáyáá ésarai wenaísamaifimba tamésarai aísamaiya'a ta'ótoresarai wen-ímáyáá mósá máróyana ¹⁰ Ísu simátimena séna kesifá'awaawi kosimátimiyasa Káriri-aempa'a komésa suwánaaro Ísu siyáiyé.

Utámakopa'o káráwiyaawi-taai.

¹¹ Ísu mináái súwasarai wemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámárópa'o káráwiyun-i-waasi tuwímbai Yérúsaremu-naopa'a wésa óraa'-amaan-kísau-waasi paápé ún-tantaa'a kosimátímúwasa ¹² óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye túwaandu urésa aái símai mimbórá-áái tarímaresa utámárópa'o káráwiyun-i-waasi óraa'-ontamba tímésa ¹³ simátimesa sésa maarán-áái simátíméro. Nó'waamba súsá kwaiguráunasa Ísuni kísau-waasi tésa wenáúma umémbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nóro. ¹⁴ Páiratimo minááímó isáínataamo éta moórá-aiiwarara'a simáménanasa kembiwí ímba aaiimbá maitinkáíniye suwasá ¹⁵ miní-wáási isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áái aantemba kosimátíma'maesa núwana minááígó wété úwasa ísaraamba káfé'wara'a Yúndaa-waasi wéisaawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aii.

Máaka 16:14-18, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasi Káriri-aempa'a Ísumo minómáká'ó koméraaromo siyón-omaka'a komérowana ¹⁷ miwí túranka'a paápé úwasa awánésa wen-ímáyáá mósá márówasa tuwímbai kae'-ímáyáá ésa sésa Ísu pukáimpinkemba iyáfasinkai fi'owawa'iyo suwaná ¹⁸ Ísu miwí tímándára'a taména séna Maníkó fasi'aembá siména séna wiyómpa'e marapá'é káráwiyuwo simbá ¹⁹ pó'a mindásafe'a seyaafá'-márafá'á kesáái simátíma'mae'a niyasa kesí waási-i'a ésa kesifowé kemá wenááninkoe Ufaen-ámútánkóe'a kááísamai mériaya'a kentáásúwika'a nombá maitinké'a ²⁰ simátímakaunda-aii arááiwaesa fasi'ámai ta'ótoraiwae sé'a simátíma'mae'a iyóro. Maramá wéraindara'a kembiwísé'a mé'a káfé'o wérain-tantaa'o tai'áindara'a kembiwísé'a méraandasafe'a imáyáa úmae'a iyóro Ísu siyáiyé.

Kemá Mátíyu súnnda-aii tai'áiyé.

Mááka

Ísu wiyómpa'a iyówana Mááka moórá-waai úmai siyáánkai-aataiya'iyó mīyáumai-aatai maisuwéna Ísu Manikón-ááninkon-aai agaimakáiyé. Mááka moórá-awi'a Yóni-Mááka Yérúsaremufa'a wení naaópa'a ména óraa'a éna Pítaante Póronte'a kísau túwa'nai uráiyé. Rómu-waasi Ísun-aai isáíwae séna maanáúfái agaimakáiyé. Rómu-waasi fasi'aénkó tiráái tain-kwáásín-owe séna maarán-áái agaiyáiyé. Ísu fasi'aémbá tokéna tí'ó ún-kwaasi asófatinkena waántáwambo tirunturómba maitiyuwéna sáwí-imayaagomo ta'ótokompinkemba faútinkaraiyé. Míyán-áái Mááka agaimakáiyé. Mááka agaiyáin-aai goni ayáiyá'á maarán-táúntámpimbo wérain-aai moórá-waasigo agaimakáiyé.

Yóni nombó maitinkówimo simátimakin-aai.

Mátíyu 3:1-12, Rúku 3:1-9, Yóni 1:19-28

¹ Manikón-ááninko Ísu Kárísiti wení ásé-aai maarán-iyé. ² Naaófá'á moóráwigon-awi'a Yóni ímbo méronka'a Manikón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísaya Yónin-aai símai agaimaréna séna

Manikó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á wéna ení aambá wi'ankéna ³ máásai-marafa'a ména aemáiyakemba séna Fasi'aénkóni aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupise úmai

wi'ankáiyana minámpá'á wíno Manikó siyáiyé

Áísaya agaimaréna siyónka'a Yóni paápé úwana mináái paápé uráiyé.

⁴⁻⁵ Yóni nombó maitinkówí máásai-marafa'a komérowasa Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopaken-kwaasi seyaafá'á Yónimpa'a tuwaná simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá'á tiyana sáwí-imayaa maitiyuwáina'a nombá maitinkáano súwasa miwítí sáwí-awau kufiyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitinkaraiyé.

⁶ Yóni káameri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisandena á'wáánkau uréna fa'nóríné wantáámikóni aúwé mintón-aantemba wénena ⁷ simátimena séna moóráwigo kesínáaembo tındawi wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aai síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. ⁸ Kemá nombá maitinkánaumpo wemá Ufaen-ámútánkómbá ai'maránana kuména kempimbá óraa'a uwátinkainiye siyáiyé.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.

Mátíyu 3:13-17, Rúku 3:21-22

⁹ Minkánáá Káríri-aempa'a Násareti-naopakemba

Ísu túwana Yóndani-nompimba Yóni wembá nombá maiyankówana ¹⁰ Ísu nompinkémbá iyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómba Manikóni ámutanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísun-ane'á kumbaúwana ¹¹ wiyómpakemba aai gó aan-temba séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá é'a óraa'-aamoi uwánkaumne siyáiyé.

Waántáwanko Ísumba ma'máimo awánarain-aai.

Mátíyu 4:1-11, Rúku 4:1-13

¹² Súwana Manikóni ámutanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a komérowana ¹³ ayáátááka'a 40 no'waamba komérowana waántáwanko Ísu sáwí'o índá awánánae séna fí'o-fí'on-aai súwana Ísu ímba sáwí'o úmba afáá'-wáí-wáánkó iyáise'a mérowasa wiyómpakemba Manikóni kísau-waasisomba kumésa áwa'nai uwánkaraawe.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-aai.

Mátíyu 4:12-22, Rúku 4:14-15

¹⁴ Ánaaemba Yóni Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Érotintafena séna sáwí'a uráiyé siyóntafena Yónimba ándáfa'a máankowana mérowana Ísu Káríri-aempa'a wéna Manikóni ásé-aai simátimena séna ¹⁵ miwáni áwáu paápé isaná Manikóni nombaragó ewaa'á tifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikóni ásé-aaisafe'a timankúnkumba oro siyáiyé.

¹⁶ Mináái simátimena Káríri-waaukoni áwáifakafambo kúmba kae'-wáásiyái awaaón-áwí'a Sáimoni úwana áfákon-awi'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau pósarai mófáá'a to'mái tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana ¹⁷ Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to-tímapa'o nóyantemba aú-kísau tíménakai

wénekai kesáái simátímapa'a wényasa kempá'á teró súwasarai ¹⁸ mimbáré'maré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

¹⁹ Wesé'a kuyaná Ísu kárika'a kúmba kae'-wáásiyái Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémisi úwana áfákon-awí'a Yóniye'a nompín-táómpimba mésarai mare'mare'-únámbá to'mayaa wéuyana ²⁰ Ísu tuwánéna táántowasarai mindómpín-táómpimba tifowáné weni kísau-waasiye tiyuwésarai Ísuwe'a kurááye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aii.

Rúku 4:31-37

²¹ Kápaneamu-naopa'a komérowasa Yúndaa-waasi ámáán-aaimo isón-kanaa túwana Ísu ámáán-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa ²² isésa óraaka sún tafesa sésa ámáámbo sentenkáámhá imba wésifo óraa'-waasigoraamba wésiye sésa táátafesa uráawe.

²³ Táátafesa uwaná minámáán-dáumpá'á mooráwigo wenarumpimbá sáwí-amutambo méron-kwaasigo ména ²⁴ óraaka séna Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa ínewa tasínkambaisaawa tai'áinono. Embá awánáúndawi Manikóni kawe-kisáú-wáási óne súwana ²⁵ Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásigómba auwé kóuwo súwana ²⁶ misáwí-ámútánkó minkwáási famétuwowana aiyayaanko

tata úwana wáá'a túmaena arumpinkémbá kóuwasa ²⁷ awánéna táátafe ésa keáímbá sésa mindórawa'iyo. Aú'an-iyé. Wemá sáwí-amutantafena óraaka sisasá sintembá wéowe suwaná ²⁸ miyá úwasa Káriri-aempa'a Ísun-aii wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'ó ún-kwaasimo asófatinkarain-aii.

Mátíyu 8:14-17, Rúku 4:38-41

²⁹ Ísówasa ámáán-daumpa'a tuwésa Sáimoninte Éndurunteti naaúmpa'ó iyúmba Yémisiye Yóniye Ísuwe úmai iyúmba ³⁰ Sáimonin-aráandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba simámúwana ³¹ iséna wempá'á téna ayáánka'a ta'óto'mai iyáfasinankowana mináúiyá tai'ówana iyáfasinkwena tómbá agaimái tímakaiye.

³² Úwasa fenómpinka'a tí'ó ún-kwaasisonkwara sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasisonkwara'a tí'maesa Ísumpa'a tuwasá ³³ mindáópaken-kwaasisomba seyaafá on-tará'á túwaandu uwaná ³⁴ Ísu fí'ó-fi'on-ti'ó ún-kwaasisomba asófatinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa misáwí-ámútántómbá Ísuntafesa Manikón-ááninkon-iyé sésa wembá awánontafena aseráaro Ísu súwasa kóuraawe.

Ísu Káririfa'ó simátímakain-aii.

Rúku 4:42-44

³⁵ Kóuwana siyataró'á Ísu iyáfasinena mindáópa'a tuwéna Manikómpá'á inaimó síndasafena imba waásimo méropa'a koména inai wésena mérowana ³⁶ Sáimoni weni waásise'a Ísumba ayaafái úmai ³⁷ awánéna sésa seyaafá'-wáási embá wéayaafái-owe suwaná ³⁸ Ísu séna fí'on-daopimpa'warata wéneta kesáái simátímapa'a kónaumne. Miyámó ondasáfé'la túne séna ³⁹ Káriri-aempa'a ámáán-daumpimpa kosimátímapa'a wénena tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwówasa kóuraawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwánkarain-aii.

Mátíyu 8:1-4, Rúku 5:12-16

⁴⁰ Moorá-kanaa Ísumpa'a námombo kón-kwaasigo téna óraakon-iyé séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáinamo e kanaa'á aú'la uwásinkainono súwana ⁴¹ Ísun-arumbá úwana ayáántamba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'la kawáúwiye súwana ⁴² minúwóiyáámhá kawáúguwana ⁴³⁻⁴⁴ Ísu óraaka séna enáúra'la kawáúwimba po Mósese mo siyáintemba ámáán-kísau-waasifa'a wéma enáuma náaraatime póima tímínasa Manikóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánéna áurakemba kawáúwiye sénáawe. Énifo enáúra'lo uwánkaunda-aii simátimunafo sé waaó Ísu súwana ⁴⁵ minkwáásigó ifátuwena kawe'ó uwánkon-aii simátíma'mae iyúwana minááigó wété úwasa sáwífa'nanka Ísu tíníye sésa kentí naaóimpa'a túwaandu urówana mindásafena Ísu imba naaó'-nao'lo kúmba waási ímbo méronkafamba mérowasa naaó'-naoken-kwaasi wempá'á tóso uráawe.

2

Ísu aísamaimo pukówimba kawe'ó uwánkarain-aii.

Mátíyu 9:1-8, Rúku 5:17-26

¹ Tuwímbai-no'waamba waéna Ísu Kápameamu-naopa'o kúmba wení naaúmpa'a mérowasa sáwífa'-waasi isésa ² túwaandu ésa mindáúmpá sisipáá ésa pááimpa'wara'a sisipáá uwásowana Ísu wenáái wésimatimuwasa ³ éyain-kwaasi aísamaimo pukówimba taawiya'maésa tumbá ⁴ mindáúmpá sáwífa'-waasi sisipáá uwasa ímba kanaa'ó iyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maésa imésa afaa'á aúsámamesa ándára ta'ótoresa túwówana kuméména Ísumo méronka aúranka'a kumúwana ⁵ Ísu taawiya'maé tun-kwáásímó érai'a kawe'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ⁶ áamáambo sun-kwáásí mésa ⁷ imáyáa ésa séna nóra sénawa miyá síyó. Manikó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáinífo waási ímba miyá ónááfo Manikómbá karaánáá'a ánkáíye-imayaa ésa suwaná ⁸ Ísu minímáyáámó umbá iséna simátiména séna nóra séra miyán-imáyáá wéoo. ⁹ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafenamo séna eyáárika'a iyáfasine ení wandaai maimaé waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó séna awánánááwe. ¹⁰ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaamo maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo aráátiménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna ¹¹ isaaó. Iyáfasinke ení wandaai maimaé naaópa'a waaó súwana ¹² seyaafá'-wáási túranka'a iyáfasinkwena wení wandaai maimaéna kúwasa seyaafá'nánká táatafesa ésa Manikón-áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánaraunda-i'a isatá awánáúmne séna táatafesa ésa tiyáámba tóipimba fáakaawe.

Ísu Rifáimbo áántarain-aii.

Mátíyu 9:9-13, Rúku 5:27-32

¹³ Ísu tuwéna Kárirí-nonkwaakunkoni áwáifa'a kúwasa sáwífa'-waasi wempá'a túwaandu uwaná wenáái simátiména ¹⁴ wéna awánómba Áráfiásin-ááninkon-awí'a Rifái taakisimó máún-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana iyáfasinena wembá arááíwa'maena kuráíye.

¹⁵ Kúwasa Ísuwe wení kúsau-waasiye Rifáini naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé sáwífa'a Ísumba arááíwa'maesa Rifáini naaúmpa'a imésa wénowasa ¹⁶ áamáán-kawaa-waasifinkemba áamáambo sun-kwáásí Ísu taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásíyé tómbó wénomba tuwánéna Ísuni kúsau-waasisafesa tísai esa séna nóra sénawa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a Ísu tómbá wénaiyo suwaná ¹⁷ Ísu iséna séna tiyofaan-kwaasi kawe'-úmaimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-ófo tí'o

in-kwáásí wétuwa'nai-owe. Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Manikómpá'a tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Manikómpá'a tíwae sé'a kunkáumne Ísu siyáíye.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mátíyu 9:14-17, Rúku 5:33-39

¹⁸ Moórá-kanaa Yóni nombó maitinkáiwaini kúsau-waasiye áamáán-kawaa-waasiye Manikóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo nombá inái aantemba wésuwasa tuwímbai Ísumba taáísai esa séna Yónini kúsau-waasiye áamáán-kawaa-waasiti kúsau-waasiye moórámora-kanaa Manikóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo naambá inái aantemba wésefo ení kúsau-waasi ímba miyámó ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ¹⁹ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amáárasomba tanómba kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ²⁰ Ánaemba minkwáásigómbá ai'mae kóiyasa minkánáá amáárasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáíye.

²¹ Ísu mináái simátiména séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye. ²² Aú-anda-aran-domba ááéera-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá

úwoifa'a fatiwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawe Ísu siyáiyé.

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aai.

Mátíyu 12:1-8, Rúku 6:1-5

²³ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye wíton-kisau'fa'wéwesa wení kísau-waasi wíton-aramba kútúmai ásíma pítuwesa nowasá ²⁴ ámáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa isaaó. Ení kísau-waasi saagaan-kánáámá aambá fáí'makaawasa miyá wéowe suwaná ²⁵⁻²⁶ Ísu séna naaófá'á Téfitimo uráimba aúfáifimbo agaimakáin-aagioni áwáu ímba ísaraawe. Aifa'ámáán-káwáágón-áwí'á Apáyata méronka'la Téfitiye wení waásiye táái tówana Téfiti Maníkóní ámáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási tímúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo ámáán-kisaumo máún-kwaasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna tímúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesi waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ²⁷ Maníkó waásisafena imáyáa éna túwa'nai índasafena saagaan-kánáá maréna waási aifa-tántáá'á maréna saagaan-kánáá ánaaen-tanta'a'póna túwa'nai índasafena makáiyé. ²⁸ Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwíyaundawi úmpo saagaan-kánáámó waási kisaumo máemba kendén-iyé Ísu siyáiyé.

3

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Mátíyu 12:9-14, Rúku 6:6-11

¹ Moórá-kanaa Ísu ámáán-daumpa'o iyúmba moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa ² aai'fimbá maenkánae suwáí mésa Ísuntafesa sésa saagaanká'póna minkwáási kaw'e'ó uwánkainataamo éta ta'óto'maísa aai'fintá maenkánaumne sésa Ísumba awánomba ³ Ísu ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna kemó méraundara tiyó súwana miyá úwana ⁴ Ísu miwísáféna séna kentáási ámáán-aaifimba nóin-aaiya wéraiyo. Saagaan-kánáará'á póta kawé-kisáúsááwá máúm sáwí-kisusaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá kawerá'óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai éna súwasa ímba aai suwaná ⁵ Ísu mótuwana-metuwana éna aaisambá títuwena waásisafesa ímbo imáyáamo ontáféna arumbá úwana ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáámbo fárútuwao súwana ayáámbo fárútuwowa kaw'e'á uwánkowasa ⁶ ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a tuwésa minúwóiyáán-úmai Érotini waási túwaandu ésa Ísumba nóraumaisaawa tufuwíyanamo sésa tufuwíyanamo puwínda-aai siyáawe.

Sáwífa'nanka nonkwaáúnkóní áwáífa'ó kuráan-aai.

⁷ Ísu tiyuwéna wení kísau-waasi tí'maena Káríri-nonkwaaukoni áwáífa'ó kúmba sáwífa'-waasisomba Kárírifaken-kwaasiye Yúndiyaafaken-kwaasiye ⁸ Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Ítúmiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáipákén-kwáásiyé Táyaa-nao'-aempaken-kwaasiye Sáindóni-nao'-aempaken-kwaasiye miyáumaifaken-kwaasisomba Ísuni kísau-aai isésa Ísumpa'a tóso uwaná ⁹⁻¹² sáwífa'-waasi asófatinkowasa mindásafesa tí'ó ún-kwaasisomba asófasinkainkwaé sésa Ísun-ane'ó ta'ótoraiyenesa famé'mae iyúwasa tírumpimbó sáwí-amutambo méron-kwaasi Ísumba awánésa mara'á kifaesa óraaka séna emá Maníkón-ááninko óne suwaná Ísu óraaka séna Maníkón-ááninko óne sé'á ímba símai paápé oro séna wení kísau-waasi simátimena séna sáwífa'-waasi famé'maesa famésiyuwaafó nompín-táómbo maimaé ewaa'á másínkáaro siyáiyé.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.

Mátíyu 10:1-4, Rúku 6:12-16

¹³ Ísu omápa'la iména tuwímбай iyáfasintinkanae séna táántowasa wempá'á iyúwana ¹⁴ minkwáásifínkémbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi iyáfasintinkena séna kesi aantá-waasi é'la mé'la kesáái kosimátimapa'ó wíyantafe tí'maré'á ¹⁵ tírumpinkémbó sáwí-amutambo komaitiyuwáíya-fasi'aembo tímúnda miyásáfé'la iyáfasintinkaumne siyáiyé.

¹⁶ Míwí túwí'la Sáímoniye séna aú-awí'la Pítaawe simánkena ¹⁷ Sépétin-ááninkorai túwí'la Yémísini Yóni aú-awí'la Póánésiye súwaiyai mináwikóní áwáu wíyónaaimo síwáíní áráákoraiye súwaiyaisafena séna ¹⁸ moóráwigo Énduruni moóráwigo Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Áráfíásin-ááninko Yémísini moóráwigo Tándiyasini moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi

ti'mátuwanaemo siyáiwaini ¹⁹ moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba weni namuro-waásimó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísu iyáfasintinkena naaópa'a kouwékáiyé.

Ísunte Piyésepurinte-taai.

Mátíyu 12:24-32, Rúku 11:14-23, 12:10

²⁰ Ísu naaúmpa'o iyúmba aneká sáwífa¹-waasi túwaandu ésa sisipáá untáfésa Ísuwe weni kísau-waasiye tómbá ímba kanaa¹á naráátamba uwasá ²¹ Ísun-amááraa isésa uwóí'a úmae wéniye sésa taaiyánae sésa tiyáawe. ²² Yérúsaremu-naopaken-kwaasi Manikóni áamáambo sun-kwáási tésa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Piyésepuri fasi'aémbá ámisana tokéna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye suwaná ²³ Ísu táantowasa tuwaná waé'mai-aaí simátimena séna waántáwankomo éna ímba waántáwamba maisuwáiniye. ²⁴ Moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'a urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁵ Moórá-akumba aaimó tuwintáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁶ Waántáwankoni waási tiyésamo tuwínkaa'-ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe.

²⁷ Moórá-aaí imáyáan-oro. Moóráwigo moórá-nankoni afowámó fasi'aéwí mérainanamo éna mindáumpákén-umémbó maíndasafenamo éna ímba úwoi iyáferainifo miwámá mindánkóni afowámá ándá kára¹umakenamo éna kanaa¹á iyáfekena weni moparáwímbá umémbá máiniye Ísu siyáiyé.

²⁸ Ísu simátimena séna isáaro. Waási sáwí-kísau wémaesa símai sáwí'o uwátinkáamba mindá Manikó maitiyuwáiniyo ²⁹ Ufaen-ámútánkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Manikó ímba maitiyuwáinana waé'wae'a íniye Ísu siyáiyé. ³⁰ Ísuntafesa sésa sáwí-amutanko wenarumpimbá méraiye suntuáféna Ísu mináái simátimakaiye.

Ísun-anówwawe áfárawaisai-taai.

Mátíyu 12:46-50, Rúku 8:19-21

³¹ Mináái simátimuwasa Ísun-anówwawe Ísun-áfárawaisaiye tésa máápa'a tamésa sésa Ísuntafesa tiyó kosimáméro suwasá ³² naaúmpa'o méron-kwaasi sésa enanówe enáfárawaisaiye máápa'a tamésa wéaantaawe suwaná ³³ Ísu séna kesinó nááwa'iyó. Kesífárawaisai nááwiya'o séna ³⁴ naaúmpa'o méron-kwaasi tuwánéna séna kesinó kesífárawaawi méraawe. ³⁵ Manikómó sintembó owi kesinówe kesunafaraawinen-owe Ísu siyáiyé.

4

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aaí.

Mátíyu 13:1-23, Rúku 8:4-15

¹ Aneka¹á Ísu Kárirí-nonkwaaukoni áwáífa'a koména aaí wésimatimuwasa sáwífa¹nanka tóso ésa ewaa¹á tamérontafena nompín-táómpimba iyáténa mérowana nompín-táómba waaún-afofora'a wérowasa minkwáásisómbá nonkwaaukóni áwáífa'a mérowana ² fi'o-fi'on-aaí waé'mai simátimena séna ³ isáaro. Moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísau'fa'wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa¹á kunkwéraisana numagó fáí'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara¹-marafimba kunkwéna paáká¹-márafímbá éna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa¹á kaisaná ánú'a ayáátááka'a ímba kunkéna aáénkaguraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa¹á kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásúwáísana ímba arambá wéiyaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawé¹-márafímbá kunkwéna kárúrena óraa'a éna arambá imái sáwífa¹-aramba iyéna tuwímbai iyáákamai-aramba iyáísana tuwímbai imaimái-aramba wéiyaiye. ⁹ Isáán-kwaasi isámai kawé¹án-oro Ísu siyáiyé.

¹⁰ Ísu súwasa ánaaemba weni kísau-waasiye tuwímbai-waasiye mésa Ísuntafesa sésa minkwáé¹mái-ááigóni áwáuma sinatá isáano suwaná ¹¹ Ísu séna Manikó weni waásimo kawáánin-aaigoni áwumo wésimatimunda Manikó kembiwí imáyáa tímisa'a wéisaafó fi'on-kwaasi waé'mai-aaí aantemba wésimatimumpo

¹² isáámbanifo ímba isámai kawé¹á wéowe.

Awánaambanifo ímba awánamai kawé¹á wéowe.

Isékaa Manikómpá¹á tewaná Manikó miwítí

sáwí-imayaa maitiyúwáísino.

Mindásafe'a waé!mai-ai simátimune Ísu siyáiyē.

¹³ Ísu simátimena séna maankwáé!mái-ááimó simátimunda ímba ísáafo fi'o-fi'on-kwaemai-aaimo sendá ímba ísanááwe. ¹⁴ Minááigóni áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigomo ánáuntumbo tu'maráinten-úmai Manikón-ai simátimisana ¹⁵ tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Manikón-ai ísááwana waántáwanko téna tirumpinkémbá maimái úwoifa'a wétiyuwaiye. ¹⁶ Tuwímbai-anauntumbo óntankwara-marafimbo kúmimba waási tirumpintá kúmísasa minúwóiyáámbá Manikón-ai ísésa aamoí ombánifo ¹⁷ ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawé'a owasá Manikón-aaisafesa umbai-taiyé sésa Manikón-ai ífá'a wétuwaawe. ¹⁸ Tuwímbai-anauntumbo karaampa'ó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Manikón-ai ísáámbanifo ¹⁹ marapá-úmbáitántáátáfésa imáyáa úmáe nésa ónta-imayaa úmáe wénesa fi'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-imáyáagó Manikón-ai faráátasuweisasa ímba Manikóni kísau wémaewe. ²⁰ Tuwímbai-anauntumbo kawé!-márafimbó kúmimba waási tirumpimbá kúmísasa Manikón-ai ísésa tirumpimbá ta'óto'mai kawé'a ésa fasi'ámai mésa Manikóni kísau maésa wétuwa'nai-owasa tuwímbai iyáákamai-kísau maésa wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyē.

Ómbó kúrakain-ai.

Rúku 8:16-18

²¹ Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'a marésa ímba taare-améndaampa'a wémaraafo afora'á mósá wémaraawe. ²² Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá afora'á paápé ínasa awánanááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánanááwe. ²³ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'an-oro. ²⁴ Tíménten-úmai Manikó miyáumai tíména aneka'á tímíniye. Mindásafe'a ísáán-ai imáyáa úmai kawé'an-oro. ²⁵ Manikón-ai ísámaimo kawé'ó owi Manikó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a ísanááwe. Manikón-ai ímbo ísámai kawé'ó owi tirumpinkémbá maimainana ímba wéiniye. Mindásafe'a ísáán-ai imáyáa úmai kawé'an-oro Ísu siyáiyē.

Ánáuntumba tukáisana arambó iyáin-ai.

²⁶ Ísu simátimena séna Manikó wení waásimo kawáánin-ai maarán-iyē. Moóráwigo ánáuntumba tu'maréna ²⁷ ímbo áwa'nai ímbá waéna siyaréna wéisana ánáuntunko weyáárika'a wéanon-iyē. ²⁸ Maragó ánáuntunkomba áwa'nai ísaná áruma wikéna óraa'a éna arambá iyéna ²⁹ áfuma kaisaná fáká'naiyan-kanaa tísasá fáká'mai wénaawe Ísu siyáiyē.

Taaérankon-ai.

Mátíyu 13:31-35, Rúku 13:18-19

³⁰ Ísu séna Manikó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátiména'a ísáaro. ³¹ Manikó wení waásimo kawáánimba maarán-iyē. Kári-taerankon-awi'a másítati mintáigón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-taeramba marafimbá u'makáawana mimpínkémbá wikéna ³² óraa'a éna óraa'-amaima mófarena wété uráisana numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyē.

³³⁻³⁴ Ísu waásisomba aái simátiménae sénamo úmba ímba aforá siyáifo waé!mai-ai aantemba simátimuwasa tuwímbai súntemba móisasuwowana mináyáiyákémbá simátimuwasa móisowana miyáumai simátiména éniyo wení kísau-waasi wesé'ó méronka'a minááigóni áwá simátima'maena iyáiyē.

Óraa-fiyunda torówana Ísu mafaimakáin-ai.

Mátíyu 8:23-27, Rúku 8:22-25

³⁵ Minkánáá fenómpinka Ísu wení waásisafena séna nonkwaaúnkóni menáipátá kónae súwasa ³⁶ fi'on-kwaasi tiyuwésa Ísumba á!maesa nompín-táómpimba iyáte kuwasá tuwímbai-nompín-taonkwara'o kumbá ³⁷⁻³⁸ Ísu mintáónkoni ayáifá'á aùn-kwaigurówana óraa-fiyunda torówana nonkó túfántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafó séna inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo ken-imáyáa ímba inatá puwúnafosa súwa'nai uwo suwaná ³⁹ iyáfasinena fiyúndágonte nonkóntétafena óraaka'a séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe mafáúyana nonkó kará'náguwana ⁴⁰ Ísu simátiména séna nóintafera wéinkaisoo. Kentáfé nóra séra ímba timankúnkumba wéoo súwana ⁴¹ táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya ísanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaiyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

5

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maiyáúkain-aaí.

Mátíyu 8:28-34, Rúku 8:26-39

¹ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-marama tínaaempa wérowana Kégésaa-marama tómpimbo wérowasa mimbáráfá'ó kumbá ²⁻⁴ Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbáráfá'á kumúwana moóráwigo sáwí-amutamba arumpimbó méron-kwaasigo utátínkón-ontan-aifa'ó maúmpakemba Ísumpa'a tiyái. Minkwáásí kárá'umarontemba tara'naara'ó úwaima éna ímba waási mésa ímba kárá'umakowana ⁵ wááwáíye nó'waane omápa'ó utátínkón-ontan-aifa'a wénena wáá'a wétena óntantamba wenáúma wékambisena ⁶⁻⁸ nénkakemba Ísumba awánéna awaantanténa Ísun-amándára'a taména wen-ímáyáá éna áwí'a mósá marówana Ísu minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútánkóntáféna séna emá sáwí-amutamba ómpo minkwáásígómbá auwé kóuwo súwana óraaka séna Ísuwo iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo Manikóntáfé ísámai sínkamofafainifo nóra uwásinkainono súwana ⁹ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana séna sáwífa'á méraumpo kesúwí'a sáwí fakoma úne séna mérowasa ¹⁰⁻¹³ omápa'a sáwífa-poima mésa umá wénowasa minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísun tafesa óraaka sésa fí'opa'a ímba sí'maraaó. Mimpóí tirumpintá sí'maraaó suwaná miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba kárúwesa pói-tirumpimba koférowasa mimpóísómbá seyaafá'á ámépakemba tuwaantanténa nonkwaaúmpintáámó kúwáféromba putásowasa ¹⁴ póiya'ó tafikówí miyámó úmba awánéna minúwóiyáámbá naaópa'a wésa kisaufimpa'ó méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá ísésa koawánánae sésamo kumbá ¹⁵ Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutantombo arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena kawé'úmai mérowasa koawánéna tááte'a úwasa ¹⁶ Ísu minkwáásígómbó kawé'ó uwánkowsamo awánon-aaíye póigomo ún-aaíye simátímúwasa ¹⁷ ísésa Ísun tafesa sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo suwaná ¹⁸ nompín-táómpimba iyátowana sáwí-amutambo maiyauwón-kwaasigo Ísun tafena óraaka'a séna esé'a kónae súwana ¹⁹ ímbanifo ení naaópa'a kuré Fasi'aénkómó arumbá uwánkenamo kawé'ó uwánkain-aaí enamááraasomba kosimátimiyo súwana ²⁰ Tékaporisi-aempa'a mindáópata Ísumo uwánkon-aaí simátíma'mae kúwasa seyaafá'á-wáási sáwífa'-imayaa uráawe.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mátíyu 9:18-26, Rúku 8:40-56

²¹ Ísu Káríri-waaukoni menáfpákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba aneká waaúnkón-áwáifa'a mérowasa sáwífa'-waasi túwaandu uwaná ²² moóráwigo amáán-danka'ó káráwiyowin-awí'a Yáírásí téna Ísumba taawánéna Ísu óraakon-íye séna aisamaifimba kifaena ²³ óraaka séna kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyéma ane'á kota'ótorena asóféna kawé'úmai méraino súwana ²⁴ Ísu wesé'ó kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa arááiwa'mae kuwaná ²⁵ moórá-ininkomba áí'ó ún-ininkowara'a arááiwa'mae kúmba wembá naeýámba ankówana sísamaifakemba kae'á kumbaimái-atai maisuwéna minái'á ímba é'ankowasa ²⁶ sáwífa'-ika tiyofaan-kwaasi áwa'nai uwaná óntamba tíma'mai tai'ásuwowana minái'á ímbo é'ankomba óraa'-ai'a uwágúwana ²⁷⁻²⁸ miníninkó Ísumo kawé'ó uwátínkaron-aaí ísésa séna Ísuni unáánkwátóiyá'a kota'ótóráánana sí'a ésinikainíye séna sáwífa'-waasimo arááiwa'mae kumpimbá miníninkó maréna ánaaepakemba unáánkwátóiyá'a ta'ótorowana ²⁹ mindááéyánko é'ankowana asófasinkaiye-imayaa úwana ³⁰ Ísu imáyáa éna séna kempinké-fási'áénko moóráwígomba kawé'á uwánkáíye séna waé'mai tuwánéna séna náawawa kesí unáánkwátóiyá'a ta'ótóráína'íyo súwasa ³¹ wení kisa-uwaasi Ísumba símámesa sésa úwé sáwífa'-waasimo famé'mae iyómpimba ta'ótokaafó náawawa kesí unáánkwátóiyá'a ta'ótóráína'íyo nóra séwa wéseno suwaná ³² ta'ótorowintafena móawana-meawana úwana ³³ miníninkó asófasinkaiye-imayaa úwana anekembá tata'á úwana Ísun-aisamaifimba kifaena asófankon-aaí simámuwana ³⁴ Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-íye sénda póna áí'a é'ánkáífo kawé'úmai waaó Ísu siyáíye.

³⁵ Ísu mináái wésuwasa amáán-danka'ó káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáífo óraakontafe ténafo siyó suwaná ³⁶ Ísu mináái ísésa ifátuwena Yáírásintafena séna minááisáfé ímba áákauraumo indá kentáfé amankúnkúmba uwo séna ³⁷ arááiwa'mae kun-kwáásísóntáféna maanká'-méraaro séna

Pitaane Yémisine wenáfakon-awi'a Yónine tí'maena kúmba ³⁸ sáwífa'-waasi áamáan-danka'o káráwiyowini naatúmpa'a túwaandu urésa óraa'-ifi'a wétowana Ísu iséna ³⁹ naatúmpa'a iyáferena séna ímba ífi'á taaró. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúma wéráiyé súwasa ⁴⁰ Ísun-awiyáái uwaná tí'mátuwowasa máápa'a kúwákárúwowa minárásígón-anófoiyé wení kísau-waasiyauwe tí'maena minárásígó pukópa'a iyéna ⁴¹ ayáánka'a ta'ótorena wenááifinkemba simámena séna tarita kumi múyámó súmba waé'mai séna inaamarúgó iyáfasinaao súwana ⁴² iyáfasinkwena sífákemba kae'á kumbaimái-aataimo maisukáin-inaamaru iyáfasinowasa awánésa táátafesa uwaná ⁴³ Ísu óraaka séna kemó únda-aaí ímba simátiméro séna minárásígómbá tómbá áméro siyáiyé.

6

*Násaretifakewi Ísumba tínaaeni'o uwánkaraan-aaí.
Mátíyu 13:53-58, Rúku 4:16-30*

¹ Minkákémbá Ísu wenamáápa'a wéena wení kísau-waasise'o kúmba ² Yúndaawaasi áamáan-aaímo isón-kanaara'a áamáan-daumpa'a iyéna aaí simátimuwasa sáwífa'-waasi iséna táátafesa ésa sésa nááfakena kawé'-ímáyáá maiyénaawa kawé'-áái wésimasimenasaawa náawawa fasi'aémbá ámisanawa kawé'-kísáú ímbo awánáunda-kísau wémáiyó. ³ Wentáámó awánáunda wení kísau taaisambó tuwímbai-tantaa'o wéiwain-iyé. Máriyaan-ááninko éna Yémisiye Yósiyiye Yúndasiye Sáimoni-iyai tuwaaón-iyé. Wenáunafaraawimba maanká'á méraawe. Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénaa mifási'aémbá maiyénaawa wésiyo sésa kaorésa tínaemba uwámúwana ⁴ Ísu simátimena séna Manikón-aaímo simátimíwai fí'o-fí'on-daopa'a

wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o koméramba wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iyé sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiyé.

⁵ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai iniyemo suntáféna ímbo awánon-kísau moórá-mora-kísau aantemba maiyáiyé. Moórá-mora tí'o ún-kwaasi tine'á ayáántamba ta'ótorena asófatinkena ⁶ wenamáápakem-kwaasi sésa ínta súwa'nai iniyé sun-áásáféna ímáyaá uwáéna naaó'-nao'a Manikón-aaí simátímapa'a kuráiyé.

*Ísu wení waási kísaura'o tí'mákain-aaí.
Mátíyu 10:5-15, Rúku 9:1-6*

⁷ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae nóro-fasi'aemba tíména séna kaesa úwásuwe'a nóro séna ⁸ óraaka simátimena séna aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé'a koró. Tómbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé'a koró. Táúmba faimaé'a ⁹ tísamaí ánáamba wimaé'a moórá-mora unáánkwátói tímantentén-úmai kufé'mae'a koró. ¹⁰ Manikón-aaímo simátimiyantafe moórá-naopa'o wiyasamo naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ¹¹ Moórá-naopa'o wiyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáiyanao éna Manikó mindáópaken-kwaasi ímba aamoi uwátinkainifo aiy-owáí'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntemba uwá'mare koró Ísu simátimuwasa ¹² wení kísau-waasi iséna naaó'-nao'a wénesa kosimátimesa sésa sáwí-imayaa tínaemba uwáme'a Manikómpá teró sésa ¹³ sáwí-amutantomba waási tirumpinkémbá komaitiyuwésa tí'o ún-kwaasi taaéraampinken-domba atínkáfa'a kuwasá asófaraawe.

*Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-aaí.
Mátíyu 14:1-12, Rúku 3:19-20, 9:7-9*

¹⁴ Ísuní kísaugon-aaí simae iyúwana Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái ísaraiye. Ísuntafesa tuwímbai sésa Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba iyáfasinkena póna wempimbá fasi'aémbá wéráisana miyán-kísáú wémáiyé suwasá ¹⁵ tuwímbai sésa wemá Manikón-aaímo simátimakowin-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaófá'á Manikón-aaímo simátimakowiyamba méraiye suwaná ¹⁶ Éroti iséna séna wemá Yóni nombó maitínkaraiwain-iyé. Kemó séwánasamo Yónin-anuwarambó kambísówanamo pukáimba iyáfasinankaraisana méraiye Éroti siyáiyé.

17-19 Ááéma Éroti wenáfakon-awaainkon-awi'a Érótiyasimba maiyówana Yóni séna enáfakon-awaainimba aambá fáí'makaawa maiyáane símasima'a wéuwana Éroti

ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana Érótyasi Yónin-aaisafena aaisambá séna tufuwónae súwana ²⁰ Éroti séna ímbaniye séna Yóni kawel'-imáyááwará'-wáási untafena Éroti wenáároi inkaiséna wenká'á káráwiyena Érótyasi tuffo séna wenká'á káráwiyena wenáái iséna sáwifa'-imayaa uwánkena aasiyaasi koisaraiye. ²¹ Énifo ánaaemba Érótyasini kanaamó túmba Éroti óraa-tanomba kaumái wení kawáá-wáásiyé i-wáásiyé Kárirí-aempaken-óraa'-waasiye tímúwasa nowaná ²² Érótyasin-ayaamunko téna araimá marówasa Érotiye tómbó non-kwáásiyé aamoí uwánkówana Éroti minárasígontáféna séna nóin-tantaatafenawa aráái taiyó. Simásímína áméno. ²³ Érai'a sumpo síasai ina'á áméno. Kesí maragó aráái táinamo e síasai ina'á tuwín-ameno súwana ²⁴ anówamba koáisai ena séna nóin-tantaara komaénaumno súwana séna Yóni nombó maitínkaraiwaini a'nómbá koáisai e mauwó súwana ²⁵ minúwóiyáámbá Érotimp'a téna taáisai ena séna káfé'a Yóni nombó maitínkaraiwai anuwarambá kambísamái a'nómbá táufapimba ma'mái simiyó súwana ²⁶ iséna arumbá úbanifo aifa'á fasi'aén-áámó siyáin-ai imáyáa éna tómbó non-kwáásiwará'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna ²⁷ moórá-i-waasi ai'marówana ándáfakemba Yónin-anuwarambá kambísamái a'nómbá ²⁸ táufapimba maréna maimaéna minárasígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ²⁹ Yónini kísau-waasi iséna wenáúma komaimái utaráawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kisaugon-ai iséna séna minkwáási Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba iyáfasinankaisana méraiye
Éroti siyáiyé.

Ísu sáwifa'-waasi tómbó tímakain-ai.

Mátíyu 14:13-21, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

³⁰ Ísu kísaura'o ti'mákain-kwaasi minkísáú maisuwésa Ísumpa'a tésa seyaafá-kísáúmó máún-aiye aaimó sun-ááiyé simámúwasa ³¹ Ísumpa'a sáwifa'-waasi kuré-tiyesa untáfésa tómbá ímba kawel'-úmai nowaná mindásafena wení kísau-waasisafena séna waásimo ímbo mérepata kométa saagaano súwasa ³² nompín-táómpimba iyátesa waási ímbo mérepataawe sésa kuwasá ³³ sáwifa'-waasi tuwánésa embí miwín-owe sésa naaó'-naokembo marapá'á tóso uwasa Ísu-iyai nompín-táómpimbo kumbá ³⁴ marapá'á kuména misáwifá'-wáási tuwánéna arumbá uwátinkena sipisipi-poimo miwímó káráiyion-kwaasi ímba mérowasa keyá'a aantemba mérontafena Ísu arumbá uwátinkena ayaátáá'-ai wésimatimuwasa ³⁵ fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa ímbo sáwifa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndara ³⁶ ti'márénasa ewaa'-náómpim'a wénesa tómbá méyámbáráaro suwaná ³⁷ Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa sáwifa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa tímúsina. Óntamba ímba wéraiye suwaná ³⁸ nóraumai-tona makáawai koawánaaro súwasa koawáné tésa sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'l-mófáá'wára'á wéraiye suwaná ³⁹ Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái mara'á méraaro súwasa ⁴⁰ moóráfa'a 50 waasi máúwasa moóráfa'a 100 waasi máúwasa miyáumai-waasi túwaandu urówana ⁴¹ Ísu séfataase-tonkwara kae'l-mófáá'wára'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Manikóntáféna súwiyo simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwifá'-wáási tímúwasa mófáá'a tafántafan-úmai tímúwasa misáwifá'-wáási tímúwasa ⁴²⁻⁴⁴ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwifa'a 5,000 waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayai sisamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáituwana ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-ai.

Mátíyu 14:22-33, Yóni 6:16-21

⁴⁵ Fáituwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi ti'maréna séna aifa'á nompín-táómpimba iyáte'a menáipá'-náópa'a Pétésáitafa koró. Misáwifá'-wáási ti'maré sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ⁴⁶ misáwifá'-wáási ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Manikómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a imérowana ⁴⁷ nó'waamba tunkúwana Ísu weyáá marapá'á mérowasa wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana ⁴⁸ Ísu awánómba óraa-fiyunda to'maé téna mintáomba tata'óto'marowasa nombó tuwíntámae kun-táámbá nonkó maimaúwasa ímbo kumbá siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasi méronka'a táyáákaguwasa ⁴⁹⁻⁵⁰ awánésa táátafesa ésa tinekembá tata'á uwasa sésa waántágo wéniye suwaná Ísu minúwóiyáán-úmai séna táá'a ifó aáno'a méraaro. Kemá úne séna ⁵¹ nompín-táómpimba iyátena wewará'á imérowana óraa-fiyundago mafáuwasa

áfaáraumai táatafesa uráawe. ⁵² Kári-tombo sáwifa'-waasimo tafámbai timúwasamo nowini áwáu ímba mindásafesa ímáyaá unkákémbá táatafesa uráawe.

Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinakarain-aaí.

Mátíyu 14:34-36

⁵³ Táatafesa áfaáraumai ésa waaúnkóní menáípa'á Kénésáréti-marafa'o kumbá nonáwáifa'a nompín-táómba ándá kárá'umaresa ⁵⁴ marapátá kúmúwasa mimpápákén-kwáási Ísumba awiyésa Ísun-iyé sésa ⁵⁵ naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aaí isésa tí'o ún-kwaasi taarerá'á taawiya'maé tóso uwaná ⁵⁶ Ísu kári'-nao'e óraa'-nao'e wénuwasa tí'o úwai tí'mai marupá'á marésa ésa ení unáánkwtóí áráiya'a ta'ótoraiyana tí'a étinkaiwae suwasá ta'ótórowana tí'a étinkariye.

7

Tíwá'náti ámáámbo siyáan-aaí.

Mátíyu 15:1-9

¹ Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa ² tuwánomba Ísuni kísau-waasi tuwímbai tiyáamba ímba non-kwisuwésa tómbá nowasá ³ Yúndaa-waasi ámáán-kawaa-waasiye úwoi-waasiye tíwá'náti ámáámbo arááiwaúntafesa tiyáamba non-kwisukésa tómbá nésa ⁴ maaketifákémbá naaópa'a iyésa tiyáamba non-kwisukésa tómbá nésa tíwá'náti ámáámbo fi'o-fi'on-amaamba arááiwaesa táúfa'e nonánawé anaféúné non-kwiyaáawe. ⁵ Ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Ísumpa'a túwaandu ésa sésa ení kísau-waasi nóra sésawa kentáá siwá'náti ámáámbo ímba arááiwaesawa tiyáamba ímbo non-kwiyoomba tómbá wénao suwaná ⁶ Ísu séna kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-owe. Naaófá'á Manikón-aaímo simátimawin-awí'a Áísaya kembiwisáféna érai'-aaí agaimaréna

séna Manikó séna

maawí kestúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyaá ímba tirumpimbá wéraiye. ⁷ Waásiti ámáámbo símai paapé ombánifo Manikóní ámáámbo-iyé karo'ó sembá miyaráán-úmai ken-ímáyaá karo'-ímáyaá mósá wémaraawe

Manikómó siyáimba aúfáifimba agaimakáiyé. ⁸ Manikóní ámáámbo tuwé'a tíwá'náti ámáámbo wétoraawe. ⁹ Manikón-aaí túwáántafe'a miwán-ánóndáá kentááísafe'a aamóí wéowe. ¹⁰ Naaófá'á Mósesé séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro. Énifo tinófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwiyana puwíniye Mósesé siyáifo ¹¹ kembiwímó siyáamba tinófoisafesa simátimesa sésa moórá-tantaa'a Manikóndén-ífo ímba kanaa'á timénaumne siyésa ¹² tinófoi ímba wétuwa'nai-owe. Miyámó ontáfé'a kanaán-iyé wésewe. ¹³ Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Manikón-aaí tuwé'a kentíwá'náti ámáámbo wéaraaiwae'a kentáái wésimatimewe. Miyaráámbá wéowe Ísu siyáiyé.

Waásimo sáwí'o uwátínkáin-tantaakon-aaí.

Mátíyu 15:10-20

¹⁴ Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'á tuwaná séna simátiménda isé'a kawé'án-oro. ¹⁵ Máápakén-tantaa'o naawí ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígó aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁶ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáiyé.

¹⁷ Ísu simásuwena minkwáásisómbá tiyuwéna naaúmpa'a imérowasa wení kísau-waasi sésa minááigóní áwáusa simásimiyo suwaná ¹⁸ Ísu séna kenkwárá'á ímba tááko péé wésisa'a isáámbanifo ímba ísámai kawé'á uráawe. Máápakén-tantaa'o naawí waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Mindá ímba ímáyaá kuwérainifo tindáámpá'á kúwátúsúwinifo ²⁰ aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyaáígó éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ²¹ Tirumpin-ímáyaáfinkémbá sáwi-imayaa ésa tinkamiyasa puwíyasamo ésa aare-úméné waai-úméné ésa seyaafá-tántáá'á umémbá ésa ²² túraniyamba ésa miyá-miya- sawí'a ésa karo'-áái sésa aoisaambá wimaé nésa kawé-kísáúmó máéntafesa tirunkó símai sáwí'a wéuwatinkesa tuwesarai-í'a ésa uwó-ímáyaá ésa ²³ miyá-sáwí'ó ombá tirumpinkén-ímáyaáígó waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáámbo ímbo non-kwiyoomba tómbó wénaamba miwá waási ímba sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyé. Énifo Ísu wemó siyáimba seyaafá-tómbá kawé'-úmai wénaawe siyáiyé.

Kénaani-marafaken-ininkon-aaí.

Mátíyu 15:21-28

²⁴ Ísu mináái simátimena wení kísau-waasise'a mifá'á tuwéna Táyaa-naopa'e Sáindóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba moórá-naumpa'a iména séna kemó tamaúnda ímba simátiméro súwasa éni'fo tuwímbai-waasi tamaún-aai isówana ²⁵ moórá-ininkon-ayáámúnko arumpimbá sáwí-amutamba mérowana minínínkó Ísumo tamaún-aai iséna minúwóiyáán-úmai wempá'á iyéna mara'á kífaena ²⁶ wemá ímba Yúndaa-inimba póna Síriyaa-marafa'a Fínísiyaa-naopaken-ininko Ísumpa'a iyéna mara'á kífaena óraaka séna kesiyáámúnkon-arumpinkemba sáwí-amutamba maiyauwaaó súwana ²⁷ Ísu simámena séna aifa'á iyámpói tómbá timénaumne. Iyámpóiti tómbá maimái iyámbá timúnafo miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai úndantemba emá fi'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana ²⁸ minínínkó séna óraako érai'a sémpo iyámpóiti tón-ayai iyánkó tamandáiniye. Miyáumai fi'onkaa-ininkon-iye sinaná kanaán-ina súwa'nai inono súwana ²⁹ Ísu séna kawe'-ááimó séndasafe'a enayáámúnkon-arumpinkemba sáwí-amutamba maiyauwáúmpo ení naaópa'a waaó súwana ³⁰ wení naaópa'a wénamo koawánómba sáwí-amutamba kóúrowana ayáámúnko kawe'-úmai taarerá'á méraiye.

Ísu sáwífa'nanka'o asófatinakarain-ai.

³¹ Ísu Táyaa-naopa'-aempakemba Sáindóni-naopa'-aempa'a táyáákéna Tékáporisi-aempa'a táyáákéna Káríri-nonkwaampa'o kúmba ³² tuwímbai uwó-wáásigómbá áí'mae tésa sésa enayáántamba ta'óto'mai asófankao suwaná ³³ waásifinkemba áí'mai weyááfa'a ankéna ayáánaufitamba áapimba wimaréna awiyáái wi'maréna anááfiya'a ta'ótorena ³⁴ wiyómpa'a awánéna sirumbá iyé séna wenááifinkemba séna epaata mináái waé'mai séna áá'ó káúnkaimba intísuwauumne súwana ³⁵ ááko kawe'á úwana anááfiyo fetói úwana aai kawe'-úmai súwana ³⁶ Ísu óraaka séna ímba simátiméro séwasa ímbo isónkakemba simátimapa'a kuwasá ³⁷ isówana áfaáraumai táá'a úwasa sésa seyaafa-tántáá'á kawe'á úmai wéiyena táá'ó káúnkain-kwaasi kawe'á wéuwatinkena aaimó ímbo kawe'-úmaimo sen-kwáási kawe'á wéuwatinkaiye siyáawe.

8

Ísu aneka'á tómbó tímakain-ai.

Mátíyu 15:32-39

¹ Moórá-kanaa sáwífa'-waasi túwaandu uwaná miwítí tómbá tai'ówana Ísu wení kísau-waasi táántowasa tuwaná ² séna kaumbo-kánáá kesé'a taméraawana tómbó maimae tiyáamba tai'áisa'a sirumbá uwátinkauumne. ³ Ti'maráanasá kentí naaó'-nao'a kónááfo némpaken-kwaasi aampa'ó wiyamba tááimo táínka'a pósa púwófainifo súwasa ⁴ wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'an-ifo nááfakentaawa tómbá maimáisaawa timénaumno suwaná ⁵ tisai ena séna nóraumai-ona makáao súwasa afakaeté-tomba makáawe suwaná ⁶ minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna afakaeté-tomba maisoréna Manikóntáféna súwiyo séna tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi timúwasa minkwáásísómbá tímúwana ⁷ sesimái-mofaa'a wérowana Ísu maisoréna Manikóntáféna súwiyo séna wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwasa ⁸⁻⁹ nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo tímúwaba afakaeté-nampimba fáitumai ówitowana ¹⁰ Ísu misáwífa'-wáási ti'maréna wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba iyátesa Tárímánúta-aempa'a kuráawe.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-ai.

Mátíyu 16:1-4, Rúku 12:54-56

¹¹ Mifá'á Ísu mérowasa ámáán-kawaa-waasi sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Manikómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano suwaná ¹² Ísun-arunko umbai wétopakemba séna káfé'ó méraan-kwaasi nóra séra ímbo awánáúnda-kisau máinata awánaano wéseo. Érai'a simátiména sune. Káfé'ó méraan-kwaasi ímba aráátimenaumne séna ¹³ ifátiyuwena nompín-táómpimba iyátena nonkwaaúnkóní menáipá'á kuráiyé.

Ímba kaumbo-kae'-ááiwará'-wáási orómó siyáin-ai.

Mátíyu 16:5-12

¹⁴ Ísu wení kísau-waasise'a nonkwaaúnkóní menáipá'ó kumbá wení waási péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná kimbora-tomba nompín-táómpimba wérowana ¹⁵ Ísu ámáán-kawaa-waasiye Érotiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáási owé-ímáyáá éna wení kísau-waasi simátiména séna intóráin-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpimbá marááwanamo intoréna óraa'ó intembá ámáán-kawaa-waasiye Érotiye miwí

táaisafe'a kentúra'a káráwiyoro súwasa ¹⁶ keáimba sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímba makáunana miyá wésiyo suwaná ¹⁷ Ísu keáimbó wésun-aaí iséna nóra séra tómbá ímba wéraiye-aaí wéseo. Kanaa'á tómbá timénaumpo ááemo uráundawini áwáuma ímba tááko péé wésiye. Kentí imáyáagowe kentirunkówé farááataraisa'a wéowe. ¹⁸ Túramba wéraitbanifo ímba awánamai kawe'á wéowe. Táá'a wéraitbanifo ímba ísámai kawe'á wéowe. ¹⁹ Séfataase-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'a 5,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraao séna tísai úwasa sisamaifakemba kae'á kumbaimái-unampinta ówitaraumne suwaná ²⁰ afakaeté-tombo tafántafan-úmaimo sáwífa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraao séna tísai úwasa afakaeté-unampinta ówitaraumne suwaná ²¹ Ísu séna nóra sénawa ímba tááko péé sisa'á isaraao Ísu siyáíye.

Ísu aúrambo kafíkówimba kawe'ó uwánkarain-aaí.

²² Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Pétésáita-naopa'o kumbá tuwímbai aúrambo kafíkówimba áí'maesa Ísumpa'a tésa sésa ta'óto'mai asófankao suwaná ²³ Ísu ayáán-to'maena mindáókoni ayáífa'á wéna aúrampimba awiyáái wí'ankéna aúranka'a ta'ótorena séna éra awánááno súwana ²⁴ awánéna séna wéawanaumne. Taiiyaán-kwáási marapá'á wénowa'a awánáúmne súwana ²⁵ aneka'á Ísu aúranka'a ta'ótorena kawe'á uwánkowana aúramba kararéna kawe'úmai awánówana ²⁶ Ísu séna mindáópa'a kónafo ení naaópa'a tauweré waaó siyáíye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáín-aaí.

Mátíyu 16:13-20, Rúku 9:18-21

²⁷ Ísu simáména wení kísau-waasise'a Sísááriya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba aampa'á wéwéna wení waási tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasin-iyewa wéseo súwasa ²⁸ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáandawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófa'á Manikón-aaímo simátimakaandawin-awí'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa naaófa'á Manikón-aaímo simátimakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ²⁹ Ísu séna kembiwí kentáfé'á nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Sáimoni Pítaa séna Manikó iyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne súwana ³⁰ mináái ímba simátiméro Ísu óraaka siyáíye.

Ísu puké'a iyáfasinanaumne siyáín-aaí.

Mátíyu 16:21-28, Rúku 9:22-27

³¹ Ísu wemó puwínda-aaí ómbarena wení kísau-waasi simátiména séna sí'ó inda-í'a uwásinkesa Yúndaa-oraal'-waasiye óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáambo senkwáásiyé tínaaeni'a uwásinkesa sínkamiya'o puwóndanifo kaumbo-kánáá tai'áína'a puwóndafinkemba iyáfasinanaumne séna ³² miyáumai afora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena weyááfa'a máankenana séna miyán-áái sénafó súwana ³³ Ísu waeréna wení kísau-waasi tuwánéna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Manikóni imáyáafinkemba wésewe Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu mináái simáména waásisone wení kísau-waasiye táánténa séna kembó sirááiwaenaé siyawí tirááiimo táinda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemá puwónda-araa-taímo súwaaata'mae kondantembá kembó sirááiwayiyawí umbai-tántáá'a timiyasa minúbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ³⁵ Tirááiimo táinda-í'ó ésa ímba kawe'úmai méranaafo kentáfésa ísámai Manikóni ásé-aaísafesa ísámai tirááiimo táinda-tantaa'ó tuwésa puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ³⁶ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyambo éna mintántáákó ímba túwa'nai íníye. ³⁷ Puwíyamba marapá'ó makáan-tuyaatamba ímba méyámbátuwesa aneka'á ayáátáaka méranaawe. ³⁸ Káfé'a Manikóntáfésa ímba imáyáa ésa méraanka'a kenkwára kesááiwará'o tígáemó uwásínkáamba p'ó'a ánaeemba kemó marapá'ó kúmónda miwí sigáé uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaemba kesifóni sáwara wiyómpakembo Manikóni kísau-waasiti sáwara'o marapá'ó kúmónda miwí sigáé uwátinkanaumne.

9

¹ Érai'a simátiména wení kísau-waasi simátiména séna sí'ó inda-í'a uwásinkesa Yúndaa-oraal'-waasiye óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáambo senkwáásiyé tínaaeni'a uwásinkesa sínkamiya'o puwóndanifo kaumbo-kánáá tai'áína'a puwóndafinkemba iyáfasinanaumne séna ² miyáumai afora'á simátimuwana Pítaa Ísumba áí'maena weyááfa'a máankenana séna miyán-áái sénafó súwana ³ Ísu waeréna wení kísau-waasi tuwánéna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésempo ímba Manikóni imáyáafinkemba wésewe Ísu siyáíye.

Ísu fí'on-kuwawaa'ó faúkáín-aaí.

Mátíyu 17:1-13, Rúku 9:28-36

² Ísu mináái simátimena afa'mórée-no'waamba waéna Pítaane Yémisine Yónine tí'maena óraa'-omapa'lo iyúmba miwí aantemba imésa miwí túranka Ísu fi'oran-auma faufúwana ³ wení unáánkwátóiyakemba sán-kena aafáúmo iyáúsenamo intembá úwasa ⁴ awánomba kae'-wáásiyái wiyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwi'a Íráiyaae Mósese'e'a Yúndaa-waasi tiwá'nárai Ísuwe'a aai wésuyana ⁵ Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa kawe'á imbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósese endé éta moórá Íráiyaande miyáumaisa onó súwana ⁶ áfááraumai táá'a úwana nóin-aaiya

sínenawa iyómpo miyán-áái Pítaa siyáiyé.

⁷ Miyá wésunka'la ainánkó kuména káátaguwana mináínámpínkémba aaigó aantemba séna miwá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wéune. Wenáái isáaro súwasa ⁸ wení kísau-waasiyau awánomba mindárai wiyómpa'a iyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakembo kúmúmba Ísu óraaka simátimena séna awánaamba ímba simátiméro. Kemá waási úranko púwóndafinkembo iyáfasinaandara'la maami awíyaamba kanaará'á simátíma'mae iyóro súwasa ¹⁰ isésa ímba simátimesa mináái úwoi faráátesa keáimbá sésa púwóndafinkemba iyáfasinanaumne simbá nóran-aaiya'iyó siyáawe.

¹¹ Simásuwesa Ísumba áisai esa sésa ámáámbo sen-kwáási sésa Íráiyaa aifa'á paápé ínana Maníkó iyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé ínnyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹² Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa ínnye-aai érai'-aain-iyé. Moórá-aai waási úranko kumpaápé uráiwaintafena agaimaréna séna wembá áí'o índá-i'la uwánkesa tínaaeni'la uwánkanaawe agaimaréna siyáiyé. ¹³ Simátíme'la sune. Íráiyaa éta tiyáiyé. Agaimakóntemba úmai wembá sáwí'la uwánkanae sésa sáwí'la uwánkaraawe. Miyán-áái wentáfésa agaimakóntemba kemá waási úrankontafesa agaimakáawe Ísu siyáiyé.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.

Mátíyu 17:14-21, Rúku 9:37-43

¹⁴ Ísu simátimena omápakembo kúmúmba wení kísau-waasifa'la kúmúwasa sáwífa'-waasi túwaandu ésa ámáámbo sun-kwáásiyé Ísuni kísau-waasiye iyafákén-áái sésa ¹⁵ Ísu túntafesa ifátuwesa aaweyáá uwánkówana ¹⁶ Ísu séna nóntafera iyafákén-áái wéseo séna tísai úwana ¹⁷ miwífínkémba moóráwigo séna óraakoo kesáánimba áí'mae túne. Wenarumpimbá sáwí-amutamba méraisana ímba aai wésisana ¹⁸ misáwí-ámútánkó ta'óto'mai fame'naame'-isaná tanaambá fágufagu wéna áwáayaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aiyayaamba ku'wisana miyá úmae wéiyisa'la ení kísau-waasisafe sé'la sáwí-amutamba arumpinkémba maiyáúwáaro súnasa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana ¹⁹ Ísu séna kentáfé'la ímba imáyáa owaná póna sirumbá umbái wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'la méraunumno simásuwena séna énifo enáánimba áí'mae tiyó súwasa ²⁰ áí'maesa tuwaná misáwí-ámútánkó Ísumba awánéna miniyámpói famé'auwowana tanaambá féna wárele-úwana aigaregó nonkáánúwana ²¹ Ísu afowántáféna séna nóin-kanaawa ánkaraíyo súwana umaranká'á ánkaraíye. ²² Tufuwíndasafena póna sáwífa'-i'la famé'mai iyafíné nompínémó túwáaraantamba wéiyé. Emó kanaamó e aruntá uwásinkesa súwa'nai uwo súwana ²³ Ísu séna nóra séwa emó kanaamó e súwa'nai uwo wésono. Maníkómpá timankúnkúmbo iyawimo ésa seyaafá-tántáá'á kanaa'á onááwe súwana ²⁴ miniyámpóigón-afowá minúwóiyáán-úmai óraaka séna kemá Maníkómpá'á simankúnkúmbo úmpo kemá Maníkómpá'á ímba fasi'aráumpo súwa'nai uwo súwana ²⁵ Ísu awánómba sáwífa'-waasi sisipáá uwaná sáwí-amutankontafena séna uwó-sáwí-ámútánkó auwé kóuwo. Ímbo kouwérénda éka'la kóuwo súwana ²⁶ wáá'la téna miniyámpói famé'auwowana tanaambá fówana arumpinkémba kóúwana miniyámpói púwóraantán-éna mérowasa tuwímbai sésa é'la púwíye suwaná ²⁷ Ísu ayáánkwanda to'mái iyáfasinakowana koku'á méraiye.

²⁸ Koku'á mérowana Ísu naaúmpa'la imérowasa Ísu weyáámo méronka'la wení kísau-waasi imésa sésa nóra sétaawa misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná ²⁹ séna inaigó aantemba miyáumai miyá-sáwí-ámútámbá maiyauwáinifo fi'on-tantaako ímba kanaa'á maiyauwáiníye Ísu siyáiyé.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 17:22-23, Rúku 9:43-45

³⁰⁻³¹ Ísu simátimena tuwéna Káríri-aempa'-aampa'a wéwena sáwífa'-waasi túwaandu ofó séna kesí kísau-waasi aantemba aai simátimena séna aampa'á wéwena séna kembá waási úrankomba fil'on-kwaasi timiyasa sinkamiya puwé'a kaumbo-kánáa maisuwé'a iyáfasinaumne súwasa ³² wemó sún-aagioni áwáuma ímba isésa áisai ónae sésamo umbá táai'a úwasa ímba áisai uráawe.

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-aai.

Mátíyu 18:1-5, Rúku 9:46-48

³³ Ímba áisai esa Kápameamu-naopa'o kumbá naaúmpa'a imáúwana Ísu tísai ena séna aampa'-wéte'a nóin-aaiya siyáao súwasa ³⁴ aampa'-wéwesa sésa kentááfinkémbá nááwa iyáákaiyo sésa keáímbá símae wéwesa pósa ímba aai suwaná ³⁵ Ísu mara'-maéna wení waási sisamaifakemba kae'á kumbaimái-waasisafena séna isáaro. Iyáákanaemo siyawi tínaeni'a ésa seyaafá'-wáásítí wayó'á máéro simásuvena ³⁶ moórá-iyampoi áí'mai afufumpimbá isáúwankenena taparéna simátimena séna ³⁷ kentáfésa imáyáa wéesa iyámpóimo túwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai Manikó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Kentí kisaugomba ímba sáwí'o on-aai.

Rúku 9:49-50

³⁸ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wéwena sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wéraintafe auwé kóuwo simátimapa'a wisasá misáwí-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásigó ímba kentááfinkén-kwáásí ómpo ímba miyámó indá étuwaaoosa siyáumne Yóni súwana ³⁹ Ísu séna ímba tufínankaaro. Ímbo awánaan-kisaumo wémaewi úwoi kesúwí'a ímba sáwí'a uwásinkanaawe. ⁴⁰ Kentáási kisaugomba ímba sáwí'o owí úwoi wésuwa'nai-owe. ⁴¹ Érai'a simátimé sune. Kembiwí tuwánésa sésa Ísu Káráisitini waási ombá pósa túwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombó timiyawi Manikó kawel'méyámbá timíniye Ísu siyáiyé.

Sáwí'o on-aai.

Mátíyu 18:6-9, Rúku 17:1-2

⁴² Ísu mináái simátimena séna iyámpóimo kesááisafesa timankúnkumbo ontenkáán-úmai tuwímbai timankúnkumba wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesa timankúnkumbo owimá karo'-áái tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Manikó karo'ó siyawi sáwí-meyamba óraa'a timinífo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fári'wimaresa nompimbó túwáawasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátiméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-iyé. ⁴³ Tiyáánkomo sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba kambisásúwáaro. Kae-tiyáámbó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'lo méraiyaamba mindá kawel'an-iyé. ⁴⁴ (-) ⁴⁵ Tísamaigomo sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tisamai kambisásúwáaro. Kae-tísámáimó wéraina'o é'a ónkaifa'o iyamó kámakama'o wéipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'lo méraiyaamba mindá kawel'an-iyé. ⁴⁶ (-) ⁴⁷ Túrankomo sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'lo é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wiyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'lo méraiyaamba Manikó wení waásimo kawáánipa'o méraiyaamba mindá kawel'an-iyé. ⁴⁸ Ónkaifa'a marinkómó éna waé'wae'a wéinana iyamó éna ímbo pisináimba kámakama'a wéiyé Ísu siyáiyé.

⁴⁹ Ísu simátimena séna uwímó tónká'ó to'marááwanamo kawel'ó intembá Manikó waásiya'a iyamó kaintenkáán-úmai maráínasa kawel'úmai méranaawe. ⁵⁰ Uwímá kawel-tántá'án-ifo óraa'a tal'áísana ayáántamba weraifo ímba aneka'á uwímó káina'o é'a to'maránááwe. Iyígó ásémo intenkáámbá wéle'a aano úmai méranaawe Ísu siyáiyé.

10

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 19:1-12, Rúku 16:18

¹ Ísu minká'á tuwéna Yündiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáipá'á komérowasa aneka'á sáwífa'-waasi túwaandu úwana sún-aai wésimatimuwasa ² amáán-kawaa-waasi sésa sáwí-aaimo sinda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-waasigo awaainkómbá kanaará auwáiniyo. Miyámó énamo éna amáán-aai taraisini ina taraisiniyo suwaná ³ séna naaófá'á Mósese nóra-amaana simátimakaiyo séna tísai úwasa ⁴ miwí sésa Mósese

maará siyáiyē. Moóráwigo awaainínkómbó ai'mátuwaindawi aúfáifimba agaimaréna séna kesuwaainimbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáiyē suwaná ⁵ Ísu séna kentiwá'ná tirumbó makáamba pósa Manikón-ai ímbo isóntafena mindásafena Mósese minámáámbá siyáimbanifo ⁶ Manikó wiyóne marawémó úmaronka'la ímba miyá siyáifo Manikó aarewára waaiwára'á úmakaiye. ⁷ Miyámó uráintafesa tinófoi tiyuwésa awaaikeé awaainínkóe'la takááísamai ⁸ mimbórá-túmá ma'mái méraawe. Mindásafesa awaaikeé awaainínkóe'la ímba kae' waásiyáámbó ombá mimbórái'la wéowe ⁹ Manikó aare-waai moórá-i'lo uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu siyáiyē.

¹⁰ Ísu simátimena naaúmpa'la imésa wení kísau-waasi Ísumo sún-aaisafesa áisai uwaná ¹¹ séna moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwenamo fi'on-inimbo wémaimba umémbá wéiyē. ¹² Moórá-ininko awaaikeé ombá auwénamo fi'onkwambo wémaimba umémbá wéiyē Ísu siyáiyē.

*Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-ai.
Mátíyu 19:13-15, Rúku 18:15-17*

¹³ Ísu simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena ayááfúmbo tátínkainkwaé sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi sésa tí'mae kóro suwaná ¹⁴ Ísu tuwánéna aaisambá tiyéna séna ímbo kóro siyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpói kempá'ó tentembá Manikó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpói kempá'ó tiyan-amba ímba faítínkaaro. ¹⁵ Érai'la simátime sune. Manikóntáfésamo sésa iyámpóiyaa-úmai kenkátá wégawaanonemo síyanamo éna miwíyá'á kawááninifo ímbo miyámó siyawimo éna ímba kawáániniye Ísu séna ¹⁶ miniyámpóisómbá taparéna tine'á ta'ótorena ayááfúmbo tátínkaraiye.

*Óntawara'-waasigon-ai.
Mátíyu 19:16-30, Rúku 18:18-30*

¹⁷ Ísu simátimena kúwana moóráwigo awaantanténa Ísu óraakon-iyē séna takífaena séna kawekó óne. Nóra úmaiya aú'la úmai wiyómpa'la maé'mae'la ónaumno súwana ¹⁸ Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wésono. Mimbóráwigo Manikó weyáá kawekón-iyē. ¹⁹ Manikóní áamámba é'la isaraane. Minámáámbá aúfáifimba agaimaréna séna waási ímba tínkamiyasa púwóro. Ímba aare-umémbán-oro. Ímba umémbá máéro. Ímba karo'-áái simátínkáaro. Ímba karo'á sé'la fi'owiti moparáwímbá máéro. Kentinófoi-tuwi'la óraa'-i'an-oro siyáiyē súwana ²⁰ miwá séna minámáámbá kemá iyámpóiyakemba isare'la kawé'á úmae wéiyune súwana ²¹ Ísu awánéna aamoí éna séna kawé'á éma moórá-tantaa'la ímba kawé'á uráampo ení moparáwímbá fi'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tuwín-timinana ení kawé'-meyámbá Manikó wiyómpa'la ankáiniye. Tuwín-timemo e kembá sirááiwainone súwana ²² mináái iséna sáwifa'-moparawimbo makóntafena ai'á kaoréna óraa'-imayaa úwana arunkó sáwi'la úwana kuráiyē.

²³ Kúwana Ísu waeréna wení kísau-waasisafena séna sáwifa'-ontamo makén-kwaasi Manikó wení waásimo kawáánipa'lo wiyamba umbai táiniye súwana ²⁴ wení kísau-waasi minááísáféna táá'la úwana séna kesí iyámpóisono. Ónta-imayaamo émaiyaí Manikómó kawáánipa'lo wiyamba umbai táiniye. ²⁵ Moórá-poigon-awi'la káámeri mimpóigó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóferáinkakaa sáwifa'-ontamo makáan-kwaasi Manikómó kawáánipa'la kowisinó súwasa ²⁶ mináái iséna táátáfesa ésa séna umbai taifó nóran-kwaasiya Manikómó kawáánipa'la méranaaó suwaná ²⁷ Ísu tuwánéna séna waási miwítí kúsausamba ímba méyámbaresa kónááfo Manikó seyaafá-tántáá'á úwoi kanaa'á wéiyē súwana ²⁸ Píttaa séna isaaó. Kentáási seyaafá-tántáá'á tuwéta entá wéaraaiwaumne súwana ²⁹ Ísu séna érai'la simátime sune. Kentáfésa imáyaa ésa Manikóní ásé-aaimo kosimátimiyantafesa naaópa'la tuwésa tuwaaísáiyē tífátone tímánaatone tinófoiyē táanine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó tuwááwin-anonaa ³⁰ marapá'ó méraanka'lo tuwáán-tantaa'la miyán-tántáá'á sáwifa'la maésa tuwaaísái-i'la ésa tímánaari'la ésa tinóisai-i'la ésa kenti iyámpói-i'la ésa naané marawémó maiyamba miwífimbá umbaimó tátínkaiyambo ésa ánaaen-kanaa aú'la úmai wiyómpa'la maé'mae'la ónááwe. ³¹ Ánaaemba aifarááwifínkembá tuwímbai tínaeni'la iyasa tínaenkewifínkemba tuwímbai aifari'la ónááwe

Ísu siyáiyē.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-ai.

Mátíyu 20:17-19, Rúku 18:31-34

³² Ísu simásuwena Yérúsaremu-naopa'a kónae sésa aampa'á wéwesa Ísu aifa'á kúwasa weni kísau-waasi táatáfesa uwasá tínaaembo kun-kwáásíwárá'á táatáfesa uwaná Ísu weni waási sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena wempá'ó tinda-tantaakontafena mósimatimena ³³ séna isáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáambo senkwáásíyé aráátiminasa kembó sinkamiyan-ai símaresa sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa ³⁴ karaáná'á sinkésa tuwiyáái wisinkésa súwiyonku'-wénesa sinkamiya'a puwónasa utamaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'á iyáfasinanaumne Ísu siyáiyé.

Yémisiye Yóniye'a Ísumbo álsai urááyan-ai.

Mátíyu 20:20-28

³⁵ Minkánáá Sépétin-ááninkorai Yémisiye Yóniye'a Ísumpa'a tésarai sésa óraakoo álsai oyantembá uwásinkaaó suyaná ³⁶ nóintafenawa wétinkaina uwátinkanaumno súwasarai ³⁷ Sésarai ení sámó kaim-bárúpá'ó imémo e kenkáí iyáfasinike séfasefa'-arausampa'a sinkaaó suyaná ³⁸ Ísu séna séyan-aaigoni áwáu ímba isaraaeye. Sáwí-nombo anaféúmpinkémbó naandantén-úmai sí'o índá-i'ó uwásinkaiyamba kerái kanaará kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááyo. Sí'o índá-i'ó uwásinkaiyantemba kanaará kenkáí miyá uwátinkanaao súwasarai ³⁹ Sésarai kerái kanaa'á pókaí máéyauye suwaná Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááye. Sí'o índá-i'ó uwásinkaiyantemba kenkáí miyá uwátinkanaafo ⁴⁰ kesí séfasefa'-sirausampa'a kemá ímba iyáfasintinkanaumpo Manikó kae'nárai uwátinkaraimba póna iyáfasintinkainiye súwasa ⁴¹ Ísuni kísau-waasi siyáánkainarau mináái isésa Yémisinte Yóninte aaisambá túyúwana ⁴² Ísu táántowasa tuwaná séna é'a isaraawe. Marapá'-óráá'-wáásisómbá iyáákamafasi'aen-ai simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe. ⁴³ Óraa'-waasimo ontembá kembíwíwárá'á ímba miyán-oro. Kempinkémbó iyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á ónááwe. ⁴⁴ Kempinkémbó aifari'á ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ⁴⁵ Kemá waási úranko ímba súwa'nai iwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwi-imayaafinkembo faútinkáandasafe puwónaumne Ísu siyáiyé.

Ísu aúrambo kafikówimba kawé'ó uwánkarain-ai.

Mátíyu 20:29-34, Rúku 18:35-43

⁴⁶ Ísuwe weni kísau-waasiye Yériko-naopa'o kumbá sáwífa'-waasiwara'a mindáópa tuwésa aampa'á kuwaná Timiyasin-ááninkon-awi'a Páátimiyasi aúrambo kafikówi óntamba inái simai maénae séna aanawáísára'a kumbéna wéinai súwasa ⁴⁷ tuwímbai sésa Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná iséna óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwasa ⁴⁸ sáwífa'nanka aaisambá aéesa sésa aseraaó suwaná mináái ifátuwena aneká'á óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaó súwana ⁴⁹ Ísu aampa'ó wémomba weni ewaa'á koiyáfasinena séna áántaaro súwasa aúrambo kafikówimba áántesa sésa enarunkó kawé'á ino. Wéaantaifo iyáfasinaao suwaná ⁵⁰ atuwénamo méron-ampanta faúmarena iyáfasinena Ísuni ewaa'á túwana ⁵¹ Ísu séna nóina embó arááímo táínda-i'á uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawé'á uwásinkainkwa'e'a úne súwana ⁵² Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai índawin-iyé sémpo kawé'á uwánkaumpo waaó súwana minúwóiyáámbá aúrumba awánéna Ísun-ánaaemba kuráiyé.

11

Ísu Yérúsaremu'fá'ó kuráin-ai.

Mátíyu 21:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu weni kísau-waasise'ó kumbá Yérúsaremu-nao'-ampa'ó kumbá Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétéfasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náókoni ewaa'ó kumbá weni kísau-waasi kae'á máti'marena ² séna epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awi'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ándá faútuwekai áí'mae tekaiyó. ³ Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyomo sínakai óraako ayáá'ma'e'a konasá áí'maesa kouweránááwe siyé simámékaiyo súwasarai ⁴ kuyaná mimpóí ontará'á ándá anuwarampimbá fari'wimarowana mérowasa koawánésarai minándá kofaútuwóyana ⁵ minká'ó méron-kwaasi sésa nóra sékaiya mimpóígóni ándá wéfautuwaayo suwasarai ⁶ Ísumo sún-ai simátimúyasa kanaán-ifo miyá okaiyó suwasarai ⁷ áí'maesarai Ísumpa'a

tuyasá weni kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóigón-arósááunka'a wandaai uwi'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ⁸ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai taaénáma ankáimai aampa'a uwi'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiyá'e mintáénarafane támae wéguwasa ⁹ aifa'ó tun-kwáásiyé Ísun-ánaembo

tun-kwáásiyé óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'maráisana kunkáiwaimba Maníkó kawe'á uwánkáiyé. ¹⁰ Kentáá siwá'ná Téfitimo kawáán-uráintemba miyaráámbá íniye. Wenáwi'a mósá maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná ¹¹ Ísu Yérúsaremufa'o kúmba óraa'-amaan-daumpa'a iména seyaafá-tántáá'á awánéna fenómpinka'a weni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena Pétáni-naopa'a kuráiyé.

Taaigón-aaí.

Mátíyu 21:18-19

¹² Pétáni-naopa'a kowaiyómba aafáyáara'a mindáópa'a tuwésa aampa'ó kumbá Ísumba áái tówana ¹³ moórá-taigon-awí'a fikima wérowana mintáeramba nánae séna áwáufa'a wéna awánómba arambó iyáí-kánáámó ímbo túmba ímba iyéna áná aantemba wérowana saafá uwáána ¹⁴ mintáigóntáféna séna emá arambá ímba iyáinone. Aneka'á waási ení arambá ímba nánááwe súwasa weni kísau-waasi mináái ísaraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aaí.

Mátíyu 21:12-17, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹⁵ Ísumo sún-aaí isésa Yérúsaremu-naopa'o kumbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwana ámáán-dankoni óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena Manikóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamun-dumamo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena ¹⁶ simátimena séna aneka'á ímba ámáán-daumpa'a miyán-tántáá'á maimaé'a iyé-kunke oro. ¹⁷ Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Manikómpá'ó inaimó sen-dámbá isasá fi'ó-fi'om-barafaken-kwaasi tésa inaí wésewe agaimaréna siyáiyé. Énifo uméndáumpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáiyé.

¹⁸ Ísu súwasa óraa'-amaan-kísau-waasiyé ámáámbo sun-kwáásiyé Ísumbo tufuwíyan-aaí wéwesa sáwífa'-waasi Ísun-aaímo isámae wéiyuntafesa táátafe ésa Ísumbo tufíyan-amba wésaafa-uwasa ¹⁹ fenómpinka'a Ísu weni kísau-waasise'a Yérúsaremu-naopa'a tuwésa kuráawe.

Taaigómó aáénkarain-aaí.

Mátíyu 21:20-22

²⁰ Ísu weni kísau-waasise'a kowaiyómba iyáfasinesa aampa'ó kumbá fiki-taimo awánomba ánúka to'mái seyaafá'á móaenkagurwana ²¹ Pítáa Ísumo séwíyon-aaí ááka'a maréna séna awánaao. Aaimó séwíyaanda-taima é'a aáénkaraiye súwana ²² Ísu séna Manikómpá'á timankúnkúmba oro. ²³ Érai'a simátimé sune. Maanómátáfé sé'ó iyé faiwi'wé nompá'á kumuwómó siyawi ímbo kae'-imáyáá tokésamo súndantemba érai'a íniye síyanamo éna érai'a miyá íniye. ²⁴ Mindásafe'a Manikómpá'á inaí sé'a fi'ó-fi'on-tantaatafe'a áísai e'ó sembá érai'a Manikó kanaa'á súwa'nai uwásinkáiyé sembá kanaa'á wétuwa'nai-iyé. ²⁵ Manikómpá'á inaimó sembá sáwí'ó uwátinkaiyamba anondáá sáwí'a ónaumne-imayaa ímbo iyamba ifátuwáaro. Miyámó íyanamo éna kentífo wíyómpakewi kembíwí sáwí'ó ombá maitiyuwáíniye. ²⁶ Énifo sáwí'ó uwátinkaiyamba úwoimo imáyáamo úmae wéiyé'ó ímbo ifátuwaiyanamo éna kentífo wíyómpakewi sáwí'ó ombá ímba maitiyuwáíniye Ísu siyáiyé.

Nááwawa ai'maráísawa tiyáanomo siyáan-aaí.

Mátíyu 21:23-27, Rúku 20:1-8

²⁷ Ísu weni kísau-waasise'a aneka'á Yérúsaremu-naopa'o kumbá óraa'-amaan-daumpa'a wénuwasa óraa'-amaan-kísau-waasiyé Yúnda-óraa'-waasiyé ámáámbo sun-kwáásiyé Ísumpa'a tésa ²⁸ sésa nááwawa ai'maráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ²⁹ Ísu séna aifa'á moórá-aaímo tísaí ona'ó anondáámo síya'ó é'a sísaí on-áái simátimenaumne. ³⁰ Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Manikówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa ³¹ miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Manikó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síniye. ³² Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa

sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwifa¹-waasi Yóntafesa sésa Maníkón-aaí simásimakaiwai uráíye wésemba pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa ³³ Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaísa ímba isáúme suwaná Ísu sésa ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmwó wémaunda-aaí ímba simátimenaumne Ísu siyáíye.

12

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.

Mátíyu 21:33-46, Rúku 20:9-19

¹ Ísu waé!mai-aaí simátimena sésa moóráwigo óntan-kusai úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni táúfa'a úmarena ándá-arambo mapamínanamo anombó kumínda-taufa'a úmarena óntan-damba kisaura'o káráwiyiyán-damba úmarena ayááttáaka fi'om-barafa'a koménae sésa maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fi'om-barafa'a koméraisana ² arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komáéero sésa wení kísau-waasi ai'maráisana minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tisasá ³ ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana kóisana ⁴ aanáfó moóráwigomba ai'maráisana tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai a'nómbá tufámbai sáwí'a uwánkááwana kóisana ⁵ aanáfó moóráwigomba ai'maráisana tisasá ta'óto'mai tufú'marááwana púwísana aanáfó moórá-mora ti'maráintemba tewasá tinkamba tinkamba wéowasa tuwímbai púwówasa tuwímbai tauwérááwana ⁶ aanáfó kímborama wenááninkomba póna wen-ímáyáámó wéuwaimba ayááttáaka'a imáyáa émena kesááninkon-aaí isánááwe sésa ai'maráisana ⁷ tisasá minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba mainata kesáá maénae sésa ⁸ ta'óto'mai tufúwówana púwísana maimái aumépa'a métukaawe. ⁹ Ísu mináái simátimena sésa minkísáú-áánáfó miyá iniye. Téna kisaura'o káráwiyowi tinkaminasa puwíyana fi'onkaa-waasi kesí kisaura'a káráwiyoro síníye. ¹⁰ Maníkón-aaí aúfái toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna sésa óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéíye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó afontaamba uráíye. ¹¹ Mindá Fasi'aénkó isatá awánéta séta fi'oran-kawe'a uráíye sùne agaimaréna siyáíye Ísu súwasa ¹² Yúndaa-kawaa-waasi mináái isésa kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásísáféna táá'a úwasa ifátuwesa kuráawe.

Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aaí.

Mátíyu 22:15-22, Rúku 20:20-26

¹³ Óraa'-amaan-kisau-waasi wésa Ísumba áísai íyana sáwí-aaímo sínasa aaifimbó maiyankáiyantafesa amáán-kawaa-waasifinkemba tuwímbaiye Éroti amááraawifinkemba tuwímbaiye ti'márówasa ¹⁴ Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aaí ímbo sésa Maníkóní aambó arááiwaén-aaí arupíse úmai simátimendasa wéisaumne. Emá nóra séwa wéisaano. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Timéndasa Yúndaa-waasisa kentáásí amáána taraisónaum íntaawa taraisónaumno. ¹⁵ Timénaum íntaawa timénaumno suwaná Ísu miwítí imáyáa iséna kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe sésa kentáfé'a sáwí-aaímo síndawe sé'a wésisai-owe. Moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa ¹⁶ maimaé máaraanamuwana sésa nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéráíyo súwasa miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéráíye suwaná ¹⁷ Ísu sésa Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa mináái isówana táá'a úwasa ímba aái siyáawe.

Pukémpinkembo iyáfasinaiyan-aaí.

Mátíyu 22:23-33, Rúku 20:27-40

¹⁸ Suwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawemo sun-kwáásí pósa Ísumpa'a tésa sésa ¹⁹ óraakoo naafá'á Mósese sésa moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwinana áfako maimakéna awaáon-anondaaware'e sésa iyámpói ma'ánkáiíye siyáíye. ²⁰ Moórá-aaí isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ²¹ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana miyá émesa ²² afakaeté-waasi putásaawana minínkó ánaaemba pukáíye simámesa ²³ Ísumba áísai

esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínimbá afakaeté-waasi tuwaainimbá éna náawa máiniyo suwaná ²⁴ Ísu sésa Manikón-ai aúfáifimbo agaimakón-ai ímba kawé'-úmai is'éta Manikóni fasi'aembá ímba awáné'a pó'a miyáumai sáwísáwí-ai wésewe. ²⁵ Pukémpinkemba íyáfasinesa wíyómpa'o imaiyan-kanaa aaré ímba maiyasa waai ímba maiyamba ésa Manikóni kísau-waasimo wíyómpa'o méraawimo ontembá minínínákwá'a miyáumai aaré ímba

maiyasa waai ímba maiyamba ónááwe. ²⁶ Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Mósesé mináásáféna agaimakáiyé. Aúfáifimba agaimaréna sésa kári-taiya'a iyamó kaimbá ímba mintái káwisana mintáifinkémbá Manikó Mósesentafena sésa Manikó úne. Enaíwá'ná Émbaramuwe Áisáakiye Yékopuwe miwíti Manikó úne siyáiyé. Manikó minááímó siyáimba minkáumbó-wáásí é'a púwúwasa utarámbanifo ²⁷ mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Énifo kentáái sáwísáwí-ai siyáawe Ísu siyáiyé.

Aifaráán-ámáánkón-ai.

Mátíyu 22:34-40

²⁸ Súwana amáámbo sún-kwaasigo ména seyaafá'-wáásímó sumbá iséna Ísuni íyáákamai-ai iséna Ísumba áisai ena sésa Manikóni amáámpinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyó súwana ²⁹ Ísu sésa aifaráán-ámáámbá sénaumne. Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna sésa

Ísareri-waasi ísáaro. Manikó kentáásí Fasi'aénkó éna mimbórá-Fási'aénkón-iyé.

³⁰ Manikómpá'a

kentí Fasi'aénkómbá kentiruné kentí imáyáawe kentimané kentí fasi'aéné améro

agaimaréna siyáiyé. ³¹ Miwán-ánaeken-amaamba sénaumpo ísáaro. Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna sésa

kesáfé-imáyáámó ontembá kentí

waási-imayaawara'a oro

agaimaréna siyáiyé. Minkáé'-ámáánkó seyaafá'-ámáámbá íyáákaraiye Ísu simámuwana ³² minkwáásigó sésa óraakoo érai'a sénda Manikó weyáá Fasi'aénkón-ifo fí'o-fí'o-fasi'aemba ímba méraawe. ³³ Kesáámá Manikómpátá kesiruné imáyáawe kesí fasi'aénéésá wempá'a tuwéta miyásá onó. Kesáfé-imáyáámó úndantenta kesí waási-imayaawarata onó. Minkáé'-ámáánkó seyaafá'-ámáámbá íyáákaraiye. Tóné sipisipiye iyafimbá agaimái Manikómbá amúndanifo mindáwara'a íyáákaraiye sésa ³⁴ miwámó sumba kawé'-imáyááfinkémbá súwana póna Ísu iséna sésa Manikómó kawáánimba wení ewaa'a méraane súwasa ísómbo Ísun-aaisafesa táá'a úwasa ímba áisai uráawe.

Manikómó íyáfasinankaraiwai Káráisitín-ai.

Mátíyu 22:41-46, Rúku 20:41-44

³⁵ Ímba áisai uwaná Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména simátimena sésa amáámbo sen-kwáásí sésa Káráísiti Téfitín-andafaken-kwaasin-iyé wésefo ³⁶ naaófá'a Manikóni Ufaen-ámútánkó Téfitimba imáyáa amúwana Téfiti Káráisitintafena sésa kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimba imó agaimakón-aufaifimba Téfiti agaimaréna sésa

kesí Fasi'aénkóntáféna Manikó sésa kesiyáánurapa'a fasi'aén-áémpá'a mara'-ménéna ení namuro-wáásí íyáákaanasa miwí tai'ánááwe Manikómó siyáin-ai Téfiti siyáiyé. ³⁷ Miyáumai Téfiti Káráisitintafena sésa kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téfitin-andafaken-kwaasin-iyé Ísu sumba Káráísiti Téfitini Fasi'aénkó éna Téfitin-andafaken-kwaasigon-iyé. Úwoi-waasi seyaafá'a

Ísun-ai isésa aamoí uráawe.

Ámáámbo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfomo siyáin-ai.

Mátíyu 23:1-36, Rúku 11:37-54, Rúku 20:45-47

³⁸ Úwoi-waasi seyaafá'a Ísun-ai isésa aamoí wéuwana Ísu simátimena sésa tuwimbaimo amáámbo sen-kwáásítí aambá arááiwáéfo. Minkwáásí ayáatáá-kuferai wiyésa naaópa'a afufumpa'a wénowasa pósa waási tuwánésa sésa óraa'-waasin-owé wésewe.

³⁹ Minkwáásí amáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máén-aempa'a imésa tanómbo kaufópa'o ombá kawé'-áémpá'a mésa kawé-tómbá wénaawe. ⁴⁰ Minkwáásí keto'-inintí óntawara naankwará'a umémba wémaesa waási suwánésa súwí'a mósá maráiwae sésa karo'-áái tafisimai inái wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai maénááwe Ísu siyáiyé.

Keto'-ininkó Manikómpá'a óntambo tukáin-ai.

Rúku 21:1-4

⁴¹ Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména óntambo túwón-anafeunkoni ewaa'á ména tuwánomba waásisomba tésa óntambo túwómba sáwífa'-ontawara'-waasi sáwífa'-ontamba túwówana ⁴² moórá'-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-ontamba kae-tóyaráámbá tuwówana ⁴³ Ísu wení kísau-waasi táántena séna érai'a simátime sune. Minkétó'-inínkómó túwáin-ontanko seyaafá'-wáásímó túwáán-ontamba iyáákaiye. ⁴⁴ Míwí sáwífa'-ontafinkemba tuwímbei túwááfo wemá kári'-ontafinkemba mútú'a túwáimba póna ónta-iyaimba méniye Ísu siyáiyé.

13

Óraa'-amaan-dambo tawísínda-aaimo siyáin-aii.

Mátíyu 24:1-2, Rúku 21:5-6

¹ Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasifinkemba moóráwigo óraa'-amaan-dantafena séna úwé awánaao. Maanóntán-dámbá kawé'á uráísana minóntámbá óraa'-ontamba wéraiye súwana ² Ísu séna maanóráá'-námbá awánaaro. Ánaaemba waási tésa mindámbá seyaafá'á tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwará'á tawísísuwanaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaa tınıyemo siyáin-aii.

Mátíyu 24:3-14, Rúku 21:7-19

³ Ísu mináái simátimena Órífí-omapa'a iména óraa'-amaan-damba awánómba Pítaawe Yémisiye Yóniye Énduruwe miyáumai-waasi Ísumo weyáá mérompa'a tésa áisai esa sésa ⁴ emó sénda nóin-kanaawa paápé íniyo. Nóran-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íniyesa sénaumno suwaná ⁵ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. ⁶ Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a másesa sésa Manikómó iyáfasisinkaraiwai úne siyasa sáwífa'nanka minkáro'-ááísáfesa érai'e sénááwe. ⁷ Tiyááwemo siyáan-aii némpakena'í ewaakéná'í isáíyana ímba táá'a íno. Miyán-kánaámó tında mindá ímba seyaafá'-tántáá'ó tai'áinda-waame'an-iyé. ⁸ Fí'o-fí'lon-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasimo ésa moórá-kawaa-waasi timááraasafesa iyáfasine tiyáaro siyasamo ésa iyáfasinesa tiyánááwe. Fí'o-fí'om-barafa'a óraa'-marima táiniye. Fí'o-fí'om-barafa'a aawai táiniye. Miyán-tántáá'ó paápé ína'a sé'a seyaafá'-tántáá'ó tai'áinda-kanaa ímba tiyáifo iyámpóimo matinkánae owanamó óraa-ti'o intembá umbai-kánaámó tında minkánaá paápé iye seró.

⁹ Miyán-ááísáfé'a káráwiyoro. Kawáá-wáási kembiwí t'ímaesa óraa'-waasifa'a mótingesa aafímbá maitinkésa ámáán-daumpa'a mótingamesa kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyantafesa ta'óto'mai t'ímaesa kámáni-óraa'-waasifa'e kawáá-wáásifá'á mótingesa aai simátinkaiya'a minóráá'-wáási kesáái simátimenaawe. ¹⁰ Aifa'á ásé-aii seyaafá'-márafákén-kwáási simátimapa'a wényana ánaaemba seyaafá'-tántáá'ó tai'áinda-kanaa tınıye. ¹¹ Ta'óto'mai aaimó simátinkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáfinken-aii sénááfo Manikóní Ufaen-ámútánkó siyan-aii táaka tinkáina'a mináái sénááwe.

¹² Tuwímbei tífárawaawi t'ímai fí'owi timíyasa tínkamiyasa puwónááwe. Tifoísáimo ésa tíráamarimba t'ímai fí'owi timíyasa tínkamiyasa puwónááwe. Iyámpóisombo ésa tinófoi t'ímai fí'owi timíyasa tínkamiyasa puwónááwe. ¹³ Kentáfé'lo fasi'ámaimo méraiyantafesa seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. Ímbo ifátuwesamo kentáfésa fasi'ámaimo méraiyaawi tai'áinda-kanaara'a Manikó t'ímai kawepá'á métinkaiyiye.

Sáwí-kanaagon-aii.

Mátíyu 24:15-28, Rúku 21:20-24

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ánaaemba sáwí'lo íyan-tantaako uwófi'a íyam-baruka'a paápé íniye Ísu siyáiyé. Kemá Máaka sune. Maanáufáímó torausiyawi táako péé sina'a isáaro sune. Ísu séna uwófi'o

í-máruká'á paápé ínasa awánáiyamba Yúndiyaa-marafa'lo méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁵ Ontará'lo méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'lo iyíyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁶ Kísau'lo méraiyan-kwaasi ímba naaópa'lo tiyamba unáánkwtóí ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁷ Tímúka'-inine umaran-iyámpóiwárá'-íniné minkánaá sáwí'a onááwe. ¹⁸ Tuwaantanté'lo iyíyamba táwi'lo inda-kanaa miyá únafó sé'a Manikómpá'á inaí seró. ¹⁹ Minkánaámó tında óraa'-umbai táiniye. Naaófá'á Manikó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-umbái-tántáá'á ímba tiyáiyé. Ánaaenkwará'a miyán-umbái-tántáá'á ímba tınıye. ²⁰ Miyán-umbái-tántáá'ó inda-kanaa

Fasi'aénko ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbái-kánaámó ayáátáaka'o ínínkaka seyaafá'-wáási ímba úwoi túnamai méraawisino. Manikó wempari'ó úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbái-tántáá'á ampáásé uráiyé.

²¹ Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Manikómó iyáfasinankaraiwai mifá'-maafa'a méraiye siya'o é'a ímba ísáaro. ²² Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Manikómó iyáfasinankaraiwai úne siyasa tuwímbai karo'á sésa Manikón-aaimo simátimundawi úne simátima'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maesa Manikómó wempari'ó úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maenáawe. ²³ Miwisáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímbo paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoero Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.
Mátíyu 24:29-35, Rúku 21:25-33

²⁴ Ísu mináái simátimena séna miyán-úmbái-tántáá'ó tinda-kanaa tai'áinana aafáúgó kumeu'á ínana wiyónko ímba sán-káinana ²⁵ o'á wiyómpakemba kuntínana wiyónko tora'náára'a ina'a ²⁶ kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánanáawe. ²⁷ Wiyómpaken-kisau-waasi ti'maráanasa Manikómó wempari'ó úmakain-kwaasi seyaafá'-márafákémbá tí'maesa moórafimba túwaandu ónáawe Ísu siyáiyé.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táigón-áwí'a fiki-taigontafe'a imáyáa úmai ísáaro. Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sinda-kanaa kárika'a tíníye sénáawe. ²⁹ Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ina'a awáné sé'a kárika'a kumíníye sénáawe. ³⁰ Érai'a simátíme sune. Káfé'ó méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó súnda-tantaa'a paápé íníye. ³¹ Wiyóne marawé tai'áinana kesáái ímbo tai'áinda úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáiyé.

Kúmóna-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aai.
Mátíyu 24:36-44, Rúku 17:26-30,34-36

³² Ísu mináái simátimena séna kúmóna-kanaa aafáúmá waási ímba ísáawasa wiyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba ísáawa'a kemá Manikón-áaninko ímba ísáúnana kesifo weyáá ísaraiye. ³³ Kemó kúmóna-kanaa ímbo ísaraiyanka'a kumónaumpo káráwiyoero. ³⁴ Miyámó intenkáán-úmai maarán-ááin-íye. Moórá-oraako némpa'a wááu koméranæ séna wení kísau-waasisafena kísau máero séna ti'má'mae wéwena ontará'ó kawáánawaintafena séna káráwiyoero séna kóuraiye. ³⁵ Naankóni aanáfómó tinda-kanaa ímbo ísáántemba kemó kúmóna-kanaama ímba ísaraafo káráwiyoero. Siyatarórá'i wááwáiyá'i fenááandarara'i nó'waana'i kumónaumno minkánáa ímba ísaraafo ³⁶ kentáfé'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'máráaro. ³⁷ Kemó simátimunda seyaafá'-wáásísáfé'a sumpo káráwiye'a méraaro

Ísu siyáiyé.

14

Ísumo tufuwíyan-aaimo siyáan-aai.
Mátíyu 26:1-5, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹ Ísu mináái simátimena naaófá'ó Manikó Yúnda-a-waasi tíyótaiimo í-tánómbá ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa aúnkáraamba úwasa kae-kánáa úwoi mésa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáambo sun-kwáásíyé sésa nóraumaisaawa Ísumba aúpá'á ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. ² Seyaafá'-wáási tíyáafainifo tanómbó kaufíyan-kanaarata ímba tufuwónaumno siyáawe.

Ísumo asa-wiyúum-básáwémbó a'ánkarain-aai.
Mátíyu 26:6-13, Yóni 12:1-8

³ Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-awí'a Sáimonini naaúmpa'a áumo námombo kón-kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana moórá-ininko iyéna asa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakembo méyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba minánáféúmbá tafántuwena Ísu a'nómpímbá fatúmarowasa ⁴ tuwímbai keáímbá sésa aaisambá aéesa nóra sénawa mimbasáwémbá úwoi fatíyankaiyo. ⁵ Mimbasáwémbó fi'owi tíménamo óraa'-ontamba maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tíméraambaniye sésa minínínkómbá aaisambá áúwana ⁶ Ísu séna ifátuwe'a ímba aaisambá aéero. Kawe'á asínkáiyé. ⁷ Ímbo óntamo máráán-kwaasi kesé'a maé'mae'a iya'a túwa'nai ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne. ⁸ Minínínkó wení imáyáafinkemba kawe'á asínkáiyé. Púwóndara'a masawémba asínkésa utánáafo

minínínkó é'a masawémba asínkáíye. ⁹ Érai'a sumpo ísáaro. Kesí ásé-ai seyaafá'-mápá'á simátimesa minínínkómó uwásínkáín-ai simátimiyasa táaka'a maránááwe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-ai.

Mátíyu 26:14-16, Rúku 22:3-6

¹⁰ Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awí'a Yúndasi moórá-awí'a Ísakerioti óraa'-amaan-kísau-waasifa'a wéna séna túwa'nai ona'lá Ísumba ta'ótoranaawe súwasa ¹¹ ísésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná nóraumaiya Ísumba aráátiménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráíye.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-ai.

Mátíyu 26:17-25, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹² Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa túntemba tíyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tufú'mai káúfúnka'a wení kísau-waasi Ísumba taáisai esa sésa tíyótaimo í-tánómbá nááfataawa kaufónaumno suwaná ¹³ kae'lá ti'maréna séna Yérúsaremu-naopa'a wíyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááiwiákaiyo. ¹⁴ Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o naankón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áisai ena séna kesí kísau-waasise'a náán-aempara tíyótaimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosimámekaiyo. ¹⁵ Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a aráátimiyé. Kúfu'o uwándáíyan-tantaa'a mimpimbá wéraiye. Seyaafá-tántáá'lá to'mayaa úmarekai minká'lá kausínkáakaiyo súwasarai ¹⁶ mindárai ísésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'lá tanómba kauwánkaraaye.

¹⁷ Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasise mindáúmpá'lá imésa ¹⁸ tómbá wémandesa uwaná Ísu séna kempinkémbá moóráwigo kesé'a tómbó wénaiwai kembá namuro-wáási aráátimiyé súwana ¹⁹ tírunkó umbái tówasa moórá-mora áisai esa sésa kewá'íyo símaesa kúwaná ²⁰ Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'o moórá-taufapimba tú'maimo náíndawí wemá kembó namuro-wáásimó aráátimíndawin-iyé. ²¹ Naaófá'lá Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna waási úranko puwíníye siyáintemba pó'a píwónana namuro-wáásimó aráátimíndawí sáwí-meyamba máíníye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa kawé'lá isinó Ísu siyáíye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-ai.

Mátíyu 26:26-30, 1 Kórinti 11:23-25

²² Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna Maníkómpá'lá súwiyo séna tafámbai tíména séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna ²³ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá'lá súwiyo séna tímúwasa seyaafá'lá nowaná séna mindá kesí naaén-iyé. ²⁴ Kesí naaemá sáwí-waasisafena kumínda póna Maníkó kesé'a kááísamai méráiwae séna mináú-áái símai kááísamakaiye. ²⁵ Simátimé'a súné. Aneka'lá ándá-aran-domba ímba nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa ²⁶ Maníkóntáfésa ísámai imá simásuwesa mindáúmpá'lá tuwésa Órífi-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-ai.

Mátíyu 26:31-35, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

²⁷ Órífi-omapa'a imérowana Ísu simátiména séna Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Maníkó séna sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáíye

siyáimba póna táa'a ína'a siyuwé'a wété ónááwe. ²⁸ Énifo píwónasa utámaraiya iyáfasine'a kentí aifa'lá Kárirí-aemapa kona'lá kesínaaemba kónááwe Ísu súwana ²⁹ Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá ímba miyá ónaumne súwana ³⁰ Ísu séna érai'a simáme súné. Káfé'-no'waamba kokórigó ímba kae'lá í'a ááimo siyáíndara'a emá kaumbo-íká'lá kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone Ísu Pítaantafena súwana ³¹ Pítaa óraaka'a séna enté'o sínkamonae íya'o é'a ímba auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'lá miyá simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-ai.

Mátíyu 26:36-46, Rúku 22:39-46

³² Seyaafá'lá miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátiména séna maanká'-méráiy'a Maníkómpá inái kosenó

séna ³³ Pítaane Yémisine Yónine tí'maena komérowana umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁴ simátimena séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a káráwiyoro séna ³⁵⁻³⁶ tiyuwéna ewaa'á wéna Manikó óraakon-iyé séna mara'á kumbéna inaifinkembá séna kesifóo seyaafá-tántáá'á kanaa'á wéonda po kanaán-iyé. Ewé sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éniфо ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááiwáéno Ísu siyáiyé.

³⁷ Ísu inái simásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurwana tatúséna Pítaantafena séna Sáimoniyo aùn-kwaiguré ímba kanaa kárika'a káráwiye méraane. ³⁸ Waántawanko tísai úmai isánae-aai kempá'á sífónifo Manikómpá'á inái seró. Imáyáago ewé sisaná áugo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'a wéiye simátimena ³⁹ aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba Manikómpá'á inái kosimásuwena ⁴⁰ wení kísau-waasifa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurwana tatúsúwana tógáfaate'a úwasa nóran-aaiye anondáá ímba simámuwana ⁴¹ tiyuwéna inái kosimásuwena kouweréna minkáumbóráúsáféna séna túmó waiguráamba é'anifo kembá waási úrankomba sáwí'lo onkwáási aráátiminasá ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴² iyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.

Mátíyu 26:47-56, Rúku 22:47-53, Yóni 18:2-12

⁴³ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awi'a Yúndasi túmba wesé'a sáwífa'-waasi taanáinkwara paepáénkwara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kísau-waasiye áamáambo sunkwáásiyé Yúndaa-oraal-waasiye miwí tí'márówasa tumbá ⁴⁴ ááema Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátimena séna aaweyáámó uwánkándawimba ta'óto'mae'a káráwimae'a koró siyónka'a ⁴⁵ póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraako méraano wéséna aaweyáá wéuwankowasa ⁴⁶ wesé'lo tuwái Ísumba ta'ótórówana ⁴⁷ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a maimaéna aifa'-amáán-káwáágóni kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwuwana ⁴⁸ tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-iyé sé'a pó'a taanáinkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. ⁴⁹ Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa kesé'a mé'a kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Naaófá'á Manikón-aai aúfáifimbo agaimakáan-aai kembó miyámó uwásinkéne'a wétewe súwasa ⁵⁰ wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété uwasa tun-kwáási Ísumba áí'maesa kuwaná ⁵¹ moórá-ifo'-waasigo ampanta aantemba kára'umaena Ísun-ánaemba wéguwasa wembá ta'ótórówana ⁵² ampantá awátuwena wátói-iyaimba kóuraiye.

Óraa'-waasi Ísumba aai'fimbó ánkaraan-aai.

Mátíyu 26:57-68, Rúku 22:54-71, Yóni 18:13-24

⁵³ Kóúwasa Ísumbo ta'ótórówí áí'maesa aifa'-amáán-káwáágóni naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁴ Pítaa tínaemba nénka'lo témomba aifa'-amáán-káwáágóni máapa-ontafinkemba iyéna naamaáífa iména i-wáásísé iyará'á koména iyá wégaufiye.

⁵⁵ Pítaa iyá wégaufuwasa óraa'-amaan-kísau-waasiye Yúndaa-oraal-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwínda-aaigoni áwáu saafá uwaná ímba wérowasa ⁵⁶ Ísuntafesa mósimesi-aai sésa ímba moórá-aai suwasá ⁵⁷ tuwímbai iyáfasinesa karo'á sésa ⁵⁸ wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba waásimo uráan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáa maisuwé'a waásimo ímbo iyan-damba ónaumne siyáiyé suwasá ⁵⁹ minkwáási ímba moórá-aai suwaná ⁶⁰ aifa'-amáán-káwáágó iyáfasinena Ísumba áísai ena séna simánkáán-aai anondáá ina sínono súwana ⁶¹ Ísu iséna ímba aai súwana aifa'-amáán-káwáágó áísai ena séna kesáámó áwí'lo mósá maráúndawin-ááninko e Manikómó iyáfasinankaraiwai Káráísitiya'onai simásimiyo súwana ⁶² Ísu séna kemá úne. Suwánena'a kemá waási úranko Manikó fasi'aénkón-ayáánúrpa'a fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaume Ísu súwana ⁶³ aifa'-amáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení unáánkwátói tafétuwena séna Manikómbá karaánáá'a ankéna wesáféna simbá póta mináásísáféna aai'fimbá maenkéta fi'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifatá tuwéta ⁶⁴ Manikómbó simaimo sáwí'lo uwánkántafeta nórasaawa ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa ⁶⁵ Ísumba tuwiyáái wi'ánkésa aúranka'a ampantasámbá

kaátamakesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkó iyáfasisinkarawai únemo séndawi ómpo kemá náawa tufúnái simásimiyo suwasá i-wáási áí'mai tiyáántamba tufúkawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-ai.

Mátíyu 26:69-75, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-27

⁶⁶⁻⁶⁷ Pítaa naamaáifa ména iyá wégaufuwana aifa¹-ámáán-káwáágóni kisaumo maún-
arasigo téna Pítaamba taawánéna séna Ísu Násaretifakewiye^o maéndawi óne súwana
⁶⁸ emó sénda-aii sáako ímba kawé¹án-iyé simásuwena máapa¹-ontafimba komérowana
⁶⁹ minárásigó aneka¹á awánéna méron-kwaasisafena séna efiwáni waásifinkewin-iyé
súwana ⁷⁰ aneka¹á Pítaa séna ímbaniye simásuwena mérowasa kárika¹a maémómba
Pítaantafesa sésa éraitá sune. Káririfakewi po wení kísau-waásifinkewi óne suwaná
⁷¹ Pítaa aika¹-maréna séna karo¹-ááimó wésenanamo éna Maníkó sinkaminiye. Sewimbá
ímbo awánáúnda-waasin-iyé súwana ⁷² kokórigó aneka¹á áai súwana Pítaa Ísumo
simámakon-aii ááka¹-maréna miyá siyónka¹a kokórigomo kae¹-i^o áaimo ímbo siyáindara¹a
emá kaumbo-iká¹á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone siyónka¹a mináái
ááka¹-maréna áfáaraumi ifi¹á taráiyé.

15

Ísumba Páiratimpa¹o áí'mae kuráan-ai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Rúku 23:1-5, Yóni 18:28-38

¹ Úwasa aafáúmó iyáúsunka¹a óraa¹-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-óraa¹-waasiye
ámáámbo sun-kwáásiyé mimbórá-áái símai tarímaresa Ísumba ayáánka¹a kará¹umaresa
ái'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi¹a Páiratimpa¹a kuwaná ² Páirati Ísumba áisai ena
séna Yúndaa-waasiti kawáágówá óno súwana Ísu séna é¹a séne súwasa ³ óraa¹-amaan-
kisau-waasi fi¹o-fi¹on-aaisafesa aafimbá maénkówana ⁴ Páirati Ísumba áisai ena séna
sáwifa¹-aai wésimankaafó anondáá ína moórá-aii sínono súwana ⁵ Ísu ísena ímba anondáá
súwana Páirati sáwifa¹-imayaa uráiyé.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-ai.

Mátíyu 27:15-26, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

⁶ Naaófá¹á Maníkó Yúndaa-waasi tiyótimo í-tánón-kánáá túntemba Rómu-kamani-
kawaago séna seyaafá¹nánká túwaandu urésa aamoi ésa ándáfa¹o mérain-kwaasigon-
awi¹a siya¹a fau¹auwaano séna minkánáá miyáumai ándáfaken-kwaasi fautínkáiyé.
⁷ Minkánáá moóráwígon-awi¹a Párapási ándáfa¹o maumba ááema tuwimbai kámáni-
waasise tiyónka¹a wemá moóráwígomba tufúwana puwúwasa ándáfa¹a ánkárowana
mérowasa ⁸ sáwifa¹-waasi túwaandu urésa Páiratintafesa sésa moóráwígomba fau¹ankaa
suwaná ⁹⁻¹⁰ Páirati imáyáa éna séna óraa¹-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa ímba óraa¹-
waasi-í¹a ínkwaé sésa ta¹óto¹maesa kempá¹á tiyáawe séna tisai ena séna Yúndaa-
waasiti kawáágóná fau¹ankanaumno súwasa ¹¹ óraa¹-amaan-kisau-waasi úwoi-waasi
sáwifa¹nanka wa¹wisésa sésa Ísumba ímba fau¹ankainompo Párapásimba fau¹ankaa
simáméro suwasá isésa mináái simámúwana ¹² Páirati séna Ísumba Yúndaa-waasiti
kawáágó iyémó sewimbá nóra ónaumno súwasa ¹³ óraaka sésa aaraa-táiyá¹á tufíyana
puwino suwaná ¹⁴ Páirati séna nóra-sawira uráiyó súwasa óraaka¹-óraaka¹a sésa aaraa-
táiyá¹á tufíyana puwino aantemba suwaná ¹⁵ Páirati miwí táái ewé senasá aamoi
uwásinkaiwae séna Párapásimba fau¹ankena

i-wáási simátimuwasa Ísumba áwiyandasamba áwiyonku¹-nowana Páirati séna áí'mae
aaraa-táiyá¹á mátufíyana puwino séna Ísumba i-wáási tímakaiye.

I-wáási Ísumba karaánáá¹o ánkaraan-ai.

Mátíyu 27:27-31, Yóni 19:2-3

¹⁶ Ísumba i-wáási timúwasa áí'maesa kámáni-waasiti naaúmpa¹a móankesa seyaafá¹-í-
wáási táántowasa tamésa ¹⁷ naae-únánkwátói óraa¹-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa Ísumba
uwánkesa óraa¹-waasiti kámo¹an-iyé sésa áwiyanda owepámai Ísu a¹nómpimbá wiyankésa
¹⁸⁻¹⁹ karaánáá¹a ankésa moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa
táuntamba a¹nómbá wétufamesa tuwiyáái wi¹ankésa ²⁰ karaánáá¹a ánkásuwesa naae-
únánkwátói fautuwesa wení unáánkwátói uwánkesa tufíyanamo puwíndafa¹a áí'maesa
kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-ai.

Mátíyu 27:32-44, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

²¹ I-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáírini-naopakewin-awi'a Sáimoni wemá Árékísándaae Rúfaasinteti tifowá Yérúsaremu-nao'-ampa'a túwasa

i-wáási ta'ótoresá Ísumbo tufiyan-aaraa-tai áúwaata'ankeša sésa áwa'nai úmae tiyó suwaná miyá úwasa ²² marésa moórá-maragon-awi'a Kórígótaafa'a wésa mináwikóní áwáu a'nónayaantapa'emo supa'a wésa ²³ ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áinkwae sésa ikamó fain-tántáá'a mimpimbá marésa Ísumba ámúwana ímba naráiyé.

²⁴ Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'a áiyayaampimba mátofusumaresa wení unááinkwátói maénae sésa ááfésa tiyáananasa nááwamo iyáákaindawi máiniye sésa miyá ésa ²⁵ aafáúgómó áyana'o kain-kánáará'a tufumba ²⁶ Ísumbo tufúwanamo puwún-aaigoni áwáu aúfáifimba agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé agaimarésa aaraa-táiyá'a mósá marésa ²⁷ uménté'o uyan-kwáásiyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táiyá'a tufúsúmarowana ²⁸ naaófá'a Manikón-aaí aúfáifimba agaimarésa sésa wemá sáwi'o on-kwáásimo máépa'a méraisasa awánaraawe agaimarésa siyónka pósa miyá uráawe. ²⁹ Aaraa-táiyá'a tufúsúmarowasa tuwímbai tésa tiyáamba tóipimba fáákesa timántákái fa'ankeša karaánáa'a ankeša sésa úwé emá séma óraa'-amaan-damba tawísísuwe'a kaumbo-kánáa maisuwé aneká'a ónaumne siyáampo ³⁰ esáfé enáú áwa'nai ema eyáárika'a taaiyakémbá taútuwe marapá'a kumuwo suwasá ³¹ miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye amáámbo sun-kwáásiyé sésa fi'owi túwa'nai ena wesáféna wenáú ímba kanaa'a áwa'nai iniye. ³² Manikómó iyáfasisinkaraiwai é'a Ísareri-waasiti kawáágó únemo sé'émiba póna érai'o sé'éndamo éna weyáárika'a taaiyakémbá kuminata awané séta érai'a Manikón-áánimban-iyé sénaumne suwasá miwímó suntembá uménté'o uyan-kwáásiyái séfasefa'-arausampa'o aaraa-táiyá'ó tufúsúmarowiyai Ísumba karaánáa'a ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aaí.

Mátíyu 27:45-56, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

³³ Ísumba karaánáa'a ánkówana wááwái seyaafá'-aémpá'a túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkumba ³⁴ Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taaifinkemba sésa eri eri rama sapakataniyemo sumba maará siyáiyé. Manikó kesí Manikóo nóra séwa siyuwáano súwasa ³⁵ minká'ó méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'ó Manikón-aaimo simátimakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná ³⁶ moóráwigo awaantanténa faru-táéná maimaéna ándá-aran-domba ika-nómpimbá tu'maéna ofiyen-táemopimba sinúfaimaena náinkwae sésa Ísun-óika'a mósá maréna sésa Íráiyaa kuména taaiyakémbá kutaútuwaini ina taútuwainiyo séta amu'maréta méraumne súwana ³⁷ Ísu óraaka sésa puwúwana ³⁸ óraa'-amaan-daumpa'o ampanta-óntámó úmakomba sanaan-áyáiyákémbá itafé'maena marapá'a mútafetena kaesé uwágúwana póna Manikómpá'ó iyíyan-amba wi'makáiyé. ³⁹ Ísu óraaka'o sénamo puwúmba i-wáásiti kawáágó awánéna sésa érai'a wemá Manikón-ááninkon-iyé siyáiyé.

⁴⁰ Minááimó sumba sáwifa'-inimba awánánae sésa tumbá némpa'a tamésa awánaraawe. Mininintómpinkémbá moórá-inimba Mágátáaraa-naopakewin-ininkon-awi'a Máriyaa úwana moórá-inimba ifól'-Yémísinte Yósisinte tinówan-awi'a Máriyaa úwana moórá-ininkon-awi'a Sárómi ⁴¹ miyáumai-inimba Ísumo Káíriri-aempa'a núpa'o wembó arááíwa'maesamo áwa'nai úmae kuráan-inimba Ísu Yérúsaremu'fá'o tumba mininintómbá tésa aaraa-táiyá'ó tufúsúmaronka némpa'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aaí.

Mátíyu 27:57-61, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁴² Mininintómbá tamérowana Yúndaa-waasi amáán-aaimo isón-kanaa aafáyáraamba úwana káfékaamba fenómpinka'a moóráwigo-awi'a Yósepi Árimátíyaa-naopakewi ⁴³ wemá óraa'-waasi éna kawe'-wáási éna Manikó wení waasi kawááiniye sésa amu'makówi ímba áatafena úmba Páiratimpa'a téna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana ⁴⁴ Páirati imáyáa éna éra pukáiyó sésa i-wáásiti kawáágómbá áántena sésa Ísu éra pukáiyó súwana ⁴⁵ ewé é'a pukáiyé simámuwana Páirati sésa kanaámpó Ísun-áuma máinone súwana ⁴⁶ Yósepi aú-ampanta komaimaé tiyéna Ísun-áuma aaraa-táiyákémbá tataú'mai minámpántáfimbá asááumaena maimaéna aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kúwana ⁴⁷ Máriyaa Mágátáaraa-naopakewin-ininko úwana araámáó Yósisin-anówae'a mésarai Ísumbo utámaromba taawánésarai kurááyé.

16

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aaí.

Mátíyu 28:1-8, Rúku 24:1-12, Yóni 20:1-10

¹ Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tai'ówasa kaumbo-ínimbá Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáó Yémisin-anówa úwana Sárómi úwasa miyáumai-inimba Ísun-áúra'a asaa-wiyúm-básáwémbá máa'ankanae sésa ² ááéma aafáúmó iyáúsunka'a mimbásáwémbá maimaésa Ísumbo utámakopa'a kumbá ³⁻⁴ aampa'á wéwesa sésa óika'o awááúwasukaan-ontamba óraa'-ontamba póna nááwa súwá'nai énasawa óikaken-ontamba waétuwainiyo sésa awánomba minóntámbá é'a fawátukowasa awánésa ⁵ minóntán-aifimbo iyúmba moórá-ifo'-waasi waén-unánkwátóiwara'-waasigo minká'á mérowasa awánomba táá'a úwana ⁶ simátimena séna ímba táá'a íno. Ísumba Násaretifakewimba aaraa-táiyá'á tufúwówanamo pukáiwaimba taawánánae sé'o wétemba pukáimpinkemba iyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo utámakaampimba iawáné'a ⁷ wení kísau-waasiye Pítaane kosimátimé sé'a Ísu siyáintemba pukáimpinkemba iyáfasinena kentí aifa'á Kárirí-aempa'a wína'a koawánánaáwe. Mináái kosimátiméro súwasa ⁸ minóntán-aima tuwésa táá'a éna tinekembá tata'á úwasa tuwaantantésa wésa táá'a úntafesa mináái ímba kosimátimakaawe.

Máaka kemó súnda-aaí tai'áiyé.

Ísu paápé úwana Máriyaamo awánarain-aaí.

Yóni 20:11-18

⁹ Sondaará'á ááéma Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena aifa'á Máriyaa Mágátáraa-naopaken-ininkon-aúranka'o paápé úmba ááéma Ísu minínínkón-arumpinkemba afakaeté-sawí-amutambo maiyáúkain-ininkon-aúranka'a paápé úwana ¹⁰ awánéna wení waási ifi'ó wétopa'a kosimátiméwasa ¹¹ Ísumo aúnarowana minínínkómó awánón-aaí simátimumba isésa ímba ísámai kawé'á uráawe.

Éméyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aaí.

Rúku 24:13-35

¹² Minkákémbá kae'-wáási némpa'-ampa'a wéguyana Ísu fi'on-kwaasiyaamba úmaena minkáé'nárai túranka'a paápé úwasarai awánésarai ¹³ kouwerésarai Ísuni waási tasimátimúwasa ímba ísámai kawé'á uráawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aaí.

Mátíyu 28:16-20, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁴ Minkákémbá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasi tómbá wénowana Ísu paápé úwasa awánowana Ísu aaisambá tiyéna séna kemá pukáundafinkembo iyáfasinkaunda suwánaresa simátiméwa'a isé'a sirumbá wéfaiyaraawe sé'a tuwarónaawaro wéowe. Simátimén-aaísafe'a érai'emo seráámbá ímba érai'e siyáawe simásuwena ¹⁵ séna kesí ásé-aaí seyaafá'-márafá'á simátimapa'a koró. ¹⁶ Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba ésa nombó maíyana Manikó miwí sáwí'lo úmaimo mérempinkemba faútinkainifo kesááisafesa ímba érai'e sésa timankúnkúmba iyawi Manikó aafimbá maitinkáiniye. ¹⁷ Kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba iyawi ímbo awánaan-kísau maésa kesí fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitiyuwésa fi'on-aaifinkemba sésa ¹⁸ waaifaimbó ta'ótoraiyana unkutíndamo ésa ímba puwésa puwéyan-dombo náiyambo ésa ímba puwésa tí'o índá-waasimo tiyáámbo ta'ótoraiyamba asófatinkanaawe Ísu siyáiyé.

Manikó Ísumba aiyówanamo iyáin-aaí.

Rúku 24:50-53, Aantá-waasi 1:9-11

¹⁹ Fasi'aénkó Ísu mináái simásuwowana Manikó Ísumba áí'maena wiyómpa'a móankowana Manikón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mérowasa ²⁰ Ísuni kísau-waasi seyaafá'-márafá'á ásé-aaí simátimapa'a kuwaná Fasi'aénkó túwa'nai úwasa waási ímbo awánaraan-kísau maúwasa awánésa sésa maanáímó simásiménta érai'-aain-iyé siyáawe.

Mináái tai'áiyé.

Rúku

Ísu wiyómpa'a iyówana Rúku tuwímbai-aatai maisuwéna Ísun-aai agaimakáiyé. Rúku ímba Yúndaa-waasin-ifo fi'onkaa-waasigo éna tiyofaan-kisau maiyáiyé. Kíríki-waasi Ísun-aai isáiwae séna maanáfái agaiyáiyé. Kíríki-waasi arupise úmaimo méraamba tiráái tain-kwáásín-owe séna maanáái agaiyáiyé. Ísu érai'a arupise-waasi póna arumbó wéuwatinkaiwain-iyé. Manikómpá'lá inaimó sen-ááiyé Manikóni ámútankon-aaiye sáwí'lo um-béyámbá Manikó maisiyúwáin-aaiye miyán-áái Rúku agaimakáiyé.

1-4 Óraako Tiófírásiyó moórá-aai sénaumpo isaaó. Manikó kentááfímbá paápé uráimba aifa'ló awánaraan-kwaasi mintántáákón-aai simátima'maesa iyáamba isasá kentáá wésimasimewe. Sáwífa'nanka mináái érai'-aai agaimakáamba minááigóni áwáu kawel'-úmai isé'a aifakén-ááiyé afufumpinkén-ááiyé ánaaenken-aaiye agai-amúne. Ísaraanda-aai érai'-aaiya'i karo'-ááiyá'iyompo mindásafe'a maanáfái agai-amúmpo toráumai isaaó.

Yónimbo ma'ankáinda-aaimo simámakain-aai.

⁵ Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba moóráwígon-awi'a Sékáráiya Ápáisaani akún-ándáfákén-kwáási ména Manikóni ámáán-daumpa'a kisaumo maúwai mérowana awaainínkón-áwí'a Írisápéti Éronini akún-ándáfákén-íninkó Manikóni ámáán-daumpa'a kisaumo máún-kwaasiti akún-ándáfákén-íninkó úwasarai ⁶ Manikón-aúranka'a minákwa'á kawel'-úmai mésarai Fasi'aénkón-aráái waésarai wení ámáamba kawel'-úmai isésarai ⁷ age-ínimbá ména iyámpói-iyaimba mésarai wauránaráamba káguraaye.

⁸⁻⁹ Wauránaráamba káguyasa Sékáráiyaani akúmbá Manikóni ámáán-daumpa'a kisaumo maésa miyá úmae iyésa miwítí kisaumo tuwínkaa'l-ésa Sékáráiyaamba iyáfasinankowana asaa-wiyúmbó inda-tantaa'lo agaíndasafena Fasi'aénkóni óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana ¹⁰ asaa-wiyúmbó inda-tantaa'lo agái-kánáá seyaafá'á Yúndaa-waasi máápa'a mésa Manikómpá'lá inaí wésuwana ¹¹ Sékáráiya Fasi'aénkóni óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana asaa-wiyúmbó í-tántáá'lo agái-tááregóni ayáánúrappa'a wiyómpaken-kisau-waasigo paápé úwana ¹² Sékáráiya awánéna kantúmba maréna inkaisúwana ¹³ wiyómpakewi séna Sékáráiyaaó ímba inkaisuwó. Manikómpá'ló inaimó sénda isáíntafena enawaainínkó Írisápéti iyámpói máínifo miniyámpóigón-áwí'a Yóniye siyó. ¹⁴ Ma'ankáinana enarunkó aamoí inasa fi'on-kwaasiwara'a aamoí onááwe. ¹⁵ Ma'ankáindara'a Manikóni Ufaen-ámútánkó miniyámpóigón-arumpimba óraa'á inana ándá-aran-done uwó'lo on-dóné ímba náino. Manikón-aúranka'a wenáwí'a óraa'á iníye. ¹⁶ Wemá óraa'á éna Ísareri-waasisomba tafínasana miwítí Fasi'aénkó Manikómpá'lá anekal'á ténááwe. ¹⁷ Wemá Manikón-aaimo simátimákwon-awi'a Íráiyaa uráintemba fasi'ámai ména Fasi'aénkóni aifa'lá wéna tifoísáiyé tíráámarine tafínasana taankarotámai méraanaawe. Aaimó ímbo isáiyán-kwaasi tafínasana arupisemo on-kwáásimó iyantemba ésa kawel'-ímáyáá onááwe. Miyáumai Fasi'aénkómó kumíndasafena wení waási to'mayaa uwátinkainiye wiyómpakewi súwana ¹⁸ Sékáráiya séna kesuwaainínkóekai wauránaráamba káguraufó nóra séra minááísafé'á érai'le sénaumno súwana ¹⁹ wiyómpakewi séna kemá Képarieri mé'la Manikón-aúranka'a méraunana kawel'-áái siména si'maráísa'a músimamundasafe ²⁰ ímba érai'le sémpo emá ímba aaimó sindá mérenana ánaaen-kanaa kemó sún-da-tantaa'a paápé ina kawel'-úmai aái sínone súwasa ²¹ máápa'lo méron-kwaasi Sékáráiyaaamba amu'matuwé mésa sésa óraa'-amaan-daumpa'a nóintafenawa ayáátáaka'a méraiyo wésuwana ²² máápa'a kuména ímba aái súwasa óraa'-amaan-daumpa'a kaainkáámbá awánaraiye suwaná ayáán-kwaame'naame'a wéena ímba aaimó súmba ména ²³ wení kisaumo-kanaa tai'ówana wení naaópa'a kuráiyé.

²⁴ Komérowana awaainínkó Írisápéti ámú'a paápé éna aúpá'á séfataase-wiyomba maéna ²⁵ séna Fasi'aénkó kawel'á uwásinkena miyámó uráintafe'a aamoí é'a ayáátáaka'a iyámpói ímbo matinkáunda misigáémó ímbá tai'áiyé Írisápéti siyáiyé.

Ísumbo ma'ankáinda-aaimo simámakain-aai.

²⁶ Írisápéti ámúka'a ména afa'móráe-wiyomba maisuwówana Manikó wení kisaumo-waasigon-awi'a Képarierimba wiyómpakemba ai'marówana Kárirí-marafa'a Násareti-naopa'a kuména ²⁷ moórá-arasigon-awi'a Máriyaambo simámindasafena kunkáiyé. Minárásigó ímba waái maiyón-arasigo Téfitin-andafaken-kwaasiya'a áwí'a Yósepinka'a

aai tarimarowana ²⁸ wiyómpakewi Máriyaampa'a kuména séna méwa'ono. Manikó aamoí uwánkena esé'a méraiye simámuwana ²⁹ óraa'-imayaa éna séna minááigóni áwáu nóran-aaisafenawa síyó súwana ³⁰ miwá séna Máriyao Manikó aamoí uwánkáifo ímba áa'a íno. ³¹ Ámú'o kaumáimo iyámpóimo ma'anké áwí'a Ísuwe simánkainone. ³² Wemá óraa'a éna óraa'-waasi-i'a ínasa iyáákamai-Fasi'aenkon-áanikon-íye sénááwe. Aiwá'nágon-awí'a Téfitimo kawáá-kisáúmo maiyáintemba Manikó kawáá-kisáú aminana ³³ Yekopun-andafaken-kwaasi kawáá-kisáú waé'wae'a ínana minkáwáá-áwí'a ímbo tai'áinda waé'wae'a íníye Képarieri súwana ³⁴ Máriyaa séna nóra séwa sénó. Kemá ímba waaí maiyé'a úwoi méraumne súwana ³⁵ wiyómpakewi séna Manikóni Ufaen-ámútánkó esé'a mérainana iyáákamai-Fasi'aenkoni fasi'aémbá embá amína po ma'ánkénasa áfááran-iyampoi Manikón-áánimban-íye sénááwe. ³⁶ Enamááraa-ininkon-awí'a Írisápéti áráamba kéna ámú'a kauráíye. Age-inímbán-íye wésewana ámú'a kauréna afa'móráe-wiyomba maisúwáíye. ³⁷ Manikó seyaafá-tántáá'a fetói wéena wenkwárá'a miyá wéuwankaiye súwana ³⁸ Máriyaa séna Manikóni kísau-arasi úmpo simásimendantemba Manikó kembá miyá íníye súwana Manikó ai'mákowi auwéna iyáíye.

Máriyaa Írisápéti namu'ó kuráin-aai.

³⁹ Iyúwana kárika'a Máriyaa ména iyáfasinena minúwóiyáán-úmai Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a moórá-naopa'a wéna ⁴⁰ Sékáráíyaani naaúmpa'a iyéna Írisápéti-awí'a mó tówana ⁴¹ Írisápéti Máriyaa amóísáúmba isówana iyámpóigo anówan-arumpimba ména úwaaúwa úwana Manikóni Ufaen-ámútánkó Írisápéti arumpimbá óraa'a úwana ⁴² óraaka séna Manikó kawé'a uwánkena fi'on-inimba kárika kawé'a uwátinkena embá óraaka kawé'a uwánkaraiye. Ma'ánkénda-iyampoigonkwará'a kawé'a wéuwankaiye. ⁴³ Ímba stúwí'wara'-inimba úndanifo kesí Fasi'aenkómba ma'ánkénda-ininko éma kesí namu'a wétene. ⁴⁴ Enamóísáúmba isáúnana sirumpimbó mérain-iyampoigo aamoí éna úwaaúwa uráíye. ⁴⁵ Manikó simámakain-aai érai'a paápé íníye séndasafena Manikó kawé'a uwánkáíye Írisápéti siyáíye.

Máriyaa Manikón-ámóí éna imó siyáin-aai.

⁴⁶ Súwana Máriyaa séna kesí imáyáago Fasi'aenkón-áwí'a mósá wémaraisa'a ⁴⁷⁻⁴⁹ Manikóni kísau-arasi úwoi-arasi únana ken-imáyáá isaná sirunkó kawé'a isa'a Manikó kawé'-ámpá'ó mésínkáíwaimba aamoí uwánkaumne. Manikó óraa-fasi'aenkwarawi óraa'a uwásínkáimba pósa kentáfésa sésa Manikó kawé'a uwánkaraiye sénááwe. Káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye mináái símaesa kónááwe. Manikó áfáá'orawi éna ⁵⁰ wenisamaifimbo méraan-kwaasisafena ááemo ma'é'ón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye arumbá uwátínkámaena iyíniye. ⁵¹ Manikó fasi'aréna fasi'aén-kisáú maéna kentúwí'o mósá maráán-kwaasi ti'mátu'makaiye. ⁵² Manikó túwí'o wérain-kwaasi kárika'a múra tinkéna ímbo túwí'o wérain-kwaasi óraaka'a mósá wétinkaiye. ⁵³ Tááimo wétain-kwaasi kawé-tántá'a tiména sáwífa-tantaa'ó makáan-kwaasi ímba tiména ti'mátukaiye. ⁵⁴⁻⁵⁵ Manikó kentáa siwá'náwara Émbaramuntafenawara'a óraaka séna enkwárá enáisaafitantambo iyawiwara'a sirumbá uwátínkámae'a iyónaumne siyáin-aai ááka'a makéna kentáa Ísareri-waasisa wení kísau-waasisa wésuwa'nai-íye Máriyaa séna ⁵⁶ Írisápétiye ména kaumbo-wiyómbá maisuwéna wení naaópá'a kunkáíye.

Írisápéti Yónimbo ma'ánkarain-aai.

⁵⁷ Kumúwana Írisápéti kánaa túwana iyámpói ma'ankówasa ⁵⁸ Fasi'aénkó arumbó uwánkarain-aai isésa wenamááraawe wení naaópakewiye isésa anówankwara'a aamoí uwánkaraawe.

⁵⁹ Aamoí uwaná miniyámpóigó afakaumboé-no'waamba wáúwasa áuma káramai araénáemba ónae sésa afowán-áwí'a Sékáráíyaawe simánkanae uwaná ⁶⁰ anówa séna ímbanifo wenáwí'a Yóniye seró súwasa ⁶¹ miwí sésa ímba ení waásifa'a miyán-áwí'a wéraiye suwaná ⁶² afowámbá áa'a káúnkowska tiyáán-kwaame'naame'-esa nóran-awira simánkainono suwaná ⁶³ afowá aúfái-wandaai síméro sene waamé'naame úwasa máámúwana agaimaréna wenáwí'a Yóniye séna timúwana awánésa óraa'-imayaa uwaná ⁶⁴ Sékáráíya agaimaréna ói'a fetói úwana aai séna Manikón-áwí'a mósá marówasa ⁶⁵ mindáópakén-kwaasi táa'a úwana Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a mináái wété úwasa ⁶⁶ isówi óraa'-imayaa ésa sésa miniyámpóigó ánaaemba nóran-kwaasiya mérainiyo sésa Fasi'aenkóni fasi'aémbá wesé'a méraiye siyááwe.

Sékáráíyaamo siyáin-aai.

⁶⁷ Miniyámpóigó afowámbá Sékáráiyamba Manikóní Ufaen-ámútánkó óraa'a uwánkowana Manikón-aai simátimena séna ⁶⁸ Manikó kentáási Fasi'aénkó éna wení waásisa Ísareri-waasisa súwa'nai ena sáwí-imayaago ta'ótokaipinkemba faúsinkaindasafenasa wéimba póta wenáwíta mósá maránaumne. ⁶⁹ Manikó wení kísau-waasi Téfitin-andafakewimba fasi'aén-kwáási iyáfasinankaraimba póna sáwí'ó úmaisaamo méraundafinkemba kawe'-ámpátá mésinkainye. ⁷⁰ Naaófá'á Manikó mináái wení kawe'-wáási simátimuwasa agaimakáawe. ⁷¹ Naaófá'á Manikó kentáásáféna óraaka séna tiyámbo kembó uwátinkén-kwaasi namuro-wáási ta'ótokempinkemba métiyanaumne siyáiyé. ⁷² Ááéma Manikó kentáá síwá'násafena arumbó uwátinkainda-aai séna wení fasi'aén-áái áaka'lo maráinda-aai siyáiyé. ⁷³⁻⁷⁴ Manikó Émbaramu kentáá síwá'násafena kentáási namuro-wáásifákémbá mésinkainata ímba sáá'a inata wení kísau maéta ⁷⁵ wenaúranka'a kawe'-úmai arupíse úmai maé'mae'lo onda-ááísá óraaka'a siyáiyé. Sékáráiya simásuwena séna ⁷⁶ kesááninkoo entáfésa iyáákarai-Fasi'aenkon-aaimo simátimíndawi óne sénááwe. Aifa'á emá Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁷ Fasi'aénkó wení waásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna kawe'-ámpátá'ó métinkainda-aai wésimatime Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁸ Kentáási Fasi'aénkó áfááraumai arumbá uwásinkenasa aafáúmó iyáúsenamo sámó kaintembá kawe'-ámpátá mésinkenasa sása kásinkainye. ⁷⁹ Kumeu'ó in-áémpátá'ó méraawi puwiyantafena táá'lo iwái sáma kátinkena kawe'-ámpátá métinkainye Sékáráiya siyáiyé.

⁸⁰ Súwana miniyámpóigó óraa'a éna kawe'-ímáyáá wéena máásai-marafa'a ména Ísareri-waasi túranka'a paapé índa-kanaa túwana máásai-marafa'a méraiye.

2

Máryaa Ísumbo ma'ánkarain-aai.

Mátíyu 1:18-25

¹ Minkánááfímbá Rómu-kamani-oraakon-awi'a Ógásitasi simátimena séna seyaafá'-márafákén-kwáási túwí'a agaenááwe siyáiyé. ² Aifa'á túwí'lo agáún-kanaafimba Sáiriniyasi Síriyaa-waasiti kawáágómó méron-kanaafimba ³ namupa'ó maifá'lo kuráawi kouwerésa kentí akúmbó méropa'a túwí'lo agáiyantafesa tiyáawe. ⁴ Yósepi Téfitin-andafaken-kwaasi póna Káriri-marafa'a Násareti-naopa'a tuwéna Yúndiyaa-marafa'a Téfitini naaópa'a téna mindáópa'-awi'a Pétafumafa'a túwana ⁵ awaainin-árásigó Máryaa ámú'a kaufúwana áwí'lo maíndasafena áí'maena túwana ⁶ mindáópa'a ména iyámpóimo ma'ankái-kánáá túwana ⁷ aifaráán-iyámpóí ma'ánkéna iyámpóigoni unáánkwátóí úsúrena purumakagóní táúfapimba ánkariye. Túwí'a wégauwasa sáwífa'-waasi wiyómpimba waásimo wááumo wáén-daumpa'a ówí'a tarówana purumakagóní naaúmpa'a mérena ma'ánkaraiye.

Sipisípiya'lo káráwiyowi simátimakin-aai.

⁸ Mináémpátá'lo sipisípiya'lo káráwiyowi nó'waamba ufá'á wégawaanuwana ⁹ Fasi'aénkó wení kísau-waasi wiyómpakemba ai'marówana sipisípiya'lo káráwiyowifa'a paapé úwana Manikóní sáma tuwówana kumúwasa awánésa áfááraumai táátafesa uwaná ¹⁰ wiyómpakewí séna ímba táá'a íno. Ásé-aai kusimátimunda pósa sáwífa'-waasi isésa áfááraumai aamoí uwánkanaawe. ¹¹ Káfé'a Téfitini naaópa'a iyámpóí ma'ánkáisana miniyámpóigóntáfésa Manikó iyáfasinankaraiwai Fasi'aénkón-iyé sénááwe. Miniyámpóigó kenkwá'á'é fí'on-kwaasiye sáwí'lo úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpátá'ó métinkainye. ¹² Miniyámpóí ampantasámbá úsúmai purumakagóní táúfapimba máráisa'a koawáné sé'a simásimakin-aai érai'-aai kentáá kawe'-ámpátá'ó mésinkaindawimba ma'ánkaraiye sénááwe súwasa ¹³ minúwóiyáámba wiyómpakewi sáwífa'a paapé ésa Manikón-áwí'a mósa marésa sésa ¹⁴ minúwóiyáá'a Manikón-áwí'a mósá maráumne. Marapá'á Manikó aamoimó uwátinkáin-kwaasi aaweyáá úmai méraawe siyáawe.

Sipisípiya'lo káráwiyowi Ísumbo koawánaraan-aai.

¹⁵ Wiyómpaken-kísau-waasi wiyómpa'a kunuwerésa iyúwasa sipisípiya'lo káráwiyowi sésa Fasi'aénkómó simásimakin-aaisafeta Pétafumafa'a koawánanaisaiye sésa ¹⁶ minúwóiyáán-úmai kumbá Máryaae Yósepiye mésarai purumakagóní táúfapimba Ísumba ánkariyasa taawánésa ¹⁷ wiyómpakewimo siyón-aai miniyámpóigón-áái tasimátimesa ¹⁸⁻²⁰ kouwerésa simásimakin-aaisa érai'-aaiye sésa isaron-aaisafesa koawánontafesa Manikón-áwí'a mósá makáawe. Sipisípiya'lo káráwiyowi simátimun-aai ísówi imáyáa uwaná Máryaa mináái áákaraaka'a éna imáyáa uráiyé.

Ísun-awi'lo simánkarain-aai.

²¹ Iyámpói ma'ankéna afakaumboé-no'waamba waúwasa miniyámpóigón-áuma káramai araenáemba uwaná áwi'a simánkena anówamo ímbo ámu'o kaurónka'a wiyómpakewimo siyón-awi'a simánkena Ísuwe siyáiyé.

Símiyoniye Ánaae'a Ísumbo awánaraayan-ai.

²² Naaófá'ó Mósese aaremó iyámpóimo matinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'o iyíyan-aaimo siyáin-kanaa túwasarai Yósepiye Máriyaae'a Ísumba áí'mesarai Fasi'aénkómbo amíyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye. ²³ Fasi'aénkóni áamámba Mósese agaimaréna séna Fasi'aénkó séna kentí iyámpói aifa'á waai-iyámpóisómbá tí'mae'a kempá'á mátinke'a ení iyámpóiyé sénááwe Fasi'aénkó siyáiyé Mósese agaimaréna siyáiyé. ²⁴ Moóráfa'a Fasi'aénkóni áamámba agaimaréna séna Manikóntáfékai ísámai mááufu'-numa kae'á fámai agáékaiyo. Ímbo mááufu'o makékai mááufukaan-dumagon-aráá'a kae'á maimái agáékaiyo siyáiyé. Mináái miyá iyantafesarai Ísumba áí'mesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye.

²⁵ Kuyaná moóráwígon-awi'a Símiyoni Yérúsaremufa'a ména kawe'-wáási éna Manikón-aaisafena fasi'ámai ména Ísareri-waasi kawe'ó uwátinkaindawimba amu'maréna mérowana Manikóni Ufaen-ámútánkó wes'é'a ména ²⁶ ááema simámena séna ímbo ááema puwínompo Fasi'aénkóni Káráisitimba awané puwínone simámakaimba ²⁷ Manikóni ámútanko imáyáa amúwana óraa'-amaan-daumpa'a imérowasarai Ísun-anófoiyai áamámba miyá siyóntafesarai Ísumba áí'maesarai óraa'-amaan-daumpa'a iyúyana ²⁸ Símiyoni miniyámpói tapéna Manikóntáféna súwi simásuwena séna ²⁹ Fasi'aénkó simásímakaanda-aii káfé'a paapé isaná sirunkó kawe'á wéimba pó'a úwoi puwónaume. ³⁰⁻³¹ Seyaafá'-wáásísáféna ísámai kawe'-ámpá'ó métinkaindawimbo iyáfasinankaandawimba é'a awánáumne. ³² Fí'onkaa-waasi sáma kátinkena kawe'-ámbá aráátiminana póna Ísareri-waasi súwíta sanaambá iyíniye Símiyoni siyáiyé.

³³ Símiyoni miniyámpóigóntáféna súwasarai anófoiyai isésarai óraa'-imayaa uyaná ³⁴ Símiyoni séna Manikó kawe'á uwátinkainiye simásuwena miniyámpóigón-anówantafena séna Manikó maaniyámpói iyáfasinankaiye. Wentáfésa Ísareri-waasi tuwímbai Manikóntáfésa kawe'-úmai méwasa tuwímbai tínaemba uwámenaawe. Manikó wembá waamékáámbá uwánkáísasa sáwi-aaimo simánkaiyawiti ³⁵ sáwi-imayaa seyaafá'-wáási túranaka'a paapé íniye. Ááiwara-tantaako faiyaráísanamo áí'o intenkámba umbai-tántáákó enarumpimbá tíniye Símiyoni Máriyaantafena siyáiyé.

³⁶⁻³⁷ Moórá-inikon-awi'a Ánaa Manikón-aaimo simátimun-ininko ména Ásan-andafaken-inimba Fániyuerin-ayáámúnko éna waai maiyéna afakaeté-aatai maisuwówana awaai'ó puwúwana ayáátáaka'a 84 aatai maisuwéna áráamba kéna aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iména aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane Manikón-áwi'a mósá wémarena inái aantembo sindasafena ímbo tómbá wénena ³⁸ Símiyoni sún-kanaa wewará'á ewaa'á taména Manikóntáféna súwi séna miniyámpóigón-aii simátimena Manikó Yérúsaremufaken-kwaasi súwi-imayaago ta'ótokaímpinkemba faúsinkaindasafenasa siyáíndawimba wéamu'maraundawintafena miniyámpóigón-aii simátimakaiye.

Yósepiye Máriyaae'a Násareti-naopa'o kurááyan-ai.

³⁹ Yósepiye Máriyaae'a Fasi'aénkómó siyáin-amaamba tai'ásuwesarai Kárirí-marafa'a mindáraití naaópa'a Násaretifa'a koméroyana ⁴⁰ mindáraití iyámpóigo óraa'a uwáwéna fasi'ámai ména kawe'-ímáyáá úwana Manikó kawe'á uwánkaraiye.

Ísu iyámpóiyá'a óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-ai.

⁴¹ Naaófá'á Manikó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá túntemba Ísun-anófoi Yérúsaremu-naopa'a kógo urááye. ⁴² Ísu sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukónka'a Yúndaa-waasiti áwáu arááiwaesarai mintánómbó náiyantafesarai Ísumba áí'maesarai Yérúsaremufa'a koméroyana ⁴³ mintánón-kánáá tai'ówasa miwítí naaópa'a wété uwaná Ísu Yérúsaremufa'a mérowasarai anófoi ímbo awánésarai ⁴⁴ imáyáa ésarai we-namáaraase'a aampa'á wéwiye-imayaa ésarai aampa'á wéwesarai fenómpinka'a wétoso uwasarai mindárai miwítí naaóraféne timááraafinemo tándawe sésarai ayaafái uyambá ⁴⁵ ímbo awánésarai ayaafái uwááesarai aneka'á tauwerésarai Yérúsaremufa'a koayaafái úmaesarai kuyambá ⁴⁶ kaumbo-kánáá maisúwóyana óraa'-amaan-daumpa'a mérowasarai anófoiyai awánaraaye. Yúndaa-waasi aaimó simátímún-kwaasiti afufumpimbá Ísu ména miwí táái wéisena mináásísáféna tísai úwasa ⁴⁷ anondáá wembá áisai uwaná wení kawe'-ímáyááfínkémá simátimuwasa isésa táátafesa uwasá ⁴⁸ anófoi taawánésarai táátafesarai

ésarai tiyáámba pikinesarai anówa séna kesááninkoo enafoékai ayaafái úmaekai wénuyana sirunkó umbai wétaifo nóra séwa miyá wéono súwana ⁴⁹ Ísu séna nóra sékaiya siyaafái wéoyo. Kesifoní naaúmpa'a méraumpo nóra sékaiya ímba isaraayo súwasarai ⁵⁰ minááigóní áwáu ímba kawe'-úmai isaraaye.

⁵¹ Ímba ísóyana Ísu anófoise'a Yérúsaremufakemba Násareti-naopa'a téna miwí tááisafena ewé símaena wéiyena tamérowana anówa Ísumo urómba imáyáa wéena mérowana ⁵² Ísu óraa'a uwáwéna kawe'-ímáyáa wéuwasa Manikóké waásiye aamoí uwánkaraawe.

3

Yónimo simátimakin-aaí.

Mátíyu 3:1-12, Máaka 1:2-8, Yóni 1:19-28

¹ Rómu-waasiti óraakon-awi'a Táipíríyasi ména kawáá-kísáú maiyéna sísamaifakemba séfataase-aatai maisuwónka'a Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Póntiyasi-Páirati maúwana Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti maúwana áfákon-awi'a Fírípi wemá Ítúríya-marafa'e Térékónaitisi-marafa'e káráwiyuwana Ráiseniyaasi Ápíríni-marafa'a káráwiyuwasa ² miyáumai-waasi káráwiyonka'a Ánásiye Káyafaasiye aifa'-ámáán-káwáágórái méroyanka'a Sékáríyaan-ááninkon-awi'a Yóni máásai-marafa'a mérowana Manikó aai simámuwana ³ Yóni Yóndani-nonkoni arúf'á'á wéneña simátimena séna sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá'a tiya'a nombá maitínkáanana Manikó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáiniye Yóni siyáíye. ⁴ Miyá súntafena naaóf'á'á Manikón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísaya agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména aemáiyakemba séna Fasi'aénkóni aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupise iyana minámp'á'á wíno. ⁵ Omá'a káramai ukwítu'mae koró. Kaentaén-ámbá arupise oro. Kumpékaape'o uráin-amba maimái kawé'an-oro. ⁶ Manikó sáwí'o úmaimo méraampinkemba

kawe'-ámpá'ó métinkaindawimba ai'maráinana kumínda seyaafá'nánká awánánááwe

Áísaya agaimaréna siyónka'a póna Yóntafena mináái siyáíye.

⁷ Súwasa Yóni nombá maisinkáinkwae sésa sáwífa'-waasi wemp'á'á tóso uwaná Yóni simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Manikó kentí sáwí-meyamba timínífo náawa sisará iséra inkaisé wéteo. ⁸ Kentí sáwí-kisau tuwé'o Manikómpá'ó té'o é'a kawé-kísáú maíya'a tuwánanaumne. Émbaramu kentáa síwá'ná ímbá póta Manikóni kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Manikó Émbaramun-áisaafitantamba ónáawemo sénaraa maanóntámpínkémbá kanaámp'á'á waási úráaro sisa'á úráawisino. Émbaramun-áisaafitantambo uráundawi póta kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ⁹ Ímbo kawé'-arámbó iyáin-taimo áwáufimbo ayáimai iyafimbó agaisúwáantemba Manikó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíniye Yóni siyáíye.

¹⁰ Súwasa isésa sésa simásimenda-aaisa nórasaawa ónaumno suwaná ¹¹ Yóni séna kae'-únánkwátimo makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro. Tómba makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro Yóni súwasa ¹² taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasi Yóni nombá maisinkáinkwae sésa wemp'á'á tésa sésa óraako ómpo nórasaawa ónaumno suwaná ¹³ Yóni séna ímba karo'á'á simai óraa'-ontambo maiyamba taakisi-óntán-aantemba máero súwasa ¹⁴ i-wáásí sésa kesáá nórasaawa ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óntama maénae ímba seró. Káro'-áái simátimé'a miwítí óntama maénae ímba seró. Kentí kisaugoni méyántáf'é'a ímbo kaórémba tirunkó kawé'á'á ina'a méraaro Yóni siyáíye.

¹⁵ Yúndaa-waasi Manikómó iyáfasinankaraiwimba amu'marésa mésa Yónin-aaí isésa óraa'-imayaa ésa sésa Manikómó iyáfasinankaraiwai wemá Yóniya'i fí'owawa'iyo suwaná ¹⁶ Yóni séna kesínáaembo tándawi wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aai síndara'o kemó sendá sáwí'an-íye. Kemá nombá maitínkánaumpo wemá Manikóni Ufaen-ámútánkómbá ai'maráinana kuména kempímbá óraa'a uwátinkena iyamó agáéntemba íniye. ¹⁷ Aawinkwinaumo sipetifimbó mósá makésamo mentúwááwanamo anómba marapá'ó kúmisanamo ásimó fiyúndágo aútúwáísasamo kámakama'o in-iyáfimbó wiyú'maimo agaisuwésamo anómba naaúmpa'o mósá máráántemba waási miyaráámbá íniye Yóni séna ¹⁸ Manikóni ásé-aaí isámai kawé'á'á íwae séna miyán-áái simátima'maena iyáíye.

Ísumba nombó maiyánkarain-ai.

Mátíyu 3:13-17, Máaka 1:9-11

¹⁹⁻²² Yóni simátíma'mae wéiyena sáwífa'-waasi nombá maitinkéna ánaaemba Ísumba maiyankówana inai súwana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mááufu'-numaraamba úmaena ane'á kumbérowana aaiǵó aantemba wíyómpakemba séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá wée'a áfááraumai aamoí uwánkaumne siyáiyé.

Yóni Maníkóní ásé-ai simátimumbanifo Káriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti áfákon-awaainínkón-áwí'a Érótiyasimba maiyówana mindásafena fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o úntafena Yóni séna sáwí'a óne súwana Éroti Yónimba áí'mai ándáfa'a ankéna mindásafena sáwí-kisau maimaéna iyáiyé.

Ísun-aíwá'náti túwíkon-ai.

Mátíyu 1:1-17

²³ Ísu marapá'á kumbéna moorá-waai úmai siyáánkai-aatai maisuwéna wéneba Maníkón-aaimo simátiminda ómbarena úwasa waási imáyáá ésa sésa Yósepin-ááninkon-iyé siyáawe.

Yósepi afowán-áwí'a Írai úwana

²⁴ Írai afowán-áwí'a Mátáti úwana

Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana

Rífái afowán-áwí'a Méri kai úwana

Méri kai afowán-áwí'a Yánai úwana

Yánai afowán-áwí'a Yósepi úwana

²⁵ Yósepi afowán-áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi afowán-áwí'a Émósi úwana

Émósi afowán-áwí'a Néamu úwana

Néamu afowán-áwí'a Ésírai úwana

Esírai afowán-áwí'a Nágai úwana

²⁶ Nágai afowán-áwí'a Méati úwana

Méati afowán-áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi afowán-áwí'a Sémeni úwana

Sémeni afowán-áwí'a Yóséki úwana

Yóséki afowán-áwí'a Yóna úwana

²⁷ Yóna afowán-áwí'a Yóánani úwana

Yóánani afowán-áwí'a Résa úwana

Résa afowán-áwí'a Sérápáperi úwana

Sérápáperi afowán-áwí'a Síaritiyeri úwana

Síaritiyeri afowán-áwí'a Nérai úwana

²⁸ Nérai afowán-áwí'a Méri kai úwana

Méri kai afowán-áwí'a Éndai úwana

Éndai afowán-áwí'a Kósamu úwana

Kósamu afowán-áwí'a Érimendamu úwana

Érimendamu afowán-áwí'a Éya úwana

²⁹ Éya afowán-áwí'a Yósúwa úwana

Yósúwa afowán-áwí'a Ériyesa úwana

Ériyesa afowán-áwí'a Yórimu úwana

Yórimu afowán-áwí'a Mátáti úwana

Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana

³⁰ Rífái afowán-áwí'a Símiyoni úwana

Símiyoni afowán-áwí'a Yúndaa úwana

Yúndaa afowán-áwí'a Yósepi úwana

Yósepi afowán-áwí'a Yónamu úwana

Yónamu afowán-áwí'a Éráyakimu úwana

³¹ Éráyakimu afowán-áwí'a Mériya úwana

Mériya afowán-áwí'a Ména úwana

Ména afowán-áwí'a Mátáta úwana

Mátáta afowán-áwí'a Nétáani úwana

Nétáani afowán-áwí'a Téfiti úwana

³² Téfiti afowán-áwí'a Yési úwana

Yési afowán-áwí'a Ópéti úwana
 Ópéti afowán-áwí'a Póási úwana
 Póási afowán-áwí'a Sárimoni úwana
 Sárimoni afowán-áwí'a Násoni úwana
³³ Násoni afowán-áwí'a Ámínándapu úwana
 Ámínándapu afowán-áwí'a Ándimini úwana
 Ándimini afowán-áwí'a Ánáí úwana
 Ánáí afowán-áwí'a Ésironi úwana
 Ésironi afowán-áwí'a Pérési úwana
 Pérési afowán-áwí'a Yúndaa úwana
³⁴ Yúndaa afowán-áwí'a Yékopu úwana
 Yékopu afowán-áwí'a Áísáaki úwana
 Áísáaki afowán-áwí'a Êmbaramu úwana
 Êmbaramu afowán-áwí'a Téra úwana
 Téra afowán-áwí'a Né'o úwana
³⁵ Né'o afowán-áwí'a Séráki úwana
 Séráki afowán-áwí'a Ríyu úwana
 Ríyu afowán-áwí'a Péréki úwana
 Péréki afowán-áwí'a Ípa úwana
 Ípa afowán-áwí'a Síra úwana
³⁶ Síra afowán-áwí'a Kénaani úwana
 Kénaani afowán-áwí'a Áfákisati úwana
 Áfákisati afowán-áwí'a Sému úwana
 Sému afowán-áwí'a Nówaa úwana
 Nówaa afowán-áwí'a Rémeki úwana
³⁷ Rémeki afowán-áwí'a Métúsara úwana
 Métúsara afowán-áwí'a Ínóki úwana
 Ínóki afowán-áwí'a Yéréti úwana
 Yéréti afowán-áwí'a Má'árariri úwana
 Má'árariri afowán-áwí'a Kénaani úwana
³⁸ Kénaani afowán-áwí'a Ínosi úwana
 Ínosi afowán-áwí'a Sėti úwana
 Sėti afowán-áwí'a Ándámu wemá
 Maníkón-áánimban-iyé.

Miwí Ísun-aíwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

4

Waántáwanko Ísumba ma'máimo awánarain-ai.

Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13

¹ Yóni Ísumba nombá maiyankónka'a Maníkóni Ufaen-ámútánkó Ísumba óraa'a uwánkena simámuwana Ísu Yóndani-nomba tuwéna máásai-marafa'a komérowana
² waántáwanko Ísu sáwí'o índá awánánae súwana Ísu ímba tómbó nómba ména ayáátááka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-ai tówana
³ waántáwanko séna emá Maníkón-ááninko úne wésembo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana
⁴ Ísu séna Maníkón-ai aúfáifinkemba séna
 tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Maníkómó siyáintemba seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye

siyáimba pó'a emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
⁵ waántáwanko Ísumba áí'maena iyéna minúwóiyáán-úmai seyaafá'-máráfá'lo káráwiyon-kwaasi aráánamena
⁶ séna seyaafá'-máráfá'á káráwiyuwo sénamo simakaimba moóráwigomba kesí imáyáafinkemba kanaa'á tíménda isa'á embá áménana enáwíko iyíniye.
⁷ Ken-ímáyáámó mósá máréna'o é'a káráwiyi-kisau áména káráwiyuwo waántáwanko súwana
⁸ Ísu séna Maníkón-ai aúfáifinkemba séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení kísau aantemba máéro

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana
⁹⁻¹¹ waántáwanko Ísumba áí'maena Yéúsaremu-naopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena séna Maníkón-ai aúfáifinkemba séna

Manikó wiyómpakemba weni kísau-waasisomba
ti'maránasa enká'á káráwiyonaawe.

Moóráfimba séna
óntanka'a aísamai turaráanafo
sésa tiyáántandesa faramónááwe
siyáiyé. Mindásafe emá Manikón-ááninko úne wésempo maankákémbá ásáfenasa
wiyómpakewi farámboesa marapá'á múankaaro waántáwanko súwana ¹² Ísu séna
Manikón-aaí aúfáifinkemba é'a miyá siyéna moórá-aiiwara'a séna
kenti Fasi'aénkó Manikómbá
áísai úmai isánae ímba seró
siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Manikómbá

áísai úmai isásino. Mindásafemo emó sénda ímba miyá ónaumne Ísu súwana
¹³ waántáwanko seyaafá-tántáátáféna Ísumba áísai uwásuwena séna kárika aneká'á
taáísai ónaumne séna auwéna kóuraiye.

Ísu weni kisaumo ómbakain-aaí.

Mátíyu 4:12-17, Mááka 1:14-15

¹⁴ Kúwana Manikóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkó Ísumpimba wérowana Ísu máásai-
marafa'a tuwéna Kárirí-marafa'a komérowana wenáágo seyaafá'l-maráfá'á wété úwana
¹⁵ miwítí ámáán-daumpimpa'a

Ísu simátimuwasa seyaafá'nánká wenáwí'a mósá makáawe.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-aaí.

Mátíyu 13:53-58, Mááka 6:1-6

¹⁶ Minkákémbá Ísu kárikomo maé'éún-daopa'a Násaretifa'a koména Yúndaa-waasi
ámáán-aaímo isón-kanaa aasiyaasi-kánáá ámáán-daumpa'a imáéntemba miyáumai iména
Manikón-aaí aúfáifinkembo simátimindasafena iyáfasinowasa ¹⁷ naaófá'á Manikón-aaímo
siyówi Áísaya agaimakón-kwandaai amúwana maiyéna fariyéna moórá-aaí awánéna séna
¹⁸ Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Úwoi-waasisafe kesí ásé-aaí kosimátimiyo
séna si'mákaifo Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Ta'ótokaan-kwaasisafe'a
kemá faútinkána'a méraaro siyé-áái kosimátimiyo. Túrambo kaffkáin-kwaasisafe
aneká'á túrambo awánaíyan-aaí kosimátimiyo. Tirumbó umbaimó táinda-
waasisafena minúmbái-tántáá'á tai'áiniye siyé-áái kosimátimiyo. ¹⁹ Fasi'aénkó
wení waási

kawe'ó uwátinkainda-kanaagon-aaí kosimátimiyo séna si'mákaiye

agaimaréna siyáiyé Ísu simásuwena ²⁰ mináúfái-wándáái owepámai káráwiyowimba
aména aaí simátimindasafena mara'á mérowasa mindáúmpá'ó méron-kwaasi aaí sínena
úwasa aúrampimba karákówana ²¹ Ísu séna minááímó súna'o isérón-aaí afora'á paapé iye
súwasa ²² iséna aifa'á kawe'áái siyé séna aamoí uwánkesa ánaaemba óraa'-imayaa ésa
séna Yósepin-ááninko éna maankákéwí éna kesáámó úndanten-kwaasin-ifo nóra sénawa
miyán-áái siyó suwaná ²³ Ísu séna waási waé'mai-aaí séna emá tiyofaan-waasi ómpo
enáúra'a eyáárika kawe'án-owo wésewe. Mináái kentáfé'a simásuwe sé'a Kápaneamu-
naopa'a kawe-kísáú maiyáanata ísarumpo maanká'á ení naaópa'wara'a miyán-kísáú
mauwó kentáfé'a siyambanifo ²⁴ érai'a simátimé sune. Manikón-aaímo simátimíwai
wení waásifa'a Manikón-aaí kosimátiminenamo wimbá wenamááraa séna kesáámó
úndanten-kwaasin-iyé séna wenáwí'a ímba mósá wémaraawe. ²⁵ Érai'-aaí sénaumpo
ísáaro. Naaófá'á Manikón-aaímo simátimakowin-awi'a Íráiyaa méronka'a kaumbo-
áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwéna ímba aa'á téna aawai tówana minkánáá
Ísareri-waasiti marafá'á keto'-ínimbá sáwífa'a mérowana ²⁶ Manikó ímba minkétó'-
ínimbá kotúwa'nai ínóne séna fí'om-barafaken-keto'-inimba Sáindóni-marafa'a Sáréfati-
naopaken-ininkomba koáwa'nai uwó séna Manikó Íráiyaaamba ai'marówana kuráiyé.
²⁷ Naaófá'á moóráwigo Manikón-aaímo simátimakowin-awi'a Íráisa méronka'a Ísareri-
waasiti marafá'á túmo námombo kón-kwaasi sáwífa'a mérowana Manikó minkwáásísómbá
ímbo asófatinkaraimbanifo fí'om-barafa'a Síriyaa-marafaken-kwaasi áumo námombo kón-
kwaasigon-awi'a Néamanimba asófankaraiye Ísu súwasa ²⁸ minámáán-dáúmpá'ó mérowi
iséna imáyáa ésa kentáásáféna Manikó ímba túwa'nai íníye Ísu wésiye séna tirunkó ika
fówasa ²⁹ iyáfasinesa Ísumba ta'ótokesa tafísimaesa máapa'a kúwákárúwesa miwítí naaó'-
omapa ámémpa'a famétuwanaesa uwaná ³⁰ éniyo Ísu tufintuwena kóuraiye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aii.

Máaka 1:21-28

³¹ Ísu Kárirri-marafa'a Kápaneamu-naopa'a koména Yúndaa-waasi ámáán-aaimo isón-kanaara'a ámáán-daumpa'a iména aai simátimuwasa ³² isésa óraaka'o sùntafesa óraa'-waasigoraamba siyé sésa táatafesa uráawe.

³³ Táatafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo sáwí-amutamba wenarumpimbó méron-kwaasigo óraaka séna ³⁴ Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa inewa'ono tasínkambaisaawa tai'áinono. Embá awánáúndawi Manikóní kawé-kísáú-wáásigó óne súwana ³⁵ Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásí auwé kóuwu súwana misáwí-ámútánkó minkwáásí famé'auwowana túranka'a tanaa fówana ímba sáwí'o uwánkomba úwoi kóúwasa ³⁶ awánésa táatafesa ésa keáimbá sésa nóran-aaiya wésiyo. Fasi'aén-áái sáwí-amutantafena óraaka simátimisasa tirumpinkémbá wégowe suwaná ³⁷ miyán-áái Ísun-aii mináémpá'á wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinakarain-aii.

Mátíyu 8:14-17, Máaka 1:29-34

³⁸ Ísówana Ísu minámáán-dáúmpá'á tuwéna Sáímonini naaúmpa'o iyúmba Sáímonin-áráandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba simámúwana ³⁹ iséna wempá'á téna áuyagontafena séna tai'aao súwana mináúiyá tai'ówana iyáfasinakwa tómbá agaimái tímakaiye.

⁴⁰ Úwasa fenómpinka'a fi'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a tuwaná ayáamba ta'ótorowasa asófaraawe. ⁴¹ Miyá úwasa sáwí-amutantomba sáwifa'-waasi tirumpinkémbá tiyuwésa óraaka sésa Manikón-ááninko óne simásuwesa kóuraawe. Sáwí-amutamba imáyáa ésa Ísuntafesa Manikómó iyáfasinankaraiwai iyé-imáyáa untáféna Ísu aséráro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

Yúndiyaa-aempa'o Ísu simátimakin-aii.

Máaka 1:35-39

⁴² Kóuwana aafáúmo iyáúsunka'a Ísu mindáópa'a tuwéna Manikómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a komérowasa ayaafái úmai awánésa sésa kónafo keséta méraao suwaná ⁴³ Ísu séna fi'on-daopimpa'wara'a ásé-aii Manikó weni waásimo kawáánin-aii kosimátimenaumne. Miyámó ondasáféna Manikó si'mákaisa'a kunkáumne séna ⁴⁴ tiyuwéna Yúndiyaa-aempa'a koména ámáán-daumpimpa'a simátima'maena iyáiyé.

5

Ísu weni kísau-waasimo táántarain-aii.

Mátíyu 4:18-22, Máaka 1:16-20

¹ Moórá-kanaa Ísu nonkwaaúnkóní áwáifa'-awi'a Kénésárétifa'a mérowasa Manikón-aii isánae sésa tóso ésa famé'maesa tuwaná ²⁻³ kae'á káril'-nompin-taomba nonámááifa'a wérowana moórá Sáímoninde wérowana awánówasa mófáá'o tóróyan-kwaasi mindómpín-táómba tuwésa mare'mare'-únámbá wénonkwiyuwana mintáómba úwoi wérowana awánéna Sáímonini nompín-táómpimba iyáténa Sáímonintafena séna ewaa'á maimaé waaó súwana ewaa'á fafúsúmaena nonáwáifa'a kúwana Ísu mimpimbá mara'-méná seyaafá'-wáásí simátimakaiye.

⁴ Simátiména Sáímonintafena séna nompín-táómba fafúsúmae nonafufumpá'á kuré ewé eni waásiye mare'mare'-únámbá túwéwana nompimbá kumína'a mófáá'a fasináaro súwana ⁵ Sáímoni séna óraakoo káfé'-no'waamba miyámó úmae iyúndasa ínta mófáata toráúndasa úwoiso méraumpo emó séndantemba ónaumne séna ⁶ nonafufumpá'á wésa mare'mare'-únámbá túwówana nompimbá kumúwana sáwifa'-mofaa'a minúnámpimbá ówitena taráaráántamba úwasa ⁷ moórá-nompin-taompimba miwítí waási mérowasa awánésa tiyáán-tuwaa'a ésa tasúwa'nai oro suwasá tésa minkáé-táómpimba mófáá'a mósá márówana ówitena umbái téna nompimbó kúwáféráaraantamba úwana ⁸ Sáímoni Pítaa miyámó úmba awánéna Ísu óraakon-iyé séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó siyáiyé. ⁹ Sáwifa'-mofaa'o tóróntafena Pitaawe wesé'o méron-kwaasiye táatafesa uwasa ¹⁰ Sáimoniye mófáá'o to'maésarai núyawí Sépétin-ááninkai-tuwi'a moóráwigo Yémisi úwana moóráwigo Yóni mindáraiye táatafesarai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó súwana Ísu séna

ímba áá'a íno. Mófáá'lo to'maé wénomba minkísáú ifátuwe'a káfé'a waási tafisiyasa kesiráái wáero súwasa ¹¹ mindómpín-táomba tafisímaesa nonáámááífa'a mámaresa miwítí kísau ifátuwesa Ísumba arááiwakaawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwánkarain-ai.

Mátíyu 8:1-4, Máaka 1:40-45

¹² Moórá-kanaa Ísu moórá-naopa'a mérowana moóráwigo seyaafá'-áúfá'ó námombo kón-kwaasi Ísumba awánéna óraakon-iyé séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aú'á uwásinkainone súwana ¹³ Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ¹⁴ Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba ámáán-kísau-waasifa'a wéma enáú máaraatime póima tímínasa Manikóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánéna áurakemba kawáúwiye sénááwe. Énifo enáúra'lo uwánkaunda-ai simátimunafo sé waaó Ísu súwana ¹⁵ ifátuwena kawé'ó uwánkon-ai simátima'maena iyúwana minááigó naaó'-nao'a wété úwasa sáwífa'nanka tóso ésa wenáái wéise'a onaná tí'o

in-kwáásí asófátinkainkwaé sésa tóso uwaná ¹⁶ énifo Ísu Manikómpá'á inaimó sindasafena máásai-marafa'a kógo uráiyé.

Ísu aísamaimo pukówaimba kawé'ó uwánkarain-ai.

Mátíyu 9:1-8, Máaka 2:1-12

¹⁷ Moórá-kanaa tuwímbai ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakene Kárirí-aempakene Yúndiyaa-aempakene tóso ésa Ísu moórá-naumpa'a aaimó wésimatimumba táisaraawe. Manikó Ísumba asófátinkainda-fasi'aemba amúwana mérowana ¹⁸ tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifimbá marésa taawiya'maé tésa Ísumpa'a máánkáananasa kawé'á inkwaé sésa tumbá ¹⁹ mindáúmpá'á sáwífa'-waasi sisipáá uwasa kanaa'ó iyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maé imésa afaa'á aúsámaresa ándára ta'ótorena túwówana kuméména waásifimbo Ísumo mérompimba aúranka'a kumúwana ²⁰ Ísu taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ²¹ ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé keáímbá sésa Manikó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínifo waási ímba miyá ónááfo Manikómbá karaánáá'a ánkáiyé suwaná ²² Ísu minímáyáámó umbá iséna séna nóra séna miyán-imáyáá wéoo. ²³ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafena sénamo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá siyó sénááwe. Énifo moóráwigo aísamaimo pukáindawintafena sénamo eyáárika'a iyáfasine waaó sínasamo ésa éraira sí karorá siyó awánánááwe. ²⁴ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyúwáanda-fasi'aemba tokáumpo aráátiménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna isaáo. Iyáfasine ení wandaaí maimaé ení naaópa'a waaó súwana ²⁵ túranka'a iyáfasinkwena wení wandaaí wémaena Manikón-áwí'a mósá maréna wení naaópa'a kúwasa ²⁶ seyaafá'nánká táátafesa ésa Manikón-áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánáúnda-'í'a isatá awánáúmne sésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáakaawe.

Ísu Rifáimbo áántarain-ai.

Mátíyu 9:9-13, Máaka 2:13-17

²⁷ Ánaaemba Ísu aampa'a wéwena awánómba taakisi-kísáúmo maúwain-awí'a Rifái taakisímó máun-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna iyáfasine kesé'a tiyó súwana ²⁸ iyáfasinena seyaafá-tántáá'á tuwéna wembá arááíwa'mae wéna ²⁹ Ísuwe'lo náindasafena wení naaúmpa'a óraa-tomba agaúwasa taakisímó máun-kwaasiye fí'o-fí'on-kwaasiye Rifáini naaúmpa'a tamésa mindáraise'a tamésa tawémandowasa ³⁰ ámáán-kawaa-waasiye miwítí ámáámbo sun-kwáásiyé Ísuni kísau-waasisafesa aaisambá tiyésa tísaí esa sésa taakisímó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásisé'a tómbá wénaao suwaná ³¹ Ísu iséna séna tiyofaan-kwaasi kawé'-úmimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-oyo tí'o in-kwáásí wétuwa'nai-owe. ³² Mindásafe'a arupise úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Manikómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmimo méraan-kwaasi táántaanasa Manikómpá'á tíwae sé'a kunkáumne

Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mátíyu 9:14-17, Máaka 2:18-22

³³ Suwasá tuwímbai Ísuntafesa sésa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasi moórámora-kanaa Manikóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímba wénesa inai aantemba wésesawa áamáán-kawaa-waasiti kísau-waasiwara'a miyá wéfofo ení kísau-waasi ímba miyá ombá tóné noné úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoo suwaná ³⁴ Ísu séna moóráwigo aaremo maíndawi amááraasomba tanómbo kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ³⁵ Ánaaemba minkwáásígómbá áí'mae kóiyana minkánáá amááraasomba tirunkó sáwi'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáíye.

³⁶ Ísu mináái simátimena maarán-áái waé'mai-aai séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó iyana aú-ampantago sáwi'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye. ³⁷ Aú-anda-aran-domba ááérea-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó iyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwi'a ínana mindómbá úwoifa'ye. ³⁸ Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawe. ³⁹ Ááéraan-anda-aran-dombo naawímó ombá sésa ááéraan-anda-aran-donko ásé wéíye sésa aú-anda-aran-domba ímba sínkáíye wésesewe.

6

Ísu sambaatisáfénamo siyáín-aai.

Mátíyu 12:1-8, Máaka 2:23-28

¹ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye kisaufa'a wíti-ton-kisaufa'a wéwesa wení kísau-waasi wíti-aramba kútúmai ási pituwesa nowasá ² áamáán-kawaa-waasi tuwímbai tuwánésa sésa saagaan-kánáá aamba fáí'makaawa'a nóra séra miyá wéoo suwaná ³ Ísu séna naaófá'á Téfitímo uráimba aúfáifimbo agaimakáín-aigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfitíye wení waásiye táái tówana ⁴ Téfiti Manikóni áamáán-daumpa'a iyéna Manikón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wénena wení waási tímúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo áamáán-kísau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna tímúwasa nonká'á Manikó ímbo aaisambá siyáímbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráámá wésesewe. ⁵ Wiyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máemba kendén-íye Ísu siyáíye.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aai.

Mátíyu 12:9-14, Máaka 3:1-6

⁶ Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísu áamáán-daumpa'a iyéna wésimatimuwana moóráwigo ayáánúrappa'-ayaambo kemporarón-kwaasi mérOWasa ⁷ áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé mésa Ísuntafesa saagáiyá póna minkwáásímó kawé'ó uwánkainataamo éta ta'óto'maisa aafintá maiyankánaumne sésa Ísumba awánomba ⁸ Ísu minímáyáámó umbá iséna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna iyáfasine kemó méraundara'a imauwó súwana iyáfasinena Ísumpa'a túranka imauwana ⁹ Ísu miwísáféna séna moórá-aaisafe'a tísai ónae'a sùne. Kentáási áamáán-aafimba nóin-aaiya wéraiyo. Saagaan-kánáará'á póta kawé-kísúsúsááwá máúm sáwí-kisusaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá kawerá óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aái suwaná ¹⁰ Ísu mótuwana-metuwana éna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna enayáámba fárútuwao súwana ayáámbo fárútuwawana kawé'á uwánkowana ¹¹ miwí tirumbá áfááraumai sáwi'a úwasa nóra úmaisawa tufuwónaumno sésa kemó méropimba keáímbá siyáawe.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aai.

Mátíyu 10:1-4, Máaka 3:13-19

¹² Minkánáará'á Ísu fenómpinka omápa'a iména ímba aúma waéna Manikómpá'á inai simae wéiyuwana ¹³ siyarówana Ísumbo arááiwa'mae kun-kwáási táántowasa iyúwana minkwáásífinkémbá sisamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi toráumai séna kesí aantá-waasin-owe séna túwí'a siyáíye.

¹⁴ Miwí túwí'a séna moóráwigo Sáimoniye séna

aú-awi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Yémisini moóráwigo Yónini moóráwigo Firipini moóráwigo Pátóromiyuni ¹⁵ moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómasini moóráwigo Áráfiásin-ááninko Yémisini moóráwigo Sáimoni

wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini ¹⁶ moóráwigo Yémisin-ááninko Yúndasini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba weni namuro-wáásímó aráátimakaiwai miyáumai-waasi Ísu táántaraiye.

Ísu sáwifa'-waasifimba kísau mo máiyáin-ai.

Mátíyu 4:23-25

¹⁷ Omápakemba Ísu miwísé'a arúfá'á kumbérowasa wembó arááiwáún-kwaasi sáwifa'nanka Yúndiyaa-aepakene Yérúsaremu-naopakene Táyaa-naopa'e Sáindóni-naopa'-non-awaiyakene sáwifa'-waasisomba tamésa ¹⁸ Ísun-ai isánae sésa tí'o ún-kwaasiwara'a asófatininkwae sésa tóso ésa sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasiwara'a tóso uwaná Ísu sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa ¹⁹ tí'o ún-kwaasi Ísun-ane'á ta'ótoraanana sí'a tai'áinkwae sésa miyá uwaná fasi'aémbá tokéna póna mintí'á asófatininkaraiye.

Tirunkó kawé'á éna sáwí'a énamo inda-ai.

Mátíyu 5:1-12

²⁰ Ísu miyá uwátinkena weni kísau-waasi tuwánéna séna kembiwí Manikó súwa'nai ínkwaemo sewí Manikó miwí kawé'á uwátinkena miwíyá'á wégawaaniye. ²¹ Káfé'a tááimo wétaiwai tirunkó fetóí ina'a méraaro. Manikó kanaá uwátinkainiye. Káfé'a tirunkó sáwí'a isa'á ifi'lo wétaawi tirunkó fetóí ina'a méraaro. Tirunkó kawé'á ina'a wíyáái onááwe. ²² Kembiwí kemá waási úranko kumpaapé uráundawintafe'a fasi'ámaimo méraawi waási tínaembo uwátinkesa títámbo uwátinkesa sáwí-aaimo simátinkesa sáwí-waasin-owemo siyamba tirunkó fetóí ina'a méraaro. ²³ Miyá íya'a tirunkó kawé'á ina'a imá wéte'a wíyómpakemba kentí kawé'-mékýmá maenááwe. Naaófá'á miwí tíwá'ná miyá ésa Manikón-aaimo simátimakaawi sáwí'a uwátinkaraawe. ²⁴ Énifo marapakéntántáá'ó makáawi káráwiyoro. Tirunkó kawé'ó wéin-tantaa'a é'a makáamba pó'a imba moórá kawé'-mékýmá maenááwe. ²⁵ Káfé'a tímú'o faiwái káráwiyoro. Ánaaemba táái táiniye. Káfé'a wíyááimo owí káráwiyoro. Ánaaemba ifi'á tánááwe. ²⁶ Naaófá'á kentiwá'ná karo-ááímó simátimakaawi-tuwi'a mósá makáamba pósa miyámó sésamo kentúwí'o mósá máréwa'o é'a káráwiyoro Ísu siyáiyé.

Namuro-wáási kawé'á uwátinkáaro-ai.

Mátíyu 5:38-48

²⁷ Ísu simátimena séna kemó simátiménda-ai isáaro. Kesááimo isé'o é'a kentí namuro-wáási tirumbá kawé'á uwátinke'a títámbo uwátinkéwi kawé'á uwátinkáaro. ²⁸ Sáwí-aaimo simátinkéwi kawé'á uwátinkáaro. Sáwí'o uwátinkéwimo é'a Manikómpá'á inaí simai miwí túwa'nai oro. ²⁹ Táá'o tuwaumiya'o é'a imba anondáá tinkame'a aneká'á waé-timéro. Kentí unáánkwátói maiyésa sésa aneká'á maénae siya'o é'a imba a'áo seró. ³⁰ Moórá-tantaa'a simiyó siya'o é'a úwoi tíméro. Kendémó moórá-tantaa'o máiyá'o é'a imba fuwafí sé'a siméro seró. ³¹ Kembó tirááimo táinda-i'o úmaimo túwa'nai íya'a miwí miyáumai túwa'nai oro Ísu siyáiyé.

³² Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-imáyáá wéowe. Sáwí'o on-kwáási imba kawé'-wáási ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-imáyáá wéowe. Miyáumaimo kentí waási-imaya aantembo íyanamo éna Manikó imba kawé'-mékýmá tímínifo kentí namuro-wáásiwará'á imáyáá tíméro. ³³ Seyaafá'nánká kawé'ó uwátinkáán-kwaasi kawé'á wéuwatinkaaewe. Sáwí-waasiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kawé'ó uwátinkáán-kwaasi aantembo kawé'ó uwátinkéwanamo éna Manikó imba kawé'án-owe síníye. Kentí namuro-wáásiwará kawé'á uwátinkáaro. ³⁴ Sáwí-waasi ánaaemba siménááwe-imaya ésa wétimewe. Ánaaembo tímíyan-kwaasi aantembo tímíyanamo éna Manikó imba kawé'án-owe síníye. Ánaaemba siménááwe-imaya imbo iyamba úwoi tíméro. ³⁵ Kentí namuro-wáási kawé'á uwátinke'a imáyáá tíméro. Anondáá simíwae-imaya imbo iyamba úwoi tíméro. Miyámó iyamba é'a Manikómpákémbá kawé'-mékýmá maenááwe. Manikó wentáfesa imba súwimo sen-kwáási úwoi túwa'nai ena sáwí-waasiwara'a miyá isasá pósa waási kembiwí miyámó ombá tuwánéna sésa Manikó wíyómpakewin-áánintomban-owe sénááwe. ³⁶ Kentifo arumbó uwátinkáintemba miyán-oro Ísu siyáiyé.

Ímba sáwí-ai simátiméromo siyáin-ai.

Mátíyu 7:1-5

³⁷ Tuwáné'io é'a sáwí-waasiye síyanamo éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínífo tuwáné'io é'a sáwí-waasiye sefó. Umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kenkwárá'a miyá ínifo umbai-tántáá'á tíméfo. Sáwí'io uwátinkaiya'io é'a mintántáá'á ímba imáyáamo iyamba ifátúwáaro. Miyámó íyanamo éna Maníkó kemó sáwí'io ombá maitiyuwáiniye. ³⁸ Timíyantemba Maníkó anondáá kembá timíniye. Tómbó tíméwasamo nawááesa aráá'io maráantemba Maníkó miyá úmai sáwífa-tantaa'a timíniye. Miyáumaimo tíméntemba Maníkó miyá íniye Ísu siyáiyé.

³⁹ Ísu simátimena waé'mai-aaí séna moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipimbá tanaambá fáyááye. ⁴⁰ Iyámpóimo ésa uwátáí'-on-kwáási ímba iyáákanaafo miwí táái ísámaesa iyantemba ónááwe Ísu siyáiyé.

⁴¹ Ísu simátimena séna kentúrampimba iya-arumbó wéraisalo ombá ímbo awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴² Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wésefo. Kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásín-fo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáiyé.

Taaigó arambó iyáín-aaí.

Mátíyu 7:16-20, Mátíyu 12:33-35

⁴³ Ísu simátimena séna kawé-táigó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawé'-árámbá wéiyaifo ⁴⁴ mintáigón-aramba awánésa sáwí-taiye kawé-táiyé wésewe. Fekómó éna ímba áwíyanda-arankaamba iyáínifo fe'-arambá iyáíniye. Antirígó afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínifo antirí-aramba iyáíniye. ⁴⁵ Miyáumai kawé'-wáási kawé'-imáyááfinkémbá kawé-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaewe. Tirumpin-imáyááfinkémbá wésewe Ísu siyáiyé.

Naambó urááyawi-taai.

Mátíyu 7:24-27

⁴⁶ Ísu simátimena séna kentáfésa óraako óne sembánifo kemó simátimunda-aaí ímba arááíwa'mai kawé'á wéowe. ⁴⁷ Kempá'ó tésa kesáái ísésa

kawé'-úmaimo arááíwiyawi miyán-kwáásímó simátiméndara'a ísáaro. ⁴⁸ Naambá ónae sésa marafímbá mai'á u'maé kumémesa óntamba kusaafá ésa minká'á naamayáamba múfaimai naambá úmaraiyana aa'á téna óraa'-nomba finana mindámbá ímbo tawísínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéiniye. Miyaráán-úmai waásimo kempá'ó tésa kesáái ísésa kawé'-úmaimo arááíwáéwi fasi'ámai ménaawe. ⁴⁹ Énifo kesáái ísésamo ímbo kawé'-úmaimo isáiyawi miyán-kwáásímó simátiméndara'a ísáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'ó ukésamo iyamba paáká'á úmakaiyana óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísísuwainana sáwí'a íniye. Miyaráán-úmai ímbo kesáái ísáaimo kawé'ó iyawi ímba fasi'ámai ménaawe Ísu siyáiyé.

7

Rómu-i-waasigon-aaí.

Mátíyu 8:5-13

¹ Ísu mináyáátáá'-áái simátimena Kápaneamu-naopa'a kúwana ² Rómu-i-waasiti kawáágó wení kísau-waasi aráái tówimba áí'a úwana puwíndasafena wéuwana ³ minkáwáágó Ísumo taméron-aaí ísésa Yúndaa-oraal'-waasisafena séna Ísumba koái'mae tíyana taasófankaino séna ti'marówasa ⁴⁻⁵ Ísumpa'a óraaka kosésa minkáwáágó Yúndaa-waasisa súwa'nai ena kentáási ámáán-damba úmakaifo kawé'-wáási po kawé'-úmai koáwa'nai ínone suwaná ⁶ Ísu ísésa miwísé'a wéna minkáwáágóni naambá ewaa'ó wéronka'a kúwana minkáwáágó wení waási simátimena séna Ísumba kosimáme'a maará seró. Óraakoo kentáási kawáágó séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo ifátuwe kesí naaúmpa'a ímba iynone. ⁷ Mindásafe'a ímba empá'á kosimámakaumpo ímba kesí naaúmpa'o iyínda úwoi aaí aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino. ⁸ Kewará'á kawáá-kisáúgóni áwáuma awánánda kesí kawáágó sisa'á wení kísau maé'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe sé'a waaó súnana wisa'á moóráwigontafe sé'a tiyó súnana tisa'á kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéiye siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówi tésa tasimámúwana ⁹ Ísu mináái ísésa áatafena éna kowaeréna wembó arááíwa'mae kun-kwáásísóntáféna séna simátimé

sé'a minkwáási Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai índa-fasi'aemba tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fi'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe Ísu súwasa ¹⁰ ti'marón-kwaasi kouweré tésa taawánomba kísau-waasigo kawé'-úmai mérowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwigombo iyáfasinankarain-aaí.

¹¹ Ísu kárika'a ména tiyuwéna wení kísau-waasiye sáwifa'-waasiye kúmba Néninaopa'a wéna ¹² mindáókoni óntan-kusaigoni ontará'ó kúnka'a moórá-keto'-ininkon-ááninko puwúwasa taawiya'maésa sáwifa'-waasi anówae wétuwana ¹³ Fasi'aénkó anówambo awánómbo arumbá uwánkena séna ímba ifi'á taoó séna ¹⁴ makón-taarerera'a kota'ótorowasa taawiya'maé tun-kwáási tamáúwana Ísu séna ifó'-wáásigóo iyáfasinaao súwana ¹⁵ pukómpinkemba iyáfasinena aai súwana Ísu anówantafena áí'mae waaó súwasa ¹⁶ seyaafá'nánká táatafesa ésa Manikón-áwí'a mósá marésa sésa káfé'a Manikón-aaimo sin-kwáási óraa'-waasi kentááfimbá paapé iye. Manikó ai'maráisana wení waásisaamo súwa'nai índa-waasisa kúmiye suwaná ¹⁷ mináái Ísuntafesamo sun-ááigó Yúndiyaa-aempa'a seyaafá'-áémpá wété uráiyé.

Yóni nombó maitínkáiwain-aaí.

Mátíyu 11:2-19

¹⁸ Minááigó wété úwasa Yónini kísau-waasi isésa Yónimba kosimámúwana wení kísau-waasiyai táántowasarai tuyená ¹⁹ simátimena séna Ísumba maanáái koáísai okaiyó. Emá kumínonemo siyáawiyá'o fi'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai ²⁰ Ísumpa'a tasimámesarai Yóni nombó maitínkáiwai si'maráisakai empá'á túye. Yónimo simbá kumínonemo siyáawiyá'o fi'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana ²¹ minkánááfimbá Ísu sáwifa'-waasi fi'o-fi'on-ti'a ún-kwaasi kawé'á uwátinkena sáwi-amutamba tirumpinkémbá wémaitiyuwena túrambo kafikón-kwaasi túramba awánamai kawé'á uwaná ²² Ísu Yónimo ti'marón-kwaasisafena séna tauwerékai awanááyane isááyane Yónimba kosimáme sékai túrambo kafikáiwai túramba awánamai kawé'á owaná táá'ó káúnkaiwai táá'a isááwana tisamaimo pukáiwai kawé'-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawé'á uwátinkena pukáan-kwaasi iyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aaí simátimena séna ²³ kentáfesa ímba kae'-ímáyáá iyawi túrunkó kawé'á wéiye siyé. Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

²⁴ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyená Ísu Yónin-aaí seyaafá'-wáási simátimena séna Yóni máásai-marafa'a méraisa'a koawáné nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Fiyúndá toréna umó mómá'mema'o intenkáan-kwáási Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-iyé. ²⁵ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Kawé'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáási kawé'-únánkwátóiwara óntawara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ²⁶ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Manikón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Manikón-aaimo siwáín-iyé. Érai'a simátime sune. Wemá Manikón-aaimo siyáawi iyáákaraiye. ²⁷ Manikón-aaí aúfáífimba Yónin-aaí símai agaimaréna séna Manikó séna isaao. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á wéna ení aambá wiyíniye siyáiyé

agaimaréna siyámiba Yónintafena siyáiyé. ²⁸ Simátime sé'a Yónini kísau seyaafá'-wáásiti kísaugomba iyáákaisana Manikó kawé'á uwánkaraiyo Manikó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa'-kawe'a uwátinkainiye Ísu siyáiyé.

²⁹ Taakisimó máún-kwaasiye úwoi-waasiye mináái isésa Manikómó siyáin-aaí érai'-aaí póta konanasá nombá maisínkáinkwae sésa Yónimpa'a kuráawe. ³⁰ Énifo Yóni Manikóni aambó aráátimákaimba ámáan-kawaa-waasiye ámáambo sun-kwáásiyé minámbá tínaaemba uwámesa ímba nombó máúmba kóuraawe.

³¹ Ísu moórá-aiiwara'a simátimena séna káfé'ó méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. ³² Miyán-kwáásiyáámbán-owe. Iyámpóisomba naaópa'a marupimbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miniyámpóimó uráantemba maaméran-kwaasi miyá wéowe. ³³ Yóni nombó maitínkáiwai ména ándá-aran-domba ímba wéna Manikóntáféna imáyáa éna tónkwará'á

ímba wénaisa'a wentáfé sé'a sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iyé wésewe. ³⁴ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúna'a kentáfé sé'a ándá-aran-done tónté'ó námae íyíwai póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'ó on-kwáásítí waásin-iyé wésewe. ³⁵ Énifo Manikó simátímakaintembo owí sésa Manikó kawé'ímáyááwáráwín-iyé wésewe Ísu siyáiyé.

Ísun-aísamaiya'a masawémbo fatiyain-ai.

³⁶ Moórá-kanaa ámáán-kawaa-waasigon-awí'a Sáimoni Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá tamandaaó súwana wení naaúmpa'a iyéna tómbá iwénowana ³⁷ mindáoopaken-aankaró'-ininko Ísu ámáán-kawaa-waasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénaiye-ai miníninkó iséna óntan-anafeumpimba asaa-wiyúmbó úm-basawembo wéromba maimaéna ³⁸ mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaeempa'a aísamaifimba iména ifí'á wétowana a'ní ka'maéna Ísun-aísamaiya'a kumúwana miníninkó ayáátáá'-a'nontausamba aísamaiyakemba wéuwaena aísamai wéamo'nena asaa-wiyúmbó úm-basawemba aísamaiya'a fatímarowana ³⁹ ámáán-kawaa-waasigo Ísumbo áántowi awánéna imáyáa éna séna minkwáásígó Manikón-aaimo siwáimó inkakaa aísamaiya'ó ita'ótokain-ininko aankaró'-ininkó

iyé-ímáyáá isinó séna miyán-ímáyáá úwana ⁴⁰ Ísu minkwáásígóntáféna séna Sáimoniyo moórá-ai simámenae súwana minkwáásígó séna óraako siyó súwana ⁴¹ Ísu séna moóráwigo óntambo tímíwai ména moóráwigomba sáwífa'-ontamba siyáánkai-taemo'-ontamba aména moóráwigomba kári'-ontamba moórá-taemo'-ontamba ámisana ⁴² aanáfómbó amí-kánáá tisasarái óntamba ímba wéraisasarai saafá uwáéesarai wempá'á tíyana séna kanaán-ifo ímba méyámbá maénaumpo kenkáítí méyán-túwí'a tuwígauufatuwaumpo kokaiyo siyáiyé-ai Ísu Sáimonimba simámena séna mindásafena miyámó sintáféna minkáé'-wáásígórái tirunkó aamoí wéuwanakaaye. Moóráwigo áfááraumai aamoí wéuwanakaimba nááwa'iyó Ísu áisai éna súwana ⁴³ Sáimoni séna sáwífa'-ontambo maiyénamo aanáfómbó ímbo máamisanamo méyán-áwí'a tuwígauufatuwaiwai óraa'-aamoí wéuwanakaiye Sáimoni súwana Ísu séna mindásafe'ó súná é'a séne simásuwena ⁴⁴ koutauséna miníninkómbá awánéna Sáimonintafena séna miníninkómbá awánaao. Ení naaúmpa'ó iyúnda kentáási áwáu sísamaimo non-kwiyí-nómbá ímba siménana miníninkó ifí'á taisaná a'nimá sísamaiya'a kúmísana wení a'nóntausamba uwákáiyé. ⁴⁵ Ímba aaweyáá uwásinkanana miníninkó sísamai taamó'na-amó'na uráiyé. ⁴⁶ Kentáási áwáu ímba si'nómpá'á masawémbo asínkáánana miníninkó sísamaiya'a asaa-wiyúmbó im-básawémbá fatímai asínkáiyé. ⁴⁷ Mináái simáme sune. Miníninkóní seyaafá-sáwí-ímáyáá maisuwáúnda póna kembá óraa'-aamoí uwásinkena miyán-tántáá'á kawé'á uwásínkáiyé. Énifo moóráwigombo kári-sawi-tantaa'ó maisuwáúnda kári'-aamoí uwásínkáiyé Ísu Sáimonintafena simásuwena ⁴⁸ miníninkóntáféna séna ení sáwí-imayaa maisuwáúmne súwasa ⁴⁹ wesé'ó tómbó wénon-kwaasi keáimbá sésa waásiti sáwí-imayaa wémaitiyuwaiwai mindá nóran-kwaasiya'iyó suwaná ⁵⁰ Ísu miníninkóntáféna séna kentáfé amánkúnkumba óna'a ení sáwí-imayaa maisuwé'a kawé'á uwánkaumpo aáno úmai enarunkó kawé'á ína waaó Ísu siyáiyé.

8

Tuwímbai-inimba Ísumbo aráúúwakaan-ai.

¹ Minkákémbá Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopimpa'e kári'-naopimpa'e wénena Manikó wení waásimo kawáánin-ai ásé-ai simátíma'maena iyáiyé. Ísuwe wení kisau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi wénuwasa ² tuwímbai-ininte wénesa minínintómbá tuwímbai tí'a úwana Ísu kawé'ó uwátínkaron-inimba uwasá tuwímbai tirumpinkémbá sáwí-amutambo maitíyukain-inimba uwaná moórá-inimba Mágátáraa-naopakemba áwí'a Máriyaa Ísu wenarumpinkémbá afakaeté-sawí-amutambo maiyáúkon-ininko úwana ³ moórá-ininkon-awí'a Yóána awaakón-áwí'a Súsana úwasa tuwímbai-ininkwara'a uwasá miyáumai-inimba ésa kentí moparáwímpinkémbá Ísune wení kisau-waasiye túwa'nai úmaesa kuráawe.

Moóráwigo ánúuntumbo tu'makáin-ai.

Mátíyu 13:1-23, Máaka 4:1-20

⁴ Naaó'-naoken-kwaasi sáwífa'a Ísumpa'a tóso uwaná Ísu simátiména séna ⁵ moóráwigo ánúuntumba maimaéna kisaufa'a wéwena mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba

aampa'á kuwéraisasa waási tasasámpasukaawana numagó fáí'nasukaiye. ⁶ Tuwímбай-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna karuwéna anoniyaim-barafa'a póna aáénkaraiye. ⁷ Tuwímбай-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímбай-anauntumba kawé'-máráfimbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwifa'-aramba iyáiyé. Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáiyé.

⁹ Súwasa Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa minkwáé'mái-ááígóni áwáu sinatá ísáano suwaná ¹⁰ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aaigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímisa'a wéisaafó fi'on-kwaasi waé'mai-aaí aantemba wésimatimumpo ísáambanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe Ísu siyáiyé.

¹¹ Ísu simátimena séna minááígóni áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigo ánáuntumbo tu'maráinten-úmai Manikón-aaí simátimisana ¹² tuwímбай-anauntumbo aampa'ó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Manikón-aaí ísááwana waántáwanko imáyáa éna Manikón-aaísafesa timankúkumba iyana sáwí-ampakemba kawé'-ámpá'á métkáífo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétyuwaiye. ¹³ Tuwímбай-anauntumbo óntankwara'-marafimbo kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Manikón-aaí ísésa aamoí ombánifo ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ontáfesa kárika'a timankúkumba owaná fi'o-fi'on-tantaako tisasá miwán-imáyáa ésa Manikón-aaí ifátukaawe. ¹⁴ Tuwímбай-anauntumbo karaampimbó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Manikón-aaí ísáámbanifo marapá-úmbái-tántáátáfesa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa fi'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-imáyáágo Manikón-aaí faráátasuweisasa ímba Manikóni kísau wémaewe. ¹⁵ Tuwímбай-anauntumbo kawé'-máráfimbó kúmimba waási tirumpintá kúmísasa Manikón-aaí ísésa kawé'-imáyááwará'-wáási ísésa tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ésa fasi'ámai mésa Manikóni kísau maésa fi'owi wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Ómbó kúrakain-aaí.

Mááka 4:21-25

¹⁶ Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a maránááfo afora'á mósá makéwasa seyaafá'nánká naaúmpa'o iyiyamba awánanááwe. ¹⁷ Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á aforá paapé ínaa awánanááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a aforá paapé ínaa awánanááwe. ¹⁸ Ísáán-aaí imáyáa úmai kawé'án-oro. Manikón-aaímo ísámaimo kawé'ó owi Maníkó túwa'nai ínaa moórá-aaíwara'a isanááwe. Manikón-aaímo ímbo ísámai kawé'ó ésa karo'á sésa kawé'-úmai wéisaumne sewí tirumpinkémbá maimainana ímba wéniye. Mindásafe'a ísáán-aaí imáyáa úmai kawé'án-oro Ísu siyáiyé.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.

Mátíyu 12:46-50, Mááka 3:31-35

¹⁹ Súwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa sáwifa'-waasi Ísuwe mésa sisipáá uróntafesa ímba naaúmpa'o iyúmba máápata tamérowasa ²⁰ mindáúmpá'ó méron-kwaasi Ísuntafesa sésa enanówe enáfárawaisaiye embá awánánae sésa máápa'a taméraawe suwaná ²¹ Ísu seyaafá'-wáásísáféna séna Manikón-aaímo ísésa kawé'ó iyawi kesinówe kesifárawaawin-owe Ísu siyáiyé.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aaí.

Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41

²² Moórá-kanaa Ísu wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba iyátena nonkwaaúnkóni menáipá'á kónae séna miwísé'a kúmba ²³ Ísu aú'n-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántáafan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafó sésa ²⁴ inkaiséna Ísumba koaúsésa sésa óraakoo puwúnafosaawe suwaná Ísu iyáfasinana fiyúndágonite nonkóntéfafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó étuwowana ²⁵ Ísu simátimena séna kentáfé'a nóra séra ímba timankúkumbo onkákéná wéseo súwasa táátafesa ésa keáímbá sésa nóran-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaiyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maisukáin-aaí.

Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20

²⁶ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káírí-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowana ²⁷ mimbárafá'ó kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbárafá'á kumúwana moóráwigo mindáópakewi Ísumpa'a téna wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna ayáátáaka'a unáánkwátói-iyaimba ména ímba wení naaúmpa'ó maúmba waásimo utátinkón-ontan-aifa'a mérowana ²⁸⁻²⁹ sáwífa-kanaa misáwí-ámútánkó sáwí'a uwánkowasa waási káráwiyesa aiyayaanka'a kárá'umarowana misána tarátuwená misáwí-ámútánkó áí'maena máásai-marafa'a máánkarowana Ísumo túmba awánéna wáá'a túwana Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana Ísu óraakon-iyé séna aisamaifimba kifaena óraaka séna Ísuwo iyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo sínkamonafonifo nóra uwásinkainono súwana ³⁰ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásigó sáwífa-sawí-amutamba wenarumpimbó mérontafena séna kesúwí'a sáwífa'nanka úne séna mérowasa ³¹⁻³² omápa'a sáwífa-poi mésa umá wénowasa minkwáásigó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa óraaka sésa waántáfa'a ímba sí'maraaó. Mimpói tirumpintá sí'maraaó suwaná miyán-oro súwasa ³³ sáwí-amutantomba minkwáásigón-arumpinkemba kárúwesa pói-tirumpimba koférówasa mimpóisómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantaténa nonkwaaúmpimbó kúwáférómba putásowasa ³⁴ póiyá'ó káráwiyowi awánéna minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa kisaufaka'ó méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá ³⁵ isésa koawánánae sésono kumbá Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutamba arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena Ísun-aisamaifimba kawel'-úmai mérowasa koawánéna táátafesa uwasá ³⁶ Ísu minkwáásigómbó kawel'ó uwánkowasamo awánon-aaí simátímúwasa ³⁷ isésa áfááraumai táátafesa ésa pósa Kégésaa-marafaken-kwaasi seyaafá'nánká Ísuntafesa sésa maambárafá'á ífá siyuwésa kóuwo suwaná nompín-táómpimba iyátowana ³⁸ sáwí-amutambo maisuwón-kwaasigo Ísuntafena óraaka séna esé'a kónae súwana íbanifo ³⁹ ení naaópa'a kuré Manikómó embó kawel'ó uwánkáin-aaí kosimatimiyo súwana Ísumo uwánkón-aaí mindáópa'a simátímó'maena kuráiyé.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mátíyu 9:18-26, Máaka 5:21-43

⁴⁰ Ísu Káírí-waaunkoni menáipákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba sáwífa'-waasi amu'makówana túwasa aamoí uwaná ⁴¹⁻⁴² moóráwigo ámáán-danka'ó káráwiyowin-awí'a Yáírásí téna Ísu óraakon-iyé séna aisamaifimba kifaena óraaka séna kímbara kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyé ane'á kota'ótorena asófáino súwana minináámárúgó sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukáin-arasigontafena afowá tasúwana Ísu wesé'ó kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa arááíwa'mae kuwaná ⁴³ moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naaeyámba ankówasa ímba kanaa'á asófankowana mináí'á úwoi wérowana ⁴⁴ miníninkó sáwífa'-waasifimba Ísumba arááíwa'mae wéwana wení unáánkwátói-araiya'a kota'ótorowana mindááéyánko é'ankowana ⁴⁵ Ísu séna nááwawa kesí unáánkwátóiyá'a ta'ótóráina'iyiyo súwasa seyaafá'nánká sésa ímbaniye suwaná Pítaa séna óraakoo sáwífa'-waasi famé'maesamo iyómpimba ta'ótokaawe súwana ⁴⁶ Ísu séna kempínké-fási'áénkó moóráwigomba kawel'ó uwánkáímba awáné'á sé'a moóráwigo kesí unáánkwátóiyá'a ta'ótokaiye sune súwana ⁴⁷ miníninkó imáyáa éna ímba aúpa'á úmpo é'a suwánaraiye-imayaa éna anekembá tata'á úwana Ísun-aisamaifimba kifaena seyaafá'-wáási túranka'a wení unáánkwátóiyá'a ta'ótorowanamo asófankon-aaí simátímúwana ⁴⁸ Ísu séna kesímánaako kentafé sé érai'a súwa'nai índawin-iyé sénda póna áí'a

é'ánkáifo kawel'-úmai waaó Ísu siyáiyé.

⁴⁹ Ísu mináái wésuwasa ámáán-danka'ó káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáifo óraakontafe ténafo simámuwo suwaná ⁵⁰ Ísu mináái iséna Yáírásintafena séna minááisáfé ímba áákaurauwo indá kentafé amankúnkúmba inaná enayáámúnko kawel'-úmai méniye Ísu séna kúmba ⁵¹ Yáírásini naankóni ewaa'á wéna arááíwa'mae kun-kwáásísóntaféna maanká'-méwaro séna Pítaane Yónine Yémsine minárásigón-anófoiyé tí'maena naaúmpa'ó iyúmba ⁵² mindáúmpá'ó méron-kwaasi óraa'-ifi'á wétowana Ísu séna ímba ifi'á taaró. Minárásigó ímba pukáifo úwoi aúma wéraiye súwasa ⁵³ minkwáásísómbá é'a pukuráiyé-imayaa ésa Ísun-awiyáái uwaná ⁵⁴ Ísu minárásigón-ayáánka'a ta'ótorena séna inaamarúgóo iyáfasinaao súwana ⁵⁵ minárásigón-amanko arupimbá túwana minúwóiyáámbá iyáfasinowana Ísu séna tómbá amíyana náino súwasarai ⁵⁶ anófoi táátafesarai uyaná Ísu óraaka séna kemó únda-aaí ímba simátímékaiyo siyáiyé.

9

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-ai.

Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13

¹ Ánaeemba Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména tí'o índawaasi asófatinakai-fasi'aemba tiména ² séna Manikó wení waásimo kawáánin-ai kowésimatime'a tí'o índawaasi wéasofatinke'a oro séna ³ aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Táumba ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tómbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae koró. ⁴ Manikón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba naambó timíya'a mindáúmpá'aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fi'on-daopa'a koró. ⁵ Moórá-naopa'o wiyasamo ímbo naambó timíyana Manikó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aiyowáí'a é'a tísamaifakembaramo uwáéntemba uwá'mare'a koró Ísu simátimuwasa ⁶ wení kísau-waasi tuwésa naaó'nao'a wénesa Manikóni ásé-ai simátíma'mae wéwesa tí'o ún-kwaasi asófatinakafa'a kuráawe.

Éroti Ísun-aaimo ísarain-ai.

Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16

⁷ Ísuni kísaugon-ai símae iyúwana Kárirí-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna óraa'imayaa uráíye. Ísuntafesa tuwímbai sésa wemá Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba iyáfasinkaiye suwasá ⁸ tuwímbai sésa wemá Manikón-aaimo simátímakaiwain-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaó'fá'á Manikón-aaimo simátímakaawifinkemba moóráwigo pukáimpinkemba iyáfasinkaiye suwaná ⁹ Éroti miséyááfá'áái iséna séna kemá séwánasamo Yónimba anuwarambá kambísówanamo pukáimbanifo minááímó wéseмба náawa'iyompo awánánaumne Éroti símae iyáíye.

Sáwífa'-waasi tómbó tímakain-ai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13

¹⁰ Ísuni aantá-waasi Ísumo timún-kísau maisuwésa wempá'á tésa seyaafá-kísáúmó máún-ai simámúwana Ísu miwí aantemba tí'maena Pétésáíta-naopa'a komérowasa ¹¹ énifo sáwífa'-waasi isésa arááíwa'mae kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Manikó wení waásimo kawáánin-ai simátimena tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

¹² Asófatinowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi Ísumpa'a tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáindara'a tí'márénasa ewaa'náópimpa'a wénesa tóné naané saafá oro suwaná ¹³ Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa miwí sésa kári-tomba séfataasewara kae'-mófáá'wará'á wéraiwo sáwífa'-waasifimba ímba kanaan-ínifo tómbá koméyánorowa wéseno áisai esa suwasá ¹⁴ sáwífa'-waasi 5,000 waai uwasá aarewé iyámpóíye mérowana Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái tuwínkaa tuwínkaa'úmai 50 50 mara'á méraaro simátíméro súwasa ¹⁵ isésa miyá uwátinkówana ¹⁶ Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wará'á maisoréna wiyómpa'a kararéna Manikóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwífá'á-wáási tímúwasa ¹⁷ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-ai.

Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29

¹⁸ Moórá-kanaa Ísuwe wení kísau-waasiye mérowana Ísu aantemba Manikómpá'á inái simásuwena tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁹ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitínkáándawi éne sewasá tuwímbai sésa naaó'fá'á Manikón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa naaó'fá'á Manikón-aaimo simátímakaandawi pukáandafinkembo iyáfasinkaandawi óne wésewe suwaná ²⁰ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Pítaa séna Manikó iyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne súwana mináái ímba simátíméro Ísu óraaka siyáíye.

Ísu puké'a iyáfasinanaumnemo siyáin-ai.

Mátíyu 16:21-28, Mááka 8:31-9:1

²¹ Ísu séna mináái ímba simátíméro simásuwena ²² séna kembá waási úrankomba sí'lo inda-i'a uwásinkesa Yúndaa-óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo senkwáásíyé tínaaemba uwásimesa sínkamiya'a púwóndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna Maníkó íyáfasisinkainiye Ísu siyáiyé.

²³ Ísu seyaafá'nánká simátimena séna kembó sirááiwaenaé siyawi tirááiimo táinda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraa-taimo súwaata'mae'lo kondantembá kembó sirááiwaiyawi umbai-tántáá'á aasiyaasi-kánáá timíyasa minúbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁴ Tirááiimo táinda-i'lo ésa ímba kawé-úmai ménaafo kentáfésa ísámai tirááiimo táinda-tantaa'lo tuwésamo puwésa aú'ia úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁵ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó wémaesamo puwíyambo éna mintántáá'ó ímba túwa'nai íniye. ²⁶ Kesááiwara kenkwárá'ó tigaemó uwásínkáamba pó'a ánaaemba kemó marapá'ó kúmónnda miwí sigae uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaaembo kesí sáwara kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóní kísau-waasiti sáwara'lo marapá'ó kúmónnda miwí sigae uwátinkanaumne. ²⁷ Érai'a simátimé'a sune. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímbo pukénka'a Maníkó wení waásimo kawáánimba awáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu fi'on-kuwawaa'lo faúkáin-ai.

Mátíyu 17:1-13, Mááka 9:2-13

²⁸ Ísu simátimena afakaumboé-no'waana'i miyáumai waéna Pítaane Yónine Yémisine tí'maena inaimó síndasafena omápa'a iména ²⁹ inai wésuwana ói'a fi'on-oi'a faufúwana wení unáánkwátóiyakemba waéni'a kéna tógáyáagaya úwasa ³⁰⁻³¹ awánomba kae'-wáásíyái wíyómpakemba paapé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi túwá'narai Ísuwe'a aai wésuyana wíyómpake-sawara'a wérowarasarai naaófá'á Maníkó Ísuntafena séna Yérúsaremufa'a puwíníye siyáimba ampáánká'á miyá íniye-ai wésuyasa ³² Pítaae'lo méroyan-kwaasi tún-kwaémomba íyáfasinesa Ísuni sámó kaimbá Ísuwe'a méroyan-kwaasi tuwánomba ³³ mindárai Ísumba ímba auwésarai iyóyanka'a Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa kawé'á ímbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá ónaumne Pítaa ímba imáyáamo úmba úwoi siyáiyé.

³⁴ Miyá wésunka'a ainánkó kuména káátaguwasa táátafesa uwaná ³⁵ ainámpínkémbá aagó aantemba séna miwá kesáánimba éna kemó íyáfasinankaundawin-ifo wenáái isáaro ³⁶ súwasa awánomba mindárai wíyómpa'a íyúyana Ísu aantemba mérowasa awánomba minkánáá ímba simátimesa mináái úwoi ta'ótokaawe.

Ísu sáwi-amutambo maiyáúkain-ai.

Mátíyu 17:14-21, Mááka 9:14-29

³⁷ Aafáyáraamba omápakembo kúmúmba Ísumpa'a sáwífa'nanka tóso uwaná ³⁸ miwífínkémbá mooráwigo óraaka séna óraakoo maawá kímбора kesáánimban-ifo arumbá uwánkaao. ³⁹ Sáwi-amutanko arumpimbá taména wáá'a téna fame'naame'á isaná tanaambá fágufagu wéna áwáayaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aiyayaamba ku'wisáná miyá úmae wéiyena sáwí'a wéuwankaisa'a ⁴⁰ ení kísau-waasisafe sé'a sáwi-amutamba arumpínkémbá maiyáúwáaro súnsa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana ⁴¹ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbái wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno simátimena miníyámpóigón-afowantafena séna enáánimba ái'mae tiyó Ísu súwana ⁴² ái'mae túwana misáwí-ámútánkó miníyámpói fame'auwowana tanaamba fówana aiyayaamba ku'wisáná aigaregó nonkáánúwana Ísu awánéna misáwí-ámútánkóntáféna séna auwé kóuwo séna miníyámpói kawé'á uwánkena afowántáféna séna ái'mae waaó súwasa ⁴³ Ísumo miyámó úmba Maníkóní óraa-fasi'aemba awánéna seyaafá'nánká táátafesa

ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-ai.

Mátíyu 17:22-23, Mááka 9:30-32

⁴⁴ Ísu seyaafá-kisáúmó maumba awánéna táátafesa uwaná wení kísau-waasisafena séna simátiménda tááka'a máráaro. Kembá waási úrankomba fi'on-kwaasi timíyasa sínkamiya puwónaumne súwasa ⁴⁵ wemó sún-aaigoni áwáu ímba isésa miwítí imáyáa umbai tówana

minááígóní áwáu aúpá'á wérowasa ímba ísámai kawé'á ésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aaí.

Mátíyu 18:1-5, Máaka 9:33-37

⁴⁶ Ísuni kísau-waasi mósimesi-aaí sésa kentááfínkémbá nááwa íyáákaiyo sésa keáímbá símae kuwaná ⁴⁷ Ísu miwítí imáyáa iséna moórá-iyampoi áí'mai amándára'a ankéna ⁴⁸ simátimena séna kentáfésa imáyáa ésa iyámpóimo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai Manikó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe. Kempínkémbá tuwímbai sé'a kemá kári'-waasi únemo siyawí Manikó minkwáásísáféna wéiyaakaawe wésiye Ísu siyáíye.

Kentí kisaugomba ímba sáwí'o on-aaí.

Máaka 9:38-40

⁴⁹ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wéraintafe auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfínkén-kwáásín-ifo ímba miyámó indá étuwaasosa siyáumne Yóni súwana ⁵⁰ Ísu séna ímba tufínankaaro. Kentáásí kisaugomba ímba sáwí'o owí úwoisa wésuwa'nai-owe Ísu siyáíye.

Sámériyaa-waasi Ísumba ímba naambó ámakaan-aaí.

⁵¹ Manikó Ísumba aiyáinana wiyómpa'o iyínda-kanaa ampáánká ténena úwana Ísu wenarumpín-imáyáa éna óraaka séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna wéna ⁵² wení waásisafena kowáíyan-damba kosaafá wéiyaro séna ti'marówasa aifa'á Sámériyaa-waasiti naaópa'a kuwasá ⁵³ Ísu Yérúsaremu-naopa'o wínda-aaí isésa tirunkó sáwí'a úwasa ímba naambá tímúwasarai ⁵⁴ wení kísau-waasifinkemba kae'-wáásiyáí Yémisiye Yóniye'a mináái isésarai sésarai Fasi'aénkóo Manikó wiyómpakemba iyamá tuwáinana kuména minkwáásí kafúkoro-aaimo suyambá wéankaiyo suyaná ⁵⁵ Ísu méfaerena óraaka séna ímba miyá sekaiyó súwasa ⁵⁶ mindáópa'a tuwésa fi'on-daopa'a kuráawe.

Ísumba arááiwaenaemo siyáan-aaí.

Mátíyu 8:19-22

⁵⁷ Aampa'á wéguwana moóráwigo Ísuntafena séna seyaafá'-náópa'o níndafa'a esé'a nónaumne súwana ⁵⁸ Ísu minkwáásígómbá simámena séna waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko kumpaapé uráundawi ímba naambá úmake'a wéwaumne séna ⁵⁹ minkákémbá moóráwigontafena séna sirááiwaímae tiyó súwana séna óraakoo kemá méraanana kesífo puwina utámare'a embá arááiwaenaumne súwana ⁶⁰ Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaambo owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá Manikómó wení waásimo kawáánin-aaí simátíma'mae wínone súwana ⁶¹ moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo embá arááiwaenaumpo aifa'á kesimááraa siyáámba timé'a embó taarááiwaenda kanaawá'íyo súwana ⁶² Ísu séna Manikóní kísauomo ómbaresa maiyésamo ifátuwesa fi'on-imayaamo owí Manikó wení waásimo kawáánipa'a ímba kanaa'á kísau maenáawe Ísu siyáíye.

10

Ísu 70 waasi kísauomo tímakain-aaí.

¹ Ánaaemba Fasi'aénkó sáwífa'-waasi 70 waasi íyáfasintinkena kaekae'á uwásuwe wemó wínda-naopimpa'a aifa'á kónáawe séna ² Manikómpá'ó tiyantafesa wenáái kosimátíma'mae koró-áái simátimena séna kísaufa'a sáwífa-tomba áfu karáísasa mintómbó fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraafo kisaugoni afowámpá'á inaí siyana kísau-waasi ti'maráínasa mintómbá fakaránááfo koró. ³ Sipisípi-araa'a wíwana áwáífiyaamo in-iyáánkómó intenkáámbó on-kwáásífa'á ti'maráinaumne. ⁴ Óntambo inai-inaimó sí-unámbá ímba maimaé wé'a tón-unámbá ímba maimaé wé'a tisamai ánáamba ímba maimaé wé'a aampa'ó wéwe'a ayáatáaka'a ímba úwoi-aaí símae wé'a ⁵ moórá-naumpa'o iyé sé'a faru úmai méraiyataao seró. ⁶ Siyana faru úmaimo méraíndawimo éna mifárú-áái wempímbá wéínifo ímba faru úmai méraíndawimo éna mifárú-áái kouwé-eréna kembíwífa'á tınıye. ⁷ Kísauomo maíyawí méyámbó máéntafe'a tímínda-naumpa'a imé'a tímíyan-tomba nánáawe. Ímba fi'on-daumpimpa'o níyamba tímíyan-daumpa'-aantemba iméarao. ⁸ Moórá-naopa'o wíyamba naambá tímésa tómbá tímésa iya'o wéne'a ⁹ mindáópa'o tí'o inda-waasi asófatinke'a simátíme sé'a Manikó wení waásimo kawáánínda-kanaa kempá'á kárika'a tınıye simátíméro. ¹⁰ Moórá-naopa'o wíyambo

naamba ímbo timíya'a aampa'á wéwe'a afora'á simátíme sé'a ¹¹ kentí naaópakembara sísamaifakenta uwátuwaundasa Manikó kembiwí ímba aamoí uwátinkáintafeta aiyowáí'a úmai aráátimune. Ísáaro. Manikó wení waási kawáámó índa-kanaa ampáánk'á'á tñena ísa'á tñaaemba uwámewe simátíméro. ¹² Simátíme sùne. Manikó waásimo méraawini áwúsafena tísai índa-kanaa tñnda naaófá'á Sónómu-naopa'o méronkwaasi sáwí-waasi sáwí-meyamba timínifo kembiwímó tñaaembo uwátimiyán-kwaasi sáwí-meyamba áfáaraumai timíníye Ísu siyáíye.

*Ímba aaimó ísaraan-aai.
Mátíyu 11:20-24*

¹³ Ísu simátimena séna Kórasi-naopaken-kwaasiye Pétésáita-naopaken-kwaasiye káráwiyoro. Naaófá'á Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Manikón-aaimo ímbo ísaraawifimbo fí'o-fí'on-kisau ímbo awánaraan-kisauo maéwándamo awánarekaa kentí sáwí-awau tukáawisino. Sáwí-awau tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Manikó tuwánaraisino. ¹⁴ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wé'e'a Manikó waási méraawini áwúsafena tísai índa-kanaamo tinda Manikó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíníye-ímayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawí-meyamba timíníye. ¹⁵ Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré sé'a wíyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe Ísu simásuwena ¹⁶ wení kisau-waasisafena simátimena séna kentáái ísámai kawé'ó owi miyámó ombá kesáái ísámai kawé'á wéofó tñaaembo uwátinkááwi kenkwárá'á miyá wéowe. Tñaaembo uwásinkááwi miyámó ombá si'mákaiwainkwará'a miyá wéowe Ísu siyáíye.

70 waasimo kouwékáan-aai.

¹⁷ Ísu súwasa minkwáási 70 waasi ísésa wété urésa Ísumpa'a tóso ésa aamoí tauwánkesa sésa Fasi'aénkóo sáwí-amutantontafe séta Ísun-awika'a sumpo tiyuwé kóro súnasasa ísésa kóuraawe suwaná ¹⁸ Ísu séna miyá owaná wíyómpakembo aafáyáumo tóráintemba wíyómpakemba waántáwankombo maisukáimba awánaraumne. ¹⁹ Simátíménda ísáaro. Fasi'aembá timúna pó'a waaifainkómó fáíndamo é'a ímba puwíyana áwáífyaaamo índa-ufonkwankomo fáíndamo é'a ímba puwónááwe. Tímakaunda-fasi'aenko waántáwankoni fasi'aénkómbá iyáákaimba póna ímba seyaafá-tántáákó sáwí'a uwátinkainíye. ²⁰ Sáwi-amutantomba kentáái ísésa kóuraantafe'a ímba aamoín-oyo Manikó wíyómpa'a aúfáifimba kentúwí'o agaimakáintafe'a aamoín-oro Ísu siyáíye.

*Ísu Manikón-áwí'o mósá makáin-aai.
Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17*

²¹ Minkánáá Manikóní Ufaen-ámútánkó Ísumba ímáyaá amúwana arunkó kawé'á úwana séna kesifóo wíyómpa'wara marará'wárá'ó káráwíyaandawí óne. Seyaafá-tántáá'á ísáúmne sen-kwáási ímba simátíme úwoi-waasi simátíme miyámó iyantafena ánkáisa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Manikóntáféna simásuwena ²² simátimena séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwíyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáu ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáu suwánariye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáu ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáu awánaraumne. Kesifoní áwáumo aráátimundawí wéawanaawe Ísu siyáíye.

²³ Ísu simátimena méwaerena wení kisau-waasisafena aantemba séna awánaafo tirunkó kawé'á ína'a méraaro. ²⁴ Simátíme sùne. Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowiye óraa'-waasiye kembiwímó wéunda-kisau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai ísánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu wení kisau-waasisafena siyáíye.

Sámériyaafakewi namuro-wáásímó áwa'nai uráin-aai.

²⁵ Moórá-kanaa Ísu wenáái wésimatimuwana moóráwigo amáámbo kawé'-úmaimo isówi Ísumpa'a téna áisai úmai Ísumba ísánae séna óraakoo nóra úmaiya aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ²⁶ Ísu séna Manikón-aai aúfáifimbo awánaánda minááísáfé nóran-ímayaaawa óno súwana ²⁷ minkwáásígó séna Manikón-aai aúfáifinken-aigo séna kentiruné kentí ímáyaawe kentí fasi'aéne Manikómpá'á kentí Fasi'aénkómbá áméro séna kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí waási-ímayaaawara'a oro siyáíye súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo miyámó é aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ínone Ísu siyáíye.

²⁹ Súwana minkwáásígó imáyáa éna fi'on-kwaasi suwánésa kawel'-wáásín-iyé síwae séna Ísuntafena séna kesí waási nááwa'iyó súwana ³⁰ Ísu séna simátiménda isaaó. Moóráwigo Yúndaa-waasi Yérúsaremu-naopakemba Yériko-naopa'a kónae séna aampa'ó wimbá umén-kwáási ta'ótokesa wení unáánkwátóí awá'maesa tufú'marááwana puwíndasafena aampa'á méraisana ³¹ moóráwigo Manikóntáfénamo isámai póimo tufú'mai agáiwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana kóawanena moórá-aanawaisafa'a kóyáákaisana ³² moóráwigo Rifáin-anaankakewi áamáan-daumpa'a kisaumo máiwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana wení ewaa'á wéna kóawanena moórá-aanawaisafa'a úwoi kóyáákaisana ³³ moóráwigo Sámériyaafakenkwaasi miwí Yúndaa-waasiti namuro-wáásifinkémbá moóráwigo minámpá'ó wimbá koawánéna arumbá uwánkena ³⁴ wení ewaa'á koména masawémba ándá-aran-donkwara úmai afifimbá a'ankéna asáá uwánkena mósá farámbai wení tónki-poifimba ankéna ái'maena wááumo ten-kwáásímó wáén-daumpa'a móankarena káráwiyena ³⁵ iyáfasinena aafáyáara'a mindánkón-afowámbá kae-kánáá-kisáúgóní óntamba aména séna kawel'-úmai káráwiyé wenané'ó tówénda-ontambo é'a ke té'a anondáá embá mááméno simásuwena kóuraye Ísu simásuwena ³⁶⁻³⁷ nóra úmaisaawa aúí'a úmaisa maé'mae'a ónaumno súwaintafena Ísu áisai ena séna umén-kwáásímó tufúkáan-kwaasigoni waási minkáúmbó-wáásifinkémbá nááwa'iyó Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá uwánkena áwa'nai uráiwai wení waásín-iyé súwana Ísu séna wemó intembá komé miyá ínóne Ísu siyáíye.

Máátaante Máriaante-taai.

³⁸ Ísu wení kisa-uwaasise'a aampa'ó kúmba moórá-ininkon-awi'a Máátaamo méron-daopa'a kúwana Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana ³⁹ iména aai wésuwana minínínkón-áúnkon-awi'a Máriaa Ísuntafena óraa'-waasin-iyé-imayaa éna aisamaifimba taména wenáái wéisowana ⁴⁰ Mááta seyaafá-tómbá wéagaena óraa'-kisa-u wémaena óraa'-imayaa éna Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesúngo ímba súwa'nai isa'á keyáá óraa'-kisa-u wémaumpo kentafé ina imáyáa óno. Simámínana tasúwa'nai íno súwana ⁴¹ Ísu arumbá uwánkena séna Máátaao sáwífa-tantaa'a óraa'-imayaa ónana enarunkó umbai wétaifo ⁴² kesááimo isáámba mindá óraa-tantaa'a póna mindásafena Máriaa méraifo ímba ifátuwe'a ai'máranana wíníye Ísu siyáíye.

11

Manikómpá'ó inaimó sen-áái.

Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

¹ Ísu moórá-kanaa Manikómpá'á inái wésuwasa wení kisa-uwaasi mérowana Ísu simásuwowana wení waásifinkemba moóráwigo séna Fasi'aénkóo Yóni nombó maitínkáiwai wení kisa-uwaasi simátímísasa Manikómpá'ó inaimó sentembá kentáá simásimínata Manikómpá'á inái senó súwana ² Ísu séna Manikómpá'ó inaimó siyamba maará seró.

Kentáásifowao enáwí'o iyáákarain-awita mósá maráúmne. Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. ³ Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó.

⁴ Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwána miyáumaisa kentáási aoisaambá maisiyuwaaó.

Sáwí-yantaapinkembo kentáá ma'máimo awánáindasafenamo ínamo e wasiyuwaaó.

Miyán-áái Manikómpá'á seró Ísu siyáíye.

⁵⁻⁶ Ísu simásuwena simátiména séna moórá ení waásigo némpakemba nó'waan-afufumba tína ímba tómbá maké ení waásigoni ontafá'á wée áisai e sé kesí waásigo némpakembo tímá ímba tómbá makáunana úwoi méraifo tómbá símina'a mááméno sína ⁷ wení naaúmpakemba séna ontá wisuwéta kesí aare-iyámpóiseta súsá waiguráumpo ímba iyáfasine'a aménaumpo kóuwo síníye. ⁸ Kesí waási pó'a aménaumne-imayafena ímbo ínanamo éna ayáátááka'a mináái wésinana ímba aigae ínana mináái wésindasafena iyáfasinena aminíye. ⁹ Miyaráán-úmai simátíme súne. Manikómpá'ó inaimó sembá áisai úmae iyíyana tímíníye. Áántamae iyíyana kentáái isáíníye. Saafá úmae iyíyana Manikó aráátimíniye. ¹⁰ Áisai íyanamo éna Manikó tímíníye. Áántewanamo éna Manikó kentáái isáíníye. Saafá íyanamo éna Manikó aráátimíniye. ¹¹ Kembíwi iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo mófáá'a simiyómó siya'o é'a ímba iyaankafayaambá tíménááwe.

¹² Kokóri-auma simiyómó siya'o é'a ímba iyoiyoimba tíménááwe. ¹³ Énifo sáwí-waasin-oyo

kentáánintomba kawé-tántáá'á wétiméfo wíyómpakemba kentáásifowa kawé'-aantembo iwáí póna ení Ufaen-ámútámbá simiyómó síyawi Manikó wení Ufaen-ámútámbá timíniye Ísu síyáíye.

Ísunte Piyésepurinte-taai.

Mátíyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

¹⁴ Moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásigó ímba aai wésuwana Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásigó aai súwasa sáwífa'nanka awánésa táátafesa uwásá ¹⁵ tuwímbai sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Piyésepurí fasi'aémbá ámisana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye suwasá ¹⁶ tuwímbai Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa éraira Manikómpákéná kunkáanaí ímbo awánáúnda-kisau mainata awánaano suwaná ¹⁷ Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-akumba aaimó tuwintáán-akumba póna tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ¹⁸ Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'-ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'ó sembá Piyésepurí fasi'aémbá ámisana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá ¹⁹ éniyo Piyésepuríni fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwardarakaa kentí waásiwara'a Piyésepuríni fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe. ²⁰ Éniyo kemá Manikóní fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwaúndasafena Manikóní fasi'aémbá kempímbá paápé isa'á wéawanaawe.

²¹ Moórá-aai ímáyaan-oro. Fasi'aén-kwáásigó

paróí tokéna wení naaka'á káráwiyaisana wení moparáwímbá kawé'-úmai wéraifo ²² moóráwigo wení fasi'aémbó iyáákaraiwai téna tatufú'mai wení paróí fasi'ámaimo ta'ótokaim-paroi tatafiyéna wení moparáwímbá tatafiyena tuwín-timakaiye.

²³ Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásiyáámbá owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba wété uwáguraawe

Ísu síyáíye.

Sáwí-amutanko kouwékáin-aai.

Mátíyu 12:43-45

²⁴ Ísu simátimena moórá-aai séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwáána séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena ²⁵ téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawé'á uwásukaisana taawánéna ²⁶ tauweréna afakaeté-sawí-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'ó uráawi tí'maena minkwáásigón-arumpimba taméraawana moórá-sawí-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásigó sáwí'a úmai méraisasa ánaemba sáwífa-sawí-amutamba méraawana wemá óraa-sawí'a úmai méraiye Ísu síyáíye.

Érai'a tirunkó kawé'á wéin-aai.

²⁷ Ísu mináái simátimuwana sáwífa'-waasifinkemba moórá-ininko Ísuntafena óraaka séna enanó embá ma'ánkarena náámbo ámakaiwaimba Manikó kawé'á uwánkaraiye súwana ²⁸ Ísu séna érai'a sémpo Manikó wenáái ísámai kawé'ó owímá óraa-kawé'a wéuwatinkaiye Ísu síyáíye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwó síyáan-aai.

Mátíyu 12:38-42, Mááka 12:12

²⁹ Súwasa sáwífa'-waasi Ísumpa'a tóso uwaná simátimena séna káfé'ó méraan-kwaasi sáwí-waasin-owe kentáfé'a wésemba Manikómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau mainata awánaanomo sembá naaófá'á Manikó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínífo mináái ímáyaan-oro. ³⁰ Naaófá'á Nínéfa-naopaken-kwaasi Yónaa uráintafesa Manikó ai'mákaiyemo siyáantemba kemó ondá awáné'a Manikó ai'mákaiye sénááwe. ³¹ Naaófá'á Yúndaa-waasiya'a káráwiyowin-awi'a Soromoní kawé'-ímáyááfinkémbá aai wésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái kóisánae séna wémena kuráíye. Káfé'a kemá Soromonimbó iyáákarauwadi mérauna'a kesáái ímba isáámbo póna ánaemba Manikó waásimo méraawini wáwasafenamo tísai índa-kanaamo tinda miníninkó kembíwí aafimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái táisaraumpo Soromonimbó iyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenááimo isááraamba ímba isaraawe síníye. ³² Naaófá'á Yónaa Nínéfa-naopa'a Manikón-aai kosimatimuwasa isésa sáwí-awau tuwésa Manikón-aai isaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáákarauwadi mérauna'a

kesáái ímba isáámba póna ánaaemba Manikó waásimo méraawini áwáusafena tísa índa-kanaamo tinda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembiwí aaifimbá maitinkésa sésa Yónaa-ai iséta sáwí-awausa tukáundasaanifo Yónaambo iyáakaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái is'élo sáwí-awau tūwáaraamba ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe Ísu siyáiyé.

Túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-áái.

Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23

³³ Ómbó kúra'maresa ímba aúpá'ó maráiyamba afora'á makéwasa naaúmpa'ó iyiyawi awánánááwe. ³⁴ Miyáumai túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-tántáá'án-iyé. Túrankomo kawé'-úmáimo awánánanamo éna seyaafá'-ímáyáá sámó kainifo túrankomo ímbo kawé'-úmáimo awánánanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwínkáíníyé. ³⁵ Kentí sámó kain-tántáá'á tūnkweifainifo kentúra'a káráwimái kawé'-án-oro. ³⁶ Kentí imáyáago ímba kumeu'ó índa seyaafá'á sámó wégaimba ónkómó sámó kátínkáintemba póna kentí imáyáago kentúra'a sámó kátinkainíyé

Ísu siyáiyé.

Ámáán-kawaa-waasi sáwí'a owémó siyáin-ai.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 20:45-47

³⁷ Ísu mináái simátimuwana moóráwigo ámáán-kawaa-waasigo Ísumpa'a téna séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaáo súwana tómbó náíndasafena iména ³⁸ ímba ayáámba non-kwiyéna tómbá nówana minkwáásigó awánéna áatafena éna imáyáa úwana ³⁹ Fasi'aénkó awánéna simáména séna kemá ámáán-kawaa-waasi anaféúné táúfa'e paáká'-aantemba wénon-kwiyofo andáámpá'á sáwí'a uráisa'a túraníyamba é'a sáwí'a wéowe. ⁴⁰ Sáwí-imayaawara'-waasi méraawe. Manikó paáká'-tántáá'á éna andáámpá'-tántáá'é imáyáawe mindáwara'a uráiyé. ⁴¹ Kentí imáyáamo arupise é'lo kemó makén-tantaa'ó ímbo makén-kwaasi timé'lo é'a kentí imáyáago

kawé'á íníyé.

⁴² Kemá ámáán-kawaa-waasi kentí kisaufakemba kári-tonkwara'a tuwínkáa'-úmai siyáánkai maké'a moórá Manikómbá amé'a kawé'á é'a miyán-ámáámbá isámae wéiyófo óraa'-amaamba ifá'á tuwé' p'ó'a Manikómbá ímba imáyáa wéame'a óntan-iyain-kwaasi sáwí'ó uwátínkáántafe'a káráwiyoro. ⁴³ Kemá ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpa'a imé'a kawé'-áémpá'á waási túranka'ó iméraamba tiráái wétaiyé. Marupá'ó iméraawasa waási tuwánésa kawé'-ááímó sembá tiráái wétaifo kentúra'a káráwiyoro. ⁴⁴ Waásimo maipimbó utámakaawanamo kawáá'lisasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a owasá waási ímba wétuwanaafo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

⁴⁵ Ísu simátimuwana moóráwigo ámáámbo sún-kwaasigo Ísuntafena séna miyámó séndá kentááwará'á símai sáwíta uwásinkaane súwana ⁴⁶ Ísu séna kemá ámáámbo sen-kwáási kemó ámáámbo simátimén-aaigo umbái tíyáisa'a mináái ímba wétuwa'nai-ófo káráwiyoro. ⁴⁷⁻⁴⁸ Kentiwá'ná Manikón-aaímo simátimakowi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Naaófá'á kentiwá'námo uráántafe'a kawé'á uráawe sé'a utámakaapa'a to'waaí wéófo káráwiyoro. ⁴⁹ Naaófá'á Manikó kawé'-ímáyááfinkémbá séna kesááimo simátimiyawiye aráátimiyawiye ti'maráanasá miwífimbá wéniyasa tuwímba sáwí'a uwátinkesa tuwímbei tínkamiyasa puwónááwe Manikómó siyáímba mináái paápé uráiyé. ⁵⁰ Naaófá'wára afufumpinkwára ánaaenkwara'a Manikón-aaímo simátimakowi tínkamuwasa pukáantafena póna misáwí'ó uráawin-anonda-meyamba káfé'lo méraan-kwaasifa'a tñíyé. ⁵¹ Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwígon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Manikóntáfésa isámaimo pói tufú'maimo agáún-ontan-taare wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantembo iyún-onta wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowasa tufúwana pukáiyé. Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'lo méraan-kwaasi maenááwe. ⁵² Kemó ámáámbo sen-kwáási éraí-aaí ímba aúpá'ó tukáankakaa mináái isámai kawé'á owisinó. Kemá ímba isámai kawé'á ombá fi'on-kwaasiti aambá fáikaafó káráwiyoro Ísu siyáiyé.

⁵³ Ísu mináái simátiména máápa'a kumúwasa ámáámbo sun-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye tirumpimbá aaisambá aéesa fi'o-fi'on-tantaatafesa

áísai úmai ísáananamo ⁵⁴ aaimó kaentaén-ááímó sína'o é'a aaifimbá maenkánae sésa áísai uráawe.

12

Ímba kaumbo-kae'-áái serómó siyáin-aaí.

Mátíyu 10:26-27

¹ Minkánáá áfáaraumai sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáá uwaná Ísu wení kísau-waasi simátimena séna ámáán-kawaa-waasi kaumbo-kae'-ááiwára'-wáasiyáámbá ofó ímba miyáumai méraaro. Intóráin-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpímbá márááwana intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiti sáwí-aaí miyá wéifo kempímbá misáwí-ááigó óraa'a tifáinifo kentúra'a káráwiyoro. ² Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe. ³ Nó'waambo siyáan-aaí sán-káindara'a siyasa isánááwe. Aúpá'ó siyáan-aaí seyaafá'-wáási túranka'a siyasa isánááwe Ísu siyáíye.

Moóráwigo-aaroi inkáísóromo siyáin-aaí.

Mátíyu 10:28-31

⁴ Ísu simátimena séna kesí waási simátiménda ísáaro. Tuwímbai tínkamiya'a puwónááfo moórá sáwí'o uwátinkai-tantaa'a ímba wéraifo ímba miwísáfé'a inkáísóro. ⁵ Kemá simátime sune. Manikó méraifo wenááro inkáísóro. Wemó tínkamina'o puwiyambo éna kanaa'á ónkaifa'a mátiyuwainiye. Mináái Manikóntáfé'a inkáísóro-aaí sune Ísu siyáíye.

⁶ Ísu simátimena séna kári'a téntempaaran-dumama séfataase-numama kári'-ontankakemba kae-tóyaráán-óntánkákémbá wémeyanofo Manikó kíyaan-dumama ímbo awinkaiwái póna awánaraiye. ⁷ Numamá kári-tantaa'o awánaiwai póna waási óraa-tantaa'an-oyo ímba táá'a íno. Kenti'nóntáu toráúsíwain-ifo ímba táá'a íno Ísu siyáíye.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

⁸ Ísu simátimena séna simátime sune. Seyaafá'-wáási túranka'a kentáfésa sésa Manikó ai'maráisana kunkáiwai kesí óraakon-íye síyawisafe'a kemá waási úranko Manikóni kísau-waasi wíyómpakewi túranka sé'a kesí waásin-owe sénaumne. ⁹ Énifo waási túranka'a kembá tinaembo uwásimiyawisafe'a kemá Manikóni kísau-waasi túranka'a sínaemba uwátimenaumne. ¹⁰ Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Manikó maitiyuwáinifo Manikóni Ufaen-ámútánkómbá símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Manikó ímba maitiyuwáinana miwísé'a wa'é'wae'a íniye. ¹¹ Kesí waási-i'lo ontáfésa ta'óto'mai tí'maesamo óraa'-waasiye ámáán-kawaa-waasiye túranka'o mátínkaresamo aaifimbá maitínkéwa'o é'a nóran-aaímo síyamba ímba táá'a ínana ¹² Manikóni ámútanko siyan-aaí úwoi táaka tinkáina'a sénááwe Ísu siyáíye.

Óntawara'-waasigo sáwí-imayaamo uráin-aaí.

¹³ Súwana sáwífa'-waasifinkemba moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo kesifo púwisana kesuwaá seyaafá-tántáá'á maiyéna ímba tuwímbai wésimifo emá sinaná tuwímbai násimino súwana ¹⁴ Ísu séna kesí waásiyo mináái ímba kosénaumpo keáfáráwáiti moparáwímbá ímba tuwín-timenaumne simáména ¹⁵ seyaafá'-wáásisáféna séna waási kawé-úmaimo méraawiti áwáu ímba sáwífa'-moparáwimba makáafo moparáwímbá maénae séme'a máéfainifo kentúra'a káráwiyoro Ísu siyáíye.

¹⁶ Simásuwena moórá-aaí simátimena séna moóráwigo sáwífa'-moparáwimbo makáindawi wení kisaufa'a sáwífa'-tomba wéraisana ¹⁷ wenarumpin-ímáyáá éna sáwífa-tombó fáká'maimo máráanda-namba ímba wéraifo nóra ónaummo. ¹⁸ Miyámó é'a tómbó makáunda-namba tawísiye'a óraa'-namba úmare'a mimpímbá seyaafá-tómbá fáká'mare'a kesí moparáwinkwára'á maránaumne. ¹⁹ Miyámó é'ó é'a kesáfé sé'a seyaafá-tántáá'á ímbo aafáán-túwáanda toné noné námae iyé'a ayáatáaka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawé'á ína'a ménaumne sisaná ²⁰ Manikó simáména séna sáwí'o úmaemo iyónda-waasigo óne. Káfé'-no'waamba puwéma esáfémo makáanda-moparáwimba túwénana nááwa máiniyo Manikó siyáíye. ²¹ Marapá'á kesáfé-mópáráwín-aantembo makáiyawi miyán-kwáásín-oyo marapá-tántáá'-aantemba marésa Manikómpákén-tántáá'á ímba makáawe Ísu siyáíye.

Manikómpá'á imáyáa áméron-aaí.

Mátíyu 6:25-34

²² Ísu mináái simátimena wení kísau-waasisafena séna simátimena'a sune. Miyaráán-úmai méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo iyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²³ Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-iyé. Unáánkwátóimo iyamba úwoisambanifo waási túma óraa-tantaa'an-iyé. ²⁴ Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo Manikó miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Manikón-aúranka'a numamá kári-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a póna kentí tómbó éna timíniye. ²⁵ Kembiwimó óraa'-imayaamo é'lo é'a kemó maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátáaka'a méranaawe. ²⁶ Mindá kári-tantaa'a isa'á ímba kanaa'ó iyamba pó'a fi'o-fi'on-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²⁷ Waiwandáánká'á imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátóí makáifo simátimena'a sune. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awí'a Soromoní sáwifa'-unankwatoíye ko'naaririyé makówi úwasa waási awánésa kawe'án-iyé sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawe'an-iyé wésewe. ²⁸ Ufá'á ko'naariri-tántáá'é séna waiwandáámbá Manikó makáiyé. Umá ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Manikó mintántáá'á imáyáa éna ko'naariri-tántáá'á makáiyé. Miyáumai Manikó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátóí timínifo kembiwí maarán-áái ímbo seráámbá Manikó ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iyé wésewe. ²⁹ Manikó wétuwa'nai-ímba pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³⁰ Moórá-mora-marafaken-kwaasi Manikón-aai ímbo isáán-kwaasi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tóné nonémó ímbo né'o é'a púwófo séna kentífo imáyáa éna wétimifo ímba óraa'-imayaa é'a ³¹ Manikó wení waásimo kawáánintafe'a imáyáa íyana mintántáá'á timíniye Ísu siyáiyé.

Wiyómpaken-kawe-tantaakon-aai.

Mátíyu 6:19-21

³² Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kembó sirááiwaéwi káráwiyaumne. Kentáásifowamo simbá kesí waásimo kawáánonda kembiwíwárá'á kawáánónáawe. Miyá íyana kesirunkó kawe'á íniye simbá póna ímba táá'a íno. ³³ Kentí moparáwímbá wétime'a méyámbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi tíméro. Miyámó íyana kentí kawe'-méyámbá wiyómpa'a wérainasa waási ímba umémbá íyana ímba ufóiyaraamba ínana kawe'-úmai aasiyaasí wae'wae'á ína'á minkáwé'méyántáfé'a imáyáa é'a ³⁴ marapá'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáinifo wiyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wiyómpatafena tinkáiniye Ísu siyáiyé.

Kísau-waasimo to'mayaa on-áái.

³⁵⁻³⁶ Ísu simátimena séna óraa'-waasigo aaremó to'waaí on-tánómbá komandánae séna wínasa wení kísau-waasi unáánkwátóí úmaresa ómbá kúra'makesa amu'matuwé mérewana téna táántainasa minúwóiyáámbá ontá tiyankánaáwe. Miwí to'mayaambó ontémbá kembiwíwárá'á to'mayaa é'a amu'maré'a méraaro. ³⁷ Minóráá'-wáásigómó tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínsa aamoi ónááwe. Érai'a simátimena'a sune. Minóráá'-wáásigó kisaumo maíndasafena unáánkwátóí faú'mai múra maréna minkwáásisóntáféna maanká'-méwa'a tómbá tíméro síníye. ³⁸ Minóráá'-wáásigó nó'waan-afufuna'i siyatarórá'íyo tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínsa tirunkó kawe'á íniye. ³⁹ Simátiménda-aai imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo isénaraa umén-kwáásímó timbá wétó'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máisino. ⁴⁰ Miyáumai kemá waási úranko kúmóndasafe'a kembiwíwárá'á ímba imáyáa íyanka'a kumúnafainifo wétó'mayaan-e'a simu'maré méraaro Ísu siyáiyé.

Sáwí'a owasá kawe'á owasamó on-áái.

Mátíyu 24:45-51

⁴¹ Súwana Pítáa séna Fasi'aénkó emó sénda-aai kentáásáfé aantena wése seyaafá'-wáásísáfewarara wéseno súwana ⁴² Fasi'aénkó séna kawe-kisáúmó máéwi kawe'-imáyáawárá'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye. ⁴³ Wení óraako téna kisaumo kawe'-úmáimo maínda taawánáinana kisaumo maíndawi arunkó kawe'á ínana ⁴⁴ minóráákó séna kesí moparáwíné seyaafá-tántááká'é káráwiyuwó síníye. ⁴⁵ Énifo minkísáú-wáásigómó imáyáa énamo kesí óraako ayáátáaka'a ímba tiniye sénamo kísau-ininakwa'o tínkamenamo tóné uwó'l'-none wénenamo uwó'l'io énamo ⁴⁶ wení óraakomo tinda-kanaa ímbo isarenamo ímbo imáyáa wéindara'a téna óraaka'a tatufú'mai Manikón-aai ímbo wéisaan-kwaasimo méraapa'a móankainiye Ísu siyáiyé.

⁴⁷ Ísu simátimena séna kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aaí isésa wemó síndantemba ímbo iyamba mérewana óraa'-waasigo téna óraaka'a tatinkaminiye. ⁴⁸ Énifo kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aaí ímba isésamo ombá sáwí'a ésa méraawana óraa'-waasigo téna kárika'a tatinkaminiye. Manikó kawe'-ímáyáá óraa'o tímakiyawí óraa-kísau máéro. Kawe'-ímáyáá óraa'o tokáiyawí waási túwa'nai oro Ísu siyáiyé.

Ísu waásimo tuwináínda-aaí.

Mátíyu 10:34-36

⁴⁹ Ísu simátimena séna iyamó kaintembá kísau mo máéndasafe'a marapá'a kumbéraunda minkísáú tai'áinana kawe'á íniye-imayaa wéune. ⁵⁰ Kárika'a kembá sí'o índa-i'a íyantafena sirunkó umbái taisaná sí'o índa-i'o iyamba tai'áinana sirunkó kawe'á íniye. ⁵¹ Kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'a aáo úmai méraantafena marapá'a kunkáiyé. Ímbanifo marapá'o kunkáunda maarán-iyé. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáiyasa tuwímbai ímba isánááwe. ⁵² Káfé'wara ánaenkwará'a moórá-naumpa'a séfataase-waasi mésa kesááisafesa miwítí ímáya tuwínkaa'-urésa kaumbonárau moórá-imayaa iyasa kae'nárai fi'on-imayaa óyááye. ⁵³ Afowá moórá-imayaa ínana ááninko fi'on-imayaa íniye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fi'on-imayaa íniye. Anááfúkowe fi'o-fi'on-imayaa óyááye. Kesááisafesa miyáumai miwítí ímáya tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáiyé.

Tuwímbai-tantaakoni áwáumo isáán-aaí.

Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13

⁵⁴ Ísu sáwífa'-waasisafena séna ainámbó wéraina'o é'a sé'a aa'á t́niye síyana aa'á t́niye. ⁵⁵ Fiyúnda to'mái tai'áina'o é'a sé'a aa'á káiniye síyana aa'á káiniye. ⁵⁶ Wiyómpa'o awané'o ombá sé'a aa'á káiniye. Aa'á t́niyemo sembá mintántáá'a awánaraawe. Kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásí p'ó'a miyán-tántáákóni áwau awánaambanifo Manikó káfé'o wéin-tantaakoni áwáu ímba awánaraawe Ísu siyáiyé.

Aaimó arupísemo iyan-aaí.

Mátíyu 5:25-26

⁵⁷ Ísu séna simátiménda-aaí isásuwe'a minkáé'-ámpá'a tuwínkaa'a uré'a moórá-ampa'-aantemba koró. ⁵⁸ Moórá-aaí isáaro. Aaimó simátinkanase síyawimo tí'mae wiyasa aampa'a mósímai paapé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa i-wáásí tímíyasa ánda-naumpa'a tinkánááwe. ⁵⁹ Ímbo miyá iyasamo ésa ánda-naumpa'a mótinkaiyasa ímba ááema tai'ánaumne sésa seyaafá'-m'éyámbá tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiyé.

13

Sáwí-imayaa ímbo tuwáiyawimo puwíyan-aaí.

¹ Ísu wésimatimuwasa tuwímbai tasimámesa sésa Kárirí-marafaken-kwaasi tuwímbai Manikóntáfésa ísámai póimo tufú'maimo agáémba kámáni-waasiti óraakon-awi'a Páirati tuwímbai tí'maráisasa t́nkamisasa pukáawe suwaná ² Ísu séna minKárirífákémbá pukáan-kwaasisafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Kárirífakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba iyáákaraintafesa pukáawewa wéseo. ³ Ímba miyá wéofó simátimé'a sune. Kentí sáwí-awumo ímbo tuwé'o Manikómpá té'o é'a kembiwíwará'a puwónááwe. ⁴ Imáyáan-oro. Síróamufa'a ayáátáá'-namba tawiséna sáwífa'-waasi 18 waasi t́nkamisasa pukáawe. Mindásafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Yérúsaremu fakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba iyáákaraintafena pukáawewa wéseo. ⁵ Ímba miyá wéofó simátimé'a sune. Kentí sáwí-awumo ímbo tuwé'o Manikómpá té'o é'a kembiwíwará'a puwónááwe Ísu siyáiyé.

Taaigó ímba arambó iyáin-aaí.

⁶ Ísu waé'mai-aaí simátimena séna moóráwigo wení ánda-aran-kisau'fa'a arambó naantáimá áwí'a fígi u'makáisana áruma wíkáisana arambá komaénae séna koawánaimba ímba iyáisana ⁷ minkísáurá'o

káráwiyain-kwaasisafena séna kaumborá'a áú'o simbá mintáeramba komaénae'a koawánáunda ímba arambá iyáisa'a úmpo mintái ayáisuwaa. Maragóni anombá nasúwáifainifo ayáisuwaa sisaná ⁸ miwá séna óraakoo ímbanifo mintái áwáufa'a ó'a túmake'a agamo'á maké'a ⁹ moórá-au'o sínda awánaanana arambó iyéna kawe'á ínifo miyámó ímbo ína'a ayáisuwanaumne siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu sambaatiyá'á moórá-inimbo asófamankarain-ai.

¹⁰ Moórá-kanaa Yúndaa-waasi ámáán-aiimo ísón-kanaara'a Ísu ámáán-daumpa'a iména aai wésimatimuwana ¹¹ moórá-ininko sáwí-amutamba arumpimbó méron-ininko ayáátáaka'a sáwí'a úmai ména 18 aatai maisuwéna miyáumai sáwí'a úmai mérowana arósáúmba kaénkówana ímba kanaa'á koku'a mérowana ¹² Ísu miníninkómbá awánéna séna ená'ía tai'áino séna ¹³ ane'á ta'ótorowana minúwóiyáámbá arósáúmba arupise úwana koku'á iyáfasinena Manikón-áwí'a mósá marówana ¹⁴ Ísu saagon-kánáárá'á miníninkómbá asófankontafena ámáán-danka'o káráwiyowin-arunko sáwí'a úwana sáwífa'-waasisafena séna afa'móráe-kanaa kisaumo máénka'a sí'a asófasinkainkwaé sé'o é'a té'a saagaan-kánáámó é'a ímba teró súwana ¹⁵ Fasi'aénkó séna kaumbo-kae'-ááiwárá'-wáásín-owe. Saagaan-kánáárá'á kentí purumakawárá'á tónki-poiwara'a naaúmpakemba fau'anke'a áí'mae nompá'á kowaná nombá wénaiye. ¹⁶ Miníninkó Émbaramun-aísaaftantambo uráin-inimba isaná waántáwanko ayáátáaka'a 18 aatai ta'ótokaisa'a saagaan-kánáárá'á fau'ankauna'a sáwí'a óne wésewe Ísu súwasa ¹⁷ símáimo sáwí'o uwánkówi mináái isésa tigaemá uwaná kawekísáú wémauntafesa úwoi-waasi aamoí uráawe.

*Taaérankon-ai.**Mátíyu 13:31-33, Mááka 4:30-32*

¹⁸ Ísu séna Manikó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátiména'a ísáaro. ¹⁹ Manikó wení waásimo kawáánimba maarán-íye. Kári-taerankon-awí'a másítati mintáéramba moóráwigo kisaufa'a u'makáísana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráísana numagó mimpímpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáíye.

²⁰ Simátiména séna Manikó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátiména'a ísáaro. ²¹ Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a páráwaa'a maimaéna intoráinda-tantaa'a kári-tantaa'a káumaraisana wéna intoréna óraa'a wéíye Ísu siyáíye.

*Kári'-ontagon-ai.**Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23*

²² Ísu mináái simátiména Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba naaó'-nao'a wenáái simátíma'mae kúwana ²³ moóráwigo séna óraakoo Manikó moórá-mora-waasi aantena kawé'-ámpá'á métinkainiyo súwana Ísu séna ²⁴ tiyáántán-kwiyé'á kári'-ontafimba iyáféraaro. Simátíme'a sune. Sáwífa'nanka iyáferanae sésa iyambanifo ímba kanaa'á iyáferanaawe. ²⁵ Naankón-afowá iyáfasinena ontá úmaraina'a ontará'á imé'a áante sé'a óraakoo ontasá tisinkaaó siyana séna ímbo tuwánáúnda-waasi nááfakewiya'o sína'a ²⁶ kentáási naaópa'a té enáái tasimásimenata eséta tóné nonésá naráumne siyana ²⁷ wemá séna nááfakewiya'o. Ímbo tuwánáúnda-waasin-ófo kóro naankón-afowá síníye Ísu simásuwena séna ²⁸ Manikó wení waásimo kawáánipa'a ti'maráina'a máápakembo awánáiyamba kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe Manikón-aaimo simátímaakaawiye Manikómó kawáánipa'a méwa'a tuwáné tiyántafe'á é'a ifí'á tánááwe. ²⁹ Seyaafá'-áémpákén-kwáási Manikómó kawáánipa'a tésa tamésa tómbá nánááwe. ³⁰ Minkánáárá'á ánaeemba aifarááwí tínaaeni'a iyasa tínaaenkewi aifarí'a ónááwe Ísu Manikómó kawáánintafena mináái siyáíye.

*Ísumo arumbó uwátinkarain-ai.**Mátíyu 23:37-39*

³¹ Minkánáá ámáán-kawaa-waasi tuwímbai Ísumpa'a tésa sésa óraa'-waasigon-awí'a Éroti séna Ísumba tufúwónana puwíníye wésifo maanká'á tuwé fí'on-daopa'a kóuwo suwaná ³² Ísu séna Érotimba áwáífiyaamo in-áfá'-iyánkáán-kwáási kosimáme sé'a sáwí-amutamba waási tirumpinkémbá wémaitiyuwe'a tí'a on-wáási asófátinkaunda-kisau káfé'le aafáyáawe maé'a aunká kesi kisau tai'ánaumne. ³³ Manikón-aaimo simátímaakaawi Yérúsaremu-naopa'-aantemba tínkamowasa wépuwontafe'á káfé'le aafáyáawe aunkáwe aampa'á wéwe'á kisau maifá kónaumne siyé Érotimba kosimáméro Ísu simásuwena ³⁴ Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Manikón-aaimo simátímaakaawi tínkambae iyúwasa pukáawe. Manikó ti'marówasa kuwáí óntantamba tínkambae iyúwasa pukáawe. Kokórigó áráátombo ayóífá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaeemba wéuwasiwewe. ³⁵ Ísáaro. Manikó tiyuwáina'a tu'nankáámbá ónááwe.

Simátíme'a súne. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'máráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáíye síyanka'a aneká'á suwánánááwe Ísu síyáíye.

14

Ísu aiyayaambo intorón-kwaasimo asófankarain-ai.

¹ Moórá-kanaa saagon-kánáárá'á Ísu ámáán-kawaa-waasi óraa'-waasigoni naaúmpa'a tómbó náindasafena imérowasa saagaan-kánáárá'ó Ísu nóramo índá awánánae sésa imésa awánowana ² moóráwigo aiyayaambo intorón-kwaasigo wení ewaa'á mérowana ³ Ísu minkwáásígómbá awánéna ámáán-kawaa-waasiye ámáambo sun-kwáásíyé tísai ena séna saagaan-kánáárá'á kanaará áí'o in-kwáásí asófankanaumno súwasa ⁴ isésa ímba aai suwaná minkwáásígómbá áikena kawé'á uwánkena séna éni'fo waa'ó súwana kóúwana ⁵ tísai ena séna kempinkémbá kentí iyámpóíya'í kentí póráára'íyo maipímbo kúwáfekaina'ó é'a saagaan-kánáárá'á ááéwa mósá fasinánááo Ísu súwasa ⁶ mináái ímba kanaa'á anondáá síyáawe.

Waási ímba kentúmo maimaé iyíyan-ai.

⁷ Aai ímba anondáá suwasá tómbó nánaesamo tun-kwáásí aifa'á iménaemo sumbá Ísu tuwánéna waé'mai-ai séna ⁸ moóráwigo séna aaremó to'waaí on-tánómbá tamandaáo sína ímba aifa'á imauwó. Aifa'ó iménanamo enáwí'ó iyáákaraindawimo tinanamo éna ⁹ táántaindawi entáféna séna iyáfasinenana maankwáásígó maanká'á tamáino sínana aigáé uwásuwe tínaempa'a kumbéínone. ¹⁰ Éni'fo táántainamo tínaempa'a'ó iménanamo táántainda-waasigomo weyáárika'ó entáféna séna kesí waásiyo iyáfásine aifa'á imauwó sínamo iménasa awánéna enáwí'a mósá maránááwe. ¹¹ Óraa'-waasi úne síyawi Maníkó miwí túwí'a múra tiyuwáinífo kári'-waasi únemo síyawi Maníkó miwí túwí'a maimaé iyíniye Ísu síyáíye.

¹² Ísu simátimena áántarowaisafena séna óraa'-tanombo kaufónae sínda-kanaa óntawara'-waasiye enamáaraawe ení akúné ení waási aantemba ímba táántao. Miyámó inasamó ésa ánaaemba áántewa tómbó komandendá mindá ení tónkóní anondáán-íye. ¹³ Éni'fo óraa'-tanombo kaufónae sínda-kanaa ímbo óntamo makén-kwaasiye tiyayaambo sáwí'ó urén-kwaasiye tугафитан-kwaasiye táántenasá tamandáiyambanifo ¹⁴ ení tónkón-ánondáá ímba amiyambanifo enarunkó kawé'á inana Maníkó ení tónkón-ánondáá amíniye. Ánaaemba arupíse úmai mén-kwaasi pukémpinkembo iyáfasinaiyan-kanaa Maníkó amíniye Ísu síyáíye.

Óraa'-tanombo kauráin-ai.

Mátíyu 22:1-10

¹⁵ Mináái súwasa Ísuwe tómbó wénowi isésa uwaná moóráwigo séna Maníkó wení waásimo kawáánipa'a tómbó náíyawi tirunkó aamoí íniye súwana ¹⁶ Ísu séna éraí'a simbáni'fo simátiménda imáyáan-oro. Moóráwigo óraa'-tanomba kaufónae séna sáwífa'-waasi táántarena méraísana ¹⁷ mintánómbó náíyan-kanaa kárika'a tinana wení kísau-waasigomba ai'máráísana táántaraiwaisafena séna tómbó nembá wéto'mayaan-ifo teró sísasá ¹⁸ miwí ímbo tíyan-aii sewaná moóráwigo séna maramá méyanure'a koawánanaumpo ímba tanómbó kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ¹⁹ moóráwigo séna siyáánkai-poiima méyanure'a koawánanaumpo ímba tanómbó kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²⁰ moóráwigo séna káfé'a aaré maiyáunda pó'a tanómbó kaúfópa'a ímba kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²¹ minkísáú-wáásígó wení óraakompa'a téna miyá sewé tasimámisana arunkó sáwí'á isaná séna minúwóiyáámbá naa'ó'nao'á wéne tiyayaamba sáwí'ó uráinda-waasiye túrambo kafikáinda-waasiye óntama ímbo makén-kwaasiye tiyaafái úmai tí'mae tiyó séna ai'máráísana ²² minkísáú-wáásígó miyá kosímai kouweréna taséna simásimendantemba kosímai tí'mae'ó túnda ení naaúmpa'a paai tu'ma'á wéráíye sisaná ²³ wení óraako séna seyaafá'-wáásí kesí naaúmpata sisipáá oro. Seyaafá'-ámpá'á wéne waásimo tiyaafái é óraaka'a símai tí'mae tiyó síyáíye. ²⁴ Ísu séna simátíme sé'á aifa'ó táántaraiwai ímba

tésa wení tómbá ímba tamandánaáwe Ísu mináái

waé'mai-ai síyáíye.

Imáyáa kawé'á urésa Ísu-ánaaembo arááiwaiyan-ai.

Mátíyu 10:37-38

²⁵ Súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná méwaerena simátimena séna ²⁶ kembó sirááíwaenae síyawi aifa'á kembá imáyáa simésa ánaaemba tinófoíye tuwaininé iyámpóíye

tífaraawaawe túnafaraawine kesáfésawe imáyáan-oro. Ímbo miyámó iyamba uwófi'a ónááfo miyámó ésamó ésa kembá sirááíwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁷ Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááíwaiyawi umbai-tántáá'á timiyasa minúmbái-tántáá'ó ímbo maimaésamo sirááíwáemba uwófi'a ombá pósa ímbo kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁸ Moórá-aaí isáaro. Ayáatáá'-nambo ónae siyawi aifa'á óntambo tuwésamo íyan-imayaa ésa óntamba toráumai awánáiyambo kanaamó inasamo ésa mináyáatáá'-námhá ónááwe. ²⁹⁻³⁰ Ímbo toráumai awánaresamo mindámbó iyamba minóntámbá tai'áwinana mindámbá úwoi wérainasa waási awánésa ímbo áswaimai uwásukaawe sésa tuwiyáái ónááwe. ³¹ Moórá-aaí isáaro. Moórá tiyáifin-óraá'-wáásigó tiyánae séna aifa'á wení i-wáásimó torausinda sáwifa'-waasi 10,000 waasi inana fí'on-i-waasiti óraako wení i-wáásimó torausinda áfáaraumai sáwifa'-waasi 20,000 waasi inana imáyáa éna kembá iyáákanaa ina iyáákanaao séna ³² ímbo kanaa'á iyáákanaumne-imayaa énamo éna óraa'-waasi némpa'a mérainana aantá-waasi ti'maréna séna mintiyáísá ífátá tuwánae siyé kosimáméro síníye. ³³ Ísu mináái simásuwena séna aifa'á íyan-imayaa urésa ánaeemba siyantemba ónááwe. Miyáumai kembá sirááíwaenae siyawi aifa'á makáan-tantaatafesa imáyáa urésa ímbo mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá ímbo sirááíwaenafo mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá sirááíwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe Ísu siyáíye.

Uwigón-áái.

Mátíyu 5:13, Máaka 9:50

³⁴ Ísu simátimena séna uwímá kawé-tántáá'án-ifo óraa'a tai'áísana ayáántamba wéraifo ímbo aneka'á uwímó káína'o é'a to'maránááwe. ³⁵ Ayáántamba ímbo agamopá'a maráiyana kawé'á ínifo úwoifa'a tuwánááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáíye.

15

Sipisípi-poimo áwiyokain-aaí.

Mátíyu 18:12-14

¹ Taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé Ísumpa'a wenáái isánæ sésa tuwasá ² ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáimbá sésa sáwí-waasiye'a tómbá wénena aaimó simbá sáwí'a wéíye suwaná ³ Ísu mináái iséna waé'mai-aaí séna ⁴ sipisípiya'o káráwiyowimó on-áái isáaro. Moóráwigo sáwifa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moórá-sipisípi áwiyowimó wisasa misáwífá-sipisípi ufá'á méraawana moórámó áwiyowimba kosaafá émena awánéna ⁵ aamoí éna áúwaata'maena ⁶ naaópá'a téna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná séna kesí sipisípi áwiyowisa'a kosaafá éme'a áí'mae túmpo aamoisá ónae sisasá aamoí uráawe. ⁷ Simátíme súné. Miyáumai wiyómpa'o méraawi marapá'ó tuwánaamba arupise úmáimo méraan-kwaasi kawé'-úmáimo méraamba tuwánésa aamoí owasá sáwí'a úmáimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'a tiyasa Manikóni kísau-waasi wiyómpa'o méraawi óraa'-aamoí wéowe Ísu siyáíye.

Óntambo áwiyokain-aaí.

⁸ Ísu séna moórá-aaí imáyáan-oro. Moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáísana moórá

áwiyowisana ómbá kúra'makena wení naaúmpa'a kankambá wéwiyufena kawé'á uwámai saafá éna ⁹ awánéna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná simátimena séna kesí óntamba áwiyowisa'a saafá éme'a maiyáumpo aamoí iyataao sisasá aamoí uráawe. ¹⁰ Simátíme'a súné. Miyáumai sáwí'o úmáimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'a tiyasa Manikóni kísau-waasi wiyómpa'o méraawi óraa'-aamoí wéowe Ísu siyáíye.

Moórá-ifoko afowámbá auwénamo kóurain-aaí.

¹¹ Ísu séna moórá-aaí imáyáan-oro. Moóráwigo kae'íyámpóiwáráwí méraisana ¹² ánaenkewi afowántáféna séna ení seyaafá-tántáá'á ímbo pukéndara káfé'a tuwí-simiyo sisaná tuwímbai ááninkai tímísana ¹³ ánaenkewi kárika'a ména wembó ámakaim-boparawimba tíména óntan-aantemba maimaéna némpa'-marafa'a koména sáwí'a úmaena wéiyena wení óntamba tu'mái ¹⁴ tai'ásuwaisana

óraa'-aawaima taisaná tóntáféna saafá uwáána ¹⁵ mimbárafákén-kwáásigómpá'a wéna kísau maénae kosimámísana kesí marafá'á komé kesí póíya'a káráwiyuwo sisaná ¹⁶ póíya'a káráwiyena áaisafena úmae wéiyena póiti tómpinkémbá nánae séna sisasá ímbo

áméwana ¹⁷ ánaaemba kawel'-ímáyáá éna séna kesifoní kísau-waasi sáwífa-tomba wénesa tímú'a faisasá aráá'wara'a wémaraafo maanká'á mé'a sáái táina'a puwúnafaimpo'a ¹⁸ maanká'á tuwé'a kesifompá'á wé'a sé'a kesifóo Manikón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a úmpo ¹⁹ kentáfé kesááninkowe sénda uwófi'a ómpo kesí kísau-waasiye siyó kosénaumne séna ²⁰ mifá'á tuwéna témena aampa'á tisaná némpakemba afowá awánéna aruntaféna uwánkena ainténa kotaparéna ifi'á wétaisana ²¹ ááninko séna kesifóo Manikón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a uráumpo kentáfé kesááninkowe sénda uwófi'a óne sisaná ²² afowá mináái ifátuwena wení kísau-waasi táántaisasa tewaná séna minúwóiyáámbá kawel'-únánkwátói maimaé máuwanke'a kesáánimba intáfé'a waiyambá wéuwanke'a aísamai ánáamba wéuwanke'a ²³ ánoíwara-purumaka-araa'á maimaé'a mátufu'mai aamoitánómbá kauffiyata wéneta aamoisá uwánkáano. ²⁴ Kesááninko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména timbá póta aamoisá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

²⁵ Aamoí owaná aifakéwí kisaufakembo timbá naankóni ewaa'á téna aamoimó onáái taiséna ²⁶ kísau-waasigomba áántena séna nóinka'-aamoíya wéoo sisaná ²⁷ enáfá'a kawel'-úmai tiyáisana enafo séna ánoíwara-purumaka-araa'á tufú'mai kaúfóro sisasá miyá wéesa méraawe sisaná ²⁸ mináái isáísana arunkó sáwí'a isaná kaoréna ímba naaúmpa'a iyísana afowá máápa'a kuména aifakéwín-arumbá kusimai iyáísana ²⁹ afowántáféna séna ayáátáaka'a esé mé'a sáwífa'-aatai wémaisuwe'a enáái ímbo taraisúnda emó séndantemba miyá wéuna óraa-poiye kári-poiye méme-araa'e ímba tufú-simena'a kesí waásise'a naráumne. ³⁰ Enááninko ení óraa'-ontamba maimaé koména aare tine'á minóntámbá mátu'mai tai'ásuwena tisá ánoíwara-purumaka-araa'á tufú'mai kau-améne sisaná ³¹ afowá séna ayáátáaka'a kesé'ó méraanda kesí seyaafá-tántáá'á endén-íye. ³² Enáfáko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména tintáféta aamoisá uwánkaumne siyáíye Ísu siyáíye.

16

Moóráwigo kísau sáwí'ó uráin-ai.

¹ Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-ai isáaro. Moóráwigo moparáwínkwará'-wáásigó kísau-waasisafena séna kesí moparáwínká'á káráwiyuwo sisaná miyá isasá tuwímbai tésa sésa ení moparáwínká'á ímba kawel'-úmai káráwiyaisana ení óntamba áwiyokaiye sewaná ² miwá iséna káráwiyaiwaimba áántaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúmpo kesí moparáwínká'á ímba káráwinompo kesí moparáwínká'á káráwinda-aufai agai-simína'a ení kisaugoni áwáw awánaano sisaná ³ wéwena imáyáa éna kesí óraakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. Kemá ímba fasi'aénkó pó'a maramó ufi-kisáú ímba kanaa'á maénaumpo inaimó sisáféna sigae inífo ⁴ miyá é'a aasásó'í úmae wénonana si'mátuwainasa miwítí naaúmpa'a sinkaresa tómbá siménááwe-imayaa uwásuwena ⁵ wení óraakompakembo ánaaemba méyánónaumne sésa úwoimo maiyáan-kwaasi táántaisana moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná ⁶ séna sáwífa'-masawemba 100 masawemba ówitamai aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 50 iye símai agai-simiyó sisaná miyá isaná ⁷ moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná séna sáwífa-ton-unamba 100 unamba aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 80 iye símai agauwó sisaná ⁸ minááimó simbá óraakomba simáméwana iséna wení moparáwínká sáwí'a úmai káráwiyaiwaintafena séna kawel'-ímáyááwará'-wáásimó ontembá miyá óne siyáíye. Marapá'-wáásí kentí imáyáarakemba ásawimai miyámó ondawí kawel'á iníye símai wémaefo sámó kain-áémpá'ó méraan-kwaasi ímba miyá wéowe. Miyáumai óraako wení moparáwínká'ó káráwiyaiwaintafena séna kawel'-ímáyááwará'-wáásimó ontembá miyá óne siyáíye Ísu siyáíye.

⁹ Ísu simásuwena minááisáféna séna isáaro. Marapá'á kentí óntantamba túwa'nai iyasa kentí waási-i'a iya'a kentí óntambo tai'áindara'a wiyómpa'ó ésa iyíyan-kanaa wiyómpa'a minkwáási tuwánésa aamoí uwátinkanaawe. ¹⁰ Kári-tantaaka'a kawel'-úmaimo káráwiyowí óraa-tantaaka'wara'a kawel'-úmai káráwiyonaawe. Kári-tantaaka'a sáwí'a úmaimo káráwiyowí óraa-tantaaka'a sáwí'a úmai káráwiyonaawe. ¹¹ Marapá'-tántááká'ó ímbo kawel'-úmaimo káráwiyaiyawimo éna Manikó wiyómpaken-tantaa'a ímba tiména káráwiyoro síníye. ¹² Marapá'ó Manikómpákén-tántááká'ó ímbo kawel'-úmaimo káráwiyaiyawimo éna Manikó wiyómpaken-tantaa'a ímba tiména kendén-íye síníye. ¹³ Ímbo kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawel'-úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Manikóni

kísau mo'é'lo é'la sáwifa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwifa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'lo é'la Maníkóni kísau ímba maénááwe Ísu siyáiyé.

¹⁴ Ísu mináái súwasa áamáan-kawaa-waasi isésa óntantafesa aamoí wéesa pósa Ísun-awiyáái uwaná ¹⁵ Ísu simátimena séna kembiwí waási túranka'a kawé-kísáú wémaewasa tuwánésa sésa kawé'-wáásín-owe wésefo Manikó kentí imáyáa wétuwanaíye. Seyaafá-tántáákón-áúmo mósá máráán-tantaatafena Manikó sáwísamban-iyé wésiye Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu simátimena séna Mósesé Manikóni áamáambo simátímakain-aaiye Manikón-aaimo simátímakaawimo agaimakáan-aaiye mindá aambó usukáin-ááimó éna Yónimo nombó maitínkarainka'a mináái tiyáiyé. Káfé'a ásé-aai Manikó weni waásimo kawáánin-aai wésimatimemba pósa waási Manikómó kawáánipa'a tiyáántamba fasi'amaesa wéyafaeraawe. ¹⁷ Marawé wíyóne tai'áínifo Manikóni áamáamba kári'-amaane óraa'-amaane ímbo tai'áinda aasiyaasi wa'é'wae'a iníye.

¹⁸ Moóráwigo awaainímbá ai'mátuwenamo fi'on-inimbo máimba umémbá wémaíye. Moórá-waasigo ai'mátukain-inimbo máimba wewará'a umémbá wémaíye Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasigoe Rásarasite-taai.

¹⁹ Ísu séna moórá-aai isáaro. Óntawara'-waasigo ména kawé'-únánkwátói sáwifa'a makéna kawé-tómbá náma'nama'-isaná ²⁰⁻²¹ moóráwigon-awi'a Rásarasi ímba óntamo makáiwai óraa'-namomba kaisaná méraisasa ayái-tómbá amínana náíníye sésa óntawara'-waasigoni ontará'a móankaraawana méraisana iyánkó téna mindámómbá tauwá'naraiye. ²² Ánaemba ímbo óntamo makáin-kwaasigo púwísasa Manikóni kísau-waasi wíyómpakewi kuná'imaesa Émbaramumo kawé'-mápá'ó méraipa'a móankaraawana óntawara'-waasigo púwísasa utámakaawana ²³ púwón-aempa'o iyamó wégaipa'a óraa'-ai'a isaná ména mósá awánaimba némpa'a Émbaramuwe Rásarasiye'a méraayana tuwánéna ²⁴ aemáífinkemba séna kesifóo Émbaramuwo iyamó wégaipa'a óraa'-si'a isa'a méraumpo arumbá uwásinke Rásarasimba ai'márénana kunkéna ayáamba nompí támai sinááfiya'a maráinana tasiyasi ino sisaná ²⁵ Ébaramu séna kesááninko marapá'ó méraandara'a seyaafá-káwé-tántáá'a makáampo Rásarasi sáwi'a úmai méraifo mindásafe imáyáan-uwó. Káfé'a wemá kawé'-úmai méraifo embá áí'lo ipa'a méraane. ²⁶ Sendá-ááiwará'a imáyáan-uwó. Afufumpimbá óraa-tunai weraifo ímba wété ónááfo sisaná ²⁷ óntawara'-waasigo séna kesifó Ébaramuwo emó senda-aaisafe'a simáme'úne. Rásarasimba ai'márénana kesifoní naaópa'a ²⁸ séfataase kesifárawaisai méraafo kusimátimena sáwi-marupa'o iyamó kaipa'a tefó simátimino sisaná ²⁹ Ébaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Manikón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye aúfáifimbo agaimakáamba pósa toráumai isánááwe sisaná ³⁰ kesifó Ébaramuwo ímbanifo moóráwigo pukáimpinkemba iyáfasinena kusimátiminasa sáwi-imayaa tuwésa Manikómpá'a kónááwe sisaná ³¹ Ébaramu séna Mósesemo siyáin-aaiye Manikón-aaimo simátímakaawi siyáan-aaiye ímbo isésamo ésa pukáimpinkembo iyáfasinkaiwain-aai ímba isánááwe Ébaramu siyáiyé Ísu siyáiyé.

17

Sáwi'lo on-aai.

Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Mááka 9:42-48

¹ Ísu weni kísau-waasisafena séna fi'lo-fi'on-tantaa'a waásifa'a tínsa kesáái tuwánááwe. Tuwímbai tésa kesááimo wéisaawi karo'-áái tasimátimiyasa kesáái tuwésa kóiyasa karo'ó siyawifa'a sáwi-meyamba tñíye. ² Miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fári'wimaresamo nompimbó túwááwasamo kumpuwésarao karo'-áái ímba simátiméwasa kesááimo ísaraan-iyampoi kesáái ímba tuwésa sáwi'a owisinó. ³ Mindásafe'a kentúra'a káráwiyoro.

Kentí waásimo kembó sáwi'lo uwátinkaiya'lo é'la kembiwífá'a mindásafe simátimiyasa sáwi'a únemo síya'lo é'la ímba aneka'á imáyáa é'la ifá'a túwáaro. ⁴ Kentí waásigomo kembó sáwi'lo uwántinkáfa'lo iyésamo kempá'ó tésamo sáwi'a únemo símae iyíya'lo é'la ímba aneka'á imáyáa é'la ifá'a túwáaro. Mimbórá-kánámó afakaetéra'lo miyámó íya'lo é'la ímba imáyáa é'la ifá'a túwáaro Ísu siyáiyé.

Ísumpa'o timankúnkúmbo on-áái.

⁵ Suwasá Fasi'aénkóní aantá-waasi wentáfésa sésa entáféta simankúnkúntaamo úndasa súwa'nai inatá entáféta simankúnkúntaamo úndasa fasi'ámais méraano suwaná ⁶ Fasi'aénkó sésa moórá-taigon-awi'a másítáti káři'-aramba tu'makáawana áruma wíkéna óraa-tainambo intembá miyáumai kentáfé'a timankúnkúmbo iyambo é'a óraa-taisafe sé'lo taawí'wé óraa'-nompimba kunkaruwuwó siyanamo éna miyá íniye Ísu siyáiyé.

Kísau-waasiti kísaugon-aii.

⁷ Ísu wení kísau-waasisafena sésa moórá-aii ísáaro. Kísau-waasigomba ai'marááwana kísau wémaena kísauafakena'i póiyá'o káráwiyaindafakena'i timbá ení tómbá emá agaimái naao ímbo siyamba ⁸ kafegafé úmai kawé'-únánkwátói uré tómbá agai-símína'a nasuwána ánaeema ení tómbá agaimái náinone miyán-áái wésewe. ⁹ Sintembá kísau-waasi miyá ésa úwoi miwítí kísau ísamá miyá ombá pósa ímbo túwí'a mósá wémaraawe. ¹⁰ Miyáumai kembiwí miyá é'a simátíméndantemba é'a tai'áiyanka'a sé'a úwoi wení kísau-waasisa úndasa póta úwoi kentáási kísausa maiyáumne sé'a ímbo kentú maimaé'a iyóro Ísu siyáiyé.

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwátinkarain-aii.

¹¹ Ísu Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmbo Sámériyaa-marawe Káři'-marawe afufumpin-ámpá'á wéna ¹² moórá-naopa'a kúwasa námombo kón-kwaasi siyáánkai-waasi wétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa ¹³ aaemái sésa óraako Ísuwo kentáa arumbá uwásinkao suwaná ¹⁴ Ísu tuwánéna sésa amáán-kísau-waasifa'a wé'a kentú máaraatimiyasa tuwánésa námomba kawáúwiye sénááwe súwasa aampa'o kumbá túma kawé'a uwátinkowana ¹⁵ miwífinkémbá moóráwigo áuma kawé'ó uwánkomba awánéna kouweréna óraaka tasiyéna Manikón-áwi'a mósá maréna ¹⁶ Ísu óraakon-iyé sésa aísamaifimba takifaena súwi sésa minkwáási ímbo Yúnda-waasin-ifo Sámériyaa-marafaken-kwaasigo súwi súwana ¹⁷ Ísu sésa siyáánkai-waasi túma kawé'ó uwátinkounda afa'éiyain-kwaasi ímbo kouwérááwana ¹⁸ kímborawigo fi'om-barafaken-kwaasigo kouweréna Manikón-áwi'a mósá maráiyé simásuwena ¹⁹ minkwáásigóntáféna sésa kentáfé súwa'nai índawin-iyé sésa póna enáú kawé'an-ifo waaó Ísu siyáiyé.

Manikó wení waásimo kawáánin-aii.

Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41

²⁰ Súwasa amáán-kawaa-waasi Ísumba áisai esa sésa Manikó wení waásimo kawáánin-kanaa nóin-kanaawa tiniyo suwaná Ísu sésa Manikó wení waásimo kawáánimba ímbo kanaa'á túrantamba awánánááfo ²¹ Manikó wení waásimo kawáánimba waási túra'a ómbaraimba pósa mifará'i maafa káráwiyáiyé ímbo kanaa'á sénááwe Ísu siyáiyé.

²² Ísu simátiména wení kísau-waasisafena sésa ánaeemba kemá waási úranko kúmónda-kanaa awánánae siyambanifo ímbo miyán-kánáa suwánánááwe. ²³ Tuwímbei sésa maafá'á méraifo taawánaaromo siyasa fi'owí sésa maafá'á méraifo taawánaaromo siyá'o é'a ímbo érai'e sé'a wété oro. ²⁴ Wiyómpa'o aafáyáumo tóráisasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁵ Misúnda-aii ímbo paapé uráina aifa'á káfé'lo méraan-kwaasi tinaeemba uwásinkesa sí'ó inda-i'a uwásinkanaawe. ²⁶ Naaófá'á moóráwigon-awi'a Nówaamo méronka'a waási ímbo Manikón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaeemba kemá waási úranko kúmónda miyá ónááwe. ²⁷ Nówaamo méronka'a noné tóné wénesa tiyáámúmbe wéto'waaí-esa aaré máúwasa waaí máúwasa wéuwana Nówa nompin-táópimba imérowana pirí'-nónkó seyaafa'l-waási tinkamuwasa putásaraawe. ²⁸ Naaófá'á moóráwigon-awi'a Rótimo méronka'a ímbo Manikón-ímáyáá ésa noné tóné wénesa méyánúmáe wénesa kísauwe naané úmae né'ómbe ²⁹ Róti Sónómun-naopa'o tiyuwónka'a Manikó óntankwara iyaronkwará'á wiyómpakemba tuwówana kuména tinkamuwasa putásaraawe. ³⁰ Rótimo méronka'a waási ímbo Manikón-ímáyáá ésamo maé'óntemba kemá waási úranko aneka'ó kumpaapé ondará'á miyá ónááwe.

³¹ Aneka'ó kúmóndara'a ontará'ó méraiyán-kwaasi ímbo naaúmpa'o iyiyamba moparáwimbá ifátuwanaawe. Kisaufa'o méraiyán-kwaasi ímbo naaúmpa'o tiyamba moparáwimbá ifátuwanaawe. ³² Róti awaainínkón-áái imáyáan-oro. Wení moparáwimbó tuwón-imayaa éna mówaerwana óntankwara iyaronkwará'á kuména tufúwana pukáiyé. ³³ Tirááimo táinda-i'ó ésa ímbo kawé'-úmai ménaafo kentáfésa imáyáa ésa tirááimo táinda-tantaa'lo tuwésamo puwésa aú'á úmai maé'mae'a ónááwe. ³⁴ Simátimé'a sune. Aneka'ó kúmóndara'a mindó'wáámbe kae'-wáási mimbórafá'á túmá wéreyana Manikó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáiniye. ³⁵ Minkánáa kae'-inínkáí tómbó wéto'mayaan-iyana Manikó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáiniye. ³⁶ Kae'-wáási kísaufa'o méreyana Manikó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáiniye Ísu

súwasa ³⁷ wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo emó sénda-aai nááfatafewa sénó suwaná póiyé sawaiyémo kawáá'ipa'o náíndasafenamo embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana súnda-aai paapé íniye Ísu siyáiyé.

18

Moóráwigo keto¹-ínínkón-aaimo ísarain-aai.

¹ Ísu séna aasiyaasi Maníkómpá'a ínai wésesa túwáafo séna waé'mai-aai simátimena séna ² moórá-naopa'a aaimó ísáin-kwaasigo ména ímba Maníkón-áaroí inkaiséna ímba waási-imayaa éna méraisana ³ mindáoopa'a keto¹-ínínkó ména aasiyaasi aaimó ísáin-kwaasigompa'a tóso éna séna sáwí'a uwásinkanaesa wéfoa aai súwa'nai uwásinkaaó sisaná ⁴ ayáátáaka'a wenáái ímba ísarena ánaaemba imáyaa éna séna Maníkón-áaroí ímba inkaisé'a waási-imayaa ímba é'a wéumpo ⁵ minínkó kempá'ó timbá suwesaraí ífáimpó'a áwa'nai ónaume siyáiyé. ⁶ Fasi'aénkó simásuwena séna aaimó ísáí-sawí-waasigon-aai imáyaa-oro. ⁷ Maníkóní waási wempá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna ímba ayáátáaka'a úwoi ména miwí táái íséna ⁸ sáwí'o uwátínkénka'a ááema túwa'nai íniye. Ánaaemba kemá waási úranko aneka'ó kúmóndara'a méraiyán-kwaasifinkemba kesáaisafena timankúnkúmba ónaa ína ónaao tuwánánaumne Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna mináái siyáiyé.

Ámáán-kawaa-waasigonte taakisimó maún-kwaasigonte-taai.

⁹ Tuwímбай kawé'-wáási úne sésa kentúma maimaé iyésa fí'on-kwaasi túma símai sáwí'o uwátínkén-kwaasifafena waé'mai-aai Ísu simátimena séna ¹⁰ kae'-wáásigóráí moóráwigo ámáán-kawaa-waasigon-ifo moóráwigo taakisi-óntámbó máin-kwaasigo ésarai óraa'-amaan-daumpa'a ínai séyae sésarai iyóyamba ¹¹ ámáán-kawaa-waasigo koku'á ména wenáú maimaé iyéna séna Maníkóo kemá tuwímбайo ontembá ímba wéumpo entafé'a súwi súne. Umémbó maésamo karo'ó sésamo aare-úmémhá ésamó ontembá kemá ímba miyá wéune. Maaméraiwai taakisimó máin-umen-kwaasigomo intembá kemá ímba miyá wéune. ¹² Aasiyaasi-sóndáárá'á kae-kae-kánáá ámáántafe'a imáyaa é'a ímba tómbá wénaumne. Aasiyaasi-kísáúgóní sondaará'ó maúnda-tantaa'a tuwínke'a kemá afa'éiyaimba maé'a moórá embá áma'mae'a wéiyune sisaná ¹³ taakisimó máin-kwaasigo moóráfa koku'á ména aigae éna kifaena séna Maníkóo kempímbá sáwí-imayaa wéraifo arumbá uwásinkaaó siyáiyé. ¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ísáaro. Maníkó taakisimó máiwaini sáwí-imayaa maiyáuwáisana Maníkóe taankarotámai maéna wení naáopa'a wisaná ámáán-kawaa-waasigo wempímbá sáwí-imayaa úwoi wéraisana wení naáopa'a kuráiyé. Óraa'-waasi únemo siyawi Maníkó túwí'a múra tuwáínifo Maníkón-aísamaifimbo méraawi Maníkó túwí'a maimaé iyíniye Ísu siyáiyé.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aai.

Mátíyu 19:13-15, Máaka 10:13-16

¹⁵ Simátimuwasa tuwímбай Ísu ta'ótorena kawé'a uwátínkainkwaé sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi tuwánésa kóro suwaná ¹⁶ Ísu miniyámpóisáféna táántena séna teró. Ímba kóro siyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpóimó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimo kempá'ó tiyan-amba ímba aamba faiyóro. ¹⁷ Érai'a simátíme súne. Maníkóntáfésa sésamo iyámpóiyaa-úmai kenká'á wégawaanonemo siyanamo éna miwíyá'á kawáánínifo ímbo miyá siyawimo éna ímba kawááníniye Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasigon-aai.

Mátíyu 19:16-30, Máaka 10:17-31

¹⁸ Súwana moóráwigo Yúndaa-waasiti óraako Ísumpa'a téna séna óraakoo kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁹ Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iyé. ²⁰ Maníkóní ámáámhá é'a ísaraane. Minámáámhá aúfáifimba agaimaréna séna ímba aare-úmémbán-oro. Ímba waási tókamiyasa púwóro. Ímba umémbá máéro. Ímba karo'-áái simátínkáaro. Kentínófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro siyáiyé súwana ²¹ miwá séna minámáámhá kemá iyámpóiyakemba ísare'a kawé'a úmae wéiyune súwana ²² Ísu íséna séna kawé'a éma moórá-tantaa'a ímba kawé'a uráampo ení moparáwímhá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawé'-meyámbá Maníkó wiyómpa'a ankáíníye.

Tímatuwemo e kembá sirááiwainone súwana ²³ mináái iséna sáwifa¹-moparawimbo makóntafena óraa¹-imayaa úwana arunkó sáwí¹a uráiyé.

²⁴ Arunkó sáwí¹a úwana Ísu awánéna séna sáwifa¹-ontamo makén-kwaasi Manikómó wení waásimo kawáánipa¹o wiyamba umbái táiniye. ²⁵ Moórá-poigon-awi¹a káámeri mimpóigó waigóní afaapimbá ímba kanaa¹á kóferainiye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóferáinkakaa sáwifa¹-ontamo makáan-kwaasi Manikómó kawáánipa¹a kow-isinó súwasa ²⁶ mináái iséna áisai esa sésa umbái taifó nóran-kwaasiya Manikómó kawáánipa¹a méranaao suwaná ²⁷ Ísu séna waási miwítí kisausamba ímba méyámbaresa kónááfo Manikó úwoi kanaa¹á wéiye súwana ²⁸ Pítáa séna isaáo. Kentáási naaópa¹a tuwéta entá wéaraaiwaumne súwana ²⁹ Ísu séna érai¹a simátíme sùne. Manikó wení waásimo kawáánintafesa imáyáa ombá naaópa¹a tuwésa tuwaainíné tuwaáisáiyé tinófoiyé tááine tiyáámúne tiyuwésa miyáumaimo túwááwin-anonaa ³⁰ marapá¹ó méraanka¹o túwáán-tantaa¹a miyán-tántáá¹á sáwifa¹a mémaesa ánaaen-kanaa aúí¹a úmai wiyómpa¹a maé¹mae¹a ónááwe Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-ai.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

³¹ Ísu wení kísau-waasi sisamaifakemba kae¹á kumbaimái-waasi tí¹maena moórá-aempa¹a tinkarena simátimena séna isáaro. Yérúsaremu-naopa¹a konanasá naaófá¹ó Manikón-aaimo simátimakowimo waási úrankon-ai agaimakáan-ai paápé iniye. ³² Kembá sí¹mai fi¹onkaa-waasi timíyasa karaánáá¹a sinkésa símai sáwí¹a uwásinkesa tuwiyáái wisinkésa ³³ súwiyonku¹-nésa sinkamiya¹a púwónasa utámariya¹a kaumbo-kánáá maisuwé¹a iyáfasinanaumne Ísu súwasa ³⁴ wení kísau-waasi nóin-aaisafenawa síyó sésa minááigóní áwáumo aúpá¹ó wérontafesa ímba isámai kawé¹á ésa Yérúsaremu-nao¹-ampa¹a kuráawe.

Ísu aúrambo kafikówimba kawé¹ó uwánkarain-ai.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

³⁵ Ísu aampa¹ó kúmba Yérik-nao¹-ewaa¹a kúwana moóráwigo aúrambo kafikówi óntamba inái símai maénae séna aanawáisára¹a kumbéna wéinaí séna ³⁶ sáwifa¹-waasimo tésamo kinkimbo sumbá iséna nááwiya¹o súwasa ³⁷ Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná ³⁸ óraaka séna Ísuwo Téftin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaoo súwasa ³⁹ aifa¹ó tun-kwáási aaisambá aeésa sésa aseraáo suwaná mináái ífátuwéna aneká¹á óraaka séna Ísuwo Téftin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaaoo súwana ⁴⁰ Ísu aampa¹ó wémomba wení ewaa¹á koiyáfasinena séna áí¹mae teró súwasa áí¹maesa ewaa¹á tuwaná Ísu áisai ena séna ⁴¹ nóin-tantaara embá arááimo táinda-tantaa¹a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawé¹á uwásinkaaoo súwana ⁴² Ísu séna kentáfé kanaa¹á súwa¹nai índawin-iyé sémpe aúramba kawé¹á íno súwana ⁴³ minúwóiyáámbá aúramba kawé¹-úmai awánéna Ísumba arááíwa¹mae wéwéna Manikón-áwí¹a mósa marówana sáwifa¹-waasi awánéna Manikón-áwí¹a mósa makáawe.

19

Sákíyasín-ai.

¹ Manikón-áwí¹a mósa márówana Ísu Yérik-naopa¹a kóyáákanae séna kúmba ² moóráwigon-awi¹a Sákíyasi taakisi-óntámbó máun-kwaasiti óraa¹-waasigo éna sáwifa¹-ontamba makéna ³ Ísumba awánánae séna úmba sáwifa¹-waasi fáitukowana ampáán-kwáásigó éna ímba kanaa¹á awánéna ⁴ maanámpá¹á tiniye séna minkwáási tinaaempakemba aifa¹á iyáákéna moórá-taifa¹a iyáténa mérowana ⁵ Ísu mintáigóní áwáufa¹a wéna mósa awánéna séna Sákíyasiyo ení naaúmpa¹a kónaumpo minúwóiyáámbá marapá¹á kumuwo súwana ⁶ aamoí uwásuwéna minúwóiyáámbá marapá¹á múra tuwéna kúwáái¹maena wení naaúmpa¹a kúwasa ⁷ minkwáásísómbá awánéna tirunkó sáwí¹a úwasa sésa sáwí¹o in-kwáásigóní naaúmpa¹a wéwiye suwaná ⁸ Sákíyasi wení naaúmpa¹a mósa ankéna Fasi¹aénkóntáféna séna óraakoo kesí ónta afufuntambá tuwínke¹a tuwímbai ímbo makén-kwaasi timé¹a tuwímbai karo¹á simátinke¹a óntamba umémbó maiyáunda pó¹a éiyain-eiyain-úmai tíma¹mae¹a kónaumne súwana ⁹ Ísu séna káfé¹a maandáumpá¹ó méraan-kwaasi kawé¹-ámpá¹á métinkaumne. Émbaramun-aísaafitantambo uráandasafe¹a múyá úne. ¹⁰ Kemá waási úranko kumpaapé uráandawí enkáán-kwáási saafá¹ úmai sáwí¹o úmimo méraampinkemba kawé¹-ámpá¹ó métínkáandasafe¹a kunkáumne Ísu siyáiyé.

Siyáánkai-waasi-taai.

¹¹ Mináái ísówana Ísu Yérúsaremu-naokoni ewaa'á kúwasa wesé'lo kun-kwáási imáyáa ésa sésa Manikó wení waásimo kawáánimba kárika'a paapé ínye suntáféna waé'mai-aaí simátimena ¹² séna moórá-oraakon-aaí ísáaro. Kámáni-waasi némpa'-marafa'a méraawana kotísai onasamó kanaán-iyemo siya'lo é'a kesí waásiya'a takaráwiyonae séna ¹³ wení kísau-waasi siyáánkai-waasi táántaisasa tewaná óntamba kae-táemo kae-táemo'a tiména séna koméraana'a minóntánkákémbá kísau wémayi'a té'a tuwimbai-ontankwara'a tamáéno séna kóisasa ¹⁴ wenamááraa títántafesa uwánkesa kámáni-waasi kosimátime sé'a kentáará'á ímba takaráwiyiniye kosimátiméro sewasá kuráawe. ¹⁵ Énifo minóráákómbá káráwiyi-kísau ámewana kouweré téna ááemo óntambo tímakain-kwaasi táántaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana maiyáao sisaná ¹⁶ aifa'lo ámakaiwai téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a moórá kae-táemo'a maiyáumne sisaná ¹⁷ óraako séna kesí kísau-waasigo kawé'á óne. Káritantaaka'a kawé'-úmai káráwiyaampo siyáánkai-naoraara'a káráwiyuwo sisaná ¹⁸ moórá-kísau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a siyáánkai-taemo'-ontamba maiyáumne sisaná ¹⁹ éniyo séfataase-naoraara'a káráwiyuwo sisaná ²⁰ moórá-kísau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontamba ampantafimbá mú'múmai aúpá'á makáumpo máinone. ²¹ Emá fasi'aén-kwáási éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fi'owiti kúsau-faken-tomba wénaana pó'a enáároí inkaisé'a úwoi aúpá'á makáumpo máinone sisaná ²² óraako séna sáwí-kísau-waasigo ónda pó'a kentáfémo séndantemba aaí simánkanaumne. Kentáfé sé fasi'aén-kwáási éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fi'owiti kúsau-faken-tomba wénaane sémpo ²³ kesí óntamba seyaafá-wáásítí óntambo máráán-daumpa'lo makáandarakaa tiyé'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁴ méraan-kwaasisafena séna maanóntámá maiyé'a kae-táemo'-ontambo tokáiwaimba áméro sisasá ²⁵ miwí sésa ímbanifo kae-táemo'-ontamba é'a tokáíye sewaná ²⁶ óraako séna simátime sune. Sáwífa-tantaaka'lo kawé'-úmaimo káráwisinkaa'wí moórá-mora-tantaa'a tíménasa káráwisinkanaafo ímbo kawé'-úmaimo káráwisinkaa'wíwinkemba makáan-tantaa'a máéna'a ²⁷ kesí namuro-wáási kentáará'á ímba káráwinone siyáawi tí'mae'a kempá'á tiyé'a tínkamiyasa

púwóro siyáíye Ísu siyáíye.

Ísu Yérúsaremu'falo kuráin-aaí.

Mátíyu 21:1-11, Máaka 11:1-11, Yóni 12:12-19

²⁸ Ísu mináái simátimena aifa'á Yérúsaremu-nao'-ampa'lo kúmba ²⁹ Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétifasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náó'-ewaa'a wéna wení kísau-waasiyai kae'á máti'marena séna ³⁰ epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awí'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ánda awátuwéwai áí'mae tekaiyó. ³¹ Moóráwiyo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyomo sinakai óraako ayáá'mae'a kónae siyé simámékaiyo súwasarai ³² kuyaná súntemba mimpóí mérowasarai koawánésarai ³³ ánda koawátúwóyana mimpóígón-afowá awánéna séna nóra sékaiya mimpóígóni ánda wéwaaeyo súwasarai ³⁴ mindárai sésarai óraako ayáá'maena wínkwae simásuwasarai ³⁵ áí'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátóí faú'mai mimpóígón-arósáaunka'a wandaai uwi'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ³⁶ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa paákákén-únánkwátóí faú'mai aampa'á uwi'ma'mae wéguwana minúnánkwátóíya'a auwétamaena wéwena ³⁷ Órífi-omapaken-ampa'lo kumúmba Yérúsaremu-nao'-ewaa'a kúwasa Ísumba sáwífa'-waasi arááiwa'mae wéwesa aamoí ésa fi'lo-fi'on-kísau kawé-kísáú maúmba awánontafesa Manikón-áwí'a mósá marésa óraaka'-oraaka'a sésa ³⁸ Fasi'aénkó ai'maráisana kunkáiwaimba Manikó minkáwáágómbá kawé'á wéuwankaiye. Manikó kentásáféna séna aano úmai méraaro wésimba póna wenáwí'a óraa'a wéíye óraaka'a suwasá ³⁹ misáwífá'-wáásifinkémbá tuwímái ámáán-kawaa-waasi sésa óraakoo embó arááiwa'mae wénon-kwaasisafe sé aseráaro siyó suwaná ⁴⁰ Ísu séna simátime sune. Miwí ímba aaimó senkakaa maanóntánkó kentáfénawe séna aaí sisinó Ísu siyáíye.

Ísun-arumbó uwátínkarain-aaí.

⁴¹ Ísu Yérúsaremu-nao'-ewaa'a wéna awánéna waási tífi'a téna séna ⁴² aano úmaimo máéwini áwáu ímba ísámai kawé'á uráawe. Isékaa aano úmai méraawisino. Káfé'a ímba kanaa'á wéisaawe. ⁴³ Kentí namuro-wáási tésa kentí naaópa'a taúkúresa maramá u'mái ontafimbá agari'á tásuwesa ⁴⁴ kentí aare-iyámpóíwara'a tínkamesa kentí naambá tawísisuwanaawe. Manikó kawé'-ámpá'á métinkanae séna tisa'á tínaaemba uwánkáamba pósa kentí namuro-wáási tésa miyá ónááwe Ísu siyáíye.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aaí.

Mátíyu 21:12-17, Mááka 11:15-19, Yóni 2:13-22

⁴⁵ Ísu mináái simásuwena Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó un-kwáásí ití'mátuwena ⁴⁶ simátimena séna Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Manikómpá'ó inaimó sen-dámbán-iyé agaimaréna siyáíye. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáíye.

⁴⁷ Aasiyaasí óraa'-amaan-daumpa'a Ísu simátíma'maena iyúwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé óraa'-waasiye Ísumbo tufíyan-aaí suwasá ⁴⁸ úwoi-waasi sáwífa'a Ísun-aaí isámae wéiyuwasa tufuwíyan-amba ímba kanaa'á saafá uráawe.

20

Nááwawa ai'máráísawa tiyáanomo siyáan-aaí.

Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33

¹ Moórá-kanaa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména Manikóní ásé-aaí simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé Yúnda-óraa'-waasiye tésa ² sésa nááwawa ai'máráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ³ Ísu séna aifa'á moórá-aaí tísai ona'á simásíméro. ⁴ Ááema Yóni nombó maitinkaraiwai Manikówá simámakaisanawa nombá maitinkarai waasiya simámakaawanawa nombá maitinkaraiyo súwasa ⁵ miwí keáímbá sésa nórasaawa sénaumno. Manikó simámakaisana nombá maitinkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaísafé'a ímba érai'e siyáao síníye. ⁶ Waási simámakaawana nombá maitinkaraiye senanasáámó ésa úwoi-waasisa sinkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa sésa Manikón-aaímo simásimakaiwai uráíye wésemba pósa óntamba maiyésa sinkamonaawe. ⁷ Ísuntafesa sésa emó sísaí ónda-aaísa ímba isáúmne suwaná ⁸ Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúúmó maúnda-aaí ímba simátimenaumno Ísu siyáíye.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.

Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12

⁹ Ísu waé'mai-aaí simátimena séna moóráwigo ándá-aran-kisau úmarena ayáátáaka fi'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fi'om-barafa'a koméraisana ¹⁰ arambó áfumo káin-kánáá tisaná aanáfó kesí

ándá-aramba komauwó séna wení kísau-waasigomba ai'máráísana minkísáúrá'ó káráwiyowífa'a tísasá ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana kóisana ¹¹ aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tísasá minkísáúrá'ó káráwiyowí ta'óto'mai tufú'maresa sáwí'a uwánkesa ándá-aramba ímba ámémba ai'mátuwaawana kóisana ¹² aanáfó moóráwigomba ai'máráísana tísasá ta'óto'mai tufú'marááwana naaemá kúmísasa famétuwaawana kóisana ¹³ aanáfó séna nóra ónaumno. Kesááninko imáyáamo ámakaundawimba ai'maráanana wínasa wenáái isánááwe séna ai'máráísana tísasá ¹⁴ minkísáúrá'ó káráwiyowí awánesa keáímbá sésa aanáfón-ááninko tifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba mainata kesáá maénae sésa ¹⁵ ta'óto'mai ándá-aran-kisau fakemba famétuwesa tufúwónana pukáíye. Ísu mináái simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá íníye. ¹⁶ Téna kísaura'o káráwiyowí tínkaminasa puwíyana fi'onkaa-waasi kesí kísaura'a káráwiyoro síníye Ísu súwasa mináái isésa sésa ímba miyán-oro suwaná ¹⁷ Ísu árimba tuwánéna tísai úmai isáne séna imáyáan-oro séna Manikón-aaí aúfáifimba maarán-áái agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéíye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráíye

agaimaréna siyáimba minááisáfé'a imáyáan-oro. ¹⁸ Wíyamba minóntánká'lá tanaambá kofésa sáwí'a onááfo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainíye Ísu súwasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé simbá kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'l-wáásísáféna táá'a úwasa ifátukaawe.

Taakisi-ááisáfésamo áísai uráan-aaí.

Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17

²⁰ Ifátuwesa ta'ótoraiyan-kanaa káráwiyesa tuwímbai ti'marésa sésa Ísun-aaímo isáán-kwaasimo ontembá té'a áísai iyana sáwí-aaímo sínata ta'óto'mai kámáni-kawaagompa'a móankanaumno sésa ti'márówasa Ísumpa'a tésa ²¹ sésa óraakoo érai'-aaí wése waási

táaroí ímba inkaisé óraa¹-waasiye úwoi-waasi táaroí ímba inkaisé tirumbó faiyá¹-mai-aai ímba sènda Manikóní aambó arááíwáén-aai arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. ²² Emá nóran-imayaawa óno. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Timéndaasa Yúndaawaa-waasisa kentáási áamáana taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Timénaum íntaawa timénaumno suwaná ²³ Ísu miwítí imáyáa iséna séna ²⁴ moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí¹a wéraiyo súwasa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí¹a wéraiye suwaná ²⁵ Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Manikóndé Manikómbá áméro súwasa ²⁶ mináái ísówana táá¹a úwasa ímba aai siyáawe. Ísu waási túranka¹a ména ímba sáwí¹aai súwasa pósa ímba aai sésa ta¹ótokaawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai.

Mátíyu 22:23-33, Máaka 12:18-27

²⁷ Ímba ta¹ótórówasa Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe sun-kwáási pósa Ísumpa¹a tésa ²⁸ sésa óraakoo naaófá¹á Mósesé séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímba ma¹ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaaware¹e séna iyámpói ma¹ankáiniye siyáíye. ²⁹ Moórá-aai isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímba ma¹ánkáiimba púwísana ³⁰ wenánaenkewi ware¹a maimakéna iyámpói ímba ma¹ánkáiimba púwísana ³¹ wenánaenkewi ware¹a maimakéna iyámpói ímba ma¹ánkáiimba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ³² miníninkó ánaemba pukáíye simámesa ³³ Ísumba áisai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwainímbá éna náawa máiniyo suwaná ³⁴ Ísu séna marapá¹ó méraan-kwaasi aaré maíyasa waai maíyasa tiyáámumba to¹waaí ésa wéowe. ³⁵ Manikó táántena séna pukémpinkemba íyáfasine¹a wiyómpa¹a iménaawe siyáimba minínínákwá¹á wiyómpa¹o iméraiymba aaré ímba maíyasa waai ímba maíyamba ónááwe. ³⁶ Manikóní kísau-waasimo wiyómpa¹o mé samo ímba púwóntemba minkwáási miyá ésa ímba aneka¹a puwónááwe. Pukémpinkembo íyáfasinaiymba Manikóní waásin-owe. ³⁷ Waási pukémpinkembo íyáfasinaiymba Mósesé minááisáféna agaimakáíye. Aúfáífimba agaimaréna séna áru-taiyá¹a iyamó kaimbá ímba mintái káwisana mintáífinkémbá Manikó Mósesentafena séna Manikó úne. Enaiwá¹ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Manikó úne siyáíye. Manikó minááímó siyáimba minkáumbó-wáási é¹a púwúwasa utaráambanifo ³⁸ mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Manikón-aúranka¹a seyaafá¹nánká méraawe Ísu súwasa ³⁹ áamáambo sun-kwáási sésa óraakoo kawé¹-áái simásimakaane suwaná ⁴⁰ Ísun-aigo táá¹a úntafesa ímba áisai uráawe.

Manikómó íyáfasinankaraiwai Káráisitín-aai.

Mátíyu 22:41-46, Máaka 12:35-37

⁴¹ Ímba áisai uwaná Ísu séna Káráisiti Téfitín-andafaken-kwaasin-íye wésefo ⁴² naaófá¹á Téfiti Káráisitintafena séna kesí Fasi¹aénkón-íye siyáimba imó agaimakón-aufaiimba Téfiti agaimaréna séna

kesí Fasi¹aénkóntáféna Manikó séna kesiyáánúrapa¹a fasi¹aén-áémpá¹á ⁴³ mara¹-ména¹a ení namuro-wáási iyáákanasa miwí tai¹anááwe

Manikómó siyáin-aai Téfiti siyáíye. ⁴⁴ Miyáumai Téfiti Káráisitintafena séna kesí Fasi¹aénkón-íye siyáimbanifo nóraumaiyá wemá Téfitín-andafaken-kwaasin-íye Ísu súbma Káráisiti Téfitini Fasi¹aénkó éna Téfitín-andafaken-kwaasigon-íye.

Ámáambo sen-kwáásítí aambá arááíwáéfomo siyáin-aai.

Mátíyu 23:1-36, Máaka 12:38-40, Rúku 11:37-54

⁴⁵ Sáwífa¹-waasi mináái ísówana Ísu wení kísau-waasisafena séna ⁴⁶ áamáambo sen-kwáásítí aambá arááíwáéfo. Minkwáási ayáátáá-kuferai wiyésa naaópa¹a afufumpa¹á nówasa pósa waási tuwánésa sésa óraa¹-waasin-owe wésewe. Minkwáási áamándaumpá¹o ombá óraa¹-waasimo máépa¹a imésa tanómo kaúfópa¹o ombá kawé¹-áémpá¹á mésa kawé-tómbá wénaawe. ⁴⁷ Minkwáási keto¹-ínintí óntawara naankwará¹a umémbá maésa waási suwánésa súwí¹a mósá maráíwae sésa karokómbá tafisimai inái wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa¹-umbai maénaáwe Ísu siyáíye.

21

Keto¹-íninkó Manikómpá¹á óntambo tukáin-aai.

Máaka 12:41-44

1 Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména tuwánómba óntambo túwón-anafeumpimba sáwifa'-ontawara'-waasi sáwifa'-ontamba túwówana ² moórá'-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómba Ísu awánéna ³ weni kísau-waasisafena séna érai'a simátime sùne. Minkétó'-inínkómó túwáin-ontanko seyaafá'-wáásimó túwáán-ontamba iyáákaiye. ⁴ Miwí sáwifa'-ontafinkemba tuwímbai túwáafo wemá kári'-ontafinkemba mütú'a túwáimba póna ónta-iyaimba méiniye Ísu siyáiyé.

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aii.

Mátíyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

⁵ Súwasa tuwímbai óraa'-amaan-dantafesa sésa kawe'-óntánkákémbá úmakaawe. Maníkómbá ámakaan-tantaa'a ko'naarirí úmakaawata awánéta aamoisá úne suwaná ⁶ Ísu séna ánaemba waási tésa awánaan-tantaa'a seyaafá tawisisuwesa seyaafá'-óntánkwará'é tawisisuwanaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaa tiniyemo siyáin-aii.

Mátíyu 24:3-14, Mááka 13:3-13

⁷ Ísu mináái súwasa áisai esa sésa óraakoo emó sénda nóin-kanaawa paápé iníyo. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá iníyesa sénaumno suwaná ⁸ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. Sáwifa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Maníkómó iyáfasisinkaraiwai únda póna minkánáá ampáánká'á tiniye sénááwe. Miyán-áái siyawí ímba tirááiwáéro. ⁹ Tiyááwemo síyan-aii némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a ino. Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-waame'an-iyé. ¹⁰ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena iyáfesine tiyáaromo sínasa iyáfasinesa tiyánááwe. ¹¹ Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táiniye. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táiniye. Sáwifa'-waasi tí'a iníye. Wiyómpa'a fí'o-fi'on-tantaa'a paápé ina'a awané táatafe'a ónááwe. ¹² Mintántáá'ó ímbo paápé inasa kembíwi ta'óto'mai sáwí'a uwátinkesa ámáán-daumpa'a kawáá-wáási aafímbá maitinkesa ándáfa'a mótinkanaawe. Kentáfé'ó fasi'ámaimo méraiyantafesa ta'óto'mai óraa'-waasifa'e kámáni-kawaa-waasifa'e mótinkesa aai simátinkaiya'a ¹³ minóráá'-wáási kesáái simátimenaawe. ¹⁴ Aaimó simátinkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a iyana tirunkó umbai táino. ¹⁵ Minkánáá kawe'-ímáyáá timé'a aai táaka tínkáana'a síyasa kentí namuro-wáási ímba kanaa'á kentáái taraisésa iyáákanaawe.

¹⁶ Kentinófoiye kentifá'awaawiye kentimááraawe kentí waásiye tí'maesa óraa'-waasiya'a iyésa aai simátinkaiyasa kempínkémbá tuwímbai tínkamiya'a puwónááwe. ¹⁷ Kentáfé fasi'ámaimo méraiyantafesa seyaafá'nánká tiyámba uwátinkanaawe. ¹⁸ Miyá ésa ímba timambá tínkambai tai'ánááwe. ¹⁹ Fasi'ámaimo mé'ó é'a kawe'-úmai méranaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaagon-aii.

Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

²⁰ Ísu mináái simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-wáási taúkumaraiya sé'a seyaafá-tántáá'á tawisisuwaiyan-kanaa tiyé sénááwe. ²¹ Yúndiyaa-marafa'ó méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. Naaópa'ó méraiyan-kwaasi mindáópa'a tuwésa wété ónááwe. Kísaufa'ó méraiyan-kwaasi ímba naaópa'a iyónááwe. ²² Minkánáá Maníkó sáwí-meyamba tímúnana Maníkón-aii aúfáifinken-aii paápé iníye. ²³ Tímúka'-inine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. Maníkó maankwáásisáféna aaisambá tiyínana óraa'-umbai táiniye. ²⁴ Fí'om-barafakewi tuwímbai paepáétamba tínkamesa tuwímbai tí'maesa fí'o-fi'on-kwaasiti marafá'á mótinkesa fí'onkaa-waasi Yérúsaremu-naopa'a káráwiyesa sáwí'a iyana Maníkó séna kentí kanaa tai'áiyé síníye Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aii.

Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna aafáúrá'é wiyónka'e oká'é fí'o-fi'on-tantaa'a paápé iníye. Marapá'á fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi tirunkó umbai táiniye. Uwí-nónkó óraaka'a áái wésena tufántáafan-inasa waási inkaisónááwe. ²⁶ Wiyónko tora'náára'a inasa waási sésa nórawa'iyó sésa tinekembá tata'á inasa táatafesa ésa óraa'-imayaa ónááwe. ²⁷ Kemá waási úranko óraa'-fasi'aenkwará sámó kainkwará'á ainánká kúmóna'a suwánánááwe.

²⁸ Kemó súnnda-tantaa'a áwáwu ómbarena paápé ina'a mósá awánánááwe. Maníkó kawe'-ámpá'á métinkainda-kanaa kárika'o tinda pó'a to'mayaa é'a mósá awánaaro Ísu siyáiyé.

²⁹ Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táigón-áwí'a fiki mindáwara fi'on-taiwara'a imáyáan-oro. ³⁰ Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tiniye sénááwe. ³¹ Miyámó intembá kemó súnnda-tantaa'a ina'a awáné sé'a Maníkó wení waási kawáánimba kárika'a tiniye sénááwe. ³² Érai'a simátimé súné. Káfé'lo méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó súnnda-tantaa'a paápé íniye. ³³ Wíyóne marawé tai'áinifo kesáái ímbo tai'áinda úwoi waé'wae'a íniye Ísu siyáiyé.

³⁴ Ísu simátimena séna kentúra'a káráwiyoro. Uwóí'lo on-dómbá né'a kafóná mé'a marapá-tántáá'á óraa'-imayaa ofáinifo. Miyá'é'o é'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo káráwiyoro. ³⁵ Kífo'lo aumakáawanamo waígo ímbo imáyáa ímbó tafááintemba fi'o-fi'om-barafaken-kwaasi ímbo wéisenska'a kumúnafainifo ³⁶ káráwiyoro. Inaí símae wéiyana kemó súnnda-tantaa'a kemp'ó tina'o é'a fasi'ámai mé'a waási úranko súranka'a méranaawe Ísu siyáiyé.

³⁷ Minkánááfímbá aasiyaasi-kánáá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátímae wéiyena fenómpinka máápa'a kumbéna Órifi-omapa'a nó'waamba imae'mae úwasa ³⁸ sáwifa'-waasi aafáyáara'a ááéma Ísun-aai isánae sésa óraa'-amaan-daumpa'a imae'mae'a úmae iyáawe.

22

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aai.

Mátíyu 26:1-5,14-16, Mááka 14:1-2,10-11, Yóni 11:45-53

¹ Naaóf'á Maníkó Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánómbá ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa kárika'a túwasa ² óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé Ísumbo tuffiyan-aai suwaná úwoi-waasisafena táá'a úwasa ímba aforatá ta'ótoranaumne siyáawe.

³ Suwaná Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-áwí'a Yúndasi moórá-áwí'a Ísakerioti éna waántáwanko wenarumpimbá koména imáyáa amúwana ⁴ óraa'-amaan-kisau-waasifa'e ámáán-daka'o káráwirowifa'e wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótoranaawe súwasa ⁵ isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná ⁶ Yúndasi ewé séna ímbo waásimo mépa'lo é'a nóraumaiya Ísumba aráátiménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmae kuráiyé.

Tiyótaimo í-tánómbó kauráan-aai.

Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa túntemba tiyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tufú'mai káúfúnka'a ⁸ Ísu Pítaante Yóninte'a ti'maréna séna tiyótaimo í-tánómbá kowégaufiyata komandaanó súwasarai ⁹ mindárai sésarai nááfara kogaufóyauyo suyaná ¹⁰ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wíyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááíwáékaiyo. Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o ¹¹ naankón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áisai éna séna kesí kísau-waasis'e'um náán-aempara tiyótaimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosimámékaiyo. ¹² Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a aráátiminiye. Kúfu'lo uwándáiyán-tantaa'a mimpimbá wéraiye. Seyaafá-tántáá'á to'mayaa úmarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹³ mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aai.

Mátíyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórinti 11:23-25

¹⁴ Tanómbó náiyán-kanaa túwasa Ísuwe wení aantá-waasiye tómbó náiyapa'a komérowana ¹⁵ Ísu simátimena séna kárika'a sí'o inda-i'a uwásinkaiyan-kanaa ímbo tiyáina'a ááéma tiyótaimo í-tánómbá kembiwísé'a nánaumne-imayaa úmae iyáunda káfé'a minkánáá paápé ímbá póta nánaumne. ¹⁶ Simátimé súné. Marapá'á maantánómbá ímba aneka'á nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a maantánónkóni áwáuma afora'á wéraina'a nánaumne séna ¹⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna

Maníkómpá súwiyo séna maimái moórá-mora úmai naaró. ¹⁸ Simátíme súne. Ándá-aran-domba ímba nánaumpo Manikó weni waásimo kawaánipa'a mé'a aneka'á nánaumne séna ¹⁹ péréti maisoréna Manikómpá súwiyo séna tafánkena tiména séna mindá kesún-ifo kembiwísáfé'a ísámai kesú tuwánúumne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro súwasa ²⁰ tómbá násúwówana ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna pérétimo tímúntemba miyáumai ándá-aran-domba tiména séna mindá kesi naaén-iyé kesí naemá kembiwísáféna kumínda póna Manikó séna kesé'a kááísamai mérawaiwe séna mináú-áái simai kááísamakaisa'a miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro.

²¹ Kembá namuro-waásímó aráátimindawi keséta ména tómbá wénaiye. ²² Naaófá'á Manikó séna waási úranko puwínnyemo siyáintemba pó'a puwónana namuro-waásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máiniye Ísu súwasa ²³ weni kísau-waasi keáimbá sésa nááwa miyá ínisanawa síyo siyáawe.

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-ai.

²⁴ Ísuni kísau-waasi mósimesi-ai sésa kentááfínkémbá nááwa wéiyaakaiyo suwaná ²⁵ Ísu séna marapá'-óráá'-wáásísómbá íyáákamai fasi'aén-áái simáti-simati uwasa wenkóyáákatayaaka ésa sésa kentáási óraa'-waasi kawé'a wéowe siyáawe. ²⁶ Kembíwí miyáumaimo óraa'-waasimo ontembá ímba miyán-oro. Kempínkémbá óraa'o ménae siyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. Íyáákanaemo siyawi fí'owiti wayó'a maénááwe. ²⁷ Marapá'-wáásífínkémbá tómbó ménamo wénaiwai óraa'-waasin-ifo kúfu'o uwámíwai kári'-waasi ímbánifo kemá kentí óraako ímba miyá é'a kentí wayókoráámá wéune.

²⁸ Miyá úna'a kembó sáwí'o uwásínkáanka kesé'a mé'a ímba síyukaawe. ²⁹ Kesífo kentáféna séna waási kawaánuwo siyáintemba kembiwísáfé'a miyán-áái simátimenaumne. ³⁰ Waási kawaámó ondará'á mé'a tómbá wéne'a kawaámó ondará'á mé'a Ísarerin-áánintomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aanintonti minándáfákénkwáásí-taai isé'a tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáaye.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-ai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹ Ísu Sáimonimba arumbá uwánkena séna Sáimoniyo isaaó. Owái to'máimo tufimpí owanamó arú'ó marapá kúmíساسamo anónka'o mósá maéntemba kawé-tántáá'á mósá maé'a sáwí-tantaa'a úwoimo wéraindasafena waántáwanko tísai úmai isánae sina'a ³² mindásafe Manikómpá'á inái sé'a kesé'o kááísamaimo méraanda siyuwáánafo sé'a inái siyáumne. Emá siyuwé kouweré kesi waási fasi'átinkao Ísu súwana ³³ Pítaa séna Fasi'aénkóo ándáfa'o áí'mae wíya'o é'a kesé'a kóyauye. Tufuwíyomo puwína'o é'a kesé'a puwóyauye Pítaa súwana ³⁴ Ísu séna Pítaa simáme súne. Káfé'a kokórigo ímbo áái siyáindara'a emá kaumbo-ík'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena siyáaye.

³⁵ Ísu simásuwena weni kísau-waasisafena séna ááema tí'maré sé'a óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé koró. Mináái ááema sé'a tí'mákaunda moórá-tantaatafe'a aafáán-tukána'iyó súwasa miwí sésa ímbaniye suwaná ³⁶ Ísu séna káfé'a óntan-unambo makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Tón-únámbó makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Paepapé'a ímbo makáiyawi miwítí paákákén-únánkwátói fí'owi tímésa óntamba maiyésa paepapé'a méyánuresa koró. ³⁷ Simátíme súne. Naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba Áísáya agaimaréna séna

ái'maesa sáwí'a uráan-kwaasimo

mépa'a móankaraawe agaimaréna siyáimba kentáfénamo siyáimba póna paapé íniye Ísu súwasa ³⁸ weni kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo kae-paépapé'a makáumne suwaná wemó sún-aaigoni áwáu ímba ísón tafena séna é'aniye

Ísu siyáaye.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-ai.

Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42

³⁹ Ísu simátimena máápa'a kuména Órifi-omapa'a imaé'mae úntemba iyúwasa weni kísau-waasi arááiwá'maesa ⁴⁰ iyúwana Ísu simátimena séna waántáwanko tísai úmai isánae-ai kempá'á sífáínifo Manikómpá inái seró séna ⁴¹ tiyuwéna ewaa'á wéna Manikó óraakon-iyé séna mara'á kumbéna inafínkémbá ⁴² séna kesifóo emó

kanaán-iyé sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tında maisiyuwé énifo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááíwáéno súwana ⁴³ Maníkóni kísau-waasigo wiyómpakewi paápé éna fasi'ánkowana ⁴⁴ arunkó óraa'-umbai tówana Maníkómpá'á inái fasi'ámai súwana umu'náámba naaeráámbá marapá'á kumúwana ⁴⁵ inái simásuwena iyáfasinena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tirunkó umbái tówasa tún-kwaigurówana ⁴⁶ tatúséna tasimátimena séna túmo wéraamba iyáfasine'a inái seró. Waántáwanko tísai úmai isánae-aai kempá'á sífáínifo Maníkómpá'á inái seró Ísu siyáíye.

Ísumbo ta'ótokaan-aai.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana sáwifa'-waasi wétuwana Ísuni kísau-waasi sisamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Yúndasi misáwifá'-wáásifímbá aifa'á téna Ísumba aaweyáámó uwánkaindasafena Ísuni ewaa'á téna ⁴⁸ aasásó'í'á úntafena Ísu séna Yúndasiyo kemá waási úrankomba kesí namuro-wáásímó aráátímíndasafe aaweyáá uwásinkaane súwasa ⁴⁹ Ísuwe'ó mérowi moórá-tanta'ó paápé inda-imayaa ésa sésa Fasi'aénkóo paepáétanta karánaumno suwaná ⁵⁰ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'á maimaéna aifa'-ámáán-káwáágóni kísau-waasigon-áá'á fagáúsuwuwana ⁵¹ Ísu étuwaaó séna minkwáásígón-áák'a ta'ótorena áá'á kawé'á uwánkaraíye.

⁵² Kawé'á uwánkowasa óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáán-danka-kawaa-waasiye óraa'-waasiye Ísumbo ta'ótoraiyanesa tamérowana Ísu simátimena séna kentáfé'á umén-kwáásín-iyé sé'á pó'a taanáánkwará paepáé'wara'a maimaé kembá ta'ótoranae sé'á wétewe. ⁵³ Sáwifa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesé'ó méraundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Káfé'á kentú kanaamá isa'á kumeukóni fasi'aémbá iyáákaisa'a kembá ta'ótórááwe Ísu siyáíye.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáín-aai.

Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27

⁵⁴ Súwasa Ísumba ta'óto'maesa aifa'-ámáán-káwáágóni naaúmpa'a móankowana Pítaa tínaemba nénka'ó témomba ⁵⁵ mindánkóni naamaáífa iyamá agaimarésa mérowana Pítaa miwísé mara'á tamérowana ⁵⁶ iyamó wégonka'a moórá-kísau-arasigo téna Pítaamba takarákéna séna minkwáásígó wesé'ó máiwain-iyé súwana ⁵⁷ Pítaa séna ímbanifo kemá ímbo awánáúnda-waasin-iyé súwana ⁵⁸ kárika'a moóráwigo Pítaamba taawánéna séna wení waásifinkewi óne súwana Pítaa séna kemá ímbaniye súwana ⁵⁹ kárika'a moóráwigo Pítaantafena óraaka séna érai'a sune. Káririfakewi éna wení kísau-waasifinkewin-iyé súwana ⁶⁰ Pítaa séna emó sénda-aai ímba isáúmne súwana kokórigó áái súwana ⁶¹ Fasi'aénkó waeréna Pítaamba awánówana Pítaa Fasi'aénkó simámakon-aai ááká'-maréna miyá siyónka'a káfé'ó kokórigó ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-iká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone siyónka'a mináái ááká'-maréna ⁶² máápa'a kuména áfááraumai ifi'á taráíye.

Ísumba karaáná'ó ánkaraan-aai.

Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65

⁶³ Pítaa ifi'á tówasa Ísunka'ó káráwírowi karaánáá'á ankésa tufuwésa ⁶⁴ aúrampa'a ampantasámbá káátamakesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkómó iyáfasininkaraiwai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo wésesa ⁶⁵ fí'ó-fi'on-aai símai sáwí'á uwánkaraawe.

Ámáán-óraa'-waasifa'a Ísumbo áí'mae kuráan-aai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24

⁶⁶ Afáfúúmó iyáúsunka'a Yúndaa-waasiti óraa'-waasiye óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé túwaandu urówasa Ísumba áí'maesa iyúwasa ⁶⁷ sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwai Kárásitíya'onai simásimiyo suwaná séna simátíména'ó é'á ímba kawé'-úmai isánááwe. ⁶⁸ Moórá-aaimo tísai ona'ó é'á ímba simásimenaawe. ⁶⁹ Kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á iménaumne súwasa ⁷⁰ seyaafá'nánká sésa ewá séwa Maníkón-ááninkó úne séno suwaná Ísu séna é'á sewé súwasa ⁷¹ miwí sésa wesáféna sífó minááisáféta aafíntá maenkéta fí'on-aaimo simánkáámba saafá únda póta ifátá tuwánáúmne siyááwe.

23

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-ai.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Máaka 15:1-5, Yóni 18:28-38

¹ Minááísáfesa misawífá'á iyáfasinesa Ísumba áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a wésa ² aái simánkesa sésa minkwáásigó Yúndaa-waasi karo'-áái simátimena miwítí imáyáa símai sáwí'a éna séna Rómu-kamani-aifa-kawaagomba taakisi-óntámbá ímba áméro séna wesáféna séna Yúndaa-waasiti kawáágó é'a Manikómó iyáfasisinkaraiwai úne siyáíye suwaná ³ Páirati Ísumba áisai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá óno súwana Ísu séna é'a séne súwana ⁴ Páirati óraa'-amaan-kisau-waasisafenawe úwoi-waasisafenawe séna minkwáásigó ímba sáwí'a uráisa'a awánúmne súwasa ⁵ óraaka sésa Káriri-aempaken-kwaasi tirumbá totuwéna minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a taména miyá wéíye siyáawe.

Ísumba Érotimpa'a áí'mae kuráan-ai.

⁶ Suwaná Páirati mináái iséna séna Káriri-aempakewiya'iyó súwasa ⁷ ewé mináémpákéwín-íye suwaná imáyáa éna séna Éroti mináémpákén-kawáágó káfé'a maanká'á Yérúsaremu-naopa'a taméraifo ai'maráanana wempá'a wínana wemá isáíniye Páirati mímasuwena ai'marówasa áí'maesa Érotimpa'a kuráawe. ⁸ Ayáátáaka'a Éroti Ísuntafesamo sun-áái iséna Ísumba awánaanana ímbo awánáúnda-kisau maina'a awánánae súwasa Ísumba Érotimpa'a kuwaná awánéna aamoí éna ⁹ fi'o-fi'on-tantaatafena áisai úwana Ísu iséna ímba aaimó súmba úwoi mérowasa ¹⁰ óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásiyé mésa Ísumbo simánkón-ai óraaka suwasá ¹¹ Érotiye wení i-wáásiyé Ísumba símai sáwí'a uwánkesa karaánáá'a ankésa óraa'-waasiti unáánkwtóí uwánkesa áí'maesa Páiratimpa'a aneká kuráawe. ¹² Ááema Érotiye Páiratiye aaisambó siyááyamba pósarai minkánáá kawé'-úmai méroyasa Ísumba áí'maesa aneká Páiratimpa'a kuráawe.

Ísumba tufiyana puwínomo siyáin-ai.

Mátíyu 27:15-26, Máaka 15:6-15, Yóni 18:39-19:16

¹³ Kuwaná Páirati óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye táantena ¹⁴ séna minkwáási kempá'á té'a sé'a waásiti imáyáa símai sáwí'a wéíye wéséwe. Kentúranka'a áisai únana simánkán-aaigoni áwáu ímba wérais'a awánáúmne. ¹⁵ Érotiye áisai úyamba minááígóni áwáu saafá uwááekai úyana ai'maráisasa áí'maesa kempá'á tiyáawe. Tufiyanamó puwínda-i'a ímba uráifo ¹⁶ i-wáási senasá áwiyonku'-násúwéwa'a fau'ankanaumne súwasa ¹⁷ Yúndaa-waasi tiyótaimo í-tánón-kánáá tóso úntemba moórá-waasi táántowana Páirati minkwáási fau'ankowana miwífá'á kúwana Páirati séna Ísumba fau'ankanae súwasa ¹⁸ seyaafá'-wáási óraaka sésa ímbanifo tufiyana puwínifo Párápásimba fau'ankaaó siyáawe. ¹⁹ Ááema tuwímbai kámáni-waasiye tiyómba moóráwígon-awi'a Párápási moóráwígomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a ánkarowasa sésa Párápásimba fau'ankaaó suwaná ²⁰ Páirati Ísumba fau'ankanae-imayaa éna simátimuwasanifo ²¹ óraaka'-oraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwino suwaná ²² Páirati aneká'á séna nóra-sawira uráíyo. Tufiyanamó puwínda-i'a ímba uráifo i-wáási senasá áwiyonku'-násúwéwa'a fau'ankanaumne súwasa ²³ óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwino símae iyún-aaigo Páiratin-aaigomba iyáákowana ²⁴ Páirati miwí táái iséna ewé séna kemó sentembá oro séna ²⁵ moóráwígomba fau'ankena kámáni-waasi tiyómba moóráwígomba tufuwúwana puwúwasa ándáfa'o ánkarowaimba táántowaimba Páirati fau'ankena aaraa-táiyá'á tufiyana puwíníye-imayaa untáféna Ísumba i-wáási tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-ai.

Mátíyu 27:32-44, Máaka 15:21-32, Yóni 19:17-27

²⁶ Timúwasa i-wáási Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáirini-naopakewin-awi'a Sáimoni Yérúsaremu-nao'-ampa'a túwasa i-wáási ta'ótoresa Ísumbo tufiyana-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa Ísun-ánaeimba tiyó suwaná miyá úwasa ²⁷ sáwífa'-waasi Ísumba arááiwa'mae wéguwasa aaresómbá tirumbá uwánkesa imá siyésa ifi'á támaesa arááiwa'mae kuwaná ²⁸ Ísu waeréna séna Yérúsaremu-naopakewin-inintono. Ímba kesifi'ó tembá kentí iyámpóisafe'e kesáfé-iffi'á taaró. ²⁹ Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaamo tinda age-ininé ímbo iyámpóimo matinkésamo náambo tímakaan-inine aamoí ésa iyámpói-iyaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí wéowe sénááwe. ³⁰ Minkánáámó tinda kári'-omakowe óraa'-omakontafesawe sésa ááema pukónáífo faiwí'mae kufaráátaao sénááwe.

³¹ Kemá aú-taiyaamba únda pósa sáwí'a wéuwasinkaafó kembiwí aáénkaen-taiyaamba ombá pósa óraa-sawí'a uwátinkanaawe Ísu siyáye.

³² Ísu súwasa kae'-wáásí sáwí'ó urááyan-kwaasiwara'a tí'maesa Ísunkwara'-úmai tñkamonaé sésa tí'maesa ³³ mimbárágón-áwí'a a'nónayaantapa'emo supa'á kurésa Ísumba aaraa-táiyá'á tufusésa séfasefa'-arausampa'a kae'-wáásí aaraa-táiyá'á tufúsúmarowana ³⁴ Ísu séna kesifóo maami owíní áwáu ímba awánaresa kembá sáwí'ó uwásínkáamba ímba imáyáa e sáwí-meyamba ímbo tíminda sáwí-imayaa maitiyuwaao súwasa i-wáásí sésa wení unáánkwtóí maénae sésa ááfé tiyáananasa náawamo iyáákaindawi mániye sésa miyá uwasá ³⁵ waásisomba káá'a karátuwesa mésa Yúndaa-óraa'-waasi karaánáa'a ankésa sésa fi'owi túwa'nai ena Manikómó iyáfasinankaraiwaimo énamo éna wesáféna wenáú áwa'nai íniye suwasá ³⁶ i-wáásiyé karaánáa'a ankésa íkamó fón-domba maimaésa wempá'á tésa sésa naao. ³⁷ Yúndaa-waasiti kawáágómó émo e

esáfé enáuma áwa'nai uwo suwasá ³⁸ ááema aúfái agaimakésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sésa agaimái Ísun-a'nónká-táiyá'á mósá makáawe.

³⁹ Mósá márówana sáwí'ó uyan-kwáásímó tufúsúmaroyan-kwaasigoraí moóráwigo Ísumba karaánáa'a ankéna séna Manikómó iyáfasinankaraiwaimo émo e enáú áwa'nai e kenkáiwará'á súwa'nai uwo súwana ⁴⁰ moóráwigo

séna ímba miyá siyó. Manikón-áaroimo inkaiséna miyá ímba sésino. Wembó sáwí-meyambo ámentemba kenkáiwará'á miyá wéowe. ⁴¹ Wemá ímba sáwí'ó uráiwaimba sáwí-meyamba wéamefo kerái sáwí'ó uráuyawinkai sáwí-meyamba uwásínkáawe séna ⁴² Ísuntafena séna Ísuwo ení waásimo kawáá indará'á ken-ímáyáawará'á uwo súwana ⁴³ Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'a kesé'a kawé'-mápá'á iméinone Ísu siyáye.

Ísumo pukáin-aaí.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴ Súwana wáawái seyaafá'-aémpá'á tñkwéna aafáúmó taenónka'a tñkúmba ⁴⁵ óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba tafááténa kaesé uwágúwana póna Manikómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana ⁴⁶ Ísu óraaka séna kesifóo kesimambá enayáámpimba to'maráúmne simásuwena puwúwana ⁴⁷ i-wáásítí kawáágó Ísumo puwúmba awánéna Manikón-áwí'a mósá maréna séna érai'a arupise-waasin-iyé súwasa ⁴⁸ sáwífa'-waasi koawánanaumne sésa túwanaudu urón-kwaasi ímbo puwúmba awánésa tirunkó umbái tówasa miwítí naaópa'a wété uwasá ⁴⁹ Ísuwe'ó nún-kwaasiye Kárirí-aemapakemba Ísumba arááiwa'maesa Yérúsaremufa'ó tiyón-inine nénka'a tamésa seyaafá-tántáá'á awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aaí.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Awánowana moóráwigon-awí'a Yósepi Yúndiyaa-marafa'a Árimátíyaa-naopakewi kawé'-wáásí arupise úmaimo mérowi Manikó wení waási kawááníniye séna amu'maréna póna Ísumbo tufuwónae sun-kwáásí táásaféna ímba ewé siyáiwai wemá ⁵² Páiratimpa'a téna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana ewé súwana ⁵³ Ísun-áuma aaraa-táiyákémbá tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena maimaéna waásimo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena waási ímbo makón-aifimba mámarena ⁵⁴ tómbó fáká'maimo to'mayaa un-kánáa Yúndaa-waasi saagon-kánáa kárika'a tñe úntafesa Ísumba utámarowasa ⁵⁵ Kárirí fakembo Ísumbo arááiwa'mae tiyón-inimba Yósepimba arááiwa'mae tésa Ísumbo utámárómba taawánésa ⁵⁶ tauwerésa áura'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-básáwémbá to'mayaa unká'á saagon-kánáa túwana ámáambo sunten-úmai úwoi méraawe.

24

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aaí.

Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

¹ Saagon-kánáa úwoi mérowana tai'ówasa aafáúmó iyáúsunka'a áura'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúm-básáwémbá to'mayaa úmakom-basawemba maimaésa Ísumbo utámaropa'a wésa ² awánomba óraa'-ontamba óikakemba é'a fawátukowasa awánésa ³ minóntán-aifa'ó iyúmba Fasi'aénkó Ísun-áuma ímba wérowasa awánésa ⁴ óraa'-imayaa ésa awánomba kae'-wáásiyái tógáyáagayaamo ún-unankwatóí urésarai ewaa'á méroyasa

tuwánésa ⁵⁻⁶ táátafesa ésa kifaiyowasarai sésarai púwisa^o máánkaraan-ontan-aifimba ímba méraifo iyáfasinena kóuraifo ímba maampimbá ayaafái oro. Wemá Káririfa^a úwoimo méronka^a simátímakain-ai imáyáan-oro. ⁷ Maará siyáíye. Kembá waási úrankomba sáwí-waasi timiyasa sinkamiya^a puwé^a kaumbo-kánáá maisuwé^a iyáfasinanaumne siyáíye suyasá ⁸ isésa simátímakain-ai tááka^a marésa ⁹ minóntán-aima tuwésa wésa Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fi^on-kwaasiye mináái kosimátimesa ¹⁰ minínimbá moórá Mágátáaraa-naopakén-ininkon-awi^a Máriyaa úwana moórá araámáó Yémisin-anówa úwana moórá Yóána úwasa miwísé^o méron-inimba Ísuni aantá-waasi mináái kosimátímúwasa ¹¹ isésa sésa úwoi karo¹-áái sewé simásuwesa úwoi mérowananifo ¹² Pítaa iyáfasinena awaantanténa utámakon-ontan-aifimba kogífaena awánomba ampantasámbó kárá¹umae máutamankon-ampanta aantemba wérowana awánéna kouweréna mindásafena óraa¹-imayaa uráíye.

Éméyási-nao¹-ampa^a Ísumbo awánaraayan-ai.

Mááka 16:12-13

¹³ Minkánáá Ísuni waásifinkemba kae¹nárai Éméyási-naopa^a kóyae siyááye. Mindáópa Yérúsaremufa^a ayáatáákakaamba wérowasarai Éméyási-naopa^a kóyae sésarai Yérúsaremufa^a tuwésarai aampa^a wéwasarai ¹⁴ Ísumbo éwiyon-ai símaesarai wéguyana ¹⁵ Ísu ewaa¹á téna minkáé¹náraise^a kúwasarai ¹⁶ awánoyana Maníkó túramba kumeu¹á uwátinkowasarai ímba awiyéraaseraamba uyaná ¹⁷ Ísu séna nóin-aaiya aampa¹á símae wégoyo súwasarai minká¹á komésarai tirunkó sáwí^a úwasarai ¹⁸ moóráwigon-awi^a Kíríyópási séna káfé-kanaa Yérúsaremu-naopa^a tóso ésa paápé uráin-tantaa^a awánaraafo eyáá ina awánaraano áisai ena súwana ¹⁹ Ísu séna nóina¹iyo súwasarai mindárai sésarai Ísu Násaretifakewintafekai síyue. Manikón-ai siyáiwai Manikón-aúranka^a fasi¹aén-kísáú maéna fasi¹aén-áái simásímísata ísaraumne. ²⁰ Kentáási óraa¹-waasiye óraa¹-amaan-kísau-waasiye Ísumba tufuwíyanesa Rómu-kamani-waasigomba áméwana ewé sisasá aaraa-táiyá¹á tufúwówana pukáíye. ²¹ Kesáá Ísareri-waasisa séta kentáási kawáá-í¹a éna Rómu-kamani-waasi iyáákainiye siyáundasa tufúwówana pukáíye. Moórá-aaiwara^a wéraiye. Tufúwówana pukáimba kaumbo-kánáá maisukáíye. ²² Tuwímbai-inimbo simásímén-aaisa saátafeta úne. Káfé¹-aafayaara^a ááéma utaráapa^o kombá ²³ wenáú ímba wéraisasa koawánésa kouweré tésa sésa wiyómpakendarai tuwánáúnasarai sésarai pukáimpinkemba iyáfasinkaiye séye tasewatá ²⁴ kentááfinkémbá tuwímbai utámakaapa koawánaawana minínimbó sentembá miyá éna ímba wéraisasa awánaawe suyaná ²⁵ Ísu séna sáwí-imayaawara^a óye. Naaófá¹á Manikón-aaimo simátímakaiye agaimaréna siyáan-aisafekai ímba ááéma érai¹e séye. ²⁶ Manikó iyáfasinankaraiwaimba áí^o inda-í¹a uwánkaiyambanifo sámó kain-áémpá¹á iméiniye miyám-biyan-ai Manikó siyáíye. ²⁷ Manikón-ai aúfáifinkemba wentáfésa siyáan-aigoni áwáú simátímakaiye. Mináái Mósesé agaimaréna siyáin-aaiwara minkákémbá Manikón-aaimo siyón-kwaasi agaimaréna siyáan-aaiwara^a simátímakaiye.

²⁸ Simátimuwasarai kuyan-dáókoni ewaa¹á kuyan¹ Ísu kóyáákowasarai ²⁹ mindárai ta^oótoresarai óraaka sésarai kumeupá nó¹waamban-ifo kesékai méraao suyaná mindáraise^a naaúmpa^a iména ³⁰ tómbá náiyanesa uwaná tómbá maisoréna Manikómpá súwi séna tafámbai tímúwasarai ³¹ awánésarai Ísumba awiyéraase uyaná áwiyokuwasarai ³² sésarai aampa^o túyanamo Manikón-ai aúfáifinkemba simásímisanarai sirunkó óraa¹-aamoin-íye siyááye.

³³ Mináái simásuwesarai iyáfasinesarai kouwerésarai Yérúsaremu-naopa^o tuyambá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fi^on-kwaasiye túwaandu urómba tuwánoyasa ³⁴ miwí séna érai^a Fasi¹aénkó pukáimpinkemba iyáfasinena Sáimonimpa^a paápé isaná awánaraiye suwasarái ³⁵ mindárai aampa^o kuyan-áái simátimesarai sésarai tómbá tafámbai símisakai Fasi¹aénkómbá awiyéraase uráíye siyááye.

Ísuni waási wembó awánaraan-ai.

Mátíyu 28:16-20, Mááka 16:14-18, Yóni 20:19-23

³⁶ Mináái suyaná Ísu paápé éna miwítí afufumpimbá ména aáno úmai méraaro súwasa ³⁷ inkaisésa waántá sewé sésa táátafesa uwaná ³⁸ Ísu séna ímba táá¹a íno. Ímba kae¹-ímáyáámó iyamba ³⁹ siyáánarumpin-afiye sísamaifin-afiye awáné¹a kentáfé¹a wén-íye seró. Waántá-waasi ama¹wará ayáántánkwará^a ímba wéraifo kembá úwoi wéraifo suwáné¹a sine¹á ta^oótóráaro ⁴⁰ Ísu simásuwena ayáánarumpin-afiye aisamaifin-afiye aráátimuwasa

⁴¹ óraa'-aamoi ésa táátafesa ésa óraa'-imayaa uwaná waántán-iyé sefó séna Ísu náíyan-tomba makáao tísai ena súwasa ⁴² agaimakóm-bofaa'a ámúwana ⁴³ maimái túranka'a naráiyé.

⁴⁴ Násuwena simátimena séna kesé'lo úwoimo maéwándara'a maará siyáumne. Kentáféna Mósesé agaimaréna siyáin-aiye Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimaréna siyáan-aiye imá agaimaréna siyáan-aiye érai'a paápé íniye simátimakaumne. ⁴⁵ Maníkón-aii aúfáifinkemba kawé'-úmimo isáiyantafena miwítí imáyaa kawé'á uwátínkaraiye. ⁴⁶ Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna Manikómó iyáfasinankaraiwaimba áí'lo índa-i'a uwánkaiyana puwíndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna iyáfasinainasa ⁴⁷ wení fasi'aénkwará'á mésa aifa'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákémbá fi'o-fi'om-barafaken-kwaasi mósimatim-besimatin-esa sésa kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáiniye agaimaréna siyáiyé. ⁴⁸ Awánaan-aii simátíma'mae koró. ⁴⁹ Kesifo óraaka'a séna tíméndawimba ai'maráanana kembiwisé'a kumbéiniye. Yérúsaremu-naopa'a méraiyana kempímbá kumbéna wíyómpake-fasi'aemba tímína'a awánaan-aii simátíma'mae koró Ísu siyáiyé.

Manikó Ísumba aiyówanamo iyáin-aii.

Mááka 16:19-20, Aantá-waasi 1:9-12

⁵⁰ Simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremufa'a tuwéna Pétáni-nao'-ewaa'a koména ayáántamba aasumí'a uwátínkaraiye. ⁵¹ Uwátinkowana Manikó aiyówana wíyómpa'a iyúwasa ⁵² Ísun-imayaa ésa áwí'a mósá marésa tirunkó óraa'-aamoi úwasa kouwerésa Yérúsaremu-naopa'a tésa ⁵³ aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-daumpa'a iyésa Manikón-áwí'a mósá makáawe.

Rúku kemó súnnda-aii tai'áiyé.

Yóni

Ísu wiyómpa'a iyówana kaumbo-wáái-áatáiyá'lyo miyáumai-aatai maisuwéna Yóni Ísun-aaí agaimakáí. Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimáí-waasifinkemba moórúwígon-awí'a Yóni séna Ísun-aaisafesa érai'e síwae séna maarán-áái agaimakáíye. Manikón-ímáyáámá aráátimindawi marapá'á ma'ánkaraimba wemá Ísun-iyé. Yóni séna wemá Manikón-aaigon-iyé siyái. Ísu Manikón-ááninko sáwí-ímayaaogo ta'ótokaimpinkemba awásiyukaiwain-iyé siyantafena Ísu kawé-kísáú ímbo awánaron-kísau maiyái. Tuwímbai wenááisafesa érai'e sésa wení aampa'á arááíwáéwasa tuwímbai karo'é sésa símai sáwí'a uwánkaraawe. Ísu Manikómpá'ó iyíyan-amba éna éraikoni áwáuma éna maé'mae'o iyawini áwáuman-iyé-aaisafesa érai'e sewí Ísu aúí'a úmai maé'mae'a iyani'a wéuwatinkaiye. Aúí'a úmai maé'mae'o wéowini áwáuma ísáaro. Miyán-áái Yóni agaimakáíye.

¹ Áwáura'a maramá ímbo wéronka'a Manikóni imáyáama aráátimíwaima wenáwí'a Manikón-aaigon-iyé. Manikón-aaigo aasiyaasi ména Manikóe ména wemá Manikó póna ² áwáura'a Manikón-aaigo Manikóe ména ³ seyaafá-tántáá'á úmarowana Manikó imáyáa amúwana seyaafá-tántáá'á minkánáa paapé uráin-tantaa'a úmakaiye.

⁴ Manikón-aaigo waásimo maé'mae'o iyawini áwáuman-iyé. Miyáumai wemá waásifimba sáma kátinkena ⁵ kumeu'ó in-áémpá'á sáma kaisaná kumeu'ó í-tántáákómá sámo kain-tántáákómbá ímbo iyáákéna kumeu'á uwánkaraiye. ⁶ Moórúwígon-awí'a Yóni mérowana Manikó ai'maréna ⁷ sámo kain-áái maimae seyaafá'-wáásifá'á winasá mináái ísésa sésa érai'a Ísu Káráisitima waási sáma kátínkáiwain-iyé síwae súwana ⁸ Yóni wemá ímbo sámo kátínkáíwai póna sámo kátínkaindawan-aaí maimaéna kuráíye. ⁹ Manikón-aaigoma seyaafá'-wáásifimbá sáma kátínkáiwain-iyé. Yóni simátimakonka'a Manikón-aaigo marapá'-wáásifimbá kumpaapé uráíye.

¹⁰ Manikón-aaigo maramá úmákéna marapá'á kumbérowasa marapá'-wáási wení áwáuma ímbo kawé'-úmai awánaraawe. ¹¹ Wenamáápa'a kumbérowasa wenamááraa ímbo aaweyáá uwánkówasa ¹² tuwímbai aaweyáá uwánkesa wenááisafesa timankúnkúmba ésa Manikómpákémbá kunkáíye suwaná póna miwísáféna séna Manikóni iyámpóisomban-owe siyáíye. ¹³ Waási kentí imáyáafinkení'a úmai wématinkaafó Manikóni iyámpói ímbo miyáumai Manikóni iyámpóiyaani'a wéowe. Manikó wení imáyáafinkembo uwátínkáimba póna Manikóni iyámpóiyaani'a wéowe.

¹⁴ Manikón-aaigo waási úkéna marapá'á ména kentááfimbá mérowata awánaraumne. Farumó

í-tántáá'wárá arupisemo í-tántáá'wárá'á wempímbá sáwífa'a wéron-kwaasi póna sámo kainkwárá'-wáási úwata awánaraumne. Afowámá ááninkomba kímborawigomba póna sáma amúwana misáwárá'á mérowata awánaraumne.

¹⁵ Yóni wentáféna seyaafá'-wáási simátiména séna kembá ímbo masínkaronka'a kesínaembo tándawi wenónkáámbá paapé uréna ména póna kembá iyáákaraiye siyáunda-aaí minkwáásísáfé'a siyáumne siyáíye.

¹⁶ Farumó í-tántáá'á wempímbá sáwífa'o wéraiwei póna kentáá kawé'á wéuwasinakamaena wéwiye. ¹⁷ Naaófá'á Manikó Mósesemba ai'maréna séna kesí ámáámba simátimíyo siyéna ánaemba Ísu Káráisitimba ai'maréna séna farumó í-tántáá'á arupisemo í-tántáá'á mútimíyo siyáíye. ¹⁸ Naaófá'-naofa'e káfé'e marapá'-wáási Manikón-ane'á ímbo awánaraambanifo kímborawigo ááninkoma wesé'a ména mimbóráí'a úmai ména póna kentáá wéaraasimíye.

Yóni nombó maitínkaraiwain-aaí.

Mátíyu 3:1-12, Máaka 1:7-9, Rúku 3:15-17

¹⁹ Yérúsaremu-naopakemba Yúnda-kawaa-waasi ámáán-kísau-waasiye Rifáin-andafaken-kwaasiye tí'márówasa Yónimpa'a tésa áisai esa sésa emá nááwa'ono suwaná ²⁰ Yóni ímbo umémpa'a tuwómba afora'á séna Manikómó iyáfasinankaraiwai Káráisiti ímbo kemá úne súwasa ²¹ sésa emá nááwa'o. Íráiyaa naaófá'á Manikón-aaimo simátimákaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa miwí sésa naaófá'á Manikó séna kesáái simátimindawi Móseseraan-kwaasi ai'maráanana kumíníyemo siyáimba wemá ewá'ónó suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa ²² miwí sésa nááwa'ono simásimíyo.

Simásíminda-*aa*i si'mákaawisa kosimátimeno suwaná ²³ Yóni simátimena séna Manikón-*aa*i simátimakowin-*aw*i'a Áísáya naaófá'á agaimaréna séna máásai-marafa'a moóráwigo ména aamáiyakemba séna Fasi'aénkóni aamba wí'ankáiyamba wení aambá arupise íyana minámpá'á wíno

siyáimba mindá kemá úne Yóni súwasa ²⁴ taáisai-un-kwaasifinkemba tuwímbai ámáán-kawaa-waasi miwí ²⁵ Yónimba áisai esa sésa emó sémo Manikómó iyáfasinankaiwai ímba kemá úne. Ímba kemá Íráiyaa úne. Manikón-*aa*imo simátimindawi Móseseraan-kwaasi ímba kemá úne. Emó siyáandanifo nóintafewa nombá wémaitinkaano suwaná ²⁶ Yóni séna kemá non-aantemba wémaitinkaunana kentí afufumpimbó moóráwigomo méraimba ímba wéwanaamba póna ²⁷ ánaembo kesináaenka'o tándawi wemó aaimó sindara'o kemó sendá sáwí'an-*iy*e. Wení kisaumo wémaundasafe'a kemá úwoi-waasi úne Yóni siyáiy*e*. ²⁸ Yóndani-nonkoni menáipá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá wémaitinkowasa áisai uwaná Yóni mináái simátimakai*e*.

*Ísun-*aa*i Yóni simátimakin-*aa*i.*

²⁹ Simátimena aafáyáaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisipi-*araa*'o tufú'maimo Manikómbó ámentemba wétin-kwaasi seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai maitiyuwáindasafena póna puwín*iy*e. Mindásafena Manikó ai'maráisana kúmimba póna puwín*iy*e. ³⁰ Kembá ímbo masínkaronka'a kesináaembo tándawi wendónkáámbá ména kembá iyáákaraiyemo siyáunda-*aa*i minkwáásísáfé'a siyáumne. ³¹ Manikómó iyáfasinankaiwai-*aa*i isé'a nááwantafesawa séo siyáunda isa'á nombá wémaitinkaunda pósa Ísareri-waasi wembá kawé'-úmai awánanááwe Yóni siyáiy*e*.

³²⁻³⁴ Yóni awánaron-*aa*i simátimena séna Manikómó iyáfasinankaraiwaintafe'a sé'a nááwá'iyomo siyáunda wiyómpakemba Manikóni ámutángo mááufu'-numagoraamba úmaena wenane'á kumbérais'a awáné'a sááka'a makáunda póna Manikó si'mákaiwai séna nombá wémaitinkenana kesí ámutángo moórá-waasigon-*ane*'á kumbaína emá awáné sé Ufaen-ámutángo tirumpimbá óraa'o uwátinkaindawin-*iy*e siyáin-*aa*i sááka'o makáundara'á póna miyámó

ímba awáné'a simátimena sún*e*. Wemá Manikón-ááninkon-*iy*e Yóni siyáiy*e*.

*Énduruwe Pítáae'a Ísumbo arááiwakaayan-*aa*i.*

³⁵ Simátimena aafáyáaraamba Yóniye wení kísau-waasiyáiy*e* méresa ³⁶ Ísumo kúmba awánéna uwaná Yóni séna minkwáásí Manikó ai'mákain-kwaasi póna seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwín*iy*e. Kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisipi-*araa*'o tufú'maimo Manikómbó ámentemba seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwín*iy*e súwasarai ³⁷ mindárai isésarai Ísun-ánaaemba arááiwáuyana ³⁸ Ísu faé'mai métuwanena séna nóintafekaiya'oyo súwasarai miwí tááifinkemba sésarai Raapayo nááfara méraano waé'mai sésarai óraakoo nááfara méraano suyaná ³⁹ Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai wesé'a kuyambá mindáúmpá'á koméresa aafáúmó taenónka'a koméraawe.

⁴⁰ Yónimo siyáin-*aa*i iséna Ísumbo arááiwakon-kwaasi moóráwigon-*aw*i'a Énduru wemá Sáimoni Pítáan-áfáko ⁴¹ aifa'á awaáo ayaafái úmai awánéna séna Manikómó iyáfasinankaraiwai Mésíyaa mérais'a awánaratumne siyáiy*e*. Mésíyaa-*aw*i'a waé'mai Kíríki-waasi-taáifinkemba Káráísitiye sembá mináwíkoní áwáuma Manikómó iyáfasinankaraiwai-*iy*e wésewe. ⁴² Sáimonimba áí'maena Ísumpa'a tuyaná Ísu awánéna séna Yónin-ááninko óne. Enáwí'a Sáimoniye. Moórá-*aw*i'a Pítáawe simánkaumne Ísu siyáiy*e*. Miwí tááifinkemba Pítáawemo sembá óraa'-ontankowe wésewe.

*Fírípíye Nátániyeriye Ísumbo arááiwakaayan-*aa*i.*

⁴³ Aafáyáaraamba Ísu séna Káriri-*aem*'a kónae séna Fírípimba ayaafái úmai awánéna séna kembá sirááiwauwo siyáiy*e*. ⁴⁴ Wemá Pétésáitafakemba Éndurunte Pítáanteti naaópaken-kwaasin-*iy*e. ⁴⁵ Fírípí Nátániyerimba ayaafái éna séna Móses Manikón-*aa*i aúfáifimba agaimarówasa Manikón-*aa*i simátimakowiye aúfáifimba agaimarésamo siyáan-kwaasigonta awánaratumne. Wemá Násareti-naopakemba Yósepin-ááninkon-*aw*i'a Ísun-*iy*e súwana ⁴⁶ Nátániyeri séna kesáámó súndasa Násareti-naopakemba ímba kawé'-wáásín-*iy*e wésune súwana Fírípí séna taawánaao súwasarai ⁴⁷ kuyambá Ísu Nátániyerimba awánéna séna maandá érai'a Ísareri-waasigo éna ímbo karo'-ímáyáámó wéraraiwai wétiye súwana ⁴⁸ Nátániyeri áisai éna séna nóra úmaiya kesí imáyáa suwánéwa sénó súwana Ísu séna

Fírípi ímbo áántarainka'a ení naaópa'a piyáí-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaramne súwana ⁴⁹ Nátániyeri séna óraakoo emá Manikón-ááninko e Ísareri-waasi kentáásí kawáágó óne súwana ⁵⁰ Ísu séna piyáí-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaramne súndasafe kentáfé sé érai'e Manikón-ááninko óne wésene. Ení naaópa'a méraana'a imáyáafinkembo awánaraundasafe sénda po mintántáákómbó iyáákaindantantaa'a ánaaemba awánáinone. ⁵¹ Érai'a simátíme'a sune. Wíyómpa'a kampuáran-tawaai tuwínkaa'a ínaa wíyómpakemba waási úranko kumpaapé uráundawifa'a wíyómpakenkísau-waasi iyé-kunke iya'a tuwánánááwe Ísu siyáíye.

2

Ísu non-úramba wáini-nombo waé'makain-aaí.

¹ Aúnkáraamba Káríri-aempa'a Kéna-naopa'a túwaandu urésa aaré wéto'waai-esa Ísun-anówa komérowasa ² Ísune wení kísau-waasiye táántowasa komérowasa ³ ándá-aran-domba nowaná tai'ówana Ísun-anówa Ísuntafena séna ándá-aran-domba tai'áíye súwana ⁴ Ísu séna kesí kísausafe ímba simásimiyo. Seyaafá'nánká'ó kesí áwáumo suwánáiyankanaa ímba tiyáíye súwana ⁵ Ísun-anówa kísau-waasisafena séna simátimindantemban-oro siyáíye. ⁶ Yúndaawási tiyáámbo non-kwiyúmba mindásafena afa'mórée óraa-sawema wérowana ⁷ Ísu kísau-waasisafena séna misáwéfimbá nombá fatímái ówitaaro súwasa fatímái ówitamarowana ⁸ Ísu séna tuwímbai-nomba umaé'a tónká'ó káráwiyaiwaimba mááméro súwasa miyá uwaná ⁹ mindómbá ándá-aran-domba urówana tónká'ó káráwiyowi néna séna nááfaken-dona'iyomo súmba kísau-waasi Ísun-aaí isésa awánaraawe. Nááfaken-dona'iyó séna aaremo maún-kwaasigomba áántowana túwana séna ¹⁰ seyaafá'l-wáási aifa'á kawé'-ándá-árán-dómbá tíméwasa násúwáawasa úwoi-anda-aran-domba wétimewe. Emá ímba miyá óndarakemba ánaaemba kawé'-ándá-árán-dómbá wésimene siyáíye. ¹¹ Káríri-aempa'a Kéna-naopa'a Ísu minkísáú-wáámé'á úmba wení fasi'aémbá aráátimuwasa wení kísau-waasi awánésa timankúnkúmba ésa sésa Manikómpákémbá kunkáíye siyáawe. ¹² Minkákémbá Ísuwe anówawe mináfáráwáínónndaawe wení kísau-waasiye miyáumai-waasi Kápaneamu-naopa'a kárika'a kumbéaraawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aaí.

Mátíyu 21:12-13, Máaka 11:15-19, Rúku 19:45-46

¹³ Naaófá'ó Manikó Yúndaawási tiyótaimo í-tánón-kánáá tóso ún-kanaama ampáámhá wéunka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a wéna ¹⁴ óraa'-amaan-daumpa'a iyúmba mifá'á waásisomba mésa Manikómbó amíyantafesa purumakawé sipisípiye mááufu'-numawe wémeyambaresa ámáán-dankoni óntamba wémeyanesa mérowana Ísu tuwánéna ¹⁵ ándásamba ufántuwena mindásamba purumakawé sipisípiye tusú uwásuwena ámáán-dankoni óntambo méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena ¹⁶ mááufu'-numamo méyámbárón-kwaasisafena séna maimaé'a kóro. Kesifoní naaúmpa'a ímba maaketí márémha maimaé'a kóro Ísu súwasa ¹⁷ wení kísau-waasi awánésa sésa naaófá'á Manikón-aaí aúfáímba agaimaréna séna Manikóo ení naambá sáwí'a ofó sé'a óraa'-imayaa wéne agaimaréna siyónka'a pósa mináái wení kísau-waasi tááka'a makáawe.

¹⁸ Yúndaawaa-waasi Ísuntafesa sésa nóin-kwaamera inatááwá awánéta séta Manikó fasi'aémbá ámakaintafema óraa'-amaan-daumpa'a miyá ónesa sénaumne suwaná ¹⁹ Ísu séna maanámaán-dámbá tawísísuwewa'a kaumbo-kánáará'á úmaranamne súwasa ²⁰ sésa maanámaán-dámba ayáatááka'a 46 aatai maisuwésa úmakaan-damba isamá emá sé kaumbo-kánáá úmaranamne wésene sumbánifo ²¹ mindá ámáán-dantafenamo siyáimba wení áusafena siyáíye. ²² Ánaaemba pukáimpinkemba Manikó Ísumba iyáfasinankonka'a wení kísau-waasi mináái tááka'a marésa sésa Ísu siyáin-aaí érai'-aaí siyáimbaniye sésa Manikón-aaí aúfáífinken-aaí érai'-aaín-iyé siyáawe.

²³ Naaófá'ó Manikómó Yúndaawási tiyótaimo

í-tánón-kánáará'á Yérúsaremu'fa'a Ísu fi'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maúwasa waásisomba awánésa Ísuntafesa sésa érai'a Manikómpákémbá kunkáíye sumbánifo ²⁴ Ísu waási tirumpimbá awánéna séna mináái kentáfésa ímba tirumpinkémbá wésefo tuwesaraí kembá uwásinkanaawe séna ²⁵ waási ímba simámun-aaifinkenban-ifo wemá waási tirumpimbá awánarontafena Ísu mináái siyáíye.

3

Níkótímási Ísumbo áisai uráin-ai.

¹ Moóráwigo áamáan-kawaa-waasi Yúndaa-waasiti kawáágón-áwi'a Níkótímási
² moórá-no'waamba Ísumpa'a téna séna óraakoo Manikón-ai simásimíndasafena embá ai'maráísama taméeraanata awánaraumne. Manikómó embó fasi'aémbó ímbo ámakainkakaáa fi'lo-fi'on-kawe-kisau ímbo kanaa'á maésino súwana ³ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Ímbo aneka'ó aúraan-úmáimo matinkáíyawimo ésa Manikóni nombara ímbo maenááwe súwana ⁴ Níkótímási séna óraa'a uwáguraafo nóraumaiya

aú'i'a ónaao séna tinóisai tirumpimbá ímbo aneká komaiyasa matinkánaáwe súwana ⁵⁻⁶ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Waásimo matinkáamba mindá waásin-oyo Manikóni ámútankomo uwátinkáimba mindá Manikóni ámútankowara'a aú'i'a wéowe. Ímbo nonkwará Manikóni ámútankowara'lo aúraani'lo úmáimo méraiya'ni'lo uwátinkááwi Manikómó kawááni'pa'a ímbo méraanaawe. ⁷ Aneka'á aúraan-úmai matinkáíniyemo súnda-aaisafena ímbo áa'a íno. ⁸ Maarán-áái imáyáan-uwo. Fiyúndágo wení imáyáafinkemba wéwisasa ane'á ímbo wéawanesa sésa nááfakena nááfara wéwiyo wésewe. Miyámó intembá Manikóni ámútanko miyaráán-úmai waási wéuwatinkaiye súwana ⁹ Níkótímási séna nóra énawa miyá iniyo súwana ¹⁰ Ísu séna Ísareri-waasifimba aái wésimatimendawi óndanifo mináái ímbo isaáne. ¹¹ Érai'a simáme'a sune. Kesáámó awánaraunda-tantaa'e isaraunda-tantaatafeta wésimatimunda isa'á ímbo wéisaawe. ¹² Miyá wéon-tantaa'lo marapá'lo wéon-tantaatafe'lo wésimamunda ímbo érai'e séndanifo wiyómpakentantaatafe'lo simáméndamo e nóra séwa érai'e sínono. ¹³ Ímbo wiyómpa'a iyésa kunkáafo keyáá wiyómpakemba kunké'a kumpaapé uráundawi wiyómpaken-tantaa'lo kanaa'á aráátimune. ¹⁴ Naaófá'á Mósese óntamba iyaankafayaambá úmai taaiya'lo mósá marówasa puwónaesamo un-kwáási awánésa ímbo pukáawe. Miyámó uráintemba kembá waási úranko kumpaapé uráundawimba sínkambai aaraa-táiyá'á mósá maráiyamba pósa ¹⁵ kesááisafesamo timankúnkúmbo iyawimo ésa aú'i'a úmai aasiyaasi maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyé.

¹⁶ Manikó marapá'lo méraan-kwaasisafena áfááraumai arunfaféna éna póna wenáánimba kimborawigomba ai'marówana kunkáimba pósa wenááisafesamo timankúnkúmbo iyawi waásimo méraawini áwáuma Manikóni némpa'a ímbo maé'mae'a ónááfo wení ewaa'á aú'i'a úmai maé'mae'a ónááwe. ¹⁷ Marapá'-waási aai'fimbá maitinkaaó séna Manikó ááninkomba ímbo ai'marówana kunkáifo marapá'-waási sáwi-imayaafimbo méraawi kunti'mai kawé'ámpá'á métinkaaó séna Manikó ááninkomba ai'marówana kunkáiyé. ¹⁸ Manikó ááninkon-aaisafesa timankúnkúmbo iyawi ímbo aai'fimbá maitinkáinifo ímbo timankúnkúmbo iyawi é'a aai'fimbá maitinkaraiye. Manikóni kimbora-aaninkon-aaisafesa ímbo timankúnkúmbo wéiyawisafena é'a aai'fimbá maitinkaraiye. ¹⁹ Sámo kátinkáiwai marapá'á kunkáimbanifo waási sáwi'a wéesa pósa kumeu'ó

in-áempátáfesa imáyáa ésa sámo kátinkáiwai'lo ímbo tentáféna aai'fimbá maitinkáiniye. ²⁰ Sáwi'lo wéowi sámo kátinkáiwaintafesa ímbo wétinkaisasa kesí kísau paapé ifo sésa ímbo sámo kátinkáiwai'lo tawémaewe. Sáwi'lo owí miyá wéofo ²¹ arupisemo owí sámo kátinkáiwai'lo taméraamba pósa Manikómó sintembó ombá wétuwanaawe.

Yóni Ísun-aimo simátímakin-ai.

²² Minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a Ísuwe wení

kísau-waasiye komésa nombá wémaitinkowana ²³⁻²⁴ minkánaárá'á Yónimba ándáfa'a ímbo máánkaronka'a Ínóni-aempa'a Sérími-naokoni ewaa'-nónaumpa'a Yóni ména sáwífa'-nomba wérop'a'a mérowasa waásisomba tóso uwaná Yóni nombá wémaitinkowasa ²⁵ Yónini kísau-waasisonte moórá Yúndaa-waasigo-iyaise mésa nombó maitinkón-aaisafesa wes-imán-kwesiman-esa ²⁶ Yónini kísau-waasisomba wembá tasimámesa sésa óraakoo Yóndani-nonkoni menáipá'lo esé'lo máiwaimba wenáwi'lo mósá maráándawimba wemá nombá wémaitinkaisasa sáwífa'-waasi wétošo owe suwaná ²⁷ Yóni séna Manikómó tímisasamo ombá mindá miwínen-iyé. ²⁸ Kemó siyáunda Manikómó iyáfasinankaraiwai ímbo kemá úmpo si'marówa'a wení aifa'á tiyáumnemo siyáunda-ai isaraawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Aú-ininkomo awaai'kómpá'lo tisanamá awaai'kó amááraasombo aamoimó onten-úmai Ísumpa'a tewa'á aamoí wéune. ³⁰ Wemá óraa'-waasi ímbo póna wenáwiko iyáákainifo kemá kári'-waasi únda póna kesúwiko kumíniye Yóni siyáiyé.

³¹ Wiyómpakewi seyaafá'nánká iyáákaraiye. Maankákén-kwáásí marapá'wáásí pósa marapá'ó wéon-tantaatafesa wésefo wiyómpaken-kwaasi iyáákarain-kwaasi póna ³² awánarain-tantaa ísarain-tantaatafena sisasá ímba isáámbanifo ³³ wenááisafesa érai'e sewí sésa Manikó érai'-aigoni áwáun-iyé sisasá tuwánésa sésa Manikó érai'-aigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁴ Manikó ai'mákaiwaimba wení ámútamba ámakaimba póna Manikón-ai wésisasa minááísáfésamo érai'emo sewí sésa Manikó érai'-aigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁵ Manikó afowámá éna ááninkomba arumbá aména séna seyaafá-tántáá'á kawaánúmai káráwiyuwo siyáíye. ³⁶ Ááninkon-aaisafesamo timankúnkumbo ésamo wesé'ó kááísamaimo méraiyawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo wenááimo ímbo isámaimo kawé'ó iyawi ímba aúí'a úmai mérewana Manikóni áyánko miwísé'a aasiyaasi waé'wae'a isasá méraawe.

4

Sámériyaafaken-ininkon-ai.

¹⁻³ Yóni nombó maitinkáin-kwaasi Ísumo maitinkáiwai kóyáákaraiye. Énifo Ísu ímba maitinkaraifo wení kísau-waasi maitinkaraawe. Yónimo maitinkáin-kwaasi Ísumo maitinkáimba kóyáákamai-waasi maitinkáin-ai amáán-kawaa-waasimo isón-ai Ísu iséna Yúndiyaa-aempa'a tuwéna aneká'á Káriri-aempa'a kónae séna ⁴ Sámériyaa-ampa'a kónae séna ⁵ kúmba Sámériyaa-aempa'a Saíkaa-naopa'a naaófá'ó Yékopumo ááninko Yósepimbo ámakom-barama ewaa'á wéron-daopa'a kúmba ⁶ Yékopu nombó uwínenamo u'makóm-bai'a wérowana aampa'á kúwana Ísumba awesaraí úwana mimbáiká'á wáawái komérowasa ⁷⁻⁸ wení kísau-waasi tómbá méyánónae sésa naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwínená túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana ⁹ miníninkó séna emá Yúndaa-waasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo ímba nombá usimiyó siyó siyáíye. Yúndaa-waasiye Sámériyaa-waasiye ímba moórá-anafinkemba wénaafo ímba nombá usimiyó siyó súwana ¹⁰ Ísu séna Manikómó kanaán-úmimo amínda-tantaa'a ímba awánaraane. Nombá usimiyómó súnda-waasigosi áwáuma ímba suwánáanda-waasi úne. Kesi áwáumo suwánáandawiyaaantasi aasiyaasimó maé'mae'ó on-dómbá simiyó séna'a amúsino súwana ¹¹ miníninkó séna maandómbá káúnkáúmpá'ó kunkwéraimba náán-anafina aasiyaasimó maé'mae'ó on-dómbá uwínono. ¹² Kentáá síwá'nágo Yékopu maandóm-bái'á u'maréna wení sipisipiye wení akúnté'ó tímakaimba isasá maandómbá wénaawe. Kemó súnda emá tíminda-nonko Yékopumo tímakain-donkomba ímba iyáákaiyiye wésune súwana ¹³ Ísu séna maandómbó wénaiyawimo éna aneká'á nontáféna tinkáinifo ¹⁴ kemó tíménda-nombo náiyawimo éna ímba aneká'á nontáféna tinkáiniye. Kemó tíménda-nombo náiyawimo éna tirumpimbá nonaupinkémbó iyáúsenamo intenkáámbá ínasá pósa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwana ¹⁵ miníninkó séna emó séndanomba simína'a naananá nontáféna ímba sinkáína'a ímba maampinkémbá tauwóno súwana ¹⁶ Ísu séna enawaaikómbá koáántamae tiyó súwana ¹⁷ séna kesuwaai'iyaimba úne súwana Ísu séna emá érai'a séndamanifo ¹⁸ séfataase-wamba maiyé miwísé'ó maénda isamá káfé'ó minkwáásígóe'ó emó méraanda ímba enawaai'á isamá pó érai'-aai simásimene súwana ¹⁹ miníninkó séna kemó imáyáamo únda Manikón-ai simátimendawi óne. ²⁰ Sámériyaa-waasi kentáá síwá'ná sésa maanómáká'á Manikón-ímáyáá mósá máráaro siyáawa'a kembiwi Yúndaa-waasi sé'a Yérúsaremu-naopa'a Manikón-ímáyáá mósá máráaro wésewe súwana ²¹ Ísu séna kemó sendamá érai'e siyó. Moórá-kanaamo tinda ímba maanómáká'wára Yérúsaremu-naopa'wara'-aantembanifo seyaafá'náópá'wára'á kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²² Kembiwi Sámériyaa-waasi wen-ímáyáá máráámbanifo wení áwáuma ímba awánare'a wéowe. Yúndaa-waasisa wen-ímáyáá mósá maréta wení áwáusa awánaramne. Manikó séna moóráwigo sáwi'ó úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae síndawi Yúndaa-waasifinkemba paápé iníye siyáíye. ²³ Kesifo séna ken-ímáyáámó mósá maráiyamba ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá ken-ímáyáá mósá máráaro siyáimba miyáumai moórá-kanaa wétisasamo érai'ó kesifon-ímáyáámó mósá wémaraiyawi tirumpinkémbá arupise úmai kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²⁴ Manikómbá áuma ímba wéraisana ámútanko méraisasa pósa ímba túrantamba ane'á wéwanaafo miyáráán-úmai Manikón-ímáyáámó mósá máráámbo ombá wení ámútanko túwa'nai isasá tirumpinkémbá wen-ímáyáá mósá máráaro súwana ²⁵ miníninkó séna Manikómó iyáfasinankaraiwai Káráisitiyemo sewí kumíniye. Kumíndara'a seyaafá-tántáátáféna simátiminiye sewá'á ísaraumne súwana ²⁶ Ísu séna minááimó séndawi maandá kemá úne Ísu siyáíye.

²⁷ Ísu mináái wésuwasa wení kísau-waasi kouwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontafenamo súmba Yúndaa-waasiti namuro-ininkóntáféna wésuwana póna táá'a úwasa tirumpin-ímáyáa ésa miníninkóntáféna nóntafenawa wéankaisanawa iyó-imayaa ésa Ísuntafesa nóra sénawa miníninkóe'a wésiyo-imayaa ésa ímba taáísai uwaná ²⁸ miníninkó wení sawe-kúrámá tuwéna naaópa'a wéna simátimena séna ²⁹ seyaafá'ó uráunda-tantaa'a wépaape in-kwaasi méraiye. Manikómó iyáfasinankaiwaiya'iyó taawánaaro súwasa ³⁰ naaópa'a tuwésa Ísumpa'a tumbá ³¹ Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa sésa óraakoo tómbá naaó suwaná ³² Ísu séna kemá ímbo awánaan-tomba makáumne súwasa ³³ wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa tómbá maimaénawa máamakaiyo suwaná ³⁴ Ísu séna tóntáfénamo tááimo taintembá si'mákaiwain-ai isé'a wení kísau maimaé wéwe'a tai'áandasafena wésinkaiye. ³⁵ Kísau'af'a wérain-tontafe'a éiyain-kwiyomba kóinana áfuma káínata fáká'mai túwaandu ónaumne wésefo kemá sune. Awánaaro. Káfé'a maankánáa tómbó áfumo kaintembá miyaráán-úmai waáísomba tí'mai Manikómpá'á túwaandu ónááwe. ³⁶⁻³⁷ Waáísombo tí'mai Manikómpá'ó túwaandu uwátinkaiyan-kwaasimo ésa miwí kawe'-meyámbá maiyasa Manikómpá'ó tyan-kwaasi aú'í'a úmai maé'mae'a ónááwe sune. Tuwímbai kísau úmaraiyasa fi'owi fakaránááwe wésewe. Miyáumai kísau iyawiwar'e fakaráiyawiwar'e aamoí ónááwe. ³⁸ Fi'owi kísau mo úmakaamba isa'á kemá tí'maráúna'a fi'owiti kísau faken-tomba wéfakaraawe Ísu waé'mai-ai simátimakaiye.

³⁹ Énifo miníninkó séna seyaafá'ó uráunda-tantaa'a paapé uráiyé siyáin-ai isésa pósa Sámériyaa-waasi mindáoopaken-kwaasi Ísuntafesa sésa érai'a Manikómó iyáfasinankaraiwain-iyé sésa ⁴⁰ Ísumpa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a taméraao suwaná Ísu kae-kánáa koména ⁴¹ aai simátimuwasa isésa sáwífa'-waasiwara'a sésa érai'a sáwí'ó úmaimo méraundafinkenta kawe'-ámpátáámó mésinkaindawin-iyé sésa ⁴² miníninkómbá simámesa sésa ímba enááísafeta aantembanifo wenááimo isaraundasafeta séta marapá'-wáásí sáwí'ó úmaimo méraundafinkemba kawe'-ámpátá mésinkaindawin-iyé siyááwe.

Ísu moórá-iyampoimo asófankarain-ai.

⁴³ Ísu kae'-nó'wáámbá waéna mindáoopa'a tuwéna Káriri-aempa'a kónae séna wéna ⁴⁴ séna Manikón-ai simátimíwain-awi'a wenamááraa ímba mósá máraáfo fi'on-daopaken-kwaasi wenáwí'a mósá wémaraawe súwana ⁴⁵ miyáumai Káriri-aempa'a kúwasa mináémpákén-kwáásí aamoí uwánkaraawe. Ááema tiyótaimo í-tánón-kánáará'á miwí Yérúsaremu-naopa'a komésa Ísumo kísau mo maiyáimba awánaraamba pósa aamoí uwánkaraawe.

⁴⁶ Aamoí uwánkówana Ísu Káriri-aempa'a wénena Kéna-naopa'a non-úrango ándá-aran-dombo úkáin-daopa'o kúmba kámáni-waasi Kápaneamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba áí'a wéuwana ⁴⁷ Ísu Yúndiyaa-aempakemba Káriri-aempa'a tiyáin-ai iséna Ísumpa'a téna séna kesááninko puwíndasafena wéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasófankainono súwana ⁴⁸ Ísu séna ímbo fi'í-fi'on-kísau-waame'io awáné'io é'a

ímba kesááísafe'a timankúnkúmba ónááwe súwana ⁴⁹ óraakoo kesáánimba puwíndasafena wéimba minúwóiyáán-úmai tiyó súwana ⁵⁰ Ísu séna enáánimba asófawifo waaó súwana Ísun-aaisafena érai'e séna kúmba ⁵¹ aampa'á kúmba wení kísau-waasi tésa sésa enáánimba áí'a é'ánkaraiye suwaná ⁵² tsíai ena séna kesáánimba nóin-kanaarara áí'a é'ánkaraiyo súwasa miwí séna fénáimba wááwái áúiyamo kaimbá é'ánkaraiye suwaná ⁵³ afowámá imáyáa éna séna minkánáa enáánimba asófawiyemo siyáimba érai'a siyáiyé súwasa wení akúmpákén-kwáásí seyaafá'á Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawe. ⁵⁴ Yúndiyaa-aempakemba Káriri-aempa'a koména moóráma kawe-kísáú-wáámé'á uréna minká'á miniyámpóigómbá asófankowasa wení akúmbá timankúnkúmba uráawe.

5

Nonkwaáúmpá'á Ísu moóráwigombo asófankarain-ai.

¹ Ánaaemba Yúndaa-waasi amáántafesa tanómba kaumakónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái. ² Yérúsaremu-naokoni óntan-kusaifa'a ontamá wéromba áwí'a sipisipigoni ontamá miwání ewaa'á nonkwaáúnkón-áwí'a Pétésita-nonkwaáumba wérowana ³ mindónkón-áwáífa'a wááu-namba séfataase-namba wérowasa mindáúmpátá tí'io ún-kwaasisomba tuwímbai tígafitan-kwaasisone tiyayaambo kararón-kwaasisone mésa nonkómó úwaaauwamo índa amu'makówana ⁴ moórá-mora-kanaa wiyómpakewi nompímbá kumúwana nonkó úwaaauwa úwana aifa'ó nompímbó kumúwaimba áí'a

é'ánkaraiye. ⁵ Tí'ò ún-kwaasisompimba moóráwigo ména ayáátááka'a 38 aatai á'a ún-kwaasi mérowana ⁶ Ísu awánéna ayáátááka'a á'a wéiye-imayaa éna áisai éna éna embá asófundasafena wéankaiyo súwana ⁷ we séna asófasinkaraiwai séna ení tuwaai'á maimaé nompímbó sinkáíndawi ímba méraiye. Kemá kumónae'ò úndanifo moóráwigo kembá kúwáákéna nompímbá aifa'á kúmísana kesí'a úwoi wéraiye súwana ⁸ Ísu séna iyáfasinaao. Ení tuwaai'á maimaé waaó súwana ⁹ minúwóiyáán-úmai á'a é'ankowana wení tuwaai'á maimaéna kuráiyé.

Yúndaa-waasi áamáán-aaimo isón-kanaara'a miyá úwasa ¹⁰ Yúndaa-kawaa-waasi asófankon-kwaasisafesa sésa káfé'a saagaan-kánáá isa ení tuwaai'á maimaé wégonda aaraamá makáawe suwaná ¹¹ we séna asófasinkaraiwai séna ení tuwaai'á maimaé waaó siyáiyé súwasa ¹² miwí áisai esa sésa ení tuwaai'á maimaé waaómó siyáiwai nááwa'iyó suwaná ¹³ sáwífa'-waasifimba Ísu áwiyokuwana póna asófankowi séna áwí'a ímbo isáúnda-waasin-iyé siyáiyé.

¹⁴ Simásuwena ánaaemba óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana Ísu ayaafái úmai awánéna séna á'a é'ánkaraimba po sáwíyamba sínkáífo sé sáwí-imayaa aneka'á ímba uwó súwana ¹⁵ iséna Yúndaa-kawaa-waasi kosimátimena séna asófasinkaraiwai Ísun-iyé súwasa ¹⁶ Yúndaa-waasi áamáán-aaimo isón-kanaara'a Ísu asófankarontafesa Yúndaa-kawaa-waasi Ísumba sáwí'a uwánkámae iyúwana ¹⁷ Ísu séna kesifo aasiyaasi-kánáá kísau wémaimba pó'a miyaráán-úmai kísau maénaumne súwasa ¹⁸ saagon-kánáará'á asófankarontafenawara Manikó kesifomán-iyemo siyóntafenawara'a pósa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae símasima'a umbá Manikó kesifomán-iyemo siyónten-úmai Manikóe kesé'a mimbórá'í'a úmai mérauye siyóntafesa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae siyáawe.

Afowán-áaimo Ísumo siyáin-ai.

¹⁹ Suwaná Ísu simátimena séna érai'a simátimé'a sune. Ááninko pó'a ímba kesí imáyáafinkemba únda kesifomó ímbá awáné'a miyá wéune. Kesifomó íntembá ááninko wéune. ²⁰ Kesifo ááninkomba arumbá siména seyaafá-tántáá'ó wéma wéaraasimiye. Íyáákainda-kisauo aráásimina'a minkísáú máéna'a táátafe'a ónááwe. ²¹ Kesifomá pukáampinkembo iyáfasintinkantemba ááninko kesí imáyáafinkemba iyáfasintinkanae'a wéune. ²² Kesifo séna ímba aafimbá maitinkánaumpo aafimbó maitinkáinda-kisau kesááninkomba ámakaumne siyáiyé. ²³ Aafimbó maitinkáanda-kisau simakaimba pósa kesifon-áwí'ò mósá maráántemba ááninko súwí'a mósá maránááwe. Kesúwí'ò ímbo mósá maráyawimo ésa kesifo si' mákaiwain-awi'wara'á ímba mósá maránááwe.

²⁴ Érai'a simátimé'a sune. Kesááimo isésamo érai'a ai'mákaiwai Manikómá iyémó siyawi é'a áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a owe. Waási méraawini áwáuma Manikóni némpa'ò maé'ómbanifo Manikóni ewaa'á taméraamba pó'a ímba aafimbá maitinkánaumne. ²⁵ Érai'a simátimé'a sune. Moórá-kanaa tinasá pukáiyán-kwaasi Manikón-ááninko-saai isánááwe. Isáiyawi iyáfasinesa maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kesifomá waásimo méraawini áwáun-iyé. Fasi'aémbá siména séna miyámó úndantemba waásimo méraawini áwáuma óne siyáiyé. ²⁷ Kemá wiyómpinkemba waási úranko kumpaápé uráundawi únana póna kesifo kentáféna séna aafimbó maitinkénda-kisau amúne siyáiyé. ²⁸ Minááísáféna ímba táá'a íno. Moórá-kanaamo tinda utaráán-kwaasi seyaafá'á kesáái isésa ²⁹ utarémpinkemba iyáfasinanaawe. Kawe'ó uréwimo iyáfasinesa aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo sáwí'ò uréwimo iyáfasinaiya'a aafimbá maitinkánaumne. Minááísáféna ímba táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísu wení áwáumo siyáin-ai.

³⁰ Ísu simátimena séna ímba kesí imáyáafinkemba wéumpo si'mákaiwai simásímakaintemba miyá wéune. Ímba kesí imáyáafinkemba ondasáfé'a arupise úmai aafimbá maitinkánaumpo kesifo simásímakainten-úmai aafimbá maitinkánaumne. ³¹ Kemó kesáfé'ò súndarakaa karo'é sewaisinó. ³² Moóráwigowara'ò kentáfénamo simbá érai'a wésiye. ³³ Kembíwi tuwímbai ti'márówasa Yóni nombó maitinkáiwaimba koáisi uwaná Yóni kentáféna séna érai'-waasin-iyé. Kosimátiméro siyáiyé. ³⁴ Kesí áwáumo siyantafe'a ímba óraa'-imayaa úndanifo Yóni kentáfénamo siyáin-aaisafe'a érai'e siya'a sáwí'ò úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á mētinkanae-imayaa wée'a mináái simátimune. ³⁵ Ómbó aampa'ó kúra'mae konten-úmai Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a kárika'a aamoí uráawe. ³⁶ Moórá-tantaako Yóni kentáféna siyáin-aagomba iyáakaraiye.

Kesifomó simásímakain-kisau wémaunana minkísáúgó kesí áwáuma wépaape-iyé. Kesifomó siménamo si'mákain-kisau wémaunasa kesí áwáuma wéawanaawe. Mintántáákó Yóni kentáfénamo siyáin-aagomba iyáákaraiye. ³⁷ Kesifo si'mákaiwai wewará'á kentáféna simbánifo wenáái isámai ímba kawé'á é'a wenane'á ímba awánaraawe. ³⁸ Si'marówa'o kunkáundasafe'a ímba timankúnkúmba ombá póna Manikón-aaí ímba tirumpimbá wéraiye. ³⁹ Kawé'á wé'á aú'á úmai maé'mae'a ónaumne sé'a Manikón-aaí aúfáifimba toráumai awána-awana wéowe. Mináúfáifimbá kesí áwáuma agaimarówa'anifo ímba kawé'á úmai isaraawe. ⁴⁰ Kawé'ó úmimo isé'o kempá'ó tenkaka aú'á úmai maé'mae'a owaisinó.

⁴¹ Waási kesúwí'a óraa'a uwásinkanaawe-imayaa ímba wéune. ⁴² Manikómbó ímbo tirumbó aménka'a wétuwanauumne. ⁴³ Kesifomá simásímakaintafe'a kunkáundanifo ímba kawé'á wéuwaskaawe. Énifo moóráwigombo kesifomó ímbo simámakaindawimo tína'o é'a kawé'á uwánkanaawe. ⁴⁴ Kembíwí sé'a waási kentáá súwí'a óraa'a uwásinkanaawe sé'a pó'a kesáái ímba érai'e wésewe. Manikómá kentáá súwí'a óraa'a uwásinkainiye senkaka kentáfé'a érai'e sewaisinó. ⁴⁵ Kesifon-aúranka'a ímba aafimbá maitinkánaumpo Mósesé naaófá'ó amáán-aaímo agaimakáiwai aafimbá maitinkáiniye. Mósesé súwa'nai iyémó sewímó éna wemá aafimbá maitinkáiniye. ⁴⁶ Mósesé kesáái agaimakáimba pó'a Mósesen-aaísafe'o timankúnkúmba onkaka kesááísafe'a timankúnkúmba owisinó. ⁴⁷ Mósesemo agaimakáin-aaísafe'a ímba érai'e sembá pó'a kesááísafe'a ímba érai'e sewé Ísu siyáiyé.

6

Ísu sáwífa'-waasi tómbó timakain-aaí.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Rúku 9:10-17

¹⁻⁴ Naaófá'á Manikó Yúnda-a waasi tíyótaimo

Í-tánón-kánáá ampáámbá úwana Káírí-waaukoni menáipá'á Ísu nompín-táómpimba wéna minkwaaúnkóni moórá-awí'a Táípiriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasisomba asófatinowasa awánésa pósa wenánaemba arááiúwáwasa Ísuwe wení kísau-waasiye nompín-táómpinkemba marapá'á kumésa omápa'a imérowasa ⁵⁻⁶ sáwífa'-waasi Ísumpa'a iyúwana tuwánéna imáyáa éna séna ánaaemba miyá ónaumpo aifa'á Fírípimba áísai úmai isánae séna áísai éna séna naáfakena tómbá méyámba'maiya tíménara nánaao súwana ⁷ Fírípi séna sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa tímúnasasa naawaisinó súwana ⁸ moórá-kisau-waasigo Sáimoni Pítaan-áfákon-awí'a Énduru ⁹ séna moórá-iyampoigo séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wará'á makáifo sáwífa'-waasi méraawe súwana ¹⁰ Ísu wení kísau-waasisafena séna mara'á méraaro simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á mérowana minkwáásisómbá sáwífa'a 5,000 waaíma mérowana ¹¹ Ísu mintómbá maisoréna Manikóntáféna súwiyo simásuwana tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa miwí tímúwana tómbó nontenkáán-úmai mófáá'á miyáumai nowaná tímú'a fówasa miwítí imáyáagomo úni'a uwaná ¹² wení kísau-waasisafena séna mintón-ayai ímba úwoifa'a túwáaro súwasa ¹³ séfataase-tompinkemba nésamo túwón-ayaisomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáituwana ówitowasa ¹⁴ Ísumo úmba awánésa séna Manikón-aaímo simátímíwai íntaamo awánánda-waame'a isatá awánáúmne séna amu'maráúndawin-iyé séna ¹⁵ kentáási kawáá-íta iniyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó un-ímáyáá iséna ímba miyá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iyáiyé.

Ísu non-afófora'o kuráin-aaí.

Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

¹⁶ Ísu omápa'a imérowasa fenómpinka'a wení

kísau-waasi nonkwaaúnkóni áwáifa'a kumésa ¹⁷ Kápaneamufa'a kónae séna nompín-táómpimba iyátesa kuwaná Ísu ímba túwana nó'waamba fénkúwana ¹⁸ óraa-fiyunda toréna nonkó tufántáafan-úwasa ¹⁹ taántámbá nombá tuwintámaesa ayáátáaka'a kuwaná Ísu non-afófora'a maréna nompín-táónkoni ewaa'á túwasa awánésa táátafesa uwaná ²⁰ Ísu séna kemá úmpo ímba táátafe oro. Aáno'a méraaro súwasa ²¹ aamoí ésa séna nompín-táómpimba iyátaao suwaná minúwóiyáámbá nompín-táónko nonáwáifa'a kúpa'a kuráiyé.

Ísumba ayaafái uráan-aaí.

²² Aafáyáama menáipá'ó koméron-kwaasi séna fénáimba nompín-táómba kimbora wéraisana Ísu ímba mimpimbá wisasá wení kísau-waasi miwí aantemba kuráifo Ísu

nááfara méraíyo siyáawe. ²³ Tuwímbai-waasi nompín-táómpimba Táipíriyasifakemba tóso ésa fénáinkaambo Ísuma Manikóntáfénamo súwiyo súwasamo waásisombo tómbó néwiyopa'a tésa ²⁴ Ísuwe weni kísau-waasiye ímba mérontafesa tiyaafái ónae sésa mindómpín-táómpimba iyátésa Kápaneamu'naa' kuráawe.

Ísu maé'mae'o íyan-tomba únemo siyáin-ai.

²⁵ Kápaneamu-naopa'o kumbá Ísumba awánésa sésa kesí óraakoo emá nóin-kanaawa maafá'a tiyáano suwaná ²⁶ Ísu séné isáaro. Ímba kawé'-wáámé'lo aráátimundasafe'a wésiyaafai-fo tómbó naráantafe'a wésiyaafai-owe. ²⁷ Tómbó ímbo aasiyaasimó waé'wae'lo índa-tontafe'lo é'a ímba kísau maé'a waásimo aasiyaasimó maé'mae'o íyan-tontafe'lo é'a kísau máero. Míntómbó tíménda kemá wáasi úranko míntómbá tíménaumne. Manikó kesifomá kentáféna séné aamoí uwánkaumne. Kesí kísau mauwó simbá pó'a míntómbá tíménaumne súwasa ²⁸ áisai esa sésa nóraumaisaawa Manikóni kísau maénaumno suwaná ²⁹ Ísu séné kentáfé'lo sé'lo érai'a Manikó ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Manikóni kísau maé'a sewé súwasa ³⁰ nóran-kwaamera'ini ímbo awánáúnda-waame'lo inatáámó éta awánéta séta érai'a Manikó embá ai'maráísama kunkáandawi ónesa sénéaumne. Nóin-kísau-waamera ínono sésa ³¹ kentáa síwá'ná máásai-marafa'a mésa wiyómpaken-tonkon-awi'a máána-tomba né'ómbanifo emó uráandawimó éna ímba mindá iyáakaraiye. Naaófá'a Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séné wiyómpaken-tomba tímúwasa naráawe agaimaréna siyáíye suwaná ³² Ísu séné isáaro. Mósesemo tímakain-tomba ímba wiyómpaken-tomban-ifo kesifomá wiyómpaken-tomba kawé-tómbá wétimiye. ³³ Wiyómpakembo marapá'ó kunkáiwai wemá Manikómó tímíntomban-íye. Wentáfé'lo wée'a maé'mae'a ónááwe súwasa ³⁴ miwí sésa sénéda-tomba aasiyaasi-kánáa símiyó suwaná ³⁵ Ísu séné kemá aasiyaasi maé'mae'o íyan-tomba úne. Kempá'lo wétiyawi ímba tááima táiniye. Kenká'lo tímankúnkúmbo wéiyawi ímba nontáféna tinkáiniye. ³⁶ É'a simátimakaumne. Kesí kísau-waame'a awánaambanifo kesáásisafe'a ímba érai'e sésa ímba kenká'a tímankúnkúmbo wéowe. ³⁷ Énifo kesifomó simín-kwaasimó é'a kempá'a ténááwe. Kempá'lo tiyan-kwaasisafe'lo é'a ímba kóro sénéaumne. ³⁸ Kesí imáyáamo arááiwaéndasafe'a wiyómpakemba ímba kunkáumpo si'mákaiwaini imáyáamo arááiwaéndasafe'a kunkáumne. ³⁹ Si'mákaiwai simásimena séné amúnda-waasi sáwí-ampa'a arááiwaé'lo sé kawáanuwo. Ánaaen-kanaa pukémpinkemba iyáfasintinkaano. ⁴⁰ Kesifomá simásimena séné kesááninkoo embá awánésa sésa Manikón-ááninkoman-iyemo siyawi aú'la úmai maé'mae'a ónááwe siyáíye. Ánaaen-kanaama pukémpinkemba iyáfasintinkanaumne Ísu siyáíye.

⁴¹ Kemá wiyómpaken-tomba úne Ísu súntafesa Yúndaa-oraal'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa ⁴² miwí sésa wemá Ísuma Yósepin-ááninkoman-íye. Anófoi étaamo tuwánáúndanifo nóra sénawa wiyómpakemba kunkáumne wésiyó suwaná ⁴³ Ísu simátimena séné ímba miyá mósimesin-oro séné ⁴⁴ kesópa'a ímba úwoima ténááfo kesifo kembá si'mákaiwaima táántaina'a kesópa'a tiya'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba iyáfasintinkanaumne. ⁴⁵ Mindásafesa naaófá'a Manikón-aaimo simátimakowi agaimarésa sésa Manikó seyaafá'-wáási símai aráátiminiye siyáawe. Kesifon-aaimo isámai kawé'lo iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁶ Kesifombá ímba awánaraafo kemá Manikónópakemba kunkáundawi keyáama kesifombá awánaraumpo kesifon-aaimo isámai kawé'lo iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁷ Érai'a simátimé'a sune. Kesáásisafesa érai'e sésa kenká'a tímankúnkúmbo iyawi áwáuma ómbaresa aú'la úmai maé'mae'a wéowe. ⁴⁸ Kemá maé'mae'o íyan-tomba úne. ⁴⁹ Kentiwá'náma máásai-marafa'a mésa máána-tomba némesa úwoi putaráawe. ⁵⁰ Énifo wiyómpaken-tomba miyán-tómbó náiyawima úwoi maé'mae'a ónááwe. ⁵¹ Kemá wiyómpaken-tomba maé'mae'o íyan-tomba úne. Míntómbó nésamo ésa aasiyaasi maé'mae'a ónááwe. Kesúma tímúna'lo naantáfé'a pó'a aasiyaasi maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

⁵² Ísu súwasa Yúndaa-oraal'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa nóra sénawa miwá wenáúma simúnataawa nánaumno suwaná ⁵³ Ísu simátimena séné érai'a sune. Kemá waási úranko pó'a kesúmo ímbo né'lo kesí naaemó ímbo né'lo é'a ímba maé'mae'a ónááwe. ⁵⁴ Énifo kesúwe kesí naaewémó naawí áwáuma ómbaresa aú'la úmai maé'mae'a ombá pó'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba iyáfasintinkanaumne. ⁵⁵ Kesúma kawé-tómbán-íye. Kesí naaemá kawé'-nómbán-íye. ⁵⁶ Kesúwe kesí naaewémó naawí kesé'a káásisamai méraawa'a kemá miwisé'a káásisamai méraumne. ⁵⁷ Kesifo si'mákaiwai aasiyaasi maé'mae'a iwái isa'a pó'a kewará'a aasiyaasi maé'mae'a wéune. Kemá maé'mae'a úndasafe'a pó'a

kesúmo newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. ⁵⁸ Kentíwá'ná tómbá némesa úwoi putaráawe. Kemó sún-da-tomba wíyómpaken-tomba ímba miyán-tómbán-iyé. Kemó sún-da-tomba mintómbó newí aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu miyámá ⁵⁹ Kápameamu-naopa'a ámáán-daumpa'a simátímakaiye.

⁶⁰⁻⁶¹ Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasi tirunkó sáwí'a úwasa imáyáa ésa sésa wemó sin-ááigó ínta sínkáín-aai póna umbaí wétaiye suwaná Ísu arumpin-ímáyáa éna simátimena séna mináásíafé'a wégaoraawe. ⁶² Kemó wíyómpaken-waasi úrankomo kumpaapé uráundawimo kunuweré'lo iyóna'lo suwáné'lo é'a nóran-imayaawa ónaao. ⁶³ Waasiti fasi'aénkó ímba túwa'nai ínifo Manikóní ámútankoni fasi'aénkó túwa'nai ina'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. Miyámó intembá kemó sún-da-aai mindá ámútankon-aai aúí'a úmai maé'mae'lo íyan-aain-ifo ⁶⁴ tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu súbma Ísu karo'á siyémo sun-kwáásíyé wení pintaru'ó índawiwara'a naaófá'á ísaronka'a póna séna tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu simátimena ⁶⁵ séna mindásafe'a é'a simátimé'a sune. Kempá'á ímba úwoi ténááfo kesifomó táántaina'lo é'a ténááwe simátímakaiye.

⁶⁶ Ísu simátimuwasa wembó arááíwáún-kwaasisomba Ísumba ifá'auwesa wesé'a ímba wénuwana ⁶⁷ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasisafena tísai ena séna kewarárá kembá siyuwaáo séna tísai úwana ⁶⁸ Sáimoni Pítáa séna óraakoo kesáá nááfataawa kónaunawa sénó. Enááigó aúí'a uwátinkainasa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe wésendawi óne. ⁶⁹ Káfé'a entáféta simankúnkúmba éta séta Manikómpákémbá kawekó ónesa wésune súwana ⁷⁰ Ísu simátimena séna kemá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasimo kempari'wa uráundanifo kempínkémbá moórá sáwí-waasigo paapé íníye súbma ⁷¹ Sáimoni-Ísakeriotin-áánkon-awi'a Yúndasintafena séna Yúndasi wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Ísuni pintaru'á maíndawin-iyé. Wentáféna mináái siyáíye.

7

Ísun-áfárawaisai-taai.

¹ Minkákémbá Yúndiyaa-aempaken-kwaasi Ísumba tufuwónae suntáféna Ísu Yúndiyaa-aempa'a ímba númba Káriri-aempa'a wénuwana ² Yúndaa-waasimo wááu-nambo ésamó tanómbó kaufún-kanaa ampáámá úwasa ³ Ísun-áfárawaisai karaáná'a ankésa sésa maanáémpá'á tuwéna Yúndiyaa-aempa'a waásimo túwaandu iyapa'a ení kísau komáínsa pósa ení waási ení kawe-kísúú awánaaro. ⁴ Seyaafá'-wáási suwánáíwae siyawi ímba aúpá'á kísau maenááfo seyaafá'-wáási túranka'a kísau komauwó sésa ⁵ Ísun-áfárawaisai wentáfésa ímba imáyáa ésa sésa Manikómpákémbá kunkáíye sumbá mináái simámúwana ⁶ Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáífo kembiwí úwoi wíyasa tuwánésa ⁷ marapá'-wáási kembá ímba aaisambá tíkaafó miwímó on-áwáúsáfé'lo sún-dasafesa kembá aaisambá síkaawe. ⁸ Tanómbó opa'á ke koró. Seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáífo káfé'a ímba tanómbó opa'á kúmpo kemá koró séna ⁹ Káriri-aempa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremufa'lo kuráin-aai.

¹⁰ Ísu mérowasa áfárawaisai tanómbó opa'á kuwaná ánaemba wemá aúpá'á kúwana ¹¹ Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba ayaafái ésa sésa nááfara méraiyo sésa tísai uwasa ¹² Ísuntafesa úwoi-waasi sáwífa'-aai sésa tuwímbai sésa kawe'-wáásín-iyé suwasá tuwímbai sésa ímbanifo karo'-wáásín-iyé sésa ¹³ Yúndaa-oraa'-waasi sáwí'a uwásínkáfo sésa ímba afora'á sumbá umémpa'a tukáawe.

¹⁴ Yúndaa-waasimo wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaufún-kanaa séfasefa úwana afufuntan-kánáa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa ¹⁵ Yúndaa-oraa'-waasi isésa táátafesa ésa tóipimba tiyáámá faafésa sésa ámáán-aaimo uwáitái'-opa'á ímba koména ísaraimbanifo nááfakena ísaraiyo suwaná ¹⁶ Ísu minímayáámó umbá iséna séna kesí imáyáafinkemba ímba simátimumpo Manikó si'mákaiwaini imáyáafinkemba simátimune. ¹⁷ Kembiwí imáyáama é'a sé'a nááfaken-aaiya simásimakaiyo. Wení imáyáafinkena'li Manikóní imáyáafinkena'liyo-imayaa wéowe. Manikómó siyáintemba ónaemo siyawi miwímó ésa simátimunda-aigoni áwáuma isánááwe. ¹⁸ Kentí imáyáafinken-aaimo siyawi kesúwí'a mósá maráíwae sésa kentí imáyáafinkemba wésefo ti'mákaiwain-awi'a mósá maránae siyawi ímba

karo'a semba érai'-aai wésewe. ¹⁹ Mósesé áamáamba simátimakanbanifo ímba ísámai kawé'a uré'e semba sínkamonaé wésewe súwasa ²⁰ úwoi-waasisomba sésa ímba tufuwónaé-imayaasa wéumpo enarumpimbá sáwi-amutamba méraisa miyán-áái séne suwaná ²¹ Ísu séna áamáan-aai ísáán-kanaara'a ímba awánaraan-kwaame'a uráunda pó'a kemá sáwifa'-imayaan-owe. ²² Kentíwá'nárakemba sésa iyámpói matínkaraawasa afakaumboé-no'waamba waésa túma káramai araenáemba ónááwe suwaná ánaaemba Mósesé mináái agaimakómba pósa tuwímbai-kanaa áamáan-aai ísáán-kanaara'a miyá wéowe. ²³ Móseseni áamáamba ímba taráyaamba pó'a saagaan-kánáará'á miyán-kísáú iyámpói túra'a wéowe. Énifo saagaan-kánáará'á moóráwigomba asófankaraunda pó'a kísau maénafo sé'a aaisambá wésiyowe. ²⁴ Ímba awánéraase aaisáfé'a ímba simátínkáaro. Érai'a awánáiyaa-aaisafe'a simátínkáaro Ísu siyáye.

²⁵ Ísu simátimuwasa tuwímbai Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sésa minkwáásísáfésawa tufuwónaé wéseo sésa ²⁶ wemá afora'á wenáái simátímisa'anifo ímba aafimbá maiyánkaraawe. Óraa'-waasisomba sésawa wemá Manikómó iyáfasinankaraiwai Káráisitín-íye miyáwá wése ina wéseo. ²⁷ Maankwáásígóni naaópa'a awánáúndanifo Manikómó iyáfasinankaraiwaini naaópa'a ímbo awánáúndafakemba tíniye siyáawe.

²⁸ Minkákémábá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a simátimena séna kembá éra suwánéra kesi máápa'a éra awánéra miyáwá uráao. Ímba kesi imáyáafinkemba kunkáumpo moóráwigo si'maráisa'a kunkáumne. Wemá éraite'o siwáin-íye. Wembá ímba awánaraafo ²⁹ kemá é'a awánáúndawí si'mákaisa'a wempákémábá kunkáumne súwasa ³⁰ minááimó súnkakemba wembá ta'ótoranae sésa umbánifo wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótorowasa

³¹ úwoi-waasifinkemba tuwímbai sésa Manikómó iyáfasinankaraiwaimo tándara'a wení kísau-waameko seyaafá-kísáúgombá iyáákainiye-imayaa wéeta Ísuni kísaugo miyán-kísáúgó póna Ísu Manikómó iyáfasinankaraiwain-íye wésune siyáawe.

Ísumba kota'ótoraaero sésamo ti'mákaan-aai.

³² Úwoi-waasisomba mináái sumbá áamáan-kawaa-waasi isésa miwiyé óraa'-amaan-kisau-waasiye

i-wáásísáfésa sésa Ísumba kota'ótoraaero sésa ti'márówasa kuwaná ³³ Ísu séna kárika'a kembiwisé'a mé'a si'mákaiwaimpa'a iyóna'a ³⁴ siyaafái uwááe'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ³⁵ Yúnda-a-óraa'-waasi keáimbá sésa nááfara wíndasafenawa siyómpo ayaafái uwááeta ínta awánánaumne. Kíríki-aempara Yúnda-a-waasimo méraapara wénawa wenáái simátímíniyo sésa ³⁶ wemá sésa siyaafái uwááe'o é'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba iyónááwemo simbá minááígóni áwáuma ínta ísaraumne siyáawe.

Maé'mae'o iyan-donkon-aai.

³⁷ Yúnda-a-waasi wááu-nambo úmakesamo tanómbo kaúfún-kanaara'a tai'ón-kanaa óraa-kanaa úwana minkánáará'á Ísu iyáfasinena óraaka séna nontáfénamo tinkáindawí kempákémábá tamandaaró. ³⁸ Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna siyáintemba nonaupinkémbó iyáusenamo intenkáámábá kesáásafesa timankúnkúmbo iyawi tirumpinkémbá nonaupinkémbó intembá íníye Ísu súmba ³⁹ Manikóni ámútankontafena siyáíye. Ísu ímba wiyómpa'o kunuwékáintafena Manikóni ámútanko ímba kunkáíye. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndafinkemba iyáfasine'o kesifompá'ó iyé'a Manikóni ámútankomba ai'maráanana kuména kesáásafesa timankúnkúmbo iyawi tirumpimbá kumbéiniye-imayaa éna Ísu mináái simátímakaiye.

Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'o uráan-aai.

⁴⁰ Ísumo simátimumba waásisomba isésa tuwímbai sésa érai'a wemá Manikón-aaimo simátímíwain-íye suwasá ⁴¹ tuwímbai sésa wemá Manikómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-íye suwasá tuwímbai sésa Manikómó iyáfasinankaraiwai ímba Kárirí fakemba paápé íníye. ⁴² Naaófá'á Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Manikómó iyáfasinankaraiwai Téfitín-andafakemba Téfitíni naaópa'a Pétaremufa'a ma'ankáiniye agaimaréna siyáíye sésa umbá ⁴³ Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'a ésa ⁴⁴ tuwímbai sésa ta'ótoranae sumbánifo ímba Ísumba ta'ótokaawe.

⁴⁵ Ímba ta'ótoresá i-wáási óraa'-amaan-kisau-waasifa'e áamáan-kawaa-waasifa'e kouwérówasa nóra séra ímba ta'óto'mai áí'mae'a téo suwasá ⁴⁶ i-wáási sésa wenááigo seyaafá'-wáási tááigomba iyáákaraiye suwasá ⁴⁷ áamáan-kawaa-waasi tísai esa sésa

kenkwárará karo'á simátínkáisara wéseo. ⁴⁸ Óraa¹-waasiye kesáá ámáán-kawaa-waasisaawe ímba érai'a wiyómpakemba kunkáiyesa wésumpo kewwárá'á miyá seró. ⁴⁹ Úwoi-waasi aantemba érai'e wésewe. Miwí Móseseni ámáámba ímba wéisaamba póna Manikó tínkaminiye suwaná ⁵⁰ ámáán-kawaa-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Nikótímási ááéma Ísumpa'a iyáiwai simátimena séna ⁵¹ kentáási ámáánko séna ímba úwoi sé'a sáwí'a uráiyé síyamba wenáái ísare'a weni kísau awáné'a aaiifimbá maénkáaro kentáási ámáánko síyáiyé súwasa ⁵² Nikótímásimba karaánáá'a ankésa sésa Kárirífakewimba arááiwaino. Manikón-aaí aúfáifimba toráumai awánamai kawé'á uréó. Manikón-aaí simátímíwai ímba Kárirífakewin-ifo wemá ímba Manikón-aaí simátímíwain-iyé sésa ⁵³ kentí naaó'-nao'á wété uwaná Ísu Órifi-ompa'a iyáiyé.

8

Moórá-ininko fí'on-kwaasise'o nín-aaí.

¹ Órifi-omapa'a Ísu iména ² aafáyara'a kuména óraa¹-amaan-daumpa'a imérowasa waásisomba wempá'á túwaandu uwaná mara'á ména wenáái simátimuwasa ³ ámáámbo sun-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye aaregómbá áí'maesa miníninkó fí'on-kwaasise'o nímba pósa áí'mai seyaafá'-wáásiti túranka'a ankésa ⁴ Ísuntafesa sésa óraakoo minínimbá fí'on-kwaasise'a nísata awánéta ta'óto'maeta áí'maeta túne. ⁵ Ámáán-aufaiifimba Mósesé agaimaréna séna miyátó índawimba óntantamba tufuwónanas puwíníye agaimaréna síyáiyé. Nóran-imayaawa óno sésa ⁶ Ísumba ma'mái awánánae sésa miyá senanasá paapé ínata wembá aaiifimbá maiyankánae sésa suwaná Ísu kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa ⁷ áísai aisai uwaná iyáfasinena simátimena séna ímbo aoisaambó uráindawi aifarí'ena óntamba maiyé tufuwó simátimena ⁸ aneka'á kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa ⁹ isésa moórá-mora-waasi kúwákáruwasowana óraa¹-waasi aifa'á kumúwasa miwán-ánaaemba arááíwa'maesa kúmúwana miníninkó aantemba Ísuwe'a mérowana ¹⁰ iyáfasinena áísai ena séna nááfara seyaafá'á méraao. Seyaafá'nánká ina aaiifimbá maenkánaao súwana ¹¹ séna ewé ímba aaiifimbá maisínkááwe súwana we séna kewwárá'á ímba aaiifimbá maiyankáúna kómpo aneka'á ímba aoisaambá uwó Ísu síyáiyé.

Waási sáma kátínkáandawi únemo Ísu síyáin-aaí.

¹² Aneka'á Ísu wenáái simátimena séna waási sámo kátínkáandawi úne. Kembó sirááiwaiyawi ímba kumeu'á ínifo sáma kátínkaina'a mae'ímae'í onááwe súwasa ¹³ ámáán-kawaa-waasi sésa eyáárika'a ení áwáuma séndamanifo ímba érai'a wésene suwaná ¹⁴ Ísu séna ímbanifo kesááigoni áwáuma érai'a sune. É'a awánáúndafakemba kunkáundasafe'a é'a awánáúndafa'a iyóna pó'a kemó sún-da-aaí érai'a sune. Kesí áwáuma ímba suwánaraawe. ¹⁵ Marapá'-wáási kentí imáyáafinkemba aaimá maisínkáafo kemá ímba aaimá wémaitinkaumne. ¹⁶ Kemó aaimó maitínkáúndarakaa arupíse úsino. Ímba ke aantemba aaiifimbá maitínkánaumpo kesé kesifo'é'a aaiifinkái maitínkáyaue. Miyáumai kemó aaimó maitínkáúndarakaa arupíse úsino. ¹⁷ Kentí ámáán-aufaiifimba agaimaréna séna kae'í-wáásiyái moórá-aaímo séyambo ékai mináái érai'a wéseye agaimaréna síyáiyé. ¹⁸ Miyáumai kemá kesáfé'a simátimunana kesifoé kesé'a mimbórá-áái wésimatimuyamba póna érai'-aain-iyé súwasa ¹⁹ enafomá nááfara méraiyo áísai esa suwaná séna kesí áwáumo ímbo suwánaantafe'a kesifombá ímba awánaraawe. Kesí áwáumo suwánaankakaa kesifombá awánaawaisino Ísu súmba ²⁰ óraa¹-amaan-daumpa'a óntambo túwón-daumpa'a mináái simátimuwasa ta'ótoranae sésa uwáása weni kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótokaawe.

²¹ Minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'o iyóna'a siyaafái uwááe'a ímba suwánánaáwe. Puwiyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Iyóndafa'a ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ²² Yúnda-óraa¹-waasi sésa wemó séna iyóndafa'a ímba kanaa'á iyónááwe simbá póna weyaáárikara puwíndasafenawa síyó suwaná ²³ Ísu séna kembiwí maankákén-kwáásín-fo kemá sanaankéwí úne. Kembiwí marapákén-kwáásín-fo kemá wiyómpakewí úne. ²⁴ Simátimé'a sune. Puwiyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Kemá wiyómpakewí úmpo kentáfé'o ímbo timankúnkúmbo é'o é'a kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe súwasa ²⁵ minááigóní áwáuma ímba isésa sésa emá nááwawa óno suwaná Ísu séna aasiyaasi-kánáá é'a simátimakaumne. ²⁶ Kembiwísáfé'a sáwífa'-aaí kanaa'á sé'a aaiifimbá maitínkáandanifo sí'mákaiwain-aaí aantemba seyaafá'-wáásísáfé'a wésimatimune. Wemó arupísemo iwáín-áái wésimatimune súwasa

27 Manikón-aaí súbmanifo ímba ísówana 28 mindásafena Ísu séna kemá waási úranko kumpaapé urándawimba sí'mae'a aaraa-táiyá'á mósinkamiyamba suwáné sé'a wemó siwái wení imáyáafinkemba ímba sífó afowamá simámakain-aaifinkemba siyáíye miyá sénááwe. 29 Si'mákaiwai aamoí ínkwa-e-i'a úmae'a wéiyunda póna ímba siyuwéna kesé'a mérainiye súwasa 30 sáwífa¹-waasi ísésa wentáfésa timankúnkúmba ésa wíyómpakewin-íye siyááwe.

Ta'ótokaawanamo Ísu awátinkáin-aaí.

31 Ísu Yúndaa-oraal-waasi wentáfésa timankúnkúmba ésa wíyómpakewi iyémó siyówisafena séna kesááimo ísámaimo kawé'ó é'lo é'a kesí waási-i'a úmai méranaawe. 32 Érai'-aaí ísévana ta'ótokaiyampinkemba minéráí'-ááígó awátinkainasa méranaawe súwasa 33 Émbaramun-andafaken-kwaasi únda póta ímba fi'on-kwaasi ta'ótokaawe. Nóra séwa awátinkainiye sénó suwaná 34 Ísu séna érai'a simátíme'a sune. Aoisaambó owí mináóísáábó owí kembá wéta'otoraiye. Kesí kísau úwoi máíwae sésa méyámab'mai tikaantenkaan-kwaasin-owe. 35 Miyán-kwáásí kawaágóni naaúmpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wenáánintomba maé'mae'a ónááwe. 36 Kemó Manikón-ááninkomo awátinkána'o é'a awátuwe'a méranaawe. 37 Émbaramun-andafaken-kwaasi ombánifo kesáái ímba tirumpimbá wérantafe'a tufuwónae wésewe. 38 Kesifomó aráásífan-aaí wésumpo kentifomó simátímín-aaí wésewe súwasa 39 Émbaramu kentáásifowan-íye suwaná Émbaramun-andafakewimo ékaa Émbaramumo uráintemba miyá owaisínó. 40 Manikó érai'-aaimo simásimakaimba simátímuna'a tufuwónae wésewe. Ébaramu ímba miyá uráifo 41 kentifomó uráintemba miyá wéowe súwasa miwí sésa ímba kesinó aankaró'ó únkakemba kentáa masínaraiye. Kentáásifowa mimbóráwígó Manikón-íye suwaná Ísu séna 42 Manikómpákémbá kunkáunda pó'a Manikón-aráá'lo ékaa kentirumbá siméwaisino. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo Manikó sí'maráisa'a kunkáumne. 43 Kemó súnna nóra séna ímba wéisaao. Kesááigo umbai wétiyaiye. 44 Kemá waántáwankon-araa'a pó'a wenarááima waénae wésewe. Wemá áwáurakemba tínkamisasa waási puwé'ówin-íye. Érai'lo sí-tántáá'á ímba wempimbá wéraisana karokaro'-ááígóni afowái'a wéiwain-íye. 45 Miyáumai érai'-aaimo simátímundasafe'a érai'-aain-íye ímba wésewe. 46 Kemá ímba sáwí'a uráunda wéisaawe. Arupíse-aaí simátímuna'a ímba érai'e wésewe. 47 Manikón-aráá'a pósa wenáái ísésa méraafo kembiwí ímba Manikón-aráá'maarini'a uré'a pó'a wenáái ímba ísaraawe Ísu siyáíye.

48 Ísu simátimuwasa Yúndaa-oraal-waasi karaánaá'a ankésa sésa éraitá sune. Sámériyaa-waasi ónana sáwí-amutanko enarumpimbá méraisampo mináái siyáane suwaná 49 Ísu séna sáwí-amutanko ímba kesirumpimbá méraiye. Kesifon-áwí'a óraa'a úndanifo kesúwí'a sáwí'a uwásínkááwe. 50 Kesúwí'a ímba óraa'-i'a ónae. Manikó kentáfésa séna kawé-kísáú máénda pó'a enáwí'a mósá óraa'a uwánkanaumne siyáíye. 51 Érai'lo senda-áái kesáái ísámái kawé'ó iyawí ímba puwónááwe súwasa 52 Yúndaa-oraal-waasi sésa senda-aaí sáwí-amutambo enarumpimbó méraimba éta ísaraumne. Ébaramu puwúwasa Manikón-aaí simátímakowi puwúmbanifo emá sé kesáái ísámái kawé'a iyawí ímba puwónááwe wésene. 53 Kentáásifowa Ébaramu puwúwasa Manikón-aaí simátímakowi pukáambanifo miwí iyáákainono. Emó senda nááfakewiya'ono suwaná 54 Ísu séna kesúwí'lo mósá maráúndarakaa úwoisambanifo kesúwí'lo mósá maráinda kesifomán-íye. Wentáfé'a sé'a kentáási Fasi'aénkón-íye wésewe. 55 Kemá wembá wéawanaumpo kembiwí ímba wéawanaawe. Kemó sé'lo ímba wéawanaumnene súndarakaa kembiwímó ontembá karo'-wáási mérausino. É'a wéawane'a pó'a wenáái mósá wémaraumne. 56 Kentifo Ébaramu kemó marapá'ó kúmóna-aaí íséna aamoí éna kembá suwánéna wenarunkó kawé'a uráíye súwasa 57 Yúndaa-oraal-waasi sésa emá ifó'-wáásígó éma ímba kae¹-wáái úmai siyáánkai-atai maisukáampo emá séma Ébaramumba awánaraumne wésene suwaná 58 Ísu séna érai'a simátíme'a sune. Ébaramumbo ímbo ma'ánkaronka'a kemá maé'éúndaniye súwasa 59 mináásáfésa tufuwónae sésa óntamba máúwana Ísu aúpá'á óraa'-amaan-daumpakemba kárúwaguraiye.

9

Ísu aúramba kafikówimba kawé'ó uwánkarain-aaí.

¹ Ísu kúmba mooráwigomba anówama aúgafitamba ma'ánkarowimba awánésa ² wení kísau-waasi áisai esa sésa óraakoo nááwani aoisaankóni anondááwa aúramba kafikáíyo. Wendégowá'í anófoinegowal'íyo suwaná ³ Ísu séna ímba wení aoisaankówé anófoiti

aoisaankówén-ifo Maníkóni kawé-kísáú wenane⁴ á paapé ínas awánáiyantafena aúramba kafikáiyé. ⁴ Si'mákaiwaini kísausa máéno. Sámo kainká'ó kísau mo wémaewanamó nó'waambo isanamó kísau mo máén-kanaamo tai'áintemba miyáumai kísau maúnda-kanaa tai'áinda póta káfé'a Maníkóni kísausa maénaumne. ⁵ Marapá'ó méraunda waási sáma kátinkaundawi úne séna ⁶ marará'á awiyááima wi'maréna mindásamba toiyambá úmarena aúranka'a a'maréna ⁷ simáména séna nonkwauúnkón-áwi'a Síróámu-waampimba máperaao súwana miyá uráiyé. Síróámuwemo súmba wenááifinkemba waé'mai séna ai'maráin-kwaune súwana mápetuwena aúramba awánamai kawé'á éna túwasa ⁸ wení naaópaken-kwaasiye fi'on-kwaasiye awánésa sésa wemá aampa'ó ménamo óntantafenamo inaimó símasima'ó iwáiyá'iyó suwasá ⁹ tuwímbai sésa ewé wemán-iyé suwasá tuwímbai sésa ímbanifo wen-ó'i'maisan-kwaasin-iyé suwaná wemá séna ímbanifo kemá úne súwasa ¹⁰ áisai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawé'á uráiyó suwaná ¹¹ moóráwígon-awi'a Ísu wemá awiyáái wi'maréna mindásamba toiyaan-úmarena súranka'a a'maréna simáména séna Síróámu-waampimba máperaao sísa'á isé'a kop-eráúnana súramba kawé'an-iyé súwasa ¹² áisai esa sésa nááfara kuráiyó suwaná ímba awánaraumne siyáiyé.

¹³⁻¹⁴ Simátimuwasa ái'maesa ámáán-kawaa-waasifa'a máánkówana Ísu toimá aúranka'a a'maréna aúrambo kawé'ó uwánkon-kanaa Yúnda-a-waasi ámáán-aaimo ísón-kanaa kísau aaraamó makón-kanaa úwasa aúramba kawé'ó uwánkarowimba ái'maesa ámáán-kawaa-waasifa'a máánkówasa ¹⁵ áisai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawé'á uráiyó suwaná séna toimá súranka'a asínkáisa'a máperaunana súramba kawé'á uwásinkaraiye súwasa ¹⁶ ámáán-kawaa-waasi tuwímbai sésa saagaan-kánáará'ó miyámó uráimba ímba Maníkómpákémbá kunkáiyé suwasá tuwímbai sésa sáwi-imayaawara'-waasigomo énarantasi ímba kanaa'á kawé-kísáú-wáámé'á isinó suwasá imáyáa tuwínkaa'a ésa ¹⁷ sésa enaúramba kawé'á uwánkaraifo wentáfé nóin-imayaawa óno áisai esa suwaná Maníkón-ai simátimíwain-iyé súwasa ¹⁸ éni fo minYúndaá-óráá'-wáási aúrambo kawé'ó uwánkontafesa ímba imáyáa umbá anfoi táántowasa ¹⁹ tuyasá túsi esa sésa kenkáiti táánina'iyó. Éni fo aúgafitana ma'ánkaraayana'iyó. Nóra énwawa aúramba wéawanaiyo suwasarái ²⁰ sésarai kesáánimban-iyé. Ma'ankááwayamba aúgafitamban-iyé. ²¹ Éni fo káfé'a nóra isanawá aúramba kawé'-úmai awánáiyómpo wemá óraakon-ifo áisai íyana weyáárika'a simátimino siyááye. ²² Ááéma Yúnda-a-ora-a'-waasi sésa Ísuntafesa Maníkómó iyáfasinankarawai wéamu'maraundawin-iyé siyawi ámáán-daumpa'a ímba iyónááwe sumbá póna minánófoi Yúnda-a-ora-a'-waasisafena táa'a úwasa ²³ sésarai óraakon-ifo wembá áisai oro siyááye.

²⁴ Simátimúyasa aneka'á aúramba kawé'ó uwánkarowimba áántowana túwasa sésa minkwáásigó sáwi-imayaa wéiyé sewatá ísaraunda po Maníkón-aúranka'a arupise úmáisa simásimiyó suwaná ²⁵ séna sáwi-waasiya'i kawé'-wáásiyá'iyó kemá ímba isáúmne. Moórá-tantaatafe'a isáunda súramba kafikuraimbanifo káfé'a súramba wéawanaumne súwasa ²⁶ nóraumaiya aúramba kawé'á uwánkaraiyo áisai esa suwaná ²⁷ séna é'a simátimakampo ímba ísaraawe. Anekará simátimenara isánááo. Wenaráái waénaemo sé'a wení kísau-waasi-i'a ónááwe súwasa ²⁸ karaánáá'a ankésa sésa emá wenaráái wéwaempo kesáá Mósesé arááisa wéwaraumne. ²⁹ Maníkó Mósesemba aái simámakaifo minkwáási nááfaken-kwaasiya'iyó suwaná ³⁰ miwá séna fi'onka'ma'mai-tantaa'an-iyé. Súramba kawé'á uwásinkaraifo kembíwí sé'a nááfaken-kwaasiya'iyó wéséwe. Mindá fi'onka'ma'mai-tantaa'an-iyé wéséne. ³¹⁻³³ Wemó ímbo Maníkómpákémbó kunkénaraa ímba miyá uráisino. Maníkó sáwi-imayaamo owí táái ímba wéisaifo wení kísau mo wémaewi-tai wéisaíye. Maníkón-áwi'ó mósá marááwi-tai wéisaíye. Maambáramó úmaronkakemba ímba moórá aúgafitan-kwaasi méraisana kawé'á uwánkaraiye sewá'á ísaraumne súwasa ³⁴ enanó aampa'á ma'ánkaraisa po úwoifaken-kwaasi éma enáái kentáá kawé'-wáási'á wésimasimendasaanifo ámáán-daumpakemba kárúwaa suwaná kárúwaguraiye.

³⁵ Minkákémbá ai'mátukon-ai Ísu iséna ayaafái úmai awánéna áisai ena séna wiyómpakemba waási úrankonka'a amankúnkúmba wéono súwana ³⁶ Ísuntafesa séna óraako emó sénda nááwawa'iyó. Simásimína'a simankúnkúmba onó súwana ³⁷ Ísu séna é'ó suwanáanda kemá úne súwana we séna ³⁸ Fasi'aénkóo enká'á simankúnkúmba úne

séna kifaena wen-imáyáá mósá makáiyé.

³⁹ Wen-ímáyáá mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa waási afufuntambá tuwínkaa'a ónááwe. Túrambo kafikáindawi túramba kawe'-úmai awánáiyasa túrambo awánaawi túramba kafiyíníye súwasa ⁴⁰ ámáán-kawaa-waasi tuwímbaimo mérowi isésa áisai esa sésa ewá kentáásáféwa túramba kafikáiwai owéwá wéseno suwaná ⁴¹ Ísu séna túrambo kafikáiwaimo méraankakaa kentí sáwí-imayaagoni méyámbá ímba máéwaisino. Éta awánáúmneo sentáféna kentí sáwí-imayaagoni méyámbá wéraye Ísu siyáiyé.

10

Sipisípigoni kusai'á'ó káráwiyaan-ai.

¹ Ísu séna érai'a simátimé'a sumpo isáaro. Sipisípi kusai'á'ó kónae siyawi ímbo sipisípigoni ontafímbó iyáferémbó kusaiyákémbó iyámaatesamo ésa miwí umén-kwáásiyé sénááwe. ² Sipisípiya'o káráwiyaiwai ontafímbá wéyiaferaiye. ³ Miyáumai ontarákén-káwáágó ontá tiyánkáisana iyáferena wení sipisípi túwí'a itáántaisasa wenáái isésa wempá'á kowaná ⁴ sipisípi kusai'ákémbá tí'maena aifa'á wisasá wenáái isésa wéaraaiwaewe. ⁵ Énifo fi'on-kwaasi-taai ímba isésa arááiwaiyamba inkaisésa wété wéowe ⁶ Ísu miyá simátimuwasa minááígóní áwáuma ímba ísaraawe.

Ísu sipisípiya'o káráwiyaan-ai.

⁷ Minááígóní áwáuma ímba ísontafena Ísu séna érai'a simátimé'a sune. Sipisípigoni ontamá kemá úne. ⁸ Ímbo kunkáundara'o tuwímbaimo tiyáawi umén-kwáásín-owe. Miwí táái sipisípisonko ímba ísaraawe. ⁹ Kemá ontamá úne. Kempá'ó tíya'o é'a iyáferáaro senasá iyáferaiya'a káráwiyonaumne. Tómbó náiyantafesamo ésa kúwákárúwaresa násuwesa aneka'á iyáferanaawe. ¹⁰ Umén-kwáásímó tiyawimo ésa waási tñkambai sáwí'a uwátinkaiyambanifo kemá kunkáunda pósa fi'onka'ma'mai kawe'á úmai maé'mae'a ónááwe. ¹¹ Sipisípiya'a kawe'-úmimo káráwiyaundawi úne. Sipisípiya'o kawe'-úmimo káráwiyaiwai séna kesí sipisípi túwa'nai ónaumne séna puwíníye. ¹² Énifo óntantafesawe sésa sipisípiya'a káráwiyaawi áwáfiyaa in-iyánkómbá awánésa sipisípi ifátiyuwesa kówana sipisípisomba fámai watúwáísasa kóitawaa'a uwáguraawe. ¹³ Miwí sipisípiya'o káráwiyi-imayaa tuwésa óntamo maiyan-imayaa wéowe. ¹⁴⁻¹⁵ Sipisípiya'a kawe'-úmimo káráwiyaundawi úne. Kesifo kembá suwíyaisa'a kemá kesifombá awiyáúnana miyámó úndantemba kesí sipisípi seyaafá'á tuwiyáúnasa kembá wésuwiyaawe. Kesí sipisípi túwa'nai ondasáfé'a pó'a kemá puwónaumne. ¹⁶ Kesí sipisípi tuwímbai fi'on-kusai'á'a méraamba pó'a kotiyáanasá kesáái isésa tésa mimbórái'á úmai méraiya'a seyaafá-sipisípiyá'á káráwiyonaumne. ¹⁷⁻¹⁸ Púwóndafinkemba iyáfasinaanda-imayaa kesifomá simísala'a kemá ewé súndasafena wenarumbá wésimiye. Kemó ímbo ewémó súndarakaa ímba kanaa'á sínkamowisino. Kesí imáyáafinkemba pó'a kanaa'á puwónaumne. Púwóndafinkemba kanaa'á iyáfasinanaumne. Kesifomá simásimena séna miyán-uwo séna miyámó onda-fásí'áémbá símakaiye Ísu siyáiyé.

¹⁹ Ísu minááímó súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi imáyáa ésa tuwínkaa'-uwasá ²⁰ tuwímbai sésa sáwí-amutamba arumpimbá méraintafena uwó-í'a wéena siyé. Ke nóra séra wenáái wéisao suwasá ²¹ tuwímbai sésa sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaa ímba miyán-áái sisinó. Sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaa ímba aúgafitan-kwaasi aúramba kawe'-úmai awánéna méraisino siyáawe.

Yúndaa-oraa'-waasi tínaembo uwánkaraan-ai.

²² Yúndaa-waasi óraa'-amaan-dambo uráan-kanaamo túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kaufúnka'a minkánáá táwi-kanaa póna túwana ²³ Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména Soromoni áuwimai úmakopa'a kúwasa ²⁴ Yúndaa-oraa'-waasi túwaandu ésa taúkúmaresa áisai esa sésa entáféta sáwífa'-imayaasa wéune. Manikómó iyáfasinankarawai wéamu'maraundawisaama ewá ónómpo arupise úmai sinatá isáano suwaná ²⁵ Ísu séna simátimuna'anifo ímba ísaraawe. Kesifo simásímakain-kisau wémaunda póna kesí áwáuma afora'á wépaaiye. ²⁶ Kembiwí ímba kesí sipisípisomba pó'a kesááisafe'a ímba tímankúnkúmba wéowe. ²⁷ Kesí sipisípi tuwiyáúnasa kesáái isésa wésiraaiwaewa'a ²⁸ imáyáa tímúnasa aúí'a úmai maé'mae'a ombá pósa ímba tai'ánaáwe. Kawáánúndafinkemba ímba kanaa'á tatafisénááwe. ²⁹ Kesifomá símakaimba wení fasi'aénkó seyaafá-fásí'áénkómbá iyáákaisasa kesifomá kawáánimpakemba ímba kanaa'á tatafisénááwe. ³⁰ Kesé kesifoé'a mimbórái'á wéuye Ísu siyáiyé.

³¹ Súwasa Ísumo sún-aaisafesa Yúndaa-oraa'-waasi aneka'á tufuwónae sésa óntamba máúwana ³² Ísu simátimena séna kesifomá simásimakain-kisau kawe-kísáú wémauna'a wéawanaafo nóin-kisauwa maúndasafera sínkamonaao súwasa ³³ ímba kawe-kísáúsáféta tufumónaeta wéumpo Manikómbá karaánáá'ó ankáandasafeta tufuwónaumne. Marapá'-wáásígó séma Manikó únemo séndasafeta tufuwónaumne suwaná ³⁴⁻³⁵ Ísu séna Manikón-aaí aúfáifimba ímba karo'-ááímó wérain-afuí agaimaréna séna Manikó séna kombiwí manikón-owe siyáíye moóráwigo agaimaréna siyáíye. Manikón-aaí simátimakowisafena séna manikón-owe siyáíye. ³⁶ Kesifomá simásinkena si'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Manikón-ááninko úne súndasafe'a Manikómbá ímba karaánáá'a wéankaumne. ³⁷ Kesifoní kúsamo ímba wémaundarakaa kentáfé'a wiyómpakemba ímba kunkáíye sewaisínó. ³⁸ Kesifoní kúsau wémaumpo kentáfé'a wiyómpakemba ímba kunkáíye sé'a ímba timankúnkumba ombánifo kesí kisausafe'a Manikóní kúsau wémaíye sé'ó é'a mindásafe'a sé'a wesé afowáe'a mimbórái'a wéoye sénááwe Ísu súwasa ³⁹ aneka'á ta'ótoranae sésa umbá ta'óto'mai tofiyántuwowana kóuraiye.

⁴⁰ Ísu miwí tiyuwéna Yóndani-nomba kofaténa ááema Yónimo nombó maitínkaropa'a komérowasa ⁴¹ waásisomba tiyuwáandu ésa sésa Yóni ímba awánáunda-kisau maiyáimbanifo minkwáásísáféna simásimakain-aaí érai'-aaí siyáíye suwasá

⁴² sáwifa'-waasi Ísuntafesa timankúnkumba ésa Manikómpákémbá kunkáíye siyáawe.

11

Rásarasimo pukáin-aaí.

¹ Moóráwigon-awí'a Rásarasi Pétáni-naopa'a mérowana áí'a úwasarai ámanaakai túwí'a Máriaaee Máátaae'a mimbóráfá'á mésa ² Máriaa ááema áse-wiyumbo ún-basawemba Ísun-aísamaiya'a fatiyena wena'nóntásamba uwátukain-ininko éna tuwaawisáwágómbá áí'a wéuwasarai ³ minámánáákáí moóráwigontafesarai sésarai Ísumba kosimáme sé óraakoo emó arumbó ámakaandawimba áí'a wéíye kosimámuwo suyaná kosimámuwana ⁴ Ísu iséna séna Rásarasimbo áí'ó wéimba ímba éka'a puwíndasafena áí'a wéifo Manikón-awí'wara ááninko súwí'wara'ó mósá maráiyantafena áí'a wéíye Ísu sumba ⁵ Máátaane Máriaaane Rásarasine wenarumbá tímakomba póna ⁶ áí'ó wéun-aaí iséna kae-kánáá aáno'a maéna ⁷ mink'á'á wení kúsau-waasisafena séna aneka'á Yúndiyaa-aempata kónaumne súwasa ⁸ sésa óraakoo Yúndaa-oraa'-waasi óntantamba tufuwónae sésa wéopa'a isa aneka'á mináémpá'á kónae wésene suwaná ⁹⁻¹⁰ Ísu miwí simátimena séna kumeu'ó isasamó kombá ímba sama kaisasá póna tanaambá wéfaafo sámó kaisasamó kombá ímba tanaambá wéfaawe. Miyámó ontembá isa'á káfé-kanaa kawe'-úmai kúsau maénaumne Ísu simátimena séna ¹¹ kentáásí waásigo Rásarasi aúma wéraimba pó'a iyáfasinankaandasafe'a kónaumne sumba ¹²⁻¹³ Rásarasi pukóntafena Ísu sumbanifo wení kúsau-waasi imáyáa ésa aúin-kwéraimba póna iyáfasinainiye-imayaa ésa sésa óraakoo kawe'á ímbá póna áí'a é'ankainiye suwaná ¹⁴ Ísu afora'á séna Rásarasi pukáíye. ¹⁵ Áí'ó ipa'á ímba wesé'ó méraunda kawe'á ímbá póta wempátáámó kondá suwáné'á kentáfé'a timankúnkumba é'a Manikómpákémbá kunkáíye simásinkanaawe súwana ¹⁶ wení kúsau-waasifinkemba moóráwigon-awí'a Tómaasi moórá-awí'a Títimási mináwikóní áwáuma amáántágae'a wemá simátimena séna Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba tufuwónáamba póta weséta puwónaeta mifátá kónaumne Tómaasi siyáíye.

Ísu puwíyampinkemba iyáfasinaiyawini áwáuma únemo siyáin-aaí.

¹⁷ Súwana Ísu Pétáni-naopa'ó kumba Rásarasi puwúwasa utámárowana éiyaimba waúnka'a Ísu koisaraiye. ¹⁸ Pétáni-nao'a Yérúsaremufa'a ewaa'á pósa ¹⁹ Máátaante Máriaaante tuwaawisáwágó pukóntafesa Yúndaa-waasisomba ifí'á kowétesa mérowana ²⁰ Ísu wétiyemo sumbá Mááta iséna wétupa'a kúwana Máriaa naaúmpa'a mérowana ²¹ Mááta Ísuntafena koséna óraakoo emó maanká'ó méraundarakaa kesuwaawisáwágó ímba puwísino. ²² Káfé'ó Manikómpá'ó inaimó sinanamó éna miyá iniye-imayaa wéune súwana ²³ Ísu séna enawaawisáwágó pukáimpinkemba iyáfasinainiye súwana ²⁴ Mááta séna ánaaen-kanaa tinda pukáindafinkemba iyáfasinainiye-imayaa wéune súwana ²⁵ Ísu séna puwíyampinkembo wéiyafasinaawemo sewíní áwáuma kemá úne. Aúí'a úmai ma'émae'ó iyawini áwáuma kemá úne. Kesááisafesamo érai'emo sésa kenká'á timankúnkumbo iyawimo ésa puwíyambanifo iyáfasinanaawe. ²⁶ Mésa kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkumbo iyawimo ésa ímba puwónááwe. Mindásafe emá érai'ewa wéseno Ísu Máátaantafena súwana ²⁷ séna Fasi'aénkóo emá Manikómó iyáfasinankaraiwai

wéamu'maraundawi óne. Maníkón-ááninko óne. Marapá'á kúmíndawi emá óne Mááta siyáíye.

²⁸ Mááta simásuwena wéna áúnkontafena ukutóipínkémhá simámena séna óraako wéténa wéaantaiye súwana ²⁹ Máriyaa iséna minúwóiyáán-úmai iyáfasinena wétupa'a kúmba ³⁰ Ísu Máátaamo taawánónka'a ména ímba naaópa'o túmba ³¹ Máriyaa iyáfasinenamo kúmba Yúndaa-waasi ifi'ó wétón-kwaasi awánésa imáyáa ésa sésa Rásarasimbo utámakaapa'o ifi'ó táindasafena wiyé sésa arááíwa'maesa kumbá ³² Ísumo méronka'a Máriyaa wéna óraakon-iyé séna aísamaifimba kifaena séna Fasi'aénkóo emó maanká'ó méraandaraka kesuwaawisáwágó ímba púwísino súwasa ³³ Máriyaawe wenánaaenka'o arááíwáún-kwaasiye ifi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁴ tísai ena séna náánkara utámakaao súwasa óraako taawánaao suwaná ³⁵ Ísu ifi'á tówasa ³⁶ Yúndaa-waasi awánésa sésa pukáíwaimba arunfaféna uwánkáiye suwasá ³⁷ tuwímbai sésa aúgafitan-kwaasi aúrumba kawé'ó uwánkaraimbanifo nóra sénawa ímba asófankaisanawa pukáíyo siyáawe.

Ísu Rásarasimbo pukómpinkembo iyáfasinankarain-ai.

³⁸ Suwaná Ísu áfááraumai arumbá úwana utánkaropa'a kúmba óntan-aifimba mámakesa óika'a óntantamba awáá uwásukowana Ísu koawánéna ³⁹ séna óntamba maisúwáaro súwana Mááta pukówin-ámánaako séna Fasi'aénkóo éyain-kanaara'o wáimba póna ánkúte'a íníye súwana ⁴⁰ Ísu séna é'a simámakuumne. Kesáásafemo érai'emo sémo kenká'ó amankúnkumbo émo e Maníkóni kawé-kísáú awánáinone súwasa ⁴¹ óntamba maisúwówana Ísu wiyómpa'a awánéna séna kesifó kesáái isáándasafe'a súwiyó sune. ⁴² Kesáái isáámpo maanáái súná pósa maanká'ó méraan-kwaasi kentáfésa érai'a Manikó ai'mákaisana kunkáiye sénéawe simásuwena ⁴³ óraaka'a séna Rásarasimbo tiyó súwana ⁴⁴ pukówi iyáfasinenamo túmba ampantásambá úsumai ánáan-kwisuwesa aiyayaanka'a kára'umaresa óika'a káátamaresa miyá úmakon-ampantawara'a túwana Ísu séna awátúwéwana méraino siyáíye.

Óraa'-waasi Ísumba tufuwíyan-aaimo siyáan-ai.

Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2

⁴⁵ Yúndaa-waasisomba Máriyaampa'o kun-kwáási Ísumo úmba awánésa timankúnkumbá ésa Manikómpákémhá kunkáiye suwasá ⁴⁶ tuwímbai ímbaniye sésa ámáán-kawaa-waasifa'a kosésa Ísumo ún-ai simátímúwasa ⁴⁷ mináái isésa ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye aaimó isón-kwaasi táántesa sésa ímbo awánáúnda-kisau wémaimba póta nórasaawa ónaumno. ⁴⁸ Úwoimo túwáananasaamo éna miyán-kísáú wémínasa pósa seyaafá'nánká wenáásafesa timankúnkumbá ónááwe. Minká'á Rómukamani-waasi tésa óraa'-amaan-damba tatawísíuwesa kentáa seyaafá'nánká sáwí'a uwásínkáafonifo nórasaawa ónaumno suwaná ⁴⁹ moóráwígon-awí'a Káyafaasi minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó póna wemá séna ímba kawé'-úmai wéisaawe. ⁵⁰ Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíníye

Káyafaasi siyáíye.

⁵¹ Minááímó súmba ímba wení imáyáafinkemba siyáífo minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó mérontaféna póna Manikó imáyáa amúwana paápé úmai séna Yúndaa-waasi seyaafá'-wáásísáféna isámai Ísu puwíníye. ⁵² Ímba Yúndaa-waasi aantemba Manikón-aráá'an-oyo fi'o-fi'om-barafaken-kwaasi mimbórái'a úmai méraiwe séna Ísu puwíníye. ⁵³ Káyafaasi mináái súwasa minkákémhá Yúndaa-óraa'-waasi Ísumo tufuwíyan-ai suwaná ⁵⁴ mindásaféna Ísu ímba Yúndaa-óraa'-waasi túranka'o núbma tiyuwéna máásai-maragoni awáífá'á Éfáráimu-naopa'a kúmba wení kísau-waasise'a koméraawe.

⁵⁵ Komérowana tiyótaimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwasa pósa tirumbó kawé'ó iyanesa naaó'-naokemba Yérisaremu-naopa'a kotúwaandu ésa ⁵⁶ Ísuntafesa móawana-meawana ésa óraa'-amaan-daumpa'a túwaandu ésa sésa tanómbó opa'á tını ina tınıyo siyáawe. ⁵⁷ Óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-kawaa-waasiye sésa Ísumo awánésamo ésa simásimiyata ta'tóráano sumbá mindásafesa úwoi-waasi sésa tanómbó opa'á tını ina tınıyo siyáawe.

12

Máriyaa Ísun-aísamaiya'a asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-ai.

Mátíyu 26:6-13, Mááka 14:3-9

¹ Tiyótaimo í-tánón-kánáá kárika'a túwana afa'mórée-kanaa úwoi wérowana Ísu Pétáni-naopa'a wéna pukómpinkemba iyáfasinankaraiwain-awi'a Rásarasini naaópa'a kúwasa ² Ísuni tómbá kúfu'umarowana Ísuwe Rásarasiye'a tómbó náiyapa'a méroyana Mááta mintómbá maimái tíma'maena kúwana ³ Máriyaa asaa-wiyúmbó úmbasawemba óraa'-ontankakemba méyámbakena Ísun-aisamaiya'a sáwífa'a fatímarena wena'nóntáusamba uwátuwowana mimbásáwén-kwiyúnkó óraa'-wiyumba naaúmpa'a iyúwana ⁴⁻⁵ moóráwígon-awi'a Yúndasi-Ísakerioti séna nóra sénawa mimbásáwémbá tíménamo óraa'-ontamba 300 kina maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwíntimeraane séna minááímó siyáimba Ísuni pintaru'ó maíndawi siyáiyé. ⁶ Ímbo ónta-iyain-kwaasi-imayaa éna siyáifo wemá Ísuni waásiti óntanka'a káráwiyowi uménté'ó úwai póna minóntámpínkémbá maénae séna mináái súwana ⁷ Ísu séna minínkómbá étúwéwana úwoi miyá íno. Púwónanamo asinkáíndasafena miyá wéiyé. ⁸ Ímbo óntamo makáan-kwaasi kesé'a aasiyaasi maé'mae'a íya'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímbo maé'mae'a ónaumne Ísu siyáiyé.

Rásarasimba tufuwíyan-aaimo siyáan-aaí.

⁹ Súwasa Pétáni-naopa'a Ísu méraiye sumbá sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi isésa Rásarasi pukówana iyáfasinankarowinte'a kotuwánánae sésa kuráa. ¹⁰⁻¹¹ Rásarasimba iyáfasinankarontafesa pósa Yúndaa-waasi miwítí óraa'-waasi tiyuwésa Maníkómpákémbá kunkáiwaimpata kónae sésa suntáfésa óraa'-amaan-kisau-waasi Rásarasimba tufuwíyan-aaiwara'a siyáawe.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aaí.

Mátíyu 21:1-11, Máaka 11:1-11, Rúku 19:28-40

¹² Fénáikaamba áse-masawemba a'ánkaraifo káfékaamba Yérúsaremufa'a Ísu tíniye sumbá waásisomba mináái isésa ¹³ taaénama tará'maesa aampakémbá koaiyésa óraaka'-oraaka'a sésa Fasi'aénkó ai'maráisana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á wéuwankaiye. Wení Ísareri-waasiti kawáágón-iyé wenáwíta mósá maráúmne suwaná ¹⁴ moórá-poigon-awi'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba ¹⁵ naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Sáiyóni-naopaken-kwaasi táá'a ifó kentí kawáágó wétiye. Tónki-araako ayáá'maena wétiye

agaimarénamo siyóntemba miyáumai Ísu tiyáiyé. ¹⁶ Minkánáá wení kísau-waasi ímbo imáyáa úmai tááka'a makónka'a pósa Ísu pukómpinkemba wiyómpa'o iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúfáifimba wérainka'a póna miyán-iyé siyáawe. ¹⁷ Ísuma Rásarasi pukómpinkembo iyáfasinankomba awánésa tuwímbai-waasi simátímúwasa ¹⁸ isésa mindásafesa pósa aampakémbá koaiyówasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasi keáímbá sésa seyaafá'nánká kentáá siyuwésa wenaráái-aantemba wéwaefo nórasaawa ónaumno siyáawe.

Kíríki-aempaken-kwaasi Ísumba awánánaemo siyáan-aaí.

²⁰ Yérúsaremu-naopa'a ámáan-aaí isánae sésa Yúndaa-waasi kuwasá Kíríki-waasise'a wésa ²¹ Fírípi Káriri-aempa'a Pétésáita-naopaken-kwaasigompa'a tésa sésa Ísumba awánánaeta wétune suwaná ²² Fírípi Éndurumba kosimáména áí'maesarai Ísumba kosimámúyana ²³ Ísu séna kemá waási úrankomba kesúwíko óraa'o índasafena káfé'a wépaai'iyé. ²⁴ Érai'a simátimé'a sune. Ánáuntumbo úwoimo wérenamo éna ímbo arambá iyáínifo ánáuntumba u'marááwana aáénkarena áruma wiyéna sáwífa'-aramba imái áfu káiniye. ²⁵ Miyámó ontembá tirááimo táinda-i'ó ésa ímbo kawé'-úmai méranaafo maambárarákén-ímáyáámó tuwáiyawi aú'í'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kentáfésa ení kisaumo maénae siyawi kembá sirááiwaéro. Miyámó iyawi kesé'a méranaawe. Kesí kisaumo maiyawi kesifo kentúwi'a mósá maráíniye

Ísu siyáiyé.

Ísu wemó puwíndasafena siyáin-aaí.

²⁷ Ísu simátiména séna kesirunkó umbaisé'a wétaimba pó'a nóra sénauumno. Kesifó maanúbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwaaó ímbo miyá sénauumpo kemá mindásafe'a kunkáumne. ²⁸ Kesifó enáwíko óraa'a íniye súwana wiyómpakemba aaí séna é'a kesúwí'a óraa'a uráunda pó'a aneka'a ónaumne súwasa ²⁹ méron-kwaasisomba isésa tuwímbai sésa wiyónaai siyé suwasá tuwímbai sésa Manikóni kísau-waasi wiyómpakewi aaí wésimamiye suwaná ³⁰ Ísu simátiména séna minááímó isáámba ímbo kembó súwa'nai

índanifo kembó túwa'nai índaníye. ³¹ Marapá'-wáásímó aafimbó maitinkáinda-kanaa wétiye. Marapá'-wáásítí sáwí-kawaagombo watiyuwáinda-kanaa wétiye. ³² Aaraa-táiyá'ó mó tufusíyan-kanaa seyaafá'á imáyáa tíménasa kempátá ténááwe Ísu siyáíye. ³³ Miyámó siyáimba aaraa-táiyá'á tufíyana puwíndasafena súwasa ³⁴ waásisomba isésa sésa Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Manikómó iyáfasinankaraiwai aasiyaási maé'mae'a iníye siyáífo emó sènda kemá waási úrankomba aaraa-táiyá'á mó tufusíya'la puwónaumne wésempo emá nááwawa sé ewá sèno suwaná ³⁵ Ísu séna waási sáma kátinkaundawi úndanifo kárika'a kesé'la méranaumne. Waásimo kumeu'ó in-áémpá'ó kombá nááfara'i wégowasa pósa ímba wéawanaawe. Kumeu'ó in-tántáákó kempá'á tifó sé'la sámo kátinkáípa'a méraaro. ³⁶ Sáma kaimbá pó'a kentáfé'la sé'la kentáási ságoma óne sembá pó'a ságoni áráá'marimba ú'mai méranaawe Ísu siyáíye.

Yúnda-aaraa'-waasi Ísuntafesa ímba timankúnkúmba uráan-aaí.

Ísu simátimena tiyuwéna aúpá'á méraiye. ³⁷ Túranka'a kawe-kísáú ímba awánaraan-kwaame'lo uráimbanifo wentáfesa ímba timankúnkúmba ésa Manikómpákémbá kunkáíye siyáawe. ³⁸ Mindásafena naaófá'á Manikón-aaímo simátimakowin-awi'a Áísaya siyáin-aaí érai'la siyáíye.

Fasi'aénkóo kawe'-áái kosimátimunasa minááisáfésa ímba érai'e wésewe. Ení fasi'aémbá aráátimendanifo ímba awánaraawe

Áísaya agaimaréna siyáíye. ³⁹ Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna naaófá'á Áísaya agaimaréna séna

⁴⁰ Manikó túramba kafitúwáísasa pósa túramba ímba awánaraawe. Manikó táá'a káuntuwáísasa pósa ímba ísaraawe. Manikómó simbá miyá uráunda pósa kempá'á ímba tíya'a sáwí-imayaa maitiyuwé'la kawe'la uwátinkanaumne

Manikó siyáíye Áísaya agaimaréna séna ⁴¹ Ísuni sáma awánaraimba póna mináái agaimaréna siyáíye.

⁴² Yúnda-aaraa'-waasi tuwímбай Ísuntafesa timankúnkúmba ésa Manikómpákémbá kunkáíye sésa amáán-kawaa-waasi amáán-daumpa'a iyófo sésa aambá fáí'maraafoniye sésa ímba afora'á sumbá ⁴³ Manikó kesúwi'la mósá maráinkwae-imayaa ímbanofa waási tuwímбай kesúwíta mósá maráíwae-imayaa ésa miyán-imáyáá umbá pósa Ísuntafesa érai'e ímba afora'á siyáawe.

Ísu simátimuwasa tuwínkaa'lo uráan-aaí.

⁴⁴ Ímba afora'á suwaná Ísu óraaka séna kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmba iyawi ímba kentáfésa aantemba ofo si'mákaiwaintafesawara'la timankúnkúmba wéowe. ⁴⁵ Kesí áwáumo suwánaawimo ombá ímba ken-aantemba wésuwanaafo si'mákaiwainkwará'la wéawanaawe. ⁴⁶ Marapá'ó kumúnda waási sáma kátinkaundawi únda pósa kenká'á timankúnkúmba iyawi ímba kumeu'ó in-áémpá'á méranaawe. ⁴⁷ Kesááimo ímbo ísámai kawe'ó owí aafimbó maitinkái ímba kemá úne. Marapá'-wáási ímba aafimbó maitinkáandasafe'la kumúndanifo sáwí'lo úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkanae'la kunkáumne. ⁴⁸ Ánaaen-kanaara'la kesáái isésa tínaaembo uwásinkaiyawi sésa kawe'-áái sínaaemba uwámakaundaniye sénááwe. ⁴⁹ Ímba kesí imáyáafinkemba sumpo kesifo si'mákaiwai simásimakain-aaí súnnda pó'a ánaaen-kanaa tínsa sésa kawe'-áái sínaaemba uwámakaunda ímbo oráámbá uráundaniye sénááwe. ⁵⁰ Kesifon-aaí aúí'la úmai maé'mae'lo íyan-aaín-íye. Súnnda-aaí kesifo simásimakain-aaí simátimune Ísu siyáíye.

13

Ísu wení waási tísamaimo non-kwitínkarain-aaí.

¹ Tiyótaimo í-tánón-kánaá aafáyáaraamba úwana káfékaamba Ísu imáyáa éna séna marapá'á tuwé'la kesifompá'ó kunuweré'lo iyónnda-kanaa tiyé séna marapá'-wáási wenááimo isón-kwaasi áfááraumai imáyáa tíména miwísáfénawe séna puwíníye súwana ² waántáwanko Sáímonin-ááninkomba áwí'la Yúndasi-Ísakeriotimba Ísuni pintaru'á uwó-imáyáá ámakowasa Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá wénowana ³ afowámá seyaafá-fási'áémbá ámakowana póna Manikómpákémbá kunkáunda pó'a kunuweré'la iyónaumne-imayaa Ísu éna póna ⁴ tómbá wénowana iyáfasinena paákákén-únánkwátói faú'marena táuri kára'umaena ⁵ táufapimba nombá fatimarena wení kísau-waasi tísamai non-kwitínkéna táurisamba uwátuwena ⁶ Ísuma Sáímoni Pitaampa'la túwana séna Fasi'aénkóo ímba kesisamai non-kwisínkaa'lo súwana ⁷ Ísu séna kemó úndama káfé'la ímba wéisaanda

po ánaemba isáínone súwana ⁸ Pítáa séna kesísamaimo non-kwisínkéndasafe'a a'áo símasima'a ónaumne súwana Ísu séna enaísamaimo ímbo non-kwiyánkánano éma kesí waási-í'a ímba ínone súwana ⁹ Pítáa séna Fasi'aénkóo ení waási-í'a ónae súmpo ímbo sísamai aantemba non-kwínda síyayaankwara si'nónkwará'á non-kwiyuwó súwana ¹⁰ Ísu séna nombó pékáawimo ésa ímba seyaafá-túfá'á non-kwiyónááfo tísamai aantemba non-kwiyónááwe. Kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyemo súmba ¹¹ Ísu wení pintaru'-wáásigómbá ísarontafena séna kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyé siyáiyé.

¹² Ísu simátimena tísamai non-kwitiyuwéna paákákén-únánkwátóimo faú'maromba maimáí úmaena ménamo tómbó némopa'á wéna tísai ena séna kemó úndawini áwáuma éra isaáo. ¹³ Kentáfé'á sé'a uwáitái'-iwáí Fasi'aénkó ónemo sembá érai'a miyán-kwáásí úne. ¹⁴ Kemá kembó uwáitái'-úndawi kentí Fasi'aénkó pó'a tísamaimo non-kwitinkáúndasafe'a kemá moórá-mora non-kwitinkáaro. ¹⁵ Kemó kembó aráátimundantemba kembiwíwará'á miyán-oro. ¹⁶ Érai'a simátime'a sune. Kísau-waasimo ésa miwítí óraa'-waasigomba ímba iyáákanaawe. Ti'mákaiwain-ai maimaésa kosimátimakaawimo ésa ti'mákaiwaimba ímba iyáákanaawe. ¹⁷ Miyáumai kemó únda é'a awánaafo miyámó iyambo iyana tirunkó kawé'á íniye. ¹⁸ Kempinkémbá ímba seyaafátáfé'a súmpo kendé-í'o uwátinkaunda-waasi é'a tuwánarumne. Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna kesé'a moóráfinkembo tómbó naráiwai kesí pintaru'-wáásín-íye agaimarénamo siyáimba érai'a siyáiyé. ¹⁹ Ímba paapé uráisa'a simátimunda póna ánaemba paapé ína'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Manikómpákémbá kunkáiyé sénááwe. ²⁰ Érai'a simátime'a sune. Ti'maráanasa wiyawitaai isámai kawé'ó iyanten-úmai kesáái isámai kawé'á ónááwe. Kesááimo isáiyanten-úmai si'mákaiwain-ai isánááwe Ísu siyáiyé.

Moóráwigo kesí pintaru'á máiniyemo Ísu siyáin-ai.

Mátíyu 26:20-25, Máaka 14:17-21, Rúku 22:21-23

²¹ Ísu simátimena wenarunkó umbaí tówana séna érai'a simátime'a sune. Kempinkémbá moóráwigo kembá namuro-wáásímá aráátiminiye súwata ²² wení kísau-waasi moórá-mora wenaúfínayaafimba éta náawantafenawa síyó séta ²³ wení kísau-waasigo Ísu kembá arumbá símakowi Ísuni ewaa'á méraawanana ²⁴ Sáimoni Pítáa kentáféna aúwá'náán-kwaame'a éna séna náawantafewa sénó sé áisai uwo súwa'a ²⁵ wení ewaa'á kifae'a áisai e'a sé'a Fasi'aénkóo emó sénda náawa'iyó séwánana ²⁶ Ísu séna kemó tómbó nompín-tu'maimo áménda-waasi wemán-íye séna tómbá maimaéna nompín-tu'mai miwámbá Sáimoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasimba amúwana ²⁷ mintómbá maúwana waántawanko wenarumpimbá iyúwana Ísu simáména séna emó ónae sinda-í'a maaránka'a uwó Ísu súwasa ²⁸ tómbó wénesamo méron-kwaasi Ísumo sún-aaigoni áwáuma ímba isámai kawé'á umbá ²⁹ sésa Yúndasi óntanka'o káráwiyowintafena Ísu séna ímbo óntamo makáan-kwaasi tuwímba timiyó Ísu siyémá sésa tanómbo káúfón-kanaaratafesa sésa tómbá méyánuwo Ísu siyémá suwaná ³⁰ Yúndasi Ísumo amún-tomba maimaéna minúwóiyáán-úmai máápa'a kumúwana kumeu'á uráiyé.

Aú-amaambo simátimakin-ai.

³¹ Yúndasi máápa'a kumúwana Ísu séna káfé'a waási úranko súwí'a óraa'a isaná kesí kisaugo Manikón-áwí'a óraa'a íniye. ³² Kesí kisaugo Manikón-áwí'a óraa'o intembá káfé'a Manikó kesúwí'a óraa'a uwásinkainiye. ³³ Kesí iyámpóisono. Kárika'a kesé'a mé'a tiyúwána'a siyaafái ónááwe. Yúndaa-waasisafe'ó é'ó simátime'ó súndantemba kentáfé'a sé'a iyóndara'a ímba kanaa'á iyónááwe. ³⁴ Aú-amaambo simátiména'a kesirumbó timúndanten-úmai moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro. ³⁵ Moórá-mora kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa Ísuni kísau-waasin-owe sénááwe Ísu siyáiyé.

Pítáa ánaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-ai.

Mátíyu 26:31-35, Máaka 14:27-31, Rúku 22:31-34

³⁶ Ísu simátimuwana Sáimoni Pítáa áisai ena séna Fasi'aénkóo nááfara iyínono súwana séna iyóndara'a káfé'a ímba sirááiwainompo ánaemba sirááiwainone súwana ³⁷ Pítáa séna Fasi'aénkóo nóra séra káfé'a ímba embá arááíwaenamno. Ímba pó'a áwa'nai e'a puwónana kawé'á íniye súwana ³⁸ Ísu séna áwa'nai e'a puwónaumnemo sénda kemá érai'a simámé'a sune. Kokórigomo ímbo ááimo siyáindara'a kaumbo-ík'á kentáfé séma ímba awánáúnda-waasin-íye sínone Ísu siyáiyé.

14

Manikómpá'ó iyan-amba kemá únemo Ísu siyáin-ai.

¹ Ísu simátimena séna kentirunkó ímba sáwí'a ina'a ímba óraa'-imayaan-oro. Manikómbá timankúnkúmba é'a kenkwárá'a miyán-oro. ² Kesifoní naaópa'a sáwífa'-maru'a wéraiye. Ímbo miyámó uráinkakaa ímba simátimusino. ³ Kemó iyúnda kentí maru'lá ito'mayaa uwátinkanae'a iyúne. Iyuwer'é'o kuntí'mae'o iyónnda kemó méraundara'a iméranaawe. Miyá ona'lá kesé'a méranaawe. ⁴ Kemó iyúnda-amba é'a awánaraawe súwana ⁵ Tómaasi simáména séna óraakoo emó iyónnda-naopa'a ínta awánaraumne. Nóraumaisaawa aantá awiyánaumno súwana ⁶ Ísu séna Manikómpá'ó iyíyan-amba kemá úne. Kemá éraikoni áwáuma úne. Kemá maé'mae'o iyawini áwáuma úne. Kesifoní naaópa'a ímba úwoi iyónááfo kemá minámbá únda pósa iyónááwe. ⁷ Kesí áwáumo suwánékaa kesifombá awíyaawisino. Káfé'a wéawanaawe súwana ⁸ Fírípi séna óraakoo enafombá aráásimánana kentáá kanaa'lá ino súwana ⁹ Ísu séna ayáátááka'a kesé'a méraundanifo emá kesí áwáuma ímba suwánaraane. Kesí áwáumo suwánaawi kesifombá é'a wéawanaafo nóra isawá enafombá aráásimiyo wésono. ¹⁰ Kemá kesifoé'a káásamai méraunana kesifomá kesé'a káásamai méraiye. Mináásáfé'a érai'e seró. Ímba kemá imáyáafinkemba sumpo kesifomá kesé'a ména wení kísau isa'lá sune. ¹¹ Kemá kesifoé'a káásamai méraunana kesifomá kesé'a káásamai méraimba pó'a mináásáfé'a érai'e seró. Ímbo miyámó sé'lo é'a kesí kísau awáné'a sé'a érai'a wíyómpakemba Manikómpákembá kunkáiyé seró. ¹² Érai'a simátimé'a sune. Kentáfé'a timankúnkúmba é'a Manikómpákembá kunkáiyé siyawi kemó úndanten-kísau miwíwárá'a maenááwe. Kesifompá'lá iye'lá Manikóní ámúntankompa ai'maráandasafena miwítí kisaugo kesí kisaugomba iyáákainiye. ¹³ Ken-ímáyáámó é'o sísai iya'lo é'a miyá ónaumpo kentáfé'a ísámai kesifon-áwí'a mósá maránááwe. ¹⁴ Ken-ímáyáámó é'o sísai iya'lo é'a

kemá miyá ónaumne Ísu siyáiyé.

Manikóní Ufaen-ámútánkómbá ai'maráanana kumíníyemo siyáin-ai.

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna kentirumbó sim'é'lo é'a kesáái ísámai kawé'lá onááwe. ¹⁶ Kesifombá áisai onaná karáá'lá tutinkáíndawimba ai'maráánana kumbéna kesé'a aasiyaasi maé'mae'a íniye. Wemá éraikoni áwáun-iyé. ¹⁷ Marapá'-wáási wembá ímba awánésa wenáái ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'lá sésa kesé'a tamauwó wésefo kesé'a ména kentirumpimbá maé'mae'a ímba pó'a wembá wéawanaawe. ¹⁸ Kárika'a tiyúwáandanifo ímba áwíyaraa'-iyampoiimo ontémbá ónááfo iyuweránaumne. ¹⁹ Kárikanaa marapá'-wáási kembá ímba suwánánááfo kembíwí aneka'lá suwánánááwe. Kesé'a méraunda pó'a kemá aúí'a úmai méranaawe. ²⁰ Minkánáa tína'a sé'a érai'a afowáe'a ména kesé'a méraísata wesé'a méraumne miyá sénááwe. ²¹ Kesááimo taawiyafésamo kawé'lo owí tirumbá siménááwe. Tirumbó simíyawi kesifoé kesé'a sirunkái timéyauye. Kesirumbó timúndawisafe'lá símai afora'lá paápé úmai méraumne súwana ²² Yúndasi-Ísakerioti araamáón-awí'a Yúndasi séna Fasi'aénkóo nóintafewe séwa úwoi-waasisafemase símai ímba afora'lá paápé úmai méraumnewa sénó. Kentáásáfémase símai afora'lá paápé úmai méraumnewa sénó súwana ²³ Ísu séna tirumbá simíyawi kesáái ísámai kawé'lá iyana kesifomá arumbá miwí timínakai kewé kesifoé miwísé'lá kumbéyauye. ²⁴ Kesáái ísámai ímba kawé'lo owí tirumbá ímba símakaawe. Súnda-ai ímba kesí imáyáafinken-aain-ifo kesifo si'mákaiwaini imáyáafinken-aain-iyé.

²⁵ Kesé'lo méraundara'a mináái simátimune. ²⁶ Énifo kesifomá wení Ufaen-ámútánkómbá kentí karáákómbá ai'maráánana kumbéna ken-ánóndáa éna seyaafá-tántáa'lá aráátimena súnda-ai timína'a tááka'a maránááwe. ²⁷ Tiyuwé'a faru uwátinke'a kentirumbó aáno'lo uwátínkáandate úmai méraaro. Marapá'-wáási ímba miyá wéuwatinkafo kesirumbó aáno'lo maráúndantemba miyáumai tímúne. Mindásafena kentirunkó ímba sáwí'a éna ímba táá'a ino. ²⁸ Tiyúwáandanifo kentópa'a iyuweránaumne súnda é'a wéisaawe. Kentirumbó sim'é'lo é'a kesifompá'lá iyóndasafe'lá aamoí onááwe. Kesifomá kembá iyáákaraintafe'lá símai aamoí onááwe. ²⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna paápé ina'a kentáfé'a sé'a érai'a siyáiyé sénááwe. ³⁰ Waántáwanko maambáráké-sáwí-káwáágó wétimba pó'a ímba aaimá ayáátááka'a simátimumpo wení fasi'aénkó ímba kembá ta'ótorainiye. ³¹ Kesifomó simásimakaimba miyámó únda suwánésa sésa afowámbá arumbá ámakaiye sénááwe. Íyáfasinaiyata konó Ísu siyáiyé.

15

Érai'a ándáma kemá únemo Ísu siyáin-aai.

¹⁻⁵ Ísu simátimena séna érai'a ándáma kemá úne. Kesifomá minándará'ó káráwiyaiwainiye. Ándáma kemá úne. Ándágoni amaimá kemán-owe. Ímbo arambó iyáinda-amaimo éna ayááisuwainiye. Arambó iyáinda-amaimo éna ayááimarainana arágásáó agaimái arambá iyáiniye. Ayááimáráintemba simátimakaunda-aai go miyá éna tirunkó arupise wéiye. Kesé'a kááísamai méraiya'a kemá kempá'lá kááísamai méraano. Amai aantenkomo éna ímba arambá iyáiniye. Miyámó intembá kesé'o ímbo kááísamaimo méraiyanamo éna ímba arambá iyáiniye. Kemá kesé'a kááísamai méwa'a pó'a kesé'o kááísamaimo mérai yawimo é'a sáwífa'-aramba ímáí méranaawe. ⁶ Amaimó ayááisuwainda-amaimo aáénkáindamo éna ayáímai agaisuwáiniye. Kesé'o ímbo kááísaiyawí miyá íniye. ⁷ Kesé'o kááísamaimo mérai yawí kesááimo kentirumpimbó ta'óto'maraiyawí áisai iyana póna miyá uwátinkainiye. ⁸ Sáwífa'-arambo ímáímo méraiyan-kwaasimo tuwánésamo ésa sésa Ísumbo arááíwaén-kwaasin-owe siyana kesifon-áwikomo éna óraa'a íniye. ⁹ Kesifomó arumbó simakainten-úmai kesirumbá kembá timúne. Kemó é'a misírúntafé'e símai méraaro. ¹⁰ Kesifoní amáámba ísámai wenaruntafé'lo símimo méraundantemba kesí amáámbo isé'lo é'a kesiruntafé'a símai méranaawe. ¹¹ Mináái simátimakaunda pó'a kesí aamoigó kentirumpimbá óraa'a wéraina'a aamoí é'a méraaro. ¹² Kesirumbó timúndantemba moórá-mora-waasi tirumbá tíméro. Mindá kesí amáámbo timúne. ¹³ Kentí waásisafesawe símai wétuwa'nai-e'lo puwónae sésamo puwíyamba ímba moórá-aai símai iyáákamai tirumbá timénááwe. ¹⁴ Kesááimo isemaiyawimo é'a kesí waási-i'a ónááwe. ¹⁵ Óraa'-waasigoni kísau-waasi óraakoni kísau ímba awánaraambanifo wenáfárawaisai wení kísau wéawanaraawe. Miyámó ontafé'a pó'a kesifomó seyaafá'-ááímó simásímakaimba simátimunda pó'a ímba kesí kísau-waasiye sendá kesifárawaisaiye sénaumne. ¹⁶ Kembíwí ímba kembá kendé-í'a uwásínkááwa'a kemá kembíwí kendé-í'a uwátinkaunda pó'a wé'a fasi'aén-árámbá kóimái sáwífase úmai méraaro. Ken-ímáyáámó é'lo kesifompá'ó áisai iyanamo éna miyá uwátinkainiye. ¹⁷ Moórá-mora-waasi tirumbá tíméro sé'a miyán-amáámbo simátimune Ísu siyáíye.

Marapá'-wáási tíyámbo uwátinkaraan-aai.

¹⁸ Ísu mináái simátimena séna marapá'-wáásímó kembíwísáfésamo tíyámbo uwátinkaiya'o é'a tááka'a maré'a sé'a aifa'lá kentáási Fasi'aénkómbá tíyámbo uwánkaraawe sénááwe. ¹⁹ Kemá marapá'-wáásífinkembá kembá kendé-í'a uwátinkaunda pósa marapá'-wáási tíyámbo wéuwatinkaawe. Kembó úwoimo marapá'-wáásímó onkaka kentáfésa séna kenkáán-kwáásín-owe séna tirumbá tíméwisino. ²⁰ Kísau-waasi miwítí óraa'-waasigomba ímba iyáákaraawemo súnda imáyáan-oro. Kentí óraako únasa pósa marapá'-wáási karaáná'a sinkésa sáwí'lo uwásínkáanten-úmai kembíwí karaáná'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo kesááimo ísámimo kawé'lo iyawí kentáái isánááwe. ²¹ Kembíwí kesí waási-i'a ombá pósa marapá'-wáási karaáná'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaawe. Si'mákaiwaimba ímba awánaraamba pósa sáwí'a ésa miyá ónááwe. ²² Kemó ímbo kusimátimundarakaa marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'lá wéraisino. Kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaa ífá'ó túwááraamba ímba ífá'lá túwáawana úwoi wéraiye. ²³ Tíyámbo uwásínkewi kesifonkwárá'lá tíyámbo wéuwankaawe. ²⁴ Kemó fi'owimo iyáákamaimo ímbo fi'o-fi'on-kisaumo maúndarakaa marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'lá wéraisino. Kesí kísau awánésa kené kesifoné tíyánkai wéuwatinkaawe. ²⁵ Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna úwoisafesa kembá tíyámbo wéuwatinkaawe siyáink'a póna mináái káfé'a wépaape-íye. ²⁶ Kesifompá'lá iyé'a kentí karáá'lo tutinkáindawimba ai'maráanana kesifompákémbá wenámútanko kembíwísé'a kumbéna wemá éraikoni áwáugo póna kentáféna seyaafá-tántáá'lá kusimátiminiye. ²⁷ Kemó kisaumo ómbaraawandarakemba é'a suwánaraamba pó'a kentáfé'wara kesí kisausafe'wara'a

simátímapa'a kónááwe.

16

¹ Ánaaemba kesááisafe'a ímba fasi'ámai mé'a siyúwáafo sé'a mináái simátimunda imáyáan-oro. ² Ánaaemba marapá'-wáásímó kembíwísáfésamo amáán-daumpakemba watuwánaemo siyamba mindásafesa sésa Ísuni kísau-waasi tinkamiyawí Maníkóní kísau wémaewe karo'lá sénááwe. ³ Kenté kesifonté'a ímba suwánaraamba pósa miyáumai sáwí'a

uwátinkanaawe. ⁴ Káfé'a mináái simátimunda póna mindá paapé ina'a imáyáa é'a sé'a simásimakaimba wépaape-iyé sénááwe. Mindásafe'a simátimune Ísu siyáiyé.

Maníkóni Ufaen-ámútánkó kásaumo wémáin-ai.

Ísu simátimena séna kesé'a méraunda pó'a mináái ímba simátímaké'a ⁵ si'mákaiwaimpa'lo iyóndasafe'a káfé'a simátímakaana'a nááfara iyónó sé'a ímba sísaí owe. ⁶ Iyónaumne súnda-ai isááwana tirunkó umbái taisa'á pó'a nááfara iyónó sé'a ímba sísaí owe. ⁷ Érai'a simátíme'a sune. Ímbo iyúndarakaa kentí karáá'ó tutinkáindawí ímba kúmísino. Iyé'a wembá ai'máaraanana kembiwisé'a kumbéna kawé'á uwátinkainiye. ⁸ Kumbéna marapá'ó méraan-kwaasi kentí sáwi-imayaagoni áwáuma aráátiminiye. Arupísemo úmáimo méraiyawini áwáuma aráátiminiye. Maníkómó aafimbó maitinkáindawini áwáuma aráátiminiye. ⁹ Kesááisafesamo ímbo timankúnkúmbo iyawisafena simátimena séna kentí sáwi-imayaa úwoi wéraiye síníye. ¹⁰ Kesifompá'ó iyúnda ímba suwánanááfo kentí karáá'ó tutinkáindawí arupíse úmáimo méraiýamba kunaráátiminiye. ¹¹ Maambáraráké-sáwi-káwáágómbá é'a aafimbá maiýankaraimba póna Maníkó aafimbá maitinkáiniyema simátiminiye. ¹² Sáfifa'-aai simátimusiña umbái-áái pó'a káfé'a ímba kanaa'á isanááfo ánaaemba isanááwe. ¹³ Maníkóni ámútanko kumbéna érai'-amba kawé'á-ámbá aráátiminiye. Ímba wení imáyáafinkemba simátimínifo simámakain-ai simátimena aáno'o paapé índa-tantaa'a simátiminiye. ¹⁴ Súnda-ai simátiminana kesúwíko óraa'a íniye. ¹⁵ Seyaafá'-ááísómbá kesifondé mindá kendén-iyé. Miyáumai sé'a simámakaunda-ai Maníkóni ámútanko simátiminiye Ísu siyáiyé.

Tirunkó umbái taréna ánaaemba kawé'á íniyemo siyáin-ai.

¹⁶ Ísu simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawe súwasa ¹⁷ wení kísau-waasifinkemba tuwímbai sésa kesifompá'á iyúnda pó'a kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo simbá nóintafenawa síyó. ¹⁸ Kárika'emo simbá minááígóni áwáuma ínta isáúmne. Nóintafenawa síyó suwaná ¹⁹ Ísu áisai ónaesamo umbá iséna simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo súnda-aaisafe'a kembiwí áfááraumai kemó súnda-aaisafe'a símae wénowe. ²⁰ Érai'a simátíme'a sune. Kembiwí ifí'á táiyasa marapá'-wáási aamoí iyambanifo kentirunkó umbái taréna ánaaemba kentirunkó fetóí íniye. ²¹ Moórá-ininkomo iyámpóimo ma'ankáinda-kanaa tinaamo éna áí'á ínana arunkó umbái táinana ánaaemba miniyámpói ma'ankéna áikomba ímba imáyáa éna aamoí íniye. ²² Miyámó ontémba kentirunkó umbái táina'a ánaaemba suwáné'a aamoí ónááwe. Aamoimó i-tántáá'á ímba maitiyuwánááwe. ²³ Minkánáámó tina'a ímba sísaí ónááfo kesifompá'ó inaimó síyamba kentáfé'a ísámai áisai iyantafena póna miyá uwátinkainiye. ²⁴ Kesifompá'á ímba inaí siyááfo káfé'a kentáfé'a ísámai inaimó síyamba miyá uwátinkainana kentirunkó óraa'-aamoí ina'a méraaro Ísu siyáiyé.

Marapá-tántáá'á Ísu iyáakaraiyemo siyáin-ai.

²⁵ Ísu simátimena séna waé'mai-ai simátimunda pó'a ánaaen-kanaa tina'a kesifon-ai afora'á simátimenaumne. ²⁶ Minkánáámó tina'a ken-imáyáámó ontáfé'a kesifompá'á inaí siyá'a kemá ímba inaí senaná ²⁷ wemá úwoi tiména wénarumbó tímakaifafena póna úwoi timíniye. Kentáfé'a sé'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sé'a tirumbá símakaantafena kesifomá arumbá tímakaiye. ²⁸ Kesifompákémbá marapá'á kumbéraunda pó'a káfé'a marapá'á tuwé'a kesifompá'á iyónaumne Ísu súwasa ²⁹ wení kísau-waasi sésa káfé'a ímba waé'mai-aaifinkemba sémpo aforatá simásimene. ³⁰ Kesáá séta áisai ónáisiye ímba sínasama emá ísaraandawí po afora'á wésene. Miyásá séta Maníkómpákémbá kunkáanesa sune suwaná ³¹ Ísu séna kentáfé'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sembánifo ³² kárika'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a wété owa'á keyáá mérausina kesifomá kesé'a méraiye. ³³ Mináái simátimunda pó'a kesé'a kááisamai mé'a aano úmai wempa'á méraaro. Marapá'-wáási karaánáá'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo marapá-tántáá'wára waásiwara'a iyáakaranda pó'a kentirunkó aamoí ina'a méranaawe Ísu siyáiyé.

17

Ísu wení waásisafena ísámai Maníkómpá'á inaimó siyáin-ai.

¹ Ísu simátimena wiyómpa'a awánéna séna kesifóo minkánáá wétiye. Kesúwí'a óraa'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ² Seyaafá'-wáási káráwiyaundasafe fasi'aémbá símakaanda pó'a símakaanda-waasi aú'á úmai maé'mae'a uwátinkanda mindásafe kesúwí'a óraa'-i'a ina'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ³ Eyáá érai-Fasi'aenko óne. Kembá si'mákaandawí úne. Empá'é kempá'é tésa kenkáisááimo isááwi aú'á úmai maé'mae'a

wéowe. ⁴ Marapá'á enáwí'a óraa'a úmai símakaanda-kisau tai'áúmne. ⁵ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a esé'a méraawanana kesúwíko óraa'-i'o uráínka'a po aneka'á miyá ínkwa'e'a súnne. ⁶ Marapá'-wáásífínkembá ení waási-i'a uwátinke símakaana'a entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paapé uwátinkaunasa enáái wéisaawe. ⁷ Símaandafesa sésa mintántáá'á Manikómó ámakain-tantaa'e wésewe. ⁸ Símaanda-aaimo simátimunda wéisaawe. Empákembá kunkáunda-aai isésa sésa Manikó ai'mákaisana kunká'íye wésewe. ⁹ Miwísáfé'a ísámai inái súnne. Marapákén-úwói-wáásísáfé'a ímba inái sumpo símakaanda-waasi ení waásisafe'a ísámai inái súnne. ¹⁰ Ení waási kesi waásín-owe. Kesi waási ení waási ésa kesúwí'a óraa'-i'a wéowe. ¹¹ Marapá'ó ímbo méraanda empá'á iyónaumpo miwí marapá'á méraanaawe. Kawe-késífóo miwiyá'á emá káráwiyinasa pósa Manikómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai méraanaawe. Esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí kááísamai méraanaawe. ¹² Miwísé'a mé'a káráwiyauunasa Manikómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai mésa ímba sáwí-amba arááiwakaawe. Énifo moóráwigo sáwí-amba arááiwaina póna mináái Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna siyáin-aai paapé íniye. ¹³ Empá'á ímbo iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesi aamoigó óraa'o intáfé'a mináái simátimune. ¹⁴ Enáái simátimakaumne. Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáási ombá pósa marapá'-wáási úwói-waasi tiyámba wéuwatinkaawe. ¹⁵ Ímba sé'a miwí marapákembá kuntiyyaó sumpo waántawanko sáwí'a uwátínkáifo séma káráwiyuwo súnne. ¹⁶ Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásín-owe. ¹⁷ Enáái érai'-aai póna tirumpimbá wérainasa ení waási-i'a úmai méraanaawe. ¹⁸ Kembó si'maróna'o marapá'ó kunkáundantemba miwí ti'maráanasa marapá'-wáásífimbá méraanaawe. ¹⁹ Miwísáfé'e sé'a enaráái aantemba wáunda pósa enaráái aantemba waránáawe.

²⁰ Ímba maankwáásísáfé'-aantemba inái sumpo miwí táái isésa kentáfésa tímankúmba ésa Manikómpákembá kunká'íye siyawisafe'wara'a inái súnne. ²¹ Kesifóo inái sé'a esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí enté kenká'é kááísamai méraanaawe. Miwí kááísamai méraamba pósa marapá'-wáási tuwánésa sésa érai'a Manikó Ísumba ai'mákaisana kunká'íye sénááwe. Mindásafe'a ináifínkembá simámune. ²² Esé kesé'o mimbórá'i'o úmáimo mérauyantemba símakaanda-fasi'aemba tímakaunda pósa mimbórá'i'a úmai méraanaawe. ²³ Emá kesé'a kááísamai méraana'a kemá miwísé'a kááísamai méraunda pósa miwí kááísamai méraanaawe. Marapá'-wáási mindá tuwánésa sésa Manikó Ísumba ai'mákaisana kunká'íye sénááwe. Enarumbó símakaandantemba miwíwárá'á tímakaunda pósa marapá'-wáási tuwánésa sésa érai'e sénááwe. ²⁴ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a enarumbá siméma fasi'aembá símakaane. Símaanda-waasi kesé'a méraiwe sé'a súnna pósa kesi fasi'aembá awánánáawe. ²⁵ Kesifóo usukáéwi óne. Marapá'-wáási embá ímba wéawanaafo kemó awánáúnda símakaanda-waasi kentáfésa sésa Manikó ai'mákaisana kunká'íwá'íye wésewe. ²⁶ Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paapé uwátimunasa enarumbó símakaandantemba miwí tirumbá simíya'a miwísé'a méraanaumne. Entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paapé uwátínkare'a paapé úmai kónaumne Ísu ináifínkembá miyá siyá'íye.

18

Ísumbo ta'ótokaan-aai.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Rúku 22:47-53

¹ Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Kíndároni-nomba kofatésa taai-kanáágúné'ímbá komérowana ² Ísu wení kísau-waasise'a mintái-kanáágúné'fá'á kógo upa'á Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó mintái-kanáágúné'fá'á awánópa'a ³ mifá'á kúmba amáán-kawa-waasiye óraa'-amaan-kísau-waasiye i-wáásíwárá' amáán-danka'-i-waasiwara'a tí'marówana Yúndasi tí'maena taanáinkwara paepé'wara'a maimaésa ómbá to'maésa mintái-kanáágúné'fá'á kumbá ⁴ Ísu wempá'ó tinda-tantaakomba iséna wení waásifínkemba iyáfasinena miwí túranka'a koména tísai ena séna náawani ayaafá'íya wéoo súwasa sésa ⁵ Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná séna miwántáfé'o sembá kemá ena súwasa Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó póna miwísé'a méraiye. ⁶ Kemá úne Ísu súwasa miwí tauwéropa'a tanaambá fowaná ⁷ Ísu aneka'á tísai ena séna náawani ayaafá'íya wéoo súwasa Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná ⁸ Ísu séna é'a simátimakaumne. Maandá kemá úne. Kembó siyaafái ontáfé'a maankwáási étinkaiyasa koró Ísu súbma ⁹ Manikóntáféna siyáimba símakaanda-waasi ímba sáwí-amba arááiwakaawe siyónka'a póna paapé úmai mináái súwana ¹⁰ Sáimoni Pitaa paepé'a awáúfínkembá taútuwena

aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasion-áá'a fagáúsuwomba minkísáú-wáásígón-áwí'a Marákáasi wenáá'a fagáúsuwowa ¹¹ Ísu Pítaantafena séna ení paepáé'a awáúfímbá wíyuwó. Sí'o inda-i'a uwásinkaiyambanifo

kesifoní kísau ímba tuwánáúmpo miyá ónaumne Ísu siyáíye.

Ísumba áí'maesa Ánásimpa'o kuráan-aaí.

¹² Ísu súwasa i-wáásiyé miwítí óraa'-waasiye

ámáán-danka'-i-waasiye Ísumba ta'óto'mai ayáánka'a kárá'umaesa ¹³ áí'maesa aifa'á moórá-kawaagon-awi'a Ánásimpa'a tuwaná wema Káyafaasin-ásáánko éna minkánáá Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágó póna ¹⁴ ááema simátimena séna Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíniye siyáiwain-ásáánkompa'a kuráawe.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

¹⁵ Kuwasaráí Ísuni kísau-waasiyai moóráwigo Sáimoni Pítaae moóráwigoe'a Ísumba arááíwa'maesarái kuyambá aifa'-ámáán-káwáágó moóráwigomba awáanasuwowana aaimó ísópa'a Ísumbo máánkaropa'a imérowana ¹⁶ Pítaa máápa'-ontafimba mérowana aifa'-ámáán-káwáágó awánówi iyuweréna ontará'ó káráwiyon-arasigomba simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba áí'maena iyáferowana ¹⁷ minárásigó Pítaamba awánéna áísai éna séna minkwáásígóní kísau-waasiya'ono súwana Pítaa séna ímbanifo kemá f'lon-kwaasi úne súwasa ¹⁸ táwítafesa ésa kísau-waasiye i-wáásiyé iyamá agaimakésa tiyáámba wégaufuwana Pítaa mináái simásuwena iyará'á koména ayáámba kauráíye.

Aifa'-ámáán-káwáágó Ísumbo áísai uráin-aaí.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Rúku 22:66-71

¹⁹ Pítaa iyamá wégaufuwana aifa'-ámáán-káwáágó Ísuntafena séna simátímakaanda-aaí simásimiyo. Ení kísau-waasisafewara'a simásimiyo súwana ²⁰ Ísu séna Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-daumpa'e e simáti-simatimo émaunda afora'ó sémaunda ímba aúpá'á simátímakaumpo ²¹ nóntafewa wésisai-ono. Kesááimo ísaraawi tísai inasá simátímakaunda-aaí ísaraamba pósa sénáawe súwana ²² ámáán-danka'-i-waasigo Ísumba tufuwéna séna aifa'-ámáán-káwáágómó sinká'á ímba miyá siyó súwana ²³ Ísu séna sáwí-aaimo súndaraka misáwí-áái ááema afora'á ísinó. Kawe'-ááímó súndasafe nóntafewa sinkamono súwana ²⁴ Ánási ai'marówasa ayáámpinken- anda ímba awátuwise minándawárá'á áí'maesa Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágómpá'á kuráawe.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Rúku 22:58-62

²⁵ Aifa'-ámáán-káwáágómpá'á Ísumba kuwaná Pítaa iyará'á ména ayáámba wégaufuwasa iyará'ó máun-kwaasi áísai ésa sésa ewárará minkwáásígóní kísau-waasiya'ono suwaná mináái umémpa'a tuwéna séna ken-ímbaniye súwana ²⁶ aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigo Pítaantafena séna emá minkwáásigóe'a taai-kanáágúnéfa'á méraaya'a tuwánérúnda éraira súno séna Pítaamo áá'o fagáúsuwowini akún-ándáfákéwí súwana ²⁷ Pítaa aneka'á séna ken-ímbaniye súwana kokórigó áái siyáíye.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aaí.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Rúku 23:1-5

²⁸ Kokórigó áái súwasa siyarónka'a Káyafaasini naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámáni-oraakoni pááímpa'a máankesa sésa ímba Yúndaa-waasiti naaúmpa'an-ifo f'lon-kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótaimo í-tánómbá ínta náúnafo sésa ímba iyúwana ²⁹ Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páirati kúwákárúwena kuntisai éna séna minkwáásí nóra inkakéna aaifímbá maenkánaera séo súwasa ³⁰ sésa ímbo sáwí'o uráinkakaa ínta áí'maeta túsino suwaná ³¹ Páirati séna keyáárika'a áí'mae'a kentí ámáambo makénten-úmai simánkáaro súwasa minYúndáá-óráá'-wáásí sésa Rómu-kamani-waasi moóráwigombo tufú'maimo utáiyantafesa aambá fáí'makaawe sumbá ³² ááema Ísu simátimena séna aaraa-táiyá'á sinkamiya'a uwónaumne siyáin-aaí paápé úwasa áí'maesamo kumbá minááísáfésa uwaná ³³ Páirati naaúmpa'a kunuweréna iyéna Ísumba áántena séna emá Yúndaa-waasiti kawáágówa óno súwana ³⁴ Ísu séna ení imáyáfinkena síasai ó waásiya simámakaawawa síasai óno súwana ³⁵ Páirati séna kemá ímba Yúndaa-waasi úne. Ení waásiye óraa'-amaan-kísau-waasiye áí'maesa kempá'á tiyáafo nóra ónasawa'iyo súwana ³⁶ Ísu séna kemó kawáá-i'ó úndama ímba marapá'á wéráíye. Kemó kawáá-i'ó úndamo marapá'ó wéráinkakaa kesí kísau-waasi tiyááwaisino. Yúndaa-waasi kembá ta'ótoraafó sésa tiyááwaisino sésa ta'ótokaawe. Kemó kawáá-i'ó úndama ímba

marapá'á wéraye súwana ³⁷ Páirati áisai ena séna kawáágówá óno súwana Ísu séna é'a séne. Mindásafe'a marapá'á kumúnana masínkarimba pó'a arupíse-ai wésimatimune. Arupíse-aaisafesamo aamoimó owí kesááima wéisaawe súwana ³⁸ Páirati séna nóin-aiya arupíse-aiin-iyó siyáiyé.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-ai.

Mátíyu 27:15-31, Máaka 15:6-20, Rúku 23:13-25

Páirati simásuvena kúwákárúwena Yúndaa-waasisafena séna wemó sáwí'o uráimbo simásimakaamba saafá únana imbanifo ³⁹ tiyótaimo

i-tánón-kánáá tintembá moorá-waasi áántaawa'a ándáfakembo awá'anikaundantemba minkánáámó tinká'a Yúndaa-waasiti kawáágóná awá'ankanaumno tísai ena súwasa ⁴⁰ óraaka sésa imbanifo wembá ímba awá'ánkenda Párapásimba awá'ankaaó suwaná Párapási tiyéna uménté'a in-kwáásín-iyé sésa

wembá awá'ankaaó siyáawe.

19

¹ Suwaná Páirati i-wáási simátimuwasa Ísumba áwiyandasamba áwiyonku'-nésa ² óraa'-waasiti kámo'an-iyé sésa áwiyandama owepámai Ísu a'nómpimbá kufé'ankesa nae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa uwánkesa ³ karaáná'a ankésa moórámora wempá'á tésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa tiyáántamba tufúto'naamai uráawe.

⁴ Tufúto'naamai uwaná aneká'a Páirati kúwákárúwena seyaafá'-wáásisáféna séna ísáaro. Ímba sáwí'o uráintafe'a áí'mae'a túranka'a máánkaraana'a awánaaro. Ímba sáwí'a uráiyé súwana ⁵ Ísu kúwákárúwena a'nómpimbá áwiyandawara nae-únánkwátóiwara'a kúwákárúwowa Páirati simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa ⁶ óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-danka'-i-waasiye awánésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná Páirati séna wemá ímba sáwí'a uráimba pó'a kemá ímba tufuwónaumpo kembíwí áí'mae'a aaraa-táiyá'á mátuwuoro súwasa ⁷ Yúndaa-waasi sésa wemá séna Manikón-áánimba úne sémáyáimbanifo kentáási ámáánko séna miyámó síndawimba tufuwíyana puwíno simakaampimba póta tufuwónaumpo suwaná ⁸ Manikón-ááninko úne siyáin-ai Páirati isówana áfááraumai áá'a úwana ⁹ naaúmpa'a kunuweréna imaéna Ísumba áisai ena séna nááfakewiya'ono súwana Ísu iséna ímba aai súwana ¹⁰ Páirati séna kemó áisai únda nóra séwa ímba aai wéseno. Kemó aaimó senasamó ésa awá'ankanaawe. Kemó senasamó ésa aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwínone. Mifási'áémbá tokáumpne súwana ¹¹ Ísu séna Manikómó mifási'áémbó ímbo ámakainkakaá ímba toráásino. Manikó ámakaifo sí'maenamó enká'ó másinkaiwaini sáwí-kisaugo ení sáwí-kisauwomba iyáákaraiye siyáiyé.

¹² Ísu súwana Páirati mináái iséna séna nóra'iyó ke minkwáási awá'ankanae'a wéune súwasa Yúndaa-waasi óraaka sésa emó awá'ankemó éma ímba Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási-i'a wéone. Ísu séna kemá kawáágó úne siyáintafena Rómu-kamani-aifa-kawaagomba iyáákanaemo siyáintafe mindásafewe séma ímba awá'ankaaó suwaná ¹³⁻¹⁴ Páirati mináái iséna Ísumba áí'maena máapa'a óntan-arumbo akwítukom-barupa'a Yúndaa-waasi-taafinken-awi'a Kápata-marupa'a kumbéna aaiimbó maitínkáám-barupa'a kumbéna Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwana tiyótaimo i-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba wáawái kárika'a tínena úwana Páirati Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwasa ¹⁵ ímbaniye sésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno suwaná Páirati tísai ena séna kentí kawáágómbá aaraa-táiyá'á tufuwónaumno. Mindá tirááiya taiyó súwasa óraa'-amaan-kisau-waasi sésa Rómu-kamani-aifa-kawaago weyáá kentáási kawáágón-iyé suwaná ¹⁶ Yúndaa-waasi-taaiyo iyáákontafena Páirati séna Ísumba aaraa-táiyá'á tufuwóro séna tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-ai.

Mátíyu 27:32-44, Máaka 15:21-32, Rúku 23:26-43

¹⁷ Páirati timúwasa i-wáási Ísumba áí'maesa tufuwíyan-aaraa-taima wembá ámuwana áúwaata'maena tufuwíyan-aempa'o kúmba mináémpá'-áwí'a a'nónayaantapa Yúndaa-waasi-taafinkemba Kórigótaafa mináémpá'á kuwasá ¹⁸ aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa kae'-wáásiyái Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa Ísumba afufumpimbá tufúsúmarowana ¹⁹ Páirati wení kisau-waasisafena séna Ísu Násaretifakewi Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sé'a agaimái a'nónká-táiyá'á máráaro

súwasa ²⁰ kaumbo-wáásí tááifinkemba Yúndaa-waasi-taaifinkene Rómu-waasi-taaifinkene Kíriki-waasi-taaifinkene agaimárowasa sáwifa'-waasi awánomba tufúwún-aempa'a óraa'-naopa'a ewaa'á wérowasa sáwifa'-waasi mináúfáimá awánésa toráumai isówasa ²¹ Yúndaa-oraal'-amaan-kisau-waasi Páiratintafesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé ímba miyá símai agáinda wemá séna Yúndaa-waasiti kawáágó úne miyá símai agauwó suwaná ²² Páirati séna é'a agaimakáumne siyáiyé.

²³ I-wáásí Ísumba aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa wení unááankwátói maimaésa éiyainka'a tuwimbaresa moórá-mora-i-waasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moórá-ampanta paákákén-únánkwátói ímbo farúmakon-ampanta maimaésa sésa ²⁴ ínta tafeónaumpo sésa ááfésa tiyáananasa nááwa iyáákenawa máiniyo sumbá Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna kesí unááankwátói tuwimbai maimaésa moórá kesí ampantarátáfésa ááféma tiyaráawe siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe.

²⁵ I-wáásí miyá uwasá Ísuni waási aaraa-táiyá'ó tufún-taigoni áwáufimba mésa Ísun-anówa úwana wenáunko Kóropasi awaainkón-áwi'a Máriyaa úwana Mágátáara-naopaken-ininkon-awi'a Máriyaa úwasa miyáumai-inimba aaraa-táigóni áwáufimba mérowana ²⁶ Ísu wenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantafena séna miwá enánimban-iyé séna ²⁷ kentáféna séna miwá enanón-iyé súwa'a isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a káráwiyaumne.

Ísumo pukáin-aai.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49

²⁸ Minkákembá Ísu ímayáa éna séna seyaafá-kisáú tai'áumne súmba sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba awátinkaunda-kisau seyaafá-kisáú tai'ásuwaumne séna Ísun-aai Manikóni aúfáifinkemba paapé indasafena Ísu séna nontáféna sinkáiyé súwana ²⁹ ándá-aran-domba ika-nómbá anaféúmpimbá wérowasa faru-táénama mindómpimbá tu'maésa ofiyen-táemopimba sinúfaimaesa náinkwae sésa Ísun-óika'a mósá márówana ³⁰ Ísu néna séna seyaafá-kisáú tai'ásuwaumne séna a'nómbá kífaena afowan-ayáámpimba wenámútamba to'maréna pukáiyé.

Ísuni awáúfimbá waantáámbó faiyáin-aai.

³¹ Ísu weyáárika'a puwúwasa Yúndaa-waasimo saagon-kánáa tiyótaimo í-tánón-kánáa aafáyáaraamba úwasa pósa sésa saagaan-kánáará'á puwíyan-kwaasi aaraa-táiyá'á máéfo sésa Páiratimpa'a téna sésa puwíyan-kwaasi ímba úwoi tiyúwéwasa aaraa-táiyá'á méraaro. Tísamai ankaisiyasa ááema puwíyasa taaiyakémbá marapá'á múratuwaaro suwaná ³² Páirati ewé súwasa i-wáásí Ísuni séfeseфа'-arawsampa'o tufúsúmaron-kwaasi tísamai koankaisésa ³³ Ísumba taawánomba é'a pukóntafesa wenaísamai ímba ankáisúwana ³⁴ moórá-i-waasigo Ísuni awáúfimbá waantáántámbá faúwana naewará nonkwará'á kunkáiyé.

³⁵ Mindámo awánáúndawi simátimakaumne. Awáné'a érai'-aai súnnda pó'a isé'a sé'a érai'e sénááwe. ³⁶ Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna wenayáátamba ímba ankaisónááwe agaimaréna siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe. ³⁷ Moóráfa'a agaimaréna séna waantáántámbó faiyamba afuwónááwe agaimaréna siyónka'a póna paapé uráiyé.

Ísumbo utaráan-aai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-56

³⁸ Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aai isówi éna Yúndaa-oraal'-waasi táároi inkaiséna wenáwi'a áwiyotuwená Ísumo puwúnka'a Páiratimpa'a téna séna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana Páirati séna kanaámpó máinone súwana Yósepi Ísun-áuma komaúwana ³⁹ Nikótímási ááema Ísumpa'o nó'waambo tiyáiwai asaa-wiyúmbó ún-basawemba óraa'-masawemba kae'á maimaéna Yósepimba kóái'maesarai ⁴⁰ Ísun-áuma komaimaésarai ampantafimbá minásáa-wiyúm-básáwénkwará'á kárá'umaesarai tésarai Yúndaa-waasi miyáumaimo utaantembá pósarai miyáumai utarááye. ⁴¹ Ísumbo tufúkáan-aempa'a taai-kisáú wérowana utaráan-ontan-aima ímbo waási utarón-ontan-aima wérowasarai ⁴² saagaan-kánáamá ampáámbán-iyé sésarai minóntán-aima ewaa'á wérontafesarai Ísumba mimpimbá máutaraaye.

20

Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-ai.

Mátíyu 28:1-8, Máaka 16:1-8, Rúku 24:1-12

¹ Sondaará'á siyarónka'a ímba sán-karowana Máriyaa Mágátáaraa-naopaken-ininko utámakopa'a wéna koawánómbe óntan-aigoni óikaken-ontamba maisukówana koawánéna ² awaantanténa Sáimoni Pitaante kenté'a tasimásimena séna kentáási óraakon-áuma óntan-aifinkemba maimaésa nááfara makáao súwakai ³ Pitaae kesé'a utámakon-ontan-aifa'a kónae sékai ⁴ suwaantantékai kówayamba kemá Pitaamba kóyááke'a aifa'á óntan-aifimba kówanda ⁵ kífae'a ampanta aantemba wéromba awáné'a ímba óntan-aifimba iyáferaawanana ⁶ Sáimoni Pitaá téna óntan-aifimba iyáferena awánómbe ampanta aantemba wérowana ⁷ Ísun-a'nónkákén-ámpántá moórá-aempa'a wérowana awánówa'a ⁸ óntan-aifimba aifa'ó kówándawi iyáferé'a awáné'a sé'a érai'a pukáimpinkemba iyáfasinkaiye séwándanifo ⁹ Manikón-aii aúfáifimba agaimaréna séna pukáindafinkemba iyáfasinaiye siyáimbe ímba ísámai kawé'á ówayamba ¹⁰ kenkáisi naaópakai kuráuye.

Ísu paápé úwana Máriyaamo awánarain-ai.

Máaka 16:9-11

¹¹ Naaópa'a kówayana Máriyaa óntan-aigoni óika'a ména ifi'á wétena kífaena óntan-aifimba awánómbe ¹² kae'-wáási waén-únánkwátóiwara'a Ísumbo utámakom-barupimba mésarai moóráwigo a'nómpá'a maúwana moóráwigo aísamaifa'a méroyana Máriyaa tuwánówasarai ¹³ sésarai meníninkóo nóintafewa ifi'á wétaano suyaná Máriyaa séna kesí Fasi'aénkómbá maimaésa nááfara makáao sé'a ímba wérais'a wéawanaumne ¹⁴ simásuwena waeréna awánómbe Ísu úmbanifo ímba awánéeraase úwana ¹⁵ Ísu séna meníninkóo nóin-ifira wétena nááwan-yaafaawa wéono súwana Máriyaa séna taai-kisáúrá'ó káráwiyaiwai iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááfa'ó maké simásimiyo. Komaénae súwana ¹⁶ Ísu séna Máriyaa súwana méwaerena wenááifinkemba séna Raaponai súmba maanáifinkémbá waé'mai séna kesí Fasi'aénkóo súwana ¹⁷ Ísu séna kesifompá'ó iyóndasafe'a úmpo ímba ta'ótoraao. Kesifárawaisi kosimátimé sé kesifoné kentifompá'á iyúne. Kesí Manikóné kentí Manikómpá'á iyúne súwana ¹⁸ Máriyaa Mágátáaraa-naopaken-ininko Ísuni kísau-waasi kosimátiména séna Fasi'aénkómbá awánáumne séna Fasi'aénkómó sún-aii simátimakaiye.

Ísuni waási wembó awánaraan-ai.

Máaka 16:14-18, Rúku 24:36-49

¹⁹ Misóndáágóni fenómpinka'a Ísuni kísau-waasi Yúndaa-oraa'-waasisafena táá'a úwasa naaúmpa'a ímesa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁰ ayáánarumpin-afiwara awáúfin-áfíwará'á aráátimuwasa miwítí Fasi'aénkómbá awánéna pósa áfáaran-aamoi uwánkówana ²¹ Ísu aneka'á séna aáno úmai méraaro. Kesifomó si'mákaintemba miyáumai kembiwí ti'maráana'a kesí kísau komáéro séna ²² wenáama áútiména séna Manikóni Ufaen-ámútánkómbá tíménana kesé'a mérainiye. ²³ Sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá tai'áiniye. Ímbo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá úwai waé'wae'a íniye Ísu siyáíye.

Tómaasi Ísumbo awánarain-ai.

²⁴ Ísu paápé úwasa weni kísau-waasi awánasuwonka'a Tómaasi moórá-awi'a Títimási mináwikóni áwáuma amáántágae'a wemá fi'opa'ó maémomba ²⁵ túwasa simámesa sésa Fasi'aénkó paápé isatá awánáumne suwaná Tómaasi séna ayáánarumpin-afiwara awáúfin-áfíwará'ó awáné'ó ta'ótorekaa sé'a pukáimpinkemba iyáfasinkaiye súsino súwasa ²⁶ afakaeté-no'waaamba maisuwésa Tómaasiwara'-úmai aneka'á weni kísau-waasiye naaúmpa'a ímesa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁷ Tómaasintaféna séna siyáánarumpimba ta'ótó'mai awáné suwáúfimbá ta'ótó'mai awáné sé kentáfé karo'é sénafainifo érai'e siyó súwana ²⁸ Tómaasi séna kesí Fasi'aénkóo emá kesí Manikó óne súwana ²⁹ Ísu séna ááema ímba suwánarempo karo'é siyáandaniye. Káfé'a suwánánda po érai'e wésene. Ímbo suwánaawimo ésa érai'emo sésamo timankúnkúmbo ésa aamoi isaná tirunkó kawé'á íniye Ísu siyáíye.

³⁰ Ísu wení kísau-waasi súrankata fí'ò-fi'on-kísau-waame'a aráásimuwata tuwímbai maankwándááíimbá ímba agaimakáundanifo tuwímbai agaimakáumne. ³¹ Ísu Manikón-ááninko póna wemó iyáfasinankaraiwain-iyé sé'a maanáúfái agaimakáumpo Ísun-aaisafesa timankúnkúmba ónááwe. Miyámó timankúnkúmba ésa Ísuwe'a kááísamai maé'mae'a ónááwe sé'a maanáúfái agaimarúumne.

21

Afakaeté-waasi Ísumbo awánaraan-ai.

¹ Ánaaemba Táípiriyasi-waaunkoni áwáífa'a Ísu miyáumai paápé úwasa wení kísau-waasi awánaraawe. ² Wení kísau-waasi túwaandu uwáí miwí túwí'a Sáimoni Pítaawe Tómaasi moórá-awí'a Títímásiye moóráwigo Káriri-aempakemba Kéna-naopaken-kwaasigon-awí'a Nátániyeriye Sépétin-ááninkaiye fí'on-kae'-waasiye miyáumai-waasi túwaandu uwaná ³ Sáimoni Pítaa simátimena séna mófáá'a kotoránae'a kúne súwasa kesááwará'á montá kónáisiye sésa nompín-táómpimba iyátesa kumbá nó'waamba mófáá'amai wima'wima'-umbá ímba mófáá'a torówana ⁴ siyarónka'a Ísu nonáwáífa'a mérowasa ímba awánéraase uwaná ⁵ Ísu séna iyámpóisono. Mófáá'a tokáao súwasa ímbaniye suwaná ⁶ Ísu séna mare'mare'-únámbá tiyáánúrapa'-aempa'a nompímbá túwéwana kumína'a mófáá'a tóraro súwasa wemó súnтен-umba sáwífa'-mofaa'a tórówana mindómpín-táómpimba ímba kanaa'á máráaraantamba éna ówitowa'a ⁷ kemá Pítaantafe'a sé'a epínda Fasi'aenkón-iyé séwánana Pítaa mináái iséna kisaumo maíndasafena paákákén-únáankwátómi fau'maromba minúnáankwátómi maimái úmaena nompín-táómba tuwéna nompímbá ásafena nonáwáífa'a kúwana ⁸ nonáwái ewaa'á wérowata fí'on-kwaasisa mindómpín-táómba maimaéta mare'mare'-únámbá tafisímaeta kówándasa ⁹ nonáwáífa'o ásaafaawandasa iyamá wégowana mófáá'wara tónkwárá'á wéagauwata awánááwánanasa ¹⁰ Ísu séna tóráám-bofaa'a tuwímbai maimaé'a teró súwana ¹¹ Sáimoni Pítaa nompín-táómpimba iyátena mare'mare'-únámbá tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana óraa'-mofaa'a ¹² mofaa'a wéna sáwífa'-mofaa'a wérombanifo mare'mare'-únámbá ímba tararówana tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana ¹³ Ísu simásimenasa séna tamandaaró súwata náawa'ono séta áisai ónae séta ówándasa ímba áisai eta Fasi'aenkó iyé-ímáyáá ówánanasa ¹⁴ Ísu mófáá'wara tónkwárá'á maimáisa simakaiye. ¹⁵ Ísu pukáimpinkemba iyáfasinkena kae'-í'a paápé uréna kaumbogóntá aneká awánaraumne.

Ísu Pítaantafena kesí waásiya'a káráwiyuwomo siyáin-ai.

¹⁵ Tómbá násúwówana Ísuma Sáimoni Pítaantafena séna Yónin-ááninko Sáimoniyo. Miwí iyáákewa enarumbá wésimeno súwana séna ewé Fasi'aenkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a káráwiyuwo séna ¹⁶ aneká'á Ísu áisai ena séna Yónin-ááninko Sáimoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana séna ewé Fasi'aenkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo séna ¹⁷ kaumbo-í'a Ísu

áisai ena séna Yónin-ááninko Sáimoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana kaumbo-í'a áisai ena súntafena Pítaan-arunko umbaí tówana séna Fasi'aenkóo seyaafá-tántáá'á é'a awánaraandasafe en-ímáyáámó úndawara'a é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo. ¹⁸ Érai'a simáme'a sune. Emá aú-waasi méraanda po ení unááankwátómi ane'maké ení ímáyáafinkemba úwoi wénompo waurámbó kéma enayáámba fárútuwenasa ímbo embó arááímo táíndafa'a máankanaawe Ísu séna ¹⁹ minááímó súmba Pítaamo miyáumai puwéna mindá Manikón-áwí'a mósá maráínone séna Pítaantafena séna kesirááima wauwó siyáíye.

Ísunte Yóninte-taai.

²⁰ Ísu Pítaantafena súwana Pítaa kowaeréna moóráwígomba awánarai. Ááéma tómbó nopa'á Ísuni ewaa'á ména séna Fasi'aenkóo náawa ení pintaru'-wáási íníyo siyáíwaimba ²¹ Pítaa kowaeréna awánéna Ísumba áisai ena séna Fasi'aenkóo minkwáásíndó súwana ²² Ísu séna kemó sé'ò wemá úwoi maambárárá'á méraina'a kemá kumónaumnemo sendamá ímba endén-ifo kendén-iyé. Emá kesirááima wauwó Ísu súwasa ²³ wení kísau-waasi ímba kawé'-úmai ísónkakemba sésa wemá ímba puwíníye sésa simátíma'mae kuwaná Ísu miyán-áái ímba siyáímbanifo wemá úwoi méraina'a kemó kumónaumnemo sendamá ímba endén-iyé Ísu siyáíye.

²⁴ Ímba puwíníyemo siyáan-kwaasi kemá Yóni úne. Mináái simátíme'a aúfáífimba agaisuwaúnda mináái érai'-aain-íye. ²⁵ Ísumo maiyáin-kisau tuwímbai agaé'a tuwímbai ímba agaiyáunda p'ó'a seyaafá'ó agaisuwé'ó é'a seyaafá'-márámá faráátasuwaunafo sé'a s'úne.

Kemá Yóni s'únda-aaí tai'áíye.

Aantá-waasi

Ísu wiyómpa'a iyówana Rúku kae'-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimakáiyé. Manikómpá'ó iyíyan-amba Yúndaa-waasiti áamáán-ai isaná Ísuma marapá'ó kunkáinka'a wenááisafesa timankúnkumba ésa wenká'á kááísamai méraan-amban-iyé. Manikóni ámutángo Ísuni kísau-waasiye wení aampa'ó kun-kwáásiyé fasi'aémbá timúwasa Ísun-ai aifa'á Yúndaa-waasi Yérúsaremufa'ó mérowi simátímúwasa minááísáfésa timankúnkumba ésa wenká'á kááísamai mérowi Yúndaa-waasiti marafá'á fi'on-daopimpa'a kosimátimakaawe. Minkákémbá tuwímbai fi'om-barafaka'a Yúndaa-waasiye fi'o-fi'on-kwaasiye kosimátin-tasimatin-uraawe. Rúku miyán-áái agaimakáiyé.

Aantá-waasiti kísau mo maiyáan-ai.

¹ Tiófíráasiyo maankwándááifimbá moórá-ai sénaumpo isaaó. Aifa'-wándááifimbá Manikó Ísumba ai'marówana marapá'ó kunkáin-aiiwara kísau kumbaiyáin-aiiwara aaimó siyáin-aiiwara afufumpimbá seyaafá-kisáúmo maiyáinkwara'a komaé tamae úmai wení kísau marapá'á tai'ówana ² Manikó kunaiyówana wiyómpa'ó iyáin-aiiwara'a aifa'-wándááifimbá agaimakáunda isa'á maankwándááifinkwára'a agaimaráúmpo isaaó. Ísu kesí aantá-waasiye séna wemparí'a úmakaiye. Ísu ímba wiyómpa'ó iyónka'a Manikóni Ufaen-ámútánkóni fasi'aénkwára'á ména aantá-waasi wení áamámba simátimakaiye. ³ Ísu pukómpinkemba iyáfasinena kae'-wáái-kánaá 40 kanaa moórá-mora-kanaa paapé uréna wenáuma kawé'úmai aráátimuwasa awánésa sésa érai'a Ísu pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwaná paapé urónka'a Manikó wení waásimo kawááin-ai simátima'maena iyáiyé. ⁴ Moórá-kanaa túwaandu uréna tómbá wénowana Ísu paapé éna séna maanká'á Yérúsaremufa'a ímbo túwémba aáno mé'a kesifo kesí ámutamba timénaumnemo óraaka siyáimba wéamu'mare'ó méraanana úwoi timíno. Mináái é'a simátime'a sune. ⁵ Yóni nombá maitínkaraimbanifo kárika'a Manikóni Ufaen-ámútánkó kumbéna óraa'a uwátinkainifo amu'maré'a méraaro Ísu siyáiyé.

Manikó Ísumba kunaiyówana iyáin-ai.

⁶ Órifi-omapa'a Ísuwe aantá-waasiye túwaandu ésa Ísumba áisai esa sésa Fasi'aénkóo káféra Rómu-kamani-waasi ti'mátuwewa Ísareri-waasisa kawááinonono suwaná ⁷ Ísu séna moórá-kanaamo tinda káféra'i aánora'iyó Manikó wení imáyáafinkemba miyá íniye. Kawe-kánaáwé sáwi-kanaawemo paapé inda Manikó wení imáyáafinkemba miyá íniye. Miyán-kánaámó tinda kári'-aain-ifo ⁸ kemó sendá óraa'-aain-ifo isáaro. Manikóni Ufaen-ámútánkó kempá'ó kumínda wení fasi'aénkó tirumpimbá óraa'a uwátinkaina'a kesááiwara kentáfé'wara'a simátime'a Yérúsaremu-naopa'e Yúndiyaa-aempa'e Sámériyaa-aempa'e seyaafá'-áémpá'á kosimátima'mae'a nóro

⁹ Ísu simásuwowasa awánomba Manikó Ísumba kunaiyówana ainánkó Ísumba káataguwasa ímba awánowana ¹⁰ Ísumo iyúmba wiyómpa'a karátuwesa mérowasa minúwóiyáán-úmai kae'-wáási waén-únánkwátói úmaesarai ewaa'á mésarai ¹¹ sésa Kárirí-aempaken-kwaasisono. Ímba wiyómpa'a karátuwe'a méraaro. Awánaawanamo Manikó kunáiyáisanamo wiyómpa'ó iyínten-úmai aneka'á miyáumai kumíniye siyááye.

Yúndasini kísaura'ó iyámaiain-ai.

¹² Mindárai simásúwóyasa aantá-waasi Órifi-omapa Yérúsaremu-nao'-ewaa'-omapa'a tuwésa Yérúsaremu-naopa'a kouwerésa ¹³ méron-daumpa'a afófumayaatanaandaumpa'a imésa miwí Ísuni aantá-waasi moórá-mora-waasi-tuwi'a Pitaawe Yóniye Yémisiye Énduruwe Fírípiye Tómaasiye Pátóromiyuwe Mátíyuwe Aráfíásin-ááninkon-awi'a Yémisiye moóráwigo wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwain-awi'a Sáimoniye moóráwigo fi'on-Yemisín-aaninkon-awi'a Yúndasiye miyáumai-aanta-waasi ¹⁴ tatúwaandu untembá inái sé'ómbani. Minkwáásisóné tuwímbai-inintone Ísun-anówwa Ísun-áfá'awaawiye tatúwaandu uréna inái sé'ómbani.

¹⁵ Inái simásima'a wéesa moórá-kanaa sáwífa'-waasi 120 waasi Ísuni waási tatúwaandu urówana Pítáa iyáfasinena simátimena séna ¹⁶⁻¹⁷ kesí waásisono. Naaófá'á Manikóni Ufaen-ámútánkó kentáá síwa'nágon-awi'a Téffitimba simámena Yúndasi-aii súwana agaimakáimba póna mináái paapé íniye. Ááema kentáásáfénawe Yúndasintafenawe Ísu kesí kísau máéro séna saántowata aantá-kisausa maiyáumne. Ánaaemba Yúndasi

tí'maena túwasa Ísumba ta'óto'maesa ándáfa'a ánkaraawe. ¹⁸ Yúndasi misáwí-kisáúgóní méyámbá óntamba maiyéna maramá méyánuwasuwena mimbáráfá'á ándáma maiyéna weyáárika'a waanda'lá faréna ámú'a tufánkuwana ayánaruntomba marapátá kunturáíye. ¹⁹ Yérúsaremufaken-kwaasi isésa miwí tááifinkemba mimbárágón-áwí'a Akendamafa'an-íye sésa waé'mai-awí'a naae-máráfá'án-íye siyáawe. ²⁰ Énifo imó agaimakón-aufaiifimba Téfiti agaimaréna séna

wení naambá tu'nambá ínasa

mimpímbá ímba waási wéwaewe

agaimaréna séna moóráfa'a agaimaréna séna

wení kísaura'a moóráwigo iyámainíye

agaimaréna siyónka'a póta ²¹⁻²² moóráwigo Yúndasini kísaura'o iyámaindawimba saafá úmáisa aiyánaumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkembo iyáfasinkain-aai weséta táásái úmai simátíma'maeta kondasá póta Yóni nombá wémaitinkowana Ísu kísau mo ómbarena maiyówata kuré-tiyeta úmae wénowanana Manikó Ísumba kunaiyówana wiyómpa'a iyúwasa awánaraawifinkemba moóráwígomba aiyáananasa wemá Yúndasimo tukáin-kisau iyámainíye Pítaa simásuwowasa ²³ isésa kae'l-wáási túwí'a tésa moóráwigo kaumbo-áwí'ó simánkaraawi moórá-awí'a Yósepini moórá-awí'a Pásapasini moórá-awí'a Yásítasi úwana moóráwígon-awí'a Mátáyáasi mindárai-tuwí'a tásuwesa ²⁴ inái sésa Fasi'aénkóo seyaafá'l-wáásítí imáyáa awáné tirumbá tuwáné minkáé'l-wáásífinkémbá nááwa Yúndasini kísau aantá-kisau iyámainíyo aráásíminata awánaano. ²⁵ Yúndasi wení kísau ifátuwena puwéna wení kisaugoni méyámbá sáwí-marupa'a kunkáíye sésa ²⁶ inái simásuwesa kae'l-wáási túwí'a kae'l-wándááifimbá agaimái anaféúmpimbá ufé'l-márówana moóráwigo moórá-wandaai mósá maiyéna awánómbe Mátáyáasiye sésa agaimárówana aantá-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasifimba kogisau maiyáíye.

2

Manikóní Ufaen-ámútánkó kunkáin-aai.

¹ Ánaoemba tómbá fáká'mai Manikóntáfésa isámai kaundánae sésa túwaandu un-kánáa túwasa Ísun-aaisafesa timankúnkumbo uwái seyaafá'lá mimbórá-náúmpá'á túwaandu urówana ² minúwóiyáán-úwana wiyómpakemba óraa-fiyundaraamba torówasa wéisowana méron-daumpa'a kuména ówitowana ³ iyaronkáán-tántáá'lá paápé uréna tafántafan-ena moórá-mora-waasi tinepimpá'á wété úwana ⁴ Manikóní Ufaen-ámútánkó tirumpimbá óraa'a uwátinkemba mérowana Manikóní ámútanko fasi'aémbá timúwasa fi'o-fi'on-kwaasi-taaifinkemba siyáawe.

⁵ Tómbá fáká'mai Manikóntáfésa isámai kaundánae sésa túwaandu un-kánáa túntafesa Yúndaa-waasi Manikón-imáyáa mósá márówi fi'o-fi'om-barafakemba Yérúsaremu-naopa'a tatúwaandu urówana ⁶ fiyúndaraambo torónka'a isésa mindámbó wéropa'a tatúwaandu uwasá miwí tááifinkemba wésuwasa isésa táátafesa ésa ⁷ áfááraumai imáyáa ésa sésa wéwéni seyaafá'lá Kárirí fakewi mináái wésewin-owe sésa ⁸ moórá-mora-waasi sésa kesááifinken-aaiye simásaraawe. ⁹ Kesáámá tuwímbai Paátíyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Míndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Írámu-marafakewisa únasa tuwímbai Másépótemiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Kápándósíyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Póntási-marafakewisa únasa tuwímbai Ésiyaa-marafakewisa únasa ¹⁰ tuwímbai Fírísíyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Pámpriyaa-marafakewisa únasa tuwímbai Ísipi-marafakewisa únasa tuwímbai Rípiyaa-marafakewisa Sáiríni-maragoni ewaakéwísá únasa tuwímbai Rómu-naopakewisa miyáumai-naopakemba tatúwaandu éta ¹¹ Rómu-naopakewisa tuwímbai Yúndaa-waasisa únasa tuwímbai fi'on-ampa'a tuwéta Yúndaa-amaan-ampata wéaraaiwaeta éniyo tuwímbai Kírítí-marafakewisa únasa tuwímbai Árépiyaa-marafakewisa tatúwaandu uráunasasa Manikó kawé-kisáú maiyáin-aai wésesa moórá-mora-waasi kesááifinkenta sewatá wéisauumne sésa ¹² táátafesa ésa áfááran-imayaa ésa isaisa ésa sésa mintántáákóní áwáuma nóra íníyo suwasá ¹³ tuwímbai wiyáái ésa sésa miwí uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a ésa fi'o-fi'on-kwaasi-taaifinkemba wésewe siyáawe.

Pítaamo simátímakain-aai.

¹⁴ Simásúwówana aantá-waasi 11 waasi iyáfasinompimba Pítaa iyáfasinena túwaandu urón-kwaasisafena óraaka'a simátimena séna kesí Yúndaa-waasisono. Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye fi'om-barafaken-Yúndaa-waasiye isáaro. Kárirí fakewi fi'o-fi'on-kwaasi-taaifinkembo wésewini áwáuma simátimumpo isáaro. ¹⁵ Uwóí'o on-dómbá nésa

uwóí'a owémó sembá minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Waási nó'waamba uwóí'o on-dómbá nésa uwóí'a wéfo káfé'a aafáyáara'-aantembanifo minkwáásí ímba uwóí'a wéowe. Mintántáákóní áwáú maarán-íye. ¹⁶ Naaófá'á Manikón-aaí simátímakowin-awí'a Yóweri agaimaréna siyáin-aaí wépaape-íye. Maarán-áái agaimaréna séna

¹⁷ Manikó séna ánaaen-kanaa maará ónaumne. Kesí ámútambo seyaafá'-wáásímó tíménda kentáánintone kentiyáámúntone kesáái afora'á simátimenaawe. Kentí ifó'-wáásiyé waurán-kwáásiyé kaaimbá awánánaáwe. ¹⁸ Érai'a minkánaará'á kesí ámútamba kesí kísau-ininakwa'o tíménda kesáái afora'á simátimenaawe. ¹⁹ Wiyómpa'e marapá'é fi'o-fi'on-kisau-waame'o ondá naawará iyawará óraa'-umunkwara'a paapé íniye. ²⁰ Aafáúgó kumeu'á ínana wiyónko naaerírí'a ína'a miyámó ondá kesí fi'o-fi'on-kanaa sámó kain-kánaámó paapé índa ²¹ kentáfésamo Fasi'aénkówémó siyawi sáwí'o úmáimo mérempinkemba kawel'-ámpá'á

métinkanaumne Manikó siyáíye

Yóweri agaimaréna siyáíye Pítaa mináái simátimena ²² séna Ísareri-waasisono. Senda-áái isáaro. Manikó Ísmba Násaretifakewimba fasi'aémbá amúwana simámakain-kisau maéna kawel'-kísáú fi'o-fi'on-kisau-waame'o uráimba kempímó úmba awánaraawe. ²³ Naaófá'á Manikó imáyáamo éna miyám-biya ónaumnemo siyáinka'a pósa tuwímbai Ísmba áí'mai kembiwí tímúwa'a tufuwónae sé'a sáwí-waasi tímúwasa áí'maesa aaraa-táiyá'á tufúwana puwúmbanifo ²⁴ Manikó pukómpinkemba iyáfasinankaraiye. Pukéna puwí-áwáúgómá ímba kanaa'á ta'ótorowana Manikó Ísmba fau'ankowana pukómpinkemba iyáfasinkaiye. ²⁵ Mindásafena naaófá'á kentáá siwá'nágon-awí'a Téfiti Ísun-aaí agaimaréna séna

aasiyaasi Fasi'aénkó kesé'a méraisa'a awánaraumne. Wemá áfomba faiyáisa'a pó'a ímba sáwí-imayaa wéune. ²⁶⁻²⁷ Mindásafe'a kesirumbá kawel'á uré'á Manikón-áwí'a mósá wémaraumne. Púwón-aempa'a kesimambá ímba mósiyuwainone. Kesirumbá ámakaundawí ení kísau-waasi únda po pukémpa'a ímba másiyuwenana súma kawáá'a íniye. Mindásafe'a méraunda pó'a imáyaa é'a púwóndafinkemba iyáfasinankaiye. ²⁸ Púwíndafinkemba iyáfasine maé'mae'a ínone séma kesé'a méraunda póna kesirunkó kawel'-úmai óraa'a ína'a ménaumne

Téfiti agaimaréna siyáíye Pítaa mináái simátimena séna ²⁹ kesí waáisiono. Kentáá siwá'nágon-awí'a Téfitin-aaí afora'ó simátimunda wemó agaimakáimba ímba wesáféna siyáíye. Wemá puwúwasa utámakowa'a wení mararaamba'é a awánaraamba póna agaimakáimba ímba wesáféna siyáíye. ³⁰ Naaófá'á Manikó séna Téfitimo kawáá'á ménamo uráintemba mooráwigo minákúmpákéwí anondáara'a kawáámá méíniye Manikó siyáimba Téfiti Manikón-aaí simátímakaiwai póna wemá séna Manikómó siyáin-aaí érai'a paapé íniye Téfiti siyáíye. ³¹ Téfiti Manikómó ánaaembo índa-imayaa éna séna Manikómó iyáfasinankaiwai Káráísiti puwíndafinkemba iyáfasinainiye súntafena séna pukén-aempa'a ímba móauwainana áuma kawáá'a iniyemo

Téfiti súmba ³² mindá Ísuntafena siyáíye. Énifo Manikó Ísmba pukómpinkemba iyáfasinankowata éta awánaraumne. ³³ Manikó kunáí'maena óraa'-waasi póna ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á móankena wení Ufaen-ámútámbá ámakaiye. Afowámó séna érai'a kesí ámútamba aménaumnemo siyáintemba ámakaisana wení ámútamba kembá simakaimba wéise'a suwáné'a wéowe Pítaa mináái simátimena séna ³⁴ Téfiti ímba wiyómpa'o iyáiwai séna

kesí Fasi'aénkóntáféna séna Manikó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á ména'a ³⁵ ení namuro-wáási iyáákaanasa miwí tai'ánaáwe

Téfiti siyáíye. Wemá ímba wiyómpa'o iyáiwai póna wesáféna ímba siyáíye.

³⁶ Énifo kembiwí aaraa-táiyá'á tufúkáawintafena Manikó séna kemá iyáfasinankaundawí Káráísiti éna Fasi'aénkón-iyemba Manikó siyáimba pósa Ísareri-waasi kawel'-úmai isáaro Pítaa simátimuwasa ³⁷ isómba tirunkó umbái tówasa Pítaane aantá-waasisafesawe sésa sáwíta uráumpo nóra ondasáfénawa síyó suwaná ³⁸ Pítaa séna kembiwí misáwí-ímáyáá tínaaemba uwáme'a Manikómpá'á té'a Ísu Káráísitintafe'a isámái nombá máéro. Mindásafena kentí sáwí-imayaa maitiyuwéna Manikóní Ufaen-ámútámbá úwoi tímíniye. ³⁹ Manikó kempá'á terómó sindawí kesí ámútamba tíménaumne Manikó siyáimba pósa kembiwíyé kentiráátone fi'o-fi'om-barafakewiye fasi'aén-áái

siyáíye Pítaa siyáíye.

⁴⁰ Pítaa simátimena fi'o-fi'on-aaí kawel'-ááiwará'á simátimena óraaka'a séna káfé'o sáwí-waasi méraawimo'é'a sáwí-meyamba maénaáwe. Kemá káfé'a sáwí-ampa'a tuwé'o'é'a ímba sáwí-meyamba maénaáwe Pítaa súwasa ⁴¹ sáwífa'-waasi isésa wenááisafesa

érai'e sésa nombá wémaesa minkánáá sáwífa'-waasi 3,000 waasi Ísun-aaisafesa timankúnkumba uwasá Ísuni waási sáwífa'-waasi-i'a ésa ⁴² túwaandu uwáfa'a iyésa aantá-waasi Ísun-aii simátíma'maesa waafán-kwáási wéiyesa moorá-mora-waasi wétuwa'nai-esa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa inai símae iyáawe.

⁴³ Inai símaesa wéiyesa miyámó umbá aantá-waasi kawe-kísáú fi'0-fi'on-kisau máúwasa pósa seyaafá'nánká táatafesa uwasá ⁴⁴ Ísun-aaisafesa timankúnkumbo uwái mimbórá-imáyáá wéesa túwaandu wéesa imáyáa ésa kentáási moparáwimbá waafáni'an-iyé sésa ⁴⁵ miwítí marawé miwítí moparáwíné fi'on-kwaasi tímésa óntamba maiyésa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi tímésa ⁴⁶ aasiyaasi-kánáá Yúndaawasiti óraa'-amaan-daumpa'a Manikóntáfésa ísámai túwaandu wéesa fi'owiti naaúmpimpa'a komésa Ísuntafesa ísámai aráá-tomba wénesa tirumbá kawe'-úmai mésa tómbá tuwínkaa'-úmai tíma'mai wénesa ⁴⁷ Manikón-áwí'a mósá márówasa seyaafá'nánká tuwánésa miwísáfésa kawe'á wéowe suwaná sáwí'0 urómpinkemba aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkó tuwímbai kawe'-ámpá'á métinkowasa Ísun-aaisafesa timankúnkumbo uwáiyé túwaandu uráawe.

3

Pítaa aísamai kawe'0 uwánkarain-aii.

¹⁻² Moorá-waasi anówa ma'ánkarompinkemba aísamai pukón-kwaasigo mérowasa aasiyaasi-kánáá áí'maesa óraa'-amaan-dankoni ontará'á áwí'a sásá-óntará'á móankarowana ména óraa'-amaan-daumpa'0 iyún-kwaasisafena óntantafena inaimó

sún-kwaasi méronka'a óraa'-amaan-daumpa'a Pítaae Yóniye'a iyúyana aafáúmó an-deiyónka'a Manikómpá'á inaimó sen-kánáará'á iyúyana ³ tuwánéna séna óntamba símekaiyo súwasarai ⁴ túramba afuwésarai Pítaa séna kenkáí suwánaao suyaná ⁵ símeyááye-imayaa éna tuwánówana ⁶ Pítaa séna óntamba ímbo tokáumpo Ísuni fasi'aéntámbá kawe'á uwánkanamne. Ísu Káráísiti Násaretifakewin-awika'a súne. Íyáfásine aintaao súne Pítaa simásuwena ⁷ ayáánúrappa'a ta'óto'mai iyáfasinankowana aísauene aísarune kawe'á úwana ⁸ iyáfásinkwena ásáfaraa táúfaraa'a éna aamoí éna Manikón-áwí'a mósá wémarena mindáraise'a óraa'-amaan-daumpa'a ⁹ weyáárika'a marapá'á iyéna Manikón-áwí'a mósá marówasa seyaafá'-wáási awánésa ¹⁰ sésa miwá aasiyaasi-kánáá óraa'-amaan-dankoni sásá-óntará'á ména óntan-inai símasima'0 iwáín-iyé sésa táatafesa ésa weyáárika'a marapá'0 iyúntafesa tiyáámba pikinesa táatafesa uráawe.

Pítaa simátimakain-aii.

¹¹ Weyáárika'a iyéna aamoí éna Pítaante Yóninte tine'á ta'ótorowasa seyaafá'-wáási táatafesa ésa miwí'fá'á tóso ésa óraa'-amaan-daumpa'a Soromoní áúwimaimo úmakopa'a tóso uwaná ¹² Pítaa tuwánéna séna Ísareri-waasisono. Mintántáatáféna ímbo táá'a íno. Ímbo kenkáí káá'a súfífaero. Ímbo kenkáísi fasi'aénkó kawe'-úmai arupíse úmai mékai wéufo ¹³ Manikóní fasi'aénkó miyá wéisana minkwáásigó weyáárika'a wéniye. Miyá uráintafena Manikó Ísun-awí'a mósá maréna kentáá síwá'ná Èbaramuwe Áísákiye Yékopuwe miwítí Fasi'aénkó wení kísau-waasigon-awí'a Ísumba póna mósá makáiyé. Énifo Ísumba áí'mae'a Rómu-kamani-kawaagon-awí'a Páiratimpa'a kuwaná Páirati séna fau'ankanae súwa'a a'áo siyáawe. ¹⁴ Kawe'-wáási arupíse úmai méron-kwaasigontafe'a a'áo sé'a moorá-waasi tufúwana puwúwasa ándáfa'a áúkon-kwaasigontafe'a fau'ankaa siyáawe. ¹⁵ Miyá uráantafe'a aúí'a úmai maé'mae'0 iyawini áwáu-waasi kemá tufúwana pukáimpinkemba Manikó iyáfasinankowakai awánarauye. ¹⁶ Awánarauyawi Ísun-awikoni fasi'aénkó aísaimo pukáin-kwaasi fasi'ánkáisa'a wéwaraawe. Ísu kenkáísi simankúnkumba wéuwasinkaisana minkwáási kawe'-úmai wénisa'a wéwanaawe Pítaa siyáiyé.

¹⁷ Pítaa mináái simátimena séna kembiwíyé kentí kawáá-wáásísé ímbo awánamai Ísumba kawe'á uré'a tufúkáawe. ¹⁸ Naaófá'á Manikó wenáái simátimakowisafena séna simátimé'a súne. Kemó iyáfasinankaandawimba sáwí'a uwánkanaawe Manikó siyónka'a póna kembiwí Ísumbo uráamba mináái paápé uráiyé. ¹⁹ Mindásafe'a kentí sáwí-imayaa tinaemba uwáme'a Manikómpá'á títana Manikó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáiniye. ²⁰ Moorá-mora-kanaa Fasi'aénkó wení fasi'aémbá tímína'a wesé'0 méraiyantafe'a kentí sáwí-imayaa tuwé'a

Manikómpá'á teró. Manikó túwa'nai inkwae séna iyáfasinankaraiwaimba Ísumba ai'maráinana kumíndasafela kenti sáwí-imayaa tuwé'la Manikómpá'á teró. ²¹ Ísu wiyómpa'a iméraiimba póna ánaaen-kanaamo éna seyaafá-tántáá'á aú'lo índa-kanaa anekal'á marapá'á kumíniye. Naaófá'á Manikó mináái simátimuwasa Manikón-aaimo isón-kwaasi kawé'-wáási isésa simátimakaawe. ²² Manikón-aai simátimakowin-awí'la Mótese séna Manikó kenti Fasi'aénkó kembá kesí kísau mauwó séna si'mákainten-úmai Manikón-aaimo simátimindawimba keándáfakema moóráwigomba ai'maráinana wenáái simátiminasa isánááwe. ²³ Ímbo isáiyawimo éna Manikó wení waásifinkemba ti'mátuwena tinkaminasa puwónááwe Mótese siyáiyé. ²⁴ Manikón-aai simátimakowin-awí'la Sámúwéri simátimakonka'la ánaaen-kwaasi simátimé'ontemba maami kífé-kanaa wépaape-iyé. ²⁵ Naaófá'á Manikó kentáá siwá'nán-awí'la Émbaramuntafena séna enándáfakén-kwáásisáféna seyaafá'á-maráfakén-kwáási kawé'á uwátinkanaumne Manikó óraaka siyáiyé. Émbaramun-andafaken-kwaasi owaná póna kembiwísáféna Manikó mináái óraaka siyáiyé. ²⁶ Miyáumai Manikó Ísuntafena kesí kísau mauwó séna ai'marówana kempímbá kunkáiyé. Seyaafá'á kenti sáwí-imayaa tínaemba uwámiyana aifa'á kembiwí kawé'á uwátinkaindasafena kempímbá kunkáiyé Pítáa Ísareri-waasisafena siyáiyé.

4

Pítaante Yóninte aafimbó maitinkaraan-aai.

¹ Óraa'-amaan-daumpa'la Pítaae Yóniye wésimatimuyasa ámáán-kisau-waasiye ámáán-danka'lo káráwiyowiyé Sátúsi-amaan-aaimo sun-kwáásiyé tóso ésa ² miwí táái taisésa aaisambá suwasarái mindárai Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkain-aai simátimúyasa úwoi-waasi isésa sésa Ísu pukáimpinkembo iyáfasinkaintafesa seyaafá'á-wáási pukémpinkemba iyáfasinanaawe suwasá mináái isésa karo'é sésa aaisambá sésa ³ mindárai ta'ótoresá sésa fénáimba póta aafáyáarata aafintá maitinkánaumne sésa kawáá-wáási ándáfa'la tinkóbanifo ⁴ úwoi-waasi sáwífa'la 5,000 waasi mindárai-taaisafesa timankúkumba uráawe.

⁵ Aafáyáara'la aafimbá maitinkánaumne sésa waiyómba aafáyáara'la Yérúsaremun-naopa'la Yúndaa-kawaa-waasiye óraa'-waasiye ámáambo sun-kwáásiyé miyáumai-waasi miwí táái isánae sésa túwaandu ésa ⁶ aifa'-ámáán-káwáágón-awí'la Ánasiye wení akúnténdá-wáásiyé Káyafaasiye Yóniye Árékísandaawe túwaandu ésa ⁷ Pítaante Yóninte táántowasarai tuyasá tísai esa sésa aisamaimo pukáin-kwaasi nóra urááyo. Nááwani fasi'aéná kenkáifimbá wéraisakaiya kawé'á uwánkaraayo. Nááwan-awira sékaiya kawé'á uwánkaraayo suwaná ⁸ Manikóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'la uwánkowana Pítáa séna Ísareri-kawaa-waasiye óraa'-waasiye isáaro. ⁹ Aísamaimo pukáin-kwaasi kawé'ó uwánkaraundasafe'la wésisai-owe. Nóra séra kawé'ó uwánkaraundasafe'la wésisai-o. ¹⁰ Afora'ó simátiménda kembiwíyé seyaafá'á-Ísaréri-wáásiyé isáaro. Ísu Káráisiiti Násaretifakewimba

aaraa-táiyá'á tufúwówana Manikó pukómpinkemba iyáfasinankaraiwaimba wenáwika'la súyana wení fasi'aénkó minkwáási kawé'á uwánkáisana kempímbá kawé'-úmai méraisa'la wéawanaawe. ¹¹ Manikón-aai aúfáifimba Ísun-aai agaimaréna séna óntan-dambo on-kwáási moórá-ontantafesa sáwí'an-iyé sésa maisukáawe. Ánaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé

mináái Ísuntafena agaimaréna siyáiyé. ¹² We aantemba sáwí'lo úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpátá méwésinkaiye. Manikó séna wenáwika'la-aantemba wení fasi'aénkó aantemba wáási sáwí'lo úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpátá méwésinkaiye Pítáa siyáiyé.

¹³ Pítáa mináái simátiména mindárai ímba táála úwasarai óraaka simátimúyasa minkáwáá-wáási tuwánésa táátafesa ésa mindárai úwoi-waasiyai ímbo uwáitá'í-urááyan-kwaasin-oye sésa táátafesa ésa sésa Ísuwe'lo nuyantafesarai miyá wéoye sésa ¹⁴ awánomba Pítaante Yónintepa'la aisamai kawé'ó uwánkaroyan-kwaasi mérowasa awánésa mindáraimo simátimiyan-aaisafesa saafá uwááesa ifátuwesa ¹⁵ sésa máápa'la kúmókaiyo suwasarái kúmúyasa minkáwáá-wáási keáimbá sésa ¹⁶ mindárai nórasaawa ónaumno.

Fí'on-kisau kawé-kísáú maiyáayamba pósa Yérúsaremfaken-kwaasi seyaafá'á isáamba póta ímba karo'ésá sénaumpo ¹⁷ fí'o-fí'on-daopaken-kwaasi ímba isáiyantafeta mindáraisafeta simátiméta séta Ísun-awika'la ímba simátimékaiyosa sénaumne sésa ¹⁸ táántowasarai iyúyasa sésa Ísun-aai ímba simátimékaiyo. Ísun-awí'la ímba sekaiyó

suwasarái ¹⁹ Pítaae Yóniye sésarai kemó miyá simáinkaiyakaimo Manikón-aaimo tuwékai Manikón-áuranka'a kawerá iniyai ke mináái aneka'á isáaro. ²⁰ Keráimó awánarauyan-tantaa'e isarauyan-tantaa'e ímba tuwáyaufu úwoi simátiméyauye suyasá ²¹⁻²² kawáá-wáási aneka'á óraaka simátimesa sésa énifo úwoi kárúwaakaiyo siyáawe. Áisamai kawé'ó uwánkaron-kwaasi kae'-wáái-áátáiyá'á ímba weyáárika'a wénuwasarai kawé'á uwánkoyasa úwoi-waasi isésa Manikón-áwi'a mósá maróntafesa mindárai ímbo tínkamuyamba úwoi kárúwaakaiyo siyáawe.

Fasi'ámai ménaumne sésa inaimó siyáan-ai.

²³ Kárúwaakaiyo suwasarái Pítaae Yóniye kentí waásifa'a tésarai óraa'-amaan-kisau-waasiye

óraa'-waasiyemo sun-áái másimátímúyasa ²⁴ isésa Manikómpá'á inai sésa Fasi'aénkóo wiyóne marawé uwí-nóné úmare miwán-arumpimbo úmakaanda-tantaa'waraka'a wégawaanone. ²⁵ Naaófá'á emá sunaná ení Ufaen-ámútánkó ení kísau-waasi kentáá siwá'nágomba Téfitimba kusimámuwana agaimaréna séna nóntafesawa fi'om-barafakewi aaisambá sésawa nóntafesawa tufuwiyan-ai siyááesa áúkaawe. ²⁶ Fi'om-barafaken-kawaa-waasi to'mayaa úmae tatúwaandu ésa Fasi'aénkónté wemó iyáfasinankaiwainte tiyátinkanae siyáawe

mináái Téfiti agaimaréna siyáaye. ²⁷ Mináái paápé úwasa Yérúsaremu-naopa'a Érotiye Póntiyasi-Páiratiye fi'onkaa-waasiye Ísareri-waasiye túwaandu ésa Ísumbo tufuwiyan-ai sésa emó iyáfasinankaandawimba ení kawé-kísáú-wáási Ísuntafesa tufuwiyan-ai siyáawe. ²⁸ Naaófá'ó emó miyá ónááwemo siyáanda pósa túwaandu ésa miyá uráawe. Emó ímba miyá ónááwemo siyáandarakaa ímba Ísumba tufúkáawisino. ²⁹ Fasi'aénkóo óraa'-amaan-kisau-waasi tááimo símaimo taráyaamba isaraanda po súwa'nai ínonda póta ímba ínkaiséta enáái úwoi óraakata simátiménaumne. ³⁰ Ení fasi'aémbá síminata tí'ó índa-waasisa asófatinkafata konó. Ení kawé-kísáú-wáásigón-áwi'a Ísuwe súnana weni fasi'aénkó fi'ó-fi'on-kisau kawé-kísáú paápé iníye ³¹ inai simásúwówana túwaandu urón-daumpa'a tora'náara'a úwana Manikóni Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowasa Manikón-ai óraaka simátima'mae kuráawe.

Moparáwimbó moórá-mora uwátimakaan-ai.

³² Ísumpa'a tímankúnkumbo uwái mimbórá-ímáyáá wéesa mésa kentí moparáwintáfésa ímba kendé aantembaniye wéesa úwoi moórá-mora tíma'maesa kuwasá ³³ aantá-waasi áfááraumai fasi'aénkwárá'á mésa Ísu pukómpinkembo iyáfasinkain-ai óraaka simátima'mae wéesa Manikó aantá-waasi túwa'nai úntafesa kawé-kísáú maimaé wéguwasa ³⁴⁻³⁵ Ísuni aampa'ó kuwái marawé naanémó makówi fi'on-kwaasi tímésa óntamba maiyésa aantá-waasi tímúwasa tuwínkaa'-úmai ímbo makón-kwaasi tímakaafó Ísuni aampa'ó kuwái seyaafá-tántáá'á ímba aafáán-túwówana ³⁶⁻³⁷ moóráwígon-awí'a Yósepiwara'a miyá éna moórá-marama fi'on-kwaasigomba aména moóráwígon-awí'a aantá-waasi tíména wemá Rifáin-andafakewi Sáiparasi-aempakemba tamérowasa aantá-waasi moórá-awí'a simánkesa Kíriki-taafinkemba Páánápásiye sésa waé'mai-awí'a tiráfaiyaiwain-iyemo suwái minóntámbá tímakaie.

5

Ánánáyasinte Sáfáiraante-taai.

¹ Páánápási minóntámbá tímúwasarai moóráwígon-awí'a Ánánáyasi úwana awaainínkón-awí'a Sáfáira'e'a mésarai moórá-marama fi'on-kwaasi tímésarai óntamba maiyésarai ² tuwináyauyo awaainínkómbá simámuwana miyá ínone súwana minóntámbá tuwínkaa'-uréna tuwímbai wesáféna maéna tuwímbai maimaéna aantá-waasi mótiména karo'á séna seyaafá'á tímúne súwana ³ Pítaa séna Ánánáyasiyo waántáwanko áisai úmai isánae sintáfé ewé sé mararákén-óntámbá seyaafá'á tímúnemo sénda Manikóni Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane. ⁴ Mimbáramá ení maramá isa tuwé óntamba maiyé ení óntamba isa tuwímbai tímé ímba sáwí'a éma mararákén-óntámbá tuwímbai tímúne ímbo sénda seyaafá'á tímúne séndama sáwí'a ómpo ímba waási aantemba karo'á simátinkaampo Manikóni Ufaen-ámútánkómbá karo'á simánkaane Pítaa súwana ⁵ Ánánáyasi iséna pu'maéna kuntúwasa minááimó ísón-kwaasi áfááraumai táátafesa uwasá ⁶ ifó'-wáási tésa puwúmba taasáúmaesa maimaésa máutaraawe.

⁷ Máwautowana awaainínkó kárika'a ména awaikómó puwún-ai ímba ísarena Pítaa-iyafa'a túwana ⁸ Pítaa séna kenkáiti mararákén-óntámbá seyaafá'á símakaayo súwana minínkó séna ewé seyaafá'án-iyé karo'á súwana ⁹ Pítaa séna enawaaikóe

esé'a mimbórá-ímáyáá ékai Fasi'aénkóni ámutankomba karo'á simánkamai awánáyae siyáaye. Enawaai'ó máwautaan-kwaasi tésa embá tamaimaésa máutanaawe Pítáa súwana ¹⁰ pu'maéna Pítáan-aísamaifimba kuntúwasa ifó'-wáási tésa puwúmba taawánésa maimaésa awaai'kómbó utopa'á máutowasa ¹¹ Fasi'aénkóni waásiye fi'on-kwaasiye isésa táatafesa uráawe.

Fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáúgón-ai.

¹² Aantá-waasi waási túranka'á fi'o-fi'on-kisau

kawé-kísáú maimaésa iyúwasa Ísumpa'a timankúnkúmba uwái óraa'-amaan-damba Soromoní áuwimai úmakopa'a aasiyaasi túwaandu uwasá ¹³⁻¹⁴ fi'o-fi'on-akwa'a sáwifa'á Fasi'aénkón-aaísafesa timankúnkúmba ésa miwisé'á túwaandu é'ómbanifo fi'on-kwaasi tuwánésa sésa kawé'-wáásín-owe sésa táatafesa ésa ímba miwisé'á túwaandu uwasá ¹⁵ aantá-waasimo uráamba isésa tí'o ún-kwaasi taawiya'maésa marupá'á mátinkesa sésa Pítáa wéninana amankókonko taauwétáinasa asófáiwae suwasá ¹⁶ fi'o-fi'on-daopakemba tí'o ún-kwaasiwara tirumpimbá sáwí-amutambo méron-kwaasiwara'á tí'maesa Yérúsaremu-naopa'á mátinkówana Manikó Pítáamba áwa'nai úwasa seyaafá'á asófasaraawe.

Kawáá-wáási aantá-waasi sáwí'o uwátinkaraan-ai.

¹⁷ Miyá wéuwana aifa'-ámáán-káwáágóe wení waási Sátúsi-amaan-aaimo sun-kwáásiyé sésa seyaafá'á ímba kentáásiraaima wáéfo aantá-waasi tirááima wáéwe sésa tiyántafesa ésa ¹⁸ ta'óto'mai ándáfa'á tiyúwówana ¹⁹ mindó'wáámbó waúnka'á Fasi'aénkóni kisa-uwaasigo wiyómpakewi ontamá tisuwéna tí'maena máápa'á mítinkena séna ²⁰ óraa'-amaan-daumpa'á imé'á

aú-amba waási kawé'-úmai maé'mae'o íyan-ankoni áwáuma isimatíméro súwasa ²¹ isésa siyarónka'á

óraa'-amaan-daumpa'á imésa mináái simátímakaawe.

Óraa'-amaan-daumpa'á moóráfa'á wésimatimuwasa moóráfa'á aifa'-ámáán-káwáágóe wení waásiye tésa ándá-waasi-taai isánae sésa Ísareri-óraa'-waasi táántowasa tésa ámáán-danka'-i-waasisafesa sésa aantá-waasi ándáfa'á méraafo kotí'mae'á teró suwasá ²² kumbá ímba mérowasa kouwerésa tésa sésa ²³ ándá-namba ontamá wisuwésa i-wáási ontará'á méraawata ontá tisuwéta awánáúndasa ímba méraawata úne suwasá ²⁴ ámáán-kawaa-waasiye ámáán-danka'ó káráwiyowiye isésa táatafesa ésa sésa mindá nórásaawa ónaumno simásuwesa sáwifa'-imayaa wéuwana ²⁵ moóráwigo téna séna ándáfa'ó mátyukaan-kwaasi óraa'-amaan-daumpa'á mésa wésimatimewa'á tuwánáúmne súwasa ²⁶ ámáán-danka'ó káráwiyowiye wembó áwa'nai un-kwáásiyé kotí'maesa aáno úmai tésa sésa úwoi-waasi miwí táái isésa sinkamofó sésa aáno úmai ²⁷ tí'maesa aaimó isái-wáásifá'á mátinkówana aifa'-ámáán-káwáágó ²⁸ séna é'á simátíme séta minkwáási tufúkáawe sewé aifa'-ámáán-káwáágó ²⁸ séna é'á simátíméwasa Yérúsaremu-faken-kwaasi seyaafá'á isásaraawa'á ke karo-súfimbá sinkéta minkwáási tufúkáawe sewé aifa'-ámáán-káwáágó súwasa ²⁹ Pítáawe aantá-waasiye sésa Manikón-ai aifaráán-ááigó póna waási-taaigomba iyáákaraimba póta kentááisa ínta iséta Manikón-ai iséta miyásá ónaumne. ³⁰ Kembiwí Ísumba aaraa-táiyá'á tufúwana puwúwana kentáá síwá'náti Manikó Ísumba pukáimpinkemba iyáfasinankena ³¹ séna óraa'-waasi póna sáwí'o úmimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye séna ayáánurapa'á fasi'aén-áémpá'á móankena Ísareri-waasi kentí sáwí-imayaa tuwé'á Manikómpá'á týana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáiniye séna Manikó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankena ayáánurapa'á fasi'aén-áémpá'á móankaraiye. ³² Mináái iséta kawé'-úmaisá simátimunana Manikóni Ufaen-ámútánkó mináái kawé'-úmai wésimatimiye. Manikó wenáái isámai kawé'ó owí wení ámutamba wétimisana Manikóni Ufaen-ámútánkó mináái wésimatimiye aantá-waasi siyáawe.

³³ Simásúwówasa aaimó isáán-kwaasi isésa

tirunkó sáwíte'á úwasa tínkamona-e-imayaa uwaná ³⁴ miwí'finkémbá moóráwigo iyáfasinena ámáán-kawaa-waasigon-awi'á Kámérieri iyáfasinena miwí táái taráisuwana wemá Manikón-ai aúfáifinkemba aasiyaasi simátimuwasa wenáwí'á mósá wémarowi iyáfasinena aantá-waasisafena séna kárika'á máápa'á kumónááwe súwasa máápa'á kúmúwana ³⁵ séna Ísareri-waasisono. Maaminkwáásisáfé'á miyá ónaemo siyamba éka'á imáyáa uré'á miyán-oro. ³⁶ Áéma moóráwigon-awi'á Tiútasi iyáfasinena séna óraa'-waasi únda pó'á kesiráái aantemba waenááwe súwasa sáwifa'-waasi 400 waasi arááiwáúwana moóráwigo Tiútasimba tufúwana puwúwana wembó arááíwa'maesamo nún-kwaasi

wété ésa wení kisaú ifátukaawe. ³⁷ Minkákémbá túwí'lo fariyón-kanaa moóráwigo Káririfakewin-awí'a Yúndasi iyáfasinena táántowasa sáwífa'-waasi wenarááima wa'maésa wéguwana moóráwigo tufúwana puwúwasa wembó arááíwa'maesamo nún-kwaasi wété uwáguraawe. ³⁸ Mindásafe'a imáyáa é'a maaminkwáásisómbá imba ándáfa'a mátiyuwe'a ifátúwéwasa méraaro. Miwítí kisaugoni áwáumo marará'-wáásítí imáyáfinkembo énamo éna tai'áiniye. ³⁹ Miwítí kisaugoni áwáumo Manikóní imáyáfinkembo ina'o é'a imba kanaa'á taraisónááfo úwoi wae'wae'a iniye. Manikómpákémbó ina'o é'a minkwáási sáwí'lo uwátinke'o é'a Manikónkwárá'á sáwí'a uwánkanaawe Kámérieri súwasa aaimó isáán-kwaasi isésa wenáásafesa ewé sésa ⁴⁰ aantá-waasi táántowasa iyúwasa túwiyonku'-nésa óraaka sésa Ísun-aaí wení fasi'aémbá imba simátíméro sésa tí'mákaawe.

⁴¹ Tí'márówasa wéesa tigeasáfésa uráawisina Manikó imáyáa timúwana tirunkó kawe'a'á úwasa sésa Manikó fasi'aémbá símakaisata Ísuntafeta fasi'ámáisa méraundasa pósa sí'lo inda-i'lo uwásínkentaonifo sirunkó kawe'a'á inata méraunaumne aantá-waasi simásuwasé ⁴² aasiyaá-kanáá óraa'-amaan-daumpa'e waásiti naúmpimpa'e Ísuni ásé-aaí simátíma'mae wénesa Manikómó iyáfasinankaraiwai Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa wemá Ísun-iye sésa simátíma'maesa kuráawe.

6

Afakaeté-waasimo túwa'nai uráan-aaí.

¹ Simátíma'mae kuwasá Ísun-aaí isésa sáwífa'-waasi wení aampa'á wéwesa méronka'a Yúndaa-waasi fi'om-barafaken-kwaasi Kíríki-taafinken-aaímo sun-kwáási Yérúsaremufa'a méron-Yúndaa-waasisafesa í'ai tinkésa óntamba tuwínkesa Kíríki-keto'-inimba imbo tímúnkakemba í'ai tinkówasa ² mindásafesa aantá-waasi Ísuni aampa'ó kuwáí seyaafá'nánká táántowasa tuwasá sésa Manikón-aaímo simátímunda-kisau tuwéta óntamba tuwínkaa'-úmai tímúnda-kisau maúnafo sésa ³ kempínkémbo afakaeté-waasi túwí'lo siyata óntambo tuwináí-kísáú timénaumne. Miwí kawe'-imáyáawárá'-wáási Manikóní Ufaen-ámútánkó miwífimbá óraa'lo uwátinkáin-kwaasi túwí'a siyata óntambo tuwináí-kísáúsá timéta ⁴ kesáá Manikómpátá inaí wéseta Manikón-aaí simátíma'maeta konó aantá-waasi suwasá ⁵ isówana tirunkó kawe'á úwasa afakaeté-waasi túwí'lo sumbá moóráwigon-awí'a Sítifeni wemá Manikóní Ufaen-ámútánkó wempimbá óraa'lo uwánkowana Ísuntafena imáyáa éna fasi'ówi úwana moóráwigo Fírípi úwana moóráwigo Pórókórasí úwana moóráwigo Náikéna úwana moóráwigo Táímóní úwana moóráwigo Páménasi úwana moóráwigo Níkórásí wemá Ántioku-naopaken-kwaasi éna fi'on-ampakemba Yúndaa-amaan-ampa'a kuréna minkákémbá Ísuni aampa'ó túwai úwasa ⁶ miyáumai-waasi tí'maesa aantá-waasífa'a tuwasá Fasi'aénkóní kisaumo maíyantafesa tine'á ta'ótokesa Manikómpá'á inaí siyáawe.

⁷ Manikón-aaí simátíma'mae kuwasá Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sáwífa'a Ísuni aampa'á kuwasá Manikóní ámáán-daumpa'a kisaumo máún-kwaasi sáwífa'a Ísun-aaí isésa wení aampa'á kuwasá

miyá úmae wéwesa sáwífa'-waasi-i'a uráawe.

Sítifenimbo ta'ótokaan-aaí.

⁸ Fasi'aénkó Sítifenimba áwa'nai úwana fasi'aénkwárá'á ména seyaafá'-wáási túranka'a fi'lo-fi'on-kisau kawe-kísáú wémauwasa ⁹ moórá-kanaa tuwímabí Sítifeninpa'a tésa karo'-ááiyé-imáyáá ésa wesimán-kwesiman-esa miwí Yúndaa-waasi ésa tuwímabí Sáirini-marafakewi uwasá tuwímabí Árékisándiriyaa-marafakewi uwasá tuwímabí Sírisiyaa-marafakewi uwasá tuwímabí Ésiyaa-marafakewi miyáumai-marafaken-kwaasi mimbórá-ámáán-daúmpá'á mésa Sítifeninpa'a tésa karo'-ááiyé-imáyáá ésa wesimán-kwesiman-umbanifo ¹⁰ Manikóní ámútanko Sítifeninimba kawe'-imáyáá amúwana póna Sítifenin-aaigo miwí táái iyáákowasa ¹¹ ifátuwasé wésa aúpá'á óntamba túwaandu úmai tuwímabí-waasi tímésa sésa Sítifeni Mósesemba símai sáwí'a uwánkena Manikómbá símai sáwí'a uwánkaraisata ísarauumne. Kosimátíméro suwasá ¹² minkáró'-áái tasimátímúwasa úwoi-waasiye óraa'-waasiye ámáambo sun-kwáásiyé isówana tirunkó sáwí'a úwasa Sítifenimo úpa'a tésa tata'óto'mai áí'maesa ámáán-óraa'-waasífa'a máankesa ¹³ karo'-ááímó sun-kwáási kotí'maesa mátkínkówasa karo'á sésa minkwáásígó óraa'-amaan-damba símai sáwí'a úmae iyéna Móseseni ámáamba símai sáwí'a úmae iyéna ¹⁴ séna naaófa'á Mósesemo ámáambo simátímakain-amaamba Ísu Násaretifakewi ifátuwena fi'on-amaamba wénesa Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-damba tawisisuwainiye Sítifeni siyáaye. Miyán-káró'-áái

suwasá ¹⁵ seyaafá'-wáásí Sítifeniimbo awánomba wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasi tóikaamba úkówasa awánaraawe.

7

Sítifeni áamáán-óraa'-waasimo simátimakin-aaí.

¹ Miyá simásúwówana aifa'-ámáán-káwáágó Sítifeniimba áísai ena séna sen-áái érai'-aaiya'i karo'-ááiyá'iyó súwana ² Sítifeni séna kesifoísái kesuwaaisáiyó simátiménda isáaro. Naaófá'á kentáá siwá'nágo Émbaramu ímba Éraanifa'a koméronka'a Mésópótemiyaa-marafa'o méronka'a Manikó fasi'aénkwáráwí kuména ³ Émbaramun tafena séna ení marawárá enamááraawara'a tiyuwé wina'á moórá-maramo aráánáméndafa'a koméinone súwana ⁴ iséna mimbárámá Káringiyaa-waasiti marafá'á tuwéna témena Éraanifa'a tamérowana afowá puwúwana Manikó ai'marówana témena maafá'ó méraundafa'a túwana ⁵ minkánáá Manikó ímba maramó amúmba óraaka séna ánaaemba maambárámá enkwárá enaisaafitantambo iyawiwara'a timénaumne. Manikómó súmba Émbaramu iyámpói ímbo ma'ánkaronka'a mináái simámena ⁶ moórá-aaiwara'a séna enaisaafitantambo iyawi fi'on-kwaasiti marafá'á koméwasa umbai-kísáú tímésa sáwí'a uwátinkéwana sáwífa'-aatai 400 aatai tai'áina'a ⁷ sáwí'o uwátinkaiyawi sáwí-meyamba tíménda pósa enaisaafitantambo iyawi mimbárámá tuwésa maafá'á tésa ken-ímáyáá mósá maránááwe séna ⁸ mináái naaófá'á Manikó Émbaramun tafena séna ánaaemba maambárámá enkwárá enaisaafitantambo iyawiwara'a timénaumne siyáimba mináái símai kááísamarena póna túma kárámai araenáemba uwo Manikó siyáiyé.

Súwana Émbaramu ména Áísáakimba ma'ankéna afakaumboé-kanaa maisuwéna áuma kárámai araenáemba uwánkowana Áísáaki óraa'a éna Yékopumba ma'ankéna áuma kárámai araenáemba uwánkowana Yékopu óraa'a éna sisamaifakemba kae'á kumbaimái-iyampoi matinkéna túma kárámai araenáemba uwátinkáfa'a kuráiyé.

⁹ Miyá uwátinkáfa'a kúwasa mináfáráwáinónnda tífákon-awí'a Yósepintafesa sésa sínaenkewi ímba kentáárá'á káráwiniye sésa tírumbá sáwí'a uwánkesa áí'maesa fi'on-kwaasiya'a mátinkesa óntamba máúwasa miwí Yósepimba áí'maesa wémesa Ísipi-marafa'a máánkówana Manikó wesé'a mérowana ¹⁰ umbai-kísáú amésa sáwí'o uwánkómbanifo Manikó wesé'a ména áwa'nai ena kawé'-ímáyáá uwánkena wení umbai-tántáá'á tai'ánkowana mimbárámá Ísipi-marafaken-kawaago Yósepini kawé'-ímáyáá awánéna séna Ísipi-marafa'a seyaafá'-wáásiyá'á kawé'-úmai káráwiye kesí moparáwínká'á miyán-owo súwana wemó súntemba úwana ¹¹ ánaaemba aawaimá téna Ísipi-marafa'e Kénaani-marafa'e seyaafá'-áémpá'á aawaimá tówasa tááisafe uwaná kentáá siwá'násomba tómbá ímba miwífimbá wérowana ¹² Yékopu séna Ísipi-marafa'a tómbá wéraiye-aaí isáúmpo koméyanoro séna áánintomba ti'marówasa koméyanúmaesa ¹³ tífowámpá'á tamérowana mintómbá tai'ówasa aneka'á kuwaná Yósepi miwisé'a tamaéna séna kemá Yósepi kentífáko úne súwasa pukáanesa siyáumne suwaná Ísipi-marafaken-kawaago Yósepini áwáuma iséna awaaisái tuwánówana ¹⁴⁻¹⁵ Yósepi awaaisái simátiména séna kesifombá kosimámiyana wení akúmbá ti'maena Ísipifa'a tiyó Yósepi siyé. Kosimáméro Yósepi súwana afowámá iséna wení akúmbá 75 waasi ti'maena Ísipifa'a kawé'-úmai komésa puwúwasa ¹⁶ ánaaemba miwí tisaafitomba tiyáántamba maimaésa témesa Sikémufa'o máutomba naaófá'ó Émbaramu Émon-anaankaken-kwaasi óntambo tímakom-barafa'a máutaraawe.

¹⁷ Énifo kentáá siwá'násomba Ísipi-marafa'a komésa sáwífa'-waasi agaiyáawe. Manikó Émbaramun tafena fasi'aén-áái séna Kénaani-marama enaisaafitantambo iyawi tíménaumne siyóntemba tíminda-kanaa ampáámbo únka'a ¹⁸ moóráwigo Ísipi-marafaken-kawaago Yósepimo naaófá'ó pukóntafena wení kísau-aaí ímba ísarowi póna ¹⁹ kentáá siwá'nása umbai-kísáú tíména maimái sáwí'a wéuwatinkowasa iyámpói máápa'a tiyúwówasa pukáawe.

²⁰ Iyámpóísomba puwúwana minkánááfimbá Mósesemba kawé'-óí'wárá'á-iyámpói ma'ánkarena anówama aúpá'á naaúmpa'a ánkárowana kaumbo-wíyómbá maisuwéna ²¹ máápa'a áí'maena múankárowana Ísipifaken-kawaagon-ayáámúnko awánómba aráái tówana kesáánine séna káráwiyowana óraa'a úwasa ²² Ísipifaken-kwaasi miwítí áwáuma simáma'maesa iyúwana Mósesé wéisená óraa'a éna wení kisaugowe wenááigowe kawé'á uráiyé.

²³ Mósese miyá éna kae'-wáái-áátái maisuwéna kesí waási Ísareri-waasi kotuwánánee séna kúmba ²⁴ Ísipi-waasigo Ísareri-waasigomba sáwí'a uwáankowana Mósese tuwánéna Ísareri-waasi áwa'nai ena Ísipi-waasigomba tufúwana puwúwana ²⁵ Mósese imáyáa éna séna Manikó minkísáúrátáféna iyáfasisinkaraimba pó'a Ísípifakemba Ísareri-waasi tí'mae'o kondá minkísáúsáfése ewé sénááwe siyáimbanifo Ísareri-waasi imba miyán-imáyáá uwaná ²⁶ Mósese kowaiyómba iyáfasinena kúmba Ísareri-waasi kaekó tiyóyana tuwánéna tiyótáinda-imayaa éna séna kae'náraiyo mimbórá-nóoraan-oyo tiyááyofo súwana ²⁷ aifa'ó ómbarenamo tiyón-kwaasigo Móseseamba famétuwena séna nááwa embá iyáfasinankaraisawa kentáási kawaái'a éwa aaisá wésimasimeno. ²⁸ Fénáimbo Ísipi-waasimo tufuwónanamo puwéwiyaintena kembá miyáwá inono súwana ²⁹ Mósese iséna inkaiséna wéme wémena Míndiyaani-marafa'a fi'on-kwaasiti marafá'a koména kae'-iyámpói matínkaraiye.

³⁰ Mósese koména kae'-iyámpói matinkéna ména kae'-wáái-áátái maisuwéna moórákanaa máásai-marafa'a wéwena Sáinai-omapa'a ewaa'ó wéronka'a kúwana káritaiyakemba iyá kéna imba mintái kówana Manikóni kísau-waasigo wiyómpakewi mimpímá mérowana mintái imba kówana ³¹⁻³² Mósese awánéna óraa'imayaa éna ewaa'á koména awánówana Manikó séna enaiwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Manikó úne súwana Mósese mináái iséna aiyayaankakemba tata'á úwana úwoifa'a kararówana ³³ Fasi'aénkó séna méraandafa'a ufaem-bárámá wéraipa'an-ifo kawel-máráfá'ó méraapa'an-ifo maambárámá sáwí'a ónafainifo aísamai ánáamba faútuwaao. ³⁴ Ísípifa'a kesí waási sáwí'ó wéuwatinkaawasamo ifi'ó wétaamba tuwánáunda pó'a túwa'nai ónaumpo iyáfasinena'a ai'márána wéme wéme Ísípifa'a kuré kesí waási Ísareri-waasi kótí'mae Kénaani-marafa'a waaó Manikó Mósese tafena siyáaye.

³⁵ Wembá Móseseamba Ísareri-waasi tínaeamba uwámesa sésa nááwa embá iyáfasinankaraisawa kentáási kawaái'a éwa aaisá wésimasimeno siyáawe. Siyáankwaasifana Manikó mináái siyáaye. Wembá Mósese tafena Manikóni kísau-waasi wiyómpakewi káritaiyakemba aai simámakaiye. Wembá Móseseamba Manikó kawáá-kísáú aména ai'marówana Ísípifakemba Ísareri-waasi kótí'maena Kénaani-marafa'a kuráaye. ³⁶ Wemá Móseseamba Ísípifa'a imbo awánon-kisau fi'on-kisau maúwasa sésa úwoi tí'mae kóuwo suwaná tí'maena kúmba nonkón-áwí'a nae-nóné supa'á wéna imbo awánon-kisau kawe-kísáú komaéna tí'maena kúmba máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái komérowana imbo awánon-kisau kawe-kísáú maimaéna iyáaye. ³⁷ Wemá Móseseamba simátimena séna Manikó kembó iyáfasisinkarainten-úmai ánaeamba moóráwigomba kentísaafitantambo iyawifinkemba iyáfasinankainiye. Manikón-aaimo simátimindawimba iyáfasinankainiye. ³⁸ Wemá Móseseamba máásai-marafa'o Manikóni waási Ísareri-waasimo méropa'a miwísé'a maéna kentáá síwá'násonete'a maéna Manikóni kísau-waasi wiyómpakewi wesé'a maéna Sáinai-omapa'a imérowana Manikóni kísau-waasigo wiyómpakewi Manikóni ámáamba simámuwana imbo tai'áin-aii simámuwasa simátima'maesa kuráanta wéisaumne.

³⁹ Mósese aaimó simátimumba kentáá síwá'ná imba iséna tínaeamba uwámesa Ísípifa'a tauweránae-imayaa uwaná ⁴⁰ ánaeamba Manikó Móseseamba áantowana omápa'a imérowasa Mósese awaaón-áwí'a Éronintafesa sésa Mósese Ísípifakembo síkaiwaisa nááfara kóuraiyo. Imbo awánáundafata kóurairo moórá-manikomba uwámakewata wenaaráisa wáéno sésa ⁴¹ óntantamba purunaka-aráákaamba úmaresa minkárol-mánikóni aaimoimá uwánkesa póima tufú'mai wénesa úmáron-tantaatafesa aaimo ésa tóni'a úmai wénowana ⁴² mindásafena Manikó ánaeamba uwátiyuwasa wiyóne aafáuwé otáfésa kesí

manikón-iye siyáawe. Mindásafena naaófá'á

Manikón-aaimo simátimakowi agaimaréna séna

Ísareri-waasisono. Máásai-marafa'a kae'-wáái-áátái mé'a póima tufú'mai wéne'a imba kentáfé'a isámae wé'ómbanifo ⁴³ kentí karo'-mánikóntáfé'a isámai wení ampantanámá maimaé'a wénowe. Minkárol-mánikón-áwí'a Mórókiye siyáawe. Okáántántáá'á úmake'a áwí'a Réfáániye wése'a to'maé'a wénowe. Minkárol-káel-mánikái úmare'a kesí manikówé karo'á sé'a áwí'a maimaé wéiyowe. Miyámó urántafe'a kentí marafákémbá ti'márána'a wéme'a moórá-marafa'a áwí'a Pépíróni-marafa'a koméranaawe

Manikón-aaimo simátimakowi agaimaréna siyáaye.

⁴⁴ Naaófá'á máasai-marafa'a Manikó Mósesemba aráánamena Manikóni naambó ampantasámbó iyamba maará ónááwe séna aráánamuwasa Manikómó süntemba miyándámbá úmai maimaésa máasai-marafa'a né'ómbaniye. ⁴⁵ Ánaemba miwí táánintomba kentáá síwá'násomba mindámbá taawiyáfúwana Yósúwa tí'maena Kénaani-marafa'o kúmba Manikó túwa'nai ena mimbárafá'ó méron-kwaasi watuwówasa kóuwasa kotafiyesa mindámbá minká'á mámaresa mérowana ánaemba Téfiti Ísareri-waasiti kawáámó méropimba mindámbá úwoi wérowana ⁴⁶ Téfiti kawé'-úmai mérowana Manikó aamoi uwánkowana Téfiti Manikómbá áisai ena séna eni naambá ónaum ína ónaumno. Emá Yékopuni Manikómá po ewé sina'ó é'a eni naambá ónaumne súwana ⁴⁷ Manikó séna emá ímba ínomo enááninko Soromoní kesí naambá íníye siyáimbanifo ⁴⁸ Manikó wiyómpa'o méraimba waásimo úmakaan-daumpa'a ímba méraiye. Mindásafena naaófá'á Manikónaaimo simátímakowi agaimaréna séna

⁴⁹ Fasi'aénkó séna wiyómpa'a káráwiye'a marará'á káráwiyumpo úmárénda-naumpa'a ímba úwoi marapá'á kumbénaumne.

⁵⁰ Kesáfé'a mintántáá'á seyaafá'á

úmakaumne Fasi'aénkó siyáíye

agaimaréna siyáíye Sítifeni siyáíye.

Sítifeni mináái simátimena aaimó isón-kwaasisafena simátimena séna ⁵¹ kembiwí tirunté'a wémare'a pó'a Manikóni aampa'ó ímba arááiwaén-kwaasiyaamba é'a Manikónaai isáámbanifo ímba isámai kawé'á wéowe. Kentíwá'násomba Manikóni Ufaenámútánkómbá tínaembo uwáme'ontemba kemá miyá wéowe. ⁵² Kentíwá'násomba Manikónaai simátíma'amaesa wéguwai seyaafá'-wáási sáwí'a uwátinkesa Manikóni kawekisáú-wáási kumíníye-aaimo simátimakowi tinkamuwasa pukáawe. Ánaemba wemá kumúwa'a pintaru'á úmai tufúwana pukáíye. ⁵³ Énifo wiyómpakewi Manikóni amáámba simátimakowa'a kembiwí isaraambanifo ímba isámai kawé'á uráawe Sítifeni siyáíye.

Sítifenimba óntantambo tufúkáan-ai.

⁵⁴ Sítifeni minááimó simátimumba aaimó isón-kwaasi áfááraumai tirunkó kási'a úwasa tíyántafesa uwaná ⁵⁵ Sítifenimba Manikóni Ufaenámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana wiyómpa'o awánómba Manikóni sámó kaimba wérowana Ísu Manikónayáánúrappa'a fasi'aén-áémpá'á mérowana Sítifeni awánéna ⁵⁶ séna awánaaro. Wiyómba tuwínkaa'-isaná Manikón-ayáánúrappa'a fasi'aén-áémpá'á Ísu waási úranko méraimba wéawiyaumne súwasa ⁵⁷ miwí wenáái ímba isánae sésa táaka'a awááesa óraaka'a aai sésa Sítifenimba tuwaantantésa ⁵⁸ ta'ótokesa taawiyá'amaesa naaókoni awáífa'á mátuwesa óntamba maiyésa tufúkáawe. Sítifentafesa karo'-ááimó siyáawi paákákén-únánkwátói faútúwówana ifó'-wáásigón-áwí'a Soro minúnánkwátói káráwiyowasa ⁵⁹ Sítifenimba óntantamba tufúwana Fasi'aénkónká'á inaifinkémbá séna Ísu Fasi'aénkóo kesimambá kumbáina'a púwóno séna ⁶⁰ arauntaumbá faiyéna óraaka'a séna Fasi'aénkóo sáwí'a wéuwasinkaafó miwí ímba anondáá sáwí'a uwátinkaa Sítifeni simásuwana pukáíye.

8

Soro Ísuni waási sáwí'o uwátinkarain-ai.

¹⁻³ Sítifenimbo tufúmba Sórón-arunko aamoi uráifo tuwímbai Manikónaaisafesa fasi'owí Sítifenin-áuma maimaésa máutesa óraa'-ifi'a towaná Soro Ísuni aampa'ó kuwái tinkantanae séna kúmba naaúmpimpakemba aarakwá'á kotafisímai ándáfa'a tíyupa'a kúwasa Yérúsaremufa'a Ísuni aampa'ó kuwái aifarí'ena sáwí'a uwátinkowasa wété uwasá aantá-waasi aantemba Yérúsaremufa'a mérowasa fí'on-kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási Yúndiyaa-aempa'e Sámériyaa-aempa'e wété uráawe.

Sámériyaafa'a áse-aaimo kosimátímakaan-ai.

⁴ Ísuni aampa'ó kuwái wété ésa Ísuni áse-aii kosimátíma'amaesa kuráawe. ⁵ Fírípi Sámériyaa-naopa'o kúmba kosimátimena séna Manikómó íyáfasinankaraiwai amu'maráúndawisaamo é'lo kunkáimba wemá Ísun-íye ⁶ Fírípi simátimuwasa

kawé'-úmai isówana ímba awánaron-kisau maúwasa awánowana ⁷ sáwí-amutamba tirumpimbó mérowisafena aai súwasa sáwí-amutamba wáa'a túmaesa kóuwasa waási kawé'-úmai mérowana tíyayaambo pukón-kwaasi asófatinkowasa kawé'-úmai mérowana

⁸ Sámériyaafaken-kwaasi áfááraumai tirunkó

kawé'á uráíye.

⁹ Sámériyaa-naopa'a moóráwígon-awí'a Sáimoni óraa'-waasi úne séna aítambá éna fíntó úmaena wéyuwasa táátafesa ésa ¹⁰ óraa'-waasiye úwoi-waasiye wemó úmba awánésa wenaráái waésa sésa Maníkóni fasi'aénkóe wení fasi'aénkóe'a awaiyarí'a uráiyé karo'á suwaná ¹¹ ayáátáák'a aítambá éna fíntó úmaena wéguwasa wenaráái waésa táátafesa uráafo ¹² ánaaemba Fírípi Maníkóni ásé-ai kosimátimena Manikó wení waásimo kawááin-kanaa kosimátimena Ísu Káraísitin-aii kosimátimuwasa isésa érai'e sésa timankúnkúmba uwaná Fírípi minákwá'a nombá maitinkówana ¹³ Sáimoniwara'a amankúnkúmba úntafena Fírípi nombá maiyankówana Fírípiye wénuwana ímbo awánón-kisau maúwana awánéna áátafena uráiyé.

¹⁴ Miyámó Sámériyaafa'o úmba Yérúsaremufa'a aantá-waasi mésa Sámériyaafaken-kwaasi Maníkóni ásé-aii isésa minááimó méta'otokaan-aii isésa Pítaante Yóninte tí'márówasarai wémesarai ¹⁵ Sámériyaafa'a komésarai Ísuni aampa'ó kuwáísáfésarai inañfinkémbá sésarai Maníkóni

Ufaen-ámútámbá maenááwe siyááye. ¹⁶ Fírípi nombó maitinkónka'a Fasi'aénkó Ísuntafena isámai nombá maitinkówana Maníkóni Ufaen-ámútámbá ímbo maiyónka'a pósarai Pítaae Yóniye inañfinkémbá sésarai ¹⁷ tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumúwasa maiyáawe.

¹⁸ Aantá-waasiyai tiyáámba ta'ótóróyana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbaúwasa máumbá Sáimoni awánéna fasi'aémbá méyámbaranáe séna Pítaante Yónintetafena séna óntamba maékai ¹⁹ mifási'áémbá símékaiyo. Kemá fí'on-kwaasi siyáámba ta'ótóróyana Maníkóni Ufaen-ámútánkó tirumpimbá kumbainkwae súwana ²⁰ Pítaa séna Manikó úwoimo wétimin-tantaatafe óntantamba méyánónae sénda po ení óntankwara ewará'á iyáfímbá tai'áyááye. ²¹ Manikón-aúranka'a ení imáyáa ímba arupíse ímbá pó maankísáú kenkáisi kísau ímba súwa'nai ínone. ²² Ení sáwí-imayaagomba ánaaemba uwáme Fasi'aénkómbá áisai inaná ení sáwí-imayaagon-anonnda maiyauwáiniye. ²³ Manikó ímba fasi'aémbá ámakaintafe enarumbá sáwí'a uwásinkaanana ení sáwí-imayaago óraa'a éna émbá ta'ótokaiye Pítaa súwana ²⁴ Sáimoni Pítaante Yónintetafena séna súwa'nai ekai Fasi'aénkómbá inañfinkémbá áisai iyana emó sénda misáwí-tántáákó ímba kempá'á tíno Sáimoni siyááye.

²⁵ Súwasarai Pítaae Yóniye Fasi'aénkón-aii simátimesarai Ísuwe'o né'óyan-aii simátimesarai Yérúsaremufa'a kónae sésarai aampa'á wéwesarai Sámériyaa-aempa'a naaó'-nao'a Maníkóni ásé-aii simátima'maesarai kurááye.

Fírípinte Ítíópíyaafaken-kwaasigonte-taai.

²⁶⁻²⁸ Mindárai Yérúsaremufa'a kuyaná Fírípi Sámériyaafa'a mérowana óraa'-waasigo Ítíópíyaa-marafakewi éna Ítíópíyaa-waasiti kawáá-íninkón-áwí'a Káándésini óntanka'o káráwiyowi Manikón-imáyáa éna Yérúsaremufa'a wéména Manikón-áwí'a mósá maréna kóuweréna wení táómpimba óraa-poigo tafísímaena nún-taómpimba kúmba Fasi'aénkóni kísau-waasigo wiyópakewi Fírípiintafena séna iyáfasine Yérúsaremufakemba Késaafa'o kon-ámpá'á waaó súwana iséna iyáfasinena minámpá'á wéména máásai-marafa'o kúmba Ítíópíyaa-marafaken-óraa'-waasi wení táómpimba wéwéna aúfáifimba toráumai awánéna naaófá'ó Manikón-aaimo simátimakowin-awí'a Áísaya agaimakón-aii toráumai awánómba ²⁹ Maníkóni Ufaen-ámútánkó Fírípiintafena séna wení táónkoni ewaa'á waaó súwana ³⁰ awaantanténa kúmba Áísaya agaimakón-aii toráumai wéawanowana Fírípi iséna áisai éna séna minááigóni áwáuma isaraano súwana ³¹ séna é'a moóráwigo simásimina'a isánaumpo kesí táómpimba iyátao súwana Fírípi mintáómpimba iyáténa imaúwana ³² mináúfáifínkén-áái torauséna séna

sipísipi áyáumo karánae owanamó ímbo wáá'ó tintembá minkwáásigó ímba aai siyááye. Sipísipi tufuwónae owanamó ímbo wáá'ó tintembá minkwáásigó ímba aai siyááye.

³³ Wenáwí'a múra tuwésa sáwí'a úmai aaifimbá maiyánkaraawe. Wení waási sáwí-kisau maiyésa tufuwówana marapá'ó mérain-kanaa tai'aráiyé. Mindásafesa miwítí sáwí-kisau ímba kanaa'á aforá simátiménaawe

agaimaréna siyááye. ³⁴ Ítíópíyaafaken-kwaasigo mináái toráusuwana Fírípimba áisai éna séna Manikón-aaimo simátimakowi náawantafenawa mináái siyááyo. Wesáfénawa siyái fí'owantafenawa siyááyo súwana ³⁵ Fírípi Manikón-aii aúfáifínkembo toráumaimo simámakainten-úmai Ísuni ásé-aii wésimaména ³⁶ aampa'á kuyambá nombó wéroka'a wésarai uyaná Ítíópíyaafaken-kwaasigo séna nombó wérainka'a maisinkáinkwae sé'a únana nóinkowa aambá fasiyíyo súwana ³⁷ Fírípi séna Ísumpa'o arumbó amé wenáásifafe

amankúkumbo ina'ó é'a nombá maiyánkáano súwana séna Ísu Káráisitintafe'a érai'a Manikón-áanimban-iyé sùne séna ³⁸ táombo to'mae kúwaintafena séna táomba ta'ótoraao súwana ta'ótowasarai Fírípiye Ítíópíyaafaken-kwaasigoe nompímbá kunkésarai Fírípi nombá maiyankéna ³⁹ iyúyana Fasi'aénkóni ámútanko Fírípimba kunáí'maena kóúwana Ítíópíyaafaken-kwaasigo awánómba ímba mérowana wení naaópa'a wéna aamoí uráiyé. ⁴⁰ Fasi'aénkóni ámútanko Fírípimba kunáí'maena Ásítóti-naopa'a máankowana Fírípi mináémpá'-náópa'a Manikóni áse-ai simátíma'maena Sísááríyaa-naopa'a kuráiyé.

9

Sóro Ísun-aisafena amankúkumbo uráin-ai.

¹ Minkánáá Sóro Fasi'aénkóni aampa'ó kuwáísáféna arumbá sáwí'a éna tínkamonaé símasima'a éna aifa'-ámáán-káwáágómpá'á ² koáisai ena séna aúfái agai-símína'a maimaé'a Támásikasi-naopa'o Yúndaa-amaan-daumpimpa'o méraan-kwaasiti óraa'-waasi mátimeno súwana ewé séna mináái agaimaréna séna Sóro Ísuni aampa'ó wiyawi saafá éna ta'óto'maena témena Yérúsaremufa'a ándáfa'a mátiyuwainiye séna agaimaréna súwana ³ Sóro mináúfái maimaé wéména Támásikasi-naopa'a ewaa'ó kúmba wiyómpakemba sámó kaimbá aafáyáuraan-tantaa'a tuwówana kuména aúgáyáagaya úwana ⁴ tanaa fówana aaióg aantemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéno súwana ⁵ séna emá nááwa séno súwana kemá Ísu sumpo kembá sáwí'a uwásinkaampo ⁶ iyáfasine Támásikasi-naopa'a koménana moóráwigomo síndantemba miyán-owo súwasa ⁷ Sóroelo kun-kwáásí ímba aai sumbá mésa ímba waási ane'a awánésa aaimó sún-aantemba isówana ⁸ Sóro iyáfasinomba aúramba ímba kawé'-úmai awánówasa waási ayáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a máánkarowana ⁹ kaumbo-nó'wáámbá waéna ímba aúramba awánéna tóné noné ímba naráiyé.

¹⁰ Sóro kaumbo waúwana moóráwigo Támásikasifa'a ména Ísuni aampa'ó kúwain-awi'a Ánánáyasi aúramba aréna kaainkáámbá awánómba Fasi'aénkó simáména séna Ánánáyasiyo súwana oó Fasi'aénkóo kemá úne súwana ¹¹ iyáfasinema aampa'á waaó. Minánkón-áwí'a arupísemo uráin-ampa'a kuré Yúndasini naaúmpa'a wée moóráwigo Táásási-naopakewin-awi'a Sóromba koawánaao. We inai wésíye. ¹² Kaainkáámbá awánarainka'a moóráwigon-awi'a Ánánáyasi téna ane'a ta'ótórásana aúramba kawé'-úmai awánaraiye Fasi'aénkó súwana ¹³ Ánánáyasi séna Fasi'aénkóo sáwífa'-waasi wenáái simásímakaawe. Yérúsaremufa'a ení waási sáwí'o uwátinkarain-ai simásímakaawe. ¹⁴ Aifa'-ámáán-káwáágó aúfái agaimái ámisana en-ímáyáámó mósá maráán-kwaasi ándáfa'o tiyuwáindasafena Támásikasifa'a tiyáiyé súwana ¹⁵ Fasi'aénkó séna kesí kísau áménana kesáái kosimátin-tasimatimba fí'on-daopaken-kwaasiye kawáá-wáásíyé kesí waási Ísareri-waasiye kosimátin-tasimatimba ínifo iyáfasine wempá'á winaná ¹⁶ kesí kísau Sóro wémainasa waási sáwí'a uwánkanaawe. Mindásafe'a ke aráánamenaumne Fasi'aénkó siyáiyé.

¹⁷ Súwana Ánánáyasi iséna wéna sún-daumpa'a iyéna Sóro ane'a ayáámba ta'ótorena séna Sóroo kesí waásiyo. Aampa'á wéte Fasi'aénkó Ísumba awánaraandawi si'maráisa'a túne. Aúramba kawé'-úmai awánenana Manikóni Ufaen-ámútánkó arumpimbá óraa'o uwánkaindasafena si'maráisa'a túne súwana ¹⁸ Sóron-aúrampinkemba aerambá tákúwana aúramba kawé'-úmai awánéna iyáfasinowana Ánánáyasi nombá maiyankówana ¹⁹ tómbá násuwena áúgoma kawé'á uráiyé.

Sóro Támásikasifa'o simátímakain-ai.

Sóro Támásikasifa'a tuwímbai-no'waamba waéna Ísuni aampa'ó kuwáísé'a ména ²⁰ minúwóiyáán-úwana ámáán-daumpa'a iména Ísun-ai simátiména séna érai'a Ísu Manikón-áanimban-iyé súwasa ²¹ wenáái ísón-kwaasi táátafesa ésa moórá-mora-waasi tísai-ísai esa sésa Yérúsaremufa'a Ísun-imayaamo mósá maráán-kwaasi tínkamemayain-kwaasin-iyé. Ísun-imayaamo mósá maráán-kwaasi tí'mae ándáfa'a ámáán-kawaa-waasiyo'o mátkanae séna maanká'ó tiyáin-kwaasin-iyé. Ísumpa'a téna méraiye sésa táátafesa uráawe.

²² Suwaná Sóro óraaka simátíma'mae iyéna séna érai'a Manikómó iyáfasinankaraiwaimba amu'maráúndawisa Ísun-iyé séna wenááigo iyúwasa Támásikasifaken-Yúndaa-waasi isésa wembá ímba anondáá simámakaawe.

²³ Ímba anondáá sumbá sáwífa'-no'waamba

waésa túwaandu ésa Sóromba tufuwónae sésa ²⁴ tufuwíyanesa nó'waane wáawáiyé Támásikasi-naokoni óntan-kusaigoni aumépa'a mésa ontará'á takaráwi-karawi wéuwana moóráwigo iséna tufuwónae-aaimo sumbá kosimámuwasa ²⁵ moórá'-no'waamba Ísuni aampa'ó kuwáí Sóromba áí'maesa pofafimbá fáitumaresa óntan-kusaigoni afaapimbá túsúswesa ándára'a ta'ótoresá tówówana kumémena marap'á múra tuwéna kóuraiye.

Sóro Yérúsaremufa'o komérain-ai.

²⁶ Sóro Yérúsaremu-naopa'a wémena wéna séna Ísuni aampa'ó kowisé'a méranae'a túne súwasa miwí sésa Ísun-ai ímba ísaraiwai karo'á siyé sésa wenáaroí inkáísúwana ²⁷ moóráwigon-awi'a Páánápáasi Sóron-ai iséna kawé'á úwana áí'maena aantá-waasifa'a wéna Sóron-ai kosimátimena séna Sóro Támásikasi-ampa'ó wéwenamo Fasi'aénkómbó awánówana aaimo simámakain-ai simátimena Sóro Támásikasi-naopa'ó Ísun-aaimo óraaka'lo simátima'maenamó kuráin-ai simátimuwasa ²⁸ isésa érai'e suwaná Sóro miwisé'a ména Ísuni fasi'aémbá wérowana Yérúsaremu-naopa'ó Ísun-ai óraaka kosimátin-tasimatin-ena ²⁹ fi'on-Yúnda-waasi Kíríki-waasi-taifinkembo sun-kwáási simátimuwasa aai wesimán-kwesiman-esa tufuwónae sésa ³⁰ sumbá Ísuni aampa'ó kuwáí isésa Sóromba áí'maesa wémesa Sísáariyaa-naopa'a máankesa sésa Táásási-naopa'a waaó sésa ai'márówana mindáópa'a kóuraiye.

³¹ Kóúwasa Ísuni aampa'ó kun-kwáásimó tínkamumba étínkówasa aáno úmai wempa'á mésa Yúndiyaa-aempa'e Kárirí-aempa'e Sámériyaa-aempa'e Ísuni aampa'ó kuwáí aáno úmai wempa'á mérowana Manikóni Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa fasi'ámai mésa Ísun-ai simátimuwasa isésa érai'e sésa sáwífa'-waasi-i'a ésa Fasi'aénkón-áwí'a mósá marésa wenáísamaifimba méraawe.

Pítaa Ríndaa-naopa'lo kuráin-ai.

³² Pítaa naaó'-nao'a wémena Manikóni waási tuwánáindasafena Ríndaa-naopa'lo kúmba ³³ moóráwigon-awi'a Íniyasi ímba aintamai wémena afakaumboé-aatai naaúmpa'-aantemba maé'mae'a wéuwana ³⁴ Pítaa awánéna séna Íniyasiyo Ísu Káráisiti asófankaifo iyáfasinke ní wandaai fawasaáo súwana iyáfasinkwena kúwasa ³⁵ Ríndaa-naopakemba waasiye Séróni-naopakemba-waasiye seyaafá'á awánéna Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

Pítaa Yópaa-naopa'lo kuráin-ai.

³⁶ Yópaa-naopa'a moórá'-inikon-awi'a Tápítaa Kíríki-waasi-taifinkemba mináwí'á Tókáasiye wésewe. Wemá Ísuni aampa'ó kún-inimba aasiyaási kawé-kisáú wémaena moparáwimbá ímbo makón-kwaasi túwa'nai úwaimba ³⁷ áí'a úwana puwúwasa wenáuma nombá pé'ankesa máinkesa afófumayaataan-ampa'a móankaraawe. ³⁸ Yópaa-naopakemba Ríndaa-naopa'a ewaa'á pósa Yópaafaken-kwaasi Ísuni waási Pítaa Ríndaafa'lo taméron-ai isésa kae'-wáási ti'márówasarai Pítaamba kosimámesarai sésa awaantanté kempátá tiyó sésa si'marááwakai túye suyaná ³⁹ Pítaa iyáfasinena mindáraise kúwasa áí'maesa minínimbá puwúwasa matuwé méron-daumpa'a afófumayaataan-daumpa'a iyúwasa Pítaampa'a keto'-ínintómbá tatúwaandu urésa ifi'á tésa sésa Tókáasi ímba pukáinka'lo farú-simakain-unankwatoiyé sésa aráánámúwana ⁴⁰ awánéna séna máápa kárúwaoro súwasa kúmúwana Pítaa kífaena Fasi'aénkómpá'á inaí simásuwena méwae'mai minínimbá awánéna séna Tápítao iyáfasinao súwana aúramba éna Pítaamba awánéna iyáfasinena mérowana ⁴¹ Pítaa kóisáuwankena Ísuni aampa'ó kun-kwáásiyé keto'-íniné táántowasa aúmó arómbe iawánéna ⁴² Yópaa-naopa'a kosimátima'maesa kuwasá isésa sáwífa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankunkúmba uwaná ⁴³ Pítaa Yópaa-naopa'a sáwífa'-no'waamba waéna moóráwigon-awi'a Sáimoni wení naaúmpa'a mérowana minkwáásigó waan-ásisambo wení kisaumo maún-kwaasigoni naaúmpa'a méraiye.

10

Pítaa Kóniriyasini naaúmpa'lo iyáin-ai.

¹ Sísáariyaa-naopa'a moóráwigon-awi'a Kóniriyasi ména Rómufakemba sáwífa'a 100 i-waasiya'lo káráwiyowi mérowasa miní-wáási túwí'a Ítáári-i-waasiye sésa uwaná ² Kóniriyasi Manikón-aaisafena fasi'ámai ména wení akúnté'a Manikón-ímáyáá éna áwí'a mósá maréna Yúnda-waasimo ímbo moparáwimbó makón-kwaasi túwa'nai éna Manikómpá'á inaí símaena iyúmba ³ moórá'-kanaa fenómpinka'a inaí wésuwana Manikóni kisa-waasigo wiyómpakewi aúranka'a paapé úwana kawé-úmai awánówana séna

Kóníríyasiyo súwana ⁴ áá'a úwana aúramba afuwéna séna Fasi'aénkóo nóran-aiiya simásiminewa sénó súwana emó inaimó séndawíye waásimo túwa'nai óndawíye Manikón-aúranka'a kawé'ó óndasafena Manikó en-ímáyáá imbá pó ⁵ ení waási ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwígon-awí'a Sáimoni Pítaamba koaiyáaro. ⁶ Wení araámáó Sáimoni naaúmpa'a ména minkwáásígó waan-ási-kisaumo máin-kwaasigoni naaúmpa'a uwi-nónkóni áwáifa'-naumpakemba koaiyáaro ⁷ simásuvena áwiyokuwana Kóníríyasi wení kisaumo máún-kwaasifinkemba kae'-wáásiyáiyé moórá-i-waasi Manikón-ímáyáá mósá marówinte'a miyáumai-waasiyau táántowasa ⁸ tuwaná wiyómpakewimo simámakon-aii simátimena séna miyáumai Yópaa-naopakemba koaiyáaro séna ti'mákaiye.

⁹ Ti'marówasa aampa'á kówaesa wémesa Yópaa-naopa'a ewaa'ó kumbá wááwái Pítaa naan-afófora'a iména Manikómpá'á inai wésuwana ¹⁰ áái tówana tómbá nánae súwasa tómbá wéagauwana kaainkáámbá awánómbe ¹¹ wiyómba tuwínkaa'-úwana mimpínkémbá óraa'-ampanta éiyain-araíya'a ta'ótoresa túwówana kuménama marapá'á kumúwana awánómbe ¹² minámpántáímbá wai-waane póíye iyaankafayaané numawé fi'o-fi'on-kwai-waane mérowana ¹³ aaiígó aantemba séna Pítaaó iyáfasinke tufú'mai agandaáó súwana ¹⁴ Pítaa séna Fasi'aénkóo ímbanifo kentáási ámaámba Yúndaa-waasisa miyántántá'á aambá fá'i'makaawata póta ínta wénaumne súwana ¹⁵ minááiígó aantemba aneká'á séna Manikó kawé-tántá'á'émó siyáin-tantaatafe ímba aambá fá'i'makaawe siyó súwana ¹⁶ kaumbo-í'a kaainkáámbá awánówana wiyómpa'a minámpántá iyáiyé.

¹⁷ Iyúwana Pítaa minkááinkáán-ááiígóni áwáuma nórawa'iyó súmba Kóníríyasimo ti'marón-kwaasi Sáimoni niaambá taawánéna ontará'á tamésa ¹⁸ táántesa sésa Sáimoni Pítaa maandáumpará méraiyo suwaná ¹⁹ Pítaa minkááinkáán-ááiígóni áwáuma saafá úwana Manikóni ámutanko séna kaumbo-wáási embá ayaafái úmaesa tefo ²⁰ iyáfasine kumuwo. Kemá ti'maróúnasa tefo ímba kae'-ímáyáán-uwó. Úwoi miwisé'a waaó súwana ²¹ Pítaa kuména minkwáásísáféna séna wésiyaafaa-on-kwaasi úmpo nóntafera wésiyaafaaó súwasa ²² kentáási kawáágón-awí'a Kóníríyasi si'maráisata empátá túne. Wemá kawé'-wáási Manikón-ímáyáá éna áwí'a mósá maráisasa pósa Yúndaa-waasi seyaafá'á wentáfésa kawé'-wáásiyé wéséwe. Moóráwigo Manikóni kisaum-waasiyó wiyómpakewi kusimáména séna ti'márénasa Pítaamba Yópaa-naopakemba koaiyéwana empá'á téna aai tasína isaaó sisatá túne suwaná ²³ Pítaa ti'maena naaúmpa'a tinkówasa wáumba aafáyáara'a Pítaa iyáfasinéna miwisé'a kuráiyé.

Miwisé'a kúwasa Yópaa-naopakemba Ísuni aampa'ó kun-kwáási tuwímbai awíyo'maesa ²⁴ aampa'á kówaesa wémesa Sísáariyaa-naopa'o kumbá Kóníríyasi wenamáaraawe wení waásiye táántowasa tatúwaandu urésa Pítaamba amu'makówana ²⁵ Pítaa Kóníríyasi niaambó wéronka'a ontará'á kúwana Kóníríyasi aamoi éna óraakon-íye séna aisamaifimba kifauwana ²⁶ Pítaa séna emó óndanten-kwaasi úmpo iyáfasináao séna iyáfasinakéna ²⁷ aai simáma'maena Kóníríyasiye'a naaúmpa'o iyúmba sáwifa'-waasi túwaandu urómba ituwánéna ²⁸ séna kentáási ámaámba ísaraawe. Yúndaa-waasisa fi'onkaa-waasisé ímba moórárata taankarótámáisa wénaumne. Miwíti naaúmpata ínta wégundarata Manikó aráásiména seyaafá'-wáási ímba sáwí-waasin-owe siyáisa'a awánaraunda póta ímba sáwí-waasiyemo sendá úwoi kawé'-úmai ménaumne. ²⁹ Mindásafesa saántaamba ímba a'áo súnda túmpo nóntafera saántaraao Pítaa súwana ³⁰ Kóníríyasi séna éiyain-do'waamba waé'a káfékaamba fénáímpinka'a kesí naaúmpa'a inai súwana minúwóiyáámbá moóráwigo sámo kain-únánkwátói uréna súranka'a kumbéna ³¹ séna Kóníríyasiyo emó inaimó sémo waási túwa'nai éma Manikón-aúranka'a kawé'ó óndasafena Manikó en-ímáyáá imbá pó ³² ti'márénasa Yópaa-naopa'a moóráwígon-awí'a Sáimoni Pítaamba koaiyáaro. Araámáó Sáimoni naaúmpa'a méraiye. Waan-ási-kisaumo máin-kwaasigoni naaúmpakemba uwi-nónkóni áwáifa'-naumpakemba koaiyáaro súwa'a ³³ minúwóiyáán-úmai ti'maróúnasa embá koaiyáawa kawé'-úmai téne. Kesáá Manikón-aúranka'a túwaandu éta Fasi'aénkó simámakain-aii simásiminkwae séta amu'makáunasa téne Kóníríyasi siyáiyé.

Pítaama simátimakain-aii.

³⁴ Kóníríyasi súwana Pítaa séna káfé'a wéisaumne. Érai'a Manikó ímba Yúndaa-waasi aantemba wégarawífo ³⁵ seyaafá'-áémpákén-kwáási Manikón-aúranka'a arupise úmai kawé'-úmai méraawi Manikó miwí aamoi wéuwatinkaiye. ³⁶ Manikó Ísu Káraísitimba ai'marówana Ísareri-waasisafena ásé-aii simátimakaimba é'a ísaraawe. Ísu Káraísiti seyaafá'-wáási Fasi'aénkón-íye. Minásé-áaisáfésa érai'emo siyawi tirumbá kawé'-úmai wempa'ó méraiyaamba ³⁷ kemá ísaraawe. Yóni simátiména séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá'á té'a nombá maenááwe siyáimba Ísun-aii aifa'á

Káriri-aempakemba tiyéna Yúndiyaa-marafa'a wété uráiyé. ³⁸ Ísu Násaretifakewin-
 aai isaraawe. Manikó weni Ufaen-ámútámbá Ísumba ámakowana wempímbá óraa'a
 uwánkowane Manikó fasi'aémbá aména wesé'a mérontafena naaó'-nao'a kawé-kísáú
 wété éna waántáwankomo ta'ótoron-kwaasi kawé'á uwátinkáfa'a kuráiyé. ³⁹ Yúndiyaa-
 marafa'a Yérúsaremu-naopa'a kísau maiyáimba awánaraumne. Wembá aaraa-táiyá'á
 aiyáyaampimba tufúsinarowana puwéna ⁴⁰ kaumbo-kánáá maisuwówana Manikó Ísumba
 pukómpinkemba iyáfasinarkowane paapé únta kesúrandesa awárampo ⁴¹ ímba seyaafá'-
 wáási awánaraawe. Manikó simátíméromo siyáinta Ísunta awánéta pukómpinkembo
 iyáfasinonka'a tóné noné weséta naráumne. ⁴² Ísu óraaka'a simásimena séna Manikó
 imáyáa siména pukén-kwaasiye túmó arén-kwaasiye aafimbá maitinkáinone siyé
 simátíméro Ísu siyáiyé. ⁴³ Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowi Ísun-aai simátimesa
 sésa wenáásafesa timankúnkúmbo iyawi Ísuni fasi'aénká'á Manikó miwítí sáwí-imayaa
 maitiyuwáiniye naaófá'á siyáawe Pítaa siyáiyé.

⁴⁴ Pítaa mináái simátimuwana wéison-kwaasifimba Manikóní Ufaen-ámútánkó
 miséyááfápímbá kumbéna ⁴⁵⁻⁴⁶ Manikóní Ufaen-ámútánkó kumúwasa fi'o-fi'on-
 aafinkemba Manikón-áwí'a mósá márówasa Yúndaa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási
 Pítaa-iyaise'a Yópaafakembo tuwáiyé táatáfesa ésa sésa Manikó fi'onkaa-waasiwara'a
 weni ámútamba úwoi wétimiye sésa táatáfesa uwaná Pítaa séna ⁴⁷ Manikó weni Ufaen-
 ámútántáámó simakaintenta miwíwárá'á wétimimba póta nombó maiyamba ímba aambá
 faiyónaumpo úwoi nombá maenááfo ⁴⁸ maitinkáaro súwasa Ísu Káráisitintafesa ísámai
 nombá maitinkówasa Pitaantafesa sésa tuwímbai-no'waamba keséta wainone suwaná
 miyá uráiyé.

11

Yérúsaremu'á Pítaamo simátimakain-aai.

¹ Fí'onkaa-waasi Ísun-aai isésa ta'ótokaawemo sumbá aantá-waasiye Ísuni aampa'ó
 kuwáí Yúndiyaa-marafaken-kwaasiye mináái isésa mérowana ² Pítaa Yérúsaremu-naopa'a
 kúwasa tuwímbai-waasi aaisambá aéesa Yúndaa-waasi túma kárámai araenáembo
 wéontemba fi'onkaa-waasiwara'a miyá orómó siyón-kwaasi Pítaamba aaisambá aéesa
³ sésa emá fi'onkaa-waasi naaúmpa'a iwaé ímbo túmo kárámai araenáembo úmakaan-
 kwaasiti naaúmpakemba tómbá imandaráne suwaná ⁴ Pítaa seyaafá-tántáá'ó uráimba
 simátimena ⁵ séna Yópaa-naopa'a mé'a Manikómpá'á inaimó séwándara'a kaainkáámbá
 awánááwanana wiyómpakemba óraa'-ampanta éiyain-araiya'a ta'ótoresá túwówana
 kuména méraawandara'a kumúwa'a ⁶ mimpímbá afuwé'a awánááwanda póiyé wai-
 waane iyaankafayaané numawé mérowa'a awánááwanana ⁷ aagíó aantemba séna
 Pítaaó iyáfasinke tufú'mai agandaaó súwa'a isé'a ⁸ sé'a Fasi'aénkóo ímbanifo ken-
 táási amáámba miyán-tántáá'á aambá fáí'makaawata póta ímba wénaumne séwánana
⁹ minááiagó aantemba aneka'á séna Manikó kawé-tántáá'é siyáin-tantaatafe ímba
 aambá fáí'makaawe siyó súwa'a ¹⁰ kaumbo-í'a kaainkáámbá awánááwanana wiyómpa'a
 mináarpántá iyáiyé. ¹¹ Minúwóiyáámbá Sísááriyaafakemba kaumbo-wáási kentáá'a
 ti'marówí tumbá ¹² Manikóní ámútanko simásimena séna ímba kae'-ímáyáá indá miwísé'a
 waaó súwa'a kówánasa Yópaafakemba maankwáási afa'móræe-waasi Ísun-aaimo isááwi
 suwiyórowata Sísááriyaa-naopata Kóniriyasini naaúmpata kówánana ¹³ simásimena séna
 Manikóní kísau-waasigo wiyómpakewi kesí naaúmpa'a kumbéraisá'a awánáúnana séna
 ti'maréna Yópaa-naopakemba moóráwígon-awí'a Sáímoni Pítaamba koaiyéwana ¹⁴ téna
 aái tawésimatimina'a ewárá ení akúnkwará'á seyaafá'á wésewana Manikó sáwí'o
 úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye wiyómpakewi siyáiyé Kóniriyasi
 súwa'a ¹⁵ aái wésewanana Manikóní Ufaen-ámútánkó aifa'ó kentááfímbó kunkáintemba
 miwífímbá miyá úwa'a ¹⁶ awané'a moórá-aai sáaka'a makáumne. Ááema Fasi'aénkó séna
 Yóni nombó maitinkaraimbanifo Manikóní Ufaen-ámútánkó kuména kempímbá óraa'a
 uwátinkainiye Fasi'aénkó siyáin-aai sáaka'a makáumne. ¹⁷ Énifo kesáá Fasi'aénkó Ísu
 Káráisitín-aaisafeta simankúnkúnta ówánanasa Manikó weni ámútamba simakaintenta
 fi'onkaa-waasi miwí miyá owa'á awánaraumpo kemá Ísuni kísau-waasi pó'a nombó
 máúmba ímba aambá faiyówánasa úwoi nombá maiyáawe Pítaa súwasa ¹⁸ mináái isésa
 aaisambó áúmbe ifátuwesa Manikón-áwí'a mósá marésa sésa Manikó miyá éna ímba
 Yúndaa-waasi aantemba aaisá wésimasimifo fi'onkaa-waasiwara'a wésimatimisasawara'a
 miwítí sáwí-imayaa tínaaemba uwámesa Manikómpá'á tésa aú'á úmai maé'mae'a ónááwe
 siyáawe.

Ántiokufakemba Ísuni waási-taai.

¹⁹ Ááema Sítifenimba tufúwana puwúwasa fí'on-kwaasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási sáwí'a uwátínkówasa wété uráamba tuwímbai Fínisiyaa-marafa'a kuwasá tuwímbai Sáiparasi-marafa'a kuwasá tuwímbai Ántioku-naopa'a kuwasá miwí minkáúmbó-márafá'ó méron-kwaasi Yúndaa-waasi aantemba Ísun-aaí kosimátimesa ²⁰ miwífínkémhá tuwímbai Sáiparasi-marafakewi tuwímbai Sáiríni-marafakewi miwí Ántioku-naopa'o koméronka'a Yúndaa-waasiye fí'onkaa-waasiyewara'a Fasi'aénkó Ísuni áse-aaí kosimátimuwana ²¹ Fasi'aénkóni fasi'aémbá miwisé'a wérowasa sáwifa'-waasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'á tiyáawe.

²² Ántiokufaken-kwaasi Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba ésa wempá'ó tiyáan-aaí suwasá Fasi'aénkóni waási Yérúsaremufa'o méron-kwaasi mináái isésa Páánápásimba ai'márówana Ántioku-naopa'a wémena ²³ koména Manikó kawé'ó uwátínkaromba tuwánéna aamoí éna óraaka simátiména séna kentirumbá fasi'ámai Fasi'aénkóntáfé'a méraaro séna ²⁴ Páánápási kawé'-wáási úwana Manikóni Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Fasi'aénkómpá'á amankúnkúmba fasi'ámai éna aaí simátima'maena iyúwasa sáwifa'-waasi isésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

²⁵ Uwaná Páánápási Sóromba ayaafái úmaena Táásási-naopa'o kúmba ²⁶ koawánéna koái'maena Ántiokufa'a tésarai moórá-aatai tamaisuwésarai Fasi'aénkóni waásise'a mésarai sáwifa'-waasi tatúwaandu untembá Ísun-aaí simátima'maesarai iyúyasa Ísuni aampa'ó kuwáásáfésa sésa Káráisitini waásiye suwaná aifa'á Ántiokufa'a mináái paapé uráiyé.

²⁷ Mináái paapé úwana minkánáá tuwímbai Manikón-aaimo simátimakowi Yérúsaremufa'a tuwésa wémesa Ántiokufa'a kuwaná ²⁸ miwífínkémhá moóráwigon-awí'a Ákápási iyáfasinena Manikóni ámútanko wesé'a mérowana séna óraa'-aawai seyaafá'-áempá'á táiniye siyónka'a póna ánaaemba Rómu-kamaniti kawáágón-áwí'a Kíróndiyasi méronka'a minááwái paapé uráiyé. Ákápási mináái súwasa ²⁹ isésa Ísuni aampa'ó kuwái moórá-mora sésa óntamba túwaandu úmai Ísun-aaimo isááwi Yúndiyaa-marafa'o méraan-kwaasi timénae sésa ³⁰ miyá ésa minóntámbá Páánápásinte Sóronte tímúwasarai maimaésarai wémesarai Fasi'aénkóni waásiti óraa'-waasi mátimakaaye.

12

Aneka'á sáwí'o uwátínkaraan-aaí.

¹ Minkánáá Érotin-anáwainko araámáó Éroti Yúndaa-waasiti kawáágó ména Ísuni aampa'ó kuwái tuwímbai sáwí'a uwátínkena ² moóráwigomba ai'marówana Yóni awaaóton-áwí'a Yémisimba kota'ótokena anuwarambá kambisásuwowana puwúwasa ³ Yúndaa-waasi aamoí uwaná Éroti awánéna aamoí uwásinkaiwae séna moóráwigomba ai'marówana Pítaamba kota'ótokaiye. Yúndaa-waasi ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa Pítaamba kota'óto'maena ⁴ ándáfa'a máánkowasa siyáánkain-úmai afa'mórée-i-waasi wenká'á káráwiyowasa éyain-eiyain-kwaasi kóyáaka-tayaaka úmai káráwiyowasa Éroti séna Manikó Yúndaa-waasi tiyóntaimo í-tánón-kánáá tai'áina'a Pítaamba ái'mae'a Yúndaa-waasi túranka'a aafimbá maenké'a tufuwónaumnemo súmba ⁵ Pítaa ándáfa'a mérowasa Fasi'aénkóni waási Fasi'aénkómpá'á inaí simai Pítaamba áwa'nai uráawe.

Pítaamba ándáfakembo faú'ánkarain-aaí.

⁶ Inaí sésa Pítaantafesa isámai áisai uwaná aafáyáraamba Éroti Yúndaa-waasi túranka'a Pítaamba aafimbá maiyankánaumne súwana káfé'-no'waanakaamba Pítaamba aiyáaanka'a kárá'umakesa kae'-i-wáási séfasefa'a mérowana Pítaa aùn-kwaigúwasarai kae'-i-wáási ontará'á káráwiyoyana ⁷ minúwóiyáámbá Fasi'aénkóni kísau-waasigo wiyómpakewi kumúwana ándá-naumpa'a sán-kówana Pítaan-ayóiyá'á tufuwéna aúsúwana iyáfasinowana séna úwoiya iyáfasinaao súwana Pítaa ayáámpinken-anda weyáárika'a faú'wena marapá'á kumúwana ⁸ wiyómpakewi séna ení á'wáánkau uré enaisamai ánáamba maimái uwó súwana miyá úwana ení paákákén-únánkwátói kuférenakai kesékai koyó súwana ⁹ Pítaa ándá-naumpakemba wenánaaemba kuména ímba waásin-iyé-imayaa uráifo kaaimbá awánáúmne-imayaa éna ¹⁰ i-wáásimó méron-ontara'a kúwáákesarai minkákémhá moórá-ontara'a i-wáásimó méron-ontara'a kúwáákesarai

minkákémbá ándáfakembo naaópa'o kónae owasamó titinkáán-ontara'a fasi'aén-óntará'á kúmúyana weyaárika'a tigúwasarai kuwákárúwesarai aampa'á kuyaná minúwóiyáámbá wíyómpakewi Pítaamba auwéna áwiyokuwana ¹¹ Pítaa imáyáa éna séna ímba kaaímbá awánáumpo érai'a Fasi'aénkó weni kísau-waasigomba ai'máráísana kuména Éroti sínkamine isaná ayáámpinkemba kuntafísuwaisa'a túne. Yúndaawaasiwara'a sínkamonaesamo ombá kuntafísuwaisa'a túne Pítaa siyáiyé.

¹² Pítaa minímáyáá uwásuwena Máriyaani naambó wéropa'a wéna Yóni-Máakaani anówani naambó wéropa'a kúwasa sáwífa'-waasi mindáumpá'á túwaandu ésa Pítaantafesa ísámai Fasi'aénkómpá'á inai wésuwana ¹³ mindánkóni ontamá paupau súwana moórá-arasí mindáumpá'ó kísau mo maún-arasigon-awi'a Róta ontará'á kuména ¹⁴ séna nááwa'ono súwana Pítaa séna kemá úne súwana Pítaan-amóísáumba iséna kunaamoí éna ímbo ontamó tiyankómba awaantanténa sáwífa'-waasi isimátiména séna Pítaa ontará'á méraiye súwasa ¹⁵ miwí sésa emá uwóí'a éma karo'á séne suwaná minárásígó anekal'á séna érai'a Pítaa ontará'á méraiye súwasa miwí sésa Pítaan-amankon-iyé ¹⁶ suwaná Pítaa ontamá óraaka'a paupau súwasa iséna ontá kuntiyésa awánomba wemá Pítaa úwasa táatafesa uwaná ¹⁷ káikarewa'a simátiméno simásuwena séna Fasi'aénkó ándáfakemba kembá si'maena aampa'á másiyuwaifo Yémisine Ísun-aaimo isáán-kwaasiye kosimátiméro Pítaa simátiména tiyuwéna fi'on-daopa'a kuráiyé.

¹⁸ Kúwasa aafáyára'a i-wáási Pítaambo káráwiyowi awánomba ímba mérowasa kantúmba marésa Pítaa nááfara kóurayo suwaná ¹⁹ Éroti iséna Pítaamba ayaafái oró súwasa ayaafái uwáása ifátuwowana Éroti miní-wáási aafímbá maitinkéna séna tínkamoro séna tuwímbai ti'marówasa tínkamuwasa púwúwana Éroti miyá uwásuwena Yúndiyaa-marafa'a tuwéna kuméména Sísáariyaa-naopa'a kumbéraiye.

Érotimo pukáin-aii.

²⁰ Éroti Sáindóni-naopaken-kwaasiye Táyaa-naopaken-kwaasiye áfááraumai aaisambá tiyúwasa minkáé'-náópaken-kwaasi tatúwaandu ésa sésa Érotimo káráwiyai-marafakemba kentáási tómbá wémaumne sésa mináái símai kawé'á ónae sésa Érotimpa'o tumbá weni naaka'ó káráwiyowin-awi'a Párásitasimba másimamuwana isówasa minááisámbá másimai tukáawe.

²¹ Minkákémbá Éroti óraa-kanaa úwana wenká'ó káráwiyowini unáánkwátói úmaena káráwiyowi maé'mae'lo úpa'a iména ayáátáá'-aai wésuwasa ²² Érotimba símai arumbá torésa sésa ímba waásigo sífó manikó siyé óraaka suwaná ²³ Éroti minááisáféna ímba Fasi'aénkó úmpo úwoi-waasi úne séna aúpá'á tuwówana manikóni kísau-waasigo wíyómpakewi tufúwana ufónkwanko arumbá unkutúwana pukáiyé.

²⁴ Puwúwasa Fasi'aénkóni waási Manikón-aii kosimátin-tasimatín-uwasá iséna érai'e sésa Fasi'aénkómpá'á tiyáawe.

²⁵ Ántiokufaken-kwaasi Yérúsaremufaken-kwaasisafesa óntamba timénaumne siyómba pósarai Páánápásiye Sóroe wétimuyana minkísáú tai'ówasarai ifó'-wáásigón-áwi'a Yóni-Máakaamba ái'maesarai Yérúsaremufa'a tuwésarai wémesarai Ántiokufa'a kurááye.

13

Manikó Páánápásiyente Sóronte kísau mo tímakain-aii.

¹ Ántioku-naopa'a Fasi'aénkóni waásifinkemba Manikón-aii wésimatimen-kwaasiye uwáitái'o un-kwáásiyé mésa moóráwígon-awi'a Páánápási úwana moóráwigo fafután-kwáásigón-áwi'a Símiyoni úwana moóráwigo Sáirini-marafaken-kwaasigon-awi'a Rúsiyasi úwana moóráwígon-awi'a Mánéyeni wemá Éroti kawáágóni naaúmpa'o maé'éiwai úwana moóráwigo Sóro úwana úmai mésa ² moórá-kanaa Fasi'aénkóni waási Manikón-ímáyáá mósá marésa tómbá ímba nésa inai aantembo sunká'á Manikóni Ufaen-ámútánkó simátiména séna Páánápásiyente Sóronte kesí kísaura'a iyáfasintinkaraumpo mindárai tiyúwáaro súwasa ³ tómbá ímbo nombá inai aantemba sésa Manikóni kísaurai máiwae sésa tine'á tiyáántamba ta'ótoresá ti'marówasarai kurááye.

Sáiparasi-marafa'o kosimátímakaayan-aii.

⁴ Manikóni Ufaen-ámútánkó Páánápásiyente Sóronte ti'marówasarai Yóni-Máakaamba ái'maesarai Ántioku-naopa'a tuwésarai Sérúsiyaa-naopa'a kumésarai uwi-nónkóni

afufumpim-bárafá'á áwí'a Sáiparasi-marafa'a kónae sésarai nompín-táomba ta'ótoresarai íyátesarai wémesarai ⁵ Sáiparasi-marafa'a Sárámisi-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kumésarai Yúndaa-waasiti ámáán-daumpimpa'a Manikón-aaí simátíma'maesarai kuyaná Yóni-Mááka túwa'nai úmaena kúwasarai ⁶ kawé'-áái simátíma'maesa marapá'á wémesa Péfosi-naopa'a kuwaná moóráwigo mindáoopa'a Yúndaa-waasigo ména wenáwí'a Pááyísási Kíríki-taafinken-awí'a Érimasi aitambá éna fintómó ún-kwaasi póna karo'á séna Manikón-aaí simátimundawí úne súwana ⁷ moóráwigo kámáni-kawaagon-awí'a Sésiasí-Porasi ména kawé'-ímáyááwará'-wáási póna Manikón-aaí isánae séna Páánápásinte Sóronte táántowana Érimasi aitambá éna fintómó ún-kwaasigo kámáni-kawaago aasiyaasi maé'mae'o úwai mérowana kámáni-kawaago Páánápásinte Sóronte táántowasarai tuyená Érimasiwara'á téna ⁸ mindárai-taai tasímai taráisuwana kámáni-kawaago Ísun-aaisafena amankúkumba ifó séna mindárai-taai tasímai taráisuwovana ⁹ Sóro moórá-awí'a Póro Manikóní Ufaen-ámútánkó wempímbá óraa'a uwánkowana Póro fintómó ún-kwaasigomba káá'a afuwéna ¹⁰ séna waántawankon-aráá'a po kawé'-ánkóní namuro-wáási éma seyaafá-sáwí-ímáyáágo empímbá óraa'a uwánkámiba po Fasi'aénkóní kawé'-ámbá sáwí'o úmae iyóndasafena ¹¹ káfé'a Fasi'aénkó ení méyámbá amína aúrumba kafi'wína tuwímbai-kanaa sámó káinda ímba awánáinne Póro súwana minúwóiyáámbá Érimasin-aúrampa'a kumeu'á uwágúwana siyáán-to'maesamo níyane séna waási tiyaafái úmae wénuwana ¹² kámáni-kawaago Fasi'aénkón-aaí iséna áatafena éna Fasi'aénkómó úmba awánéna séna Fasi'aénkón-aaí érai'-aain-iyé séna amankúkumba uráiyé.

Písíndiyaa-marafa'a Ántioku-naopa'o kurááyan-aaí.

¹³ Póro wesé'lo wénuwaise Péfosi-naopa'a tuwésa nompín-táomba ta'ótoresaa íyátesa wémesa Pámpíríyaa-marafa'a Pékaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba kúmúwana Yóni-Mááka tiyuwéna Yérúsaremufa'a kóuwasarai ¹⁴ mindárai marapá'á wémesarai Písíndiyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a wésarai Yúndaa-waasi ámáán-aaímo isón-kanaara'a Yúndaa-amaan-daumpa'a mara'á íméroyasa ¹⁵ aúfáifinkemba Manikóní ámáámba Mósesé agaimakómiba simátimesa Manikón-aaímo simátimakowí agaimakón-aaí simátímúwasa Yúndaa-amaan-kawaa-waasi moóráwigomba ai'márówana mindáraifa'a téna séna kentáási waásiyaiyo aaimó wérainakaimo ékai kentáási ímáyaá símai asésinkaakaiyo súwana ¹⁶ Póro íyáfasinena séna ísáaro. Kesí Ísareri-waasiye fi'onkaa-waasi Manikón-ímáyáámó mósá márááwiye ísáaro. ¹⁷ Naaófá'á Ísareri-waasiti Manikó kentáá síwá'násafena séna kesí waásín-owe súwasa fi'on-kwaasiti marafá'á Ísípi-marafa'a mésa sáwífa'-waasi agáúwana Manikó wení óraa-fasi'aemba wérontafena Ísípifakemba tí'maena ¹⁸ máásai-marafa'a mátinkowasa sáwífa'-aatai 40 aatai wénesa aasiyaasi Manikóntáfesa sáwí-ímayaa umbánifo Manikó miwíyá'á káráwiyena ímba tiyuwówasa ¹⁹ Kénaani-marafa'a afakaeté-marafaken-kwaasi moórá-mora úmai mérowana Manikó tínkambaena wéiyuwasa tuwímbai putásowana miwítí maramá maimaéna wení waási Ísareri-waasi mátimuwasa ²⁰ mimbárafá'á mésa sáwífa'-aatai 450 aatai maiyáawe.

⁴⁵⁰ aatai máúwana Manikó moórá-mora-waasi kawáá-kísáúrá'á iyáfasintinkafa'a kúwana Manikón-aaímo simátimakowin-awí'a Sámúwéri iyámauwasa miyán-káwáá-wáási tai'ásowasa ²¹ Ísareri-waasi Manikó ímba kentáará'á káráwiyinkwae sésa kentááfinkémbá moóráwigomo éna kentáará'á káráwiyiye suwaná Manikó séna Pénisaminin-andafakewi Kisin-ááninkon-awí'a Sóro káráwiyi-kisau mániye súwana minkísáú wémaena 40 aatai maisuwówana ²² Manikó minkísáú Sóropakemba Yésin-ááninkon-awí'a Téfitimba amúwana máúwana séna Téfiti kemó súndantemba wéfo aamoí uwánkaumne Manikó siyáiyé. ²³ Naaófá'á Manikó séna Téfitin-andafakembo ánaaembo iyáfasinankaandawí wemó éna Ísareri-waasi sáwí'o úmaimo mérémpinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye siyáimba Ísuntafena minérai'-áái siyáiyé. ²⁴ Ísu ímba seyaafá'-wáási túranka'lo paápé urónka'a Yóni nombó maitinkówí seyaafá'-Ísárerí-wáásísáféna simátimena séna kentí sáwí-ímayaa tínaembo uwámé'o Manikómpá'ó tiya'lo é'la nombá maitinkánaumne súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna ²⁵ wení kísau ampáánká'á tai'áine úwana simátimena séna kentí ímáyaágo kentáfé'lo nááwa'iyomo sembá wéamu'maraawi ímba kemá úmpo kesínaembo tándawí wemá óraako kembá iyáákaraifo wemó aaimó síndara'lo kemó sendá sáwí'an-iyé Yóni siyáiyé

Póro siyáiyé.

²⁶ Póro simátimena séna kesí waási Émbaramun-andafaken-kwaasiye fi'onkaa-waasi Manikón-ímáyáá mósá márááwiye isáaro. Sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawel-ámpá'ó métínkáimba kentáásáféna Manikó siyáye. ²⁷ Yérúsaremufaken-kwaasiye miwítí kawáá-wáásiyé sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawel-ámpá'á métinkainiyemo siyáin-ai Ísuntafesamo siyáamba ímba ímáýáa uráawe. Aasiyaasi-kánáá ámáán-aaimo isón-kanaa Manikón-aaimo simátimakowi agaimakón-ai aúfáifinkemba toráumai suwasá iséa Ísuntafesamo siyáamba ímba ímáýáa uráafo tufúwana pukáífo mináúfáifinkén-áái paapé uráiyé. ²⁸ Tufuwíyan-ambo saafá umbá ímba sáwí'a uróntafesa Páiratintafesa úwoi sésa tufuwínone siyáawe. ²⁹ Manikón-ai aúfáifimba Ísun-ai agaimakómba seyaafá'á miyá uwasá aaraa-táiyákémbá maimái óntan-aifimba máutamakowana ³⁰ Manikó pukómpinkemba iyáfasinankowana ³¹ ayáátááka'a moórá-mora-kanaa wení waási túranka'a paapé uráiyé. Ímbo tufúkónka'a Kárírifakemba Yérúsaremufa'a wesé'ó kuráawi pukómpinkemba iyáfasinenamo moórá-mora-kanaamo paapé urómba minkwáási awánésa sésa awánáúndasaawe isáúndasaawe Ísareri-waasi kosimátima'maeta kónae sésa kuráamba minkísáú paái wémaewe. ³²⁻³³ Páánápásiyekai minásé-áái simátímeyanekai túye. Manikó kentáá siwá'násafena miyá ónaumnemo siyáimba kesáámó méraunda-kanaafinta miyá éna Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankaraiye. Mináái imó agaimakón-aufaifimba kaepímbá agaimaréna séna emá kesáánimba óna'a

kesí kísaura'a ánkaraumne

agaimaréna siyáye. ³⁴ Manikó wembá pukómpinkemba iyáfasinankaraimba póna ímba aneka'á puwínana áuma kawáá'índasafena Manikó séna Téfitintafe sé'a érai'a kawel'á uwánkanaumne siyáundantemba embá kawel'á uwánkanaumne

Manikó siyáye. ³⁵ Moóráfa'a imó agaimakón-aufaifimba agaimaréna séna

Manikó wení kawel-kísáú-wáásígómbá

ímba auwáánana áuma kawáá'íníye

agaimaréna siyáye. ³⁶ Mináái ímba Téfitintafena siyáifo Téfiti Manikóni kísau wémaena puwúwasa maimaésa aiwá'námo utámakompimba máutamarrowana áuma kawáá'uráifo ³⁷ Manikó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankarowimba wenáuma ímba kawáá'uráiyé Póro siyáye.

³⁸ Póro simátimena séna kesí waásisono.

Ísámai kawel'án-oro. Ísu pukómpinkemba iyáfasinankaraiwaintafena waásiti aoisaambá maitiyuwániye Manikó siyáye. Minááimó simátimunda isámai kawel'án-oro. ³⁹ Manikó Móseseemo simámakain-amaambo arááiwaéwimo ombá minamáánkó kentí aoisaambá ímba maitiyuwánnana arupíse úmai méraawin-owe Manikó imba sínífo Ísumo éna wenááisafesa timankúnkúmbo iyawiti aoisaambá maitiyuwánnana miwísáféna arupíse úmai méraawin-owe Manikó síníye. ⁴⁰ Miyáumai Manikón-aaimo simátimakowi siyáan-aaigo kempá'á tifó sé'a káráwimai kawel'án-oro. ⁴¹ Naaófá'á Manikón-aaimo simátimakowi agaimaréna sésa

érai'-aaisafe'a símai sáwí'ó on-kwáási isáaro.

Kembiwímó méraíyan-kanaa kísau máénda minkísáúmó awané'ó ímbo kempá'ó té'ó

é'a úwoi puwónáawe. Minkísáúsáfésamo simátimiya'a minááísáfésa ímba

timankúnkúmbo ónáawe

seyá agaimaréna siyáawe. Mináái kempá'á tifó sé'a káráwimai kawel'án-oro Póro siyáye.

⁴² Mináái simátimena Póroe Páánápásiye ámáán-daumpakemba máápa'a kumónae uyasá waási sésa aneka'á ámáán-aaimo isáán-kanaa tinakai mináái másiyata isáano ⁴³ simásuwesa máápa'a kúmúwasa sáwífa'-waasi Yúndaawasiye fi'onkaa-waasi Yúndaawasi-amaan-ampa'ó kuwáiyé Póronte Páánápásinte tirááíwa'maesa kuwasarái sésarai Manikó úwoi kawel'á uwátinkainifo fasi'ámai wení aampa'á koró siyáaye.

⁴⁴ Suyaná Yúndaawasi ámáán-aaimo isón-kanaa túwasa mindáópaken-kwaasi seyaafá'á Fasi'aénkón-ai isánae sésa Yúndaawasi-amaan-daumpa'a imérowasa ⁴⁵ Yúndaawasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa mináái arááiwaéfo sésa Póronte Páánápásinte karaánáa'a tinkésa karo'-áái séye sésa símai taráísúwasarai ⁴⁶ miwí táaroí imbo inkáísúyamba óraaka sésarai aifa'á érai'a Manikón-ai simátimuyamba mináái tínaemba uwáme'a ímba sínkáiyé sembá pó'a aú'í'ó úmaimo maé'mae'ó ondá uwófi'a ónaumne-imayaa ombá pókaí tauwerékai fi'onkaa-waasi Manikón-ai kosimátimayauye. ⁴⁷ Ááéma Fasi'aénkó simásimenasa séna

emá fi'onkaa-waasi sáma kátinke kesáái simátímínasa kesí aambá awánáíya'a seyaafá'-márafákén-kwáásí sáwí'ó úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'a métinkanaumne

Maníkó mináái simásimakaimba pókai fi'onkaa-waasi wenáái kosimátimeyauye Póro siyáíye.

⁴⁸ Póro súwasa fi'onkaa-waasi isésa Fasi'aénkón-aaisafesa aamoí ésa tirunkó kawé'á úwana Maníkó séna kesí waási é'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súwasa miwí Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmba uráawe.

⁴⁹ Fasi'aénkómpá'a timankúnkúmba ésa mimbárafá'a Fasi'aénkón-aaí kosimátin-tasimatin-uwásá sáwífa'-waasi isówasa ⁵⁰ Yúndaa-waasi Póronte Páánápáasinte tirumbá sáwí'a uwátinkesa aare túwí'ó wéron-inimba Yúndaa-amaan-aaimo fasi'ámáimo méron-inine mindáópaken-óraa'-waasiye tirumbá tórowasa Póronte Páánápáasinte sáwí'a uwátinkesa aaisambá tiyésa miwítí marafákémbá ti'mátuwowasarai ⁵¹ Maníkó minkwáásí ímba aamoí uwátinkainiye-aiyowai'a ésarai tísamaifakem-barama uwá'maresarai Ántioku-naopa'a tuwésarai Áíkóníyamu-naopa'a kuyasá ⁵² Ántioku-naopa'a Ísuni aampa'ó kunkwáásí mérowana Maníkóní Ufaen-ámútánkó miwífimbá óraa'a uwátinkowana tirunkó kawé'á uráíye.

14

Póroe Páánápásiye Áíkóníyamu-naopa'o kurááyan-aaí.

¹ Póroe Páánápásiye Áíkóníyamu-naopa'a wésarai ááemo urááyantemba Yúndaa-amaan-daumpa'a inésarai ásé-aaí óraaka simátímúyasa isésa sáwífa'-waasi Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwásá ² tuwímbai-Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa tínaemba uwámesa ímbo timankúnkúmba uwáí Póronte Páánápáasinte sáwí-aaí simátínkówasa fi'onkaa-waasi isésa mindáraiye Ísun-aaimo isówiye tirumbá sáwí'a uwátínkówasa ³ mindárai ayáatáaka'a mindáopa'a mésarai miwí táaroí ímbo inkáísúyamba Fasi'aénkón-aaí óraaka simátímúyana Fasi'aénkó waási úwoi kawé'ó uwátínkáimba awánáíwae séna mindárai weni fasi'aémba tímúwasarai ímbo awánaron-kisau kawé-kisáú máúyasa ⁴ mindáópakewi kaeká tuwínkaa'-ésa tuwímbai Yúndaa-waasi-taaisafesa érai'e suwasá tuwímbai aantá-waasi-taaisafesa érai'e siyáawe.

⁵ Suwasá fi'onkaa-waasiye Yúndaa-waasiye miwítí óraa'-waasiye túwaandu ésa tínkamona-aaí sésa óntantamba Póronte Páánápáasinte tínkamona-aaí suwasarai ⁶ mináái isésarai kawé'ó íyapa'e sésarai Ríkióníyaa-marafa'a wésarai Rísítara-naopa'e Tépi-naopa'e fi'ó-fi'on-daopa'e ⁷ ásé-aaí simátíma'maesarai kurááye.

Rísítara'fa'e Tépi'femo kurááyan-aaí.

⁸ Moóráwigo Rísítara-naopa'a anówan-arumpinkemba aísamai sáwí'ó uwáguromba ma'ánkarowana ímba aintómba ááemo maúnka'a ména ⁹ Póro wésimatimun-aaí iséna érai'-aaí wésimba póna kawé'á uwásinkainiye-imayaa úwana Póro minímáyáámó úmba awánéna aráá'a afuwéna ¹⁰ óraaka séna koku'á iyáfasinaa súwana iyáfasinkwena aamoí éna weyáárika'a marapá'ó kúmba ¹¹ sáwífa'-waasi Póromo úmba awánéna miwí tááifinkemba Ríkióníyaa-taafinkemba sésa kentáásí manikóráí waásiyaan-úmai marapá'á kentááfimbá kumbéraye sésa ¹² miwítí manikón-áwí'a mindárai simátinkesa sésa Páánápáasintafesa Súsiye sésa Pórontafesa aaisé'ó simátímíwaiye sésa Émísiye siyáawe. ¹³ Marukón-awáí'á minkáró'-mánikón-áwí'a Súsi weni ámáán-damba wérowana minkáró'-mánikón'átéfena ísámai póí'ó uwándon-kwaasio purumakamá wémaena mowáán-aramba wétarare úmaena mindáókoni kusai-óntará'á mó marówasa sáwífa'-waasi miwítí manikóntáfésamo póí'ó uwándaantemba miyáumai Ísuni aantá-waasiyaiya'a póí'a uwándánaemo ¹⁴ sun-áái isésarai sáwí'an-íye sésarai kentí unáánkwtóí tafétuwasarai tuwaantésarai sáwífa'-waasifimba komésarai óraaka sésarai ¹⁵ kenkáí nóra ónaera wéoo. Keráí kemó ontenkwáásí úye. Ásé-aaí tasimátimuyamba miyán-káró'ó ombá tuwé'a érai'-Manikompa'a teró. Érai'-Maniko wíyóne marawé uwi-nóné mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena fasi'aénkwáráwí méraiye. ¹⁶ Ááema Maníkó úwoi týukowa'a kentí imáyáafinkemba seyaafá'-áémpákén-kwáásí wénesa ¹⁷ miyá é'éímbanifo Maníkó méraiye síwae séna aai sisaná aa'á téna tónkó kawé'á isa'á wéne'a tirumpin-áámóí wéowe. Miyáumai awáné'a miyámó im-bánikó méraiye síwae séna Maníkó kawé'-í'a wéíye ¹⁸ mindárai mináái suyasá seyaafá'-wáásí fasiyésa mindáraiya'a póí'a uwándánae suwasarai ímba miyán-oro símai tufímbaesarai iyúyasa ífátukaawe.

¹⁹ Ifátuwowasa tuwímbai-Yundaa-waasi Písíndiyaa-marafa'a Ántioku-naopakene tuwímbai Áikóniyamu- naopakene tésa seyaafá'-wáási tirumbá tórówasa isésa Póromba óntantamba tufuwésa é'a púwiye-imayaa ésa tafisimaesa mindáókoni awáifá'á mátúwówasa ²⁰ Ísuni aampa'ó kuwáí taúkúresa awánowana iyáfasinena mindáópa'a wéna kowaúmba aafáyáara'a iyáfasinesarai Póroe Páápápásiye mindáópa'a tuwésarai Tépi-naopa'a kurááye.

Síriyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a aneka'ó kurááyan-ai.

²¹ Póroe Páánápásiye Tépi-naopa'a áse-aii kosimátimúyasa isésa érai'e sésa Ísuni aampa'á kuwasarái mindárai Rísítara-naopa'a aneka'á kurésarai minkákémbá Áikóniyamu-naopa'a kurésarai minkákémbá Písíndiyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a aneka'á kurésarai ²² miyá úmae wénesarai Fasi'aénkón-aaisafesa timankúnkúmbo uwáí miwítí imáyáa fasi'átinkesarai sésarai Ísuni aampa'á fasi'ámai koró sésarai Manikó wení waásimo kawáánipa'o kónae sé'ó é'a minámpá'á umbaimó tain-ámpá'á kónááwe sésarai ²³ miyáumai mindáópaka'a wénesarai Fasi'aénkóní waásifinkemba miwítí óraa'-waasi iyáfasintinkafa'a kuyasá Manikón-imáyáa ésa imba tómbá nésa inái aantemba wésesa mindárai Fasi'aénkómpá'á timankúnkúmbo uwáísáfésarai Fasi'aénkó káráwitinkamae iyíniye simátimakaaye.

²⁴ Simátimesarai Písíndiyaa-marafa'a kóyáákesarai Pámpíriyaa-marafa'a wésarai ²⁵ Pékaa-naopa'a komésarai áse-aii kosimátimesarai minkákémbá Átériyaa-naopa'a kumésarai ²⁶ nompín-táómba ta'ótoresarai iyátesarai témesarai Síriyaa-marafa'a Ántioku-naopa'a aneká tiyááye. Ááema mindáópa'a Fasi'aénkóní waási mindáraisafesa Manikó túwa'nai úmaena iyínifo wení kísau komáékaiyo siyówasarai minkísáú komaisuwésarai tiyááye.

²⁷ Ántiokufa'a tuyasá Fasi'aénkóní waási tatúwaandu uwasarái Manikómó simátimuntebo urááyan-aii sésarai Ísuni aampa'ó fi'onkaa-waasi aráátimúyasa minááísáfésa timankúnkúmbo ésa minámpá'á kowé-áái tasimátimesarai ²⁸ mindáópa'a Ísun-aiimo isówi ayáátáaka'a méraaye.

15

Yérúsaremufa'a túwaandu ésamo siyáan-ai.

¹ Ántioku-naopa'a méroyasa tuwímbai Yúndiyaa-marafakemba Ántioku-naopa'a komésa Ísun-aiimo isówisafesa sésa Manikó Mósesembo simámakain-amaambo imbo isé'ó túmo kárámai araenáembo iyanamo éna Fasi'aénkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawel-ámpá'á imba métingkainiye suwasarái ² Póroe Páánápásiye minááísáfésarai aaisambá tiyésarai wesimán-kwesiman-esa Ántiokufakewi Ísun-aiimo isówi sésa Yérúsaremufa'a aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasiye minááísáfé'a kotísai oro sésa Póroe Páánápásiye tuwímbai-waasiye ti'márówasa kuráawe.

³ Fasi'aénkóní waási ti'márówasa wémesa Fínísiyaa-marafa'e Sámériyaa-marafa'e naaó'-nao'a komérowasa Ísun-aiimo isówi túwaandu urówi simátimesa sésa fi'onkaa-waasi Ísun-aii isésa timankúnkúmbo ésa méraawe suwasá isésa tirunkó kawel'á úwasa ⁴ naaó'-nao'a simátimesa wémesa Yérúsaremuna-naopa'a komérowasa aantá-waasiye Fasi'aénkóní waásiye miwítí óraa'-waasiye tiyáámba tímésa aamoi uwasá Manikó kisaumo tímakain-kisaumo maiyáan-aii másimatimuwasa ⁵ isésa tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo umbánifo amáán-kawaa-waasiti aampa'ó kuwáí iyáfasinena sésa fi'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owí Mósesé simátimakon-amaamba isésa túma kárámai araenáemba orómá kosimátiméro suwasá ⁶ aantá-waasiye óraa'-waasiye sésa mináái túwaandu uréta imáyáa úmaisa senó siyáawe.

⁷ Uwasá túwaandu urésa ayáátáaka'a mináái suwaná Pítáa iyáfasinena séna kesí waásisono. Fi'onkaa-waasi áse-aii isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo íwae séna ááema Manikó kempínkémbá iyáfasisinkena si'marówa'a kosimátimewanasa isésa érai'e siyáawe. Kemá mináái é'a isaraawe. ⁸ Manikó seyaafá'-wáásiti imáyáa tuwánéna fi'onkaa-waasisafena séna kesí waásin-owe séna Ufaen-amútámbó símakainten-úmai miwíwará'ó tímakaimba awánarumne. ⁹ Manikó Yúndaa-waasisa fi'on-amba imba aráásimenasa fi'onkaa-waasi inta fi'on-amba aráátimena wéifo Manikó seyaafá'-wáásísá

mimbórá-ántá wéaraasimiye. Miwí Ísun-aaisafesa timankünkumbo ontáféna miwítí sáwí-
imayaa maitiyuwéna kawé'-ímáyáá uwátinkaraiye. ¹⁰ Mósesen-aigo kentáá síwá'nása
umbái tiyówasa ímba kanaa'á arááiwakaawe. Kentááwará'á miyá isatá ínta kanaatá
wéaraaiwaumne. Mindásafesa fí'onkaa-waasi Ísuni aampa'ó kowísáfésamo Mósesen-
aai arááiwáéro siyasamo ésa umbai-ámbá arááiwanaawe. Miyámó iyanamo éna Manikó
aaisambá sína'a ímba miyá ónááwe. ¹¹ Fasi'aénkó Ísu úwoi súwa'nai enasa

sáwí'o úmaimo méraundafinkenta kawé'-ámpátá méwésinkaiye. Minááísáféta érai'esa
sénáisiaye miyámó wéintenta fí'onkaa-waasiwara'a miyá wéiye Pítáa siyáiyé.

¹² Pítáa súwasa isésa seyaafá'nánká érai'a siyé sésa ímba aai suwasarái Póroe
Páánápáasiye Manikó tímakain-kisau fí'onkaa-waasifimbo minkísáú maiyááyan-aai
simátimesarai Manikóni kisau ímba awánaraan-kisau kawé-kísáúmo maiyááyan-aai
¹³ simátímúyana Yémisi séna kesí waásisono. Kesáái isáaro. ¹⁴ Ááéma Manikó fí'onkaa-
waasisafena imáyáa éna minkwáásifinkembá tuwímbai iyáfasintinkena séna kesí waásin-
owemo siyáin-aai Pítáa káfé'a simásímakaiye. ¹⁵ Manikón-aai simátímakowi mináái
aúfáifimba agaimarésa sésa

¹⁶ Fasi'aénkó séna ánaaemba kum'éa Téfitini naambó tawísísukaamba
kunuwásuwanaumne. Sáwí-tantaa'wara'a kawé'ó kunuwásúwáanda pósa
¹⁷ fí'onkaa-waasi kemp'á ténááwe. Kesí waásin-owe sendawí kemp'á ténááwe
séna

¹⁸ Fasi'aénkó mináái naaófá'á siyáimba isaná káfé'wara'a miyá wésiye Yémisi siyáiyé.

¹⁹ Yémisi simátimena séna Fasi'aénkó siyáin-aaisafe'a imáyáa é'a sé'a fí'onkaa-
waasi Manikómp'á ten-kwáási umbai-kísáú ímba timénaumpo ²⁰ aúfái agaimái timéta
séta karo'-mánikóntáfésa imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpóí ímba naaró. Aare-
úméné waai-úméné ímba oró. Póíma tufú'newana wení naaemá ímbo kumíndamo
úwoimo wéraina'a mimpóí ímba naaró. Naaewára'á ímba naaró. Mináái aúfáifimba
agaimaráúmpo toráumai isáaro. ²¹ Ááemo maé'ón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye
ayáátáaka'a aasiyaasi ámaán-aaimo isáán-kanaa mináái Mósesen-aai simátima'maesa
kuráawe. Mindásafeta aúfáifimba agaimaráúmpo toráumai isáaro Yémisi siyáiyé.

Aúfái agaimái fí'onkaa-waasimo tímakaan-aai.

²² Súwasa aantá-waasiye Fasi'aénkóni waasiye miwítí óraa'-waasiye sésa kanaámpóta
kentááfimba tuwímbai tí'maráanasasa Póroe Páánápáasiye Ántiokufa'o wiyapa'a
miwísé'a wíwae sésa miwífinkembá kae'-wáási túwí'a mósá makáan-kwaasiyai-
tuwí'o sumbá moóráwigo Sáírasi úwana moóráwigo kae'-áwí'á Yúndasi Pásapasiye
úmai ²³ aúfái timésa tí'marówasa kuráawe. Mináúfáifimba agaimarésa naará
siyáawe. Kesáái kenté waásisa úne. Aantá-waasiye óraa'-waasiye moóra'-aai sénaumpo
kentáási waási isáaro. Fí'onkaa-waasi Ántioku-naopa'e Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-
marafa'o méraan-kwaasi isáaro. ²⁴ Kentááfinkembá tuwímbai kemp'á wésa ímbo
simátímakaunda-aai miwítí imáyáafinkemba kosimátímúwa'a isé'a tirunkó sáwí'a
úwa'a umbaimó taráanta iséta ²⁵⁻²⁶ túwaandu uréta imáyáa éta mimbórá-áái símai
kae'-wáási iyáfasintinketa tí'maráúnasasa Páánápáasiye Póroe'a migóye. Mindárai
kesí waásisa siruntá tímakaundanaraiye sínkamiyakai puwúyafa-imayaa ímba ésarai
Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kisau wémauye-imayaa ésarai fasi'ámai wémaeye. ²⁷ Yúndasinte
Sáírásinte tí'maráúnasarai migóyamba pósarai aúfáifinken-aaiwara simátimíyan-
aaiwara'a mimbórá-áái pósarai kosimátimeyaaye. ²⁸ Manikóni Ufaen-ámútánkówé
kesááwé mimbórá-áái símaisa ímba umbai-ááisá simátímumpo maanáúfáifinkén-áái
simátímundasa isáaro. ²⁹ Karo'-mánikóntáfésa imáyáa ésa pói'o uwándaamba mimpóí
ímba naaró. Naaemá ímba naaró. Póímo tufú'newana wení naaemó ímbo kumíndamo
úwoimo wéraina'a mimpóí ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Kesáámó
súnda-aaimo isé'o é'a kawé'a ónááwe. Mináái tai'áiyé. Aúfái agaimái timésa siyáawe.

³⁰ Suwasá mináúfái timésa tí'marówasa maimaé wémesa Ántioku-naopa'a kuwasá
Fasi'aénkóni waási túwaandu urówasa mátímúwasa ³¹ mináúfáifinkembá toráumai
simátímúwasa kawé'-áái isésa tirunkó kawé'a úwasarai ³² Yúndasiye Sáírasiye Manikón-
aai simátímakoyan-kwaasi ésa ayáátáaka'a simátimesarai miwítí imáyáa arupíse
uwátímúyasa isésa fasi'owasarái ³³ tuwímbai-no'waamba miwísé'a méroyasa Ísun-
aaimo isówi sésa é'a kanaán-ifo tí'mákaan-kwaasifa'a kawé'-áái kosimátímékaiyo suwaná
³⁴ Sáírasi fí'on-imayaa éna mindáópa'a mérowasarai ³⁵ Póroe Páánápáasiye ayáátáaka'a

Ántiokufa mésarai mindáraise'a tuwímbai-waasi mésa Fasi'aénkón-ai simátíma'maesa kuráawe.

Póroe Páánápáasiye'a tuwínkaa'o urááyan-ai.

³⁶ Ánaeemba Póro Páánápásintafena séna naaó'-nao'a Fasi'aénkón-aiimo simátimakauyamba Ísun-aiimo isaraawi kawerá úmaiya méraawai tuwánamaekai kóyae Póro súwana ³⁷ Páánápáasi séna Yóni-Máakaamba áí'mekai kóyae súwana ³⁸ Póro séna weséta téwáyana Pámpíriyaa-marafa'a kenkái másiyuwena wení naaópa'a tauwékáimba pókai imba áí'mekai kóyauye Póro súwana ³⁹ minááísáféna kaorésarai aaisa simásuwesarai mindárai tuwínkaa'-uyaná Páánápáasi Yóni-Máakaamba áí'maena nompín-táomba ta'ótoresarai iyátesarai wémesarai Sáiparasi-marafa'a kuyaná ⁴⁰ Póro Sáírásimba aiyówasa Ísun-aiimo isówi inái simásuwesa sésa Fasi'aénkó úwoi kawe'á uwátinkainifo kokaiyó suwaná Sáírásimba áí'maena kúmba ⁴¹ Síriyaa-marafa'e Síriyaa-marafa'e naaó'-nao'a wénesarai Fasi'aénkóni waási túwa'nai úmaesarai kuyasá kawe'á uráawe.

16

Tímóti mindáraise'o kuráin-ai.

¹ Póroe Sáírásiye miyá úmaesa Tépi-naopa'e Rísítara-naopa'e kuyaná moóráwígon-awí'a Tímóti mindáópa'a ména Ísuni aampa'ó kúwai úwana anówa Ísuni aampa'ó kúnininko Yúndaa-ininko úwana afowá Kíríki-waasi úwasa ² Rísítara-naopakene Áikóniyamu-naopakene Ísun-aiimo isówi Tímótin-awí'a mósá makáawe. ³ Afowá Kíríki-waasi éna áuma imba kárámai araenáemba urómbe pósa Yúndaa-waasi mináémpá'ó méraan-kwaasi miyán-áái isówana Póro séna Fasi'aénkóni kísaura'a Tímótimba aiyánae séna Yúndaa-waasi aamoi iwaé séna Tímótimba áuma karéna ⁴ áí'maena naaó'-nao'a wénesa aantá-waasiye Fasi'aénkóni waási óraa'-waasiye Yérúsaremufa'o siyáan-ai Fasi'aénkóni waásisafesa simátíma'mae wésa sésa mináái ísáaro suwasá ⁵ Fasi'aénkóni waási Ísumpa'a fasi'ámai mésa fi'on-kwaasi simátíma'maesa kuwasá isésa aasiyaasi-kánáá tuwímbai Ísun-aaisafesa timankúnkúmba úmae wéwesa sáwífa'-waasi-i'a uráawe.

Póro kaainkáámbo awánarain-ai.

⁶ Pórowe Sáírásiye Tímótiye Fírísíyaa-marafa'e Kárésíyaa-marafa'e wénesa Ésiyaa-marafa'a ásé-aii kosimátimenae sumbá Manikóni Ufaen-ámútánkó imba kónáawe súwasa ⁷ isésa wémesa Mísíyaa-maragoni ófímbá kurésa Pítíníyaa-marafa'a kónae sésa uwaná Ísuni ámútanko imba kónáawe súwasa ⁸ isésa wémesa Mísíyaa-marafa'a kóyáákese wémesa Tóroási-naopa'a kúmúwana ⁹ nó'waamba Póro kaainkáámbo awánówana Máséndóniyaa-marafaken-kwaasigo koku'á taména séna Máséndóniyaafa'a tasúwa'nai uwo óraaka súwana ¹⁰ Póro awánéna simásimuwata iyáfasineta séta Máséndóniyaa-waasisa ásé-aaisa kosimátíméndasafena Manikó wésaantaisata Máséndóniyaafa'a kónaesa siyáumne.

Rindíyaa Ísumpa'o tiyáin-ai.

¹¹ Miyá séta Tóroási-naopa'a nompín-táomba ta'ótoleta iyáteta kówánanasa mindómpín-táonko arupíya'a kúwata Sámóteresi-marafa'a kowaéwándasa aafáyáara'a wémeta Níápórisi-naopa'a marapá kúwateta ¹² minkákémbá Fírípái-naopa'a marapátá kuráumne. Mindá Máséndóniyaa-marafa'a óraa'-naopa'a Rómu-kamani-waasimo káráwiyon-daopa'a tuwímbai-no'waamba kówaeta ¹³ Yúndaa-waasi amáán-aiimo isónkanaa úwata imáyáa éta Yúndaa-waasi nonáwáifa'a túwaandu ésa inái wéwesa owé séta naaópa'a tuwéta nonáwáifa'o kumówándasa aaresómbá túwaandu urópata kumbéta simátímetanasasa ¹⁴ isésa uwaná moórá-ininko Táyátáira-naopaken-ininkon-awí'a Rindíyaa wení

kisau óraan-tantaa'a ampantará'á taruwena wétimena óntamba wémaena wemá Manikón-imáyáa éna wenáwí'o mósá marón-ininko Fasi'aénkó imáyáa amúwana Póron-aii kawe'-úmai isówana ¹⁵ miníninkówára wení akúnkwára'á nombá maitinkówana miníninkó séna kentáfé sé'a Fasi'aénkón-aiisafena amankúnkúmba éna Ísumpa'a fasi'ámai mérain-ininkon-iyé sé'a kesí naaúmpa'a taméranaawe óraaka súwata wení naaúmpata kuráumne.

Póroe Sáírásiye ándáfa'o méraayan-ai.

¹⁶ Moórá-arasi kisaumo maún-arasigomba tuwímbai-waasi óntamba tuwésa méyánuraan-arasigomba sáwí-amutanko wenarumpimbá mérowana tuwímbai-waasifa'o ánaeembo paapé índá-aii simátimuwasa óntambo amúmba wembó méyámbakaan-kwaasi tímúwasa maé'ómbaniye. Moórá-kanaa inái wésupa'a kumówánanasa minárásigó suwánéna ¹⁷ Póronite kenté sirááíwa'mae wéwena óraaka séna Manikó wiyómpa'o

méraiwaini kisaumo maén-kwaasin-owe. Manikó sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkáin-aaimo simátíméwin-owe minárásigó séna ¹⁸ sáwífa-kanaa arááíwa'mae wénena miyá súwana Póron-arunko umbái tówana métausena wenarumpimbó mérosawi-amutankontafena séna Ísu Káráisitini fasi'aémbó wéraintafe'a óraaka sune. Minárásí auwé kóuwo súwana minúwóiyáámbá auwéna kóuwasa ¹⁹ minárásimó méyánuraawi awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa ímba óraa'-ontamba maénaumne sésa Póronte Sáírásinte tiyáánkwanda tafisimaesa marupá'á kawáá-wáásiyá'á tiyésa ²⁰ Rómu-kamani-waasiya'a tésa sésa maandárai Yúndaa-waasiyai kentáásí naaópa'a sáwí-kisau wémaeye. ²¹ Kentáási ámaámba taraisésarai fi'on-ampa'-amaamba wéseye. Maandáraimo séyan-amaamba ínta arááíwaenaumpo Rómu-waasiti ámaánta arááíwaenaumne suwasá ²² sáwífa'-waasi taúkúresa óraaka sésa érai'e suwasá kawáá-wáási mindáraití unááinkwátói tafétuwesa sésa kunánaantamba tinkamoro suwasá ²³ áfááraumai tinkambaresa tafisimaesa ándáfa'a fáfúsúsuwesa ándáfa'ó káráwiyon-kwaasigontafesa sésa ontará'á káráwimai mindárai kawé'an-wo suwaná ²⁴ afufumpin-dáumpá'á mófafusuwena tisamaiyai taai imaiyéna faráátamai ándásamba kárá'umarwasarai méraaye.

²⁵ Mésarai nó'waan-afufuntamba Póroe Sáírásiye inai wésesarai Manikómpá'á imá wésuyasa ándáfa'ó méron-kwaasi isówana ²⁶ minúwóiyáámbá óraa'-marima tówana naamayáámba korekááre uwágúwana seyaafá'-óntá tigúwana ándáfa'ó méron-kwaasi tiyayaampimpaken-anda weyáárika'a awákúwasa ²⁷ ándá-naumpa'ó káráwiyowi aúma waiгурéna iyáfasinena awánómba ontá tigurówana iyáawanena séna ándá-waasi kóraawe-imayaa éna óraa'-waasigon-aaroi inkaiséna wení paepáé'a mósá taúkéna wenáúfimba fagaifáíndasafena úwana ²⁸ Póro awánéna óraaka séna ímba miyán-uwó. Kesáá seyaafátá úwoisa méraumne súwana ²⁹ ándá-naumpa'ó káráwiyowi wení waásisafena séna ómbá kúra-simero súwasa kúra'-amuwana minúwóiyáán-úmai ándá-naumpa'ó iyúmba aiyayaankakemba tata'á úwana óraakorai óye séna Póronte Sáírásinte tísamáiimba kifaena ³⁰ iyáfasinena tí'maena máápa'a kumbéna séna nóra onanawá sáwí'ó úmaimo méraundafinkemba Manikó kawé'-ámpá'á mésinkainiyo súwasarai ³¹ mindárai sésarai Fasi'aénkó Ísu Manikómpákémbó kunkáiwaintafe amankúnkúmba inaná ewé ení akúné sáwí'ó úmaimo mérémpinkemba kawé'-ámpá'á métinkainiye simámesarai ³² minkwáásísómbá Fasi'aénkón-aii simátímúyasa isésa ³³ mindó'wáán-afufuntamba ándá-naumpa'ó káráwiyowi tí'maena tírósááumpa'-afima wénon-kwitiyuwena minkánáá wewé wení waásiye nombá maiyáawe.

³⁴ Nombá maéna Póronte Sáírásinte tí'maena wení naaúmpa'a mátinkarena tómbá tímúwasarai wénoyasa wewé wení akúné Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uwaná tirunkó kawé'á uráíye.

³⁵ Mérowasa aafáyáara'a Rómu-kawaa-waasi i-wáási tí'márówasa ándá-naumpa'a wésa sésa mindárai fáutinkénasarai kókaiyo suwaná ³⁶ ándá-naumpa'ó káráwiyowi Pórontafena séna Rómu-kawaa-waasi

i-wáási tí'marááwasa tésa sésa Póronte Sáírásinte fáutinkaaó sefó fáutinkáanakai tirunkó kawé'á ínakai kokaiyó súwana ³⁷ Póro i-wáásísáféna séna ímba kawé'-áái sésa kempimbá ímba wérain-aii símai kunánaantamba sinkamesa ándáfa'a fáfúsúsukaawe. Rómu-waasiti aúfái tokáuyan-kwaasi úyasa sinkamomba sáwí'a ésa minámaámbá taráíyaawe. Káfé'a aúpá'á fáusinkéyan-imayaa owakáí ímba miyá óyauye-imayaa ékai Rómu-kawaa-waasi kempá'á tésa ontá tatisúwéwakai kóyauye Póro súwasa ³⁸ i-wáási isésa kouwerésa Póron-aii tasimátimesa Rómu-waasiti aúfái tokááyan-kwaasin-oye simátímúyasa isésa táatáfesa ésa ³⁹ ándá-naumpa'a komésa sésa keráí Rómu-waasiti aúfáima tokááyan-kwaasi óyata ímba ísareta úwoisa tinkankaunda mindá sáwíta éta tinkankaumne sésa tí'maesa máápa'a kumésa aáno úmai sésa kentáásí naaópa'a tuwékai kokaiyó suwasarái ⁴⁰ Póroe Sáírásiye ándáfa'a tuwésarai Rítiyaani naaúmpa'a kuyasá Ísun-aaimo isówi túwaandu urówasarai miwítí imáyáa kawé'á uwátinkesarai tiyuwésarai kurááye.

17

Tésárónikaa-naopa'o koméraayan-aii.

¹ Póroe Sáírásiye wésarai Ámpíporisi-naopa'e Ápóróniyaa-naopa'e kóyáákesarai Tésárónikaa-naopa'a kuyaná mindáópa'a Yúndaa-waasiti ámaán-damba wérowana ² Póro úntemba Yúndaa-waasi ámaán-aaimo sunká'á ámaán-daumpa'a iména Manikón-aii

aúfáifinken-aai simátimumba ámáán-aaimo isón-kanaara'a kaumbo-íká simátimena ³ séna aúfáifinkemba séna Manikómó iyáfasinankaraiwaimba áí'ó inda-í'a uwánkaiyana puwéna iyáfasinainiye siyáimba minááigóni áwáuma afora'á simátimune. Mináái Ísuntafesa siyáawe Póro súwasa ⁴ iséna Yúndaa-waasi tuwímbai minááísáfésa timankúnkumba ésa Póronte Sáírásinte tirááiwaesa Kíriki-waasi Manikón-ímáyáá mósá márówiye sáwifa'-inimba túwí'ó wéron-ininte miyáumai-sawifa'-waasi arááiwakaawe.

⁵ Arááiwáúwasa Yúndaa-waasi tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa mináái arááiwáéfo sésa sáwí-waasi kafóná-waasi táántowasa tamésa tiyánae-aai simátímúwasa Yésónini naamá taúkúmaresa Póronte Sáírásinte tata'óto'maeta seyaafá'-wáási túranka'a aafíntá maitinkánae sésa tiyaafái umbá ⁶ ímba méroyasa Yésóniye Ísun-aaimo isówi tuwímbai tafisímaesa mindáópaken-kawaa-waasiya'a mátinkesa óraaka sésa Póroe Sáírasiye sáwí-aai wémaresarai seyaafá'-márafá'á wétesarai káfé'a maanká'wárá'á kentáási naaópa'a tamérayana ⁷ Yésóni wení naaúmpa'a mátinkaraiye. Rómu-aifa-kawaagoni ámáamba taraisésa sésa kentáará'ó káráwiyaiwai Ísun-iye wésewe suwasá ⁸ seyaafá'-wáásiyé kámáni-kawaa-waasiye iséna tirunkó sáwí'a úwasa tiyái-ímáyáá uwasá ⁹ kawáá-wáási Yésónimpin-kwimái tuwímbai-waasisafesa sésa óntamba simiyata faútinkána'a ti'mátuwaaro suwasá óntamba tímúwasa faútinkówasarai kurááye.

Périya-naopa'o kuráan-aai.

¹⁰ Faútinkówasarai kuyasá mindó'wáámbá Ísun-aaimo isówi Póronte Sáírásinte tínkamofó sésa ti'márówasarai Périya-naopa'a wémesarai kuyambá Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a imésarai Ísun-aai simátímúyasa ¹¹ minkwáásisómbá ímba Tésárónikaawaa-waasiyamba ésa kawé'-ímáyáá ésa Póron-aai kawé'-úmai iséna aasiyaasi-kánáá Manikón-aai aúfáifimba toráumai isésa sésa Póro éraira wési karorá siyó sésa aasiyaasi-kánáá Manikón-aai aúfáifimba toráumai awánomba ¹² Yúndaa-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa érai'e sésa timankúnkumba uwasá Kíriki-inimba túwí'ó wéron-inimba sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkumba uwasá Kíriki-waasi sáwífa Ísun-aaisafesa timankúnkumba uwasá ¹³ Póro Périya-naopa'a Manikón-aai simátimiyemo sun-áái Yúndaa-waasi Tésárónikaafaken-kwaasi iséna Périya-naopa'a tésa miwí tirumbá torésa suwasá iséna Póromba aaisambá aeésa tufuwónae suwasá ¹⁴ minúwóiyáámbá Ísun-aaimo isówi Pórontafesa tufúwófo sésa uwí-nómpá'á kumuwo suwaná kumúwasarainifo Sáírasiye Tímótiye mindáópa'a méroyasa ¹⁵ Póromba áí'maesa kumémesa Áténisi-naopa'a múauwesa kunuwerésa miwítí naaópa'a iyésa Sáírásinte Tímótinte isimatimesa sésa minúwóiyáán-úmai kúmókaiyo Póro siyé isimatímakaawe.

Póro Áténisi-naopa'o mérain-aai.

¹⁶ Póro Áténisi-naopa'a kuména Sáírásinte Tímótinte wétimu'marena awánomba mindáópaken-kwaasi sáwífa'la karo'l-mánikómbá úmaka miwán-áwí'a mósá wémarowana Póro tuwánéna arunkó umbái tówana ¹⁷ Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iména Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasi Manikón-ímáyáámó mósá márówiye isimatimena Manikóni ásé-aai isimatimena aasiyaasi-kánáá mimbárúpá'ó méron-kwaasi Manikón-aai simátima'maena iyúwasa ¹⁸ Epikúriyaan-aai isámaesa kuwáiyé Sitóikin-aai isámaesa kuwáiyé Pórompa'a tésa wesimán-kwesiman-esa tuwímbai sésa aaisé'ó simae nín-kwaasi nóntafenawa siyó suwasá tuwímbai sésa fi'om-barafakem-banikontafena siyé sumbá Póro Ísun-aai séna pukáimpinkemba iyáfasinkaiye simátimakaintafesa mináái suwasá ¹⁹ Póromba áí'maesa kawáá-wáásímó túwaandu ésamó tuwímbai-aaimo símaimo kawé'-un-áémpá'á áwí'a Áríópagasi-aempa'a Póromba áí'maesa máankesa sésa aú-aaimo simátimenda-aai simásimínata isáano. ²⁰ Kesáá minááísá isáunda minááígó fi'oran-ifo aneká'á minááigóni áwáuma simásimínata isáano sésa ²¹ Áténisi-naopaken-kwaasiye fi'om-barafaken-kwaasi mindáópa'lo taméron-kwaasiye aasiyaasi-kánáá túwaandu ésa aú-aai aantemba wésewe. Mindásafesa minááigóni áwáuma simásimínata isáano siyáawe.

²² Suwaná Póro iyáfasinena Áríópagasifa'a túwaandu un-kwáásisáféna séna Áténisi-naopaken- kwaasi isáaro. Monotáfé'lo fasi'ámaimo méraawi é'a tuwánaraumne. ²³ Kentí naaópa'a wéne'la tuwánáúna'la tuwímbai-tantaa'á úmake'la miwán-áwí'lo mósá wémaraaamba tuwánaraumne. Ontan-taarera'a aúfái agaimaréna séna ímbo awánáúnda-manikontafe'la maanóntán-táaré úmakaumne agaimarénamo siyáimba úwa'la awánaraumne. Mimbánikómbá ímbo awánaam-banikon-aai simátimune. ²⁴ Wemá wiyóne marawé mimpímbó wérain-tantaa'e úmarena seyaafá'-tántááká'á káráwiyena ímba waásimo úmakaan-daumpa'a méraiye. ²⁵ Weyáá waásimo méraawini áwáugo

éna táama tiména seyaafá¹-wáásiyá¹á káráwiyena wempímbá ímbo aawaimó taiwáí éna ímbo waási wembá áwa¹nai owín-iyé. ²⁶ Manikó aifa¹á moórá-waasi úmakowasa wempínkémbá fí¹o-fí¹on-kwaasi sáwífa¹a paápé urésa seyaafá¹-maráfá¹á wété uráawe. Manikó wení imáyáafinkemba seyaafá¹-marámá tuwín-tiména seyaafá¹-wáásití kanaamá makáiyé. ²⁷ Kembá siyaafáí úmai suwánáíwae séna Manikó miyá uráiyé. Wemá ímbo némpa¹a méraifo ewaa¹á méraimba póta awánánaumne. ²⁸ Moóráwigo séna wemá méraisata póta kesáá méraumne siyáiyé. Kempínkémbá moóráwigo agaimaréna séna érai¹a wení iyámpóisa úne agaimaréna siyáiyé. ²⁹ Manikóní iyámpóisa póta waásimo kentí imáyáafinkembo óntambo úmaken-tantaatafetaamo éta kesifowésá ímbo sénaumne. ³⁰ Ááemo miwí mésumo sáwí¹o umbá Manikó miwísáféna ímbo sáwífa¹-aai siyáifo káfé¹a seyaafá¹-maráfakén-kwáásisáféna séna sáwí-amba tuwé¹a kempá¹á teró Manikó wésiyé. ³¹ Wení imáyáafinkemba seyaafá¹-wáási aafimbó maitinkáinda-kanaa tíniyé. Aafimbó maisinkáinda-waasisa é¹a iyáfasinankaraiyé. Pukáimpinkemba iyáfasinankaraimba pósa érai¹a wemá aafimbá maisinkáiniyé sénáawe Póro siyáiyé.

³² Pukáimpinkemba iyáfasinankaraiyé súmba isésa tuwímbai karaáná¹a suwasá tuwímbai sésa moórá-kanaamo índa simásimínata isáano suwaná ³³ Póro tiyuwéna kóuwasa ³⁴ tuwímbai arááíwa¹maesa wésa wenáí isésa Ísun-aaisafesa timankúnkúmbó umbá miwífinkémbá moóráwigon-awí¹a Táyónisiyasi Ariópagasi kánísórugo úwana moórá-ininkon-awí¹a Támárisi-iyai minké¹náraise úmai tuwímbaifin-kwímáí Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawe.

18

Póro Kórinti-naopa¹o komérain-aai.

¹ Póro Áténsi-naopa¹a simátiména tiyuwéna Kórinti-naopa¹a komérowana ² moórá Yúndaa-waasion-awí¹a Ákwíra mérowana wembá anówa Póntási-marafa¹a ména ma¹ankarowana ména óraa¹a éna Itáari-marafa¹a Rómu-naopa¹a koména awaainínkón-áwí¹a Pírísiraae méroyana mimbárafá¹ó káráwiyon-kawaagon-awí¹a Kóróndiyasi Yúndaa-waasi aaisambá tí¹mai Rómufakemba ti¹mátuwowasa kuwasaráí Ákwíraae Pírísiraae Kórinti-naopa¹a koméroyana Póro mindáraifa¹a wéna ³ wení moórá-kisau-waasifa¹a póna mindáraisé koména ampanta-námbá ésa óntamba wémaesa ⁴ Yúndaa-waasi ámáán-aaimo isón-kanaa túntemba Póro Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa íména Yúndaa-waasiye Kíríki-waasiye Ísun-aaisafesa érai¹e sésa wempá¹á tíwae séna

Ísun-aai simátíma¹maena iyáiyé.

⁵ Simátimunka¹a Sáírasiye Tímótiye Máséndóniyaa-marafa¹a tuwésarai Kórinti-naopa¹a kúmúyana Póro aasiyaasi-kánáá kawé¹-áái simátíma¹mae wéiyena Yúndaa-waasisaféna séna Manikómó iyáfasinankaraiwimba Yúndaa-waasisa amu¹maráúndawisa wemá Ísun-iyé súwasa ⁶ wenáí taraisésa sáwí¹aai simánkówana wení unáánkwátóiyakemba kankambá fapifí éna séna Manikó sáwí¹o iyámpinkembo kawé¹-ámpá¹ó ímbo métinkáinda kentí áwáugo ína¹a sáwí¹a ónááwe. Kemá ímbo sáwí¹a uwátinkauμπο keyáárika¹a sáwí¹o óntáfé tiyuwé¹a fí¹onkaa-waasifa¹a kosimátíma¹mae¹a kónaumne Póro simátiména ⁷ tiyuwéna moórá-waasioni naaúmpa¹a komérowana mindáúmpákén-kwáásigón-áwí¹a Tisiyasi-Yásitasi wemá fí¹onkaa-waasigo éna Manikón-imáyáá mósá marówi úwana wení naambá Yúndaa-waasiti ámáán-dankoni ewaa¹a wérowana Póro mindáúmpá¹a koména kawé¹-áái kosimátíma¹maena iyúwana ⁸ moóráwigon-awí¹a Kírísipasi Yúndaa-waasiti ámáán-danka¹-óraa¹-waasigo Fasi¹aénkón-aaisaféna amankúnkúmba úwasa wení akúnkwará¹á timankúnkúmba uwasá Kórinti-naopaken-kwaasi sáwífa¹nanka Póron-aai isésa Fasi¹aénkón-aaisaféna timankúnkúmba ésa nombá maiyáawe.

⁹⁻¹⁰ Nombá máúwana moórá-no¹waamba Póro kaainkáámbá awánówana Fasi¹aénkó séna ímbo áá¹a íno. Kemá esé¹a méraumpo ímbo ifátúwénda kesáái úwoi simátíma¹mae waaó. Mindáópakemba sáwífa¹nanka kesáái isésa kesi waási¹a iyamba

pósa ímbo sáwí¹a uwánkanaawe Fasi¹aénkó súwana ¹¹ Póro mindáópa moórá-ataai úmai afa¹mórée-wiyomba ména Manikón-aai simátíma¹maena iyáiyé.

¹² Simátimuwana ánaaemba Rómu-kamanigon-awí¹a Káriyo Ákáyaa-marafa¹o káráwiyonka¹a Yúndaa-waasi Póromba ta¹óto¹maesa Káriyompa¹a wésa ¹³ sésa maankwáásigó tuwímbai-aai simátiména Manikómpá¹ó iyíyan-amba moórá-ankwara¹a wéaraatiyiye. Minááigó kentáási ámáámba wétaraisiye suwaná ¹⁴ Póro sénae súwana

Káriyo Yúndaa-waasisafena séna minkwáásigó kámáni-waasi-taaimo sáwí'lo énamo sáwí-kisauimo máinkakaa kentáái káfé'a kawé'-úmai isáúsina. ¹⁵ Énifo kentááiye kentúwí'e kenti ámáán-aantentafe'a tasisai ontáfé'a ifátuwe'a keyááríka mináái másimai kawé'án-oro. Kemá ímba miyán-áái isánaumne séna ¹⁶ aaimó sí-náúmpákémbá tí'mátuwowasa ¹⁷ moóráwígon-awí'a Sósíténisi Yúndaa-waasiti ámáán-danka'-oraa'-waasigomba ta'ótokesa aaimó isón-dankoni ewaa'á tufúwana Káriyo mindásafena ímbo imáyáamo úmba ifátukaiye.

Póro Ántíokufa'a aneká'ó kuráin-aii.

¹⁸ Póro Kórinti-naopa'a ayáátáaka'a Ísun-aaimo isówise'a ména tiyuwéna séna Pírísiraante Ákwíraante'a tí'maena Síriyaa-marafa'a kónae séna Sénkíríyaa-naopa'a kumbéna Manikóntáféna érai'-aai séna a'nóntáu seyaafá'á kárásuwena mindárai tí'maena nompín-táómba ta'ótoreasa iyátesa wémesa ¹⁹ Éfésási-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kumésa Póro Pírísiraante Ákwíraante minká tiyuwéna Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a íména aai wesimán-kwesiman-uwasa ²⁰ miwí sésa ayáátáaka'a keséta mérainone suwaná a'áo kanaán-ifo méwaro ²¹ séna Manikómó ewé sénamo sí'maráina'lo é'a kouweránaumne séna nompín-táómba ta'ótorena iyátena Éfésási-naopa'a tuwéna wéména ²² Sísááriyaa-naopa'a mindómpín-táómpinkemba marapá'á kunkéna Yérúsaremufa'a marapá'á iyéna Fasi'aénkóni waásisafena kawé'-áái simátiména Síriyaa-marafa'a Ántíoku-naopa'a koména ²³ tuwímbai-no'waamba waitinkéna tiyuwéna Kárésíyaa-aempa'a Fírísíyaa-aempa'a naaó'-nao'a wénéna Ísun-aaimo isówisafena simátíma'maena iyúwasa fasi'ámai méraawe.

Moóráwígon-awí'a Ápórósín-aii.

²⁴ Moórá Yúndaa-waasígon-awí'a Ápórósi wemá Árékísándiríyaaafaken-kwaasi Éfésási-naopa'a taméraiye. Wemá Manikón-aii kawé'-úmai iséna aúfáifínken-aii kawé'-úmai simátíma'maena iyúwana ²⁵ moóráwígo Fasi'aénkóni aampa'ó kun-áái simámakowana aamói éna óraaka simátiména Ísun-aii arupise úmai simátíma'mae iyéna Yóni nombó maitinkón-aii aantemba iséna Ísuni waási nombó maitinkón-aii ímbo isómba ²⁶ Éfésási-naopa'a taména Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a óraaka simátimuwasarai Pírísiraae Ákwíraae'a isésarai ái'maesarai kenti naaúmpa'a máankesarai Manikóni aampa'ó kun-áái seyaafá'-áái kawé'-úmai simámakaye.

²⁷ Simámuyana Ápórósi iséna séna Ákáyaa-marafa'a kónae súwasa Éfésási-naopakén-kwaasi Ísun-aaimo isówi áwa'nai ónaumne sésa aúfái agai-áménasa Ísun-aaimo isááwi Ákáyaa-marafa'lo méraawi mátímínasa kawé'á uwánkáaro suwaná mináúfái maimaéna wéména kúmba Manikó úwoi áwa'nai úwana Ísuni aampa'ó kuwái túwa'nai éna ²⁸ afora'á Yúndaa-waasise aai wesimán-kwesiman-éna Manikón-aii aúfáifínken-aii simátiména séna Manikómó iyáfasinankaraiwaimba wéamu'maraundawisa wemá Ísun-íye súmba wenááigo miwí tááigomba iyáákowana miyáumai Ísuni aampa'ó kuwái túwa'nai uráíye.

19

Póro Éfésási-naopa'lo kuráin-aii.

¹ Ápórósi Kórinti-naopa'a mérowana Póro afufumpim-bárafá'á wéména Éfésási-naopa'lo kúmba Ísuni aampa'ó kun-kwáási mérowana ² Póro tuwánéna tísaí éna séna Ísun-aaísafé'a timankúnkúmba uráan-kanaa éra Manikóni Ufaen-ámútánkó kentirumpimbá kumbéraiyo súwasa miwí sésa ímbaniye. Manikóni Ufaen-ámútánkón-aaísa ínta isaraumne suwaná ³ Póro séna nóran-aiiya wésesawa nombá maitinkaraao súwasa miwí sésa Yónimo simátímakain-aii simásimesasa nombá maisínkaraawe suwaná ⁴ Póro séna Yóni séna sáwí-imayaa tínaeemba uwásuwe'a Manikómpá'á teró súwasa miyá uwaná nombá maitinkéna séna moóráwígo kesínaeembo tíndawín-aaísafé'a timankúnkúmba oro Yóni siyáíye. Miwántáféna Ísuwe siyáíye Póro súwasa ⁵ miwí isésa Fasi'aénkó Ísuntafesa isámai nombá máúwana ⁶ Póro tíne'á ayáámba ta'ótorowana Manikóni Ufaen-ámútánkó miwífímbá óraa'a uwátinkowasa fi'lo-fi'on-kwaasi-taafínkémbe sésa Manikón-aii simátimesa ⁷ sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi miyá uráawe.

⁸ Miyá uwaná Póro miwisé'a ména kaumbo-wíyónká'á Yúndaa-waasiti ámáán-daumpa'a iyéna Manikó wení waásimo kawáánin-aii óraaka simátíma'maena iyúwasa ⁹ tuwímbai tíruté'a marésa minááisáfésa ímba érai'e sésa seyaafá'-wáási túranka'a Fasi'aénkóni

aantafésa símai sáwí'a uwaná Póro tiyuwéna Ísuni aampa'ó kun-kwáásí tí'maena moóráwígon-awí'a Tíránasi túwaandu un-dámbó úmakopa'a mótiinkarena aasiyaasi-kánáá Fasi'aénkón-ai simátíma'mae iyéna¹⁰ kae'-átái maisuwówasa Yúnda-a-waasiye fí'onkaa-waasiye Ésiyaa-marafa'o méron-kwaasi seyaafá'á Fasi'aénkón-ai isaraawe.

Sífan-ááninton-taai.

¹¹ Fasi'aénkón-ai isówana Manikó Póromba fasi'aémbá amúwana ímbo awáron-kisau fí'on-kisau maúwasa¹² tuwímbai-waasisomba ampantasámbá Póron-ane'á to'maésa miwítí waásimo tí'o úwái tine'á máto'marowasa asófowasa miwítí waási trumpimbó sáwí-amutambo mérowi miyá máuwatinkowasa sáwí-amutamba kóuwasa¹³ tuwímbai-Yúnda-a-waasi wénesa waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyú'mae wénesa sáwí-amutantafeta óraaka séta Ísun-awika'o Póro sin-áwíká'á kórosa súne suwaná¹⁴ moóráwígon-awí'a Sifa Yúnda-amaan-kawaa-waasigon-áánintomba afakaeté mésa miyán-kísáú wémauwana¹⁵ sáwí-amutanko simátimena séna kemá Ísune Pórone wétuwanaumpo kemá nááwíyano súwana¹⁶ sáwí-amutanko arumpimbó méron-kwasigo tinkamuwana naaemá kumúwana unáánkwtóí tarátíyuwena mináfákáéte-waasi iyáákkena famétuwowasa unáánkwtóí-iyaimba máápa'a kumúwasa¹⁷ Yúnda-a-waasiye fí'onkaa-waasiye seyaafá'á Éfésási-naopaken-kwaasi mináái isésa táatafesa ésa Fasi'aénkón Ísun-awí'a mósá makáawe.

¹⁸ Sáwífa'-waasi méronka'a Ísun-aaisafesa timankúnkumbo uwái tésa waási túranka'a paapé ésa sésa sáwí'a uráumne sésa¹⁹ miwífinkémbá titambá ésa fintómó non-kwáásí miwítí aúfái-wandaai tamaiyésa titambá ésa fintómó non-áái wérontafesa tamaimái iyafimbá agaisuwésa mináúfái-wándááímó méyánuraamba sáwífa'-waasi tiyayaamba faikámai minóntámbá 50,000 kina tuwésa²⁰ miyá óraa-fasi'aembo umbá pósa Fasi'aénkón-ai simátíma'maesa kuwaná wété éna iyáakaraiye.

Éfésásífa'á óraaka'-oraaka'o siyáan-aii.

²¹ Miyá uwaná Póro séna Máséndóniyaa-marafa'e Ákáyaa-marafa'e wéne'a Fasi'aénkón-ai simátíma'mae nónae'e séna minkákémbá Yérúsaremufa'a kuré'a Rómu-naopa'a kónaumne séna²² Tímótinte Érásítasinte áwa'nai íyan-kwaasiyai tí'marówasarai Máséndóniyaa-marafa'a kuyaná Ésiyaa-marafa'a weyáá méraiye.

²³ Mérowasa minkánáá Éfésási-naopaken-kwaasi Fasi'aénkóní aampa'ó kuwáásífésa tirumbá sáwí'a uwátinkesa mindáópakemba óraaka'-oraaka'a suwaná²⁴ moóráwígon-awí'a Témítiriyasi minkwáásígó óntantamba úmakena miwítí karo'-mánikóní kári'-amaan-dane séna minkároró-máni-inínkón-áwí'a Átémisiye sésa weni kísau-waasisomba úmakowasa sáwífa'-waasi óntamba mátimesa minkároró-mánikóní naambá méyánuwana²⁵ Témítiriyasi mimbórá-kísáú wémaun-kwaasi táántowasa tatúwaandu uwaná simátimena séna kesáá óraa'-ontamba minkísáúrákéntá wémaumne.²⁶ Énifo Póro séna waásimo úmáráamba karo'-mání'á wéumaraawemo sin-áái Ésiyaa-marafa'a Éfésási-naopaken-kwaasiye fí'o-fi'on-daopaken-kwaasiye isésa érai'e wésewe. Kemá Póron-aii é'a isaraawe.²⁷ Póron-aaigo kentáási kisaumo sáwí'o indasafena wéiye. Ímba miyá aantembanifo Ésiyaa-marafaken-kwaasiye seyaafá'-márafákén-kwáásiyé kentáási maní'-inínkón-áwí'a Átémisi mósá wémaraamba Póron-aaigo Átémisiní amáán-damba sáwisankaamba símai uwásukaimba póna wenáwíko kumíníye siyáiyé.

²⁸ Súwasa mináái isésa tirunkó sáwí'a úwasa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa Éfésási-naopaken-kwaasi kentáási Átémisin-awí'a óraa'a

wéiye sésa²⁹ aemái suwasá mindáópa'a tésa óraaka'-oraaka'a sésa Póroe'o núyan-kwaasi Máséndóniyaafaken-kwaasiyai moóráwígon-awí'a Káyási úwana moóráwígon-awí'a Árisítakasi mindárai tafisímaesa túwaandu urópa'a mátiinkówana³⁰ Póro seyaafá'-wáásímó túwaandu iyapa'a iyónae súwasa Ísuni aampa'ó kuwái ímba waoó sésa ta'ótórówasa³¹ mimbárafákén-óráá'-wáási tuwímbai Póroni waási pósa aái tuwésa sáwífa'-waasimo túwaandu iyapa'a ímba iyuwó Pórontafesa siyáawe.

³² Suwasá túwaandu un-kwáásísómbá miwítí imáyaa aupiri ésa fí'o-fi'on-aii sésa tuwímbai sésa nóran-aaisafetaawa tatúwaandu uráumno-imayaa uwasá³³ Yúnda-a-waasi miwífinkémbá moóráwígon-awí'a Árékísandaamba túranka'a máánkówasa tuwímbai óraaka sésa emá aái siyó suwaná miwí táái taraisónae séna ayáamba mósá tuwówasa

³⁴ awánomba Yúndaa-waasi úntafesa mimbórá-áái ayáátááka'a tafísimai óraaka sésa Éfésási-naopakem-kwaasi kentáási Átémisin-awi'a óraa'a wéiye siyáawe.

³⁵ Óraaka suwaná mindáópaken-ora'a-waasigo aúfáimo agaúwai tuwááwí éna séna Éfésási-waasono. Seyaafá'nánkátá awánáúnda Átémisini ámáán-damba kawáánéta fi'onka'ma'mai-ontambo wiyómpakemba marapá'ó kunkáin-ontamba kawáánúne. ³⁶ Mináái ímba kanaa'á taraisónááfo seyaafá aseré'a ímba sáwí'an-oro. ³⁷ Mindárai ámáán-daumpakemba ímba umémbá ésarai kentáási maní'-ínintáfésarai ímba símai sáwí'a urááya'a úwoi tí'mae'a maanká'á tiyáawe. ³⁸ Témitiriyasiye wení kísau-waasiye aái simátinkanae sésamo ésa aaimó simátinkai-kanaa úwoi wéraiye. Óraa'-waasi méraamba pósa aái símai kawé'a uwátinkanaawe. ³⁹ Énifo kembiwímó fi'on-aaimo wéraina'o é'a seyaafá'-wáásímó túwaandu ompímbá símai kawé'a uwásuwanaawe. ⁴⁰ Kesáámó aafintáámó méraandasa káfé'o tiyáananasamo Rómu-kamani-waasi tésamo tasisai ésaasamo nóin-aaiyakena tiyááomo síyata kesáámó senda-áásís ímba wéraiye. ⁴¹ Aúfáimo agaún-kwaasigo simátimena túwaandu urón-kwaasi tí'mátuwowasa kóuraawe.

20

Póro Máséndóniyaa-marafa'e Kíriki-marafa'emo kuráin-aii.

¹ Miwí táái tai'ówana Póro Ísuni aampa'ó kun-kwáási táántowasa tuwaná miwítí imáyáa símai kawé'a uwátinkena séna Ísun-aii aantemba maimái tirumpímbá máráaro séna énifo méwaro séna tiyuwéna Máséndóniyaa-marafa'a wémena ² mifá'á naaó'-nao'a wémena Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáféna áfááraumai simátima'maena núwasa tirunkó kawé'a úwana tiyuwéna Kíriki-marafa'a wémena ³ koména kaumbo-wiyómbá maisuwéna nompín-táómpimba Síriyaa-marafa'a kónae séna úwasa Yúndaa-waasi wembó tufuwónae sumbá iséna ifátuwena Máséndóniyaa-marafa'a marapá'á kónaume súwasa ⁴ maaráumai-waasi moóráwigo Périya-naopakewi Pirasin-ááninkon-awi'a Sópata úwana Tésárónikaa-naopakendarai túwí'a Árisitakasiye Sékandasiye uyaná Tépi-naopakewin-awi'a Káyási úwana Ésiyaa-marafakendarai túwí'a Tikikaasiye Tárófimasise uyaná Timóti úwasa úmai Póroe'a wéna ⁵ aifa'á Tóróasi-naopa'a koména kentáásimu'a makówata ⁶ Yúndaa-waasimo ímbo intóráin-tantaa'wara-peretimo agaún-kanaamo tai'ónka'la Fírípái-naopakemba nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta wémeta séfataase-no'waamba mindómpín-táómpimba kówaeta Tóróasi-naopa'a marapá kúwateta aifa'ó komésamo kentáásimu'o makón-kwaasiseta koména moórá-sondaasa maiyáumne.

Yútikásimba pukáimpinkembo iyáfasinankarain-aii.

⁷ Sondaará'á Ísuntafeta ísámai tómbá néta aráá-tombo naandasáféta túwaandu uráawananasasa Póro aafáyáa kónae séna simátima'maena nó'waan-afufuntambo iyúmba ⁸ afófumayaatanaan-daumpa'a méta sáwífa'-omba kúra'maketa méraawananasasa ⁹ moórá-ifokon-awi'a Yútikási naan-afaapímbá imérowana Póro Ísun-aii simátima'mae wéiyuwana Yútikásimba aúgáfaa'á úwana aün-kwéna memínkákémbá tanaa féna marapá'á kuntu-famúwasa kunkésa awánomba puwúwasa uwaná ¹⁰ Póro kuména kunkifaena tapéna awánéna séna ímba imáyáan-oro. Pukéna aúnaraiye simátimena ¹¹ mindáúmpá'á iyéna Ísuntafena ísámai tómbá tafámbai timúwasa nowaná Póro simátima'mae wéiyuwana siyarówana tiyuwéna kúwasa ¹² puwúwanamo iyáfasinankon-kwaasigomba áí'maesa wení naaúmpa'a máankesa tirunkó kawé'a uráiyé.

Póro Máiritasi-naopa'o kuráin-aii.

¹³ Úwana Póro simásimenasa séna kembiwí nompín-táómpimba Ásosi-naopa'a wéwiya'a kemá marapá'á wéme'a Ásosi-naopakemba nompín-táómba ta'ótoreta iyáte'a konó súwata aifa'á kunkéta nompín-táómba ta'ótoreta iyáteta wémeta Ásosi-naopa'a kówáananasasa ¹⁴ Póro marapá'á wémena Ásosi-naopa'a kuréna nompín-táómba ta'ótorowata kóai'maeta wémeta Mítirini-naopa'a kówaeta ¹⁵ siyarówata wémeta Káyosi-marafa'a kóyáákaawananasasa fenówata kówaeta aafáyáarata wémeta Sémósi-marafa'a kóyáákaawananasasa fenówata kówaeta aafáyáara'a wémeta Máiritasi-naopa'a kówáananasasa ¹⁶ tómbá fáká'mai Manikóntáfésa ísámai kaundánae sésamo túwaandu un-kánáá ampáánká'á tíne úwana Póro séna minúwóiyáámbá Yérúsaremu-naopa'a kuré'a mintánómbá komandánae séna nompín-táómpimba Éfésási-naopa'a kóyáákanaumpo Ésiyaa-marafa'a ímba ayáátááka'a ménaumne súwata Máiritasi-naopata kuráumne.

Póro Éfésásifaken-kwaasisafena méwaromo siyáin-ai.

¹⁷ Máiritasi-naopata kówánanasa Póro moóráwígomba ai'marówana Éfésási-naopa'a wémena Fasi'aénkóni waásiti óraa'-waasi kosimátimena séna Póro wétaantaifo teró siyáiyé súwasa ¹⁸ tuwaná simátimena séna kesáái isáaro. Kesí aifa-kánáá Ésiyaa-marafa'a kesé'a komé'a kemó ówánda suwánaraawe. ¹⁹ Yúnda-a-waasi sinkamiyanesa suwaná sirunkó umbái tówa'a ímba imáyáa é'a Fasi'aénkóni kísau-waasigo úne sé'a wenaisamaífimba mé'a weni kísau maiyáumne. ²⁰ Ímba aúpá'a tuwé'a seyaafá'-áái úwoi simátimé'a kembó túwa'nai í-áái túwaandu umpíné kenti naaúmpa'e simátimá'mae'o iyáunda é'a isaraawe. ²¹ Yúnda-a-waasiye fi'onkaa-waasiye áfáaraumai simátimé sé'a sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá'a té'a Fasi'aénkó Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba oro simátimá'mae'a iyáumne. ²² Énifo Manikóni Ufaen-ámútánkó Yérúsaremufa'a waaó simásimákaimba pó'a miyá ónaumne. Kesine'ó paapé índasafe'a ímbo isáunda úwoi kúne. ²³ Seyaafá'-náópa'o kúnda Manikóni Ufaen-ámútánkó óraaka simásimena séna umbai-tántáá'a uwánkesa ándáfa'a máankanaawemo simásimimba mindá aantemba isaraumne. ²⁴ Sinkamiya'o púwóndara'a ímba káráwiyampo Fasi'aénkó Ísumo simákain-kísau maimái tai'ásuwanauumne. Manikó úwoi súwa'nai

in-áái áse-ai simátimá'mae'o iyúnda-kísau maimái tai'ásuwanauumne.

²⁵ Minkisáúmó maiyáunda kembiwífimbá wéne'a Manikó weni waásimo kawááin-ai simátimákauumpo ánaaembo é'a kembó ímbo suwánáiyamba ken-isaraumne. ²⁶⁻²⁷ Ímbo inkaisówánda Manikón-ai seyaafá'-áái simátimákaunda pósa kembiwífinkémbó tuwímbaimo kesááimo ímbo isésamo Manikómpá'ó ímbo tésumo ombá ímba kesí áwáugon-ifo kenti áwáugo ína'a miyá iyantafe'a mináái káfé'a óraaka simátimune. ²⁸ Manikó ááninkomba ai'marówana kuména kumpuwéna weni naaesámbó méyánuwasukaimba Fasi'aénkóni waásin-ófo káráwiyoro. Manikóni Ufaen-ámútánkó kembá iyáfasintinkaraifo kentúwawaa'wara Fasi'aénkóni waásiya'wara'a kawé'-úmai káráwiyoro. Sipisípiya'o káráwiyonten-úmai káráwiyoro. ²⁹ Áwáfiyaamo índa-iyamba téna sipisípi tafámaimo wáráintemba kemá kónasa waási tésa tasáwí'a ónááwe. ³⁰ Moórá-kanaa tinasá kembiwífinkémbá tuwímbai iyáfasinesa Ísuni aampa'ó kon-kwáásítí imáyáa tafisénæ sésa karo'-áái síyasa tuwímbai érai'e sésa arááíwaenaawe. ³¹ Mindásafe'a káráwimái kawé'an-oro. Kaumbo-áatái kesé'a mére'a moórá-mora sirumbá uwátinke'a aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane aasiyaasi simátinkáfa'a iyáumne. Minááisáfé'a imáyáa úmai kawé'an-oro.

³² Kawé'a íyana Manikó káráwitinkamae iyína'a méraaro. Wenááigo fasi'átinkainiye. Weni waásimo kawé'ó uwátinkáintemba kembiwíwará'á kawé'a uwátinkainiye.

³³ Óntantafe'e unáánkwátóisafe'e

fi'owiti moparáwintáfé'e ímba súraniyamba úne. ³⁴ Kísau wémae'a minóntántámbá ímbo makáunda-tantaa'a méwémae'a kembó súwa'nai on-kwáásítí tóné unáánkwátóiyé maitimé'a úne. Miyámó ówánda é'a suwánaraawe. ³⁵ Fasi'aén-kisáúmó maéwánda suwánaraafo miyá é'a aamoisaén-kwáásí túwa'nai ónááwe. Fasi'aénkó Ísumo siyáin-ai imáyáan-oro. Wemá séna wémaewi tirunkó kawé'a ímbánifo tímatuwaawi tirunkó kaweté'a wéiyé Ísu

siyáin-ai Póro siyáiyé.

³⁶ Póro simásuvena kifaena minóráá'-waásiyé Fasi'aénkómpá'a inai simásuwowasa ³⁷ seyaafá'-waási áfááran-ífi'a tésa Póromba tataparésa aaweyáá uwánkesa uwaná ³⁸ Póro séna ánaaembo é'a ímba suwánanááwe sún-aaisafena tirunkó umbái tówasa nompín-táómpimba múaukaawe.

21

Póro Yérúsaremufa'o kuráin-ai.

¹ Múauwuwata minkwáásísáfeta méwaro séta tiyuwéta nompín-táómpimba iyáteta arupíse úmaisá wémata Kósi-naopa'a kóyááketa wémata kówaeta aafáyáara'a Rósi-naopa'a kóyááketa wémata Pátaraa-naopa'a kuréta marapá'a kuméta ² awánááwánda Fínísiyaa-marafa'o wínda-nompin-taomba wérowata mimpimbá iyáteta wémata ³ Sáiparasi-marama siyáánaepa'a wérowata kóyááketa wémata Síriyaa-marafa'o kówándasa Táyaa-naopa'a moparáwímbá mówétuwuwata marapá'a kumówánasasa ⁴ Ísuni aampa'ó kuwái mérowata tuwánéta moórá-sondaa miwísé'a méraawanasasa sésa Manikóni ámútanko simátimákain-ai Póromba simámesa sésa tufúwófo Yérúsaremufa'a ímba waaó simáma'mae iyúwata ⁵ miwísé'ó méraawanda-kanaa tai'ówata mindáópa'a

tuwéta kówanasasa minkwáásísómbá miwítí aare-iyámpóise'a sí'maesasa naaópa'a tuwésa uwi-nómpá'á kúmúwata kifaeta Manikómpá'á inái simásuweta ówánasasa ⁶ kentáásáfésa éniyo koró suwatá miwísáféta éniyo méwataao simásuweta nompín-táómpimba iyátaawanasasa miwí kunuwerésa miwítí naaópa'a iyáawe.

⁷ Míwítí naaópa'a iyúwata nompín-táómpimba Táya-naopata tuwéta Tórémesi-naopata marapá'ó kondasáféta Ísun-aaimo isówi tuwánéta siyáánta timéta moórá-no'waamba miwísé'a waéta ⁸ iyáfasineta marapá'á wémeta Sísááriyaa-naopa'o kówándasa ááema aantá-waasi afakaeté-waasi Ísuni kisaumo tímakowifinkemba moóráwígon-awí'a Fírípini naaúmpata iméraawananasasa wemá Ísun-aaimo simátimuwai mérowasa ⁹ éiyain-ayaamumba mésa ímba waai maiyésa úwoi mésa Manikón-aai wésimatimesa tifowáe'a mérowata ¹⁰ tuwímbai-no'waamba mindáúmpátá waéwánanasasa moóráwigo Manikón-aaimo simátimuwain-awí'a Ákápáasi Yúndiyaa-marafakemba ¹¹ kuména Póroni á'wáánkau kumbaiyéna wení aiyayaanka'a kárá'umai aiyowáí'a úmai aráánamena séna Manikóni Ufaen-ámútánkó séna maaná'wáánkáúgóni afowámó Yérúsaremufa'o iyínasamo ésa Yúndaa-waasi tá'oto'mai miyáumai kárá'uwankesa áí'maesa fí'onkaa-waasi mátimenaawe Manikóni Ufaen-ámútánkó siyáíye Ákápáasi kusúwata ¹² iséta kesétaamo méron-kwaasise'a Pórontafeta séta Yérúsaremufa'a ímba iyuwó óraaka séwánanasasa ¹³ Póro séna nóntafera ifí'á téra kae'ímáyáá uwáísinkááwanawa kesirunkó umbai wétaiyo. Yérúsaremufa'o iyínasamo kembó tá'otoraiyamba ímba sáá'a wéíye. Fasi'aénkó Ísun-aai simátimudasafesamo sínkamonaesamo ésa úwoi sínkamonaawe Póro súwata ¹⁴ wenááisa ímba kanaasá taraisónaumne séta ifátuweta séta Fasi'aénkóni ímáýara'a miyá ónááwe siyáumne.

¹⁵ Miyá simásuweta tuwímbai-no'waamba miwíséta waéta kentáási moparáwímbá to'mayaa úmaeta mindáópa'a tuwéta Yérúsaremufa'a iyówánasasa ¹⁶ Sísááriyaafakenkwaasi Ísuni aampa'ó kuwáí tuwímbai keséta Yérúsaremufa'a iyésa moóráwígon-awí'a Nésonini naaúmpata mósinkowana minkwáásígó Sáíparasi-marafakenkwaasigo ayáátáaka'a Ísuni aampa'ó kúwai séna kesí naaúmpa'a méranaawe súwasa wení naaúmpata mósinkaraawe.

Póroe Yémisiye aaimó simátímakaayan-aai.

¹⁷ Mósinkesasa kentí naaópa'a kúmúwata Yérúsaremufa'a méraawananasasa Ísun-aaimo isówi aamoí umpínkembá siyówata ¹⁸ iwaéwándasa aafáyáara'a Fasi'aénkóni waásiti óraa'-waasi Yémisi túwaandu uwátinkowasa méropata Póro sí'mae kúwata koméraawananasasa ¹⁹ Póro ayáámba tíma'mai aaweyáá éna séna Manikó ámakainkisaumo fí'onkaa-waasifimbo maiyáin-aai seyaafá'-áái simátimuwasa ²⁰ isésa Manikón-áwí'a mósá marésa Fasi'aénkóntáfésa sésa kesí waásiyo. Sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa tímankúnkumba ésa Móseseni áamámba ímba tuwésa fasi'ámai isésamo méraamba é'a isaraane. ²¹ Tuwímbai miwísáfésa sésa Póro fí'onkaa-waasiti naaó'-nao'a wénena Yúndaa-waasi mindáópaka'o méraan-kwaasi simátimena séna Móseseni áamámba ifátuwe'a kentí iyámpói túma ímba kárámai araenáemba uwátinke'a Yúndaa-waasiti aambá ímba arááiwaéro Póro wésiye sewasá isésa ²² emó tiyáanda-aai isésa aaisambá wésefo ²³ simáméndantenta uwo. Maanká'á éiyain-kwaasi mésa Manikómpá'á érai'-aai símakaamba po ²⁴ ewará'á miyán-uwo. Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawé'ó í-tántáá'á e minéiyáin-kwáásiti pói'ó méyanuwatíyuwe áamáan-kawaa-waasi tímé miwísé'a a'nóntáu kárásuwenasa awánésa Yúndaa-waasi Ísun-aaisafesa tímankúnkumbo owí sésa emá Móseseni áamámba isé méraanasa entáfésa karo'-áái simánkaraawe seró. ²⁵ Éniyo fí'onkaa-waasi Ísun-aaisafesa tímankúnkumbo uráawisafeta ááema moórá-aai séta agaimaréta séta karo'-mánikóntáfésa ímáýáa ésa pói'ó uwándaamba mimpói ímba naaró. Naaemá ímba naaró. Póimo tufú'newana wení naaemá ímbo kumínda úwoimo wéraina'a mimpói ímba naaró. Aare-úméné waai-úméné ímba oró. Ááema mináái agaimaréta tukáumne suwaná Póro iséna ²⁶ aafáyáara'a minkwáási tí'maena Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawé'ó í-tántáá'á uwásuwena Póro óraa'-amaan-daumpa'a iyéna áamáan-kawaa-waasisafena séna afakaeté-no'waamba maisuwéta Yúndaa-waasiti áamámba ísámai kawé'ó í-tántáá'á úmai taí'ásuweta moórá-mora-waasi pói'a úmaeta Manikómpá'á máamenaumne simátímakaiye.

Óraa'-amaan-daumpa'a Pórombo ta'ótokaan-aai.

²⁷ Simátimena mérowana mináfákáété-no'waamba tai'ówana Póro óraa'-amaan-daumpa'o iméromba tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafakewi iawánésa Pórontafesa sáwí-aaí simánkesa tufuwíyan-imayaa ésa ta'ótokesa óraaka sésa ²⁸ Ísareri-waasi súwa'nai oro. Maankwáásígó naaó'-nao'a wénena Ísareri-waasisafena sáwí-aaí simátinkena Móseseni áamámba símai sáwí'a uwánkena maanóráá'-ámáán-dámbá símai sáwí'a wéiye. Káfé'a fi'onkaa-waasi tí'maena maanóráá'-ámáán-dáumpá'á Yúndaa-waasi aantembo iyón-daumpa'a mótinkaisana póna maankáwé'-námá sáwí'a wéiye sumbá ²⁹ Éfésási-naopaken-kwaasigon-awi'a Tárófímási Póroe'a Yérúsaremufa'a núwasa awánonka'a pósa imáyáa ésa Póro áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankaraiye-imayaa karo'-imáyáá ésa mindásafesa mináái siyáawe.

³⁰ Mináái óraaka simátimuwasa mindáópaken-kwaasi mimbóráfímbá tawiyésa Póromba tata'óto'mai áamáán-daumpakemba tafísímaesa máá'arifa'a múra auwésa áamáán-dankoni ontá wimarésa ³¹ sáwífa'-waasi Póromba tufú'naafu'-uwaná moóráwigo Rómu-i-waasiti óraakomba isimáména séna Yérúsaremufa'a seyaafá'-wáási wétiyaawe súwana ³² minúwóiyáán-úmai i-wáásiyé miwítí kawáá-wáásiyé tí'maena awaantanténa kuména waási túwaandu urómpimba tafákáraa'a úmaena kumúwasa i-wáásiyé miwítí óraakone tuwánésa tufuwémómbo úwoi mérowana ³³ óraako Póromba tata'ótorena i-wáásísáféna séna kae'-ándásámbá kárá'oro simásuwena tísai éna séna maankwáási nááwa'iyó. We nóra uráiyó súwasa ³⁴ tuwímbai fi'o-fi'on-aaisafesa suwasá tuwímbai miyá suwasá uwaná óraako minááiígóní áwáu ímba iséna

i-wáásísáféna séna miwámbá áí'mae'a i-wáásítí naaúmpa'a iyóro súwasa ³⁵ áí'maesa ontafín-karááká'ó iyúmba tufuwónaesa untáfésa i-wáási tiyáánka'a farámbeasa iyúwasa ³⁶ tínaaemba tirááiwa'mae iyésa tufuwíyana puwíno símaesa óraaka'a iyáawe.

Póromo simátimakain-aaí.

³⁷ I-wáási Póromba áí'maesa miwítí naaúmpa'a iyónae suwaná Póro miwítí óraakomba simáména séna moórá-aaí simáménae súwana óraako séna Kíríki-waasi-taafinkemba wésempo ³⁸ emá ímba Ísípí-marafaken-kwaasi óne. Minkwáásígó Rómu-kamani-waasisafena aaisambá tiyéna sáwífa'-waasi 4,000 waasi símai tí'maena tiyái-tántáá'á maimaesa máásai-marafa'ó kuráamba ímba wemá óne súwana ³⁹ Póro séna Yúndaa-waasi úne. Kesinó kembá Sírísíyaa-marafa'a Táásási-naopa'a Táásási-naopa'a óraa'-naopa'a masínkaraiye simásuwena séna moórá-aaí simátiménae súwana ⁴⁰ óraako séna éniyo miyán-uwo súwana Póro ontará-karááká'á ména aseráiyantafena ayáamba mósa tuwéna séna kemó senda-áái ísáaro súwasa aserówana Yúndaa-waasi-taafinkemba

Ípúru-taafinkemba simátimakaiye.

22

¹ Póro simátiména séna kesifárawaisai kesifoísáiyó maanááímó simásínkáamba anondáá sénaumpo ísáaro séna ² Ípúru-taafinkemba súwasa miwí tááfínken-aaí pósa isésa asékésa wenáái kawé'-úmai isówana Póro séna ³ kemá Yúndaa-waasi úne. Kesinó Sírísíyaa-marafa'a Táásási-naopa'a masínkówa'ó óraa' é'a Yérúsaremufa'a Kámérierimo úpa'a taméraawanana kentáá síwá'náti áamámba fasi'ámai simásíma'maena iyáiyé. Maanká'ó méraan-kwaasimo Manikóntáfésamo fasi'ámai méraantemba Manikón-aaí fasi'ámai méta'otokaumne. ⁴ Ísuni aampa'ó kun-kwáási sáwí'a uwátinke'a tafísímae'a ándáfa'a aare-waái mátinkaraumne. ⁵ Ááéma aifa'-ámáán-káwáágówé áamáán-oraal'-waasiye aúfái simésa Támásikasi-naopa'a Yúndaa-waasi maimaé mátimuwo suwa'á Ísuni aampa'ó kun-kwáási kotí'mae'a Yérúsaremufa ándáfa'a mátinkanae sé'a Támásikasi-naopa'a kuráumne. Ááémo mináúfáímó símakaan-kwaasi kotísai e'o é'a kentáfésa érai'a siyé seró.

⁶ Éniyo aampa'á wéme'a Támásikasi-naopa'a ewaa'á kówánana wááwái wíyómpakemba sáma aafáyáuraan-tantaa'a tuwówana kuména sугáyáagaya úwa'a ⁷ marapá'á tanaa fááwánana aaiígó aantemba isááwánana sáántena séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a óno súwa'a ⁸ emá nááwa sénó séwánana kemá Násaretifakewi Ísu únama sáwí'a wéuwasinkaane súwasa ⁹ kesé'ó méron-kwaasi sáma awánésa simásimun-aaí ímba kawé'-úmai isówa'a ¹⁰ áisai é'a sé'a Fasi'aénkóo kemá nóra ónaumno séwánana Fasi'aénkó séna iyáfásine Támásikasi-naopa'a winaná moóráwigo Manikómó embó ámakain-kisau-aaí simámíno súwana ¹¹ ságo sугáyáagaya úwa'a ímba awánaáwánasa kesé'ó nún-kwaasi siyáán-to'maesa Támásikasi-naopa'a kuráawe.

¹² Kuwaná moóráwígon-awí'a Ánánáyasi Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména kentaási áamámba isówasa Yúndaa-waasi Támásikasi-naopakewi wenáwí'o mósá márówi ¹³ kempá'á téna ewaa'á taména séna Sóroo kesí waásiyo. Aneka'á kawé'úmai aúramba awánáinone súwa'a minúwóiyáámbá súramba awánamai kawé'á ówánana ¹⁴ séna kentaá síwá'nási Fasi'aénkó embó íyáfasinankaintafe wení imáyáa arááiwáinone. Wení kawé-kísáú-wáasi awáné wenáái iséna ónda po wenáái arááiwáinone. ¹⁵ Awánánda-tantaa'e isáándawe seyaafá'-wáási simátíma'mae nínone. ¹⁶ Ímba úwoimo máinda íyáfasine Fasi'aénkó Ísumba áántenana ení sáwí-imayaa maiyauwáina Ísuntafe isámai nombá mauwó Ánánáyasi simásimuwa'a miyá uráumne.

¹⁷ Miyá é'a kouweré'a Yérúsaremufa tamé'a óraa'-amaan-daumpa'a Maníkómpá'á inái wése'a kaainkáámbá awánááwánana ¹⁸ Fasi'aénkó simásimena séna Yérúsaremufa'o méraan-kwaasi kesáái simátíminasa ímba kawé'úmai isánááfo minúwóiyáámbá íyáfasine maanká'á tuwaaó Fasi'aénkó súwa'a ¹⁹ Fasi'aénkóo áamáán-daumpimpá'a wéne'a enááisafesa timankúnkumbo on-kwáási ta'óto'mai tínkambai tafisímae'a ándáfa'o mátyukaunda é'a suwánaraawe. ²⁰ Sítifeni enááimo simátimakaiwimba tufúnka'a kemá mé'a sirunkó kawé'á úwa'a tufún-kwaasiti paákákén-únánkwátóiy'a káráwiyaawanasa tufúwana pukáiyé séwánana ²¹ Fasi'aénkó séna ai'maráana íyáfasine némpa'a fi'onkaa-waasi kesáái simátíma'mae úwo Fasi'aénkó siyáiyé Póro siyáiyé.

²² Póro súwasa ánaembo sún-aaisafesa aaisambá sésa óraaka'-oraaka'a sésa tufuwíyana puwíno. Miyán-kwáási ímba maambáráfá'á mérainiyé ²³ óraaka'-oraaka'a sésa miwítí unáánkwátóí faúkésa oférófé ésa ofái káúresa óipa'a tuwésa uwaná ²⁴ Rómu-oraako i-wáásísáféna séna áí'mae'a kentí naaúmpa'a íyóro súwasa miyá uwaná séna Póromba áwiyonku'-newana Yúndaa-waasi-taaigoni áwáu sínata isáano súwasa ²⁵ Póromba ándásamba kárá'uwankesa áwiyonku'-nánae sésa uwaná i-wáásítí kawáágo mérowana Póro wentáféna séna kemá Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáundawí úmpo ímba sísaí ombá aafímbó maisínkésamo súwiyonku'-nánae-imayaamo ombá áamámba taraisésa uwófi'a ónááfo ímba úwoi súwiyonku'-nánaáwe Póro súwana ²⁶ iséna wení óraakomba kosimámena séna minkwáásigó Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimban-ifo nóra ónaumno súwana ²⁷ óraako iséna Pórompa'a téna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáano súwana ewé súwana ²⁸ óraako séna kemá óraa'-ontamba tuwé'a mináúfái-wándáái maimái tokáumne súwana Póro séna kesifo tokáimba pó'a kewará'á úwoi tokáumne súwasa ²⁹ áwiyonku'-nánaemo sun-kwáási mináái iséna némpa'a kuwaná óraakowara'a áátafena éna séna Rómu-waasiti aúfái-wandaai tokáiwaimbo kárá'umankaunda sáwí'a úne séna áátafena uráiyé.

Póromba áí'maena áamáán-oraal-waasifa'o kuráin-ai.

³⁰ Áátafena éna aafáyáara'a óraako séna Yúndaa-waasi Pórombo simánkáán-aaigoni áwáu siyá'a isánae séna óraa'-amaan-kisau-waasieni áamáán-oraal-waasisafena séna túwaandu oro séna i-wáásísáféna Póro ayáámpinken-anda faútúwáaro súwasa faútúwówana áí'maena túwaandu urónka'a máánkaraiye.

23

¹ Máankowana Póro áamáán-oraal-waasi káá'a túfifaena séna kesí waásisono. Kemá ááéwara káfé'wara'a Maníkón-aúranka'a kawé'úmai mé'a moórá-tantaa'a sirunkó ímba umbái wétaiye súwana ² aifa'-ámáán-káwáágon-áwí'a Ánánáyasi wemá Póroni ewaa'ó mérowisafena séna ói'a turáráaro súwasa miyá uwaná ³ Póro wentáféna séna empímbá sáwí-imayaa wéraimba póna Maníkó embá tufuwíniye. Emá méma imáyáa éma áamámba arááíwa'mai aafímbá ankáúmne sémpo minámáámbá taraisé ói'a turáráaro séna sói'o turáráamba áamámba taraisóne Póro súwasa ⁴ wení ewaa'ó mérowi sésa Maníkóni aifa'-ámáán-káwáágonbá símai sáwí'a wéuwankaane suwaná ⁵ Póro séna aifa'-ámáán-káwáágon iyémó sewa'ó isékáa ímba mináái súsinno. Maníkón-ai aifáifimba agaimaréna séna kentí waásiya'o káráwiyewi ímba símai sáwí'a uwánkáaro agaimaréna siyáimba isa'á sáwí'a úne Póro siyáiyé.

⁶ Póro simásuwena áamáán-oraal-waasi tuwánéna imáyáa éna tuwímbai Sátusi-amaamba sésa púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe-ai sen-kwáási owasá tuwímbai áamáán-kawaa-waasi owé-imáyáa éna óraaka séna kesí waásisono. Kesifomá áamáán-kawaa-waasigo éna kembó masínkaraimba kemá áamáán-kawaa-waasi úne. Maníkó pukén-kwaasi íyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafe'a káfé'a aafímbá maisínkááwe Póro

simátimuwasa ⁷ isésa ámáán-kawaa-waasi Sátúsi-amaambo sun-kwáási keiyái aaisambá simai tuwinkaa¹-uráawe. ⁸ Sátúsi-amaambo sun-kwáási Manikó pukén-kwaasimo iyáfasintinkainda-aaisafesa karo¹-áán-iyé sésa Manikóni kísau-waasi wiyómpakewi ímba méraawe sésa waási timambá ímba wéraiye suwasá ámáán-kawaa-waasi sésa Manikó pukén-kwaasi iyáfasintinkainiye. Manikóni wiyómpaken-kísau-waasi méraawe. Waási timambá wéraiye suwasá mináásáfésa tuwinkaa¹-ésa ⁹ aaisambá sésa ámáán-kawaa-waasifinkemba ámáambo sun-kwáási iyáfasinesa óraaka sésa kesáámó awánáundasa Póro ímba sáwí'a wéifo Manikóni kísau-waasigowa wembá simámakai moóráwigo wiyómpakewiya wembá simámakaiyo. Ínta isáúmne suwasá ¹⁰ aaisambá óraaka¹-oraaka'a siyáawe.

Aaisambá óraaka'a suwaná i-wáásítí óraako séna Póromba aaisambá aéesa tafisíyapa'a aiyayaamba tawiyófainifo i-wáásísáféna séna waásiti afufumpimbá komé'a koái'mae'a kentí naaúmpa'a iyóro súwasa miwítí naaúmpa'a móankaraawe.

¹¹ Móankowana mindó'wáámbá Fasi'aénkó Póroni ewaa'á kumbaéna séna fasi'ámai mé kentáfé Yérúsaremufa'a simátimakaantemba Rómu-naopa'a kosimátiminone Fasi'aénkó siyáaye.

Póromba tufuwíyan-aaimo siyáan-ai.

¹² Súwasa aafáyáara'a Yúndaa-waasi tuwímbai túwaandu ésa Póromba tufuwíyan-ai sésa tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumnemo óraaka'o ¹³ sun-kwáási kae¹-wáái-wáási mésa sésa ¹⁴ óraa¹-amaan-kísau-waasiye óraa¹-waasiye kosimátimesa sésa túwaandu éta óraaka séta Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne. ¹⁵ Miyáumai ámáán-óraa¹-waasiye Rómu-oraakontafe'a karo'á kosimáme sé'a Póromba áí'mae kempátá tinatá áisai úmai minááígóni áwáusa isánae sewé kosimáme'a seró. Mináái isésamo aampa'ó áí'maesamo tiyata tufuwónáisiaye siyáawe.

¹⁶ Suwaná Póroni ámanaakon-ááninko tufuwíyan-aaimo sumbá iséna awaantanténa i-wáásítí naaúmpa'a iyéna Póromba mináái isimámuwana ¹⁷ iséna i-wáásítí kawáágómbá áántena séna miwámbá áí'mae óraakompa'a winaná moórá-aii kosimámino súwana ¹⁸ áí'maena óraakompa'a wéna séna ándáfa'o imérain-kwaasigon-awi'a Póro saántena séna minifó'á áí'mae óraakompa'a winaná moórá-aii simámino sisa'á empá'á áí'mae túne súwana ¹⁹ óraako miwámbá ayáán-to'maena ímbo waásimo méron-aempa'a ánkarena áisai ena séna nóran-aaiya'iyó sina'á isáano súwana ²⁰ miwá simáména séna Yúndaa-óraa¹-waasiye ámáán-óraa¹-waasiye moórá-aii sésa aafáyáara'a empá'á iyésa karo'á isésa Póromba áí'mae kempátá kumínata áisai úmai minááígóni áwáusa isánae karo'á isenááwe. ²¹ Miwí táái ímba isaaó. Kae¹-wáái-wáási óraaka sésa Póromba tufútuweta tóné nonésá nánaumpo ímbo tufuwéta tóné nonésá ínta nánaumne sésa aúpá'á aampa'á káráwiyesa miwí tááisafe ewé sínono sésa káráwiyaaawe. Mindásafe miwí táái ímba isaaó. Minifókó óraakomba miyá simámuwana ²² iséna séna simásimenda-aii ímba fi'on-kwaasi simátime óraakomba simámakaumne ímba siyó séna ai'mákaiye.

Póromba áí'maesa óraakompa'o kunkáan-ai.

²³⁻²⁴ Minifókómbá ai'maréna i-wáásítí kawáágónkáí táántowasarai tuyaná séna káfé¹-no'waamba Póromba áí'maekai Sísááriyaa-naopa'o kámáni-oraakompa'a múauwaakaiyo. Sáwífa¹-i-waasi 200 i-waasi to'mayaa iyasa tuwímbai-waasi ósifinka'o nón-kwaasi 70 waasi to'mayaa iyasa sáwífa¹ 200 waasi paepé'ó tokáan-kwaasi to'mayaa iya'a Pórombo ayáá'maenamó wínda-osi to'mayaa uwánke'a káfé¹-no'waamba Póromba kawé¹-úmai káráwimai áí'mae'a kámáni-oraakon-awi'a Fírikísimpa'a múauwaaro séna ²⁵ aúfái agaéna maará simáména séna ²⁶ kentáási óraa¹-waasi Fírikisiyo isaaó. Kemá Kóróndiyasi-Rísiyáasi kári'-aai simáménaumpo isaaó. Kawé¹-úmaiyo méraano. ²⁷ Yúndaa-waasi minkwáásígón-áwí'a Póromba ta'ótokesa tufuwíyanesa owa'á Rómu-waasiti aúfáimo tokáin-kwaasigo isa'á isé'a Yúndaa-waasi tiyáámpinkemba tafisímai kesí

i-wáási tiyáámpimba tinkáúnasa áí'maesa migowé. ²⁸ Minkwáásígómbó simánkén-ai isánae sé'a áí'mae'a miwítí óraa¹-waasifa'a kunkáumne. ²⁹ Ímba sáwí'a uráifo miwítí ámáán-aigomo intáfésa simánkaraawe. Kemó ándáfa'o auwé'ó tufúwónanamo puwínda ímba moórá-tantaa'a uráiyé. ³⁰ Yúndaa-waasi tuwímbai tufuwíyan-aii sewa'á isé'a empá'á ai'maráanasa áí'maesa kumónááwe. Wembó simánkaraan-kwaasísafe'a simátime sé'a wembó aafimbó maénkáan-aii enaúranka'a simai kawé'an-oro. Mináúfífimbá agaimaréna siyáaye.

³¹ Agaimaréna súwasa i-wáási simátimuntemba miyá ésa mindó'wáámbá Póromba áí'maesa wémesa Ántipátirisi-naopa'a kunkwaésa ³² aafáyáara'a i-wáási marapá'ó kunkwáási kunuwerésa miwítí naaópa'a iyúwasa ósifimbo nún-kwaasi Póromba áí'maesa ³³ wémesa Sísááriyaa-naopa'a ósifinkemba marapá'á kumbaésa mináúfái óraakomba múamesa Póromba aúranka'a múankowana ³⁴ mináúfái toráumai iséna Pórontafena séna emá náám-barafaken-kwaasi'ono súwana Póro séna kemá Sírísíyaa-marafaken-kwaasi úne súwana iséna ³⁵ énifo aaimó simánkaraan-kwaasi kumiya'a isánaumne séna wení waásisafena séna Érotimo uráin-daumpa máánkare'a kawé'-úmai káráwiyoro súwasa miyá uráawe.

24

Yúndaa-waasi Pórombo simánkaraan-ai.

¹ Káráwiyuwasa séfataase-no'waamba waésa aifa'-amáán-káwáágón-áwí'a Ánánásiyie óraa'-waasiye Póromba aaimó simánkénesa Sísááriyaa-naopa'a Fírikisimpa'o kúmúmba moóráwigo áamámba kawé'-úmaimo isón-kwaasigon-awí'a Tétárasí wesé'a Fírikisimpa'a kumbésa ² Póromba áántowana túwana Tétárasí aai simánkena óraakomba simai arumbá faiyaréna séna kentáási óraakoo kawé'-ímáyááwára'-wáási po kawé'-úmai káráwiyonata ayáátáaka'a aáno úmáisa méraumne. Ení ímáýáafinkemba kawé'-úmai súwa'nai ónata maé'éúndasaaniye. ³ Kesáá naaó'-nao'ó méraunda-waasisa aasiyaasi-kanáá entáféta aamoisá wéune. ⁴ Ímba ayáátáá'-aai sénaumpo embá awesarai ífáínifo ampáán-áái sénaumpo usúká'mai isaaó. ⁵ Maankwáásígó aoisaambá wímái seyaafá'-máráfá'á wéne Yúndaa-waasi simai tirumbá faiyaráisasa Násaretifakewini aampa'á arááiwaesa owaná miyámó on-kwáásítí aifarááwí éna miyá wéiye. ⁶ Miyá éna fí'onkaa-waasi áí'maena óraa'-amaan-daumpa'a móankaraisana ména sáwí'ó uráintafeta maankwáásísá ta'ótoketa kentáási áamáán-óraa'-waasifa'a aai simánkanae únansa ⁷ i-wáásítí óraakon-awí'a Rísiya kuména kusínkambáisa siyáámpinkemba Póromba kunáí'maena íména ⁸ simásimenasa séna empá'á másénááwe sisatá wégumune. Maankwáásígómbó áísai inanamó éna aaiífimbo maénkaraunda-aii wemá sína seyaafá'-áái isaaó Tétárasí súwasa ⁹ Yúndaa-waasi wembá áwa'nai esa minááimó simbá érai'-aai siyé siyáawe.

Póro Fírikisimbo mósímakain-ai.

¹⁰ Suwaná kámáni-óraako aúwáámé'a éna Pórontafena e siyó súwana Póro séna emó káráwiyonda ayáátáaka'a aatái maisu'maé iyáanda pó'a enaúranka'a anondáá ke aaimó sendasáféna sirunkó aamoí wéiye. ¹¹ Manikóntáfé'a ímáýaa é'a wenáwí'ó mósá maráúndasafe'a Yérúsaremufa ímé'a siyáánkai úmai kae'-nó'wáámbá taí'áraifo tuwímbaimo tísai inasá érai'a siyé sénááwe. ¹² Óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-daumpimpa'e máapa'e ímba aaisankáámbá sé'a ímba waási simai tiyái-ááimó siyáunda Yúndaa-waasi suwánaraawe. ¹³ Kembó simásínkáámba karo'á séfó minááígóní áwáu ímba wéraiye. ¹⁴ Afóra'á ke simáménaumne. Ísuni aampa'á wéwe'a kentáá síwá'náti Manikón-ímáýáá é'a áwí'a mósá maráúnasa Ísuni aantafésa maankwáásísómbá sésa karo'-ámbán-íye wésewe. Móseseni áamámba isé'a Manikón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aii isé'a érai'e sune. ¹⁵ Miwí sésa Manikó seyaafá'nánká sáwí'-waasiye kawé'-wáásíyie pukémpinkemba iyáfasintinkainiye sésamo amu'máráantemba kemá miyá wéune. ¹⁶ Mindásafe'a kesí ímáýáfimba sáwí'an-ifo sé'a Manikón-aúranka'e waási túranka'e kawé'-úmai méraumne.

¹⁷ Énifo fí'ó-fi'om-barafa'a wéne'a tuwímbai-aatai maisuwé'a Yérúsaremufa'a kesí waási ímbo tómbó makáan-kwaasi óntamba tímé'a Manikóntáfé'a isámai póí'ó ondasáfé'a iyáumne. ¹⁸ Minkísáú wémae'a Yúndaa-waasiti áamámba isámai kawé'ó i-tántáá'á uwásuwe'a Manikóntáfé'a isámai póí'ó ondasáfé'a óraa'-amaan-daumpa'a íméraawanasa kempá'á sáwífa'-waasi ímba taméresa aaimó símae kumbá Yúndaa-waasi suwánowasa ¹⁹ tuwímbai Yúndaa-waasi Ésiyaa-marafaken-kwaasi mésa suwánaraawe. Sáwí'ó uráanasamo suwánaresa enaúranka'a simásínkáaro. ²⁰ Áamáán-óraa'-waasifa'ó méraawandara'ó sáwí'ó uráanasamo suwánaresaraa moórá-aii aantemba sewisinó. Moórá-aii aantembo senkakaa isáásino. ²¹ Áamáán-óraa'-waasifa'ó méraawandara'ó óraaka sé'a Manikó pukén-kwaasimo iyáfasintinkainiyemo siyáunda-aaisafesa káfé'a aaiífimbá maisínkááwe séwánasa kemó siyáunda-aaisafesa simásínkááwe

Póro siyáíye.

²² Súwana Fírikísi Ísuni aampa'ó kun-áái é'a ísarena séna i-wáásítí óraakon-awí'a Rísiya kumína'a maanáái isámai kawé'á ónáifo koró simásuwena ²³ Póromba káráwiyowintafena

séna ándáfa'a kawel-úmai káráwiye ímba aiyayaanka'o kárá'umarenda ímbo wemó makáinda-tantaa'a weni waásimo áwa'nai ónae siyamo e úwoi ewé sinasá áwa'nai oro Fíríkisi siyáiyé.

Póro Fíríkisinte Túrúsíraante'o simátímakain-aaí.

²⁴ Fíríkisi simásuvena ména tuwímbai-kanaa maisuwéna awaainímbá Yúndaa-ininkon-awi'a Túrúsíraamba áí'maena taména Póromba áántowana téna séna Ísu Káráisitín-aaísafesa timankúnkumbo un-ááigóni áwáu simátimuwasarai isóyana ²⁵ Póro kawel-ááigóni áwáu séna miwí túra'o káráwiyyian-aaí séna Manikó waásimo méraawini áwáumo tísai índa-aaí súwana Fíríkisi áá'a úwana séna énifo waaó. Ánaaemba ímbo kisaumo wéraindara'a áántanaiye séna ²⁶ imáyáa éna Póro ándáfa'a méyán-onaná faúsinkainkwae séna óntamba simína'a fau'ankanae-imayaa éna mindásafena aasiyaasi-kánáá Póromba áántowana túwasarai aaí símaesarai iyáaye.

²⁷ Aaí símae iyúyana kae'-áatái maisuwéna moóráwigon-awi'a Pósiyasi-Fésítasi Fíríkisin-anonndaa kámáni-kisau iyámainda ampáámbá úwana Fíríkisi Yúndaa-waasi tirunkó kawel'á ínkwaé séna Póromba ímba fau'ánkaraifo úwoi ándáfa'a méraiye.

25

Póro aifa-káwááigómpá'á kónaumnemo siyáin-aaí.

¹ Póro ándáfa'a mérowana Fésítasi mináémpá'á Sísááriyaa-naopa'a taména kaumbo-nó'wáámbó tawaúmba minkákémbá Yérúsaremufa'a imérowasa ² Yúndaa-oraal'-waasiye óraal'-amaan-kisau-waasiye wempá'á tésa sésa Pórombo simánkaraundantenta anekatá simánkanae sésa ³ súwa'nai esa Póromba kuai'márénana Yérúsaremufa'a iyino. Minááimó sumbá tuwímbai aampa'á káráwiyesa tufiyan-imayaa ésa mináái suwaná ⁴ Fésítasi séna Póro Sísááriyaa-naopa ándáfa'a méraiye. Kemá ampáánká'á kumónaumpo ⁵ kempínkémbá óraal'-waasi kesé'a kumésa Póro sáwí'o uráinda-aaí síya'a ísáano simásuvena Fésítasi ⁶ afakaumboé-no'wana'i siyáánkai-no'wana'iyó waéna Sísááriyaa-naopa'a kumbéna aafáyáara'a aaimó isón-daumpa'a iména Póromba koái'mae teró súwasa koái'maesa tuwasá ⁷ Yúndaa-waasi Yérúsaremufakembo kúmúwai Póromba úkúresa mésa áuíyain-aaí simánkówana ⁸ Póro miwí táái anondáá simátimena séna kemá ímba Yúndaa-waasiti ámáámba taráiyé'a óraal'-amaan-damba ímba sáwí'a é'a Rómu-kamani-waasiti ámáámba ímba taráiyaumne Póro súwana ⁹ Fésítasi Yúndaa-waasi tirunkó kawel'á ínkwaé séna Póromba áisai éna séna Yérúsaremufara iyínara simánkaraan-aaí ísámai kawel'á ónaumno súwana ¹⁰ Póro séna ímbaniye. Rómu-kamani-aifa-kawaagooi waási ómpo kesáái ísámai kawel'án-uwó. Yúndaa-waasiti ámáámba ímbo taráiyanda é'a suwánaraane. ¹¹ Ámáámbó taráiyé'o sáwí'o úndarakaá tufuwónaemo sembá ímba a'áo súsino. Úwoi sínkamowisino. Simásínkán-aaí ímba érai'-aaí pó'a ímba iyónaumpo Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawel'á íniye Póro súwana ¹² Fésítasi iséna weni kawel'-imáyááwáral'-wáásiyé aaí simásuvena Pórontafena séna Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónae sénda pó'a ai'maráana wínone Fésítasi siyáiyé.

Póro Ágírípaante Pénáisinte'o simátímakain-aaí.

¹³ Fésítasi simásuvena mérowana ánaaemba moóráwigo Yúndaa-oraal'-waasigon-awi'a Ágírípa úwana ámanaankon-awi'a Pénáisiye'a mindárai Sísááriyaa-naopa'a kumésarai Fésítasi kámáni-kawaa-kisau maiyóntafesarai wempá'á kumésarai ayáámba amésarai ¹⁴ tuwímbai-no'waamba wáúyana Fésítasi Ágírípaamba Póron-aaí simáména séna Fíríkisi moóráwigomba ímbo fau'ánkáimba úwoi ándáfa'a ánkáisana méraiye. ¹⁵ Yérúsaremufa'o iméraawandara'a Yúndaa-waasiti óraal'-waasiye óraal'-amaan-kisau-waasiye kempá'á tésa wembó simánkaraan-aaí sésa tufuwó suwa'á ¹⁶ simátimé sé'a Rómu-waasi ímba úwoisa tínkamonaumne. Aoisaankwáral'-wáásimó éna wemá aaimó simánkéwise'a mérainata éfo simánkén-aaí anondáá siyómó senaná síniye. Rómu-waasiti áwáuma miyán-iyé. Simátimewanasa ¹⁷ kúmúwa'a ímba úwoi maéwánda aafáyáara'a aaimó sendáumpá'á imé'a Póromba áántaawanasa áí'mae iyúwasa ¹⁸ wembó simánkaraan-kwaasi iyáfasinowa'a sáwí'o uráinda-aaí sénááwe-imayaa ówánasa ¹⁹ kentáái aantemba sésa moóráwigon-awi'a Ísu pukáiwaintafesa sésa Póro séna wemá iyáfasinena úwoi méraiye siyáin-aaísafesa aaisambá siyáiyé. ²⁰ Kemá sé'a nóraumaiya minááigóni áwáu ísánaumno sé'a Póromba áisai e'a sé'a Yérúsaremufara iyínara simánkaraan-aaí ísámai kawel'á ónaumno séwánana ²¹ Póro séna ímbaniye. Ándáfa'a méraunasa káráwiyaamba pó'a Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a konaná kesáái ísámai kawel'á íniye súwa'a káráwiyaan-kwaasisafe sé'a káráwimai kawel'á uréwana aambá paápé ina'a ai'maráanana wíniye

siyáumne ²² Fésítasi súwana Ágírípa séna miwán-áái isánae súwana séna éniño aafáyáa isaaó Fésítasi siyáiyé.

²³ Úwasarai Ágírípaae Pénáisiye waiyóyamba aafáyáara'a iyáfasinesarai kawel-únánkwatói úmaesarai i-wáásítí óraa¹-waasiye mindáópaken-óraa¹-waasiye aáno úmai iyúyasa seyaafá'nánká tuwánowasarai aaimó sí-náúmpá'á iyúyana Fésítasi Póromba áántowasa áí'mae iyúwana ²⁴ Fésítasi séna óraako Ágírípaae'o méraan-kwaasiye isáaro. Yérúsaremu-naopakewiye maafákéwiyé Yúndaa-waasi aaimó maankwáásímó simánkaraamba awánaaro. Tufuwíyana puwínomo óraaka'o símae'o iyáamba ²⁵ saafá úmae'o iyúnda ímba sáwí'a uráifo ímba puwíníye. Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaunme siyáintafe'a ai'maráanana wínda ²⁶ kemó aúfái agaimáimo áménda ímba wéráiyé. Mindásafe maaméraan-kwaasifimba Ágírípaan-aúranka'a máankaunda po wemó sínda-ai isé simásímína'a aúfái agaénaumne. ²⁷ Ándáfa'o mérain-kwaasi úwoimo ai'maré'o simánkaraan-aaimo ímbo aúfáifimbo agaimáimo áménda uwófi'a ónaumne Fésítasi siyáiyé.

26

Póro anondáamo simátímakain-ai.

¹ Súwana Ágírípa Pórontafena séna éniño simánkaraan-ai anondáa simátimiyó súwana Póro ayáamba mósá tuwéna simánkaron-aigomba anondáamo sindasafena séna ² kentáási óraako Ágírípao Yúndaa-waasi simásinkaraan-ai enaúranka'a anondáamo sendasáfena sirunkó aamoí wéiyé. ³ Yúndaa-waasiti áwáuwara ámáánkwara'a kawel-úmai isáándasafena sirunkó kawel'á intáféna ímba suwesarai iyé sé kesáái kawel-úmai isáínone. ⁴ Kemá iyámpóiyakemba kesí Yúndaa-waasifimba mé'a Yérúsaremu'fa'a komé'a kemó ówándawini áwáú Yúndaa-waasi seyaafá'á suwánaraawe. ⁵ Ámáán-kawaa-waasiti aampa'á arupise úmae kuráumne. Ámáán-kawaa-waasi Manikón-ímáyáásá éta fasi'aén-ámpátá arááiwoeta minámpá'á arupise úmae kuráumne. Yúndaa-waasi ayáátáaka suwánaraamba pósa sésáínasamo ésa kentáfésa érai'a siyé sénááwe. ⁶ Naaófá'á Manikó kentáá síwá'násafena érai'-aai simátímakomba paápé indasafe'a amu'makáumnemo siyáunda-aaisafesa aaiifimbá maisínkaraawe. ⁷ Kentáá síwá'ná sísamaifakemba kae'á kumbaimáí-waasifinkemba Yúndaa-waasi aafáyáara'e fínáimpinka'e nó'waane Manikón-ímáyáá mósá marésa minérai'-áái amu'maráántemba miyámó úndasafesa aaiifimbá maisínkaraawe. ⁸ Yúndaa-waasisono. Manikó waási pukémpinkemba kanaa'ó iyáfasintinkainda-aaisafe'a nóra isará ímba érai'e wéseo.

⁹ Ááema kemá imáyáa é'a Ísu Násaretifakewini aampa'ó kuwái sáwí'ó uwátinkáanda-imayaa uráumne. ¹⁰ Yérúsaremu'fa'a miyá ówánana óraa¹-amaan-kisau-waasi sí'marówa'a Manikóni waási sáwífa'nanka tí'mai ándáfa'a tinkááwanasa tinkamiyasa púwóro sumbá kewará'á miyán-oro siyáumne. ¹¹ Aasiyaasi-kánáá ámáán-daumpimpa'a wéne'a Ísun-ai símai sáwí'a íwae sé'a tinkambae iyáumne. Sirunkó ika fówa'a némpa'-naopa'wara'a wéne'a tinkambae kuráumne.

¹² Óraako Ágírípao mindásafesa óraa¹-amaan-kisau-waasi aúfái agaimái simúwa'a Támásikasi-naopa'a maimaé'ó kówánda ¹³ wááwái sáma aafáúgóni sáwara'ó iyáákaro-sama tuwówana wíyómpakemba kuména kesinepakéné kesé'ó kun-kwáási tinepakéné sán-kówata ¹⁴ marapátá tanaa fááwánanasa aaiigó aantemba súwa'a isááwánana simásimena Yúndaa-waasi-taafinkemba séna Sóroo nóra séwa kembá sáwí'a wéone. Póimo ándámo wímakaawanamo ayáambo nararáintemba emá miyá wéone súwa'a ¹⁵ Fasi'aénkóo nááwa'ono séwánana Fasi'aénkó séna kembá Ísumba sáwí'ó wéuwasinkaandawi úne. ¹⁶ Iyáfasinaao. Kesí kísau mainkwaé sé'a iyáfasinanke'a enaúranka'ó paápé únda káfé'ó suwánáandarakemba aráánáménda-ai simátíma'mae iyinone. ¹⁷ Ai'maráana Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye simátíminasa tuwímbai aaisambó aiyá'a miwí tiyáámpinkemba aiyánaumne. ¹⁸ Simátíminasa kumeu'ó índa-ampa'a ifátuwesa sámo káinda-ampa'a teró. Waántáwankoni fasi'aémbá tuwéna Manikóni fasi'aémbá tamáero. Simátíminasa kesááisafesa timankúkumba iya'a miwítí sáwí-imayaa maitiyuwé'a Manikóndé'í'ó uwátinkaraunda-waasifimba mótkáano Ísu simásimakaiye.

¹⁹ Óraako Ágírípao wíyómpakembo simásimakain-ai ímbo tuwáunda úwoi miyá wéune. ²⁰ Aifa'á Támásikasi-naopa simátíme'a ánaaemba Yérúsaremu'fa'a simátíme'a minkákémbá Yúndaa-waasiti marafá simátíme'a fi'onkaa-waasiti marafá simátíme sé'a

kentí sáwí-imayaa tuwé'a Manikómpá té'a kawé-kísáú maíyasa tuwánésa sésa Manikómpá'ó tiyáawin-owe síwae sé'a simátima'mae'a kuráumne. ²¹ Mindásafe'a óraa'-amaan-daumpa méraawandara'a Yúndaa-waasi kembá ta'ótokesa sínkamonae siyáambanifo ²² Manikó súwa'nai úmaena káfé'wara'a iyísa'a maank'á mé'a óraa'-waasiye úwoi-waasiye kesáái simátima'e'a Manikón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aaí Móse agaimakáin-aaí simátimunda-aaí mimbórá-áái wésimatimune. ²³ Maará siyáawe. Manikómó iyáfasinankaiwaintafesa agaimarésa sésa áí'lo índa-i'a iyana aifarááwí pukáimpinkemba iyáfasinankainda-aaí agaimakáamba pósa Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye pukáimpinkembo iyáfasinkain-aaí isésa sámó kain-ámp'á wíwae sésa agaimarésamo siyáan-aaí kemá wésimatimune Póro siyáaye.

²⁴ Pórombo simánkaraan-aaí anondáá simátimuwana Fésítasi óraaka séna Póroo uwóí'a wéone. Aúfáifinkemba sáwífa'-imayaa uwáitái'-uráanana ení imáyáago embá uwóí'a wéiye Fésítasi súwana ²⁵ Póro séna óraakoo ímba uwóí'a úmpo súnda-aaí érai'-aaí arupíse-aain-iyé. ²⁶ Súnda-tantaa'a ímba aúp'á'á uráafo seyaafá'-wáási táaka'lo siyáamba ewará'á mináái ísaraampo kemá ímbo inkaisúnda úwoi wésimamune. ²⁷ Manikón-aaimo simátímakowi-taaisafe érai'e wéseno. Érai'emo sembá é'a ísaraumne Póro súwana ²⁸ Ágírípa séna káři'-aaimo simásimenda-imayaa e Ísuni waási-i'a úne-imayaa óno súwana ²⁹ Póro séna ímba káři'-aaisafe'a ímba ayáátáá'-aaisafe'a süne. Manikómp'á maará süne. Kemó úndantemba kesááimo Ísáán-kwaasiye ewé miyá íwae sumpo kembó kár'uraan-andagoma ímba kempimbá wérainkwae süne Póro siyáaye.

³⁰ Súwasa Ágírípaawe Fésítasiye Pénáisiye seyaafá'-wáásiyí iyáfasinesa ³¹ máapa'a kumbésa keáimba sésa ímba sáwí'lo uráintafesa ándáfa'a ankésa tufuíwiyana puwíno siyáawe suwaná ³² Ágírípa Fésítasintafena séna Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a kónaumne ímbo siyáinkakaa faú'úwáanana kóisina mináái siyáimba po ai'marénana Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a wíno Ágírípa siyáaye.

27

Póro Rómu-naopa'lo kuráin-aaí.

¹ Súwana Fésítasi to'mayaa éna séna Ítáári-marafa Rómu-naopa'a nompín-táómpimba wíwae séna Póronkwara tuwímbai-anda-waasiwara'a moórá-waasigontafena káráwimae wínkwaé séna méankowana minkwáásigón-áwí'a Yúriyasi wemá Rómu-aifa'-waasigoni i-wáásítí kawáágómbá méankowana ² moórá-nompín-taomba Ándámítiamufakemba wérowana Ésiyaa-maragoni awáífáká'-náópa'a kónae súwata mindómpín-táómpimba iyáteta Máséndóniyaa-marafa'a Tésárónikaa-naopaken-kwaasigon-awí'a Árisítakasi weséta iyáteta wémeta ³ aafáyáara'a Sáindóni-naopa marap'á kúwataawanansa Yúriyasi Póromba arumbá uwánkena séna úwoi ení waási kotuwánenasa ímbo tokénda-tantaa'a áméro súwana miyá úwata kouweréta ⁴ mindómpín-táómpimba iyáteta kówáanansa fiyúnda toréna nompín-táómba ta'óto'marowana ímba kúwata nonafufumpa'ó wérom-baragon-awí'a Sáíparasi-marama wéropa'a mináémp'á fiyúnda ímba torówata mifátá wémeta ⁵ Sírisiyaa-marafa'a Pámpíríyaa-marafa'a kóyááketa Rísíyaa-marafa'a Máiraa-naopa'a marapá kúwataawanansa ⁶ moórá-nompín-taonko Árékísándiriyafaken-taonko Ítáári-marafa'a kónae sún-taonko wérowana i-wáásítí kawáágó awánéna mindómpín-táómpinta mósinkaraiye.

⁷ Mósinkowata kówándasa káři-fiyunda toréna mindómpín-táonko ímba aintówata tuwímbai-no'waamba waéta miyá úmaeta Náíndási-nao'í-ewaata kówándasa óraa-fiyunda toréna nompín-táómba ai'á tosetuwowata sínaempakenta kouweréta nonafufumpa'-márágón-áwí'a Kírítí-marafa'a fiyúnda ímbo torópa'a wémeta ayáífa'-márágón-áwí'a Sárímoni-marafa'a kóyááketa ⁸ uwí-nónáwáifakafamba suwesaraisáfeta úmaeta wémeta Rásíya-naokoni ewaa'á kawé'-wáúne supa'á ⁹ ayáátááka'a koméraawanansa aifa'-amáán-káwáágó Yúndaa-waasítí óraa'-amaan-daumpa'a afufumpin-dáump'ó iyún-kanaa tai'ówana minkánáá fiyúnda torón-kanaa uwi-nónkó tufántáafan-úwasa inkaisésa ímba nompín-táómpimbo nún-kanaa túwana Póro imáyáa éna simátimena séna ¹⁰ káfétaamo nompín-táómpimbo kondasá sáwí-tantaa'a kesinetá paapé íniye. Ímba moparáwín-aantembanifo nompín-táóne waásiye áwiyoranaawe. Mináái kemá é'a ísaraunda póta aánota ménaumne Póro súwana ¹¹ i-wáásítí kawáágó Póron-aaí ímba iséna nompín-táómba to'maé núwain-aiye mintáónkoni afowán-áái aantemba iséna Póron-aaisafena ímba érai'e-imayaamo úmba ¹² mintáómba wérompa'a fiyúndámo tóráin-kanaa ímba kawé'ó ún-aempa'a mésa sáwífa'-waasi sésa tuwéta Finíkisi-naopata

koméeraanana siyúndámo toráinda-kanaa tai'áinata kónaumne sumbá Fínikisi-naopa'a Kírítí-marafa'o wéron-daopa'a kawe'-nónkwaaumpa'a ímbo siyúndámo torón-kwaumba wérowasa mináái siyáawe.

Óraa-fiyunda torówana uwi-nónkó tufántááfambo uráin-ai.

¹³ Suwaná tiyáánaepakemba kári-fiyunda torówana awánésa sésa Fínikisi-naopata kónae sésa nompimbó túwówanamo ta'ótokon-anda mósá tafisimai márówata Kírítí-maragoni uwi-nónáwáfata kówándasa ¹⁴ Kírítí-marafakemba óraa-fiyunda toréna ¹⁵ mindómpín-táomba ta'ótorowana ímba aintówana tuwintámae nún-taamba tuwówana siyúndágo weyáárika'a fafúsúmaena kúwana ¹⁶ nonafufumpa'á kári'-maragon-awi'a Kónda-mara wérowana ímba siyúndá wétoropata kówándasa tínaaempa'o kará'umakesamo tafisimae íyún-taomba tafisimai ¹⁷ óraa-taompimba marésa óraa-taomba tawisifo sésa ándásamba kará'umai kawe'á úmárówana Rípiyaa-marafa'-aempa'a uwi-nómpimbá nonáámáái-oma'a wérowasa minómáká'á aikó tawífo sésa siyúndágo fafúsúmaenamo kún-ampanta awá'mai múra márówana wempa'á kúwana ¹⁸ aafáyára'a mifíyúndá paí wétorowasa moparáwimbá tuwimbai uwi-nómpá'á tuwésa ¹⁹ aafáyára'a mintáómpimbo kisaumo máún-kwaasi kisaumo máún-tantaa'a nompá'á túwówana ²⁰ óraa-fiyunda paí wétorowata ayáátáaka'a aafáuwé o'é ímba awánéta táónkomo wínda-amba ímba awánéta imáyáa éta kentáái marasá ímbo awánaandasa maafátá tai'ánaumne-imayasa uráumne.

²¹ Imáyáa ówándasa ayáátáaka'a tómbá ímba wérowana Póro túranka'a taména séna Kírítí-marafa'a téta séwánda ímba kesáái isaraawe. Isékaa sáwí'o

í-tántáá'ó moparáwimbó tuwái ínta úsino. ²² Énifo tirumbá fasi'ámai méraaro. Nompín-táón-aantemba sáwí'a ínifo waási ínta puwónaumne. ²³ Manikón-imáyáámó mósá maráúnda káfé'-no'waamba wemá wení kísau-waasigomba ai'maráisana wíyómpakemba kempá'á kuména ²⁴ séna Póroo fasi'ámai méraao. Emá Rómu-kamani-aifa-kawaagompa'a winán enáái isáiniye. Manikó embá kawe'á uwánkáimba póna esé'ó wégon-kwaasi káráwiyinasa ímba puwónáawe siyáíye. ²⁵ Mindásafe'a fasi'ámai méraaro. Simásimintemba Manikó miyámó índa é'a isáumne. ²⁶ Fiyúndágo nompín-táomba fafúsúwainata nonafufumpa'á maragóni awáifátá kónaumne Póro siyáíye.

²⁷ Súwana uwi-nónkón-áwí'a Éndíriyaa-nompimba sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba siyúndá toréna fafúsúmaena kúwasa nó'waan-afufuntamba táómpinken-kisau-waasi sésa maragóni ewaatá kúne sésa ²⁸ ándá-ayaiya'á umbáímó tón-tantaa'a fári'wiyesa nompimbá tu'mái tafisimai awánomba mindónkwáúúmbá ayáátáaka'a 120-ya'a úwasa wéwesa aneka'á mótu'mai awánomba kárika'a 90-ya'a úwasa ²⁹ maragóni awáifá'á óntambo wéraindara'a tanaa fáúnafo sésa táátafesa ésa

éiyain-anda faútúwówana ánaaempakemba nompimbá kuména ta'ótorowasa minúwóiyáámbá siyaráinata nóin-tantaara wéraiya awánánae sésa ³⁰ nompín-táómpinken-kisau-waasi imáyáa ésa aúpá'á kónaumne-imayaa ésa karo'á sésa aikakén-ándá faútuwanae sésa kári-taomba nompá'á múra túwówana ³¹ Póro

i-wáásiyé miwítí kawáágóntáfénawe séna táómpinken-kisau-waasimo ímbo óraa-taompimbo méresamo ésa seyaafá'á tai'ánáawe Póro súwasa ³² i-wáási

kári-taonkoni ándá kárasuwowana kóuraiye.

³³ Kóúwana siyarónka'a Póro séna sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-no'waamba úwoi mé'a ímba tómbá náráafo káfé'a tómbá naaró. ³⁴ Kemá óraaka simátíme sé'a tómbá newaná túgo kawe'á ina'a mé'a ímba tai'ánáawe ³⁵ Póro simásuwena seyaafá'-wáási túranka'a tómbá maiyéna Manikóntáféna súwi séna tómbá tafámbai nówasa ³⁶ awánowana tirunkó kawe'á úwata tómbá nááwándasa ³⁷ mindómpín-táómpimba sáwífa'-waasi 276 waasi méraawanda-waasisa tómbá nááwánanasa ³⁸ simú'a fówanasa mintáómba umbái tówasa mimpimbó wéron-tonkon-awi'a wítí nompimbá maisu'márówana fetóí uráíye.

Nonkó tufántááfan-éna mintáómba tawisísukain-ai.

³⁹ Úwasa siyarónka'a awánomba ímba awánom-barama wérowasa awánomba mifá'á nonkó iyówana kawe'-áámáái wérowasa awánésa sésa mefátá iyónanasa kawe'-áámááifá'á póna táónko úwoi iyíniye sésa ⁴⁰ táómba ta'ótoráin-anda kárasuwowana nompá'á kumúwasa fafúsúmaesa nún-taanka'o kará'umaron-anda awátuwesa aipa'á ampantá fári'wimaresa siyúndágo weyáárika'a fafusínata áámááifá'a kónae sésa ⁴¹ kuwaná nompimbá nonáámáái-oma'a wérowana mimpimbá mintáónkon-ai'a tawiyúwana nonkó ayámifa'a tufántááfan-émena tawisísukaiye.

⁴² Tawísíuwowasa i-wáásí sésa ándá-waasi nombá tufámbaesa kófainifo tínkamonaé suwaná ⁴³ i-wáásítí kawáágó Póromba áwa'nai ena séna ímba tínkamoro simásuvena séna nombó tufámbaimo kawe'ó íyawí nompímbá ásáfe'a tufámbae'a aápá'á koró. ⁴⁴ Tuwímбай ímbo nombó tufámbaimo awánewi nompín-táónkoni taaimá maiyé'a minká ta'ótoke'a fafúsúmae aápá'á koró súwata miyá éta seyaafá'-wáásísá kawe'á úmaisa aápátá kógosa urúmne.

28

Mórita-marafata kógo uráunda-aaí.

¹ Aápátá kawe'á úmaisa koméraawanasasa mindónáfúfúmpá'-márágón-áwí'a Mórita-marawe suwatá ísaraumne. ² Aa'á téna táwí'a wéuwasa mimbárafákén-kwáásí kawe'á uwásinkesasa iyamá agaisínkówata siyáánta wégaufowananasá ³ Póro iyáári'a komaimaéna mimpímbá máagaimarowana koko'á úwana waaifainkó téna Póron-ayáámba taunkutúwasa ⁴ waási awánésa keáímbá sésa moórá-waasi tufúwísana púwísana nompín-táómpimbo tímá nonkómá ímba tufúkáiмба póna káfé'a wen-ánóndáá maéna waaifainkó fáinana puwíniye keáímbá suwaná ⁵ Póron-ayáámba tufimpín-úwana minkwáifainkó tará'maéna iyafímbá ánkúfowana ímba Póromba áí'a úwasa ⁶ minkwáásí Pórontafesa imáyáa ésa intoráinana puwíniyo. Marapá'á kunténa puwíniyo-imayaa ésa ayáátáaka'a aúrampimba karákésa amu'matuwésa mérowana ímba ááéma puwúwasa imáyáa ésa sésa minkwáásí maníkón-iyé siyáawe.

⁷ Suwaná mimbárafákén-óráá'-wáásígón-áwí'a Pápiriyasi wení maramá ewaa'á wérowi kawe'á uwásinkesasa másinkowata wení naaúmpata kaumbo-nó'wáámbá kowaéwananasá ⁸ Pápiriyasi afofówámbá áuiyankena ayánómbá naewará'á wéuwana mérowana Póro wempá'á wéna awánéna Maníkómpá'á inái séna ayáántamba ane'á ta'ótorowana minái'á tai'águwasa ⁹ awánésa tí'o

ún-kwaasi tí'maesa Pórompa'a tuwaná miyáumai asófatinakafa'a kúwasa ¹⁰ aamoi ésa tuwímбай-tantaa'á simúwata méraawanasasa nompín-táómpimba kónae séwándakanaasa ímbo makáawanda-tantaa'á simúwata kuráumne.

Rómu-naopa'o kuráunda-aaí.

¹¹ Árékísándiriyaafakemba moórá-nompín-taonkon-awi'a keáfáráwáí-károró-máníkó éna fiyúndámo toráí-kánáá mimbáragóní nonkwaáumpímbá wérowata kaumbo-wiyómbá maisuwéta mindómpín-táómpimba iyáteta wéméta ¹² Sísari-marafa'a Sáírákusi-naopa'a wéta marapátá kuméta kaumbo-nó'wáámbá waéta ¹³ nompín-táómpimba iyáteta wéta Rísíyamu-naopa'a kówaeta aafáyára'a sínaaempakenta fiyúnda toréna fafúsúmaenasasa kúwata kae'-nó'wáámbá kówaeta Ítáári-marafa'a Piútiyorai-naopa'a marapá'á kumówánasasa ¹⁴ Ísun-aaimo ísówi mérowata kotuwánááwánasasa simásimesasa sésa moórá-sondaa keséta méranaawe suwatá miyáumaisa moórá-sondaa miwíséta maéta Rómu-naopata marapátá kówándasa ¹⁵ Rómu-naopakemba Ísun-aaimo ísówi kówándaaísa isésa aampakémbá kotiyánae sésa Ápiyasi-naopa'a maaketi-márúpá'á seyaafá'-wáásí wááumo wai-námbá kaumbo wéropá'a tuwaná Póro tuwánéna Maníkómpá'á aamoi úwana arunkó kawe'á uráiyé.

Póro Rómu-naopa'o mérain-aaí.

¹⁶ Póron-arunko kawe'á úwata Rómu-naopa'a kówánanasasa mindáópaken-kamani-waasigo Pórontafena séna ímba ándá-naumpa'o máinda úwoi-naumpa'a ménana i-wáásígó enká'á káráwiyiniye súwana ¹⁷ kaumbo-nó'wáámbá maisuwéna Póro mindáópakemba Yúndaa-waasiti óraa'-waasi táántowasa wení naaúmpa'a tuwaná simátiména séna kesí waásisono. Yúndaa-waasi ímba simai sáwí'a uráumpo kentáá síwá'nátí amáámba ímba taráiyauandanifo Yérúsaremu-naopa'a kembá ta'óto'mai Rómu-kamani-i-waasi tíméwasa ándáfa'a sínkaraawe. ¹⁸ Sínkaresa sínkamiyanesa kesí áwáumo saafá ombá ímba isasá fau'ankanae sewasá ¹⁹ Yúndaa-waasi mináái taráísúwa'a kesí áwáuma ímba sáwí'a uróntafe sé'a Rómu-kamani-aífa-kawaagompá'a konaná kesáái isáíníye. Kesí Yúndaa-waasi aai simátinkanae ímbo súnda kesáái isáínkwae sé'a Rómu-kamani-aífa-kawaagompá'a tuwánéna. ²⁰ Yúndaa-waasisa Maníkómó iyáfasinankaraiwaimo amu'makáundawin-aaí séwánasa ta'ótokesa siyáánka'a kárá'uraamba pó'a táántamai tuwánéna simátiménae Póro súwasa ²¹ isésa miwí sésa Yúndiyaafakemba Yúndaa-waasi ímba entáfésa aúfái agaimái túwááwana tiyáiyé. Ímba tuwímбай aai másimasimesasa entáfésa sáwí-aaí ímba wésimankaawe siyáawe. ²² Seyaafá'-aémpá'á Ísuni aampa'ó kontáfésa sáwí'o uwátínkáamba wéisaumpo mináái simásimínata isáano siyáawe.

²³ Simásuwesa moórá-kanaa Póro simátiminda-kanaa marésa komésa minkánáá tūwasa sáwífa'-waasi Póromo mérop'a tuwaná aafáyáarakemba ómbakena Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái simátíma'maena nó'waamba tai'áraiye. Naaófá'á Mósesemo agaimakáin-aaifinkene Maníkón-aaimo simátímakowi agaimakáan-aaifinkene Ísun-aaimo simátíma'maena tirumbá toréna iyéna Ísun-aaifesa timankúnkumba íwae séna simátímuwasa ²⁴ isésa tuwímbai sésa érai'-aaiye suwasá tuwímbai sésa karo'-ááiyé suwasá ²⁵ miyáumai aaisankáámbá sésa tuwínkaa'-uwaná Póro séna naaófá'á Maníkóni Ufaen-ámútánkó moóráwigomba Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáyaamba simámuwana kentíwá'násomba simátímakomba mináái érai'-aain-iyé. ²⁶ Áísáya agaimaréna séna Maníkó séna minkwáásísáfé kosimátíme sé isáámbanifo ímba isámai kawe'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawe'á wéowe. ²⁷ Miwítí imáyáago umbái taisaná tááko aaimó isáísáféna tuwesarái isaná túranko awánaisafena tógáfaa'a wéifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'ó isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkakaá sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á uwátinkausino Maníkó siyáiyé

Áísáya agaimaréna siyáiyé. Póro simásuwena ²⁸ séna kemá miyá owa'á pó'a simátíme sé'a Maníkó sáwí'ó úmáimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métínkáin-aaí fí'onkaa-waasi kosimátímakaundasa Maníkón-aaí wéisaawe ²⁹ Póro mináái simásuwowasa Yúndaa-waasi wesimán-kwesiman-esa aaisambá símesa kóuraawe.

³⁰ kóuwana Póro mindáópa'a ména kae'-áátái maisuwéna wení óntamba naanka'á wétuwena méromba sáwífa'-waasi wempá'á tuwaná aamoí éna ³¹ Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-aaí simátíma'maena iyáiyé. Kámáni-waasi minááísáféna ímba aambá faiyúwana óraaka simátíma'maena iyáiyé.

Kemá Rúku sūnda-aaí tai'áiyé.

Rómu

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afakaeté-aataiya'iyó mīyáumai-aatai maisuwéna Kórinti-naopa'a ména maanáái agaimái Rómu-naopa'o méron-kwaasi agaimái moórá-ininkon-awi'a Fipimba amúwana mátimakaiye. Rómu-naopa'a kámáni-waasiti aifa'-náópa'a Itáári-marafa'a wéron-daopa'an-iyé. Póro Rómu-naopa'a wínera póna Ísuni aampa'ó kun-kwáásifimbá kísau máínera póna miwí túwa'nai e'a to'mayaa uwátinkanae séna maarán-áái agaimái Fipimba amúwana mátimakaiye. Yúnda-a-waasiye fi'onkaa-waasiye seyaafá'nánká sáwí'ó úmaesamo

nú-fasi'aenko ta'ótokowana Ísun-aaisafesa timankúnkumbo owí aantentafena arupise úmai méraawe Manikó sīyáiyé. Sáwí'ó úmaesamo nú-fasi'aenko ta'ótokaimpinkemba Manikóni ámutankoma faútinkáísasa Ísuwe'a káásamai aúí'a úmai méraawe. Manikóni ámáánkoni kísau-aaiwara'a agaimái amúwana mátimakaiye.

¹ Kemá Póro Ísu Káráisitini kísau-waasigo é'a maanáái agai-timúmpo isáaro. Manikó kembá aantá-waasi sí'marena séna kesí ásé-aii kosimátima'mae núwo séna sí'mákaiye. ² Naaófá'á Manikó wenáái simátimakowisafena minásé-áái símai fasi'ámakain-aii súwasa aúfái-wandaafimba agaimakáawe. ³ Minásé-áái Manikón-ááninko kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitinfafesa símai agaimakáawe. Wemá waásimo kunúkaimba óraakon-awi'a Téfitin-aísaaftantambo uráiwain-iyé. ⁴ Wení ámutanko Manikómpákémbá póna Manikó wembá pukáimpinkemba iyáfasinankarintafeta minóráá-fási'áémbá awánéta séta Manikón-ááninkon-iyé sūne. ⁵ Fí'ó-fi'om-barafaken-kwaasi wenáásafesa timankúnkumba ésa taawiyafiyantafena Manikó Káráisitimba imáyáa amúwana kentáfena séna kesáái kosimátima'mae núwo séna kawe-kísáú símakaiye. ⁶ Ísu Káráisitini waási-i'a iyantafena Manikó táántena kembiwí Rómu-naopa'o méraawiwara'a táántaraiye. ⁷ Mináásáfé'a imáyáa é'a maanáúfái agaimarúmpo isáaro. Kembiwí Rómu-naopa'o méraawi Manikó wenarumbá tiména wení waási-i'a iyantafena táántaraiwai isáaro. Manikó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisiyiye úwoi túwa'nai esarai farumó uwátinkaaoyantafé'a inái sūne.

Rómu-naopa'a kónaemo sīyáin-aii.

⁸ Kembiwí Ísu Káráisitimpa'a timankúnkumbo on-áái'gó seyaafá'-áémpá'-wáásifá'á wété isasá isááwa'a Ísu Káráisitini kísausafé'a imáyáa é'a Manikómpá'á súwi sūne. ⁹ Manikóni kísau fasi'ámai maé'a ááninkoni ásé-aii simátime'a kembiwísáfé'a inái símae'ó iyúnda Manikó wéisiyiye. ¹⁰ Kempá'ó ímbo kúndasafé'a sé'a Manikómpá'á áísai úmae iyé'a arááimo tááno e aambá wisinkéna'a Rómu-naopakén-kwaasise'a koméraano sūne. ¹¹ Manikóni ámutanko súwa'nai isa'á kotúwa'nai ona'á wenáásafé'a fasi'ámai imáyáa iyantafé'a kempá'á kónae sé'a sūne. ¹² Miyámó ina'ó é'a kembiwí túwa'nai ona'á kembá súwa'nai ónááwe. Ísu Káráisitintafé'a imáyáa é'a túwa'nai ona'á kembá miyá ónááwe. ¹³ Kesí waásisono. Kempá'ó ímbo kúndasafé'a sáwí-imayaa ofáínifo maanáái isáaro. Sáwífa-kanaa kónae sé'ó únda moórá-tantaako ta'ótóráisa'a méraumne. Fí'onkaa-waasifimbo Manikóni aambó arááitewanasamo arááiwáentemba kembiwí fi'onkaa-waasi owa'á miyá ónae sé'a sūne. ¹⁴ Manikó súwa'nai uráintafé'a sáwífa'-waasi óraa'-naopa'e kári'-naopa'e seyaafá'-ááímó isaraawiye ímbo isaraawiye túwa'nai onó. ¹⁵ Miyámó únda Rómu-naopa'o méraan-kwaasi ásé-aii kosimátimenae sé'a sūne.

Ásé-aaigoni fasi'aén-áái.

¹⁶ Ásé-aaisafé'ó ímbo sigasáfé'ó únda maarán-ááin-iyé. Ásé-aaisafesa timankúnkumbo owí Manikó wení fasi'aéntámbá miwítí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba wéfautinkaiye. Aifa'á Yúnda-a-waasi isaraawasa ánaemba fi'onkaa-waasi wéisaawe. ¹⁷ Ísu Káráisitini-aaisafetaamo érai'emo séta simankúnkumbo úndasafenasa mindásafena aantemba Manikó séna arupise úmai méraawe sisatá wenaúrunka'a arupise úmaisa méraumne. Ásé-aafinkemba miyán-ááísá isaraumne. Mindásafena naaófá'á Manikón-aii aúfáifimba agaimaréna séna Manikón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkumbo owísáféna Manikó séna arupise úmai méraawe simbá pósa aúí'a úmai méraawe agaimaréna siyáiyé.

Manikómbá tínaembo uwámakaan-aii.

¹⁸ Manikó maanáí aráásímakaiye. Marapakén-kwáási sáwí-imayaa ésa sáwí'a ésa miyámó ombá Manikóní érai'-aagioni aambá fáí'makaamba póna Manikó áyámba éna wíyómpakemba sáwí-meyamba timíniye. ¹⁹ Manikóní áwáuma ímba aúp'á wérai'fo afora'á aráátímakaimba marapakén-kwáási awánésa ímba imáyáa uráamba póna sáwí-meyamba timíniye. ²⁰ Manikó maramó úmaron-kanaarakemba kifé'wara'a Manikóní áwáuma awánésa wení fasi'aémbó waé'wae'lo i-fási'áémbá kawe'-úmai awánésa Manikón-ane'á túrantamba ímba wéawanaafo wení áwáuma é'a wéisaawe. Manikó úmakain-tantaa'a awánésa pósa wemó mérain-aii kanaa'á wéisaawe. Mindásafesa sáwí'o ombá miwítí áwáugo isasá sáwí'a wéowe. ²¹ Manikó mérain-aii isaraambanifo ifátuwesa wenáwí'lo mósá marésamo érai'a méraiye seráámbá ímba mósá marésa súwi ímba sésa ifátuwesa kaentaén-imáyáa ésa kumeu'lo in-áémpá'-ímáyáa ésa ²² karo'á sésa kawe'-ímáyáawárá'-wáásísá úne sembánifo sáwí-imayaawara'-waasi ésa ²³ Manikó maé'mae'lo iwáin-ímáyáa ímba mósá marésa waási áuwawaakaamba numamá wai-waamba iyaankafayaambá úmakea mintántáákóntáfésa imáyáa mósá wémaraawe.

²⁴ Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Manikó ánaaemba uwátimena séna sáwí-imayaasafe'lo tirááísafe'lo iyamba úwoi miyán-oro siyáísasa miwí keyáárika'a miwí túma sáwí'a wéowe. ²⁵ Manikón-aii érai'-aii taraisésa

karo'-áái arááiwaesa Manikó seyaafá-tántáá'ó úmakaiwaintafesa ímba imáyáa mósá marésa wení kísau ímbo máémbe wemó uráin-tantaakontafesa imáyáa mósá marésa mintántáákóní kísau wémaewe. Manikón-áwí'-aantembo mósá marááraamba érai'a mindá ímba mósá wémaraawe.

²⁶ Waási miyá-sáwí'ó ontáféna Manikó ánaaeni'a uwátimena séna sáwí-imayaasafe'lo tirááísafe'lo iyamba úwoi miyán-oro siyáísasa aaré tuwaai'waimbá tiyuwésa keyái kesuwaaininé sisaná kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa ²⁷ waai' miyáumai tuwaainintómbá tiyuwésa keyái kesuwaainí kesuwaaininé símaesa wénesa miyá-sáwí'á úmae wérontafena Manikó miwí túra'a sáwí-meyamba arupise úmai wétimiye.

²⁸ Manikó wenáái érai'-aii taráísóntafenawe séna ánaaemba uwátimísana miwítí sáwí-imayaago táái téna isasá kentí imáyáafinkení'lo ombá uwófi'a wéowe. ²⁹ Fí'o-fi'o-sawi-imayaago miwífimbá óraa'á isasá sáwí'lo ombá ímba saagésa túraniyamba ésa sáwí'a uwátinkesa kawe-kísáúmó máéntafesa tirunkó símai sáwí'a uwátinkesa tínkamowasa púwówasa aaisambá sésa karo'á simátíyuwesa símai sáwí'a uwátinkesa tíyo-aii símae nésa ³⁰ túwí'a kumínkwae sésa karo'-áái sésa Manikómbá tiyámba uwánkesa sáwí-aii simátinkesa karo'á sé'a óraa'-waasisa úne sésa túma maimaé iyésa aú-sawi-kísau maénae sésa miyá ésa tinófoi-tai taraisésa ³¹ tirumpimbá kawe'-áái ímba wéraisasa símaimo fasi'ámakainí'a ímba ésa miwítí waási-imayaa ímba ésa tirumbá ímba uwátinkesa miyámó ombá ³² Manikó ámáámbe símarena séna miyá-sáwí'ó owí puwónááwe siyáimba isésa ímba ifátúwáamba miyá úmae iyésa ímba saagésa miyámó owísáfésa aamoín-owe.

2

Manikó aai'fimbó wémaitinkain-aii.

¹ Tuwímbai tuwánésa sésa sáwí'o owí sáwí-meyamba maenááwe sewí simátiménda isáaro. Miyámó sembá kembiwíwárá'á miyá-sáwí'ó ombá póna aai'fimbá maitinkáina'a sáwí-meyamba maenááwe. ² Miyá-sáwí'ó owí Manikó aai'fimbá maitinkéna sáwí-meyamba tímimba wemó arupise úmaimo miyámó in-ááísá isaraumne. ³ Tuwímbai tuwáné'a sé'a sáwí'lo owí sáwí-meyamba maenááwe sembá miyá-sáwí'á ombá pó'a Manikó aai'fimbá ímba maisinkéna sáwí-meyamba simíniye ímba seró. ⁴ Sáwí'a owaná Manikó arumbá uwátinkena ímba ááema sáwí-meyamba tímimba timu'maréna méraiye. Mindásafe'a sáwísamban-iyé ímba seró. Sáwí'lo ombá tuwé'a Manikómp'á tityantafena arumbá uwátinkena timu'maréna méraiye. ⁵ Énifo kemá tirunté'a maré'a sáwí'lo ombá ímba tuwé'a Manikómp'á ímba wétewe. Miyá-sáwí'ó úmae iyóntafena Manikómó aaisambó sénamo arupise-sawi-meyambo tíminda-kanaa tínana Manikó áfááraumai sáwí-meyamba tímínana óraa'á íniye. ⁶ Minkánáa tínana seyaafá'nánká miwítí kúsausafena kawe'-méyané sáwí-meyane anondáa timíniye. ⁷ Kawe'á úmae iyésa sésa Manikó kentáa súwí'a mósá maréna sánkasinkenasa maé'mae'lo onda-íta uwásinkainiye sewí Manikó aúí'a úmai maé'mae'lo íyani'a uwátinkainiye. ⁸ Kesafé-ímáyáa aantemba ésa kawe'-áái tínaeni'a uwámesa sáwí-aii arááiwaéwi Manikó áfááraumai aaisambá tiyéna sáwí-meyamba tímíniye. ⁹ Sáwí'lo owí Manikó tí'a índá-i'a uwátinkena umbai-tántáá'á tíména Yúndaá-waasiye fí'onkaa-waasiye miyá éna ¹⁰ kawe'lo owí Manikó sánkatinkena túwí'a

mósá maréna aáno uwátinkena Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye miyá éna ¹¹ ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba timínifo arupíse úmai-meyamba timíníye.

¹² Fi'onkaa-waasi Manikó naaófá'ó Mósesembo simámakain-amaamba ímba isésa sáwí'ó ontáféna méraawini áwáuma Manikóni némpa'a maé'mae'a ónááwe. Yúndaa-waasi Manikó Mósesembo simámakain-amaambo isésamo taráísontafena Manikó minámáánkóni áwáuwara'a aafimbá maitinkáíniye. ¹³ Manikó Mósesembo simámakain-amaambo isésamo ímbo arááiwaiyanamo éna Manikó arupíse úmai méraawe ímba síníye. ¹⁴ Manikó fi'onkaa-waasi

wení ámáámba ímba simátimakowasa miwítí imáyáafinkembo minámáámbó arááíwaesamo ombá minámáámbó ísaraan-kwaasiyaamba wéowe. ¹⁵ Miyámó ombá Manikóni ámáámba miwítí imáyáafimba wéraisasaraamba méraawana tirumpimbá aai wéna kawé'ó ontáféna minááigó séna kawé'an-owe séna sáwí'ó ontáféna sáwí'an-owe wésiye. ¹⁶ Moórá-kanaamo títanamo éna Manikó Ísu Káráisitintafena sínana wemá waásiti imáyáa aúpá'-ímáyáa tuwímbarena aafimbá maitinkáíniye. Ásé-aaimo simátimunda minááíwárá'á simátimune.

Yúndaa-waasi Manikóni ámáámba tokáundasa póna súwa'nai iyemo siyáan-aaí.

¹⁷ Yúndaa-waasi únemo sewí isáaro. Manikó Mósesembo simámakain-amaamba ísaraundasa póta kawé'úmaisamo méraundasa Manikóni waásisa úne sé'a kentúma mósá wémaraawe. ¹⁸ Minámáámbá ísaraantafe'a Manikómbó arááimo tainí'ó on-áái isé'a kawé'ó on-tántáá'é sáwí'ó on-tántáá'é kanaa'lá tuwímbare'a ¹⁹ óraaka sé'a kawé'-ámbó ímbo awánaraan-kwaasi kanaa'lá aráátimeta kumeu'-áémpá'ó méraan-kwaasi kanaa'lá sama kátinketa ²⁰ táá'ó ímbo isáán-kwaasi aráátimeta iyámpóíyaambo on-kwáási aráátimune wésewe. Manikó Mósesembo simámakain-amaamba ísaraantafe'a imáyáa é'a sé'a seyaafá'-áái iséta érai'-aaisa sune-imayaa é'a pó'a miyán-áái wésewe.

²¹ Tuwímbaimo aráátimemba kembiwíwárá'á mináái arááíwáéro. Umémbá ímba orómó sembá kembiwíwárá'á ímba miyán-oro. ²² Aare-úméné waai-úméné ímba orómó sembá kembiwíwárá'á ímba miyán-oro. Karó'-mánikó sáwí-tantaa'a iyémó sembá kembiwíwárá'á sáwí'a é'a minkáró'-mánikóni naaúmpa'ó sáwí'ó ombá mindá ifá'á túwáaro. ²³ Manikó Mósesembo simámakain-amaanta ísaraumne sé'a kentúma mósá maráámbanifo minámáámbá taraisé'a sáwí'ó ombá waási tuwánésa sésa Manikón-áwí'a sáwí'a uwánkááwe wésewe. ²⁴ Mindásafena naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Yúndaa-waasi sáwí'ó ontáfésa
fi'onkaa-waasi tuwánésa Manikómbá
símai sáwí'a wéuwankaawe
agaimaréna siyáíye.

²⁵ Yúndaa-waasi ontáfé'a túma kárámai araenáemba wée'a sé'a Manikóni waásisa únemo sewí Manikó Mósesembo simámakain-amaamba arááíwáemba Yúndaa-waasi ombá mindá kawé'á uwátinkáífo minámáámbá ímba arááíwáemba Yúndaa-waasi é'a túma kárámai araenáemba uráamba mindá ímba kawé'á uwátinkáís'a úwoi-waasiyaamban-owe. ²⁶ Fi'onkaa-waasi ímba túma kárámai araenáembo

owí Manikó Mósesembo simámakain-amaamba arááíwáéwanamo ímbá Manikó séna Yúndaa-waasiyaamba é'a túmo káráimamo araenáembo owiyáámbá é'a kesi waásiyaamban-owe wésiye. ²⁷ Manikó Mósesembo simámakain-amaamba agaimarówa'a Yúndaa-waasi isé'a túma kárámai araenáemba uráambanifo minámáámbá taráíyaamba pósa fi'onkaa-waasi ímba túmo káráimamo araenáembo owí minámáámbá arááíwáéwimo ésa aafimbá maitinkáíniye. ²⁸⁻²⁹ Túmo káráimamo araenáembo owí mindásafena aantemba ímba Yúndaa-waasi Manikóni waási-úramban-owo Manikóni ámútanko miwítí sáwí-imayaa maitiyukawai Yúndaa-waasi Manikóni waási-úramban-owe. Agaimakáin-amaanko ímba miyá uwátinkáífo Manikóni ámútanko miyá wéuwatinkaiye. Miyámó on-kwáásísáfésa fi'on-kwaasi ímba aamói wéuwatinkafo Manikó aantemba aamói wéuwatinkaiye.

3

¹ Ímba fi'onkaafimban-ifo Yúndaa-waasifimba nóran-kawe-tantaara paápé uráíyo. Túmo káráimamo araenáembo uráamba mindá nóran-kawe-tantaara paápé uráíyo sembó ² sisai íya'ó é'a anondáá sé'a kawé-tántáá'á paápé éna aifa'á Yúndaa-waasi Manikón-aaímo ta'ótoraiyantafena simátimakaiye sénaumne. ³ Simátimakaimbanifo tuwímbai Manikóntáfésa ímba imáyáa ésa wenáái ímba wétaawiyafowe. Miyán-owo Manikó ímba

miyá éna wemó siyáintemba éna símai fasi'ámakaintemba wéiye. ⁴ Waási karo'-áái wésefo Manikó érai'-aai aantemba wésiye. Manikóntáféna símai aúfáifimba agaimaréna séna enááigo érai'-aai aantemba isasá waási ísaraawe. Ímba kanaa'á aaifimbá maenkánááfo enááigo seyaafá'-wáási táái wéiyakaaiye agaimaréna siyáiyé.

⁵ Kesáámó sáwítaamo úndafinkemba Manikóni kawé-kísáú afora'á wéraintafeta sáwíta únanasa Manikó sáwí-meyamba simímba sáwí'a iyésá ímba senó. Miyán-áái waásiti imáyáafinkemban-ifo ímba miyásá senó. ⁶ Manikómó ímbo arupíse úmaimo mérainkakaa ánaemba seyaafá'nánká'ó méraawini áwáusafena ímba tísai isinó.

⁷ Moórá-aaí isáaro. Kesáámó karo'-ááímó súndafinkemba Manikóni érai'-aai afora'á paápé isaná wenáwí'a mósá óraa'o intáféta kesáámó sáwí'o úndasafenasa Manikó aaifimbá maisínkáimba sáwí'a iyésá ímba senó. ⁸ Miyán-káró'-ááímó sembá mimpinkémbá sésa kesáámó sáwí'o úndasa mimpinkémbá kawé-tántáá'á paápé ínana Manikón-áwí'a iyíniye ímba miyán-áái seró. Tuwímбай kesúwí'a sáwí'a uwásinkaiyantafesa kentáfésa karo'á sésa miyán-áái siyé wésefo Manikó miwí aaifimbá maitinkéna arupíse úmai sáwí-meyamba timíniye.

Seyaafá'-wáási ímba arupíse úmaimo méraan-aaí.

⁹ Kemá Póro mináái imáyáa é'a súné. Manikón-aúranka'a ímba maarán-iyé. Yúndaa-waasiya kawé'-wáásísá únasasa fí'onkaa-waasi sáwí-waasi owémá ímba miyán-ifo é'a siyáumne. Sáwí-imayaago seyaafá'nánká ta'ótokaiye súné. ¹⁰ Mindásafena Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Manikón-aúranka'a seyaafá'nánká ímba arupíse úmai méraawe. ¹¹ Énifo seyaafá'nánká'ó arupísemo í-tántáá'á ímba kawé'-úmai

awánésa Manikóe'a mérané ímba wésewe. ¹² Seyaafá'nánká Manikómbá tínaemba uwámesa sáwí-amba arááiwaesa kosaambaí ésa

ímba kawé'á wéowe. ¹³ Waási puwésamo kawáá'ó ontembá miwí tááigo miyá isasá karo'á simátiyuwaawana miwí tááigo waaifainkómó waásimo ukútintemba isasá ¹⁴ óraa'a símai sáwí'a uwátinkesa ¹⁵ ááéma tínkamowasa púwówi mésa ¹⁶ nópa'o tí'o úni'a úmai

umbai-tántáá'á timésa ¹⁷ ímba faru uwátinkesa ¹⁸ Manikón-áároi ímba inkaisésa ífátuwesa méraawe

agaimaréna siyáiyé.

¹⁹ Manikó seyaafá'-márafákén-kwáásísáféna ámáamba séna mináái arááiwaéro siyáimbanifo taraiséta seyaafá'nánká Manikón-aúranka'a sáwí'a éta súnda arupíse úmais méraunesa ímba érai'a súné. ²⁰ Manikómó siyáin-amaamba wéraisata seyaafá'nánká ímba érai'e séta seyaafá'-ámáámba arááiwaundasa póna Manikó kentáásáféna séna arupíse úmai méraawe síníye súndasa karo'-ááísá súné.

Ámáamba iséta sáwí'a uráumnesa súné.

Ísun-aaisafesa timankúnkumbo owí Manikó arupísemo uwátinkáin-aaí.

²¹ Manikó aú-amba aráásimenasa Manikón-aúranka'o waásimo arupísemo uwátinkáin-amba aráásimenasa wemó siyáin-amaamba ímba imáyáa éna minámbá aráásimakaiye. Minááísáfésa naaófá'á Mósesé Manikón-aaí simátimakowiye minámbá paápé inda-aaí simátimesa agaimakáawe. ²² Waási Ísu Káráísitafesa sésa érai'a kentáási sáwí-imayaafinkemba awásiyukaiye sewaná miwísáféna Manikó séna arupíse úmai méraawe wésiye. Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkumbo owí Manikó arupíse uwátinkáimba

mimbórá-ámbá wéraiye. ²³ Seyaafá'nánká sáwí'a ésa Manikómbó arááiimo táinda-i'o úmaimo ménaesamo ombá káfé'a ímba miyáumai méraawana póna ²⁴ Manikó úwoi túwa'nai ena arumbá uwátinkáísana Ísu Káráísiti miwítí sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo awátinkéna Manikón-aúranka'a arupíse uwátinkaindasafena pukáiyé. ²⁵ Manikó séna sáwí'o om-béyámbá maitiyuwáindasafena Ísu Káráísiti puwínana weni naaemá kumíniye siyáimba minááísáféta séta érai'a miyán-iyé súndasafenasa kentáási sáwí-meyamba wemaisiyuwaye. Ááemo sáwí'o uráamba Manikó ímba ááema sáwí-meyamba tiména wemá arupíse ímbá awánáiyantafena séna ánaemba Ísu Káráísiti puwéna miwítí sáwí-meyamba maitiyuwáiniye siyáiyé. ²⁶ Káfé'a Manikó arupísemo ímbá awánáiyantafena waásimo sáwí'o ontáféna imáyáa éna maará wéiye. Ísu Káráísiti miwítí sáwí-meyamba maitiyuwáin-aaisafesa timankúnkumbo owí Manikó wenaúranka'a arupíse wéuwatinkaiye.

²⁷ Miyáumai kesúsa maimaétaamo iyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye. Ímba kentáási kawekísúsáfénan-ifo Ísu Káraísitin-aaisafeta simankúnkúnta úndasafena mindásafena aantembanifo Manikó wenaúranka'a arupise wéuwasinkaiye. Miyáumai kesúsa maimaétaamo iyóndasa kentááfímbá ímba wéraiye. ²⁸ Simátimunda érai'-aain-iyé. Manikóni áamánta ímba arááiwaundasafenasaan-ifo wenáaisafeta simankúnkúnta úndasafena Manikó wenaúranka'a arupise wéuwasinkaiye. ²⁹ Ímba Yúndaa-waasi aantembanifo fi'onkaa-waasiwara'o túwa'nai indasafena Manikó méraiye. ³⁰ Mimbóráwígó Manikó ména Yúndaa-waasisa wenaúranka'a arupise uwásinkenasa fi'onkaa-waasiwara'a miyá wéuwatinkaiye. ³¹ Wenáaisafeta simankúnkúmba úndasafena Manikó arupise uwásínkáisata miyáumai Manikóni áamámba ímba tuwéta minamáánkóni áwámba awánéta wéaraaiwaumne.

4

Émbaramu Manikón-aaisafena amankúnkúmba úntafena arupise úmai méraanemo Manikó siyáin-ai.

¹ Émbaramu Yúndaa-waasisa síwá'náma wenááiimo simátiménda ísáaro. ²⁻³ Manikón-ai aúfáífimba agaimaréna séna

Émbaramu Manikón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmba uráintafena Manikó séna arupise úmai méraane siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. Émbaramuni kawekísúsáfénamo Manikómó sénamo arupise úmai méraane siyáinkakaa Émbaramumo wení kúsasafenamo áuma maimaéna iyúmba wéraisino. Émbaramu Manikón-aaisafena érai'e siyóntafena Manikó séna arupise úmai méraane siyáimba mindásafena Manikón-aúranka'a Émbaramu áuma maimaéna iyúmba ímba wérombaniye.

⁴ Moórá-ai ísáaro. Moóráwígóni kísau wémaewana méyámbó tímimba ímba úwoi wétimifo miwítí kísau awánéna méyámbá wétimiye. ⁵ Maarán-áái érai'-aain-iyé. Kawekísáúmó maúndasafena arupise úmai méraawe-ai Manikó ímba wésifo Manikón-aaisafeta simankúnkúmba úndasafena Manikó séna arupise úmai méraawe wésiye. Sáwí'o uráundasaamo arupisemo uwásínkáinta Manikón-iyé. ⁶ Kawekísáúmó máéntafena Manikó ímba imáyáa wéifo Manikón-aaisafesamo érai'emo sentáféna imáyáa éna arupisemo uwátinkáiwain-iyé Manikó sisaná miwí tirunkó kawé'á wéiyé. Minááisáféna naaófá'á Téfiti aúfáífimba agaimaréna séna

⁷ Manikó sáwí'o owítí sáwí-imayaa maitiyuwéna ímba imáyáa úmae íyísana tirunkó kawé'á wéiyé. ⁸ Sáwí'o owí Manikó ímba imáyáa

úmae íyísana tirunkó kawé'á wéiyé agaimaréna siyáiyé.

⁹ Mináái túmo kárámimo araenáembo uráawi Yúndaa-waasisafena aantemba ímba siyáifo ímbo túmo kárámimo araenáembo uráawisafenawara'a Téfiti séna miwítí sáwí-imayaawara'a maitiyúwáísana tirunkó kawé'á wéiyé-ai siyáiyé. Fí'omba mináái

sé'á Manikón-ai aúfáífimba agaimaréna séna

Émbaramu Manikón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkúmba uráintafena Manikó séna arupise úmai méraane siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹⁰ Émbaramu áuma ímba kárámai araenáembo urónka'a Manikó wentáféna séna arupise úmai méraane séna ¹¹ Manikón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena arupise úmai méraandawi ómpo enáuma kárámai araenáemba uwó súwana miyá uráiyé. Miyáumai túmo ímbo kárámimo araenáembo uráawiwara'a Manikón-aaisafesa érai'e séna timankúnkúmba ontáféna Manikó séna arupise úmai méraawe wésiye. Miwí Émbaramumo miyámó uráintemba Manikón-aaisafesa timankúnkúmba ésa pósa Émbaramuntafesa kentáá síwá'náraamban-iyé wésewe. ¹² Súmo kárámimo araenáembo úndawisa wemá kentáá síwá'náma iyésá sune. Ímbo súmo kárámimo araenáembo úndasafeta aantembanifo Émbaramumo miyámó uráintemba Manikón-aaisafeta simankúnkúmba úndasafetaawe Émbaramuntafeta kentáá síwá'náma iyésá sune. Émbaramu áumo ímbo kárámimo araenáembo urónka'a Manikón-aaisafesa amankúnkúmba éna ména póna Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye Manikón-aaisafesa timankúnkúmba owí tówá'nán-iyé.

Manikón-aaisafesa timankúnkúmba owí Manikó símai fasi'ámakaimbo tímínda-ai.

¹³ Naaófá'á Maníkó Émbaramun tafena símai fasi'ámakon-aaí séna ewé enáisaafitantambo iyawiye seyaafá'-márámá kenti maramá wéraiye siyáíye. Ímba Ébaramu Maníkóní áamámba arááiwakontafenan-ifo amankúnkúmbó úntafena aantemba Maníkó séna arupíse úmai méraane súbbanifo Maníkó Émbaramun tafena símai fasi'ámakon-aaí siyáíye. ¹⁴ Maníkó símai fasi'ámakon-aaí Mósesembo simámakain-amaambo arááiwáewisafena ímba siyáífo Maníkón-aaísafesa timankúnkúmbó owísáféna siyáíye. Miyámó ímbo uráinkakaa Maníkón-aaísafesa timankúnkúmbó owi úwoisafesa owisinó. Maníkó símai fasi'ámakaimba úwoisafena sisinó. ¹⁵ Ámáán-aaí wéraisasa taráíyaantafena moór-amba Maníkómó aaisambó sénamo sáwí-meyambo timínda-amba paápé uráíye. Ámáán-aaímo ímbo wérainkakaa ímba taráísísina ámáán-aaí wéraiye.

¹⁶ Ébaramu Maníkón-aaísafena amankúnkúmba úntafena símai fasi'ámakon-aaí siyáíye. Miyáumai Ébaramun-aaísafitantambo iyawi Maníkón-aaísafesa timankúnkúmba iyawi Maníkó úwoi túwa'nai ena símai fasi'átinkáimba timíníye. Ímba Maníkó Mósesembo simámakain-amaambo ísaraawi aantembanifo Ébaramumo amankúnkúmbó uráintemba timankúnkúmbó owi wemá úwoi túwa'nai iye. Maníkón-aaísafeta simankúnkúmba úndawisa Ébaramu kentáá síwá'náraamban-íye. ¹⁷ Maníkón-aúranka'a Ébaramu mérowana maarán-áái símai agaimaréna séna fi'o-fi'on-kwaasi tíwá'náma óne Maníkó siyáíye

agaimaréna siyáíye. Maníkó púwómpinkembo iyáfasintinkaiwai éna wemó aaimó sisanamó ímbo wérain-tantaakomo paápé iwáín-ááísafena Ébaramu amankúnkúmba uráíye. ¹⁸ Waási ímbo paápé íyan-tantaatafena Maníkó Émbaramun tafena súwana Ébaramu érai'a miyá ínena siyé siyáimba póna fi'o-fi'on-kwaasi tíwá'nán-íye. Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna enáisaafitantambo iyawi sáwífa'-waasi paápé ónááwe

agaimaréna siyáínka'a pósa paápé uráawe. ¹⁹ Ááéna Ébaramu waurámbá kéna sáwífa'-aatai 100 aatai maisuwéna mérowana awaainínkó Séraa age-ínímbá mérowana póna ímba imáyáa éna Maníkóntáféna fasi'ámai imáyáa éna ²⁰ Maníkó símáimo fasi'ámakon-aaísafena érai'e séna ímba kae'-ímáyáa éna fasi'ámai ména Maníkón-áwí'a mósá maréna ²¹ séna Maníkómó símáimo fasi'ámakainten-úmai kanaa'á iyámpói simíníye séna ²² miyáumai Maníkón-aaísafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena séna arupíse úmai méraane siyáíye.

²³ Arupíse úmai méraane siyáimba ímba Émbaramun tafena aantemba siyáífo ²⁴ kentáásáfénawara'a miyán-áái siyáíye. Fasi'aénkó Ísumba pukáimpinkemba Maníkó iyáfasinankaraiwain-aaísafeta érai'e séta simankúnkúmbó úndasafenasa séna arupíse úmai méraawe wésiye. ²⁵ Kesáámó sáwí'o uráundasafenasa kentáási sáwí-meyambo maisiyuwáíndasafenasa Maníkó Ísu Káráísitimba ai'marówana kuména kumpuwúwana Maníkó wenaúranka'a arupíse uwásinkaindasafenasa pukáimpinkemba iyáfasinankaraiye.

5

Maníkó arupísesaamo uwásínkáín-aaí.

¹ Ísu Káráísitin-aaísafeta simankúnkúmbó úndasafenasa Maníkó wenaúranka'a arupísesa uwásínkarenasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau-imayaa éna faru uwásínkáisata mimbórái'a úmáisa méraumne. ² Ísu Káráísitin-aaísafeta simankúnkúmbó úndasafenasa Maníkó úwoi wésuwa'nai-ipata mósinkaraisata méta Maníkóe'a sámó kain-áémpátá méraandasafeta amu'maréta méraunanasa sirunkósá aamoí wéíye. ³ Umbai-tántáá'ó kempátáámó wéramba sirunkósá aamoí isatá minúmbái-tántáá'ó wéraintafeta fasi'ámai méta ímba suwesarai ínta ⁴ mindásafena Maníkó séna kawé'-úmai méraawe sisatá mindásafeta weséta méraandasafeta amu'maréta méraunana sirunkósá aamoí wéíye. ⁵ Weséta méraandasafeta amu'marétaamo méraundasá kentáásáféna ímba awinkáinda póna ímba sigaesá íniye. Maníkó wení Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana keséta kumbéna Maníkómó kentáásáfénamo óraa'-imayaaamo ímba aráásímimba póta wesé'ó méraandasafeta amu'maréta méraunanasa póna ímba sigaesá wéíye.

⁶ Kesáá ímba fasi'ámai méraawananasá Maníkómó siyáín-kanaamo tiyáimba kesáámó sáwí'o úmáisaamo méraundafinkembo kusúwa'nai índasafenasa Ísu Káráísiti kumpukáíye.

7 Arupise-waasigombo áwa'nai ondasáfé'a puwónaemo senkaka umbá taisinó. Kawe'-wáásigómbó áwa'nai ondasáfé'a wen-ánóndáá puwónae sésa puwówaisi ina puwówaisino ímba isáúmne. ⁸ Énifo kesáámó sáwítaamo úmaisaamo méraundasa súwa'nai indasafenasa Ísu Káráísiti kumpukáíye. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba Manikó arumbó símínta mindása wéaraasimiye. ⁹ Ísu Káráísiti kentáá-ímáyáá énamo pukáintafena Manikón-aúranka'a arupise uwásinkarainta pónasa Káráísiti érai'a kentáási sáwí-meyamba maisíyukaintafenasa Manikó ímba aaisambá síníye. ¹⁰ Kesáá Manikómó síyámba uwánkaraundasa wenááninko kentáá-ímáyáá éna pukáimba póta Manikóe'a mimbórá-ímáyáárátá méraundasa miyáumai Ísu Káráísiti úwoi ména póna érai'a kawe'-ámpá'ó kúndasafenasa wégarawiyiye. ¹¹ Ímba mináái aantembanifo maarán-ááiwará'án-íye. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti Manikónté mimbóráí'a uwásinkáisanasa póna Manikóntáféna kesirunkósá aamoi wéíye.

Ándámunte Ísunte-taai.

¹² Maarán-áái isáaro. Aifaráán-kwáásigó Manikón-ai taráiyaimba póna sáwí'o on-ámbá paapé uráíye. Sáwí'a uráimba póna puwón-amba paapé uráíye. Seyaafá'nánká sáwí'a ombá pósa puwón-ampa'a wégowe. ¹³ Manikómó Mósesembo amáámbo ímbo simámakonka'a waási sáwí'a uráamba isaná Manikó misáwí'ó uráan-ai ímba agaimakáíye. ¹⁴ Aifa'á Ándámu mérowasa matinka-matinka úmaesa tunka'á Mósesemo iyámaunka'-waasisomba pukáawe. Ándámu Manikón-ai taráiyowasa wempákén-kwáási tuwímbai ímba miyá umbá sáwí'a ésa pósa pukáawe.

Ándámu ánaembo paapé indawimo indanteni'a éna Káráisitimo tuwímbai-tantaa'o indanteni'a ímba uráifo ¹⁵ sáwí'a uráimbanifo Manikó úwoisa wésuwa'nai-íye. Ándámu Manikón-ai taráiyaimba pósa seyaafá'nánká pu'maésamo iyómba érai'-aain-ifo Manikó seyaafá'nánká úwoi túwa'nai indasafena moóráwigomba Ísu Káráisitimba ai'marówana kuména kawe'á uwátinkáfa'a iyimba minánkó iyáakaraiye. ¹⁶ Ándámu aifaráán-kwáásigó sáwí'o uráinkakemba seyaafá'nánkátá sáwí'a úmaeta iyúnanasa Manikó ímba miyámó ímbá kawetá uwásinkáíye. Aifa-kánáá aifaráán-kwáásigó Manikón-ai taráiyowana Manikó séna sáwí'a ónda po puwínone séna ánaemba sáwífa'-waasi sáwí'a uwaná séna úwoi túwa'nai e'a kesúranka'a arupise uwátinkanaumne siyáíye. ¹⁷ Ándámu aifaráán-kwáásigó sáwí'o uráinkakemba seyaafá'nánká puwí-ámpá'á arááiwaéwana minánkó ta'ótokaifo moóráwigo Ísu Káráísiti maarán-óráá-káwé-kísáú maiyáíye. Manikóntáféna súwa'nai uwómó sewí úwoi kawe'-úmai túwa'nai ena wenaúranka'a arupise uwátinkáisana Káráísiti túwa'nai isasá fasi'ámai méra sáwí-kisauogomba wéíyaakaawe.

¹⁸ Énifo minááigóní áwáuma maarán-áái-íye. Aifaráán-kwáásigó sáwí'o urónkakemba Manikó seyaafá'nánkátáféna séna sáwí'a ésa puwónáawe siyáimba póna moóráwigo Ísu Káráísiti kawe'á urónkakemba sáwí'o uráampinkemba faútinkena aúí'o úmaimo maé'mae'o íyani'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Aifaráán-kwáásigó Manikón-ai taráiyonkakemba seyaafá'nánká sáwí'a uráimbanifo moóráwigo Ísu Káráísiti Manikó siyáintemba urónkakemba Manikó wenaúranka'a sáwífa'nanka arupise wéuwatinkaiye.

²⁰ Sáwí'o umbá Manikó wení amáámbo Mósesemba simámakomba mindásafena miwítí sáwí-imayaago óraa'a uráíye. Miyá umbánifo Manikó arumbá uwátinkámaena iyúwana óraa'a uráíye. ²¹ Ááema sáwí'o urón-imayaago ta'ótokowasa pósa puwí-ámbá arááiwakaawe. Miyá uráimbanifo káfé'a Manikómó arumbó uwásinkáiwaisa ta'ótoráísata wenaúranka'a arupise úmaisaamo méraundasa kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úítaamo úmaisa maé'mae'o onda-íta wéuwasinkaiye.

6

Ísuwe'a kááísamaisaamo méraunda-ai.

¹ Simátiménda isáaro. Maarán-áái ímba seró. Manikó úwoi súwa'nai úmae iyínana óraa'a indasafeta sáwí'a úmae iyéta méranáe ímba seró. ² Puwón-kwaasimo miwítí sáwí-imayaagomo ímbo aneka'ó ta'ótotuwenamo wérintemba kentááfímbá sáwí-imayaago ímba ta'ótotuwena wéraisata póta ímba sáwíta úmaeta iyéta ménaumne. ³ Maarán-áái é'a isaraawe. Nombó maisinkáanta Ísu Káráísiti weséta kááísisankaisata weséta pukétaaraamba úmaisa méraunanasa kentáási sáwí-imayaago ímba ta'óto'maena

íyísata méraumne. ⁴ Nombó maisínkáanta kesáá Ísu Káráísitiyeta puwúnasasa utarááwataaraa únanasa kentáási sáwí-ímayaga imba ta'óto'maena wéiyiye. Manikó kentáásifowa fi'onka'ma'mai-fasi'aentambo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba kentáá iyáfasinakenaaraamba uráísata aúí'a úmaisá méraumne.

⁵ Ísu Káráísiti pukáimba wemó waásiti sáwí-ímayagomba iyáákaraintemba weséta káásamai méraundasafenasa sáwí-ímayaga kentáá imba ta'ótokaiye. Miyáumai Ísu Káráísitimo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba weséta káásamai méraundasafeta aúí'a úmaisá méraumne. ⁶⁻⁷ Maarán-áái isaraawe. Púwówanamo imbá sáwí-ímayaga imba ta'ótotuwena wéraisana kentáási sáwí-ímayagoni fasi'aémbá tai'áinana kesáámó sáwí'o úmae iyúndawisa imba ta'óto'mae iyíndasafena Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'á pukáísana kentáási sáwí-ímayaga kentáá imba ta'ótokaiye. ⁸ Ísu Káráísitiye'a pukétaaraanta úmaisá méraundasá póta mináái érai'-aai isatá weséta méraumne. ⁹ Maarán-ááisá isaraumne. Ísu Káráísiti pukáimpinkemba iyáfasinkaisana puwí-fási'áénkó imba ta'ótoraisana anekal'á imba wépuwiye. ¹⁰ Aoisaambó ombó tai'áíndasafena mimbórá-kánáá pukáimba póna mindásafena imba anekal'á puwéna iyáfasinena ména Manikóntáféna imáyáa éna méraiye. ¹¹ Miyáumai imáyáa é'a sé'a pukétaaraanta úmaisá méraunansa sáwí'o úndawisa imba ta'ótotuwena wéraisata méta Ísu Káráísitiye'a káásamaisa méraundasá Manikó aamói ínkwaé-i'a úmaisá méraumne.

¹² Kenti sáwí-ímayasafe'a tiráásisafe'a ofáínifo sáwí'o owí kembiwí imba ta'ótoraino. ¹³ Kentúsane kentiyáánamaisane imba ewé símai sáwí'a é'a pukékaan-úmai méraawanamo iyáfasintinkaisa'o méraawi Manikómpá'á kentúwawaa'a amé'a wentáfé'a ewé é'a kentúsane kentiyáánamaisane weni kawé-kísáú aantemba máéro. ¹⁴ Manikó Mósesembo simámakain-amaanko imba káráwiyisana Manikó úwoimo túwa'nai iwáí káráwiyisana póna kenti

sáwí-ímayaga kentúma imba ta'ótoraino.

Manikó weni kísau-waasi-i'o uwátinkáin-ai.

¹⁵ Mináái imáyáa é'a simátíménda isáaro. Manikó Mósesembo simámakain-amaanko kentáará'á imba káráwiyisana Manikó úwoimo súwa'nai iwáísá káráwiyisata mindásafeta imba úwoi sáwí'a úmaeta iyóno. ¹⁶ Weni kísau maénaumnemo sembá wemá káráwiyisasa weni kísau-waasi méraawe-ai isaraawe. Miyáumai sáwí'o íyanamo éna misáwí-ímáyáágó ta'ótokaina'a misáwí-kísáú maimaé iyé'a méraawini áwáuma Manikóni némpa'a maé'mae'a ónááfo Manikón-aimo isáíyanamo éna wemá káráwiyaina'a weni kísau maimaé'a iyíyana wenaúranka'a arupise uwátinkainiye. ¹⁷ Ááemo sáwí'o uráawi ta'ótokowasa ánaeemba érai'-aai simátimo'maesa iyówa'a isé'a kentirumpimbá fasi'ámai ta'ótokaawa'a mindásafe'a Manikómpá'á súwi sune. ¹⁸ Sáwí'o uwáí ta'ótokompinkemba Manikó faútinkowa'a arupise-ímayaga uwaná minárúpísé-ímáyáágó ta'ótokaiye. ¹⁹ Imba fasi'ámai méraantafe'a kesáái isáíyan-ai simátimune. Ááema sáwí'a ónae sé'a fi'o-fi'on-tantaa'wara'a sáwí'a uwaná ta'ótokaimbanifo káfé'a kawé'á ónae sé'a kawé-ímáyáá aantemba é'a Manikóndé-i'a oro.

²⁰ Ááemo sáwí'o uwáí ta'ótokonka'a kawé-ímáyáá imbo umbá ²¹ sáwí'o uráamba káfé'a tigaemá wéiyé. Sáwí'o untáféna imba kawé-tántáá'á kentópa'a tiyáiyé. Miyá-sáwí'ó úmae iyómpinkemba méraawini áwáuma Manikóni némpa'a maé'mae'a wéowe. ²² Manikó sáwí'o umpínkémbá faútinkena weni kísau-waasi-i'a uwátinkaraimba pó'a Manikóndé-i'a úmai mé'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²³ Sáwí'o owí-ánóndáá puwiyambanifo Manikó kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau-ímayaga éna aúítaamo úmaisáamo maé'mae'o onda-íta wéuwasinikaiye.

7

Manikóni ámútanko aráásimákain-antaamo arááiwaunda-ai.

¹ Kesí waásisono. Seyaafá'nánká ámáán-ai isaraafo simátíménda isáaro. Úwoimo méraanka'a ámáán-aigo káráwiyaimba póna puwiyamba mináái'gó imba káráwiyiniye. ² Ámáánkomo siyáintemba aarakwá'ó ombá awaaikómó aúmo aráínka'a awaainínkó wesé'a káásamai méraisana awaaikómó púwisanamo imbá káásamaimo méreyamba wétai'aiye. ³ Awaaiikómó méraínka'o aaregómó fi'on-kwaasigonka'o wimbá mindá sáwí-inimban-iyé sefó awaaikómó puwínanamo éna ámáánkomo sintembá fi'on-kwaasimo maindamo éna kanaán-iyé.

⁴ Kesí waásisono. Miyáumai kentáfénawe séna

Ísu Káráísiti pukáimba Manikómó Mósesembo simámakain-amaamba imáyáa é'a Ísu Káráísitiye'a kááísamaimo méraantafe'a pukékaambo úmaimo méraamba minámáánkó ímba ta'ótokaifo Ísu Káráísitiye'a kááísamai méraawe. Manikó Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba iyáfasinankarawai Ísunde-i'a uré'a pó'a Manikóní kísau wémaewe. ⁵ Ááema sáwí-imayaasafeta sirááísafetaamo uráundarata ímba miyán-oro siyáin-amaamba iséta imáyáa éta ifátuweta sáwí-imayaasafeta sirááísafeta éta sáwí'a éta púwonda-amba arááíwaeta ⁶ miyásáámó uráunda káfé'a Manikó sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkenta faúsínkáísanasana Manikómó Mósesembo simámakain-amaanko ímba ta'ótokaisata ááéraan-amba Mósesemo agaimakáin-amaankoni aambá ímba arááíwaeta aú-amba Manikóní ámútanko aráásimakain-anta wéaraaiwumne.

*Manikóní ámáámbo ímbo wérainkaka sáwí-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino siyáin-
aai.*

⁷ Minááímó imáyáamo é'a simátíménda isáaro. Manikómó Mósesembo simámakain-amaantafe'a sáwí-amaamban-iye ímba seró. Minámáán-ááímó ímbo wérainkaka sáwí-imayaagoni áwáuma ímba isáúsino. Túraniyamba ímba oro. Minámáánkómó ímbo miyámó siyáinkakaa súraniyambo úndasafe'a sáwí'a úne ímba súsinó. ⁸ Minámáánkó séna túraniyamba ímba orómó siyáimba kempimbá sáwí-imayaago wérimba pó'a minámáámbá taraisónae sé'a súraniyamba áfááraumai uráumne. Minámáánkómó ímbo wérainkaka sáwí'o únda ímba imáyáa é'a sáwí'a úne súsinó. ⁹ Ámáánkó ímba miyán-oro siyáimba ímba isé'a kawé!-úmai méraumne-imayaago é'a mé'a ánaemba minámáámbá ísaraunda taraisónae sé'a taráiyaunda ¹⁰ mindá púwóndawi úne. Minámáámbó arááiwakaundarakaa kawé!-úmai mérausino. Minámáámbó taráiyaundawi pó'a púwóndawi úne-aai ísaraumne. ¹¹ Minámáánkó séna ímba miyán-oro siyáimba kempimbá sáwí-imayaago wéna póna karo'lá simásínkáisa'a mináái taraisónae sé'a taráiyaunda pó'a púwóndawi úne.

¹² Miyáumai Manikómó Mósesembo simámakain-amaan-aai ímba miyá oró-áái Manikón-aai arupise-aai kawé!-ááin-iye. ¹³ Minkáwé!-ááígó ímba púwonda-i'a uwásinkaraifo kesí sáwí-imayaago aantemba púwonda-i'a uwásinkariye. Sáwí-imayaasafe'a siráái wétaifo minámáámbó taraisónae sé'o taráiyaunda púwóndawi úne. Minámáámbó arááiwakaundarakaa áfááraumai sáwí'a úwa'a awánarumne. Minámáánkó séna ímba sáwí'an-oro siyáifo kemó sáwí'o uráunda kesí sáwí-imayaago aantemba óraa-sawí'a úwa'a awánarumne.

Sáwí'o úndawisaamo ta'ótokain-aai.

¹⁴ Ámáámbo Manikómpákémbá kunkáifo kemá marapákén-kwáásí únana sáwí'o úndawi ta'ótokaisa'a minímáyáágóní kísau wémaumne. ¹⁵ Kawé'ó úndasafena siráái taisa'a miyá ónae súndanifo ímba miyá wéune. Sáwí'o úndasafena ímba siráái taisa'a ímba miyá ónae súndanifo miyá wéune. Miyámó únda ímba kawé!-imáyáa wéune. ¹⁶ Ímba sáwí'a ónae súndanifo miyá-sáwí'ó úndasafe'a sé'a Manikó siyáin-amaamba kawé!-ámáámbán-iye sune. ¹⁷ Sáwí'o únda ímba kemá miyá úmpo sáwí-imayaago kempimbá wérais'a sáwí'a wéune. ¹⁸ Marapákén-kwáásí únda kanaa'ó kawé'ó únda kempimbá ímba wérais'a awánarumne. Kawé'ó úndasafena siráái taisa'a ímba kanaa'á kawé'á wéune. ¹⁹ Kawé'á ónae sé'a úndanifo ímba miyá é'a ímba sáwí'a ónae sé'a úndanifo úwoi sáwí'a wéune. ²⁰ Ímba sáwí'a ónae súndanifo miyá-sáwí'ó únda ímba kemá miyá úmpo sáwí-imayaago kempimbá wérais'a sáwí'a wéune.

²¹ Áwáuma maarán-iye. Kawé'á ónae sé'o úndanifo sáwí-imayaago tafisímaena iyísa'a ²² kesirumpimbá Manikóní ámáantafe'a aamoí úndanifo ²³ moórá-awauma kempimbá wéraisana sáwí'o ónae súndawi kembá tafisisaná Manikóní ámáámbo kawé!-ámáámbá pó'a arááíwaenae súndawi tafisisaná sáwí'o ónaemo súndawi tafisímai ta'ótokaiye. ²⁴ Sésé'á únana sirunkó sáwí'a isa'á méraundasafe'a sé'a sáwí'a é'a púwóraantambo úndafinkemba náawa siyáiniyo súnana ²⁵ Fasi'aéánkó Ísu Káráísiti siyáísa'a Manikóntáfé'a súwi sune.

Miyáumai kesirumpin-imáyáa é'a sé'a Manikóní ámáámbo arááíwaenae súndanifo kesúgoma sáwí-imayaafinkemba sáwí'a wéiye.

8

Manikóní ámútankomba arááímó tainí'o on-áái.

¹ Miyáumai Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraawi miwítí sáwí-meyamba maitiyukaintafena Manikó ímba aafimbá maitinkéna sáwí-meyamba ímba timíniye.

² Ááema sáwítaamo uráundawi ta'ótokowata púwóndasafeta ówánanasa Ísu Káráísiti faúsinkaraisata weséta aúí'a úmáisa méraunanasa Manikóni ámútanko káráwiyisana Manikó aafimbá ímba maisinkénasa ímba sáwí-meyanta simíniye. ³ Manikó weni ámáamba siyáibanifo sáwí'a ónae séta minámáamba ímba kanaatá arááiwakaunda póna minámáánkó sáwíta úmáisa méraundafinkemba ímba sikaisata méraunanasa ánaemba Manikó wenááninkotafena séna sáwí'a ombá po miwísáfewe sé kumpuwínone séna ai'marówana kesáámó sáwí'o úndawisaamo úndanten-auwarawi maimaéna kentáási sáwí-imayaamo maisiyuwáindasafenasa kumpukáíye. ⁴ Manikó miyá uráimba póta sáwí-imayaasafetaamo siráásafetaamo úndasa ímbo miyá étaamo Manikóni ámútankomo siyáintembo étaamo éta Manikóni ámáanko siyáintemba miyásá úmáisa arupisesa ónaumne. ⁵ Sáwí-imayaasafesamo tiráásafesamo owí miwítí sáwí-imayaago ta'ótokaifo Manikóni ámútankomo arááímo táinda-i'o owí weni kawé'-ímáyáágó wégarawiyiye. ⁶ Miwítí sáwí-imayaasafesamo tirááimo tain-ímáyáá aantembo owí méraawini áwáuma Manikóni némpa'a maé'mae'a ónááfo Manikóni ámútankomo arááimo tain-ímáyáá aantembo owí aáno úmai aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ⁷ Sáwí-imayaasafesa tiráásafesa on-ímáyáá aantembo owí Manikóni ámáamba ímba kanaa'tá taawiyafesa Manikóni namuro-wáásiyáámbán-owe. ⁸ Sáwí-imayaasafesamo tirááimo táinda-i'o iyawi Manikó ímba aamoí wéuwatinkaiye.

⁹ Manikóni ámútankomo kentirumpimbó méraimbo é'a sáwí-imayaasafe'o tirááimo táinda-i'a ímba é'a Manikóni ámútankomo siyáintemba é'a méraawe. Ísu Káráísitini ámútanko tirumpimbó ímbo méraiwai ímba weni waásin-owe. ¹⁰ Ísu Káráísitini ámútanko kentirumpimbó méraimbo éna Manikó wenaúranka'a arupise uwátinkaraimba pó'a kentí ámútanko maé'mae'a índawi é'a sáwí'o uráantafe'a kentúgoma puwíndawin-owe. ¹¹ Manikó Ísumba pukáimpinkemba iyáfasinankowana weni ámútankomo kentirumpimbó méraimbo éna kenkwará'ó éna puwíyampinkemba iyáfasintinkainiye. Weni ámútanko kentirumpimbá méraintafena Manikó miyá íniye.

¹² Kesí waásisono. Mináái imáyáa iyata ímba kentáási imáyáafinkeni'a éta Manikóni ámútankomo arááimo táinda-ita úmáisa méraano. ¹³ Sáwí-imayaasafe'o tiráásafe'o ombó éna Manikó séna méraawini áwáuma Manikóni némpa'a méraano siyáifo Manikóni ámútankomo túwa'nai ina'o sáwí-imayaamo tuwé'ó é'a aúí'a úmai ménaawe.

¹⁴ Manikóni ámútankomo sintembó owí Manikón-áánintomban-owe. ¹⁵ Manikó weni ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá méraiwai ímba inkáítinkaisana inkaisi-ímáyáágó ímba ta'ótokaisa'a méraafo Manikó wenáánintoni'a uwátinkáisa'a Manikómbá áante'a sé'a kesifóo sé'a méraawe. ¹⁶ Kesáá séta Manikón-áánintonta únesaamo súnda Manikóni Ufaen-ámútánkó kentáásirumpimba ména séna mindá érai'-aain-iye wésiye. ¹⁷ Manikón-aráá'a úndasa póta Manikómó kentáásáfénawe sénamo to'mayaa úmakaimba maimaéta Ísu Káráísitimo maíndanten-úmáisa maénaumne. Umbai-tántáákómó wembó uráintemba kentááfimbá umbai-tántáá'á wéraimba póta ánaemba weséta sámó kain-áémpátá ménaumne.

Manikó weni fí'onka'ma'mai-sasaamo aráásiminda-aii.

¹⁸ Maarán-áái imáyáa é'a sé'a érai'a Manikó weni fí'onka'ma'mai-sama aráásiminata mindásafeta imáyáa éta kentááfimbó wérain-umbai-tantaafeta ímba óraa'-imayaasa wéune. ¹⁹ Manikón-áánintone ayáámúntonesa únasasa Manikómó úmakain-tantaako wai-waankowe taagíwé seyaafá-karáán-tántáákówé kentáámó suwánáiyantafesa mósa titaawiyésa simu'marésasa méraawe. ²⁰ Naaófá'á Manikó uwámakain-tantaafena séna kawáá'a uwáwiniye weni imáyáafinkemba séna ímba miwítí imáyáafinkemba siyáimba maarán-ímáyáá éna séna ²¹ ánaemba kawáá'índa-tantaa'a aambá fáitinkaanana uwámakaunda-tantaa'a aneka'á ímba kawáá'a íniye. Kesí iyámpóimo faútinkáanasamo kawé'ó úmáimo méraiyantemba mintántáákó miyáumai kawé'-úmai wéiniye Manikó minímáyáá uráíye. ²² Maarán-ááisá isaraumne. Aaremo iyámpóimo matinkánaesamo sésé'ó ontembá Manikómó seyaafá-tántáá'ó úmakain-tantaako sésé'á éna Manikómó úmakain-tantaa'a paápé ínana awánánae séna amu'maréna méraiye. ²³ Ímba Manikómó úmakain-tantaako aantembanifo kesááwará'á miyásá éta Manikómó to'mayaa úmakain-tantaa'o simíndasafeta imáyáa ondasáfénasa Manikó weni ámútankomba ai'marówana kesirumpintá kumbéraisata sésétá éta amu'maréta méraunanasa Manikó wenayáámúntone wenáánintone sikenasa aú-suwawaa'a uwásinkaindasafeta amu'maréta méraumne. ²⁴ Manikó kawé'-ámpá'ó mésinkonkata séta érai'a Manikóni iyámpóíya éta weséta méraumne séta amu'maréta méraumne. Awánasuwaunda-tantaafeta ínta

amu'maréta ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta ménaumpo ²⁵ ímbo awánáúnda-tantaatafeta amu'maréta méta séta érai'a paapé íniye séta ímbo suwesarai ínata fasi'ámai amu'maréta ménaumne.

²⁶ Ímbo fasi'ámai-waasi méta kawe'ámpátá kúnanasa umbai-tántáákó ta'ótóráisana póna Manikóní ámútanko súwa'nai isatá nóraumaisaawa Manikómbá áisai onanasáawá súwa'nai íniiyo séta sirumpintá sésé'-aantemba éta ímbo kanaa'á aai súnanasa Manikóní ámútanko kentáásáféna ímáyaá éna Manikómpá'á áisai isaná ²⁷ Manikóní ámútanko Manikómbó arááimo tain-áái séna wení waási-imayaa éna miyán-áái simbá póna Manikó kentáási ímáyaá awánaiwai póna wení ámútankomo sin-áái wéisiaye.

²⁸ Maarán-áái isáúmne. Wení waási-i'a ondasáfénasa wempari'a úmakaisata weníímáyaá éta méraunanasa sáwi-tantaa'le kawe-tántáá'le kempátáámó timbá Manikó mintántáá'á kawe'á wéuwasinikaye. ²⁹ Naaófá'á Manikó wendé-i'a úmai wempari'a úmakowaisafena séna kesááninkaamba ónááwe siyáimba póna wenááninko Ísu kentáásuwaao-i'a isatá wenáúnafaraawinta úne. ³⁰ Naaófá'á wempari'a úmakowisafenasa sáántenasa wenáúranka'a arupíse uwásinkenasa wenááninkaani'a wéuwasinikaye.

Manikó arumbá siménasa Ísumba ai'marówanamo kumpukáin-ai.

³¹ Manikó miyáumai súwa'nai uráifo ímáyaá é'a simátíménda isáaro. Sáwí'a uwátinkanae sésamo miyámó iyamba ímbo kanaa'á kentáá iyáákanaawe. ³² Manikó wenááninkomba ímbo ta'ótorena kentáási sáwí-imayaa maisiyuwáinkwae sénasa ai'marówana kumpukáiyé. Miyá uráifo súwa'nai índa-tantaa'á úwoisa simíniye. ³³ Manikó kentáá wempari'a úmakaiwasa wenáúranka'a arupíse uwásinkarainta pósa tuwímbai-waasi ímbo kanaa'á aafintá maisinkánááwe. ³⁴ Tuwímbai-waasi kentáásáféna puwíwae sésa ímbo aafimbá maisinkánááwe. Ísu Káráísiti kentáásáfénasaawe séna puwéna iyáfasinena Manikón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á ména kentáá súwa'nai éna Manikómpá'á ínai wésiyé. ³⁵ Miyá intáféna tuwímbai-waasi ímbo kanaa'á Káráísitiyetaamo méraundafakenta siyááwanasa Káráísiti kentáásáfénasa ímbo awinkéna kentáá-ímáyaá ímbo wétuwaiye. Umbai-tántáá'ó kempátáámó tündawe aoisaambó wisínkétaawe sáwí'ó uwásinkéntaawe sááimo táindasaawe unáánkwátó'i-yaintaamo ondasááwé tuwímbaimo sáinkamiyantaawe púwóndasaawe miyán-tántáá'ó kempátáámó túnda Káráísitiyetaamo méraundafakenta ímbo kanaatá siyááwanasa Káráísiti kentáásáfénasa ímbo awinkéna kentáá-ímáyaá ímbo wétuwaiye. ³⁶ Naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna ení waási-ita úndarakemba tuwímbai-waasi kentáásáféna sésa tinkamonasa puwíwae-imayaa úmaesa wéiyowe. Sipisípimo tufúwówanamo púwíntemba kentáásáféna tinkamonasa puwíwae símae iyówe

agaimaréna siyáiyé. ³⁷ Miyá-sáwí'ó uwásínkáanta ímbo ímáyaá únana Ísu Káráísiti arumbá símimba póna fasi'ásínkáisata miwísá wéiyakaumne. ³⁸⁻³⁹ Maarán-áái érai'-aai isa'á isaraumne. Manikó arumbá siménasa Fasi'aénkó Ísu Káráísitimba ai'marówana kentáásáfénawe séna kumpukáimba pósa Manikómpá'ó méraundafakenta ímbo kanaatá siyánááwe. Púwóndasaawe úwoimo méraundasaawe Manikómpá'ó méraundafakenta ímbo kanaatá siyánááwe. Wiyómpaken-kisau-waasiye sáwí-amutane ífé'ó wérain-tantaa'le ánaaemo paapé índa-tantaa'le wiyómpakewiye waánta-waasiti marupákéwiyé Manikómó úmakain-tantaa'le miyán-tántáátónkó ímbo kanaatá Manikómpá'ó méraundafakenta siyááwanasa Manikó kentáásáfénasa ímbo awinkéna kentáá-ímáyaá ímbo wétuwaiye.

9

Póro Ísareri-waasi arumbó uwátinkarain-ai.

¹ Kemá Póro Ísu Káráísitini waási é'a érai'-aai aantemba súnana Manikóní Ufaen-ámútánkó kesirumpimbá ména káráwiyisa'a maarán-áái érai'-aai wésimatimune. ² Kesí waási Ísareri-waasifinkembo kemá tiyáunda isa'á ímáyaá únana sirumbá isaná sirunkó umbai támae iyíye. ³ Miwí Ísu Káráísitin-aisafesa ímbo érai'e sembá pósa érai'emo sésamo ken-ánóndáámó iyámaiyanamo Manikómó siyuwáinanamo Ísu Káráísitimo ánaaemo uwásiyuwainda mindá kanaán-iyé súne. ⁴ Miwí kesí waási Ísarerin-andafakewi Manikó wenáánintuni'a úmai wempari'a úmakena wení sáma aráátimena aaimá símai kááisatinkena wení ámáamba simátimena símai fasi'ámakain-ai simátimena Manikón-ímáyaámó mósá maráán-amba aráátimuwasa ⁵ ááéraan-oraal'-waasi miwí tiwá'náma uwaná Ísu Káráísiti iyámpói ú'mai minándáfá'á kumbéna seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyisata wenáwita mósá ma'maéta iyúnda mindá érai'-aain-iyé.

⁶ Manikó Ísarerin-andafaken-kwaasifinkemba ímba seyaafá'á wempari'a úmakaifo tuwímbai wempari'a úmakaimba Manikó fasi'ámakain-aaí taráiyaiye ímba sénáisiye. ⁷ Émbaramun-aísaafittantambo uráawi ímba seyaafá'án-oyo tuwímbai Manikóni iyámpói owaná naaófá'á Manikó Émbaramuntafena séna enááninkon-awi'a Áísáaki wenáisaafittantambo iyawi aantentafena séna enáisaafittantamba wéowe sénááwe Manikó siyáiyey. ⁸ Minááígóni áwáuma maarán-iyey. Émbaramun-aísaafittantambo uráawifinkemba ímba seyaafá'án-oyo Manikó kesí waásin-owemo óraaka'o siyáiywai aantemba Manikóni waásin-owe. ⁹ Naaófá'á Manikó Émbaramuntafena símai fasi'ámakain-aaí séna súndakanaa tína'a méraanana Séraa waaiyámpói ma'ankáiniye siyómba ¹⁰ mináái kentáa siwá'náma Áísáakintafena siyáiyey. Wemá óraa'a éna aaré maiyówana awaaininkón-áwi'a Répéka amaántágae'-iyampoi ¹¹ ímba matínkaroyasarai miniyámpói'yái ímba kísau maiyóyanka'a ¹² Manikó minínkóntáféna séna ení iyámpói'yaimo ésarai aifarááwi ánaaenkewini kísau máiniye siyáiyey. Manikó wení imáyáafinkemba wení waási-i'a úmai wempari'a úmarena táántaraifo miwítí kísau ímba awánarena táántaraiyey. Miyáumai naaófá'á séna ení iyámpói'yaimo ésarai aifarááwi ánaaenkewini kísau máiniye siyáiyey. ¹³ Manikón-aaí aúfáifimba miniyámpói'yáisáféna agaimaréna séna Yékopumba kempari'a úmare'a Ísomba sínaaeni'a úmaraune Manikó siyáiyey agaimaréna siyáiyey.

¹⁴ Tuwímbai mindásafesa imáyáa ésa karo'á sésa Manikó ímba arupíse iyémó sembá mindá karo'-ááin-iyey. ¹⁵ Naaófá'á Manikó Mósesentafena séna sirumbó uwátinkanee súndawisafe'a sirumbá uwátinkaumne. Kawe'ó uwátinkanee súndawisafe'a miyá wéune siyáiyey. ¹⁶ Miyáumai ímba waási tirááimo taintáfénawe waási kawe-kísáúmó maiyantafenawenifo Manikó wení imáyáafinkemba séna sirumbá uwátinkanee siyáintafena wení waási-i'a úmakaiye. ¹⁷ Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Móse méronka'a Ísipi-marafa'ó káráwiyowi wentáféna Manikó séna seyaafá'-máráfákén-kwáási kesí fasi'aéntámbó enane'ó úndama awánésa kesúwí'a isáiwae sé'a embá káráwiyi-kisaura'a iyáfasinankaraumne Manikó siyáiyey agaimaréna siyáiyey. ¹⁸ Miyáumai Manikó wení imáyáafinkemba wembó arááimo taini'ó énamo sirumbá uwátinkanee simbá arumbá uwátinkena wembó arááimo taini'ó énamo tirumbó máráántembo ímbá tirumbá máráántemba wéuwatinkaiye.

Manikó aaisambá tiyéna arumbá uwátinkenamo in-áái.

¹⁹ Mindásafe'a imáyáa é'a maarán-áái ímba seró. Sáwítaamo úndasa nóra sénawa Manikó aafintá maisinkáiyoy. Manikó imáyáa éna séna sáwí'a ónááwemo siyáimba mindása sáwíta wéune. Miyáumai aafimbó maisinkáinta mindá sáwí'an-iyey mináái ímba seró. ²⁰ Kembiwí úwoi-waasi méraafo Manikómó siyáin-aaí anondáa ímba seró. Maarán-áái imáyáan-oro. Sawe-ánáfeumbo ombá agari'-márámá maiyésa sawe-ánáfeumba úmárááwana misáwé-ánáfeunko ímba maarán-áái wésiye. Nóra séra kembá miyá uwásinkaaó ímba wésiye. ²¹ Sawe-ánáfeumbo ombá mimbórá-ágári'-márámá maiyésa kae'-ánáfeumba úmaresa moóráfimba úwoi-kísau maésa moóráfimba kawe-kísáúmó máemba mindá miwínén-iyey.

²² Manikó miyaráámbá wéiye. Manikóni fasi'aéne aaisambó siné awánáiyantafena sáwí'ó uráan-kwaasimo tínkaminda miwítí méyámbá póna ááema ímbo tínkamimba timu'maréna ména ánaemba tínkaminiye. ²³ Kentáa wempari'a úmarenasa arumbá uwásinkáinta póta weséta sámoy kaipatá méta wení fi'oran-kawe-kísau awánaandasafenasa Manikó sáwí'ó uráan-kwaasi ímba ááema tínkamimba timu'maréna méraiye. ²⁴ Ímba Yúndaa-waasifinken-aantenta saántaraifo fi'onkaa-waasiwara'a táántaraiyey. ²⁵ Miyáumai naaófá'ó Manikón-aaímo simátimakowin-awi'a Ósiya agaimaréna séna

Manikó séna ímba kesí waási-i'a uráan-kwaasifafe'a kesí waásin-owe sé'a ímbo sirumbó tímakaundasafe'a sirumbá tímúne sénaumne. ²⁶ Ímba kesí waásin-owe siyáundafa'ó méraawisafe'a ánaemba kesáánintomban-owe sénaumne Manikó fasi'aénkwáráwí síníyey

Ósiya agaimaréna siyáiyey. ²⁷ Naaófá'ó Manikón-aaímo simátimakowin-awi'a Áisáya agaimaréna séna

Ísareri-andafaken-kwaasi sáwifa'a ésa nonáamááíyaamba úmai sáwifa'-waasi ménaafó Manikó ímba seyaafá'á tiyáínífo tuwímbai sáwí'ó úmáimo méraampinkemba tiyáíniye. ²⁸ Fasi'aénkó seyaafá'nánká minúwóiyáán-úmai aaiimbá maitinkéna sáwí-meyamba timíniye

agaimaréna siyáíye. ²⁹ Moóráfa'a Áísáya agaimaréna séna Fasi'aénkó seyaafá-fási'áémbó tokáiwaimo sénamo tuwímbai ímba tínkamonda tiyúwáanasa mésa iyámpói matinkánááwe siyáinkakaa Sónódumu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiyemo putásaraantemba kesááwará'á miyásá úsino agaimaréna siyáíye.

Ísareri-waasi Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmba uráan-ai.

³⁰ Minááigóni áwáuma maarán-íye. Fí'onkaa-waasi Manikón-aúranka'a arupíse úmáimo méraan-amba ímba saafá uráawi Ísu Káráisitín-ai isésa timankúnkúmba ombá póna Manikó wenaúranka'a arupíse uwátinkaraiye. ³¹ Miwí miyá uráafo Yúndaa-waasi Manikó wemparí'ó úmakaiwai sésa Manikó Mósesembo simámakain-amaamba arááíwáénanasa wenaúranka'a arupíse uwásinkainiye siyáafo Manikó Mósesembo simámakain-amaankoni áwáuma ímba isésa wenaúranka'a ímba arupíse úmai méraawe. ³²⁻³³ Manikóni ámáamba arááíwáénanasa wenaúranka'a arupíse uwásinkainiye siyáafo wenaáísafesa ímba timankúnkúmba uráantafena ímba arupíse uwátinkaraiye Manikón-ai aúfáífimba Ísuntafena

símai agaimaréna séna Manikó séna ísáaro. Sáiyóni-naopa'a moórá-ontamba maráúnda pósa minóntánká'á tísamaima turarésa tanaambá fánááwe. Óntantafenamo siyáintembo índawimpa'ó timankúnkúmba iyawi ímba tigasáfésa ónááwe siyáíye

mináái agaimaréna siyáíye. Óntanemo siyáimba Ísuntafena siyáíye. Óntanka'ó tanaambó faantembá Ísu Káráisitín-aaimo taraisésa miyáumai tanaankáámbá fánááwe.

10

¹ Maanááímó simátiménda ísáaro. Kesí waási Yúndaa-waasi sáwí'ó úmáimo méraampinkemba Manikó faútinkaindasafena áfáaraumai sirááima wétaisa'a Manikómpá'á inai símae'a iyúne. ² Yúndaa-waasi Manikóni kísau maénae sésa fasi'aambánifo Manikón-aagioni áwáuma ímba ísaraamba tuwánaraimne. ³ Manikómó wenaúranka'ó arupísemo uwátinkáín-amba ímba awánésa karo'-ántáfésa érai'-amban-íye sésa pósa Manikóni érai'-amba ímba wéaraaiwaewe. ⁴ Amáamba arááíwáéndaafena Manikó wenaúranka'a arupíse uwásinkainiye sésa Yúndaa-waasi arááíwáén-amba Ísu Káráisiti séna minámbá tai'áifo kesááísafesa timankúnkúmba owisáféna Manikó wenaúranka'a arupíse uwátinkáímbanifo Yúndaa-waasi minámbá ímba wéaraaiwaewe.

⁵ Manikó Mósesembo simámakain-amaamba arááíwáénanasa Manikó arupíse uwásinkainiye

sen-ááísáféna naaófá'á Mósesé agaimaréna séna minámáámbó seyaafá'ó arááíwaiyawi kawe'-úmai ménaawe

siyáíye. ⁶ Manikón-aaisafesa timankúnkúmba owímó arupíse uwátinkáín-aaisafena agaimaréna séna

maarán-áái ímba seró. Nááwa wíyómpa'a iyénawa Káráisitimba áí'maenawa kumíniyo.

⁷ Nááwa pukáan-kwaasimo méraapa'a kuréwa Káráisitimba áí'maenawa tíniyo. Miyán-áái

ímba seró. ⁸ Manikón-ai kentirumpimbá ewaa'á wéraisá'a wésewe

agaimaréna siyáíye. Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmba oró-áái simátimunda

⁹ mináái maarán-íye. Ísu kentáási Fasi'aénkón-íye afora'ó simátimé'ó kentirumpinkémbó sé'ó Ísu pukáimpinkemba Manikó iyáfasinankaraiyemo siyanamo éna sáwí'ó úmáimo méraampinkemba Manikó faútinkainiye. ¹⁰ Manikón-aaisafeta kesirumpintá simankúnkúnta úndasa wenaúranka'a arupíse uwásinkáísata afora'ó minááímó simátimundasa sáwí'ó úmáisaamo méraundafinkenta wéfausinkaiye. ¹¹ Manikón-ai aúfáífimba agaimaréna séna

siyáintembo índawimpa'ó timankúnkúmba iyawi ímba tigasáfésa ónááwe siyáíye.

¹² Mináái seyaafá¹-wáási Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye Manikón-aúranka¹a mimbórái¹a ontáféna siyáiyé. Manikó seyaafá¹nánká¹ó káráwiyaiwai éna súwa¹nai ínkwaé sésamo simámén-kwaasi óraa-kawe¹a wéuwatinkaiye. ¹³ Manikón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna

Fasi¹aénkóntáfésa sésa sáwí¹o úmaimo méraundafinkemba siyáínonemo sewí seyaafá¹nánká miyá íniye agaimaréna siyáiyé.

¹⁴ Manikó ímba méraiye-aaímo sewímó ombá súwa¹nai uwo ímba kanaa¹á wésewe. Manikón-aaímo ímbo isááwimo ombá minááisáfésa timankúnkúmba ímba kanaa¹á wéowe. Manikón-aaímo ímbo kosimátíméwasamo ombá mináái ímba kanaa¹á isááwe.

¹⁵ Ímbo ti¹máráawasamo ombá ímba kanaa¹á kowásimatimewe. Manikón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna

ásé-aaímo kosimátíméwi

aamoi wéuwatinkaawe

agaimaréna siyáiyé. ¹⁶ Minásé-áái isésamanifo tuwímбай taráiyaaewe. Mindásafena naaófá¹a Manikón-aaí simátímakowin-awí¹a Áísáya agaimaréna séna

Fasi¹aénkóo kawe¹-áái kosimátimunasasa

minááisáfésa ímba timankúnkúmba owe

agaimaréna siyáiyé. ¹⁷ Ísu Káráisitín-aaímo simátíméwasamo isésamo ombá kanaa¹a timankúnkúmba wéowe.

¹⁸ Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aaí érai¹a é¹a ísaraawe sùne. Mindásafena naaófá¹a Manikón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna seyaafá¹-máráfá¹a wénesa simátímúwana

minááígó wété uráiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹⁹ Yúndaa-waasi mindá Ísareri-waasi minááígóní áwáuma é¹a ísaraamba mindá érai¹-aaín-iyé. Naaófá¹a Mósesé Manikómó siyáín-aaí agaimaréna séna Yúndaa-waasi fi'onkaa-waasisafe¹a sé¹a

úwoi-waasin-owe siyáamba miwísáfé¹a kesí

waásín-owe sendasáfé¹a aaisambá tiyé¹a

tirunkó sáwí¹a uwátinkainiye

Manikó siyáiyé Mósesé agaimaréna siyówana ²⁰ ánaaemba Áísáya ímba áá¹a úwana agaimaréna

séna Manikó séna

nóra símaisaawa Manikómpá¹a ténaumno-aaí ímba sewífa¹a paápé uráumne. Manikómbá aráásiméro-aaí ímba sewífa¹a paápé uráumne séna ²¹ Ísareri-waasisafena séna

túwa¹nai ónaumne sé¹a kempá¹a teró símae¹a iyúnasa kesáái taraisésa kembá

tínaaeni¹a wéowe

Manikó siyáiyé Áísáya agaimaréna siyáiyé.

11

Manikó Ísareri-waasi arumbó uwátinkáín-aaí.

¹ Simátíménda isáaro. Érai¹a Manikó wení waási Yúndaa-waasi ímba ánaaemba tímakaiye. Kemá Yúndaa-waasifinkemba é¹a Ísareri-waasi é¹a Émbaramun-áisaafítantambo

úndawi é¹a Pénisaminín-andafakewi úne. ² Naaófá¹a Manikó Yúndaa-waasi wemparí¹a úmarena ánaaemba ímba ti¹mátukaiye. Íráiyaa-aaí agaimakáimba ísaraawe. Naaófá¹a

Íráiyaa Ísareri-waasisafena í¹ai séna Manikóntáféna séna

³ Fasi¹aénkóo enáái simátímakaawifinkemba sáwífa¹nanka tinkamuwasa púwúwasa óntan-taarema tawísísuwesa entáfésamo imáyáamo ésamo póimo tufú¹máimo agaimaráán-taarema tawísísukaawe. Enááimo simátímakaawifinkemba keyáá méraunda pósa kenkwárá¹a sínkamonaawe

Íráiyaa súwana ⁴ Manikó simáména séna

ímbanifo kesí waási méraiyantafena sáwífa¹nanka 7,000 waasi ta¹ótokaunasa

karo¹-mánikón-áwí¹o Péarimba wenáwí¹a

ímba mósá makáawe Manikó simámakaiye. ⁵ Miyámó uráintemba kifé¹wara¹a Manikó arumbá uwátinkáiwaisafena Yúndaa-waasifinkemba tuwímбай wemparí¹a

úmakaisasa méraawe. ⁶ Miwítí kisausafena ímba wemparí¹a úmakaifo arumbá

uwátinkenafena wemparí¹a úmakaiye. Miwímó kawe-kisáúmó maiyáawin-

anondaa ímba wemparí¹a úmakaifo wemá arumbá uwátinkenafena wemparí¹a

úmakaiye.

⁷ Miyáumai Ísareri-waasi Yúndaa-waasi Manikómó wenaúranka'ò arupísemo uwátinkáin-amba saafá uwáása owasá seyaafá'nánká ímba awánaraafo Manikómó wempari'ò úmakaiwai tuwímbai awánaraawe. Manikó táántaraimba táá-kautan-kwaasiyaamba ésa ímba isááwasa tuwímbai isaraawe. ⁸ Naaófá'á Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Manikó séna tuwesaraí uwátinkaumne súwana tuwesaraí úwasa ímba kanaa'á aai isaraamba miyámó uráantemba ifé'wara'a miyá wéowe

agaimaréna siyáisana ⁹ Téfiti agaimaréna séna

tóntáfésa aantemba óraa'-imayaa ésa sésa kawe'-úmais méraumne siyambanifo minímáyáágó karo'á simátinkainasa sáwí'a úmai mésa sáwí-meyamba maénááwe.

¹⁰ Miwí túramba kafikurainasaraamba ímba awánánááwe. Miwítí umbai-tántáákó waé'wae'a éna ímba tai'áiniye

Téfiti siyáiyé. ¹¹ Mináái imáyáa é'a simátiménda isáaro. Yúndaa-waasi karo'-ámbá arááíwáembanifo ánaaemba ímba miyá ónááwe. Yúndaa-waasi Manikón-aai taráíyaanka'a fi'onkaa-waasi Manikómó sáwí'ò úmair méraampinkemba kawe'-ámpá'ó métinkáin-aai isésa érai'e sembá Yúndaa-waasi isésa tirunkó sáwí'a ínasa kewárátá miyáumai arááíwaenae sénááwe. ¹² Yúndaa-waasi sáwí'a ésa sáwí-amba arááíwáemba mindásafesa fi'onkaa-waasi kawe'-ámbá arááíwaesa kawe'-úmai méraawe. Miyáumai ánaaemba Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'e sésa kawe'-ámbó arááíwaiyamba sáwífa'nanka tuwánésa áfááraumai kawe'-úmai ménaawe.

Fí'onkaa-waasi kawe'-ámpá'ó métinkáin-aai.

¹³ Ímba Yúndaa-waasin-ófo fi'onkaa-waasisafe'a imáyáa é'ò simátiménda isáaro. Manikó kentáféna séna fi'onkaa-waasi kesáái kosimátíma'mae núwo séna si'mákaimba minkísáú óraa-kisaun-iyé súné. ¹⁴ Fí'onkaa-waasi simátimunda imáyáa é'a kesí waási Yúndaa-waasi isáiyana tirunkó sáwí'a ínasa kewárátá miyáumai arááíwaenae sénááwe-imayaa úné. Yúndaa-waasi miyá iyana Manikó kawe'-ámpá'á métinkaindasafe'a fi'onkaa-waasi simátíma'mae'a iyúne. ¹⁵ Manikó Yúndaa-waasi ánaaemba uwátimákainka'a fi'onkaa-waasi sáwífa'nanka wení waási-i'a uwátinkaraisasa miyáumai ánaaemba Yúndaa-waasi Manikómpá'á tiyana Ísu Káráisitini waási-i'a uwátinkainda pukésa iyáfasinesaraamba ónááwe.

¹⁶ Yúndaa-waasisafe'a imáyáa é'ò simátiménda isáaro. Tuwímbaimo tómbó ayááimó tafámbaimo Manikómbó ámémba mintoóbá mútú'a Manikóndén-iyé. Tuwímbaimo sésa mintái-ánú'á Manikóndén-iyé sembá mintáimá seyaafá'á wendén-iyé. ¹⁷ Moórá-taigon-awí'a órifima kísaufa'a wérain-taima mintáiyáámbá Yúndaa-waasin-owe. Manikó minórifí-táigó ayáánamai anai'uwásuwena amo'náfakemba afáá'-órfí-táigó ayáánamai anai'úmai máafusu'maraisana áfóiyaken-anomba tafiséna óraa'á uráiyé. Afáá'-órfí-táigó ayáánamaiyamba kemá fi'onkaa-waasin-owe. ¹⁸ Mindásafe'a kentúwí'a ímba maimaé iyé'a anai'uwásukain-ayaanamaisafe'a sáwísamba owatá kesáá óraa'á úné ímba seró. Mintáigó fasi'aémbá wétimifo kembiwí mintáigómbá ímba fasi'aémbá wéamefo kentúwí'a ímba maimaé iyóro.

¹⁹ Kentúwí'a ímba mósá mar'éa sé'a Manikó kentáá máafusu'maraindasafena ayáánamai anai'uwásukaiyé ímba seró. ²⁰ Maarán-áái érai'-aain-iyé. Yúndaa-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna anai'uwásukaisa'a kembiwí timankúnkúmba uráantafena miwí-tinóndáá méraawe. Mindásafe'a ímba kentúwí'a mósá máréwana táá'a ína'a káráwiyoro. ²¹ Yúndaa-waasi ayáánamai-úraban-ófo Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba timankúnkúmba ontáféna anai'uwásúwásasa méraamba pó'a kembiwímó miyámó iyanamo éna Manikó miyá íniye. ²² Manikó tuwímbai arumbá uwátinkena tuwímbai sáwí-meyambo timínda imáyáan-oro. Sáwí'ò uráwí sáwí-meyamba tiména kembá kawe'á uwátinkáiyé. Kawe'ò uwátinkáipa'ò ímbo maé'mae'ò iyanamo éna ayáánamaimo anai'uwásukaintemba kembiwí miyá íniye. ²³ Yúndaa-waasimo sáwí-ambo tuwésamo Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba iyanamo éna Manikó fasi'aémbó tokáiwai tiyéna ááemo maé'ópa'a mótkainiye. ²⁴ Fí'onkaa-waasi afáá'-órfí-táigó ayáánamaiyamba owaná Manikó anai'uwásuwena kawe'-órfí-táifimbá máafusu'makaimba mindá umbai taráiyé. Yúndaa-waasi kawe'-órfí-táiyáámbá owaná Manikó minkáwé-táigó ayáánamai anai'uwásukaifo aneka'á maimái Yúndaa-waasi máafusu'marainda mindá ímba umbai táinda kanaa'á íniye.

Manikó seyaafá'nánká arumbó uwátinkáin-aai.

²⁵ Kesí waásisono. Kesáá óraa'-waasisa úne súnafo sé'a afora'ó simátíménda isáaro. Ísareri-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa ímba tímankúnkúmba ombánifo ímba miyá úmae iyésa ánaaembo fi'onkaa-waasimo Maníkómó wemparí'ó úmakaiwaimo Maníkómpá'ó tiyanka'a Ísareri-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa tímankúnkúmba ónááwe. ²⁶ Miyáumai Maníkó Ísareri-waasi sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkainiye. Mindásafena naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna sáwí'ó úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'ó métínkáiwai Sáiyóni-naopa'a paápé éna Yékopun-aísaafítantamba uráawiti sáwí-imayaa maitiyúwáiniye. ²⁷ Sáwí-imayaa maitiyúwáandara'a símaimo kááísamakaunda-aai paápé íniye Maníkó siyáiyé

agaimaréna Ísareri-waasi Yékopun-aísaafítantambo uráawisafenawe miwítí óraa'-naopa'-awí'a Sáiyóni-naopatafenawe agaimaréna siyáiyé. ²⁸ Yúndaa-waasifinkemba sáwífa'nanka Ísu Káráisitín-aai taráiyaaamba pósa Manikóní namuro-wáásiyáámbá ompínkémbá fi'onkaa-waasi wenáái isé'a érai'e siyáawe. Yúndaa-waasi tiwá'náma Maníkó símai kááísamakaintafena miwí tísaafítantambo uráawi wení waási-i'a úmakaiye. ²⁹ Maníkó wení waási-i'a úmakena kawe'á uwátínkaraimba ímba ifátuwená fi'on-imayaa íniye.

³⁰ Ááéma kemá fi'onkaa-waasi Manikón-aai taráiyaaawasa ánaaemba Yúndaa-waasi miyá uráamba póna káfé'a Manikó kembíwí arumbá wéuwatinkaiye. ³¹ Yúndaa-waasi Manikón-aai taráiyaaawana kembíwímó arumbó uwátínkáintemba ánaaemba miwí arumbá uwátinkainiye. ³² Seyaafá'nánká Manikón-aai taráísúwana Manikó séna sáwí'ó ombá miwá ta'ótokaiye séna arumbó uwátinkaindasafena mináái siyáiyé.

Manikón-áwí'a óraataamo úmae iyúnda-aai.

³³ Manikó áfááraumai arumbá uwátinkena kawe'-ímáyáá éna seyaafá-tántáátáféna ímáyaá isaná miyám-baaran-aaimo Manikómpá'ó wéraitimba ímba kanaatá isáúnanasa miyám-baaran-kisaumo máimba ímba kanaatá wéwanaumne. ³⁴ Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Fasi'aénkómó ímáyaámo ímbá ímba kanaa'á wéisaawe. Fasi'aénkómó máin-kisau ímba kanaa'á táísái úmai wémaewe. ³⁵ Moórá-tanta'a'a simíya'a kemá anondáá tíménoma ímbo síwái póna wemá isarena tímiwain-iyé

agaimaréna siyáiyé. ³⁶ Manikó seyaafá-tántáá'á úmáráisana wení fasi'aémbá wéraitafena seyaafá-tántáá'á wéraitimba pósa wenáwí'ó mósá maráiyantafena seyaafá-tántáá'á wéraiye. Mindásafeta Manikómó kisaumo máimba ímba kanaatá seyaafá'á wéwanaumpo kárikata wéwanaumne. Wenáwí'ó óraa'ó úmae íyimba érai'-aain-iyé.

12

Manikóní kisaumo máén-aai.

¹ Kesí waásisono. Manikó áfááraumai arumbó uwátínkáintafe'a maarán-áái óraaka simátimune. Kembíwí kentúma Manikómbá amé'a wentáfé'a ímáyaá é'a wení kísau aantemba máiyana aamoí uwátinkaino. Miyámó é'ó é'a wen-ímáyáá érai'a mósá maránááwe. ² Marapá'-wáásímó sáwí'ó ontembá ímba miyámó iyamba Manikómó sín-áásáfé'a ewé síyana kentí ímáyaá aú'íta uwátinkaina'a aú-waasiyaamba ónááwe. Miyámó é'ó é'a Manikómbó arááimo tain-áái isé'a Manikómó aamoimó in-áái isé'a kawé-kísáú-áái isé'a wení sásá'-ímáyáámó ímbá isánááwe.

³ Manikó úwoimo súwa'nai uráintafe'a maarán-áái simátimune. Kentúma ímba maimaé iyé'a óraa'-waasisa úne ímba seró. Manikó túwa'nai isa'á ímba waásiti fasi'aénká'án-ífo Manikóní fasi'aénká'á wení kisaumo máemba mindásafe'a ímáyaá é'a kentúma ímba maimaé iyóro. ⁴ Kentúwawaa'a ímáyaán-oro. Tiyayaanko wení kísau máisana moórá-mora-tantaako miyá isatá ⁵ miyáumai kesáá sáwífa'-waasi méta Ísu Káráisitíyeta kááísamaisa mimbórá-súwawaa'a ma'máisa méraunanasa ⁶ Manikó úwoi súwa'nai isatá moórá-mora-waasisa kentáási kisausa máéndasafenasa Manikó fasi'aémbá siménasa Manikó fasi'aémbó tíménamo kesáái simátima'mae nóromo siyáinda érai'-aain-iyé sé'a miyán-oro. ⁷ Fasi'aémbó tíménamo túwa'nai orómó siyáindawi miyán-oro. Fasi'aémbó tíménamo kesí aambó aráátíméromo siyáindawi miyán-oro. ⁸ Fasi'aémbó tíménamo fasi'átínkáaromo siyáindawi miyán-oro. Kentí óntamo tuwímabaimo tíméwi kawé'án-ófo miyán-oro. Káráwiyaawi kawé'án-ófo miyán-oro. Kawe'ó uwátínkááwi aamoimó iyapakemba miyán-oro.

⁹ Moórá-moramo tirumbó tímemba ímba karo'ó síyamba éraika'a tirumbá tíméro. Sáwí-kisau tínaemba uwáme'a kawe-kísáú ta'ótóráaro. ¹⁰ Ísu Káráisitini waási ontáfé'a mimbórá-ákúnkááni'a é'a pó'a moórá-mora-waasi tirumbá tímé'a moórá-mora-waasi túwí'a mósá máraámba aamoí é'a méraaro. ¹¹ Fasi'aénkómpá'á imáyáa é'a ímba tuwesaraí ina'a tiyáántán-kwimái Fasi'aénkóni kísau kawe'án-oro. ¹² Ísu Káráisitimo kumíndasafe'lo amu'maré'lo méraamba tirunkó aamoí inana umbai-tántáá'lo kentópa'lo wéramba ímba imáyáamo iyamba fasi'ámai mé'a Manikómpá'á inái símae iyé'a ímba saagaaró. ¹³ Manikóni waási ímbo tómbó makéwi túwa'nai e'a namu'-waasímó tíya'lo é'a tóné naané tíméro.

¹⁴ Sáwí'lo uwátínkáawisafe'a Manikóntáfé'a sáwí'a uwátinkaaó ímba síyamba kawé'a uwátinkaaó seró. ¹⁵ Aamoimó owisé'a kewará'á aamoín-oro. Ifi'ó taawisé'a kewará'á ifi'á taaró. ¹⁶ Mimbórá-imáyáa é'a óraa'-waasisa úne ímba síyamba moórá-mora-waasi túwa'nai e'a úwoi-kisauwara'a máéro. Kesáfé-imáyáámó ombá keyáasa kawé'-imáyáawará'-wáásísá úne ímba seró.

¹⁷ Sáwí'lo uwátínkarewa'lo é'a anondáá ímba miyá uwátínkáaro. Waási túranka'a kawé'-aantemba úmai méraaro. ¹⁸ Seyaafá'-wáásifimbá faru úmai ménae sé'a tiyáántán-kwimái miyáumai méraaro. ¹⁹ Sáwí'lo uwátinkaiya'lo é'a anondáá ímba miyá iyamba méwana Manikó anondáá sáwí-meyamba timíniye. Mindásafena Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna sáwí'lo iyawini anondáá-meyambo tímenda mindá kendén-iyé. Sáwí-kisausafe'a méyámbá timénaumne siyáíye agaimaréna siyáíye. ²⁰ Mináái imáyáa é'a maarán-oro. Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna namuro-wáásímó tááimo taimbó é'a tómbá tíméro. Namuro-wáásímó nontáfénamo tínkáimbo é'a tíméro. Miyámó iyasamo ésa sáwí'lo uwátínkáántafesa tigaemá íniye agaimaréna siyáíye. ²¹ Sáwí'lo owíni áwáuma ímba iyáákainifo kenti kawé-kísáúgó sáwí-kisau gomba iyáákaino.

13

Káráwiyaan-kwaasi tísamaifimba kífaero-aaí.

¹ Seyaafá'nánká marapá'ó káráwiyaan-oraal'-waasi tísamaifimba kífaero. Manikómó fasi'aémbó ímbo tímakainakaa ímba káráwiyon-kisau máéwaisino. Manikó miyáumaimo káráwiyaawi iyáfasintinkariye. ² Marapá'ó káráwiyaan-oraal'-waasi Manikó iyáfasintinkaimba pó'a miwí táái isé'a ímba taraisóro. Taraisíyambo é'a Manikón-aúranka'a sáwí'a é'a sáwí-meyamba maenááwe. ³ Kawé'lo owí káráwiyaan-oraal'-waasisafena ímba táá'a wéifo sáwí'lo owí káráwiyaan-oraal'-waasi táároi wéinkaisowe. Káráwiyaan-oraal'-waasi táároi ímba inkaisónaemo sé'lo é'a kawé'-aantemba iyasa aamoí uwátinkanaawe. ⁴ Káráwiyaan-oraal'-waasi túwa'nai iya'a kawé'-úmaimo mérayantafena Manikó miwí iyáfasintinkariye. Sáwí'lo é'lo é'a miwí táároi inkáísóro. Fasi'aémbá tokáamba pósa sáwí'lo iyawi sáwí-meyamba timenááfo inkáísóro. Manikó iyáfasintinkaraimba pósa sáwí'lo owí sáwí-meyamba timenááwe. ⁵ Mindásafe'a marapá'ó káráwiyaan-oraal'-waasi tísamaifimba kífaero. Manikó aaisambá sifo sé'a káráwiyaan-oraal'-waasi tísamaifimba kífaero. Ímba mindásafe aantembanifo kentirumpinkén-árúpísé-imáyáásáfé'a káráwiyaan-oraal'-waasi tísamaifimba kífaero. ⁶ Miwí miyán-kísáúmo máemba miyán-kísáú maiyantafena Manikó iyáfasintinkaraimba pó'a taakisi ⁷ fi'lo-fi'on-takisi orómó síya'a arupise úmai miyá é'a óraa'-waasi-tuwi'a mósá máraaro.

Moórá-mora-waasifimba tirumbó tímén-aaí.

⁸ Óntambo tímakaiya'a ayáatáaka'a ímba mé'a ááema tíméro. Moórá-mora-waasi tirumbá tímé'a miyámó ombá Manikó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaewe. ⁹ Manikó Mósesembo simámakain-amaanko séna aare-úméné waai-úméné fi'lo-fi'on-tantaa'e ímba oró. Ímba tínkamaiyasa púwóro. Túraniyamba ímba oró. Miyám-baaran-amaankoni áwáuma maarán-iyé. Kesáfé-imáyáámó ontembá kenti waási-imayaawara'a oró.

¹⁰ Miwítí waási-imayaamo owí ímba sáwí'a uwátinkanaawe. Miwítí waásifimba tirumbó tíméwi Manikó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaewe.

¹¹ Ísu Káráisitimo kumínda-kanaa kárika'a tína'a Ísumo kumínda-kanaamo ímbo imáyáamo ontembá ímba é'a káráwiyoro. Ísu Káráisitín-aaisafeta érai'e séta

simankúnkúmba uráundarata Manikómó siyáínda-kanaa káríka'a tinda póta méraundasa káfé'a minkánáá káríka'a tiniye. ¹² Marapá'ó kumeu'-áémpá'ó méraamba tai'áimba pó'a káríka'a wíyómpa'lo sámó kaipa'á ménaafo mindásafe'a sáwí-kisau tínaaemba uwáme'a tiyáántán-kwimái kawé-kísáú maé'a méraaro. ¹³ Sámó kain-áémpátáámó méraunda-waasisaamo úndantenta miyá é'a kawé'-úmai méraaro. Ímba túwaandu uré'a uwó'í'lo on-dómbá wéne'a uwó'í'la oró. Aare-úméné waai-úméné ímba é'a aaisané ímba sé'a kawé-kísáúmó maiyantafe'a kentirunkó ímba símai sáwí'a uwátinkáaro. ¹⁴ Sáwí-imayaasafe'lo tirááísafe'lo ombá ímba ewé siyamba tínaaemba uwáme'a Fasi'aénkó Ísu Káráísitintafe'a sé'a kentáará'á káráwiyo seró.

14

Waásiti kisaugomba ímba símai sáwí'a oró-áái.

¹ Ísáaro. Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba ésamo ímbo fasi'ámaimo arááiwáéwisafe'la ímba tiyuwé'a keséta méraaro siyamba miwítí fi'lo-fi'on-imayaasafe'la ímba aaisambá símai tuwináaro. ² Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmba owifinkémbá tuwímbai sésa seyaafá-tómbó náundasa kanaán-íye sewasá tuwímbai Manikóni aampa'ó ímbo fasi'ámaimo arááiwáéwi sésa kisaufaken-ton-aantemba néta pói-ama'la ínta nánaumne sewasá ³ seyaafá-tómbó naawí pói-ama'lo ímbo naawísáfésa ímba símai sáwí'a uwátinkáaro. Wenááísafesa timankúnkúmba ésa pói-ama'lo naawísáféna Manikó séna kesí waásin-owe siyáimba pósa kisaufaken-ton-aantembo naawí pói-ama'lo naawísáfésa sáwí'a wéowe ímba seró. ⁴ Moóráwígóni kísau-waasigontafe'a sáwí'a óne ímba seró. Ímba kendén-ífo wení óraa'-waasigonde póna weyáárika'a séna kawé-kísáú maé sáwí-kisau maé óne wení óraa'-waasigo wésiye. Fasi'aénkó kanaa'á áwa'nai índa póna kawé-kísáú maéna fasi'ámái méiniye.

⁵ Tuwímbai moórá-mora-kanaasafesa sésa óraa-kanaan-ífo seyaafá-kánáá úwoi-kanaan-íye sewasá tuwímbai sésa seyaafá-kánáá mimbórá-kánaarááni'an-íye wésewe. Seyaafá'nánká ímáyaá ésa moórá-aaimo arupíse-aaimo sésamo ésa mináái miyán-oro. Tuwímbai moórá-aaimo arupíse-aaimo sésamo ésa mináái miyán-oro. ⁶ Tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa moórá-kanaasafesa óraa-kanaan-íye sewasá tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa tómbá Manikómpá'á súwi sésa wénaawe. Tuwímbai Fasi'aénkón-áwí'a mósá maránae sésa tuwímbai-tontafesa ímba nánaumne sésa naan-tóntáfésa Manikómpá'á súwi wésewe. ⁷ Métaamo púwóndasaawe ímba kendésáániwo Manikóndén-íye. ⁸ Méraundasa Fasi'aénkóntáféta ímáyaá éta méraunda póta púwóndasa Fasi'aénkóntáféta ímáyaá éta puwónaumne. Méraundasaawe púwóndasaawe Fasi'aénkóndé-íta wéune. ⁹ Ísu Káráísiti pukáan-kwaasiya'e úwoimo tímó aráan-kwaasiya'e káráwiyindasafena pukéna iyáfasinkaiye. ¹⁰ Mindásafe'la ímáyaá éta Ísu Káráísitini waási ontáfé'la moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwiné'a sáwí'a uwátinkáaro. Manikó seyaafá'nánká méraawini áwáuma tísaí indara'la Manikón-aúranka'la seyaafá'nánkátá méraundasafenasa póna sísaí índasafe'la mindásafe'la waásiti kisaugomba ímba símai sáwí'an-oro. ¹¹ Minááísáféna Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna méraundasafe'la sé'a kesúranka'la seyaafá'nánká kífaesa ken-ímáyaá mósá marésa afora'á sésa érai'la emá Manikó óne sénáawe Manikó siyáíye

agaimaréna siyáíye. ¹² Miyáumai minkánáámó tinda Manikón-aúranka'la seyaafá'nánkátá kesáámó méraundawini áwáusa simámenaumne.

Kentáási kisaugoni aambá kawé'-án-aantemba awánésa ímba sáwí-ambo arááiwaiwae siyáin-aii.

¹³ Mindásafeta ímáyaá éta moórá-mora-waasiti kísau ímba tuwinéta sáwí'a uwátinkáafo maarán-ímáyaá éta séta kesí waási kesí kísau awánésa sáwí'a óne sefáínifo kawé'-aantemba óne séta miyásá ónaumne. ¹⁴ Fasi'aénkó Ísuwe'la kááísamái méraunda pó'a maarán-áái érai'-aain-íye ísaraumne. Seyaafá-tómbá wéraimba ímba sáwí'a isasá náíyanamo éna ímba sáwí'a uwátinkainifo karo'ó sésamo naananá sáwí'a uwásinkainiye sésamo náíyanamo éna sáwí'a uwátinkainiye. ¹⁵ Tuwímbaimo mintómbá ímba nánaumnemo sen-tómbó náíyasamo ésa mináámó sewí tuwánésa mintómbó náíyantafesa sáwí-amba arááíwaenaawe. Miyámó ombá sáwí'a é'a tirumbá ímba wétimewe. Miyán-tómbó naambá miwísáfénawe séna Káráísiti pukáiwai tuwánésa sáwí-amba arááiwáéfo sé'a káráwiyo. ¹⁶ Kawé-tántáá'án-íye sé'lo ombá tuwímbai tuwánésa símai sáwí'a uwásinkááfo sé'a káráwiyo. ¹⁷ Miyám-baaran-tone noné naawasá ímba naawasamó ombá ímba Manikó

kentáará'ó káráwiyain-awaun-ifo Manikó kentáará'ó káráwiyaimba maarán-iyé. Wenáuranka'a arupíse úmai aáno úmai méraunanasa Manikóni Ufaen-ámútánkó súwa'nai isaná sirunkósá aamoí wéiye. ¹⁸ Miyámó ombá Ísu Káráísitini kísau máéwana Manikó aamoí uwátínkáisasa tuwánésa sésa kawé'an-owe wéséwe.

¹⁹ Mindásafeta imáyáa éta aáno úmaisá méta moórá-mora-waasi fasi'aémbá timénae séta siyáántán-kwimáisa kísausa máéno. ²⁰ Tuwimbaimo karo'ó sésamo mintómbá naananasá sáwí'a uwásinkainiye sewa'ó ombá mintómbá nánae sé'lo né'lo ombá tuwánésa sáwí-amba arááiwaéfainifo káráwiyoro. Manikómó kentirumpimbó máin-kisau gomba sáwí'a ifáinifo káráwiyoro. Seyaafá-tómbó naambá mindá kanaán-ifo tuwimbai-tombo naambó tuwánésa sáwí-amba arááiwaémba sáwí'a uwátínkáamba mindá sáwí'an-iyé. ²¹ Pói-ama'e ándá-aran-done fi'o-fi'on-tone náúndamo suwánésa sáwí-amba arááiwaéfo sé'a miwísáfé'a imáyáa éta mintómbó naambá ifátiyuwe'a miyámó ombá kawé'an-owe. ²² Mintántáátáfé'ó imáyáamo ombá Manikó aantemba simáméro. Kentirumpinkén-imáyásámbó ombá ímba sáwí'a úne sefó kentirunkó kawé'ó ini'a wéowe. ²³ Tuwimbai-tontafe'a kae'-imáyáa toké'a nánaum ina nánaumno sewi kentirumpinkén-imáyáágó ímba naaó sina'lo né'lo éta Manikón-aúranka'a sáwí'a ónááwe. Kentirumpinkén-imáyáágó kawé'an-iyé ímbo sisasamó miyámó ombá sáwí'a wéowe.

15

Ísumo ímbo wesáfé-imáyáámó uráintemba miyán-oro-ai.

¹ Kesáa Manikómpá'ó simankúnkúmbó fasi'amaisaamo úndawisa Manikómpá'ó timankúnkúmbó ímbo fasi'amaimo owi túwa'naisa onó. Sirááimo taintembó úndasa aantemba ímba imáyáa éta ² kentáási ewaa'ó méraawi Manikómpá'á timankúnkúmba fasi'amae iyantafeta miwísáfé'wará'á imáyáa éta túwa'naisa onó. ³ Ísu Káráísiti ímba wesáfé-imáyáa úmba waásisafena imáyáa uráiyé. Mindásafena naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Káráísiti Manikóntáféna séna símai sáwí'lo uwánkaraawi pósa kembá sáwí'a uwásinkaraawe siyáiyé agaimaréna siyáiyé. ⁴ Naaófá'á Manikón-ai aúfáifimbo agaimakáamba maarán-áaisáfésa agaimakáawe. Súwa'nai ínanasa ímba ááema suwesarai ínata Manikón-aaisafeta fasi'amaí imáyáa éta wesé'a ménaandasafeta amu'maréta méraumne. Mindásafesa aúfái agaimakáawe.

⁵ Ímba tuwesarai ina'a fasi'amaí méraaro séna Manikó túwa'nai iye. Ísu Káráísitimo méraintemba miyáumai mé'a kempímbá mimbórá-imáyáan-oro séna Manikó túwa'nai isa'á ⁶ pó'a mimbórá-imáyáa éta mimbórá-áái sé'a Manikón-áwi'a Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-afowán-áwi'a mósá maráámba mindásafe'a inai sune.

Ísu Ísareri-waasiye fi'onkaa-waasiyemo túwa'nai uráin-ai.

⁷ Ísu Káráísitimo kentáfénamo aamoimó intembá kempímbá moórá-mora-waasisafe'a aamoí éta miyá owaná Manikón-áwi'a óraa'a wéiye. ⁸ Naaófá'á Manikó Yúndaa-waasisa síwá'násafenasa símai fasi'amarowana Manikómó siyáintembo índasafena mifási'áén-ááimó paapé índasafena Ísu Káráísiti kumbéna Yúndaa-waasi túwa'nai úwasa ⁹ fi'onkaa-waasi séna Manikó arumbá uwásínkáisata wenáwí'a mósá marúumne siyantafena Ísu Káráísiti kunkáiyé. Minááisáféna Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna fi'onkaa-waasifimbo méraunda enáwí'a mósá maré'a imó súná enáwí'a mósá maráúmne agaimaréna súwana ¹⁰ moóráfa'a agaimaréna séna fi'onkaa-waasisono. Manikómó wempari'ó úmakaiwai tirunkó aamoí ina'a kentirunkówará'á aamoí íno

agaimaréna súwana ¹¹ moóráfa'a agaimaréna séna fi'onkaa-waasisono. Fasi'aénkón-áwi'a mósá maráaro. Seyaafá'-wáásisé'a wenáwí'a mósá maráaro

agaimaréna súwana ¹² Manikón-ai simátimakowin-awi'a Áisáya agaimaréna séna Téfitin-afowan-awi'a Yési wenándáfakemba moóráwigo paapé ínana fi'onkaa-waasiya'ó káráwiyindasafena Manikó íyáfasinankainasa wembá amu'marésa ménaawe agaimaréna Ísu Káráísitintafena siyáiyé. ¹³ Wesé'lo méraiymba amu'maré'a méraaro séna Manikó wétuwa'nai-iyé. Wesé'a kááísamai méraantafena aáno uwátínkena tirumbá

kawe'á uwátinkáísana wení Ufaen-ámútánkó fasi'átinkáfa'a iyísa'a wesé'ó méraiyamba amu'maré'a méraamba mindásafe'a inái sùne.

Manikóni kisaumo maúndasafe'a aamoí únemo siyáin-aaí.

¹⁴ Kesí waásisono. Imáyáamo únda-aaimo simátiménda isáaro. Kawe'-waási-úramba pó'a kawe'-ámbó arááiwáén-aaí seyaafá'nánká isé'a kanaa'á wéaraatimewe. Kentafé'a miyán-imáyáá úne. ¹⁵⁻¹⁶ Maanáúfáifímbá tuwímbai-aaí fasi'ámaimo simátimunda mináái imáyáa iyantafena ímba sáá'a isa'á sùne. Fí'onkaa-waasifimba Ísu Káráisitini kísau máéndasafena Manikó si'mákaimba póna ímba sáá'a isa'á fasi'ámai maanáúfáifímbá simátimune. Manikóntafé'a sé'a maafi'ónkáá-waási ení waási owaná ení Ufaen-ámútánkó ení waási-i'a uwátinkaraiye senaná Manikó aamoimó índasafe'a wení ásé-aaí simátimune. ¹⁷ Ísu Káráisitiye'a kááísamai mé'a Manikóni kísau maúndasafe'a aamoí úne. ¹⁸ Ísu Káráisiti fasi'aén-imáyáá símisa'a fí'onkaa-waasi Manikón-aaisafesa érai'e siyantafé'a kísau miwífímbá maiyáunda mináái ímba sáá'a ína'a pó'a simátiménda isáaro. Aaí simátimé'a kisaumo maiyáunda ¹⁹ Manikóni ámúntanko fasi'aémbá símisa'a fí'o-fí'on-kisau ímbo awánaraan-kisau maimaé'a kuráumne. Yérúsaremu-naopakemba fí'o-fí'on-daopa'a wéne'a Káráisitini ásé-aaí simátíma'mae'a iyé'a Írírikamu-marafa'a kuráumne. ²⁰ Kemá sé'a naaó'-nao'a Ísu Káráisitini-aaimo ímbo ísaraan-daopa'a ásé-aaí kosimátimene. Kosimátímakaan-kwaasifimba ímba kosimátimenaumpo fí'on-daopimpa'a kosimátíma'mae'a nónaumne sé'a minásé-áái ímbo ísaraan-kwaasifimba kosimátímakaumne. ²¹ Naaófá'á Manikón-aaí

aúfáifimba miyán-áái agaimaréna séna

ímbo simátímúwasamo ísaraawi ánaemba Manikóni aambá awánanááwe. Ímbo ísaraawi ánaemba Manikón-aaí isánááwe

agaimaréna siyáimba pó'a Ísu Káráisitini-aaimo ímbo ísaraan-kwaasifimba kosimátímakaumne.

Rómu-naopa'a kónaemo siyáin-aaí.

²² Ímbo ísaraan-kwaasi ásé-aaí simátimundara'a kempá'á kónae sé'a únda simátimunda-kisau go sáwifa-kanaa kembá ta'ótokaiye. ²³ Kempá'á kónae sé'a únda sáwifa'-aatai maisuwé'a ímba kanaa'á kúndasafe'a káfé'a maandáópimpa'a kesí kísau tai'ásuwe'a ²⁴ kempá'á kónae-imayaa úne. Sípéni-marafa'e sé'a wéme'a kentí naaópa'a kotuwáné'a koméraana'a súwa'nai iya'a Sípéni-marafa'a kónaumne. ²⁵ Aifa'á Yérúsaremu-naopa'a Manikóni waási kotúwa'nai ónaumne. ²⁶ Manikóni waási Máséndóniyaa-marafakewiye Ákáyaa-marafakewiye sésa aawaí taisasá Manikóni waási Yérúsaremu-naopakewi tómbá ímbo makááwi túwa'nai ónae sésa miwítí óntamba torupámakaamba pósa simíya'a maimaé'a Yérúsaremu'na'í wé'a mátimeaumne. ²⁷ Miwítí imáyáafinkembo miyámó ombá mindá kawe'án-iyé. Yúndaa-waasi fí'onkaa-waasi Ísu Káráisitini-aaí kosimátímakaamba pósa imáyáa ésa miwítí óntamba Yúndaa-waasi tómbá ímbo makáawimo tímémba mindá kawe'án-ófo miyán-oro. ²⁸ Torupámakaan-ontamba maimaé'a wéme'a seyaafá'nánká mátime'a Sípéni-marafa'e sé'a wéme'a kentí naaó'a kómé'a minkákémbá Sípéni-marafa'a kónaumne. ²⁹ Kentí naaópa'a koméraanaana Ísu Káráisiti áfááraumai kawe'á uwátinkaiye-imayaa úne.

³⁰ Kesí waásisono. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a Manikóni ámúntanko arumbá uwásínkáintafe'a imáyáa é'a óraaka simátimé'a sùne. Manikómpá'á inái sumpo kewará'á súwa'nai úmai fasi'ámai inái seró sùne. ³¹ Yérúsaremu-naopa'o kondá Yúndiyaa-aempaken-Yúndaa-waasi Ísu Káráisitini-aaisafesa ímba érai'emo sewi sinkamofó sé'a súwa'nai úmai inái seró. Mifá'á Manikóni waásimo méraawi túwa'nai on-óntántáfesa aamoí iyantafé'a inái seró. ³² Minkisáú tai'ásuwaanaana Manikómó ewémó sína'o é'a aamoí é'a kentópa'a wéme'a kotuwáné'a aú'í'a úmai ménaumne. ³³ Manikó aano'ó uwásínkáiwaisa kesé'a méraiye sé'a inái sùnda érai'-aain-iyé.

16

Kawe'-úmai méraaromo siyáin-aaí.

¹ Moórá-ininkon-awi'a Fípi kesimánaakaanta éna Manikóni waási Sénkíriyaa-naopakewi túwa'nai isa'á wenáái simátimune. ² Kesé wesé'a Fasi'aénkóni waási ontafé'a kentópa'o wínda aamoí uwánke'a keséta méraao sé'a tuwímbai-tantaa'o wempímbó ímbo wérainda áwa'nai oro. Sáwifa'nanka túwa'nai ena kenkwará'ó súwa'nai intafé'a pó'a áwa'nai oro.

³ Moórá-ininkon-awi'a Pírísiraawe awaalkón-áwí'a Ákwíraante'a kawé'-úmai méraakaiyo sune. Mindáraiye kewé Ísu Káráisitini kúsaua wémaumne. ⁴ Ááéma sínkamiyakai puwúyafó-imayaa ímba ésarai súwa'nai uráya'a aamoí uwátinkaumne. Ímba ke aantemba aamoí uwátinkaumpo fi'onkaa-waasi fi'o-fi'om-barafakewi Manikóni waásiwara'a aamoí wéuwatinkaawe. ⁵ Mindáraití naaúmpa'a Manikón-imáyáá ésa túwaandu owísáfé'a kawé'-úmai méraaro sune.

Moóráwígon-awi'a Épínitási kesí waási-i'a intáfé'a kawé'-úmai méraao sune. Wemá Ésiyaa-marafakewi aifa'á Ísu Káráisitini-aaisafena amankúnkúmba uráiwain-iyé. ⁶ Moórá-ininkon-awi'a Máriyaantafe'a kawé'-úmai méraao sune. Wemá kentáféna imáyáa éna óraa-kisau wémaiye. ⁷ Kae'-Yúndaá-wáási túwí'a Ándónaikasiye Yúniyasintetafe'a kawé'-úmai méraakaiyo sune. Kemá Ísu Káráisitíye'a ímba káásamai méraawandara'a mindáraití-nonkaamba káásamai maé'óyambani. Ísuni aantá-waasisomba minkáé'nárai tuwánaraan-kwaasiyai ésarai ááéma kesé'a ándáfa'a kuráaye.

⁸ Moóráwígo Ámpíriyetasintafe'a kawé'-úmai méraao sune. Wemá kesí waási-i'a éna Fasi'aénkóe'a káásamai méraiye. ⁹ Moórá Épáanintafe'a kawé'-úmai méraao sune. Wemá kesé'a Ísu Káráisitini kúsaurai wémauye. Moóráwígo kesí waási-i'a iwáín-áwí'a Sítékisintafe'a kawé'-úmai méraao sune. ¹⁰ Moóráwígo Ápérisi Ísu Káráisitini aampa'á fasi'ámai arááiwáiwaintafe'a kawé'-úmai méraao sune. Árisítópurasini akúntáfé'a kawé'-úmai méraaro sune. ¹¹ Moórá Yúndaawaa-sigon-awi'a Érotiyonintafe'a Násísásini akúmbá Ísu Káráisitini waásisafe'a kawé'-úmai méraaro sune.

¹² Moóráwígo Táráifinae moóráwígo Táráifosaye mindárai Fasi'aénkóni kúsau wémaeyawisafe'a kawé'-úmai méraakaiyo sune. Moóráwígo Pésisi Fasi'aénkó Ísuntafena imáyáa éna óraa-kisau wémaiwaintafe'a kawé'-úmai méraao sune. ¹³ Moóráwígo Rúfaasi Ísu Káráisitini kúsau maénamo iyáákaraiwainte anówa kesinóraamba uráin-ininkontafe'a kawé'-úmai méraakaiyo sune. ¹⁴ Tuwímbai-tuwi'a Ásínkiritasiye Fírígoniye Émísiye Pátáropasiye Émásiye miwísé'a Fasi'aénkóni waási méraawisafe'a kawé'-úmai méraaro sune. ¹⁵ Tuwímbai-tuwi'a Fírórógasiye Yúriyaawe Nériyasiye wenámánaakowe Órímpasiye miwísé'a Manikóni waási méraawisafe'a kawé'-úmai méraaro sune.

¹⁶ Kempinkémbá moórá-mora-waasi imáyáa é'a tiyáamba tíméro. Ísu Káráisitini waási seyaafá'nánká kentáfésa sésa kawé'-úmai méraaro sewé.

¹⁷ Kesí waásisono. Maarán-áái óraaka simátimune. Tuwímbai simátímakaunda-aaí ímba arááywaesa sésa karo'-áái simátíméwasa isésa tuwínkaa'-ésa tuwímbai kawé'-ámbá tuwésa sáwí-ampa'a wégowe. Káráwiye'a miyán-kwáási tínaemba uwátíméro. ¹⁸ Miyán-kwáási kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitini kúsau ímba maésa sáwí-imayaasafesa tiráásafesamo on-kísáú maésa karo'á simátinkanéa sésa aái simátimesa símai tirumbá faiyaráawasa ímba kawé'ó úmáimo aaimó isááwi minkáró'-ááísáfésa érai'e wésewe. ¹⁹ Kembiwímó áse-aaimo fasi'ámáimo taawiyáfón-aaí seyaafá'nánká isáántafe'a imáyáa é'a aamoí uwátinkaumne. Kawé-kísáúsáfé'a imáyáa úmae iyé'a sáwí-kisausafe'a ímba imáyáa ombá mindá sirááíma wétaiye. ²⁰ Manikó aano'o uwásínkáíwaisa túwa'nai ina'a kárika'a waántáwankomba iyáákanaawe. Kentáási Fasi'aénkó Ísu úwoi túwa'nai úmae iyántafe'a inaí sune.

²¹ Kesé'a kúsauo máiwain-awi'a Tímóti kawé'-úmai méraaro siyé. Tuwímbai-Yundaa-waasi-tuwi'a Rúsiyasiye Yésóniye Sósipataawe kawé'-úmai méraaro sewé.

²² Kemá Tétiyasi Póro sin-áái maanáufái agaé'a kembiwisé kesé'a Fasi'aénkóni waási úndasafe'a kawé'-úmai méraaro sune.

²³ Moóráwígon-awi'a Káyási kawé'-úmai méraaro siyé. Wení naaúmpa'a wéwaunasa Manikóntáfésa imáyáa on-kwáási mindáúmpá'á túwaandu wéowe. Moóráwígon-awi'a Érásítasi wení naaópakewiti óntanka'a káráwiyaiwai kawé'-úmai méraaro siyé. Moóráwígon-awi'a Kótasi Manikóni waásigo kawé'-úmai méraaro siyé.

²⁴ Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai úmaena íyimba érai'-aain-iyé sé'a inai sùne.

²⁵ Maníkón-áwí'a óraa'a úmae íyóno. Ísu Káráísitin-aaí ásé-aaí simátimun-aaí ísare'a érai'e sembá póna Maníkó kanaa'á fasi'átínkáimba pó'a wenááísafe'a fasi'aén-ímáyáá wéowe. Naaófá'á Maníkó minásé-ááísá aúpá'a makówasa kentáá síwá'náwe miwí tisaafitantamba uráawiye minááígóní áwáuma ímba ísaraawe. ²⁶ Maníkón-aaí simátimakaawi mináái agaimakáawe. Maníkó maé'mae'o iwáí káfé'a paápé iniye simbá pósa seyaafá'-máráfákén-kwáásí minááígóní áwáuma isánááwe. Minááísáfésa timankúnkúmba ésa taawiyafiyantafena minááígóní áwáuma paápé uráíye. ²⁷ Ísu Káráísitimo uráintafeta Maníkón-áwí'a óraa'a úmaeta wéiyune. Maníkó mimbórá-Máníkó ména weyáá seyaafá'-tántáátáféna ísaraiwai wenáwí'a óraa'a úmaeta iyúndasa érai'-aain-iyé.

Kemá Póro sùnda-aaí tai'áíye.

1 Kórinti

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afa'móráe-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Éfésási-naopa'a ména maanáái agaimái Kórinti-naoraa-waasi mátimakaiye. Kórinti-naopa'a óraa'-naopa'a Ákýaa-marafa'a wéron-daopa'a Kiriki-waasi sáwifa'a mérowasa tuwímbai-Yundaa-waasiwara'a máupa'an-iyé. Ááema Póro Ísun-aaí kosimátíma'maena iyúwasa Ísuni aampa'á wéwesa ánaaemba tuwínkaa'a ésa sáwí'a urówana Póro mináái iséna maanáái agaimái tuwówasa mátimakaawe.

¹ Kemá Póro maanáái agai-timúmpo isáaro. Manikó wení imáyáafinkemba kembá aantá-waasi-í'a uwásinkena séna Ísu Káráisitini-aaí kosimátíma'mae núwo séna si'l'mákaiye. Kentáási waásigon-awí'a Sósénisintafe'a súnana maanááfái wéagaiye. ² Manikóni waási Kórinti-naopa'o méraawi isáaro. Manikó wendé-í'a uwátínkaraisa'a Ísu Káráisiyiye kááísamaimo méraawi isáaro. Seyaafá'-máráfakéwí Fasi'aénkó Ísu Káráisitimpa'a inaimó sewiyé kembiwíyé Manikó wemparí'a uwátínkaraiye. Káráisiti miwíyá'á káráwiyaiwai éna kentáará'wára'á káráwiyaiye. ³ Manikó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisiyiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inái súné.

⁴ Kembiwísáfé'a isámai aasiyaási Manikómpá'á súwi súné. Manikó Ísu Káráisitini kísausafena imáyáa éna wétuwa'nai-imba mindásafe'a Manikómpá'á súwi súné. ⁵ Ísu Káráisiyiye'o kááísamaimo méraantafena Manikó kawé'ó uwátínkáimba kempímbá óraa'o uráintafe'a pó'a wenáái isé'a kawé'-úmai wésimatimewe. ⁶ Ísu Káráisitini-aaí simátímakaunata tirumpímbá ta'ótoke'a fasi'ámai mé'a pó'a wenáái kawé'-úmai simátíma'e ⁷ Fasi'aénkó Ísu Káráisitimo marapá'ó kumínda amu'maré'ó méraamba Ufaen-ámútánkó tími-fasi'aemba maimái ta'ótokaawe. ⁸ Fasi'átínkáfa'a iyínana póna ánaaen-kanáamo Fasi'aénkó Ísu Káráisitimo kumínda-kanáa kempímbá sáwí-aaí ímba wéiniye. ⁹ Manikó sintembó wéna wenááninko kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitinte'o kááísatinkaindasafena táántaraimba sinteni'ó iwái póna miyá íniye.

Tuwín-tuwimbo uráan-aaí.

¹⁰ Kesí waásisono. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitini fasi'aémbá símakaintafe'a óraaka wésimatimune. Mimbórá-áái wése'a ímba tuwínkaa'-é'a mimbóráfímbá mé'a mimbórá-ímáyáa wée'a mimbórá-kísáú máéro. ¹¹ Kempínkémbá moórá-ininkon-awí'a Kórówini akúmpákén-kwáási tuwímbe tasimásimesa sésa keiyái aaisambá sésa tuwínkaa'-úmai méraawe tasimásimakaawe. ¹² Mináísánkóni áwáuma maarán-iyé. Tuwímbe sé'a Póro kentáási óraakon-iyé sewa'á tuwímbe sé'a Ápórosi kentáási óraakon-iyé sewa'á tuwímbe sé'a Pítáa kentáási óraakon-iyé sewa'á tuwímbe sé'a Ísu Káráisiti kentáási óraakon-iyé wésewe. ¹³ Ísu Káráisiti mimbóráwígó óraako méraifo ímba tuwínáaro. Kemá Póro ímba kembiwísáfé'a imáyáa é'a aaraa-táiyá'á pukáumne. Ímba kentáfé'a isámai nombá maiyáafo Ísuntafe'a isámai nombá maiyáawe.

¹⁴⁻¹⁵ Tuwímbe sé'a Póro kentáási óraa'-i'ó índasafena nombá maisínkaraiye sefó sé'a sáwifa'nanka ímba nombá maitínkaraunda mindásafe'a Manikómpá'á súwi súné. Kempínkémbá ímba sáwifa'an-ófo kae'-wáási túwi'a Kirispasinte Káyásinte minkáé'nárai aantemba nombá maitínké'a sáwifa'-waasi ímbo nombó maitínkaraundasafe'a Manikómpá'á súwi súné. ¹⁶ Énifo moóráwígon-awí'a Sétéfanasíye wení akúné nombá maitínké'a imáyáa é'a fí'owima ímbo maitínkaraumne. ¹⁷ Ísu Káráisiti ímba simásimena séna nombá maitínkámae núwo simásímakaifo ásé-aaí simátíma'mae núwo séna si'l'mákaiye. Ísu Káráisiti aaraa-táiyá'ó pukáin-aaigoni áwáuma ímba isáafo sé'a Káráisitini-aaí afora'á simátíma'e waásiti kawé'-ímáyááfínkén-áái ímba sé'a tafisúnda-aaí ímba simátimumpo afora'á Káráisitini-aaí wésimatimune.

Ísumo pukáimba Manikóni fasi'aénkón-iyé-aaí.

¹⁸ Sáwí'ó úmaimo méraawini aambó arááiwáéwi Ísu Káráisiti waásisafenamo imáyáa énamo aaraa-táiyá'ó pukáin-aaísafesa sésa úwoi-aaín-iyé wésefo Manikómpá'ó kon-ámbó arááiwaundawisa minááísáféta séta Manikó súwa'nai í-fási'áémbá iyésá wésune. ¹⁹ Sáwí'ó úmaimo méraawini aambó wéaraaiwaewisafena Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna marapá'-wáási kawé'-ímáyáán-iyé sen-ímáyáá tai'ásuwe'a fí'ó-fí'on-ímayaawara'-waasiti imáyáa maitiyuwánaumne

agaimaréna siyáye. ²⁰ Marapá-tántátáfésa kawel-ímáyáámó owisáféna Manikó séna minímáyáá sáwísamban-ye siyáye. Kawel-ímáyááwáráwí imba aifa'á wiyasa pósa ámáámbo ísaraawi imba aifa'á wiyasa pósa marapá-tántátáfésamo aaimó símae wénowi imba aifa'á kónáawe.

²¹ Manikó kawel-ímáyáá éna séna marapá'wáási miwiti kawel-ímáyááfinkémbá imba kanaa'á kesí áwáuma suwánánáawe sùmbanifo imáyáa éna séna kesáásafesa timankúnkúmbo iyawi sáwí'lo úmáimo méraampinkemba faútinkanaumne Manikó súwata minásé-áái simátimunasasa tuwímbai úwoi-aain-ye wésewe. ²² Yúndaawaaasi sésa imbo awánaanda-'lo inatá Ísu Káráisitin-aaisafeta érai'esa sénaumne sewasá Kíríki-waasi kawel-ímáyáán-ye sen-ímáyáá saafá ombánifo ²³ kesáá Ísu Káráisitimo kentáásáféna imáyáa énamo pukáin-aaisa simátimunasasa Yúndaawaaasi mináái isésa Ísu Káráisitin-aai tinaeemba uwáméwasa Kíríki-waasi mináái Manikóni kawel-ímáyááfinkén-áái isésa úwoi-aain-ye sewatá ²⁴ Yúndaawaaasifinkene fi'onkaa-waaasifinkene Manikó wempari'lo uwásinkaraiwaisa séta Manikóni kawel-ímáyááfinkémbá Ísu Káráisiti pukáisana Manikóni fasi'aénkó sáwí'lo úmaisaamo méraundafinkenta wéfausinkaiye. ²⁵ Marapá'wáási sésa Manikóni imáyáa úwoi-imayaan-ye sen-ímáyáágó kawel-ímáyáágó póna waásiti kawel-ímáyáágómbá iyáákaraiye. Waási sésa Manikó aamoisaémbá iyémó sen-áámóisáénkó waásiti fasi'aémbá iyáákaraiye.

²⁶ Kesí waásisono. Manikómó weni waási-'lo uwátinkonka'lo máúwaini áwáuma imáyáan-oro. Kempímbá marapá'wáási túranka'a kawel-ímáyááwárá'wáási imba sáwífa'a méraafo moórá-mora mé'a marapá'wáási túranka'a fasi'aén-kwáási imba sáwífa'a méraafo moórá-mora mé'a marapá'wáási túranka'a túwí'lo wéron-kwaasi sáwífa'a imba méraafo moórá-mora méraawe. ²⁷ Marapá'wáási sésa úwoi-waasin-owe sen-kwáásifinkémbá Manikó weni waási-'a uwátinkena marapákén-káwél-ímáyááwárá'wáási Manikóni waási tuwánésa sésa kentáási kawel-ímáyáá sáwísamban-ye siyantafena Manikó miyán-kwáási wempari'a uwátinkaraiye. Marapá'wáási sésa aamoisaén-kwáásin-owe sen-kwáásifinkémbá Manikó weni waási-'a uwátinkena marapáké-fási'aénkwárá'wáási Manikóni waási tuwánésa sésa kentáási fasi'aémbá sáwísamban-ye siyantafena Manikó miyán-kwáási wempari'a uwátinkaraiye. ²⁸ Marapá'wáási sésa úwoi-waasin-owe sésa símai sáwí'lo uwátínkááwiye imbo méraawiye Manikó weni waási-'a uwátinkaraiye. Marapá'wáási sésa óraa'-waasin-owe sen-kwáási tai'áiyantafena úwoi-waasifinkemba Manikó wempari'a uwátinkaraiye. ²⁹ Manikón-aúranka'a miwí kentúwí'a imba mósá maráiyantafena úwoi-waasifinkemba Manikó wempari'a uwátinkaraiye. ³⁰ Manikó Ísu Káráisitinte'a kááisatinkaraisa'a méraawana póna Ísu Káráisiti kentáási kawel-ímáyáágóni áwáu-ita Manikó uwánkaraiye. Ísu Káráisiti pukáintafena Manikó wenaúranka'a arupísasa uwásinkenasa weni waási-'a uwásinkenasa sáwí'lo úmaisaamo méraundafinkenta maisiyuwéna siyáísata méraumne. ³¹ Minááísáféna naaófá'á Manikón-aai aúfáimba agaimaréna séna moóráwigomo kesúwí'lo mósá maránae sénomó éna imba miyá éna Fasi'aénkón-áwí'a mósá maráino agaimaréna siyáye.

2

Ísu aaraa-táiyá'ó pukáin-aai.

¹ Kesí waásisono. Kentópa'lo komaéwánda Manikón-aai paapé uráin-aai kosimátimewandara'a kesúwí'a maimae iyíwae-aai imbo simátimewanda Manikón-aai afora'á simátimakaumne. ² Ááema imáyáa é'a sé'a kentópa'lo komáénda imba miyám-baaran-tantaakoni imáyáa é'a simátiménda Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a kentáásáfénawe séna aaraa-táiyá'ó pukáin-aai aantemba imáyáa é'a kosimátimenaumne sé'a ³ kentópa'lo komaéwándara'a sáá'a úwana tata'á úwa'a aamoisaén-kwáási mé'a ⁴⁻⁵ aaimó simátimewandara'a Manikón-aaisafesamo érai'emo síyawini áwáuma imba waásiti kawel-ímáyááfinkémbán-ifo Manikóni fasi'aémpinkémban-ye sé'a simátimé'a Ufaen-ámúntánkóni kísauwe fasi'aéné aráátimewana'a awánaraawe.

Manikóni kawel-ímáyáágón-aai.

⁶ Manikóntáfé'lo fasi'ámáimo méraawisafe'a kawel-ímáyááfinkémbá kawel-áái simátimune. Minkáwél-ímáyáágó imba marapá'wáásifinkéné marapá'ó káráwiyaawimo tai'áiyawifinkemban-ifo ⁷ minkáwél-ímáyáágó Manikómpákémbán-ye. Manikó maramó imbo úmakonka'a séna to'mayaa é'a ánaeemba paapé onaná miwá kawé'a uwátinkainasa

ságaen-aempa'a ménaawemo siyáimba kentáásáféna séna minkáwé¹-ímáyáá aúpá'á makáimba póna wérowasa ⁸ marapá'ó káráwiyaawi ímba kawe'úmai ísaraawe. Ísaresaraa Fasi'aénkó fi'ora-fasi'aenkwarawimba aaraa-táiyá'á ímba tufúwana pukáisino. ⁹ Minááísáféna naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Manikó to'mayaa úmai wembó tirumbó ámén-kwaasi timíniye. Túrantaamba ímba awánésa táá'á ímba isésa ímba imáyáa uráan-tantaa'a Manikómó to'mayaa úmakaimba timíniye

agaimaréna siyáiyé. ¹⁰ Énifo Manikó wení ámútankomba ai'marówana keséta ména Manikómó to'mayaa úmakainta aráásimakaiye. Manikóní ámútanko seyaafá-tántáá'á awánésa Manikómó wenarumpin-ímáyáá énamo to'mayaa úmakaimba awánariye. ¹¹ Waásimo ombá moóráwiponi imáyáa ímba wéwanaafo wení ámútanko aantemba wéwanaiye. Miyáumai Manikóní imáyáa ímba wéwanaafo wení ámútanko aantemba wéwanaiye. ¹² Manikó marapáké-fás'áémbá ímba siménasa wení ámútankomba ai'marówana keséta ména fasi'aéntá símakaiye. Manikómó to'mayaa úmimo símínta awánáundasafenasa wení ámútankomba ai'marówana keséta kumbéraiye.

¹³ Minááísáámó wésimatimunda ímba waásiti kawe'-ímáyááfinkén-ááin-ifo Manikóní ámútanko simásimákain-aaisa wésimatimune. Manikóní ámútankomo tirumpimbó mérain-kwaasisafeta Manikóní érai'-aaisa wésimatimune. ¹⁴ Manikóní ámútankomo tirumpimbó ímbo mérawai wemó wétimintantaa'a ímba kanaa'á maésa mintántáátáfésa sésa sáwísamban-iyé sésa marapá'-wáási Manikóní ámútankomo wétimin-tantaa'a ímba kanaa'á wéisafo Manikóní ámútankomo tirumpimbó mérawai aantemba mintántáá'á isésa kawe-tántáá'án-iyé wéséwe. ¹⁵ Manikóní ámútankomo tirumpimbó mérawai kanaa'á seyaafá-tántáákóní áwáuma tuwínkaa'-úmai sáwi-aiye kawe'-ááiyé wéisafo marapá'-wáási Manikóní ámútankomo tirumpimbó mérawai tuwánésa miwítí kisaugoni áwáuma ímba wéwanaaawe. ¹⁶ Naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Fasi'aénkómó imáyáamo wéimba ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á wení imáyáa arupíse wéuwankaawe

agaimaréna siyáimbanifo Manikóní ámútankomo sirumpimbó mérawaiwaisa Ísu Káráisitini imáyáasa wéisaumpo marapá'-wáási kentáási kisaugoni áwáuma ímba wéwanaaawe.

3

Manikóní kísau-waasi-taai.

¹ Kesí waásisono. Manikóní ámútanko tirumpimbó óraa'o úmimo mérain-kwaasimo simátimundantemba kentópa'o koméraawandara'a kembiwí ímba miyá simátimé'a Ísu Káráisitintafe'o ímbo fasi'ámimo méron-kwaasi untáfé'a tuwintuwe-tuwintuwe'a simátimakaumne. ² Umarambó fasi'aén-tómbá ímba timé'o náambo tíméntemba Káráisitín-ai ímba fasi'aén-ááifimbán-ifo fetóimó in-ááifinkémbá simátimakaumne. Ááema ímba kanaa'á isáántafe'a miyán-ááifinkémbá Káráisitín-ai simátimakaumne. Káfé'wara'a miyá uré'a mé'a pó'a ímba kanaa'á wéisaawe. ³ Ísu Káráisitintafe'a ímba fasi'ámai imáyáa é'a marapá-tántáátáfé'a imáyáa é'a mé'a tirumbó sáwí'o wéuwatinke'o aaisambó sembá marapá-tántáátáfé'a imáyáa é'a marapá'-wáásimó méraanten-úmai miyá uráawe. ⁴ Tuwímbai Póro kentáási óraakon-iyé sewasá tuwímbai Ápórosi kentáási óraakon-iyé sembá marapá'-wáásimó méraanten-úmai miyá uráawe.

⁵ Kenkáí súwi'a mósá maré'a tuwínkaa'-úmai méraambanifo Manikóní kísau-waasiyai aantemba úye. Fasi'aénkó Ápórosintafena séna kesí kísau mauwó séna kentáféna kesí kísau mauwó súwakai wení kísau maéwáya'a Fasi'aénkón-aaísafe'a timankúnkumbo uráamba wení kísau-waasiyai úye. ⁶ Kísaufo'ó ánántumbo ontémbá Fasi'aénkón-ai simátimewanana námáimo úmimo fiyútúwántemba Ápórosi miyáumai túwa'nai úwana Manikómó ánántumbo óraa'o uwátinkáintemba wemá imáyáa tímúwa'a wenáí tirumpimbá ta'ótokaawe. ⁷ Ánántumbo kísau fiwáiyé námáimo uwátinkáiwai mindárai ímba óraa'-waasiyai ofo Manikó óraa'o uwátinkáiwai wemá óraakon-iyé. ⁸ Ánántumbo kísau fiwáiyé námáimo iwáiyé mimbórái'a úmai méraayamba póna Manikó miwítí kisaugoni méyámbá timíniye. ⁹ Kesé Ápórosiye'a Manikóní kísau-waasi úya'a kembiwí Manikóní kísauramba owatá miyásáámó úndasa Manikóndésa úmpo miyán-ímáyáa kenkáisáfé'a ímba ombá kembiwí wétuwinaawe. Ímbo tuwínkaa'-oráámbá isa'á wétuwinaawe. Ísáaro. Kembiwí Manikómó

in-dánkáani'a wéowe.

¹⁰ Manikó súwa'nai úwa'a kempímbá kísau maiyáumne. Naambó on-kwáásiyá'ó káráwiyaiwaimo kawé!-imáyáámó énamo áfombo fáintemba Ísu Káráisitini-aaimo simátimakaunda áfonkaamba faitínkáfa'a kówánasa mináfónká'ó naambó owi minkísáú káráwiyoro. ¹¹ Fí'on-afomba ímba faenááfo mimbórá-áfómbó Manikómó é'lo faimakáimba mináfómbá Ísu Káráisitini-iyé. ¹² Mináfónká'á naambá ónááfo tuwímbaimo ésa Ísuntafesa ímbo fasi'ámaimo imáyáamo owi wáúu-tantaa'a taaisané owáísané iyasa tuwímbaimo ésa Manikóntáfesa fasi'ámaimo imáyáamo owi fasi'ámaimo waé'wae'lo inda-tantaa'a koríóntántané fí'lo-fí'on-ontantamba ónááwe. ¹³ Waásiti kísau ánaaemba paápé índara'a iyamó tuwímbai-tantaa'lo kénamo tuwímbaimo ímbo kaintembá Ísu Káráisitimo kumíndara'a waásiti kísau paápé ínana tuwímbai-kísau tai'áínana tuwímbai-kísau úwoi wéíniye. ¹⁴ Mináfónká'ó naambó ombá fasi'ámaimo waé'wae'lo inda-tantaatamba owi miwítí kísau wérainasa miwítí kawé!-mékámá maenááfo ¹⁵ wáúu-tantaatambo owi miwítí kísau tai'áínana minkísáúgóni méyámá ímba maésa miwí aantemba kawé!-úmai ménaawe. Waásiti moparawímbó káwisasamo miwí aantembo kawé!-úmimo méraantemba miwí miyá ónááwe.

¹⁶ Kembiwí ímbo tuwínkaa'-oráámbá tuwínkaa'-urááfo Manikóni ámúntanko kentirumpimbá méraimba Manikóni amáán-dankaamba ombá imáyáan-oro. ¹⁷ Manikóni amáán-damba ufaen-dámá isa'á kembiwí mindánkáámbá owasá tuwímbaimo kembó sáwí'lo uwátínkááwa'lo méraambo éna Manikó miwí tai'ásuwainifo ímbo tuwínkaa'-oráámbá wétuwínkaa'-owe.

¹⁸ Kenti imáyáago karo'á simátínkáifo sé'a káráwiyoro sùne. Marapá'-wáási túranka'a kawé!-imáyáawará'-wáásísá únemo sewi Manikón-aúranka'a kawé!-imáyáá iyantafesa marapákén-kawé!-imáyáá ímba aifaráámbán-iyé seró sùne. ¹⁹ Marapá'-wáási kawé!-imáyáawémó sen-imáyáásáféna Manikó séna sáwí-imayaan-iyé wésiye. Minááísáféna naaófá'á Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna marapá'-wáási miwítí imáyáa mósa márááwana Manikó sisaná miwítí imáyáago karo'á wésimatinkaiye agaimaréna súwana ²⁰ moóráfa'a agaimaréna séna kawé!-imáyáawémó sen-imáyáásáféna úwoi-imayaawe Fasi'aénkó siyáíye agaimaréna siyáimba ²¹ mindásafe'a ímba waási-tuwi'a sanaamba ma'maé iyóro. Seyaafá-tántáá'ó túwa'nai inda wéraiye. ²² Kemá Pórowe Ápórosiye Pítaawe túwa'nai ondawísá méraumne. Marawé seyaafá-tántáá'ó wéraiye puwíyana'í úwoimo méraiyaná'í mindámo túwa'nai inda wéraiye. Káfé'lo wérain-tantaa'e ánaaembo paápé inda-tantaa'wara'e mindá túwa'nai inda wéraiye. ²³ Kembiwí Káráisitini waási owaná Káráisiti Manikóndén-iyé.

4

Fasi'aénkóni aantá-waasi-taai.

¹ Kembiwí kentáásáfé'a imáyáa é'a sé'a Káráisitini kísau-waasi ésa Manikómó aúpá'lo makáimba aráátimena séna mináái simátima'mae nóro. Minkísáúrá'á káráwiyoro siyáíwai owé-imáyáan-oro. ² Moóráwígóni kísaura'lo káráwiyaiwaimo sisasamó ontembá miyán-oro. ³ Manikóni kísaura'a káráwiyaunderisafe'a kembiwíyá'ó fí'owíya'lo sé'a kawé-kísáúwá'í sáwí-kisauwa'íyo sé'lo sembá ímba óraa'-imayaa é'a kesí kísausafe'a ímba awané'lo kawé-kísáúwá'í sáwí-kisauwa'íyo sùne. ⁴ Kesirumpinkén-imáyáágómó séna kawé!-aantemba uráanemo sínda kawé-kísáúwá'í sáwí-kisauwa'íyo-aai ímba kendén-ifo Fasi'aénkóndé póna wésuwanaiye. ⁵ Mindásafe'a Fasi'aénkómó siyáin-kanaamo ímbo tiyáíndara'a ímba tuwínáaro. Fasi'aénkómbó amu'makéwana kumíndara'a kumeupá'lo áwiyokaimba sára'a maréna waásiti imáyáa afora'á makéna seyaafá'-wáási miwítí kísausafena tuwínéna túwí'a mósa maráíniye.

⁶ Kesí waásisono. Arupise iyantafe'a simátimakaunda-aai Ápórosiye kesé'lo siyáunda ímba kerái aantembanifo seyaafá'-wáásísáfé'wara'a siyáumne. Manikón-aai aúfáí-wandaafimba agaimaréna siyáantemba miyán-oro. Moórá-oraakon-awí'a maimaé iyé'a moórá-oraakon-awí'a símai sáwí'a ombá kentúma maimaé'lo wéiyomba miyá ímbo oráámbá wéowe. ⁷ Kembiwí ímbo iyáákaraawin-oyo miyámó

on-kwáási-í'a Manikó uwátinkaraiye. Manikó miyán-kwáási-í'a uwátinkaraifo kentúma ímba maimaé iyé'a sé'a kesáá keyáárikata miyán-kwáásísá méraumne ímba seró.

⁸ Kembiwímó maarán-ááímó sembá karo'á sé'a kawel-wáási-í'a úmáisa méraumne. Ímba Ápórosiye Póroe'a simásimakaayan-imayaafinkemban-ifo kentáási imáyáafinkenta Manikóni imáyáa iséta mindáraisá iyáákaramume karo'á wésewe. Kembiwímó iyáákaraankakaa keráiwará'á miyáumaiyai iyáákauyaisino. Sáwi-tantaakomba iyáákaiwai sé'o súnda ímba iyáákaraawe. ⁹ Imáyáamo únda Manikó weni aantá-waasisa seyaafá'-wáási tínaempata sinkarainta tĩnkamowasamo púwón-kwaasimo waási túranka'o mótingesamo tĩnkamontemba wiyómpaken-kisau-waasi túranka'e waási túranka'e Manikó kentáá miyá wásinkaraiye-imayaa wéune. ¹⁰ Ísu Káráisitini-aaimo simátimundasafesasa sésa sáwi-imayaawara'-waasin-owe wésefo kembiwí kesáfé'a sé'a Ísu Káráisiyiye kááísamaisa méta kawel-imáyáawará'-wáásísá úne wésewe. Kesáá aamoisaén-kwáásísá úna'a kembiwí kesáfé sé'a fasi'aén-kwáásísá úne-imayaa owi pò'á kentúwí'a maimaé iyé'a kesúwita wétuwaawe. ¹¹ Manikóni kisu maimaéta wéundasaa ááewe káfé'e nontáfénawe tontáfénawe sáái taisatá ímba naambá makéta ímba kawel-únánkwátói makáunasasa sinkamowata ¹² tómbá ímba úwoi máéndasafeta óraa-kisau maéta óntamba máúnasasa símáimo sáwí'o uwásinkáanta Manikó kawel'á uwátinkainiye-aai simátimunasasa sáwí'o uwásinkáanta fasi'ámai méta ímba ífátuwaunasasa ¹³ kentáá súwí'a kumínkwae sésa karo'-ááímó sembá anondáá kawel'-áái simátimunasasa ááéwe káfé'e kentáásáfésa sésa ofaiyáán-kwáásín-ófo miwí táái ímba isáaro wésewe.

¹⁴ Kesí iyámpóisone sé'o imáyáamo úndawi tááko péé sína'a isé'a kawel'ó iyantafe'a maanáúfái wéagaumne. ¹⁵ Káráisitini waási owasá sáwífa'nanka Ísu Káráisitini-aai simátímémba ímba sáwífa'nanka kentifoísái méraafo aifa'á Káráisitini-aai simátímewana'a Káráisiyiye'o kááísamai méraantafe'a keyáá kentifomá úne. ¹⁶ Mindásafe'a wa'wisé sé'a kemó úndantemba miyán-oro súne. ¹⁷ Mindásafe'a moóráwigomba Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wémena wíniye. Wemá Fasi'aénkóe'a kááísamai méraiwai ímba siyuwéna fasi'ámai ména kesááninkaambo uráiwai wen-imáyáa úndáwi kemp'á wéna Ísu Káráisitini-aúranka'o méraunda-aaiye Manikóni waási naaól'-nao'o méraawi simátimunda-aaiye kosimátimene kemó méraundanten-úmai méraaro-aai kosimátiminiye.

¹⁸ Kempínkémbá tuwímbai sésa Póro úwoi aúfáifinken-aai wésifo kentáá aaimó simásimindasafenasa ímba tíniye sembá kentúma maimaé wéiyowe. ¹⁹ Énifo Fasi'aénkómó ewémó sína'o é'a kárika'a kentópa'a wé'a túmo maimaé iyówi siyáan-aai aantentafe'a ímba kónaumpo miwítí fasi'aémbá Manikómpákéná'íyo awánaandasafe'a kónaumne. ²⁰ Manikómó kentáará'ó káráwiyaimba maarán-iye. Ímba aaisáféna aantemba káráwiyaifo Manikóni fasi'aénká'ó méraawi miwiyá'á káráwiyaie. Mindásafe'a Manikóni fasi'aénkárá méraa ina Manikóni fasi'aénká'á méraao sé'a kotuwánánaumne. ²¹ Imáyáan-oro. Kembiwífá'ó ímbo kuráandara'o sáwi-imayaamo tuwé'ó kawel-úmáimo méwa'a ken-ímáyáa é'a faru úmáisa koménaumne. Ímbo miyámó uréwa'o é'a fasi'ámai arupise kouwátinkanaumne. Mindásafe'a imáyáan-oro.

5

Afowán-awaainimbo maiyáin-aai.

¹ Kempínkémbá moóráwigo óraa-sawí'a éna afowán-awaainimbo maiyáie sewá'á isáúmne. Kembiwí Manikóni waási miyá-sáwí'ó uráiwaintafe'a étuwaao ímba sewaná úwoi miyá ímbánifo waántawankoni aambó arááiwáéwi ímba miyá ésa miyámó owisáfésa sáwi-meyamba maenááwe wésewe. ² Kempimbá moóráwigo ména óraa-sawí'a wéisa'a kawel'á úmáisa méraumne karo'á sé'a kentúma maimaé wéiyofó sáwí'ó uráin-kwaasisafena kentirunkómó umbaimó táina'a minkwáási ai'mátuwaaro. ³ Kemó kentópa'o komékaa minóráá-sáwí'ó uráiwaimba aafimbá maenké'a sáwí'a wéiye súsina. Kemá nemp'a mé'a kesí imáyáago kentópa'a wérais'a misáwí'ó uráiwaimba é'a aafimbá maiyánkaramne. ⁴ Túwaandu iyampimba kesí imáyáago kentópa'a wérainana Fasi'aénkó Ísuni fasi'aémbá kembiwisé'ó wéraintafe'a misáwí'ó uráiwaimba aafimbá maenkáaro. ⁵ Manikóni waási káráwiyaampinkemba ai'mátuwenana waántawanko umbai-tántáá'á amínana sáwi-amba tuwáinana Fasi'aénkó Ísumo kumíndara'a wembá aiyáindasafe'a miyá é'a aafimbá maenké'a aúwáaro.

⁶ Kawe'á úmáisa méraumne sé'a makáawanamo moórá-kisaamo kawáá'énamo ímbá seyaafá-kisááfá'ó wété íntembá kempímbá moóráwigo miyáumai sáwí'ó índawi kempímbá tífó sé'a ai'mátuwaaro. ⁷ Tíyótáimo

Í-tánón-kánáámó tóso ésa Yúndaa-waasi tómbó intóráin-tantaa'a tuwésa aú-tomba marésa sipisípi-araa'a tufú'mai wénaawe. Miyáumai Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáimba pó'a aú'í'a úmai mé'a mindásafe'a misáwí'ó uráimba tuwé'a kawe'úmai méraaro. ⁸ Sáwí'ó é'a sáwí-tantaatafe'a ímba aamoí é'a kawe-tántátáfé'a érai'-aisafe aantemba aamoín-oro.

⁹ Ááema moórá-aufai agaimái simátime'a sé'a aare-úméné waai-úménémó owisé'a ímba méraaro siyáunda ¹⁰ minááímó siyáunda Manikóní waásifinkembo miyámó owisé'a ímba méraaro siyáumne. Waántáwankon-imayaamo on-kwáási aare-úméné waai-úméné fí'ó-fi'on-tantaa'-umene túrande-urande ésa marapá-tántátáfésa aamoí ésa ímba Manikóntáfésa aamoí ésa miyámó on-kwáásisáfé'a ímba sé'a Manikóní waásifakewimo miyámó isáfé'a siyáumne. Waántáwankon-imayaamo on-kwáási seyaafá'-máráfá'ó méraamba ímba tiyuwé'a miwísé'a úwoi méraaro. ¹¹ Énifo agaimakáunda-aagioni áwáuma maarán-íye. Moóráwigo Ísuni waási úne siwái aare-úméné fí'ó-fi'on-tantaa'-umene aúrande-urande éna marapá-tántátáféna aamoí éna Manikóntáféna ímba aamoí éna símai túwí'a sáwí'ó uwátinkena uwó'í'ó on-dómbá néna uwó'í'ó owisé'a ímba mé'a wesé'a ímba tómbá naaró. Agaimakáunda-aagioni áwáuma miyán-áásisáfé'a siyáumne.

¹²⁻¹³ Ímbo Manikómpá'ó tiyáawi kemá ímba aaifimbá maitínkáunpomo Manikó aaifimbó maitínkáinda mindá wendén-íye. Kempínkémbá Manikóní waási sáwí'ó uráawi aaifimbá maitínkáaro. Kempínkémbá moóráwigo misáwí'ó uráindawimba ai'mátuwaaro.

6

Fasi'aénkóní waásifimbo umbai-tántáá'ó wérainda arupíse uwátínkáaromo siyáin-aii.

¹ Moórá-aaimo sáwí'ó ombá simátíménda isáaro. Kempínkémbá tuwímbai sáwí'ó ombá ímbo waántáwankon-imayaamo on-kwáásisáfá'á mátinkare'a aaifimbó maitínkáamba sáwí'a wéofó Manikóní waásiti óraa'-waasiya'a mátinkare'a símai arupíse oro. ² Ánaeamba Manikóní waási óraa'-waasi-i'a ésa seyaafá'-máráfakén-kwáási táái isésa kawé-kisáúwé sáwí-kisauwe sésa tuwínkaa'-ésa ánaeamba miyá ónááfo káfé'a kári'-aai kanaa'á símai arupíse oro. ³ Ánaeamba wiyómpaken-kisau-waasi-taaimo isáiyamba mindá óraa-tantaa'an-ífo marapá'ó méraan-kwaasi-taaimo arupísemo iyamba mindá kári-tantaa'an-íye. ⁴ Moórá-tantaa'ó arupísemo ónae sé'ó é'a Manikóní waásifimbo túwí'ó ímbo wérainda-waasisafe'a arupíse uwásínkáaro ímba sé'a túwí'ó wéraindawisafe'a arupíse uwásínkáaro seró. ⁵ Sáwí'a úne sé'a misáwí'ó ombá ifátuwe'a kawé'ó iyantafe'a maanáái agáúmne. Kembiwí sé'a kawé'-ímáyááwára'-wáásísá úne sembánifo ímba aai isámai arupíse wéuwatínkaafó ⁶ Ísu Káráísitin-aaisafesamo ímbo timankúnkumbo iyawiya'a mátinke'a sé'a moórá-ai arupíse uwásínkáaro sé'ó ombá mindá sáwí'an-íye.

⁷ Waántáwankon-imayaamo on-kwáásisáfá'ó mátinke'a aaifimbá maitínkáamba sáwí'a é'a Manikóní aambá ímba kawé'úmai wéaraaiwaewe súne. Kentí óraa'-waasimo isátínkaiyan-aagomo éna ayááímó úwoimo wéinda mindá kárika'a sáwí'an-ífo Manikó waántáwankon-imayaamo on-kwáásisáfá'ó aaifimbó maitínkáamba mindá óraa-sawí'an-íye. ⁸ Miyámó ombá Manikóní waási kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a kentúwí'wara'a sáwí'a wéowe.

⁹ Sáwí'ó owímó Manikómó káráwiyaipa'ó ímbo wiyantemba wéowe. Karó-ímáyáá ímba é'a simátimunda-ai isáaro. Aare-úméné waai-úméné ésa marapá-tántátáfésa aamoí wéesa Manikóntáfésa ímba aamoí ésa waaí keiyái kesuwaainíné sewasá kesuwaai'é sésa sáwí'a úmae nówasa aaré miyáumai keiyái sáwí'a úmae wénesa ¹⁰ umémbó ombá túraniyamba ésa uwó'í'ó on-dómbá néna uwó'í'ó ésa símai túwí'a sáwí'a uwátinkesa wétinkamesa umémbá ésa miyámó on-kwáási Manikómó káráwiyaipa'a ímba kónááwe. ¹¹ Kempínkémbá tuwímbai miyámó uráan-kwaasiyaani'a wéofó kentáási Manikóní ámútanko Fasi'aénkó Ísu Káráísitini fasi'aéntámbá misáwí-tántáá'á maitiyuwéna Manikóndé-i'a uwátinkena wenaúranka'a arupíse uwátínkariye.

Túsamba Fasi'aénkóní kisaumo maíyan-aii.

¹² Kempínkémbá tuwímbai sé'a seyaafá-tántáá'ó úndasa kanaán-íye sefó kemá sé'a tuwímbai-tantaa'ó ombá ímba kawé'á wéuwatínkaiye sé'a moórá-ai seyaafá-tántáá'ó

únda kanaán-ifo tuwímbai-tantaa'o únda miwá kembá ta'ótoraindasafe'a a'áo súne. ¹³ Tónkó tirumpimbó kumindasafena isaná tirunkó tómbó náindasafena ímbá póna Maníkó minkáé-tántáá'á tai'ásuwainiye. Miyá ínifo túwawaatafesamo imáyáamo ombá maarán-iyé. Túwawaatamba ímba aare-úmémbo íyambanifo mintúwáwáátámbá Fasi'aénkóni kísau máéro. Miyámó íyantafena Fasi'aénkó túwawaaka'a wétuwa'nai-iyé. ¹⁴ Maníkó Ísumbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba wení fasi'aéntámbá kentáá súwawaa'a iyáfasisinkainiye.

¹⁵ Kentúwawaa'a Káráísiti aiyayaankaamba ímbá pó'a sáwí-anka'o nín-da-inimba ímba maiyé'a mimbórá-túmá ma'mái méraaro. ¹⁶ Moóráwigo sáwí-anka'o nín-da-ininkoe'a méraimba mimbórá-túmá ma'mái méraaye. Míndásafena naaófá'á Maníkón-ai aúfáifimba agaimaréna séna minkáé'nárai mimbórá-túmá ma'mái méraaye agaimaréna siyáiyé. ¹⁷ Énifo Fasi'aénkóe'o kááísamaimo méraiwei wení ámútanko wesé'a méraisana mimbóráí'a úmai méraiye.

¹⁸ Aare-úmené waai-úmenémó ombá tínaaemba uwáméro. Fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o wéomba túgo ímba sáwí'a wéifo aare-úmémbo wéomba túgo sáwí'a wéiyé. ¹⁹ Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbérimba póna kentúma Ufaen-ámútánkóni naambó wérimba é'a ísaraawe. Kentúma Maníkóndé isa'á kesúma kendésáámá póta sirááimo táinda-i'a úwoi ónaumne ímba seró. ²⁰ Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe sénamo pukáimba mimbéyámbá kembiwí wendén-oyo marapá'ó méraamba Maníkón-áwí'a óraa'a úmae iyóro.

7

Aaremó máén-ai.

¹ Tuwímbai-aaimo agaimáimo sísaí uráan-aaisafe'a simátimune. Awá'-wáásí aaré ímba maésa úwoimo méraiyaamba míndá kawé'an-iyé. ² Énifo kembiwí úwoi waásifimbo méraawi aare-úmené waai-úmené óraa'o ompímbá méraantafe'a umémbá únafo sé'a aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba míndá kawé'an-iyé. ³ Waaigó wenáúma ímba ta'ótorainifo míndá awaainínkóndé isaná awaainínkó wenáúma ímba ta'ótorainifo awaainínkóndé isaná miyáumai wenawá'nai wenawá'nai úmai méyaaye. ⁴ Awaainínkó wenáúma ímba we káráwiyaiyo awaaiikó káráwisana awaaiikó wenáúma awaainínkó káráwiyaiye. ⁵ Ímba aambá faiyésarai éniyo kanaán-iyé sésarai Manikóntáfésarai imáyáa ésarai inai simaesarai íyantafesarai kári-kanaa saagáyaáye. Minkánáá tai'áinasarai mimbóráfimbá kouwé'mai méyaaye. Ímba kanaa'á kentúra'a káráwiyewana ayáátáaka'a nénka'a méyana kawé'ó úmaimo méraiya-fasi'aemba tai'áinana waántawanko sáwí'a íwae séna tafisifó sé'a simátimundantemba miyán-oro.

⁶ Minááísáfé'a ímba fasi'ámai simátimé'a sé'a miyán-oro sé'a miyán-ááísáfé'o sísaí omba simátimé'a sé'a miyámó íyamba kawé'an-iyé súne. ⁷ Kemó aaré ímbo makáundantemba seyaafá'nánká miyámó íyamba siráái wétaiye. Énifo ímbo miyámó íyamba Maníkó miyám-baaran-tantaakoni fasi'aémbá wétimiye.

⁸ Simátiménda awá'-wáásíyé keto'-íniné ísáaro. Kemó úndantemba miyámó íyamba kawé'an-iyé. ⁹ Énifo ímbo kanaa'ó kentúra'o káráwiyé'o é'a aaré maíyasa waaí maíyamba ónááwe. Aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba míndá ímba sáwí'an-ifo úwoimo mésamo aaré maénae-imayaamo óraa'a únafo sé'a aaré maíyasa waaí maíyambo íyamba kanaán-iyé.

¹⁰ Aaré máéwasa waaí máémbo owí simátimé'a súne. Ímba kesí imáyáafinkemban-ifo Fasi'aénkóni imáyáafinkemba simátimune. Aaregó awaaiikómbá ímba auwéna kóino. ¹¹ Énifo awaaiikómbó auwénamo éna fí'omba ímba waaí máino. Ímbo miyámó énamo éna kouwéna awaaiikómpá'á tíno. Waaí ímba kentuwaainintómbá ti'mátuwaaro.

¹² Moórá-aaimo simátiménda Fasi'aénkó simátimiyo ímba siyáifo kemá simátimune. Keákwákómó ékai awaaiikó Manikón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaainínkó ímba miyá in-ínkó awaaiikóntáféna esé'a mérayae sínanamo éna ímba ai'mátuwaano. ¹³ Énifo awaainínkó Manikón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaaiikó ímba miyá iwái

awaainínkóntáféna esé'a mérayae sínanamo éna ímba ai'mátuwaino. ¹⁴ Waaigó Manikón-aaisafena ímba amankúnkúmba iwáí awaainínkó Manikón-aaisafena amankúnkúmba in-ínínkóe'a taankarotámai méraintafena Manikó séna awaaikó isaná póna kanaán-iyé wésiyé. Aaregó Manikón-aaisafena ímba amankúnkúmba in-ínínkó awaaikó Manikón-aaisafena amankúnkúmba iwáíy'e'a taankarotámai méraintafena Manikó séna awaainínkó isaná póna kanaán-iyé wésiyé. Ímbo miyámó inkakaa miwítí iyámpói Manikóní waásiti iyámpóiyaa ímba owaisinó. Énifo miwisáféna Manikó séna kesí waásiti iyámpóiyaa ímba owaisinó. Énifo miwisáféna Manikó séna kesí waásiti iyámpóiyaa ímba owaisinó. Énifo miwisáféna Manikó séna kesí waásiti iyámpóiyaa ímba owaisinó.

¹⁵ Keákúkómó ombá awaaikó Manikón-aaisafena amankúnkúmba isaná awaainínkó ímba miyá isaná awaainínkó amankúnkúmba isaná awaaikó ímba miyámó ombá auwé'a kónae sésa miyá iyamba kanaa'a wété ónááwe. Manikón-aaisafena timankúnkúmba owí owasá ímba miyámó owiyé ímba kááísamai méraamba pósa wété iyamba kanaán-iyé. Manikó faru úmai méraiyantafena táántaraimba pósa auwé'a kónae sésamó ésa kanaán-iyé. ¹⁶ Aaré ísáaro. Enawaaikómbá áwa'nai inanawá Manikón-aaisafena amankúnkúna íni ina ínियो. Mináái ímba ísaraawe. Énifo waaí ísáaro. Enawaainínkómbá áwa'nai inanawá Manikón-aaisafena amankúnkúna íni ina ínियो. Ímba ísaraawe. Mindásafe'a ímba ááéma tuwé'a wété oro.

Manikó wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò méraanten-úmai méraaromo siyáin-ai.

¹⁷ Manikó seyaafá'-wáási tínkámae kuráimba wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò méraanten-úmai miyáumai méraaro. Manikóní waási naaó'-nao'a méraan-kwaasi mináái simátimune. ¹⁸ Manikómó wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò mé'ò Yúndaawaasi kentúmo káramai araenáembo owasamó fi'onkaa-waasi kentúmo ímbo káramai araenáembo owasamó ombá mindá kanaán-ifo úwoi miyá é'a fi'on-kwaasi-i'a ónae ímba sé'a méraaro. ¹⁹ Túmo káramaimo araenáembo owasá ímbo túmo káramaimo araenáembo owasá ombá ímba óraa-tantaa'an-ifo Manikón-aaimo taawiyáfesamo méraamba óraa-tantaa'an-iyé. ²⁰ Manikómó wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò méraanten-úmai miyáumai méraaro. ²¹ Manikómó wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò kembíwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo ombá ímba óraa'-imayaa ombánifo minkísáúmó túwén-ambo wéraino'ò é'a tuwánaáwe. ²² Fasi'aénkómó wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò kembíwí méyámbakaawiti wayó-kísáúmó maiyáawimo é'a Fasi'aénkóe'a kááísamai mére'a tu'makákáámbá méraawe. Énifo Fasi'aénkómó wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò úwoimo tu'maká'ó méraawimo é'a Ísu Káráisiti méyámbakaisa'a wení wayó'-wáásin-owe. ²³ Ísu Káráisiti pukáimba kentáféna mimbéyámbá uráisa'a wení waási-i'ò uráamba pó'a kentí imáyaa ta'ótóranae siya'ò é'a a'á'ò seró. ²⁴ Manikómó wení waási-i'ò uwátínkarainka'ò méraanten-úmai Manikóe'a kááísamai méraaro.

Awá'-wáási táái.

²⁵ Awá'-wáásisáféna Fasi'aénkó ímba fasi'aén-áái simásímakaisa'a kesí imáyáafinkemba sune. Fasi'aénkó arumbá uwásínkáintafe'a sún-da-ai pó'a kawé'-ááiyémó siyantafe'a simátimune. ²⁶ Umbai-tántáá'ó wéraintafe'a imáyaa é'a sumpo méraantemba miyáumai méraaro. Miyámó iyamba kawé'an-iyé. ²⁷ Aaremó makáawi ti'mátuwanae ímba siyasa aaremó ímbo makáawi aaré maénae ímba seró. ²⁸ Énifo aaremó maiyambo é'a ímba aoisaambá ónááwe. Inaamarúmó waaimó maiyambo é'a ímba aoisaambá ónááwe. Aaré maiyasa waaí maiyambo iyamba marapá'ó méraan-umbai-tantaa'a wérainba mindá imáyaa é'a miyán-ófo sé'a aaré ímba maiyasa waaí ímba maiyambo iyamba kawé'an-iyé sune.

²⁹ Kesí waásisono ísáaro. Manikómó siyáin-kanaa ampáánkálá tai'áínifo aaremó makáawi miwítí umbai-tántáátáfésa ímba óraa'-imayaa ésa aaremó ímbo makáawimo mésamo Manikóní kisausafesamo imáyaa ésamo méraantemba miyán-oro. ³⁰ Tirunkómó umbaimó taiwáí mindásafe aantemba ímba imáyaa ésa tirunkómó ímbo umbaimó taiwáí mésamo Manikóní kisausafesamo imáyaa ésamo méraantemba miyán-oro. Tirunkómó aamoimó iwáí mindásafe aantemba ímba imáyaa ésa tirunkómó ímbo aamoimó iwáí mésamo Manikóní kisausafesamo imáyaa ésamo méraantemba miyán-oro. Óntamo méyánowi mindásafe aantemba ímba imáyaa ésa óntamo ímbo méyánowi mésamo Manikóní kisausafesamo imáyaa ésamo méraantemba miyán-oro. ³¹ Marapá-tántáá'ó méyánowi mindásafe aantemba ímba imáyaa ésa miyán-kísáúmó ímbo máéwi mésamo Manikóní kisausafesamo imáyaa ésamo méraantemba miyán-oro. Marapá'ó méraan-kwaasimo máén-kisau tai'áinda pó'a sún-da-ai marapá'ó wérain-tantaatafena ímba ai-faráán-

tántáá'an-iyé seró.

³² Marapá-tántáátáfé'lo ímbo óraa'imayaamo ombá siráái wétaiye. Awá'lwáási Fasi'aénkóní kisausafesa imáyáa ésa Fasi'aénkómó aamoimó intembá wéfo ³³ aarewáráwí marapá-tántáátáfésa imáyáa ésa tuwaainintómbó aamoimó íyan-kisau maéwana ³⁴ kae'imáyáágó wétafisiye. Ímbo waaimó maiyéwiye awá'ináámárúwé Fasi'aénkóní kisausafesa imáyáa ésa sésa súwawaa'e imáyáawe Fasi'aénkómbá aménae sefó waaiwárá'inímbá marapá-tántáátáfésa imáyáa ésa tuwaai'waimbá aamoí íwae sésa miyán-kísáú wémaewe.

³⁵ Aaré ímba maíyasa waai ímba maíyamba oró-áái ímba sumpo túwa'nai onda-áái simátime'a kawe'úmai méraiyanatafe'a mináái simátime'a Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a wení kisaú aantembo maíyanatafe'a mináái wésimatimune.

³⁶ Moóráwigomo aaré maénae sénamo aaimó tarímakenamo éna ánaaemba wentáfénamo maénae-imayaa óraa'á énamo séná ímba kawe'úmai méraumpo maénaemo síndamo seyaafá-tántáá'ó kanaamó ínanamo éna úwoi máiniye. Maíndamo éna kanaán-iyé. ³⁷ Moóráwigomo aaremó maénae sénamo aaimó tarímakenamo éna wení imáyáamo fasi'ámaimo énamo wenáúra'o káráwiyenamo séná ímba maénaumpo úwoi méiniye sínanamó seyaafá-tántáá'ó kanaamó ínanamo éna miyámó énamo ímbo maínda kawe'án-iyé. ³⁸ Miyáumai moóráwigo aaremó aái tarímakaindawimo maínda kawe'án-ifo moóráwigomo aaremó aái tarímakenamo ímbo maínda áfááraumai kawe'án-iyé.

³⁹ Ámáánko séná keákwakómó ésarai awaaikómó méraíndara'a kááisamai méraiyaná awaaikó puwínana waaisáfénamo ankáinana Fasi'aénkóní waásiya'-aantemba wíno. ⁴⁰ Énifo imáyáa é'a ímbo waaimó maénaemo úwoimo méraínda arunkó kawe'á ínana méraiñiyé. Maníkóní ámúntanko minááisáféna mimbórá-áái wésiye-imayaa úne.

8

Pói tufú'mai karo-fási'áénkómbó amén-ai.

¹ Agaimái sísai é'a sé'a póimo wétufu'nesamo tuwímbai-ama'o kárámaimo waántá-taarera'o marésamo tuwímbaimo maaketimó máráamba minámá'á méyámba'maimo naandasá kanaawá'iyó-aaimo sísai é'o sen-áái simátiménda ísáaro.

Miyám-baarankoni áwáuma awánasaraundasa póta miyásá ónae-aai ááema ímba seró. Miyámó ombó é'a kentúma maimaé iyófo waásimo tirumbó tímémo wétuwa'nai-omba mindá kawe'án-iyé. ² Tuwímbaimo moórá-tantaatafesa imáyáamo ésamó sésamo é'a awánasaraumnemo síyawi ímba kanaa'á awánasaraafo ³ Maníkómbó tirumbó améwanamo ímbá Manikó miwí tuwánasaraíye.

⁴ Mináái imáyáa é'a aneka'-áái póimo tufú'nesamo tuwímbai-ama'o kárámaimo waántá-taarera'o marésamo tuwímbaimo maaketimó wémaraamba minámá'á méyámba'maimo náíyan-aaimo sendá ísáaro. Waántá-waasi ímba fasi'aénkwárá'-wáásín-ófo mimbóráwígó fasi'aénkwáráwí Manikó iyé-ááisá ísaraumne. ⁵ Wiyómpa'e marapá'é sáwífa-tantaa'á wéraisasa tuwímbai sésa kentáási fasi'aénkwáráwí ména kenká'á káráwiyaíye sewaná miyámó sen-tántáá'á sáwífa'a wéraifo ⁶ kesáá mimbóráwígóntáféta séta kentáási Manikó éna kentáásifowa iyésá sune. Seyaafá-tántáá'á úmakaimba póta wenáwí'a mósá maréta wení waasi-i'o úndasafeta méraumne. Mimbórá-Fási'áénkó méraimba Ísu Káráísiti póna Manikómó siyáintemba seyaafá-tántáá'ó uráimba wení fasi'aénkátá méraumne. Miyáumai waántá-waasi ímba fasi'aénkwárá'-wáási owé-áái ísaraumne.

⁷ Minááisá ísaraumpo seyaafá'nánká ímba ísaraawe. Tuwímbai pói tufú'mai wénesa waántá-waasi-imayaa ésa tímé'ómbanifo Manikómpá'ó tiyáanka'a ááeraan-imayaa paái ésa waántá-waasi tímém-poiman-iyé sésa mimpóimó wénaamba tirumpin-imáyáágómó sáwí'a owémó sintembá ésa sésa mimpóimá ímbo naaráambá náumne wésewe. ⁸ Míntómbó ímbo néta nétaamo úndasa Manikó ímba imáyáa éna náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímbo náúndasafenasa aamoí uwásinkenasa ímba miyá wéíye. ⁹ Waántá-waasi tímém-poimo né'o ímbo né'o ombá mindá kanaán-ifo Manikóntáfésa ímbo fasi'ámaimo méraawi tuwánésa kembiwimó ontembá miyá ésa miwí tirumpin-imáyáágómó sáwí'a owémó sintembá miyá ofó sé'a káráwiyoro. ¹⁰ Kembiwí sé'a waántá-waasi ímba fasi'aénkwáráwí ombá pó'a tímém-poimo úwoimo wénaunda kanaán-iyemo sen-kwáási waántá-waasiti amáán-daumpa'o tómbó naambó ésa Manikóntáfésamo ímbo fasi'aa'wí tuwánésa sésa keséta míntómbá nánaumnemo sésamo wénaamba tirumpinkén-imáyáágómó sáwí'a owémó sintembá wéowe. ¹¹ Miyáumai míntómbó náunda kanaán-iyé wésemba mindá Manikóntáfésamo ímbo fasi'ámaimo méraawi sáwí'a wéuwatinkaawe. Ísu

Karáisiti miwisáfénawe séna pukáiwai kentífá'awaawi sáwí'a uwátínkáwasa sáwí-amba wéaraaiwaewe. ¹² Kentífá'awaawi sáwí'a uwátinke'a miwímó ímbo fasi'ámáimo méraan-imayaa sáwí'o uwátínkáamba Káraisitimba sáwí'a wéuwankaawe. ¹³ Kemá Póro súne. Waántá-waasi tímém-poimo naanasá kesifá'awaisai suwánésa sáwí-amba arááiwáéfo sé'o ama'ó ímbo naanasá suwánésa misáwí-ámbá ímbo arááíwaenaawe.

9

Póro aantá-kisau wémaena méyámbá ímbo maiyáin-aaí.

¹ Waási kembá ímbo wéta'otoraafó Maníkó kesáái simátiminkwae séna aantá-waasi-í'a uwásinkaraiwai é'a súrantamba kentáási Fasi'aénkó Ísumba awáné'a wení kísau kempímbá komaéwánda suwáné'a Maníkón-aaísafé'a timankúnkúmba uráamba mindá kesí kisaugoni áwáuma paapé uráíye. ² Tuwímbai kentáfésa sésa ímbo Fasi'aénkóní aantá-waasin-ífo úwoi-waasin-íye sewa'á kemberíwí ímbo kanaa'á miyán-áái wésewe. Fasi'aénkó si'marówa'a kemberíwí wenáái kosimátimewana'a timankúnkúmba uráafó mindásafé'a imáyaa é'a kentáfé'a sé'a

érai'a Fasi'aénkóní aantá-waasin-íye seró.

³ Tuwímbai kempínkémbá kentáfé'a sé'a Fasi'aénkón-aaí simátiminkwae séna ímbo ai'mákaiwain-íye sembá maarán-áái anondáá simátimune. ⁴ Ásé-aaí kosimátimewandara'a tómbó ímbo méyámbare'o úwoimo naráundarakaa kanaán-uráaisino. ⁵ Fasi'aénkóní aantá-waasiye Fasi'aénkón-áfá'awaawiye Pitaawe tuwaainintómbó tí'maesamo ásé-aaímo kosimátíma'mae nóntemba kemó kesuwaainímbó áí'mae'o ásé-aaímo kosimátíme'o kentí tómbó úwoimo naráundarakaa kanaán-uráaisino. ⁶ Tuwímbai ásé-aaí kosimátímaakamba tómbó méyámba'mai náiyantafesa ímbo kísau wémauwa'a tómbá úwoi tímúwasa naráafó Páánápásiye kenkáisáfé aantemba imáyaa é'a sé'a tómbó náiyantafesarai kísau wémaesarai óntamba maiyésarai tómbá wémandaaíye-imayaamo ombá mindá sáwí-imayaa wéowe.

⁷ Maarán-áái imáyáan-oro. I-wáásí miwímó kísau mo máénkakemba ímbo tómbá méyámba'mai wénaafó miwítí óraakomo tímín-tomba wénaawe. Kísau mo owí minkísáúfákén-tómbá wénaawe. Póimo awíyówi mimpóimá tufú'mai úwoi wénaawe. Miyáumai kísau mo wémaewi méyámbá wémaewe. ⁸ Mináái waásiti imáyáafinken-aaí simátimumpo Maníkón-aaí aúfái-wandaaifimba miyán-áái mó wérimba simátíménda ísáaro. ⁹ Maníkó Mósesembo simámakain-amaamba agaimaréna séna waásiti tómbá wítí-aramba ásíma piyíndasafena purumakagón-áísamai támai mapándáampa úmai ásíma fitúwáinka'a purumakagón-óika'a ímbo kára'umakewana úwoi ména tuwímbai náíníye

siyáimba minkísáúgóní méyámbá póna mintómbá tuwímbai úwoi náíníye. Maníkó ímbo purumakasáfénawe séna mináái agauwó siyáífo ¹⁰ kentáásáfénawara'a mináái siyáíye. Kísau mo owí mifákén-tómbá nánaumne-imayaa ésa wémaewe. Námáimo owí minkísáúfákén-tómbá nánaumne-imayaa ésa wéowe. ¹¹ Miyáumai kempímbá Maníkón-aaí kosimátímaakandasa pó'a tóné tuwímbai-tantaa'emo úwoimo simíyanu kawe'án-íye. ¹² Kentáásínaemba tuwímbai kempímbá Maníkóní kísau kowémaesa sésa tómbá síméro suwa'á úwoi tímúwasa naráawe. Miwímó tóné tuwímbai-tantaa'e úwoimo maiyáantemba kesááwará'ó úwoimo méraandasa kanaán-íye. Kentópakemba tóné tuwímbai-tantaa'e máénda-amba wéraífo kemó simíyan-tomba siyáán-umai máénata Ísu Káraísitini-aaí ímbo ísáafó séta kemó kísau mo maúndarakemba óntamba maimái tómbá méyámba'mai néta óraa-kisau wémaeta ímbo

ifátuweta óraa-kisau maiyáumne.

¹³ Maarán-ááísáfé'a imáyáan-oro. Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a kísau mo máéwi mindáúmpákén-tómbá úwoi wénaawasa óntan-taerera'o Maníkóntáfésa póí tufú'mai wéagaewi mimpínkén-tómbá úwoi wénaan-aaí ísaraawe. ¹⁴ Miyáumai Fasi'aénkó Ísu óraaka séna ásé-aaí kosimátimiyawifakemba tómbá úwoi tímíyasa nánáawe siyáíye.

¹⁵ Kempímbá komé'a Ísu Káraísitini ásé-aaí kosimátimewandara'a kentópakemba tóné tuwímbai-tantaa'e máénda-amba wérombanífo tómbá síméro ímbo siyé'a maéta káfé'wara'a simíwae sé'a ímbo maanáufái agáúmne. Áfááraumáimo sááimo táina'o puwónae'o é'a tómbá síméro ímbo sénaumne. Miyáumai kesí kísauraken-tombo

wénaandasafe'lo é'a ímba aambá fáisinkaaro. ¹⁶ Manikó óraaka simásímakaisa'a ásé-
 aai simátim'e'a minásé-ááimó ímbo wésimatimekaa kesópa'a umbai-tántáá'á paapé isinó.
 Mindásafe'a minásé-áái wésimatimundasafe'a ímba kesúma maimaé wéiyune. ¹⁷ Kesí
 imáyáfinkembo ásé-aaimo wésimatimekaa méyámbá maénae súšina. Ímba miyá é'a
 Manikó simásímakaintafe'a wésimatimune. ¹⁸ Mindá erai'-aai póna kesí méyámbá
 maarám-béyámbán-iyé. Ásé-aai wésimatimunda tómbó úwoimo wémaundarakaa kanaán-
 isinó. Tómbá ímba úwoi maiyáunda pósa ímba maarán-áái sénááwe. Ásé-aaimo
 ísaraundarata tóntá ámakaumne ímba seró. Ásé-aaimo úwoimo wésimatime'lo aamoimó
 wéunda mindá kesí méyámbániye.

¹⁹ Kembiwí kembá ímba ta'óto'makaawa'a kemó sentembá ímba únana tóné tuwímbai-
 tanta'e maénda-amba wéraifo ímba maéta miyán-tántáá'ó maiyáundarakaa sesimái-
 waasi Manikómpá'á tewaisinó. Ímba maiyáundasafe'a sáwífa'nanka túwa'nai únasa
 Manikómpá'á wétewe. ²⁰ Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo iyantafe'a Yúndaa-
 waasifimba mé'a miwímó onten-kísáú wémaunana Manikó Mósesembo simámakain-
 amaanko ímba kembá ta'ótokaifo minámáánkómó ta'ótokain-kwaasifimba mé'a miwímó
 ontembá miyáumai mé'a Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo iyantafe'a miyá
 uráumne. ²¹ Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo iyantafe'a fi'onkaa-waasi Manikóní
 ámáámbo ímbo ísaraan-kwaasifimba mé'a miwímó onten-kísáú maé'a Manikóní ámáámbo
 Ísu Káráisiti siyáin-amaamba ímba taraisé'a úwoi wétaawiyafune. ²² Tuwímbai-tomba
 aawentamó on-kwáásí túwa'nai únasa Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo iyantafe'a
 miyán-tómbá ímba né'a méraumne. Tuwímbai Ísu Káráisitín-aaisafesa timankúnkúmbo
 iyana sáwí'o úmaimo méraampinkemba Manikó faútinkaindasafe'a miyám-baaran-
 kwaasifimba mé'a miwímó ontembá wéune. ²³ Ásé-aai wété ínana Manikó kawé'a
 uwátinkena kenkwárá'á miyámó uwásinkaindasafe'a miyá wéune.

²⁴ Maarán-áái imáyáan-oro. Seyaafá'nánká tuwaantantésa kowaná moóráwigo
 kóyáákéna méyámbá kowémaena aamoí uráiyé sen-áái wéisaawe. Miyáumai Manikómó
 aamoimó uwátinkaindasafe'a imáyáa é'a Manikóní aampa'a'á miyáumai koró. ²⁵ Kesúma
 fasi'áinkwae sésa tuwaantantésamo nómba tiyáántán-kwimái wéwesa miwí túra'a
 wégarawiyesa tai'áinda-meyambo maiyantafesa miyá wéofó waé'wae'lo índa-meyambo
 maéndasafeta Manikóní aampatá wégune. ²⁶ Miyáumai ímba úwoi wégumpo némpa'o
 wéram-beyantafe'a imáyáa é'a Manikóní aampa'a'á wégune. ²⁷ Ímba kesúra'o sirááimo
 taintembánifo Manikómbó arááimo taintembá arááiwáéndasafe'a kesúra'a káráwiye'a
 ásé-aai simátimunana ánaaemba Manikó ímba aamoí uwásinkáifo sé'a kesúma
 wégarawiyune.

10

Waántá-waasi-imayaa ímba mósá márúaromo siyáin-aaí.

¹ Kesí waásisono. Maarán-áái imáyáan-oro. Naaófa'á Yúndaa-waasi síwá'nása Ísípí-
 marafa'a ándáfakemba Manikó faútinkowasa miwí túma ímba káráwiyesa sáwí'o uráamba
 imáyáan-oro. Manikó faútinkowasa Ísípí-marafa'a tuwésa wéguwana aambá aráátimena
 ainámbá seyaafá'-wáásí túrampa'a'á makówasa mináínánkó kún-aempa'a'á wéguwana
 Manikó óraa'-nomba tuwínkaa'a úmarowasa seyaafá'nánká mimpímbá kofatésa máásai-
 marafa'a wéwesa ² miwítí óraako Mósesee'a káásimai mérowana Mósesé mináínámbá
 arááíwamaena wéguwasa kentáá síwá'náma miyá uwaná Manikó nombá tuwínkaa'a
 úmarowana mimpímbá Mósesé kofatowasá miwíwará'á mimpímbá kofatésa ³⁻⁴ noné tóné
 ímbo wérop'a'á wéguwana Manikó tóné noné tímúwasa seyaafá'nánká nowaná Manikó
 óraa'-ontamba faimarówana minóntámpinkémbá nombá kumúwasa nésa wénuwana
 minóntámbá miwítí ewaa'á wérowasa naráawe. Minóntántáféta séta Ísu Káráisitín-iyé
 sune. ⁵ Máásai-marafa'a wéme wémesa Manikón-aaimo arááiwáéraamba sáwífa'nanka
 ímba arááíwaesa sáwí'a uwaná mindásafena Manikó ímba aamoí uwátinkena máásai-
 marafa'a tínkámaena wénuwasa pukáawe.

⁶ Sáwí-imayaa aantemba ésa sáwí'o untáfésa aamoí uráafo kesáá miyásá únafo séta
 miwímó uráantafeta imáyáa éta kentáásúra'a káráwiyono. ⁷ Miwífinkémbá tuwímbai
 karo'-mánikómbá úmakesa wen-imáyáa mósá makáafo kesáá ímba miyá ónásaiye.
 Mináásáféna Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna
 waási mara'á mésa tóné noné

násuwesa iyáfasinesa tiraimá makáawe.

Karo¹-maníkóntáfésa imáyáa ésa miyá uráawe agaimaréna siyáiyé. ⁸ Miwífinkémbá tuwímbai

aare-úméné waai-úméné uráafo kesáá ímba miyá onáisiaye. Miyámó untáféna mimbórá-kánaáfimbá Manikó sáwifa¹-waasi 23,000 waasi tókamuwasa pukáawe. ⁹ Miwífinkémbá tuwímbai Fasi¹aénkómbá ma¹mai awánésa sésa Manikó kentáará¹á ímba kawé¹-úmai káráwiyaiye karo¹á sésa sáwí¹a uráafo kesáá ínta miyá onáisiaye. Miyá untáféna Manikó iyaankafayaantómbá ti¹marówasa fowasá pukáawe. ¹⁰ Miwífinkémbá tuwímbai Manikómbá i¹ai ánkaraafo kesáá ímba miyá siyataao. Miyámó untáféna Manikómó wiyómpakembo ai¹marówai tókamuwasa pukáawe.

¹¹ Miwífimbá miyán-tántáá¹á paapé úwana Manikón¹-aai aúfáifimbo agaimakáimba kesáá tai¹áinda-kanaafinta méraundawisa mináái iséta imáyáa éta ímba miyá éta káráwiyono.

¹² Miyáumai kesáfé¹a sé¹a fasi¹ámai méraundawi únemo sewí moórá-tantaako tafisína¹a sáwí¹a únafo sé¹a káráwiyoro. ¹³ Sáwí¹o íyan-umbai-tantaa¹o kempá¹o tiyáimba mindá seyaafá¹-wáásifá¹á tiyáiyé. Manikó áfombo faiyáiwai séna sáwí¹-fasi¹aen-tantaako kempá¹á téna tafisína¹a sáwí¹a ofó séna miyán-tántáá¹o tuwáiyán-amba áamáá-ontama aráátimina¹a kanaa fasi¹ámai mé¹a ímba sáwí¹a onááwe.

¹⁴ Kesí waásisono. Yúnda¹-waasisa síwá¹námo uráantemba miyá únafo sé¹a karo¹fási¹aénkwáráwí-imáyáámó mósá maráámba tinaaemba uwáméro. ¹⁵ Kawé¹-imáyáámó on-kwáási owa¹á oraaka simátíme sé¹a simátimunda-aai kawé¹-úmai imáyáan-oro. ¹⁶ Ísu Káráisitimo kentáásáfénawe sénamo wení naaemó kumúwanamo pukáintafeta imáyáa éta aráá-tombo náundasa ándá-aran-domba Manikómpá¹á súwi séta mindómbó náundasa maará séta Ísu Káráisitini naaemá isatá kááisamaisa méraumne. Minaráá-tómbá tafámbaisa náundasa maará séta Ísu Káráisiti áuma isatá kááisamaisa méraundasa ¹⁷ minaráá-tómbá mimbórá-tómbá wéraisata mimpinkéntáámó seyaafá¹nánkátá náundasafeta mimbórá-wáási-í¹a úmaisá méta sáwí¹a¹nankata úndanifo mimbórá-wáásiyáántá úmaisá méraumne.

¹⁸ Ísarerin-andafakewi Yúnda¹-waasimo ombá imáyáan-oro. Manikóntáfésa imáyáa ésa óntan-taarera¹a póí tufú¹mai agaimái amésamo ombá Manikóe¹a kááisamai méraawe. ¹⁹⁻²⁰ Súnda-aagioni áwáumo simátíménda isáaro. Waántá-waasimo tómbó tímémba ímba túwa¹nai índa-tantaa¹an-iyé. Waántá-waasimo tímén-tomba ímba túwa¹nai índa-tantaa¹an-iyé. Súnda-aagioni áwáuma maarán-iyé. Póimo tufú¹nésamo tuwímbai-ama¹o waántá-waasimo tímésamo méraamba ímba Manikómbá amésa méraawe. Waántá-waasi tímé¹o miwísé¹o kááisamaimo méraamba miyáumai méraantafena ímba siráái wétaiye. ²¹ Fasi¹aénkóe¹a kááisamai mésa waántá-waasise¹a kááisamai mésamo ombá ímba kawé¹á uwásuwesa méraawe. Fasi¹aénkóntáfé¹a imáyáa é¹a ándá-aran-done tóné wénaafo waántá-waasisafesamo imáyáa é¹samo mintómbó naapa¹á ímba komé¹a naaró. ²² Miyámó é¹o sé¹o Fasi¹aénkó ímba aifarááwín-iyé siyanamo éna aaisambá tiyíniye. Manikóní fasi¹aénkó kentáási fasi¹aémbá iyáákaraifo ímba miyán-oro.

²³ Kempinkémbá tuwímbai sé¹a seyaafá-tántáá¹o úndasa kanaán-iyé sefó kemá Poro sune. Tuwímbai-tantaa¹o ombá ímba kawé¹á uwátínkáisana tuwímbai-tantaa¹o ombá ímba túwa¹nai iye sune. ²⁴ Miyáumai kesáfé¹o túwa¹nai íyan-kisau aantemba ímbo maiyamba fí¹owiwará¹o túwa¹nai íyan-kisauwará¹a máéro. ²⁵⁻²⁶ Maarán-áái imáyáan-oro. Naaófá¹á Manikón¹-aai aúfáifimba agaimaréna séna marawé minká¹o wérain-tantaa¹e seyaafá¹á Fasi¹aénkóndén-iyé

agaimaréna siyáimba Manikó kentáásáféna imáyáa éna makáimba pó¹a maaketiyákém-póí-ámá¹á úwoi méyánure¹a ímba óraa¹-imayaa é¹a sé¹a sáwí¹ra¹u kawerá¹únó ímba sé¹a úwoi naaró. ²⁷ Moóráwigomo Manikón¹-aaisafenamo ímbo amankúnkumbo índawi táántena séna kesí naaúmpa¹a tómbá naarómó sína¹o ewémó sé¹o é¹a komé¹a ímba áisai e¹a nááfaken-tona¹iyi ímba siyamba úwoi né¹a sáwí¹ra¹u kawerá¹únó ímba siyamba úwoi naaró. ²⁸⁻²⁹ Énifo moóráwigomo sénamo waántá-waasimo tímén-tomba iyémó síndamo é¹a kanaámpó úwoi nánaumne-imayaa ombánifo minááímó sin-kwáásígó imáyáa éna séna Ísu Káráisitini waási waántá-waasimo póimo tímémba kanaán-iyé sífó ímba naaró.

Kempínkémhá tuwímhai sé'la waántá-waasimo tímén-tombo náúndasa mindá kanaán-iyé. Énifo moóráwigomo wesáfénamo séna waántá-waasimo tímén-tomba náúnafo siwái wemá kentáásáféna naafó ímba sisinó. ³⁰ Tóntáféta Manikómpá'á súwi séta náúnanasa moóráwigo séna ímba naaró ímbo seráámbá wésiye kembiwí sentáfé'la ³¹ kemá Póro súné. Manikón-áwi'la mósá máráán-kisau aantemba maé'la tóné noné né'la kisaumo máémba Manikóntáfé'la imáyáa é'la wenáwí'la mósá máráaro. ³² Yúnda-uwaasisafe'le fi'onkaa-waasisafe'le Manikóni waasisafe'le imáyáa é'la kawel'an-oro. Tuwánésa aoisaan-ámbá arááiwáéfo sé'la káráwiyoro súné. ³³ Imáyáa é'la sé'la suwánésa aamoí uwásinkaiwae sé'la méraumne. Kesáfé aantemba kawé'lo í-kísáú ímba wémaumpo seyaafá'-wáásiwará'ó kawé'lo uwátínkáín-kisau wémaunda póna Manikó sáwí'lo úmáimo méraampinkemba tiyáínasa kawé'-úmáimo

11

méraiyan-kisau wémaumne.

¹ Ísu Káráisitimo uráintemba miyá wéumpo kemó úndantemba kewará'á miyán-oro.

Manikóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare ti'nónká'ó káátaraan-aaí.

² Kentáfé'la imáyáa úmae iyé'la simásímakain-aaimo simátímakaunda-aaimo taawiyáfontafe'la aamoí uwátínkaumne. ³ Simátíménda isáaro. Káráisiti seyaafáká'á káráwisasa waaimó ombá tuwaainintónká'á káráwiyowana Manikó Káráisitínká'á káráwiyaiye. ⁴ Miyáumai Manikóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá waaimá inaí wésesa Manikón-aaí simátímémba ti'nónká'ó káátarasamo ésa Káráisitín-awí'la sáwí'la ónááwe. ⁵ Túwaandu ombá aaremá inaí sésa Manikón-aaimo simátímémba ti'nónká'ó ímbo káátarasamo ésa tuwaai'wai túwí'la sáwí'la ónááfo aare ti'nónká'ó káátaraamba tuwánésa tuwaai'waimbá káráwiyaawe sembá mindásafesa ti'nónká'ó ímbo káátarasamo ésa tuwaai'wai túwí'la sáwí'la ónááwe. Sáwí'lo on-ínimbó tigeasáfésa íwae sésamo ti'nóntáumo kárásuwaantemba ti'nónká'á ímba káátaraan-inimba sáwí-ininkaamba ésa pósa tigeasáfésa wéowe. ⁶ Aaremó ti'nónká'ó ímbo káátarasamo ésa ti'nóntáum kárásuwaaro súné. Énifo ti'nóntáumo kárásuwaamba tigeasáfésa ésa pósa ti'nónká'á káátara. ⁷ Manikó fasi'aénkwáráwí seyaafá-tántááká'ó káráwiyaiwaimo intembá wai miyá ésa pósa túwaandu ombá ti'nónká'á ímba káátaraawe. Manikó tuwaai'wainká'á káráwiyaisasa tuwaai'waimbó ontembá aaré ésa pósa túwaandu ombá ti'nónká'á káátaraawe. ⁸ Manikó aifaráán-ínimbá awaaikó arasantámbá úmakaifo wai ímba aaregó arasantámbá úmakaíye. ⁹ Waaigó aaregónká'ó méraíndasaféna ímba úmakaifo aaregómá waaigónká'ó méraíndasaféna Manikó úmakaíye. ¹⁰ Mindásafesawe wiyómpaken-kisau-waasi túranka'la méraantafesawe aare ti'nónká'á káátara. Tuwánésa sésa tuwaai'waimbá káráwiyaawe sénááwe. ¹¹ Énifo Fasi'aénkón-auranka'lo méraamba aaré wai áfomba faiyááwasa pósa ímba keyáá méraawe. ¹² Manikó aifaráán-ínimbá waaigó arasantámbá úmakaisasa aaré mésa wai matínkááwasa méraamba Manikó seyaafá-tántáákóni áwáugon-iyé.

¹³ Manikóntáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá aare ti'nónká'ó ímbo káátarasa inaimó sembá kanaawá'í ina kanaán-iyó imáyáan-oro. ¹⁴ Waásiti áwáuma imáyáa é'la sé'la wai miwí ti'nóntáum ayáátááká'lo wéraintafesa tigeasáfésa owasá ¹⁵ aaré kentí ayáátáa-ti'nontausafesa aamoimó ombá Manikó tímakaisana ti'nóntáumgo ti'nónká'á káátaraiye wésewe. ¹⁶ Kempínkémhá tuwímhai ti'nónká'ó káátamakaantafesamo narú'nárú'-ááimó síya'lo é'la sé'la kesáá Manikóni waásisa túwaandu uráunasasa fi'lo-fi'on-daopa'la Manikóni waási túwaandu ombá miyá úndasaanifo fi'on-awauma ímba wéraiye sénáumne.

Fasi'aénkóntáfésa imáyáa ésa aráá-tombo naan-áái.

¹⁷ Sáwí'lo on-ááisáfé'la simátíménda isáaro. Manikóntáfé'la imáyáa é'la túwaandu ombá moórá-mora ímba kawé'la umátínke'la sáwí'la wéuwatínkaawe. ¹⁸ Túwaandu ompínkémhá tuwínkaa'-úmáimo méraan-aaimo sewá'lo isáúnda érai'-aain-iyé. ¹⁹ Tuwínkaa'-úmai mé'la tuwímhai fi'on-imayaa owasá tuwímhai fi'on-imayaa owa'á érai'-aaimo sen-kwáási wéisaawe. ²⁰ Túwaandu ombá sé'la aráá-tomba nánaumne sembánifo Fasi'aénkóntáfé'la ímba imáyáa é'la

aráá-tomba né'la ²¹ tuwímhai kentí naaúmpakembo maimaé'lo tiyáan-tontafe'la imáyáa é'la naawasá tómbó ímbo makáawi táái taisasá tuwímhai uwó'lo on-dómbá nésa uwó'la owa'á miyámó ombá aráá-tomba sáwí'la úmai wénaawe. ²² Miyámó ombá tómbá ímba tuwínkaa'-é'la tómbó ímbo makáawi tímé'la sáwí'la uwátínkááwasa tigeasáfésa ombá mindásafe'la ímba aamoí uwátínkaumpo sáwí'an-owe. Kentí naaúmpa'la tóné noné násuwe'la túwaandu é'la Fasi'aénkóntáfé'la imáyáa é'la aráá-tomba naaró.

²³ Fasi'aéńkó simásímakaimbo simátímakaunda maarán-ááín-iyé. Moóráwigo Yúndasi Fasi'aéńkó Ísumba wení namuro-wáási ímbo aráátímakonka'a mindó'wáámbá Ísu Káráisiti péreti maisoréna ²⁴ Manikómpá'á súwi séna tafaména séna mindá kesúman-ifo kembiwísáfé'a ísámai kesúma tinkánaumne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro súwasa ²⁵ tómbá násúwówana péretim maúntemba ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna séna mindá kesí naeemán-iyé. Kesí naeemá kembiwísáféna kuminda póna Manikó kesé'a kááísamai méraawe séna mináú-áái símai kááísamakaiye. Maandómbó naambá kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro Ísu Káráisiti siyáiyé. ²⁶ Mimpéretiyé mindónémó naambá kentáásáféna Fasi'aéńkó pukáiyé-aaí wésimatimewe. Miyá úmae iyiyana Fasi'aéńkó marapá'á kumíniye.

²⁷ Miyáumai Fasi'aéńkóntáféna imáyáa ésa aráá-tomba nánae sésamo ombá aifa'ó ímbo kawel'-imáyáámó ésamo úwoimo aráá-tone ándá-aran-done nésamo imáyáa ésamo sáwísamba iyémó sésamo ésa Fasi'aéńkón-áúwe naaeuwé sáwí'a iyana sáwí-meyamba tinkáiniye. ²⁸ Mindásafesa méraawini áwáuma kawel'-imáyáa ésa tuwímbai ísásuwesa sáwí'ó úmaimo méraamba kawel'-imáyáa ésa aráá-tomba nánááwe. ²⁹ Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáin-aaigoni áwáumo ímbo imáyáa urésamo úwoimo mindóné mindóné naambó é'a kesáféna aaifimbá wiyana Manikó sáwí-meyamba timíniye. ³⁰ Kempínkémbá tuwímbai miyámó é'a Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáimba ímbo imáyáa é'a aráá-tomba sáwísamba iyé-imáyáa ombá pó'a tuwímbai amoisáen-kwáási méraawasa tuwímbai tí'ó iwái méraawasa tuwímbai pukáawe. ³¹ Énifo méraundawini áwáumo imáyáa kawel'ó étaamo tuwinétaamo sáwí'ó únda arupíse úndarakaanta Fasi'aéńkó sáwí-meyamba ínta símísino. ³² Énifo Fasi'aéńkó arupíse uwásinkaindasafenasa sáwí-meyamba símintá póna marapá'-wáásímó sáwí-meyambo waé'wae'ó índa-meyambo timíndara'a miwísé'a sáwí-meyanta ínta simíniye.

³³ Kesí waásisono. Mináásáfé'a imáyáa é'a tómbá né'a Fasi'aéńkóntáfé'a imáyáa é'a aráá-tombo náiyantafe'a túwaandu uráamba tímu'maré'a mé'a seyaafá té'a aráá-tomba naaró. ³⁴ Tááímo táina'ó

é'a kenti naaúmpa'a tómbá násuwe'a túwaandu uré'a tómbá nánááwe. Miyámó iyanamo éna Manikó sáwí-meyamba ímbo timíniye. Fí'on-aaísafe'wara'ó agaimáimo síesai uráan-aaí kempá'á wéme'a kosimátimenaumne.

12

Manikóni ámútanko fasi'aémbó wétimin-aaí.

¹ Kesí waásisono. Fí'o-fi'on-kisaumo maíyantafena Manikóni ámútanko fasi'aémbó tímimba ímbo ísámai usúkáafo sé'a simátíménda ísáaro. ² Waántáwankoni aambó arááiwáúnka'a waántáwanko ta'ótorena tafisúwa'a sáwí-amba arááiwae'a waántá-waasi karo-fási'aéńkwaráwí ímbo aai sewí-imáyáa mósá makáamba isaraawe. ³ Manikóni ámútanko kesé'a ímbo mérowa'a sáwí-ambo arááiwakaantafe'a imáyáa é'a maarán-ááímó simátíménda ísáaro. Tuwímbai sésamo Ísu káráwiyaiwai iyémó sembá Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbó méraiwai wésefo tuwímbai sésamo Manikó Ísumba sáwí'a uwánkainiyemo sembá

Ufaen-ámútánkó miwí tirumpimbá ímbo méraiyé.

⁴ Manikóni waási-i'ó owí wení kisaumo maéntafena Manikóni ámútankoma fí'o-fi'o-fasi'aembo tímimba mimbóráwígómá wétimiye. ⁵ Manikóni kisauro fí'o-fi'on-kisaumo maéntafena Fasi'aéńkó Ísuntafesa ísámai minkísáú wémaewe. ⁶ Manikóni kisaumo maéntafena wemá fí'o-fi'o-fasi'aemba tímísasa minkísáú wémaewe. ⁷ Seyaafá'nánká kawel'a uwátinkaiyantafena Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi tirumpimbá ména Manikóni fasi'aémbá wéaraatimiye. ⁸ Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi kawel'-imáyáa tímísasa mináái wésimatimewe. Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi ímbo isaraan-aaí simátímísasa wésimatimewe. ⁹ Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Manikóntáféna timankúnkúmba ésa sésa érai'a Manikó siyáintemba íniye wésewe. Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa tí'ó ímbá wéasofatinkaawe. ¹⁰ Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi fasi'aémbá tímísasa

ímbo awánaraan-kisauwara'a kawel'-úmai wémaewe. Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa Manikó simátímakain-aaí wésimatimewe. Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa fasi'aéńkómbá tuwinésá sésa moórá Manikóni ámútankompinke-fasi'aemban-iyé sésa moórá waántá-waasiti fasi'aémbán-iyé wésewe. Manikóni ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa ímbo isáán-aaifínkema wésewe.

Maníkóní ámútanko moórá-mora-waasi imáyáa tímísasa miwímó siyáan-ai miwíwará'á ímbo isáán-aaifinkemba pósa waé'mai wésewe. ¹¹ Maníkóní ámútanko weyáá wení imáyáafinkemba miyá éna moórá-mora-waasi fi'o-fi'o-fasi'aemba wétimiye.

Fasi'aénkón-úuraantaamo uráunda-ai.

¹² Moórá-ai sénaumpo isáaro. Waási túfimba sáwífa-tantaa'o wéraitimba mimbórá-áumán-iyé. Miyámó intembá kesáá Ísu Káráísitini waásisa sáwífa'-waasimo méraundasa weséta káásimai mimbórá-wáásiyáántá uráumne. ¹³ Tuwímabaisa Yúnda-aaísisa únasasa tuwímabai fi'onkaa-waasi owasá tuwímabai wayó-kisáúmó máén-kwaasi owasá tuwímabai úwoimo tu'maká'ó méraan-kwaasi owaná Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentáásirumpimba kumbéna káásiasinkenasa mimbórá-wáásiyáántá uwásinkariye.

¹⁴ Kesáá mimbórá-wáásiyáántá úndasa imáyáa éta maarán-ááimó simátiménda isáaro. Mimbórá súwawaapimba sáwífa-tantaa'a wéraitimba ¹⁵ aísamaigomo séna kemá ímba ayáamba úmpo ímba mimbórá áurakemba úne sínífo mimbórá áúra'a wéraiye. ¹⁶ Áákomo séna kemá ímba aúramba úmpo ímba mimbórá áurakemba úne sínífo mimbórá áúra'a wéraiye. ¹⁷ Seyaafá'-áúfá'ó aúran-aantembo wérainkakaa ímba áá'a isáísino. Seyaafá'-áúfá'ó

áá'-aantembo wérainkakaa seyaafá'-wíyúmbá ímba isáísino. ¹⁸ Énifo Maníkó wení imáyáafinkemba seyaafá'-áúwawaa'a úmakena seyaafá'-tántáá'á wenamáá'-aantemba ma'maéna kuráiyé. ¹⁹ Áúwawaapinkembo mimbórá-tántáá'ó wérainkakaa áúwawaa'a ímba wéraisino. ²⁰ Seyaafá'-tántáá'á wéraitimbanifo mimbórá kúwawaa'a wéraiye.

²¹ Miyáumai aúranko ayáánkóntafena ímba kanaa séna emó ímbo méraandaraka úwoi mérausino ímba sínana a'nónkó aísamaigontafena ímba kanaa séna emó ímbo méraandaraka úwoi mérausino ímba síníye. ²² Miyáumai túwawaapinken-tantaatafeta séta aamoisaémbán-iyemo súndasa ímbo wérainkakaa áúwawaa'a ímba kawé'-úmai wéraisino. ²³ Túwawaapinken-tantaatafetaamo séta sáwísamban-iyemo súndasa kawé'-úmaisá wégarawiyune. Afora'á ímbo aráátiménda-tantaa'a aúpá'á makéta wégarawiyune. ²⁴⁻²⁵ Afora'ó wérain-tantaa'a ímba wégarawiyune. Áúwawaapinken-tantaako seyaafá'á kawé'-úmai kísau maéna moórá-mora-tantaako wenáúra'-wenaúra'a káráwiyaintafena Maníkó wenamáá'amaa'a maréna sáwísamban-iyé súnda-tantaa'a wégarawiyiye. ²⁶ Áúwawaapinkembo moórá-tantaakomo áí'ó ínana seyaafá'-áúfinkénkwará'á áí'a uwásáíníye. Áúwawaapinkembo moórá-tantaako kawé'ó ínana seyaafá'-áúfinkénkwará'á kawé'á uwásáíníye.

²⁷ Túwawaatafe'o súnda-aaigoni áwáuma maarán-iyé. Kembiwí Ísu Káráísiti áúwawaakaamba uré'ta moórá-mora-waasigo wenaiyayaankaane wenaúrankaane miyaráámbá uráawe. ²⁸ Maníkó wení waási moórá-mora-waasigomba kísau tíména miyán-kisáúmó maíyantafena fasi'aémbá wétiména wení aantá-waasi aifa'á iyáfasintinkena miwí tínaaemba simátimákain-aaimo simátimiyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba uwáitái'-iyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba ímbo awánaraan-kisau mo maíyawi iyáfasintinkena tí'ó índá-waasimo asófátinkaiyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba túwa'nai iyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba fi'o-fi'on-kisaura'o káráwiyiyawi iyáfasintinkena miwí tínaaemba fi'o-fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo siyawi iyáfasintinkena miyámó iyawi iyáfasintinkafa'a kuráiyé.

²⁹ Maníkó aantá-kisau mo tímakaimba seyaafá'nánká ímba miyán-kisáú máéwasa tuwímabai wémaewe. Maníkó simátimákain-aaimo simátimémba seyaafá'nánká ímba miyán-kisáú máéwasa tuwímabai wémaewe. Uwáitái'ó ombá seyaafá'nánká ímba miyán-kisáú máéwasa tuwímabai wémaewe. Ímbo awánaraan-kisau maémba seyaafá'nánká ímba miyán-kisáú máéwasa tuwímabai wémaewe. ³⁰ Maníkóní fasi'aéntámbá tí'ó ímbó asófátinkaamba seyaafá'nánká ímba miyán-kisáú máéwasa tuwímabai wémaewe. Fi'o-fi'on-aaí ímbo isáán-aaifinkembo sembá seyaafá'nánká ímba miyá sewasá tuwímabai wésewe. Minááígóní áwáumo waé'maimo sembá seyaafá'nánká ímba miyá owasá tuwímabai wéfo Maníkó wení imáyáafinkemba miyá-fási'áémbá wétimiye. ³¹ Maníkómó tímí-fasi'aemba maénaemo sembá imáyáa é'a sé'a Maníkóní kísau iyáákamai-kísau maénaemo sé'a tiyáántán-kwiyé'a kísau maéro.

Mináái kemá imáyáa é'a sé'a kawé'-ááín-ifo waásimo tirumbó tímémba minánkó seyaafá'-ánkómbá iyáákaraimba minánkóní áwáumo simátiménda isáaro.

13

Waásimo tirumbó tíméwini áwáuman-iyemo siyáin-aai.

¹ Manikóni ámutankomo fasi'aémbá simínataamo fi'o-fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aafinkembo séta wiyómpaken-kisau-waasi-taafinkenkwara'lo sétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éta mináái úwoi-aai séta kámene peró'emo úwoimo tufúwóntemba miyá ondasáánifo waási-imayaamo étaamo éta kawe'á uwátinkanaumne. ² Manikó fasi'aémbó simínata simásimákain-aaimo simátimetaamo Manikó aúpá'ó makáin-aai isétaamo ímbo isaraunda-aai Manikó simásimákain-aai isétaamo Manikóntáféta fasi'áaimo métaamo séta érai'a Manikó siyáintemba ínaye sétaamo Manikómó siyáintemba umbai-kísáúmó maétaamo miyá aantembo éta ímbo waási-imayaamo éta úwoi-waasisa úne. ³ Makáunda-tantaa'lo seyaafá'lo tuwín-timetaamo Manikóni kúsau wémaundasafesasa sáwí'lo uwásínkenta aamoí éta kanaán-iyé sétaamo miyámó éta ímbo waási-imayaamo ondasáámó éna siyáunda-aago ínta súwa'nai ínaye.

⁴ Waásimo tirumbó tíméwini áwáuma maarán-iyé. Waásimo tirumbó tíméwini sáwí'lo wéuwatinkaamba anondáá ímbo miyámó ombá túwa'nai esa waásimo tirumbó tíméwini túwí'lo wérain-kwaasisafesa tirumbá ímbo sáwí'a uwátinkesa waásimo tirumbó tíméwini miwí túwí'a ímbo maimaé iyésa ⁵ waásimo tirumbó tíméwini kesáfésa seyaafá-tántáá'á kawe'á wéune ímbo sésa sáwí-aai ímbo sésa waásimo tirumbó tíméwini kesáái iyáákainkwaé ímbo sésa waásimo tirumbó tíméwini ímbo úwoiyaamba aaisambá sésa waásimo tirumbó tíméwini sáwí'lo uwátínkáamba ímbo ímáyaá úmae iyésa ⁶ waásimo tirumbó tíméwini sáwí'lo ontáfésa ímbo aamoí esa kawe'lo ontáfésa aamoí esa ⁷ waásimo tirumbó tíméwini umbai-tántáá'lo ombá úwoi wémaesa waásimo tirumbó tíméwini seyaafá'-wáásisafésa ímbo inkaisiyan-imayaá esa seyaafá'nánkátá kawe'lo iyantafesa timu'marésa mésa waásimo tirumbó tíméwini seyaafá'-úmbái-tántáápímbá fasi'ámai mésa ímbo ífá'lo túwáamba miyáumai méraawe.

⁸ Waásimo tirumbó tímén-anko waé'wae'a éna ímbo tai'áinana Manikó simátimákain-aaimo simátimén-kisau tai'áinana fi'o-fi'on-aaimo ímbo isáán-aafinkembo sen-kísáú tai'áinana ímbo isaraan-aaimo Manikó simátimákain-aai simátimén-kisau tai'áiniye. ⁹ Ímbo isáúnda-aaimo Manikó simásimákain-aai ínta kanaatá isásaraumne. Manikómó simásimákain-aaimo simátimakaunda ínta kanaatá simátimataraumne. ¹⁰ Manikó kawe'-úramba ónaumnemo siyáimba ánaaemba paápé índa póta ímbo isásaraunda-aaiwarata tai'áwinata seyaafá'á áwáusa awánánaumne.

¹¹ Iyámpóimo méraawandara'a iyámpóimo sentembá miyán-áái wése'a iyámpóimo ontembá miyá wé'e'a iyámpóimo ontembá miyán-ímáyaá uráumpo waási-úramba iyá'é'a iyámpóiya'lo uráunda-tantaa'a tukáumne. ¹² Iyámpóimo ímbo kawe'-úmáimo isáántemba Manikóni waásisa ímbo kawe'-úmáisa Manikóni áwáuma wéawanaumne. Nompímbó waási tói'lo ímbo awánamaimo kawe'lo úndantenta káfé'a miyaráántá wéundasa Manikóni áwáuma ímbo kawe'-úmáisa wéawanaumpo waási tói'lo aforatáámó awánáúndantemba ánaaemba miyásáámó ondasá Manikóni áwáuma kawe'-úmáisa awánánaumne.

Káfé'a ímbo awánasaraundasa Manikó kentáámó suwánasaraintemba ánaaemba Manikóni áwáusa awánánaumne. ¹³ Miyá ínifo káfé'a Manikómpá'á simankúnkúnta únda-amba isaná érai'a Manikóeta ma'é'mae'a ónaumnemo súnda-amba isaná Manikómbó tirumbó áméne waásimo tirumbó tímén-amba isaná úmai minkáúmbó-ámbá wéraiifo iyáákarain-amba Manikómbó tirumbó áméne waásimo tirumbó tímén-amban-iyé.

14

Manikómó simátimákain-aaimo wésimatimen-aai.

¹ Waásimo tirumbó tímén-amba fasi'ámai arááiwae'a Manikómó wétuwín-timi-fasi'aemba maénae sé'lo Manikómó simátimákain-aaimo simátimémba óraa-tantaa'an-ifo mifási'áémbá maénae seró. ² Manikóni ámutanko fasi'aémbó tímísasamo fi'on-aaimo ímbo isáán-aafinkembo sembá ímbo waásisafesa wésefo Manikóntáfésa sésa waásimo minááigóni áwáumo ímbo isáántafesa waásisafesa ímbo wésewe. Manikóni ámutanko fasi'aémbá tímísasa aúpá'-áái wésefo ³ tuwímbai Manikómó simátimákain-aaimo simátimémba fasi'ámai arupise úmai kawe'lo uwátínkáamba mindásafe'a sé'a Manikómó simátimákain-aaimo simátimémba óraa-tantaa'an-ifo mifási'áémbá maénae seró wésune. ⁴ Fi'on-aaimo ímbo isáán-aafinkembo sewí kesáfésa símai wéfasi'aafó Manikómó simátimákain-aaimo simátiméwini Manikóni waási seyaafá'á fasi'aémbá wétimewe.

⁵ Manikóní ámutanko fasi'aémbó tímisa'o fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo síyamba siráái wétaifo Manikómó simátimákain-aaimo simátimé-fasi'aemba maé'a simátimiyamba áfááraumai siráái wétaiye. Túwaandu ombá fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo sembá minááímó waé'mai síndawi ímbo ménamo simátiminasamo ésa minááígóni áwáuma ímbo kawe'-úmai iséwana minááígó ímbo túwa'nai ínkiye. Míwí tááigo ímbo túwa'nai índasafesa Manikómó simátimákain-aaimo simátiméwasa afora'á simátiméntafesa míwí fi'on-aaimo ímbo

isáán-aaifinkembo sewí iyáákaraawe.

⁶ Kesi waásisono. Kentópa komé'a fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo sendamó é'a ímbo isáiyana kesááigo ímbo túwa'nai ínifo Manikómó paápé uráin-aiya'i ímbo isáúnda-aaimo Manikó simásimákain-aiya'i Manikómó simásimákain-aiya'i Manikóní aambó arááiwaén-aiya'i miyán-áwáúmó afora'ó simátiméndamo é'a isáiyana kesááigo túwa'nai ínkiye. ⁷ Fontóimó ímbo kawe'-úmaimo áái sínasamo ésa ímbo ísámai kawe'á ónáágo kawe'-úmaimo sínasamo ésa ísámai kawe'á ónááwe. ⁸ Moóráwigo ímbo kawe'-úmaimo aemáimo sínasamo ésa ímbo isésa tátuwaandu ónááwe. ⁹ Miyáumai túwaandu uráiyampimba fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo síya'o é'a minááígóni áwáuma ímbo isáiyamba keáínkáámbá sénááwe. ¹⁰ Seyaafá'-márafá'á sáwifa'-waasi mésa fi'o-fi'on-aaimo sembá minááígóni áwáuma weraifo ¹¹ moóráwigo wenááifinken-aaimo sína'a sé'a imáyáa é'a fi'on-daopaken-kwaasiye senaná kentáféna imáyáa éna fi'on-daopaken-kwaasiye sínkiye. Miyámó sen-ááigo ímbo túwa'nai ínkiye. Miyáumai túwaandu uráamba fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo sembá minááígó ímbo túwa'nai ínkiye. ¹² Manikóní ámutankomo tuwín-timifasi'aembo maíyamba aamó é'a pó'a Manikóní waasi kawe'ó uwátínkáí-fasi'aemba tiráái wétaina'a maiyé'a

Manikóní waasi kawe'á uwátínkáaro.

¹³ Mindásafe'a fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo sewí Manikómpá'á áisai iyana minááímó waé'maimo simátimiyantafena fasi'aémbá timínkiye. ¹⁴ Manikóní ámutankomo fasi'aéntáámó símakaisataamo fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo Manikóntáféta in-aimó súndasa sóikakenta súmpo kentáási imáyáago sáwísankaamba urákiye. ¹⁵ Mindásafeta maarásá ónaumne. Manikóní ámutankomo fasi'aéntáámó símakaimba fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkemba Manikómpá'á inái séta kentáá sááifinkenkarata sénauumne. Fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinken-ima séta kentáá sááifinken-iwarata sénauumne. ¹⁶ Fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo Manikómpá'á inái sé'a wenáwí'a mósá máráamba moóráwigomo úwoi-waasimo minááígóni áwáumo ímbo ísaraiwaimo kembiwímó túwaandu uráampimbo ménamo éna sen-ááígóni áwáuma ímbo ísarena póna ímbo kanaa'á éraí'e sínkiye. ¹⁷ Fí'o-on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo Manikómpá'ó inaimó sembá kawe'an-ifo minááígóni áwáuma ímbo ísaraindawimba minááígó ímbo áwa'nai ínkiye.

¹⁸ Fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo sembá tuwímбай-kanaa wésefo kemá fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo súnda sáwifa-kanaa mindásafe'a Manikómpá'á súwi súné. ¹⁹ Énifo Manikóní waasi túwaandu uráamba fi'on-aaimo ímbo isáúnda-aaifinkembo ayáátáá'-aaimo súnda kári-tantaa'an-ifo isáán-aaifinkembo fasi'aémbá timínda-aaimo ampáán-ááímó súnda mindá óraa-tantaa'an-iyé.

²⁰ Kesi waásisono. Iyámpóimo ímbo kawe'-imáyáámó ontembá ímbo miyá é'a táákaefaen-kwaasimo onten-imáyáán-oro. Umarambó ímbo sáwí-imaayo ontembá miyán-oro. ²¹ Naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Fasi'aénkó séna kesí waasi kesáái ímbo

isáafo simátimenaumne. Fi'on-aaimo sewí simátiménasa míwí tááifinkemba simátimesa sáwí'a uwátínkaiyasa pósa kentáféna ímbo imáyáa ésa kesáái ímbo isánááwe agaimaréna siyákiye. ²² Naaófá'á Manikó miyá éna

wení waasi wenáái ímbo ísarowi wení fasi'aémbá aráátimumba awánaraantemba Manikón-aaifinkemba ímbo timankúnkumba iyawi fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo sen-áái isésa sésa Manikóní fasi'aémpinkémbá wésewe sénááwe. Énifo Manikó simátimákain-ai simátimémba Manikón-aaifinkemba timankúnkumba iyawi isésa sésa Manikóní fasi'aémpinkémbá miyá wésewe sénááwe. Énifo Manikón-aaifinkemba ímbo timankúnkumba iyawi isésa ímbo miyán-áái wésewe.

²³ Manikóní waasi túwaandu urémpimba seyaafá'nánká'ó fi'o-fi'on-aaimo ímbo isáán-aaifinkembo síyasamo úwoi-waasimo Manikón-aaifinkemba ímbo timankúnkumba íyan-kwaasimo iyáferesamo isésamo ésa maawí uwó-waasin-owe sénááwe. ²⁴ Énifo

seyaafá'nánká'ó Maníkómó simátimakain-aaimo afora'ó síyasamo úwoi-waasimo Manikón-aaisafesa imbo timankúnkúmba íyan-kwaasimo íyáferesamo isáíyanamo éna minááígó tirumbá faiyaráinasa sáwí-waasi úne sésa ²⁵ miwítí aúpá-sáwí-ímáyáá afora'á mégufiyesa Manikón-aúranka'a kifaesa wen-ímáyáá mósá marésa sésa érai'a kempimbá Manikó méraiye sénááwe.

Manikóntáfésa imáyáa ésa túwaandu urénka'a arupíse úmai méraaromo siyáin-ai.

²⁶ Kesí waásisono. Kemó súnnda-aigoni áwáuma maarán-iyé. Manikóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu urénka'a moóráwigo maarán-ímá sénaumne sínana moóráwigo Manikón-aafinken-ai simátiminana moóráwigo Manikómó aráanaminda simátiminana moóráwigo fí'on-aaimo imbo isáán-aafinkemba sínana moóráwigo mináái waé'mai sína'a miyáumai Manikóní waasi fasi'aémbó tíméntafe'a miyá úmae'a iyóro. ²⁷ Fí'on-aaimo imbo isáán-aafinkembo siyambo é'a kaumbo-kae'wáásí aantemba sé'a aifa'á moóráwigo sínda waé'mai simásuwainana wenánaemba moóráwigomo sínda waé'mai simásuwainana wenánaemba moóráwigomo sínda waé'mai simásuwainana miyá sénááfo ²⁸ minááímó waé'mai síndawimo imbo méraina'o é'o fí'on-aaimo imbo isáán-aafinkembo sewí seyaafá'wáásí urénka'a imbo siyamba imáyáafinkemba Manikóntáfé'a seró. ²⁹ Manikómó simátimakain-aaimo simátímémba kaumbo-kae'-wáásímó íyáfasinkesamo simátímémba tuwímbai is'é'a mináái tuwímbai isáaro. ³⁰ Minááímó isáán-kwaasifinkembo Manikó moóráwigomo simáminanamo éna simátiminda-waasigo wenáái tai'áinana moóráwigo íyáfasinena simátiminiye. ³¹ Manikómó aaimo simátimakaiwai seyaafá sé'a moórá-morawigo moórá-mora-kanaa símae iyé'a pó'a seyaafá'nánká is'é'a fasi'aémbá maénááwe. ³² Manikómó simátimakain-aaimo simátíméwi sembá kentí imáyáara'-aantemba káráwiyaafo miyán-oro. ³³ Kawe'ímáyáámó é'o faru úmimo méraamba Manikómbá aráái taifó simátímén-ai káráwiyoro.

Manikóní waási seyaafá'náópá'o túwaandu uráamba maarán-owe. ³⁴ Túwaandu urémpinkemba aaré imba aai seró. Manikón-ai aúfáifinkembo siyáintemba aaré imba káráwiyonaawe. ³⁵ Mindásafe'a túwaandu urémpinkemba aaré aai séfó sésa moórá-aigoni áwáumo tísai ónae sésamo ésa miwítí naaúmpa'a tuwaai'waimbá tísai ónááwe. ³⁶ Kentí imáyáafinkembo miyámó ombá Manikón-ai kempinkén-aantemba imba paápé isa'á imba kembiwí aantembanifo fí'o-fi'om-barafaken-kwaasiwara'a isaraafo miwímó túwaandu urésamo ontembá

miyán-oro.

³⁷ Kempinkémbá tuwímbai kesáfésa sésa Manikómó siyáin-ai isaraundawi únemo siyawiye tuwímbai kesáfésa sésa Manikó fasi'aémbá símakaiwai únemo siyawiye miyámó sewí maanáúfáímó agaimáimo tímúndafimba toráumai awáné'a sé'a mináái Fasi'aénkó ámáámba siyáin-ain-iyé sénááfo ³⁸ maanáúfáímó agai-tímúndamo imbo iséwa'o é'a miwísáfé'a sé'a imba Manikóní ámáánko kentirumpimbá wéraiye seró.

³⁹ Kesí waásisono. Manikómó simátimakain-aaimo simátímémba fasi'aén-ímáyáá é'a simátíma'mae'a iyé'a fí'o-fi'om-aaimo imbo isáán-aafinkembo sembá imba aiyowái'a úmáráaro. ⁴⁰ Énifo seyaafá'ááímó sembá imba sáwífa'-aaimo siyamba aano úmai arupíse úmai méraaro.

15

Ísumba pukómpinkembo íyáfasinankarain-ai.

¹ Kesí waásisono. Ásé-ai kosimátimakaunda-ai aneká'ó simátíménda isáaro. Minásé-ááísáfé'a érai'e sé'a ta'ótoke'a fasi'ámai méraawe. ² Fasi'ámaimo ta'óto'mae iyé'o é'a kawé'ámbá arááíwa'mae iyónááfo tóikaken-aantemba érai'emo siyambo é'a kawé'ámbá imba arááíwa'mae iyónááwe.

³ Aifa'á Manikó mináái simásimuwa'a kembó simátimakaunda óraa'-ai póna Manikón-ai aúfáifimba agaimarésa siyáantemba sáwí-imayaasa maisiyuwáindasafena Ísu Káráísiti puwúwasa ⁴ utámárówana kaumbo-kánáá maisuwówana Manikó pukómpinkemba íyáfasinankaraiye. Mináái Manikón-ai aúfáifimba agaimarésa siyáawe. ⁵ Ísu Káráísiti pukómpinkemba íyáfasinena Pítaan-aúranka'a paápé éna wení kisau-waasi túranka'a paápé éna ⁶ moórá-minaa sáwífa'-waasi wesé'o núwai 500 waasi túranka'a paápé uráíye. Minkwáásifinkémbá sáwífa'nanka úwoi túnaraawasa tuwímbai pukáamba minkwáási túranka'a paápé éna ⁷ Yémisin-aúranka'a paápé éna wení aantá-waasisonti túranka'a paápé éna ⁸ ánaemba kemá Póro súranka'a paápé éna Ísu Káráísiti wení waási-i'a uwásinkainkwaé-imayaa imba uráunda kembá wení waási-i'o uwásinkaraiwai súranka'a

paápé uráiyé. ⁹ Ááéma Ísu Káráisitini waási sáwí'a uwátínkaraumpo Fasi'aénkóni aantá-waasifinkemba kemá kári'-waasi úne. Ímba kanaán-uráunda pósa kentáfé'a Fasi'aénkóni aantá-waasi ónemo sembá uwó-áái sewé-ímáyáá wéune. ¹⁰ Énifo Manikó úwoi súwa'nai uráimba pó'a Manikómó kesáái simátiminkwae séna si'mákaiwai ówánana wemá úwoi súwa'nai úwa'a ímba úwoi mé'a fasi'aén-kísáú wémaewanana kesí kisaugo fi'owiti kisaugomba iyáákaraifo keyáá minkísáú ímba maéwánana Manikó súwa'nai ena kesé'a mérowa'a minkísáú maiyáumne. ¹¹ Kemó ásé-aaimo simátimewanda-aai isé'a miwímó simátímún-aai mimbórá-áái pó'a isé'a timankúnkumba uráawe.

Púwón-kwaasimo iyáfasinaiyan-aai.

¹² Manikó Ísu Káráisitimba pukómpinkemba iyáfasinankarain-aaisa simátimundasa kempinkémbá tuwímbai sé'a púwón-kwaasi ímba iyáfasinanaawe sembá nóra séra wéseo.

¹³ Púwómpinkembo ímbo iyáfasinanaankakaa Manikó Ísu Káráisitimba pukómpinkemba ímba iyáfasinankaraisino.

¹⁴ Manikó Káráisitimbo pukómpinkembo ímbo iyáfasinankarainkaka simátimundaaaisa sáwísankaamba uwáwisa'a misáwísánkáán-ááísáfé'a timankúnkumba owisinó.

¹⁵ Púwómpinkembo ímbo iyáfasinanaankakaa Manikó Káráisitimba pukómpinkemba ímba iyáfasinankaraisino. Manikó Káráisitimba pukómpinkemba iyáfasinankaraiyemo simátimundasa énifo minááimó karo'-ááimó inkakaa Manikómó uráintafeta karo'-ááiyésá simátimusino.

¹⁶ Púwómpinkembo ímbo iyáfasinanaankakaa Manikó Káráisitimba pukómpinkemba ímba iyáfasinankaraisino. ¹⁷ Manikómó Káráisitimbo pukómpinkembo ímbo iyáfasinankarainkaka úwoi-aaisafe'a timankúnkumba owaná aoisaambá kempímbá úwoi wéraisino.

¹⁸ Moórá-aaiwara'a simátimenauumne.

Manikómó Káráisitimba pukómpinkembo ímbo iyáfasinankarainkaka Káráisitinka'o timankúnkumba ésamó pukáawi pukáampinkemba ímba iyáfasinesa Manikóni ewaa'á ímba mésa sáwí-aempa'a méraawisino. ¹⁹ Marapá'ó méraundara'a séta púwóndafinkemba iyáfasineta wiyómpa'a Ísu Káráisitiyé'a méraandasa amu'maréta méraumne-aaimo karo'-ááimó súndarakaata marapá'-wáási kentáá suwiyáái ésa tirumbá uwásínkááwisino.

²⁰ Érai'-aai maarán-ááín-iyé. Manikó Ísu

Káráisitimba pukómpinkemba iyáfasinankaraiyé. Púwón-kwaasifinkemba aifa'á wemá iyáfasinkaimba pósa ánaaembo puwíyan-kwaasi iyáfasinanaawe. ²¹ Aifa'-wáásígón-áwí'a Ándámu sáwí'a uráimba pósa púwón-amba seyaafá'nánká wéarainiwaefo moórá-waasigon-awí'a Káráisiti kawé'á uráimba póna seyaafá'nánká puwíyampinkemba iyáfasintinkainiyé.

²² Seyaafá'nánká Ándámun-áisaafitantambo uráundawi póta púwóndasaanifo Ísu Káráisitini waásisa póta púwóndafinkenta iyáfasinanaumne. ²³ Manikó siyáin-kanaa tinata púwóndafinkenta iyáfasinanaumne.

Aifa'á Manikó Káráisitimba pukómpinkemba iyáfasinankaraimba póna Káráisiti marapá'ó kumíndara'a Manikó Káráisitini waásisa púwóndafinkenta iyáfasisinkainanasa

²⁴⁻²⁶ mindá tai'áinda-kanaa Ísu Káráisiti káráwiyinana Manikó sínana Káráisiti wení namuro-wáási iyáákana fi'owimo sáwí-kisaura'o káráwiyaan-kisauwe fi'o-fi'o-sawifasi'aene tai'ásuvena puwíyan-amba tai'ásuvena miyámó inda wení namuro-wáásiti fasi'aémbá tai'ásuvena Manikóntáféna séna kesifóo seyaafá-tántáák'á káráwiyuwo síníyé. ²⁷ Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Manikó wembá seyaafá-tántáá'á

iyáákamai-i'a uwánkaraiyé

agaimaréna siyáifo Káráisiti Manikómbá ímba iyáákainiyé. Manikó sínana Káráisiti seyaafá-tántáá'á iyáákainiyé. ²⁸ Manikó Káráisitimba seyaafá-tántáá'á iyáákamai-i'o uwánkaraindara'a Káráisiti Manikón-ááninko Manikóntáféna séna emá seyaafá-tántáá'á iyáákamai-i'a uwásinkaandawi po kenká'á káráwiyinone sínana Manikó seyaafá-tántáá'á káráwiyiniyé.

²⁹ Tuwímbai sésa puwíyampinkemba ímba iyáfasinanaawe sembánifo pukáan-kwaasisafesa imáyáa ésa nombá maiyáawe. Puwíyampinkemba ímba iyáfasinanaawe-aaimo érai'-aaimo inkakaa pukáan-kwaasisafesa ímba imáyáa ésa nombá máéwaisino.

³⁰ Púwóndafinkembo íntaamo iyáfasinanaetara moórá-mora-naopa'a sinkamonae wéopa'a ásé-aai ímba kosimátima'mae'a núsino. ³¹ Kesí waásisono. Kembiwíyé kewé kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyé'a kááísamai méta kentáfé'a aamoimó únda miyámó érai'o úndantemba aasiyaasi-kánáá imáyáa é'a sé'a káfékaamba sínkamiya'a púwóno-imayaa

únda mindáwara'a érai'-aain-iyé. ³² Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa kemá úwoi-waasi é'a kesí imáyáfinkemba sùne. Afáá-póigómó waási fándaifo sésamo arááiwaéntemba kembá miyaráámbo úwásinkáamba maanká'á Éfésási-naopa'o méraunda óraa'-umbai-tantaa'a kempá'á tisa'á óraa'-kisaumo maúnda úwoisafe'a wéune súsono. Púwómpinkembo ímbo íyáfasinanaankakaa waásiti imáyáfinkembo sentembá miyá séta aafáyása puwónaumpo káfé'a kawé-tómbá neta sirááiimo taintentá ónaumnesa súsono.

³³ Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawemo sembá minkáró'-áásífé'a érai'e sefó sé'a simátíménda-aai isé'a káráwiyoro. Tuwímbai érai'a sésa sáwí'o on-kwáásísé'o méraambo é'a kawé'-ámbá ifátuwe'a sáwí-amba arááiwaenaawe sefó ³⁴ puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe minkáró'-áásífé'a sáwí-imayaawe

sáwí-awauwe ifátuwe'a kawé'-imáyáan-oro. Miyámó iyantafe'a sé'a kempinkémbá tuwímbai Manikómpá'á ímba tiyáawe sùne.

Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba wiyómpa'o méraiyan-tuman-iyé-aai.

³⁵ Puwíyampinkemba ímba íyáfasinanaawe-imayaa é'a sísaí e'a sé'a púwón-kwaasi nóra úmaiya íyáfasinesawa nóran-tuwa ma'máiya íyáfasinanaao-aaimo ³⁶ sísaí omba sáwí-imayaafinken-aain-iyé. Puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maararáámbo uráifo isé'a kísau-anauntunka'a imáyáan-oro. Ánauntumba u'marááwana minánáuntunkó

ímbo úwoi áruma wéwiyaifo u'marááwana ánaeamba mapánkena áruma wéwiyaiye. ³⁷ Tómbá fákákesamo nempinkémbá ímba ane'á'á wé'u'marafo ánauntumba maiyésa kísau fúmáráawana ane'á'á áruma wíkéna wéanon-iyé. ³⁸ Manikó sisaná moórá-mora-

anauntumpinkemba áruma wíkéna óraa'o ímbá Manikó wení imáyáfinkemba seyaafá-tómbá fí'o-fí'on-auwara-tomba makáifo ³⁹ seyaafá'ó méraamba mimbórá túwawaa'a ímba maréna waási fí'on-tuwawaa'wara'a tinkéna wái-waamba fí'on-tuwawaa'wara'a maréna numamá fí'on-tuwawaa'wara'a maréna mófáá'a fí'on-tuwawaa'wara'a makáiyé.

⁴⁰ Wiyómpa'a fí'on-tantaa'a wéraisana marapá'á fí'on-tantaa'a wéraiye. Wiyómpa'o wéraiimpimba fí'on-to'waai wéraisana marapá'ó wérainka'a fí'on-to'waai wéraiye.

⁴¹ Aafáúfimbá fí'o-sama wéraisana wiyómpimba fí'o-sama wéraisana okómpimbá fí'o-fí'o-sama wéraisana miyá uwásaraiye.

⁴² Miyámó intembá puwíyampinkembo íyáfasinaiyamba maará ónááwe. Púwómbó utámáráán-tuwawaa'a tai'áinífo mimpinkémbó íyáfasinaiyan-tuwawaa'a waé'wae'a íniye.

⁴³ Utámáráán-tuwawaa'a aamoisaén-túwawaa'a sáwí-tuwawaa'an-ifo puwíyampinkemba íyáfasinaiyan-tuwawaa'a fasi'áén-túwawaa'a kawé-túwawaa'an-ifo ⁴⁴ utámáráán-tuwawaa'a marapá'ó méraan-tuwawaa'an-ifo púwómpinkembo íyáfasinaiyamba wiyómpa'o méraiyan-tuwawaa'an-iyé. Marapá'ó méraan-tuwawaa'o intembá wiyómpa'o méraiyan-tuwawaa'a wéraiye.

⁴⁵ Mindásafena naaófá'á Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Manikó aifaráán-kwáásígón-áwí'a Ándámumbo úmakaimba úwauwa éna waásin-iyé

agaimaréna siyáiyé. Ánaen-kwaasigon-awí'a Ísu Káráísiti waásimo aú'io úmaimo maé'mae'o íyan-amba wikáiwai paápé uráiyé. ⁴⁶ Wiyómpa'o méraiyan-tuwawaa'a ímba aifa'á paápé uráifo marapá'ó méraan-tuwawaa'a aifa'á paápé uráiyé. ⁴⁷ Manikó

aifa'-wáásígómbá marasámbá úmakaifo ánaen-kwaasigo Ísu Káráísiti wiyómpakemba kunkáiyé. ⁴⁸ Ándámumbo marasámbó úmakain-auwawaa'o wéraitemba seyaafá'-wáási miyán-tuwawaa'a wéraifo Káráísiti wiyómpaken-auwawaa'o wéraitemba wení waási miyán-tuwawaa'a wéiniye. ⁴⁹ Manikómó marasámbó úmakain-kwaasiyambo úndantenta Káráísiti wiyómpakewimo intentá ónaumne.

⁵⁰ Kesí waásisono. Simátíme'a sùne. Manikómó wiyómpa'o káráwiyai'pa'a marapákén-túwawawara'a ímba méraiyan waé'wae'o índa-tantaa'o wéraindafa'a tai'áinda-tantaako ímba mimpimbá wéiniye sùne.

⁵¹ Manikómó aúpá'-makénamo aráátimakin-aaimo simátíménda isáaro. Seyaafá ímba puwéta úwoi méta súwawaata fí'o-suwawaata fauffinata ⁵² mimbórá-kánáá wiyómpakemba uwiyemba sínana minúwóiyáámbo aafáyáumo tawáintemba minúwóiyáámbo pukén-kwaasi íyáfasintinkainasa maé'mae'a iyata súwawaata fí'o-suwawaata fauffiniye. ⁵³ Marapá'ó méraunda-suwawaata púwóna-suwawaatan-ifo wiyómpa'o méraanda-suwawaata ímba púwóna-suwawaata fauffiniye. ⁵⁴ Marapá'ó méraan-tuwawaa'a púwón-tuwawaa'an-ifo wiyómpa'o méraiyan-tuwawaa'a ímba puwítuwawaa'o fauffindara'a Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna siyáin-aai paápé íniye. Maará siyáiyé.

Púwón-amba tai'áinana maé'mae'o íyan-anko

púwón-ankomba iyáákainiye

agaimaréna súwana ⁵⁵ moóráwigo séna

púwón-anko ímba iyáákaraimba póna púwón-ambo sáwí'o uwátinkainda-fasi'aenko tai'áiniye

agaimaréna siyáiyé. ⁵⁶ Maníkóní ámaámbó ísámaimo túwáán-imayaago ta'ótokaiye. Míyámó ontáféna púwón-ambo sáwí'o uwátinkainda-fasi'aenko ta'ótokaifo ⁵⁷ Maníkó púwón-amba kentáá iyáákamai-ita wéuwasinkaiye. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti púwón-ankoni fasi'aémbá tai'éna iyáákaraimba póna Maníkó miyá wéuwasinkaisata súwisa súne.

⁵⁸ Mindásafe'a kesí waási fasi'ámai mé'a ímba tuwesarái ína'a Fasi'aénkóní kísau maimaé wéiyé'a ímba ífátúwáaro. Fasi'aénkóní kisaumo wémaemba ímba úwoi-kisaun-ifo áúwara-kísau wémaefo maimaé iyóro.

16

Fasi'aénkóní waási túwa'nai on-óntánkón-aai.

¹ Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'a méraawi tómbá ímbo makáawi túwa'nai iyamba óntamba torupé'a maarán-oro. Kárésiyaa-marafa'a Maníkóní waásimo méraawi simátimakaundantemba miyán-áái simátimumpo miyán-oro. ² Moórá-mora-sondaara'a moórá-kisaufin-ontamba tuwímbai Maníkóní waási túwa'nai iyopa'a maré'a kentí naaúmpimpa'o maráiyamba óraa'a ína'a ánaaemba kempá'á komáéna'a Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'o méraawi timíyan-ontamba ímbo saafá iyamba úwoi maitiménááwe. ³ Kempínkémbá tuwímbai iyáfasintewa'a kempá'á komé'a aúfái agaimái timé'a tí'maráanasá Maníkóní waási Yérúsaremu-naopa'o méraawi mináúfáiyé torupámaraiyan-ontane maimaésa mátimenaawe. ⁴ Minkánáá kemó komáénda-kisaumo wéraina'o é'a kónasá miwí kesé'a kónááwe.

Kórinti-naopa'a kónae siyáin-aai.

⁵ Máséndóniyaa-marafa'a Maníkóní ásé-aai simátíma'mae'a nónae únda pó'a miyá kósimate'ma' kempá'ó kondá ⁶ ampáánkárá koménaum ayáatáákara koménaumno. Ímbo aampa'ó wénon-kanaa uwi-nómpáké-fiyúndámó mafaiyáindarara fi'on-daopa'a kónaumno. Fi'on-daopa'o kónae ona'ó é'a súwa'nai iya'a kónaumne. ⁷ Kempá'ó ayáatááká'o koménae'o súnnda Maníkómó ewé sína'o é'a ayáatááká'a koménaumne.

⁸⁻⁹ Maanká'á Éfésási-naopa'a ásé-aaimo simátiménda-waasi sáwífa'a méraamba pósa isésa érai'e sésa fasi'ámai ménaawi máéwasa kesí kísausafesa aambó faiyíyan-kwaasi sáwífa'a méraawe. Minkísáúmó maúnda tómbá fáká'mai Maníkóntáfésa ísámai kaundánae sésa túwaandu ombá minkánáá ímba tiyáisa'a mé'a minkísáú maúnda póna mintánón-kánáá tai'áina'a kónaumne.

¹⁰ Moóráwigo Tímótimo kentópa'o komérainda aamoí é'a áwa'nai oro. Kemó úndantemba Fasi'aénkóní kísau wémaifo ¹¹ wentáfé'a úwoi-waasin-iyé ímba sé'a tínaaemba uwáméro. Kembíwí tiyuwénamo kempá'ó tinda áwa'nai iyana kempá'á kawé-úmai tíno. Wesé'o Maníkóní waási kentáási waási kempá'ó tiyantafe'a timu'maré'a méraumne.

¹² Kentáási waásigon-awi'a Ápórosimba óraaka simáme'a sé'a Kórinti-naopa'a kentáási waásimo wíyan-kanaa esé'a waaó súnnda póna káfé'a ímba kanaa'á wínífo aambó wérainanamo éna wíniye.

¹³ Kentúra'a káráwiye'a Maníkómpá'á timankúnkúmba úmae iyé'a ímba táá'a ína'a fasi'ámai méraaro. ¹⁴ Kisaumo máémba waási-imayaa úmai kísau máéro.

¹⁵ Kesí waási ísáaro. Ákáyaa-marafaken-kwaasi Sétéfanasini akúmbá aifa'á Maníkómpá'ó tiyáawi Maníkóní waási fasi'ámaimo túwa'nai on-áái ísaraawe. Óraaka simátíma'a sé'a ¹⁶ miyán-kwáásímó sen-áái taawiyafé'a miwísé'a Maníkóní kísau fasi'aén-kísáúmó wémaewi-taai ísáaro.

¹⁷ Kempínkémbá kaumboráú-tuwi'a Sétéfanasiye Fótíyúnetasiye Ákáíkasiye mindárau kempá'á tewa'á aamoí úmpo kembíwí ímba seyaafá'nánká kanaa'á kempá'á tewasá mindárau kempá'ó tembá aamoí úne. ¹⁸ Mindárau kesí imáyáa aúí'a uwásinkesa kentí imáyáawara'a miyá uráawe. Míyán-kwáási túwí'a

mósá máraaro.

¹⁹ Ésiyaa-marafa'a naaó'-naokemba Manikóní waási kentáfésa kawe'-úmai méraaro wésewe. Moóráwígon-awí'a Ákwíra awaainínkó Párisiraawe mindáraití naaúmpa'a túwaandu owí Fasi'aénkóe'lo kááísamai méraawi aamoí ésa kentáfésa kawe'-úmai méraaro wésewe. ²⁰ Maanká'ó méraawi Manikóní waási seyaafá'nánká kentáfésa kawe'-úmai méraaro

wésewe. Moórá-mora tiyáamba tíméro.

²¹ Ayáiyá'á kemá Póro agaimaráúmpo awáné'a wenyáánaufi'a isaná wenááin-íye sé'a ísáaro.

Kemá Póro súné. Kawe'-úmai méraaro súné. ²² Fasi'aénkómpá'ó ímbo tirumbó améwi Manikó sáwí'a uwátinkainiye. Kentáásí Fasi'aénkó kumíníye súné. ²³ Fasi'aénkó Ísu úwoi wétuwa'nai-intafe'a inái súné. ²⁴ Ísu Káraísitiye'a kááísamai méraawa'a kembá sirumbá tímúne.

Kemá Póro sún-da-ai tai'áíye.

2 Kórinti

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai afakaeté-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Kórinti-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási tímakaiye. Póro Máséndóniyaa-marafa'a mérowana Táitási Kórinti-nao'a tuwéna Pórompa'a wémena Kórinti-waasi-taai kosimámuwana Póro iséna séna aúfáima agaimái tímakaunda isasá iséna tuwímbai sáwí'ó ombá tinaaemba uwásukaawasa tuwímbai ímba miyá ésa kentáfésa sésa ímba érai'a Ísuni aantá-waasin-iyé wésewe séna érai'a Ísuni aantá-waasin-iyé síwae séna maanáái agaimarówasa mátimakaawe.

¹ Kemá Póro maanáái agai-timúmpo isáaro. Moóráwígon-awi'a Tímóti kentáási waásigo kesé'a méraisa'a agaimarúmpo isáaro. Manikó wení imáyáfinkemba kentáféna séna aantá-waasi éma Ísu Káráisitín-aai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaifo isáaro. Kórinti-naopakewi Manikón-aaisafe'a érai'emo sewí isáaro. Ákáyaa-marafa'a Kórinti-naopakewiye fi'ó-fi'on-daopakewiye méraawi Fasi'aénkóni waási isáaro.

² Manikó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitíye úwoi túwa'nai esarai aáno'ó uwátinkaayantafe'a inái súné.

³ Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowa Manikón-áwi'a mósá maráumne. Wemá kentáásifowama arumbó uwásinkáiwai siráfaenasa súwa'nai iwáin-áwíta mósá maráumne. ⁴ Fi'ó-fi'on-umbai-tantaa'a seyaafá'á kentááfá'ó timbá Manikó siráfaiyaimba póna fi'ó-fi'on-umbai-tantaa'ó tuwímbaifa'ó tinda Manikómó siráfaiyaintenta úmai kesáá miwí kanaa'á arásáfaitinkaanumne. ⁵ Káráisitimba áí'ó úni'a uwánkówasa Káráisitini waási-i'ó úndarakemba sí'a índa-i'ó uwásinkáámba miyáumai Manikómó Káráisitimba aráfaiyaintemba miyáumaisa óraata siráfaiyaiye. ⁶ Kembiwísé'a méta túwa'nai ówánanasa sáwí'ó urómpinkemba Manikó tí'maena kawepá'á métinkaraiye. Miyá ówándarakemba sí'ó únita uwásinkóna Manikó siráfaiyaiye. Keséta méraawanasasa sí'ó únita uwásinkóna ímba ifátuwaundasa fasi'ámáisa méraumne. Miyáumai tí'a índa-i'ó uwátinkaiyamba kesáámó uráundantembo miyá é'ó ímba ifátuwe'ó fasi'ámáimo mérai'yambo éna Manikó kenkwárá'á tiráfaitinkaiyiye. ⁷ Sí'ó úni'ó uwásinkaraantenta tí'a índa-i'ó uwátinkáámba miyáumai Manikómó siráfaiyaintemba tiráfaitinkaiyamba séta mindásafe'a fasi'ámái ménaawe óraaka séta timu'maréta méraumne.

⁸ Kesí waásisono. Ésiyaa-marafataamo maéwánda fi'ó-fi'on-umbai-tantaa'a kentááfá'ó tumba mináái isáiwae séta simátimumpo isáaro. Minúmbái-tántáá'ó fi'ó-oran-oraa'-umbai-tantaa'a úwata kentááfá'ó tumba póta puwónaumne séta súnareta⁹ sinkamiyata puwónda-kanaan-iyé séta súnareta ímba kentáási fasi'aéntámbán-ifo Manikóni fasi'aéntámbá kísaua wémaeta méraumne. Manikó pukáampinkembo iyáfasintinkaiwaini fasi'aéntámbá kísaua wémaeta méraumne súndasafenasa minóráá'-úmbái-tántáá'á kentááfá'á tiyáiyé. ¹⁰ Umbai-tántáápímba puwónae ówándafinkemba Manikó síyótaisa uwásinkowata súnaraundasa póna miyámó uráintemba íniye. Sáwísampinkemba síyótaisa úmaena iyíniye séta méraumne. ¹¹ Kewárá'á kentáásáfé'a Manikómpá'á súwa'nai e'a inái seró. Sáwífa'nanka inái síyana Manikó súwa'nai índa mindásafesa Manikómpá'á súwi sénááwe.

Póro karo'-áái ímba simátímakain-aai.

¹² Waási túranka'ó méraundasafeta imáyáa úndasa sirumpinkén-imáyáágó séna kawé'-úmáisa méraumne sisatá aamoisá wéune. Marapá'-ááigóni áwáuma ímba imáyáa éta Manikó úwoisaamo súwa'nai intáféta imáyáa éta Manikóni kísau aantemba maéta ímba kae'-ááiwárá'-wáásiyáán-úmáisa méraundantemba kentúranka'a érai'a miyá úmáisa méraumne. ¹³⁻¹⁴ Agaimái timúnda-aufaifimba ímba kaumbo-kae'-áái simátimumpo toráumaimo awané'ó isaraan-aai aantemba tafísimai súné. Kentáási áwáuma kárika'a suwánafo suwánamai kawé'á iwae sé'a únda miyámó é'ó é'a Fasi'aénkó Ísu kumíndara'a kentáfétaamo aamoimó ondantembá kentáásáfé'a aamoí ónááwe.

¹⁵⁻¹⁶ Kembiwí kentáásáfé'a aamoí uwásinkááwe-aai imáyáa uráundasafe'a sé'a kae-kánáá kentópa'a kómé'a Máséndóniyaa-marafa'a kónae únda kentópa'a kuré'a tiyuwé'a wéme'a Máséndóniyaa-marafa'a kuré'a kouweré'a aneka'á kentópa'a tiyé'a tiyuwé'a Yúndiyaa-marafa'a ténaumne siyáumne. Kae-kánáámó kawé'ó uwátinkána'a súwa'nai íya'a Yúndiyaa-marafa'a ténaumne-imayaamo uráundasafe'a mináái siyáumne. ¹⁷ Miyámó ónae uráunda ímba miyá uráundasafesa kempinkémbá tuwímbai kentáfésa

sésa kae'-ááiwará'-wáásín-iyé siyáafo kentópa'a kónaumne siyáunda marapá'-wáásímó otembá ímba miyámó únda mimbórá-ímáyáá úmai mimbórá-áái afora'á simátímakaumne. ¹⁸ Manikó érai'-aai aantembo siyáintemba simátímakaunda-aai ímba kae'-ímáyááfinkémbán-ífo mimbórá-ímáyáá úmai mimbórá-áái afora'á simátímakaumne. ¹⁹ Sáírásíye Tímótiye kewé kentópa'o maéwánda Manikón-ááninko Ísu Káráísitin-aaisa simátímakaunda wemá moórá-aai afora'á séna moórá-aai aúpá'á tuwéna miyá ímbo iwái póna seyaafá'-áái afora'-aantemba siwáín-aai simátímakaumne. ²⁰ Manikó seyaafá'-áái símai fasi'ámakaimba Ísu Káráísitintafena siyáimba póna paápé uráíye. Ísu Káráísiti miyá-séyááfá'-kísáúúmó maiyáintafeta Manikó siyáin-aaisafeta érai'-aaiye súnana Manikón-áwí'á óraa'á wéraiye. ²¹ Manikó Ísu Káráísitimba kentááwé kembiwíyé kááísisakaraisata fasi'ámáisa méraumne. Kentáá wemparí'á úmarena ²² kesí waásín-owe séna érai'á wení wáásisa úne sendasáfénasa wení ámútankomba ai'marówana kentáásirumpimba kumbérimba mindásafeta séta to'mayaa uwásínkarainta miyá íníyesa súne. Miyámó uráintafe'á ímba kae'-ááiwará'-wáásíyáábá úne.

²³ Manikó kesí kisaugomba awánaraiwain-aúranka'o simátimunda-aai érai'-aain-iyé. Kórinti-naopa'a kentópa'a kónae séwánda óraaka simátiménana tirunkó umbai taifó sé'a ifátuwe'á ímba kuráumne. ²⁴ Manikón-aaisafe'á érai'e fasi'ámái sé'a wempá'á timankúnkumbo uráamba póta kentópa'o kondasá Manikón-aaisafe'á timankúnkumba oró-ááísá ímba aneká'á sénaumpo tirunkó aamoí índasafeta kempímbá taankarótámai méta kisausa komaénaumne.

2

¹ Imáyáa é'a sé'a aneká kentópa'a wé'a sáwí'o ontáfé'a óraaka simátiménana tirunkó umbai taifó sé'a káfé'a ímba kónaumne siyáumne. ² Kentirumbó umbai tátínkáanasamo ésa kesirumbó kawé'o uwásínkaiyawi ímba ménaawe. ³ Kentópa'a ímbo kuráundara'á sé'a aúfáifimba toráumai awáné'a sáwí'o ombá kawé'á uwátinkaiwae sé'a kentópa'o kondá ímba sirunkó umbai táíniye sé'a mináúfái agai-timé'á kawé'-úmáimo méraantafena kesirunkó kawé'o índawi mináúfái agai-tímakaumne. Kesirunkómó kawé'o inanamó éna kentirunkówará'á kawé'o índá mindá érai'-aain-iyé. ⁴ Mináúfái agai-timéwánda sirunkó umbai tówa'á kentáfé'a óraa'-imayaa é'a áfááraumai ifí'á tátínke'á tirunkó umbai táíndasafe'á ímba mináúfái agai-tímakaumpo Póro wenaruntá áfááraumai símakaiye siyantafe'á mináúfái agai-tímakaumne.

Sáwí'o uráin-kwaasisafe'á enáái tai'áíye serómó siyáin-aai.

⁵ Kempinkémbá moórá-waasigo sáwí'o uráintafena ímba kempín-aantembanifo kembiwífinkémbá tuwímabifimba umbai-tántáá'á wéraiye. Seyaafápímba umbai-tántáá'á wéraiye-aai miyán-óráá'-áái ímba sénae sé'a tuwímabifimba umbai-tántáá'á wéraiye-aai súne. ⁶ Tímakaunda-aufai toráumai awáné'á símai moórá-aaiya'-maré'á fasi'aén-áái minkwáásigómbá simánke'á wení ewaa'á ímba mé'a sáwí'o uráintafe'á mimbéyámbá amé'á ímba fí'om-beyamba áméro. ⁷ Káfé'á wentáfé sé'a enáái tai'áíye sé'a ímba aneká'á imáyáa úmae iyé'á aráfáero. Kemó ámé-sawí-meyamba wae'wae'á inana séna ímba kanaa kawé'-ámpá'á kónaumne séna ifátúwáifainifo ⁸ wentáfé sé'a embá siruntá amúmpo kawé'-úmai méraao seró-áái óraaka súne. ⁹ Ááema kentáfé sé'a simátimunda-aai isánaa Ína isánaá sé'a kentópa'a ímba wé'a mináúfáifímbá agai-tímake'á timu'makáumne. ¹⁰ Sáwí'o uráin-kwaasigontafe sé'a wenáái tai'áíye sé'a ímbo aneká'á imáyáamo otembá kewará'á miyá úne. Sáwí'o uráintafe sé'a wenáái tai'áíye sé'a ímba aneká'á imáyáa é'a Ísu Káráísitin-aúranka'á kentáfé'á imáyáa é'a miyá úne. ¹¹ Waántáwankoni sáwí-kisaugoni áwáuma awáné'ta kentáá iyáakaifo séta sáwí'o uráintafeta aneká'á ímba imáyáa úmae iyé'ta séta wenááima tai'áíye súne.

Tóroasifa'á ména Póro óraa'-imayaamo uráin-aai.

¹² Ísu Káráísitin-aai áse-aai kosimátimenae sé'a Tóroasi-naopa'a komaéwánda minááímó isáiyantafena Fasi'aénkómó to'mayaa úmba awáné'á áse-aai simátimenae sé'o ówánda ¹³ kesí waásigon-awí'á Táitási kentí naaópakemba Tóroasi-naopa'a ímba téna kentáái tasimásimintafe'á ayaafái uwááe'á ímba awáné'á óraa'-imayaa é'a sé'a tiyuwé'á kónaumne sé'a Máséndóniyaa-marafa'á tiyáumne.

Ísuni fasi'aéntámbá siyáántán-kwímái áfontaamo fáúnda-aai.

¹⁴ Maarán-ááísáfé'ta Manikómpá'á súwisa súne.

Ísu Káráísiti iyáakaraintafena Manikó wenté'ta kááísisinkenasa óraaka sisatá siyáántán-kwímái áfonta fáúne. Manikó si'marówata Káráísitin-aai seyaafá'-márafá'á

kosimatimunasasa isááwana wenááigo asaa-wiyúnkáámbá úmaena seyaafá'-márafá'á wété wéye. ¹⁵ Manikó séna Ísu Káráisiti kentáféna imáyáa éna kesí kisaumo máimba asaa-wiyún-kánámó agáentemba wéye simbá miyámó intembá Ísu Káráisitini-ai simátimunanasa Manikó kentáásáféna séna Ísu Káráisitimo intembá asaa-wiyún-kánámó agáentemba owé wésiye. Manikón-arááimo wáewi minkwiyúmbá isááwasa waántawankon-arááimo wáewi minkwiyúmbá isáámba wéowe. ¹⁶ Waántawankon-arááimo wáewi puwésa Manikóni némpa'la maé'mae'o iyawi Ísu Káráisitini-ai simátimunda-aaisafesa ánkúkaamban-iyé sewasá Manikón-arááimo wáewi mináásáféna séna asaa-wiyúnkáámbá wéye séna maé'mae'a ónááwe. Manikón-ai simátimén-ai óraa-kisaun-ifo waási aantemba ímba kanaa'á wémoewe. ¹⁷ Manikó si'marówata Káráisitini kisaun-waasi méta wenaúranka'a Manikón-ai érai'-ai simátiméta ímba kae'-ááiwará'-wáásiyáántá únasasa méyámbaréwa'á óraa'-ontamba maénae sésono ontembá tuwímbai Manikón-ai simátiménasasa méyámbá simíwae sésono ontembá kesáá ímba miyásá éta Káráisitini kisaun-waasi

méta Manikón-ai érai'-aaisa simátimune.

3

Aú-ai símimo káásamakain-ai.

¹ Minááimo simátimundasafeta ímba kentáá súwi'la maéta wéiyune. Tuwímbai aúfái agai-tímúwasa maimaésa mátimúwa'la toráumai awáné'la kawe'án-owe siyáafo kesáá ímba miyá éta kentáási kisauna'-aufai agai-timénata toráumai awáné'la aamoí uwásinkaiwae-ita ímba éta ímba kentáási kisauna'-aufai agáero sumpo Manikó si'maráisata wení kisauna wémaumne. ²⁻³ Tuwímbaimo fi'owiti kisaugoni aúfái awánésamo aamoimó uwátinkáantemba tuwímbai-waasi kembiwí tuwánésa séna érai'la Ísu Káráisiti Póroela kisaun maén-kwaasiye wenté'la ti'marówasa wenááí tasimatimúwasa iséna érai'e suwaná Káráisiti wení waási-i'la uwátinkowana Manikó fasi'aénkwáráwini ámútanko miwítirumpimba méraisasa méraawe wésewe. Mindásafe'la kembiwí Káráisiti agaiyáin-aufaiyaamba owe. Ísu Káráisitini kisaugoni aúfái ímba óntanka'o agaiyáin-aufaiyaan-ifo kempá'á wérain-kisaun tuwánaantafeta aamoisá uwátinkaumne.

⁴ Ísu Káráisiti kentáá fasi'aémbá simísata Manikón-aúranka'la fasi'ámai méta mináásá sune. ⁵ Kentááímbá fasi'aémbá ímba wéraisata minkísáúsá wémaumpo Manikóni fasi'aéntánta minkísáúsá wémaumne. ⁶ Manikó aú-ai símimo káásamakain-ai kosimatimewananasá wenaúranka'la arupise uwátinkainasa méraiyanafena fasi'aéntá simakaiye. Mináú-áái símimo káásamakain-ai maarán-iyé.

Ímba Manikó Mósesembo simámakain-amaamban-ifo Manikóni ámútanko kentáásirumpimba méraisata wemó siyáintenta únda-aain-iyé. Manikó Mósesembo simámakain-amaamba ímba kanaa'á arááiwáéntafesa Manikón-aúranka'la ímba arupise úmai ména puwi-ámpá'á wégofa Manikóni ámútanko imáyáasa simísata Káráisitini-aaisafeta érai'e séta aú'la úmaisá maé'maeta wéune.

⁷ Naaófá'la Manikó Mósesemba óntan-kwandaaiya'la siyáánkai-amaamba agai-ámakaimba minamáámbá arááíwaenaé séna umbá ímba kanaa'á arááíwaesa taráímae iyésa mindásafesa puwi-ámpá'á wégowe. Manikó Mósesembo amáámbo simámakonka'la Manikómpákémbá sama paapé éna Mósesen-óika'la sama paapé úwana óntan-kwandaaiya'o siyáánkai-amaambo agaimarómba maimaéna Ísareri-waasifa'la kumúwasa Mósesen-óika'la sama wéna póna tógayáagaya úwasa ímba kanaa'á awánowana ánaemba uwákuraiye. ⁸ Naaófá'la Manikó Mósesemba siyáánkai-amaambo simámakonka'la Manikóni sama paapé uráifo káfé'la Manikó wení ámútankomba ai'maráisana wení waási tirumpimba méraiye-ai paapé ímbá póna Manikóni sama óraa'an-iyé. ⁹ Manikó Mósesemba siyáánkai-amaamba simámakaimba pósa ímba kanaa'á arááiwáéntafesa puwi-ámpá'á wégowe. Manikó minamáán-ááimó paapé únka'la wení sama wérowana káfé'la Manikó wení ámútanko wenaúranka'o arupise uwátinkáin-ai paapé isaná póna wení ságoni fasi'aémbá óraa'la wéraiye. ¹⁰ Káfé'la aú-ai símimo káásamakain-ai wéraisana iyáákarai-sagoni fasi'aémbá wéraisana póta séta Manikó Mósesembo siyáánkai-amaambo simámakain-sagoni fasi'aémbá sáwísamba iyésá sune. ¹¹ Manikó Mósesembo simámakain-ai wááu-aain-ifo aú-ai símimo káásamakain-ai waé'wae'o índa óraa'-aain-iyé. Wááu-ai simámakonka'la ságoni fasi'aémbá wérombanifo káfé'la waé'wae'la índa-ai paapé isaná póna óraa'-sama fasi'aémbá wéraiye.

¹² Mináái fasi'aén-áái waé'wae'o índá-aaí ísaraunda póta ímba sáá'a isatá óraaka'a minááisá wésimatimune. ¹³ Mósese mo uráintemba ímba miyásá wéune. Mósese Ísareri-waasisafena séna kesóipa'o wéráisama uwá'wimba awánaafo séna ampantasámbá óika'a káataraiye. ¹⁴ Ísareri-waasi táá'-aantemba

ísésa tirunté'a marésa maé'ómba pósa káfé'o méraan-kwaasi Manikó símaimo kááisamakon-aaí aúfáifinkemba toráumai isésa minááigóni áwáuma ímba kawé'-úmai wéisaawe. Mósese mo óipa'o ampantasámbá káátamakowasa sámo ímba awánaraantemba káfé'a Manikón-aaí aúfáifimbo toráúsómbo miwítí imáyáago fáikuraisana kumeu'á isasá pósa mináúfáigóni áwáuma ímba awánamái kawé'á wéowe. Ísu Káráísitiye'a kááisamái méraawi Manikón-aaí-aufai torausésa minááigóni áwáuma kawé'-úmai wéisaawe. ¹⁵ Káfé'o méraan-Ísareri-waasiwara'a Manikón-aaí Mósese mo agaimakáin-aaí toráúsómbo miwítí imáyáago fáikuraisana kumeu'á isasá pósa minááigóni áwáuma ímba ísáafo ¹⁶ Fasi'aénkó Ísu Káráísitimpa'o tembá minkúméú'á tai'áinkakemba minááigóni áwáuma kawé'-úmai wéisaawe. ¹⁷ Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'o súnda wení ámútankontafe'a sune. Fasi'aénkóni ámútanko tirumpimbó méraiwai sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkáísasa kawé'-úmai méraawe. ¹⁸ Ísareri-waasiti imáyáago ímba kawé'-úmaimo ísaraantemba kentáási imáyáago ímba miyá isanasá Fasi'aénkóni ságo kentáá sása wégasinkaiye. Fasi'aénkó Ísu Káráisitini ámútanko kentáásirumpimba ména wenkááni'a uwásinkenasa wení sáma siménasa miyá úmae wéiyiye.

4

Sawefimbo wimakaawanamo ááemo kará'wintemba miyaráántáámó únda-aaí.

¹ Manikó aruntá uwásinkenasa mindásafena kesí kísau máero séna símakaisata wenáái simátimundasa ímba suwesaraín-iyé séta wétuwaumpo ² wenáái simátiméndasafeta aúpá'ó tigeasáfésamo ombá sinaaemba uwáméta ímba karo'á simátiyuweta Manikón-aaigomba waé'mai-aaí ímba simátimeta Manikón-aúranka afora'á érai'-aaí simátimunasasa suwánésasa érai'-aaí aantemba wésewe tirumpinkémbó síyantafeta Manikón-aúranka'a miyásá sune. ³ Ásé-aaí afora'ó simátimundasa minááigóni áwáú ímbo isésamo ésa miwi Manikóni némpa'a mésa puwí-ámpá'ó wégowin-owe. ⁴ Waántáwanko marapá'ó káráwiyaiwai miwítí imáyáa kumeu'á uwátinkáísasa Ísu Káráisitini-aaisafesa ímba timankúnkúmba wéowe. Waántáwanko séna Káráisitini-aaigo sáma kátinkáifo séna miwítí imáyáa kumeu'á uwátinkáísasa Káráisitini sáma ímba wéwanaawe. Manikómó méraintemba Káráisiti miyá isaná waántáwanko séna Káráisiti sáma kátinkáifo séna miwítí imáyáa kumeu'á wéuwatinkaiye. ⁵ Kesáá ímba óraa'-waasi úmpo Ísu Káráisitintafe'a kentáási óraakon-iyé síyantafeta wenáái kosimátimeta wení kísau-waasisa méraunda póta wétuwa'nai-une. ⁶ Áwáura'a kumeu'á úwana Manikó sáma kaaó súwana sámo karáimba wemá sámo kásinkáiwaisaan-iyé. Ísu Káráisiti ói'-imayaa úndasa Manikóni fi'oran-awaumo awánaandasafena sása wégasinkaiye.

⁷ Kesáá ímba fasi'aréta ásé-aaísa ta'ótokaumpo sawefimbo wimakaawanamo ááemo kará'wintemba miyá éta ásé-aaísa ta'ótokaumne. Suwánésa minááigómó iyáakarai-fasi'aenkomba awánésa sésa ímba miwifinkémbán-ífo Manikómpáké-fási'aémbán-iyé síyantafeta ímba fasi'éta mifási'áéntá ta'ótokaumne. ⁸ Namuro-wáásimó tókamiyantafesamo úkóntemba fi'ó-fi'on-umbai-tantaako kentáá úkúraa isatá tu'ma'ó wéraipinkenta mótuweta wéune. Tuwímbai-kanaa séta nóra sétaawa Manikóni kísau wéaumo séta ímba ifátá tukáumne. ⁹ Sáwita uwásinkáámabanifo Manikó ímba siyúwáítsa méraumne. Sínkamomba ímba tai'ásuwaawata úwoisa súnaumne. ¹⁰ Ísumbo sáwí'ó uwánkesamo tufúwanamo pukáin-ampata kúndasa pósa Ísu maé'mae'a isaná wení fasi'aémbá kentááfimbo wérain-aaí wéisaawe. ¹¹ Méraundasa aasiyaasi-kánáá séta Ísuni waási-'í'a úndarakemba káféra sínkamiyata puwónaumno súndasa pósa kesáá méraundawini áwáuma Ísu póna kentáá súma tai'áinda-sufimba méraiye-aaí wéisaawe. ¹² Ásé-aaí simátimundasa sáwita uwásinkesa sínkamiyata puwóna-ampata kúndasa mindásafe'a ásé-aaí isé'a aúí'a úmai méraan-ampa'a wégowe.

¹³ Naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Manikón-aaisafe'a simankúnkúmba é'a pó'a wenáái wésimatimune

siyáintemba Manikón-aaisafeta simankúnkumba éta wésimatimune. ¹⁴ Fasi'aénkó Ísuba pukómpinkemba iyáfasinankarawai Ísunte'a kááisasinkenasa púwóndafinkenta iyáfasinkenasa kentááwé kembiwiyé si'maisa wenaúrunkata sinkáiniye. ¹⁵ Kisausa wémaundasa sáwíta uwásínkáámbanifo túwa'nai eta ímba ifátuwaunasasa fi'o-fi'on-kwaasi Manikó úwoimo túwa'nai in-áái isésa sáwífa'nanka Manikómpá'a súwi símae iyésa wenáwí'a óraa'a úmae wéiyowe.

Manikóni fasi'aénkáatáámó méraunda-aai.

¹⁶ Mináái imáyáa úndasa ímba suwesaraín-iyé séta ifátukaumne. Kentáá súma sáwí'a úmae iyísana Manikó kentáási imáyáa aúíta wéuwasinkaiye. ¹⁷ Kentááfá'ó wérain-umbai-tantaatafeta séta kári'-umbai-tantaa'a wááu wéraiye súnanasa ánaaemba minúbáifinkembá fi'oran-kawe-tantaa'a iyáákaimba waé'wae'lo índa-kawe-tantaa'a paapé íniye. ¹⁸ Mindásafeta marapá'ó awánáúnda-tantaa'a ímba óraa'-imayaasa éta wiyómpa'ó ímbo awánáúnda-tantaatafeta imáyáa úmae wéiyune. Awánáúnda-tantaa'a wááu-tantaa'an-ifo wiyómpa'a ímbo awánáúnda-tantaa'a waé'wae'a íniye. Mindásafeta umbai-tántáátáféta séta sáwísamban-iyé sune.

5

¹ Kentáásúma wááu-nankaanta isatá misúwawaa'warata marapátá méta maarán-áái sune. Maankwááu-námbá tawisínata Manikómó wiyómpa'ó úmakain-daumpata ménaumne. Mindámbá waási ímbo úmakaan-damban-ifo Manikó wení imáyáfinkemba úmakaimba waé'wae'lo índa-namba mindá wiyómpa'ó méraanda-suwawaa'an-iyé. ² Marapá'ó méraundasa óraa'-imayaa éta wiyómpa'ó méraanda-suwawaata simínkwaesa séta ³ maarán-áái ínta séta puwéta súwawaa'-iyainkaanta úmais méraumne ímba súmpo maarán-áái séta wiyómpa'ó méraanda-suwawaata naankáántá ónaesa sune. ⁴ Kentáá súma wááu-nankaamba isatá méraundasa umbai-tántá'ó wéraintafeta óraa'-imayaa éta marapáké-súwawaataamo túwáanda-aai ímba séta wiyómpa'ó méraanda-suwawaata máénda-aaisa sune. Miyásáámó ondá marapáké-súwawaakaanta faú'wínata maé'maeta ónaumne. ⁵ Miyásáámó ondasáfénasa Manikó kentáá to'mayaa éna wení Ufaen-ámútámbá ai'marówana kentáásirumpimba kumbéraisata mindásafeta to'mayaa uwásínkarainta miyá íniyesa sune.

⁶ Manikó wení ámútamba ai'marówana kentáásirumpinta kumbérintafeta kentáási imáyáa fasi'ámais méraumne. Marapá'ó méraundasa Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyeta ímba wiyómpakaan'ia úmais méraumne. ⁷ Káféta marapá'ó méraundasa wenane'á ímba awánéta wenáísafeta simankúnkumba éta ⁸ kentáási imáyáasa fasi'éta puwétaamo wiyómpa'ó Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyé'lo métaara aamoí úsino. ⁹ Maanká'ó méraundasaawe wiyómpa'ó íméraundasaawe Manikómbó arááimo taini'a

ónae súndasa póna aamoisá uwásínkainiye. ¹⁰ Seyaafá'nánkátá Ísu Káráisitín-aúrunka'a méraananasa kesáámó méraundawini áwáusafena sísai ena marapá'ó méraamba kawé'ó owí kawé'-mékámbá tíména sáwí'ó owí sáwí-meyambo tímínda póta wembó arááimo wétaini'a ónaesa sune.

Ísuwe kááísamaimo méraundasa aú'ia úmaisamoo méraunda-aai.

¹¹ Fasi'aénkó méraundawini áwáuma sísai índasafeta wentáféna sáa'a wéisata wempá'á tíwae séta waásisa wétafisune. Manikó méraundawini áwáusa suwánaisa'a kembiwisé'lo méraundawini áwáusa suwánaamba kawé'á wéiyé sune. ¹² Kentáá súwí'a ímba maimaé wéiyumpo méraundawini áwáusafe'la aamoí iyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Aamoí é'a kentáásáfésamo sáwí-aaimo sen-kwáási táái kanaa'á anondá simátimiyantafeta méraundawini áwáusa wésimatimune. Minkwáási paákátúwawaa'-aantemba tuwánésa kawé'-wáásín-owe sésa tírumpin-imáyáa ímba awáresa kawé'-wáásín-owe wésewe. ¹³ Tuwímbai kentáásáfésa uwó'ia wéowe sewatá kanaán-iyé séta Manikóntáféta imáyáa éta miyásá únasasa tuwímbai kentáásáfésa kawé'-imáyáawará'-wáásín-owe sewatá kanaán-iyé séta kembiwísáféta imáyáa éta miyásá wéune. ¹⁴ Seyaafá'nánká sáwí'ó ombá mimbéyámbá maesa púwófo séna Ísu Káráisití mimbóráwígó kentáásáfénawe séna pukáimba póta Káráisití

arumbó simíwaini kísau aantenta wémaumne. ¹⁵ Seyaafá'nánkátá sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafena Ísu Káráisití pukáimba póta

kentáá sirááimo táínda-i'ia ímba éta wembó arááimo táínda-i'ia éta méraano. Miyámó ondasáfénasa kentáásáfénawe séna puwúwana Manikó iyáfasinankaraiye.

¹⁶ Ááema marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma arááiwaeta tuwímbaisafeta kawel-wáásín-owe séta tuwímbaisafeta sáwí-waasin-owe siyáumpo káfé'a ímba miyásá séta ááema marapá'ó méraan-kwaasiti áwáuma arááiwakaunda Káráísitintafeta úwoi-waasin-ye siyáundasa káfé'a ímba miyásá sune. ¹⁷ Mindásafeta Ísu Káráísitiye'lo kááísamaimo méraundasa aúí'a úmaisa méta ááemo uráundanten-imayaa ímba éta káfé'a aú-imayaa úmaisa méraano. ¹⁸ Manikó miyá wéifo ááema Manikóni namuro-wáásiyáámbá úmaisa méraawanana Manikó kesí waási-i'a íwae séna Ísu Káráísitimba ai'marówana kentáásáfénawe séna kumpuwúwana wení waási-i'a uwásinkenasa séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata minkísáúsá wémaumne. ¹⁹ Minááigóni áwáuma maarán-ije. Ísu Káráísiti seyaafá'-wáásísáfénasa imáyáa éna pukáimba mindásafena Manikó imáyáa éna waásimo sáwí'lo ombá ímba aafimbá wémaitinkeifo wení waási-i'a uwátinkena kentáásáfénawe séna kesí waási-i'a íwae-aai kosimátíméro séna si'mákaisata wésimatimune.

²⁰ Kesáá Ísu Káráísitini aantá-waasisa únanasa simásímísata kembiwísá wésimatimune. Manikó kembiwísáféna óraaka siyáísata siyáin-aaisa wésimatimune. Káráísiti pukáintafena Manikóni namuro-wáásiyáámbá uráampinkemba wení waási-i'a wéuwatinkaifo wenááisafe'a ewé seró. ²¹ Ísu Káráísitimpimba sáwí'lo í-áái ímba wérowana Manikó kesáámó sáwí'lo únda-aai wembá ámakaiye. Káráísitiye'a kááísamai méta Manikón-aúranka'a arupise ondasáfénasa Manikó miyá úwana Káráísiti kesáámó sáwí'lo únda-aai maimaéna mindánankwara'a pukáimba póna Manikó wení namuro-wáásiyááni'a uráundawi wení waási-i'a wéuwasinkaiye.

6

¹ Manikóe'a taankarotámai méta kísau wémaeta óraaka simátimé séta Manikó úwoi wétuwa'nai-ifo ímba úwoi mé'a wembó arááimo tainí'a oro sune. ² Naaófá'á Manikón-aai aúfáifimba Manikómó siyáin-aai agaimaréna séna úwoi túwa'nai uráunda-kanaa kentáái isé'a sáwí'lo urómpinkembo tíkaunda-kanaa túwa'nai uráumne

Manikó siyáíye agaimaréna siyáimba mindásafe'a isáaro. Káfé'a Manikó úwoi túwa'nai in-kanaa éna sáwí'lo uráampinkemba tiyáin-kanaa ímbá pó'a ímba úwoi mé'a wembó arááimo tainí'a oro.

³ Kentáási kisaugomba awánésa sáwí-amba arááiwáéfo séta kawel-kísáú aantembo maúndasa pósa ímba érai'a sésa sáwí-kísau máéwe wésewe. ⁴ Seyaafá'-kísáúúmó maúndasafeta séta suwánésasa érai'a Manikóni kísau-waasin-owe síwae séta minkísáú wémaeta méraumne. Umbai-tántáá'ó kentááfá'lo tisasamó sí'lo índa-i'lo uwásinkesasa sáwí'lo uwásinkáanta ímba ífátuweta fasi'ámaisa méraumne. ⁵ Manikóni kísaua maúndarakemba sinkambai ándáfa'lo mósinkesasaamo úkúresamo sáwí-aai simásinkesa miyámó ontá óraa-kísau maéta nó'waamba ímba súsá waúnda úwoi kísau maéta saáimo taintá ímba ífátuwaunda fasi'ámaisa méraumne. ⁶ Kentáásáfésa Manikóni kísau-waasin-owe siyantafeta kawel-kísáú aantemba maéta kawel-imáyáa éta faru úmaisa méta kawel'a uwátinkauanana Manikóni Ufaen-ámútánkó keséta méraisata érai'a miwí-imáyáa éta ⁷ érai'-aai simátimunanasa Manikó fasi'aémbá símísata miyán-kísáú maéta Manikón-aúranka'a arupise úndasa mindá wenónkáámbá faféryaunaanasa sáwí-aai go kentááfímbá ímba

tisatá Manikón-aúranka'a arupise úndasa mindá paroiyáámbá uwásoketa umbai-tántáá'lo kempátáámó tintá wéyaakaumne. ⁸ Tuwímbai kentáá súwí'a mósá marááwasa tuwímbai kentáá súwí'a símai sáwí'lo owané tuwímbai kawel-ááísá simásíméwasa tuwímbai sáwí-aaisa simásíméwasa érai'-aaimo simátimundasafesasa tuwímbai kentáásáfésa karo'á sewé sewasá ⁹ tuwímbai kawel-úmai suwánésasa karo'á sésa úwoi-waasin-owe sewasá tuwímbai kentáásáfésamo puwónaesá owémó sembá ímba puwúndasa úwoisa súnaraumpo suwánaaro. Manikó arupísesa uwásinkáimba ímba sinkamisata wépuwune. ¹⁰ Sáwífa-tantaako kentáásirumba umbai wétasinkainta kentáásirunko kawel'a wéíye. Kesáá óntama ímbo makáundawisa éta Manikón-aai sáwífa'-waasisa simátimunasasa kawel-úmai méraawe. Óntaiyaiwai éta Manikón-aai ta'ótokaundasafeta kawel-úmaisa méraumne.

¹¹ Kórinti-naopaken-kwaasi isáaro. Ken-imáyáa éta kentáásirumpinken-aai afora'á simátimakaundasa ¹² kembiwísáféta ímba kaoráuna'a kentáásáfé'a kaókaawe. ¹³ Kesí iyámpóimo simátimundantenkaamba simátimumpo ken-imáyáámó úndantemba kentáá-imáyáa é'a kentirumpinkén-áái simásíméro.

Maníkóni naankaantáán-únemo siyáin-ai.

¹⁴ Ísáaro. Óló tombá moórá óraa-purumakawara moórá kári-purumakawara'a ímba fátoto úmai wégara'ofó awaiya-púrúmakarái tinuwarampimbá kárá'umakaawasarai ó'á wétoye. Miyámó ontembá kembiwí Maníkón-aaisafe'a timankúnkúmbo owiyé ímbo timankúnkúmbo owiyé ímba taankarotaré'a kísau máéro. Arupise owisé Maníkón-ai taráiyauwé ímba kanaa'lá taankarotámai mésa kísau wémaawe. Sáwara kumeu'wará'lá ímba mimbóráfimbá wéraiye. ¹⁵ Ísu Káráísitiye waántáwankoe ímba mimbórá-imáyáá óyasa Maníkón-aaisafesa timankúnkúmbo owiyé ímbo timankúnkúmbo owiyé ímba mimbórá-imáyáá wéowe. ¹⁶ Maníkóni naaúmpa'a waántá-waasi mimbóráfimbá ímba méranaawe. Manikó fasi'aénkwáráwí kentáásirumpimba méraisata wení naankaantáán-úne. Mináásáféna naaófá'lá Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna Manikó séna kesí waásise mé'a miwífimbá wéne'a miwítí Manikó onasá kesí waási-i'a ónááwe

Manikó siyáiyé. ¹⁷ Mindásafena Fasi'aénkó séna úwoi-waasifinkemba tiyuwé'a moórá-aempa'a mé'a sáwí-awaugomba tínaaemba uwátimiya'a tíke'a ¹⁸ kentifo-í'a ona'lá kesáánintone kesiyáámúntoni'a ónááwe.

Fasi'aénkó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwai siyáiyé agaimaréna siyáiyé.

7

¹ Kesí waási ísáaro. Manikó kentáásáféna imáyáa éna mináái símai kááísamakaintafeta kesúrake-sawí-tantaa'e kentáási imáyáafinke-sawí-tantaa'e sínnaemba uwámeta kawé'-úmaisá méta Manikón-aúranka'a sáá'a isatá Manikóndé-i'a éta kawé'-aantenta éta miyásá onó.

Póron-arunko aamoimó uráin-ai.

² Kentáásáfé'a ímba kaórémba kentáá-imáyáá úwoin-oro. Ímba sáwí'a uwátinkaawanasasa sáwí-amba arááiwakaawe. Ímba karo'lá simátinketa miwítí óntasa mémaiyaumne. ³ Minááimó simátimunda ímba aafimbá maitinké'a sune. Ken-imáyáámó úndasa simátimeta aneka'lá miyásá úne séta úwoimo méraundasa ken-imáyáá éta púwónda-kanaa tinda úwoi ken-imáyáásá ónaumne. ⁴ Érai'a kawé'-úmai méraawe óraaka sé'a kentúwí'a mósá wémaraumne. Óraa'-umbai-tantaa'a kentááfá'ó timbá mindásafe'a ímba imáyáa é'a ken-imáyáá únana kentááigo fasi'ásínkáisana sirunkó áfáaraumai aamoí wéiye.

⁵ Tóróasi-naopa'a tuwéta Máséndóniyaa-marafa'ó tamaéwánda ímba kawé-kánáá úwata méraawanasasa seyaafá'-náópimpa'a kaentónáántón-ésa aaisambá suwaná kentáási kísausafena kentáásirunko umbai tówana ⁶ Manikó tirunkó umbaimó tain-kwáási tiráfayaiwai wesá siráfaindasafena Táításimba ai'marówana kembiwí tiyuwéna kentááfá'lá téna ⁷ maafá'ó túntafeta aamoí éta kembiwisé'ó maún-kawé'-ai simásimuntafetaawara'a aamoí ówánanasa kembiwí kentáá suwánánaemo siyáamba tasimásimenasa sáwí'ó uráantafenamo kentirunkó umbaimó taráimba tasimásimenasa kentáfésamo karo'-ááimó sen-kwáási táái anondáá simátimakaamba tasimásimenasa miyán-ááisómbó tasimásimuwata isááwánanasa kentáásirunko aamoí uráiyé.

⁸ Aúfái agai-timé'a óraaka sé'a aneka'lá ímba miyán-oro siyáunda mináúfái toráúsúwana kárika'a kentirunkó umbai tówa'a mináái isé'a mináúfái agaiyáundasafena sirumbá uwátinke'a káfé'a sirunkó ímba umbai téna ⁹ kawé'lá wéiye. Kentirunkó umbai tóntafe'a ímba aamoí é'a kentirunkó umbai tówa'a sáwí'ó ombó tinaaembo uwámakaantafe'a aamoí úne. Sáwí'ó ontáféna tirunkó umbai táino Manikó wésiye. Mindásafe'a mináúfái agai-timakaunda ímba sáwí'a uwátinkaraumne. ¹⁰ Manikó tirumbá umbai tátinkáiwai sáwí'ó ombá tinaaemba uwáméwana sáwí'ó úmaimo méraampinkemba Manikó tiyéna kawepá'lá mowétinkaisana mindásafena tirunkó ímba sáwí'ó wéifo marapá'-wáási Manikóntáfésa ímba imáyáamo owí tirunkó umbai tainká'lá sáwí'ó ombá ímba tinaaemba uwámesa úwoi sáwí'a ésa Manikóni némpa'a maé'mae'a ónááwe. ¹¹ Sáwí'ó uráantafena Manikó kentirumbá umbai tátinkaraimba pó'a kawé'ó uráamba imáyáan-oro. Kembiwífinkémbá moóráwigo sáwí'ó uráimba ímba óraaka simánke'a timakaunda-aufai isé'a sé'a arupise uwátinketa kawé'-ámbá arááiwáéno sé'a sáwí'ó uráantafe'a tigeasáfé é'a sáwí-meyambo kentópa'ó tindásafe'a táátafe é'a sé'a arupise uwátinkáanana Póromo ménamo éna súwa'nai íniiye sé'a sáwí'ó uráiwaimba ááéma sáwí-meyamba amé'a kembiwífinké-sáwí-imáyáá arupise uwátinke'a miyámó uráamba tai'áraiye-ai ísaraumne.

¹² Mináúfái agai-tímakaunda sáwí'lo uráin-kwaasigontafe'a ímba aifa'á imáyáa é'a sáwí'lo uwánkarain-ininkontafe'a ímba aifa'á imáyáa é'a miyá uráumpo Maníkón-auranka'a kentáásáfé'a óraa'-imayaa é'a kentáásáfé'a sé'a miwísáfé'ta óraa'-imayaa úne sénááwe sé'a mináúfái agai-tímakaumne. ¹³ Mináúfáimó tímakaundantembo uráamba kentáási imáyáa kawé'a uwásínkaraawe.

Táitásimba ai'marááwánanasa kempá'á koména wenarunkó umbái tówana túwa'nai úwa'a kawé'a úwana aamoí éna wenarunkó kawé'a úwana kentááfá'á téna tasimásimuwata iséta mindásafetaawara'a aamoisá úne. ¹⁴ Ááema Táitásin-auranka'a kentúma maimáe iyáunana simátimakaunda-aaí érai'-aaimo siyáundantemba Táitásimbo kentááimo simámakaunda-aaí érai'an-iyé. Táitási kembiwisé'a koména kemó kentááimo simámakaunda-aaisafena érai'-aai siyáiyé siyáimba mindásafe'a ímba sigasáfé'a úne. ¹⁵ Táitási kembiwisé'a komérowa'a wentáfé'a aamoí é'a táátafe'a é'a tinekembá tata'á é'a wenáái isé'a miyá uwaná mindásafena Táitási imáyáa éna arumbá wétimiye. ¹⁶ Kembiwísáfé sé'a seyaafá-kisáúmó ésa kawé'a ónááwe súnana sirunkó kawé'a wéiye.

8

Fasi'aénkóní waásimo túwa'nai uráan-aaí.

¹ Kesí waásisono. Máséndóniyaa-marafa'lo naaó'-nao'lo méraawi Maníkóní waási wemó túwa'nai

in-aaí simátimenaumpo isáaro. ² Óraa'-umbai-tantaa'a miwífá'á téna tafisisasá ímba ifátuwesa Maníkóntáféna tirunkó kawé'a úmae iyísasa miwí kesáféa óntaiyain-kwaasi méraantafesa ímba imáyáamo ombá Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waási méraawisafesa imáyáa ésa kári'-ontamo makáampinkemba sáwífa-tantaa'a túwaandu úmai túwa'nai uráawe. ³ Érai'-aai simátimune. Miwí sésa maarán-tántáá'á kanaa'á timénaumpo fi'omba túwaandu úmai timénae sésa miwítí imáyáafinkemba miyá ésa sáwífa'a tímakaawe. ⁴ Kentáásáfésa óraaka símae iyésa sésa Yúndiyaa-marafa'lo Fasi'aénkóní waási méraaai timénae sétaamo únda aamoí úne siyáawe. ⁵ Imáyáa aantembo únda-tantaa'-aantemba ímba tímakaafó fi'o-fi'on-tantaakwara'a timésa aifa'á Fasi'aénkóntáfésa sésa ení waási-i'a éta ení kisausa wémaumne siyésa Maníkón-ímáyáafinkembá kentáásáfésa sésa Maníkóní kisau simásimiyata kembiwisé'a méraano sésa ⁶ maanká'á Máséndóniyaa-marafa'lo méraawi miyán-áái siyáamba póta Táitásimba simáméta séta Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waási túwa'nai iyan-kisau Kórinti-naopa'a ko-ómbare tauweré kuré túwa'nai inasá túwaandu iyana tai'áino Táitásimba simámakaumne. ⁷ Fi'o-fi'on-kisau kawé'-úmai maé'a Maníkón-aaisafe'a fasi'ámai tímankúkumba é'a wenáái kawé'-úmai simátimé'a wenááigoni áwáama kawé'-úmai isé'a aaweyáá é'a túwa'nai e'a kentirumbá simé'a miyámó on-kwáási ontáféta simátimé séta Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waásimo méraawi túwa'nai iyamba kawé'-úmai tíménááwe sune.

⁸ Maanká'á Máséndóniyaa-marafakewi Yúndiyaa-marafa'a Fasi'aénkóní waásimo méraawisafesa imáyáa ésa kawé'-úmai tímakaan-aaí tíménda miyán-oro ímba sumpo tíménáá ina tíménááo sé'a kentirunkómbá tsái úmai isáúmne. ⁹ Kentáási Fasi'aénkó Ísu Karáisiti úwoi túwa'nai ímbá isaraawe. Wiyómpa'a fi'oran-kawé'a úmai ména kembiwísáféna imáyáa éna wiyómpa'a tuwéna kawé'-úmimo méraiyantafena úwoi-waasiyaan-úmai marapá'á kumbaé'éimbaníye.

¹⁰ Kesí imáyáafinkemba sumpo isáaro. Ááema Maníkóní waásifinkemba kembiwí aifa sé'a túwaandu úmai tíménae sé'a ómbare'a moórá-aatai maisukááfo káfé'a minkísáú tai'ásuwaaro. ¹¹ Ááema aamoí é'a to'mayaa é'a káfé'a miyá é'a sáwífa-tantaa'lo makéwi sáwífa'a maráiyasa kári'lo makéwi miyáumai maráiyasa miyá iyana tai'áino. ¹² Sáwífa-tantaa'lo máréne kári'lo máréne Maníkó tuwánáinifo tíménaemo siyan-póta sáwífa-tantaapinkemba sáwífa'a maré'a káripinkemba kári'a maré'lo tímíyamba Maníkó awánéna kanaán-iyé síníye.

¹³ Túwa'nai iyamba ímba seyaafá'lo túwémbe kesáfé'a wémare'a oro. ¹⁴ Énifo káfé'a makáan-tantaa'lo wéraintafe'a mimpinkembá tímé'a ánaaembo ímbo makémbe miwí kembá túwa'nai iya'a awaiyarí'a ónááwe. ¹⁵ Miyáumai naaófá'á Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna moórá-tonkon-awí'a máána mintóntáféna séna tóntáféna séna sáwífa'a tú'maimo nowí tímú'a fówasa ímba aráá'a márówasa kári'a tú'maimo nowí tímú'a fówana ímba táái taráiyé

agaimaréna siyáiyé. Miyáumai káfé'lo makén-tantaatafe'a mimpínkémbá timé'a ánaaembo ímbo maráiyamba miwí kembá túwa'nai ónááwe.

Táitási Kórinti-naopa'o kuráin-ai.

¹⁶ Manikó Táitásimba imáyáa ámisana kemó túwa'nai úndantemba wewará'á túwa'nai ónae sisatá mindásafe'a Manikómpá'á súwi sune. ¹⁷ Táitásimba simáméta séta kotúwa'nai inasá Yúndiyaa-marafaken-kwaasimo túwa'nai íyantafesa tuwímbai-tantaa'a túwaandu úmai maránááwe súndasafenasa aamoí éna wení imáyáafinkenkwara'a séna aneká'á miwísé'a koménaumne Táitási siyáiyé. ¹⁸ Táitásimbo ai'maráandara'a moórá-waasiwara'a ai'maráanana wesé'a wíniye. Wemá ásé-ai simátíma'mae nísasa naaó'-naokemba Fasi'aénkóni waási wenáwí'lo mósá marááwi wemá Táitásiye'a wíniye. ¹⁹ Fasi'aénkóni waási naaó'-naokemba wembá iyáfasinankesa sésa esé'a minkísáú mauwó sewaná keséta wénena túwa'nai únda-kisusa máisasa kentáási kisaugomba awánésa sésa tómbá ímbo makáan-kwaasi túwa'nai owe sésa Fasi'aénkón-áwi'a mósá wémaraawe.

²⁰ Minkísáúmó maúndasa sáwí'an-owe sefó séta ²¹ Fasi'aénkón-aúranka'e waási túranka'e minkísáú kawé'á ónae séta naaó'-nao'a wéneta túwaandu úmáráán-ontantomba maimaéta ímbo makáan-kwaasimo túwa'nai ondasáféta úne.

²² Minkáé'nárimo ti'maráandarata moóráwígonkwara'a ai'maráanana wéna kaumbosé kóinda wembá sáwífa-kanáa áisai úmai awánánae súndasa túwa'nai in-kwáásigó isatá awánarumne. Kemiwí kawé'lo on-áái iséna póna kotúwa'nai ónae siyáiyé. ²³ Táitásin-ai súnnda kesé'a taankarótámai ména túwa'nai índasafena kesé'a kísau wémaiye. Wesé'lo wíyan-kwaasi-taaimo súnnda minkísáú maíyantafesa naaó'-naokemba Fasi'aénkóni waási kerái iyáfasintinkaraayasarai Ísu Káráisitín-awi'a mósá wémaraaye. ²⁴ Mindárau kempá'á koméraiya'a tirumba tíméro. Kentúmo maimaé iyúndasafesamo sésa érai'a kawé'úmai méraawe sésa ánaaemba naaó'-nao'a Fasi'aénkóni waási kosimátíma'mae níyasa kentáái isánááwe.

9

Fasi'aénkóni waási túwa'nai ónaemo siyáan-ai.

¹ Tuwímbai-tantaa'o túwaandu úmáimo Yúndiyaa-marafa'lo Fasi'aénkóni waásimo tímíyan-ai é'lo ísaraantafe'a maanáúfáímbá ímbo ayáatáaka'a simátimenaumne. ² Túwa'nai ónaemo siyáan-ai ísaraumne. Máséndóniyaa-marafaken-kwaasi kentááimo simátimewanda kentúma maimaé iyé'a kemiwísé sé'a Ákáyaa-marafaken-kwaasi minkísáú wéto'mayaan-esa moórá-aatai maisukáawe séwánasa isésa sésa kesááwará'á túwa'nai ónae sésa tuwímbai-tantaa'a túwaandu uráawe. ³ Kentúma maimaé iyéta séta minkísáú to'mayaa úmakaawesa súnnda-ai úwoi-aain-iyé sefó séta kaumboráú ti'maráanasas kempá'á kónááwe. Kemó siyáúndantemba to'mayaa úmaraiyantafeta minkáúmboráú ti'maráanasasas kotúwa'nai ónááwe. ⁴ Ánaaemba kempá'á konasá Máséndóniyaa-marafakembo tuwímbai kesé'lo wésamo ésa ímbo to'mayaa úmakembo kotuwánaiyamba tigeasáfé'a íya'a to'mayaa úmakaawemo siyáúnda-aaisafe'a tigeasáfé'a ónaumne. ⁵ Mindásafe'a imáyáa é'a mindárausafe'a óraaka simátime sé'a kemó ímbo kuráandara'a miwífá'á koméwasa simáimo fasi'amakaantemba tuwímbai-tantaa'a túwaandu úmáráaro simátímakaumne. Ánaaemba kempá'á kona'á kentí imáyáafinkembo túwaandu úmárémba úwoi maisiménááfo ímbo tísai ónaumne.

⁶ Maarán-áái imáyáan-oro. Kísau ombá moórá kári-kisau úmaka kári-tomba fáká'-naawasá moórá óraa-kisau úmaka óraa-tomba wéfaka'-naawe. Miyáumaimo tímémba ánaaemba miyáráán-úmai maenááwe. ⁷ Miyáumai moórá-mora-waasimo tímíyan-tantaatafe'a imáyáa uré'a miyáumai tíméro. Ímbo tíménae-imayaa é'a tíméfainifo. Óraa'-aaimo simásímakaine sé'a tíméfainifo. Imáyáa úmai kawé'-uré'a tíméro. Timíyantafesamo aamoimó iyawi miwí Manikó aamoí uwátinkáífo tímíyantafe'a aamoín-oro. ⁸ Manikó kanaa'á áfááraumai kawé'lo uwátinkáimba seyaafá-tántátátáfé'a kawé'-úmai mé'a fí'ofí'on-

kawé-kisau maíyantafena Manikó áfááraumai kawé'a uwátinkáífo miyán-káwé-kísáú kanaa'á maenááwe. ⁹ Mindásafena naaó'fá'á Manikón-ai aúfáímba agaimaréna séna ímbo makáawi túwa'nai esamo tímátuwaawi miwítí kawé-kísáú waé'wae'a íniye agaimaréna siyáiyé.

¹⁰ Manikó seyaafá'ánaúntumbá tímísasa maiyása wégisau-fuwandaawe. Manikó minánaúntúnkombá óraa'ta úmáráísasa wéfaka'naawe. Miyáumai Manikó kawé'á uwátinkaina'ta túwa'nai íyana mimpínkémbá kawé-kísáú óraa'ta paapé íníye. ¹¹ Manikó kawé'á uwátinkaina'ta aasiyaasi kanaa'á túwa'nai íyasa simiyataamo tíménda-tantaatafesa Manikómpá'á súwi sénááwe. ¹² Miyáumaimo túwa'nai iyamba Fasi'aenkóni waási ímbo makááwi túwa'nai íyana sáwífa'-waasi tirunkó kawé'á inasa Manikómpá'á súwi símae iyónááwe. ¹³ Kembiwisáfésa sésa Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'e sésa fasi'ámai imáyáa ésa pósa súwa'nai uráawe sésa Manikón-áwí'a mósá marésa miwíyé seyaafá'-wáásiyé úwoi timíyantafesa Manikón-áwí'a mósá marésa ¹⁴ Manikómó kembiwí óraa'o túwa'nai intáfesa kembiwisáfésa imáyáa ésa túwa'nai esa Manikómpá'á inái sénááwe. ¹⁵ Manikó seyaafá'-wáásísá fi'oran-kawé'a uwásínkáisata póta wenáwíta mósá wémaraumne.

10

Póro wení kúsausafenamo simátímakain-ai.

¹ Kempínkémbá tuwímbai kentáfésa sésa Póro keséta taména faru úmai aai siyáifo némpa'lo méraínka'ta fasi'aén-áái simásimíye wésewe. Ísu Káráisití marapá'ó méronka'ta faru úmai ména ímbo aaisambó siyáintafe'a imáyáa é'a óraaka simátimune. ² Kempá'ó kondá ímbo óraaka sénae sumpo imáyáa é'a kempínkémbá tuwímbai kentáásáfésa karo'á sésa marará'-wáásítí áwáuma wéaraaiwaewemo sentáfé'á óraaka simátimenaumpo káráwiyoro. ³ Marapá'ó méraundasa namuro-wáási iyáákanae sésamo tiyáántemba ímbo miyá éta marapá'-sáwí-tántáá'á iyáákanae séta Manikóni kúsaua wémaumne. ⁴ Taané paroiyé úmakesamo tiyé'a iyáákanae sésamo ontembá ímbo miyá éta Manikó fasi'aémbá símakaisata fi'o-fi'o-sawi-fasi'aenta wéiyakaumne. ⁵ Kentáá saáisafesa karo'-áaiyémo sewí tááigomba kesááigosa wéiyakaiye. Tuwímbai miwí túwí'a mósá marésa Manikón-ai isáafo sésa símai aambá fáí'maraawata aambó fáí'maraan-ai iyááketa kentáási imáyáago Ísu Káráisitín-ai isáínkwae símaeta wéiyune. ⁶ Kentáá saái isáíwae séta timu'maréta mérauna'ta miyá iyata tuwánéta kentáá saái ímbo isááwi sáwí-meyamba tíménaumne.

⁷ Kembiwímó méraawini áwáuma imáyáan-oro. Kempínkémbá tuwímbai sésa érai'ta Ísu Káráisitini waásisa úne sentembá kesááwará'á Ísu Káráisitini waásisa úmpo mindásafe'a imáyáan-oro. ⁸ Manikó fasi'aémbá siménasa kembiwí ímbo sáwíta uwátinkanaumpo kentí imáyáa fasi'átínkáándasafenasa mifási'áéntá símakaiye. Mifási'áémbó símakaimbo simátíma'mae iyúnda-ai mindá érai'-aai isatá póta mifási'áémbó símakaimbo simátíma'mae iyúnda mindásafeta ímbo sigaesáféta úne. ⁹ Aúfáimo agai-tímúnda ímbo maarán-imáyáa é'a inkáísóro sénasa maanáúfái agaimái simíye sefó-imáyáa é'a agáúmne. ¹⁰ Tuwímbai kentáfésa sésa aúfáifimba fasi'aén-áái simásimenasa ááema keséta taména amoisáén-kwáási ména úwoi-aaisa simásimíkaie sewí ¹¹ miwí maarán-áái imáyáan-oro. Némpa'ta méraunda póta aúfáifimbo simátimunda-ai kempá'ó wéta mimbórá-áái póta kosimátimenaumne.

¹² Kentáfésa miyán-ááímó sewí miwí túwí'a mósá marésa óraa'-waasisa úne se-watá ímbo mimbórá'-wáásiyáántá éta miwímó méraawini áwáuma awánéta kesáá méraundawini áwáusa ímbo tuwinéta séta kawé'-úmáisa méraumne. Sáwí'a úmáisa méraumne séta ínta tuwinánaumne. Miwí moórá-mora-waasimo méraawini áwáu tuwánésa miwítí imáyáafinkemba sésa méraundawini áwáusa kawé'an-íye wésewe. Miyámó ombá sáwí-imáyáafinkemba wéowe. ¹³ Kembiwífimba Manikómó símakainda-kisau-ai sénauumpo ímbo símakainda-ai ínta sénauumne. ¹⁴ Kembiwímó méraapa'ta Manikó ímbo aambá faiyéna úwoi kesáái kosimátíméro simásimakaisata úwoisa Ísu Káráisitini ásé-ai kosimátímakaumne. Miyámó uráunda Manikó ímbo aambá fáikaisata úwoisa kosimátímakaumne. ¹⁵ Manikómó aambó fáisinkarain-kisausafeta fi'on-kwaasimo maiyáan-kisausafeta kesáá maiyáumne ímbo séta kentáá súsá maimaé iyúne. Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkumba é'o fasi'ámai imáyáamo úmae iyiyamba timu'maréta méraumpo miyámó iyata áfááraumáisa túwa'nai ónaumne. ¹⁶ Miyámó iyata kanaám-póta tiyuwéta fi'o-fi'om-barafa'ta Ísu Káráisitín-ai simátíma'maeta nónaumne. Fí'owimo Ísu Káráisitín-ai simátímaken-aempa'ta ímbo kométa karo séta kesáá simátímakaumne séta kentáá súsá maimaé iyónaumne.

¹⁷ Naaófá'á Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna miwítí kúsausafesa ímbo túwí'o mósá maráiyamba Fasi'aenkóni kúsausafesa wenáwí'a mósá máráaro

agaimaréna siyáiyé. ¹⁸ Waási kesáfésa kawé¹-wáási únemo sembá Maníkón-aúranka¹a ímba kawé¹-wáásín-oyo Fasi¹aénkó kawé¹-wáásín-owemo siwái mindá Maníkón-aúranka¹a kawé¹-wáásín-owe.

11

Karo¹-áántá-wáási táái.

¹ Kesúma maimaé iyé¹a kári¹-aaimo sendá ímba aambá fáisinkaiya¹a úwoi senó.

² Kembiwí

sáwí-amba arááiwaéfo sénamo Maníkó káráwiyaintemba miyáumai kenká¹a káráwiyaumne. Kawé¹-ínáá¹arúmó moórá-waasionka¹o simáráantemba miyáumai kembá tí¹mae¹a Ísu Káráisitimp¹a mátínkáana¹a wesé¹a ménaawe súné. ³ Naaófá¹a iyaankafayaankó moórá-ininkon-awi¹a Ífimba karo¹a simánkowane minááísáféna érai¹e siyáiyé. Miyáumai tuwímbai kentí imáyáa sáwí¹a uwátinkaiya¹a Ísu Káráisitintafe¹a fasi¹amai imáyáamo ombá ifátúwáafaiye sé¹a mindásafe¹a óraa¹-imayaa úné. ⁴ Ááema afora¹a Ísu Káráisitín-aai kosimátimewana¹a isówana Maníkóní ámutanko kesé¹a mérowasa tuwímbai kempá¹a wésa Ísu Káráisitín-aagomba kaentaén-áái simátimesa Maníkóní ámutankontafesa karo¹-áái simátímúwa¹a aamoi é¹a minámbá arááiwaenaé siyáawe.

⁵ Minkwáásísáfé¹a karo sé¹a Maníkóní aantá-waasi pósa óraa¹-waasin-owe sembánifo minkwáási kembá ímba iyáákaraawe. ⁶ Aaimó wésimatimunanamó sóiko umbaimó wétaimba mindá ímba óraa¹-tantaa¹an-ifo Maníkón-aagioni áwáuma kawé¹-úmai ísaraunda mindá óraa¹-tantaa¹an-iyé. Sáwifa-kanaa érai¹-aai seyaafá simátimewana¹a ísaraawe.

⁷ Maníkón-aaimo simátimewanda méyámbá ímba maiyé¹a simátímakaumne. Miyámó ówánda kentúwí¹a maimaé iyé¹a kesúwí¹a sáwísankaamba uráumne. Miyámó uráundasafe¹a kentáfé sáwí¹a uráiyé subbánifo ímba sáwí¹a uráumne. ⁸ Kempímbá Maníkóní kisaumo maéwánda Maníkóní waási fi¹o-fi¹on-daopakewi súwa¹nai esa tuwímbai-tantaa¹a simúwa¹a kempímbá kísau maiyáumne. Miwí sésa ánaemba kentáá simíniye ímba sunkákémbá úwoi miwí tuwímbai-tantaa¹a simúwa¹a kembiwífímbá kísau maiyáumne. ⁹ Kesé¹o komaéwánda kesí óntamba tai¹owa¹a súwa¹nai oró ímba séwánda méraawanasa Máséndóniyaa-marafakemba tuwímbai Maníkóní waási tésa ímba makáawanda-tantaa¹a másúwa¹nai uráawe. Minká¹ó uráudentemba ánaemba miyámó ondá umbai-tántáá¹a timúnafo sé¹a súwa¹nai oró ímba sénaumne. ¹⁰ Ísu Káráisitini érai¹-aaimo simátimundawi úndantemba Maníkón-aai simátímakaundarakemba kembiwí Ákáyaa-marafaken-kwaasifinkemba óntamba ímba maiyáumne-aai símae iyónasa minááísáfésa karo¹-ááín-iyé ímba sénááwe. ¹¹ Miyámó únda sirumbá timú ina wétimuno. Sirumbá é¹o timúnda Maníkó wésuwanaíye.

¹² Maníkóní aantá-waasi owémó kemó sen-kwáási miwí túma maimaé iyésa sésa Póromo Maníkóní kísau maénamo kempákémbó óntambo mántemba miyásá úné sefó sé¹a kempákémbá óntamba ímba maé¹a miyá ónaumne. ¹³ Miwí mérowana Maníkó kesí aantá-waasin-owe ímba séna tí¹mákaiye. Ísu Káráisitini kísau-waasisa úné karo¹a sésa wení kísau máumne wéséwe. ¹⁴ Miyán-kísáúmó maémba ímba sáa¹a wéíye. Waántáwanko wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasigoni sáraamba wéíye. ¹⁵ Wení kísau-waasi wémó íntembá ésa arupíse-waasiyaamba ésa waé¹mai karo¹a wéséwe. Mindásafena ímba sáa¹a wéífo kembiwí ímba táá¹a íno. Miwítí sáwí-kisaurakemba sáwí-meyamba maénááwe.

Ísuni kisaumo maúndarakemba umbai-tántáá¹a kempímbó tiyáin-aai.

¹⁶ Maarán-áái aneká¹o súnda kentáfé¹a sáwí-imayaawara¹-waasi iyé-áái ímba seró. Énifo miyámó sé¹o é¹a ímba a¹ao sé¹a siyuwáiyá¹a káríka¹a kesúma maimaé iyóno. ¹⁷ Kesúmo maimaé iyúnda Fasi¹aénkó siyáintemba ímba é¹a sáwí-imayaafinkeni¹a úné. ¹⁸ Sáwifa¹-waasi marapákén-tántáátáfésa imáyáa ésa miwí túma maimaé wéíyofó kewará¹a kesú maimaé iyónaumne. ¹⁹ Kembiwí kesáfé¹a karo sé¹a kawé¹-imáyáawará¹-wáásísá únemo sembá sáwí-imayaawara¹-waasisafe¹a kanaán-iyé sé¹a aamoi wéowe. ²⁰ Tuwímbai kesé¹a komésa kentí imáyáa tafisewa¹a sentembá owasá kentí óntamba karo¹a simátinkesa wénesa kentúwí¹a símai sáwí¹a ésa sáwí-aai simátinkesa miyámó ombá ímba a¹ao sembá kanaán-iyé wéséwe. ²¹ Sáwí¹o uwátínkáantemba kesé¹a kométa kesá¹a ímba kanaa¹a miyásá uwátínkaraumpo sirunkó sáwí¹a isa¹a mináái súné.

Tuwímbai miwí túmo maimaé iyóntemba ímba sáa'a ína'a miyáumai kesú maimaé iyónaumne. Miyámó ondá sáwí-imayaawara'-waasiyaamba ónaumne. ²² Miwí túmo maimaé iyówi sésa ípúru-aaifinkemba sùne sewa'á kewará'á minááífínkémbó súndawi úne. Miwí sésa Ísarerin-andafaken-kwaasi úne sewa'á kewará'á minándáfákén-kwáásí úne. Miwí sésa Ébaramun-aisaafitantambo uráundawi úne sewa'á kewará'á miyáumai wenaísaafitantambo uráundawi úne. ²³ Miwí sésa Ísu Káráisitini kísau-waasi úne sewa'á kewará'á miyáumai Ísu Káráisitini kísau-waasi é'a miwí wéiyaakaumne. Miyán-ááímó súnda sáwí-imayaawarawiyaamba sùne-imayaa é'a Ísu Káráisitini kísau wémaunda óraa-kísau wémae'a miwítí kísau wéiyaakaumne. Maníkón-aaímo simátimundarakemba ándáfa'o sínkáamba sáwífa'-i'an-ifo miwímó ándáfa'o tínkáamba ímba sáwífa'-an-iyé. Sáwífa'-i'a sínkááwa'a púwóraantambo úndanifo úwoi súnaraumne. Miyán-tántáá'á kempá'á sáwífa'-i'a tiyáifo miwífá'á ímba sáwífa'-i'a tiyáiyé. ²⁴ Ísu Káráisitini kísau moaúndarakemba Yúnda-waasi séfataase-ika'a áwíyandasambo súwiyonku'-nomba sáwífa'-i'a 39-i'a súwiyonku'-naraawe. ²⁵ Ísu Káráisitini kísau moaúndarakemba Rómu-kamani-waasi kaumbo-iká'á kunánaantamba sínkankaawe. Moórá-kanaa kentáfésa puwínkwaé sésa óntantamba sínkamuwa'a marapá'á tanaa-farúumne. Kaumbo-iká'á nompín-táómpimba nówánana mindómpín-táómba kúwáferombanifo kemá úwoi súnaraumne. Moórá-ika'a miyáumai nompín-táómba kúwáferowa'a mindómpimbá ayáátáák'a moórá-no'waane moórá-wawaiye mé'a ímbo puwówánda úwoi méraumne. ²⁶ Ísu Káráisitini kísau moaúnda fí'o-fí'om-barafa'o núnda piri'-nónkó maé'máéraantamba isa'á aampa'á umén-kwáásí sínkamoraantamba owa'á kesí waásí Yúnda-waasi sínkamoraantamba owa'á fí'onkaa-waasiwara'a miyá owa'á fí'o-fí'on-ora'a-naopimpa'a núnasa sínkamoraantamba owa'á aampa'á fí'on-daopare'o kúnda sínkamoraantamba owa'á óraa'-nomp'a'o táómpimbo núnda sínkamoraantamba owa'á tuwímbai kentáfésa karo'á sésa ení waási úne sésa sínkamoraantamba owa'á miyámó ombá úwoi súnaraumne. ²⁷ Ísu Káráisitini kísau moaúnda óraa-kísau moaúnda suwesaraí isa'á minkísáú wémae'a sáwífa'-no'waamba ímba sún-kwaé'a Ísu Káráisitini kísau wémae'a sáwífa'-i'a sááiimo taímba noné tón-iyaine mé'a sáwífa'-i'a táwi'a siyáísa'a sáwí-unankwatoí uré'a méraunana ²⁸ ímba miyán-úmbái-tántáá'-aantembanifo fí'o-fí'on-daopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwíyaunda-umbai-tantaako kempá'á aasiyaasi wétiye. ²⁹ Fasi'aénkóní waásifínkembo tuwímbai ímbo fasi'ámaímo arááiwaémba sirumbá uwátínkaunana minúmbái-tántáákó kempá'á wétiye. Kawe'-ámbó arááiwaéwanamo moóráwigo tafisisasamó sáwí'o ombá sirumbá uwátínkaunana minúmbái-tántáákó kempá'á wétiye.

³⁰ Ímba moórá-amba wéraífo kesúmo maimaé iyúnda tuwímbai-tantaa'a kempá'á tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iyé sen-ááímó simátíménda ísáaro. ³¹ Maníkó kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowan-awí'a mósá ma'maé iyónaumne. Simátimunda-aaí ímba karo'-ááín-ifo Maníkó ísaraiye. Tuwímbai-tantaa'a kempá'á tisasá suwánésa sésa aamoisaén-kwáásín-iyé sen-ááímó simátíménda ísáaro. ³² Moórá-ora'a'-nao'-awí'a Támásikasifa'a méraawanana káráwíyowín-awí'a Árétási wení kísau-waasi óraa'-waasigo kentáféna simátiménda sésa áí'mae'a ándáfa'a móauwaaro súwasa mindáókoní sí'óntará'á káráwíyowasa ³³ tuwímbai súwa'nai esa kunánaan-unampimba fáitumai sí'l-afaapimba máápa'a túsúsínkesa ándára'a ta'ótokowa kuméme'a marará'á kumówánasa siyúwówa'a kóuraumne.

12

Fasi'aénkó kaainkáán-úmáimo aráásímakain-aaí.

¹ Kesúmo maimaé iyúnda miyán-ááígó ímba kentáá súwa'nai ínifo kentáfé'a Maníkóní aantá-waasin-iyé síyantafe'a kempá'ó tiyáin-tantaakon-aaímo simátíménda ísáaro. Fasi'aénkó kaainkáán-úmáimo aráásímakaimba simátíménda ísáaro. ² Ísu Káráisitini waási méraawanana Maníkó kusi'maena wíyómp'a sanaan-úrambo iyúmba kesimankóná kunáikái mütú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo Maníkó aantemba ísaraiye. Miyámó uráunda 14 aatai maisukáumne. ³ Maníkó kusi'maena wení kawe'-mápá'ó iyúmba kesimankóná kunáikái mütú'-waasiya kusíkaiyo ímba isáúmpo Maníkó aantemba ísaraiye. ⁴ Kusi'maena wení kawe'-mápá'ó mósinkowa'a mífá'-mé'a tuwímbai-tantaakon-aaí ísaraumpo simátíméndamo é'a sáwí'a ónaumpo ímba kanaa'á simátimenaumne. ⁵ Miyámó uráintafe'a kesú maimaé iyé'a kesí kúsasafe'a ímba kesú maimaé iyé'a tuwímbai-tantaa'o kempá'ó tisasamó suwánésamo sésa aamoisaén-kwáásín-iyémo sen-áásífé'e kesú maimaé wéiyune. ⁶ Kesúmo maimaé iyónae sékaa érai'-aaisafe'a kesú maimaé

iyúna'a kentáfé'a sáwí-imayaawara'-waasin-iyé ímba kanaa sewisinó. Énifo kesú ímba maimaé wéiyune. Aaimó súndarakembo kesúmo maimaé iyúndarakaa mináái isésa tuwímbai kentáfésa sésa óraa'-waasin-iyé sewisinó. Mindá ímba siráái wétaiye. Kesí kísau awáné'a simátimunda-aai isé pó'a méraundawini áwáuma suwánaawana siráái wétaiмба mindásafe'a kesú ímba maimaé iyúne.

⁷ Manikó siyówa'a fi'oran-kawe-tantaa'a sáwífa'a awánááwánana Manikó kentáféna séna wenáú maimaé iyífo séna moorá-tantaa'a sí'o í-tántáá'á súfimba faimarówana mindásafena waántawanko sáwí'a uwásínkáisana kesú ímbo maimaé iyóndasafena Manikó miyá uwásínkaraiye. ⁸ Kaumbo-ík'á Fasi'aénkó Ísu Káráisitimp'a inái sé'a maantántáá'á maisiyúwéna'a kawe'-úmai méraano séwánana ⁹ minkáúmbó-ík'á séna ímbanifo miyá uréna'a úwoi áwa'nai ondá embá kanaán-iyé. Ímbo fasi'ámaimo méraanda kesí fasi'aémbá áménana mifási'aénkó embá iyáákaina méinone símaena iyáiyé. Ísu Káráisitini fasi'aénkó kenká'á káráwiyaimba pó'a

ímbo fasi'ámaimo méraundasafe'a aamoí úne. ¹⁰ Ísu Káráisitintafe'a imáyáamo únda ímbo fasi'ámaimo méraundawe símaimo sáwí'o uwásínkááne sáwí-aaimo simásínkááne umbai-tántáá'ó wérame sáwí'o uwásínkááne miyán-tántáátáfé'a ímbo imáyáa únda aamoí é'a sé'a ímbo fasi'ámaimo méraunda Ísu Káráisiti fasi'aémbá simís'a fasi'ámai méraumne súne.

Kórinti-naoraa-waasi imáyáa arupísemo uwátínkarain-aai.

¹¹ Miyán-ááímó simátimunda kesúraamba maimaé iyé'a sáwí-imayaawara'-waasiyaamba úne. Kembiwí karo'á sé'a Manikóni aantá-waasin-owe sen-kwáási miwí kembá ímba iyáákaraawe. Kemá úwoi-waasi úndanifo miwí kembá ímba iyáákaraawe. Póro Manikóni aantá-waasi iyé-áái kembiwí karo'-ááímó sen-kwáásisáfé'a simátiméraamba ímba simátimakaafo kemá Manikóni aantá-waasi úne-aai imáyáa iyantafe'a kemp'á'ó tiyáin-tantaakon-aai maanáúfáifimbá simátimune.

¹² Manikóni aantá-waasiti kísau maarán-iyé.

Fi'oran-kawe-kísau ímbo awánaraan-kísau Manikóni fasi'aéntámbá wémaewe. Kempímbá komé'a miyán-kísáú wémae'a ímba ifá tuwááwána'a suwánaraawe. ¹³ Nóra séra kentáfé sé'a Manikóni waási fi'o-fi'on-daopaken-kwaasiya'a kawe'-úmai káráwiyenawa kentárá'á ímba miyáumai wégarawiyó sembá fi'on-daopakewiya'o káráwiyaundanten-úmai kembiwiyá'á káráwiyaumne. Fi'o-fi'on-daopa'o Manikóni waásifimbo komaéwánda miwí súwa'nai uráafo kempímbó komaéwánda súwa'nai oró-áái ímba séwándarakemba miyán-úmbái-áái ímba simátínkaraumne. Miyán-úmbái-ááímó simátínkaraunderakaa kawe'á ówána pó'a aamoí uwásínkaraawisino. Miyán-imáyáámó ombá ifátúwáaro.

¹⁴ Kae'-í'a kentópa'a kuré'a káfé'a wéto'mayaan-e'a aneká kónae sé'a úmpo kondá umbai-tántáá'á ímba timé'a kentí óntambo simíyantafena ímba wésínkaifo kentirumbó simíyantafena wésínkaifo kónaumne. Iyámpói ímba tinófoiya'a káráwiyesa wétuwa'nai-ófo tinófoi iyámpóiya'o káráwiyesa túwa'nai otemptá kemá miyá wéumpo ¹⁵ túwa'nai ondasáfé'a makáunda-tantaa'ó túwa'nai úmaimo tai'ásuwe'o óraa-kísau maé'ó miyámó ondafímbó púwóndasafe'a aamoí úne. Kesirumbá óraa'a wétimumpo kentirumbó kári'o wésímimbo mindáwara'a tai'ááfainifo imáyáa úmai kawe'án-oro.

¹⁶ Súwa'nai oro ímba séwándarakemba umbai-tántáá'á ímba tímakaunda-aaisafe'a érai'-aain-iyé seró. Kempínkémbá tuwímbai kentáfésa karo'á sésa kentáási óntamba maénae séna karo'á simásínkaraiye wésewe. ¹⁷ Nóra séra miyá uráumno. Ti'mákaundawiya kentí óntamba maimaésawa kembá másímakaa. ¹⁸ Táításimba fasi'aén-áái simámé'a ai'mákaunda mooráwigo Ísu Káráisitini waásiwara'a ti'mákaundarai mindáraiya karo'á simai óntamba maimaé másímakaayo. Táítási ímba miyá-sáwí'á uráiyé-aai isaraawe. Wesékai mimbórá-imáyááfínkémbá kísau wémauye.

¹⁹ Kesí waásisono. Maanáúfáímó torausiyamba maarán-karó'-imáyáá é'a kentáa súranka'a Póro wenáái arupíse ónae séna maanáúfái agaiyáiyé sénááwe-imayaa úne. Ímba miyán-ááísáfé'a aga'é'a Ísu Káráisitíye'a kaáísamai mé'a Manikón-aúranka'a kentí imáyáa túwa'nai ónae'a miyán-áái wésimatimune. ²⁰ Kentópa'o kondamó ímbo kawe'-úmaimo méwa'o kotuwáné'ó ímbo aamoimó ondasáfé'a óraa'-imayaa úne. Kentópa'o kondamó óraa'-aaimo simátiméndamo isé'a ímba aamoí iyantafe'a óraa'-imayaa úne. Kentópa'o kondá aaisambá sé'a kaoré'a aaisambá sé'a tuwínkaa'-é'a simai sáwí'a uwátínke'a tiyo-aai sé'a kentúma maimaé iyé'a fi'o-fi'on-aai sé'a miyá-sáwí'á iya'a kotuwánáúnafo sé'a mináái simátimune. ²¹ Kentópa'o kondá aare-úméné'ó waai-úménémó on-imáyáá

ímba tínaaemba uwámake'a sáwí-imayaasafe'lo tirááisafe'lo owímbá ímba tínaaemba uwámakenka'a kotuwánáúnafó sé'a mináái simátimune. Kentópa'o kondá miyá-sáwí'ó íya'lo é'a Maníkón-aúranka'a kembiwísáfé'a sigaesáfé'a onaná sirunkó umbaí táíniye.

13

Ísun-aaisafe'a timankúnkumbo ombá káráwiyon-ai.

¹ Kae'-í'a kentópa'a kuráundanifo aneká'á kónaumne. Kaumbo-kae'-wáásímó mimbórá-ánká'ó siyan-aaimo éta minááigómbá arupísesa ónaumne. ² Ímba aifa-kánáán-ifo ánaaenka'a kentópa'o komaéwánda sáwí'ó uráawiyé seyaafá'é fasi'aén-áái simátimakaumne. Káfé'a némpa'lo méraunda mináái simátíme'a sune. Kentópa'o kondá sáwí'ó uráantafe'a kowésimatime'a ímbo étínkáanda sáwí-meyamba tíménaumne sune. ³ Kentáfé sé'a Ísu Káráísiti simámisanawa wési wení imáyáafinkena wésiyó wésewe. Kentópa'o kondá sáwí-meyambo tíméndara'a suwáné sé'a Ísu Káráísitimo simámintemba simásímiye sénááwe. Wemá Káráísiti kentirumpimbá kísau wémaena ímba aamoisaéwí éna wení fasi'aéntámbá kísau wémaiye. ⁴ Ááema wemá fasi'aémbá tuwéna aamoisaén-kwáásiyáámbá úwasa aaraa-táiyá'á tufúwana Manikó íyáfasinankowana Manikóní fasi'aénká'á méraiye. Miyáumai kesááwará'á aamoisaén-kwáási úndanifo Ísu Káráísitiyeta kááiseta Manikóní fasi'aénká'á méta kembiwí wétuwa'nai-une.

⁵ Kembiwí Ísu Káráísitin-aaisafe'a timankúnkúna wéeo ina wéeo imáyáan-oro. Ísu Káráísiti kentirumpimbá mérai ina méraiyo imáyáan-oro. Méraino'lo é'a Ísu Káráísitini waásisa úne sé'a ⁶ kentáásáfé'a Manikón-ai simásíméwin-owe sénááwe-imayaa wéune. ⁷ Kentáásáfé sé'a Manikón-ai simásíméwin-owe siyantafeta ímba inaisá sumpo kembiwí kawe'lo íyantafeta Manikómpá'á inaimó súndasa Manikóo túwa'nai inasá kawe'án-oro sune. Ímba sáwí'a iyamba póta ímba sáwí-meyamba mátimenasasa tuwímbai kentáásáfésa sésa ímba Manikón-ai simásíméwin-owe síyamba mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo kembiwí kawe'-úmaimo méraiyaamba mindá óraa-tantaa'an-iyé. ⁸ Érai'-aaiyo iyáákaino séta kísausa maéta wétuwa'nai-une. ⁹ Kentópa'o kondasá Manikóntáfé'lo fasi'ámaimo méraiyaambo éta aamoisá ónaumne. Miyámó íyambo éta ímba sáwí-meyamba tíméta aamoisaén-kwáásiyáámbá éta mindásafetaawara'a aamoí ónaumne. Sáwí'lo ompinkémbá kawe'lo íyantafeta Manikómpá'á inaisá sune. ¹⁰ Kentópa'o kondá sáwí'lo ontáfé'a fasi'aén-áái kosimátimunafo sé'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúne. Ímba sáwí'a uwátinke'a kentí imáyáa fasi'átínkáándasafena Fasi'aénkó íyáfasisinkowa'a kenká'á káráwiye'a némpa'a mé'a maanáúfái agai-timúmpo torausé'a súndantemba oro.

¹¹ Kesí waásisono. Kawe'-úmai mé'a kawe'-ámbá arááiwae'a súndantemba é'a mimbórá-imáyáá úmai mé'a faru úmai méraaro. Miyámó íyanamo éna Manikó arumbá tíména farumó uwátínkáíwai kembiwísé'a méiniye.

¹² Manikóní akúni'lo ontáfé'a moórá-mora tiyáámba tíméro. ¹³ Manikóní waási maanká'lo méraawi kembiwísáfésa kawe'-úmai méraaro wésewe.

¹⁴ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai isaná Manikó arumbá tímísana wení Ufaen-ámútánkó kembiwísé'a méraisa'a mimbórá'í'a úmai méraantafe'a inái sune.

Kemá Póro súnda-ai taí'áiye.

Kárésíya

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai aja'móráe-aataiya'i afakaeté-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Kárésíyaa-marafa'-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáási agaimái mátímakaiye. Ímba Yúndaa-waasin-oyo fí'onkaa-waasifa'a Ísun-aaí simátímapa'a kuwasá timankúnkúmba ésa Ísuni aampa'á kurúawe. Ánaemba Póron-aaí símai sáwí'a uwánkaron-kwaasi Kárésíyaa-marafa'a tésa sésa arupíse úmai méraawin-owe Manikó sinkwae sésa Móseseni ámáámba arááiwaéro karo'á wésewe. Tuwímbai minkáró'-áásífésa érai'e sésa pósa Ísuni aampa'á ímba kawé'úmai arááiwakaawe. Póro iséna maarán-ááímá agaimaréna séna Ísun-aaisafesa érai'e sésa wenká'lá timankúnkúmba owi aantantafena Manikó séna arupíse úmai méraawin-owe síníye. Mináásífésa érai'e sésa Ísuni aampa'á kawé'úmai arááiwaéro séna maanáái agaimái Kárésíyaa-marafa'a méraan-waasi mátímakaiye.

¹⁻² Kemá Póro maanáúfái agai-timúmpo Fasi'aénkóní waási Kárésíyaa-marafa'a méraawi isáaro. Kesétaamo Fasi'aénkóní waásimo kesé'ó méraawiye kembíwísáféta séta kawé'úmai méraaro wésune. Ísu Káráísitiye Manikó kentáásifowama Ísumbo pukáímpinkembo iyáfasinankaraiwaiye kentáfésarai sésarai aantá-waasi-i'a éma kesáái kosimátíma'mae núwo sésarai si'mákaayamba ímba waási miwítí imáyáfinkemba si'mákaafo Manikó wení imáyáfinkemba si'mákaifo isáaro.

³ Manikó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inaimá wésune. ⁴ Sáwí'ó úmáimo méraampinke-fasi'aenke ta'ótokaímpinkemba faúsinkaindasafenasaaawe sáwítaamo wéundafinkemba maisiyuwáíndasafenasaaawe Fasi'aénkó Ísu Káráísiti pukáíye. Manikó kentáásifowan-imayaafinkemba miyá uráíye. ⁵ Manikón-áwí'ó aasiyaasimó óraa'ó úmáimo waé'wae'ó úmaenamó iyínda érai'-aain-íye.

Ásé-aaí mimbórá-ááímó wérain-aaí.

⁶ Ísu Káráísiti úwoi túwa'nai úwana Manikó wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántowa'a isé'a ááema Manikómbá wéauwe'a fí'on-aaíma wéisaantafena mindásafena sáá'a wéíye. ⁷ Minááímá ímba kawé'-ásé-ááín-íye. Tuwímbai Ísu Káráísitini ásé-aaí waé'mai karo'á wésesa kentí imáyáa wétáfísewe. ⁸ Kesááwá'i wíyómpaken-kisau-waasiya'lí ímbo simátímakaunda-aaisaamo fí'on-aaímo simátíménanasaaamo éna Manikó aaisambá séna sáwí-meyamba simíníye. ⁹ Siyáunda-aaíma anekalá sénaumpo isáaro. Moóráwigomo ímbo simátímakaunda-aaímo fí'on-aaímo simátíminanamó éna Manikó aaisambá séna sáwí-meyamba amíníye.

¹⁰ Waási aamoí uwásinkaiwae sé'a minááímá ímba wésumpo Manikó kembá aamoí uwásinkaiwae sé'a minááímá wésune. Ááemo waásimo aamoí uwásinkaiwae sé'ó uráundantemba káfé'a ímba miyá wéune. Káfé'ó waásimo aamoí uwásinkaiwae sé'ó miyán-kísáúmó wémaekaa Ísu Káráísitini kisauma ímba máúsino.

Póromba aantá-waasi-i'a úmáimo iyáfasinankarain-aaí.

¹¹ Kesí waási isáaro. Ásé-aaímo simátímakaunda ímba waásiti imáyáfinkemban-íye. ¹² Ísu Káráísiti paapé éna simásímaikaifo ímba waási suwa'á isaraumne.

¹³ Ááema Yúndaa-waasiti áwáuma arááíwaewardara'a Ísuni aampa'ó wéaraaiwaewi tai'ánááwe sé'a áfáaraumai sáwí'a uwátinkáfa'a kuráunda-aaíma isaraawe. ¹⁴ Kentáá síwá'námo uráantemba fasi'ámai arááíwae'a Yúndaa-waasiti áwáuma arááíwaewarda aaweyáá wé'e'a kesimantóisái iyáákaraumne.

¹⁵ Miyá uráumpo ímbo kesinómo masínkaronka'a Manikó wemparí'a uwásinkena kendéwé siyáimba póna arumbá uwásinkena wení kisauma máéndasafena kembá wemparí'a uwámakaimbaniye. ¹⁶ Manikómó siyáin-kanaamo tiyáimba wenááninko aráásimena séna fí'onkaa-waasi kesáái kosimátíma'mae núwo súwa'a isé'a minkánáá ímba waási kotísai e'a sé'a nóran-aaíya simátíma'maera nónaumno ímba sé'a ¹⁷ Yérúsaremu-naopa'a ímba wé'a Manikóní aantá-waasi ímba kotísai e'a aantá-waasiti kisauro'ó kesí aifari'ó uráan-kwaasiya'a

ímba kotisai uráumpo Árériyaa-marafa'a waásimo ímbo méraapa'a komé'a ánaaemba aneká'á Támásikasi-naopa'a kuráumne.

¹⁸ Komé'a kaumbo-áatái maisuwé'a Yérúsaremu-naopa'a wé'a Pítaampa'a komé'a sisamaifakemba séfataase-no'waamba waé'a ¹⁹ minkánáá Fasi'aénkón-áfákon-awi'a Yémisimba awáné'a ímba fi'on-aanta-waasi tuwánararumne. ²⁰ Manikón-aúranka'a wéagaunda-aaima ímba karo'-ááin-ifo érai'-aain-iyé. ²¹ Minkánáá ímba fi'on-aanta-waasi tuwáné'a Yérúsaremu-naopa'a tuwé'a Síriyaa-marafa'e Sírisiyaa-marafa'e koméraawanasa ²² Ísu Káráisitini waási Yúndiyaa-marafa'o mérowi ímba kembá suwánésa ²³ kesáái aantemba isówasa tuwímbai sésa Ísuni aampa'ó wéaraaiwaiyawimo ésa tai'ánááwe séna áfááraumai tínkambaena kuráiwai káfé'a Ísun-aii simátíma'maena wéniye suwasá isésa ²⁴ kentáfésa aamoí ésa Manikón-áwí'a mósá makáawe.

2

Pórowe fi'on-aanta-waasiye mimbórá-ímáyáámó uráan-aii.

¹ Manikón-áwí'a mósá márówa'a sisamaifakemba éiyain-aatai maisuwé'a moóráwigo Páánápásiye kesé'a Yérúsaremu-naopa'a wékai moóráwigomba Táításinkwara'a áí'maekai wékai ² Manikó kentáféna siyáintafe'a Yérúsaremu-naopa'a komé'a Ísuni waásii óraa'-waasi aantemba túwaandu é'a fi'onkaa-waasimo áse-aaimo wésimatimundantemba simátimakaumne. Ááemo simátimakundawe káfé'ó simátimundawe áse-aii simátimunda-kisaugo áu-iyain-kisaun-ifo sé'a simátimewanda isaraawe. ³ Táítási kesé'a ména ímba Yúndaa-waasin-ifo Kíríki-waasigo kesé'a mérowasa áuma kárámai araenáemba uwó-ááimá Ísuni óraa'-waasi ímba siyáawe. ⁴ Tuwímbai karo'á sésa Káráisitini waási úne sésa miwísé'a túwaandu uráawanasa mindásafesa Ísuni óraa'-waasi minááimá siyáawe. Yúndaa-waasiti áamáanko ta'ótokaimpinkemba Ísu Káráisitini-aiigo faútínkáin-aii kotúfífaimai isánae

sésa kesé'ta kotúwaandu ésa sésa Yúndaa-waasiti áamáamba arááiwasa túma kárámai araenáemba oro sésa minááigó ta'ótorainkwae sésa Ísu Káráisitini-aiigo ímba faútinkainiye sumbánifo Ísuni óraa'-waasi miwí táái ímba isésa Táítási áuma kárámai araenáemba uwó-ááimá ímba siyáawe. ⁵ Miwítí karo'-ááimá ímba arááiwandasa póna áse-aii érai'-aaima kempimbá fasi'ámai waé'wae'a íniiye. ⁶ Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa sésa áse-aaimo simátimakaanda-aii aantemba simátimiyo siyáawe. Minóráá'-wáásísáfésa tuwímbai sésa túwí'wara'-waasin-owe sewaná Manikó túwítafena ímba ímáya wéintafena kewará'á ímba ímáya é'a sé'a túwí'wara'-waasiya'o ina túwí'a wérain-kwaasiya'o wésune. Minóráá'-wáásísómbá kentáfésa moórá'-aaiwara'a simátimiyo ímba sembá ⁷ maarán-ááimá sésa Manikó Pítaantafena súwanamo Yúndaa-waasimo áse-aii wésimatimintemba Manikó entáféna siyása fi'onkaa-waasi áse-aii wésimatimene kentáfésa siyáawe. ⁸ Manikó Pítaamba fasi'aémbá amúwana Yúndaa-waasi áse-aii wésimatimintemba kewará'á fasi'aémbá simakaisa'a fi'onkaa-waasi wésimatimune. ⁹ Yémisiye Pítaawe Yóniye Fasi'aénkó Ísuni waásiya'o káráwiyaawi kentáfésa sésa Manikómó ámakaini'a uwo sésa Páánápásiinte kenté'a miwí tiyáamba simakaawe. Maarán-áásísáfé'ta mimbórá-ímáyáá éta keráí fi'onkaa-waasi áse-aii kosimátiméyauye. Miwí Yúndaa-waasi wésimatimewe. ¹⁰ Ísuni óraa'-waasisomba mimbórá-ááimá simásimesa sésa óntaiyain-kwaasi túwa'nai oró-ááimá kosimátimiyo suwa'á mindásafe'a kewará'á é'a ímáya wé'e'a aaweyáá uráumne.

Póro Pítaantafena séna sáwí'a ónemo siyáin-aii.

¹¹ Aaweyáá wé'e'a Antioku-naopa'a koméraawanana ánaaemba Pítaa túwa'a seyaafá'-wáásítí túranka'a Pítaantafe'a sé'a sáwí'a uráne siyáumne. ¹² Ááema Pítaa fi'onkaa-waasi Ísun-aiisafesa érai'emo sun-kwáásísé'a tómbá wénowasa tuwímbai-Yúndaa-waasi Yémisimpakemba tésa sésa fi'onkaa-waasi túma kárámai araenáemba oro. Yúndaa-waasi fi'onkaa-waasise'a tómbá ímba naaró suntáféna Pítaa áá'a úwana ifátuwena fi'onkaa-waasise'a ímba tómbá néna ¹³ póna kae'-ááiwará'-wáásiyááni'a úwasa fi'on-Yúndaa-waasi Ísun-aiisafesa érai'emo sun-kwáási Pítaamo úmba awánésa miwíwará'á miyá-sáwí'á uwaná miyá-sáwí-áwáúgó Páánápásiini ímáya tafisúmba wewará'á miyá uráíye. ¹⁴ Miyámó ombá érai'-ase-aagioni aampa'á ímba arupíse úmai kombá kemá Póro tuwáné'a seyaafá'-wáási túranka'a Pítaantafe'a sé'a emá Yúndaa-waasigo éma fi'onkaa-waasimo ontembá éma mindásafe fi'onkaa-waasisafe Yúndaa-waasimo ontembá oro miyán-áái sénafó ímba siyó

Pítaantafe'a siyáumne.

Ísumpa'a timankúnkumbo owí Maníkó séna arupise úmai méraawin-owemo sin-áái.

¹⁵ Simásuwe'a Pítaantafe'a maarán-áái

siyáumne. Kentáásinofoisa Yúndaa-waasi pósa kentáá masínkaraawata Yúndaa-waasisa éta imba fi'onkaa-waasi éta miwímó sáwí'o ontentá ínta wéumpo ¹⁶ Yúndaa-waasiti ámáántaamo wéaraaiwaundawisafenasa Maníkó imba arupise úmai méraawin-owe sínifo Ísu Káráisitín-aaisafeta érai'emo séta simankúnkumba úndawisafenasa séna arupise úmai méraawin-owe sisatá isáúmne. Maníkó kentáásáféna séna arupise úmai méraawin-owe síndasafeta Ísu Káráisitín-aaisafeta simankúnkúnta wéune. Kentáási ámáámbo arááiwaénanasaamo éna Maníkó suwánénasa arupise úmai méraawin-owe imba sínifo Ísu Káráisitín-aaisafeta érai'esaamo wésendawisafenasa Maníkó arupise úmai méraawin-owe síníye. ¹⁷ Káráisitiyetaamo káásamaisaamo méraundasa Maníkó kentáásáféna séna arupise úmai méraawin-owe sisatá méraunda fi'onkaa-waasimo sáwí'o ontentá sáwí'a wéundasa Káráisiti misáwí-ímáyáá símakaisata sáwí'a wéune ínta sénaumne. ¹⁸ Yúndaa-waasiti ámáámbo tukáunda pó'a moórá-imayaamo é'o é'a sé'a Yúndaa-waasiti ámáámbo arááiwaenae. Minámáánkó arupise uwásinkainkwaemo sékaa sáwí'a úsino. ¹⁹ Púwón-kwaasimo Yúndaa-waasiti ámáámbo arááiwaénanamo éna minámáánkó arupise uwásinkainkwaemo imbo ontembá miyáumai mé'a Manikóntáfé'a ímáayá wé'e'a wení kísau wémae'a méraumne. ²⁰ Ísu Káráisitimba aaraa-táiyá'á tufúwana puwún-kanaara'a sáwí'o uráundawini áwáuma tai'araimba póna káfé'a Káráisiti kesé'a méraisa'a káfé'o méraunda ááéraani'a imba úmai méraumne. Marapá'á méraunda imba úwoi mé'a Manikón-ááninko kentáféna ímáayá éna pukáiwain-aaisafe'a érai'emo sé'a simankúnkumba úndasafe'a aú'í'a úmai méraumne. ²¹ Manikómó símakain-amaambo arááiwaéwisafena Maníkó séna arupise úmai méraawin-owemo sinkakaa Ísu Káráisiti pukáimba úwoisafena pukáisino. Mindásafe'a sé'a Manikómó úwoi wétuwa'nai-imba imba úwoisamban-íye wésune.

3

Ámáán-aaí arááiwaesa timankúnkumbo owasamó on-áái.

¹ Kárésiyyaa-marafaken-kwaasi sáwí-imayaamo owí isáaro. Ísu Káráisitimba tufúwana pukáin-aaima afora'á simátimewana'a isómbo kentúrantankaan-úmai awáné'a kawel'-úmai isaraambanifo tuwímбай tésa kenti ímáayá tafisewa'á uwó-ímáyáá wéowe. ² Maníkó wení ámútankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbéraiye. Moórá-aaima tisai ónaumne. Ámáámbo arááiwakaantafenawa'í áse-aaí isé'a érai'emo sentáfénawa'íyo mindásafena Maníkó wení ámútamba tímakaiye súnandanifo ³ imba kawel'-ímáyáá wéowe. Manikóni ámútanko kentirumpimbá méraisa'a pó'a aú'í'o iyawini áwáuma ómbare'a káfé'a ímáayá ombá Yúndaa-waasiti ámáánko arupise uwásinkainíye-imaya wé'e'a imba kawel'-ímáyáá wéowe. ⁴ Kawel'-ámbó arááiwakaamba kentópa'a tiyáintantaa'á imba sáwisamban-íye. ⁵ Maníkó wení ámútamba ai'marówana kentirumpimbá kumbéraisana Maníkó kempimbá fi'lo-fi'on-kisaumo imbo awánaraan-kisau maiyáíye. Ámáámbo arááiwakaantafena imba miyá éna áse-aaí isé'a érai'emo sé'o timankúnkumbo uráantafena miyá uráíye.

⁶ Naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna

séna Ébaramu Manikón-aaisafena érai'emo sénamo amankúnkumbo uráintafena Maníkó séna arupise úmai méraane siyáimba ⁷ miyáumai Ébaramu uráintamba Manikón-aaisafesa érai'emo sewi Ébaramun-araa'marimbán-owe. ⁸ Naaófá'á Maníkó ímáayá éna séna ánaaemba fi'onkaa-waasi kesáásafesa érai'emo sésamo timankúnkumbo iyawisafe'a sé'a arupise úmai méraawin-owe sénaumne. Manikómó imbo miyámó uráínka'a moóráwigo aúfáifimba áse-aaí agaimaréna séna Maníkó Ébaramuntafena séna en-ímáyáá é'a seyaafá'-maráfáken-kwáási kawel'á uwátinkanaumne Maníkó siyáíye agaimaréna siyáíye. ⁹ Mindásafena naaófá'á Maníkó Ébaramumba kawel'á uwánkaraintemba wenáásafesamo érai'emo sésamo timankúnkumbo owí kawel'á wéuwatinkaiye.

¹⁰ Naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

agaimakáin-amaampinkemba seyaafá'-ámáámbo imbo arááiwa'mae iyiyawi Manikómpákémbá miwítí sáwí-meyamba maenááwe agaimaréna siyáíye. Mindásafena ámáámbo kawel'-úmai arááiwaénana Maníkó aamoi íníye sewi miwítí sáwí-meyamba wéraiye. ¹¹ Naaófá'á aúfáifimba agaimaréna séna Manikón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkumbo owisáféna Maníkó séna

arupise úmai méraawe simbá pósa
aúí'a úmai méranaawe

agaimaréna siyáiyé. Mindásafena áamáambo arááiwaenaemo sewisáféna Maníkó ímba arupise úmai méraawin-owe séna wenááisafesa érai'emo sewisáféna arupise úmai méraawin-owe wésiye. ¹² Moóráfa'a agaimaréna séna áamáamba seyaafá'-ámáambó arááiwaiyawi miwí méranaawe

agaimaréna siyáiyé. Mindásafesa áamáambo arááiwaesamo Manikón-aaisafesa érai'emo sésamo timankúnkumbo ombá ímba mimbórá-tántáá'án-ifo kae-tántáá'án-iyé.

¹³ Moóráfa'a agaimaréna séna aaraa-táiyá'ó tinkamowasomo púwón-kwaasi sáwí-meyamba maéna puwónááwe

agaimaréna siyáiyé. Minááisáféna seyaafá'-ámáambó ímbo kanaa'á arááiwakaundasafenasa Manikómpákémbá kentááfá'á sáwí-meyamba tifó séna Ísu Káráísiti faúsinkenasa misáwí-méyámbá we maéna pukáiyé. ¹⁴ Maníkó Émbaramuntafena séna seyaafá'-máráfákén-kwáási kawe'á uwátinkanaumnemo siyáintemba fi'onkaawaasi kawe'á uwátinkaindasafena Ísu Káráísiti kentáási sáwí-meyamba maéna pukáiyé. Wenáásafeta simankúnkumbo úndawisa Manikómó siyáintemba weni ámútanko kentáásirumpimba méraindasafena Ísu Káráísiti faúsinkowana Manikó kentáási sáwí-meyamba ímba siménasa Ísumba amúwana pukáiyé.

Manikó símai kááísamakain-aaiye Mósesembo simámakain-amaane minkáé'-áái.

¹⁵ Kesí waásisono. Waásimo wéomba imáyáan-oro. Kae'nárai mimbórá-ááímá símai tarimaresarai agaimakááyamba moóráwigo minááímá ímba taraiséna fi'on-aaima áúwimai síníye. ¹⁶ Miyáumai naaófá'á Maníkó Émbaramuntafena símai fasi'ámakain-aaima siyáínka'á Émbaramuntafenawe áisaafitafenawe éna ánaaembo paápé índawintafenawe siyáiyé. Aúfáífimba agaimaréna séna áisaafitantambo iyawisafena ímba siyáifo áisaafitantambo índawintafena siyáiyé. Áisaafitantambo ínáyemo siyáiwai Ísu Káráísitin-iyé. ¹⁷ Agaimaráunda-aigoni áwúuma maarán-iyé. Aifa'á Maníkó Émbaramuntafena símai kááísamarena séna fasi'ámakaunda-aaima miyá ónaumne séna sáwífa'-aatai 430 aatai maisuwéna Mósesemba áamáamba ámakaiye. Énifo miyámó uráínka'á Manikó Émbaramuntafenamo símimo kááísamakain-aaiyo ímba tai'éná waé'wae'á wéiyé. ¹⁸ Manikómó Mósesembo simámakain-amaambo arááiwaundasafenasa ímbanifo Manikó kawe'á uwátinkanaumnemo ááémo óraaka'o siyáintafena kawetá wéuwasinkaiye. Manikó Émbaramuntafena kawe'á uwánkanaumne óraaka'a siyáintafena kawe'á uwánkarena póna kentáá kawe'á wéuwasinkaiye.

¹⁹ Maarán-ááísáféna Maníkó Mósesemba áamáamba ámakaiye. Sáwí'o owí Manikóní áamáamba iséna séna sáwí'o wéunda káfé'á isáúmne siyantafena Manikó Mósesemba áamáamba ámakaiye. Minámáambá wérainana Émbaramun-áisaafíko paápé índawintafenamo Manikómó símimo fasi'ámakaiwai paápé éna minámáambá tai'ásuwainiye. Wiyómpaken-kisau-waasi Manikóní áamáamba afufumpin-kwáásigón-áwí'a Mósesemba simámúwana simátimakaiye. ²⁰ Énifo Manikó Émbaramuntafenamo siyáimba wesáfénamo siyáiyé. Kae'nárimo siyáamba afufumpin-kwáásigó ména wésimatimibanifo Manikó Émbaramuntafenamo siyáimba wesáféna siyáiyé.

²¹ Ááémo Manikómó símimo tarímakain-aaima Manikóní áamáanko ímba tararáíníye. Manikó Mósesemba simámakain-amaankomo fasi'ámaimo wénamo waásimo aúí'o uwátínkáínkaka minámáambá wéaraaiwaewisafena Manikó arupise úmai méraawin-owe síninó. ²² Énifo Manikón-aai aúfáífimba agaimaréna séna sáwí-imayaago seyaafá'-wáási ta'ótokaiye siyáiyé. Manikó séna Ísu Káráísitin-aaisafesamo timankúnkumbo iyawima kawe'á uwátinkanaumne símimo fasi'ámakain-aaima siyáintemba Ísu Káráísitin-aaisafeta simankúnkumba éta kentáási sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsínkáiyé súndawisa kawe'á wéuwasinkaiye.

²³ Ísu Káráísiti ímbo kunkónka'a ímba simankúnkumba uráawandarata Manikó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ta'ótokowana Káráísiti kumúnka'a simankúnkumbo onda-ámbá Manikó wéwisinkena áamáanko kentáá ta'ótokain-amba tai'ásinkaraiye. ²⁴ Ísu Káráísiti ímbo kunkónka'a Manikó Mósesembo simámakain-amaanko

kentáá ta'ótokaiye. Manikó séna miyámó ina'o é'a ánaaemba Ísu Káráisitín-aaisafesamo timankúnkúmba iyawisafe'a arupise úmai méraawin-owe sénaumne Manikó siyáie. ²⁵ Káfé'a Ísu Káráisiiti é'a kunkáink'a wenááisafeta simankúnkúmba únanasa póna Manikó Mósesembo simámakain-amaanko kentáá ímba aneká'á wéta'otoraiye.

²⁶ Ísu Káráisitín-aaisafe'a timankúnkúmba é'a wesé'a kááísamai méraawisafe'a Manikóni iyámpóin-owe. ²⁷ Kembiwí nombó maémbe Ísu Káráisiitiye'a kááísamai méraawi wenkááni'a wéowe. ²⁸ Ísu Káráisiitiye'a kááísamai méraawisafe'a mimbórái'a úmai méraamba póna maarán-ááimá ímba óraa'-aain-iyé. Tuwímbai Yúnda-a-waasi owa'á tuwímbai fi'onkaa-waasi owa'á tuwímbai wayó-kísáúmo wémaewi owa'á tuwímbai úwoimo méraawi owa'á waaímá owa'á aaremá owa'á wéfofo seyaafá'nánká mimbórái'a úmai méraawe. ²⁹ Ísu Káráisitini waásimo é'ó é'a Émbaramu uráintemba Manikón-aaisafe'a érai'e wésemba pó'a Émbaramu aisaafi'a ombá póna Manikó Émbaramuwe weni aisaafi'e kawé'á uwátinkainda-aaima símaimo tarímakaintemba kawé'á uwátinkainiye.

4

¹ Simátíménda-aaima isáaro. Moóráwigo puwéna kesááninko kesí moparáwimbá máiniye sínana wemá aanáfó póna iyámpói méraindasafena úwoi-waasiyaamba úmai mérainana ² afowámó simámakainda-waasigo weni moparáwinká'é miniyámpóiyá'é káráwiyainana afowámó siyáintemba óraa'a éna mimbóparáwimbá máiniye. ³ Ááema kesáá miyáumai iyámpóiyaaamba úmai méta waántá-waasiti aambá wéaraaiwaewananasa minkwáántá-wáási tááigo kentáá ta'ótokowana ⁴ Manikómó siyáin-kanaa túwana ááninkomba ai'marówana marapá'á kumúwana moórá-ininko ma'ánkarowana Manikó Mósesembo simámakain-amaamba wéaraaiwaena ména ⁵ minámáánkó kentáá ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa Manikóni iyámpói-ita uwásinkaindasafenasa marapá'á kunkáieye.

⁶ Manikó kembiwí weni iyámpói-i'a ontáféna ááninkon-amutankomba ai'marówana kentirumpimbá kumbérimba pó'a Manikóntáfé'a kesifowé wésemba ⁷ mindásafe'a waántá-waasi-taaiigo ímba ta'ótokaiwai é'a Manikón-áánini'a ombá póna áánintontafenamo to'mayaa úmakain-tantaa'a timíniye.

Póro Kárésiya-aaisafena óraa'-imayaamo uráin-aii.

⁸ Ááema ímba Manikónópa'a té'a isaraamba karo-tántá'é waántá-waasi-imayaawe mósá makáawana minímáyáágó kembiwí ta'ótokaimbanifo ⁹ káfé'a Manikómpá'á tiyáawana kembiwí wemá wétuwanaisa'a nóra séra sáwisan-tantaa'e aamoimó taintántá'é mifá'á tirumbá waeré'a minkwáántá-wáási-ímáyáá mósá maré'a miwítí kisaumo wémaentafe'a ewé wése. ¹⁰ Énifo tuwímbai-kanaawe tuwímbai-wiyone tuwímbai-kanaamo tómbó wénaawe tuwímbai-aataiye mintántáákóntáfé'a karo'á sé'a óraa-kanaawe wése'a óraa'-imayaa wéomba ¹¹ kempimbá nófi'naafi'a wéowana'a káfé'a Manikón-aaiwara sáwi-aaiwara'a wéta'otoraawana póna kempimbá kesí kisaugo miwání anómba ímba paapé iyé-ímáyáá wéunana sirunkó umbái wétaiye.

¹² Kesí waásisono. Óraaka'a simátíménda isáaro. Kembó ta'ótokain-amba tuwé'a kenkáámbá úmai méraampo kembiwí kembó ta'ótokain-amba tuwé'a kenkááni'a oro. Kempimbó komaéwánda ímba sáwi'a uwásinkaraawe. ¹³ Sí'a úmbanifo ímba tiyuwé'a kówana mé'a ásé-aii simátímewana'a isaraawe. ¹⁴ Sáwi-si'ó úmba kesúma sáwi'a úwa'a miyá-si'ó úwain-aaroi ímba inkaisé'a siyúmómbe kawé'-úmai káráwiyaawe. Wiyómpaken-kisau-waasiya'i Ísu Káráisiitiya'iyo komérowa'o káráwiyaantemba kenká'á miyáumai káráwiye'a ¹⁵ áwa'nai ónae sé'a kentí túrambo fi'máimo símakaankakaa kentí túramba fi'mái símakaawisino. Kawé'-úmai káráwiye'a aamo uwásinkaraambanifo káfé'a miyán-áámói-tántá'á ímba wéraimba nóintafenawa'iyo. ¹⁶ Érai'-aaimo simátimakaundasafe'a kentáfé'a kesí namuro-wáási iyé-ímáyáá wéowe.

¹⁷ Ísu Káráisitini ásé-aagombo karo'ó waé'wáé'ó owí miwí sáwi-imayaafinkemba kentirumbá wéfaiyaresa sésa wenáái isáafonifo kesááisa isáiwae sésa kentirumbá wéfaiyaraawe. ¹⁸ Kawé'-ámpá'á métinkanae sésamo kentirumbó faiyaráiyambo éna mindá kawé'án-iyé. Kemó kempimbó maéwándawe moórá-naopa'o tamáúndawemo kawé'-ámpá'á métinkanaemo siyanamo éna kawé'án-ifo miwí ásé-aagomba karo'á waé'wáé'á ésa kentirumbá wéfaiyaraawe. ¹⁹ Kesí iyámpóisono. Aaremó iyámpóimo

matinkánaesamo umbaimó máéntemba kembiwísáfé'lo imáyáamo únda sirunkó umbái wétaifo Káráisitinkaani'o iyamba minúbái-tántáá'á tai'áiniye. ²⁰ Óraa'-imayaa é'a kempimbó komé'lo aaimó simátiménda kawé'-úmai isáiyán-imayaa wéunana sirunkó aamoí wéiye.

Ékaante Séraantetafena waé'mai-aaimo siyáin-aai.

²¹ Kempínkémbá tuwímbai sé'a Mósesé

siyáin-amaamba arááíwaundasa Manikó aamoí uwásinkainiyemo wésewi minámáánkóní áwáuma ímba kawé'-úmai wéisaafó simátiménda isáaro. ²² Naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Émbaramu kae'-iyámpói matinkómba moórá-iyampói kísau-ininko ma'ánkarowana moórá-iyampói aifa'-ininkó ma'ankówana ²³ kísau-ininkoni iyámpói miwítí imáyáfinkemba ma'ánkaraifo aifa'-inínkóntáféna Manikó séna iyámpói ma'ankáinone símai fasi'ámakonka'a ma'ánkaraiye. ²⁴⁻²⁵ Minááigómbó waé'maimo sendá isáaro. Mindá kae'-áái símai tarímakaiye. Moórá-aaima Árépiyaa-marafa'a Sáinai-omapa'a Manikó Mósesembo simámakain-amaamba póna moórá-ininkon-awi'a Éka kísau-inimba póna wenaráátomba kísau-waasi pósa amáánko ta'ótokaipa'a méraawe. Minááigóní áwáuma maarán-iyé. Yérúsaremu-naopa'a marapá'á wérain-daopa'a isasá mindáópaken-kwaasi amáánko ta'ótokaipa'a méraawe. ²⁶ Énifo moórá-aaima símai tarímakain-aaima maarán-iyé. Aú-nao'a Yérúsaremu-fakaan-dao'a wiyómpa'a weraipa'a amáánko waási ímba ta'ótokain-daopa'an-iyé. Énifo minááigóní áwáuma maarán-iyé Manikón-aisafeta érai'e súndawisa kentáá sinówaraamba uráiyé. ²⁷ Minááísáféna Áísáya

Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna age-ininkó iyámpóimo ímbo matinkáin-ininkon-arunkó kawé'á íno. Waaigómó aukain-ininkon-araatomba sáwífa'a méraafó waaíwára'-ininkón-aráá'á sesimái méraamba póna ímbo á'í'o wéisanamo iyámpóimo ma'ánkáin-ininkon-arunkó kawé'á isaná aamoí wéiye agaimaréna siyáiyé.

²⁸ Kesí waásisono. Manikó Áísáakimba ma'ankáinone símai fasi'ámakonka'a ma'ánkaraintemba kembiwísáféna Manikó símai fasi'ámakainka'a pó'a wení iyámpóin-owe. ²⁹ Naaófá'á anófoiti imáyáfinkemba ma'ánkaron-iyampoigo éna Manikóní ámútankoni imáyáfinkemba ma'ánkaron-iyampoigomba sáwí'a uwánkaraimba pósa miyán-kwáási mésa miyá-sáwí'á wéowe. ³⁰ Naaófá'á aúfáifimba agaimaréna séna kísau-ininkonte ááninkonte'a ti'maraaó. Tifowámá puwinda aifa'-inínkón-ááninko wení moparáwímbá maíndanifo kísau-ininkon-ááninko ímba máániye

agaimaréna siyáiyé. ³¹ Kesí waásisono. Kesáámá ímba kísau-ininkon-araa'marinta úmpo aifa'-inínkón-aráá'ámarinta úne.

5

Ísu sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkaraindafala mé'a miyáumai méraaromo siyáin-aai.

¹ Ísu Káráisiti séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkanaumne séna faúsinkaraimba pó'a kembiwí faútinkaraindafala'a mé'a aneka'á ta'ótorainda-ampa'a ímba arááíwáéro.

² Kemá Póro simátimumpo kawé'-úmai isáaro. Arupíse úmai méraawin-owe Manikó sindasafe'a túma kárámai araenáemba oro wésemba minááísáfé'lo ewémó siyanamo éna Ísu Káráisiti kembiwísáfénawe sénamo pukáin-anko ímba túwa'nai iniye. ³ Túma kárámai araenáemba orómó wésewisafe'a afora'á súmpo isáaro. Yúndaa-waasiti amáámbo arááíwae'lo túmo kárámaimo araenáembo é'lo é'a Yúndaa-waasiti amáámbo seyaafá'á arááíwa'mae'a koró. ⁴ Kempínkémbá tuwímbai sé'a amáámbo arááíwaunda Manikó suwánéna arupíse úmai méraawin-owe síníye-imayaa wéowi Ísu Káráisitíye'lo kááísamaimo méraamba ifátuwe'a Manikómó úwoimo wétuwa'nai-ímba tínaaeni'a uwámakaawe. ⁵ Kembiwí miyá wéofó kesáá maará éta Ísu Káráisitíye'a kááísamai méraunanasa Manikóní ámútanko súwa'nai ímbá pónasa kentáásáféna séna arupíse úmai méraawin-owe sínda amu'maréta méta séta érai'a miyá síníyesa wésune. ⁶ Ísu Káráisitíye'a kááísamaisa méraundasa moóráwigomo áumo kárámaimo araenáembo ínana ímbo áumo kárámaimo araenáembo ínanamo índa mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo Ísu Káráisitíye'lo kááísamaimo méraundasa túwa'nai úmai méraundasa mindá óraa-tantaa'an-iyé.

⁷ Ísu Káráisitini aampa'á aamoí ésa wéaraaiwaema moóráwigo minámbá fásituwaisa'a káfé'a Ísu Káráisitini érai'-aaima ímba wéaraaiwaewe. ⁸ Manikó wemparí'o índasafena táántaraiwai minámbá ímba fáitukaifo waási fáitukaawa'a ímba wéaraaiwaewe. ⁹ Waási maarán-ááimá wésewe. Kisaamó moórámó kawáá'isana seyaafá'á wégawaa'iyé wésefo kentúra'a káráwiyoro. ¹⁰ Kembiwíyé kesááwé Fasi'aénkóe'a kááisamaisa méraundasafeta óraaka'a simátimé'a sune. Kemó imáyáamo úndantemba miyán-imáyáá iyata mimbórá-imáyáásá ónaumesa wésunda póna karo'-ááimá séné kentirumbá wéfairaraiwai kemá ímba awánáúnda-waasi wemá sáwí-meyamba máiniye-aaima wéisaumne.

¹¹ Kesí waásisono. Tuwímbai kentáfésamo karo'á sésa arupise úmai méraawin-owe Manikó síndasafe'a túma kárámai araenáemba oró-ááimá wésiyemo karo'ó wésemba minááimó paaimó wésundarakaa ímba sáwí'a uwásínkáawisino. Kemá simátimé'a sune. Ísu Káráisitimba aaraa-táiyá'á tufúwana kentáásáfénawe séné pukáiyé-aaima wésimatimunda-aaisafesa aaisambá wésefo túma kárámai araenáemba oró-ááimó wésundarakaa ímba aaisambá siyówaisino. ¹² Karo'-ááimó simátimesamo kentirumbó wéfairaraawi miwí túma kárámai sáwí'a uwásuwaaro-imayaa wéune.

¹³ Kesí waásisono. Sáwí-imayaaagomo ta'ótokaimpinkembo fáitinkaindasafena Manikó táántamai miyá uráimba pó'a é'a fáitinkaisa'a méraantafe'a sáwí-tantaatafe'o tirááisafe'o wéomba ímba arááiwae'a wempá'-wempa'a tirumbá timé'a túwa'nai úmai méraaro. ¹⁴ Míndásafena naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séné kesáfé-imáyáámó ontembá kentí waási-imayaaawara'a oro

agaimaréna siyáiyé. Manikómó siyáin-amaankoni áwáuma miyán-áwáún-iyé. ¹⁵ Énifo kembiwí keyíái aaisan-aaisambó sé'a iyambo é'a sáwí'a úmai tai'ánááfo káráwiyoro.

Manikómbó arááimo tainí'a ésa sáwí-imayaaagomba tirááisafesa ésamo on-áái.

¹⁶ Simátiménda isáaro. Manikóní ámútanko sintembá miyáumai maé'mae'a é'a Manikómbó arááimo tainí'o é'o é'a sáwí-tantaatafe'o tirááisafe'o on-ámbó ímba arááiwaiyamba mindá kanaán-ifo miyán-oro. ¹⁷ Sáwí-imayaaasafe'o tirááisafe'o ombá isaná Manikóní ámútankombo arááimo tainí'o ombá isaná minkáé'-imáyáágórái wétiyáifo Manikóní ámútankomo kentúra'o káráwiyaimbo é'a sáwí-tantaatafe'o tirááisafe'o on-ámbá ímba arááywaenaawe. ¹⁸ Manikóní ámútankomo sintembó miyámó é'o é'a sé'a Manikóní ámútankombo arááimo tainí'a wéunana póna Yúndaawasiti amáánko kembá ímba ta'ótokaiye wésewe.

¹⁹ Waási miwítí imáyáafinkemba afora'á maará wéowe. Maa'u-tántáá'-í'a ésa óraa-sawí'a ésa sáwí'o wéon-tantaatafesa ímba tigasáfésa ésa ²⁰ kisaumo uwándaantantaakon-awí'a mósá marésa waántá-waasion-imayaa mósá marésa úwaa'a wéfesa fintón-kwénesa tiyámba wéuwatinkesa aaisambá wésesa tirumbá sáwí'a wéuwatinkesa aaisambá wétiyesa miwí tááigo iyáákainkwae sésa ímba taankarotámai kawé'-úmai mésa tuwínkaa'-úmai mésa ²¹ túrande-urande wéesa uwóí'o on-dómbá wénesa uwóí'a wéesa uwóí'o on-dómbó náiyantafesa túwaambu urésa miyán-tántáá'á waásiti imáyáafinkemba wéowa'a símai wákátimé'a aneká'á símai wákátimé'a sé'a miyámó wéowi Manikóní nombara ímba maenááfo káráwiyoro wésune.

²² Énifo Manikóní ámútanko tirumpimbá méraiwai maará uwátinkáísasa méraawe. Tirumbá wétimesa tirunkó kawé'á ésa faru úmai mésa fasi'ámai mésa ímba tuwesarái ínasa mésa túwa'nai úmai kawé'á uwátinkesa miwítí kísau kawé'-úmai wémaesa ²³ miwí túma ímba maimaé iyésa miwí túra'a káráwimai kawé'á ésa miyámó owíní áwáuma ímba aambá fáikaiye. ²⁴ Ísu Káráisitini waási sáwí-imayaaasafesamo tirááisafesamo wéon-imayaaogó kentáa ta'óto'mai tafisífo sésa sáwí-imayaaasafesamo tirááisafesamo on-ámbá tínaaeni'a uwámesa tukáawe.

²⁵ Manikóní ámútanko aúí'a uwásínkaraisata aúí'a úmai méraundasa póta wení ámútankomo sintentá úmaisá arááiwáéno. ²⁶ Kentúma ímba maimaé'a iyé'a kesááigo iyáákainkwae ímba sé'a kawé-tántáá'ó índasafe'a ímba símai sáwí'an-oro.

6

Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai orómó siyáin-aaí.

¹ Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo sáwí'o wéombo ésa wétuwanaamba pósa kempínkémbó Manikóní ámútankomo sintembó miyámó wéowi wempa'á arupise

uwátinkanaawe. Kembiwíwárá'á miyá-sáwí'á ónááfo káráwiyoro. ² Umbai-tántáá'ó wéraindawi túwa'nai oro. Miyámó é'lo é'la Ísu Káráisiti siyáintemba miyá ónááwe. ³ Úwoi-waasimo óraa'-waasi únemo siyamba minímáyáágó karo'á simátinkainiye. ⁴ Kentí kisauwe fi'owiti

kisauwe tuwinááfo kentí kisaú tuwínke'a kawerá'li sáwíra'iyompo awánaaro. Kentí kisaú kawé'ó ina'lo é'la aamoí ónááwe. ⁵ Seyaafá'-wáásifá'á umbai-tántáá'á tündanifo ímba ifátuwe'a fasi'ámai mé'a moórá-mora-waasi túwa'nai oro.

⁶ Maníkóni ásé-aaí isámae wéiyowi miwítí kawé-tántáá'á seyaafá'á tuwínkaa'-úmai tuwímbai-tantaa'a Maníkón-aaí wésimatimewifa'a túma'mae'a iyóro.

⁷ Ímba kanaa'á Maníkómbá karo'á simánkanaafo érai'-aain-ifo ímba moórá-imayaan-oro. Kawé'-anáúntúmbó úmárááwimo ombá kawé-tómbá wéyakaraafo sáwí-anauntumbo úmárááwimo ombá sáwí-tomba wéyakaraawe. ⁸ Miyámó ombá sáwí-tantaafesesa tirááisafesa úmaesa wéiyowi miyámó wéowini anondááma puwésa Maníkóni ewaa'á ímba méranaafo némpa'a méranaawe. Énifo Maníkóni ámútankombo arááimo taini'lo úmaesamo wéiyowi miyámó wéowini anondááma aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ⁹ Mindásafeta kesáá kawé'á úmaeta wéiyundasa ímba suwesaraí ínata ifátúwáano. Kawé'ó úmaetaamo wéiyundasaamo ímbo suwesaraí ínataamo tuwétaamo éta ánaaenkanaamo tinda kawé'-mékántá maéta ménaumne. ¹⁰ Mindásafeta túwa'nai onda-ámbó wéraiimbo éta seyaafá'nánká kawé'-úmaisa túwa'nai onó. Maníkón-aaísafesamo tímankúnkumbo wéowiseta mimbórá-ákúni'la úmai méta túwa'naisaamo ondasá mindá óraa-tantaa'an-iyé.

¹¹ Ayáiyá'á kemá Póro óraa'-aufaifimba agaimaráúmpo toráumai awáné'a wenyáánaufi'an-iyé seró. ¹² Tuwímbai sésa suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sewi kembiwísáfésa sésa túma kárámai araénáemba oro wésewana miwí tááigo kembiwí wétafisiye. Ísu Káráisiti kembiwísáfénawe séna aaraa-táiyá'á pukáiyé-aaí aantembo senkakaa tuwímbai isámai sáwí'a uwátinkááwisino. Ímbo sáwí'lo uwátinkaiyantafesa sésa túma kárámai araénáemba oró-ááiwárá'á wésewe. ¹³ Túma kárámai araénáemba orómó wésewi Mósesemo siyáin-amaamba ímba seyaafá'á wéaraaiwaewe. Kentúmo araénáembo mósá úmaraiyantafesa túma kárámai araénáemba íwae wésewe. ¹⁴ Miwí miyá wésefo kemá Póro mimbórá-ááímá mósá maré'a Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna aaraa-táiyá'á pukáiyé-aaíma mósá wémaraumne. Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáintafe'a púwón-kwaasimo marapá-tántáátáfésamo ímbo imáyáamo ontembá marapá-tántáátáfé'la ímba imáyáa é'la sáwisamban-iyé wésunda póna mintántáákó kembá ímba wétafisiye. ¹⁵ Moóráwigomo áumo kárámaimo araénáemba ínanamo moóráwigomo ímbo kárámaimo araénáembo inda mindá ímba óraa-tantaa'an-ifo Maníkó aú-waasiyaani'lo uwásinkaraimba mindá óraa-tantaa'an-iyé. ¹⁶ Simátimunda-aaímo arááíwa'mae iyíyanamo éna Maníkó faru úmai arumbá uwátinkena wení waási seyaafá'á miyá uwátinkainiye.

¹⁷ Ísun-aaí simátimewandarakemba sinkamuwana afimá sine'á wéraintafe'la Ísu Káráisitini kisaú-waasi óne wésefo moórá-umbai-tantaa'a ímba síméro.

¹⁸ Kesí waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kembiwisé'la ména úwói wétuwa'nai-isa'la érai'-aain-iyé sé'a inaí súne.

Kemá Póro sún-da-aaí tai'áiyé.

Éfésási

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Éfésási-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásifá'á agaimái amúwana Títkaasi maimaéna mátimakaiye. Maanáái isésa fí'o-fí'on-daoraa tíméro séna agaiyáiyé. Ísun-aaimo simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkawwana ména maanáái agaimarówana mátimakaiye.

¹ Kemá Póro maanáúfái agai-timúmpo isáaro. Manikó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráisitín-aaí kosimátíma'mae núwo séna si'mákaifo isáaro. Éfésási-naopakewi Fasi'aénkóni waási Ísu Káráisitíye'o kááiasamí méraawi ímba ifátuwe'a fasi'ámaimo méraawi isáaro. ² Manikó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitíye úwoi túwa'nai esarai faru wéuwatinkaayantafe'a inái súné.

Káráisitinte'a kááiasinkenasa wemparí'o úmakain-aaí.

³ Manikó Ísu Káráisitín-afowámá éna Ísu Káráisitinteta kááiasinkenasa wíyómpa'a wenópakemba fasi'aémbá siménasa kawé'á uwásínkáisata póta wentáféta súwiyo súné. ⁴ Naaófá'á Manikó maramá ímbo úmakonka'a Ísu Káráisitinteta kááiasamaisa méraandasafenasa wenaúrunka'a wendé-í'a onanasá kentááfímbá ímba náái-aaimo wéraindasafena wemparí'a úmakaiye. ⁵ Manikó kentáásáféna imáyáa éna naaófá'á séna Ísu Káráisitíni kísausafe'o é'a kesáánintone kesiyáámúntoni'a onááwe séna wení imáyáafinkemba aamoí éna miyán-ááímá siyáimba póna miyá uráiyé. ⁶ Ááninkomba arumbó ámakaiwainte'a kááiasinkenasa óraa-kawé'a uwásinkenasa úwoi súwa'nai uwásínkaraimba póta wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

⁷⁻⁸ Pukáintafena sáwi-imayaasa maisiyuwénasa misáwi-imáyáágó ta'ótokainta faúsinkenasa kentáásáféna fí'oran-imayaa wéimba úwoi áfáárumai súwa'nai enasa póna kentáási sáwi-imayaa maisiyukaiye. ⁹ Naaófá'á wení kawé'-imáyáafinkémbá aúpá'á to'mayaa úmakaimba káfé'á wépaape-isata wéawanaumne. Káráísiti ken-imáyáá íníye siyáintemba póna ¹⁰ Manikómó siyáin-kanaamo tinda seyaafá-tántá'á'ó úmakaimba wíyómpakene marapákéné komáétamae úmarainana Káráísiti óraako mindára'a káráwiyníye.

¹¹ Manikó wení imáyáafinkembo to'mayaa úmakaimpinkemba miyá wéiyé. Imáyáa éna to'mayaa úmakaimba póna Yúndaa-waasi wení waási-i'o úndasafenasa Káráisitinte'a kááiasinkenasa wemparíta uwásínkaraiye. ¹² Aifa'á Káráisitimba amu'maréta méraundawisa wení áwáuma fí'oran-awauma isatá mósá wémaraumne.

¹³ Miyáumai fí'onkaa-waasi érai'-aaima kawé'-ámpá'á métinkainíye minásé-ááímá isé'a Ísu Káráisitín-aaísafe'o timankúnkúmbo ombá Manikó kesí ámútankomba tíménaumne símai fasi'ámakaintemba miyá uráimba pó'a wení waási-i'a úmai mé'a isaraawe. ¹⁴ Manikóni Ufaen-ámútánkó keséta méraintafeta séta érai'a Manikó wení waásisafena símai fasi'ámakainta kesópata tíníye. Érai'a Manikó wení waásisa ta'ótokaampinkemba faúsínkainíyesa wéseta mindásafeta wení áwáuma fí'oran-awauma mósá wémaraumne.

¹⁵ Agaúnda érai'-aaima pó'a kembíwí Fasi'aénkó Ísumpa'a timankúnkúmbe é'a Manikóni waási-imayaa é'a méraawe-aaima isé'a ¹⁶ Manikómpá'á súwi símba iyé'á kembíwí túwa'nai úmai inái súnúda ¹⁷ Manikómpá'á maaran-ááísáfé'á áisai une. Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-afowámá kentáásifowama fí'oran-awauma wéráiwai wemá wení ámútamba tímínana kentí imáyáa kawé'á uwátinkena Manikóni áwáuma aráátimína'a pó'a kawé'-úmai awánánááwe. ¹⁸ Kentí imáyáa saagátinkena táántaraintafe'a wesé'o mérayambo amu'maré'o méraantafe'a mindásafe'á inái súné. Wemá wení waási kawé'ó úmáimo mérayamba to'mayaa úmarena símai fasi'ámakaimbo awánáiyantafe'a inái súné. ¹⁹⁻²⁰ Wenááisafeta simankúnkúmbe wéundawifinta wení fasi'aénkó kisauma wémaimba mifási'áémbá iyáákarai-fasi'aenka isa'á awánáiyantafe'a inái súné. Manikó mifási'áéntámbá Káráisitimba pukómpinkemba iyáfasinankena wenayáánurapa'a fasi'aén-áémpá'á wíyómpa'a móankaraiye. Mifási'áémbá wenááisafeta simankúnkúmbe wéundawisa simakai-fasi'aenta mimbórá-fási'áémbán-íye. ²¹ Káráísiti seyaafá'-wáásiyá'á káráwiyena wíyómpa'o káráwiyaawiya'e fasi'aénkwáráwíyá'é aifarááwíyá'é káfé'ó túwí'o wéráiwaiya'e ánaembo túwí'o wéráindawíya'e káráwiyaíye. ²² Manikó seyaafáká'ó

káráwiyindasafena wembá íyáfasinankena wení waásisafena imáyáa éna simáména séna iyáákæe-Fasi'aenko-i'a uréma seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo siyáiyé. ²³ A'nómpínkén-imáyáágómó seyaafá-túráló káráwiyaintemba Maníkóní waásisa Káráísitin-áúraamba únánasa wemá si'nónkáántá éna káráwiyáiyé. A'nónkó weyáára'a ímba méraisana áúwawaako ímba miyá uráifo mimbórá-túwawaa'o wéraitemba Káráísiti seyaafá-túwawaa'a aaómíyamai-i'a uwásinkenasa wewará'á aaómíyamai-i'a úmai méraiye.

2

Maníkóní némpa'o méraundafakenta aú'lo úmáimo méraunda-ita uwásínkáin-ai.

¹ Ááéma sáwí-imayaa wée'a sáwí'lo urón-kanaafimba méraawini áwáuma Maníkóní némpa'a mé'a pó'a ² marapákén-kwáásítí sáwí-amba arááiwæ'e waántáwanko waántá-waasiti óraakomba arááiwæ'e wemá Maníkón-ai ímba ísámai kawé'lo wéowiya'a káráwiyaiwimba arááiwakaawe. ³ Miyámó ontembá ááéma miyásá uráunda sáwí-tantaatafeta siráásifeta éta sáwí-imayaa arááiwæewananasa Maníkó sáwí-meyamba seyaafá'nánkáló tíminten-úmai kanaa'á simíndasafenasa ifátuwenasa ⁴ arumbá áfááraumai uwásinkenasa kentáásáféna óraa'imayaa éna póna ⁵ úwoi súwa'nai enasa kawé'ámpátá mésínkaraiye. Sáwítaamo étaamo méraawandawini áwáura'a Maníkóní némpa'a méraawandarata Ísu Káráísitímbo pukáimpinkembo íyáfasinankaraintemba aú'lo úmáimo méraanda-ita uwásinkenasa ⁶ Káráísitímba pukáimpinkemba íyáfasinankena wiyómpa'a móankarena Ísu Káráísitinte'a kááísasinkenasa aú'la uwásínkaraisata Káráísitimo wiyómpa'lo ménamo káráwiyaintemba wiyómpata imáyáa éta méraumne. ⁷ Maníkó Ísu Káráísitímba ai'marówana kumbéna kentáásáfénawe séna puwéna kentáási sáwí-imayaa maisiyuwéna miyáumai óraa-kawé'a uwásinkenasa úwoi óraa'a súwa'nai urásata póta wení kawé-kísáú awánamæ iyóndasafenasa miyá uráiyé. ⁸ Maníkó úwoi túwa'nai úwa'a wenáásifé'a timankúnkúmba uwaná sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawé'ámpá'á métínkaraiye. Ímba kentí imáyáafinkemba wenáásifé'a timankúnkúmba uráafo Maníkó imáyáa tímúwa'a timankúnkúmba uráawe. ⁹ Túma maimæ iyésa sésa kawé'a wéunda póta kawé'ámpátá wégune sefo séna ímba kawé-kísáúgóní méyámbánifo Maníkó úwoi túwa'nai énasafena sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawé'ámpá'á métínkaraiye. ¹⁰ Maníkó kentáámó uráiwai séna

kawé-kísáú maimæ wéiyesa méranaawe siyáimba póna kawé-kísáú máéndasafenasa úmkena Ísu Káráísitinteta kááísasínkaraiye.

Mimbórá-wáási-ítaamo uwásínkarain-ai.

¹¹ Mindásafe'a imáyáan-oro. Kentínófoi ímba Yúndaa-waasi ofo kembiwíwará'á ímba Yúndaa-waasi owatá Yúndaa-waasisa Maníkóní waásisa úndasafeta súma kárámai araenáénta wéeta kembiwísáféta úwoi-waasi owé-imáyáa éta séta ímba túma kárámai araenáémbe owí owésá wésúmbo mindásafe'a imáyáan-oro. ¹² Minkánaáfímbá kembiwí Káráísitini némpa'a mé'a fi'owima é'a ímba Maníkómó wempari'ó úmakain-kwaasi é'a Maníkó símai fasi'ámarena kááísamakain-kwaasi ímba é'a marapá'á mérowana Maníkó kesé'a ímba mérowa'a wesé'lo méráiyantafe'a ímba amu'maré'a mérowana ¹³ ááéma Maníkóní némpa'o mérowí Ísu Káráísiti kembiwísáfénawe séna puwéna póna tí'maena wení ewaa'á tínkaraisa'a pó'a wesé'a kááísamai méraawe.

¹⁴ Ísu Káráísiti puwúntafena Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye kentáási afufumpimbó wénamo tuwínkaa'úmáimo namuro-wáási-i'lo uwásínkemonta maisiyuwéna mimbórá-wáási-i'a uwásinkenasa ¹⁵ Yúndaa-waasisa kentáási amáamba tuwéna Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye aú'la úmai mimbórá-wáási-i'a uwásinkenasa wempá'á kááísasinkenasa póna faru uwásínkaindasafena miyá uráiyé. ¹⁶ Ísu Káráísiti aaraa-táiyá'ó pukáintafena siyámbó wéunda-tantaa'a tai'ásinkenasa Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye mimbórá-wáási-i'a uwásinkenasa sí'maenasa Maníkómpá'á mósinkenasa ¹⁷ miyá éna téna ásé-ai faru wéuwasínkain-aaisa simátiména kembiwí fi'onkaa-waasi Maníkóní némpa'lo méraawi tasimátiména kesáá Yúndaa-waasi Maníkóní ewaa'ó méraundawisa tasimásimenasa ¹⁸ Ísu Káráísiti miyá uráintafena Maníkóní ámútanko súwa'nai isanasá Káráísiti kentáá Yúndaa-waasiye fi'onkaa-waasiye sí'maenasa kentáásifowampa'a wéwisata wení ewaatá méraumne.

¹⁹ Mindásafe'a ááéma wááu-waasiyaamba uré'a káfé'a ímba miyá ombá Maníkóní waasiye kembiwíwará'á Maníkóní waási-i'a úmai méraamba kesááwé kembiwíyé Maníkóní akún-kwáási-íta úmaisá méraumne. ²⁰ Maníkómó naankáámbo wéumaraimba

Ísu Káráísiti áfonkaamba isasá Manikóni aantá-waasiye Manikón-ai simátíméwiye naamayáankaamba owa'á kemberiwi naankaámbá wéowe. ²¹ Áfonkomo seyaafá'náánámímó kárá'uraintemba kesáá Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraunda Manikó weni úfaendámbá waási súsanta naankaámbá wéumaraiye. ²² Kemberiwíyé kesááwé weséta kááísamaimo méraundasa Manikóni ámútanko waási súsanta naankaámbá wéumarena mimpímbá méraiye.

3

Póro fi'onkaa-waasifimba kisaumo maiyáin-ai.

¹ Mindásafe'a kemá Póro fi'onkaa-waasi Ísu Káráísitin-ai simátimewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a mósínkarowa'a Ísu Káráísitini kisa-u-waasi é'a kemberiwisáfé'a inái sune. ² Manikómó úwoi tuwa'nai indasafena minkisáú simakowana minkisáúgó kawel'ó uwátinkáimba é'a ísaraawe. ³ Manikómó to'mayaa úmaimo aúpá'ó makáimba aráásimuwa'a ááema minááifinkémbá ampáán-áái aúfáifimba agaimakáumne. ⁴ Ááema Ísu Káráísitin-ai aúpá'ó makáimba simásimuwa'a ísaraumne. Maanáúfáímó agaúnda ísámai kawé'an-oro. ⁵ Manikó naaofá'ó mérowi minááímá ímba simátimena káfé'a Manikóni ámútanko weni aantá-waasisaawe wenáái simátíméwiye simásímakaiye. ⁶ Minásé-áái maarán-áái-iyé. Yúnda-waasisaamo ásé-aaimo ísaraundanten-úmai fi'onkaa-waasi ísaraantafena Manikó kawel'á uwátinkáísasa fi'onkaa-waasiye Yúnda-waasiye mimbórái'a úmaisá méraumne. Manikó séna Ísu Káráísitini kisausafe'a miyá ónaumne símai fasi'ámakaimba póna ímba Yúnda-waasi aantembanifo fi'onkaa-waasisafenawara'a símai fasi'ámakaiye.

⁷ Ásé-aaimo simátiméndasafena Manikó úwoi súwa'nai ena weni fasi'aémbá siména weni kisa-u-waasi-i'a uwásinkaraiye. ⁸ Manikóni waási kembá iyáákaraawa'a kári-waasi pó'a fi'onkaa-waasi ásé-ai Ísu Káráísitini kisa-u-waasi iyáákarain-kisa-u-aaimo simátiméndasafena iyáfasisinkaraiye. ⁹ Manikó simásimena séna to'mayaa úmare'lo aúpá'ó tuwé'lo miyá ónaumne síyáunda-aaima símai paápé uwátimiyo Manikó simásímakaiye. Manikó seyaafá-tántáá'ó úmakaiwai aifa'á minááímá aúpá'ó tukáimba waé'wae'lo émayáimba ¹⁰ káfé'a káráwiyaawiye fasi'aénkwáráwiyé wíyómpa'lo méraawi Manikóni waási tuwánésa sésa Manikó fi'oran-kawel'imayawarawin-iyé wéséwe. ¹¹ Áwaura'a Manikó imáyáa éna to'mayaa éna séna miyá ónaumne séna Ísu Káráísiti kentáási Fasi'aénkómbá imáyáa amúwana miyá uráiyé. ¹² Ísu Káráísitiye'a kááísamaisa méraundasafetaawe wenáásifeta simankúnkúmbo wéundasafenawe ímba sáá'a isatá Manikónópata úwoisa wégune. ¹³ Mindásafe'a simátimé'a sune. Kemberiwí ásé-aaimo simátimewandarakemba aaisambá sésa sí'a úni'a uwásinkaraafo fasi'ámai mé'a ímba ifátúwáaro.

Umbai-tántáá'ó kesópa'lo wéraitimba kanaán-ifo úwoi aamoín-oro.

Káráísiti aruntáámó sínin-ai.

¹⁴ Minááísáfé'a imáyáa wée'a Manikó kentáásifowan-aúranka'a kifae'a inái sune. ¹⁵ Seyaafá'ákúmbá marapá'ó méraawiye wíyómpa'lo méraawiye miwiti áwáuma Manikó isa'á wenaúranka'a kifae'a mé'a maarán-inái sune. ¹⁶ Manikóni ámútanko kentirumpimbá ména fi'oran-oraako póna fasi'aémbá timína'a fasi'ámai mé'a ¹⁷ Ísu Káráísitin-ai saafe'a timankúnkúmbo ontáféna kentirumpimbá ména wemá tirumbó wétimewini áwáuma isa'á wentáfé'a fasi'ámai tirumbá wéame'a méraiyantafe'a inái sune. ¹⁸ Káráísiti seyaafápímbá arumbá wétimimba óraa'a wétimiye. Káráísiti fasi'aémbá timína'a kemberiwíyé Manikóni waásiye seyaafá'á sé'a Káráísiti kentááfimba arumbá wésimimba óraa'a wésimimba póna ímba tai'áiniye síyantafe'a inái sune. ¹⁹ Ísu Káráísiti seyaafápímbá arumbá wétimimba óraa'a wétimimba ínta kanaa'á úmaisá awánasaraundasaanifo káfé'a kárika'a awáné'a ánaaemba awánamái kawel'ó iyantafe'a inái sune. Fasi'aémbá Manikómpímbá óraa'a wéena kemberiwífímbá óraa'a wéintafe'a inái sune.

²⁰ Imáyáamo wéetaamo Manikómbó wéaisai-undasa kári-tantaa'an-ifo weni fasi'aéntámbó wésuwa'nai-ensaaamo wéimba mindá iyáákarain-tantaa'an-iyé. ²¹ Manikóni waásisa Ísu Káráísitiyeta kááísamaisa méta káfétaamo méraunda-waasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye séta wenáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aaima iyésá símaeta iyónaumne.

4

Káráisiti áúwawaata únemo siyáin-ai.

¹ Fasi'aénkóni kísau wémaundarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a maanáaimá wa'wisé'a simátimune. Manikó táántena séna maarán-úmai méraoro siyáifo miyán-oro. ² Kentúma ímba maimaé iyé'a aáno úmai mé'a imáyáa wé'e'a túwa'nai e'a sáwí'lo uwátínkáambo é'a ímba imáyáamo iyamba úwoi túwa'nai oro. ³ Manikóni ámútanko imáyáa tímisa'a mimbórá-imáyáará'á mé'a miyá é'a aáno úmae'lo iyiyantafe'a ímba ifátúwáaro. ⁴ Manikóni ámútamba mimbórá méraisata kesáa mimbórá-súráámbá úmaisa méraunanasa sáántaraimba póta wesétaamo méraandasafeta amu'maréta méta mimbórá-tántáátáfeta amu'maréta méranaumne. ⁵ Fasi'aénkó mimbóráwígó méraisana Manikón-aaisafeta simankúnkumbo wéunda-anta mimbórá-ámbá isaná nombó maúndasa mimbórá-ámbá isaná ⁶ Manikó mimbóráwígó ména seyaafá'-wáásísá kentáásifowama ména seyaafá'-wáásíyá'á káráwiyena seyaafá'-wáásísá kawé'á uwásinkenambo wení waásifimba méraiye.

⁷ Manikó méraisana Ísu Káráisiti wení imáyáafinkemba wení kísausaamo máéndasafenasa wení fasi'aémpínkémábá moórá-mora-waasisa fasi'aéntá simakaiye. ⁸ Mindásafena naaofá'á Manikón-ai aúfáfimba agaimaréna séna sanaambó iyúnka'a ta'ótokowi tí'maena iyéna waási aamoi-tántáá'á tímakaiye

agaimaréna siyáíye. ⁹ Iyúnka'lo siyáin-aigoni áwáuma maarán-íye. Aifa'á marapá'á kunkéna mara-aifa'úramba kunkéna ¹⁰ wiyómpa'lo iyáimba mimbóráwígómá póna seyaafápimpá'á wení fasi'aémbá wéraiye. ¹¹ Aamoi-tántáá'á tímakaiye

siyáin-aigoni áwáuma maarán-íye. Wení kísaua maíyantafena fasi'aémbá waási tímúwasa tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba aantá-wasafeni kísau máúwasa tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba Manikó simátimakain-aaima simátímúwasa tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba Manikón-ai ímbo ísaron-kwaasi simátíma'maesa kuwasá tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba Manikóni waásiya'a káráwiyuwasu tuwímbai-waasimo tímú-fasi'aentamba Manikón-ai uwáitái'-uwásá miyáumai Ísu Káráisitini kísaua maiyáawe. ¹² Manikóni waásisa wení kísaua wémaeta moórá-mora-waasisa túwa'nai úmai mimbórá'á úmaisa méta fasi'átínkaundasafenasa fasi'aéntámbá miyá uráíye. ¹³ Mindásafeta méta Manikón-ááninkon-aaisafeta simankúnkumbo wéundasafetaawe wembá awánamoi kawé'á wéundasafetaawe mimbórá-imáyáá éta káásamái méta sáá'a kaefaréta Káráisitinkaani'a úmaisa méranaumne. ¹⁴ Miyásáámó onasasáámó ésa iyámpóimo karo'ó simátiyuwaantemba kentáa ímba miyán-karótá simásiyuwanaawe. Miyám-baaran-ai ínta arááiwaeta waási sáwí-ampa'a métinkanane sésa sáwí-imayaafinkembo wésiyan-aaima ímba iséta miyán-áái ínta arááiwaenaumpo ¹⁵ érai'-ai aantemba wéseta waási-imayaa wéeta seyaafá'-tántáá'á sáakaefamai-waasi-í'a úmai méta Káráisitinkaani'a úmaisa méranaumne. Wemá kentáará'á káráwiyaisata ¹⁶ kesáa Káráisiti áúwawaata únana kentáási'nonkaamba Káráisiti éna seyaafá-súwawaakata káráwiyaiye. Tiyáamba tísamaima tínúnkoma ta'ótokaisana tí'nónkómó ímba seyaafá-túwawaapa'a imáyáa tímísana tiyáánko wení kísau máisana tísamaigo wení kísau máisana miyámó wéenamó óraa'lo wéimba miyáumai Káráisiti wení waási imáyáa tímísasa moórá-mora-waasi wétuwa'nai-esa wéfasí'atinkesa méraawe.

Káráisitinte'a káásatinkena aú'lo uwátínkarain-ai.

¹⁷ Fasi'aénkón-aúranka'a fasi'ámai simátimumpo ísáaro. Manikóni aambó ímbo arááiwaéwimo méraantemba ímba miyán-oro. Miwí sáwí-imayaafimba mésa ¹⁸ ímba ísámai kawé'á ésa Manikón-aaisafesa tirumbá márááwana tí'nómbá umbai taisasa méraantafesa miwítí imáyáago kumeu'á isasá Manikómó aú'lo wéuwatinkain-aempa'a ímba mésa ¹⁹ sáwí'lo on-imáyáá aantemba ésa fi'lo-fi'on-tantaa'lo sáwí'lo ombá aamoi ésa miyámó ontáfésa ímba tigaesáfésa wéowe.

²⁰ Miwí miyá wéofó kembiwí Ísu Káráisitimpa'a té'a wení aampa'á wéwe'a ²¹ wenáái isé'a érai'e sumbá Ísumpakemba érai'-aaima simátíma'maesa iyúwa'a ísaraawe. ²² Ááéraan-imayaagomo sáwí-tantaatafelo tírááísafe'lo uwanamó karo'ó simátíyukaimba ifátuwe'a ²³ miyámó iyanamo éna Manikó kentí imáyáa aú'la uwátínkena ²⁴ wembó arááiimo táinda-í'lo iyantafena aú'la Manikónkááni'a uwátínkaina'a érai'a Manikóntáfé'la imáyáa é'a arupíse úmai méranaawe.

²⁵ Mindásafe'a karo¹-ááímá tínaaemba uwáme'a kentí waásifimba érai¹-aai aantemba seró. Ísu Káráisitini akún-ándá póta mimbórái¹ a úmai méta póta miyásá onó. ²⁶ Aaisambó síyamba ímba sáwí'a é'a ááéma aáno úmai mé'a aaisambá wae¹wae'a ifó sé'a ifá'á túwáaro. ²⁷ Waántáwanko tafisína'a sáwí'a únafo sé'a aaisambó síyamba ifá'á túwáaro. ²⁸ Umémbó iyawi maarán-oro. Ímba umémbá é'a tuwímbai-tanta¹o maíyantafe'a kísau wémae'a minkákémbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi túwa'nai e'a tíméro. ²⁹ Sáwí-aaima ímba sé'a kawé'ó uwátinkainda-aai aantemba seró. Miyámó é'ó é'a minááímó isáiyankwaasi kawé'á uwátinkaiyasa fasi¹ámai méranaawe. ³⁰ Manikóní Ufaen-ámútánkó arumbá umbai taifáinifo ímba sáwí'an-oro. Manikó seyaafa-tántáápinkémbó faúsinkainda-kanaamo tinda Manikóní Ufaen-ámútánkó kentirumpimbá méraintafe'a sé'a Manikóní waási úne síyantafena Manikóní Ufaen-ámútánkó arumbá umbai taifáinifo ímba sáwí'an-oro. ³¹ Kempimpá'á maarán-tántáá'ó é'a tínaaemba uwáméro. Kaorái-tántáá'é tirumbó sáwí'o iyé aaisambó siyé simaimo sáwí'o uwátinkáye seyaafa-tántáá'ó sáwí'o iyé ³² ímba miyámó iyamba tirumbá uwátinke'a túwa'nai e'a Ísu Káráisitimo kentí sáwí-imayaamo maitiyúwáisanamo Manikómó ímbo anondáamo sáwí-meyambo tímintemba fi'owimo sáwí'o uwátinkemba ímba ímáya é'a anondáá sáwí-imaya uwátinkáaro.

5

Sámo kain-áémpá'á méraaromo siyáin-aai.

¹ Manikó arumbá wétimisa'a wení iyámpói ontáfé'a pó'a wemó intembá miyáumai wé'e'a ² moórá-mora-waasi kentirumbá wétime'a méraaro. Ísu Káráisitimo kentááfimbó arumbó wésimenasaamo kentáási sáwí-imayaamo maisiyuwáindasafenasaamo puwúwanamo Manikómó aamoimó uráintemba moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro.

³ Manikóní waási ontáfé'a maa'u-tántáá'é sáwí'o iyé túraniyamba únafo sé'a miyán-tántáákón-áái ímba seró. ⁴ Sáwí-aaiye uwónao-aaiye karaánáa¹-aaiye súnafo sé'ó Manikómpá'ó súwimo síyamba mindá kawé'an-iyé. ⁵ Érai'a maa'u-tántáá'ó owiyé sáwí'o owiyé túraniyambo owiyé miyámó on-kwáási Ísu Káráisitíye Manikóe'ó káráwiyyapa'a ímba mésa túraniyambo owí marapá-tántáátáfésa aamoí ésa ímba Manikóntáfésa aamoí owí Káráisitíye Manikóe'a káráwiyyapa'a ímba méranaawe.

⁶ Miyá-sáwí'ó on-tántáátáfésamo síyamba karo'á simátiyúwáafainifo káráwiyyoro. Manikón-aai isámai sáwí'o owí miyá-sáwí-ááímó sembá póna Manikó aaisambá tiyínifo káráwiyyoro. ⁷ Miyámó siyawise'a ímba mé'a miwí ímba tirááiwaéro. ⁸ Ááéma kumeu¹-áémpá'ó maé'ómbanifo káfé'a Fasi'aénkóní waási ontáfé'a sámo kain-áémpá'á méraamba pó'a sáraan-kwaasiyaamba úmai méraaro. ⁹ Sámo kain-áémpá'ó mé'ó é'a arupise úmai kawé'úmai mé'a érai¹-aai wése'a mé'a ¹⁰ ímáya é'a sé'a Fasi'aénkó aamoí ínkwaé-i'a úne sé'a miyán-oro. ¹¹⁻¹² Kumeupá'ó méraawi ímba áuwará-kísau wémae'ó ímba miwí'sé'a miyámó iyamba afora'á simátime'a sune. Sáwí'a owé sé'a aúpá'ó ombó sé'ó é'a tígasesáfé'a ónááfo afora'á simátime'a sune. Sáwí'a owé sé'a ¹³ afora'á aráátimiyasa mintántáákóní áwáuma awánasuwesa kouwerésa ¹⁴ sámo kain-áémpá'á taméranaawe. Mindásafesa sésa tímó waésamo pukésara úmimo mémpinkemba iyáfasinewana Káráisiti sán-kátinkaiye wésewe.

¹⁵ Mindásafe'a káráwiye'a sáwí-imayaamo arááiwaéwimo ontembá ímba iyamba kawé'í-máyaá wé'e'a méraaro. ¹⁶ Káfé'a kentááfá'á umbai-tántáá'ó wéraintafe'a Manikómpá'á tiyantafe'a úwoi máúnafo sé'a Manikóní kísau máero. ¹⁷ Mindásafe'a ímba sáwí-imaya é'a Fasi'aénkómbó arááimo táinda-i'a úmai méraaro.

¹⁸ Mindásafe'a sáwí'a ónááfo uwó'io on-dómbá né'a uwó'ia únafo sé'a Manikóní ámútanko kentááfimbá óraa'á uwásinkainkwaé sé'a méraaro. ¹⁹ Kempimbá Manikón-aai aúfáifimba agaimakáan-aaima sé'a imá wése'a Fasi'aénkóntáfé'a tirumpimbá aamoí wé'e'a imá seró. ²⁰ Fasi'aénkó Ísu Káráisitini fasi'aéntáfé'a ímáyaá wé'e'a seyaafa-tántáátáfé'a Manikó kentáásifowampa'a súwima símae'a iyóro.

Aarakwá-táái.

²¹ Kembiwí Ísu Káráisitini-awi'a mósá wémare'a Ísun-akúní'a úmai mé'a minákúmpákén-kwáási táái isáaro. ²² Aaresómbá isáaro. Fasi'aénkón-aaimo wéisaanten-úmai kentuwai-táái isáaro. ²³ Ísu Káráisitimo wení waásiya'ó káráwiyyainten-úmai waaimá kentuwaiínitónká'á káráwiyyoro. Káráisiti wení waási kawé'ámpá'á métinkaraiye. ²⁴ Ísu

Káráisitini waásimo wenááimo isáanten-úmai aaremá seyaafá-tántáátáf'á kentuwaai-táái isáaro.

²⁵ Ísu Káráisitimo wení waásimo arumbó tíménamo miwísáfénawe sénamo pukáinten-úmai miyáumai waaimá kentuwaainíntómbá tirumbá tíméro. ²⁶ Ísu Káráisiti wení waási nontámbá kawelá uwátinkena wenáásimba Manikóndé-i'a uwátinkaindasafena ²⁷ wení waási kawelá ésa miwífimbá sáwi-aaima ímba wérainana fí'onka'ma'mai-sasa'o uwátinkaindasafena pukáiyé. ²⁸ Miyáumai Ísu Káráisitimo wení waásimo arumbó tímíntemba waaimá kentuwaainíntómbá tirumbá tíméro. Waási kentúsafesamo imáyáamo onten-úmai kentuwaainíntón-imáyáá oro. Tuwaainíntón-imáyáámó onten-úmai kesáfé-imáyááwará'á wéowe. ²⁹⁻³⁰ Waási kentúwawaatafesa ímba tíyántafesamo ombá kawel-úmai káráwiyesa tómbá námaesa wéiyowe. Kesáá Káráisitini waási-i'a éta wenáúwawaakaamba únanasa póna wemá miyáumai kentáará'á kawel-úmai káráwiyaiye. ³¹ Naaófá'á Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna mindásafena waaigómó ímbá anófowi tiyuwéna awaainínkóe'a taankarotámai mimbórá-túwawaa'a ma'maésaraí méraaye siyáiyé. ³² Minááifimbá moorá óraa'-aaimo wérainba minááigóni áwáuma maarán-iyé. Ísu Káráisitíye wení waásiye moorá'i'a úmai méraawe siyáiyé-imayaa wéune. ³³ Ímba mindásafena aantemba siyáífo kembiwímó kesáfé-imáyáámó ontembá kentuwaainíntón-imáyáá oro. Aaresómbá kentuwaai-táái isáaro.

6

Tinófoiye tíráá'marin-taai.

¹ Iyámpóisomba isáaro. Fasi'aénkóni iyámpói-i'o ontáfé'a kentinófoi-taai isáaro. Miyámó iyamba mindá kawel'an-iyé. ²⁻³ Naaófá'á Manikó ámáámba séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro aifa'á símai fasi'ámakaintafena séna miyámó é'o é'a kawel-úmai ayáátááka'a marará'á méranaawe siyáiyé.

⁴ Iyámpói tifoísái isáaro. Kentí iyámpóiyá'a kawel-úmai káráwiyawana miniyámpói tirunkó ímba sáwí'a ína'a Fasi'aénkó Ísun-aaí simátíma'mae'a wéiyé'a arupíse uwátinkaiyasa óraa'a onááwe.

Kísau-waasiye miwítí kawáá-wáásíté-taai.

⁵ Wayó-kísáúmó máén-kwaasi isáaro. Ísu Káráisitín-aaimo isáanten-úmai kentí óraa'-waasi-taai isé'a táátafe'a é'a tiyákáímó wétaamba kentí óraa'-waasiti kisausafe'a ímba kae'l-imáyáámó iyamba miwí táái isáaro. ⁶ Miwí túranka'a aamoí uwásinkaiwae aantentafe'a ímba miyán-kawé'ó iyamba úwoi-kanaawara'a miyán-kawé'á wé'e'a Ísu Káráisitini kísau-waasi ontáfé'a Manikómbó arááimo táinda-i'a úmai kawel'an-oro. ⁷ Kesí óraa'-waasiti kísau aantemba ímbanifo Fasi'aénkóni kísau-waasisa úne sé'a tirunkó kawel'á wéina'a kísau máéro. ⁸ Maanááimá imáyáan-oro. Wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miwítí óraa'-waasiye kawel-kísáúmó wémaentafena Fasi'aénkó kawel-méyámbá tímíníye.

⁹ Wayó-kísáúmó máén-kwaasiti óraa'-waasi isáaro. Kentí wayó'ó wéon-kwaasiya'a kawel-úmai káráwiye'a ímba inkaisíyan-aaima wésimatime'a maarán-imáyáán-oro. Miwítí óraakowe kentí óraakowe mimbóráwígó éna wiyómpa'a ména ímba tuwinkaal-úmai-meyamba tímínífo arupíse úmai-meyamba tímíníye.

Fasi'aénkóni fasi'aénká'á méraaromo siyáin-aaí.

¹⁰ Maanááimó simátíménda isáaro. Fasi'aénkóe'o kááísaimo méraamba wení fasi'aémbá wétimisa'a fasi'ámai méraawe. ¹¹ Waántáwanko tafisímai karo'á simátíyuwaifainifo fasi'ámai méraiyantafe'a tiyái-tántáá'ó Manikómó tímimba máéro. ¹² Ímba marapakén-dámúró-wáásisé'-aantemba tíyéwata kumeu'-áémpá'ó káráwiyaawiye waántá-waasiye sáwi-fasi'aenkwarawiye miyá-sáwí'ó owiséta tíyáano. ¹³ Mindásafe'a tiyái-tántáá'ó Manikómó tímimba káfé'a maiyé'a sáwi-kanaamo tinda fasi'ámai mé'a ímba waántáwankon-aaisafe'a ewé sé'a ímba inkaisé'ó kóiyamba fasi'ámai méraaro.

¹⁴ Miyáumai to'mayaa uré'a méraaro. Tú'wáánkaumo uráantemba érai'-aaima tirumpimbá ta'ótóráaro. Wenómbó fafériye'o méraantemba arupíse úmai fasi'ásuwe

méraaro. ¹⁵ Tísamaimo ánaán-kwiye'o nóntemba ásé-aii tasi wéuwatinkain-aaima kosimátiméro. ¹⁶ Wenómbó fafériyaawanamo paroigómó túfimbo ímbo táféréintemba Maníkón-aii ta'ótokekwana waántáwankon-aaigo ímba túfimba táferainiye. ¹⁷ Ti'nónká'ó kámo'o wimáímo káráwiyaanten-úmai kawe'-ámpá'á métinkena wégarawiyiye. Paepáétambo túfimbo waantáfáénten-úmai Maníkóni ámútanko wenááimo siyáimba kosimátimiyasa minááigó tirumbá faiyaráiniye. Miyáumai Manikómó tímimba maiyé'a to'mayaa úmai méraaro. ¹⁸ Manikóni ámútankoni fasi'aéntámbá inaifinkémbá Manikó wétuwa'nai-intafe'a áisai úmae'a iyóro. Miyámó iyantafe'a ímba fi'o-fi'on-imayaa é'a Manikóni waásisafe'a seyaafá'á inai símae iyé'a ímba ifátuwe'a ¹⁹ kentáfé'wara'a súwa'nai e'a inai seró. Ásé-aaimo simátiménda Manikó aai simínana ímba sáá'a ina'a afora'á simátiménda Manikómó aúpá'ó makáin-aaima afora'á simátimenaumpo mindásafe'a súwa'nai e'a inai

seró. ²⁰ Minááimó simátiméndasafena Manikó iyáfasisinkowa'a simátimewandarakemba aaisambá sésa ándáfa'a másínkaraawe. Ásé-aaimo simátiménda mindá kesí kisauman-ifo mindásafe'a súwa'nai e'a inai siyana ímba sáá'a ina'a simátiméno.

²¹ Kemó mé'o wéunda-aaima isáiyantafe'a moóráwigon-awi'a Tíkikaasi kosimátiminiye. Wemá kentáási waási Fasi'aénkóni kísau-waasi póna ímba tuwéna kawe'-úmai méraiye. ²² Tíkikaasimba ai'maráúnana kentópa'a wéména kentáásái kosimátiména kentí imáyáa kofasi'átinkaina'a

fasi'ámai méranaawe.

²³ Kesí waásisono. Manikó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyé'a kááísamai méraawi tirumbá wétimesarai faruaru wéuwatinkaayantafe'a inai sune.

²⁴ Fasi'aénkó Ísu Káráisitimbo tirumbó wéamesamo ímbo aúwáán-kwaasi Manikó úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro sún-da-aii tai'áiyé.

Fírípái

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórú-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Fírípái-naoraa-waasifa'a agaimái tuwówana moórúwigo maéna mátimakaiye. Póro ásé-aii kosimátimuwasa isésa érai'e sésa Ísumpa'a timankúnkumba uráawe. Mináái Aantá-waasi-tai-aufafimba 16:11-40-fimba wéraiye. Póro fí'o-fi'on-daopa'a Ísun-aii simátima'maena iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkárowana mérowasa Fírípái-naopaken-kwaasi Póromba áwa'nai esa tuwimbai-tantaa'a ámúwana súwiyo séna maanáái agaimarówana mátimakaiye.

¹ Kemá Póro maanáái maanáúfáifimbá agai-timúmpo isáaro. Tímóti kesé'a méraisakai Ísu Káráisitini kísau-waasiyai tye. Fírípái-naopakewi Fasi'aénkóni waasi Ísu Káráisitiyé'a kááísamai méraawiye kembiwíyá'ó káráwiyaawiye wétuwa'nai-owiye maanááimá isáaro.

² Manikó kentáásifowae Fasi'aénkó Ísu Káráisitiyé'a úwoi túwa'nai esarai faru uwátinkayantafe'a inái sune.

³ Kembiwísáfé'a imáyáa únda-kanaa Manikómpá'á súwi sune. ⁴ Kembiwísáfé'a Manikómpá'á inaimó súnda-kanaa aasiyaasi sirunkó kawé'á wéiye. ⁵ Aifa'á Manikóni ásé-aii simátimuna'a isé'a súwa'nai úmai wésimatima'mae wéiye'a káfé'wara'a wésimatimentafe'a mindásafe'a Manikómpá'á súwi sune. ⁶ Manikó kentirumpimbá kawé-kísáúgóni áwáuma ómbarena maimaé iyéna káfé'wara'a wéiyimba póna Ísu Káráisitimo kumínda-kanaara'a minkáwé-kísáú tai'áíniye. Minááimá isáúmne. ⁷ Ísu Káráisitini-aaimo simátimakaundarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a méraundafakenkwara'a ásé-aii simátimé'a miwí táái anondáá simátimunana Manikó úwoi wésuwa'nai-ena kembiwíwará'á úwoi wétuwa'nai-isa'a pó'a Manikó kentirumpimbá kawé-kísáú maimaé wéiyiye-imayaamo únda mindá kawé'an-iyé. Ken-imáyáámó wéundasafe'a miyán-áái sune. ⁸ Imáyáamo tímakaunda ímba kesí imáyáafinken-aantembanifo Ísu Káráisitini imáyáafinken-aaima tímakaunda érai'-aai isaná Manikó wésuwanaiye.

⁹ Maanáásáfé'a Manikómpá'á inái sénaumne. Imáyáa tíma'mae wéne'a kawé-tántáá'á awané'a kawé'-i'a é'a ¹⁰ seyaafá-tántáá'á tuwínkaa'-é'a kawé-tántáá'ó awané'a kawé'-ámbá arááiwae'a Ísu Káráisiti kumínda-kanaa kawé'-úmai méwana kentí sáwí-meyamba ímba wérainana ¹¹ Ísu Káráisiti imáyáa tímína'a kawé'-úrumba úmai méwana tuwánéna miyámó íyamba Manikón-áwí'a mósá marésa súwimo síyantafe'a mindásafe'a inái sune.

¹² Kesí waásisono isáaro. Umbai-tántáá'á kesópa'o tiyáimba mindásafesa sáwífa'-waasi ásé-aii isaraawe. ¹³ Ísu Káráisitini-aaimo simátimakaundarakemba ándáfa'a sínkaraawasa kenká'ó káráwiyaawiye tuwimbaiye Ísu Káráisitini-aai isaraawe. ¹⁴ Ándáfa'o méraunda mindásafena Fasi'aénkó kentáási waasi sáwífa'a fasi'aémbá tímísana ímba táá'a isasá Manikón-aii fasi'ámai simátima'maesa wégowe.

¹⁵ Súwí'o wéraintafesa tuwimbai tirumbá sáwí'a ésa kentáfésa wenáwí'a kumíniye sésa Ísu Káráisitini-aai wésimatimembanifo tuwimbai kawé'-imáyááfinkémbá Káráisitini-aai wésimatimewe. ¹⁶ Ásé-aii simátimé'a

miwí táái anondáá sendasáféna Manikó ewé sisasá ándáfa'a sínkaraawe. Ándáfa'o méraunda-aaima tuwimbai isésa imáyáa uwásinkesa Ísu Káráisitini-aai wésimatimewe.

¹⁷ Tuwimbai ímba kawé'-imáyááfinkémbán-ifo sáwí-imayaa tokésa sésa Ísu Káráisitini-aaimo simátiméndo ésa kesúsa maimaé iyónáawe sésa Ísu Káráisitini-aai wésimatimewe. Kentáfésa sésa ándáfa'a ména isáínana arunkó umbái táíniye sésa Káráisitini-aai wésimatimewe. ¹⁸ Mindásafe'a ímba óraa'-imayaa wéune. Kawé'-imáyááfinkémbá Káráisitini-aai wésimatimewana sirunkó kawé'á wéifo sáwí-imayaa tokáawíwara'a Káráisitini-aai wésimatimewana úwoi sirunkó kawé'á wéiye.

¹⁹ Manikómpá'á inái wésuwana póna Ísu Káráisitini ámútanko wésuwa'nai-isasa faúsinkaiyambo isáúnda sirunkó kawé'á wéiye. ²⁰ Sínkamiyara puwónaum úwoiya méranaumno. Mindásafe'a timu'maké'a inái wése'a Ísu Káráisitintafe'a ímba sigaesáfé'a é'a ímba sáá'a ina'a fasi'ámai Ísu Káráisitini-awí'a mósá maránaumne. Miyá úmae'o iyúndantemba Káráisitini-awí'a mósá maránaumne sune. ²¹ Marapá'ó méraundamo é'a

Ísu Káráísitin-awí'a mósá maránae sé'lo méraundanifo puwé'lo wiyómpa'lo iyónnda mindá marapá'lo mére'lo úndawimba iyáákanaumne. ²² Marapá'lo úwoimo mé'lo é'a átuwara-kisau maénaumne. Úwoimo méraandasafena siráái táinana púwóndasafena siráái táinana miyá ina'la miyámó ondawimbá ímba isáúmne. ²³ Minkáé'-ímáyáágó kembá wétafisiye. Puwé'la wiyómpa'la Káráísitiye'lo méraandasafena iyáákarain-tantaa'la póna siráái wétaifo ²⁴ marapá'lo méraundamo é'a kawel'-úmai kembá túwa'nai únda póna kawel'á iníye. ²⁵ Minááimá érai'-aaíma isa'lo isáúnda pó'a marapá'la mé'a kembiwisé'lo komáénda túwa'nai ona'á Manikón-aaisafe'la timankúnkumba úmae iyiyana tirunkó kawel'ó inda minááimá isáúmne. ²⁶ Kembiwisé'la aneka'á komérandasafe'la kentáfé'la imáyáa é'a

Ísu Káráísitin-awí'a mósá maránaáwe.

²⁷ Moórá-aaímo óraaka'lo simátíménda isáaro. Kawel'-úmai mé'a Ísu Káráísitini ásé-aaíma mósá maráiyasa tuwánánaáwe. Miyámó wéiyá'lo é'a kentópa'lo komé'lo é'a tuwánánaumne. Énifo maanká'lo mé'lo é'a kentáái aantemba isánaumne. Maarán-ááimó isáándasafe'la sune. Mimbórá-ímáyáá wé'e'a fasi'ámai mé'a tiyáántán-kwiyé'la fasi'ámai mé'a ásé-aaí simátíma'mae'la wiyasa mináásáfésa tuwimbai timankúnkumba ónááwe. ²⁸ Kentí namuro-wáási túranka'la ímba moórá-tantaatafena táa'la inda

pósa kembiwisáfésa sésa Manikó wení aampa'á mótínkaraisasa méraawe-imayaa ésa kesáfésa Manikóní némpata maé'maeta wéune-imayaa ónááwe. ²⁹ Manikó imáyáa tímisa'la Ísu Káráísitin-aaisafe'la timankúnkumba wéowe. Manikó ímba tiyótáima isa'á kembiwí Ísu Káráísitini waási-'i'a onkákémbá tí'o

iní'a wéuwatinkaawe. ³⁰ Ááema Ísu Káráísitini kísau siyáántán-kwimáimo maéwánda é'lo suwánaraamba káfé'wara'la miyámó únda wéise'la tiyáántán-kwimái méraawe.

2

Káráísiti Manikón-aísamaifimba mérowana áwí'a óraa'lo uwánkarain-aaí.

¹ Ísu Káráísitiye'lo kááísamaimo méraamba wemá áfomba wéfiaye. Manikómó we-narumbó tímimba fasi'aémbá wétimiye. Manikóní ámútankomo arumbó wétimimba mimbóráfimbá méraawe. Tirumbá uwátinkáfa'la wéne'la túwa'nai úmai méraawe. Miyámó iya'lo é'a ² mimbórá-ímáyáá úmai mé'a moórá-tirumba ma'mái mé'a kentirumbó tíma'mae'lo níyamba mindá sirunkó óraa-kawel'á iníye. ³ Kísau mo wémaemba ímba kentúma maimaé iyé'la kesúwí'a maimaé iyíwae ímba sé'a Manikón-aísamaifimba mé'a fi'owisafe'la sé'a kentáa iyáákaraawe seró. ⁴ Ímba kesáfé aantembo túwa'nai iyamba seyaafá'nánká túwa'nai oro. ⁵ Ísu Káráísitimo imáyáamo intembá maarán-ímáyáán-oro.

⁶ Ísu Káráísiti Manikóráámbá uréna wení fasi'aénkómó intembá uréna mífási'áémbá ifátuwana ⁷ umarankááni'la múra úwana moórá-ininko ma'ankówana óraa'la éna wayó'-wáásiyáámbá éna ⁸ waásiyaamba úmai mérowasa awánowana Manikón-aísamaifimba kifaena puwínda-aaisafena ewé séna kátúfena ímba úwoi pukáifo sáwí'la ésa aaraa-táiyá'á tufúwana pukáiyé. ⁹ Miyámó uráintafena Manikó pukáimpinkemba iyáfasinankena sanaan-úrumba móankena seyaafá'-wáási túwíka'la wenáwí'la óraa'la uwánkowasa ¹⁰ pósa Ísun-awí'lo siyambo ésa óraa'an-iyé sésa seyaafá'-wáási kifaesa wiyómpakewiyé marapákéwiyé waántáfakewiyé kifaesa ¹¹ afora'á Ísu Káráísitintafesa sésa Fasi'aénkón-iyé sésa Manikómbá kentáásifowan-awí'a mósá maránaáwe.

Waásifimba sáma kátinke'la méraaromo siyáin-aaí.

¹² Mindásafe'la kesí waási isáaro. Kembiwisé'lo méraawandara'la kesáái isámae'lo iyáantemba káfé'la ímba kembiwisé'la méraundara'la kesáái isé'la Manikómó sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena kawel'-ámpá'lo mótínkarain-aaí imáyáa é'a wentáfé'la wé'e'a wenáái tuwáúnafo sé'a táátafe'la wé'e'a fasi'ámai wení kísau máero. ¹³ Manikó aamoimó wéin-kísau maénae sé'lo wéontafena kentirumpimbá kísau maimaé wéiyisa'la pó'a táátafe'la wé'e'a

kawel'-ámpá'la arááíwa'mae wégowe.

¹⁴ Ímba í'ai tinké'la ímba aaisambá tiyé'la miyáumai méraaro. ¹⁵ Miyámó é'a kawel'-úrumba úmai méraiyaana póna kentí sáwí-meyamba ímba wéniye. Marapá'lo sáwí-ambo arááíwaesamo kaetónáántó úmae nón-kwaasifimba kembiwí Manikóní waási mé'a sáwí-imayaa kempímbá ímba wéraina'la pó'a sáma kátinke'la ¹⁶ maé'mae'lo iyan-aaíma kentirumpimbá fasi'ámai ta'ótokewa'la pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'la aamoí é'a sé'a

koméraawanda pó'a maé'mae'o íyan-aaima tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráamba pó'a sé'a ímba áu-iyain-kisau wémae'a kesí fasi'aémbá ímba úwoi tukáumne sénaumne.

¹⁷ Maníkóní aamoi-tántáá'ó áménteni'a úmai wenká'á kááísamai méraawe. Manikóntáfésamo imáyáamo ésamó ándá-aran-dombo fatímaraanteni'o úmai kembó sinkaminyamo kesí naaemó kumíná'o púwónanamo éna ándá-aran-donkaamba kumíníye. Miyámó ondamó éna kesirunkó kawe'a'á ínana póna kentirunkówárá'á kawe'a'á íníye.

¹⁸ Miyáumai kesirunkómó kawe'ó índantemba kentirunkówárá'á miyáumai kawe'a'á íníye.

Tímótiye Épafarotaitasinte-taai.

¹⁹ Ampáánká'á Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wíndasafe'a Ísu Káráisitimpá'a inaifinkémbá wéaisai-unda póna kentópa'a kuréna kouweréna kesópa'o téna kentáái másimasimína'a isé'a aamoí ónaumne. ²⁰ Wesé kerái aantemba kembiwísáfékai óraa'-imayaa ékai sékai kawerá'á úmaiya méraa sáwíra úmaiya méraao wésufo ²¹ tuwímбай kesáfé-imáyáá aantemba ésa Ísu Káráisitín-imayaa ímba wéowe. ²² Énifo ááninkomo afowání kisaumo áwa'nai intembá ásé-aaisafena Tímóti kembá wésuwa'nai in-áái ísaraawe. ²³ Kesópa'o tinda-tantaa'a amu'ma'mái awané'a Tímótimba ai'maráanana kentópa'a wína'a ²⁴ kemá ampáánká'á kentópa'o kondasáfé'a Fasi'aénkómpá'á wéaisai-e'a wéamu'maraumne.

²⁵ Imáyáa é'a kesí waásigon-awi'a Épafarotaitasi ai'maráanana kentópa'a wíníye. Miyá ónaumne súné. Ai'marówana kesópa'a téna kentáái másimasiména kesí umbai-kísáú tasúwa'nai éna kesé'a fasi'aén-kísáú wémaisana ²⁶ áí'a isa'á wenáái isááwana wemá iséna óraa'-imayaa éna sí'o ímbá asófasinkain-aaima kosimátiménae simbá pó'a ai'maráanana wíníye. ²⁷ Érai'a áí'a isaná puwíndasafena wéisana Manikó arumbá uwánkena asófankaraiye. Umbai-tántáá'á kempímbó wérainka'a póna puwínana fí'on-umbai-tantaa'á tifó séna Manikó arumbá uwásinkéna asófankaraiye. ²⁸ Mindásafe'a ai'maráanda aamoí únana kentópa'a wína'o awané'a aamoí íya'a ímba óraa'-imayaa ónaumne. ²⁹ Kentópa'a wína'a awané'a aamoí uwánke'a Fasi'aénkómpá'á súwiyo síyana tirunkó óraa-kawe'a'á íníye. Miyán-kwáási táái mósá maráaro. ³⁰ Ímba kanaa'á tasúwa'nai ontáféna kentí anondáá wemá téna kopuwúnafo ímba simbá úwoi tasúwa'nai éna Ísu Káráisitini kísau wémaimba puwíndasafena uráifo wembá awané'a wenáái mósá maráaro.

3

Káráisitín-aaisafesa timankúmbó owí arupíse-waasin-owemo siyáin-aii.

¹ Kesí waási senda-ááimá isáaro. Fasi'aénkóntáféna tirunkó kawe'a'á íno. Siyáunda-aaimo aneká'ó sendá ímba suwesarai ínana minááigó kembiwí túwa'nai íníye.

² Tuwímбай sésa túmo kárámáimo araenáémbo é'o é'a Maníkóní waási-i'a ónááwe wésefo minááimá ímba isáaro. Miwí iyánkáán-kwáási sáwí-kisaumo wémaen-kwaasi-taain-ifo ímba isáaro. Miwí túma kárámai araenáémbo ésa Maníkóní waásisa úne sembánifo ³ kesáá ombá érai'a Maníkóní waási-uranta úne. Manikóní ámúntoko kentáái imáyáa símakaintafeta Manikón-imáyáá éta wenáwíta mósá maréta Ísu Káráisitimba aamoí uwánketa kentáási kisausafeta ínta aamoí wéeta séta kentáási kisaugo kentáási sáwí-imayaa ímba kanaa'á tai'ásuwainifo Ísu Káráisiti kentáási sáwí-imayaa tai'ásuwainíye súné. ⁴ tuwímбай sésa kentáási kisaugo kentáási sáwí-imayaa kanaa'á tai'ásuwainíye wésewe. minááimó érai'-aaimo ínkakaa kemá kawe'a'á úsina. kesí imáyáafinken-kisau óraa-kisauman-íye siyáunda ⁵ kesinó masinkówa'a afakaumboé-no'waamba maisuwááwánasa súma kárámai araenáémbo uráawe. Kemá Ísarerin-aísafittantambo uráundawi é'a Pénisaminin-andafakemba ówánasarai kesinófoi Ípúru-waasi-taaifinkemba wésuya'a minááifinkémbá siyáumne. Yúnda-waasiti ámáámbo ámáán-kawaa-waasi fasi'ámai wéaraaiwaemba kemá ámáán-kawaa-waasiti aambá arááiwakaumne. ⁶ Manikó aamoí uwásinkainkwaé karo'a'á sé'a Ísuni aampa'ó kun-kwáási sáwí'a uwátinkaraumne. Seyaafá'-ámáámbo arááiwawanda suwánésa sésa kawe'a'á wéiye siyáawe. ⁷ Minkísúsáfé'a kesí imáyáafinken-kisau óraa-kisaun-íye siyáundanifo minímáyáá ífátuwe'a sé'a Ísu Káráisitín-aaisafe'a

érai'e súndasafe'a ááémo maiyáunda-kisausafe'a sáwísamban-íye súné. ⁸ Ísu Káráisiti kesí Fasi'aénkóe'a kááísamai méraunda pó'a sé'a mindá aifaráán-tántáá'á éna seyaafá'-tántáákómbá iyáákaraiye. Fí'on-tantaatafe'a sáwísamban-íye súné. Ísu Káráisitintafe'a imáyáa é'a sé'a Káráisiti aifarááwi isa'á wesé'a kááísamai méraunda

pó'a ááemo óraa-kisaumo maiyáundasafe'la mindá sáwísamban-iyé sé'a ifátukaumne. ⁹ Manikómó Mósesembo simámakain-amaamba arááiwakaundasafe'la sé'a minááigó kawe'á uwásinkainana Manikó kentáféna arupíse-waasin-iyé síníye miyá siyáundanífo káfé'la minímáyáá ifátuwe'la sé'a Ísu Kárásitin-aaisafe'la simankünkúmbo úndasafena Manikó kentáféna arupíse-waasin-iyé wésíye sune. Miyán-ááigó sirááima taisa'á méraumne. ¹⁰ Ísu Kárásitintafe'la imáyáa únana miyán-imáyááigó óraa'la isaná sirááima taisa'á méraumne. Ísu Kárásiti pukáimpinkemba iyáfasinena fasi'ámai méraimba pó'a kemá miyá ónaumne-imayaamo únda sirááima wétaiye. Ísu Kárásitimba áí'ó úni'a uwánkaraamba pósa kembó sí'ó inda-i'ó uwásinkaiya'ó é'la wenááigoni áwáuma isána sé'la wéunana sirááima wétaiye. Kárásitimo pukáimba kawe'-imáyáá wéna pukówa'la miyán-imáyáá ónae sé'la wéunana sirááima taiyé. ¹¹ Púwóndafinkemba Manikó iyáfasisinkainiye-imayaa únana sirááima taisa'á amu'mar'éla méraumne.

Póro ayáántán-kwiyéna kísau mo maiyáin-ai.

¹² Sirááimo taiyémo súnda-aaima Ísu Kárásitini áwáuma é'la isáúmne-imayaa ímba wéune. Ísu Kárásiti wení waási-i'la uwásinkowa'la kanaa'á uráumne ímba súnda miyán-kwáásímó uráandasafe'la fasi'ámai siyáántán-kwiyé'la kísau wémaumne. ¹³ Sirááimo taiyémo súnda-aaima é'la isáúmne-imayaa ímba wée'la maará úne. Seyaafá'-wáásímó tuwaantantámae wéwesamo mimbórá-imáyáámó arááiwáéntemba kemá miyá wéune. Kesínaempa'lo wérain-tantaa'la ímba imáyáa é'la ánaembo paápé inda-tantaa'-aantemba wéaraaiwae'la ¹⁴ ayáiyá'ó

wéraim-beyamba maénae sé'la suwaantan-kwétaumne. Manikó Ísu Kárásitini kísausafena imáyáa éna

séna wiyómpa'lo ma'émae'lo iyamba mindá kentí méyámbániye siyáintafe'la mindásafe'la siyáántán-kwiyé'la kísau wémaumne.

¹⁵ Miyán-imáyáámó úndantemba sáakaefaen-kwaasisa mimbórá-imáyáá íyataao. Tuwímái fi'on-imayaa owaná Manikó afora'la iyámó owíní áwáuma aráátimíniye.

¹⁶ Manikón-ai wéisaamba póna minááigó kentúra'la káráwiyina'la méraaro.

¹⁷ Kesí waásisono. Úndantemba miyán-oro. Kesáámó úndantembo on-kwáási tuwáné'la miyán-oro. ¹⁸ Ááemo símae'lo iyáunda-aaimo é'la sirunkó umbái taimbá pó'a aneka'á simátime'la sune. Ísu Kárásiti aaraa-táiyá'ó pukáin-aaima tuwímái isésa ímba aamoí ésa namurorááni'la wéowe. ¹⁹ Tómbó nai-tántáákó áuma mósá marésa tigaemó í-tántáá'á miwí ímba wéisasa aamoí wéesa marapá-tántáátáfésa aantemba imáyáa wéiyana Manikó miwí tai'ásuwainífo ²⁰ kesáá wiyómpataamo iméraanda-waasi únánasa Fasi'aénkó Ísu Kárásiti wiyómpakemba kuména kusiyáindasafeta mindásafeta amu'makáananasa ²¹ kuména mararákémbá a'nú-súwawaakomba fi'ora-suwawaata faúsinkainiye. Fasi'aémbá tokéna seyaafá-tántáá'á kanaa'ó káráwiyai-fasi'aentemba wení fi'oran-auwawaakaanta kentáásuwawa'la faúsinkainiye.

4

Kawe'-imáyáá aantemba úmae iyóro-ai.

¹ Kesí waásisono. Ken-imáyáá wéunda-waasisomban-owe. Manikón-aaimo kosimátimakaundarakemba Manikónópa'la tiyáantafena sirunkó kawe'á wéisa'la kotuwánánae sé'la wéune. Fasi'aénkóe'lo káásamaimo méraamba fasi'ámai méraaro.

² Kemá Póro kae'-íninkái túwí'la Yúótiyaae Síntikite óraaka'la simátime'la sune. Fasi'aénkóntáfékai imáyáa ékai aaisambá ifátuwekai mimbórá-imáyáá okaiyó sune.

³ Kesé'lo mimbórá-kísáúmó wémaindawí simáménda isaaó. Minkáé'-íninkóráí áse-aaisafesarai súwa'nai urááyamba po miníninkái túwa'nai inasarái aaisambá ifátuwesarai mimbórá-imáyáá okaiyó sune. Miníninkáiyé moóráwígon-awi'la Kérémentiyé tuwímáiye áse-aaisafesa kesé'la fasi'aén-kísáú wémaesa aú'la úmai ma'émae'lo iyawi-tuwi'la Manikó wení aúfái-wandaafimba agaimakáiyé.

⁴ Fasi'aénkóe'lo káásamaimo méraamba aasiyaasi tirunkó aamoí ino. Aneka'la minááímá sé'la tirunkó aamoí ino sune. ⁵ Aáo úmai mé'lo túwa'nai iyamba seyaafá'nánká tuwánánáawe. Fasi'aénkó ampáánká'á kumíniye. ⁶ Seyaafá-tántáátáfé'la ímba óraa'-imayaa é'la Manikómpá'á áisai e'la inai sé'la súwi seró. ⁷ Miyámó iyanamo éna Manikó faru uwátinkainiye. Manikóní farugómá seyaafá-fárugómbá iyáakaraiye. Ísu Kárásitiye'lo káásamaimo méraamba mifárúgó tírumpiné imáyáafine káráwiyiniye.

⁸ Kesí waásisono. Senda-ááímá ísáaro. Érai'-aaiye aifa-tántáá'élé arupíse-tantaa'e kawel'-aantembo

í-tántáá'élé aamoimó wéon-tantaa'e sásá-tántáá'élé kawel'-ááímó wésen-tantaa'e áwí'o mósá wémaraan-tantaa'e miyáumai-tantaatafe'a imáyáa úmae'a iyóro. ⁹ Simátimakaunda-aaima wése'a ta'óto'mai kawel'á úmae'a iyóro. Kísau mo maiyáunda suwánaraafo miyá úmae'a iyóro. Miyámó iyanamo éna Maníkó faru uwátinkena kembiwisé'a mérainiye.

Súwa'nai owe séna Póro súwiyomo siyáin-aii.

¹⁰ Ááema kentáfé'a imáyáa uráamba súwa'nai iyan-amba ímba wa'éímibanifo káfé'lo wésuwa'nai-on-amba wérais'a wésuwa'nai-owana sirunkó aamoí wése'a Fasi'aénkómpá'á súwiyo sune. ¹¹ Ímbo makáunda-tantaatafena ímba sirunkó sáwí'a wéiye. Sáwífa-tantaa'lo makáunda-kanaa kanaa'án-iye sé'a sáwífa-tantaa'lo ímbo makáunda-kanaa úwoima kanaán-iye sune. ¹² Ímbo makáunda-tantaakoni aambá'é'a awiyé'a makáunda-tantaakoni aambá'é'a awiyé'a wéunana Maníkó imáyáa simísana sirunkó kawel'á isa'á méraumne. Seyaafá-tántáá'ó kesópa'lo tiyáimba tuwímbai-kanaa tómbá wéne'a tuwímbai-kanaa sáái taisa'á tuwímbai-kanaa sáwífa-tantaa'a maré'a tuwímbai-kanaa ímba sáwífa-tantaa'a maré'a miyáumai mé'a kanaán-iye sé'a méraumne. ¹³ Ísu Káráísiti fasi'aémbá símakaisa'a seyaafá-tántáá'ó kempá'lo tiyáimba fasi'aénkwará'á toké'a méraumne. ¹⁴ Énifo umbai-tántáá'ó kempá'lo tiyáimba kembiwí súwa'naimo uráamba kawel'á uráawe.

¹⁵ Aifa'á ásé-aii kosimátíma'mae'a wéiye'a kentí maramá Máséndóniyaa-marama tuwé'a fí'o-fi'om-barafa'a kosimátíma'mae'a wénowanda-kanaafimba kembiwí Fírípái-naopaken-kwaasi aantemba wésuwa'nai-e'a tuwímbai-tantaa'a násimakaawe. Maníkóni waási fí'on-daopimpakewi ímba násímún-aaima ísaraawe. ¹⁶ Tésárónikaa-naopa'o komaéwándara'a tuwímbai-ika'a kembiwífínkémbá tuwímbai timé'a ti'marówasa mánásimakaawe. ¹⁷ Nááwiya mánásimenaa-imayaa ímba wéunda pó'a násimiyawi Maníkó kawel'-meyámbó timínda-meyanko iyíniye-imayaa wéune. ¹⁸ Épafarotaitasimba amé'a ai'marówana másímakain-tantaa'a aráá'a makáumne. Másímakain-tantaa'a Maníkómbá ámakaamba asaa-wiyúmbá iséna aamoí wéin-tantaakaamba makáumne. ¹⁹ Ísu Káráísitiye'lo kááísamaimo méraantafena kesí Maníkó seyaafá-tántáá'óni áwáuma póna kembiwísáféna wembó arááimo tain-tántáá'á timíniye. ²⁰ Maníkó kentáásifowa wení fí'oran-awaumo wa'é'wae'a índa érai'-aain-iye.

²¹ Maníkóni waási Ísu Káráísitiye'lo kááísamaimo méraan-kwaasisafe'a sé'a kawel'-úmai méraaro sune. Maníkóni waási kesé'lo méraan-kwaasi kembiwísáféna sésa kawel'-úmai méraaro wésewe. ²² Maníkóni waási Rómu-naopa'lo méraawiye Rómu-kamani óraakoni waásiti kísau wémaewi kembiwísáféna sésa kawel'-úmai méraaro wésewe.

²³ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kembiwisé'a ména úwoi wétuwa'nai-intafe'a inaí sune.
Kemá Póro súnda-aii taí'áiyi.

Kórósi

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimakáíye. Póro Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkárowana méropa'a moóráwígon-awí'a Épáfarasi téna séna Kórósi-naopa'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásímbá karo'-áái wésimatimewe siyáíye. Maarán-káror'-áái séna Manikó isasá wasá owasá afufumpimbá fasi'aéntómbá méraawi-tuwí'a mósá máráaro séna Ísuntafesa ímba Fasi'aénkómá póna wiyómpaken-kisau-waasiyaamban-íye séna tuwímbai-tontafesa ímba naaró séna kentú-aoisaamba wiyóro símai miyán-áái wésewe kosúwana Póro iséna miyán-áái tuwáíwae séna maanáúfái agaimái tuwówasarai Tikíkaasiye Ónísímasiye mátimakaaye.

¹ Kemá Póro maanáái maanáúfáímbá agai-timúmpo isáaro. Moóráwígon-awí'a Tímóti kentáásí waásigo kesé'a méraisa'a agai-timúmpo isáaro. Manikó wení imáyáafinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráísitin-aaí kosimátíma'mae núwo séna sí'mákaifo isáaro. ² Kórósi-naopakewi Manikóní waási seyaafá'í-wáásímbó kentirumbó wétimen-aaíma isé'a mindásafe'a Manikómpá'á súwí sune.

³ Kembiwísáfé'ó imáyáamo é'ó inaimó súnnda Manikó Ísu Káráísitin-afowámpá'á súwí sune. ⁴ Ísu Káráísitin-aaísafe'a timankúnkumbo é'ó Manikóní waási seyaafá'í-wáásímbó kentirumbó wétimen-aaíma isé'a mindásafe'a Manikómpá'á súwí sune. ⁵ Aifa'á moóráwígon-awí'a Épáfarasi érai'-aaí ásé-aaí simátímuwa'a isaraanka'a wiyómpa'ó Manikómó to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'ó méraamba pó'a Ísu Káráísitin-aaísafe'a timankúnkumbo é'a Manikóní waásímba kentirumbá wétimewe. ⁶ Aifa'á Manikó úwoi tuwá'nai in-ááímá simátímuwa'a isé'a sé'a érai'-aaín-íye suwaná minááígó kawé'ó uwátinkaraintemba minásé-ááígó seyaafá'-márafá'á wété éna kawé'á wéuwatinkaiye. ⁷ Épáfarasi minásé-ááímó simátíma'mae iyáíwai wembá sirumbó ámakaundawí keséta kawé-kísáú wémáiwai súwa'nai ena kembiwímbá Ísu Káráísitini kísau kowémaena ímba ifátuwena ⁸ tasimásimena séna Manikóní ámútanko Kórósi-waasi imáyáa tímísasa waási tirumbá tímésa wétuwa'nai-owe siyáíye.

⁹ Súwa'a isé'a inái símae wéíye'a ináifínkémbá maarán-áái sune. Manikó wembó arááímo wétaisama sáma kátinkaina'a awánewana Manikóní ámútanko kawé'í-imáyáa tímína'a ¹⁰ Fasi'aénkómbó arááímo wétaintemba íyana tuwánéna aamoí ina'a miyáumai mémpinkemba fi'ó-fi'on-kawé-kisau wémae'a Manikómbá kawé'í-úmaimo wéawanaantafe'a inái sune. ¹¹ Manikó wení fasi'aémbá fi'onka'ma'mai-fasi'aéntamba fasi'átinkainana umbai-tántáá'ó kempá'ó tinda ímba mindásafe'a imáyáa é'a fasi'ámai méraiyanafena wení fasi'aémbá tímínana ¹² Manikó wení waásisafena to'mayaa úmai sámó kain-áémpá'ó káráwiyain-aempa'a makáimba kawé'á uwátinkena to'mayaa úmakaimba tímíniye. Mindásafena kentirunkó kawé'á ina'a Manikó kentáásifowampa'a súwí siyantafe'a inái sune.

Káráísitini áwáuwe wení kisaugon-aaí.

¹³ Waántawanko kume'ó in-áémpákéwíni fasi'aénkó ta'ótokaipinkemba Manikó siyénasa ááninko wen-imáyáámó iwáí káráwiyai'a mósinkowanasa ¹⁴ ááninko sáwí-imayaqomo ta'ótokaipinkenta fausinkenasa kentáási sáwí-imayaa maisiyukaiye. ¹⁵ Manikón-ane'ó súrantantaamo ímbo awánáundasa Manikómó méraintemba Ísu Káráísiti méraiwanintaamo awánáundasa mindá Manikóntá wéawanaumne. Manikó wiyóne marawémó ímbo úmakonka'a Ísu Káráísiti ména úmakon-tantaakomba seyaafá'á iyáákaraiye. ¹⁶ Manikó súwana Ísu Káráísiti seyaafá'-tántáá'ó úmarena wiyómpa'ó wérain-tantaa'e marapá'ó wérain-tantaa'e étaamo awánáunda-tantaa'e intaamo awánáunda-tantaa'e wiyómpa'ó káráwiyawíye fasi'aénkwáráwíyé óraa'ó méraawíye miyán-tántáá'á seyaafá'á úmakaiye. Ááninkon-awí'ó mósá maráiyantafena Manikó súwana ááninko miyán-tántáá'á seyaafá'á úmakaiye. ¹⁷ Seyaafá'-tántáá'ó ímbo wéronka'a ááninko maé'éimba isaná seyaafá'-tántáá'ó úmakaimba wení fasi'aéntámbá ta'ótokaisana wenamáaramaa'a wéraiye. ¹⁸ A'nómpínkén-imáyáágó seyaafá'-áúrá'ó káráwiyaintemba Manikóní waási Káráísitin-áúraamba owaná wemá ti'nónkáámbá éna káráwiyaiye. Wemá aifari'a éna seyaafá'nánká iyáákaindasafena wení waásiya'ó káráwiyaiwai póna wení waási aú'ía úmai méraawini áwáuma póna Manikó pukáimpinkemba

íyáfasinankaraiye. Mindásafena wemá úmakain-tantaakomba seyaafá'á íyáákaraiye. ¹⁹ Manikóni imáyáafinkemba weni fasi'aémbá seyaafá'á Ísu Káráisitimpimba wéraisana ²⁰ Manikó imáyáa éna séna kesááninko aaraa-táiyá'á puwinana weni naemó kuminda seyaafá'nánká faru uwátínkáanasa wíyómpaken-tantaa'e marapakén-tántáá'é símai kááísatínkaanasa kesópa'a faru úmai ménaawe séna sáwi-imayaagomo ta'ótokaimpinkenta faúsinkaraiye.

²¹ Manikó minááímá kembiwísáfénawara'a siyáiyé. Ááéma sáwí'a é'a sáwí-imayaa wé'e'a pó'a Manikóni némpa'a mé'a weni namuro-wáásiyáámbá úmai maé'ómbanifo ²² ááninko marapá'á kumbéna pukáimba póna mindásafena símai kááísatínkena Manikóndé-i'a uwátínkarainana sáwi-aaima kempimbá ímba wérainana aaifimbó maitinkáinda-ai ímba wérainana Manikómpá'ó mótinkaindasafena pukáiyé. ²³ Ááninko miyá uráifo aifa'á Ísu Káráisitín-aii ásé-aii ísaraanka'a timankúnkúmbo é'a Manikómó to'mayaa úmakaimba imáyáa é'a amu'maré'a méraamba póna minááímó fasi'ámaimo imáyáamo úmae iyé'ó ímbo kae'-imáyáámó é'ó wenká'ó timankúnkúmbo íyanamo éna Manikón-ááninko kembiwí Manikómpá'á mótinkainana kempimbá sáwi-aaima ímba wérainana aaifimbó maitinkáinda-aaima ímba wéiniye.

Fasi'aénkóni waásimo túwa'nai uráin-aii.

Kemá Póro minásé-ááígóni kísau-waasi únasa seyaafá'-máráfá'á simátíma'maesa wété wéowe. ²⁴ Wétuwa'nai-unda sí'ó iní'a uwásínkáámbanifo sirunkó kawé'a wéiyé. Ísu Káráísiti kentáféna séna kesí waási kesúwawaakaamba úmai méraan-kwaasi wétuwa'nai-índara'á í'ó inda-í'a uwánkanaawe siyáínka'a minúbái-tántáá'á kempá'á tiyáisa'a minkísáú maúndanifo wétuwa'nai-unda sí'ó iní'a uwásínkáámba sirunkó kawé'a wéiyé. ²⁵ Manikóni waásiya'a kísau maé'a wenáái seyaafá'á simátíma'mae iyé'a kawé'a uwátinke'a túwa'nai ondasáféna Manikó íyáfasinankaraiye. ²⁶ Ááéma Manikó minááímá aúpá'ó makáimba ááemo paapé urón-kwaasiye minká'ó paapé uráan-kwaasiye ímba ísaraawana káfé'a Manikó weni waási wéaraatimiye. ²⁷ Manikó to'mayaa úmai aúpá'á makáimba imáyáa éna séna seyaafá'-wáásísáfé'a fí'oran-kawe-tantaa'ó to'mayaa úmakaunda aráátimenaumne siyáiyé. To'mayaa úmai aúpá'ó makáimba maarán-iyé. Káráísiti kempíbá méraimba pó'a wesé'a fí'ora-samo kaipa'á méranaawe. Manikó miyán-ááímá isáiwae séna káfé'a weni waásisa wésimasimiye. ²⁸ Mindásafeta seyaafátá Ísu Káráisitín-aaisa wésimatimune. Seyaafá'á Ísu Káráisiyiye'ó kááísamaimo mésa táákaefaen-kwaasiyaamba úmai mésa Manikón-aaisafesa fasi'ámái imáyáa wéesa méraiyanatafeta Manikómó símakain-kawe'-imayaasanta simátíma'maeta wéiyeta séta káráiyoro sune. ²⁹ Minkísáú áúwara-kísau intáfé'a siyáántán-kwiyé'a wémaumne. Ísu Káráísiti fí'ora-fasi'aemba wésimisa mifási'aénkó kawé'á uwásínkáisa'a siyáántán-kwiyé'a minkísáú wémaumne.

2

¹ Maanááímó simátíménda isáaro. Kembiwísé Réóndisiyaa-naopakewiye kembó ímbo suwánaraawiye óraa'-imayaa é'a inai sé'a kawerá úmaiya méraao-imayaa wé'e'a óraa-kisauraamba úmai wémae'a ² kesé miwísé'a fasi'ámái méraiyanatafena sirááima wétaiye. Moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a mimbórá-imáyáa é'a Manikón-aii isámai kawé'a é'a ímba kae'-imáyáa é'a fasi'ámaimo méraiyanatafena sirááima wétaiye. Manikómó aúpá'ó makénamo aráátimakaimba minááígóni áwáuma Ísu Káráísiti isaná minááígómbó kawé'-úmimo isáiyantafena sirááima wétaiye. ³ Manikóni kawé'-imáyááwé kawé'-ááiyé Káráisitimpimba wéraisama Káráísiti weyáa imáyáasa símísata wéisaumne. Minááímó isáiyantafe'a wésimatimune.

Fasi'aénkóe'ó takááísamaimo mé'a maé'mae'a úmae iyóro-aii.

⁴ Tuwímái karo'-ááímá kentirumbá faiyaráiya'a kawé'-ááín-iyé sé'a arááiwáéfo sé'a minááímá wésimatimune. ⁵ Kembiwísé'a ímba méraumpo ándáfa'a némpa'a méraundanifo kembiwísáfé'a imáyáa wéune. Ísu Káráisitín-aaisafe'ó fasi'ámái timankúnkúmbo é'ó mimbórá-imáyáámó é'ó méraantafe'a kembiwísáfé'a imáyáa únana sirunkó kawé'a wéiyé.

⁶ Minááímá isáiyantafe'a óraa-kísau maiyáunda pó'a Ísu Káráisiyiye'a tamé'a sé'a kentáási Fasi'aénkón-iyé sembá pó'a wesé'ó takááísamaimo mé'a maé'mae'a úmae iyóro.

⁷ Taaigó ánú'ó marafimbó kuménamo taaimó ta'ótóráisanamo fasi'ámaimo wéraitemba Ísu Káráísiti kembiwísé'a mérainana'a fasi'ámái mé'a wenááísafe'a timankúnkúmbo úmae

iyiyana kentirumpimbá óraa'a ínye. Moóráwigon-awí'a Épáfarasi Ísu Káráisitín-aai simátimuwa'a isé'a fasi'aén-ímáyáá wée'a aamoí úmae iyóro.

⁸ Tuwímbai karo'-ááímá simátimesa ááéraan-kwaasiti aambá arááiwaesa waántá-waasiti aambá arááiwaesa mindá ímba Ísu Káráisitín-aafinkemban-ífo waásiti máyáafinkemba úwoi-aaima pósa karo'á simátinkesa ta'ótóráafo káráwiyoro. ⁹ Manikóní fasi'aémbá seyaafá'a Káráisitimpimba wéraisana waási kunúkáisa'a ¹⁰ wesé'a káásamái méraawana fasi'aémbá tímisa'a mifási'aénkwará'á sásá'-í'a úmai méraawe. Wemá káráwiyaawiya'e fasi'aénkwaráwiyá'é seyaafáká'é káráwiyena fasi'aémbá tímisa'a sásá'-í'a úmai méraafo tuwímbai karo'á simátinkesa ta'ótóráafo sé'a káráwiyoro.

¹¹ Yúndaa-waasisa Manikóní waásisa úne séta súsá kárámaisá araenáénta wéumpo kembiwí ímba miyá wéofó kembiwísáféna Ísu Káráisiti maará uráiyé.

Kentí sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faútinkena wenane'á mékááísatinkaimba pó'a Manikóní waásino-owe. ¹² Ísu Káráisiti pukáísasa utámakaafo kembiwí nombó máémba púwówasino utámáráántení'a wéowe. Manikó Káráisitimba pukáimpinkemba iyáfasinankowa'a mindásafe'a sé'a érai'a fasi'aémbá tokéna miyá uráiyé sé'a Káráisitiye'a káásamaimo méraantafe'a iyáfasintinkaanteni'a wéiyé. ¹³⁻¹⁴ Kembiwí fí'onkaa-waasi ombá sáwí'a wée'a sáwí-imayaasafe'lo tirááísafe'lo wéon-ambo arááiwakaantafe'a Manikóní némpa'lo máúmbanifo Manikó Káráisitinte'a káásatinkena aú'í'a uwátínkaraiye. Kesáá Manikóní ámáamba ímba isámai kawetá wéowananasá kesáámó sáwí'lo ówándasa aúfáifimba agaimarówana kentáási sáwí-meyamba kentááfá'á ímbo tíndasafena Ísu Káráisiti aaraa-táiyá'á pukáimba póna kesáámó sáwí'lo ówándasaawe sáwí-imayaawe Manikó maisiyuwénasa Ísu Káráisitimbo pukáimpinkembo iyáfasinankaraintemba iyáfasininkenasa aú'í'a uwásinkenasa kentáási sáwí-imayaasafena ímba imáyáá úmae wéiyiye. ¹⁵ Ísu Káráisiti aaraa-táiyá'ó pukáinka'a waántáwankoni fasi'aéné wení kisa-waasiti fasi'aéné maisuwéna iyáákaraimba tiyésamo waásimo tínkankesamo tiyáántambo taantembá Ísu Káráisiti miyáumai seyaafá'-wáási túranka'a iyáákaraiye.

¹⁶ Ísu Káráisitimo kembiwísáfénawe sénamo uráintafe'a karo'-ááímá simátínkáafo sé'a káráwiyoro. Tuwímbai-waasi tuwímbai-tomba aambá faiyésa óraa-kanaa aambá faiyésa wiyómbó taeyain-kanáá aambá faiyésa sambaatiyá'á aambá faiyésa miyán-tántáá'á aambá fáikaafó kembiwímó miyán-tántáákómbó ímbo arááiwaiyasamo aafimbó maitinkáiyamba ímba isáaro. ¹⁷ Mintántáá'á ánaaembo paapé índa-tantaakoni waamé'a úmai aráátímakaimba mintántáákóní áwáuma Ísu Káráisiti éna é'a paapé uráiyé.

¹⁸ Tuwímbai karo'á sésa waási sáwísamban-iyé sésa wiyómpaken-kisau-waasi-imayaa mósá maré'a aamoín-oro karo'ó sembá miwí táái ímba isáaro. Miwí kaainkáámbo awánaan-aaima wésimatimesa sésa mindásafeta seyaafá'á iyáákaraumne sésa miwítí

sáwí-imayaafinkemba karo'-ímáyáá wéesa miwí túma maimaé iyésa ¹⁹ Ísu Káráisiti kentáará'ó káráwiyaiwaimba ímbo ta'ótóráamba áúkaawe. A'nónkó seyaafá'-áúwáwáák'ó káráwiyaisanamó ánúnkomo seyaafá'-áúfá'ó ta'ótokaisanamó óraa'lo íntembá Káráisiti wení waásiya'a káráwimái ta'ótokaisasa Manikóní imáyáafinkemba óraa'a wéofó minkáró'-wáási Káráisiti kentáará'ó káráwiyaiwaimba ímbo ta'ótóráamba áúkaawe. Mindásafe'a miwí táái ímba isáaro.

Káráisitinte'a káásatinkena aú'í'lo uwátínkarain-aai.

²⁰⁻²¹ Ísu Káráisitimo pukáintemba kembiwí wemó uráintembo uráamba waántá-waasiti aambá arááiwauwana minánkó ta'ótokompinkemba Káráisiti faútínkaraiye. Marapákén-kwáási aambó fái'makaan-tontafesa sésa ímba né'a ímba uwá'namai awáné'a ímba ta'óto'mai awánaaro sen-ááímá nóra séra wéaraaiwaeo. ²² Minááímá waásiti imáyáafinken-aaima marapákén-tántáá'á póna náiyamba úwoi násuwanaawe. ²³ Miyán-áái sésa wiyómpaken-kisau-waasi-imayaa mósá marésa karo'á sésa waási sáwísamban-iyé sésa kentú-aoisaamba wiyóro sewasá tuwímbai tuwánésa karo'á sésa kawé'-ímáyááwáarwín-owe sembánifo miyán-ámbó arááiwáémba sáwí-imayaasafesamo tirááísafesamo ombá ímba kanaa'á maisuwáínana tai'áínífo úwoi waé'wae'a ínyé. Mindásafe'a ímba kawé'-ímáyááwáará'-wáásín-owe seró.

3

¹ Manikó kembiwí iyáfasitinkena Ísu Káráisitinka'a káásatinkena aú'í'a uwátínkaraimba pó'a wiyómpaken-tantaatafe'a imáyáá é'a aamoí é'a Káráisiti Manikón-ayáánúrapa'a

fasi'aén-áémpá'á méraín-aempaken-tantaatafe'a imáyáa é'a aamoín-oro. ²⁻³ Púwón-kwaasimo imáyáamo ímbo ontembá kembiwí miyáumai marapakén-tántáá'á ímba imáyáan-oro.

Ísu Káráísitiye'o kááísamaimo méraamba Manikó miyáumai wentáféna fasi'ámai méraiwae séna wégarawiyiye. Mindásafe'a marapakén-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a wiyómpaken-tantaatafe'a imáyáa úmae iyóro. ⁴ Ísu Káráísiti aú'ía úmai méraawini áwúogoma pó'a kumúndara'a wesé'a mé'a fí'ora-sagaen-aempa'a méraanaawe.

Aú'ía uwátinkáfa'a wéiyiyemo siyáin-aaí.

⁵ Mindásafe'a tai'áíndasafe'a sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o wéowanamo wétafisin-tantaa'a túwáaro. Mindá maarán-tántáá'án-iyé. Maa'u-tántáá'ó owiyé tigesáfé'o owiyé sáwí-tantaatafe'o tirááísafe'o

owiyé túrande-urandemo owiyé miyámó ombá túwáaro. Túrande-urandemo owí marapá-tántáátáfésa aamoí ésa Manikóntáfésa ímba aamoimó wéomba túwáaro. ⁶ Manikón-aaí ímba ísámai kawé'ó ombá miyá-sáwí'á wéomba póna Manikó aaisambá séna sáwí-meyamba timíniye. ⁷ Ááéma kewará'á miyá-sáwí-ámbá arááiwae'a miyá uráawe.

⁸ Miyá umbánifo káfé'a tínaaemba uwáméro. Mindá maarán-iyé. Aaisambó sewiyé tiyántafesamo owiyé sáwí-tirumbo márááwiye símaimo sáwí'o uwátinkááwiye sáwí-aaimo sewiyé miyán-tántáá'á tínaaemba uwáméro. ⁹⁻¹⁰ Sáwí-waasi mére'a miyá-sáwí'á uráambanifo é'a ifátuwe'a aú'ía úmai mé'a Manikóni áwáumo kawé'-úmaimo awánáiyantafena wenkááni'a úmai aú'ía uwátinkena miyáumai aú'ía uwátinkáfa'a wéiyifo kempínkémá karo'-ááímá ímba seró. ¹¹ Manikó miyá uráíntafena maarán-ááímá ímba aifaráán-ááín-iyé. Tuwímbai Yúnda-waasi owasá tuwímbai fí'onkaa-waasi owasá túmo káramaimo araenáembo owí owasá tuwímbai ímbo túmo káramaimo araenáembo owí owasá óraa'-amo'nafaken-kwaasi owasá wayó-kísáúmó máén-kwaasi owasá úwoimo méraan-kwaasi owasá miyá wéofó minááímá ímba aifaráán-ááín-ifo Ísu Káráísiti aifarí'á éna wení waási seyaafámpá'á méraiye-aaí aifaráán-ááín-iyé.

¹² Manikóni waási-i'a owaná arumbá tíména simámarena séna kemparí'a uráamba pó'a maará iyasa tuwánánáawe. Tirunafé'a é'a kawé'á uwátinke'a kentúma ímba maimaé iyé'á faru uwátinke'a umbai-tántáá'ó wéraimpimba fasi'ámaimo méraamba ímba ifátuwe'a ¹³ ímba nórraamba aaisambá sé'a tuwímbaimo sáwí'o uwátinkémba ímba imáyáa é'a anondáa miyán-oro. Fasi'aénkó kentí sáwí-imayaamo maitiyuwéna ímbo anondáamo sáwí-meyambo tímíntemba kembiwíwará'á miyán-oro. ¹⁴ Miyámó ombá kembiwíwímbá seyaafámpá'á tirumbá wétime'a miyámó é'lo é'a mimbórá-ímáyáa wéé'a miséyááfá'-ááísáfé'a kawé'-úmai méraanaawe. ¹⁵ Mimbórá-ákúni'a úmai mé'a aáno úmai méraiyyantafena Manikó simámakaimba pó'a Ísu Káráísitimo farumó uwátinkáimba kentáásirumpimba waé'wae'a ínkwaé-imayaa é'a súwiyo seró. ¹⁶ Ísu Káráísitini fí'oka'maí-aaigo kentirumpimbá óraa'á íno. Kembiwíwímbá kawé'-ímáyááfinkémá wenáái mósímam-besímamba úmae wéiye'a arupíse uwátinke'a Manikómpá'á súwiyo wése'a Manikón-aaí aúfáímba agaimakáan-aaima sé'a imá sé'a Manikóni ámútanko simátimákain-ima sé'a Manikóntáfé'a tirumpin-áámóí wéé'a imá seró. ¹⁷ Kísauomo wémae'lo aaimó sembá Fasi'aénkó Ísuni fasi'aéntámbá miyá wéé'a wemá kembiwísé'a méraintafe'a Manikó kentáásifompa'a súwiyo seró.

Aarakwá'é tiráa'marine miwí táái.

¹⁸ Aaresómbá ísáaro. Fasi'aénkóndén-oyo kentuwaai-táái ísáaro. ¹⁹ Waaimá ísáaro. Kentuwaainíntómbá tirumbá tímé'a ímba sáwí'a uwátinke'a kawé'á uwátinkáaro. ²⁰ Iyámpóinaamaru ísáaro. Seyaafá- tántáátáfé'a kentinófoi-taai ísáaro. Miyámó íyanamo éna Fasi'aénkó aamoí íniye. ²¹ Iyámpóí tifoísái ísáaro. Kentí iyámpóimo arupíse uwátinkanaemo sembá kentí iyámpóí sáwí'a úmaesa iyófo-imayaamo é'a ímba sáwí-aaifinkemba síyasa miwí tiyámba oro.

²² Wayó-kísáúmó máén-kwaasi ísáaro. Seyaafá-tántáátáfé'a kentí óraa'-waasi-taai ísáaro. Miwí túranka'a aamoí uwásinkaiwae aantemba ímba miyán-kawé'á wéé'a úwoikanaawara'a miyán-kawé'á é'a Fasi'aénkóntáfé'a táatafe-imayaa wéé'a kentí óraa'-waasiti kúsausefa'á ímba kae'-ímáyáa é'a kawé'-úmai máéro. ²³ Kísauomo wémae'a sé'a ímba kesí óraa'-waasiti kúsau aantembanifo Fasi'aénkóni kúsau wémaumne sé'a kawé-kísáú wémae'a kawé'án-oro. ²⁴ Miyámó wéomba maarán-áái imáyáan-oro. Fasi'aénkó wení waásisafena to'mayaambó úmakaimba mimbéyámbá timíniye. Fasi'aénkó Káráísiti kentí óraako-úramba ména kentí méyámbá tíména ²⁵ sáwí'o uráawi sáwí-meyamba timíniye. Ímba tuwínkaa'-úmai-meyamba tímínifo arupíse úmai-meyamba tímíniye.

4

¹ Wayó'-wáásítí óraa'-waasi isáaro. Kentí wayó'-kísáú-wáásiyá'á arupise úmai kawel'-úmai káráwiye'a maarán-áái imáyáan-oro. Miwítí óraakoe kentí óraakoe mimbóráwígómá éna wiyómpa'a méraifo arupise úmai káráwiyoro.

Inai sésa arupise ésamo on-áái.

² Seyaafá'-wáási isáaro. Inai símae wéiye'a miyámó wéomba ímba fí'fi'on-imayaamo iyamba inaimó sen-imáyáá é'a Manikómpá'a súwiyo seró. ³ Inaimó wésemba kentáásáfé'wara'a súwa'nai e'a seró. Manikómbá áisai iyana aambá wiyínata ásé-aaisa simátimenaumne. Minááímá aúpá'á makéna aráátimakaimba minááígóni áwáuma Ísu Káráisitini-ye. Aúpá'ó makéna aráátimakain-aaimo simátimewandarakemba aaisambá siyésa ándáfa'a mósínkaraawe. ⁴ Manikó minkísáú simakowa'a maiyáundanifo wenáái afora'ó simátiméndasafe'a súwa'nai e'a inai seró.

⁵ Manikómpá'á ímba taméeraan-kwaasifimba kawel'-imáyááfinkémba kawel'-úmai mé'a kanaamó wéraindara'a miwífimbá Manikóni kísau maimaé iyóro. ⁶ Aaimó wésemba sásá-áaiye ásé-ai aantemba wésemba pósa tísai iyamba anondáamo simátimiyana-aima ímba saafá é'a ásé-ai aantemba simátiméro.

⁷ Kentáási waásigon-awi'a Tikikaasi wen-imáyáá wéundawi kentópa'a wémena kesáái seyaafá'á kosimátimiyane. Kesáámó úndantemba Fasi'aénkóni kísau-waasi ména minkísáú ímba ifátuwena kawel'-úmai wémaena ⁸ kentáásáái kosimátimena fasi'átinkaindasafe'a ai'maráúnana kentópa'a wémena wíniye. ⁹ Moóráwigo kentí naaópakewin-awi'a Onísímási wemá kentáási waásigo éna wen-imáyáá wéundawi kawel'-kísáú wémawai wesé'a wémesarai kentááfímbó paapé uráin-tantaakon-ai kosimátimeyaaye.

¹⁰⁻¹¹ Moóráwigo-awi'a Árisítakasi kesé'ó ándáfa'ó méraiwei kembiwísáféna séna kawel'-úmai méraaro sisaná Páánápási anááfáigon-awi'a Máaka kembiwísáféna séna kawel'-úmai méraaro sisaná moóráwigo-awi'a Yósúwa moórá-awi'a Yásítasi kembiwísáféna séna kawel'-úmai méraaro wésiye. Aneka'á maanááímá simátimé'a sune. Máakaamo kentópa'ó wémenamo wíndamo é'a kawel'á uwánkáaro sune. Yúndaawaaí Ísu Káráisitiniye'ó kááísamaimo méraampinkemba minkáúmbó-wáási aantemba kesé'a kísau wémaesa Manikómó káráwiyaipa'ó waásimo méraiyantafesa kesé'a kísau wémaesa wéfasí'asinkaawe.

¹² Moóráwigo kentí naaópakewi-awi'a Épáfarasi kembiwísáféna séna kawel'-úmai méraaro séna wemá Ísu Káráisitini kísau-waasi éna kembiwí túwa'nai éna fasi'ámai inai símae wéiyena Manikómpá'á maarán-ááímá wésiye. Manikón-ai fasi'ámai ta'óto'mai kawel'á é'a Manikómbó arááimo táinda-i'a seyaafá'á wé'e'a táákaefaen-kwaasiyaamba úmai fasi'ámai méraiyantafena mindásafena inai wésiye. ¹³ Kembiwí Kórosi-naopaken-kwaasiye Réóndísíyaa-naopaken-kwaasiye Írápórisi-naopaken-kwaasiye túwa'nai índasafena óraa-kisaumo wémaimba awáné'a simátimune. ¹⁴ Moóráwigo-awi'a Rúku wen-imáyáá wéundawisa kentáási tíyofain-kwaasi éna kembiwísáféna séna kawel'-úmai méraaro sisaná moóráwigo-awi'a Tímási kembiwísáféna séna kawel'-úmai méraaro wésiye.

¹⁵ Manikóni waási Réóndísíyaa-naopakewisafeta séta kawel'-úmai méraaro séta Manikóni waási Nímpani naaúmpa'ó túwaandu owísáféta séta kawel'-úmai méraaro súnka kosimátiméro. ¹⁶ Maanááfáifinkén-ááímá torúmai siya'a seyaafá'á isásuwe'a tí'maráiyasa maimaesa Manikóni waási Réóndísíyaa-naopa'ó méraawi mátimiyasa torúmai isáaro. Miwísáfé'ó timakaunda-aufai tímíya'a mimpinkén-ááímá isáaro. ¹⁷ Moóráwigo Ákípaasimba simáme'a sune. Fasi'aénkó ámakain-kísau fasi'ámai wémae tai'aaó siyé simáméro.

¹⁸ Ayáiyá'á kemá Póro agaimaráúmpo torúmai awiyé'a wenayáanaufi'an-ifo wenáain-iyé sé'a isáaro. Kemá Póro sune. Kawel'-úmai méraaro sune. Kemó ándáfa'ó méraunda-imayaa wé'e'a Manikómpá'á inai símae iyóro.

Manikó úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inai sune.

Kemá Póro súnka-ai tai'áiyé.

1 Tésárónika

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáímá agaimái Tésárónikaa-naoraa-waasifa'a agaimái mátimakaiye. Póro ásé-aii kosimátimuwasa isésa érai'e sésa Ísumpa'a timankúnkúmba uráawe. Mináái Aantá-waasi-aatai-aufaimba 17:1-9-fimba wéraiye.

Ísun-aii Póro fi'o-fi'on-daopa'a kosimátimena Kórinti-naopa'a koméronka'a Tímóti Tésárónikaa-naopaken-kwaasi-taai kosimátimena wéaisai-un-aaima kosimámuwana anondáá-aii agaimái timúwasa mátimakaawe.

¹ Kemá Póro maanáái maanáufáifimbá agai-timúmpo isáaro. Moóráwigon-awi'a Sáírásiye moóráwigon-awi'a Tímótiye kesé'lo méraayanka'a moórá-aii sénaumpo isáaro. Tésárónikaa-naopakewi Manikóni waási isáaro. Manikó kentáásifowae'lo kááísamaimo mé'lo Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'lo kááísamaimo méraawi isáaro. Manikó úwoi wétuwa'nai-ena faru wéuwatinkaintafe'a inái sune.

Tésárónikaafaken-kwaasi Manikómpá'á timankúnkúmba uráan-aii.

² Inaimó súndarataamo únda kembiwísáféta imáyáama éta Manikómpá'á aasiyaási súwiyosa wésune. ³ Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba é'a pó'a wení kisauma kawel-úmai wémaewe. Manikómbá tirumbó wéametafe'a pó'a kawel-kisáúmá fasi'ámai wémaewe. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti érai'a kumíniye sentáfé'a pó'a fasi'ámai mé'a wéamu'maraawe. Miyaráán-úmai méraantafeta imáyáama éta Manikó kentáásifowamp'a súwiyosa sune. ⁴ Manikó arumbá tiména wení waási-í'lo uwátinkarimba éta tuwánarumne. ⁵ Ímba kentáási imáyáafinkemba úwoi-aaisa kosimátimewandanifo Manikóni Ufaen-ámútánkó kesé'ta mérowata Manikóni fasi'aénkwárá'á ásé-aii kosimátimeta ásé-aaisafeta simankúnkúmba fasi'ámai uráundasa minásé-áái kosimátimewana'ta isaraawe. Ísowata séta Manikóni waásin-owesa siyáumne. Kesé'taamo maéwándarata wétuwa'nai-eta méraawana'a suwánaraawe. ⁶ Fasi'aénkómó úntenkware kesáámó ówándantenkware'a miyá uráawe. Miyámó umbá umbái tiyómbanifo ímba ifátuwanee sumbá simátimakon-aaima méta'otokaawe. Manikóni Ufaen-ámútánkó imáyáama timúwa'a tirumbá kawel-úmai mé'a ásé-aii méta'otokaawe. ⁷ Miyáumai mérowasa pósa Manikón-aaisafesamo timankúnkúmba on-kwáásimá Máséndóniyaafakene Ákáyafakene miyáumai-naoken-kwaasi kembá tuwánésa kemó untembá miwí uráawe. ⁸ Fasi'aénkón-aii kentópakemba simátima'maesa kuráawe. Ímba Máséndóniyaa-waasiwara Ákáyaa-waasiwara aantembanifo seyaafá'-áempákénkwáásiwárá'á isaraawe. Manikón-aaisafe'lo timankúnkúmba on-áái seyaafá'-áempákénkwáási isaraawe. Manikómpá'lo kááísamai méraan-aii é'a isáamba póta ímba anekata simátimenaumne. ⁹ Kempátáámó komaéwándara'a kawetáámó uwásinkarontafesawe sésa kawel-áái wésewe. Waántá-waasiti aambá tuwésa Manikómpá'á tiyóntafesawe sésa kawel-áái wésewe. Manikó fasi'aénkwáráwí érai-Fasi'aenke wení kísau wémaentafesawe sésa kawel-áái wésewe. ¹⁰ Aneka'á wíyómpakemba Manikón-ááninko Ísu kumíniye sé'a wéamu'maraantafesawe sésa kawel-áái wésewe. Manikó Ísumba pukómpinkemba iyáfasinankowana sáwi-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawepátá mósinkena séna Manikó aafimbó maitinkáindara'a faútinkaundawi ímba maitinkáiniyemo siyáiwaimba amu'maráantafesawe sésa kawel-áái wésewe.

2

Tésárónikaafa'a Póro kisaumo maiyáin-aii.

¹ Kentáási waásisono. Kesé'lo komaéwándarata áuware-kisaumo maéwándasa éta suwánaraawe. ² Ímba kentópa'lo kówánda-kanaafinta Fírípái-naopa'a komaéwánasasa suwánésa sínkamesasa sáwitaamo uwásínkón-aii é'a isaraawe. Manikó wení fasi'aémbá simakowanasa póna ímba sáá'a úwata ímba tiyawembá ówándasa Tésárónikaafata kentáá Manikóni ásé-aaisa kosimátimakaumne. Sáwi'lo uwásínkówisa umbaisá siyómbanifo ímba tuwááwándasa ³ ímba karo'-imáyááfinkémbá simátimeta ímba aare-úmén-imáyááfinkémbá simátimeta ímba waé'wáé-ááfinkémbá simátimewandasaanifo ⁴ Manikó kentáásáféna séna kesí waási ontáfé'a ásé-aii kosimátima'mae'a koró súwata simásimain-aii kosimátima'maeta kuráumne. Manikó wen-isarena kesiruntá tuwináinda póta kísau wémaeta séta waásimo suwánésasaamo ésa tuwímbai aamoí iyasa tuwímbai ímba aamoí iyamba póna Manikó suwánésasa aamoí íniye-imaya'a éta kísau wémaeta ⁵ kentópa'a

ásé-aaí kosimátimeta ímba tirunkáámbá kofaiyá'mai-aaifinkemba kosimátimewandasa ísaraawe. Ímba símai

fi'owani moparáwintáféta súraniyamba wéeta kosimátimewandasa Manikó suwánaraiye. ⁶ Ímba símaimo kembiwíwará fi'on-kwaasiwara'a kesúwíta óraa'a ónae-imayaan-ófo séta kosimátimakaumne. Kesé'ó maéwáandarata Ísu Káráísiti si'marón-kwaasisa ówándanifo ímba óraa'-waasi-ita úmai méta ⁷ wempatá úmai méta aaregómó wení iyámpóimo káráwiyintenta uráumne. ⁸ Kembiwí kesiruntá tímaketa Manikóní ásé-aaí kosimátimeta sínkamiyata puwúnafo-imayaa ínta ówándasa Manikóní ásé-aaísa kosimátimakaumne.

⁹ Kentáási waásisono. Kesé'ó maéwáandarataamo fasi'aén-kísáúmó maéwánda tááka'a makáawe. Manikóní ásé-aaímo simátimewandasa aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane kísausa maiyáumne. Tómbá ímba úwoi simíwae séwáandasa tómbá méyánúmai wéneta maiyáumne. ¹⁰ Kembiwí Manikómpá'a tímankúnkúmba uráawise'a maéwáandarata kawé'-úmai arupise úmai méta ímba sáwí'a ówándasa maéwána'a suwánontemba Manikówárátá suwánaraiye. ¹¹⁻¹² Tifoísáimo kentí iyámpóimo káráwiyonten-úmai moórá-mora kesáámá káráwiyeta méta faru uwátinketa Manikón-aaí kawé'-ááímá wésimatimeta séta miyaráámá íyantafe'a Manikómbá aráái wáiyana Manikó aamoí ínáyasa siyáumne. Manikó wésimba pó'a wemó kawáánipa'ó wení sámó kaipa'a táméranaawe. Miyámó íyantafe'a Manikómbá

aráái wáiyana wemá aamoí ínáyase.

¹³ Maarán-ááíwárátá Manikómpá'a aasiyaasí súwisa súné. Manikón-aaí simátimewandarata kembiwí sé'a waási-aaín-iyé ímba subbá Manikón-aaín-iyé sé'a tirumpimbá fasi'ámai méta'otokaawe. Simátimakaunda-aaí éra'i'a Manikón-aaín-iyé. Simátimakaunda-aaísafeta tímankúnkúmba ombá póna minááígó wétuwa'nai-iyé. Míndásafeta íséta Manikómpá'a aasiyaasí súwiyosa súné.

¹⁴ Kentáási waásisono. Yúndaa-aempaken-kwaasi Fasi'aénkóní waási Ísu Káráísitiye'ó kááísamaímo méraan-kwaasifa'ó paápé uráintemba kembiwíwará'á miyá uráiyé. Yúndaa-aempaken-kwaasimo miwífínkémbá Ísu Káráísitin-aaísafesa tímankúnkúmba wéompinkemba sáwí'ó uwátinkaraantemba kentí waási kembá sáwí'a uwátinkaraawe. ¹⁵ MinYúndáá-wáásí tíwá'náma naaófá'á Manikón-aaí simátimákowi tínkanto'naamai úmae wéiyuwasa putásowasa maimaé wéiyesa matínkámae iyówasa miwí tisaafítantamba ésa káfé'ó méraawi Fasi'aénkómbá Ísumba tufúwana puwúwasa kentáámá sáwí'a uwásinkesa arááiwakaawe. Miyámó untáféna Manikó ímba aamoí uwátinkaraiye. Miwí seyaafá'-wáásítí namuro-wáásiyáábán-owe. ¹⁶ Manikó sáwí-ampakemba kawé'-ámpá'ó métinkaindasafeta fi'onkaa-waasisafeta Manikón-aaí simátíma'maeta wégundasa Yúndaa-waasi aambá fáisinkesasa seyaafá'-wáásítí namuro-wáásiyáámbá wéowe. Tíwá'nátí sáwí-kisauwara'a káfé'ó méraan-kwaasi maimaé wéiyowana káfé'a Manikó aaisambá wétiyie.

Póro aneka'á kotuwánánaemo siyáin-aaí.

¹⁷ Kentáási waásisono. Kembá tiyuwéta maanká'á ampáánk'á taméta kembiwísáféta imáyáa áfááraumai wéeta kembó kotuwánaanda-antafeta wésaafa-eta ¹⁸ aneka'á kotuwánánae séta kemá Póro séta aneka'á kotuwánánae símasima'a wéunana waántáwanko aambá fáisinkaraiye. ¹⁹ Ánaaemba Fasi'aénkó Ísumo kumínda aúranka'a kométa nóintafetaawa amu'maránuma nóintafetaawa aamoisá ónaumno. Kembiwísáféta imáyáa éta aamoisá ona'á ²⁰ kentáá súwí'a mósá maráiyana sirunkósá aamoí ínáyase.

3

¹ Kentáfékai óraa'-imayaa wéekainifo maankákái maékai kembiwí fi'opa'ó méraantafekai Áténisi-naopa'a kerái maékai ² Tímótimba ai'marááwáyana kentópa'a kuráiyé. Tímóti kentáási kawé'-wáásí póna wesé keséta Manikóní kísausa wémaunanasa póna Ísu Káráísitini ásé-aaí simátíma'maena wéwiye. Koáfomba faiyáína'a Manikómpá'a tímankúnkúmba fasi'ámai íwae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé. ³ Manikón-aaí ímbo isááwi sáwí'a uwátinkaiya'a Manikómbá aúwáfo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyé. Manikó séna kesááimo ímbo isááwi sáwí'a uwátinkanaawe siyáimba pósa kentáá sáwí'ó wéuwasinakaamba é'a ísaraawe. ⁴ Kesé'ó maéwáandarata séta sáwí'a uwásinkanaawemo siyáundasa káfé'a mápaape-isa'a wéwánaawe. ⁵ Kemá imáyáa é'a waántáwanko séna Manikómbá auwésa kesáái isáíwae sintáfé'a miyá uráawe.

Manikómpá'a timankúnkúmba wéoo sé'a kentáái isánae sé'a Tímótimba ai'marááwánana kentópa'a kuráiyi. Kentópa'a kisaumo komaéwánda átuwara-kisauma maiyáunda káfé'a minkísáúgón-áuma áwiyo'wifo sé'a Tímótimba ai'marááwánana kuráiyi.

⁶ Tímóti kentópa'a koména kouweréna kesópata téna kembiwísáféna séna Manikómpá'a tirumbá tímésa wenká'á timankúnkúmba fasi'ámai owé séna ásé-aaisa tasimásímakaiye. Kembiwí kentáfé'o sé'oo kawé'-áái siyémo senkwárá'á tasimásímakaiye. Kesáámó sétaamo kembiwí kotuwánánaemo súna'o kentáásáfé'o tatuwánanaemo senkwárátá tasimásímakaiye. ⁷ Manikón-aai simátimundarakemba tuwímбай sáwíta uwásínkáánka'a Manikón-aaisafesa timankúnkúmba fasi'ámai on-áái tasimásímakaimba póna áfombo faiyáín-aai tasimásímakaiye. ⁸ Fasi'aénkómpá'ó kááísamaimo fasi'ámáimo méraan-aai iséta póta kawetá úmai méraumne. ⁹ Manikómpá'a fasi'ámai méraawata póta Manikónópata kentáásirunko kawé'á wéisata Manikómpátá súwi sune. ¹⁰ Kentópataamo konda-ámbá Manikó wi'maráándasafeta fénáímpinka'e aafáyáara'e Manikómpátá fasi'ámai áisai úmae wéiyune. Manikón-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo moóráfa'a wétuwaantafeta kotúwa'nai ónae séta Manikómpá'a fasi'ámáisa sune.

¹¹ Inai súndasa pósarai Manikó kentáásifowae Ísu kentáási Fasi'aénkóe úmai kentópataamo konda-ámbá wisinkáyááye. ¹² Inai súndasa póna kesiruntá áfááraumai tímakaundanten-úmai Fasi'aénkómá imáyáa tímína'a moórá-mora kentirumbá tímé'a seyaafá'-wáási kentirumbá tímé'a ménaawe. ¹³ Miyá iyana Manikó kentirunkómbá fasi'átinkaina'a Ísu kentáási Fasi'aénkómó wení waásise'o kumíndara'a Manikó kentáásifowan-aúranka'a kawé'-úmai méraiyaana sáwi-aai kempimbá ímba wéraindasafeta inai sune.

4

Miyásáámó wéunanasaamo Manikómó aamoisáámó wéuwasinkain-aai.

¹ Kentáási waásisono. Moórá-aaiwara'a isáaro. Fasi'aénkó Ísuwe'o kááísamaimo méraundasafeta wa'wiséta óraaka'a simátimeta séta Manikómbó arááimo taiwáíni áwáumo aráátimundasa arááíwa'mae'a wéwiyaana Manikó tuwánéna aamoí uwátinkainiye. Minááígóni áwáuma é'a wéaraaiwaeo miyáumai arááíwa'mae'a koró. ² Fasi'aénkó Ísu simásímakain-amaanta simátimewanda é'a isé'a wéaraaiwaewe. ³ Manikó maarámó iyantafena aráái wétaiye. Kembiwí Manikómpá'a té'a wendé-i'a taúraro. Aare-úméné inaamaru-úméné aséráaro. ⁴ Waaímó é'a aaremó maiyamba arupise úmai máero. Miyámó íyamba Manikó miyámó iyantafena aráái wétaiye. ⁵ Manikómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasimo ontembá ímba miyán-oro. Pói-iyankomo waafán-ínimbó máentemba ímba miyán-oro. ⁶ Manikóni áamámba miyáumai wéraintafe'a aaremó maiyamba kentí waási ímba sáwí'a uwátínkáaro. Ááéma óraaka'a simátimeta séta miyá-sáwi-ámpá'ó wiyanamo éna Manikó umbai-meyámbá tímíniye. ⁷ Manikómó wení waási-i'ó uwásínkáinta kawé'ó úmaimo méraandasafenasa wéuwasinkaiye. Ímbo sáwí'ó úmaimo méraan-ita wéuwasinkaiye. ⁸ Mindásafesa súnda-aai isésa tínaaeni'ó uwátimiyawima ímba waási aantemba tínaaeni'a uwátimenaafó Manikó wení Ufaen-ámútámbó tímiwainkwara'a tínaaeni'a uwáménaawe.

⁹ Kembiwí kentí waási Manikón-aaisafe'a timankúnkúmba on-kwáási moórá-mora kentirumbó tímén-aai Manikó aráátimakaimba pó'a é'a miyá wéofo moórá-mora kentirumbó tímén-aai maankwándááímbá ímba agaénaumne. ¹⁰ Kembiwí Máséndóniyaa-aempaken-kwaasi Manikóni waási é'a kentirumbá tímakaawe. Óraaka'a séta moórá-mora kentirumbá tíma'mae'a iyóro súmpo ¹¹ fasi'ámai imáyáa wée'a faru úmai mé'a kentúra'a káráwiye'a tómbó maiyantafé'a kisaú máero. Minááímá éta simátimakaunda ¹² miyá é'a kisaú maíya'a Manikómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasi tuwánéna kembiwísáfésa kawé'-wáási owémá sénéáawe.

Miyá é'a kisaú maiyana ímba táái táíniye.

Fasi'aénkómó kumínda-aai.

¹³ Kentáási waásisono. Manikón-aaisafesamo timankúnkúmba un-kwáásimó púwówasamo utámakaan-kwaasisafe'a tirunkó sáwí'an-ifo séta

érai'-aaimo simátiménda isáaro. Manikómpá'ó ímbo kááísamaimo mésamo Ísu kumíndara'ó pukáampinkembo iyáfasinaiyantafesamo ímbo amu'maráan-kwaasi tirunkó sáwí'a wéifo kembiwí miyán-ófo séta senda-áásá isáaro. ¹⁴ Ísu pukáampinkemba

íyáfasinkaintafeta érai'esa sumpo Ísun-aaisafesamo timankúnkumbo ésamo pukáan-kwaasi Manikó miwíwará Ísunkwara'o tiyáinda-aaisafeta érai'esa sune. ¹⁵ Simátiménda-aaima Fasi'aénkómá siyáin-aain-iyé. Fasi'aénkómó kumindara'a úwoimo tumó aráan-kwaasi pukéwi aifa'á ímba iyáákanaawe. ¹⁶ Manikóni kísau-waasigo wiyómpakewi aai sinana Manikóni uwiyenko óraaka'a aai sinana Fasi'aénkó óraaka'a wésindafinkemba wiyómpakembo kuminda Ísu Káráisitín-aaisafesamo timankúnkumbo ésamo pukáan-kwaasi aifa'á iyáfasinaiyata ¹⁷ Ísu Káráisitín-aaisafeta simankúnkumbo étaamo úwoimo súmó aráandawisa kufarámbainata ainámpímbá aifa'ó iyáawise'a itúwaandu éta Fasi'aénkómbá iawánéta miyáumai aasiyaasi Fasi'aénkóe'a ma'émae'a ónaumne. ¹⁸ Mindásafe'a simáti-simati wée'a fasi'átinke'a méraaro.

5

Fasi'aénkó kumindasafetaamo to'mayaa onda-áái.

¹ Kentáási waásisono. Fasi'aénkó Ísumo kuminda-kanaa ímba ísare'a maankwándááífimbá ímba agaiyáumne. ² Kemá ísaraawe. Nó'waamba umén-kwáásímó kaffimbó tentenkáán-úmai Fasi'aénkó Ísumo éna miyáumai kumíniye. ³ Waásimo maarámó sentembá káfé'a kawé-kánaáfimbá aano úmai méraumne siyambanifo minúwóiyáámbo éna sáwi-kanaago téna tasáwi'a uwátinkainiye. Aaregóni kanaamó tisanamó ímbá iyámpói wéma'ankaiye. Miyámó ontembá misáwi-kánaágómó éna ímbo asétinkainda seyaafá'nánká ta'ótoraíniye. ⁴ Kentáási waásisono. Umén-kwáásígómó kentí moparáwímbo tamaimaiyáina'o awáné'ó é'a táátafe'a iyambanifo ímba kumeupá'á méraamba póna Fasi'aénkó Ísumo kuminda ímba táátafe'a ónááwe. ⁵ Kembiwí sámó kaiwáin-aráátomba owatá kesááwará'á ímba kumeukóndésá úmpo sámó kaiwáíndésá úne. Ímba sáátafeta ónaumne. ⁶ Tuwímbaimo ombá Ísumo kuminda-imayaa ímbo ombá káátumo wáentenkaamba wéfo kesáá ínta miyásá éta káráwimaisa kawé'-ímáyáásá nó'waisa ménaumne. ⁷ Waási nó'waamba tún-kwáéwasa uwó'lo on-dómbó naan-kwáási ú'waamba nésa uwó'la ónááfo ⁸ kesáá sámó kaiwáin-aráátomba póta ímba miyáráánta ondasá kawé'-ímáyáá úmaisa ménaumne. Miyáumai méta wenókáámbo faférimaisaamo méraundantemba Manikómpá'á simankúnkumba éta waásisomba siruntá wétimeta méraumne. Wenótámbo súsamo fáituwaundantemba Ísu Káráisiti kusiyáíndasafeta amúmaréta méraumne. ⁹ Manikó wení waási-ita uwásinkaraimba kentáási sáwi-kisaurakemba Manikó ímba áyánta uwásinkainifo Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kentáási sáwi-kisauragomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasá kawepátá mósinkaindasafena Manikó wení waási-ita uwásinkaraiye. ¹⁰ Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kentáásáfénawe séna pukáimba póta kumínatamo éta úwoisamo méraunda-waasiwara pukáan-kwaasiwara'o éta weséta ménaumne. ¹¹ Mindásafe'a moórá-mora túwa'nai é'a kawé'-áái simasimá'ó iyamba pó'a fasi'ámai ménaawe. É'a wéomba pó'a miyá úmae iyónááwe.

¹² Kentáási waásisono. Moórá-aaimo óraaka'o simátiménda ísáaro. Kempímbá kísau maésa kawé'-áái simátimesa fasi'ámai arupise uwátinkaiyantafena Fasi'aénkó miwí iyáfasintinkarain-kwaasi-taai taawiyáfóro. ¹³ Kembiwíwímbá miwí kísau wémaentafe'a pó'a miwí táái mósá maré'a kentirumbá wétimé'a méraaro. Kembiwísé'a faru úmai méraaro.

¹⁴ Kentáási waásisono. Óraaka'o súndasa kafóná-waasisafe'a óraaka sé'a arupise uwátinkáaro. Táátafesamo íyan-kwaasi tírumbá fasi'átinkáaro. Aamoisaén-kwáásiwará'á túwa'nai oro. Seyaafá'-wáási wempa'á aano úmai méraaro. ¹⁵ Kembó sáwi'lo uwátinkéwa'a anondáa wení sáwi'la uwátinkáafo sé'a aamba fáitinkáaro. Aasiyaasi miyáumai kembiwísé úmai fi'on-kwaasiwara'a kawé'á uwátinkáaro.

¹⁶ Aasiyaasi tirunkó aamoí ina'a mé'a ¹⁷ Manikómpá'á inaí símae wéiye'a ímba saagaaró. ¹⁸ Kentópa'a fi'o-fi'on-tantaa'a kawé-tántáá'é umbai-tántáá'wára'ó tinda Manikómpá'á súwi seró. Miyámó iyamba Manikó miyámó íyantafena wéankaiye. Ísu Káráisitiye'a kááísamái mé'a Manikómpá'á seyaafá-tántáátáfé'a súwimo wésemba Manikó miyámó íyantafena wéankaiye.

¹⁹ Manikóni ámútankomba ímba aambá fáí'anke'a ²⁰ Manikóni ámútankomo simátimakain-ai wésimatimiya'a mináái ímba tínaemba uwáméro. ²¹ Seyaafá-tántáá'á tuwíntuwe'a kawé-tántááká'á fasi'ámai méta'otoraaro. ²² Seyaafá'á fi'o-fi'o-sawí-tantaatafe'a aséráaro.

²³ Maníkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-iyé. Wemá kembiwí wefári'o índasafeta inai sune. Maníkó kentí imáyáara'e túwawaaka'e timanka'é káráwiyina'a kawé-úmai méraiýamba Fasi'aénkó Ísu Káráisiti kumíndara'a ímba sáwí-aaí kempímbá wéraindasafeta inaisá sune. ²⁴ Maníkó éraikoni áwáuma póna wení waási-íla uwátinkaindasafena táántaraiwai wemó siyáintemba miyá uwátinkainiye.

²⁵ Kentáásí waásisono. Maníkómpá'á kentáásáfé'a súwa'nai e'a inai seró. ²⁶ Maníkóní akúmbá tiyáámba tíméro sune. ²⁷ Fasi'aénkó simásímakaintafe'a óraaka'a simátime'a sune. Maankwándááífínkén-áái toráumai Maníkóní akúmbá seyaafá'nánká simátíméro.

²⁸ Fasi'aénkó Ísu Káráisiti aasiyaasí úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.
Kemá Póro sún-da-aaí tai'áíye.

2 Tésárónika

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáímá agaimái Tésárónikaa-naoraa-waasi Ísuni aampa'ó kun-kwáásí'fá'á agaimái tuwówana moóráwigo mátimakaiye.

¹ Kemá Póro maanáái maanáúfáifimbá agai-timúmpo isáaro. Moóráwígon-awí'a Sáírásíye moóráwígon-awí'a Tímótiye kesé'a méraayanka'a moórá-aaí sénéumpo isáaro. Tésárónikaa-naopakewi Fasi'aénkóní waási isáaro. Manikó kentáásifowae'a kááísamái Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'ó kááísamaimo méraawi isáaro. ² Manikó kentáásifowawe Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye'a úwoi wétuwa'nai-esarai faru uwátinkaayantafe'a inai sune.

³ Kentáási waásisono. Ááema Manikón-aaisafe'a timankúnkúmba é'a káfé'a fasi'ámai Manikóe'a kááísamái méraawe. Ááema moórá-mora kentirumbá tímakaamba isa'á káfé'a kentirumbá tíma'mae'a wégowe. Miyámó wéomba mindásafeta Manikómpá'á súwisa símae wéiyeta inaisá súndasa kawetá úne. ⁴ Ísu Káráísitini waási ontáfésa sáwí'a uwátinkesa tí'a iní'ó uwátinkáamba Manikómpá'á timankúnkúmba é'a ímbo aúwémba wentáfé'a isámai fasi'ámai méraamba póta Manikóní waási moórá-mora-naopimpa'ó méraanta simátimeta kentúwíta mósá makúumne.

⁵ Miyáumai fasi'ámai méraamba pósa tí'a iní'ó uwátinkáamba iséta séta Manikó arupise-meyamba timínda póna kawetóní'a uwátinkena wégarawiyiye sune. ⁶ Manikó arupíse úmai méraiwai sáwí'ó wéuwatinkaawi sáwí-meyamba tiména ⁷ kentí umbai-tántáá'é kentáási umbai-tántáá'ésá tai'ásiyuwainiye. Fasi'aénkó Ísu wíyómpakembo kumíndara'a wení fasi'aén-kisáú-wáásiwárá'á iyaráámbo kúra'mae kumíndara'a kentí umbai-tántáá'é kentáási umbai-tántáá'é Manikó tai'ásiyuwenasa ⁸ Manikómpá'ó ímbo tésamo nénka'ó méraawi sáwí-meyamba tiména Fasi'aénkó Ísuni ásé-aaí ímbo taawiyafiyawi sáwí-meyamba timíníye. ⁹ Miwítí sáwí-meyamba maarán-íye. Sáwí-meyambo waé'wae'ó índá-aempa'a aasiyaasi maé'mae'a iyana Fasi'aénkó aamba fáitinkainasa wenópa'a ímbo iyíyamba wení fí'ora-fasi'aemba ímba awánánaáwe. ¹⁰ Minkánáá kumíndara'a wení waási wenáásafesa timankúnkúmbo owí wenáwí'a óraa'u awánkesa áwí'a mósá marésa aamoí ónááwe. Ísun-aaí simátimewanata kembiwíwárá'á érai'e sé'a wempá'á timankúnkúmba uráamba pó'a miyá ónááwe.

¹¹ Mindásafeta kembiwí túwa'nai eta maarán-áái inaisá símae wéiyune. Manikó wení waási-i'a uwátinkaindasafena táántena kawetóní'ó uwátinkaindasafeta inaisá sune. Manikó fasi'aémbá timína'a kentí imáyáfinkemba kawe-kisáú maimae iyíyantafeta inaisá sune. Manikó fasi'aémbá timína'a wempá'á timankúnkúmba fasi'ámai iyamba pó'a kawekisáú maíyantafeta inaisá súndasa pó'a ¹² kembiwífimbá Fasi'aénkó Ísun-awí'a óraa'u iyana Ísu wení waási-i'a ontáféna kentúwí'a maimaéna iyíníye. Kentáási Manikóe Fasi'aénkó Ísuwe'a úwoi túwa'nai iyamba pó'a Fasi'aénkó Ísun-awí'ó mósá maráiyantafeta inaisá sune.

2

Sáwí-kisaucombo afowái'ó owín-áái.

¹ Kentáási waásisono. Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kuména kuntuwaandu uwásinkainata weséta méraanda-aaisa aforatá simátimenaumne. ² Tuwímbai sésa Fasi'aénkó Ísuni kanaamá é'a paapé uráiyemo siyáan-aaí ímbo óraa'í-mayaa iyana tirunkó sáwí'a íno. Minááímó simátimakaawi kentí imáyáfinkena siyáa miyámó sembá Manikó simásimakaiyewa siyáa kentáfésa aúfáifinkemba simásimakaiyewa siyáa nááfakena-aaiyewa siyáao. ³ Minkáró-áái simátíméwa'a érai'a siyé sefáímpó'a maanáámá afora'á simátimenaumpo isáaro. Fasi'aénkó Ísu kumínda-kanaa ímbo úwoi kumínifo aifa'á sáwífa'nanka Manikómbá tínaaemba uwámíyana sáwí-kisaucombo afowái'ó uráiwai sáwí-marupa'ó iyamó kámakama'ó wéipa'ó kumbéndawinonkaamba paapé íníye. ⁴ Tuwímbai-tantaatafesamo waásimo sésa kesí manikón-íye sésa mintántáákón-imáyáá mósá wémaraambo éna aambá faiyéna séna sáwísamban-ífo keyáá óraa'u úne séna Manikóní ámáán-daumpa'a iména karo'á séna kemá Manikó úne síníye.

⁵ Kesé'ó maéwándara'a mináái simátimakaunda ímbo tuwinkaráámá isa'á tuwinkaráawe. ⁶ Káfé'a sáwí-kisaucombo afowái'ó uráiwaimba aambá fáí'ankaraimba

wéisaawe. Manikó séna sáwí-kisaugomba afowái'o uráiwaini kanaamá wétiye sínda-kanaa miwá paapé íniiye. ⁷ Káfé'a sáwísáwí-kisau atúpá'á wémaewana sáwí-kisaugomba afowái'o uráiwaimba aambá tawísíyankainana paapé índara'a sáwísáwí-kisau afora'á paapé ínana ⁸ sáwí-kisaugomba afowái'o uráiwaiwara'a paapé ínana Fasi'aénkó Ísu sámó kainkwará'á kuména áama áútinkena tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáiniye. ⁹ Sáwí-kisaugomba afowái'o uráiwai paapé índara'a waántawankoni fasi'aénkwará'á paapé éna fi'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-kisau karo-kisáú wémaena ¹⁰ fi'o-fi'on-tantaatafena karo'-áái simátiminasa sáwí-meyambo waé'wae'o índá-aempa'o koméraiyan-kwaasi minááísáfésa érai'e sénááwe. Érai'-aaisafesa

Ímba aamoí iyamba Manikó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkáiwain-aaisafesa ímba aamoí iyamba póna Manikó ímba kawé'-ámpá'á métinkainiye. ¹¹ Miyá-sáwí-wáási pósa minkáró'-ááísáfésa érai'e sénááwe. Miyá-sáwí-wáási póna Manikó étinkainana karo'-áái'gó miwí fasi'ámai ta'ótorainasa karo'-ááísáfésa érai'-aain-iyé sénááwe. ¹² Miyáumai érai'-aaisafesa karo'-ááiyé sésa sáwí'o wéontafesa aamoimó iyawi sáwí-meyamba timíniye. Kemá Póro súne. Aifa'á sáwí-kisaugomba afowái'o uráiwai paapé ínana Fasi'aénkó Ísu kuména tufuwéna wení fasi'aémbá maisuwáiniye.

Fasi'ámaimo méraan-ai.

¹³ Kentáási waásisono. Fasi'aénkó arumbá wétimiye. Aifa'á Manikó kembiwísáféna séna sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinke'a kawé'-ámpá'á métinkanaumne séna wení Ufaen-ámútámbá ai'marówana Manikóni waási-i'a kunuwátinkowa'a érai'-aaisafe'a timankúnkúmbo urántafeta

aasiyaasi Manikómpá'á súwisa súne. ¹⁴ Ásé-ai kosimátimewananasá wení waási-i'a uwátinkaina'a Fasi'aénkó Ísu Káráísiti sámó kainkwará'ó méraipa'a iméraiyantafena Manikó táántaraiye. ¹⁵ Mindásafe'a fasi'ámai mé'a kosimátimakaunda-aaiye aúfáifimbo agaiyáunda-aaiye tirumpimbá ta'ótóráaro.

¹⁶ Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye Manikó kentáásifowawe kentáá-ímáyáá ésarai úwoi súwa'nai esarai aasiyaasi kentáá-ímáyáá kawé'á wéuwasinkaayata Ísu Káráísitiye'o méraandasafeta wéamu'maraumne. ¹⁷ Fasi'aénkó Ísu Káráísitiye Manikó kentáásifowawe kentí imáyáa kawé'á uwátinkesarai fasi'átinkaiyamba póna kentí kisauwe kentáaiye kawé'ó índasafeta inái súne.

3

Súwa'nai e'a inái serómó siyáin-ai.

¹ Kentáási waásisono. Moórá-ai simátimenaumpo isáaro. Kentáá súwa'nai e'a Manikómpá'á inái seró. Fasi'aénkón-ai simátiménana seyaafá'-áémpá'á minúwóiyáámbá wété ínasa minááímó ta'ótoraiyantafe'a Manikómpá'á inái seró. Kembiwífimbá Fasi'aénkón-aiigo é'a miyán-úmai ta'ótokaiye. ² Moórá-tantaatafe'a Manikómpá'á inái seró. Tuwímbai Manikón-aaisafesa timankúnkúmbo owasá tuwímbai karo'é wésesa miwífinkémbá sáwí-waasi sáwí-kisaumo wémaewi sínkamofainifo kentáá súwa'nai e'a Manikómpá'á inái seró.

³ Waántawanko ta'ótoraifo séna Fasi'aénkó

wemó sintembó miyámó iwái póna káráwimai fasi'átinkainiye. ⁴ Kembiwísáféta óraaka séta Fasi'aénkóe'a kááísamai méraamba pó'a simátimunda-aaisa taawiyafé'a miyá úmae'a iyónááwe súne.

⁵ Fasi'aénkó imáyáa timína'a sé'a Manikó arumbá wésimiye sé'a méraiyantafeta inaisá súne. Ísu Káráísiti imáyáa timína'a wemó fasi'ámaimo méraisanamo ímbo awesaraimó intembá kemá miyámó iyantafeta inaisá súne.

Kísau máéromo siyáin-ai.

⁶ Kentáási waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kisausa wémaundasafeta óraaka'a simátimeta séta kembiwífinkémbá tuwímbai Ísu Káráísitini waási simátimakaunda-aaisa ímba arááíwaesa kafóná-waasiyaamba úmai méraawata séta tiyuwé'a miwísé'a ímba méraaro súne. ⁷ Kesé'o maéwándarata kafóná-waasiyaamba ímba úmai maéwánata suwánaraamba kesáámó uráundantemba miyán-oro. ⁸ Kentí tómbá ímbo úwoi nááwándasa méyánuwasuweta wéneta aafáyáara'e fenómpinka'e nó'waane siyáántán-kwiyéta kisausa wémaeta minkisáúfinkén-tóntá maiyáumne. Kembiwí nó'fí'a uwátinkauwafeta séta tómbá síméro ímba séwándasa kisaufinken-ontantanta maiyáumne. ⁹ Manikóni ásé-ai kosimátimakaunda-anonndaá tísai úmaimo tómbó maiyékaa kawé'á éta úsina ímba tísai

ówándasa maiyáumne. Kísaumo fasi'ámáimo maéwándasa suwáné'a kembiwíwára'á miyá iyantafeta kosimátímakaunda-anonnda ínta úwoi maiyáumpo méyámbakaumne. ¹⁰ Kesé'o maéwándarata maarán-áái simátimeta séta kafóná-waasi kísaumo ímbo wémaen-kwaasi tómbá ímba tímérosa simátímakaumne.

¹¹ Kembiwífinkémbá tuwímбай kafóná-waasi kísau ímbo máémба tíyo-aai símae wénowata ísaraumpo ¹² miwísáféta óraaka simátimeta séta Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kísau wémaundasafeta séta ifátuwe'a kawé'-úmai mé'a kísau wémae'a kentí kisaufinkemba tómbá naarósá sune.

¹³ Kentáásí waásisono. Kawe-kísáú wémaemba ímба tuwesaraí ína'a miyán-káwé-kísáú máéro. ¹⁴ Maanáúfáífimbó agaimaráúnda-aaisa tuwímбай ísámai tínaaembo uwásúwéwi tuwáné'a miwítí nénka'a méwasa imáyáa ésa tigasáfésa ésa kouwerésa teró. ¹⁵ Namuro-wáásímó ontembá miyá ímbo iyamba kentí waásimo ontembá mináái símai sáma katíméro.

¹⁶ Fasi'aénkó faru wéuwatinkaiwaini áwáun-iyé. Wemá kawé-kánááwé sáwí-kanaawe faru uwátinkamaena iyíndasafe'a inái sune. Kembiwísé'a Fasi'aénkó méraíndasafe'a inái sune. ¹⁷ Ayáiyá'á

kemá Póro agaimaráúmpo toráumai awáné'a wenayáánaufi'an-ifo wenááin-iyé sé'a ísáaro.

Seyaafá'-áfáífimbá miyáumai wéagaumne.

¹⁸ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti úwoi wétuwa'nai-intafe'a inái sune.

Kemá Póro súnđa-ai tai'áiyé.

1 Tímóti

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-wai úmai sísamaifakemba afa'móráe-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Tímótin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráye. Ísun-ai simátíma'maena iyúnkakemba ándáfa'a ánkárowana ména Tímóti Éfésási-naopa'o Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimarówana wenópa'a kuráye.

¹ Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáifimbá agaimarúmpo isaaó. Manikó kentáási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkembo faúsínkáiwaiye Ísu Káráísiti kumíniye sé'a amu'maráúndawiyé kentáfésarai sésarai aantá-waasi-'i'a éma Ísu Káráísitin-ai kosimátíma'mae núwo sésarai si'mákáaifo ² Tímótiyo Ísu Káráisitimpa'a amankúnkúmbo óndawi érai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Manikó kentáásifowawe Ísu Káráísiti kentáási Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayantafe'a inái sune.

³ Ááema Máséndóniyaa-marafa'o kónae séwánda-kanaa entáfé'a óraaka sé'a Éfésási-naopa'a úwoi méraao. Manikón-aaigomba waé'wáé'-ááímó wésewisafe imba miyán-áái seró simátimiyó. ⁴ Aasiyaasi imba imáyáa úmai maní'-ááiyé tíwá'náwe tinááfúúsiaye túwí'wara'a imba seró simátimiyó simámakamne. Miyán-ááímó sembá waásiiti imáyáa tafiséna imba túwa'nai ínasa pósa Manikómpá'a imba tímankúnkúmbe úmaesa iyónááwe. ⁵ Énifo simámunda-aaimo seyaafá'-wáásímó arááíwaiyanamo éna miwítí tirunkó kawé'a ínasa aáo úmai mésa Ísumpa'a tímankúnkúmbe fasi'ámai ésa miyámó iyawi tirumbá tíménááwe. ⁶ Tuwímbai mináái ifátuwesa úwoi-ai símae wénesa ⁷ Manikóni áamámba simátimenae sésa ombánifo minámáámbá imba kawé'-úmai isésa óraaka'o sen-ááígóni áwáuma imba isááwe.

⁸ Áamámba kawé-tántáa'á póna mindámo wéaraaiwaen-kwaasi áamáanko wétuwa'nai-imba isáúmne. ⁹ Kesí áamámba arááíwáéro séna áamámba tíména sáwí'o uráan-kwaasi kawé'-ámpá'ó wiyantafena áamámba tímakaiye. Áamámba taráísón-kwaasiye aaimó imbo isáán-kwaasiye Manikóntáfésamo imbo imáyáamo on-kwáásiyé sáwí'o on-kwáásiyé Manikón-aaísafesa kosaambaimó on-kwáásiyé tinófoi títankomowasamo púwón-kwaasiye tuwímbai títankomowasamo púwón-kwaasiye ¹⁰ aare-úmémbo on-kwáásiyé waai-úmémbo on-ínine umén-ánká'ó nón-kwaasiye iyámpói-umembo on-kwáásiyé karo'-ááímó sen-kwáásiyé karo'-ááímó simátínkáán-kwaasiye Manikóni érai'-aaimo taráísón-kwaasiye miyámó

on-kwáásímó kawé'-ámpá'ó wiyantafena áamámba tímakaisata isáúmne. ¹¹ Minááimá ásé-aaifimba wéna Manikó kawé'-aantembo iwái wení áwáuma fi'oran-awauwarawini érai'-aain-iyé. Kembá Póromba simásiména séna mináái simátíma'mae núwo siyáye.

Manikó arumbá uwásínkaraiyemo siyáin-ai.

¹² Ísu Káráísiti kentáási Fasi'aénkó simásiména séna kesí kúsau kawé'-úmai maímaé núwo séna minkísáúmó máéndasafena fasi'aémbá simísa'a súwi simánkaumne. ¹³ Énifo minkísáú imbo maiyáawandara'a wenáwí'a símai sáwí'a uwánke'a wení kúsau-waasi sáwí'a uwátinke'a wembá símai sáwí'a uwánkarumne. Minkánáará'a Ísuma Fasi'aénkómá iyé-áásísfé'a imba érai'e sé'a imba isámai kawé'a é'a pó'a sáwí'o uráunda mindásafena arumbá uwásinkena ¹⁴ Fasi'aénkó úwoi súwa'nai úmaena íyísa'a Ísu Káráísitiye'a káásimai mé'a wenááisafe'a simankúnkúmbe é'a wen-ímáyáa wéune. ¹⁵ Sáwí'o on-kwáási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba Ísu Káráísiti faútinkaindasafena marapá'a kunkáiyé siyáifo mináái érai'-aain-ifo isé'a tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráaro. Kemó Póromo sáwí'o uráundawí seyaafá'nánká'ó sáwí'o uráamba iyáákarumne. ¹⁶ Miyámó uráundasafena arumbá uwásinkena ayááááka'a simu'marómbe waási mindá awánésa wenááisafesa tímankúnkúmbe ésa aú'i'a úmai maé'mae'o iyantafena imba sinkamimba simu'maréna ména arumbá uwásínkaraiye. ¹⁷ Manikó káráwiyaiwai maé'mae'a éna imbo puwíndawí éna wembá ane'lá súrantamba imbo awánáúndawí weyáá Fasi'aénkómá éna wení áwáuma fi'oran-awauma waé'wae'lá isaná wenáwí'a óraa'a waé'wae'lá wéiye.

¹⁸⁻¹⁹ Tímótiyo kesááninko maanáái óraaka simáménaumpo isaaó. Ááema Fasi'aénkóni kúsau máinda-ai entá simámakaundaasama isa'á imáyáa é'a pó'a óraaka simáme'a

súne. Mináásáfé imáyáa úmai arááiwaema Fasi'aénkómpá'a amankúnkumba éma arumpinkémbá érai'-aai isé méma i-wáásimó tiyáántán-kwimáimo fasi'aén-kísáúmó maésamo máéntemba Manikón-aaisafe ayáántán-kwimái fasi'aén-kísáú wémae méraao súne. Tuwimbai tirumpinkémbá érai'-aai tinaemba uwámesa pósa Fasi'aénkón-ai tinaemba uwámesa méraawe. ²⁰ Miwífinkémbá kae'nárai-tuwi'a moóráwígon-awí'a Áiméniyasi isaná moóráwígon-awí'a Árékísanda isa'lá ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye. Manikómpá'a sáwi'-aai símai tuwáyáaye sé'a ti'maráúnana waántáwanko ta'ótokaiye.

2

Manikómpá'a inaimó sen-áái.

¹ Maarán-áái simátimiyo sé'a simámune. Manikómpá'ó inaimó sembá óraa-tantaa'an-iyé. Mindásafesa inaimó sembá Manikó seyaafá'-wáási túwa'nai ínkwae sésa áisai esa súwi wésewe. ² Manikó óraa'-waasiye kenká'ó káráwiyaan-kwaasiye túwa'nai ínasa inaí siyamba faru úmáisa moóráfinta méta Manikóntáféta imáyáa éta arupise úmáisa méraanamne. ³ Miyán-ináimó sembá Manikón-aúranka'a kawé'-úmai sewaná póna aamoí éna wemá sáwi-imayaafinkembo faúsinkáiwaisa póna aamoí wéiye. ⁴ Manikó seyaafá'nánká sáwi-imayaafinkemba faútinkainasa wení érai'-aaimo isáiyantafena aráái wétaiye. Miyásáfésamo seyaafá'-wáásisáfésamo imáyáa ésamo Manikómpá'ó inaimó sembá kawé'an-iyé. ⁵ Manikó mimbóráwígó méraaisana Manikówé wení waásiseti afu-fumpimbó méraimba mimbóráwígó ména minkwáásigón-áwi'a Ísu Káráisití ména waási Manikónté'a káásatinkena ⁶ seyaafá'-wáási sáwi-imayaafinkemba faútinkanaumne séna aaraa-táiyá'a pukáiyé. Manikó seyaafá'-wáási kentí sáwi-imayaafinkemba faútinkanaumne séna miyán-kánáá tniye siyáimba póna Ísu Káráisitimba ai'marówana kumpukáiyé. ⁷ Miyáumai Manikó simásimena séna aantá-waasi-'i'a éma fi'onkaa-waasi simátíma'mae núwo séna si'marówa'a wení érai'-aaisafesa timankúnkumba iyantafe'a simátíma'mae'a iyúne. Minááimó súnna ímba karo'-áái sumpo érai'a súne.

⁸ Naaó'-naoken-kwaasi túwaandu ésa Manikóntáfésa imáyáa ésa ímba aaisambá sésa ímba mósimesi-aai siyamba inaimó siyantafe'a miyán-oro súne. ⁹ Túwaandu ésamo Manikón-imáyáámó mósá maráiyamba aaremá maarámó iyantafena sirááima wétaiye. Ímba túma maimaé iyésa kawé'-úmai unáankwátói ésa waási súfífáefo sésa ímba to'waaí ésa ¹⁰ ímba miyá-sáwí'ó iyamba kawé-kísáú aantemba maíyasa tuwánánááwe. Aaremó kesáfésamo sésa Manikóntáfé'a imáyáa úne sen-inímbó kawé-kísáúmó máéntemba miyán-oro. ¹¹ Aaré ímba túma maimaé iyésa aáno úmai mésa Manikón-aaimo sen-kwáási táái isanááwe. ¹² Aaremá ímba waaiyá'a káráwiyaawi mésa waai túranka'a ímba komésa aaimó simátímiyamba aáno úmai méraanaawe súne. ¹³ Naaófá'a Manikó Ándámumba aifa'lá úmarena ánaemba awaainínkómbá Ífímbo úmakaintafe'a mináái súne. ¹⁴ Waántáwanko ímba Ándámuntafena siyáifo Ífintafena karo'-áái simámuwana érai'e séna aifa'lá Manikón-ai taráiyaiye. ¹⁵ Énifo aaremá iyámpóimo matínkáiyambo éna sáwí'a úmai méraampinkemba Manikó tiyáiniye. Aaremó Manikómpá'ó timankúnkumbo ésamo wen-imáyáámó ésamo arupise úmáimo aáno úmáimo maé'mae'ó úmae iyésamo miyámó íyanamo éna Manikó sáwí'ó úmáimo méraampinkemba tiyáiniye.

3

Fasi'aénkóni waásiya'ó káráwiyaawi-taai.

¹ Tuwimbaimo Manikóni waásiya'ó káráwiyyan-kisau maénae siyawimo ésa tirááimo táinda-kisau kawé-kísáún-iyé siyáamba mináái érai'-aain-iyé. ² Manikóni waásiya'ó káráwiyyowiti kisaumo máéwi maarán-kwáásín-owe. Miwífimbá ímba sáwí'-aaimo wéráiwai ésa kimbora-inimba mapá kuráawi ésa arupise úmai kawé'-imáyáá aantembo owí ésa miwi túwí'ó mósá maréwi ésa namu'-waasi naambá tímésa tómbá tímésa owí ésa Manikón-ai kawé'-úmai simátíma'maesa wéiyowi ésa ³ ímba uwó'i'ó on-dómbá námae ésa uwó'i'a owí ésa ímba aaisambá sésa aáno úmáimo méraawi ésa ímba óntantafesa túrande-urande owí ésa ⁴ miwítí naaúmpa'ó méraan-kwaasiya'a kawé'-úmai káráwiyyowi ésa miwítí iyámpói tifoísáísafesa ésa miwí táái wéisaiyawí ésa miyán-kwáásimó ésa Manikóni waásiya'ó káráwiyyowiti kisau maénááwe. ⁵ Aare-iyámpóiyá'ó ímbo kawé'-úmaimo káráwiyyowimo ésa Manikóni waásiya'a ímba kanaa'lá káráwiyyonaawe. ⁶ Káfé'ó Manikóntáfésamo isámáimo tiyawimo ésa Manikóni waásiya'a káráwiyyowiti kisau ímba maénááwe. Miyán-kwáásimó minkísáúmó maésamo ésa túma maimaésa iyiyana waántáwankomo sáwi-meyambo maíyáintemba miyá ónááwe. ⁷ Símai sáwí'a uwátínkáafo waántáwanko tamaimái

wempari'a ifáinifo Manikómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasiwara'o sésamo kawe'-aantemba úmai méraawin-owe siyan-kwaasimo ésa miyán-kwáási aantemba Manikóni waásiya'o káráwiyowiti kísau maenááwe.

⁸ Manikóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-owi maarán-kwáásín-owe. Arupise úmaimo mérewi ésa ímbo kaumbo-kae'-imáyáám tokéwi ésa ímbo uwó'í'o on-dómbó námae níyawi ésa ímbo óntantafesa túrande-urande wéiyawi ésa ⁹ tirumpinkémbó érai'-aaimo isésamo ombá Manikóni érai'-aaigoni áwáuma ta'ótóráawi ésa ¹⁰ miyán-kwáási ésa Manikóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-owiti kísau maenááfo aifa'á miwítí kísau tuwánewasamo kawe'ó iya'o é'a minkísáú tíméro. ¹¹ Miyá iyasamo ésa miwi tuwaainintómbá maarán-inímbán-owe. Kawe'-úmaimo méraiyaawi ésa ímbo tiyo-ai sen-inímbá pósa arupise úmai mésa seyaafá-kísáú kawe'úmai wémaewe. ¹² Manikóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kísau wémaewi maarán-kwáásín-owe. Kímbora-inimbo ma'maé kuráawi ésa miwítí iyámpó'íya'e miwítí naaúmpa'o méraan-kwaasiya'e kawe'-úmaimo káráwiyaawi ésa miyán-kwáásímó Manikóni waásiya'o káráwiyaawi wétuwa'nai-on-kísau maenááwe. ¹³ Minkísáúúmó kawe'ó úmaimo maíyawi ésa Ísu Káráisitíye'o kááísamaimo méraan-ai fasi'ámai simátimiyasa isésa miwi túwí'a mósá maranááwe.

Manikóni áwáu-aaigoni áwáu-ai.

¹⁴ Timótiyo kemá Póro ampáánk'á embá koawánanae sé'a wée'a maanáúfái agaimái tuwáúmpo toráumai isaaó. ¹⁵ Empá'á kónae sé'o onda-ámbó faiyínamo e maanáúfái toráumai isé sé kesáá Manikóni akuntá únánasa agaimái simakaimba póta miyásá ónaumne sínone. Áfonkomo taaimó farámintemba kesáá Manikó méraiwaiani waásisa éta wení érai'-aaisa taawiyáfónaumne.

¹⁶ Érai'a Manikóni áwáu-aaigoni áwáuma paápé úwana óraa'-waasigo éna maarán-iyé. Ísu Káráisiti marapá'á waási-i'a úmai paápé úwana Manikóni ámútanko wentáféna séna arupise úmai méraiwaian-iyé súwasa Manikóni kísau-waasi wiyómpakewi awánowasa waási fi'o-fi'om-barafakewi wenáái simátíma'mae kuwasá wenááisafesa timankúnkúmba uwaná Manikó kunáí'maena wiyómpa'a móankaraiye.

Mináái Manikóni áwáu-aaigoni áwáun-iyé.

4

Karo'-ááímó simátimiyán-kwaasimo paápé íyan-ai.

¹ Manikóni ámútanko afora'á séna ánaaen-kanaa tínsa tuwímbai Ísu Káráisitimba tínaemba uwámesa waántáwankowe wení kísau-waasiyemo siyan-ai isésa karo'-ááímó siyamba arááiwaenaawe siyáíye. ² minkáró'-wáási miwítí sáwí-tirumpinken-karo'-aai simátinkesa érai'e síwae sésa sésa miwítí sáwí-awau ímbo awánésa karo'á sésa ³ aarewé waaiyémo maíyamba aaraa matinkésa tuwímbai-tomba aaraa matinkésa miyán-káró'-áái siyasa ánaaen-kanaa tínsa tuwímbai miyán-ámbá arááiwaenaawe. Míntóntáféna Manikó wení érai'-aaisafesa timankúnkúmba iyawisafena séna miyán-tómbá uwátinkaunda wéne'a súwi síwae sé'a uwátinkaraumne Manikó siyáíye. ⁴ Seyaafá-tántáá'ó Manikómó úmakaimba kawé-tántáá'an-ifo aaraa matínkááfonifo úwoi wéne'a Manikóntáfé'a súwi seró. ⁵ Inaisá súndanifo Manikó kawé'an-iyé siyáimba pósa míntómbá aaraa matínkááfonifo.

Ísuni kawé-kísáú-wáási ónemo siyáin-ai.

⁶ Timótiyo simáménda-aaimo Manikóni waásimo simátíminda Ísu Káráisitini kísau-waasi-i'a éma po kawé'-wáási uráinone. Tómbó nésamo fasi'áamaimo méraantemba Ísu Káráisitini érai'-aai arááiwaé kawé'-úmai simátíma'mae iyínana mináái'ógó fasi'ánkainiye. ⁷ Úwoimo maní'ó sen-áái ímbo Manikón-aaín-ifo úwoi-aaín-ifo ánaeni'a uwámuwo. Emá ayáántán-kwiye Manikóni áwáuma arááiwaé enáúma káráwiyuwo. ⁸ Súgomo kawé'ó ínkwaé-imayaamo ésamó ésa tiyáántán-kwiyésumo kísauamo maíyamba mindá kawé'an-ifo Manikóni áwáuma arááiwaenaé sésamo imáyáamo ésa tiyáántán-kwiyésa Manikóni kísauamo maíyamba mindá óraa-kawé'an-iyé. Miyámó ésamó ésa káfé'wara ánaaenkwar'a méraiyan-aempa'a minkísáú'ógó túwa'nai iye. ⁹ Mináái érai'an-ifo isámai tirumpimbá ta'ótóráaro. ¹⁰ Manikó fasi'aénkwáráwi póna seyaafá'-wáásiyá'ó káráwiyaiwái éna wenááisafeta simankúnkúmba úndawisa sáwí-imayaafinkembo faúsinkáiwaimba amu'maréta póta siyáántán-kwiyéta kísausa maénaumne.

¹¹ Tímótiyo mináái simátíme sé miyán-oro siyó. ¹² Ifó¹-wáási óndasafesa úwoi-waasi óne sésa sáwí'a uwánkáafonifo kawé¹-úmai mé kawé¹-áái sé imáyáa timé arupise úmai mé kawé¹-aantemba wéinasa Manikón-aaisafesa timankúnkúmbo owí awánésa indantembá miyán-oro. ¹³ Empá'ó ímbo kondará'ó éma waási túranka'a Manikóní aúfáifinken-
 aai toráumai simátíma'mae wéiye aráátimiyo. ¹⁴ Ááema entáféna Manikómó siyáin-
 aai simátímúwasa Manikóní waási túraa'waasi tiyáamba enané'a ta'ótoresa sésa Manikóní
 kísau mauwó suwamá minkisáú maéndasafe ónana Manikó fasi'aémbá ámakaifo ímbo
 túwénda fasi'ámai maimaé iyuwó. ¹⁵ Simámunda-aai aantemba imáyáa é miyá úmae
 iyínasa seyaafá'a awánésa sésa Manikóntáféna fasi'ámai méraimba póna mifási'aénkó
 iyíníye sénááwe. ¹⁶ Enáúma káráwiye méma simátíminda-aai imáyáa úmai kawé¹-úmai
 simátimiyo. Miyámó ónda kawé¹-ámpá'a kónasa enááimo

ísáán-kwaasi kawé¹-ámpá'a wégoewe.

5

*Fasi'aénkóní waásiti imáyáa arupise uwátinkaaomo siyáin-
 aai.*

¹ Tímótiyo waurántómbá iyafákémbá ímbo sindá enafontáfémo aáno úmaimo
 séndantemba miyáumai simátimiyo. Enáfamarimbo óndantemba

ifó¹-wáási miyá uwátinkaa. ² Enanóisaimo óndantemba áráankantomba miyá
 uwátinkaa. Enáumbarimbo óndantemba aú-inintomba miyá kawé¹-aantemba
 uwátinkaa.

³ Keto¹-ínintí tiráá'maarina'i tináawaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Énifo keto¹-
 ínimbó timáaraamo ímbo méren-inimba túwa'nai uwo. ⁴ Énifo keto¹-ínintí tiráá'maarina'i
 tináawaina'i mésamo ésa miwí túwa'nai oro. Miwítí aifaráán-kísáú miwí tinófoi túwa'nai
 oro. Miyámó iyambo ésa káráwimaesamo iyáam-beyambo timiyamba Manikó aamoi íníye.
⁵ Keto¹-ínimbá timáaraa ímbo méraan-inimbo ésa sésa Manikó kenká'a káráwiyiye sésa
 Manikómpá'a inai símae wéiyesa súwa'nai ínkwae sésa inai wésewe. ⁶ Énifo keto¹-ínimbó
 marapá-tántáátáfésamo tiráásafesamo ésamo ombá Manikóní némpa'a méraawe. ⁷ Keto¹-
 ínintáfésa sésa sáwí'a úmai méraawe sefáínifo simámunda-aai simátimiyo. ⁸ Manikón-
 aaisafesamo karo¹émó sembá mindá sáwí'a ombánifo tuwímabaimo ésamo miwítí akúnká'é
 miwí timáaraara'emo ímbo kawé¹-úmaimo káráwiyombo ésa Manikón-aai tínaemba
 uwámakaamba mindá óraa-sawí'a wéowe.

⁹ Keto¹-ínimbó Manikóní kísauomo máén-inimba saafá úmai túwí'a agauwó. Mindá
 maarán-inimbán-owe. Áráankamba késa 60 aatai maisukáan-inimba ésa kimbora-wambo
 maimaé kuráan-inintomba ésa ¹⁰ minínintóntáfésa kawé-kísáú wémaewe sen-ínimbá ésa
 miwí tiráá'marinka'a kawé¹-úmaimo káráwiyaan-inimba ésa namu¹-waasi tómbó tímén-
 inimba ésa Manikóní waási kawé¹ ó uwátinkáán-inimba ésa umbai-tántáá'ó makáan-
 kwaasi túwa'nai on-ínimbá ésa miyán-káwé-kísáúúmó wémaen-keto¹-inin-tuwí'a agauwó.
¹¹ Aú-keto¹-inin-tuwí'a ímbo agauwó. Miwí Manikóní kísau wémaesa ánaemba waai
 maénae-imayaamo ésa Ísu Káráisitinka'o fasi'aén-ááímó símaresa ímbo imáyáa ésa waai
 maíyasa ¹² tuwímabai tuwánésa sésa Ísu Káráisitinka'o fasi'aén-ááímó símakaan-aaima
 taraisésa sáwí'a uráawe sénááwe. ¹³ Miyáumai maaráwará'á ésa ímbo kísau maésa
 nambá'aantemba nésa ímbo kísau wémaesa tiyo-ai símae wénesa moparawintáfésa
 wendé wenden-iyé-áái simátíma'mae nésa aanáfómó ímbo siyénka'a ke simásuwesa
 sénááwe. ¹⁴ Mindásafe'a simáme'a sune. Aú-keto¹-inimba waai maésa iyámpói
 matinkésa kawé¹-úmai káráwiyesa miyámó iyamba kesáámá ímbo sáwí'a úmaisa méraunda
 pósa Manikóntáfésamo ímbo aamóimó iyawi kentáái áwáumo saafá ésamo ésa ímbo
 símai sáwíta uwásinkanaawe. ¹⁵ Tuwímabai-keto¹-inimba kawé¹-ámbá é'a ifátuwe
 waántáwankoni sáwí-ámpa'o wéaraaiwaentafe'a súnnda-aai simámune. ¹⁶ Manikón-
 aaisafesamo timankúnkúmbo on-ínimbá miwí timáaraafinkembo keto¹-ínimbó méraamba
 túwa'nai oro. Manikóní waási keto¹-ínimbá timáaraamo méraan-inimba Manikóní
 kísaura'o tukáan-ontantamba túwa'nai ofáínifo keto¹-ínimbá timáaraamo ímbo méren-
 inimba minóntántámbá túwa'nai oro.

¹⁷ Manikóní waási miwítí óraa¹-waasi kawé¹-úmai káráwiyaawisafesa imáyáa ésa miwítí
 méyámbá mósá ma'mái tíméro. Minóráá¹-wáásifinkémbá tuwímabai Manikón-aai fasi'ámai
 simátimesa óraa-kísau wémaewisafesa imáyáa ésa miwítí méyámbá mósá ma'mái óraa¹
 tíméro. ¹⁸ Minááísáféna naafá'a Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna purumakagóní
 kísaura¹-meyantafena séna

waásiti tómbá wíti-aramba áxima piyíndasafena purumakagón-áisamai támai tafandaafá úmai áxima ufítúwáinka'a purumakagón-óika'a ímba kárá'esa ífátúwéwana úwoi ména tuwímbai náiniye

agaimaréna siyáiyé. Moóráfa'a agaimaréna séna

kísaumo máéwi méyámbá máéro

agaimaréna siyáiyé. Manikóni waási minááimá imáyáa ésa miwítí óraa'-waasiti méyámbá tíméro. ¹⁹ Manikóni waásiti óraa'-waasi tiyo'o fáiyán-aai ímba isaaó.

Énifo kaumbo-kae'-wáásímó tésamo síyan-aai miwí táái isaaó. ²⁰ Sáwí'o úmae iyówisafe seyaafá'-wáási túranka'a fasi'aén-áái simátimiyo. Miyámó inasamó ésa seyaafá'-wáási táátafesa ésa miwí túma káráwiyonaawe.

²¹ Manikón-aúranka'e Ísu Káráisitín-aúranka'e Manikóni wíyómpaken-kísau-waasi túranka'e óraaka'a simáme'a sune. Simámundantemba uwo sune. Aaigóni áwáumo ímbo ísarendarakembo e ímba aai simátiminone. Aaigóni áwáumo ísarendarakembo e kawe'-úmai simátiminone. Ímba waási tuwínkaa'-uré sindá seyaafá'-ááimá afora'-aantemba simátimiyo. ²² Moóráwigomo Manikóni kísau mainkwaé sémo e ímba ááema iyáfasinankenda awánasuwe ánaemba iyáfasinankaaó. Sáwí'o wéiya ímba ewará'á tiráái wáinda kawe'-úmai káráwimai kawe'-án-uwo.

²³ Timótiyo enarumpinkémbó áí'o énamo tuwímbai-kanaamo áufa'o wínamo e non-úran-aantemba ímba nendá taaérampinken-domba naaó sune.

²⁴ Tuwímbaimo sáwí'o ombá tuwánaawasa sáwí-meyamba wémaefo tuwímbaimo sáwí'o ombá miwítí áwáuma ánaemba paápé íniye. ²⁵ Miyáumai tuwímbaimo kawe-kísáúmó máemba tuwánaawasa tuwímbaimo kawe-kísáúmó máemba ímba tuwánaamba miyámó owítí áwáuma ánaemba paápé íniye.

6

¹ Wayó-kísáúmó máén-kwaasi Manikóni waásisafe maanáái simátimiyo. Káráwiyaan-kwaasi-tuwi'a óraa'a uwátinke'a miwítí kísau kawe'-úmai máéro simátimiyo. Miyámó iyasamo ésa Manikón-áwí'e Manikón-aaiye ímba símai sáwí'a ónááwe. ² Káráwiyaan-kwaasi Manikón-aaisafesa timankúnkumbo owísáfesa miwítí wayó-kísáú-wáási sésa Ísu Káráisitini waásimo úndantemba miwíwará'á Ísu Káráisitini waási póta miwí túwí'a ímba óraa'a uwátinkanaumne sefáínifo maarán-áái seró. Manikón-aaisafe'o simankúnkumbo úndantemba miwíwará'á Manikón-aaisafesa timankúnkumba wéowa'a sirumbá tímé'a pó'a miwítí kísau kawe'-úmáimo máenda minkisáúfinkémbá kawe-tántáá'á maenááwe sé wayó-kísáú-wáásísáfé mináái simátimiyo.

Manikóntáfésamo imáyáamo ésamó méraamba óraa-tantaari'o on-áái.

Timótiyo simámunda-aai óraaka simátimiyo. ³ Tuwímbaimo fi'on-aaimo simátimesamo kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitín-aaimo kawe'-ááimó ímbo arááiwaesamo Manikóni áwáu-aaimo ímbo wéaraaiwaewi ⁴ miwí túma maimaé wéiyesa seyaafá'-tántáákóni áwáuma ímba ísaraawe. Miwífimbá sáwí-imayaa wéraisasa aaigóni áwáusafesa sáwífa'-aai sésa kesááigo iyáákainkwaé-aai sewasá miyá-sáwí-ááifinkémbá tirumbá sáwí'a uwátinkesa aaisambá sésa túwí'a símai sáwí'a uwátinkesa sáwí-imayaa uwátinkesa ⁵ aaisambá símae wénowe. Miyámó on-kwáási miwítí imáyáa símai sáwí'a ésa érai'-aai ífátuwesa karo'-imáyáá ésa sésa sáwífa'-ontama maénae sésa Manikóni aambá wéaraaiwaewe-karo'-imayaa wéowe.

⁶ Miyán-károl'-imáyáámó ombánifo Manikóni aambó érai'o arááiwaéwi imáyáa ésa sésa Manikóntáfé'o imáyáamo é'o méraunda óraa-tantaan-ífo makáunda-ontama mindá kanaán-íye wésewe. ⁷ Kesinóisaisa óntaiyainta masínkaraawe. Púwóndasa ínta óntawarata maimaéta kónaumne. ⁸ Unáánkwátóiyé tóné makétaamo éta mindá kanaán-iyesa sénaumne. ⁹ Óntasafe-imayaamo owí misáwí-imáyáágó tafisínana sáwi-tantaatafésamo tirááísafesamo íyan-tantaako miwí ta'ótorainasa sáwí'a úmai tai'ánááwe. ¹⁰ Fi'o-fi'o-sáwí-imayaagoni áwáuma óntamba maénae-imayaafesa amaóí wéowe. Tuwímbai óntamba maénae-imayaa aantemba wéesa Manikón-aai ífátuwesa umbai-tántáá'á maésa tirunkó umbai taisasá méraawe.

Manikón-aúranka'a arupise úmai méraaomo siyáin-aai.

¹¹ Timótiyo emá Manikóni waási éma miyán-tántáákómbá ánaemba uwáme Manikón-aúranka'a arupise úmai mére wentáfé-imáyáá wéema seyaafá'-kísáú kawe'-úmai wémae imáyáa wétime Manikóntáfé fasi'ímai aáno úmai mére miyán-tántáátáfé ayáántán-kwiye

méraao. ¹² Waásimo méyámbó maénaesamo tuwaantantésamo kontembá emá Manikón-aaisafe amankúnkúmba e ayáántán-kwiye minámbá arááiwa'mae aúí'a úmai maé'mae'o inda-ámbá arááiwa'mae iyuwó. Ááema sáwífa'-waasi túranka'a paápéema séma Manikón-aai érai'-aai pó'a wenká'á kááísamai méraumne sundará'á Manikó entáféna aúí'a úmai maé'mae'a wéone siyáíye. ¹³ Manikó seyaafá'ó méraawiti áwáugon-íye. Ísu Káráísiti aaimó sí-náúmpá'á óraa'-waasigon-awí'a Póntiyasi-Páíratimba kawe'-ááímó simámakaiwain-íye. Minkáé'nárai túranka'a embá óraaka simáme'a sune. ¹⁴ Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti marapá'ó ímbo kunkáindara'a wemó siyáin-aai arááiwa'mae wéíye kawe'-aantemba wéinasa awánésa sésa mináái érai'-aain-íye sénááwe sune. ¹⁵ Manikó Ísu Káráísitintafena séna kumuwómó sínda-kanaa kumíníye. Manikó kawe'-aantembo iwáí éna weyáá seyaafá'nánká káráwiyaiwái éna seyaafá-fási'aénkwará'-wáási weni fasi'aénkó iyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásiyá'á kawáán-uráiwai éna ¹⁶ weyáá ímba puwíndawi éna fí'ora-sara'o méraiwai isasá miyá-sará'á ímba waási kanaa'á koméranaawe. Manikómbá seyaafá'-wáási ímba túrantamba wéawanesa ímba kanaa'á túrantamba awánánááwe. Wenáwí'a óraa'a waé'wae'a isaná weni fasi'aémbá waé'wae'o ímbá mindá érai'-aain-íye.

¹⁷ Tímótiyo moparáwínkwará'-wáásísáfé óraaka simátíme sé ímba túma maimaé iyé'a ímba moparáwintáfé'a aamoín-oro. Mindá tai'áínda-tantaa'an-ífo ímba amu'marémbe Manikó seyaafá-tántáátáámó wésimiwaintafe'a amu'maré'a mé'a aamoín-oro simátímiyo. ¹⁸ Moóra'-aai moparáwínkwará'-wáási simátíme sé kawe-kísáú wémae'a túwa'nai úmae wéíye'a moparáwímbá tuwínkaa'-úmai tíma'mae iyóro. ¹⁹ Miyámó é'o é'a miyámó íyan-tantaatafe'a ánaaemba kembiwímó túwa'nai inda-tantaa'a wéraina'a miyámó é'a kawe'-úmai méranaawe simátímiyo.

²⁰ Tímótiyo Manikó simámakain-aaiye aráánámakain-aaiye káráwimai kawé'an-úwo. Manikómbó ímbo arááiwaén-kwaasi úwoi-aai wésefo mináái ánaaemba uwátímiyo. Karó'á sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumnemo mósimesi-aaimo síyamba ánaaemba uwátímiyo. ²¹ Tuwímbai sésa seyaafá-tántáá'á ísaraumne sésa pósa Manikómpá'ó timankúnkúmba on-ámbá ífátukaawe.

Manikó seyaafá'-wáási úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inái sune.
Kemá Póro sínda-aai táí'áíye.

2 Tímóti

Ísu wiyómpa iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba afakaeté-aataiyaiyo miyáumai-aatai maisuwéna Tímótin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé. Ísun-ai simátíma'mae iyúnkakemba Rómu-naopa'a ándáfa'a ánkarrowana ména Tímóti Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimarówana wenópa'a kuráiyé.

¹ Tímótiyo kemá Póro maanáái maanáúfáifimbá agaimarúmpo isaaó. Manikó wení imáyáfinkemba kentáféna séna aantá-waasi-i'a éma Ísu Káráisitini-ai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. Manikó óraaka'a séna Ísu Káráisitiyé'a kááísamai méraamba pó'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáin-ai kosimátíma'mae núwo séna si'mákaiye. ² Tímótiyo kesáánimba óna'a sirumbó wéamundawi ómpo maanáái maanáúfáifimbá agaimarúmpo isaaó. Manikó kentáásifowawe Ísu Káráisiti kentáási Fasi'aénkóe úwoi áwa'nai esarai tirumbá uwánkesarai faru uwánkaayatafe'a inái sune.

³ Kesiwá'námo Manikómbó arááiwakaantemba kemá miyá únana mindásafena ke-sirumpimbá ímba aai wéraiye. Manikómpá'ó inaimó súnnda entáfé'a imáyáa é'a aasiyaasi áisai e'a súwi simánkaumne. ⁴ Ifi'ó tasínkaraanda imáyáa é'a anekal'á awánaanae-imayaa úmae wéiyé'a embó awánaanda sirunkó óraa-kawe'a íniye. ⁵ Ísu Káráisitini-aaisafemo amankúnkumbo ónda ímbo óikakembo óndamo arumpinkémbó óndasafe'a imáyáa úne. Aifa'á enaráarán-áwí'a Róisi Manikón-aaisafena amankúnkumba úwana minkákémbá enanón-áwí'a Yúnisi Manikón-aaisafena amankúnkumbo uráimba ewará'á miyá wée Manikómpá'ó amankúnkumbo ónda érai'a mindá ísaraumne. ⁶ Mindásafe'a simáme'a sune. Manikómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó. Manikóni kísau mo mándasafe'a siyáamba ane'á ta'ótoraawanana Manikó fasi'aémbá ámakaiye. ⁷ Manikó imáyáasa simakowata fasi'ámaisa méta ínta sáátáfeta éta imáyáasa wétimeta kesurata káráwimai kawé'á uréta úndasa po Manikómó fasi'aémbó ámakaimba ta'ótoke wení kísau mauwó.

⁸ Mindásafe kentáási Fasi'aénkó siyáin-aaimo simátimendasafena ímba áá'a íno. Fasi'aénkóni

waási-i'ó úndarakemba ándáfa'a sínkaraawa'o méraundasafena ímba áá'a íno. Manikó fasi'aémbá ámimba po ásé-ai simátimínasamo áí'o índa-i'ó uwánkaiyamba sí'o úní'o uwásínkaraantembo uwánkaiyamba ímba imáyáamo indá fasi'ámai méraao. ⁹ Manikó séna sáwí-imayaafinkemba faútínkáana'a kawé'-aantemba úmai méraaro siyáiyé. Kesáá

kawe-kísáúmo maúndasafenasa ímbanifo wení imáyáfinkemba séna úwoi túwa'nai óaumne siyáimba póna kentáási sáwí-imayaafinkemba faúsinkenasa séna kawé'-aantemba úmai méraaro siyáiyé. Áwáura'a Manikó maramá ímbo úmakonka'a Ísu Káráisitini kísausafena imáyáa éna séna úwoi túwa'nai ónae'a to'mayaa úne siyáiyé. ¹⁰ Manikó kentáásáfénawe séna to'mayaa úmakaimba paápé úwana Ísu Káráisiti marapá'á kuména kentáási sáwí-imayaafinkemba wéfausinkaiye. Waási púwówini áwáuma wemá iyáákéna tai'ásuwowasa wiyómpa'a aúí'a úmai maé'mae'a ésa ímba puwónááwe.

Minásé-áái paápé úwata ísaraumne.

¹¹ Minásé-ááimó simátiméndasafena Manikó simásiména séna aantá-waasi-i'a éma ai'maráana maanáse-áái simátíma'mae núwo súwa'a ¹² miyámó ówándarakemba sí'o úní'a úmai ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a ímba sigaesáfé'a úne. Moóráwígon-aaisafe'o érai'emo sé'a wenká'ó simankúnkumbo úndawimba awáné'a simakain-kísau káráwisa'a mináái érai'-aain-iye súnnda pó'a ímba sigaesáfé'a úne. Manikó waásimo méraawini áwáuma tsái índa-kanaa ímbo tiyáindara'a simakain-kísau wégarawiye. ¹³ Tímótiyo érai'-aaimo simámakaunda arumpimbá ta'ótore arááiwae Ísu Káráisitiyé'a kááísamai mé wenáásafe amankúnkumba wée wembá arumbá amé miyá úmae iyuwó. ¹⁴ Manikó érai'-aaimo simámakaimba Manikóni Ufaen-ámútánkó kentáásirumpimba méraimba po wení fasi'aéntámbá minérai'-áái káráwiyuwo.

¹⁵ Ésiyaa-marafaken-kwaasi seyaafá'á tínaeni'o uwásiyukaampinkemba kae'-wáási moóráwígon-awi'a Físérasí isaná moóráwígon-awi'a Émósénisi isamá mináái ísaraane. ¹⁶ Moóráwígon-awi'a Ónésiforasi kesópa'a tóso éna kawé'-áái simásiména kesí imáyáa aúí'a uwásínkena ándáfa'o méraunda ímba aigaesáféna isa'á mindásafe'a Fasi'aénkómpá'á

inaí súná Ónésíforasi wení naaúmpa'lo méraan-kwaasiye kawe'á uwátinkainkwaé sé'a inai súné. ¹⁷ Wemá Rómu-naopa'a taména siyaafái émena ándáfa'lo méraunda tasuwánéna kesí imáyáa aú'á uwásinkaraiye. ¹⁸ Ááéma Éfésási-naopa'a koméraawanana sáwifa-kanaa wemá súwa'nai úwa é'a awánaraane. Miyámó uráintafe'a súné. Fasi'aénkó waásimo méraawini áwáumo tísai índá-kanaa tínana Fasi'aénkó wentáféna arumbá uwánkainiye súné.

2

I-wáásímó fasi'ámáimo méraantemba miyáumai fasi'ámai méraaomo siyáin-ai.

¹ Kesááninkoo Ísu Káráísiti úwoi wéawa'nai-ifo fasi'ámai méraao. ² Sáwifa'-waasi túranka'lo simátimewanda-ai isé kawe'-imáyááwárá'-wáási fasi'ámáimo méraawi kawe'-úmáimo simátimiyawi simátiminasa miwíwárá'á ta'ótokesa simátiméro.

³ I-wáásímó umbai-tántáá'ó tímémbo fasi'ámáimo maéntemba Ísu Káráísitini waási-i'a óndarakemba embá umbai-tántáá'á ámémbanifo fasi'ámai méraao. ⁴ I-wáási miwítí óraako aamoi ínkwae sésa wenáái wéaraaiwaesa ímba fí'o-fí'on-tantaatafesa imáyáamo iyamba óraakoni kísausafesa imáyáa wéowe. ⁵ Moórá-ai isaaó. Tuwaantantésamo kontembá moóráwigomo wení óraakon-aaimo isénamo awaantanténamo iyénamo éna méyámbá máíníye. ⁶ Moórá-ai isaaó. Kísauomo fasi'ámáimo owímó ombá tómbó fakaráán-kanaaomo tisasá aifa'á fáká'mai wénaawe. Mináái imáyáa é Ísu Káráísitiye'a fasi'ámai méraao. ⁷ Simámunda-ai imáyáa inaná Fasi'aénkó imáyáa amína minááigóni áwáuma isáinone.

⁸ Ísu Káráísiti Téfitin-aísaafitantambo uráiwai puwénamo iyáfasinikawintafe imáyáan-uwo. Mináái ásé-ai simátimakaunda-aain-iyé. ⁹ Minásé-ááímó simátimewandarakemba ándáfa'a másinkesa sáwí'lo owímó tíyayaanka'lo kárá'umaesamo mátinkaantemba kembá síyayaanka'a kárá'umaesa sí'lo iní'la úmai ándáfa'a másinkaraafo kemá úwoi ménaumpo Manikón-aaigo wété ínasa isáaro. ¹⁰ Mindásafe'a Manikómó wemparí'lo úmáráín-kwaasisafe'a imáyáa é'a pó'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáa é'a méraumne. Ísu Káráísiti miwítí sáwi-imayaafinkemba tí'maena kawepá'á métinkainasa sámo kain-áémpá'á maé'mae'lo iyantafe'a umbai-tántáátáfé'a ímba imáyáamo únda fasi'ámai méraumne.

¹¹ Maanáái érai'-aain-iyé.

Ísu Káráísitiye'a káásíamaisa méraundasa póta puwétaamo éta weséta méranaumne. ¹² Umbai-tántáá'ó ímbo imáyáamo éta fasi'ámáimo métaamo éta waásiya'lo káráwiyintemba kesááwárá'á miyásá ónaumne. Sínaeemo uwámenanasaaomo éna kentááwárá'á miyá íníye. ¹³ Wenáásafetaamo simankúnkúmbó urétaamo ifátúwáananasaamo éna wemó sintembó miyámó éna ímba kanaa'á tuwéna fí'on-ai síníye.

Mináái érai'-aain-iyé.

Manikóni kísau arupíse úmai mainana aamoi uwánkainomo siyáin-ai.

¹⁴ Tímótiyo Manikón-aúranka'a maanáái símai táaka-tinke óraaka simátíma'mae iyé sé maanáái imáyáan-oro. Úwoi-aaisafe'a sáwifa'-ai sé'a aaisambá wésefo mináái ifátúwáaro. Minááímó isáíyanamo éna minááigó ímba kawe'á uwátinkaina'a sáwí'a ónááfo súná-ai simátíma'mae iyuwó. ¹⁵ Maarán-kwáási-i'lo ónae sé maarán-uwo. Érai'-aaimo arupíse úmai simátimíndawima éma Manikóni kísau-waasi éma ení kísausafe ímba aigaesáfé indawí éma miyámó émo e Manikón-aúranka'lo ménda simáména séna kawe'-úmá méraane síníye. ¹⁶ Úwoi-ai Manikómó ímbo arááiwáén-kwaasimo sen-áái ánaemba uwámuwo. Miyán-ááímó sen-kwáási ímba Manikóntáfésa imáyáa ésa sáwísáwí'a úmae wéiyowe. ¹⁷ Sowáéfitambo énamo seyaafá-túfá'ó intembá miwí tááigo wété ímbá pósa sáwí'a ónááwe. Miwífinkémbá kae'-wáási túwí'a moóráwigon-awí'a Áíméniyasi isaná moóráwigon-awí'a Fáírítasi ¹⁸ minkáé'narai érai'-ai ifátuwesarai sésarai pukáundafinkenta é'a iyáfasinikaunda póta ánaemba aneká'á ínta iyáfasinanaumne séyasa isésa tuwímbai Ísu Káráísitin-aaisafesa kae'-imáyáa wéowe. ¹⁹ Áfombo fasi'ámáimo faimaráántemba Manikó áfonkaan-tantaa'a fasi'ámai faimaréna minká'á aúfái agaimaréna séna Fasi'aénkó wení waási é'a tuwánaraiye séna moórá-ai agaimaréna séna Fasi'aénkóni waási únemo sewí sáwí'lo ombá tínaemba uwáméro agaimaréna siyáíye.

²⁰ Moórá-aaimo simáménda isaaó. Óraa'-naumpa'a tuwímbai-taufa'a marésa tuwímbai korí-óntántámbo úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai taaisambó úmakaan-taufa'a marésa tuwímbai agari'-márásambó úmakaan-taufa'a marésa óraa-kanaa aantemba korí-táúfápínkémbá nésa úwoi-kanaa taai-taufápínkémbá wénaawe. ²¹ Simátímakaunda-sawí-kisaugombo tínaembo uwámesamo kawe'-úmaimo méraawi kawe-táúfákáábá úmai mésa Manikóntáfésa imáyáa wéesa Manikómó kawe-kísúú tímíndasafesa to'mayaa úmai méraawe. ²² Ifó'-wáásímó sáwí-tantaatafesamo tiráásafesamo ombá ánaaeni'a uwátíme arupíse úmai mérenda-imayaa é Manikón-aaisafe amankúnkúmbo úmae iyí-imáyáá wétíme faru úmai mé tirumpimbó kawe'-aantembo imáyáamo ésamo Fasi'aénkómp'á'ó áisai esamo súwa'nai ínkwae sésamo ontémá miyán-uwó. ²³ Úwoi-aaisafesamo sáwífa'-aaimo sembá minááiyákémbá aaisambó sembá ísaraampo ánaaeni'a uwátímiyo. ²⁴ Fasi'aénkóni kísau-waasi ímba aaisambá sésa faru uwátínkesa kanaa'á aráátimesa aaisambó sembá tasí uwátínkesa ²⁵ wempa'á mésa miwímó kentááimo taráison-kwaasiti imáyáa kawe'á uwátínkesa miyámó íyanamo éna Manikó imáyáa tímínsawa Manikómp'á'á tésawa érai'-aaisafesa érai'e sénáá ina sénááo. Mindásafesa Fasi'aénkóni kísau-waasi amu'marésa méranaawe. ²⁶ Waántáwanko ken-imáyáá íwae séna miwí ta'ótokaiye. Érai'-aaisafesamo érai'emo sésamo ésa kawe'-imáyáá ésa waántáwankomo ta'ótotuwenamo méraimpinkemba tufíntuwesa Manikómp'á'á ténááwe.

3

Ánaaen-kanaagon-aai.

¹ Timótiyo ánaaen-kanaamo tíndamo umbai-tántáá'ó paápé índasafe imáyáan-uwó. ² Minkánáará'á waási maará iyamba kesáfésa aantemba aamoi ésa óntantafesa aamoi ésa kesáfésa kawe'-wáási úne sésa kentúma maimáe wéiyesa tuwímbai símai sáwí'a uwátínkesa tinófoi-taai taraisésa túwa'nai owísáfésa ímba súwi sésa Manikóntáfésa ímba imáyáa ésa ³ miwítí waási ímba imáyáa tímésa tí'ó kaótuwe méraamba ímba aawayéá ésa karo'-áái simátínkesa miwí túra'a ímba káráwiyesa tiyésa kawe-tántáátáfésa tiyántafesa uwátínkesa ⁴ namuro-wáásísáfésa miwítí waási pintaru'á ésa sáwí'a uwátínkáaro sésa sáwí-amba ááema arááiwaesa miwí túma mósá marésa sáwí-tantaatafesa tiráásafesa ésa aamoi ésa Manikóntáfésa ímba aamoi ésa ⁵ waási túranka'a Manikóni waási úne karo'á sésa Manikóni fasi'aémbá tínaaeni'a wéuwamefo miyámó on-kwáási ánaaemba uwátímiyo. ⁶ Miwífínkémbá tuwímbai fi'o-fi'on-daumpa'a iyésa ímbo kawe'-imáyáámó on-ínintáfésa karo'-áái sewasá isésa miwí tááisafesa érai'e wésewe. Minínímbá aoisaambá owaná óraa'-í'a isasá miyá-sáwí-tántáá'á tiráásafesa owaná misáwí-tántáákó minínintómbá ta'ótokaiye. ⁷ Minínintómbá seyaafá'-wáási táái isésa ímba kanaa'á tuwímbai isésa érai'-aai ta'ótokaawe. Mindásafesa miyán-károl'-wáási tááisafesa érai'e wésewe. ⁸ Naaóf'á'á Mósese mo méronka'á kae'nárai-tuwi'a moóráwígon-awi'a Yánisi úwana moóráwígon-awi'a Yámbírísiye'ó Mósese-aaimo taráiyayantemba minkárol'-wáási miyáumai érai'-aai taraisésa imáyáa sáwí'a ésa tóikakemba Manikón-aaisafesa érai'e wésefo ⁹ ímba óraaka'a miyá ónááwe. Miwi karo'-áái sésa méraamba tuwánésa sésa karo'-wáásín-owe sésa miwí táái ímba arááiwaenaawe. Naaóf'á'ó Yánisiye Yámbírísiye'ó sirááyan-karo'-aaisafesa miyá siyáawe.

Érai'-aai ta'ótore méraaomo siyáin-aai.

¹⁰ Miwí miyá wéfoema éna ímba miyá uráampo naaó'-naoken-kwaasi simátimunda-aai isé kemó méraundawini áwáuma suwáné kemó wénuundawini áwáuma suwáné uréma po mináái wéaraaiwaene. Manikómp'á'á simankúnkúmbo é'a faru úmai mé'a imáyáa tím'éa umbai-tántáápímbó fasi'ámaimo méraunda-aai ísaraane. ¹¹ Antioku-naopa'e Áikóniyamu-naopa'e Rísítara-naopa'emo maéwándara'a umbai-tántáá'á simésa sí'o úní'a uwásínkówa'a ímba imáyáa é'ó fasi'ámaimo maéwánda suwánaraane. Kempímbá óraa'-umbai-tántaa'a úmbanifo Fasi'aénkó mimpínkémbá síkaiye. ¹² Ímba ken-aantemba sáwí'a uwásínkaraafo maarán-kwáásíwárá'á sáwí'a uwátínkanaawe. Ísu Káráísitiye'ó káásíamái mé'a wentáfé'ó imáyáa é'ó mé'a miyá ónaemo sewí umbai tíménááwe. ¹³ Sáwí-waasi karo'-áái sésa fi'owiti imáyáa kotafísewí sáwí'a úmae iyésa tuwímbai karo'á simátínkesa miwí karo'á simátiyuwanaawe. ¹⁴ Emá ímba miyá índá simátímakaunda-aaisafe érai'e fasi'ámai sé mináái fasi'ámai ta'ótóraao. Minérai'-ááimó simátímakaundawisa kawe'-úmai suwánaraanda po mináái fasi'ámai ta'ótóraao. ¹⁵ Emá iyámpói mérondera'a Manikón-aai aúfáifínken-aai simátíma'mae iyúmba ísaraanda káfé'wara'a wéisaane. Manikón-aai aúfáifínken-aai toráumaimo awánaawi kawe'-imáyáá ésa Ísu Káráísitin-aaisafesa tímankúnkúmbo owaná Manikó sáwí-imayaafínkemba wéfautínkaiye. ¹⁶ Manikó imáyáa

timúwasa Manikón-*aai* aúfáifimba seyaafá'-*áái* agaimakáamba pósa mináúfáifínkén-*ááisambá* Manikóni aambá aráátiméwasa aoisaambó uráantafesa óraaka sésa sáwí-*imayaa* arupise uwátinkesa kawé'-*aantemba* úmai méraiyan-*amba* wéaraatimewe. ¹⁷ Manikóni kísau-*waasimo* Manikón-*aai* aúfáifínken-*aaimo* ísámaimo kawé'ó íyanamo éna minááígó kawé'-*kísáú-wáási-i'*a uwátinkainasa Manikómó kawé'-*kísáúmó* timínda-*kísau* fasi'*ámai* kawé'-*úmai* maenááwe.

4

¹ Tímótiyo Manikón-*aúranka'e* Ísu Káráisiti pukáan-*kwaasiye* túnaraan-*kwaasiye* miwítí áwáumo tísai indawin-*aúranka'e* óraaka simáme'a sune. Ísu Káráisiti marapá'ó kumínda-*imayaa* é'a wení waásiya'o kawááninda-*imayaa* é'a óraaka simáme'a sune. ² Seyaafá'-*kánáá* Manikón-*aai* óraaka simátíme kawé'-*kánáámó* índa simátíme sáwí-*kanaamo* índa úwoi mindáwara'a simátíme wempakémbá simátímínana minááígó tirumbá waeráinasa ísáiyamba miwítí imáyáa arupise úmai fasi'*átinke* simátíma'mae wéiye ímba ifátuwaao. ³ Ánaaemba moórá-*kanaa* tínsa érai'-*aai* ímba ísámae iyónááfo káfé'a érai'-*aai* simátíma'mae iyuwó. Ánaaemba moórá-*kanaa* tínsa sáwí-tantaatafesa tiráásafesa ésa aamoí íyan-*aai* simátímiyan-*kwaasisafesa* tiyaafái ésa miwí táái aantemba ísésa ⁴ érai'-*aai* tínaemba uwámesa mani'-*áái* ísáiyambanifo ⁵ emá fasi'*ámai* ménana umbai-tántáá'ó empá'ó tinda fasi'*ámai* méma Manikón-*aai* simátíma'mae wéiye wení kísau maimái tai'aaó.

⁶ Manikóntáfésamo imáyáamo é samo nombó fatiyóntemba kárika'a kembá Póromba sínkamiyana kesí naaegó miyáumai kumína'a puwónaumne. ⁷ Tuwaantantésamo kontembá kawé'-*úmai* wé'a ayáiyá'á komé'a Manikóni érai'-*aai* ta'ótoke'a simátímakaunda ⁸ Fasi'aénkó kesí méyámbá tokáimba póna arupise úmaimo méraunda-*anondaa* simíníye. Ánaaemba Fasi'aénkó arupise úmai-meyambo timíndawi siména ímba ken-aantemba simínífo kumíndasafesamo aamoimó é samo amu'makáawiwara'a wétimena simíníye.

⁹ Tímótiyo úwoiyaambo kesópa'o tinda-*ímáyáá* wéé méraao. ¹⁰ Moóráwígon-*awi'a* Tímási marapá-tántáátáféna aamoí éna póna siyuwéna Tésáróníkaa-*naopa'a* kóísana moóráwígon-*awi'a* Kérésénisi Kérésíyaa-*marafa'a* kóísana moóráwigo Táitási Tárímésíyaa-*marafa'a* kóísana ¹¹ Rúku weyáá kesé'a méraifo Máakaamba koái'mae tekaiyo. Máaka tasúwa'nai éna Manikóni kísau tamáino. ¹² Moóráma Tikíkaasimba ai'maráúnana Éfésási-*naopa'a* kóuraiye. ¹³ Ááema Tóróasi-*naopa'a* kesí wáá'a tuwááwánana Kápási káráwiyaifo maimaé téma aúfái-wandaawara'a aifaráán-tántáá'á kári'-*aufaiwara'a* maimaé tiyo.

¹⁴ Moóráwígon-*awi'a* Árékísanda wení kísau kópaa-ontantambo tuwímbai-tantaa'o iwái óraa-*sawí'a* uwásínkáimba póna Fasi'aénkó anondáá sáwí-meyamba amíníye. ¹⁵ Manikón-*aaimo* simátíme wanda wemá símai taráísukaifo wembá káráwiyuwo.

¹⁶ Aifari'e'o aaimó simásínkáambo minááímó sénae'o únda seyaafá'-*wáási* ímba sáéfo tésa súwa'nai uwa'á Manikóntáfé'a ímba anondáá sáwí'a uwátinkaaó sune. ¹⁷ Miwí ímba súwa'nai uwaná Fasi'aénkó súwa'nai éna fasi'aémbá símísa'a Manikón-*aai* seyaafá'-*ááímó* simátímakaunda ímba Yúndaa-*waasin-ifo* fi'onkaa-*waasi* siyáunda ísaraawe. Áwáfiyaamo in-*iyánkón-óipinkembo* maiyauwénamo kawepá'ó móánkáintemba Fasi'aénkó aaifimbó maisínkáampinkema síkena ¹⁸ sáwí'o uwásínkémpinkembo éna sí'mai wiyómpa'o wemó kawáánipa'a kawé'-*úmai* mósinkainíye. Wení sámo kaimbó waé'wae'o índa érai'-*aainíye*.

¹⁹ Pírísikaante Ákwíraante simátíme sé kawé'-*úmai* méraakaiyo siyo. Ónésíforasinte wení naaúmpa'o méraan-*kwaasiye* simátíme sé kawé'-*úmai* méraaro siyo. ²⁰ Érásítasi Kórinti-*naopa'a* méraisana Tórófímási áí'a úwa'a Máírítasi-*naopa'a* auwé'a tiyáumne. ²¹ Áú'o sin-*kánáámó* ímbo tiyáindara'a imáyáa é úwoiyaamba tiyo. Yúpiyúrasíye Píyúténísiye Ráinásiye Kíróndiyawe seyaafá'á Manikóni waásiye entáfésa sésa kawé'-*úmai* méraao sewé.

²² Fasi'aénkó kembiwisé'a ména úwoimo wétuwa'nai-intafe'a inái sune.
*Kemá Póromo sún-da-*aai* tai'áíye.*

Táitási

Ísu wíyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba afa'mórée-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Táitásin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráye. Ísun-aaí simátíma'mae iyúnkakemba ándáfa'a ánkarrowana ména Táitási Kírítí-marafa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyontafena imáyáa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráye.

¹ Táitásiyo kemá Póro moórá-aaí sénaumpo isaaó. Kemá Manikóni kísau-waasi é'a Ísu Káráisitini aantá-waasi-i'a uwásinkena si'mákaiwai úne. Manikómó wempari'o úmakain-kwaasi timankúnkúmba úmae wéiyesa érai'-aaí ísámae wéiyesa Manikóni aampa'ó wéiyontafena Ísu Káráisiti mináái simátimiyo séna si'mákaiye. ² Naaófá'a Manikó ímbo karo'ó siwái érai'-aaí aantembo siwái óraaka séna kempari'o úmaraunda-waasi aú'í'a úmai maé'mae'a ónááwe súwata érai'-aain-ye séta méraumne. ³ Manikómó imáyáamo urón-kanaa tínaa Íwana Ísu Káráisiti wenáái simátimuwana Manikó simásimena séna kesáái simátíma'mae iyuwó séna kentáási sáwí-imayaafinkentaamo faúsinkáiwaisa mináái siyáye.

⁴ Táitásiyo maanááimá maanáúfáifimbá agaimarúmpo isaaó. Ísu Káráisitinka'o simankúnkúntaamo úndantemba emá miyá éma érai'a kesááninkaamba ómpo isaaó. Manikó kentáásifowawe Ísu Káráisiti kentáási sáwí-imayaafinkentaamo faúsinkáiwaiye úwoi áwa'nai esarai faru uwánkaayantafe'a inai súné.

Táitási Kírítí-marafa'a koména kisaumo máiyáin-aaí.

⁵ Esékaima Kírítí-marafa'a komékai embá auwé'a kenkáisi kísau ímba tai'áronka'a embá auwé'a tiyámne. Minkísáú kawé'ó indasáfé'a embá auwé'a simáme sé'a seyaafá'-náópa'a Manikóni waásiiti óraa'-waasi iyáfasintinkafa'a wínone sé'a auwé'a tiyámne. ⁶ Iyáfasintinkaan-kwaasi maarán-kwáásín-owe. Miwífimbá ímba sáwí-aaímo wéráiwai ésa kimbora-inimba mapá kuráawi owasá miwítí iyámpói maarán-iyámpóin-owe. Manikón-aaísafesa timankúnkúmba iyasa kawé'-iyámpóin-owe sen-iyámpói ésa tinófoi-taai isááwin-owe. ⁷ Manikóni waásiya'o káráwiyowi Manikóni kísaura'a káráwiyomba pósa maarán-kwáásín-owe. Miwífimbá ímba sáwí-aaí wéráiwai ésa kesáái iyáákainkwaé ímba sewí ésa ímba ááema aaisambó sewí ésa ímba uwó'í'o on-dómbá námae nésa uwó'í'a owí ésa ímba aaisambó sewí ésa óntantafesa ímba túrande-urande owí ésa ⁸ namu'-waasi naané tóné timésa owí ésa seyaafá'-kawé-tántáátáfésa aamoí owí ésa kawé'-imáyáá owí ésa arupise úmai méraawi ésa Manikón-arááímo wéwaewi ésa miwí túma kawé'-úmai káráwiyowi ésa Manikón-waásiya'o káráwiyowi miyán-kwáásín-owe. ⁹ Manikóni érai'-aaímo simámakaunda-aaí fasi'ámai ta'óto'maesa iyóro. Miyámó ésamó ésa érai'-aaí kanaa'á simátimesa fasi'átinkanaamo miwí táaisafesa karo'-ááin-ye sewí-tááigomba iyáákanaawe.

¹⁰ Sáwífa'-waasi kawé'-áái ímba wéaraaiwaesa úwoi sáwífa'-aaí símae wénesa miwífinkémbá Yúnda-aaí sáwífa'-waasi miyá ésa karo'á simátinkesa ¹¹ óntamba maénae sésa karo'-áái simátimesa tuwímbai-akumba sáwí'a uwátinkesa sáwí'a wéfo mináái aambá fáitinkaaó. ¹² Kírítí-waasifinkemba moóráwigo kawé'-ááímo siwái séna Kírítí-waasi aasiyaasi karo'-áái sésa afáá'-wái-wáámbó ontembá sáwí'a úmai kafóná'-í'a úmai mésa sáwífa-tomba náma'nama'a wéowe siyáye. ¹³ Siyáin-aaí érai'-aain-ye. Mindásafe miwí-imáyáá fasi'ámai arupise uwátinkéna Manikón-aaí kawé'-úmai arááíwaesa ¹⁴ Yúnda-aaí mani'-áái ímba isésa érai'-aaímo taráíyaawi-taai ímbo isáiyamba ífátúwáaro. Miyá iyantafe miwítí imáyáa arupise uwátinkaaó. ¹⁵ Imáyáa kawé'-aantembo owí seyaafá'-tántáátáfésa imáyáa ombá kawé'-imáyáá aantemba wéfo imáyáamo sáwí'o owí Manikón-aaímo taráísón-kwaasi miwítí imáyáago sáwí'a isaná tirumpimbá karo'-áái wéraisasa pósa seyaafá'-tántáátáfésamo imáyáamo ombá ímba moórá kawé'-imáyáá wéowe. ¹⁶ Miwí tóikakemba karo'á sésa Manikón-aaí arááíwaumne wésefo sáwí'-aantemba ésa kawé'-áái taraisésa ímba kanaa'á kawé'ó ombá miyáumai méraawini áwama Manikómó tinaaeni'a wéowe.

2

Ásé-aaí arupise úmai simátíma'mae iyuwómó siyáin-aaí.

¹ Táitásiyo ásé-aaigoni áwáuma érai'-aaímo simámakaunda simátíma'mae iyuwó. ² Waurántómbá simátíme sé ímba uwó'í'o on-dómbá námae wéne'a uwó'í'a wé'e'a arupise

úmai mé'a kentúra'a káráwimai kawe'á é'a Manikón-aaisafesa timankúkumba é'a fasi'ámai mé'a imáyáa tim'é'a fasi'ámai méraiyaana ímba tuwesaraí íno simátimiyo. ³ Áráankantomba simátime sé Manikóntáfé'a imáyáa é'a ímba tíyo-aai wése'a ímba uwó'í'o on-dómbá námae wéne'a uwó'í'a é'a aú-inimba kawe'-ámbá aráátíméro simátimiyo. ⁴ Miyámó íyasamo ésa aú-inimba minkáwé'-ámpá'tá wésa tuwaai'wainé tiráá'marine tirumbá timésa ⁵ túra'a káráwimai

kawe'á ésa kawe'-aantemba ésa tuwaai'wainká'é tiráá'marinka'e naanka'é kawe'-úmai káráwiyesa tuwaai'wain-táái isánááwe. Miyámó íyasamo ésa tuwánésa sésa Manikón-aai kawe'-ááin-íye sénéááwe.

⁶ Ifó'-wáásísómbá óraaka simátime sé kentúra'a káráwimai kawe'án-oro siyó. ⁷ Seyaafá-tántáá'á kawe'á inasá awánésa emó indantembá miwí miyá íya simátíma'maemo iyínda ímba óikaken-aantembo simátíminda arumpinkénkwárá'á simátimiyo. ⁸ Kawe'-áái aantemba simátímínasa karo'-ááin-íye sésamo karo'-ááímó saafá íyanamo éna ímba wérainasa tigasáfésa ésa ímba símai sáwíta uwásinkanaawe.

⁹ Wayó-kísáúmó máén-kwaasisafe maanáái simátimiyo. Káráwiyaa-kwaasi-taai isé'a aamoi uwásinkaiwae sé'a kawe-kísáú wémae'a miwísáfé'a ímba anondáá seró. ¹⁰ Miwítí moparáwimbá ímba umémbá é'a kawe'-aantembo íyamba tuwánánááwe sé miyán-áái simátimiyo. Miyámó íyanamo éna Manikón-aai kentáási sáwí-imayaafinkembo faúsinkáín-aai go óraa'a íniye.

¹¹ Manikó úwoi súwa'nai enasa Ísu Káráisitimba ai'marówana fí'o-fi'on-kwaasi miwítí sáwí-imayaafinkemba faútinkaindasafena marapá'á kunkáimba póna ¹² Manikó úwoi súwa'nai enasa kawe'-ámpá'ó konda-ántá aráásímakaiye. Minánkó maarán-íye. Manikóntáfésa ímba imáyáa owí sáwí'o ombá sínaaeni'a uwátimeta marapá-tántáátáféta sirááísafeta úndasa sínaaeni'a uwáméta marapáátámó méraundara'a kesúrata káráwiyeta arupise úmai méta Manikóntáféta imáyáa éta méta ¹³ amu'maréta Manikó fasi'aénkwáráwiyé Ísu Káráisiti kentáási sáwí-imayaafinkembo faúsinkáiwaiye sáwara'o paapé íyantafeta timu'maréta méta paapé íyan-kanaa sirunkósá kawe'á íniye. ¹⁴ Ísu kentáási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faúsinkenasa kawe'-wáási-í'a uwásinkenasa weni waási-í'a uwásinkáiwaisa méta kawe-kísáú maénae séta méraundadasafena mindásafenawa séna Ísu Káráisiti pukáiyé.

¹⁵ Táitásiyo mináái simátime Manikóní fasi'aéntámbá miwítí imáyáa kawe'á uwátinkénana aái ímbo isáiyawi minááigó tirumbá waeráínasa aái isáaro. Sinda-áái ímba ísáafainifo óraaka simátimiyo.

3

Manikóntáfé'a imáyáa é'a arupise úmai méraaro simátimiyomo siyáin-aai.

¹ Táitásiyo Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaandawi ómpo maarán-áái simátimiyo. Marapá-kísáúrá'ó káráwiyaan-óraa'-waasi tisamaifimba mé'a miwí táái isé'a kawe-kísáúsáfé'a to'mayaa úmai amu'maré'a mé'a ² ímba karo'á símai sáwí'a uwátinke'a ímba aaisambá sé'a faru úmai mé'a seyaafá'-wáási kawe'-áái aantemba sé'a méraaro. ³ Ááema sáwí-imayaawara'-waasisa méta aái ímba iséta sáwí-ampa'a wéweta sáwí-tantaatafeta sirááísafeta éta méraawanana misáwí-tántáákó ta'ótorowata sáwí-imayaasafeta sirááísafeta éta sáwí'a úmai méta

fí'owiti moparáwintáféta súraniyamba éta siyánta uwátinkaawana kentáá tíyamba uwásinkaraawe. ⁴ Énifo Manikó kentáási sáwí-imayaafinkemba faúsinkáiwaisa séna sirumbá uwátinkaunda pó'a túwa'nai ondá aráátimenaumne siyónka'a Ísu Káráisitimba ai'marówana marapá'á kumúwana ⁵ Manikó kawe'-ámpá'tá mésinkaraiye. Kesáámó kawe'ó úndasafenasa ímba kawe'-ámpá'tá mésinkaraiyo arumbá uwásinkenasa kawe'-ámpá'tá mésinkaraiye. Nombá maisinkénasa aú'í'a úmai méraawanana Manikóní Ufaen-ámútánkó aúta uwásinkontafena kawe'-ámpá'tá mésinkaraiye. ⁶ Ísu Káráisiti sáwí-imayaafinkenta faúsinkáintafena Manikó imáyáa éna weni Ufaen-ámútánkó kentááfimbá úwoi óraa'a uwásinkáinta ⁷ póna úwoi súwa'nai uwásinkenasa séna arupise-waasin-owe. Érai'a aú'í'a úmai maé'mae'o iyani'a uwátinkanaumne sisatá amu'maréta méraumne. ⁸ Mináái érai'-aain-íye. Miyáumai káráwiyaan-kwaasi-taai isésa kawe-kísáú wémaesa méraaro.

Táitásiyo minááímó óraaka'o simátímínda siráái wétaiye. Miyámó inasamó ésa Manikón-aaisafesa timankúnkúmbo owí fasi'aén-ímáyáá ésa kawe-kísáú maénááwe. Mináái kawe'-ááígó póna waási túwa'nai íniiye. ⁹ Énifo úwoi-aaisafesa sáwífa'-aai sésa tíwá'náwe tinááfúísái túwí'wara'a sésa aaisambá sésa Mósesemo siyón-amaantafesa aaisambó sembá miyán-áái úwoi-aagoma póna ímba túwa'nai ínifo ánaaemba uwátimiyo. ¹⁰ Tuwímbaimo sáwí-aaimo símáimo tuwínkaa'-uwátinkááwimba kaumbo-kae-kánáá óraaka simátímínasamo ímbo isáiyamo e ánaaemba uwátimiyo. ¹¹ Miyán-kwáási kaéntáimaimo méraawi ésa sáwí'o ombá kewárá'á tuwánaawata kesááwárá'á wétuwanaumne.

¹² Moóráwigon-awi'a Átémásina'i moóráwigo Tíkikaasina'iyó. Moóráwigomba ai'maráanana empá'ó wíndara'a imáyáa é Níkópórisi-naopa'a kempá'á tiyó. Áú'lo sínda-kanáa Níkópórisi-naopa'a méraana tiyó. ¹³ Moóráwigon-awi'a Sínsi aaimó isái-wáásígóe moóráwigo Ápórosiye emá túwa'nai inasarái Manikóni kísau maimaésarai nóyááye. ¹⁴ Manikóni waási sún-da-aai simátímínasa kawe'-ímáyáá ésa kísau wémaesa umbai-tántáá'ó wérainda-waasi túwa'nai esa pósa ímba úwoi-kísau maésa méranaawe.

¹⁵ Seyaafá'ó kesé'ó méraawi entáfésa sésa kawe'-úmai méraao wésewe. Kentáási waási Manikómpá'ó timankúnkúmbo owí esé'a méraawi kawe'-úmai méraaro simátimiyo.

Manikó seyaafá'-wáási úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.
Kemá Póro sún-da-aai tai'áiyé.

Fírímóni

Ísu wiyómpa'a iyówana Póro moórá-waai úmai sísamaifakemba kae'-áátáiyá'lyo miyáumai-aatai maisuwéna Fírímónin-imayaa éna maanáái agaimái tuwówana wenópa'a kuráiyé. Ááema Fírímóni kesí kísau mainkwae séna Ónisímasimba méyámba'mai máankarowana ména minkísáúgón-áároi inkaiséna fí'on-daopa'a koména Ísun-aaí isópa'a téna Póro ándáfa'o méropa'a wéawa'nai-uwana Póro séna Ónisímasi tauweráinana Fírímóni aiyáinkwae sé'la maanáúfái agaimái amúne séna agaimái tuwówana Fírímónimpa'a kuráiyé.

¹⁻² Fírímóniyo kemá Póro maanáúfái agáúmne. Kesí waási po kesé'a ankarotaré kísau wémaendawi isaaó. Fasi'aénkóni waási ení naaúmpa'o túwaandu owí isáaro. Ápiyaaó kentáá símanaakowara'a isaaó. Ákípaasiyo keséta taankarotaré fasi'ámai kísau wémaendawi ewará'á isaaó. Ísu Káráisitín-aaí simátimewandarakemba ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a maanáúfái agai-amúne. Kenkáí sífáko Tímóti kesé'a mériaye. ³ Kentáásifowa Maníkóe kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráisitiye úwoi túwa'nai esarai faru uwátinkaayantafe'a inái sune.

⁴⁻⁵ Fírímóniyo kentáási Fasi'aénkó Ísumpa'a amankúnkumba e Maníkóni waási arumbá timé méraanda-aaí isé'a pó'a Maníkómpá'ó inaimó sunda entáfé'a imáyáa é'a súwi sune. ⁶ Kenkáisi kísau go moórá-i'a isatá méta Káráisitiye'a káásamaisa méraundasafenasa wemá kawetá uwásínkáisa awánendasafe'a inai'fínkémhá Maníkómbá áisai une. ⁷ Fírímóniyo kesifáko po Fasi'aénkóni waási arumbá timé túwa'nai ónasa aú'í'o úmaimo méraan-aaí isé'a aamoí uwánkaunana sirunkó kawé'á isa'á áwa'nai e'a inái sune.

⁸ Ísu Káráisiti fasi'aémbá símakaimba pó'a ímba inkaisé'a sune. Emá moórá-í'a uwo sé'a súndaníyo miyán-áái ímba sénaumpo ⁹ aano úmai wempakémhá áisai e'a sune. Sendantembá miyá ínóne sénaumne. Emá arumbá siména'a kemá sirumbá wéamunda pó'a aano úmai wempakémhá simáméndantemba miyá ínóne sune. Kemá Póro Ísu Káráisiti wení kísau mo símakaimba wémae'a waurámbá káúnasa ándáfa'a sínkaraawa'a mé'a ¹⁰ moóráwígón-awí'a Ónisímasintafe'a sune. Ándáfa'a mé'a Fasi'aénkón-aaí simámunana iséna Fasi'aénkómpá'á tisa'á sé'a kesí iyámpóiyamba óne sé'a wentáfé'a sune. ¹¹ Ááema ení kísau ímba kawé'-úmai maúmba kísau gón-áároi inkaiséna kóuraimbanifo káfé'a kesí kísau kawé'-úmai maéna ení kísau kawé'-úmai máíniye. ¹² Káfé'a ai'máráanana empá'á wínama kesááninkaan-úmai aiyáínóne. ¹³ Ónisímasimba ta'ótókaanana súwa'nai ínkwaé sé'a unda isa'á úwoi miyán-ímáyáá úne. Ísu Káráisitín-aaí simátimewandarakemba ándáfa'a mósínkááwa'a méraunda enanondáá Ónisímasi súwa'nai ínóne ¹⁴ nempa'a mémpo ímba ewé síndasáfé'a pó'a ímba úwoi ta'ótóráanda póna kesé'a ména súwa'nai ínóne. Ímba súwa'nai ínóne síndá súwa'nai ónafainifo ení imáyáfínkemba súwa'nai ínóne.

¹⁵ Ónisímasi kísau gón-áároi inkaiséna embá auwéna kárika'a fí'on-daopa'a tamérai fo empá'á wéna aasiyaási komérainiye-imayaa úne. ¹⁶ Fasi'aénkóni waásigomo óndantemba wemá miyá éna enáfákaamba póna ímba ení kísau wémairai aantembanifo enáfákoraamba éna empá'á wíniye. Kemá wembá sirumbó amúndantemba ewará'á arumbá wembá améma kesifá'an-iyé sínóne.

¹⁷ Fasi'aénkóni kísau go kenkáisi kísau go mimbórá-í'a wéimba po kentáfé kesí naaúmpa'a iyuwómó séndantemba Ónisímasintafe miyá siyó. ¹⁸ Embó sáwí'o uwánkenamo moórá-tantaa'o maiyénamo ímba amínamo e ímba wenópa'a té kesópa'a tina'á kemá méyánónaumne. ¹⁹ Kemá Póro kesiyáántamba agaé'a mimbéyámbá aménaumne sune. Ísu Káráisitín-aaí simámewana érai'e siyáanda maé'mae'o inda-méyámbá kempá'á wéramba po ímba kanaa'á méyáninda-aain-iyé. ²⁰ Kesifákoo Fasi'aénkóni waási ómpo áisai úndantemba miyá ina'á Fasi'aénkón-aúranka'a aú'í'a úmai méraano.

²¹ Maanáúfáimó agaúnda imáyáa é'a sé'a kesáái isé áisai úndantemba miyá ínóne. Emó indawí kemó áisai úndawimba iyáákainóne. ²² Empá'á ke kondasáfé kesí mááru'a to'mayaa uwásínkaao. Ándáfakemba faúsínkaiya'a ení naaúmpa'a kondasáfé Maníkómpá'á inái simásínke moórá-maararu'a to'mayaa uwásínkaao.

²³ Moóráwigoŋ-awí'a Épáfarasi Ísu Káráísitin-aaimo simátimunkakemba ándáfa'a ánkaraawana kesé'a ména kembiwísáféna séna kawé'-úmai méraaro wésiye. ²⁴ Kesé'a kisaumo máéwi-tuwi'a moóráwigo Máákaani moóráwigo Árisítakasini moóráwigo Tímasini moóráwigo Rúku miwí sésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

²⁵ Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kesé'a ména úwoi wétuwa'nai-intafe'a inai sune.
Kemá Póro mináái símai tai'áúmne.

Ípúru

Ísu wiyómpa'a iyówana moórúwígon-awí'a ímbo agaimakáiwai moórú-waai úmai sísamaifakemba afakaeté-aataiya'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Yúndaa-waasi moórú-awí'a Ípúru-waasi Ísun-ai isésa wení aampa'ó kuntáfésa tuwiyáái ésa sáwí'a uwátinkówasa minámbá ifátuwesa dáéraan-amaan-amba aneka'a'á arááiwáéfo séna maarán-áái agaimái mátimakaiye.

Ísu Manikón-ááninkoma Mósesemba iyáákaraiye. Ísu aifa'-ámáán-káwáágómá ámáán-kisau-waasi iyáákaraiye. Póí tufú'mai Manikómbá ámakaamba aifa'-ámáán-ámbá isaná Ísu marapá'á kumbéna kentáási sáwí-imayaa maisiyuwáindasafena puwéna wenáuma Manikómbá ámakaimba póna kentáási ámáán-amba wikáimba pó'a Ísumba ímbo aúwémba fasi'ámai méraaro séna agaimái mátimakaiye.

Manikón-ááninkon-awikoma wiyómpaken-kisau-waasi-tuwi'o iyáákarain-ai.

¹ Naaófá'á moórú-mora-kanaa Manikó wenáái simátimakovisafena súwasa miwí Manikó siyáin-ai miyám-biyan-ai kentáá síwá'násomba simátíma'maena tiyáimba isaná ² káfé'a ánaaen-kanaafimba Manikón-ááninko Manikón-aaisa simásímakaiye. Naaófá'á wiyóne marawé ímbo wéronka'a Manikó súwana ááninko wiyóne marawé úmakena ánaaemba seyaafá-tántááká'á káráwiyiniye. ³ Manikóní sámó kainkó ááninkompinkemba sámó kaisaná Manikómó méraintemba miyáumai ména miyáumaimo méraiwei kentáá aráásimísana wení fasi'aén-ááigómó intáféna wiyóne marawé waé'wae'a wéiye. Wemó pukáintafena kentáási sáwí-imayaa maisiyuwéna pukáimpinkemba iyáfasinena wiyómpa'a iyéna Manikó fasi'aémbó iyáákaraiwai-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á ména ⁴ wenáwí'a Manikón-ááninkon-awiko Manikóní wiyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba iyáákaraiye.

⁵ Manikó wení wiyómpaken-kisau-waasisafena ímbo siyáifo ááninkontafena séna emá kesáánimba óna'a kesí kisaura'a ankáúmne

Manikó séna moórú-aaiwara'a séna kemá afowámá onaná wemá kesáánimba íníye

séna wiyómpaken-kisau-waasisafena ímbo siyáifo ááninkontafena séna ⁶ Manikó wenááninko iyáákaraiwaimba ai'marówana kunkáinka'a séna

Manikóní wiyómpaken-kisau-waasi wen-ímáyáá mósá maránááwe

wenááninkontafena siyáimbanifo ⁷ wení wiyómpaken-kisau-waasisafena súwana Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna kemá súnasa kesí wiyómpaken-kisau-waasi fiyúndáraamba to'maésa wénowe. Kemá súnasa

kesí kisau-waasi iyagómó intenkáán-kísáú wémaewe siyáifo ⁸ Manikó wenááninkontafena séna

Manikóo waásiya'o káráwimaemo iyínda ímbo tai'áíniye. Káráwiyonda arupíse úmai wégarawiyone. ⁹ Kawe-tántáátáfé aamoí é sáwí-tantaatafe áyamba wéone. Míndásafena Manikó ení Fasi'aénkó embá iyáfasinankaraisa

seyaafá'-wáási iyáákararaanana enarumbá kawé'á uwánkaraiye

séna ¹⁰ ááninkontafena moórú-ai séna

Fasi'aénkóo áwáura'a maramá úmare enayáántamba wiyómbó úmakaanda ¹¹ mintántáá'á tai'áína emá maé'mae'a ínone. Unáánkwátóimo aúsú kénamo tai'áíntemba wiyóne marawé miyáumai tai'áíniye. ¹² Wátóimo usisi fámáráántemba wiyóne marawé miyá ínone. Unáánkwátóimo aúmo ontembá wiyóne marawé miyá éma káfé'ó méraanten-úmai maé'mae'a éma ímbo puwínone

siyáíye. ¹³ Manikó maanáái ímbo wiyómpaken-kisau-waasisafena siyáifo ááninkontafena séna

kesiyáánúrappa'a fasi'aén-áémpá'á mara'iména'a ení namuro-wáásí tínkamona emá iyáákainone siyáíye.

¹⁴ Mináái siyáífo Maníkóní wiyómpaken-kisau-waasi nórawa'iyó. Miwí imba túma wérarawai timan-aantembo wérarawai ésa Maníkómó sintembá miyá owaná Maníkó simátimena séna kawé'-ámpá'ó métinkaunda-waasi kuntúwa'nai oro séna wéti'maraiye. Mindásafena Maníkón-ááninkon-awiko wiyómpaken-kisau-waasi-tuwikomba iyáákaraiye.

2

Sáwí'o úmáimo méraundafinkenta Ísuma kawé'-ámpátáámó mésínkáiwain-aaí.

¹ Maníkón-ááninko wiyómpaken-kisau-waasi iyáákaraintafeta érai'-aaisaamo ísaraunda-aaí fasi'ámai ta'ótoreta mináái ifátuwaunafosaanifo imáyáasa úmaeta iyónaumne.

² Maníkóní áamámba wiyómpaken-kisau-waasi siyáan-amaamba érai'-aai póna taráiyaaWiye imbo arááiWakaawiye sáwí-meyamba arupise úmai tímakaiye. ³ Énifo Maníkó séna sáwí-imayaafinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae séna minóráá-kísúsáféna ááninko kentáásí Fasi'aénkómbá ai'marówana marapá'á kunkáíye. Minóráá'-ááimó isámáimo ifátuwetaamo éta érai'a sáwí-meyamba kentááfá'ó tinda ínta aseránaumne. Aifa'á Fasi'aénkó minóráá'-áái simátimuwasa ísaraan-kwaasi simásímúwata ⁴ mináái érai'-aain-íye sendasáfénasa póna Maníkó fasi'aémbá timúwasa fí'o-fi'on-kisau imbo awánaranda-kisau sáá'o ún-kisau máúwana Maníkó wení imáyáafinkemba wení Ufaen-ámútánkó túwa'nai úwasa miyán-kísáú maiyáawe.

⁵ Méraíyan-kwaasisafe'a súné. Ímba wiyómpaken-kisau-waasin-ifo wenááninkomba iyáfasinankaraimba póna wemá waásiya'a káráwiyaíye. ⁶ Minááisáféna moóráwigo Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkóo waási sáwísamba owá nóra séwa miwísáfé imáyáa éwa waási sáwísamban-ófo nóra séwa miwiyá'á wégarawiyono. ⁷ Wiyómpaken-kisau-waasi tínaempa'a waási mótinkaanasa kárika'a mifá'á méraafo káfé'a óraa'a uwátinkaanana túwíko óraa'a isá ⁸ iyáfasintinkaraanasa seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe

agaimaréna séna Maníkóo iyáfasintinkaraanasa seyaafá-tántááká'á wégarawiyowe siyáimba imba moórá-tantaa'a ifátuwesa seyaafá-tántááká'á kanaa'ó wégarawiyonta káféta ínta wétuwanaumne. ⁹ Énifo Ísuni áwáusa awánaraumne. Maníkó kárika'a wiyómpaken-kisau-waasi tínaempa'a Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna seyaafá'-wáásísáféna imáyáa úwasa áí'o úní'a uwánkówana puwúwana mindásafena Maníkó óraa'-awí'a simánkena áwí'a óraa'a uwánkaraiye. Maníkó úwoi túwa'nai ónae séna Ísumba ai'marówana marapá'á kumbéna seyaafá'-wáásísáféna imáyáa éna pukáíye.

¹⁰ Ísumba áí'o úní'a uwánkóntafe'a imáyáa é'a sé'a Maníkó seyaafá-tántáákóní áwáugoma póna seyaafá-tántáá'á úmarena séna sámó kain-áémpá'á sáwífa'-waasi méraíwae séna sáwí-imayaafinkemba faútinkena sámó kain-áémpá'á métinkaindawisafena Maníkó kanaán-íye súwasa Ísumba áí'a úní'o uwánkómba mindásafena sásá'-í'a uráíye. Maníkó miyámó uráimba kawé'a uráíye súné.

¹¹ Ísu waásisa Maníkóndé-i'ó uwásínkáíwaisaawe Maníkóndé-i'a uwásínkáíwáíye Maníkó mimbórá tifowámá intáféna Ísu séna kesúnafaraawimban-owe siyáin-aaí imba sáwí-imayaa éna kawé'-imáyáá wéíye. ¹² Mindásafena moóráwigo Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkóo enáái kesúnafaraawimba simátimé'a túwaandu íyanka'a imó sendará'á enáwí'a mósá maránaumne

séna ¹³ moóráfa'a agaimaréna séna

kewará'á Maníkómpá'á

simankúnkúmba ónaumne

séna moóráfa'a agaimaréna séna

Maníkómó símakain-iyampoi kesé'a méraawe

agaimaréna siyáíye.

¹⁴ Manikómó ámakain-iyampoisafenamo siyáimba mararákén-kwáásímó onten-áúwawaawara'a Ísu ména séna waántáwanko waásimo puwíya-fasi'aembo tokáimba tai'ásuwanumne. ¹⁵ Aasiyaási puwónaumne-imayamo ésamó táatafesamo owanamó ta'ótokain-imayaa faútinkanaumne séna puwéna iyáfasinena waántáwankomba iyáákaraiye. ¹⁶ Érai'a ímba wíyómpaken-kisau-waasisafenanifo Émbaramumo Manikón-aaisafenamo amankúnkumbo uráintemba kesáámó miyámó úndawisafena súwa'nai índasafenasa miyáumai pukáiyé. ¹⁷ Kentáási aifa'-ámáán-káwáágó éna kentáásáféna imáyáa éna Manikómpá'á aai símai kawé'á éna aruntá uwásinkenasa kentáási sáwí-imayaa maisiyuwénasa miyámó índasafena marapá'á kuména waási áúwawaawara'a ména wenáúnafaraawinte kesáámó úndantenta miyáumai ména súwa'nai índa-amba mimbórá-ámbó wérantafena miyá uráiyé. ¹⁸ Ááemo marapá'ó mérónka'a sáwí-kararamo sínda ísare'a áí'lo índa-i'ta uwánkanae sésa áísai úmaesa wéiyesa áí'lo úni'a uwánkaraamba ímba sáwí-ampa'a kuráimba pósa kentáásáféna sáwí-aaimo siyamba ísánae sésamo ombá kanaa'á wésuwa'nai-iyé.

3

Ísun-awikoma Mósesen-awi'lo iyáákarain-ai.

¹ Kesí waásisono. Súnda-aaisafe'a Ísumpa'a imáyáa úmae iyóro. Manikó kembiwí wendé-'í'lo uwátinkarain-kwaasisafena séna wíyómpa'a kesé'a ménaawe súmba ísaraafo Ísuntafe'a imáyáa úmae iyóro. Manikó wembá ai'marówana marapá'á kumbéna érai'-aaisafetaamo simankúnkúntaamo únda-aaiyata káráwiyaiwai éna aifa'-ámáán-káwáágó isa'á wentáfé'a imáyáa úmae'a iyóro. Aifa'-ámáán-kísáúmó ² maindasafena Manikó Ísumba iyáfasinankowana ímba ifátuwena minkísáú kawé'-úmai wémaiyé. Naaófá'ó Mósesemo Manikóni waásifimbo kisaumo ímbo tuwénamo kawé'-úmaimo maiyáintemba Ísu miyá uráiyé. ³ Naambá kawé'-námbán-iyé siyáafo mindámbó uráin-kwaasion-awi'lo mósá wémaraantemba Mósesé kawé-kísáú-wáásín-ifo Ísun-awi'lo mósá maráúndasa wéiyakaiye. ⁴ Seyaafá'-námbó waásimo ombá mindáwara waásiwara seyaafá-tántáá'wará'á Manikó úmakaiye. ⁵ Mósesé Manikóni kisaau-waasigo éna Manikóni waásifimba minkísáú ímba tuwéna kawé'-úmai wémaena Manikómó sínda-tantaa'lo paapé índa simátimakaiye. ⁶ Mósesé miyámó uráimbanifo Ísu Káráísiti ímba kisaau-waasion-ifo Manikón-ááninko-úramba póna Manikóni waásiya'lo káráwiyimba ímba ifá'lo túwáimba kawé'á wéiyé. Manikón-aaisafetaamo simankúnkúmbó étaamo aaimoimó étaamo fasi'ámaimo amu'marétaamo métaamo éta Manikóni waási-ita ónaumne.

Manikóni waási wenópa'lo kosaagáiyán-ai.

⁷ Mindásafena naaófá'á Manikóni Ufaen-ámútánkó kentáá síwá'násontafena siyáin-ai imáyáan-oro.

Maará siyáiyé.

Káfé'lo Manikómó simátímín-ai ísáaro. ⁸ Naaófá'ó Manikón-aaimo taráísúmbo tirunté'lo makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái ísáaro. Máásai-marafa'a ména kentíwá'náma

miyá wéesa Manikómbá totuwiyésa sáwí-kisau maésa wenáái taráíyaawe. ⁹ Ayáátáaka'a 40 aatai kentíwá'náma túwa'nai uráunda-kisau awánaraambanifo kesáái taraisésa totuwiyésa sáwí'lo uwásínkáantafe'a ¹⁰ aaisambá tiyé'a sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa aráátimunda-amba ímba arááiwaéwe sé'a ¹¹ aaisambó tiyúnda óraaka sune. Kesópa'a ímba tésa kesé'a tasaagánáawe siyáumne Manikóni

Ufaen-ámútánkó siyáiyé.

¹² Kesí waásisono. Manikóni Ufaen-ámútánkó minááímó siyáintafe'a káráwimai kawé'án-oro. Kempinkémbá tuwímbai sáwí-imayaa ésa Manikón-aaisafesa ímba timankúnkúmba ésa Manikó fasi'aénkwáráwímbá tínaemba uwámefainifo káráwimai kawé'án-oro. ¹³ Kempinkémbá tuwímbai sáwí-imayaa iyana minímáyáágó karo'á simátiyuwainasa Manikóntáfésa ímba imáyáa ésa tirunté'la máráafainifo moorá-mora-waasi kentí imáyáa fasi'átínkáaro. Kentí kanaamó wérainka'a miyán-oro. ¹⁴ Aifa'á Manikómpátá simankúnkúntaamo ówándara'a kentáási imáyáa fasi'ámai miyáumaimo simankúnkúntaamo étaamo éta Ísu Káráísitiye'a kááísamái méta marapá'ó méraunda-kanaasaamo tai'áíndara'a fasi'ámaisa méranauumne.

¹⁵ Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna

káfé'lo Manikómó simátímín-ai ísáaro.

Naaófá'ó Manikón-aaimo taráísúmbo tirunté'lo makáantemba kemá miyá ofáínifo wenáái ísáaro

agaimaréna siyáiyé. ¹⁶ Súnda-waasi nááwiya Manikón-ai wéisesawa taráiyaana'liyo. Kentáa siwá'náma Ísipi-marafakemba Móse faútiyuwena tí'maenamo tiyáiwai miwí Manikón-ai wéisesa taráiyaawe. ¹⁷ Nááwiya ayaátaáka'a 40 aataiya'a Manikó aaisambá tikaiyo. Máasai-marafa'lo mésamo sáwí'lo ésamo pukáawi miwísáféna aaisambá tikaiye. ¹⁸ Nááwisafenawa óraaka séna kesópa'a imba tésa kesé'a tasaagánáawe siyáiyó. Wenááimo imbo isámaimo kawé'ó uráawisafena siyáiyé. ¹⁹ Wenááisafesa imba timankúnkumba uráamba pósa imba kanaa'á wenópa'a wésa wesé'a kosaagaráan-aaisa isaraumne.

4

¹ Kentáásáféna Manikó séna kempá'á tasaagánáawe símai kááisamakain-ai wérimba pó'a kempinkémbá tuwímbai sé'a wempá'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-kanaa tuké'a paráfasuwaafainifo káráwimai kawé'án-oro. ² Manikóni kawé'-ááimó isaraundantemba ááema kentáa siwá'náma isaraambanifo úwoi táá'-aantemba isésa imba timankúnkumba ésá tirumpimbá ta'ótórówana póna minááigó imba túwa'nai uráiyé. Mindásafe'a kempinkémbá tuwímbai sé'a Manikómpá'á wé'a wesé'a kosaagánaumne-kanaa tuké'a paráfasuwaafainifo káráwimai kawé'án-oro. ³ Naaófá'á Manikó wiyóne marawé úmai tai'éna saagaráin-kanaa wéraifo wenááisafesa imba timankúnkumbo uráawisafena séna aaisambó tiyúnda óraaka sune. Kempá'á imba tésa kesé'a tasaagánáawe

siyáimbanifo wenááisafeta simankúnkumbo úndawisa wempá'á wéta wesé'a kosaagánaumne. ⁴ Manikón-ai aúfáifimba wesé'lo kosaagaandasáfénasa agaimaréna séna

Manikó afa'mórée-kanaa kísau maimái tai'ásuwena afakaeté-kanaa saagaráiyé

agaimaréna siyáimba póna saagaan-kánáa wéraifo ⁵ Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna

kempá'á imba tésa kesé'a tasaagánáawe

siyáimba póna ⁶ saagaan-kánáa to'mayaa úmakaimba pósa tuwímbai-waasi wempá'á wésa wesé'a kosaagánáawe. Aifa'á Manikón-aaimo isaraawi imba timankúnkumba uráamba pósa wempá'á imba wésa wesé'a saagaráawe. ⁷ Sáwifa'-aatai maisuwéna Manikó moórá-kanaa maréna séna minkánáa tíniye séna Téfitimba simámuwana Manikón-ai aúfáifimba agaimaréna séna

káfé'lo Manikómó simátimín-ai isáaro.

Tirumbó makáanten'i'a imba é'a wenáái isáaro

agaimaréna siyáin-ai kae'-i'a mináái agaimái simátimumpo isáaro.

⁸ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Yósúwa tí'maena kawé'-áémpá'lo mátinkomba mináémpá'lo Manikómpá'lo saagáyan-aempa'lo wéronkakaa ánaaemba Manikó imba moórá-kanaa maréna séna saagáiyán-kanaa tíniye imba siyáisino. ⁹ Manikó wení kísau tai'ásuwena saagaan-kánáa makáimba wení waásimo saagaan-kánáa wéraiye. ¹⁰ Manikómó wení kísau mo' ai'ásuwenamó saagaráintemba Manikómpá'á wésa wesé'a saagaawí miwíwárá'á kísau tai'ásuwesa saagánáawe. ¹¹ Mindásafeta Manikómpá'á wéta wesé'lo saagaandasáfeta siyáántán-kwimáisa kísaua maúndasa miyásá onó. Kentáa siwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á únafosaanifo wenáái isámai kawé'á éta káráwimai kawé'-iyataao.

¹² Manikó méraisana wenááigo kísau wémaiyé. Séfasefa'-aempa'a áwááimo wétaim-paepaetambo póimo tusákaa ontembá Manikón-aiigo kentáásirumpinken-imayaa sáwí-imayaaawe kawé'-imáyaáwé tuwínkaa'-isatá wéwanaanumne. Sirááimo tain-tántáá'é súnana Manikón-aiigo tuwínkaa'-úmárisata sáwí-tantaa'e kawé-tántáá'ésá wéwanaanumne. ¹³ Wiyómpa'e marapá'é seyaafá-tántáá'á Manikón-aúranka'a imba áwiyoraifo wiyómpa'e marapá'le seyaafá-tántáá'á afora'á wéraisana wéwanaanu. Wemá miyámó iwái póna kesáámó méraundawini áwáusa sísai ínata simámenaumne. Manikón-ai aúfáifimba súnda-ai miyán-ái wérintafeta kentáa siwá'námo uráantemba miyá-sáwí'á únafaisaanifo wenáái isámai kawé'á éta káráwimai kawé'-iyataao.

Ísu aifa'-ámáán-káwáágón-ai.

¹⁴ Ísu Manikón-ááninko kentáási óraako éna aifa'-ámáán-káwáágó póna wiyómpa'a Manikóe'a iména kentáa súwa'nai enasa áisai imba póta wenááisafeta simankúnkumbo uráundasafeta káféta minááísá fasi'ámáisa ta'ótóráno. ¹⁵ Kentáási aifa'-ámáán-káwáágó marapá'lo méronka'a seyaafá-tántáátáfésa sáwí-aaimo sínda isánae sésa áisai úmaesa iyúmbanifo imba sáwí'a uráimba póna kentáásáfésamo sáwí-aaimo siyambo isánae sé samo ombá kentááfimbá imba fasi'aémbá wéraisana wemá suwánénasa aruntá wéuwainkaiye.

¹⁶ Mindásafena kentááfímbá umbai-tántáá'á wéraindara'a ímba sáátáfeta onanasá Manikó úwoisa súwa'nai iwáímpá'á konanasá aruntá uwásinkenasa úwoisa súwa'nai íníye.

5

¹ Aifa'-amáán-káwáá-kísáúmó maíyantafesa Yúndaa-waasifinkemba moórá-morawigo iyáfasintinkaawasa wépukowasa fí'omba iyáfasintinkaawasa waásisafesa ísámai Manikómpá'á áisai esa waásimo sáwí'ó ontáfesa pói tufú'mai Manikómbá amésa tuwímbai-tantaa'wara'a wéamewe. ² Miwí waási pósa ímba fasi'aénkwáráwí ésa mindásafesa ímbo kawé'-úmaimo isésamo sáwí'ó on-kwáásísáfesa kanaa'á kawé'-úmái tirumbá uwátinkesa ³ ímba kawé'-úmái fasi'ámai mésa sáwí'ó ontáfesa pói tufú'mai Manikómbá wéamewe. Seyaafá'-wáásítí sáwí-awausafesa sésa pói tufú'mai Manikómbá amésa miwítí sáwí-awausafesawara'a wéamewe. ⁴ Tuwímbai ímba imáyáa ésa sésa óraako pó'a aifa'-amáán-káwáá-kísáú maénae-imayaa ésa miyán-kísáú wémaefo naaófá'ó Manikómó moóráwígon-awí'ó Éronimba iyáfasinankemba miyán-kísáúmó maíyáintemba Manikó iyáfasintinkarawai aantemba minkísáú wémaewe.

⁵ Miyáumai Ísu Káráísiti ímba imáyáa éna séna óraako pó'a aifa'-amáán-káwáánónae ímba siyáífo Manikó iyáfasinankena aifa'-amáán-káwáá-kísáú aména séna emá kesáánimba óna'a

kesí kísaura'a ánkaraumne

séna ⁶ moórá-aiiwara'a súwana agaimaréna séna

moóráwígon-awí'ó Mériksíteteki

óraa'-amaan-kawaago uráintemba

emá miyán-kísáú maimaé iyínone

Ísu Káráísitintafena siyáíye.

⁷ Ísu Káráísiti marapá'ó méronka'a sésé'á éna ifi'á téna inai séna puwíndasafena Manikómpá'á áisai ena puwíndamo kanaa'ó áwa'nai índawintafena súwa'nai uwo séna Manikón-imáyáa arááiwakaimba póna áwa'nai uráíye. ⁸ Ísu érai'a Manikón-ááninko úwana umbai-tántáá'ó wempá'ó túmba ímba mindásafena imáyáa éna Manikón-imáyáa éna ⁹ sásá'-í'a éna wenááisa taawiyafúndawisa sáwí-imayaafinkemba faúsinkáísata aúí'a úmaisa maé'maeta wéune. Ísu mintántáákóní áwáugoma póna ¹⁰ Mériksítetikimo áamáán-kawaamo uráintemba aifa'-amáán-káwáámó indasafena Manikó Ísumba iyáfasinankaraiye.

Ísuni aampa'á arááíwae'mai ifá'á túwáafomo siyáín-aii.

¹¹ Simátimunda-aiifimba sáwífa'-aii wéraimbanifo ímba ísámai kawé'á ontáféna aráátimunda-kisauo umbai wétaiye. ¹² Ááema Ísu Káráísitin-aii isé'a ayáatáá-kanaa maisukáafo nóra séra ímba simátima'mae wéíyo. Manikón-aiima afora'-áái ímba ísámai kawé'á é'a moóráwigo aneka'á simásiminkwae sefó umarambó náámbo nésamo fasi'aén-tómbó ímbo naantenkáámbá é'a pó'a Manikón-aii ímba kanaa'á simátimakaawe. ¹³ Umarambó náámbo nésamo ímbo kawé'-úmaimo aaimó isáántemba miyaráán-úmái kawé'-úmaimo méraiye sáwí'ó úmaimo méraiye miwání áwáuma ímba ísámai kawé'á wéowe. ¹⁴ Tinón-ésamo fasi'aén-tómbó naantembá kawé'-imáyáámó owí seyaafá'-imáyáa tuwímbai wéisaawe.

6

¹ Mindásafeta Ísu Káráísitin-aii paákákén-áái aantemba ímba iséta fasi'aén-ááímó arumpimbó wérain-aiiwarata iséta saákaefaen-kwaasiyaanta iyataao. Ísu Káráísitin-aii paákákén-áái é'a simátimakaunda pó'a ímba aneka'á simátima'mae iyónaumne. Simátimakaunda-aii maarán-ááín-íye. Úwoi-kisausafe'a tínaaemba uwáme'a Manikón-aiisafe'a timankúnkúmba wéowe. ² Nombó maitinkáán-aii simátima'mae iyónaumne. ³ Manikómó kísau maíwae sésa iyáfasintinkesa tine'á tiyáámba ta'ótóráán-aii simátima'mae iyónaumne. ⁴ Manikón-aii simátimakaunda-aii isaraafo fasi'aén-áái arumpimbó wérain-aii isáaro. ⁵ Manikómó súwa'nai ínataamo éta iséta saákaefaen-kwaasiyaanta ónaumne.

⁴ Manikóní aambá arááíwae'mai ifátukaawi kotafisiyasa aneka'á kouwerésa kawé'-ámpá'á tiyambanifo ímba ténááwe. Miwí Manikó sámó kátinkarain-aempa'a mérowana

túwa'nai ena wení Ufaen-ámútánkó miwisé'a mérowasa ⁵ miyáumai mésa sésa Manikón-
 aai kawe'-ááin-iyé sésa Manikóní fasi'aémbá tuwímbai awánaraawe. Ánaaemba Manikóní
 fasi'aémbá seyaafá'a paápé ínasa mifási'aémbá tuwímbai awánamái ⁶ ifátuwesa ímba
 anekal'a kouwerésa Manikómpá'a ténááwe. Miyámó on-kwáásí maará wéowe. Manikón-
 ááninkombo aaraa-táiyá'ó tufúwanamo pukáintemba miwí miyá owasá tuwánésa Ísumba
 símai sáwí'a uwánkáawasa miyámó ontáfésa ímba kanaa'a kouwerésa Manikómpá'a
 ténááwe.

⁷ Miyámó on-kwáásí maarán-kwáásín-owe. Moórá-mora-kanaa aa'a tisaná maramá
 kawe'a isaná kísau óraa'a isasá waási naawaná Manikó miyám-báramá kawe'a
 wéuwatinkaiye. ⁸ Énifo moórá-aempa'-marama karaan-tantáá'é námáiyé wéram-barama
 úwoi-marama isaná ampáánká'a Manikó iyafímbá agaisuwáiniye. Miyáumai Manikóní
 aampa'a arááiwae'mai ifátukaawi ímba kanaa'a kouwerésa Manikómpá'a ténááwe.
 Mindásafe'a Ísu Káráisitín-aii paákákén-áái ímba anekal'a simátimenaumne.

⁹ Kesí waásisono. Miyán-ááímó súndanifo kembiwí ímba sáwí-mararaan-kwaasin-
 ofo kawe'-máraráán-kwáásí owaná Manikó kawe'-ámpá'a méwátinkaiye súne.
¹⁰ Manikóntáfé'a imáyáa ontáfé'a wení waási túwa'nai e'a káfé'wara'a miyá owaná
 Manikó arupíse úmáimo méraiwai minkísúsáféna ímba wéawinkaiye. ¹¹ Maarásáféna
 sirááisa wétaiye. Moórá-morawigo Manikóntáfé'a imáyáa e'a aaweyáá e'a ímba ifátuwe'a
 ánaaembo méraiyanbo paápé índasafe'a amu'maré'a mé'a ¹² ímba tuwesará'ína'a ímba
 ifátuwe'a Manikómpá'ó timankúnkumbo ésamo Manikómó timénaumne siyáintafesamo
 amu'marésamo méraan-kwaasiyaani'a oro. Miyán-kwáásiyááni'o ombá
 sirááisa wétaiye.

Manikó símáimo kááísamakain-aii.

¹³ Naaófá'a Manikó Émbaramuntafena siyáimba símai kááísamakonka'a póna
 wembó iyáákaraawai ímba méraantafena Manikó séna seyaafá'nánká iyáákaraundawi
 mé'a kesúranka'a sé'a kemó súnda-aii érai'a ónaumne séna símai kááísamarena
¹⁴ Émbaramuntafena séna érai'a kawe'a uwánkaumpo enáisaafitantambo iyamba sáwifa'a
 paápé ónááwe súwana ¹⁵ Émbaramo érai'e séna fasi'ámai ména ímba ifátuwomba
 amu'maréna ména Manikómó símáimo kááísamakaintemba uráiyé. ¹⁶ Yúndaa-waasi
 tiká'ó máráimba maará wéowe. Tuwímbai miyá ónaumnemo sembó ombá iyáákaraiwain-
 aúranka'a sésa miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna sáwí-meyamba simíniye
 wésewe. Miyámó sésamó ombá fi'owi fi'on-aii ímba mimpímbá sembá maará sésa kemó
 sentení'a owé sénááwe. ¹⁷⁻¹⁸ Miyáumai Manikó kawe'ó uwátinkaindawisafena imáyáa
 éna séna miyá ónaumne símai kááísamakaimba póna Manikó séna waási kentáfésa sésa
 siyáintemba ímba éna fi'oni'a íniye sefáímpó'a seyaafá'ó iyáákaraundawi e'a kesúranka'a
 sé'a miyá ónaumpo ímbo miyámó onanamó éna sáwí-tantaa'a paápé íniye Manikó
 símai kááísamakaimba miyáumai aanáfo wenaúranka'a símai kááísamakaimba póna
 ímba taraisíniye. Miyámó siyáintafeta kesáá wempátáámó méraundasa wenónkáámbá
 faisínkaraisata minándámpá'a méta óraaka séta siyáinteni'a íniye séta fasi'ámai méta
 wéamu'maraumne. ¹⁹⁻²⁰ Naambó ésamo áfombo fáimakáawanamo fasi'ámai intembá
 Manikómó siyáintemba kawe'a uwátinkanaumnemo siyáin-aaigo kentáá fasi'ásínkáisata
 Manikómó wiyómpa'lo méraiwaitafeta imáyáa éta amu'maréta méraumne. Ísu kentáásí
 aifa'a wiyómpa'a iyéna ámáán-dankomba Manikóní ufaen-dáúmpá'a ontamó uwásukaan-
 ampantama tarurúwa'marena iyéna kentáásáféna imáyáa éna miyá uráimba póta
 fasi'ámáisa méraumne. Mérikísétekimo uráintemba wiyómpa'a Ísu kentáásí aifa'-
 ámáán-káwáágó éna miyán-kísáú maimaéna wéiyisata fasi'ámáisa méraundasa póta
 Manikóntáfé'a imáyáa e'a aaweyáá e'a ímba ifátuwe'a ánaaembo méraiyanbo paápé
 índasafe'a amu'maré'a méraaro.

Ámáán-kawaago Mérikísétekin-aii.

7

¹ Minkwáásígó Mérikíséteki wemá Sérémi-naopaken-kwaasiti kawáágó éna Manikó
 iyáákaraiwaini ámáán-kawaago úwana naaófá'a Émbaramu namuro-wáásítí óraa'-
 waasise tiyéna iyáákaron-aempakemba túwana Mérikíséteki Émbaramumba aampa'a
 awánéna kawe'a uwánkowana ² Émbaramu namuro-wáásítí moparáwímbó maiyómba
 siyáánkaiya'a tuwínkena Mérikísétekimba moórá-unkwima ámakaiye. Mérikísétekin tafesa

mináwíkóní áwáuma kawé-káwáágón-iyé sésa waé'mai wéséwe. Wemá Sérémi-naopakén-kwaasiti kawáágón-áwíkóni áwáuma faru-káwáágón-iyé sésa waé'mai wéséwe. ³ Mériki sétekin-aíwá'ná túwí'wara anófoi túwí'wara'a ímba agaimakáamba wéraisana wembó ma'ánkarain-kanaawe pukáin-kanaawe ímba agaimakáamba wéraiye. Wenáái miyán-áái ímbo wérintafena Manikón-ááninkoraamba uréna ámáán-kawaa-i'a úmai maé'mae'a ínyie.

⁴ Maanáái imáyáan-oro. Kentáái síwá'náma Émbaramu óraa'-waasi úmbanifo wemá Mériki sétekimba namuro-wáásiti moparáwímpinkémbá moórá-unkwima ámakaimba póta mindásafeta séta Mériki sétekima Émbaramumba iyáákaraiye sune. ⁵ Moóráwigo Émbaramun-aísaafitantambo uráiwain-awi'a Rifái wenándáfaken-kwaasifinkemba tuwímbai ámáán-kisaura'a iyáfasintinkaraiye. Manikóní ámáámpinkemba moórá-amaanko séna Ísareri-waasisono. Kentí moparáwímbó wémaempinkemba aasiyaasi siyáánkaiya'a tuwímbarempinkemba moórá-unkwima kentí waási Rifáin-andafaken-kwaasi tíméro siyáiyé. ⁶ Mériki sétekimo Rifáin-andafaken-kwaasigomo uráinkakaa séta Émbaramu wembá moórá-unkwima ámakaimba ámáánkomo siyáintemba uráiyé súsono. Énifo Mériki séteki ímba Rifáin-andafaken-kwaasigon-ifo Émbaramumo siyáánkai-unkwimo makáimpinkemba moórá-unkwima úwoi maimaéna kawé'a úwánkena Manikómó Émbaramuntafena kawé'a úwánkanaumnemo símaimo kááísamakaiwaimba kawé'a úwánkaraiye. ⁷ Óraa'-waasigo kári'-waasigomba kawé'o úwánkáimba mináái iséta póta Mériki séteki Émbaramumba iyáákaraiye sune. ⁸ Rifáin-andafaken-kwaasi siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwimo wémaewai wépuwon-kwaasin-oyo Mériki séteki siyáánkai-unkwifinkemba moórá-unkwima maiyáiwaintafena Manikón-aii aúfáifimba agaimaréna séna wemá aúnarena úwoi méraiye sisaná póna wemá Rifáin-andafaken-kwaasi iyáákaraiye. ⁹ Imáyáa é'a sé'a Émbaramu Mériki sétekimba moórá-unkwí ámakonka'a Rifáiwara'o ámakaintemba éna wemá moórá-unkwima wémawai ámakaintemba uráiyé. ¹⁰ Émbaramu Mériki sétekimba awánéna moórá-unkwimo ámakonka'a Rifái ímba paápé uréna aiwá'nágo arumpimbó méronka'a uráintafe'a mindásafe'a sune. Rifáiwara'a Mériki sétekimba ámakaintemba uráiyé sune.

¹¹ Naaófá'á Manikó ámáámbo simátimakonka'a Rifáin-andafaken-kwaasi ámáán-kisau maésa pói tufú'mai Manikómbá amiyantafena Manikó iyáfasintinkena Éronimba aifa'-ámáán-káwáá iyáfasinankaraiye. Rifáin-andafaken-kwaasiti kisaumo arupise uwátinkáinkakaa Manikó ímba aneka'a aifa'-ámáán-káwáá iyáfasinankaisino. Ímba Éroninkan-kwaasin-ifo Mériki sétekinnaan-kwaasi iyáfasinankaraiye. ¹² Manikó séna aú-aifa'-amaan-kawaama iyáfasinankanae sumba póna ááéraan-amaamba ámáán-kisau-waasi Manikóntáfésa ísámai pói tufú'mai ámén-amaamba ifátuwena aú-amaamba simásimuwata ísaraumne. ¹³⁻¹⁴ Mináái Fasi'aénko Ísu Karáisitintafena séna ímba Rifáin-andafakemban-ifo moórá-anda Yúndaan-andafakemba paápé uráiyé. Naaófá'á Mósesé ámáán-kisau-waasisafena siyónka'a ímba Yúndaan-andafaken-kwaasisafena siyáiyé. Ímba Yúndaan-andafaken-kwaasin-oyo Rifáin-andafaken-kwaasi Manikóntáfésa imáyáa ésa pói tufú'mai óntan-taarera'o agaiyáamba ísaraumne.

Ísu Mériki sétekiyaam-amaan-kawaagon-aii.

¹⁵ Mináái góní áwáuma maarán-iyé. Manikó aú-amba aráátimena aú-aifa'-amaan-kawaago Mériki sétekinnaan-kwaasi iyáfasinankaraiye. ¹⁶ Ímba Rifáin-andafakemban-ifo fasi'aémpinkémbá maé'mae'a éna ímba tai'áindawí aifa'-ámáán-káwáá-i'a úmai iyáfasinankaraiye. ¹⁷ Mindásafena Manikón-aii aúfái-wandaaifimba agaimaréna séna moóráwigo-awi'a Mériki séteki óraa'-amaan-kawaago uráintemba emá miyán-kísáú maimaé iyínone

Ísu Karáisitintafena siyáiyé. ¹⁸⁻¹⁹ Ááéraan-amba

Rifáin-andafaken-kwaasiti ámáán-kisau ímba fasi'ámai wérontafena ímba túwa'nai úmai arupise uwátinkowana Manikó ááéraan-amba ifátuwena moórá-amba kawé'-ámbá aráásimuwata érai'e séta fasi'ámai méta Manikómpátá wégune.

²⁰⁻²¹ Rifáin-andafakemba ámáán-kisau-waasi iyáfasintinkonka'a úwoi iyáfasintinkesa ímba aái símai kááísamakaambanifo Manikó Ísu Karáisitimba aifa'-ámáán-káwáágómbó iyáfasinankonka'a aái símai kááísamakaiye. Mindásafena agaimaréna séna Fasi'aénko séna emá ámáán-kawaago éma

maé'mae'a ínone séna mináái ímba taraisíniye

Maníkó wenááninkontafena símai kááísamakaiye. ²² Minááígó ááéraan-*aai* iyáákowana Maníkó símai kááísamakontafena Ísu Káráísiti séna mináái érai'-*aai* waé'wae'a íniye siyáiyé.

²³ Moórá-*aai* isáaro. Ááéma ámáán-kisau-waasi sáwífa'²⁴ mésa pósa púwúntemba anondáára'a fí'owima minkísáú maimaésa iyáambanifo ²⁴ Ísu Káráísiti maé'mae'a éna ímbo puwíndawi aifa'-ámáán-káwáá-kísáú maimaéna iyéna ²⁵ maé'mae'a éna kentáásáféna imáyáa éna Manikómpá'á áísai úmae iyéna póna kanaa'á sáwí-imayaafinkenta wéfausinkaiye. Ísu Káráísitinka'a kááísamaisa méta Manikómpátáámó kúnda-waasisa sáwí-imayaafinkenta wéfausinkaiye.

²⁶ Ísu Káráísiti aifa'-ámáán-káwáágó éna Manikóntáféna imáyáa éna sáwí-*aai* wempímbá ímba wéraisana kawé'-aantemba úmai ména marapá'á sáwí-waasifimbo maúnka'a ímba sáwí'a uréna wiyómpa'a fasi'aén-áémpá'á iména miyán-áífa'-ámáán-káwáágó ména kanaatá seyaafá-tántáá'á wésuwa'nai-*iyé*. ²⁷ Waásimo sáwí'o untáfésawe miwímó sáwí'o untáfésawe Rifáin-andafaken-kwaasi aifa'-ámáán-kwáási pói tufú'mai Manikómbá áma'mae iyáambanifo Ísu Káráísiti sáwí'o í-áái wempímbá ímba wérowana póna miwímó uráantemba ímba pói tufú'mai Manikómbá áma'mae iyéna waásimo sáwí'o ontáfénawe séna mimbórá-kanaa puwéna minkísáú tai'ásukaiye. ²⁸ Ámáán-*aifinkemba* aifa'-ámáán-kwáási iyáfasintinkowasa mararákén-kwáási pósa sáwí'a uráambanifo minámáánkó ánaemba Maníkó símai kááísamarena séna miyá ónaumne séna wenáánimba sásákómbá iyáfasinankowana aifa'-ámáán-káwáá-í'a úmai maé'mae'a wéiyé.

8

*Ísuma kentáási aifa'-ámáán-káwáágón-*aai*.*

¹ Súnda-*aai*goni áwáuma maarán-*iyé*. Miyán-áífa'-ámáán-káwáágó kentáási ámáán-kawaago wiyómpa'a ména iyáákamaimo kawáán-uráiwai ayáánúrúpa'a fasi'aén-áémpá'á mara'á méraiye. ² Waásimo naabó ésamo Manikóntáfésa mindáúmpá'á imáyáa ombánifo wiyómpa'a Fasi'aénkó naan-úrumba úmakowana Ísu Káráísiti mimpímbá Manikóni ufaen-dáúmpá'á iména aifa'-ámáán-káwáá-kísáú wémaiye.

³ Marapá'-áífa'-ámáán-káwáá pói tufuwésa tómbá maésa úmai Manikómbó amiyantafesa iyáfasintinkaraafo Ísu Káráísiti kentáási aifa'-ámáán-káwáágó moórá-tantaa'o Manikómbó ámakaimba mindá puwéna wenáuma ámakaiye. ⁴ Waásimo sáwí'o untáfésa ámáánkomo siyáintemba póimo tufú'maimo Manikómbó ámén-kisau wémaenkwaasi méraafo Ísu Káráísiti marapá'ó ménaraa ímba pói tufú'mai Manikómbá amisino. ⁵ Wiyómpa'o naan-úrumbo úmakaiwaini waé'maiyaan-damba marapá'á wéraisasa mindáúmpá'á ámáán-kisau wémaewe. Miyáumai naaófa'á Mósesé aifa'-ámáán-dámbó índasafena úwana Maníkó simámena séna Sáínai-omapa'a aráánamunda-namba miyán-dámbá uwó súwana Mósesé wiyómpa'o wérain-dankoni waé'maiyaan-damba úmakaiye. ⁶ Wiyómpa'a Ísu ámáán-kisaumo wémain-kisaugo marapá'ó ámáán-kisaumo wémaenkisau iyáákaraiye. Maníkó séna kawé'á uwátinkanaumne símai kááísamakain-*aai* Ísu Káráísitimo aráásímimba minááígó ááemo símimo kááísamakain-*aigomba* iyáákaraiye. ⁷ Ááemo símimo kááísamakain-*aigomo* waásimo arupisemo uwátinkarainkakaa Maníkó ímba aú-*aai* símai kááísamakaisino.

⁸ Maníkó wení waási tuwánómbe sáwí'a uwaná mindásafena aaisambá séna maarán-áái súwana Manikón-*aai* aúfái-wandaafimba agaimaréna séna

Fasi'aénkó séna ánaemba moórá-kanaa tína'a aú-*aai* símai kááísamare'a Ísareri-waasiye Yúnda-*waasiye* aú-*aai* símai kááísatinkanaumne. ⁹ Ísipi-marafakemba miwí tíwá'náma faútinke'a tí'mae'o téwándara'a aái símai kááísamakaundanifo mináái taráísíwa'a sínaemba uwátimakumne. Aú-*aai* símai kááísamare'a ímba ááéraan-*aaiyaamban-ifo* aú-*aain-iyé* Fasi'aénkó séna ¹⁰ moórá-*aaiwara'a* séna moórá-kanaa tína'a Ísareri-waasisafe'a aú-*aai* símimo kááísatinkaandara'a kesí ámáamba tirumpiné imáyáfíne tímé'a miwítí Maníkó méraanasa kesí waási-í'a úmai ménaewe. ¹¹ Minkánáá tínasá miwítí waásiye fí'on-kwaasiye ímba táantesa sésa Manikómpá'á teró sénááwe. Óraa'-*waasiye* úwoi-*waasiye* seyaafá'á é'a tiyáamba

pósa ímba anekalá táántanaawe. ¹² Sirumbá uwátinke'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a misáwí-ímáyáásáfé'a ímba ímáyaá úmae iyónaumne Fasi'aénkó siyáye agaimaréna siyáye. ¹³ Maníkó aú-ai símai kááísamaranaumne siyáimba póna aifa'ó símáimo kááísamakain-ai ááéraan-ai isaná ááéraan-tantaa'a káríka'a wéna tai'áinífo ááéraan-aimo éna káríka'a tai'áiníye.

9

Naaófá'á aifa'-ámáán-káwáágó purumakagóni naaemá Manikómbá áma'mae iyúwana Ísu wení naaemá ámakain-ai.

¹ Naaófá'á Maníkó aifa'á símai kááísamakain-aimo wérompinkemba Manikón-ímáyáá mósá wémaron-ai wérowasa Manikón-ímáyáámó mósá maráíyan-damba úmakaawe. ² Ampanta-námbá úmakaesa moórá-ampanta afufumpimbá imakésa mósá fáitukopatafesa Manikóni ufaen-úran-amaapa'e sésa múra fáitukopatafesa ufaen-dáúmpá'é sésa mimpimbá ómbá kúra'mai marésa taaré úmakaesa mintáárérá'á Manikóni pérétitomba marésa ³ mósá fáitukon-daumpatafesa Manikóni ufaen-úran-amaapa'e sésa ⁴ mimpimbá kori-óntántámbá úmakaan-taare marésa mintáárérá'á asaa-wiyúmbó únkana wéagaesa kawe-táwáámá úmaresa kori-óntán-kwándááísámbá mintáwáámá ánaankwimaresa mimpimbá kori-óntántámbá úmakaan-tawaafimba naaófá'á wiyómpakembo marapá'ó kunkáin-tonkon-awi'a máána-tomba mintáwááfimbá ma'mái minkáwé-táwááfimbá marésa naaófá'á Maníkó wení kisa'ura'a Éronimba iyáfasinankowana wení táúnkákemba árumo wíkáin-taumba mintáwááfimbá marésa naaófá'á Manikómó Mósesembo simámakain-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaiya'ó agaimakónkwandaai kae'-wándáái mintáwááfimbá marésa ⁵ kae-tántáá'á ayóiwára-tántáákái óraakawe'a úmaresa sésa Manikóni áwúuma fi'oran-awaugo póna sama kaiyé suwaná mintántáákáigó ayóigóráámbá mintáwáámá káátena Manikómó miwítí sáwí-imayaa maitiyúwón-tawaama káataraiye. Mindásafe'a káfé'a ímba ayáatáá'-ai agáúmne.

⁶ Miyá úmakaesa aasiyaasi-kánáá ámáán-kisau-waasi minámáán-dánkómbá múra fáitukon-aempa'a iyésa kisaú máúmbanifo ⁷ moórá-mora-aataiya'a moórá-kanaa Manikóni ufaen-úran-amaapa'a aifa'-ámáán-káwáágó iyéna póigoni naaemá maimaéna iyéna wemó sáwí'ó úntafenawe waásimo ímbo táá'ó isésamo sáwí'ó untáfénawe miyá-sáwí'ó ombá maitiyuwáíndasafena mindááémá Manikómbá ámakaiye. ⁸ Miyá éna Manikóni Ufaen-ámútánkó maarán-úmaisa wéraasimiye. Ámáán-dankombo múra fáitukaapa'ó wéromba Manikóni ufaen-dáúmpá'á wempá'á iyíyan-amba ímba afora'á wéraiye. ⁹ Mintántáá'á aiyowáí'a úmai káfétaamo méraunda-waasisa wéraasiminta maarán-íye. Manikón-ímáyáámó mósá makón-kwaasi póí tufuwésa tómbá fakarésa úmai Manikómbá ámakaambanifo miwí tirumpinkén-ímáyáá ímba sásá'-í'a uwátinkaraiye. ¹⁰ Miyáumai minámpá'á tóné noné nésa nombó perésamo ombá túsafesawe sésa miyá úwana Maníkó aú-amba aráátimuwana ááéraan-amba tai'áraiye.

¹¹ Miyámó uráambanifo Ísu Káráísiti aifa'-ámáán-káwáágó káfé'ó wérain-amba kawe'-ámbá aráásimena ámáán-kisau wémáin-daumpa'a mindámbá ímba marapá'ó waásimo úmakaan-damban-ifo iyáákarain-damba sásá'-námbán-íye. ¹² Mimbórá-kánáá Ísu Káráísiti Manikóni ufaen-dáúmpá'á wiyómpa'a Maníkó méropa'a iyúmba ámáán-kisau-waasigomo mémegoni naaewé purumaka-aráákoni naaewé maimaénamo iyáintemba ímba miyá uráifo wení naaemá maimaéna iyéna sáwí'ó úmaisaamo méraundafinkenta siyáínata aú'í'a úmaisa maé'mae'ó ondasáfénasa miyá éna pukáíye. ¹³ Mémegoni naaewé purumakagóni naaewé anááé-aráá'a purumaka-aráá'ó agaisukáampinken-kanawe Manikón-aúranaka'ó sáwí'ó uráan-kwaasi tinepaká'á tufimpín-kwéesa miwí túma kawe'á uwátinkówana Maníkó tuwánéna séna kawe'án-íye siyáíye. ¹⁴ Mémegoni naaesáné purumakagóni naaesáné miyá uráambanifo Ísu Káráísitini naaegómá iyáákaraiye. Wempimbá ímba sáwí-ai wéráiwai Manikóni ámútánkó maé'mae'ó iwáí wesé'a méraintafena wení naaemá kumúwana wenáuma Manikómbá ámakaiye. Sáwí'ó wéowini áwáugo ta'ótokaipinkemba faúsinkainanasa kentáásirumpimba ímba aai wérainata Manikóni kisaú máéndasafenasa wení naaemá kumúwana wenáuma Manikómbá ámakaiye.

¹⁵ Mindásafena ááéraan-ai símai kááísamakónka'a sáwí'ó uráampinkembo faútinkaindasafena Ísu Káráísiti pukáíye. Mindásafena Ísu Káráísiti aú-ai símai kááísamakaimba póna Manikómó óraaka'ó séna kawe'ó uwátinkáanda waé'wae'a íniyemo siyáimba Manikómó wétaantain-kwaasi maenááwe.

¹⁶⁻¹⁷ Wépuwesamo ombá miwítí moparáwímbá tuwíntinkesa símai kááísamaresa wépuwowe. Moóráwigo puwíndasafena éna wení moparáwímbó maiyan-ai wésifo úwoimo méraíndara'a ímba maenááfo puwínasa érai'a púwiye sésa maenááwe. ¹⁸ Miyáumai naaófá'a Manikó aifa'-áái símai kááísamakónka'a Mósesé pói tufúwana mimpóigóni naaemó kunkáintafena Manikó símai kááísamakónka'a ¹⁹ aifa'a Mósesé seyaafá'-wáásifímbá Manikóní ámáamba seyaafá'a simátimena purumaka-áráákoni naaefímbá non-úramba fatímakena méme-ayauma taemóka'a úsúmarena mindááéfímbá tántámai Manikón-ai agaimái makáan-aufai-wandaaiya'a tufimpín-úmarena waási tinepa'a miyá uwásuwena ²⁰ séna maandááemá aiyowái'a úmai aráátimumpo Manikómó símimo kááísamakain-ai fasi'aén-áái wéraifo isámai kawé'an-oro séna ²¹ miyáumai mindááemá Manikón-ímáyáámó mósá wémaron-danka'a tufimpín-úmarena mindáúmpá'ó wéron-tantaaka'a miyá úmakaiye. ²² Érai'a Manikóní ámáánkoni áwúfa'a naaegó seyaafá-tántáa'a kawé'a uwátinkáisana moóráwigowa'i póiya'i ímbo puwísanamo wení naaemó ímbo kumínkakaa Manikó sáwí-imayaa ínta maisiyuwáísino. Naaemá kunkáimba póna Manikó kentáási sáwí-imayaa wémaisiyuwaíye.

Ísu sáwí-imayaa maisiyuwáíndasafenamo pukáin-ai.

²³ Manikón-ímáyáámó mósá makáan-dane mindáúmpá'ó wéron-tantaa'e maarán-íye. Wiyómpa'o wérain-dane mindáúmpá'ó wérain-tantaa'e miwání waé'maiyaan-damban-íye. Mintántáa'ó marapá'ó wéron-tantaaka'a póigoni naaesámbá kawé'a uwátinkówana mindá kawé'a uráambanifo wiyómpaken-tantaaka'a ímba póigoni naaesámbán-ífo iyáákaraiwaini naaesámbá kawé'a wéuwatinkaiye. ²⁴ Miyáumai Ísu Káráísiti wiyómpa'a iyéna Manikón-aúranka'a íména kentáásáfénasa imáyáa éna Manikómó wéaisai-íye. Úmakaan-damba naan-úránkoni waé'maiyaan-damba ímba iméraiifo wiyómpa'a íména kentáásáfénasa imáyáa éna Manikómó wéaisai-íye. ²⁵ Moórá-mora-aataiya'a moórá-kanaa Manikóní ufaen-dáúmpá'a

aifa'-ámáán-káwáágó póigoni naaemá maimaéna iyóiyó uráintemba Ísu Káráísiti ímba miyá uráifo mimbórá-kánáá wení naaemá maimaéna móamakaiye. ²⁶ Ísu Káráísitimo miyáumaimo maimaé iyóiyó urénaraa wiyóne marawé úmaronkakemba moórá-mora-aataiya'a moórá-mora-kanaa pu'mapu'ma'á úmaena íyísino. Ímba miyá éna ááeraan-kanaa kárika'a tai'ónka'a marapá'á kuména sáwí-imayaaamo maisiyuwáíndasafenasa mimbórá-kánáá pukáíye. ²⁷ Kentáási kanaamó tínataamo puwóndasa kesáámó méraundawini áwáusafenasa sísai íniye. ²⁸ Miyáumai sáwifa'-waasiti sáwí-imayaa maitiyuwáíndasafena mimbórá-kánáá Ísu Káráísiti puwéna Manikómó wenáúma aména aneka'a kuména ímba sáwí-imayaaamo maitiyuwáíndasafena kumínífo wéamu'maraan-kwaasimo kuntiyáíndasafena kumíníye.

10

¹ Mósesemo siyáin-amaankoni aambá ímba aan-úramban-ífo Ísu Káráísiti kawé'ó uwátinkáiwaini aankóní waé'maiyaan-amban-íye. Miyáumai moórá-mora-aataiya'a ámáán-kisau-waasi pói tufú'mai Manikómó ámakaamba miyán-kisáúgó Manikómpá'ó tiyáan-kwaasi ímba arupise uwátinkaraiye. ² Póimo tufú'maimo Manikómó ámakaan-anko kawé'ó uwátinkarainkakaa Manikón-ímáyáámó mósá makáawi miwifímbá aoisaambá ímba wérowasa sáwí-tantaatafesa ímba umbai tésa ímba pói tufú'mai Manikómó áma'maesa iyówisino. ³⁻⁴ Énifo maará wéowe. Purumakagóni naaegówé mémegoni naaegówé ímba kanaa'á sáwí-imayaa maitiyukaima pósa moórá-mora-aataiya'a pói tufú'mai Manikómó ámakónka'a miwítí aoisaantáfésa imáyáa uráawe.

⁵ Miyáumai Ísu Káráísiti marapá'ó kumíndasafena éna Manikóntáféna séna póimo tufú'maimo embó ámakaane tómbó ámakaane ímba embá arááima wétaifo kemá embá arááima táinda-i'ó ondasáfé súma to'mayaa uwásínkaraane. ⁶ Póimo agaisukáantafe ímba aamoí wéone. Sáwí'ó uráantafesamo póimo tufú'maimo ámakaamba mindásafe ímba aamoí wéone ⁷ súnda maará sune. Enáái aúfái-wandaaiimba kentáféna símai agaimaréna séna Manikóo kemá mé'a embá arááimo táinda-i'a úmai ménaumne símai agaimakáintemba wéune sune

Manikóntáféna Ísu siyáíye.

⁸ Aifa'a Ísu Káráísiti séna ámáámbo siyáinten-úmai pói tufú'mai ámakaane tómbá maimái ámakaane pói agaisukáane sáwí'ó uráantafesa pói tufú'mai ámakaambanifo minánkó ímba arááima wétaisa aamoí ímba wéone ⁹ simásuwena séna Manikóo kemá mé'a embá arááimo táinda-i'a úmai ménaumne siyáíye. Mindásafena Ísu Káráísiti

póimo tufú'maimo Manikómbó ámakaunda-anta ifátuwena aú-amba Manikómbó arááimo táinda-imayaamo arááywaunda-anta aráásimakaiye. ¹⁰ Ísu Káráisiti Manikón-imáyáá arááywaena Manikómbá wenáuma aména mimbórá-kánáá pukáimba póna sáwí-imayaasa maisiyuwénasa Manikóndé-ita uwásinkariye.

¹¹ Aasiyaasi-kánáá ámáán-kisau-waasi iyáfasinesa mimbórá-kísáú maésa pói tufú'mai Manikómbó ámakaamba minkisáúgó ímba kanaa'á sáwí-imayaá maitiyukaimbanifo ¹² Ísu Káráisiti mimbórá-kánáá Manikómbá wenáuma aména pukáiyé. Sáwí'ó uráantafenawe sáwí'ó ondasáfénasaawe puwéna minkisáú tai'ásuwena Manikón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémp'á mara'á iména ¹³ Manikómó wení namuro-wáásimó tínkaminanamo wemó iyáákaindasafena amu'maréna iméariye. ¹⁴ Miyáumai Manikómbá wenáuma ámakaimba pósa Manikóndé-i'ó uwátinkáin-kwaasi sásá'-i'a úmae iyónááwe.

¹⁵ Mináásáféna Manikóní Ufaen-ámútánkó aforatá simásimuwana Manikón-aii aúfáifimba agaimaréna séna

¹⁶ Fasi'aénkó séna moórá-kanaa tína'a aú-aii

símai káásatinkaandara'a kesí ámáamba tirumpiné imáyáafine timénaumne siyáiyé.

¹⁷ Moórá-aiiwara'a séna

miwítí aisaané ámáánemo taráiyamba ímba mindásafe'a imáyáa úmae iyónaumne siyáiyé

agaimaréna siyáiyé. ¹⁸ Manikó miwítí aisaambá maitiyuwéna ímba imáyáa úmae iyísana póna sáwí'ó uráantafesamo póimo tufú'maimo Manikómbó ámakaan-amba tai'áiyé.

Manikónópata iyónomo siyáin-aii.

¹⁹ Miyá isaná kesí waásisono. Ísu Káráisiti puwúwana wení naaemá kumúwana kentáási aambá wikáimba póta ímba saátafeta éta Manikóní ufaen-dáúmpatá wéiyune.

²⁰ Puwéna Manikómbá wenáumo ámakaintafena aú-amba waé'wae'ó índa-amba aráásimena Manikóní ufaen-dáúmp'á mósá fáitukon-ampanta fawásámai aambá wi'mái Manikómpatá iyóna-amba aráásimakaimba mindásafetaawe ²¹ wemá óraa'-amaan-kisau-waasigo Manikóní waásiya'a káráwiyaamba mindásafeta ²² Manikómpatá iyóno. Kentáási sáwí-imayaasa maisiyúwáisanasa kentáásirumpinta ímba aai wéraisata kawé'-nóntá pésinkáisata wenááigonta sirumpintá ta'ótoreta Manikómpatá simankúkumba éta Manikómpatá iyóno. ²³ Manikón-aii érai'-aain-iyé séta póta fasi'ámaisa ta'ótoreta ínta ifátuweta Manikómó kawé'a uwátinkanaumne siyáintemba miyá índa póta wenáái fasi'ámaisa ta'ótoreta amu'maréta méta miyásá onó. ²⁴ Kesáá imáyáasa éta moórá-mora-waasi túwa'nai úmai fasi'aéné imáyáawe timéta kawé-kisúsá wémaeta miyásá onó. ²⁵ Manikóntáféta imáyáa éta túwaandu úmae iyéta tuwímbaimo túwaandu úmimo tukáantemba kesáá ímba miyá éta túwaandu úmae iyéta moórá-mora-waasisa fasi'átinkanaumne. Ísu Káráisitimo kumínda kári-kanaa wérintafeta moórá-mora-waasisa fasi'átinketa miyásá onó.

²⁶ Ísáaro. Manikóní érai'-aii iséta ta'ótoketa kentáási imáyáafinkembo wembó sínaeambo uwámétaamo sáwí'ó úmaetaamo iyónanasaaamo éna Manikó sáwí-imayaasaamo maisiyuwáindasa fí'on-amba ímba wérai'fo ²⁷ saátafeta onanamó Manikómbó tínaeambo uwámiyantafenamo sáwí-meyambo tímínasa óraa'-iyafimbo káwiyantafeta amu'maréta ménaumne. ²⁸ Mósesé timún-amaambo taráiyaaui aai'fimbá iyáfasintinkaresa kaumbo-kae'-wáásimó tuwánésamo sésa érai'a miyá wéowe sésamo ésa ímba tirumbá uwátinkaiyamba tínkamiyasamo puwíyamba ²⁹ mindá umbai-tántáá'an-ifo Manikón-ááninkomba tínaeambo uwámémba mindá óraa'-umbai-tantaa'an-ifo Manikó símai káásisamakonka'a Ísu Káráisitini naaemá kumúwasa sáwí'ó umbá maitiyukaimba mindásafesa sésa sáwísamban-iyé siyawi óraa'a sáwí-meyamba maénááwe. Manikóní ámútanko úwoimo súwa'nai iwáintáfésa símai sáwí'a uwánkaraawi óraa'a sáwí-meyamba maénááwe. ³⁰ Maarán-ááimó siyáimba mindá Manikó póna maará siyáiyé. Sáwí'ó iyawini anondáá-meyambo tíménda mindá kendén-iyé. Sáwí-kisausafe'a méyámbá timénaumne

séna moórá-aiiwara'a séna

Fasi'aénkó wení waási tísai úmai iséna

tuwínkaa'a úmai-meyamba tímíniye

siyáiyé. ³¹ Manikó fasi'aénkwáráwí póna tíkema sáwí-meyambo tímínda mindá óraa'a táatáfesa ónááfo Manikóntáfé'a imáyáa é'a túwaandu úmae iyé'a moórá-mora-waasi fasi'átinkanaawe.

³² Ááema Manikó kembiwísáféna sámo kátinkonka'a umbai-tántáá'á tímúwa'a ímba ifá'á tówómba fasi'ámai méraafo mindásafe'a imáyáan-oro. ³³ Moórá-mora-kanaa seyaafá'-wáási túranka'a sáwi'a uwátinkesa símai sáwi'a uwátinkómbanifo fasi'ámai mé'a moórá-mora-kanaa kentí waásimo sáwi'o uwátinkómba túwa'nai úmae iyúwasa kembiwíwará'á sáwi'o uwátinkómba fasi'aráawe. ³⁴ Manikóní waási-i'o unkákémbá kempinkémbá tuwímbai ándáfa'o mótinkómba tiruntafé'a uwátinkówasa kentí moparawímbó tafiyúmba ímba imáyáa é'a sé'a iyáákarain-tantaa'a wiyómpa'a wérimba póna waé'wae'a íniye suwaná tirunkó kawé'á uráiyé.

³⁵ Miyá uráafo Manikóntáfé'a fasi'ámai mé'a kawé'-mévámbá wémaewe. ³⁶ Manikóní imáyáfinkeni'a é'a wemó miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'o maiyantafe'a fasi'ámae iyiyana ímba tuwesarái íno. ³⁷ Miyáumai naaófá'á Áísaya Ísu Káráisitimo kuminda amu'maréna ména Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna ampáán-kánaá wérimba póna tíndawi ímbo amu'maráinda é'a tíniye agaimaréna siyáiyé. Moóráfa'a agaimaréna séna ³⁸ kesí waásigo arupise úmai méraiwei kesáaisafenamo érai'emo sénamo amankúnkúmba ímbá póna aú'á úmai méraimba póna inkaisénamo siyuwé kóina'o é'a ímba aamoí uwánkanaumne siyáiyé agaimaréna siyáiyé.

³⁹ Minááímó siyáimbanifo kesáámá ímba miyán-kwáásísá úne. Inkaisésamo auwé kówésamo sáwi'-aempa'o méraan-kwaasiyaanta kesáá ímba úndasa Manikón-aaisafeta simankúnkúmba éta kawé'á úmaisa maé'maeta ónaumne.

11

Manikón-aaisafesa timankúnkúmba on-áái.

¹ Manikón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmba on-ámbá maarán-ámbán-iyé. Manikómó to'mayaa uráin-tantaatafeta séta éraika-tantaa'an-iyé séta amu'maréta méta súrantantaamo ímbo awánáúnda-tantaatafeta séta érai'a wéraiye sune. ² Kentáá síwá'náma Manikón-aaisafesa érai'e sésa wenká'á timankúnkúmba untáféna Manikó séna kawé'án-owe siyáiyé.

³ Naaófá'á Manikó séna wiyóne marawé paápé uwó súwana paápé uráisata mináásíféta érai'e séta wéisaumne. Ímbo awánáúnda-tantaapinken-tantaatamba awánáúnda-tantaa'a Manikó úmakaiye.

⁴ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Éperi Manikón-aaisafena érai'e séna pói tufú'mai agaimái Manikómbá ámakowana awaaón-áwí'a Kéni wemá tómbá fáká'mai Manikómbá amúwana Éperi Manikómó siyóntembo úntafena Kénimo ámakowaimba iyáákaraiye. Éperi Manikón-aaisafena érai'e séna wenká'á amankúnkúmba úntafena Manikó ámakontantaa'a awánéna kawé'án-iyé séna wembá awánéna arupise úmai méraandawi óne siyáiyé. Naaófá'á Éperi pukówasa wentáféna sésa Manikón-aaisafena érai'e séna wenká'á amankúnkúmba ún-kwaasin-iyé sewatá wéisaumne.

⁵ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Ínóki Manikón-aaisafena amankúnkúmba úntafena Manikó púwifo séna kunáí'maena wiyómpa'a móankarowasa ayaafái uwááesa tówómbanifo Manikómó áikomba ímba awánaraawe. Ínókimba Manikómó ímbo kunáíkonka'a moóráwigo Ínókin-aaí aúfáifimba agaimaréna séna Manikó aamoí ínkwaé-i'a úmae iyáiyé agaimaréna siyáin-aaisafeta séta Ínóki Manikón-aaisafena amankúnkúmba uráiyé sune. ⁶ Manikómpá'ó tewí Manikó ména wembó saafá íyan-kwaasi kawé'ó uwátinkáin-aaisafesa aifa'á sésa érai'-aain-iyé

sésa wempá'á wétewe. Ímbo érai'-aain-iyemo sésamo ésa ímba wempá'á ténááwe. Miyáumai Manikón-aaisafesamo ímbo érai'e sésamo wenká'ó ímbo timankúnkúmba iyawi Manikó ímba aamoí uwátinkainiye.

⁷ Naaófá'á Manikó Nówaamba simámena séna ánaaemba nonkó fiyéna waási tñkaminiye simámuwana iséna séna érai'e séna non-afófora'o ninda-taomba úmarena wení aare-iyámpóiyé wenanááfú'e imérowana nonkó miwí ímba nawíkaraiye. Nówaa Manikón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena Manikó Nówaantafena séna arupise

úmai méraane súwana Maníkómó marapá'-wáásímó sáwí-meyambo timínda-aaí iséna simátimakaiye.

⁸ Naaófá'á Maníkó Émbaramunfafena séna ení maramá tuwé áménda-marafa'a waaó súwana érai'e séna wení maramá tuwéna ímbo awánóm-barafa'a Maníkómó amúpa'a kuréna ⁹ Maníkómó aménaumne siyóm-barafa'a kóména mináásáféna érai'e séna fi'om-barafaken-kwaasigoraamba wááu-namba úmarena maé'éimbaniye. Mimbará Émbaramunfafenamo siyóntemba ááninko Áísáakinte anáwainko Yékopuntetafenawara'a timénaumne siyóm-barafa'a Émbaramu-iyaise mésa wááu-namba úmaresa méraawe. ¹⁰ Émbaramu miyáumai ména moórá-naopatafena imáyáa éna Maníkómó wiyómpa'o to'mayaa úmakain-daopa'a fasi'aén-áfómbá waé'wae'lo índa-naopatafena imáyáa éna amu'maréna maé'éimbaniye.

¹¹ Émbaramu awaainínkón-áwí'a Séraa Maníkón-aaisafena érai'e siyáiyé. Maníkó simáména séna iyámpói ma'ánkáínone súwana érai'a wemó sintembó owín-iyé séna iyámpóimo ma'ánkáánda-kanaa tai'áraiye séna ímba imáyáa úwana fasi'aémbá amúwana amú'a kauréna iyámpói ma'ánkaraiye. ¹² Miyáumai Émbaramu iyámpói ma'ánkómbo waurámbó kómpinkemba sáwífa'-waasi aisaafitantambo iyawisafena wiyómpa'o o'ó sáwífa'lo wéraisanamó nompá'ó nonáámááimo sáwífa'lo wéraitemba miyán-kwáási uwasá ímba kanaan'á toráúraawe.

¹³ Maanáúfáífímbó túwí'lo agaimaráúnda-waasi Maníkón-aaisafesa érai'e símae iyésa wenká'á timankúnkúmba úmae iyésa pukáawe. Maníkó óraaka séna miyá uwátinkanaumnemo siyáin-tantaa'a ímbo máúmba némpa'a wérowasa úwoi aaí isésa aamoí ésa sésa marapátáámó méraundasa fi'om-barafaken-kwaasiyaamba úmaisa ampáánká'á méranamne símae iyésa pukáawe. ¹⁴ Miyán-ááímó sen-kwáási miwítí mara-úrappa'a imáyáa uwatá ísaraumne. ¹⁵ Miwímó tukóm-barasafesamo imáyáamo urésaraa kouweráiyán-amba wérowasa pósa awánaawisino. ¹⁶ Ímba miyá ésa wiyómpa'o iyáákaraín-aempa'a imáyáa uráawe. Mindásafena Maníkó aamoí éna séna kesí waásinowe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráiyé.

¹⁷⁻¹⁸ Maníkó Émbaramunfafena óraaka séna enááninko Áísáakimpinkemba enaisaafitantambo iyawi paápé onááwe siyéna ánaeemba moórá-aaí ásaí úmai isánae séna enáánimba Áísáakimba tufú-simiyo súwana Émbaramu séna Maníkó simásiména séna enááninko Áísáakimpinkemba enaisaafitantamba onááwe siyáimba érai'a miyáumai paápé uwásinkainiye séna Áísáaki mimbórá-iyámpói úwana ímbo ta'ótoromba ái'maena tufuwíndasafena éna ¹⁹ imáyáa éna séna Maníkó kanaan'á puwíndafinkemba iyáfasinankainiye séna tufuwíndasafena úwana Maníkó séna étuwaaó súwana ifátuwéna ááninkomba tufúwana púwóraampinkemba áikaiye.

²⁰ Áísáaki Maníkón-aaisafena amankúnkúmbó úntafena Maníkómó ánaeembo paápé índa-tantaatafenamo siyón-aaisafena ááninkai Yékopunte Ísonte aasumí'a tímakaiye. ²¹ Ánaaemba Yékopu waurámbá kéna puwíndasafena éna táúmba faiyéna kifaena Maníkón-aaisafena amankúnkúmbó úntafena Maníkón-imáyáá mósá maréna ánaeembo paápé índa-tantaatafenamo siyón-aaisafena Yósepin-ááninkai aasumí'a tímakaiye. ²² Ánaaemba Yósepi waurámbá kéna puwíndasafena éna Maníkón-aaisafena amankúnkúmbó úntafena simátiména séna Maníkó kentáási waási Ísareri-waasi Ísípi-marafakemba fau'mai tí'maena kentáási marafá'ó mótinkaindara'a kesiyáántámbo maimaésa máútaaro Yósepi siyáiyé.

²³ Ánaaemba Mósesen-anófoi wembá ma'ánkaesarai awánésarai kawé'-iyámpóin-iyé sésarai Maníkón-aaisafesarai timankúnkúmba uyantáfesarai

Ísípi-marafaken-oraá'-waasigo iyámpóisomba tinkantuwaaromo siyón-aaisafesarai ímba táátafesaraimo uyambá mináái taraisesarai Mósesemba aúpá'á ánkaryana kaumbo-wiyómbá maisuwówana minóráá'-wáásigón-ayáámúnko ái'maena wení naaúmpa'a móankarowana ²⁴ ánaaemba Mósesé óraa'a úwasa awánésa sésa Ísípifaken-oraá'-waasigon-ayáámúnkon-ááninkon-iyé suwaná Mósesé Maníkón-aaisafena amankúnkúmbó úntafena miyámó sun-áái ánaaemba uwátiména séna kemá ímba wenáánimba úne siyáiyé. ²⁵ Ísípifaken-kwaasi sáwífa'-moparawimba marésa sáwí'lo untáfésa aamoí umbá

Mósese mindá ááemo tai'áinda-tantaatafena ímba arááíma tówana séna umbai-tántáá'ó simíyambo éna kanaán-íye séna Manikóní waási weni waási póna méron-aempa'a koména²⁶ imáyáa éna séna Manikó kentáásáféna tiyáíndawiye séna íyáfasinankaraiwaini kísau máénda póna umbai-tántáá'ó kemp'á'ó tinda minánkó Ísipi-waasiti sáwifa'-moparawimbo máénda-ankomba iyáákaraiye séna Manikó kawe'-meyámbá simíniye-imayaa éna miyá uráíye.

²⁷ Ánaaemba Mósesé Ísipi-marafa'a tuwé'a kónaumne siyónka'a óraa'-waasi aaisambá áúwana Manikón-aaisafena amankúnkúmbo úntafena wenáároi ímba inkaiséna úwoi kówéna Manikómbá ímba túrantamba awánaawimba imáyáafinkemba awánaantafena úwoi kóuraiye. ²⁸ Ánaaemba Ísípifa'a Manikóní kísau-waasigo wíyómpakewi moórá-mora-nauumpipakemba aifaráán-iyámpói tínkamindasafena úwana Mósesé Manikón-aaisafena érai'e siyóntafena Ísareri-waasiti aifaráán-iyámpói ímba tínkaminkwae séna Ísareri-waasisafena pói tufúké'a onta-táiyá'á naaemá a'maré'a mimpói kemá naaró súwasa miyá uráawe. Mindásafesa áwí'a sésa paasofa-tánóné siyáamba mindá tiyótimo í-tánóné siyáawe.

²⁹ Ánaaemba Ísipi-marafa'a Ísareri-waasi tuwésa tésa óraa'-nonkon-awí'a naae-nóné supa'á tésa Manikón-aaisafesa timankúnkúmbo untáféna mindónkó tuwínkaa'-úwasa nonáamáíyafamba kofatowasá Ísípifaken-kwaasi wa'maésa tésa mindómpimbá tuwaná mindónkó kúwátawisena minkwáási tínkantasaraiye.

³⁰ Ánaaemba Ísareri-waasi sésa Yériko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbárafá'á koménae sésa kumbá Manikó miyán-oro siyómba érai'e siyóntafesa mindá'ó'á óntantambo sí'ó úmakopa'a kóukutauku uwááesa tóso émesa afa'móráera'a miyá ésa afakaeténgomba komiyá uwaná weyáárika'a misí'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yériko-waasi tínkantuwesa komaé'ómbaniye. ³¹ Ísareri-waasi Yériko-naopa'a ímbo kurónka'a kae'nárai ti'márówasarai mindá'ópa'a koawánamaranae sésarai kuyambá moórá-ininkon-awí'a Ré'ápi sáwi-anka'o nún-ininkoni naaúmpa'a kuyaná Manikón-aaisafena érai'e séna minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tiyááye. Ísareri-waasi Yériko-naoapaken-kwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yériko-waasi Manikón-aaisafesa ímba timankúnkúmbo urówi tínkamesa Ré'ápi Manikón-aaisafena amankúnkúmbo ún-inimba ímba tufúkáawe.

³² Seyaafá'-wáási tááimo agáénda ayáátáá'-aai ímba pó'a seyaafá'-wáási táái ímba agaénaumne. Miwí túwí'a Kíndiyoni úwana Péréki úwana Sámúsoni úwana Yépéta úwana Téfiti úwana Sámúwéri úwasa Manikón-aai simátímakowiye miyáumai-waasi ésa³³ Manikón-aaisafesa timankúnkúmbo untáfésa pósa miwífinkémbá tuwímbai namuro-wáási iyáákese arupise úmai miwítí waásiya'a káráwiyesa Manikómó óraaka'o séna miyámó ónaumnemo siyóntemba úmai mérowana Manikó afaá'-iyán-tóika'a awáá urówana ímba unkutúwasa mésa ³⁴ miwífinkémbá tuwímbai óraa'-iya pisintukowasa miwítí namuro-wáási tínkamonae uwaná Manikó tiyótai úwasa kawé'-úmai mésa ímba fasi'ámai mérowana Manikó fasi'átinkowasa mésa miwítí namuro-wáási tínkantuwesa maé'ómbaniye. ³⁵ Tuwímbai-inimba Manikón-aaisafesa timankúnkúmbo untáféna miwí timáaraamo pukómpinkemba Manikó íyáfasintinkaraiye.

Namuro-wáási tuwímbai ta'ótoresá sésa Manikómbó tínaaembo uwámíyataamo éta ínta tínkameta étinkanaumpo Manikómbó tínaaembo ímbo uwámíyataamo éta tínkamonaumne suwasá Manikómbá ímba sínaaemba uwámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Manikó súwa'nai ínata wíyómpata maé'maeta ónaumne suwasá tí'o úni'a uwátínkówasa pukáawe. ³⁶ Manikón-aaisafesa timankúnkúmbo untáfésa miwítí namuro-wáási tuwímbaisafesa tuwíyáái ésa tínkambae iyésa tuwímbai tiyayaanka'a kárá'umai tí'maesa ándáfa'a máwétiyuwesa ³⁷ tuwímbai óntantamba tínkamuwasa púwúwasa tuwímbai paepáétamba karánaara uwásuwasa tuwímbai paepáétamba túfimba faiya'naiya uwásá púwúwasa tuwímbai ímba kawé'-únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoi uwásá tuwímbai méme-qau-unankwatoi urésa ímba kawé'-náúmpimpá'á waésa úwoifaka'a kowáísáwai ésa ímba tómbá makówasa sáwí'a uwátinkesa umbai-tántáá'-í'á uwátinkesa ³⁸ kawé'-wáási-í'á úmai mérontafesa ti'mátuwowasa waásimo ímbo méropa'a nésa omápa'a mésa maipiné óntan-aifine waésa miyáumai mésa kawé'-wáási pósa sáwí'ó uwátínkówifimba ímbo máúmba keyáára'a maé'ómbaniye.

tówana afowámá áfákomba kawé¹-áásúmí¹á aména póna wembá ímba amúwana ááémo sáwí¹o uráin-tantaako afowámá kawé¹-áásúmí¹o amínda-amba fáikaiye. Kempinkémbá tuwímbai miyá-sáwí¹á ofáínifo káráwiyoro.

¹⁸ Naaófá¹á Ísareri-waasi Sáinai-oma¹-ae fempa¹a komérowana óraa¹-iyama kéna tinepái kówasa uwaná óraa¹ kumeu¹á úwana óraa¹-fiyunda torówana ¹⁹⁻²⁰ uwiyemba óraaka¹a tufúwana aaiḡ aantemba séna waásiye póiyé maanómáká¹ó tíya¹o é¹a óntantamba tinkamiyasa puwónááwe súwasa minááímó isón-kwaasi táátafesa ésa sésa aneka¹á moórá-aai ímba sínata ísáano sésa táátafesa ésa ²¹ awánon-tantaa¹a óraa¹-taatafesa uwaná Móse séna sááte¹a isa¹á tata¹á úne siyáiyé. Naaófá¹á Ísareri-waasi miyán-tántáá¹á koawánaraafo kembiwí miyán-tántáá¹á ímba kowéawanaawe.

²² Ímba miyá é¹a Manikómpá¹ó tiyáamba maararáámbá wéowe. Moórá-omakon-awí¹a Sáiyóni-omapa¹a té¹a Manikó fasi¹aénkwáráwíni naaópa¹a té¹a wiyómpa¹a aú-nao¹a Yérúsaremu fakaan-daopa¹a té¹a wiyómpaken-kisau-waasimo sáwí¹a tūwaandu úmaresamo Manikón-áwí¹o mósá marésamo aamoimó opa¹á té¹a ²³ aifa¹ó Manikómpá¹ó tésamo wení waási-í¹a úmai méraapa¹a tiyáawe. Wiyómpa¹a aúfáifimba miwí tūwí¹a agaimakáiyé. Manikó seyaafá¹nánká miwímó méraawini áwáusafena tísai índawimpa¹a té¹a marapá¹ó urupise úmimo méraawanamo Manikómó sásá¹-í¹o uwátinkarawai wiyómpa¹o miwí timantómbó méraapa¹a té¹a ²⁴ Ísumpa¹a Manikó aú-aai símimo

kááísamakaimba aráásímíwaimpa¹a tiyáawe. Naaófá¹á Kéni áfákomba Éperimba tufúwana puwúwana wení naaemá kumúwana mindásafena anondáá sáwí-meyamba amínkwae siyáimbanifo Ísuni naaemó kunkáimba waási kawé¹á uwátinkáimba wempá¹á tiyáawe.

²⁵ Manikó kembiwísáfénamo aaimó sinda-aai ímba taraisé¹a káráwiyoro. Naaófá¹á Móse marapá¹á ména Manikón-aai simátimuwasa taráiyaa wí sáwí-meyamba maiyáawe. Miyáumaimo wiyómpakewimo simátiminda-aaimo taraisiyawi érai¹a sáwí-meyamba maénááfo káráwiyoro. ²⁶ Naaófá¹á Manikó Sáinai-omapakemba aai súwana óraa¹-marima taráimbanifo káfé¹a óraaka séna moórá-kanaamo tinda aneka¹á óraa¹-marima taaó senaná wiyónkowe maragowé óraa¹-marima táíníye siyáiyé. ²⁷ Aneka¹ó óraa¹-marima taaó sénaunemo siyáin-aagoni áwáuma maarán-íye. Marímo táinda-tantaa¹a naaófá¹ó úmakain-tantaa¹a póna tai¹áínifo maríma ímbo kanaa¹ó táinda-tantaa¹a waé¹wae¹a íníye.

²⁸ Miyáumai marímo táinda Manikó kentáárá¹á káráwiyaimba póna ínta siyuwáinda póta sirunkó kawé¹á ínata aamoí éta wentáféta éta wenáwí¹a mósá maréta wen-ímáyáá mósá márándasafenasa aamoí íníye. ²⁹ Kankambó tiyú¹mimo iyafímbó agaisúwántemba Manikó miyá ínata póta

wen-ímáyáá mósá maréta ménaunme.

13

Manikó aamoí ínkwaé-í¹a orómó siyáin-aai.

¹ Ísu Káráisitíye¹a kááísamaimo méraawi Manikóní akúní¹a uráamba pó¹a moórá-mora-waasi kentirumbá timé¹a ímba ifátúwáaro. ² Namu¹-waasímó tíya¹o é¹a tóné naané timé¹a ímba ifá¹á tiyúwáaro. Tuwímbaimo miyámó uráamba ímba marapá¹-wáási kawé¹á uwátinkaraafo wiyómpaken-kisau-waasi miyá uwátinkaraafo ímba wiyómpakewi owé-ímáyáá uráafo marapákén-kwáási owé-ímáyáá uráawe. Mindásafe¹a namu¹-waasí tūwa¹nai oro. ³ Manikóní waásifinkemba wení waási onkákémbá tuwímbai tí¹maesa ándáfa¹o mótínkáamba miwísé¹a ándáfakaan-úmai méraafo mindásafe¹a ímáiyá é¹a tūwa¹nai oro. Umbai-tántáá¹á miwífímbó wérain-kwaasi kembiwífínkwárá¹á miyáumai umbai-tántáákáámbá wérainwain-ófo ímáiyá é¹a tūwa¹nai oro.

⁴ Aaremó waaimó máéwasa waaimó aaremó máéwasamo on-ámbá kawé¹-ámbán-ífo aaré ímba sáwí-anka¹a níyasa waai ímba sáwí-anka¹a níyasa miyáumai méraafo aare-úméné waai-úméné ímba oro. Miyá íyanamo éna Manikó sáwí-meyamba timíníye.

⁵⁻⁶ Manikó séna

ímba tiyuwé¹a tūwa¹nai ónaunme

minááímó siyáintafeta fasi¹amai méta séta

Fasi¹aénkó súwa¹nai ímbá pó¹a waásimo

sáwí¹o uwásinkaiyamba ímba sáá¹a íníye

séna Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna siyáimba pó'a óntantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a miyán-tántáákó kembá ta'ótoraina'a sáwí'a ofáínifo makáan-tantaatafe'a sé'a mindá kanaán-íye seró.

⁷ Ááémo kentí óraa'-waasi Manikón-aaímo simátímakaawisafe'a imáyáan-oro. Miwímó maé'ón-awauwe pukáan-awauwe imáyáa é'a Manikóe'lo kááísamaimo maé'mae'lo é'óntemba miyán-oro. ⁸ Ísu Káráísiti naaófá'ó uráintene káfé'wara'lo miyámó wéintene ánaenkwará'lo miyámó índawe. Mindásafe'a ⁹ tómbá aambó fáí'makaan-amba arááiwaiyamba ímba túwa'nai ínifo Manikó úwoi súwa'nai úmaisá wéfasí'asinkaifo fi'lo-fi'on-aaí karo'-áái isé'a arááiwáéfinifo káráwiyoro.

¹⁰ Ísu Káráísitimo puwénamo wenáú Manikómbó ámakaintafenasa súwa'nai ímbánifo ámáán-daupa'lo ámáán-kisau-waasimo póí tufú'maimo Manikómbó ámén-kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-íye. ¹¹ Aifa'-ámáán-káwáágó waásiti aoisaantáféna póí tufúkéna naaemá umaéna Manikóní ufaen-dáúmpá'á iyéna mindááémá tufimpín-úmáráísasa mim-póí mindáókoni aumépa'á ímbo nombá agaisukáawe.

¹² Miyáumai Ísu Káráísiti kentáásáféna imáyáa éna sáwí-imayaa maitiyuwánae séna ímba a'áo súwasa áí'maesa mindáókoni aumépa'á móankesa tufúwana puwúwana wení naaemá kunkáíye. Miyámó uráimba póímo tufú'maimo Manikómbó ámén-kwaasi ímba kanaa'á wétuwa'nai-ífo kentáá wésuwa'nai-íye. ¹³ Ísumba áí'maesa mindáókoni aumépa'á móankaresa tufúwana pukáimba miyáumai ámáán-daupa'lo póí tufú'maimo Manikómbó ámén-amba tuwáúnasasa wembó símai sáwí'lo uwánkaraantemba kentááwárá'á símai sáwí'á uwásínkáamba póta ínta wentá auwánaumne. ¹⁴ Marapá'ó waé'wae'lo índa-nao'á ímba wérintafeta wíyómpa'lo maé'maetaamo onda-náópata imáyáasa éta póta ínta wentá auwánaumne.

¹⁵ Manikómbó póímo áméntemba Ísu Káráísiti kentáásáfénawe séna pukáintafeta Manikóní waási úne súndawisa aamoí uwánkamae iyéta wenáwí'á mósá maréta ínta túwáano. ¹⁶ Kawe'á uwátinketa túwa'nai eta íntaamo túwáandasafena Manikó aamoí íníye.

¹⁷ Kentí óraa'-waasi-taai isé'a síyantemba miyán-oro. Kembiwíyá'á kawe'-úmai káráwimae iyéna ánaemba Manikómbá minkísáúsáfé'á simámenaawe. Miwí tááimo ísámai kawe'ó íyasamo ésa aamoí íya'á mindásafe'a kawe'-úmai ménaawe. Miwí tááimo ímbo ísámai kawe'ó íyasamo ésa miwítí kísau umbáí táína'á mindásafe'a ímba kawe'-úmai ménaawe.

¹⁸ Imáyáa éta kentáásirumpinta ímba aaí wéraisata seyaafá-tántáatáféta arupísesa ónaesa súmpo kentáásáfé'á Manikómpá'á inaí símae iyóro. ¹⁹ Óraaka simátíme'á sùne. Aneka'á kentópa'á kárika'lo konda-ámbá Manikó paapé índasafe'á inaí seró sùne.

Inaimó siyáin-aaí.

²⁰ Manikó faru wéuwatinkaiwaini áwáugo éna Fasi'aénkó Ísu pukáimpinkemba íyáfasinankarowana puwúwanamo wení naaemó kunkáintafena póna símai kááísamakain-aaí waé'wae'á ínana sípísípiya'lo káráwiyaiwaimo íntembá Fasi'aénkó Ísu kentáárá'á wégarawiyíye. ²¹ Manikóní imáyáafinkembo íyantafena Manikó fasi'aémbó tímíndasafe'á inaí sùne. Manikó kentáásirumpinta kísau wémaimba Ísu Káráísitini fasi'aéntámbá wembó arááímo tain-kísáú Manikó maíndasafe'á inaí sùne. Ísu Káráísitin-awí'á aasiyaasi óraa'á waé'wae'lo ímbá érai'-aaí íntáfé'á inaí sùne.

²² Kesí waásisono. Óraaka simátíme'á sùne. Fasi'átínkáándasafe'á maanáúfái agaimái tímúnda ímba ayáátáá'-aain-ífo aáno mé'á ísáaro. ²³ Moórá-aaí ísáaro. Moóráwígon-awí'á Tímóti ándáfakemba fau'ánkáamba póna ááémo tína'lo é'á kentópa'lo kondará'á áí'mae'á kónaumne.

²⁴ Kentí óraa'-waasisafetaawe Manikóní waási seyaafá'-wáásísáfétaawe simátíme'á sé'á kawe'-úmai méraaro sùne. Manikóní waási Ítáári-marafakewi simátimesa sésa kawe'-úmai méraaro wéséwe.

²⁵ Manikó úwoimo wétuwa'nai-intafe'á inaí sùne.

Kesáái tai'áíye.

Yémisi

Ísu wiyómpa'a iyówana Yémisi Ísun-áfáko éna Yérúsaremufa'a ména Fasi'aénkóni waásiya'a káráwiyaiwai moórá-waai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái Yúndaa-waasi Ísuni aampa'ó kuwái agaimái máttimakaiye.

¹ Kemá Yémisi maanáúfái agaimái timúne. Manikóni kisauwe Ísu Káráisitini kisauwe maúndawi maanáúfái agai-timúmpo Ísarerin-áánintomba sísamafakemba kae'á kumbaimái-waasi tísaafitantambo uráawi fi'o-fi'om-barafa'a wété úmaimo méraawi isáaro.

Fasi'átinkáin-ai.

² Kesí waásisono. Umbai-tántáá'á fi'o-fi'on-tantaa'a kempá'á wétifo tirumbá fetóí úmai méraaro. ³ Umbai-tántáá'á kempá'ó timbá Fasi'aénkó Ísuwe káásamaimo mé'ó ímbo auwé'ó é'a fasi'ámai ménaawe. Mindásafe'a isaraamba póna umbai-tántáá'á kempá'á wétifo tirumbá fetóí úmai méraaro. ⁴ Fasi'ámai maé'mae'á úmae'á iyiyana tuwesarai ina'a miyán-káwé'-ímáyáá úmae iyiyana Manikóni kawe-tántáátáféna ímba táái táiniye. ⁵ Kawe'-ímáyáá maénae síyawí Manikómpá'ó áisai iyanamo éna timíniye. Manikó nóintafera síasai-oo ímbo sínda ímba ta'ótorainifo úwoi timíniye. ⁶ Manikómpá'ó áisai iyamba ímba kae'-ímáyáá é'a úwoi kesáái isáiniye seró. Kaumbo-kae'-ímáyáámó tokáiyawimo ésa kafóná-waasi pósa afufumpin-kwáási mésa kowaétuwe tawaétuwe-waasiyaamban-owe. ⁷⁻⁸ Miyámó owí kaumbo-kae'-ímáyáá ésa ímba mimbórá-ímáyáá úmai arááíwaesa kawe-kísáú wémaefo sáwi-imayaa arááíwaesa miyámó owí Manikómpá'ó áisai iyan-tantaa'a simíniye-imayaan-oyo.

Óntaiyain-kwaasiye óntawara'-waasi-taai.

⁹ Óntaiyain-kwaasi Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'emo sewanamó ímbá Manikó séna kesí waásin-owe simbánifo tirunkó kawe'á wéifo ¹⁰ óntawara'-waasi Ísu Káráisitín-aaisafesa érai'emo sewanamó ímbá Manikó séna kentí óntama ímba aifaráán-tántáá'án-iyé simbánifo miwíwará'á tirunkó kawe'á wéiye. Kawe-tántáá'ó mowáán-arambo wénamo aáembo kaintembá óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámó on-kwáási miyaráán-úmai tai'ánaáwe. ¹¹ Aafáúmá iyáúsena aa'á kaisaná mowáán-arambo aáénkénamo minkáwé-tántáá'ó aáénkaambo kaintembá óntama aifaráán-tántáá'á iyé-ímáyáámó on-kwáási kisaumo máemba miyaráán-úmai tai'ánaáwe.

Sáwi-imayaamo kempá'ó tina'a a'áo seró-áái.

¹² Ísu Káráisitín-aaisafesamo érai'emo sewanamó ímbá miwíwá sáwi-tantaa'ó tándamo ésa a'áomo síyanamo éna tirunkó kawe'á íniye. Miyáumai fasi'ámaimo maé'mae'ó iyanamo éna Manikó timénaumne siyáin-tantaa'á timíniye. Aáema Manikó séna tirumbó símén-kwaasi aú'í'á úmai maé'mae'á ónááwe siyáintemba miyá uwátinkainiye. ¹³ Sáwi'ó

í-tántáá'ó kentópa'ó tina'a sáwi'á ónaumne-imayaamo é'ó é'a Manikóntáfé'a sáwi-imayaa símakaiye sefó. Manikó ímba sáwi'á í-ímáyáá tiména ímba wení imáyáafinkemba sáwi-imayaa tafisímai mémarainiye. ¹⁴ Kentáá sáwi-imayaasafena sinkáinda misáwi-ímáyáágó kentáá tafisínata arááíwáénaansa ¹⁵ misáwi-ímáyáágó ta'ótorainata sáwita ónaumne. Sáwitaamo úmae iyónanasaamo éna misáwi-ímáyáágó anondá méraundawini áwuma Manikóni némpata méranumne. Mindásafe'a Manikóntáfé'a sáwi-imayaa simíye sénááfo imáyáá úmai kawe'án-oro.

¹⁶ Kesí waásisono. Mindásafe'a karo'-áásíafé'a érai'e sefónifo kawe'-úmai isáaro. ¹⁷ Seyaafá'á érai-tantaa kawe-tántáá'á kentááfátá kentáásifowama Manikónópakemba wégumiye. Aafáúwé wiyóne o'é úmakowana aafáúmá kúwáfekena siyaréna wéifo Manikó ímba miyá wéifo aasiyaasí sama kásinkena ímba fi'o-fi'on-imayaa wéiye. ¹⁸ Manikó wení imáyáa arááíwaesa érai'-aai símasimenasa minérai'-áásíaféna aú-waasiyaanta uwásinkáísata aifa'á wení waasi-ita uráanasasa ánaemba fi'o-fi'on-kwaasi miyá ónááwe.

Manikón-ai isésa miyámó on-áái.

¹⁹ Kesí waási ken-ímáyáámó únda-waasi isáaro. Manikón-ai isámai kawe'á é'a imáyáa uré'a aái sé'a ímba ááema aaisambá seró. ²⁰ Aaisambó sen-ámbá Manikóni kawe'-ámpá'á ímba aaisambá sen-ámbán-iyé. ²¹ Mindásafe'a sáwi-imayaawe sáwi'ó on-tántáá'é watuwé'a kumé'á Manikón-ai tirumpimbó makáan-ai isámai kawe'-iyana mináágó kawe'-ámpá'á métinkainiye.

²² Manikón-*ai* táá¹-aantembo isé¹o Manikón-*ai* isáúnda é¹a isáúmne sé¹o é¹a kesáfé¹a karo¹á sefó Manikón-*ai* ímba táá¹-aantemba isé¹a wemó siyáintemba oro. ²³ Manikón-*ai* isésa wemó siyáintemba ímbo iyawi ²⁴ nonkwaaúmpimbá tó¹i'a awánasuwesa kówasa miyámó ombá ááema wétuwinkawimba miyámó owí Manikón-*ai* isésa wemó siyáintemba miyá ímba wéowe. ²⁵ Manikón-*ai* sásá¹-ááígó póna minááígó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye. Manikón-*ai* isésa wemó siyáintembo iyawi isésa ímba tuwinkáinda miyá úmaesa iyíyana minááígó tirumpimbá kawé¹á uwátinkainiye.

²⁶ Nom-bái-wáási úne sembánifo sen-ááiyá¹ó ímbo káráwiyombo ésa kentí imáyáagomba karo¹á simásuwesa tóikaken-aantemba sésa nom-bái-wáási úne wésewe. ²⁷ Keto¹-ininká'é áwiyaraa¹-iyampoiya'e umbai-tántáá¹ó wérawaiya'e káráwiyesa marapá¹-wáásítí sáwí-ampa¹a tínaemba uwásúwááwi Manikón-*ai* isámai kawé¹á ésa Manikó kentáásifowan-aúranka¹a érai¹-nom-bai-waasi mésa Manikón-*arái* aantemba wéwaewe.

2

Mimbórá-imáyáán-oro-ai.

¹ Kesi waásisono. Fasi'aénkó Ísu Káráísiti fi'oran-*ai* wérawaiwaini aaisáfé¹a érai¹e sé¹a wenká¹á timankúnkúmba ofo túwí¹o wérainda-waasi kawé¹á uwátinke¹a túwí¹o ímbo wérainda-waasi tínaemba uwátimémba mindá sáwí¹a ofo ²⁻³ káráwiyoro. Túwaandu ompímbo moóráwigomo óntawara¹-waasigo éna kawé¹-únánkwátó¹ úmaena tisanamó óntaiyain-kwaasigo éna sáwí-unankwato¹ úmaena tisa¹ó kawé¹-únánkwátó¹iwarawintafe¹a simándára¹a tamauwó sé¹o sáwí-unankwato¹iwarawintafe¹o nénka¹a tamauwómó sembá mindá sáwí¹a wéowe. ⁴ Miyámó sembá kempinkémbá tuwímbai túma maimaé¹a iyé¹a tuwímbai símai sáwí¹a é¹a sáwí-imayaasamba tuwínkaa¹a wéowe.

⁵ Kesi waási ken-imáyáámó únda-waasi isáaro. Marapá¹á méraan-kwaasi óntaiyain-kwaasi tuwánésa sésa úwoi-waasin-owe sefó Manikó óntaiyain-kwaasi wesé¹a kááísamai fasi¹ámai méraan-kwaasi tuwánésa séna kesi waásin-owe wésiye. Ááema Manikó séna tirumbó simén-kwaasi kawáánúndafa¹a ménaawe siyáimba ⁶ óntaiyain-kwaasisafena miyá siyáimba pó¹a múra tiyúwáafo. Óntawara¹-waasi túma ímba maimaé¹a iyóro. Óntawara¹-waasi kembiwí sáwí¹a uwátinkesa aaimá simátinkesa ⁷ Ísu Káráísitin-*awi*¹a iyáákarain-awi¹a kentí óraakon-*awi*¹a símai sáwí¹a uwánkáamba pó¹a miwí túma maimaé¹a iyófo.

⁸ Manikón-*ai* aúfáífimba agaimaréna séna esáfé-imáyáámó óndantemba fi'owi-imayaawara¹a oro

siyáimba pó¹a minkáwé¹-ámáámbó fasi¹aén-ámáámbó arááíwae¹o é¹a kawé¹á iyambanifo ⁹ óntawara¹-waasi túmo maimaé iyé¹o óntaiyain-kwaasi tiyuwé¹o é¹a sáwí¹a ónááwe. Miyámó é¹o é¹a kawé¹-ámáámbá taráisiyana Manikó aaimá simátinkainiye. ¹⁰ Seyaafá¹-ámáámbó arááíwaesamo moórá-amaambo taráisiyambo éna aaimá simátinkena séna seyaafá¹-ámáánkómbá taráísówin-owe síníye. ¹¹ Manikó séna ímba aare-úméné waai-úméné oro séna moórá-*ai*wara¹a séna ímba waási tínkamiyasa púwóro siyáíye. Ímbo aare-úméné waai-úménémó ombánifo waási tínkamiyasamo puwíyamba ámáámba wétaraisowe.

¹² Manikón-*ai* sásá¹-ááígó póna minááígó sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye. Manikó wenáái arááíwáéwiye taráísówiye tuwánésa tisa¹ índa pó¹a imáyáa é¹a kentóika¹e kentúra¹e káráwiyoro. ¹³ Manikó aaiímbá maitinkáindara¹a tirumbó ímbo uwátinkaraawi Manikó wenarumbá ímba uwátinkainiye. Manikó aaiímbá maitinkáindara¹a tirumbó uwátinkaraawi ímba táá¹ inana Manikó arunataféna uwátinkainiye.

Timankúnkúne kawé-kísáúwémó máén-ai.

¹⁴ Kesi waásisono. Ísu Káráísitin-aaisafesa timankúnkúmba ésamó ímbo kawé-kísáúmó maésamo ésa miwí táái úwoi tóikaken-*ai* wésewe. Mináái tóikaken-aantemba sembá póna Manikó ímba kawé-ámpá¹á métinkainiye. ¹⁵ Manikón¹ waásifinkembo moóráwigomo ménamo unáánkwátó¹íye tóné ímbo makáíndawintafe¹o ¹⁶ kembiwímó sé¹o tómbá nenaná ámú¹a fáinama unáánkwátó¹í ane¹á mārénana koko¹á inama waaó sé¹o tóné unáánkwátó¹íyemo ímbo amé¹o é¹a kentáái úwoi tóikaken-*ai* wésewe. ¹⁷ Mindásafe¹a Ísu Káráísitin-aaisafe¹a timankúnkúmba ombánifo ímbo kawé-kísáúmó máémbo é¹a timankúnkúmba on-áái tóikaken-aantemba sefó tirumpinkémbá ímba wésewe.

¹⁸ Tuwímbaimo sésa Manikón-*aaisafe*¹a simankúnkúmba únda pó¹a Manikóní waási únemo sewasamó tuwímbaimo sésa kawé-kísáúmó maúnda pó¹a Manikóní waási únemo

sembá kemá Yémisi sùne. Manikón-aaisafe'a timankúnkúmba ombánifo kawé-kísáú ímba máemba pó'a Manikóni waásiya'o ímba tuwánáumne. Kemá kawé-kísáú mó maúnda suwáné sé'a Manikón-aaisafe'a amankúnkúmba óne sénááwe kemá Yémisi sùne. ¹⁹ Manikó kímborawigo méraiye sé'o érai'emo sembá kawé'-áái sembánifo miyá aantemba sembánifo Manikó kawé'-ámpá'á ímba métinkainiye. Waántáwankoni kúsau-waasiwara'o miyámó sembá kantúmba matuwésa sembá póna Manikó ímba kawé'-ámpá'á métinkainiye.

²⁰ Ímba kawé'-ímáyááwárá'-wáásín-owe. Ísun-aaisafe'a timankúnkúmba ombá ímba kawé-kísáú mó máemba úwoi-aaiyaamba sembá pó'a miwáni áwáumo simátíménda ísáaro. ²¹ Naaófá'á kentáá síwá'náma Émbaramu Manikó simámakaintembo indasafena ááninkon-awi'a Áísáakimba óntan-taarera'a mósá ánkarena tufínena úwana Manikó séna a'áo siyáíye. Émbaramu miyá uráintafena Manikó séna arupise úmai méraane siyáíye. ²² Émbaramu Manikón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba éna ímba miyá aantemba uráifo simámakaintemba uráimba Manikón-aaisafena fasi'ámai érai'e siyáimba é'a ísaraawe. ²³ Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna Émbaramu Manikón-aaisafena érai'e séna amankúnkúmba úntafena Manikó séna arupise úmai méraanemo siyáimba minááigóni áwáuma Émbaramu Áísáakimba tufuwíndasafena uráinka'a afora'á paapé uráíye. Ánaaemba Émbaramuntafesa sésa Manikóni waásín-íye siyáawe. ²⁴ Manikón-aaisafesa érai'e sésa timankúnkúmba ésa kawé-kísáú wémaewisafena Manikó séna arupise úmai méraawe sífo Manikón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawé-kísáú wémaewisafena arupise úmai méraawe Manikó ímba síníye. Mináái káfé'a wéisaawe.

²⁵ Manikón-aai aúfáifimba naaófá'á agaimaréna moórá-ininko aankaró'-ánk'á'ó nún-ininkon-awi'a Ré'api fi'onkaa-ininkon-aai siyáíye. Yósúwa maramá aúpá'á koawánaakaiyo séna ti'marówasarai miníninkóni naaúmpa'a tuyaná mindárai-taai íséna érai'e séna wenamááraa tínkamofó séna moórá-aamba aráátimuwasarai kuráaye. Miníninkó miyá úntafena Manikó séna arupise úmai mérain-inimban-íye siyáíye. ²⁶ Timambó kóisasamo waásimo púwóntemba Manikón-aaisafesa timankúnkúmba ésa ímba kawé-kísáú wémaewi miyaráán-úmai ímba tirunkakémbá timankúnkúmba ofo tóikakemba wésewe.

3

Tói-kawaan-oro-aai.

¹ Kesí waásisono. Manikóni kúsau uwáitá'í-íyan-kísau ímba sáwífa'nanka maenááfo moórá-morawigo maenááwe. Uwáitá'í-íyan-kísau maúndawisa Manikó fasi'ámaisa sísai indarakemba éfo úwoi-waasi miwítí kúsasafena aáno úmai tísai íniye. Mindásafe'a ímba sáwífa'nanka sé'a uwáitá'í-íyan-kísau maénae sénááwe. ² Seyaafá'nánkátá tuwímbaitantaa'a sáwítaamo úndasaawe. Tói-kawaanese kawé'-áái-aantembo sewi érai'a kawé'-wáási mésa túra'a seyaafá-tántáák'á'á kanaa'á wégarawiyowe.

³ Moórá-aai ímáyaan-oro. Óraa-poigon-awi'a ósi waási kentí ímáyaagomo win-ámpá'ó kónaesamo ombá óipimba ampáá-fási'áén-taemo'a fáá'ankesa séfasefa'-ayaiya'a ándáma fári'wimai tiyáámpimba tokésa kentí ímáyaagomo win-ámpá'á moórá-aempa'-anda tafise-waná minóráá-póigó wéwiye. ⁴ Nompín-táónkwara'a ímáyaan-oro. Mindá óraa-tantaa'a isaná fiyúndágoa famé'mai fi'opa'a tuwánae isanáifo fafúsúmaenamo nún-tamba ímba óraa-tamban-ífo kári-tamba wemó kónae sipa'á mintámba waéráisana minóráá'-nómpín-táónko wéwiye. ⁵ Maaráwárá'á ímáyaan-oro. Waásisa óraa-tantaa'a únanasa sóikoma kári-tantaako sáwífa'-aai séna súsama maimaéna wéyiimba ímáyaan-oro.

Aifa'á kári'-iyama karéna kámaena óraa'-amo'na wégauwiye. ⁶ Iyamó kénamo óraa'-amo'namo sáwí'o intembá sáwí-aaiyo miyá éna seyaafá súwawaata sáwí'a úmaena wéwiye. Sáwí-aaiyoni kúsau seyaafá'-áémpá'á seyaafá'-sáwí-kísáúgómbá wéyiyaakaiye. Misáwí-tántáákóni áwáuma waántáwankoma éna kentáási kúsau tasáwí'a éna seyaafá'-áémpá'á wété wéyiye.

⁷ Afáá'-wái-wááne numawé iyaankafayaané mófáá'e amí'mí'-úmai káráwiyombanifo ⁸ sáwí-aaiyo iyáákarain-tantaa'a pósa waási ímba kanaa'á wégarawiyowe. Waafainkómó waásimo unkútisanamo sáwí'o intembá sáwí-aaiyo miyá wéyiye.

⁹ Kentáá saásimba kentáásifowama Fasi'aénkón-áwí'a mósá maréna Manikó werááni'a úmakain-kwaasi símai sáwíta úne. ¹⁰ Mimbórá'-soípinkéntá kawé'-áái séta sáwí-aai séta

wéune. Kesí waásisono. Miyán-ááígó sáwí'a wéiye. ¹¹ Nonaumpinkémbá ímba kawe'-nóné sáwí-none wégumiye. ¹² Inagómá ímba fe'arambá iyáísana kúsigoma kondóí-aramba ímba wéiyaiye.

Uwí-nónkó ímba kawe'-nómbá uráínasa waási nánááwe. Mindásafena mimbórá-wáásígómpínkémbá kawe'-ááiyé sáwí-aiye sisaná miyán-ááígó sáwí'a wéiye.

Kawe'-ímáyáá Maníkómpákémbó kúmín-aii.

¹³ Kempínkémbá tuwímiba kawe'-ímáyáá torésa isáán-kwaasi mésa kawe'-ímáyááwárá'-wáási pósa ímba túma maimaé iyésa kawe'-kísáú maésa kawe'-úmai méwa'a tuwáné'a sé'a kawe'-ímáyááwárá'-wáásín-owe sefó ¹⁴ kempínkémbó tuwímibaimo miwítí waási tirumbá sáwí'a uwátinkesa sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-waasi-i'a úmai méranauumnemo siyambo ésa miwí túma maimaé iyésa kesáfé'a karo'á sésa kawe'-ímáyááwárá'-wáási úne sefónifo. ¹⁵ Miyán-ímáyáá ímba Maníkómpákémbán-ifo marapákémbá waásiti imáyáa waántáwankoni imáyáafinkemba wésewe. ¹⁶ Tuwímibaimo miwítí waásimo tirumbá sáwí'o uwátinkesamo sésa óraa'-waasi-i'a ofó sésa keyáá óraa'-waasi-i'a úmai méranauumne siyambo ésa ímba moóráfa'a taankarotámai mésa fi'on-fi'on-tantaa'a sáwí'a úmae iyiyamba mindá marapákémbá waásiti imáyáa waántáwankoni imáyáafinkemba ofo ¹⁷ Maníkómpákémbá kawe'-ímáyáámó tokáawi kawe'-aantemba ésa ímba sáwí'wara'a ombá aaweyáá ésa ímba aaisampínkémbá sésa fi'on-kwaasi-taai kawe'-úmai isésa tirumbá uwátinkesa umbaimó máén-kwaasi túwa'nai ésa ímba kaumbo-kae'-áái sésa ímba tuwínkaa'-úmai kawe'á uwátinkesa sáwí'a uwátinkesa ofo seyaafá'á kawe'-aantemba wéuwatinkaawe. ¹⁸ Aáo úmai méranae síyawí aaweyáá uwátinkaiyasa tuwánésa miyáumai aaweyáá úmai méranaawe.

4

Marapá-tántáátáfésa imáyáamo on-áái.

¹ Kempínkémbó aaisambó sé'o áwáá'o sé'o miyámó ombá miwání áwáuma maarán-iyé. Sáwí-tantaakomo tirááimo taintáfé'a imáyáa owaná miníimáyáágó ta'ótóráísana aaisambó síyan-aii wépaaiye. ² Tirááimo tain-tántáá'ó makáawa'o ombá tufúwónana puwína'a kemá maénae-imayaa wéowe. Fi'owiti moparáwimbá túraniyamba é'a ímba kanaa'á maíyantafe'a aaisambá tiyé'a áwáá'a wésewe. Tirááimo tain-tántáátáfé'a Maníkómpá'á ímba áisai owaná póna ímba wétimiye. ³ Maníkómpá'ó áisai ombá áisai on-tántáá'á ímba wétimiye. Sirááimo tain-tántáá'á kesáfé'a maénae sé'a Maníkómpá'á áisai ombá misáwí-ímáyáá tokáantafena ímba wétimiye. ⁴ Aaremo waaiyakémbó tiyuwésamo fi'on-kwambo máentemba Maníkómbó aúwáán-kwaasi isáaro. Marapá-tántáá'ó imáyáamo éme'o é'a Maníkóní namuro-wáásiyáámbá ofo mináái imáyáan-oro. Marapá-tántáá'á maénae símae'o iyíyawí Maníkóní namuro-wáásiyáámbán-owe. ⁵ Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó séna kesí ámútamba kempímbá maráúnda sáwí'a ofó sé'a fasi'ámai wégarawiyune siyáiyé

agaimaréna siyáimba mináái ímba úwoi-aain-ifo

érai'-aain-ifo imáyáan-oro. ⁶ Énifo Maníkón-ímáyáá undasafenasa súwa'nai úmaisá wéfasí'asinkaiye. Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó kentúmo maimaé iyówi wéfametiyyuwaifo wenaísamaifimbo máéwi wétuwa'nai-iyé agaimaréna siyáimba póna Maníkó súwa'nai úmaisá wéfasí'asinkaiye.

⁷ Mindásafe'a Maníkón-aii isé'a wenaísamaifimba méraambanifo waántáwankon-aaisafe'a a'áo síyanamo éna ááema tiyuwéna kóina'a ⁸ Maníkóní ewaa'ó méwanamo éna Maníkó kesé'a mérainiye. Sáwí'o owí kawe'ó úmaimo méraiyyantafe'a imáyáa é'a misáwí-tántáá'á túwáaro. Maníkón-ímáyááwé mararákén-ímáyááwémó tokáawi sáwí-imayaa tuwé'a kawe'-ímáyáán-oro. ⁹ Sáwí'o ontáfé'a ímba aamoí é'a ti'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'o wéontafe'a ímba wiyááima iyamba ti'á kaótuwe'a méraaro. Sáwí'o wéontafe'a tirunkó ímba kawe'á éna sáwí'a ina'a méraaro. ¹⁰ Fasi'aénkón-aii isé'a wenaísamaifimba méwana wemá mósá tinkáiniye.

¹¹ Kesí waásisono. Kentí waásisafe'a ímba sáwí-aii simátinkáaro. Maníkó ámáán-aaifimba séna ímba miyán-oro siyáimba pó'a miyámó ombá Maníkóní ámáamba símai sáwí'a uwánke'a sé'a sáwí-amaamban-iyé sembá mindá karo'á wésewe. Maníkóní ámáambo tuwínkaa'-uré'o sé'o kári'-amaane óraa'-amaane sé'a minámáámbá ímba kawe'-úmai arááiwa'e'a wétaraisuwaawe. ¹² Maníkó weyáá ámáamba siménasa waási tuwínkaa'-éna kanaa weyáá kawe'-ámpá'á métinkena weyáá waási tai'ásuwainiye. Mindásafe'a waási keyáárika'a ímba tuwínkaa'-ónááfo Maníkóní kisaun-iyé.

Ímbo túmo maimaé iyíyan-aaí.

¹³ Kembiwí imáyáa é'a sé'a káfé'ra'i aafáyáawa'i óraa'-naopa'a komé'a kísau wémae'a moóra'-aatai maisuwé'a sáwifa'-ontamba maénaumne. Miyán-ááimó sewí isáaro. ¹⁴ Aafáyáara'o ainámbó kárika'o wénamo ááémo turá'wintemba kembiwímó méraamba miyaráán-úmai ááema tai'ánááwe. Aafáyáa kentópa'o tinda-tantáa' ímba isaraawe. ¹⁵ Mindásafe'a sen-áái ímba aneka'ó síyamba maará seró. Fasi'aénkómó ewémó sína'o é'a miyá ónaumpo ímbo ewémó sína'o é'a ímba miyá ónaumne seró. ¹⁶ Miyán-áái sé'a kentí imáyáafinkemba kentúma maimaé iyé'a óraa'-i'a úmai méranaemo sembá miyán-imáyáa sáwí-imayaan-iyé. ¹⁷ Miyáumai isáaro. Kawe'ó iyawini áwáuma ísámai ífátuwesa miyámó iyamba sáwí'a ónááwe.

5*Óntawara'-waasi-taai.*

¹ Óntawara'-waasisono. Senda-áái isáaro. Kentópa'o umbai-tántáá'ó tinda óraa'-imayaa é'a tí'á kaoré'a méraanaawe. ² Sáwifa'-ontama makáamba taúkaa'a isaná sáwifa'-unankwatoi waigo ánáamba kárásuwaisana ³ óntamba makáamba taúkaa'a ísasá waási awánésa sésa ímba túwa'nai ombá makáawana taúkawiye síyamba iyamó ane'ó kainten-úmai sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. Sáwifa'-ontama makáambanifo Manikó waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaa tíníye. ⁴ Kentí kísau mo máén-kwaasiti méyámbá ímba kawe'-úmai tímé'a sáwí'ó ombá Manikó awánaraiye. Minkwáási óraaka'-oraaka'a sewaná Manikó fasi'aénkwáráwí wéisaiye. ⁵⁻⁶ Marapá'ó méraanka'a sáwifa'-ontama maré'a kentí imáyáafinkemba kembó tínkáín-kísau wémaewe. Ímbo sáwí'ó uráan-kwaasi aafimbá maitínkówa'a ímba anondáa aái suwa'a tínkamuwasa pukáawe. Póimo tómbó tíméwanamo óraa'a ísasamó tufú'naantemba kembó tínkáisa'o miyámó ombá Manikó sáwí-meyamba tímíníye.

Fasi'ámai mésa inai seró-áái.

⁷ Mindásafe'a fasi'ámai maimaé iyé'a Fasi'aénkó aneka'ó kumínda amu'maráaro. Kísaugoni afowámá kísau úmakena amu'maréna séna kae'-i'a aa'á téna kísau óraa'a ina'a nánae séna amu'maráintemba ⁸ miyaráán-úmai Fasi'aénkómbá amu'makéwana kumíníye. Fasi'aénkó kárika'a kumínda pó'a fasi'ámai aáno úmai méraaro. ⁹ Manikó aafimbá maitínkáínifo kentí waási ímba í'ai tínkáaro. Manikó aafimbá maitínkáinda-kanaa kárika'a tíníye.

¹⁰ Kesí waásisono. Naaófá'á Manikón-aaí simátimakowimo uráamba imáyáan-oro. Fasi'aénkó simátimakon-aaí simátíma'mae iyúwasa ímba ísówana umbai-tántáá'á sáwifa'a miwifá'á túwasa Manikón-aaí ímba ífátuwesa fasi'ámáimo mésamo uráantemba miyáumai méraaro. ¹¹ Naaófá'á Manikón-imáyáa ésa fasi'ámai méron-kwaasisafeta séta Manikó kawe'á uwátinkarain-kwaasin-owe wésune. Naaófá'á moóra'-waasigon-awi'a Yópuma uráin-aaí imáyáan-oro. Umbai-tántáá'á sáwifa'a wempá'á túwana Fasi'aénkóntáféna fasi'ámáí maé'mae'a úmaena iyúwana ánaemba Fasi'aénkó kawé-tántáá'á ámakaiye. Miyáumai Fasi'aénkó óraa'-arumba uwásinkenasa wésuwa'nai-iyé.

¹² Kesí waásisono. Óraa'-aaí isáaro. Wiyómpa'o méraiwan-aúranka'a érai'a sune ímba sé'a marapá'-wáási túranka'a érai'a sune ímba seró. Énifo ewémó sé'ó é'a úwoi ewé sé'a ímba tiká'á maré'a seró. Al'áomo sé'ó é'a úwoi a'áo sé'a ímba tiká'á maré'a seró. Miyámó siyanamo éna Manikó minááisáféna ímba sáwí-meyamba tímíníye.

¹³ Kempínkémbó umbai-tántáá'ó maíyawi Manikónká'á inai seró. Kempínkémbó tirunkó aamoimó índawi imá séna Manikón-áwí'a mósá maráaro. ¹⁴ Kempínkémbó tí'o índawi Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi táántaiyasa tésa Fasi'aénkóní fasi'áembá imáyáa ésa masawémba túra'a atinkésa inai simátínkáaro. ¹⁵ Manikómó siyáintemba íníye sésa inai sembá póna Manikó minkwáási kawe'á uwátinkena iyáfasintinkena minkwáásimó sáwí'ó uráíyanamo éna miwifínkémbá maitiyuwáíníye. ¹⁶ Mindásafe'a kentí waási sáwí'ó ombá afora'á símai kufimare'a inai símai túwa'nai oro. Miyámó íyanamo éna tí'o índamo éna Manikó asófátinkainíye. Arupíse úmai méraawimo inai sembá Manikó ísena fasi'ámáí wétuwa'nai-iyé.

¹⁷ Naaófá'á Manikón-aaí simátimakowin-awi'a

Íráiyaa ména wemá kesáámó úndanten-kwaasigo éna Maníkómpá'á fasi'ámai in-aifinkémbá séna aa'á ímba tíno súwana ímba aa'á téna kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwówana ímba aa'á túwana ¹⁸ minkákémbá ánaaemba inaiifinkémbá aa'á tíno súwana aa'á túwana kisaufa'a seyaafá-tómbá kawe'á uráiyé. Miyáumai arupise úmai méraawimo inaimó sembá Maníkó iséna fasi'ámai wétuwa'nai-iyé.

¹⁹ Kesí waásisono. Kempínkémbó tuwímbaimo kawe'-ámpá'ó tuwáíya'o é'a métafisiyasamo tésamo kawe'-ámpá'ó tiya'o é'a kawe'á uwátinkanaawe. ²⁰ Sáwí'o uráiyawimo métafisiyasamo sáwí-ampa'o tuwésamo Maníkómpá'ó tíyanamo éna Maníkó misáwí-tántáá'á sáwífa'a maitiyuwáínasa Maníkóní némpa'o iyamó káindafa'a ímba kónááwe. Mináái imáyáan-oro.

Kemá Yémísimo súnda-aaí tai'áiyé.

1 Pítáa

Ísu wíyómpa'a iyówana Pítáa Ísuni kísau-waasi moórá-waai úmai sísamaifakemba éiyain-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái mátimakaiye. Ísuni aampa'ó kunkwáásísáfésa karaanáái'a símai sáwí'a wéuwatinkomba miwítí imáyáa fasi'átinkanae séna Ísuntafesa ísámai fasi'ámai méraaro séna Pítáa maanáái agaimái mátimakaiye.

¹ Kemá Pítáa maanáái maanáúfáifimbá agai-timúmpo ísáaro. Kemá Ísu Káráísitini aantá-waasi úndanifo Manikómó séna kesí waási owémó siyáin-kwaasi ísáaro. Watúwówa'o kentí maramá tuwé'lo wété'é'a Póntási-marafa'e Káresiyaa-marafa'e Kápátósiyaa-marafa'e Ésiyaa-marafa'e Pítíniyaa-marafa'e miyáumai-marafa'lo wété uráawi ísáaro. ² Naaófá'á Manikó kentáásifowa kembiwísáféna séna kemparí'a uwámáranasa kesí waási-i'a onááwe súwana Ísu Káráísiti puwúwana wení naaemá kumúwana kembiwí kawé'á uwátinkaina'a wenáái taawiyafiyantafena Manikóní ámútanko Manikóndé-i'a uwátinkariye. Manikó úwoi túwa'nai úmae iyéna aáo uwátinkáfa'a iyina'a méraanaawe.

Manikómó to'mayaa uwásínkarain-aii.

³ Fasi'aénkó Ísu Káráísitin-afowama Manikó wenáwita mósá maráúmne. Kentáásáféna óraa'a arumbá uwásinkenasa Ísu Káráísitimba pukáimpinkemba iyáfasinankaraintafena aú'lo úmaisamo méraunda-i'a uwásínkaraimba póta ánaaentaamo méraandasafeta amu'maréta méraumne. ⁴ Wíyómpa'o iméraandasa Manikó to'mayaa uwásínkarainta ímba sáwí'a éna tai'áinda wae'wae'á iníye. ⁵ Manikón-aaisafe'á érai'e sé'a timankúnkumba iyantafena wení fasi'aéntámbá wenónkáámbá úmai tíyotai uwátinkena Ísu Káráísitimo kumíndara'a

sáwí'lo úmáimo méraampinkemba kuntí'mai to'mayaa uwátinkaraimba aráátiminiye.

⁶ Mindásafena kentirunkó kawé'á ino. Káfé'a fí'lo-fi'on-umbai-tantaa'a kentópa'a wénamo umbaimó taimbá kárika'a wéna ánaaemba tai'áinana kentirunkó kawé'á iníye. ⁷ Umbai-tántáá'á kentópa'lo wérainka'a Manikóe'lo fasi'ámáimo mérai'yamba tuwánésa sésa érai'a Manikóe'a kááísamai méraawe sénááwe. Moórá-ontankon-awi'a korí-óntámbá aamói on-tántáá'á ombánifo kári-tantaa'an-ifo Manikóe'lo kááísamáimo méraamba mindá óraa-tantaa'an-íye. Minóntámbá iyafimbá káwisana sáwí-tantaa'a tai'áísana korí-óntán-úramba tú'mai wéwaiye. Miyáumai umbai-tántáá'á kentópa'a tisa'á Manikóe'a fasi'ámai mé'a wesé'a kááísamai méwana Ísu Káráísiti kumíndara'a kentúwí'a óraa'lo uwátinkena aamói uwátinkainíye. ⁸⁻⁹ Ísu Káráísitimba ímba túrantamba awánaraafo úwoi kentirumbá wéamewe. Ímba túrantamba wéawanaafo wenááisafe'á érai'e sé'a timankúnkumba uráawe. Wenááisafe'á érai'e sé'a timankúnkumbo ontáféna sáwí'lo úmáimo méraampinkemba wéfautinkaiye. Mindásafe'á óraa'-aamói é'a mindásafe'á aái símae iyiyana miyán-áái ímba tai'áina'a óraa'-aamói onááwe.

¹⁰ Naaófá'á Manikón-aii simátimakowi Manikó kembiwí úwoi túwa'nai in-áái siyáawe. Manikó sáwí'lo úmáimo méraampinkemba faútinkainda-aaisafesa sésa minááigóni áwáuma nóran-aaiya'iyó sésa Manikón-aii aúfái-wandaafimba toráumai awánamaesa iyáawe. ¹¹ Káráísitini ámútanko miwífimbá ména Káráísitimbo áí'lo índa-i'lo uwánkaiyanamo ánaembo sámó kaimbó paápé índa-aii simátimakowasa miwí keáímbá sésa mináái nááwantafenawa simbá póna nóin-kanaawa paápé iníyo sésa Manikón-aii aúfái-wandaafimba toráumai awánamaesa iyáawe. ¹² Míwítí kisaugowe simátimakon-aiigowe ímba miwí túwa'nai éna kembiwí ánaembo paápé íyan-kwaasi túwa'nai índa mindá Manikó aráátimakaiye. Manikóní Ufaen-ámútánkómbá ai'marówana wíyómpakemba kuména naaófá'ó aráátimakon-aii simátimakowasa minásé-áái simátíma'maesa kuwa'á ísaraawe. Wíyómpaken-kísau-waasi mintántáá'á awánánae sésa ombá miwífimbá ímba sáwí-tantaa'a wéraisana Manikó faútinkáísasa pósa ímba kanaa'á wéawanaawe.

Arupise úmai méraaro-aii.

¹³ Mindásafe'á arupise-imayaa é'a káráwiyoro. Ísu Káráísiti kumíndara'a kawé'á uwátinkaindasafe'á amu'maré'á fasi'ámai méraaro. ¹⁴ Manikón-aii ísámai kawé'an-oro. Manikón-aaimo ímba ísaronka'lo sáwí-imayaasafe'lo tiráásafe'lo uráantemba ímba miyá é'a Manikón-aii ísámai kawé'an-oro. ¹⁵ Manikómó táántaraiwaimo kawé'-aantembo intembá seyaafá-tántáá'á kawé'-aantemba oro. ¹⁶ Manikón-aii aúfái'fimba agaimaréna séna kemó kawé'-aantembo úmáimo

méraudantemba miyán-oro

Manikómó siyáimbanifo kawe'-aantemba oro.

¹⁷ Manikó arupise úmai sáwí'o uréwi sáwí-meyamba tiména kawe'ó uréwi kawe'-meyámbá timíndasafe'a inai'fínkembá sé'a kesifomán-iyé sé'a pó'a marapá'ó wááumo méraanka'a óraakon-iyé sé'a wen-imáyáá úmae iyóro. ¹⁸ Kentiwá'náma úwoi-kisau-amba arááiwáúwana Manikó kembiwisáféna miyán-ámbá arááiwáéfo séna méyámba'mai faútinkaraiye.

Kentí méyámbá ímba korí-óntámbó tai'áínda-tantaakaambanifo ¹⁹ Ísu Káráisitini naaegómá iyáákarain-daaegon-iyé. Sáwí'o uráampinkemba ímba sáwí-meyamba maíyantafesa sipisípi-araa'a tufú'mai Manikómbá ámaakaantemba sáwí'o uráundafinkemba faúsinkaindasafena Ísu Káráisiti ímbo sáwí'o urówi puwúwana wení naaemá kunkáiyé. ²⁰ Manikó wiyóne marawémó ímbo úmakonka'a minkisáú maindasafena Ísu Káráisitimba wempari'a úmakaimba póna ánaaen-kanaa kembiwí túwa'nai íniye séna marapá'á kumbéna ²¹ pukáimba pó'a Manikómpá'á timankúnkumba wéowe. Manikóe'a kááísamai mé'a sé'a érai'a wesé'a íménaumne siyantafena Ísu Káráisitimba pukáimpinkemba iyáfasinankena

ái'maena sámó kain-áémpá'á móankaraiye.

²² Érai'-aaimo taawiyáfóntafena minááigó kentirumbá kawe'á uwátinkaraisa'a mé'a Manikóni waási kentí waási owa'á moórá-mora-waasi kentirumbá timé'a fasi'ámai miyá úmae iyóro. ²³ Manikón-aai waé'wae'á índa-aai isaraamba minááigó aúí'a úmai méraani'a uwátinkaraiye. Marapá-kéntínófóí matínkaraawa'a méraambanifo Manikó maé'mae'a iwái aúí'a uwátinkaraisa'a aúí'a úmai méraawe.

²⁴ Miyán-áái Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna karaan-tantá'é kanaagunéwe aáénkamaenamo marapá'ó kúmíntemba waásiye miwítí kawe-kísáúwé miyáumai tai'áínifo ²⁵ Fasi'aénkón-aai waé'wae'á wéiye

agaimaréna siyáiyé. Mináái ásé-aai simátímakaan-aai isaraamba minááigó aúí'a úmai méraani'a uwátinkaraiye.

2

Ísu áfon-ontankaambo uráiwain-aai.

¹ Aúí'a úmai méraamba pó'a sáwí-tantaakomba tínaaemba uwásuwe'a ímba karo'á sé'a ímba kaumbo-kae'-imáyáá é'a kawe-kísáúmo máéntafena kentirunkó ímba símai sáwí'a uwátinkaina'a túwí'wara'a ímba símai sáwí'a uwátinke'a méraaro. ² Umarambó náántafenamo tínkáintemba Manikóni kawe'-ááisáfesa miyán-úmai tiráái táino. Manikón-aai tónkáámbá né'a táákaefaen-kwaasiyaamba úmai mé'a Manikóni aambá arááíwa'mae'á iyóro. ³ Fasi'aénkó kawe'á uwátinkaraina'a miyáumai mé'a Manikóni aambá arááíwa'mae'á iyóro.

⁴ Naaófá'á óraa'-amaan-damba óntantamba urónka'a áfonkaan-ontamba awánésa úwoi-ontamban-iyé sésa tukáawe. Miyáumai Manikó Ísumba kawekón-iyé séna iyáákaraimba awánésa áúkaawe. Wemá áfon-ontankaamban-ifo wempá'á teró. ⁵ Óntantambo naambó ontembá Manikó kembiwí wempari'a uwátinkena wení naankáámbá úmarena kembiwisé'a mérainiye. Wení kísau-waasi é'a wení kísau aantemba maíyana Ísu Káráisiti túwa'nai índa póna Manikó kentí kísausafena aamoí íniye. ⁶ Mindásafena naaófá'á Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

Manikó séna kawe'-óntámbá iyáákare'a naambó fasi'ámaimo waé'wae'o índasafe'a Sáiyóni-naopa'a áfonkaan-ontamba makáumne. Óntantafenamo siyáintembo índawimpa'o kááísamaimo méraiyaíwí ímba tigaesáfésa ónááwe siyáiyé

mináái Ísu Káráisitintafena símai agaimakáiyé. ⁷ Manikón-aaisafe'a érai'e sé'a timankúnkumbo owí minóntánkó óraa'an-iyé wésefo Manikón-aaisafesa ímba érai'e sésa timankúnkumbo owí minóntánkóntáfésa ímba miyán-áái wésewe. Mindásafena Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáási moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé

agaimaréna siyáiyé. ⁸ Moóráfa'a agaimaréna séna

minóntánká'á tisamaima

turarésa tanaambá fánááwe

agaimaréna siyáiyé. Tanaambó faantembá Manikón-aai taraisésa miyáumai tanaambá wéfaawe. Ááéma ímba miyá urónka'a Manikó séna miyá ónááwe siyónka'a pósa miyáumai tanaambá wéfaawe.

⁹ Miwí Manikón-aai taráiyaafo ímba miyá é'a mimbórá-ándá-wáásiyáámbá é'a Manikó wemparí'a úmakain-kwaasi é'a óraakoni ámáán-kisau-waasi é'a Manikóndé-i'a uwátinkarain-kwaasi owaná Manikó kumeupákémbá wení sámó kain-áémpá'a métinkáísa'a fí'oran-kawe-kisau maíyan-aai kosimátima'mae'ó niyantafena wemparí'a úmakaiye. ¹⁰ Ááéma ímba Manikóni waási-i'a uráafo káfé'a wení waási-i'a owaná ááéma ímba arumbá uwátinkaraifo káfé'a arumbá wéuwatinkaiye.

Manikóni kísau-waasi-taai.

¹¹ Kesí waásisono. Fí'om-barafaken-kwaasi pó'a marapá'a wááu mé'a mindásafe'a marapá-tántáátáfésa tiráásafesamo ombá tínaeemba uwátimé'a ímbo tínaeembo uwátimiyano éna mintántáákó tafisímai kentí imáyáa sáwí'a uwátinkainiye. ¹² Manikómpá'ó ímbo tiyáan-kwaasifimba mé'a kawé'-aantemba úmae iyiyasa sáwí'a wéowe sefó kentí kawé-kísáú tuwánésa pósa Manikómó marapá'-wáásisáfénamo imáyáamo índa-kanaara'a kowaerésa wenáwí'a mósá maranááwe.

¹³ Fasi'aénkóntáfé'a imáyáa é'a marapá'ó káráwiyaaan-oraal-waasiti ámáámba isé'a aifa'ó káráwiyaiwaini ámáámba isé'a ¹⁴ wemó iyáfasintinkaraiwaiti ámáánkwará'a isáaro. Sáwí'ó

owí sáwí-meyamba tímésa kawé'ó owí kawé'-áái simátimiyantafena iyáfasintinkaraiwai mindásafe'a miwítí ámáánkwará'a isáaro. ¹⁵ Manikó maarámó iyantafena arááíma wétaiye. Tuwímbai sáwí-imayaafinkemba úwoi-aai sewá'a pó'a kembiwí kawé'ó iyanamo éna kentááigo miwí táái iyáákainiye.

¹⁶ Kentí sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba Manikó faútinkaraisana póna ímba ta'ótokaisa'a mé'a miyáumaimo méraemba ímba aipá'a sáwí'a é'a Manikóni kísau-waasi pó'a wemó sintembá é'a ¹⁷ seyaafátáfé'a imáyáa é'a Manikóni waási kentí waásifimba kentirumbá tímé'a Manikón-áaro inkaisé'a mé'a marapá'ó káráwiyaiwain-aai mósá máráaro.

Ísumo uráintemba miyán-oro-aai.

¹⁸ Kísau-waásisono. Kentí óraa'-waasi-taai isé'a siyantemba miyán-oro. Ímba kawé'-óráái-wáási táái aantemba isé'a iyaagagaisé'ó iyan-oraal-waasi-taaiwara'a isáaro. ¹⁹ Kembiwímó ímbo sáwí'ó iyasamo umbai-tántáá'ó úwoimo tímíya'ó Manikóntáfé'a imáyáa é'a fasi'ámaimo méwanamo éna Manikó kawé'a uwátinkainiye. ²⁰ Énifo sáwí'ó iyasamo tókamiyambo aáno úmimo méwanamo éna Manikó kentúwí'a ímba mósá maráíniye. Énifo kawé'ó iyasamo tókamiya'ó fasi'ámaimo méwanamo éna Manikó kawé'a uwátinkainiye. ²¹ Ísu Káráisitimba áí'ó úni'ó uwánkaraemba kembiwisáféna imáyáa éna fasi'ámai ména miyán-ámba aráátimakaimba pó'a miyán-oro. Miyámó iyantafena Manikó táántaraiye. ²² Manikón-aai aúfáifimba agaimaréna séna ímba karo'-áái séna ímba sáwí'-aai simbá isaraawe

Ísuntafena mináái agaimaréna siyáiyé. ²³ Símai sáwí'a uwánkówana anondáá ímba sáwí'a uwátinkowasa áí'ó úni'ó uwánkówana anondáá sáwí-meyamba maenááwe ímba simátimena arupise úmai-meyambo tímíndawin-imayaa fasi'ámai uráiyé. ²⁴ Ísu Káráisiti sáwítaamo uráunda-meyamba maimaéna aaraa-táiyá'a pukáiyé. Sáwí'ó úndasa sínaeemba uwáméta arupise úmaisa méraadasafenasa pukáiyé. Wenáumo sáwí'ó uwánkaraantafena póna kentáá kawé'a uwásinkaraiye. ²⁵ Kembiwí uwófáguraawana tí'maena tisa'a kembiwíyá'a káráwiyaiwaini aampa'a wéaraaiwaewe.

3

Aarakwá-táái.

¹⁻² Aaresónó maarán-oro. Kentuwaai-táái isáaro. Kentuwaaipinkémbá tuwímbai Manikón-aaisafesa ímba timankúnkumbo owí kembá tuwánésa Manikómpá'a tiyantafé'a kawé'-úmai méwasa tuwánésa Manikón-aaisafesa timankúnkumba ónááwe. Ímba ayáátáái-aai sé'a Manikóntáfé'a imáyáa é'a kawé'-úmai méwasa tuwánésa Manikón-aaisafesa timankúnkumba ónááwe. ³ Waási káa'a súfífáefo sé'a ímba to'waaí é'a kawé'-únánkwtóí to'waasífé'a ímba óraa'-imayaa é'a ⁴ aáno úmai kentirunkó kawé'ó índa ímba ááéma tai'áinana mindá Manikón-aúranka'a kawé'-án-iyé. ⁵ Naaófá'a aré Manikóntáfésa

imáyáa ésa wemó to'mayaambo uwátinkon-tantaa'a amu'marésa méron-inimba miwí tuwai-táái isésa kawé¹-úmai maé'ómbaniye. ⁶ Minínimpínkémbá moórá-ininkon-awí'a Séraa awaaiKó Émbaramun-aaí iséna kesí óraakoma óne siyáíye. Kawé'ó é'lo ímbo seyaafá-tántáátáfé'lo táátáfé'lo é'lo é'a wenayáámuni'a ónááwe.

⁷ Miyáumai waaímó é'a maarán-oro. Kentuwaainintómbá kawé'á uwátinke'a miwí túma ímba fasi'aráintafe'a imáyáa é'a túwa'nai oro. Kembiwíyé kentuwaainintóné aúí'a úmai méraiyyantafena Manikó kawé'á uwátinkáífo mindásafe'a kawé'á uwátinkáaro. Miyámó íyanamo éna moórá-umbai-tantaako kentí inai-ámpímbá ímba faiyíniye.

Mimbórá-imáyáará'á méraaromo siyáin-aaí.

⁸ Moórá-aaí isáaro. Kentúma ímba maimaé iyé'a mimbórá-imáyáa é'a keáfáráwáinóndaamo imáyáambo ontémbá moórá-mora-waasi miyán-imayaa é'a túwa'nai oro. ⁹ Sáwí'lo uwátinkaiya'lo é'a anondáá ímba sáwí'a uwátinkáaro. Sáwí-aaimo simátinkaiya'lo é'a anondáá ímba sáwí-aaí simátinkáaro. Sáwí'lo iyawi anondáá kawé'á uwátinkáaro. Manikó táántonka'a kawé'á uwátinkaumne siyáimba pó'a kawé'á uwátinkáaro. ¹⁰ Mindásafena Manikón-aaí aúfáifimba

agaimaréna séna

tuwímbai ayáátáaka'a sirunko kawé'á ina'a ménae sésamo ésa karo-ááyíyé sáwí-aaíye

¹¹ sáwí'lo on-tántáá'é tinaaemba uwámesa kawé'á ésa aáno úmai méraiyyantafesa

minámbá arááiwaéro. ¹² Fasi'aénkó arupise úmimo méraawiya'a káráwiyyena

miwítí inai iséna túwa'nai ena sáwí'lo owí ánaaeni'a wéuwatimiye

agaimaréna siyáíye.

¹³ Kemá fasi'é'a kawé'á ombá pósa ímba sáwí'a uwátinkanaafo ¹⁴ arupise úmai méraambo umbai-tántáá'ó timiyanamo éna Manikó kawé'á uwátinkainifo minúmbái-tántáátáfé'a ímba óraa'-imayaa é'a minúmbái-tántáá'ó timínda-waasisafe'a ímba táátáfé'a é'a ¹⁵ Ísu Káráisitintafe'a kawé'-imáyáa é'a wéntáfé'a sé'a weyáá Fasi'aénkóniye siyasa tísaí esamo sésa Manikóntáfé'lo imáyáambo ombá nóra simaiya wéoo siya'lo é'a kawé'-áái simátimiyantafe'a to'mayaa uré'a ¹⁶ kawé'-úmai wempakémbá simátiméro. Kentirunkó ímba waé'wáé'á índa arupiya wéraina'a Ísu Káráisitimpa'a kááísamai arupise úmai méraiyyasa tuwímbaimo símimo sáwí'lo uwátinkaiyambo ésa miwí tááigo tose'mai tigaemá ínye. Túwí iyantafe'a káráwiyyoro. ¹⁷ Kawé'ó ombó Manikómó ímbo aambo fáí'makainasamo ésa umbai-tántáá'ó timiyamba mindá Manikóndén-iyé. Énifo sáwí'lo ombó umbai-tántáá'ó timiyamba mindá kentí áwáugon-iyé. ¹⁸ Miyáumai ímbo arupise úmimo méraawi Manikómpá'á wiyantafena Ísu Káráisiti arupise úmai méraiwi mimbórá-kánaá puwéna minkísáú tai'áraiye. Wenáúgo pukówana amankó úwoi méraiye. ¹⁹ Wenamankó tuwímbai timankó ándáraambo kára'umakomba wenáái kosimátimakiye. ²⁰ Naaófá'á moóráwígon-awí'a Nówaa ména non-afófora'lo wínda-taomba úmakonka'a Manikó kesáái isáaro séna timu'marówasa wenáái taráísúntafesa pukáafo afakaumboé-waasi non-afófora'lo wínda-taompa'a imérowana miwí nonkó ímba nawíkowasa ímbo púwúmba kawé'-úmai maé'ómbaniye. ²¹ Mindónkómó uráinten'i'a nombá maitínkááwana Manikó tí'mai kawepá'á méwétinkaiye. Nombó maitínkáámba paáká-túrákémbá ímba wéwiyofo Manikómbá áisai owaná tírumpimbá ímba aai wéraindasafena sáwí-imayaa maitiyuwáiniye.

Ísu Káráisiti pukáimpinkemba iyáfasinkaintafena

sáwí'lo úmimo méraampinkemba tí'mai kawepá'á méwétinkaiye. ²² Ísu

Káráisiti pukáimpinkemba iyáfasinena Manikón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á iména wiyómpaken-kisau-waasiye óraa'-waasiye fasi'aéntóné miséyááfá-tántááká'á káráwiyyaye.

4

Manikóni imáyáafinkeni'a oró-áái.

¹ Ísu Káráisiti áí'lo úni'a uwánkówana fasi'ámimo imáyáamo uráintemba kembiwíwára'á fasi'ámai imáyáan-oro. Túra'lo tí'lo úni'lo uwátinkówi miwímó sáwí'lo íyan-imayaago ímba ta'ótokaiye. ² Marapá'ó méraamba sáwí-imayaasafe'a tirááísafe'a ímba é'a Manikóni imáyáafinkeni'a oro. ³ Manikómpá'ó ímbo tíyáan-kwaasimo ontémbá kembiwíwára'á miyá uráafo káfé'a ímba miyá wéowe. Ááema maará uráawe. Maa'u-tántáá'á wé'e'a sáwí-imayaasafe'a tirááísafe'a wé'e'a uwó'lo on-dómbá né'a uwó'í'a wé'e'a tómbá námae iyé'a uwó'lo on-dómbó wéne'lo uwó'lo iyantafe'a túwaandu uré'a kísau ámi-aimba mósá maré'a waántá-waasi-imayaa mósá maré'a miyá uráambanifo ⁴ káfé'a ímba miwísé'a

túwaandu uré'a miyá-sáwí-tántáá'á ímba owasá tuwánésa sésa káfé'a nóra séra ímba miyá wéoo simai sáwí'a wéuwatinkaawe. ⁵ Manikó to'mayaa úmai ména pukén-kwaasiwara túmó arén-kwaasiwara'a miwímó méraawini áwáuma tísai ínasa simámiyana miwítí méyámbá timíníye. ⁶ Marapá'ó méronka'o uráam-beyamba maiyésamo pukáawi Manikómó méraintemba miwí timankómó miyámó íyantafena ásé-aaí simátímakaiye.

Manikó kisaugoni fasi'aémbó tímakain-aaí.

⁷ Seyaafá-tántáá'ó tai'áinda-kanaa kárika'a tinda pó'a inaí símae'a iyón-aaifimba kawe'-ímáyáá úmai káráwiyoro. ⁸ Moórá-mora kentirumbá timé'a miyámó é'ó é'a sáwí'ó uwátinkaiyamba miyá-sáwí-tántáá'táfé'a ímba anondáá ónae-imayaa é'a ⁹ namu'-waasímó tiyamba naané tóné timé'a ímba í'ai simátínkáaro. ¹⁰ Kawe'á uwátinkaiyantafena Manikó moórá-mora-waasi fi'ó-fi'on-kisaugoni fasi'aémbá tímakaimba pó'a ímba úwoi maé'a mifási'áéntámbá moórá-mora-waasi túwa'nai oro. ¹¹ Manikón-aaímo simátíméwi mináái-úramba arupise úmai simátíméro. Wétuwa'nai-owi Manikómó timi-fasi'aentemba túwa'nai oro. Ísu Káráísiti túwa'nai isa'á miyá é'a mindásafe'a seyaafá-tántáá'táfé'a Manikón-áwí'a mósá wémaraawe. Manikón-áwí'a óraa'a waé'wae'a isaná wení fasi'aénkó miyámó wéimba mindá érai'-aain-íye.

Ísumbo uwánkaraantemba kembá tí'a índa-i'ó íyan-aaí.

¹² Kesí waási ken-ímáyáá únda-waasi owaná kentópa'a óraa'-umbai-tantaa'a timbá minúbái- tántáápímbá mé'a mindásafe'a ímba táatafe'a é'a sé'a fi'oran-tantaa'a kesópá'a tiyáíye ímba seró. Manikóe'a fasi'ámaya méraantafenawa'í ina fasi'ámaya méraantafenawa'íyo. Minúbái-tántáá'á kentópa'a wétiye. ¹³ Ísu Káráísitímbo áí'ó úní'ó uwánkóntemba kembíwíwárá'á tí'a úní'a uwátinkaraamba póna kentirunkó kawe'á ínana Ísu Káráísiti sámo káinkwárá'ó kumíndara'a kentirunkó óraa-kawe'a íníye. ¹⁴ Ísu Káráísitini waási ontáfésamo símaimo sáwí'ó uwátinkaiyambo é'a ímba ímáya íyana kentirunkó kawe'á éna Manikóní ámútanko fi'onka'mai-amutanko kembíwíwé'a méraintafena kentirunkó kawe'á íníye. ¹⁵ Kembíwí ímba waási tínkamowasa púwówasamo ombá ímba umémbá ésa ímba fi'ó-fi'on-tantaa'a sáwí'a ésa ímba aoisaambá wiyésa miyámó iyawimo ésa sáwí-meyamba maénááfo ¹⁶ Ísu Káráísitini waási-i'ó onkákémbó umbai-tántáá'ó timíya'ó é'a ímba táatafe'a oro. Míwí tirunkómó sáwí'ó ínasamo Káráísitini waási owémó síyamba Manikómpá'á súwiyo seró.

¹⁷ Manikó seyaafá'-waásímó méraawini áwáumo tísai índa-kanaamo tinda aifa'á wení waásisa sísaí ena kentáámó umbai-tántáá'ó siménamo énsa wení ásé-aaímo taráíyaan-kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a timíníye. ¹⁸ Mindásafena Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Manikó arupise úmai méraawi sáwí-imayaafinkemba tí'mai kawepá'á métínkáimba mindá umbai-kísáún-ífo Manikóntáfésamo ímbo aamoimó ésamó sáwí'ó owí miwí sáwí'ó úmaimo méraampimba miyáumai sáwí'a úmai méranaawe agaimaréna siyáíye. ¹⁹ Miyáumai Manikó wení ímáyaafinkemba séna umbai-tántáá'á kentópa'a tiniye siyáin-kwaasi kawe'á úmae wéíye'a Manikómpá'á kááísamai méraaro. Manikómó kentáá úmakaiwai éna sintembó iwáí wégarawiyifo wempá'á kááísamai méraaro.

5

Manikóní waásiya'a káráwiyoromo siyáin-aaí.

¹ Kemá Fasi'aénkóní waásiya'a káráwiyaundawi úna'a kembíwíwé'a Fasi'aénkóní waásiti óraa'-waasi simátíménda ísáaro. Ísu Káráísitímbo áí'ó

úní'ó uwánkaraamba kesúrantamba awáné'a wemó sámo káinkwárá'ó kumíndara'a misámó káimpímbá méranaumpo ² simátíménda ísáaro. Sipísípiya'ó káráwiyaawimo kawe'ó ontembá miyaráán-úmai Manikómó wení waásimo tímakaiwiya'a káráwiyoro. Ímba káráwiyonaé siyampinkembo káráwiye'a Manikómbá arááima táinda-i'a úmai káráwiyoro. Ontamba maénae-imayaa ímba é'a túwa'nai ónae-imayaa é'a minkísáúrá'á káráwiyoro. ³ Manikómó tímakain-kwaasiya'a káráwiyomba ímba múra tiyuwé'a kawe'ó úmaimo méraiyamba tuwánésa kembíwímó ontembá miyá ónááwe. ⁴ Aifa'ó káráwiyaiwimo wiyómpakembo kumíndara'a kembíwí iyáákaraawiti fi'oran-kawe'-meyamba timínana ímba tai'áinda waé'wae'a íníye.

⁵ Ifó'-waásí kentí óraa'-waasi-taai ísáaro. Kentúma ímba maimaé iyé'a moórá-mora túwa'nai e'a méraaro. Mindásafena Manikón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna

Maníkó kentúmo maimaé iyówi wéfametuwaifo wenaísamaifimbo méraawi wétuwa'nai-
iye agaimaréna siyáiyé. ⁶ Mindásafe'a Maníkó fasi'aéwín-aúranka'a kentúma ímba
maimaé iyíyana wemó imáyáamo índa-kanaa kentúwí'a mósá maráíníyē. ⁷ Maníkó
kembíwí túwa'nai ena káráwíyáifo umbai-tántáákóní imáyáa wempá'á tuwé'a
méraaro.

⁸ Áwáfiyaamo in-iyánkómó póiyē waásiyemo faintembá waántáwanko waásimo
wefári'o índasafenanifo táátáfe'a é'a káráwíyoro. ⁹ Maníkón-aaisafe'a fasi'ámai
imáyáa é'a waántáwankon-aaí a'áo seró. Seyaafá'-márafákéwímó Maníkón-aaisafesamo
tíbankúnkúmbo owífá'á miyán-úmbái-tántáá'á wétifo imáyáa é'a waántáwankon-aaí a'áo
seró. ¹⁰ Umbai-tántáá'á kentópa'a káríka'o wéraitimba Maníkó sásá'-í'a uwátinkena áfomba
faitinkáína'a fasi'ámai méranaawe. Maníkó úwoi túwa'nai úmae iyéna Káráísitiyē'a
kááísatinkena séna kesí sámó kain-áémpá'á sámó kaimbó ímbo tai'áínda-aempa'a
métinkanaumne siyáiwai miyá íníyē. ¹¹ Wení fasi'aénkó waé'wae'a
éna ímba tai'áínda mindá érai'-aain-iyē.

¹² Moóráwígon-awí'a Sírífenesi súwa'nai isa'á kínampaan-aaí agáúmne. Wemá Maníkóní
waási éna kesí kísau kawé'-úmai wémaiyē. Fasi'átinkáándasafe'a maanáúfái agáúmpo
érai'a Maníkó úwoi súwa'nai
in-áái simátimunda tirumpimbá fasi'ámai ta'ótore'a méraaro.

¹³ Maníkóní waási Pépíróni-naopa'a méraawi Maníkómó kembíwímó wemparí'o
úmakaintemba miwí wemparí'a úmakaiwai kembíwísáfésa sésa kawé'-úmai méraaro
sewaná kesááninkon-awí'a Máákaawara'a séna kawé'-úmai méraaro wésiye. ¹⁴ Ísu
Káráísitini waásin-ófo moórá-mora kentirumbá tímé'a tiyáámba tíméro. Káráísiti wení
waási aáno'o uwátinkáintafe'a ínai súnē.

Kemá Pítaamo súnnda-aaí tai'áwiye.

2 Pítáa

karo¹-wáási Ísun-aigomba waé¹wáé¹-úmai simátímún¹-aai Pítáa iséna Ísuni érai¹-aai ta'ótoraiwae séna maanáái agaimái mátimakaiye. Ísumba awánéta wemó siyón¹-aai isááwándawi é'a simátíma¹mae iyówándáa¹-aai ta'ótoraiwae séna maanáái agaimái mátimakaiye.

¹ Kemá Sáimoni Pítáa maanáái maanáúfáifimbá agai-timúmpo isáaro. Kemá Ísu Káráisitini aantá-waasi úndanifo kesáámó úndantembo Manikón¹-aaisafe¹o timankúnkúmbo owí isáaro. Kentáási Manikóe Ísu Káráisiti sáwí-imayaafinkembo faúsinkáiwaiye arupise úmai mésarai kawe¹-ímáyáá símakaayata mindáraise¹a kááísamaisa kawe¹-úmaisá méraumne. ² Manikóe kentáási Fasi¹-aénkó Ísuntepa¹a té'a kawe¹-ímáyáá tamaé¹a miyámó úmae iyómbo úwoi túwa¹'nai úmae iyésarai aáo uwátinkáfa¹'a

iyíya¹'a méranaawe.

Manikó kentáámá wemparí¹o uwásínkarain¹-aai.

³⁻⁴ Ísu Káráisiti saántowana wení sámó kainkó wení fi¹'oran-kawe-kisaugo tafisúwata wempátá téta kawe¹-ímáyáá táisaraumne. Ísu Káráisiti miyán¹-kwáásigó póna wemó kawe¹'á uwátinkanaumnemo siyáin¹-aaimo éna miyá inda póna wení fasi¹-aémbá símisata Manikóntáfé¹a aamoí éta arupise úmai méta wenáái simátímakaundasa póna marapaké¹-sáwí-fási¹'aénkómó waásimo sáwí¹'o iwáí kembiwí tine¹'á ímba ta'ótoraina¹'a tufintuwe¹'a Manikóe¹'a kááísamai méranaawe.

⁵ Mindásafe¹'a imáyáa é'a maarámó iyantafe¹'a fasi¹'ámai kísau máéro. Manikón¹-aaisafe¹'a érai¹'e

sé'a timankúnkúmbo ombá kawe¹-áwáúmá maré¹'a minkákémbá kawe¹-ímáyáá é'a minkákémbá ⁶ kentúra¹'a káráwiye¹'a minkákémbá fasi¹'ámai mé'a ímba tuwesarai ina¹'a Manikóntáfé¹'a aamoí é'a ⁷ Manikóní akúmbó méraantafe¹'a túwa¹'nai úmae iyé¹'a kentúrumbá timé¹'a ⁸ miyán¹-oro. Miyámó úmae iyé¹'o é'a Fasi¹-aénkó Ísu Káráisitini kawe¹-ímáyáá isé'a óraa¹-i'a úmai mé'a kentí kísau áúwara-kísau maénaáwe. ⁹ Miyán¹-káwé-kísáúmó ímbo máéwí Manikómó sáwí-imayaamo maitiyukaimba tuwinkásuwesa táá¹'o káúnkaiwaiyaamba wéowe.

¹⁰ Kesí waásisono. Manikó kembiwí táántamai wemparí¹'a úmakaifo imáyáa é'a wesé¹'a fasi¹'ámai méraaro. Miyámó é¹'o é'a sáwí-amba ímba arááiwaenaawe. ¹¹ Miyáumaimo méwanamo éna kentáási Fasi¹-aénkó Ísu Káráisiti sáwí-imayaafinkenta faúsinkáiwai kembiwísáfénawe séna tiya¹'a káráwiyaana¹'a kempá¹'á maé¹'mae¹'a úmae iyónááwe síníye.

¹² Minérái¹-áái é'a isare¹'a fasi¹'ámai arááiwaémba pó'a simátíma¹'mae iyóna¹'a imáyáa úmae iyónááwe. ¹³ Marapá¹'o méraundara¹'a simátíma¹'mae iyóna¹'a imáyáa úmae iyónááwe. Miyámó ondá kawe¹-i'a ónaumne. ¹⁴ Ááema kentáási Fasi¹-aénkó Ísu Káráisiti simásimena séna puwínone siyáimba pó'a ampáánká¹'á puwé¹'a ímba marapá¹'a méranaumpono ¹⁵ mináái agaimaré¹'o púwóna awáné¹'a minááisáfé¹'a imáyáa úmae iyónááwe.

Ísuni sámó kaimbá awánáúumnemo siyáin¹-aai.

¹⁶ Kentáási Fasi¹-aénkó Ísu Káráisiti fasi¹-aénkwará¹'á kumíníye¹-aai ímba úwoi-aaisa simátímakaundanifo súrantanta wení iyáákai-sagaenta awánaraundasafeta érai¹-aai simátímakaumne. ¹⁷⁻¹⁸ Manikómó imáyáamo makáin¹-omaka¹'a Ísuwe¹'a méraawananasá Manikó kentáásifowa Ísun-awi¹'a óraa¹'a éna iyáákai-sagaempinkemba séna kesááninko ónana áfááraumai entáféna sinkáisa¹'a áfááraumai aamoí uwánkaumne wiyómpakemba súwata isaraumne.

¹⁹ Ísaraundasafeta óraaka séta naaófá¹'á Manikón¹-aai simátímakon¹-aai érai¹-aain¹-iye. Súndasa mináái imáyáan¹-oro. Kumeu¹'ó in-áémpá¹'á sámó kain-ááin¹-ifo mináái aúfáifimba awánáiyana aafáúmó iyáúsenamo sámó kaintembá kentí imáyáafinkemba miyáumai sáma káinana Ísu Káráisiti aa¹'o siyaráisanamo wérain-okoraamba úmai sáma kátinkainíye. ²⁰ Simátíménda¹-aai isámai kawe¹'án¹-oro. Naaófá¹'á Manikón¹-aai simátímakowi aúfáiwandaai¹imba agaimakón¹-aai¹goni áwáuma kemá waási kentáási imáyáafinkemba ímba

kanaasá isánaumne. ²¹ Ímba miwítí imáyáafinkemba símai agaimakáafo Manikóní Ufaenámútánkó wenáái simátimuwasa agaimakómba Manikóní ámútanko minááigóní áwáuma wésuwa'nai-isata wésaumne.

2

Manikón-aaí waé'náé'á úmaimo síyan-aaí.

¹ Naaófá'á Manikóní waásifimba Manikón-aaí karo'á waé'wáé'á úmai simátimakowi paapé uráantemba kempímbá miyán-kwáásí paapé ésa karo'-áái simátimesa Manikóní waásimo sáwi'o íyan-aaí simátimesa óraako sáwi-imayaafinkemba faútinkaraiwaimba tínaemba uwámiyana ánaaemba Manikó minúwóiyáámbá tínkaminiye. ² Sáwifa'nanka miwítí aamba waásimo sáwi'o on-ámbá arááíwaesa miyá iyasa tuwánésa sésa Manikóní waási sáwi'an-owe mináái símai érai'-amba sáwi'a onááwe. ³ Óntamba maénae sésa aamoí ésa kentí imáyáa tafísésa sésa karo'-áái simátimenaawe. Sáwi-meyamba tímíndawi naaófá'á to'mayaa úmai ména tínkamindasafena timu'maréna méraiye.

⁴ Wíyómpaken-kisau-waasi sáwi'o untáféna Manikó ímba étinkomba sáwi-aempa'a móntinkowasa kumeu'-áémpá'á ándáfa'a mésa sáwi-meyambo maiyantafesa amu'marésa méraawe. ⁵ Naaófá'á Nówaa maúnka'a Manikóntáfésa ímba aamoí ésa sáwi'a untáféna Manikó ímba étinkomba nonkóntáféna seyaafá'-márámá nawíkaoa súwana nawikowasa putásowana mimpínkémhá Manikó Nówaaawe wení akúmbá afakaeté-waasiye tíyótai uwátinkowasa túnaresa maé'ómbaniye. Nówaa Manikón-aaí arupise úmaimo méraiyan-aaí simátimuwasa ímba isónkakemba putásaraawe. ⁶ Naaófá'á Sónódumu-naopaken-kwaasiye Kómóraa-naopaken-kwaasiye sáwi'o untáféna Manikó ímba étinkomba iyá agaisukáifo Manikóntáfésa ímba aamoí ésa sáwi'a owí mináái isésa sésa sáwitaamo úndamo ímbo ifátúwáananasaamo éna kentááwará'á miyáumai sínkamindasa póta ifátáámó túwáananamo éna ímba sínkaminiye sénááwe. ⁷ Moóráwígon-awí'a Róti Manikó wentáféna píwifo séna ímba auwómha áíkaiye. Wemá arupise-waasi éna sáwi-waasimo maa'u-tántáá'ó untáféna arunkó umbái taráíye. ⁸ Miwífímbá ména aasiyaasi-kánáá miwítí sáwi-aaí iséna miwítí sáwi-awau awánówana arunkó áfááraumai umbái tómbanifo wemá arupise úmai mérontafena Manikó ímba auwómha áíkaiye. ⁹ Miyáumai Manikóntáfésa aamoí owí umbái-tántáápínkémhá Fasi'aénkó kawé'-úmai tíyótai éna sáwi'o owítí sáwi-meyamba toréna waásimo méraawini áwáumo tísaí índá-kanaamo tindara'a sáwi-meyamba tímíniye. ¹⁰ Maa'u-tántáári'o owí Manikómó kawáánimba tínaaeni'a uwánkááwi óraa-sawí-meyamba tímíniye.

Minkárol'-wáási miwí túma mósá marésa kesááigo iyáákainkwae sésa kawé'-násomba wíyómpakewisafesa sáwi-aaí simátínkáántafena ímba táá'a isasá úwoi sáwi-aaí simátínkááwe. ¹¹ Wíyómpaken-kisau-waasi miwítí fasi'aénkó minkárol'-wáásítí fasi'aénkómbá iyáákaraímbanifo minkwíyómpákéwí Fasi'aénkón-aúranka'a ímba aái simátínkesa ímba sáwi-aaí wésuwe. ¹² Wai-waambo tufú'naan-tantaakomo seyaafá'-áwáumó ímbo awánaantemba minkárol'-wáási miyá ésa tuwímbai-tantaakoni áwáuma ímba awánaraantafesa sáwi-aaí simátínkáámha pósa wai-waambo tai'áíntemba miwí miyáumai tai'ánááwe. ¹³ Miwí umbái-tántáári'a uwátínkáámha pósa anondáá umbái-tántáá'á maénaáwe. Miwí sáwi-imayaasafesa tiráásafesa afora'á ésa aamoí ésa kembiwísé'ó tómbó náiyantafesa túwaandu ésa sáwi'a uwátínkesa kentí imáyáa tafísésa sáwi-ampa'o mówétínkaantafesa aamoí ésa ¹⁴ aaresáfésa túraniyamba tuwésa aamoisaén-kwáási tafísímai sáwi-ampa'a mótínkesa túraniyambo owí tirá'a póna Manikó sáwi-meyamba tímíniye. ¹⁵ Arupise-amba tuwésa sáwi-amba arááíwáéwe. Naaófá'á Péon-ááninkon-awí'a Péramu wemá Manikón-aaí simátimakowi éna sáwi'o uráimpinkemba óntamba máínenamo aamoí uráintemba miwí miyán-ámbá arááíwáéwe. ¹⁶ Énifo Péramu sáwi'a uráintafena Manikó aaisambá séna wení póigon-awí'a tónkigomba waási amóísáúnkaamba uwánkowana aái súwana Péramu iséna wení sáwi-amba tukáíye.

¹⁷ Minkárol'-wáási ímba túwa'nai on-kwáásí méraawe. Nonaumpínkémhá nombó ímbo iyáúsenamo kúmíntenkaan-kwaasima owaná póna Manikó miwísáféna kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a onááwe. ¹⁸ Miwí sáwi'o úmaimo méraapinkembo kawepá'ó tewí kefári'a méónae sésa maa'u-tántáákón-áuma mósá marésa karo'-áái simátimesa ¹⁹ kentí imáyáafinkeni'o íyanamo éna misáwi-tántáákó ímba ta'ótorainiye sembánifo miwí sáwi'o on-tántáákó ta'ótokaimba pósa misáwi-tántáápímbá mésa tai'ágonawe. Moórá-tantaako waásimo iyáákaimba minímáyáágó wefári'a úmai ta'ótokaisasa wenaráái wéwaewe. ²⁰ Kentáásí Fasi'aénkó

Ísu Káráísiti sáwí-imayaafinkemba faúsinkáiwaimpa'a tésa sáwí'lo on-kísáú ifátuwesamo tínaaembo uwásukaawi miwí aneka'ó sáwí-ambo arááiwaiyanamo misáwí-kísáúgómó ta'ótorainasamo ésa ááémo sáwí'lo uráamba mindá kárika'an-ifo ánaaembo sáwí'lo íyamba mindá óraa-sawí'a úmai méranaawe. ²¹ Arupisemo on-ámbó ímbo arááiwakesaraa sáwí'a uráawaisino. Énifo arupisemo on-ámbá arááiwakesa ifátuwesa Manikóni kawe'-amáámbá tínaaemba uwáméntafesa pósa áfáraumai sáwí'a wéowe. ²² Maarámó sen-áái érai'-aainiye. Iyánkómó mimó wi'makénamo ímbá aneka'á wénaiye sésa moórá-ai sésa póigomo nombó pékénamo ímbá toifímbá waé'wáé'á wéiye wésewe. Iyánkó póigomo intembá minkáró'-wáási miyá-sáwí'a wéowe.

3

Ísu aneka'ó kumínda-ai.

¹ Kesí waási arupise-imayaa íwae sé'a moórá-aufai agaimái tímake'a maanáúfáiwará'á agáúmne. ² Naaófá'á Manikón-ai simátimakowi siyón-ai isé'a Fasi'aénkó sáwí-imayaafinkemba faúsinkáiwaisa siyáin-ai wení aantá-waasisa simátimakaunda-ai imáyáan-oro. ³ Simátiménda imáyáan-oro. Ánaaen-kanaamo tínda sáwí-imayaasafesamo tirááisafesamo ésa aamoí íyan-kwaasi tésa kentuwíyáái ésa ⁴ Ísumo sénamo marapá'á kumónaumnemo siyáimba nááfara méráyo. Naaófá'á wíyóne marawémó úmaronka'a wérain-tantaa'a ímba fí'on-tantaa'a paápé isatá awánáúmpo kesifoísáisa é'a pukuráawana ímba fí'on-tantaa'a paápé iye sénáawe. ⁵ Miwí maarán-imáyáá ónae ímba wésewe. Naaófá'á Manikó súwana wíyóne marawé paápé úwana nonpinkémbá maramá iyéna nonafufuntambá maramá wéraiye. ⁶ Ánaaemba Manikó nonkóntáféna súwana marapá'-wáási tai'ásukaiye. ⁷ Manikó sisaná wíyóne marawémó wéraiimba póna waásimo méraawini áwáuma tísai índa-kanaamo tíndara'a Manikó wentáfésamo ímbo aamoimó ésamo sáwí'lo owí sáwí-meyamba tíména wíyóne marawé iyafímbá agaisuwáiniye.

⁸ Kesí waásisono. Maarán-imáyáan-oro. Aatáisa toráumaisa wéwanaumpo Manikó ímba miyá ímbá seyaafá-kánáá mimbórá-kánáaráámbá aamú-úmarena sáwífa'-aatai 1,000 aatai éna mimbórá-kánáaráámbán-iyé siyáifo ⁹ wemó marapá'ó kumónaumnemo siyáin-ai ímba tukáísasa tuwímbai mináái ifá'á tukáíye-imayaa wéowe. Fasi'aénkó séna kesí némpa'a maé'mae'á ésa sáwí-aempa'a kofó séna sáwí-imayaa tuwésa kempá'ó tíyantafenawe séna timu'maréna mérena ímba ááéma marapá'á kunkáíye. ¹⁰ Uménkwáásígómó kaffímbó tintenkáán-úmai Fasi'aénkó miyaráán-úmai kumíniye. Minkánáá óraaka'a nonkáánkaamba síndafinkemba wíyómba áwíyo'winana wíyóne o'é aafáúwé iyá káwínana marapá'ó seyaafá-tántáá'ó wéraiye marawé iyá káwíniye. ¹¹ Miyáumai seyaafá-tántáá'á tai'áíndasafeta kesáámó méraundasafeta imáyáa éta Manikóntáféta aamoí éta arupise úmai méreta ¹² Ísumo marapá'ó kumíndasafena siráái wétainata amu'maréta méreta ááemo kumíndawe séta fasi'ámai Manikóni kúsau maúndasa póna minkánáá paápé ínaa wíyómba iyá káwínana o'é wíyóne aafáúwé óraa'-iya káwínana nonkáámbá uwáwíniye. ¹³ Énifo Manikó óraaka séna aú-wiyone

aú-marawe úmaráanana arupisemo í-tántáá'-aantemba wéiniye siyáinta amu'maréta méraumné.

¹⁴ Kesí waásisono. Miyán-kánaásáfé'a amu'maré'á méraamba Manikón-aúranka'a kawe'-aantemba úmai mé'a kempímbá ímba sáwí-ai wérain'a aano úmai méráiyantafé'a fasi'ámai kúsau máéro. ¹⁵ Kentáási Fasi'aénkó séna sáwí'lo úmáimo méraampinkemba faútinkanaumne séna wempá'ó tíyantafena timu'maréna ména ímbo kunkáimba imáyáan-oro. Kentáási waásigon-awi'a Póro Manikó kawé'-imáyáá wembá ámakaimpinkemba kembiwísáféna imáyáa éna mináái agaimakáíye. ¹⁶ Póro minááímó agaimakáimba seyaafá'-áfáfímbá miyán-ááímó símáimo agaimakáin-aaisompimba tuwímbai-ai umbái taisasá ímbo ísáimáimo kawé'ó ésamo ímbo fasi'áimáimo méraawi minááígóni áwáuma waé'wai karo'-áái wésewe. Manikón-ai aúfáfínkemba seyaafá'-áásáféna

miyá ésa miyámó sentáféna áfááraumai sáwí'a úmai méranaawe.

¹⁷ Miwí miyá wéofó ímbo kunkáinka'a simátimumpo káráwiyoro. Sáwí'lo owí kembiwí Manikóe'lo fasi'ámáimo méraampinkembo tafisiyanesa ofo káráwiyoro. ¹⁸ Kentáási Fasi'aénkó Ísu Káráísiti kentáási sáwí-imayaafinkemba faúsinkáiwaisa úwoi túwa'nai úmae iyína'a wempá'á óraa'-imayaa é'a méraaro. Wenáwí'lo aasiyaasimó óraa'lo úmáimo waé'wae'lo úmaenamó iyínda érai'-aainiye.

Kemá Pítaamo súnda-ai taí'áwiye.

1 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye. Tuwimbai karo-áái simátimesa sésa Ísu Manikón-ááninko póna waási-úrumba ímba ú'mai méraiye sésa fi'on-karo'-aaiwara'a simátima'maesa núwana Yóni iséna miwítí imáyáa arupíse uwátinkanae séna maanáái agaimái mátimakaiye.

Manikóni imáyáamo aráásimíwain-ai.

¹ Ísu Káráisiti Manikóni imáyáa aráásimíwaisaama póna waási aú'í'a úmai maé'mae'a iyawini áwáugon-iyé. Minááísáfé'a maanááfái agaimái kentópa'a tuwáúnana wéwiye. Áwaura'a maramá ímba wéronka'a wemá maé'éimba ánaaenka'a marap'á kuména keséta mérowata súranta awánamai kawel'á éta wenáái iséta siyáántamba aneté ta'ótokaumne. ² Aú'í'a úmai maé'mae'a iyawini áwáugo afowámpá'á maé'éimba marap'á kuména keséta mérowata awánareta póta minááísá wésimatimune. ³ Kesáá Manikóe ááninko Ísu Káráisitíye'a kááísamaisa méraumne. Awánaraundawe ísaraundawe kem-biwíwár'á simátimunda póta Manikóe ááninkoe'a kááísamaisa méraundantemba kem-biwí miyá ónááwe. ⁴ Kentáásirumba kawel'-úmai óra'a uwásinkaindasafe'a maanááfái agai-timúne.

Manikó sámó kaiwáíni áwáugon-ai.

⁵ Manikón-ááninko simásimakain-aaisa simátimeta séta Manikó sámó kaiwáíni áwáuma póna kumeu'ó in-tántáá'á wempímbá ímba wéraiye. ⁶ Miyáumai kumeu'ó in-áémpá'á méraamba Manikóe'a kááísamaisa méraumnemo sewí karo'á sésa érai'-aaigoni áwáfimba ímba méraawe. ⁷ Énifo Manikó sámó kain-áémpá'ó méraintemba miyáumai sámó kain-áémpá'ó méraundasa wení waásiseta kááísamaisa méraumne. Miyáumai Manikón-ááninko Ísuma kentáásáféna imáyáa éna kumpuwúwana wení naaegó kuména póna kentáási sáwí-imayaa maisíyu'maenasa wéiyiye. ⁸ Kempíntá sáwí-imayaa ímba wéraiyesaamo súndasa kesirumpin-karó'-ááísá súnana Manikóni érai'-aaigo kesirumpintá ímba wéraiye. ⁹ Afora'ó Manikómpátáámó sáwí-imayaasafetaamo simáménanasaamo éna Manikó kentáási sáwí-imayaa maisiyuwénasa seyaafá-sáwí-imáyáa arupísesa uwásinkainiye. Manikó wemó siyáintemba miyá éna miyáumai kawel'-aantemba éna póna sáwí-imayaa maisiyuwénasa arupísesa wéuwásinkaiye. ¹⁰ Manikó séna seyaafá'nánká sáwí'a uráawemo simbánifo kesáámá séta ímba sáwí'a úne séta Manikó karo'-áái siyé súnana Manikóni áse-aaigo ímba sirumpintá wéwaiye.

2

Káráisiti seyaafá'nánká áfombo faisínkain-ai.

¹ Kesí iyámpóisono. Ímba sáwí'a iyantafe'a maanáái aúfáifimba agai-timúne. Énifo sáwí'o iyanamo éna áfombo faisínkáiwaaisa ména kesifompátá áisai íniye. Wemá Ísu Káráisiti arupísemo iwáísá kesifompátá áisai íniye. ² Sáwitaamo uráunda-meyamba kentááfá'á ímba tíno séna maimaéna pukáiyé. Ímba kentáási sáwí-meyan-aantembanifo seyaafá'-wáásiti sáwí-meyankwara'a maitiyuwáíndasafena pukáiyé.

³ Manikón-aaimo taawiyafétaamo únda érai'a weséta kááísamaisa méraumnesea súné. ⁴ Manikón-aaimo ímbo taawiyáfónka'o ombá Manikóe'a kááísamái méraumnemo sembá karo'á sewaná miwífimbá Manikóni érai'-aai ímba wéraiye. ⁵⁻⁶ Énifo Manikón-aaimo taawiyáfówi Manikómpá'á tirumbá áma'mai kawel'á wéowe. Kesáámó Manikóe'a kááísamaisa méraumneseaamo súndawisa Ísu Káráisitimo méraintemba kesáá miyásá úmáisá ménaumne. Miyásáámó únda érai'a Manikóe'a kááísamaisa méraumnesea súné.

Ááéraan-amaankoma aú'o uráin-ai.

⁷ Kesí waási ísáaro. Kemó agaúnda ímba aú-amaamban-ifo ááéraan-amaamba agai-timúne. Aifa'ó simátimakaamba é'a ísaraan-amaamba agai-timúne. ⁸ Énifo kumeu'ó in-tántáá'á áwiyo'wisana érai'a sámó kain-tántáá'á wépaape-ímba póna ááéraan-amaamba aú'í'a úmai wépaape-iyé. Ísu Káráisitini kísaufinkemba minámáámá paapé uréna kempínkwár'á'á minámáámá wépaape-iyé.

⁹ Kentí waásimo tíyámbo uwátinkáambanifo sámo kain-áémpá'á méraumnemo sembá sámo kain-áémpá'á ímba méraafo kumeu'ó in-áémpá'á paai méraawe. ¹⁰ Énifo kentí waásimo tirumbó tíméwi sámo kain-áémpá'á méraamba pósa miwifimbá sáwi-tantaa'a ímba wéraimba pósa fi'owi tuwánésa sáwi-ampa'a ímba wégowe. ¹¹ Énifo kentí waásisafesamo tíyámbo uwátinkááwi miwí kumeu'ó in-áémpá'á méraawana kumeu'ó in-tántáákó túrampa'a kumeu'á uwáwisasa múgu'maagu'a úmaesa wégowe.

¹² Kesí iyámpóisono. Kembiwísáféna Ísu Káráísiti pukáimba póna Manikó kentí sáwi-imayaa maitiyukaintafe'a kemá maanáúfái agai-timúne. ¹³ Óraa'-waasisono. Áwaura'a maramá ímba wérowana moóráwigo maé'éimba wemá káfé'wara'a méraisa'a weni áwúma isáántafe'a maanáúfái agai-timúne. Ifótóno. Waántáwankomba iyáákaraantafe'a maanáúfái agai-timúne. ¹⁴ Iyámpóisono. Manikó kentifo isa'á wempá'á tiyáantafe'a maanáúfái agai-timúne. ¹⁴ Iyámpóisono. Áwaura'a moóráwigo maé'éimba wemá káfé'wara'a méraisa'a weni áwúma isáántafe'a maanáúfái agai-timúne. Ifótóno. Fasi'ámai mé'a Manikón-ai tirumpimbá ta'ótore'a waántáwankomba iyáákaraantafe'a maanáúfái agai-timúne.

¹⁵ Manikómpá'ó ímbo tewímó ontembá mindásafe'a ímba aamoín-oro. Mararákén-tántáátáfé'a ímba aamoín-oro. Mararákén-tántáátáfésamo aamoimó owi Manikóntáfésa ímba aamoín-owe. ¹⁶ Mararákén-kwáásimó owini áwúma ímba Manikómpákémbá owe. Waási kentí imáyáafinkemba ésa fi'owiti moparáwimbá túraniyamba tuwésa túwi'a maimaé iyésamo ombá ímba Manikómpákémbá ofo mararákén-ámbá wéraaiwaewe. ¹⁷ Mararákén-tántáá'ó tirááimo tain-tántáá'á maambárá'á tai'áwinasa Manikómbó arááimo táinda-i'lo on-kwáási aasiyaasi maé'mae'a ónááwe.

Káráisitini namuro-wáási táái.

¹⁸ Kesí iyámpóisono. Ánaaen-kanaa maramó tai'áinda-kanaa ampáánk'á tiniye. Ánaaemba Ísu Káráisitini namuro-wáásigó tiniyema suwa'á ísaraawe. Káráisitini namuro-wáási sáwifa'á é'a paápé uráamba póta mindásafeta ánaaen-kanaa ampáánk'á tiniyema sune. ¹⁹ Kentááfinkémbá Káráisitini namuro-wáási moórá-mora méresa pósa iyáfasinesa paápé ésa siyuwésasa kóuraawe. Érai'lo kentáási waásimo méronkakaa úwoi méraawaisino. Siyuwésasa kóuraantafeta ímba kentáási waásin-owe sune.

²⁰ Ísu Káráísiti Manikóni ámútankomba ai'marówana kuména kentirumpimbá méraisa'a pó'a érai'-aai wéisaawe. ²¹ Érai'-aai ímba isáántafe'a sé'a ímbanifo érai'-aai isáántafe'a maanáúfái agáúmne. Érai'-aafinkemba karo'-áái ímba paápé isa'á isáántafe'a maanáúfái agai-timúne.

²² Óraa-karo'lo sen-kwáási maarán-kwáásin-owe. Ísu Káráisitintafesa Manikó ímba iyáfasinankaraiwain-iyé sen-kwáási ésa Ísu Káráisitini namuro-wáási-í'a ésa Manikónté ááninkonte'a tínaeni'a wéuwatimewe. ²³ Manikón-ááninkomba tínaeni'a uwámewi afowáankwárá'á miyá ombánifo Ísu Káráisitintafesa Manikón-ááninkon-iyé sewi ááninkonte afowántépa'a kááísamai méraawe.

²⁴ Ísun-aaimo aifa'ó ísaraan-ai tirumpimbá fasi'ámai ta'ótóráamba ímba ifátuwe'a miyáumai Manikónté ááninkontepa'a kááísamai maé'mae'a oro. ²⁵ Maarán-áái Ísu Káráísiti óraaka simásimenasa séna aú'la úmai maé'mae'a iyani'a uwátinkaumnesa simásimakaiye.

²⁶ Karo'-áái simátinkáafo sé'a maanáúfái agaimái timúne. ²⁷ Karo'-áái simátiyuwaawi ombánifo Ísu Káráísiti Manikóni ámútamba tirumpimbá tínkaraimba póna maé'mae'a éna ímba karo'-áái simátimena érai'-aai wésimatimiye. Miyámó simátimisa'lo ombá érai'-aaiye karo'-ááiyé tuwínkaa'a owe. Simátimintemba miyá é'a Ísu Káráisiye'a kááísamai méraawe.

²⁸ Kesí iyámpóisono. Wesé'a kááísamai méraamba pó'a Ísu Káráísiti kumíndara'a wenaúranka'a ímba tigeasáfé'a é'a úwoi fasi'ámai ménaawe. ²⁹ Ísu Káráísiti arupise úmai mérain-ai é'a ísaraawe. Moórá-aiwara'a ísáaro. Miyáumai arupise úmai méraawi érai'a Manikóni iyámpóin-owe.

3

Manikóni iyámpói-táái.

¹ Manikó arumbá óraaka'á wésimiye. Mindásafe'a imáyáan-oro. Manikó aruntá siménasaam-pona kentáásáféna kesí iyámpóin-owe wésiye. Kesáá érai'a weni iyámpóisa úne. Manikómpá'á ímba tiyáawi Manikóni áwáuma ímba awánésa kentáási áwáuwara'a ímba suwánaawe. ² Kesí waásisono. Káfé'a Manikóni iyámpói-i'a úmaisa méraundasa ánaaemba nóra waásisaawa ménaumno. Mináái ímba ísaraundanifo moórá-aaimo ísaraunda simátimenaumne. Ísu Káráísiti kumíndara'a kawé'-úmai awánaandasa póta wenkáánita úmaisa ménaumne. Miyán-áái ísaraumne. ³ Mináái ísesamo amu'maráawi Káráísiti arupisemo úmaimo méraintemba arupise úmai méraafo káráwiyo.

⁴ Sáwí-imayaamo ombá isaná áamáambo taráísómbo isaná minkáé-tántáákó mimbóráí'a iye. Miyáumai

sáwí-imayaamo owí Manikóni áamáamba tínaaeni'a uwámesa taráísómbo póna miyámó on-ánóndáá miwífimbá wéiniye. ⁵ Ísu Káráísiti waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáindasafena marapá'á kunkáimba wempimbá sáwí-imayaa ímba wéraiye-aai é'a ísaraawe. ⁶ Miyáumai Ísu Káráísitiye'o kááísamai méraawi miwífimbá ímba sáwí-imayaa waé'wae'a ifo sáwí-imayaa waé'wae'a iwáí Káráísitimp'a ímba tésa wenáái ímba isááwe.

⁷ Kesí iyámpóisono. Karo'-áái simátínkáafo sé'a káráwiyo. Káráísiti arupise úmai méraiwai wemó intembó miyámó úmae'o iyówi arupisemo on-kwáásin-owe. ⁸ Áwáura'a waántáwanko sáwí'a uréna miyá úmae iyéna káfé'wara'a miyá wéiye. Sáwí'o úmaesamo iyówi waántáwankoni waásin-owe. Waántáwankoni kísau tai'ásuwainkwae séna Manikó áaninkomba ai'marówana marapá'á kunkáiyé.

⁹ Manikóni iyámpói pósa Manikóni fasi'aénkó miwífimbá wéraitafesa pósa ímba sáwí'a úmaesa wéiyowe. Manikóni fasi'aén-iyámpóisómbá pósa ímba sáwí'a úmaesa wéiyowe. ¹⁰ Ímbo arupisemo úmaimo méraawi ímba Manikóni iyámpóin-owe. Kentí waásimo tirumbó ímbo tíméwi ímba Manikóni iyámpóin-owe. Miyáumaisa Manikóni waásiye waántáwankoni waásiye tuwímbaisa ísaraumne.

Moórá-mora tirumbó tímén-aai.

¹¹ Moórá-mora tirumbá tíméro-aai ááema ísaraawe. ¹² Ándámun-áaninkon-awi'a Kénimo uráintemba ímba miyán-oro. Kéni waántáwankon-áráá'a póna áfákomba tufúwana pukáimba maarásáféna tufúwana pukáiyé. Áfáko kawé'-imáyáá mérowana Kéni sáwí-imayaa úmai ména póna áfákomba tufúwana pukáiyé.

¹³ Miyaráán-úmai Manikómpá'á ímbo tiyáawi kempímbá tirumbá sáwí'a uwátinkaiyantafena ímba táá'a íno. ¹⁴ Manikóni akúmbá sirumbá tímúndasafeta séta Manikóni némpa'a méraandasaawini áwáuma tuwéta kawé'-úmaimo méraandasaawini áwáura'a taméraumnesa sune. Kentí waási tirumbá ímbo tíméwi Manikóni némpa'a paái méraawe. ¹⁵ Kentí waásimo tiyámbo uwátínkáán-kwaasi tókamiyasa puwíyan-kwaasin-owe. Miyámó owí aúí'o úmaimo maé'mae'o owíni áwáura'a ímba méraawe. ¹⁶ Ísu Káráísiti arumbá siménasa ímba úwoi méraimba súwa'nai índasafena kentáásáfénawe séna pukáiyé. Miyámó uráintafeta arumbá símakaiyese sune. Manikóni akúmbá túwa'nai eta puwúnafo ímba sendasá úwoi túwa'naisa ónaumne. ¹⁷ Óntawara'-waasi kentí waási tómbó ímbo makáawi tuwánésa ímba túwa'nai ombá sésa Manikómbá sirumbá amúne sembá karo'á sewé. ¹⁸ Kesí iyámpóisono. Sirumbá tímúnemo sembá ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá sé'a túwa'nai oro.

Manikómpá'á fasi'ámaisaamo méraunda-aai.

¹⁹ Sirumbá tímétaamo túwa'nai úndasa miyámó únda-waasisa arupise úmaisa méraumne. Miyámó únda Manikón-aúrankata fasi'ámaisa méraumne. ²⁰ Énifo kesáá sáwí'o úndasafenasa kentáásirunko umbái taifo Manikó seyaafá-tántáá'á awánéna minúbái-tántáákómbá iyáákaisata Manikón-aúrankata fasi'ámaisa méraumne. ²¹ Kesí waásisono. Mindásafeta imáyáa úndasa kentáásirunko ímba umbái taisatá Manikón-aúrankata fasi'ámaisa méraumne.

²² Wenáái taawiyafétaawe wemó aamoimó índa-i'a úndasafetaawe áisai únda-tantaa'a úwoisa wésimiye. ²³ Manikó óraaka séna kesááninko Ísu Káráísitin-awika'a tímankúnkumba é'a seyaafá'-waásífimbá tirumbá tímé'a méraaro siyáimba mináái Ísu Káráísiti óraaka simásímakaiye. ²⁴ Manikón-aai taawiyáfówi Manikóe'a kááísamai

méraawana miwísé'a kááísamai méraiye. Manikó weni ámútamba ai'marówana sirump-intá kumbéna simásimenasa séna Manikó kesé'a kááísamai méraiye sisatá wéisaumne.

4

Érai'-amutankonte karo'-ámútánkónté-taii.

¹ Kesí waásisono. Sáwífa'-waasi karo'-amáámá simátíma'maesa nésa Manikóni ámútanko kesirumpimbá méraiye semba ímba ááema érai'e seró. Miyámó sentáfé'a miwí tirumpimbá mérain-amutamba Manikóni ámútana'i fi'owani ámútana'iyo mindá awané'a mináái isáaro. ² Ísu Káráísiti Manikóe ména marapá'a waási kunúkaiye sewí miwí tirumpimbá Manikóni ámútanko méraiye. Minááímó sewa'ó isáamba Manikóni ámútankoma miwífimbá méraiye seró. ³ Ísu Káráísitintafesa minááímó ímbo sewí miwí tirumpimbá mérain-amutanko ímba Manikóni ámútankon-ifo mindá Káráísitini namuro-wáásígóni ámútankon-iyé. Káráísitini namuro-wáásígó tinda-ai isaraamba isaná marapá'a méraiye.

⁴ Kesí iyámpóisono. Manikón-aráá'a é'a karo'-amáámá simátíméwi iyáákaraawe. Manikóni ámútanko kentirumpimbá méraifo Manikómpá'ó ímbo tiyáawi miwí tirumpimbá fi'on-amutanko méraiye. Manikóni ámútanko minámútánkómbá iyáákaraiye. ⁵ Karó'-amáámá simátíméwi Manikómpá'a ímbo tembá marapá'ó wérain-ai simátíméwasa marapá'-wáási miwí táái wéisaawe. ⁶ Kesáá Manikóni waásisa únasasa Manikóni waási kesááisa isááfo fi'on-kwaasi ímba Manikóni waási pósa kesááisa ímba wéisaawe. Miyáumaisa érai'-aaimo sí-ámútánkó miwífimbá mérain-kwaasiye karo'-ááímó sí-ámútánkó mérain-kwaasiye tuwínkaa'-úmaeta wéiyune.

Manikó arumbó tímín-aii.

⁷ Kesí waásisono. Tirumbó tíméwini áwáuma wemá Manikó póta Manikóni akúmbá siruntá tíméno. Tirumbá tíméwi Manikómpá'a tésa weni waási-i'a wéowe. ⁸ Manikó tirumbá tíméwini áwáuma pósa tirumbá ímba tímén-kwaasi Manikómpá'a ímba wétewe. ⁹ Manikó mimbórá-ááninkómbá ai'marówana marapá'a kumbéna kentáásáfénawe séna puwéna aú'i'a úmai maé'mae'ó ondasáfénasa puwéna arumbá símakainta póna miyá uráiyé. ¹⁰ Manikómbá siruntáámó amúndasa ímba óraata ámakaumne. Manikó arumbá siménasa wenááninkomba ai'marówana marapá'a kumbéna sáwi-awausaamo únda-meyamba maisiyuwáinana kentááfá'a ímba tínkwae séna pukáiyé. Miyámó uráimba Manikó

óraa'-arumba símakaiye. ¹¹ Kesí waásisono. Manikó miyáumai arumbá símínta póta kentáási waási miyáumai siruntá tíméno. ¹² Waási Manikón-ane'a ímba awánaawe. Kentáási waási siruntá tímúndasa Manikó keséta méraisata érai'a siruntá Manikómbá amúne.

¹³ Manikóni ámútanko kentáásirumpimba méraintafeta séta kesáá Manikóe'a kááísamai méraunanasa Manikó keséta kááísamai méraiyesa sune. ¹⁴ Kentáásifowa ááninkomba ai'marówana sáwi'ó úmimo méraampinkemba faútinkaindasafena marapá'a kumúwata awánaraundasa simátimune. ¹⁵ Ísuntafesamo Manikón-ááninkon-iyemo sewí Manikóe'a kááísamai méraawana Manikó miwísé'a kááísamai méraiye. ¹⁶ Manikó arumbá símísata mindásafeta érai'esa sune.

Manikó tirumbó tíméwini áwáuma Manikó isasá pósa tirumbó tíméwi Manikóe'a kááísamai méraawana Manikó miwísé'a méraiye. ¹⁷ Manikó kentáá imáyáa símakaisata siruntá Manikómbá améta póta méraundawini áwáumo sísai índa-kanaamo tándara'a fasi'ámáisa ménaumne. Ísu Káráísiti wenarumbó simíntenta marapá'ó méraundarata siruntá tímúndasa póta sísai índa-kanaamo tándara'a fasi'ámáisa ménaumne. ¹⁸ Manikómbó tirumbó áméwi ímba inkáísówe. Érai'a Manikómbó tirumbó áméwi miwífinkémbá inkaisi-imáyáa ímba wéraiye. Sáwi'ó uráam-beyantafesamo inkáísówi Manikómbá ímba érai'a tirumbá áméwe.

¹⁹ Aifa'a Manikó arumbó símakaintafeta póta

siruntá amúne. ²⁰ Miwítí waásisafesa tirumbó sáwi'ó uwátínkáawa'ó ombá Manikómbá sirumbá amúnemo semba karo'a sewé. Miwítí waási tine'a tuwánésa tirumbá ímba tímakaawi pósa Manikón-ane'a ímba awánaawi ímba kanaa'a tirumbá áméwe. ²¹ Ísu Káráísiti óraaka séna Manikómbá tirumbó áméwi miwítí waásiwara'a tirumbá tíméro siyáiyé.

5

Marapá-sáwí-kísáúgombó iyáakaan-ai.

¹ Ísuntafesa sésa Manikó iyáfasinankarawai iyémó sen-ááísáfésa érai'emo sewi Manikóni iyámpóin-owe. Afowámbá tirumbá améwi ésa wení iyámpóiwara'a tirumbá améwe. ² Manikómbá siruntá améta wenáái taawiyaféta póta miyá úndasafeta séta Manikóni iyámpóiwara'a siruntá timúne. ³ Manikón-ai taawiyafúndasa mindá Manikómbá siruntá amúnanasa wenááigosa ínta umbaisá siyáísata póta taawiyafúne. ⁴ Isumpa'a fasi'ámai kááísamai méraundasa póta marapá-sáwí-ímáyáágóntá iyáakaumne. Manikóni iyámpói seyaafá'a kanaa'á marapá-sáwí-ímáyáágómbá iyáakaamba póna Manikón-aigoma ímba umbai taiyé. ⁵ Maarán-kwáási marapá-sáwí-ímáyáágómbá iyáakaawe. Ísuntafesa Manikón-ááninkon-iyé sésa timankúnkumba owi marapá-sáwí-ímáyáágómbá iyáakaawe.

Manikó Ísu Káráisitimbo arááitimakin-ai.

⁶ Ísu Káráisiti marapá'á kumbéna nombá maiyéna puwúwana wení naaemá kunkáiyé. Nombó maíndasafena aantemba ímba kunkáiyé. Nombá maiyéna puwúnana wení naaemá kumíndasafena kunkáiyé. Manikóni ámútanko érai'-aigoni áwáugo póna séna érai'e Ísu Manikón-ááninkon-iyé wésiye. ⁷⁻⁸ Manikóni ámútanko siyáin-aisafeta nombó maiyáintafeta puwúwana wení naaemá kunkáintafeta séta Ísu Manikón-ááninkon-iyé súne. Minkáúmbó-tántáá'á paapé uráintafeta mimbórá-áái séta Ísu Manikón-ááninkon-iyé súne. ⁹ Waásimo simátimén-ai sewatá iséta érai'e súnndasaanifo Manikón-aiigo waási-tai iyáakaraimba póta Manikó ááninkontafena siyáin-aisa isáano. ¹⁰ Manikón-ááninkontafesa timankúnkumbo owi sésa Manikó siyáintemba érai'e Ísu Manikón-ááninkon-iyesa súne. Manikóntáfésa ímbo timankúnkumbo owi sésa Manikó karo'-áái siyáiyé wésewe. Wemá Manikó ááninkontafena siyáin-aisafesa ímba érai'e senkákémbá Manikó karo'-áái siyáiyema wésewe. ¹¹ Manikón-ááninkoma aú'í'a úmai maé'mae'a owíní áwáuman-iyé. Manikó ímá'yáasa simísata aú'í'a úmai maé'mae'a wéune. Minááísá Manikó simásimakaiye. ¹² Manikón-ááninkoe'lo kááísamai méraawi aú'í'a úmai maé'mae'a ofo Manikón-ááninkoe'lo ímbo kááísamai méraawi ímba aú'í'a úmai maé'mae'a wéowe.

Aú'í'a úmai maé'mae'lo on-áái.

¹³ Manikón-ááninkon-awitafe'a timankúnkumbo on-kwáási kembiwí maanáúfái agai-timúne. Aú'í'a úmai maé'mae'a on-ááísáfé'a érai'e siwae sé'a maanáúfái agai-timúne. ¹⁴ Manikómbó arááímo táinda-i'o étaamo inafinkémbó áísai úndasa kesááisa wéisaiye. Mindásafeta wenaúranka'a fasi'ámáisa méraumne. ¹⁵ Inái súnndasa isáin-aisafeta érai'-aain-iyemo súnndasa maarán-ááísáfé'wara'a érai'-ai inafinkémbá súnnda-tantaa'a úwoisa símiyesa súne.

¹⁶ Kentí waásimo sáwí'lo íya'lo tuwáné'lo é'a Manikómpá'á áísai íyana túwa'nai ínasa Manikóni némpa'a sáwí-aempa'a maé'mae'a iyampa'a ímba kónááwe. Tuwímbai-sawí'lo owíní anondáá-meyamba Manikóni némpa'a sáwí-aempa'a maé'mae'a iyampa'a wiyamba mindásafe'a Manikómpá'á áísai oro ímba súne. Tuwímbai-sawí'lo owíní anondáá-meyamba ímba Manikóni némpa'a wiyamba mindásafe'a sé'a Manikómpá'á áísai oro súne. ¹⁷ Seyaafá-sáwí'lo owíní anondáá-meyamba wérai'fo tuwímbai-sawí'lo owíní anondáá-meyamba Manikó maitiyuwáínsa wení némpa'a sáwí-aempa'a maé'mae'lo iyampa'a ímba miyá-sáwí'lo íya'lo tuwáné'lo é'a Manikómpá'á áísai íyana túwa'nai ínasa Manikóni némpa'a sáwí-aempa'a maé'mae'lo iyampa'a ímba kónááwe.

¹⁸ Manikóni iyámpói ésa ímba sáwí'a úmaesa iyówe. Manikón-ááninko káráwiyaisana póna waántáwanko ímba ta'ótóráísasa pósa ímba sáwí'a úmae iyówata minááísá wéisaumne.

¹⁹ Waántáwanko marapá'-wáásiti óraakon-ifo kesáá Manikóni waási éta minááísá isáúmne.

²⁰ Manikón-ááninko kuména ímá'yáa simísata érai-Fasi'aenko-úramba isatá awánáúmne. Manikón-ááninko Ísu Káráisitiyé'a kááísamaisa méraundasafeta érai-Fasi'aenkonka'a kááísamaisa méta isáúmne. Érai-Fasi'aenko-úrango éna waásisa aú'í'a úmaisá maé'mae'a úndawin-ááninkon-iyé. ²¹ Kesí iyámpóisono. Karo'-mánikómbá seyaafá'á tínaaemba uwátiméro.

Kemá Yóni kesáái tai'áiyé.

2 Yóni

Ísu wiyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái timakaiye. Tuwímbai sésa aaresáfé-áífái agaimái ámakaiye sewasá tuwímbai sésa Fasi'aénkóni waási mimbóráfá'á túwaandu úmaimo máépa'a agaimái timakaiye wésewe.

¹ Kemá Fasi'aénkóni waásiya'a káráwiyaundawi é'a maanáúfái agai-timúne. Embá kendé-í'a úne séna Manikómó áántarain-ininkoma ómpo ení iyámpóisonte'a awánaaro sé'a maanáúfái agai-timúne. Fasi'aénkóni érai'-aai isaraundasafe'a sirumbá timúne. Ímba keyáánifo Fasi'aénkóni érai'-aai isááwiwara'a tirumbá wétimewe. ² Kentááfímbá érai'-aai waé'wae'a éna ímba tai'áíndasafeta kentáásirumba timúne.

³ Manikó kentáásifowawe ááninko Ísu Káráisitíye'a úwoi súwa'nai esarai tirumbá uwásinkesarai aáno'a uwásinkaayata póta érai'-aaisa séta kentáásirumba timúndasafe'a Manikómpá'á inái sune.

⁴ Tuwímbai ení iyámpói kentáásifowa simásímakaintemba miyáumai érai'-ampa'o kon-áái isáúnana sirunkó kawé'á wéye. ⁵ Aaregóo embá simáme'a sune. Fasi'aénkóni waási moórá-mora kentirumbá timé'a méraaro. Mináái ímba aú-amaamba simátimumpo ááéwara káfé'wara'a isaraan-aai simátimune. ⁶ Manikón-aaisaamo taawiyáfúndasa mindá Manikómbá sirumbá amúndasafeta wenáái wétaawiyafune. Manikónkwará waásiwara'a tirumbá timé'a méraaro Manikó siyáimba ááéwara káfé'wara'a wéisaawe.

⁷ Sáwifa'-waasi karo'ó sen-kwáási marapá'á wénowe. Miwí Ísu Káráisitintafesa sésa ímba waásiyaani'a úmai kunkáíye wésewe. Miwí Káráisitini namuro-wáási pósa sáwi-ampa'a wíwae sésa minkáró'-áái sefó káráwiyo. ⁸ Manikóni kisaumo máém-beyamba ímba máéfonifo kawé'-úmai káráwiye'a seyaafá'-mékámbá kawé'-mékámbó maiyantafe'a káráwiyo.

⁹ Ísu Káráisitini-aai ímba ta'ótóráamba mináái tuwésa fí'on-ampa'o kowí ímba Manikóe'a kááísamai méraawe. Ísu Káráisitini-aai ta'ótokaawi kentáásifowawe wenááninkoe'a kááísamai méraawe. ¹⁰ Miyáumai kentópa'o tésamo minááímó ímbo simátimesamo fí'on-aaimo simátimíya'o é'a ímba tiyáamba timé'a ímba kentí naaúmpa'a mósá tinkáaro. ¹¹ Miyán-kwáási tiyáambo timé'o é'a minkwáásítí sáwí-kisau túwa'nai ónááwe.

¹² Ayáátáá'-aai simátimenae'a maanáúfáífímbá ímba agáúmpo kentópa'a wé'a kentúranka'a komé'a kosimátiménana kentáásirunkosa áfááraumai kawé'á íníye. ¹³ Enanaanontáféna kendé-í'a úne séna Manikó áántarain-ininkoe wení iyámpóisonte'a kembiwísáfésa sésa kawé'-úmai méraaro wésewe.

Kemá Yóni kesáái tai'áíye.

3 Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni Ísuni kísau-waasi kaumbo-wáái-áatáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái moóráwígon-awi'a Káyásimba ámakaiye.

¹ Kemá Fasi'aénkóni waásiya'a káráwiyaundawi é'a maanáúfái agai-amúne. Káyásiyo maanáúfái toráumai awánaao. Fasi'aénkóni érai'-aai isaraundasafe'a sirumbá amúne. ² Kesí waási óna'a sirumbá amúne. Ísu Káráisitini aampa'á kawe'-úmaimo kónda-aaí isaraumne. Miyáumai kawe'-úmai ménana ímba áí'a indasafe'a Maníkómpá'á inái sune. Ení kísau kawe'á óndasafe'a Maníkómpá'á inái sune. ³ Fasi'aénkóni waási tuwímbai empákémbá kempá'á tésa entáfesa tasésa enarumpimbá érai'-aai ta'ótore méraane sewa'á isáúnana kesirunkó kawe'án-íye. Miyáumai érai'a arupíse-ampa'a wéwe méraane. ⁴ Kesí iyámpói érai'a arupíse-ampa'a kowé-áái isé'a aamoí únda póna mináámógó tuwímbai-tantaatafe'o aamoimó únda-aamoigomba iyáákaraiye.

⁵ Kesí waásigompo Fasi'aénkóni waási empá'ó kuráamba túwa'nai ema kawe-kísáú maiyáanasa múnkwáásifinkémbá fí'om-bapaken-kwaasi empá'ó kuráamba miwíwará'á túwa'nai ema kawe-kísáú maiyáane. ⁶ Miwí maanká'á Fasi'aénkóni waásisa tasímásimesa sésa emá arumbá tímakaandawi tasímásímakaawe. Fí'om-bapa'a Maníkóni kísau komaénae sewí emá aampa'ó wíyan-tantaa'o túwa'nai ónda mindá kawe'á óne. ⁷ Miwí Ísu Káráisitini kísau maimaé nésa Ísu Káráisitimpa'o ímbo tiyáan-kwaasiyakemba méyámbá ímba wémaewe. ⁸ Mindásafeta Ísu Káráisitimpa'o tiyáunda-waasisa miwísá túwa'naisa onó. Miyáumai taankarotámaisa méraundasa pósa érai'-aai isánáawe.

⁹ Ampáán-áúfái agaimái tuwááwánana Fasi'aénkóni waásifa'a kúwana moóráwígon-awi'a Táyóterefisi kentáfesa óraakon-íye síwae séna mináúfáifínkén-áái iséna ímba isámai kawe'á uráimba pó'a ¹⁰ empá'á wé'a waási túranka'a Táyóterefisimo uráin-aaí kosimátimenaumne. Táyóterefisi kentáá sáwí'a uwásinkenasa karo'-ááísá simásinkaraiye. Ímba mináái aantembanifo Fasi'aénkóni waási wempá'ó kuráamba wení naaúmpa'a ímba mósá tínkaraiye. Tuwímbai kentí naaúmpa'a mósá tínkánae suwaná ímba miyán-oro séna Maníkóni waásifinkemba tí'mátukaiye.

¹¹ Kesí waásiyo. Sáwí'o ontembá ímba miyá indá kawe'ó ontembá miyán-uwo. Kawe'ó úmae iyówi Maníkómpá'á tésa wení waásin-oyo sáwí'o úmae iyówi Maníkómpá'á ímba wétewe.

¹² Seyaafá'nánká Témítiriyaasintafesa kawekón-íye wésewe. Wení kísau awánésa sésa érai'a kawe-kísáú wémaíye wésewe. Kesááwará'á miyásá sune. Súnda-aaisa érai'-aai isaraawe.

¹³ Ayáátáái'-aai simámenae'a maanáúfáifímbá ímba agáúmpo ¹⁴ ampáák'á empá'á wé'a enaúranka'a komé'a kosimáménaumne. ¹⁵ Aáo úmai méraantafe'a Maníkómpá'á inái sune. Ení waási kesé'o méraawi sésa kawe'-úmai ménaro sewé. Kentáási waási esé'a méraantafeta séta kawe'-úmai méraarosa súmpo moórá-mora-waasi simátimiyo.

Kemá Yóni kesáái tai'áíye.

Yúti

Ísu wiyómpa'a iyówana Yúti Ísun-áfáko kae'-wáái-áátáyá'í kae'-wáái úmai siyáánkai-aataiyá'iyó miyáumai-aatai maisuwéna maanáái agaimái tímakaiye.

¹ Kemá Yúti Ísu Káráisitini kísau-waasi Yémísin-áfáko é'a maanáái maanáúfáifimbá agai-timúmpo ísáaro. Manikó kentáásifowa arumbá tiména táántaraiwai Ísu Káráisitimo kawáán-uráiwai ísáaro. ² Manikó arumbá uwátinkena imáyáa tiména aáno úmai kawé'-aantemba uwátínkáintafe'a Manikómpá'á inaí sune.

³ Kesí waásisono. Manikó kembiwíyé kené sáwí'lo úmimo méraundafinkemba faúsínkáintafe'a maanáúfáifimbá agaénae únana Manikó simásimena séna moórá óraa'-aai simáména agauwó simbá pó'a mináái agaénaumne. Ááema Manikó weni waási imáyáa timúwasa Ísu Káráisitini-aaisafesa érai'e sésa timankúnkumba on-áái ísare'a mináái fasi'ámai tirumpimbá ta'ótore'lo méraamba tuwáunafo sé'a káráwiyoro. Ísu Káráisitini-aaisafesa sáwí-aaimo sewí tááigon-anonaa Ísu Káráisitini érai'-aai simátiméro. ⁴ Tuwímbai karo'-ámáámbó sen-kwáási Manikón-aai ímbo aráái'wáéwi kentí imáyáa tafisiyantafesa komésa tirumpin-imáyáa ésa sésa Manikó úwoi súwa'nai enasa ímbo sinkaminifo kentáási imáyáafinkenita ónaumne sésa sáwísáwí esa Fasi'aénkó Ísu Káráisiti weyáá kentáási óraakomba tínaaeni'a uwámakaawe. Naaófá'á Manikó miyá-sáwí-kísáúgóní sáwí-meyamba timénaumne siyáíye. Miyán-karó'-wáási kembiwisé'lo koméraantafe'a maanáái simátimune.

⁵ Maanáái é'a simátimúmba ísaraambanifo aneka'á simátimenaumpo ísáaro. Naaófá'á Manikóní waásisomba Ísipi-marafa'a ta'ótokowana Manikó faútiyuwena tí'mae téna wenááisafesamo ímbo timankúnkumbo uwái Manikó tínkamuwasa pukáawe. ⁶ Moórá-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Manikóní kísau-waasi wiyómpakewi miwítí kawáá-kísáú tuwésa miwítí kawé'-náópa'a túwówi Manikó tiyayaanka'a kará'umarena kumeu'ó in-áémpá'á sáwí-mapa'a tiyuwówasa maé'mae'a ésa ánaaembo Manikó sáwí-meyambo timínda-kanaa amu'marésa méraawe. ⁷ Moórá-aai imáyáan-oro. Naaófá'á Sónómu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiye mindáo'-ewaa'-naopakewiye sáwí'a úmae iyésa aare-úméné waai-úméné miyá úmaesa iyúwana Manikó tínkambai iyamó kaipa'á tínkamuwasa iyamó kámakama'lo ipa'á maé'mae'a wéowe. Kentááwará'á miyá ofó sé'a káráwiyoro.

⁸ Naaófá'ó miyámó uráantemba káfé'a karo'-ámáámbó sen-kwáási kentí imáyáa tafísénae sewí miyá ésa miwítí sáwí-imayaafinkemba maa'u-tántáá'á ésa Manikómó kawáánimba tínaaemba uwámesa sáwí'a ésa wiyómpaken-kawé'-waasisafesa sáwí-aai simátínkaraawe. ⁹ Énifo Mósesé pukówana wiyómpaken-kawaagon-awi'a Máikéri séna Mósesen-auma maénae súwana waántáwanko séna kemá káaénae súwasarai miyáumai fasi'ámai suyaná Máikéri waántáwankontafena ímbo sáwí-aai súmba kemá ímbo aai simánkanaumpo Fasi'aénkó aai simánkainiye siyáíye. ¹⁰ Énifo karo'-ámáámbó sen-kwáási kentí imáyáa tafísénae sewí tuwímbai-tantaakoní áwáuma ímbo awánaraantafesa sáwí-aai simátínkese wai-waambo seyaafá-tántáákóní áwáumo ímbo awánésamo on-tembá miwí miyá owaná miwítí sáwí-imayaago ta'ótorena miwí sáwí'a uwátínkáíye. ¹¹ Naaófá'á moóráwígon-awi'a Kéni sáwí-amba aráái'wakaintemba miwíwará'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwígon-awi'a Péramu óntan-aamoimo uráintemba miwíwará'á miyá wéowe. Naaófá'á moóráwígon-awi'a Kóra Manikón-aai taraiséna kawáá-wáási táái taraisénamo pukáintemba minkaró'-ámáámbó sen-kwáási miyá ombá pósa miwí sáwí-meyamba maenááwe. ¹² Kembiwí Manikóní waási wen-imáyáa é'a tómbá né'lo túwaandu ontembá kesé'a miwí komésa sáwí'a uwátínkese kesáfé-imáyáa úmai náma'nama'a ésa ímbo tigaén-íye. Miwí karo'-ámáámbó sen-kwáási ésa ímbo túwa'nai on-kwáási méraawe. Miwí taaérambo iyáin-kanaamo arambó ímbo iyáin-taeraankaan-kwaasi méraawe. Fiyúndágo mo taaimó taawítúwáisanamo aáénkaintenkaan-kwaasi méraawe. ¹³ Piri'-nómbó kúmísanamo non-awiyááimo afora'ó intembá miwítí sáwí-kísau afora'á wéráíye. Miwí kentí imáyáa tafísimai sáwí-ampa'a métinkanee sen-kwáásín-owe. Manikó miwí kumeu'ó in-áémpá'ó to'mayaa uwátínkaraimba pósa mifá'á komaé'mae'a ónááwe.

¹⁴ Aifaráán-kwáásígón-áwí'a Ándámu ména Sétimba ma'ankówana Sétima Ínósimba ma'ankówana Ínósima Kénaanimba ma'ankówana Kénaanima Má'árareomba ma'ankówana Má'árareoma Yárétimba ma'ankówana Yárétima Ínókimba ma'ankówana

Ínóki miyán-káro'-amáámbó sen-kwáásísáféna imáyáa éna séna ísáaro. Fasi'aénkó wení kawe'-wáásí sáwífa'-waasise'a téna ¹⁵ sáwí'o uráawimo seyaafá'ó sáwí-meyambo tímíndasaféna téna Manikóntáfésamo aamoimó ímbo ésamo sáwí'o uráawisaféna aafimbá maitinkáíndasaféna téna Manikóntáfésamo aamoimó ímbo ésamo símáimo sáwí'o uwánkaraawisaféna aafimbá maitinkáíndasaféna tiyé Ínóki siyáíye. ¹⁶ Kentí imáyáa tafisénae sewí í'ai simátinkáfa'a iyésa seyaafá-tántáá'ó miwifá'ó tiyáimbo tirunkó sáwí'a ísasá sáwí-imayaa aantemba arááiwaesa túma mósá marésa tirááimo tain-tántáá'a maénae sésa símai tirumbá wéfiayaraawe.

¹⁷ Kesí waásisono. Miwí miyá-sáwí'á ombánifo kembiwí maarán-oro. Kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitini aantá-waasi siyáan-aaí imáyáan-oro. ¹⁸ Miwí simátimesa sésa ánaaen-kanaamo tinda Manikóntáfésa ímbo aamoí ésa sáwí-imayaasafesamo tiráásísafesamo ésa aamoí íyan-kwaasi kentuwíyáái ónááwe mináántá-wáásí siyáawe. ¹⁹ Miwí tirumpimbá Manikóní ámútanko ímbo méraisasa miwítí marapá'-imáyáá arááiwaesa karo'-amáámbá símai Manikóní waási wétuwinaawe.

²⁰ Miwí miyá ombánifo kembiwí Manikóní kawe'-áái aasiyaasi sé'a wempá'a timankúkumba é'a moórá-mora fasi'átinke'a Manikóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkóntáfé'a ínai seró. ²¹ Manikó arumbá tímakaimba pó'a arupise úmai mé'a Fasi'aénkó Ísu Káráísiti arumbá uwátinkaina'a wiyómpa'a aúí'a úmai maé'mae'a íyantafe'a amu'maráaro. ²² Manikón-aaísafesa kae'-imáyáá tokáawi tirumbá uwátinke'a fasi'átinkáaro. ²³ Iyamó kaipa'á kofáínifo Manikón-aaí simátimiyana Manikó tafisímai kawe'-ámpá'á métinkainiye. Tuwímbaisafe'a tirumbá uwátinkaiyana minkwáásí tafisiyá'a sáwí'a únafó sé'a miwítí sáwí-awausaféna táá'a ína'a kentúma káráwiyoro.

²⁴ Manikó kanaa'á túwa'nai ína'a ímbo tínaaemba uwámiyantafe'a érai'-aaí sune. Manikó tí'maena wení sámó kain-áémpá'á métinkaina'a kentí sáwí-aaí ímbo wérainana tirunkó óraa-kawe'a índasafe'a érai'-aaí sune. ²⁵ Manikó fasi'aénkwáráwí mimbóráwígó ména kentáásí Fasi'aénkó Ísu Káráísitini kisausaféna imáyáa éna sáwí'o úmaisaamo méraundafinkemba faúsinkáíntafe'a érai'-aaí sune. Wení fi'onka'ma'mai-awauma wéraisana wenáwí'a óraa'a isaná wení fasi'aénkó iyáákaisana seyaafá-tántááká'á káráwiyaiye. Naaófá'á wiyóne marawé ímbo úmakonka'a wemá ménama káfé'wara'a ména maé'mae'a íntáféna

érai'-aain-íye sune.

Kemá Yúti sún-da-aaí tai'áíye.

Paápé uráin-aaí

Ísu wíyómpa'a iyówana Yóni kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna maarán-áái agaimakáiyé. Agaimarónka'a Ísuni aampa'ó kun-kwáásísáfésa karaanáá'a símai sáwi'a uwátinkaraawe. Ísuntafesa isésa fasi'ámai méraiwaé séna maanáái agaimakáiyé. Ísu Káráisitini kisausafena Manikó wení namuro-wáásiyé waántáwankone iyáákéna wení waási wembó ímbo auwésamo wéaraaiwaen-kwaasi kawé'a uwátinkainiye. Yóni miyán-áái agaimakáiyé.

¹ Manikó Ísu Káráisitintafena séna kárika'o paápé inda-tantaa'a isaíwae sé'a kesí kisa-uwaasi simátimuwo súwana Ísu Káráisiti wíyómpaken-kisau-waasi ai'marówana kuména Ísu Káráisitini kisa-uwaasi-waasi'naí ena faru uwátinkaina'a méraaro. Manikóni ámútanko afakaeté-fasi'aembo tokáiwai Manikómó kawáánin-aempa'a ména úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. ² Yóni Káráisiti mináásísáféna siyáin-aiiwará seyaafá-tántáá'ó awánarainkwará'a simátiména maanáúfáifimbá agaimakáiyé. ³ Paápé

inda-tantaa'a kárika'a paápé inda póna Manikó maanáúfáifinkén-ááímó toráumai awánáiyán-kwaasiye maanááímó isésamo taawiyafíyan-kwaasiye kawé'a uwátinkainana tirunkó kawé'a íniye.

⁴ Kemá Yóni maanáúfái agáúmbo Ésiyaa-marafa'a afakaeté-naopa'o Fasi'aénkóni waásimo méraawi isáaro. Manikó ááéma ména kifé'wara'a ména aasiyaasi maé'mae'ó indawi úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. Manikóni ámútanko afakaeté-fasi'aembo tokáiwai Manikómó kawáánin-aempa'a ména úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. ⁵ Ísu Káráisiti Manikón-aaí arupise úmai simátimíwai úwoi túwa'nai ena faru uwátinkaina'a méraaro. Wemá aifa'á pukáimpinkembo iyáfasinkaiwai marapá-kawáá-wáásiyá'á káráiyaiye. Ísu Káráisiti kentáá-ímáyáá

éna kentáásáféna puwéna kentáási sáwi'imayaa faúsínkaraiye. ⁶ Kawáán-uwásínkáisata Ísu afowámá Manikóni kisausa wémaumne. Wení fi'oran-awauma waé'wae'a isaná kentáará'á kawáánúmaena iyiniye. Érai'-aain-iye.

⁷ Isáaro. Ísu ainánká'á kumínasa seyaafá'-wáási tufúkáan-kwaasiwara'a awánáiyana aafimbó maitínkáindsafena tirunkó sáwi'a inana umbái táiniye. Miyáumai paápé inda mindá érai'-aain-iye.

⁸ Fasi'aénkó Manikó séna seyaafá-tántáákóni áwáugo pó'a ánaaembo seyaafá-tántáá'ó tai'áindara'a kemá úwoi méranaumne. Ááéma mé'a káfé'wara'a mé'a maé'mae'a ónaumne. Seyaafá-fási'fáénkwáráwi úne siyáiyé.

Yóni Káráisitimbo awánarain-aaí.

⁹ Kemá Yóni kentuwáámá úne. Kembiwíséta Ísumpa'a kááisamai mé'a kembiwísé'a Manikó kawáánipa kesé'a mé'a kembiwíséta umbai-tántáápímbá fasi'ámai mé'a wéamu'maraumne. Manikón-aaí simátimé'a Ísu siyáin-aiiwará'o simátimundarakemba aaisambá siyéna ta'óto'mai sí'maesa nonafufumpá'-márafá'-áwi'a Pátimosifa'a másínkówa'a méraawanana ¹⁰ sondaará'á Manikóni ámútanko kempímbá óraa'a uwásinkowa'a Manikón-ímáyáá aantemba ówánana kesínaaempakemba minúwóiyáámbá aaijó uwiyenkaamba óraaka ¹¹ séna awánenda-tantaa'a aúfái-wandaafimba agaimaré túwénasa Fasi'aénkóni waási afakaeté-naopa'o méraawi isáaro. Mindáó'-awi'a Efésási-naopa'e Séménaa-naopa'e Pégámamu-naopa'e Táyátáiraa-naopa'e Sáándisi-naopa'e Fírándéfiyaa-naopa'e Réóndisiyaa-naopa'e miyáumai-naoken-kwaasi isáaro siyáiyé.

¹² Súwa'a nááwa siyó sé'a waé'mai awánááwánda afakaeté-omba óntankon-awi'a korí-óntámbá úmakaampimba minómbá kúra'makowa'o ts wánááwánda ¹³ minónkóni afufumpímbá mooráwigo waásiyaamba ména ayáatáá'-ampanta uréna áyaafaiya'a uriyon-á'wáánkáu uréna ¹⁴ a'nónkóe ayáárankoe'a waéni'a kówana sугáyáagaya úwana ména aúranko iyaráámbá kówana ¹⁵ aísamaima óntambo agaimakáawanamo énembo intembá aísamaigo miyaráámbá úwana aaijó má noniyasáúrankenkaamba óraaka séna ¹⁶ ayáánurapa'a afakaeté-o'a toréna óipinkemba paepáé'a séfasefa'-aempa'a áwááima wérowana óikakemba aafáúmó iyáúsenamo intembá uráiyé.

¹⁷ Úwa'a awané'a áfáára sáá'a úwa'a wenáísamaifimba kumbé'a púwóraantamba ówánana ayáánurapaken-ayaantamba sine'á ta'ótoréna séna ímba áá'a íno. Aifa'é ánaaenkoni áwáuma kemá úne. ¹⁸ Pukáundafinkemba iyáfasine'a aasiyaasi maé'mae'ó

úndawi súnare'a méraundawi úne. Púwón-aemapa'e waási timanka'é káráwiyaundawi úne. ¹⁹ Miyáumai awánánda-tantaa'a aúfáifimba agauwó. Káfé'o wérain-tantaa'e ánaaembo paápé índawe aúfáifimba agauwó. ²⁰ Siyáánúrapa'a afakaeté-o'a toré'a afakaeté-ombo kúratoraunda awánánda mintántáákóni áwáu ímbo paápé uráindara'a simáménda isaaó. Mináfákáété-omba Fasi'aénkóni waási mináfákáété-naopa'o méraawi owaná mináfákáété-o'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaawin-owe Ísu simásimakaiye.

2

Mináái Éfésási-naopa'o simátímakain-aaí.

¹ Ísu simásimena séna Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaundawimba maanáái agaimái tówénana awánáino. Afakaeté-o'a siyáánúrapa'a toré'a afakaeté-onkoni afufumpimbó núndawi maanáái simámumpo Éfésási-naopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaundawimba simámuwo. ² Miyá úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Ímbo ífátúwáamba tiyáántán-kwimáimo méraamba tuwánaraumne. Sáwí'o úmáimo méraan-kwaasiti kisausafenamo ímbo tirááimo taimbá tuwánaraumne. Tuwímbai karo'á sésa Manikóni aantá-waasisa únemo sembá kembiwí miwí táái isé'a miwítí kísau awané'a miwísáfé'a karo'á sewémó sembá tuwánaraumne. ³ Kesí waási onkákémbá umbai-tántáá'ó tímémba kembá ímbo siyuwé'a kentáfé'a ísámai fasi'ámai méraamba tuwánaraumne.

⁴ Miyán-kawé'ó ombá tuwánaraumpo moórá-tantaa'o ontáfé'a ímbo aamoí uwátinkaumne. Aifa'á kentáfé'a áfááraumai imáyáa uráambanifo tuwé'a káfé'a ímbo miyá wéofó ⁵ aifa'ó kawé'ó é'ówiní áwáuma imáyáan-oro. Káfé'a ímbo miyáráámbá é'a tuwé'a aifa'ó kawé'ó urántemba miyán-oro. Ímbo miyámó é'o kempá'ó tiya'o é'a kentópa'a wé'a kentí ómbá maisúwána'a úwoi-waasiyaamba ónááwe. ⁶ Énifo Níkórasi-waasiti kisausafe'a tiyámba uwátinkááwa'a kewará'á siyámba uwátinkauna'a mindásafe kawé'a wéowe.

⁷ Ísáán-kwaasi pó'a Manikóni ámutanko Fasi'aénkóni waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawé'án-oro. Aaí senasá sáwí-tantaakombo iyáákaawi Manikóni kawé'-áempá'ó wérain-taeramba nésa maé'mae'a ónááwe. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo Ísu simásimakaiye.

Mináái Séménaa-naopa'o simátímakain-aaí.

⁸ Ísu simásimena séna Séménaa-naopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaundawimba maanáái agaimái tówénana awánáino. Aifa'é ánaaene miwání áwáuma é'a pukáundafinkemba iyáfasine'a súnaraundawi maanáái simámumpo simámuwo. ⁹ Umbai-tántáá'á tíméwa'o sáwisan-kwaasiyaambo ombá tuwánaraumne. Sáwisan-kwaasiyaambo ombánifo Manikómpákémbá sáwifa-tantaa'a maiyáawe. Tuwímbai karo'á sésa Yúndaawasisa úne sembánifo waántáwankon-aráái waesa símai sáwí'o uwátinkáamba tuwánaraumne. ¹⁰ Tí'a índa-i'o uwátinkaiyamba ímbo táá'a íno. Maanáái ísáaro. Waántáwanko imáyáa tímínasa kembá tísai úmai ísánae sésa tati'maesa ándáfa'a mátkesa siyáánkai-i'a sáwí'a uwátinkanaawe. Kentáfé'a fasi'ámai méwasa tuwímbai tínkamonasasa puwíwae siyambanifo kentáfé'a fasi'ámai méwa'a imáyáa tíména'a wiyómpa'a maé'mae'o iyamba mindá kentí kawé'-meyerámbaniye.

¹¹ Ísáán-kwaasi pó'a Manikóni ámutanko Fasi'aénkóni waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawé'án-oro. Sáwí-tantaakombo iyáákaawi sáwí-marupa'o iyamó kámakama ipa'á ímbo maé'mae'a ónááwe. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo

Ísu simásimakaiye.

Mináái Pégámamu-naopa'o simátímakain-aaí.

¹² Ísu simásimena séna Pégámamu-naopa'a Fasi'aénkóni waásiya'o káráwiyaundawimba maanáái agaimái tówénana awánáino. Sóipimba paepá'é'a séfasefa'-awaaimo wéráiwai maanáái simámumpo simámuwo. ¹³ Kemó méraapa'a é'a tuwánaraumne. Waántáwanko káráwiyaipa'a méraafo kentáfé'a imáyáa é'a arupise úmáimo méraamba tuwánaraumne. Ááema moóráwígon-awi'a Ántípási kentí naaópa'a waántáwanko méraipa'a ména kesáái arupise úmai simátíma'mae iyúwasa tufúwana puwúnkanaara'a ímbo kembó siyúwáamba kesé'a kááisamai méraawe. ¹⁴ Miyán-kawé'ó ombá wétuwanaumpo kaumbo-kae-tántáá'ó tokáantafe'a ímbo aamoí uwátinkaumne. Naaóf'á moóráwígon-awi'a Péramu sáwí'o uráintemba kempínkémbá tuwímbai miyá

wéowe. Péramu moóráwigon-awi'a Pérékumba aráanamuwana wema Ísareri-waasi sáwí-amba aráátimuwasa karo'-mánikómpá'á pói tufúkésa kúfu'uwandesá fi'owa fi'owa awaainínkóe awaaiókóe'a aoisaambá uráawe. Kempínkémbá tuwímbai miyá-sáwí-ámbá wéaraatimewe. ¹⁵ Miyáumai kempínkémbá tuwímbai Nikórásí-waasiti sáwí-amba wéaraatimewe. ¹⁶ Mindásafe'a misáwí-ámpá tuwé'a kempá'á teró. Ímbo miyámó iya'ó é'a kárika'a kempá'á kumé'a paepáétambo káráantemba sóipinkem-paepaetamba minkwáási karánaumne.

¹⁷ Ísáán-kwaasi pó'a Manikóní ámutanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-ai ísámai kawe'án-oro. Sáwí-tantaakombo iyáákaawi wiyómpaken-tomba timé'a waén-óntámbá minóntánká'á aú-awí'ó agaimakáin-ontamba timénaumne. Maiyawí aantemba mináwí'á awánánááwe. Minááimá aúfáifimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

Mináái Táyátáiraa-naopa'ó simátímakain-ai.

¹⁸ Ísu simásimena séna Táyátáiraa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'ó káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Manikón-ááninko súranko iyaráámbá kaisaná sísamai óntambo agaimakáawanamo kaúfintemba sísamaigo miyaráámbá uráisa'a maanáái simámumpo simámuwo. ¹⁹ Kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kentáfé'a imáyáa é'ó kesé'a káásisamai mé'ó fi'owi túwa'nai e'a ímba kembá siyuwé'ó fasi'ámai méraamba tuwánaraumne. Káfé'ó máén-kisau go aifa'ó maiyáan-kisau go imáyáa kaimba tuwánaraumne. ²⁰ Énifo moórá-tantaa'ó ontáfé'a ímba aamoí uwátinkaumne. Naaófá'á moórá-ininkon-awi'a Yéséperi sáwí'ó uráintemba kempínkémbá moórá-ininko karo'á séna Manikón-aaimo simátimundawi únemo simbá ímba tinaemba uwáméwana kesí kisau-waasi sáwí-amba aráátimena tí'maena wisasá karo'-mánikómpá'á pói tufúkésa kúfu'uwandesá fi'owa fi'owa awaainínkóe awaaiókóe'a aoisaambá owa'á ímba símai aambá fáikaawe. ²¹ Minínínkómbá simáme'a tuwáiniyai sé'a amu'makáunana ímba túwáimba úwoi tokáiyé. ²² Mindásafe sé'a wenkwára wesé'a sáwí'ó owíwára'á óraa-ti'ó índa-i'a uwátinkaumne sune. Sáwí'ó ombó ímbo tuwésamo kempá'ó tíya'ó é'a súndantemba uwátinkaumne. ²³ Wenáraá'marimbo tínkamonasamo puwiyasa Fasi'aénkóní waási seyaafá'-áempá'ó méraawi mináái ísésa kentáfésa sésa waási sirumpiné imáyáafine suwánaraiwaisa póna kawe'ó ondawísá kawe'-meyámbá siménasa sáwí'ó iyawi sáwí-meyamba timíniye sénááwe. ²⁴ Kembiwí Táyátáiraa-naopakén-kwaasifinkemba Yéséperin-ai ímba taawiyafé'a waántáwankoni aúpá'-áái ímbo taawiyafiyawi ímba moórá-umbai-tantaa'á kumé'a timénaumne. ²⁵ Manikóní érai'-ai tirumpimbá ta'ótoke'a kúmónnda simu'maráaro.

²⁶ Sáwí-tantaakomba iyáákesa kúmónndara'ó simátíma kaundantembo iyawisafe sé'a marapá'-wáásiyá'á kawáánoro. ²⁷ Kesifo kentáféna séna waásiya'a kawáánuwomo siyáintemba marapá'-wáásiyá'á kawáánoro sénaumne. Fasi'aén-tántáátámbó sawemó tufántuwaawanamo sáwífasemo intembá miyámó ésa fasi'ámai kawáán-urésa tínkamonaawe. ²⁸ Minkwáási sáwí-tantaakombo iyáákaawi moórá-o'a timénaumne. Afáúmó iyáúsisanamo wérain-o'a timénaumne Ísumo siyáimba mináái wesáféna siyáiyé. ²⁹ Ísu simásimena séna isáán-kwaasi pó'a Manikóní ámutanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-ai ísámai kawe'án-oro. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyo Ísu simásímakaiye.

3

Mináái Sáándisi-naopa'ó simátímakain-ai.

¹ Ísu simásimena séna Sáándisi-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'ó káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Manikón-amamba afakaeté-fasi'aen-amamba toré'a afakaeté-o'ó tokáundawi maanáái simámumpo simámuwo. Miyámó úndawi pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kentáfésa sésa Manikóní waásin-owe sembánifo méraawini áwáuma tuwánaraumne. Manikón-ai tóikaken-aantemba sé'a méraawini áwáuma Manikóní némpa'a méraafo ² kentúra'a káráwiyoro. Manikón-ai tuwáúnafó sé'a ta'óto'mai kawe'án-oro. Manikón-aúranka'a kenti kisau ímba arupíse-kisaun-ifo kentúra'a káráwiyoro. ³ Manikón-ai ísámai ta'ótokaan-ai imáyáa é'a kempá'á té'a mináái taawiyafé'a méraaro. Ímbo miyámó iya'ó é'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumpo umén-kwáásimó kafíímbó tentenkáán-úmai ímbo ísarenka'a kumé'a sáwí-meyamba timénaumne.

⁴ Énifo kembiwí Sáándisi-naopaken-kwaasifinkemba tuwímbai ímba sáwí'a é'o kawé'úmáimo méraan-kwaasi waén-únánkwátóiyaaamba ombá pó'a kesé'a ménaawe. ⁵ Sáwí-tantaakombo iyáakaraiyawí miyáumai waén-únánkwátóí urésa ménaawe. Maníkón-aúranka'e wiyómpaken-kisau-waasi túranka'e miwí túwí'a sé'a kesí waásiye sé'a miwí túwí'a ímba tuwígáúfaranaumne. Aúí'a úmai maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwi'o agaimakáin-aufai-wandaafinkemba

ímba tuwígáúfaranaumne.

⁶ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyó Ísu simásimakaiye.

Mináái Fírándéfiyaa-naopa'o simátimakin-aaí.

⁷ Ísu simásimena séna Fírándéfiyaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Ufaen-kwáási é'a érai'-aaí aantembo súndawi úne. Téfitimo káráwiyainten-úmai káráwiyé'a ontarákén-kiyá'a káráwiyauempo iyáferaaromo senda-wáásímó ésa iyáferanaawe. Ímba iyáferaaromo sendawímó ésa ímba iyáferanaawa'a maanáái simámumpo simámuwo. ⁸ Miyámó úndawí pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Ísáaro. Aambá witinkáúmpo ímba aambá fáitinkanaawe. Kári-fasi'aemba maiyé'a méraambanifo kesáái ímbo túwáamba taawiyafé'a waási túranka'o Ísuni waási únemo sembá tuwánaraumne. ⁹ Tuwímbai karo'á sésa Yúndaa-waasisa úne sembánifo waántáwankon-arááiimo wáewi imáyáa tíménasa kempá'á tésa kifaesa kentáfésa sésa Ísu arumbó tímakaiwain-owe sénááwe. ¹⁰ Kemá sé'a fasi'ámai mé'a simu'maráaro siyáumpo miyán-owe. Seyaafá'-márafá'ó méraan-kwaasifa'a umbai-tántáá'á téna sáwí'o uwátinkainda fasi'ámai mé'o simu'maráántafe'a kemá káráwiyonaumne. ¹¹ Kárika'a kumónaumpo kesí imáyáa tafisímá sáwí'o uwásinkaiyata kawé'-meyámbá ímba máúnafo sé'a kesáái tirumpimbá ta'óto'mai kawé'án-oro.

¹² Naambó ésumo naamayáambo fáéntemba sáwí-tantaakombo iyáakaawi kesifo Maníkóní amáan-daumpa'a naamayáankaamba faitinkáánasa aasiyaasi maé'mae'a onááwe. Sáwí-tantaakombo iyáakaawi tine'á Maníkón-áwí'a agaé'a kesí aú-suwi'a agaé'a Maníkóní naaó'-awí'a agaé'a onaumne. Mindáo'a ímba Yérúsaremufakaan-dao'an-ifo aú-nao'a wiyómpakemba Manikómpákémbá kumínda-nao'-awí'a tine'á agaénaumne. ¹³ Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyó Ísu simásimakaiye.

Mináái Réóndisiyaa-naopa'o simátimakin-aaí.

¹⁴ Ísu simásimena séna Réóndisiyaa-naopa'a Fasi'aénkóní waásiya'o káráwiyaindawimba maanáái agaimái túwénana awánáino. Érai'-aaigoni áwáu kemá é'a Maníkón-aaí arupíse úmai simátíme'a Manikómó úmakain-tantaakoni áwáugo maanáái simámune. ¹⁵ Miyámó úndawí pó'a kemó ombá é'a tuwánaraumne. Kesáái ímba siyukaafó tirumpimbá ímba fasi'ámai ta'ótokaawe. Kesááiimo tínaembo uwásiyuwaankakaa miyán-kwáásín-fo kanaán-íye súsino. Kesááiimo tirumpimbó fasi'ámáimo ta'ótokaankakaa miyán-kwáásín-fo kawé'án-íye súsino. ¹⁶ Kesáái ímba siyuwé'a kárika'a ta'ótokaafó ímba óraaka'a ta'ótokaafó kempákémbá tí'maránaumne. ¹⁷ Kembiwí karo'á sé'a kawé'-úmai mé'a ímba moórá-tanta'a'a aáfáán-tukáumne sefó kesúranka'a sáwí'a é'a óntaiyain-kwaasiyaamba é'a unáánkwátóí-iyain-kwaasiyaamba é'a túran-kafitan-kwaasiyaamba é'a ímba awánamai kawé'á owaná sirumbá wéiye. ¹⁸ Kawé'-ááiimo simátíménda ísáaro. Kempá'á té'a kempákén-tántáá'ó maíyantafe'a moórá-ontankon-awí'a korí agaimáimo kawé'ó úmakaan-ontamba méyáambaranaawe. Unáánkwátóí-iyain-kwaasi tigeaeráambá iyé sé'a kempákémbá waén-únánkwátóí méyáambaranaawe. Túramba awánamai kawé'ó iyántafe'a kempákémbá túrankoni masawémba méyáambaranaawe. ¹⁹ Kesírumbó tímúnda-waasi kesáái kawé'-úmai isáíwae sé'a aaisan-tímai arupíse uwátinkanaumne. Mindásafe'a sáwí-imayaa tuwé'a kempá'á teró. ²⁰ Ísáaro. Kembiwísé'a ménae sé'a táante'a wétimu'maraumne. Kesimóísáúmbe isé'a ontá tisinké'a iyuwómó siyawí kemá kesé'a mé'a tómba naana'á kesé'a mé'a tómba nánááwe. ²¹ Sáwí-tantaakombo iyáakaiyawisafe'a sé'a kesé'a waásiya'a kawáánónáawe sénaumne. Sáwí-tantaakomba iyáakare'a kesifó'e'a waásiya'a kawáánúyantemba iyáakaiyawí kesé'a kawáánónááwe. ²² Ísáán-kwaasi pó'a Maníkóní ámútanko Fasi'aénkóní waási seyaafá'ó simátímín-aaí ísámai kawé'án-oro. Mináái aúfáifimba agaimái simátimiyó afakaeté-onkoni afufumpimbó mérowi mináái simásimakaiye.

4

Manikón-áwí'o mósá makáan-aaí.

¹ Ísu simásimuwa'ó awánááwánda wíyómpa'a ontá tigurówana aifa'ó uwíyenkaambo óraaka'ó súwai simásimena séna kemó méraundafa'a iyína'a ánaaembo paápé inda-tanta'a aráanamenaume. ² Minúwóiyáámbá Manikóní ámútanko kempimbá óraa'a uwásinkowa'a awánááwánda wíyómpa'o kawáániwaini ayái-afama wérowana minká'á moóráwigo mérowa'a awánááwánda ³ anekembá sama kówana taaéná-wisiyamba úwana naeraámbá úwana mináfár'á oisámbá taaéná-wisiyamba úkúraa'-úwana kawáániwaimo méraín-aempa'a afufumpimbá wérowasa ⁴ moórá-waai úmai éiyain-oraal'-waasi mésa waén-únánkwátói urésa mara'-mésa óraa'-waasiti kámo'a óntankon-awi'a korísámbó úmakaan-kamo'a ti'nómpimbá wiyáawe. ⁵ Afufumpimbá kawáániwaini ayái-afarakema aafáyáuma torówana wíyónaai súwana káúgaw súwana mináyái-áfágón-aúrampa'a afakaeté-omba kéna minómbá Manikóní ámútanko afakaeté-fasi'aen-amutankon-iyé. ⁶ Kawáániwaini ayái-afagon-aúranka'a waaúmbá sámó kain-dómbá wérowasa éiyain-a'wampa'a éiyaimbo túnarowí mésa tínaaempa'e túrampa'e sáwífa-turambo wérowí mésa ⁷ moóráwigo seyaafá-fási'áémbó iyáakarowí óraa'-iyankaamba úwana moóráwigo purumakaráámbá úwana moóráwigo waási óikaamba úwana moóráwigo óraa'-embontaankaamba éna ayóísántámbá túwana ⁸ minéiyáímbó túnarowí afa'móráe-ayoima wérowana seyaafá-túr'á é ayóí-ándámpa'é túramba wérowasa aasiyaasi aafáyára'e fenómpinka'e nó'waane maarán-ímá símae iyésa sésa

Fasi'aénkó Manikó seyaafá-fási'áénkwáráwí
fi'oran-kawe'an-iyé. Aifa'á ména
káfé'wara'a ména maé'mae'a íniye

sésa minímá símaesa iyáawe. ⁹ Minéiyáímbó túnarowí kawáániwaini ayái-afara'a ména aasiyaasi maé'mae'o índawin-awi'a mósá marésa súwí sésa fi'oran-awaun-iyé sumbá miyá unká'á éniyo ¹⁰ moórá-waai úmai éiyain-oraal'-waasi kawáániwaini ayái-afara'a ména aasiyaasi maé'mae'o índawí aísamaifimba kífaesa áwí'a mósá marésa óraakon-iyé sésa ti'nónkákén-kámó'á faú'mai aísamaifimba marésa ¹¹ maarán-ímá siyáawe. Kentáási Fasi'aénkó Manikó kawekó-úramba éma seyaafá-tántáá'á úmakaane. Imáyáa éma seyaafá-tántáá'ó úmakaandasafeta kesáá méraunanasa seyaafá-tántáá'wár'á wéraiye.

Mindásafeta enáwí'a mósá maréta séta waási ení fi'oran-awau awánáiyama fasi'aénkwár'á méinone sune sésa minímá siyáawe.

5

Owepámakaan-kwandaaign-aaí.

¹ Miyá suwa'ó awánááwánda kawáániwaini ayái-afara'o mérowin-ayáánúrapa'a owepámakaan-kwandaaigna séfasefa'-aempa'a aúfáimo wéron-kwandaai tokéna ímba awánáíwae séna afakaeté-senomba minkwándááiyá'á tásuwena tokówa'a ² wíyómpaken-kisau-waasi fasi'aéwímbá awánááwánda óraaka séna náawa kawé'-wáásígówa' misénómbá kanaa'á tátuwena fariyámai awánániyo súwana ³ wíyómpakewiye marapakéwiyé waántá-marupakewiye seyaafá'nánká misénómbó tátuwesamo awánáiyamba uwófi'a ónááwe. ⁴ Kawé'-úmai mésa misénómbá ímba tátuwaiyan-kwaasi mérontafe'a ifi'á wétasuwaawanana ⁵ minóráá'-wáásifinkémbá moóráwigo simásimena séna ifi'á táánafo awánaao. Moóráwigo Yúndaan-andafakewi iyáakaraiwai Téftin-áisaafiantambo uráiwai sáwí-tantaakomba iyáakaraimba póna kanaa'á misénómbá tátuwena minkwándáái fariyáiniye siyáiyé.

⁶ Súwa'o awánááwánda minéiyáímbó túnarowíye minóráá'-wáásiyé kawáániwaini ayái-afara'a úkúrowana moóráwigo sipisípi-araakaawi kawáániwaini ayái-afara'a ména tufúwana puwéna iyáfaskaiwaiyaamba ména a'nómpinkémbá afakaeté-taanaimba wérowana afakaeté-aúramba wérowana mináúránkóní áwáuma Manikóní ámútanko afakaeté-fasi'aen-amutamba uráisana Manikó wembá ai'maráisana seyaafá'-márafá'á kunkwéniye. ⁷ Misipisípi-aráákaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai téna kawáániwaini ayái-afara'o mérowin-ayáánúrapakemba tafú úmakaan-kwandaai maiyéna ⁸ minéiyáímbó túnarowíye moórá-waai úmai éiyain-oraal'-waasiye sipisípi-araakaawi aísamaifimba kífaesa uwíyemba tokésa óntankon-awi'a korí-óntántámbó úmakaan-taufa'a ta'ótorowana mimpimbá asaa-wiyúmbó ún-kanama wérowana minkánágóní áwáu Manikóní waási

wempá'ó inaimó sembá minásáá-wíyúmbó isáintemba inaimó sembá wéisaiye. ⁹ Aú-íma maarán-ímá siyáawe.

Embá tufúwa puwémo iyáfasinkaanda mindásafe sáwí'lo ompínkémbá tí'mai Maníkóndé-í'a uwátinkaraane. Seyaafá'-ándáfákémbá tuwímbai wétiye fí'lo-fi'on-aimo senkwáásifínkémbá tuwímbai wétiye fí'lo-fi'on-tuwara'-waasifínkemba tuwímbai wétiye seyaafá'-máráfákémbá tuwímbai wétiye miyámó óndasafe kawekó-úramba po kanaa'á misénómbá tátuwe wandaaimá fariyáínone. ¹⁰ Kawáá-í'a uwátinkaraanasa Manikó kentáásí Fasi'aénkóni kísau maésa marapá'á mésa waásiya'a kawáánónááwe. Mindásafe misénómbá tátuwe wandaaimá fariyáínone sésa minímá siyáawe.

¹¹ Suwa'ó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasi áfááraumai sáwífa uwa'á ímba kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa kawáániwaini ayái-afara'a minéiyáímbó túnarowiye úkúresa ¹² maarán-ímá óraaka siyáawe.

Sipisípi-araakaawimba tufúwana puwéna iyáfasinkaiwai kawekó-úramban-iyé. Mindásafena póna wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná kawé-tántáá'á máráisana wení kawé'-imáyáágó waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmae íyísana wenáwíko óraa'á isaná wení fí'oran-awau waé'wae'a isatá wenáwíta mósá maráúmne sésa miyán-ímá suwa'á ísaraumne.

¹³ Minkákémbá wíyómpakewiye marapákéwiyé waántá-marupakewiye uwí-nómpínkéwiyé maarán-ímá siyáawe.

Kawáániwaini ayái-afara'o méraiwaine sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaine túwí'a mósá maréta túwí'a óraa'an-iyé súnanasa kentí fí'oran-awau waé'wae'a ínaa kentí fasi'aémbá waé'wae'a ínyé

sésa miyán-ímá suwa'á isááwánasa ¹⁴ minéiyáímbó túnarowi sésa érai'-aain-iyé suwasá minóráá'-wáásisómbá aísamaifimba kífaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá makáawe.

6

Ísu misénómbó tátukain-aaí.

¹ Wen-ímáyáá mósá márówa'lo awánááwánda sipisípi-araakaawi kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai aifa-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifínkemba moóráwigo óraaka'a wíyónaaiyaamba séna tiyó súwa'a isé'a ² awánááwánda moórá-poigon-awí'a ósi waén-ósígó moóráwígomba ayáá'maena túwana ímá ayáámpimba tokówana moóráwigo iyáákaraiwaini kámo'a ámakowana iyáákaraiwai namuro-wáási iyáákanae séna kúwa'a awánaraumne.

³ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifínkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isááwánana ⁴ moórá-poigon-awí'a ósi naae-ósígó moóráwígomba ayáá'maena túwana paepáé'a aména fasi'aémbá amúwana taumó karáíyan-tantaa'a ífátuwowasa tiyésa tínkankaawe.

⁵ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifínkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a awánááwánda moórá-poigon-awí'a ósi fafután-ósígó moóráwígomba ayáá'maena túwana tuwináíyan-tantaa'a tokówana ⁶ minéiyáímbó túnarowifínkemba moóráwigo aawai táinana kári-tomba wéraintafena séna moórá-kanaa-kisaugoni méyán-tómbá kári-tomba maésa moórá-mora maenááwe. Masawémbó fatiyón-taeramba mintáimá ímba sáwí'a ínone. Ándágo arampínkémbá anombó naan-kísáú ímba sáwí'a ínone siyáíye.

⁷ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowana minéiyáímbó túnarowifínkemba moóráwigo séna tiyó súwa'a isé'a ⁸ awánááwánda moórá-poigon-awí'a ósi uriyon-ósígó moóráwígomba ayáá'maena túwasa minkwáásígón-áwí'a puwíyé suwaná wenánaaembo túwain-awí'a puwí-áémp'é siyáawe. Seyaafá'-márámá éiyainka'a tuwínkaa'-éna fasi'aémbá tímúwasarai moóráfa'a wéwesarai tínkambae kuyasá púwúwana aawai tówana tómbá ímba úwasa púwúwana tí'a úwasa púwúwana áfáá-póisónkó waási fówasa púwúmba tuwánaraumne.

⁹ Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa'lo awánááwánda Manikóntáfésa ísamai pói tufú'maimo agáún-ontan-taaregoni améndaampa'a waási timankó méraawe. Minkwáásisómbá Manikón-aaí simátíma'maesa

íyúwasa aaisambá tiyésa tínkamuwasa pukésa ¹⁰ óraaka sésa Fasi'aénkóo fasi'aén-úramba mé fi'oran-kawe'a e érai'-aigoni áwáugo po marapá'-wáásimó sínkankaawi nóran-kanaawa anondáá aai simátinkewa sáwí-meyamba timínono suwaná ¹¹ moóráwigo waén-únákwátói moórá-mora tiména séna kárika'a timu'maréwasa kembiwimó Manikóní kisaumo maiyáantemba Manikóní waási miyámó ombá tínkamiyasa puwíyana tai'áina'a miwiti

sáwí-meyamba timénaumne siyáiyé.

¹² Minkákémbá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai minkáké-sénómbá tátuwowa'o awánááwánda óraa'-marima tówana aafáú fafuwéna fafután-ámpántaráámbá úwana wíyómba naaeriri'a úwana ¹³ óraa-fiyunda torówana taaéramba ímbo áfumo karón-taeramba kunténa marapá'ó kúmíntenkaamba o'á káisuwena marapá'á kunkáiyé. ¹⁴ Wátóimo usisi fámáráántemba sokón-tawaai usisi fámarena áwiyokuwana seyaafá'-ómá'le nonafufumpa'-máráwé moóráfa'-morafata uráiyé. ¹⁵ Marapá'-wáásiyá'ó kawáán-uráwiyé óraa'-waasiye i-wáásítí óraa'-waasiye óntawara'-waasiye fasi'aénkwárá'-wáásiyé wayó-kisáúmó máéwiyé úwoimo nón-kwaasiye seyaafá'-wáásiyé omápine óntampine óntan-aifine aúpá'á

mésa ¹⁶ omákontafesawe óntankontafesawe sésa kawáániwaini ayái-afara'o méraiwaiye sipisípi-araakaawiye suwánésarai tiyámba uwásínkááfainifo faiwí'wé káátaaro. ¹⁷ Tiyámbo uwásínkaiyan-kanaa tísatá ínta aseránaumpo faiwí'wé káátaaro sumbá ísaraumne.

7

Ísareri-waasi 144,000 waasimo méraan-aaí.

¹ Isé'a minkákémbó awánááwánda wíyómpaken-kisau-waasi éiyaimba mésa seyaafá'-máragóní éiyain-aempa'a mésa marará'é taaiya'é uwi-nónká'é fiyúnda toráífo sésa ta'ótokowa'o ² awánááwánda wíyómpakemba moórá-kisau-waasigo aafáúmó iyáúsunkakemba téna agáén-tantaa'a Manikó fasi'aénkwáráwindé toréna minéiyáindarau táántena Manikómó marawé uwi-nóné sáwí'a iya-fasi'aembo tímakon-eiyaindarau táántena ³ óraaka séna marawé taaiyé uwi-nóné ímbo sáwí'o iyamba amu'makéwata Manikóní kisa-uwaasi túwayaanka'a aúfái agaimáráanata kembiwí ánaemba marawé taaiyé uwi-nóné sáwí'an-oro súwa'a isááwánana ⁴ séna Ísarerin-ááninton-tísaitantambo uráawi túwayaanka'a Manikóní aúfái agaimakáawi torauséna séna 144,000 waasin-owe. ⁵ Minkwáási Yúndaan-andafaken-kwaasi 12,000 uwasá Rúpenin-andafakemba 12,000 uwasá Kátin-andafakemba 12,000 uwasá ⁶ Ásan-andafakemba 12,000 uwasá Náfatarain-andafakemba 12,000 uwasá Mánásaan-andafakemba 12,000 uwasá ⁷ Símiyonin-andafakemba 12,000 uwasá Rifáin-andafakemba 12,000 uwasá Ísákaan-andafakemba 12,000 uwasá ⁸ Sépiyuraanin-andafakemba 12,000 uwasá Yósepin-andafakemba 12,000 uwasá Pénisaminin-andafakemba 12,000 uwasá miyáumai-waasi Manikóní aúfái túwayaanka'a agaimakáawe súwa'a ísaraumne.

Ísu Káráisitini waási-taai.

⁹ Isé'a minkákémbó awánááwánda sáwífa'-waasi ímbo kanaa'ó toráúsóraan-kwaasi mésa seyaafá'-márafákén-kwáásiyé seyaafá'-ándáfákén-kwáásiyé fi'o- fi'on-tuwarala-waasiye fi'o-fi'on-aaímo sun-kwáásiyé mésa kawáániwaini ayái-afagon-aúrampa'a mésa kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'a mésa waén-únákwátói urésa aamoí untáfésawe sésa písói-anama tokésa ¹⁰ óraaka sésa Manikó kentáásí Fasi'aénkó kawáániwaini ayái-afara'o méraiwaiye kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaiye sáwí'ó úndafinkemba kawe'-ámpátá'le mewisínkaaye suwasá ¹¹ wíyómpaken-kisau-waasi seyaafá'á kawáániwaimo mérain-aempa'e óraa'-waasiye éiyaimbo túnarowiyé úkúresa mésa kifaesa Manikón-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa ¹² sésa érai'-aain-iyé séta Manikón-áwí'a mósá maráúnanasa wení fi'oran-awauma waé'wae'a isaná wení kawe'-ímáyáágó waé'wae'a isatá wentáféta súwisa súnana wenáwí'a óraa'a isaná wení fasi'aénkó waé'wae'a isaná waásiya'a kawáánúmáe iyísata érai'-aaí iyésá súné siyáawe.

¹³ Minkákémbá óraa'-waasifinkemba moóráwigo sísai éna séna waén-únákwátóimo uráan-kwaasi nááfakena nááwiya'o súwa'a ¹⁴ kemá sé'a óraakoo ken-ímba isáúmbo emá ísaraane séwánana wemá séna miwí óraa'-umbaima tíméwasa Manikómbá ímbo auwésa fasi'ámai méraawe. Unáánkwátóimo non-kwíyówanamo kawe'ó intembá miwí kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana naemó kunkámiba pósa waén-únákwátóiyamba úmaresa kawe'-úmai méraawe. ¹⁵ Mindásafesa Manikó kawáániwaini ayái-afagon-aúrampa'a mésa aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane wempá'á wení kisau

maima'maima'á wéowe. Kawáániwaini ayáí-afara'o méraiwai miwí tapáinana ¹⁶ ímba aneka'á tááin-téna nontáfénawara'a ímba tinkáinana miwí tine'á ímba aa'á kéna ímba koko'á ínasa kawe'-úmai méranaawe. ¹⁷ Kentáási

sáwí-meyambo maiyáiwai kawáániwaini ayáí-afagoni afufumpimbá méraimba póna miwíyá'á káráwiyena tí'maena kawe'-nómpá'á mótinkainasa minkáwé'-nómbá nésa maé'ma'e'a ónááwe. Manikó miwí tí'nimá uwátiyuwainasa ímba ifi'á táiyana moórá-tantaa'a ímba aafáán-tuwáiyamba kawe'-úmai méranaawe óraa'-waasifinkemba moóráwigo simásímakaiye.

8

Ánaae-senombo tátukain-aaí.

¹ Simásimuwana sipisípi-araakaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai ánaae-senomba tátuuwwana wíyómpa ampáánká'á ímba aai sésa ímba káúgau suwa'á ² awánááwánda Manikón-aúranka'a wíyómpaken-kisau-waasi afakaeté mérowana moóráwigo afakaeté-uwiyemba tímúwasa maisokówana ³ moóráwigo wíyómpaken-kisau-waasi kawáániwaini ayáí-afagoni ewaa'á taména asaa-wiyúmbó ún-kanama agáún-taerera'a taména óntankon-awi'a korí-óntántámbó úmakon-taufa'a torówana asaa-wiyúmbó ún-kanama agáínkwae séna sáwífa-kanama aména séna Manikóni waási wempá'ó inaimó sen-ááiwará'á wéisaiye súwana ⁴ ta'ótokon-taufapimba agaimarówana úmúmba iyúwana Manikó iséna wení waási inaimó sun-ááiwará'á isówana ⁵ minkákémba mintáúfá'á maiyéna taarerákémba iyáamba maimái mintáúfápimbá marówana iyamá kówana marapá'á tuwówana wíyónaai súwana káúgau súwana aafáyáuma torówana óraa'-marima taráiyé.

Afakaeté-uwiyenkon-aaí.

⁶ Maríma tówasa minkákémba mináfakáété-kisau-waasi wíyómpakewi uwíyembo tufiyanesa to'mayaa uwaná ⁷ aifarááwi uwíyemba tufúwana kaaiyarankwara iyawará naawará'á tuwówana marapá'á kuména moórá-aempa'a marawará taaiwará seyaafá'á owáiwará'á iyamá kagúwana kae'-áémpá'á taaiwará marawará'á kawé'á uráiyé.

⁸ Úwana miwá ánaeemba moóráwigo uwíyemba tufúwana óraa-tantaa'a omákaan-tantaa'a iyamá

kámai kará'maena uwí-nómpímbá kumúwana kae'-áémpá kawé'á úwana moórá-aempa'-nomba naaeráámbá úwana ⁹ mináémpá'ó mérowi seyaafá'á púwúwana nompín-táómba seyaafá'á tawísímai tai'ásukaiye.

¹⁰⁻¹¹ Tai'ásuwowana minkáé'nárai tínaeemba moóráwigo uwíyemba tufúwana ómbó kúraráántemba óraa'-okon-awi'a ikamá fain-ó'án-ye suwaná wíyómpakemba káísúmaena nompá'wára nonaumpinkwára'á kumúwana mindómbá ikamá fówana kae'-áémpá'ó nombá kawé'á úwana moórá-aempa'o nombá ikamá fówasa sáwífa'-waasi nésa pukáawe.

¹² Púwúwana minkáúmbónárau tínaeemba moóráwigo uwíyemba tufúwana aafáúwé wíyóne o'é kae'-áémpá'á kawé'á úwana moórá-aempa'a kumeu'á úwana aafáyáarakemba sán-karéna aafáúmó taenónka'a kumeu'á éna nó'waan-afufuntamba sán-karéna fénáímpinka'a kumeu'á éna miyá úwa'o ¹³ awánááwánda óraa'-embontaanko sanaan-úramba farafámae wénena óraaka séna kaumbo-sáwí-méyámbá marapá'-wáásifá'á kuména wíyómpakemba kaumbonárau úwoi méraemba pósa mindáraumo uwíyembo tufiyana marapá'-wáásifá'á sáwí-meyamba kumíníye súwa'a ísaraumne.

9

¹ Isááwánana minéiyáíndárau tínaeemba moóráwigo uwíyemba tufúwa'o awánááwánda wíyómpakemba moórá-o'a káísúmaena marapá'ó kunkón-okomba moóráwigo kima aména maipímba aféúmbá ímba wérom-baipinken-kima amúwana maimaéna ² mimbáikóni ontá tisuwówana kisaumo ésamó agáéwanamo óraa'-umumbo intembá mimbáipinkémba iyéna aafáúwára wíyónkwara'a mófaituwowana ³ minúmpinkémbá fa'nórintónkó marapá'á kuména taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá mifá'nórintónkó miyá-fási'áémbá torówana ⁴ mifá'nórintóntáféna moóráwigo simátimena séna taaiwará owáiwára karaan-tantáá'wára'á ímbó nembá Manikóni aúfái túwayaanka'a agaimakáan-kwaasi ímbó tíyemba Manikóni aúfái túwayaanka'a ímbó agaimakáan-kwaasi tíyáaro. ⁵ Ímba puwíwáifo ímba óraaka'a tíyé'a séfataase-wiyonka'a tíyáiyana tí'a íno. Taaikáú'ó kafúwówanamo títe'o intembá miyán-tí'á íno. ⁶ Minkánááfímbá títe ínasa puwónaumne síyambanifo puwíyan-amba saafá uwááesa túnaresa ménaawe siyáiyé.

7 Súwa'o awanááwánda mifá'nóríntónkó moórá-poigon-awí'a ósiyaa-fa'norintomba mésa tiyáiyanesa to'mayaa ésa waási-toikaan-urésa ti'nómpímpá'á óntankon-awí'a korísámbó úmakon-kamo'a wiyówana ⁸ miwí ti'nóntáú ayáátá'á aare ti'nóntáúraamba úwana miwí túwááyaamba fasi'aémbá óraa'-iyanti túwááyaankaamba úwasa ⁹ tiyaafaiya'a fasi'aén-kwénómbá faféiyesa tiyánaesamo tiyáántámbo taantemba mifá'nóríntónkó tiyóísántámá tésa ¹⁰ miwí timéraampa'a waifain-áwááyaankaamba ésa waásimo faawanamó títe'o intembá séfataase-wiyonka'a miyá-fási'áémbá tokáawe. ¹¹ Miwítí óraako aféúniyaim-baika'o káráwiyowin-awí'a Yúndaa-waasi-taafinkemba Ípuru-aampinkemba Ápátoni suwasá Kiriki-waasi-taafinkemba Ápóriyoni suwaná mináwikóní áwáuma sáwí'o uwásúwáiwain-iyé siyáawe.

¹² Kemá Yóni awáné sé'a aifa-sáwí-méyámbá tai'áimba póna kae-sáwí-méyámbá wéraifo paápé

íníye kemá Yóni sùne.

¹³ Wiyómpakewi séfataasenarau uwiyemba tufúkówana miwí tínaemba moóráwigo uwiyemba tufúwana Manikón-aúranka'a korí-óntántámbo úmakon-taarera'a séfasefa'-ayaiyakemba aaigó aantemba súwa'a isááwánana ¹⁴ minkwiyómpákén-kísáú-wáási uwiyembo tokówintafena séna óraa'-nonkon-awí'a Yúféréttisi-nompa'a wiyómpaken-kisau-waási éiyaimba ándáfakemba faútinkaao súwasa ¹⁵ amu'ma'maésa iyúwana minkánáá túwana faútinkowasa kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aemba'o méron-kwaasi tñkamonasasa puwíwae sésa kuwasá ¹⁶ tiyáíyan-kwaasi ósifimbo kun-kwáásimó toráúsúmba sáwífa'a 200,000,000 waasin-owe isé'a ¹⁷ kaainkáámbó awanááwánda sáwífa'-osifimbo méron-kwaasi tiyaafaiya'-wenomba naeewé sokóne uriyoné miyán-kwénótómbá faféiyowa'a awanááwánasa ósi-ti'nontomba óraa'-iyan-a'nonkaamba fasi'aén-tí'nóntómbá wérowana tóipinkemba iyamá kéna úmúmba éna sáwí-wiyumba éna miyá úwasa ¹⁸ kae'-áémpá'ó méron-kwaasi tiyuwésa moórá-aemba'o méron-kwaasi tóipinken-tantaatamba tinkamuwasa pukáawe. ¹⁹ Minósisómbá ímba tóipin-aantemba fasi'aémbá tokáafo timéraanka'wara'a iyaankafayaan-á'nónkáámbá fasi'aémbá tokésa waási fowasá pukáawe.

²⁰ Fowasá púwúmbanifo túnaron-kwaasi miwítí

sáwí-awau ímbo túwómbo waántá-waasi-imayaa mósá marésa fí'o-fi'on-ontantane taaísanémo úmakon-tantaatafesa kesi manikówé sésa ímba aúramba awánéna ímba aafí iséna ímba wénin-tantaakontafesa kesi manikówé sésa imáyáa mósá ma'maé iyésa ²¹ miwítí sáwí-awau ímba tuwésa tinkamuwasa púwúwasa fintón-kwénesa úwaa'a wéfesa aare-úméné waai-úméné fí'o-fi'on-umene ésa miyá úmae iyáawe.

10

Kári'-wandaaignon-aaí.

¹ Miyá úmae iyúwa'a minkákémbó awanááwánda wiyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí wiyómpakemba kuména ainánkó káátarowana a'nónká'á oisámbá tawentóí úwana aafáúmó kúwáferenamo awairáaraa'o intembá óikakemba miyá úwana naamayáánkakembo iyamó kaintembá miyán-áísámái úwana ² kári'-aufai-wandaai fariyámai ayáámpimba tokéna ayáánurapa'-aisamai uwi-nómpímbá taréna ayáánaépa'-aisamai marará taréna ³ waásimo inkáísóraan-kwa'a túwana wiyónaai afakaeté-i'a súwa'a ⁴ afakaeté-i'o wiyónaaimo

sún-aaí aufáfimba agaénae ówánana moóráwigo wiyómpakemba simásimena séna mináái aúpá'á wéraifo ímba aufáfimba agauwó súwa'a ⁵ minkákémbó awanááwánda wiyómpaken-kisau-waasigo moórá-aisamai marará téna moórá-aisamai táá'mai

uwi-nómpímbá ténamo úwai ayáámba mósá tuwéna ⁶ Manikó aasiyaasi maé'mae'o índawin-aúranka'a wiyóne mifá'ó wérain-tantaa'e marawé mifá'ó wérain-tantaa'e uwi-nóné miwán-arumpimbo wérain-tantaa'e úmakowin-aúranka'a óraaka séna ímba anekatá amu'maráananasa paápé índá-kanaa wétiye.

⁷ Naaófá'á Manikó wení kísau-waasi wenááimo simátímakowisafena séna aúpá'ó tukáunda-aaí paápé íníye siyáimba wiyómpakemba afa'móráenarau uwiyemba é'a tufúmbo póna tínaemba moóráwigo uwiyemba tufínana mináái paápé íníye siyáíye.

⁸ Minkákémbá wiyómpakewi simásímakowi simásimena séna moórá-aisamai marará téna moórá-aisamai táá'mai uwi-nómpímbá ténamo iwái ayáámpinkemba kári'-aufai-wandaai fariyásokaimba komauwó súwa'a ⁹ wempá'á wé'a sé'a kári'-aufai-wandaai simiyó séwánana séna maimái naao. Enóipimba taakáámbá ínana enarumpimbá ikamá

fáíníye súwa'a ¹⁰ minkwándáái maimái násuwaawanana sóipinkemba taakáambá úwana sirumpinkémbá ikamá fówana ¹¹ minkákémbá simásimena séna aneka'á Manikón-aaí simátiminone. Fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-márafákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásíyé kawáá-wáásiwára'é Manikómó índá-aaí simátiminone simásimakaiye.

11

Manikón-aaímo simátímaakaan-aaí.

¹ Simásimuwana moóráwigo naambó awaiya'matuwésamo on-ándámá siména séna Manikóní ámáán-damba koawaiya'maré póimo tufú'maimo agáén-ontan-taare koawaiya'maré Manikón-ímáyáámó on-kwáási torausé ² éniyo naamaáifa'a ímbo awaiya'márénda ifátúwénasa úwoi-waasi ímbo Manikóní waási tésa minkáwél'-náopa'a sáwí'o úmae iyiyamba kaumbo-áatái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwésamo tai'áiyamba mindásafe naamaáifa'a ímbo awaiya'maraaó. ³ Kae'nárai fasi'aénkó tímé'a ti'máráanasarai wésarai tirumbó óyantafesarai fafután-únánkwátóí urésarai 1,260 kanaara'a kesáái érai'a simátíma'maesarai iyóyááye simásimakaiye. ⁴ Fasi'aénkó marará'ó káráwiyaiwain-aúranka'a kae-táimá mintáigó arampinkémbá masawémbó fatiyón-taima wéraisana mintáigóní áwáuma minkwáásíyái óye. Fasi'aénkón-aúranka'a kae'ómbá kúra'maraisana wéraisana minónkóní áwáuma minkwáásíyái óye. ⁵ Minkwáásíyáísáfesa sésamo sáwí'a uwátinkanae síyanamo éna mindárai tóipinkemba iyoronkó mindáraití namuro-wáási káwíniye. Minkwáásíyái sáwí'a uwátinkanae síyawi miyámó iyamba kawiyasa puwónááwe. ⁶ Manikó mindárai fasi'aémbá timúwasarai ímbo aa'á tíno síyanaraimo éna Manikón-aaímo simátimiyán-kanaara'a ímbo aa'á tίνíye. Nonkóntáfesaraimo naae-nómbá uraaómó síyanaraimo éna miyá íniye. Tí'a inomo sésarai seyaafá'-úmbái-tántáá'á wásifa'a tίνo-aaímo síyanaraimo éna miyá íniye.

⁷ Miyá ínasarai mindárai Manikón-aaí simátímakaiyana aféúmbó ímbo wérim-baipinkewi téna tiyéna iyáákainasarai puwiyana ⁸ óraa'-naopa'-marupa'a mindárai túma wéniye. Kentí Fasi'aénkó aaraa-táiyá'ó pukáipa'a mindáókon-awí'a waé'mai-awí'a Sónóomu-naopa'e Ísípifa'e mifá'á mindárai túma wérainasa ⁹ fí'o-fi'on-tuwara'-waasiye seyaafá'-ándáfákén-kwáásíyé fí'o-fi'on-aaimo sen-kwáásíyé seyaafá'-márafákén-kwáásíyé tóso esa mindárai túma taawánésa sésa ímbo uataaró síyana kaumbo-kánáá úmai éiyainkomba wááwái íniye. ¹⁰ Manikón-aaímo simátímaakaanarai marapá'-wáásísáfesarai sáwí'a owé séyááyan-aaigo tirunkó sáwí'a íniye. Mindásafena mindáraitímo puwiyantafena tirunkó kawé'á ínasa aamoí ésa seyaafá'-tántáá'á wenáma'-wenama'a ónááwe. ¹¹ Minkáúmbó-kánáá úmai éiyainkomba wááwái Manikó mindárai táama timinasarai iyáfasinesarai méyasa tuwánésa táatáfesa iyana ¹² wiyómpakemba moóráwigo óraaka simátimena séna maafá'á iyókaiyo sínasarai ainánká'á iyiyasa kentí namuro-wáási tuwánáiyana ¹³ miyá íyan-kanaa óraa'-marimo táinda óraa'-naopa'a afa'éiyain-aempa'a úwoi mérayasa moórá-aempa'a naambá tawisínaawisi úmai sáwífa'-waasi 7,000 waasi puwiyasa úwoimo túnaraiyan-kwaasi tata'á ínasa táatáfesa ésa Manikóntáfesa wení áwáuma fí'oran-awaun-iyé sénááwe.

¹⁴ Kemá Yóni miyán-kááínkáámbá awáné sé'a miyá umbá póna kae-sáwí-méyámbá tai'ówana ánaae-sawí-meyamba kárika'a tίνíye sune.

Ánaaen-uwiyembo tufúkóin-aaí.

¹⁵ Minkákémbá wiyómpakewi afa'móráenarau uwiyemba tufúkówana miwí tinaaemba moóráwigo uwiyemba tufúwa'a isááwánasa wiyómpa'a sáwífa'nanka sésa marapá'-wáásíyái'ó kawáán-uráawi tai'ááwasarai kentáási Fasi'aénkóe iyáfasinankaiwaiye'a aasiyaasí kawáánúmae iyóyááye

¹⁶ suwasá moórá-waai úmai éiyain-óraa'-waasi Manikóní ewaa'á kawáánuwai méron-aempa'a mésa aisamaifimba kifaesa wen-ímáyáá ésa áwí'a mósá marésa ¹⁷ sésa

Manikó Fasi'aénkóo seyaafá'-fási'áémbó tokáandawi aifa'á mé káfé'wara'o méraandawi e sáwífa-fasi'aemba toké waásiya'a ómbare kawáánónnda póta súwsa sune.

¹⁸ Seyaafá'-márafákén-kwáási embá aaisambá aééwa káfé'a miwímó aaisambó títíinda-kanaan-iyé. Pukáan-kwaasi miwí táái tísai úmai isé ení kísau-waasi enááimo simátímaakaan-aaímo óraa'-waasiye úwoi-waasiye miwí en-ímáyáá mósá marésa enáwí'o mósá márááwiye kawé'-méyámbá tímé marapá'á sáwí-kisaumo maiyáawí sáwí-meyamba tímínone siyáawe.

¹⁹ Suwaná minkákémbá wiyómpa'a Manikóni ámáán-dankoni ontá tígúwa'o awánááwánda minámáán-dáúmpá'á tawaá wérowana naaófá'ó Manikó Mósesembo simámakon-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaiya'o agaimái mimpímbó makón-tawaama awánááwánana wiyónaai súwana aafáyáu torówana óraa-kaugau súwana óraa'-marima tówana óraa-kaiyaramba kumúwana miyá úwa'a awánaraumne.

12

Aaregónté arááinkónté-tai.

¹ Awánááwánda wiyómpa'a aiyowái'á éna waásimo aráátímín-aiyowai'a maarán-áiyowái'á uráiyé. Moórá-ininko mérowana aafáúgó wení unáánkwtóiyamba éna áúgomba ánáan-kwiowana mérowana wiyónko aísamai-andampa'a wérowana a'nómpimbá kámo'a wérowana minkámópimbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-o'a wérowana ² ámúkwa'a mérowana wení kanaamá túwana iyámpóimo ma'ankáíndasafena áí'a úwana wáá'a túwana ³ minkákémbá wiyómpa'a moórá-aiyowai'wara'a éna waásimo aráátímín-aiyowai'a maará uráiyé. Óraa'-araaimba ména naae-áúwará'á éna afakaeté-a'nomba wérowana a'nómpinkémbá siyáánkai-taanaimba wérowana iyáakaraiwaini kámo'a afakaeté-kamo'a a'nómpimbá wérowana ⁴ kae'-áémpákén-ó'á étuwena moórá-aempaken-o'a améraantamba wiyúsuwowna marapá'á kumúwana iyámpóimo ma'ankáínda-ininkoni ewaa'á ména ma'ankáína'a tufú'-nasuwánae séna mérowana ⁵ waai-iyámpói ma'ankówana óraa'a éna seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'ó fasi'ámai kawáánínda-iyampoi ma'ankówana Manikó káráwindasafena miníyámpói ááéna mósá taffimarena wemá kawáániwaini ayáí-afara'a móankowna ⁶ miníninkó inkaiséna máásai-marafa'a wéna Manikó wentáfé'á to'mayaa uwánkanaumne siyópa'a koména ayáátáaka'a 1,260 kanaa komérowana Manikó kawáán-uráiyé.

⁷ Kawáánúwasa wiyómpa'a tiyésa Manikóni kísau-waasiya'o káráwiyowin-awi'a Máikéri wení kísau-waasiye arááinkówé wení kísau-waasiye tiyówasa ⁸ Máikériye wení kísau-waasiye iyáákesa wiyómpakemba arááinkóné wení kísau-waasiye watuwésa ⁹ óraa'-araainkomba famétukaawe. Naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna wenáwí'a waántáwanko póna marapá'-wáási karo'-áái simátima'maena iyísasa érai'a siyé sewaná waási simai sáwí'a wéuwatinkaiye. Wenté wení kísau-waasise'a famétuwowasa marapá'á kunkáawe.

¹⁰ Kúmúwa'o isááwánda wiyómpa'a moóráwigo óraaka séna Manikón-aúranka'a ména kentáásí waásisafena sáwí-waasin-owe karo'ó símae iyáiwaimba famétúwáísana marapá'á kúmísana póna Manikó waántáwankomo ta'ótokaimpinkemba kentáá méwésiyaiye. Kentáárá'á kawáánéna fasi'aén-úrango póna méwésiyaisata awánaraumne. Manikó ai'marówana marapá'ó kunkáiwaini fasi'aéntá awánaraumne. ¹¹ Ísu sipisípi-araakaawi miwítí sáwí-meyambo maiyáiwai puwúwana wení naaemá kunkáimba pósa Manikón-aii arupise úmai simátima'maesa iyésa sínkamiyata puwúnafo-imayaa ímba umbá fasi'arésa waántáwankomba iyáákaraawe. ¹² Kembiwí wiyómpa'o méraawi minááísafé'á imáyáa é'a aamoín-oro. Énifo marapá'é uwí-nómpá'émó méraan-kwaasi óraa'-umbai-tantaa'a kempá'á tinifo káráwiyoro. Manikó waántáwankomba tufuwínda-kanaa ampáámbá isaná póna waántáwanko iséna áyánte'a wéífo káráwiyoro wiyómpakewi siyáiyé.

¹³ Súwana minarááinkón-áwí'a waántáwanko imáyáa éna wiyómpakemba kembá famétúwáisa'a marapá'á kumbéraumne séna waai-iyámpóimo ma'ánkaron-ininkomba wa'maéna kúwana ¹⁴ arááinkó miníninkómbá tufúwifo séna Manikó óraa'-embontaanko ayóiyáámbá kae'á amúwana farafámaena máásai-marafa'a wentáfénamo to'mayaa uwánkaropa'a kúwana Manikó kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba káráwiyaiye. ¹⁵ Arááinkó miníninkómbá wa'maéna ói'a káá'maena nombá umpiyakaanana mae'maéna kóinkwae séna wa'maéna kúwana ¹⁶ maragó áwa'nai ena weyáárika'a maramá karaisúwana wenóipinken-donko mimpímbá kumúwana ¹⁷⁻¹⁸ arááinkó miníninkómbá áyántafena uwánkena imáyáa éna séna wenáráá'marinte'o é'a tiyánaumne-imayaa uráiyé. Wenáráá'marimba miwí Manikón-aii ísamai kawé'á ésa Ísu siyáin-aaimo simátíméwin-owe. Tiyánaumne séna uwí-nónáwáifa'a to'mayaa uréna méraiyé.

13

Óraa'-afaa-poigon-aaí.

¹ Mérowana awánááwánda moórá óraa'-afaa-poigo uwí-nómpínkémbá iyéna afakaeté-a'nomba wérowana taánáimba a'nómpínkémbá siyáánkai iyówana iyáákaraiwaini kámo'a siyáánkai mintáánáimpímbá wérowana Manikóntáfésa símai sáwí'o uwánkaron-aaí a'nómpínká'á agaimái makówana ²⁻³ wemá óraa'-afaa'-iyankaamba ména aísamaima óraa'-iyankó aísamaiyaamba úwana ói'a afáá'-iyán-óikaamba wérowa'a awánááwánana ááema moóráwigo puwínkwae séna tufúkón-afima kawáúgun-afima wérowana tufúwana ímbo puwúmba úwoi mérowana arááinkó wení fasi'aémbá aména simáména séna marará'ó kawáánúndafa'a kawáánuwo súwasa seyaafá'-márafákén-kwáási awánésa táatáfesa ésa kentáási óraakon-iyé séna wenarááima waésa ⁴ arááinkó óraa'-afaa-poigomba fasi'aémbó ámakontáfesa arááinkón-ímáyááwará'á mósá marésa óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá marésa sésa óraa'-afaa-poigo iyáákaraimba pósa ímba kanaa'á tiyánkanaawe siyáawe.

⁵ Suwaná Manikó mináfáá-pói é'ankowana ména wenáúma maimaé iyéna Manikómbá símai sáwí'a uwánkowana kaumbo-áatái úmai afa'mórée-wiyomba Manikó é'ankowana ména ⁶ Manikómbá símai sáwí'a uwánkena wenáwí'a símai sáwí'a éna Manikómó méraipa'a símai sáwí'a éna wiyómpa'o méraawi símai sáwí'o uwátinkomba isááwánana ⁷ Manikó é'ankowana ména Manikóní waásise tiyéna miwí iyáákéna seyaafá'-ándáfákén-kwáásiyé fi'o-fi'on-tuwara'-waasiyé fi'o-fi'on-aaimo sun-kwáásiyé seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'é kawáánúwasa ⁸ seyaafá'-márafá'ó méron-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe. Manikó maramá ímbo úmakonka'a sipisipi-araakaawi kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai pukáiwai wení aúfáífimba maé'mae'o íyan-kwaasi-tuwí'a agaimakáifo mináúfáífimba túwí'a ímbo agaiyáin-kwaasi óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá makáawe.

⁹ Kemá Yóni súnna isáán-kwaasi pó'a mináái isámai kawé'an-oro. ¹⁰ Ándáfa'o mótkanae sésamo ésa miyá ónááwe. Tinkamonasa puwíwae sésamo ésa miyá ónááwe. Mindásáfesa Manikóní waási ímba Manikómbá aúwémba wenká'á timankúnkúmba fasi'ámái oro kemá Yóni súnne.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda moórá-afaa-poigo marafínkémbá iyéna sipisipi-araakaamba éna a'nómpínkémbá kae-táánáimbá wérowana amóisáúmba arááinkó amóisáúnkaamba éna ¹² aifa'ó iyún-afaa-poigon-aúranka'a ména fasi'aémbá wenkákémbá maéna kisauma wémaena seyaafá'-márafákén-kwáásísáféna séna óraa'-afaa-poigon-imayaa mósá máráaro séna ááemo moóráwigomo puwínkwae séna tufúwana úwoimo mérowintafena aifa'ó iyún-afaa-poigontafena mináái séna ¹³ fi'o-fi'on-kisau

ímbo awánaron-kisau maéna séna wiyómpakemba iyamá kumuwo súwana waási túranka'a kumuwana ¹⁴ Manikó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigon-aúranka'a fi'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisau maéna marapá'-wáási sáwí-ampa'a tafisímai méwétiyuwena simátiména séna óraa'-afaa-poigo áúraambo úmaraiyana wenáwí'a óraa'a íno séna ááemo moóráwigomo puwínkwae séna tufúwana úwoimo mérowintafena mináái súwasa isésa miyá uwaná ¹⁵ Manikó é'ankowana ména aifa'ó iyún-afaa-poigo áúraambo úmárowimba ááma amúwana aaí séna ken-ímáyáá ímbo mósá makáawi tínkamiyasa púworo súwasa miyá uwaná ¹⁶ marafínkémbó iyáiwai óraaka súwasa óraa'-waasiyé úwoi-waasiyé óntawara'-waasiyé óntaiyain-kwaasiyé úwoimo nún-kwaasiyé wayó-kísáúmo máén-kwaasiyé miyáumai-waasi óraa'-afaa-poigoni aúfái agaésa tuwímbai túwayaanka'a agáúwasa tuwímbai tiyáánúrapa'a agáúwasa ¹⁷ tuwímbai mináfáá-póigón-áwí'a agáúwasa tuwímbai nambá agaésa mindámbágóni áwáuma wenáwí'o agaimáron-kwaasi tómbá méyanuwasa ímbo miyán-áúfáímó agaimáron-kwaasi ímba tómbá méyanuraawe.

¹⁸ Kemá Yóni sumpo mináái kawé'-úmai imáyáan-oro. Kawé'-ímáyááwará'-wáási mindámbágóni áwáuma isánááwe. Wenáwikaken-afuigoni nambamó torausiyamba 666 íníye kemá Yóni súnne.

14

Aú-imo siyáan-aaí.

¹ Minkákémbó awánááwánda kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai moórá-omapa'a minómákón-áwí'a Sáiyóni-omapa'a mérowasa wesé'a sáwífa'-waasi ména wenáwí'e afowán-áwí'e túwayaanka'o agaimakón-kwaasi 144,000 waasi mérowa'a ² isááwánda wiyómpakemba noniyasáurakembo sintenkáámbá súwana wiyónaai sintenkáámbá

súwana sáwifa¹-waasimo uwiyembo tufúwówanamo sintenkáámbá súwa'a isááwánasa³ kawáániwaini ayáí-afagon-aúrampa'a mésa éyaimbo túnarowi túranka'e óraa'-waasi túranka'e mésa aú-ima sésa marapá'-wáásifinkémbá Manikó méyámbakain-kwaasi aantemba mi-144,000-wáási minimá kanaa'á sésa⁴ miwí ímba aare-úmémhá ésa arupíse úmai mésa kentáási sáwí-meyambo maiyáiwai aráái wáúwana wemá waásifinkemba méyámbarena Manikóntáféna séna miwí kesí waási ésa ení waásiwara'a ombá pósa ánaemba fi'o-fi'on-kwaasi miyá ónááwe súwasa⁵ miwí ímba karo'-áái sésa miwífimbá ímba sáwí-aaí wérowi mináú-ímá suwa'á ísaraumne.

Wiyómpaken-kisau-waasiyau-taai.

⁶ Minkákémbó awánááwánda wiyómpaken-kisau-waasigo sanaan-úrumba farafámaena áse-aaí waé'wae'lo inda-aaí marapá'ó méron-kwaasisafena seyaafá'-márafákén-kwáásiyé seyaafá'-ándáfákén-kwáásiyé fi'o-fi'on-aaimo sun-kwáásiyé fi'o-fi'on-tuwará'-waasiyé miyáumai-waasisafena simátimindasafena farafáma wéna⁷ óraaka séna Manikó aaifimbó maitinkáinda-kanaa tifo Manikón-áároí inkaisé'a wentáfé'a wení áwáuma fi'oran-awaun-iyé seró. Wiyóne marawé uwi-nóné non-úrane úmakaiwain-imayaa é'a áwí'a mósa máraaro wiyómpaken-kisau-waasigo siyáiyé.

⁸ Súwana wenánaaembo wiyómpaken-kisau-waasigo túwai séna óraa'-naokon-awi'a Pépíróni-nao'a tawísinaawisi uwáguráiyé. Miyá úwasa mindáópaken-kwaasi seyaafá'-márafákén-kwáási sáwí-ampa'a tafisímai métinkówasa fi'o-fi'on-tantaa'a sáwisáwí'a uráawe minkwiyómpakén-kisáú-wáásigó siyáiyé.

⁹⁻¹⁰ Súwana minkáé'nárai tínaaembo wiyómpaken-kisau-waasigo túwai óraaka séna waásimo óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárowin-imayaawe mósa máráán-kwaasi Manikó aaisambá tiyíniyé. Mináfáá-póigóni aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e agaimakáan-kwaasi Manikó aaisambá tiyéna ímba káril'-aisamba tiyínifo óraa'-aisamba tiyínasa wiyómpakemba kawé-kisáú-wáási túranka'e kentáási sáwí-meyambo maiyáiwain-aúranka'e iyamó wégaipa'a sáwí-wiyumbo ún-ontamba agaimakáipa'a mésa títe'a inasa ménaawe. ¹¹ Iyafinkémbó úmumbo iyintemba aasiyaasi títe'a úmae iyíniyé. Óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárowin-imayaawe mósa márááwi mináfáá-póigóni aúfái tine'lo agaimakáawí ímba saagésa aasiyaasi títe'a úmaena iyíniyé.

¹² Kemá Yóni sumpo Manikóni waási ísáaro. Manikón-aaí wétawiyafe'a Ísuwe'lo kááísamai méraawi fasi'ámai méraaro kemá Yóni sùne.

¹³ Minkákémbó isááwánda moóráwigo wiyómpakemba simásimena séna maanáí aúfái-wandaafimba agauwó. Káfé'wara ánaaenkwará'a Fasi'aénkóe'lo kááísamai méraawi puwíyanamo éna Manikó kawé'á uwátinkainiyé. Manikóni ámutanko simásimena séna mináái érai'-aain-iyé. Káfé'a kísau maésa ánaemba saagésa miwítí kisaufinkembo paápé inda-tantaa'a miwifá'á wérainiyé simásímakáiyé siyáiyé.

Waásisafena waé'mai-aaimo siyáin-aaí.

¹⁴ Súwa'lo awánááwánda moóráwigo waási-úrankoraawi waén-áinánká'á ména a'nómpimbá iyáákaraiwaini kámo'a korí-óntántámbó úmakon-kamo'a wérowana ayáámpimba áwááise'lo tómba taéfaem-paepae'a tokówana ¹⁵ minkákémbá wiyómpaken-kisau-waasigo wiyómpa'-amaan-daumpakemba kúwákárúwena ainánká'ó mérowintafena óraaka séna marapá'-tómbá fasi'aráífo tómbó fakárénda-kanaan-ifo taéfaem-paepae'a toké fakaraao súwana ¹⁶ ainánká'ó mérowi wení taéfaem-paepae'a tokéna mintómbá fákákáiyé.

¹⁷ Fakarówana minámáán-dáumpakémbá ánaembo kúwákárúwowi wewará'á áwááise'lo tóm-paepae'a taéfaem-paepae'a tokówana ¹⁸ moóráwigo wenánaemba wiyómpaken-kisau-waasigo iyará'lo káráwiyowi póimo tufú'maimo agáén-ontan-taarerekemba kúwákárúwena áwááise'lo tómba taéfaem-paepae'a tokówintafena óraaka séna marapá'á ándá-aramba áfun-kaifo ení taéfaem-paepae'a toké minándá-árámá fakaraao súwana ¹⁹ iséna minándá-árámá fáká'makáiyé. Tisamaifimbo makésamo mapamíyanamo anombó kumínasamo uwíyan-aempa'a makáiyé. Minándá-áránkóni áwáuma sáwí-waasimo

éna Manikó óraa'-aisamba tiyéna ándá-arambo mapamíyantemba miyá éna ²⁰ ándá-arambo mapamíyan-aempa'a óraa'-naokoní awáifá'á mináémpákáámbá waási tufúkáiyé.

Ándá-aran-anombo kúmíntemba miwítí naaemá kuména piri¹-nónkáámbá kumémena waási maamíntena ayáátáák'a kunkáiyé.

15

Afakaeté-sawi-meyankon-aaí.

¹ Kumúwa'o awánááwánda wíyómpa'a aiyowáí'a éna waásimo aráátimiyán-i'a úwana sáá'a úwana afakaeté-sawi-tantaa'a wérowasa wíyómpakemba afakaeté-kisau-waasi mésa misáwi-tántáá'ó timíyanesa ésa mináfákáété-sawi-meyamba timíyanamo misáwi-méyámbó tai'áinanamo éna Manikóní aaisambá tai'áinda awánaraumne.

² Awánááwánda waaúnkáámbá sámó kaimbá wérowana tuwímбай iyaráámbá kówasa mindón-áwáífa'a waási mésa ímba óraa¹-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe ímbó mósá marááwi wení nambamá tine¹ ímbó agaimakáawi óraa¹-afaa-poigombo iyáákarowi mérowana Manikó uwiyemba tímakowasa tokésa ³ imá sésa Manikóní kisau-waasigon-awi'a Mósesente kentáási sáwí-meyambo maiyáiwainte'a imá simátinkesa maará siyáawe.

Emá Fasi¹aénkó Manikó seyaafá-fási¹aémbó tokáandawi ení kisau fi'oran-kisaumo máénda awánéta saátafeta únasa emá seyaafá¹-maráfákén-kwáásiyá'ó kawáán-uráandawi ení kisau arupíse úmai kawe¹-úmai wémaene. ⁴ Fasi¹aénkó e aantemba fi'oran-kawe'a úmai fi'onka'o méraandawimba pósa seyaafá¹-wáási enáároí inkaisésa ení áwáu fi'oran-awaun-íye sénááwe. Ení kawe-kisáú aantembo máénda paapé uráísasa awánésa seyaafá¹-maráfákén-kwáási empá'á tésa en-ímáyáá ésa enáwí'a mósá maránááwe

nonáwáífa'o mérowi minímá siyáawe.

⁵ Suwa'á minkákémbó awánááwánda wíyómpa'a áamáán-daumpa'a Manikóní ufaen-úran-daumpa'a ontá tigurówasa ⁶ wíyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-sawi-meyambo timíyawí minámáán-dáúmpákémbá kúwákárúwesa waén-únánkwátóí sùgáyáagayaamo ún-unankwatoí urésa tíyaafaiya'a uriyon-tú'wáánkáú urówasa ⁷ éiyaimbo túnarowifinkemba moóráwigo afakaeté-taufa'a tímúwasa mintáúfápímbá Manikó aasiyaasi maé¹mae'o índawimo aaisambó sínda-tantaa'a wérowana ⁸ naaúmpa'o úmúnte'o intembá Manikóní áamáán-daumpa'a wení fasi¹aénkóe wení fi'oran-awaugoní ságoe'a óraa'a úwasa waási ímba kanaa'á mindáúmpá'á iyésa afakaeté-kisau-waasi afakaeté-sawi-meyamba tímatuwe¹e sésa mindáúmpá'á ímba iyáawe.

16

Manikó aaisambó tókain-aaí.

¹ Minkákémbó isááwánda áamáán-daumpakemba moóráwigo mináfákáétéwisafena óraaka séna afakaeté-taufapinkemba Manikó aaisambó tiyínda-tantaa'a marapá'á fayáúsu¹maraaro súwana ² mináfákáétéwifinkemba aifarááwí wení táúfapinkemba marapá'á fayáúsuwosasa óraa¹-afaa-poigoni aúfái tine¹a agaimakésa wenáúraambo úmárówin-imayaa mósá makáawifa'a óraa¹-namontomba túwawaapimpa'a kówana títe¹a uráiyé.

³ Úwana wenánaaembo mérowi wení táúfapinkemba uwi-nómpá'á fayáúsuwosana uwi-nónkó púwón-kwaasiti naaeráámbá úwana uwi-nómpínkén-kwámbá putásaraiye.

⁴ Putásowana minkáé¹nárai tinaembo mérowi wení táúfapinkemba nonaumpimpá'á fayáúsuwosana naae-nómbá úkuwa'a ⁵ minkákémbá isááwánda wíyómpaken-kisau-waasigo nonká'ó káráwiyowi séna

emá kawe¹-úramba úmai méraandawi aifa'á

mé káfé¹wara'o méraandawi misáwi-méyámbó tímakaanda kawe¹-úmai arupíse uráane.

⁶ Ení waásiye enááimo simátímakaawiye tínkamuwasa pukáantafe naae-nómbá útínkaraane. Mindásafe kawe¹a wéé miwítí sáwí-kisaugon-anondáá tímakaane nonká'ó káráwiyowi súwa'o ⁷ isááwánda moóráwigo póimo tufú¹maimo agáén-ontan-taarerakemba séna

Manikó Fasi¹aénkó seyaafá-fási¹aémbó tokáandawi misáwi-méyámbó tímakaanda

kawe¹-úmai arupíse uráane

siyáiyé.

⁸ Súwana minkáumbónarau tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba aafáúrá'á fayáúsuwuwana Manikó é'ankowana waási tine'ó iyamó kaintembá aa'á kéné tinepáí fi'oraumai kówana ⁹ títe'a úwasa Manikómbá símai sáwí'a uwánkesa Manikómpákémbá misáwí-méyámbá wétiye sumbánifo miwítí sáwí-kisau ímba tuwésa Manikómpá'á tésa wení áwáu fi'oran-awaun-iyé ímba siyáawe.

¹⁰ Ímba suwaná minéiyáándáruu tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba óraa'-afaa-poigo waásiya'o kawáán-urópa'a fayáúsuwuwana kumeu'á úwasa wemó kawáán-urówi kumeu'-áémpá'á mésa títe'a úwasa wáá'a tésa tinááfi wéunkutesa ¹¹ títe'a úwana námomba kóntafesa Manikó wíyómpakewimba símai sáwí'a uwánkómbanifo ímba sáwí-kisau tuwésa wempá'á tiyáawe.

¹² Ímba tuwaná miséfátáásénáruu tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba óraa'-nonkon-awi'a Yúférétiisi-nompa'a fayáúsuwuwana mindómbá kará'náguwana aafáúmó iyáúsun-aempa'-marafa'a kawáán-urówiti aambá wíyúntafena mindómbá kará'náguwaiye.

¹³⁻¹⁴ Mindómbá kará'náguwa'o awánááwánda arááínkón-óipinkemba sawaímá túwana óraa'-afaa-poigon-óipinkemba sawaímá túwana karo'-ááímó simátimakowin-óipinkemba sawaímá túwana minkáumbó-sáwáigó tirumpimbá kaumbo-sáwí-ámútámbá mésa fi'o-fi'on-kisau ímba awánaron-kisau maésa Manikóe'o tiyénesa seyaafá'-márafá'á wénesa kawáá-wáási tí'maesa Manikó seyaafá'-fásí'áémbó tokáiwaini óraa'-kanaa tiyénesa tiyáawe. ¹⁵ Kemá Yóni simátíme'a súne. Ísu séna umén-kwáásímó kaffímbó tentembá ímba ísarenka'o kúmóna simu'marésa unáánkwátói úmaresa méraiyaui ímba unáánkwátói-iyaintafesa tigaemá ónááwe Ísu siyáiyé kemá Yóni súne. Awánááwánda ¹⁶ minkákémbá kawáá-wáási tí'maesa moórá-aempa'a máúpa'a Yúnda-a-waasi-taafinkemba Ípuru-aaifinkemba Áámagétoni-marafa'e sésa túwaandu uráawe.

¹⁷ Uwaná mináfá'móráénarau tínaaembo mérowi wení táúfapinkemba fiyúndámo torópa'a fayáúsuwuwana moóráwigo ámáán-daumpa'o kawáániwaini ayáí-afarakemba óraaka séna seyaafá'-kisáú tai'áwiye súwana ¹⁸ wíyónaai súwana káúguu súwana aafáyáú torówana óraa'-marima téna marapá'á waási ááemo méronkakéne káfé'wara'o méraanka'e miyám-bárimá ímba wétaiye. ¹⁹ Óraa'-naopa kaumborá'a maramá karuména tawákaa'-úwana seyaafá'-márafá'á óraa'-naopimpa'a tawisínaawisi úwana Manikó Pépíróni-óraa'-naopaken-kwaasi sáwí'o umbá Manikó imáyáa éna aaisambá tiyéna miwítí sáwí-meyamba óraa'a timúwana ²⁰ nonafufumpa'-máramá seyaafá'á maamíntasuwuwana omátomba arúwáisé uwágúwana ²¹ wíyómpakemba óraa'-umbaimo tain-óntánkáán-kááyaramba kuména waási tinkamuwasa Manikómbá símai sáwí'a uwánkaraawe. Óraa'-kaayaramba óraa'a sáwí-meyambo timúntafesa Manikómbá símai sáwí'a uwánkaraawe.

17

Pépiróni-waasi waé'mai-aaímo siyáin-aaí.

¹ Sáwí'a uwánkówana wíyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-taufa'o tokówifinkemba moóráwigo simásiména séna tina'á aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba sáwí-meyambo maínda aráánáméno. Minínínkóní áwáuma óraa'-naopa'a sáwífa'-nonawaifa'-naopa'an-iyé. ² Mindáópaken-kwaasimo fi'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o ombá seyaafá'-márafákén-káwáá-wáási miyá uráawe. Uwóí'o on-dómbó nésamo uwóí'o ontembá mindáópaken-kwaasi sáwí'o ombá fi'o-

fi'om-barafaken-kwaasi tuwánésa miyá uráawe simásimakaiye.

³ Simásimuwana Manikóní ámútanko kempimbá óraa'a uwásinkowana minkwíyómpákéwí sí'maena máásai-marafa'a mósinkowa'o awánááwánda moórá-óraa'-afaa-poigo moórá-inimba ayáátuwéna ména áuwawa'a'á naae-áúmá úwana Manikómbá símai sáwí'a uwánkaron-aaí ane'á agaimakówana afakaeté-a'nomba úwana miná'nómpimbá taánáimba siyáánkai iyáúsurowana ⁴ minínínkóní unáánkwátói tuwímbai naae-unáánkwátói úwana tuwímbai sokón-unankwatói uréna wení to'waaí-tántáá'á sáwífa'-ontamba tuwéna maimái uwásokéna korí-óntántámbó úmakon-don-anama ayáámpimba tokéna mindón-ánáfimbá sáwí-tantaa'-aantemba ówitena waási sáwísáwí'o uwáini áwáuma mindón-ánáfimbá wérowana ⁵ aúwayaanka'a agaimaréna séna óraa'-naopa'-awí'a Pépíróni-naopa'a aankaró'-ánká'ó nówi tinówa é'a marapá'ó sáwísáwí'o owí tinówa úne agaimaréna súwana ⁶ Manikóní waásiye Ísun-aaí simátimakowiye tinkamuwasa

púwúwana uwó'lo on-dómbó nésamo uwó'lo ontembá miníninkó tńkamena uwó'la úwa'lo awánááwanda sáá'a úwana ⁷wiyómpakewi simásimena séna ímba áá'a íno. Mináfáá-póigó miníninkómbó ayáákaimba afakaeté-a'nomba iyáísana siyáánkai-taanaimbo wéráiwaiye miníninkónté miwítí áwáuma simámemaumne. ⁸Awánáánda-afaa-poigoni áwáuma ááéma méná pukáimba póna aféúnyaim-baipinkemba iyáfasinaina Manikó tai'ásuwainiye. Manikó maramá ímbo úmakonka'a maé'mae'lo íyan-kwaasi-tuwi'a agaimaréna ímbo túwí'lo agaiyáin-kwaasi mináfáá-póí iyáfasinainda awánésa táátafesa ónááwe. Ááéma ménamo pukáimba iyáfasinaindasafesa táátafesa ónááwe wiyómpaken-kisau-waasigo simásimakaiye.

⁹ Simásimena séna kawel'imáyááwáráwí minááígóní áwáuma isanááwe. Mináfákáété-a'nonkoni áwáuma afakaeté-omapa'a miníninkó méraipa'an-iyé. Miná'nónkóní áwáuwara'a afakaeté-kawaa-waasin-owe. ¹⁰ Mináfákáété-kawaa-waasinfinkemba séfataase kawáán-urésa púwúwana moóráwigo méraimba póna moóráwigo ánaemba paapé éna kárika'a méniye. ¹¹ Mináfáá-póigó ááemo ménamo pukáiwaini áwáuma mináfákáété-kawaa-waasi tínaemba kawáánindawí éna mináfákáété-kawaaraamba miyá ínana Manikó tai'ásuwainiye. ¹² Siyáánkai-taanaimbo wéráiwaini áwáuma siyáánkai-kawaa-waasi kawáá-kísáú ímba maiyésa ánaemba óraa'-afaa-poigoni fasi'aémbá miyésa ampáánk'á kawáánónááwe. ¹³ Miwítí fasi'aémbá waásiya'lo kawáán-iyantafesa mimbórá-ímáyáá ésa óraa'-afaa-poigon-imayaa ésa ¹⁴ kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaimba tiyáiyana wemá iyáákéna seyaafá-fási'aénkwará'-wáásí wení fasi'aénkó iyáákaraiwai póna seyaafá-káwáá-wáásiyá'á kawáán-uráiwai póna iyáákainiye. Táántena kesí waásin-owe siyáísasa wembá ímba auwésa wenarááimo wáéwí iyáákaindara'a wesé'a méranaawe wiyómpaken-kisau-waasigo simásimakaiye.

¹⁵ Simásimena séna awánáánda-nonkoni áwáuma aankaró'-ánká'ó nín-ininkomo mérain-donkoni áwáuma sáwifa'-waasi seyaafá'-márafákémbá fi'lo-fi'on-tuwara'-waasi fi'lo-fi'on-aaímo sen-kwáásín-owe. ¹⁶ Afáá-póigóe siyáánkai-taanainkware'lo awánáándawí aankaró'-ánká'ó nín-ininkomba tiyántafesa uwánkesa sáwí'a uwánkesa unáánkwtáoi faú'máéwana unáánkwtáoi-iyaimba mérainasa ama'á násuwesa ayáántámba agaisuwánááwe. ¹⁷ Manikó misáwí-wáásí imáyáa timúwasa mimbórá-ímáyáá ésa waásiya'lo kawááni-fási'aémbá óraa'-afaa-poigomba amésa pósa Manikóní imáyáfinkeni'a íyana Manikómó siyáin-aaí paapé íniye. ¹⁸ Minínimbó awánáánda-ininkoni áwáuma óraa'-naopakewi seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásiyá'ó kawáánowin-owe wiyómpaken-kisau-waasigo simásimakaiye.

18

Pépiróni-naopa'lo tawisínaawisi uráin-aaí.

¹ Simásimuwa'lo awánááwanda moórá-kisau-waasigo wiyómpakemba kuména óraa-fasi'aemba tokéna wenanekembá marará'á kusán-kwégowana ² óraaka séna tawisínaawisi uráimba óraa'-naopa'-awí'a Pépirónifa'a tawisínaawisi uwáwisana sáwí-amutantone fi'lo-fi'o-sawi-tantaa'e mindáópa'a méraisana sáwí-numawe inkáísón-dumawe mifá'á méraiye. ³ Pépiróni-naopaken-kwaasi fi'lo-fi'on-tantaa'lo sáwisáwí'lo umbá seyaafá'-márafákén-kwáásí tuwánésa miyá uráawe. Seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásí Pépiróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááiwakaawe. Seyaafá'-márafákén-kwáásí óntamo tíma'maesa nún-kwaasi óraa'-ontamba maénae sésa Pépiróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááiwakaawe. Mindásafena Pépiróni-naopa'a tawisínaawisi uwágúwana waási tai'águraawe siyáiyé.

⁴ Minkákémbó isááwanda wiyómpakemba moóráwigo séna kesí waásisono. Sáwí'lo ontembá miyá ofáinifo mindáópa'a túwáaro. Miwítí sáwí-meyamba maéfainifo mindáópa'a túwáaro. ⁵ Pépiróni-naopaken-kwaasi sáwí'lo úmae iyáimba Manikó misáwí-tántáá'á imáyáa éna sáwí-meyamba wétimifo mindáópa'a túwáaro. ⁶ Manikó mindáópaken-kwaasi sáwí'lo ontáfé sáwí'a uwátinkaa. Sáwifa'-i'a sáwí'lo ontáfé kaesá-úmai sáwí-meyamba tíma'mae iyuwó. ⁷ Tirááimo tain-kísáúmó maésamo sésa kawe-kísáúsá wémaumne sentembá títe'lo índa-i'a uwátinke tírumbá sáwí'a uwátinkaa. Miwí túma maimaé iyésa sésa seyaafá'-márafákén-kwáásiyá'á kawáánundampo ímba keto'-íninkáántá éta ifi'á tánaumne siyáawe. ⁸ Manikó Fasi'aénkó aafimbá maitínkáiwai seyaafá-fási'aémbó tokáimba póna mimbórá-kánáá sáwí-meyamba tímínasa tuwímbai puwíyasa ifi'á táiyana aawaimá táínasa puwíyana mindáópa'a iyamá káwíníye

siyáíye.

⁹ Simásuwena séna seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásísómbá Pépíróni-naopaken-kwaasiti sáwí-amba arááiwaesa fi'o-fi'on-tantaa'a sáwí'o owí mindáópa'a iyamó káinda-umumba awánésa toikafó-í'a urésa ifi'á tánááwe. ¹⁰ Miwítí sáwí-meyamba awánésa tata'á ínasa táatafesa ésa némpa mésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntá wéíye. Fasi'aén-dáópa'a isaná mimbórá-kánáá sáwí-meyamba tiyáíye sénááwe.

¹¹ Síyasa Pépíróni-naopaken-kwaasi óntama ímbo méyánurónka'a pukáantafesa mindásafesa seyaafá'-márafá'á óntamo tíma'mae nón-kwaasi ifi'á tánááwe. ¹² Miwítí óntama tíma'mae nón-ontama óraa'-ontamba tuwésa kawé-óntámbá fi'o-fi'on-ontamba méyánuraan-ontane kawé'-únánkwátóí tuwímбай sokón-unankwatoíye tuwímбай naae-únánkwátóíye taaimá kawé'-wiyúmbó in-tááíye tuwímбай-tantaa'a póí áwááyaantamba ésa taaisambá ésa naae-óntántámbá ésa fasi'aén-óntántámbá ésa aúfáíwara'-ontantambo úmakaan-tantaa'e ¹³ asaa-wiyún-kánámá tuwándaan-kánawe asaa-wiyúmbó ún-kanawe asaa-wiyúmbó ún-basawene ándá-aran-done masawéne kanaráán-tóné antiriyáán-tóné póíma tuwímбай purumakawé sipisípiye ósiye póímo maimaé nón-taone wayó-kísáúmó máén-kwaasiye miyám-baaran-tantaa'a Pépíróni-naopaken-kwaasi ímba méyámbarasa pukáantafesa ifi'á tésa ¹⁴ sésa tirááimo tain-tántáá'á tai'áimba miwítí óntawe miwítí to'waaíye tai'áimba póna ímba aneka'á paápé íníye sésa ¹⁵ óntamo tíma'mae nón-kwaasi miyán-tántáá'á tímésa óraa'-ontambo máén-kwaasi Pépíróni-naopa'o sáwí-meyambo máémba awánésa tata'á ínasa táatafesa ésa némpa'a mésa toikafó-í'a urésa ifi'á tésa ¹⁶ sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntáán-íye. Miwí kawé'-únánkwátóí naae-únánkwátóíye sokón-unankwatoíye urésa miwítí to'waaí óraa'-ontamba tuwésa maimái uwásokaawe. ¹⁷⁻¹⁸ Mimbórá-kánáá miwítí óraa'-ontama sáwí'a uwásukaiye sénááwe. Nompín-táonkoni tifoísáíye nompín-táómpimbo kísau máéwiye nompín-táómpimbo úwoimo nówiye nompín-táómpimbo óntamo tíma'mae nówiye miyáumai-waasi mindáópa'a iyamó kain-úmúmbá awánésa némpa mésa sésa mindáókoma seyaafá'-náókomba iyáákarain-daokon-íye sésa ¹⁹ tirunkó sáwí'a ínasa ofaimá káúmai ti'nómp'á tuwésa toikafó-í'a urésa ifi'á tésa sésé'á ésa sésa óraa'-naopa'a Pépíróni-naopa'o awánáúndasa siruntáán-íye. Mindáópaken-kwaasi sáwífa'-ontama makáamba pósa nompín-táómpimbo nón-kwaasi seyaafá'nánká sáwífa'-ontamba maiyáawe. Mimbórá-kánáá mindáó'a sáwí'a uwásukaiye sénááwe.

²⁰ Kemá Yóni súnnda kembiwí wiyómpa'o méraawiye Manikóni waásiye Ísuni aantá-waasiye Manikón-aaímo simátímakaawiye tirunkó kawé'á íníye. Pépíróni-naopaken-kwaasi kembiwí sáwí'a uwátínkáamba póna Manikó anondáá sáwí-meyamba tímínana póna tirunkó kawé'á íníye kemá Yóni súnne.

²¹ Minkákémbá wiyómpaken-kisau-waasigo fasi'aéwí óraa'-ontamba umbaisé'o tón-ontamba maimaéna

uwí-nómp'á mámetuwena séna minúmbái-óntámbó mámetuwáúndamo nompímbo kúwáfe'wintemba minóráá'-náóko Pépíróni-naokomba fasi'ámai sáwí'a uwásuwaanasa ímba aneka'á ónááwe. ²² Mindáópa'a waási ímba aneka'á uwíyemba tufuwésa kámemba tésa tayoíntésá imá sésa ímba miyá siyasa isánááwe. Seyaafá-tántáá'á ímba iyasa awánánááwe. Tómbá ímba agaiyamba awánánááwe. ²³ Ómbá ímba kúra'mae níyamba awánánááwe. Arawé waaíye to'waaí ésamó síyamba ímba isánááwe. Mindáópaken-kwaasi óntamo tíma'mae nón-kwaasi seyaafá'-márafá'ó tíma'mae

nón-kwaasi iyáákaraawe. Fintómó naambá seyaafá'-márafákén-kwáási tuwánésa karo'á sésa kawé'an-owe sésa misáwí-ámbá arááiwakaawe. ²⁴ Mindáópaken-kwaasi imáyáa tímúwasa Manikón-aaímo simátímakaawiye Manikóni waásiye tínkamuwasa pukáamba póna Manikó anondáá sáwí-meyamba tímakaiye siyáíye.

19

Wiyómpa'a imó siyáan-aaí.

¹ Simásuwowasa wiyómpakemba sáwífa'-waasimo sentembá suwa'á isááwánasa sésa Manikón-áwita mósá maráúmne. Kentáási Manikó seyaafá-tántáá'á iyáákarena weni áwáuma fi'oran-awauma isaná fasi'aénkwáráwí éna ² mindásafena misáwí-méyámbó tímakaimba kawé'-úmai arupíse uráíye. Mindáópaken-kwaasi seyaafá'-márafákén-kwáási sáwí-ampa'a tafisímai métínkówasa fi'o-fi'on-tantaa'a sáwí'o uráamba póna sáwí-meyamba tímakaiye. Mindáópaken-kwaasi Manikóni kísau-waasi tínkamuwasa pukáamba isaná anondáá sáwí-meyamba tímakaiye

simásuwesa ³ aneká sésa

Manikón-áwita mósá maráúmne. Mindáópa'a iyamá kéna úmúmba úmae iyéna ímba tai'áíniye

suwasá ⁴ moórá-waai úmai éiyain-óraa'-waasiye éiyaimbo túnarowiye Manikó kawaániwaini ayái-afara'o mérowin-aúranka'a kifaesa wen-ímáyáá mósá marésa sésa érai'-aaí isatá Manikón-áwita mósá maráúmne siyáawe.

⁵ Suwaná minkákémbá kawaániwaini ayái-afarakemba aagíó aantemba séna kembiwí óraa'-waasifinkene úwoi-waasifinkene Manikóní kísau-waasi wenaísamaifimbo méraawi seyaafá'á wenáwí'a mósá máráaro siyáaye.

Ísu wení waásimo tíyáin-aaí.

⁶ Simásuwowasa sáwífa'-waasimo sentembá súwana noniyasáúrakembo sintenkáámbá súwana wíyónaaimo sintenkáámbá súwa'a isááwánasa óraaka sésa

kentáásí Fasi'aénkó Manikó seyaafá-fásí'áémbó tokáiwai kawaánisata póta wenáwita mósá maráúmne. ⁷ Aú-inimbo tuwaai'waimpá'ó wíwae sésamo to'waai ontembá kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwai kuntiyáinda-kanaa amu'marésa mériayan-kanaa tisaná póna sirunkósá aamoisá isatá wení áwáuma fi'oran-awaun-iyé súne. ⁸ Manikó Ísumo kuntiyáinda-kwaasi kawé'-únánkwátóí waén-únánkwátóí uwátinkáísasa méraawe siyáawe.

minúnánkwátóigoni áwáuma Manikóní waási arupise-kisau wémaewe.

⁹ Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo Ísun-aaisafesa timankúnkúmbo owísáféna imáyáa éna kembá Yónimba simásimena séna maanááimó simáménda aúfáifimba agauwó. Kentí sáwí-meyambo maiyáiwaini aaremó to'waai on-tánómbó náiyantafena Manikó táántain-kwaasi tirunkó aamoí wéiye simásimena séna Manikó mináái érai'a siyé wíyómpaken-kisau-waasigo simásimuwa'a ¹⁰ wen-ímáyáá mósá maránae sé'a aísamaifimba kifaewanana simásimena séna ímba miyán-uwó. Emó ení waásise'o Manikóní kísau-waasimo é'o Ísumo siyáimbo taawiyáfóntemba kewará'á Manikóní kísau-waasigo úmpo ken-ímáyáá ímbo mósá márénda Manikón-ímáyáá aantemba mósá maraaó simásimakaiye. Manikón-aaí simátímewimo sembá Ísuntafesa wésewe.

Ísuntafena waé'mai-aimo siyáin-aaí.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda wíyómpa'a ontá tigúwana moórá-poigon-awi'a ósí ména moóráwigomba ayáákwowin-awi'a éraikoma éna arupise iwái póna aaifimbó maitinkáimba arupise éna tiyáimba arupise éna ¹² aúranko iyaráámbá kówana a'nómpimbá iyáákaraiwaini kámo'a sáwífa'-a wiyéna wenane'á moórá-awi'a agaimakówana mináwikóní áwáuma fi'owí ímba isááwana we aantemba iséna ¹³ wení unáánkwátóí naaeifimbá tu'mái uwásokowasa wenáwí'a Manikón-ímáyáá aráátimíwai Manikón-aaigon-iyé suwasá ¹⁴ wíyómpakewi tiyáiyawi waén-ósiyá'á mésa kawé'-únánkwátóí waén-únánkwátóí urésa wembá arááiáwúwana ¹⁵ wenóipinkemba áwááiwara-paepae'a wérowana seyaafá'-márafákén-kwáásí karáinda-paepae'a wérowana fasi'aén-táemo'a tokéna fasi'ámai kawaániniye. Manikó seyaafá-fásí'áénkwaráwí wení namuro-waásísáféna óraa'-aísamba tiyínana fasi'aén-táemo'o tokáiwai sáwí-meyamba timínana ánda-arambo mapámówanamo anomó kúmíntemba miyá-sáwí-méyámbá timíniye. ¹⁶ Wení unáánkwátóiyá'e amúntánká'é áwí'a agaimaréna séna seyaafá-fásí'áénkwará'-waási wení fasi'aénkó iyáákaraiwai éna seyaafá-káwáá-wáásiyá'ó kawaán-uráiwain-iyé séna agaimakáiyé.

¹⁷ Agaimarówa'o awánááwánda moóráwigo wíyómpaken-kisau-waasigo aafáúmó wéronka'a ména sanaan-úrambo farafámaenamo nín-dumagontafena óraaka séna Manikó óraa-tomba waási timakáán-tómbá timínda pósa túwaandu ónááwe. ¹⁸ Kawáá-wáási tima'é i-wáásítí óraa'-waasi tima'é fasi'aén-kwáási tima'é ósison-tima'e tiyáá'maesamo nón-kwaasi tima'é seyaafá'-wáási tima'é úwoimo nón-kwaasi tima'é wayó-kísáúmó máén-kwaasi tima'é óraa'-waasi tima'é úwoi-waasi tima'é miyáumai-waasison-tima'e tamandaaró siyáiyé.

¹⁹ Súwa'o awánááwánda óraa'-afaa-poigoe seyaafá'-márafákén-káwáá-wáásiyé miwítí i-wáásiyé túwaandu ésa ósifimbo mérowiye wení waásiye tiyáiyanesa túwaandu uwásá ²⁰ ósifimbo mérowi óraa'-afaa-poigomba ta'ótoresa karo'-ááimó simátimákwowimba ta'ótokowana wemá ááema óraa'-afaa-poigon-aúranka'a fi'o-fi'on-kisau ímbo awánaron-kisaumo maéna óraa'-afaa-poigoni aúfáimo tine'ó agaimakáan-kwaasi wenáúraambo

úmárówin-imayaamo mósá makáan-kwaasi sáwí-ampa'a tafisímai métinkarowinte óraa'-afaa-poigonte mindárai ta'ótokesa úwoi mérowasa sáwí-marupa'o iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo úpa'a túwówana ²¹ ósifimbo mérowi minkáé'náraití waási óipinkem-pae'paetamba

karówasa putowaná numasónkó tima'á fáinaraiye.

20

Ayáatááka'a 1,000 aataimo maíyan-aaí.

¹ Miyá uwa'ó awánááwánda wiyómpakemba moórá-kisau-waasigo kuména aféúnyaim-baipinken-kima tokéna fasi'aén-ándá umbaimó tón-andama tokéna ² arááinkómbá kunta'ótokesa naaófá'á marapá'á iyaankafayaambá úkéna marapá'-wáási karo'-áái simátíma'maena iyáiwain-awí'a waántáwankomba kunta'óto'mai 1,000 aatai úwoimo méraindasafena kárá'umarena ³ aféúnyaim-baipimba famétuwena óika'a awááúmai senómbá támakaimba 1,000 aatai mimpímbá ména seyaafá'-márafákén-kwáási karo'-áái simátíminasa érai'a siyé sefáimpóna mimpímbá ména 1,000 aatai tai'áinana faú'ankainana ampáánk'á'á níniye.

⁴ Minkákémbó awánááwánda kawáánuwaiti tiyái-afama wérowasa minkáfámbá waási mérowana Manikón-ímáyáá timúwasa waásiti awáumo tísai úmai isáiyamba awánááwánda waási timambó wérowi Manikón-aaí Ísumo siyáimba simátímúwasa tinuwarambá kambísówasa pukáawi miwí óraa'-afaa-poigon-imayaawe wenáúraambo úmárówin-imayaawe ímbo mósá makówi óraa'-afaa-poigoni aúfái túwayaanka'e tiyáánka'e ímbo agaimakówi miwí pukáampinkemba iyáfasinesa Ísu Káráísitiye'a kawáánésa 1,000 aatai ménaawe. ⁵ Minkánáá waási pukémpinkemba iyáfasinaiyan-kanaa aifa-kánáá ínaa 1,000 aatai maisuwésa fi'on-kwaasi pukémpinkemba iyáfasinanaawe. ⁶ Pukémpinkembo aifa'ó iyáfasinaiyawí tirunkó kawé'á ínaa aamoí ésa sáwí-marupa'o iyamó kaim-bárúpátáfésa ímba táatáfesa ésa Manikóní kísau Ísu Káráísitini kísau maésa Káráísitiye'a kawáá-kísáú maésa 1,000 aataifimba miyá ónááwe.

Waántáwankombo iyáákain-aaí.

⁷ 1,000 aatai maisuwéna waántáwankomba faú'ankainana ⁸ seyaafá'-márafá'á wénena seyaafá'-wáási karo'-áái simátíma'mae wénena Kóki-waasiye Mékoki-waasiye tiyáindasafena tí'maena sáwífa'-waasi ímba kanaa'ó torausówánda-waasi mésa ⁹ seyaafá'-áémpá'á waásisomba tésa Manikóní waási méropa'a Manikó mindáópa'a ímáiyáamo in-dáópa'a taúkúrowana wiyómpakemba iyamá kuména minkwáási kugafútuwowana ¹⁰ Manikó karo'-ááimó simátímakowimba waántáwankomba ta'óto'mai sáwí-marupa'o iyamá kámakama éna sáwí-wiyumbo

úm-barupa'a famétuwena óraa'-afaa-poiye karo'-ááimó simátímakowine famétukaim-baipimba famétuwowana tí'a úmae iyéna ímba tai'áíniye.

Púwón-kwaasimo tísai índa-aaí.

¹¹ Minkákémbó awánááwánda kawáániwaini ayái-afama óraa'a waé-áfámá wérowana moóráwigo minká'á mérowana wempákémbá marawé wiyóm-baru'e tuwínkaal-uréna áwiyokuwa'ó ¹² awánááwánda pukáan-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye kawáániwaini ayái-afagon-aúranka'a mérowana Manikó aúfái-wandaaisomba fawaséna moórá-wandaafimba waási aú'á'á úmai maé'mae'ó iyawi-tuwi'a wérowana tuwímbai-wandaafimba waási marapá'ó uráan-aaí wérowana Manikó mináúfái awánéna miwítí áwáú tísai úmai iséna aaifimbá maitinkaraiye. ¹³ Uwí-nómpímbó pukáan-kwaasi iyáfasinowasa marafá'ó pukáan-kwaasi iyáfasinowasa pukáan-aempakemba iyáfasinowana Manikó moórá-mora-waasi miwítí áwáú tuwánéna aaifimbá maitinkéna ¹⁴⁻¹⁵ waási aú'á'á úmai maé'mae'ó iyawi-tuwi'a agaimakón-kwandaafimba awánómba ímbo túwí'ó wérowi Manikó sáwí-marupa'o iyamá kámakama úm-barupa'a famétuwowana púwón-aempa'a tai'ówasa waási ímba aneka'á púwúwa'a awánarumne.

21

Aú-marawe aú-wiyom-barukon-aaí.

¹ Minkákémbó awánááwánda marawé wiyóm-baru'e tai'águwana aú-marawe aú-wiyom-baru'e wérowana marará'á úwí-nómbá ímba wérowa'a ² awánááwánda aú-nao'a kawé'-náó'úramba

wiyómpa'a paápé uréna Manikómpákémbá kuména Yérúsaremufakaan-dao'a úmbanifo aú-nao'a úwana aú-ininko aú-unankwatoi to'waaí uréname awaai'kómpá'ó wintembá mindáó'a to'waaí úmakowana ³ kawáániwaini ayái-afarakemba moóráwigo óraaka séna

káfé'a Manikó'mó mérainda waasífimba ména miwísé'a mérainasa miwí wení waási-i'a iyana miwísé'a ména ímbo tiyuwáinda ⁴ miwí ti'nimá uwátíyuwainana ááéraan-tantaa'a seyaafá tai'ásuwainasa pósa ímba puwésa ímba toikafó-i'a ésa ímba ifi'á tésa ímba tí'a éna miyá ínye siyáíye.

⁵ Súwana kawáániwaini ayái-afara'o mérowi séna seyaafá-tántáá'a aúma úne simásuwena séna maanáámó simámunda aúfáifimba agauwó. Mináái érai'-aaí póna paápé ínye simásimena ⁶ séna seyaafá-kisáú tai'áwiye. Aifa'è ánaaenkoní áwáuma kemá úne. Ááéma mé'a kifé'wara'a mé'a maé'mae'a ónaumne. Seyaafá-tántáákóní áwáuma kemá úne. Nontáfénamo tinkáindawi nombá tíménasa ímbo méyámbaraiyamba úwoi tíménasa aú'á úmai maé'mae'a ónááwe. ⁷ Sáwi-tantaakombo iyáakaawi kempákémbá kawé-tántáá'a seyaafá'ó tíménda miwítí Fasi'aénkó onasá kesí iyámpói-i'a ónááwe. ⁸ Énifo ímbo fasi'ámaimo kesé'ó méraawiye ímbo kesé'ó kááísamaimo méraawiye sáwi'ó owiyé waásimo tinkamowasamo púwówiye aare-úméné waai-úméné'ó owiyé fintómó naawiyé úwaa'ó owiyé karo'l-mánikóné waántá-waasiye-imayaamo kósá máraáwiye karo'l-áámí sewiyé miyámó on-kwáásí sáwi-marupa'a iyamá kámakama éna sáwi-wiyumbo ím-bárúp'á'a Manikóní némpa'a mésa maé'mae'a ónááwe siyáíye.

⁹ Súwana wiyómpakemba afakaeté-kisau-waasi afakaeté-taufa'a tokésa afakaeté-sawi-meyambo tímakowifinkemba moóráwigo simásimena séna tina'á Ísun-aaisafesa tímankúnkúmbo owí kentí sáwi-meyambo maiyáiwaini aú-ininkaambo on-kwáásí aráánáméno súwana ¹⁰ Manikóní ámutanko kempímbá óraa'a uwásinkowana sí'maena óraa'a ayáatáá'omapimba mósinkenka awánaao súwa'ó awánaáwánda kawé'l-náó'úramba Yérúsaremufakaamba wiyómpakemba Manikómpákémbá kumúwana ¹¹ Manikóní sámó kaimbá mindáo'pa'a wérontafena mindáo'a sán-kówasa óraa'-ontambo tuwésamo maiyáan-ontambo taaéná-wisiyan-ontambo makáawana sámó kaintembá mindáo'á miyá éna sán-kwégowasa ¹² sí'á óntantamba sanaan-úramba úmakowana misípímbá ontá sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-ontama wérowasa minóntará'a wiyómpaken-kisau-waasi sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-waasi káráwiyesa mérowana Ísarerin-ááninton-tuwi'a sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-waasi-tuwi'a minóntará'a agaimakówana ¹³ aafáúmó iyáúsun-aempa'a kaumbo-óntá úwana aafáúmó kúwáferon-aempa'a kaumbo-óntá úwana séfasefa'-aempa'a kaumbo kaumbó úwasa ¹⁴ óntamba sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-ontamba marésa minóntánká'a sí'á úmakowasa minóntánká'a kentáási sáwi-meyambo maiyáiwaini aantá-waasi-tuwi'a agaimakówa'a awánaruumne.

¹⁵ Awánaáwánda wiyómpaken-kisau-waasigomo simásímakaiwai ayáámpimba moórá-taemo'a kori-óntántámbo úmakon-taemo'a tokéna mindáo'e minóntáwé misí'émó awaiya'maráinda-taemo'a tokéna ¹⁶ mindáo'pa'a wení taemótamba séfasefa'-aempa'a awaiya'maréna toráúfa'a awaiya'marówana seyaafá'-áémpá'á awaiyari'a éna ayáatáá'a 12,000 úwana ¹⁷ síkóní a'nónká'ó awaiya'marómba 144 úwana waásimo torausúmba miyá úwana ¹⁸ misí'á taaéná-wisiyan-ontantamba úmaka mindáo'a kori-óntántámbo úmakowana sámó kaintembá úwasa ¹⁹ sí'ó úmakon-ontanka'a to'waaí úmaka kawé'l-óntántámbo to'waaí úmaka aifa'á taaéná-wisiyan-ontamba makésa miwá afófora'a sokón-ontamba fasi'aén-óntámbo marésa miwá afófora'a waén-óntámbo marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa ²⁰ miwá afófora'a fafután-óntámbo marésa miwá afófora'a naae-óntámbo marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbo marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba fasi'aén-óntámbo marésa miwá afófora'a uriyon-óntámbo marésa miwá afófora'a taaéná-wisiyan-ontamba marésa miwá afófora'a sokón-ontamba marésa miwá afófora'a naae-óntámbo marésa miyáumai-ontamba to'waaí úmaresa ²¹ moórá-ontara'a súwáasuwaakisamba úmaka sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-ontara'a sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-suwaasuwaakisamba minóntaráfámbo úmaka aambá kori-óntántámbo akwi'l'makowana sámó kaintembá uráíye.

²² Sámó kaintembá úwana Fasi'aénkó Manikó seyaafá-fási'aénkwáráwiye kentáási sáwi-meyambo maiyáiwaiye mérowana póna ámáán-damba ímba wérowa'a awánaáwánana ²³ mindáo'pa'a Manikóní sámó kainkó sámá kátinkowana kentáási sáwi-meyambo maiyáiwai miyá úwana póna aafáúwé wiyóne mindáo'pa'a ímba wérowa'a awánaáwánana ²⁴ mindáo'pa'ó sámó kátinkáiwai seyaafá'-márafákén-kwáásí sámá kátinkainasa seyaafá'-márafákén-káwáá-wáási túwí'ó wéraindawi mindáo'pa'a koméraiayana ²⁵ mindáo'pa'a nó'waamba ímba ínasa pósa sí'l-óntámá ímba úmaresa úwoi tisúwéwana wérainasa

²⁶ seyaafá¹-maráfákén-kwaásí túwí¹o wéraindawi miwítí kawe-tántáá¹á maimaésa mindáópa¹a koméraiýana ²⁷ mindáópa¹a sáwí-tantaa¹a ímba wérainasa sáwí¹o iyawiye karo¹-ááímó síyawiye ímba iméraiýasa kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aúfáí-wandaafimba aúí¹a úmai maé¹mae¹o iyawi-tuwi¹a agaimakáinda-waasi aantemba mindáópa¹a koménaawe.

22

¹ Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo moórá-nomba aráásimuwana mindómbá sámó kón-domba úwasa waási nésa maé¹mae¹o íyan-domba Manikóe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte

tiyáí-afarakembo kumúmba ² mindáókoni aampimbá kumúwana séfasefa¹-aipa¹a taaímá wéna arambá iyówana waási nésa maé¹mae¹o íyan-taeramba moórá-wiyonka moórá-wiyonka¹a arambá wéiyena úwana mintáénama seyaafá¹-waásí newaná ímba tí¹a éna tai¹áinana ³ Manikómó sáwí¹a ofo túwáaromo sínda-tantaa¹a ímba wérainana Manikóe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwainte tiyáí-afama wérainasa weni kísau-waasi wen-ímáyáá mósá marésa ⁴ wenó¹a awánésa wenáwí¹a túwayaanka¹a agaimaráýana ⁵ nó¹waamba ímba ínana aa¹á ímba káinana Fasi¹aénkó Manikó sámá kátinkainasa pósa ómbá ímbo kúrárémba kawáá-kísáú maimaé iyésa ménaawe.

⁶ Minkákémbá wíyómpaken-kisau-waasigo simásimena séna minááí érai¹-aaí póna paapé íníye. Fasi¹aénkó Manikó wenááí simátíméwí weni ámútambo tímiwai weni kísau-waasigomba wíyómpakemba ai¹maréna séna kárika¹o paapé índa-tantaa¹a kesí kísau-waasi aráátimbo siyáíye súwana ⁷ Ísu séna isaaó. Kárika¹a kumónaumne. Mináúfáífimbó wérain-aaimo kárika¹o paapé índa-aaimo isésamo taawiyafiyawi tirunkó aamoí íníye Ísu siyáíye.

⁸ Súwa¹a kemá Yóni minááí isé¹a awáné¹a wíyómpakewi aráásimakaiwai aísamaifimba kifae¹a wen-ímáyáá mósá maránae sé¹a ówánana ⁹ simásimena séna ímba miyán-uwo. Emó ení waásimo Manikón-aaimo simátímakaandawiyemo maanáúfáífinkén-ááímó taawiyáfón-kwaasiyemo Manikóní kísau-waasimo ontembá kewará¹á Manikóní kísau-waasi úmpo ken-ímáyáá ímba mósá maré Manikón-ímáyáá aantemba mósá maraaó siyáíye.

¹⁰ Simásimena séna maanáúfáífinkén-ááímó paapé índa-tantaa¹a kárika paapé ínifo ímba aúpá¹ó máréndá afora¹á maraaó. ¹¹ Minkánáámó tínda sáwí¹o iyawi sáwí¹a íyasa sáwí¹o úmaimo méraiýawi sáwí¹a úmai mérewasa kawé¹o iyawi kawé¹á íyasa kawé¹o úmaimo méraiýawi kawé¹-úmai ménaawe siyáíye.

¹² Súwana Ísu séna isáaro. Kárika¹a kumónaumne. Kemó máén-kisugoni méyámbá maimaé¹a kumónaumne. ¹³ Aifa¹é ánaenkoni áwáu kemá úne. Ááéma mé¹a kiféwara¹a mé¹a maé¹mae¹a ónaumne

Ísu siyáíye.

¹⁴ Súwasa mindáókoni ontará¹á iyésa taaéramba nésa maé¹mae¹o iyantafesa unáankwátóimo non-kwíyówanamo kawé¹o intembá miwí kawé¹-úmai méraawana tirunkó aamoí wéíye. ¹⁵ Sáwí¹o owiyé tintómó naawiyé úwaa¹o owiyé aare-úméné waai-úménémó owiyé waásimo tínkamowasa púwówiye karo¹-mánikóné waántá-waasi-imayaamo mósá márááwiye karo¹-ááísáfésa aamoimó owiyé miyámó úmaesamo kowí mindáópa¹a ímba iyónááwe.

¹⁶ Ísu séna kemá Ísu wíyómpakemba kesí kísau-waasigomba ai¹maráúnana kentópa¹a kuména minááí Fasi¹aénkóní waási isáíwae séna kusimátimakaiye. Kemá Téfitin-aísaafitantambo uráundawi é¹a aafáúmó iyáúsisanamo wérain-ó¹a kemá úne Ísu siyáíye.

¹⁷ Súwasa Manikóní ámútankoe kentáásí sáwí-meyambo maiyáiwaini aú-ininkaambo on-kwaásíyé sésa Manikómpá¹á teró síyasa minááímó isááwi Manikómpá¹á teró sénááwe. Nontáfénamo tinkáíndawi Manikómpá¹á teró. Manikómpá¹á kónae síyawi tíyana Manikó maé¹mae¹o íyan-domba úwoi tímínasa nésa maé¹mae¹a ónááwe.

¹⁸ Kemá Yóni paapé índa-tantaa¹a maanáúfáífimbá agaimaré¹a maanáúfáífinkén-ááímó isáíyan-kwaasisafe¹a óraaka sé¹a maanááfímbó tuwímbaimo kentí imáyáfinken-aaiwara¹o síyanamo éna Manikó sáwí-meyambo tímínda agaimaré¹o simátimunda-sawí-meyamba tímíniye. ¹⁹ Tuwímbaimo maanááfínkémbó paapé índa-tantaa¹o tínaaembo uwámiyanamo éna Manikó minkwáásísáféna séna minkáwé¹-náópa¹a ímba iyé¹a

maé'mae'o íyan-taeramba ímba nánááwe. Maanáúfáífímbó simátimunda-aaisafena síniye kemá Yóni sùne.

²⁰ Mináái érai'-aain-iyé siwáí kárika'a kumónaumne sísá'á érai'-aain-ifo Fasi'aénkó Ísu érai'a úwoi kumuwo sùne.

²¹ Fasi'aénkó Ísu Maníkóní waási úwoi túwa'nai ína'a méraaro. Mináái érai'-aain-iyé.
Mináái tai'áiyé.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mátiyu 1:1–2:12
2	Mátiyu 2:13–3:6
3	Mátiyu 3:7–4:11
4	Mátiyu 4:12–25
5	Mátiyu 5:1–26
6	Mátiyu 5:27–48
7	Mátiyu 6:1–24
8	Mátiyu 6:25–7:14
9	Mátiyu 7:15–29
10	Mátiyu 8:1–17
11	Mátiyu 8:18–34
12	Mátiyu 9:1–17
13	Mátiyu 9:18–38
14	Mátiyu 10:1–23
15	Mátiyu 10:24–11:6
16	Mátiyu 11:7–30
17	Mátiyu 12:1–21
18	Mátiyu 12:22–45
19	Mátiyu 12:46–13:23
20	Mátiyu 13:24–46
21	Mátiyu 13:47–14:12
22	Mátiyu 14:13–36
23	Mátiyu 15:1–28
24	Mátiyu 15:29–16:12
25	Mátiyu 16:13–17:9
26	Mátiyu 17:10–27
27	Mátiyu 18:1–22
28	Mátiyu 18:23–19:12
29	Mátiyu 19:13–30
30	Mátiyu 20:1–28
31	Mátiyu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Mátiyu 21:23-46
2	Mátiyu 22:1-33
3	Mátiyu 22:34–23:12
4	Mátiyu 23:13-39
5	Mátiyu 24:1-28
6	Mátiyu 24:29-51
7	Mátiyu 25:1-30
8	Mátiyu 25:31–26:13
9	Mátiyu 26:14-46
10	Mátiyu 26:47-68
11	Mátiyu 26:69–27:14
12	Mátiyu 27:15-31
13	Mátiyu 27:32-66
14	Mátiyu 28:1-20
15	Mááka 1:1-28
16	Mááka 1:29–2:12
17	Mááka 2:13–3:6
18	Mááka 3:7-30
19	Mááka 3:31–4:25
20	Mááka 4:26–5:20
21	Mááka 5:21-43
22	Mááka 6:1-29
23	Mááka 6:30-56
24	Mááka 7:1-23
25	Mááka 7:24–8:10
26	Mááka 8:11–9:1
27	Mááka 9:2-29
28	Mááka 9:30–10:12

date	Scripture
1	Mááka 10:13-31
2	Mááka 10:32-52
3	Mááka 11:1-26
4	Mááka 11:27-12:17
5	Mááka 12:18-37
6	Mááka 12:38-13:13
7	Mááka 13:14-37
8	Mááka 14:1-21
9	Mááka 14:22-52
10	Mááka 14:53-72
11	Mááka 15:1-47
12	Mááka 16:1-20
13	Rúku 1:1-25
14	Rúku 1:26-56
15	Rúku 1:57-80
16	Rúku 2:1-35
17	Rúku 2:36-52
18	Rúku 3:1-22
19	Rúku 3:23-38
20	Rúku 4:1-30
21	Rúku 4:31-5:11
22	Rúku 5:12-28
23	Rúku 5:29-6:11
24	Rúku 6:12-38
25	Rúku 6:39-7:10
26	Rúku 7:11-35
27	Rúku 7:36-8:3
28	Rúku 8:4-21
29	Rúku 8:22-39
30	Rúku 8:40-9:6
31	Rúku 9:7-27

date	Scripture
1	Rúku 9:28-50
2	Rúku 9:51-10:12
3	Rúku 10:13-37
4	Rúku 10:38-11:13
5	Rúku 11:14-36
6	Rúku 11:37-12:7
7	Rúku 12:8-34
8	Rúku 12:35-59
9	Rúku 13:1-21
10	Rúku 13:22-14:6
11	Rúku 14:7-35
12	Rúku 15:1-32
13	Rúku 16:1-18
14	Rúku 16:19-17:10
15	Rúku 17:11-37
16	Rúku 18:1-17
17	Rúku 18:18-43
18	Rúku 19:1-27
19	Rúku 19:28-48
20	Rúku 20:1-26
21	Rúku 20:27-47
22	Rúku 21:1-28
23	Rúku 21:29-22:13
24	Rúku 22:14-34
25	Rúku 22:35-53
26	Rúku 22:54-23:12
27	Rúku 23:13-43
28	Rúku 23:44-24:12
29	Rúku 24:13-53
30	Yóni 1:1-28

date	Scripture
1	Yóni 1:29-51
2	Yóni 2:1-25
3	Yóni 3:1-21
4	Yóni 3:22–4:3
5	Yóni 4:4-42
6	Yóni 4:43-54
7	Yóni 5:1-23
8	Yóni 5:24-47
9	Yóni 6:1-21
10	Yóni 6:22-40
11	Yóni 6:41-71
12	Yóni 7:1-29
13	Yóni 7:30-52
14	Yóni 7:53–8:20
15	Yóni 8:21-30
16	Yóni 8:31-59
17	Yóni 9:1-41
18	Yóni 10:1-21
19	Yóni 10:22-42
20	Yóni 11:1-53
21	Yóni 11:54–12:19
22	Yóni 12:20-50
23	Yóni 13:1-30
24	Yóni 13:31–14:14
25	Yóni 14:15-31
26	Yóni 15:1-27
27	Yóni 16:1-33
28	Yóni 17:1-26
29	Yóni 18:1-24
30	Yóni 18:25–19:22
31	Yóni 19:23-42

date	Scripture
1	Yóní 20:1-31
2	Yóní 21:1-25
3	Aantá-waasi 1:1-26
4	Aantá-waasi 2:1-47
5	Aantá-waasi 3:1-26
6	Aantá-waasi 4:1-37
7	Aantá-waasi 5:1-42
8	Aantá-waasi 6:1-15
9	Aantá-waasi 7:1-29
10	Aantá-waasi 7:30-50
11	Aantá-waasi 7:51-8:13
12	Aantá-waasi 8:14-40
13	Aantá-waasi 9:1-25
14	Aantá-waasi 9:26-43
15	Aantá-waasi 10:1-33
16	Aantá-waasi 10:34-48
17	Aantá-waasi 11:1-30
18	Aantá-waasi 12:1-23
19	Aantá-waasi 12:24-13:12
20	Aantá-waasi 13:13-41
21	Aantá-waasi 13:42-14:7
22	Aantá-waasi 14:8-28
23	Aantá-waasi 15:1-35
24	Aantá-waasi 15:36-16:15
25	Aantá-waasi 16:16-40
26	Aantá-waasi 17:1-34
27	Aantá-waasi 18:1-21
28	Aantá-waasi 18:22-19:12
29	Aantá-waasi 19:13-41
30	Aantá-waasi 20:1-38

date	Scripture
1	Aantá-waasi 21:1-16
2	Aantá-waasi 21:17-36
3	Aantá-waasi 21:37-22:16
4	Aantá-waasi 22:17-23:10
5	Aantá-waasi 23:11-35
6	Aantá-waasi 24:1-27
7	Aantá-waasi 25:1-27
8	Aantá-waasi 26:1-32
9	Aantá-waasi 27:1-20
10	Aantá-waasi 27:21-44
11	Aantá-waasi 28:1-31
12	Rómu 1:1-17
13	Rómu 1:18-32
14	Rómu 2:1-24
15	Rómu 2:25-3:8
16	Rómu 3:9-31
17	Rómu 4:1-12
18	Rómu 4:13-5:5
19	Rómu 5:6-21
20	Rómu 6:1-23
21	Rómu 7:1-14
22	Rómu 7:15-8:6
23	Rómu 8:7-21
24	Rómu 8:22-39
25	Rómu 9:1-21
26	Rómu 9:22-10:13
27	Rómu 10:14-11:12
28	Rómu 11:13-36
29	Rómu 12:1-21
30	Rómu 13:1-14
31	Rómu 14:1-23

date	Scripture
1	Rómu 15:1-21
2	Rómu 15:22-16:7
3	Rómu 16:8-27
4	1 Kórinti 1:1-17
5	1 Kórinti 1:18-2:5
6	1 Kórinti 2:6-3:4
7	1 Kórinti 3:5-23
8	1 Kórinti 4:1-21
9	1 Kórinti 5:1-13
10	1 Kórinti 6:1-20
11	1 Kórinti 7:1-24
12	1 Kórinti 7:25-40
13	1 Kórinti 8:1-13
14	1 Kórinti 9:1-18
15	1 Kórinti 9:19-10:13
16	1 Kórinti 10:14-11:1
17	1 Kórinti 11:2-16
18	1 Kórinti 11:17-34
19	1 Kórinti 12:1-26
20	1 Kórinti 12:27-13:13
21	1 Kórinti 14:1-17
22	1 Kórinti 14:18-40
23	1 Kórinti 15:1-28
24	1 Kórinti 15:29-58
25	1 Kórinti 16:1-24
26	2 Kórinti 1:1-11
27	2 Kórinti 1:12-2:11
28	2 Kórinti 2:12-17
29	2 Kórinti 3:1-18
30	2 Kórinti 4:1-12
31	2 Kórinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Kórinti 5:11-21
2	2 Kórinti 6:1-13
3	2 Kórinti 6:14-7:7
4	2 Kórinti 7:8-16
5	2 Kórinti 8:1-15
6	2 Kórinti 8:16-24
7	2 Kórinti 9:1-15
8	2 Kórinti 10:1-18
9	2 Kórinti 11:1-15
10	2 Kórinti 11:16-33
11	2 Kórinti 12:1-10
12	2 Kórinti 12:11-21
13	2 Kórinti 13:1-14
14	Kárésiya 1:1-24
15	Kárésiya 2:1-16
16	Kárésiya 2:17-3:9
17	Kárésiya 3:10-22
18	Kárésiya 3:23-4:20
19	Kárésiya 4:21-5:12
20	Kárésiya 5:13-26
21	Kárésiya 6:1-18
22	Éfésási 1:1-23
23	Éfésási 2:1-22
24	Éfésási 3:1-21
25	Éfésási 4:1-16
26	Éfésási 4:17-5:2
27	Éfésási 5:3-33
28	Éfésási 6:1-24
29	Fírípái 1:1-26
30	Fírípái 1:27-2:18

date	Scripture
1	Fírípái 2:19–3:6
2	Fírípái 3:7–4:1
3	Fírípái 4:2-23
4	Kórósi 1:1-20
5	Kórósi 1:21–2:7
6	Kórósi 2:8-23
7	Kórósi 3:1-17
8	Kórósi 3:18–4:18
9	1 Tésáróníka 1:1–2:9
10	1 Tésáróníka 2:10–3:13
11	1 Tésáróníka 4:1–5:3
12	1 Tésáróníka 5:4-28
13	2 Tésáróníka 1:1-12
14	2 Tésáróníka 2:1-17
15	2 Tésáróníka 3:1-18
16	1 Tímóti 1:1-20
17	1 Tímóti 2:1-15
18	1 Tímóti 3:1-16
19	1 Tímóti 4:1-16
20	1 Tímóti 5:1-25
21	1 Tímóti 6:1-21
22	2 Tímóti 1:1-18
23	2 Tímóti 2:1-21
24	2 Tímóti 2:22–3:17
25	2 Tímóti 4:1-22
26	Táitási 1:1-16
27	Táitási 2:1-14
28	Táitási 2:15–3:15
29	Fírímóni 1:1-25
30	Ípúru 1:1-14
31	Ípúru 2:1-18

date	Scripture
1	Ípúru 3:1-19
2	Ípúru 4:1-13
3	Ípúru 4:14–5:14
4	Ípúru 6:1-20
5	Ípúru 7:1-19
6	Ípúru 7:20-28
7	Ípúru 8:1-13
8	Ípúru 9:1-10
9	Ípúru 9:11-28
10	Ípúru 10:1-18
11	Ípúru 10:19-39
12	Ípúru 11:1-16
13	Ípúru 11:17-31
14	Ípúru 11:32–12:13
15	Ípúru 12:14-29
16	Ípúru 13:1-25
17	Yémísi 1:1-18
18	Yémísi 1:19–2:17
19	Yémísi 2:18–3:18
20	Yémísi 4:1-17
21	Yémísi 5:1-20
22	1 Pítaa 1:1-12
23	1 Pítaa 1:13–2:10
24	1 Pítaa 2:11–3:7
25	1 Pítaa 3:8–4:6
26	1 Pítaa 4:7–5:14
27	2 Pítaa 1:1-21
28	2 Pítaa 2:1-22
29	2 Pítaa 3:1-18
30	1 Yóni 1:1-10

date	Scripture
1	1 Yóni 2:1-17
2	1 Yóni 2:18-3:2
3	1 Yóni 3:3-24
4	1 Yóni 4:1-21
5	1 Yóni 5:1-21
6	2 Yóni 1:1-13
7	3 Yóni 1:1-14
8	Yúti 1:1-25
9	Paápé uráin-aaí 1:1-20
10	Paápé uráin-aaí 2:1-17
11	Paápé uráin-aaí 2:18-3:6
12	Paápé uráin-aaí 3:7-22
13	Paápé uráin-aaí 4:1-11
14	Paápé uráin-aaí 5:1-14
15	Paápé uráin-aaí 6:1-17
16	Paápé uráin-aaí 7:1-17
17	Paápé uráin-aaí 8:1-13
18	Paápé uráin-aaí 9:1-21
19	Paápé uráin-aaí 10:1-11
20	Paápé uráin-aaí 11:1-19
21	Paápé uráin-aaí 12:1-18
22	Paápé uráin-aaí 13:1-18
23	Paápé uráin-aaí 14:1-20
24	Paápé uráin-aaí 15:1-8
25	Paápé uráin-aaí 16:1-21
26	Paápé uráin-aaí 17:1-18
27	Paápé uráin-aaí 18:1-24
28	Paápé uráin-aaí 19:1-21
29	Paápé uráin-aaí 20:1-15
30	Paápé uráin-aaí 21:1-27
31	Paápé uráin-aaí 22:1-21

Tuwímbai-aaigoni áwáu maarán-iyé

Tuwímbai-aaigoni áwáu maarán-iyé.

Aantá-waasi

Mátíyu 10:2

Aantá-waasi 14:13

Ísu kesáái simátíma'mae nóro séna simátímakain-kwaasisafesa numa-áimpínkémbá aposeliye wésefo kentáásáífimba aantá-waasiyesa wésune. Ímba Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-waasi aantembanifo tuwímbai-waasi-tuwi'a Pórowe Páánápásiye Sáírásiye fi'o-fi'on-kwaasisafesawara'a aantá-waasiye wésewe.

Aarakwá tááiyé awá'-wáási tááiyé iyámpói tááiyé miyán-áái

maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 5:27-32 .. 19:3-9

Mááka 7:10 .. 10:2-12

Rómu 7:2-3

1 Kórinti 6:9-11 .. 7:1-16 .. 7:25-40

2 Kórinti 6:14

Éfásási 5:21-33 .. 6:1-4

Kórosi 3:18-21

1 Tímóti 3:4

Ípúru 12:7-11 .. 13:4

1 Pítaa 3:1-7

Aare ti'nónká'ó káátaraan-aaí.

1 Kórinti 11:2-16

Naaófá'lá aare táái ti'nómbó ímbo ánáan-kwimaimo kámo'o wíyún-inintafesa sáwí-imaayaawara'-inine siyáawe.

Ámáán-kawaa-waasi

Mátíyu 3:7

Aantá-waasi 4:1 .. 5:17

Yúndaa-waasiti óraa'-waasi kaeká'-unkwima'mai mésa moórá-unkwimo ombá Móseseni áamáne miwítí áamáne wésimatimewisafesa numa-áimpínkémbá Ferisi-waasiye wésefo kentáásáífimba ámáán-kawaa-waasiyesa wésune. Moórá-unkwimo ombá sésa púwómpinkemba ímba iyáfasinanaawe sésa púwón-kwaasi timambá ímba wéraiye sésa Manikóní wíyómpaken-kísau-waasi ímba méraawe sen-kwáási túwí'a Sátúsi-amaan-aaimo sen-kwáásiyé.

Ámáán-kísau-waasi

Mátíyu 8:4 .. 12:5

Ámáán-kísau-waasi Manikóní óraa'-amaan-daumpa'a kísau maésa Móseseni áamámba arááiwaesa waasiti sáwí-imagaa maitiyuwáinana miwífá'lá sáwí-meyamba ímba tínkwae sésa póí tufú'lámai óntan-taarera'a agaimái Manikómbá áma'mae iyáawe. Miyámó uráan-kwaasisontafesa numa-áimpínkémbá pris-waasiye wésefo kentáásáífimba ámáán-kísau-waasiyesa wésune.

Ándá-aran-domba

Numa-áimpínkémbá wain-iyé wésefo kentáásáífinkemba ándá-aran-done wésewe. Maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 9:14-17 .. 21:33-46 .. 26:26-30

Rómu 14:19-23

1 Kórinti 10:14-22 .. 11:23-32

Aráá-tonkon-aaí

maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 26:26-30

Mááka 14:22-26

Rúku 22:15-20

1 Kórinti 10:14-22 .. 11:17-34

Ísípi-marafaken-kawaago

Aantá-waasi 7:10

Ísípi-marafaken-kawaagowemo sembá miwí tááifinkene numa-áímpínkéné Ferowe wésewe.

Ísu aúí'a úmai maé'mae'o iyawini áwáun-iyé. Aúí'a úmai maé'mae'o iyawini áwáun-ai

maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Yóni 3:16 .. 3:36 .. 5:24 .. 5:39-40 .. 6:47

Yóni 6:66-69 .. 10:27-30 .. 14:6 .. 17:1-5

Rómu 6:22-23

1 Yóni 5:11-15

Ísu Káráisitini waásiye

sésa numa-áímpínkembá Kristeniye wésewe.

Aantá-waasi 11:26

Ísu marap'á kumíndasafesa imáyáa ésamo to'mayaa on-áái

maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 16:24-28 .. 24:36-44 .. 25:31-46

Mááka 8:34-38 .. 13:32-37

Rúku 12:35-40 .. 19:11-27 .. 21:34-36

Yóni 14:1-3

Aantá-waasi 1:9-11

1 Kórinti 1:4-9 .. 3:10-15 .. 4:5

Fírípai 1:3-6 .. 3:20-21

Kórósi 3:1-4

1 Tésárónika 3:11-13 .. 4:13-18 .. 5:23-24

2 Tésárónika 1:5-12

1 Tímóti 6:11-16

2 Tímóti 4:1-8

Táitási 2:11-14

Ípúru 9:27-28

Yémisi 5:7-9

1 Pítáa 1:13

2 Pítáa 3:1-14

1 Yóni 2:28 - 3:3

Yúti 14-24

Paápé uráin-ai 1:7 .. 16:15 .. 20:11-15 .. 22:20

Ísuni fasi'aénkó seyaafá-fásí'aénkómbá iyáákarain-ai

maampímbá wéraifo toráumi ísáaro.

Waántawankomba iyáákaraiye.

Mátíyu 4:1-11

1 Yóni 3:8

Tí'o ún-kwaasi asófatinkena pukómpinkemba iyáfasintinkaraiye.

Mátíyu 4:24 .. 8:1-4 .. 9:1-8 .. 9:18-26

Mááka 2:1-12 .. 5:24-34 .. 7:31-37

Rúku 7:11-17

Yóni 9:1-41 .. 11:1-44

Aantá-waasi 3:1-16 .. 9:36-42

Yémisi 5:14-16

Sáwi-amutamba tirumpínkembá maitíyukaiye.

Mátíyu 8:28-34

Mááka 1:21-28 .. 6:7 .. 7:25-30

Rúku 9:37:43

Kári-tomban-ifo sáwífa-tomba úkáiye.

Mátíyu 14:13-21 .. 15:32-38

Óraa-fiyunda torówana mafaimakáiye.

Mátíyu 8:23-27

Non-afófora'a kuráiye.

Tuwímbai-aaigoni áwáu maarán-íye Ísuni kísau-waasi 377Tuwímbai-aaigoni áwáu maarán-íye Manikó weni waásiya'a

Mátíyu 14:22-33

Waántáwanko waásimo puwíya-fasi'aembo tokáimba Ísu tai'ásuwainiye.

Ípúru 2:14-15

Ísu aúí'a úmai maé'mae'o uwátínkái-fasi'aemba tokáiwainiye.

Yóni 17:1-3

Ísu waásiti sáwí-imayaa wémaitiyuwai-fasi'aemba tokáiwainiye.

Mátíyu 9:1-8

Rúku 7:47-50

Ísuni kísau-waasi

Mátíyu 10:1

Ísu séna Manikón-aaí simátíména'a kembá súwa'nai e'a kesé'a níwae séna sísamaifakemba kae'lá kumbaimái-waasi iyáfasintinkain-kwaasisafena numa-áimpínkembá disaipeliye wésefo kentáásááifimba Ísuni kísau-waasiyesa wésune.

Ísuni waásifimba umbai-tántáá'á tinda-aaíye fasi'átínkáin-aaíye maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 5:10-11 .. 6:25-33 .. 10:16-25

Mátíyu 11:28-30 .. 26:40-41

Rúku 17:1-4 .. 8:13

Yóni 14:1-3

Aantá-waasi 5:40-42 .. 9:15-16

Rómu 5:1-5 .. 8:17-18 .. 8:31-39 .. 12:12-18

1 Kórinti 10:6-13

2 Kórinti 1:3-7 .. 4:16-18 .. 12:7-10 .. 15:56-58

Káresíya 6:1-2

Éfésási 4:25-32

Fírípai 4:4-7

1 Tésárónika 3:1-5

2 Tésárónika 3:1-5

1 Tímóti 1:7

2 Tímóti 2:14-15

Ípúru 2:18 .. 4:14-16 .. 12:7-11 .. 12:14

Yémísi 1:2-4 .. 1:12-15

1 Pítaa 1:3-9 .. 2:19-21 .. 3:13-18

1 Pítaa 4:12-19 .. 5:6-11

2 Pítaa 2:9

1 Yóni 2:7-11 .. 4:18

Yúti 24

Máána-tomba

Yóni 6:31

Yúndaa-waasi Ísípi-marafa'a ándáfakaamba mérowana Mósesé séna Manikó Émbaramuwara wenaísaafitantambo iyawíwara'a timénaumne siyóm-barafa'a kónae séna tí'maena kúmba afufumpim-bárámá máásai-marafa'a wéwesa 40 aatai maisukáawe. Manikó tómbá tuwówasa mi-40-áátáigón-arumpimba námae iyáawe. Mintómbá aifa-kánáá awánésa miwí tááifinkemba sésa maanaawemo sumbá nóin-tantaara'íyo sésa siyáawe.

Manikó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanáa tinda-aaí maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 11:20-24 .. 12:36-37 .. 16:27 .. 21:33-44

Yóni 3:18-21 .. 8:24 .. 12:47-48

Rómu 6:22-23 .. 14:12

Ípúru 10:26-31

Manikó weni waásiya'a wégawaaniye.

Mátíyu 3:2

Ísu marapá'ó méronka'a Yúndaa-waasiti marafá'á Rómu-kamani-waasi kawáánurowasa Yúndaa-waasi sésa Rómu-waasi kóíyanamo éna Manikó kenkátá kawáánuwasinkena kentáási Fasi'aénkó-i'a íniye sésa amu'marésa méraawe. Marapá'á

méraanka'a waántáwanko tafisisasá wenááisafesa ewémó sewí waántáwanko miwítí fasi'aénkó-i'a wéifo Ísun-aaisafesa ewémó sewí Manikó miwítí Fasi'aénkó-i'a éna miwiyá'á wégawaaniye. Miyámó wéofó ánaaembo éna Manikó aantemba Fasi'aéni'a éna waásiya'e marará'é wiyómpa'e weyáá kawááníniye. Manikó wení waásiya'a wégawaaniye sésa numa-áimpínkémá kingdomuwe wésefo maampímbá wéraifo ísáaro.

Mátíyu 3:2 .. 6:10 .. 6:30-33 .. 7:21-23

Mátíyu 13:24-52 .. 18:1-4 .. 18:23-35 .. 19:13-15

Mátíyu 20:1-16 .. 22:1-14 .. 25:1-13

Rúku 13:18-21 .. 17:20-21 .. 18:24-30 .. 23:42-43

Yóni 18:36

1 Kórinti 6:9-10

Manikómó iyáfasinankaiwai

Mátíyu 11:2 .. 16:16

Yóni 6:14-15

Yúndaa-waasi kentáási óraa'-waasi-i'a ínkwáe sésamo ombá masawémba ti'nómpímbá atínké'ómbaniye. Miyámó é'óntafesa Yúndaa-waasi-taifinkemba Mésiyaawe wésefo Kíríki-waasi-taifinkemba

Karáisitiyemo sembá minááigóni áwáu Manikómó iyáfasinankaiwai-iyé wésewe. Manikó kesááninko kesí kísau máinkwae séna iyáfasinankaundawi paápé íníye súwana Yúndaa-waasiti marafá'á Ísu paápé uráíye. Yúndaa-waasiti marafá'á Rómu-kamani-waasi kawáánuronka'a Yúndaa-waasi sésa Manikómó iyáfasinankaraiwai paápé éna Rómu-waasi timátuwena wemá kawááníniye sumbá Ísu ímba miyá úntafesa Manikómó iyáfasinankaraiwaiye ímba siyáawe.

Manikómpá'á inaimó sen-áái maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 6:5-15 .. 18:19-20 .. 21:21-22 .. 26:36-46

Mááka 11:24-26

Rúku 6:12 .. 10:2 .. 18:1-8 .. 22:39-46

Yóni 11:21-22 .. 14:12-14 .. 15:7 .. 16:24

Aantá-waasi 7:60 .. 9:40 .. 16:25-26

Rómu 8:26

Éfésási 6:18-19

1 Tésárónika 5:17-18

1 Tímóti 2:1-8

Ípúru 7:23-25

Yémísi 1:5-8 .. 4:3 .. 5:13-16

1 Yóni 3:22-24 .. 5:13-15

Manikón-ai maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 13:3-25 .. 24:35

Rúku 21:33

Yóni 8:31-32 .. 15:7-11 .. 17:13-19 .. 20:30-31

Aantá-waasi 17:11

Rómu 1:16-17 .. 15:4-6

Éfésási 6:13-20

Kórósi 3:12-17

1 Tésárónika 2:13

2 Tímóti 3:14-17

Ípúru 4:12-13

1 Pítáa 1:25

1 Yóni 5:13

Manikón-ai simátímakowi

Mátíyu 1:22

Ísu ímba marapá'á kunkónka'a Manikón-ai isésa simátíma'maesa iyáawi mésa Manikómó iyáfasinankaiwai paápé íníye-ai aúfáifimba agaimakáanka'a póna Ísu marapá'á kunkáíye. Miyámó uráan-kwaasisontafesa numa-áimpínkémá profeti-waasiye wésefo kentáásáifimba Manikón-ai simátímaawiyesa wésune.

Manikón-aaisafesa timankúkumba wéowe.

Mátíyú 9:2

Numa-áimpínkémbó sésamo bilipiyemo sembá kentáásááifimba Ísun-aaisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba oro. Ísu Manínkón-ááninko marapá'á kumbéna Maníkón-aaí simátimena tí'o ún-kwaasi túwa'nai ena sáwí'o úmáimo méraampinkemba fautinkánae séna aaraa-táiyá'á pukáintafe'a Ísun-aaisafe'a érai'e sé'a timankúnkúmba oro wésefo maampímbá wéraifo toráumai isáaro.

Mátíyú 9:2 .. 9:22 .. 9:28 .. 15:28

Mátíyú 17:20 .. 21:22 .. 27:42

Rúku 17:5-6

Yóni 3:16 .. 5:24 .. 6:47 .. 6:69 .. 20:31

Aantá-waasi 10:43 .. 11:21 .. 13:48

Rómu 1:17 .. 4:2-3 .. 5:1 .. 10:9

1 Kórinti 1:21 .. 15:2

2 Kórinti 13:5

Kárésíya 2:16 .. 5:5

Éfésási 2:8 .. 3:17

Kórosi 1:23

Ípúru 11:1 .. 11:6

Yémisi 5:15

1 Pítaa 1:7

1 Yóni 3:23 .. 5:1-5 .. 5:10-13

Maníkóní áamámba

Mátíyú 5:17

Maníkóní áamámba maarán-íye. Maníkómó Mósesembo simámakain-amaamba siyáánkai-amaamba óntan-kwandaaiya'a agaimakón-amaane Maníkó fi'o-ñ'on-aaí siyáin-amaane naóófá'ó Maníkómó Émbaramuntafena séna túma káramai araénáembo úmaraiyan-kwaasi kesí waási-i'a oro siyáin-amaane miyán-ámámbá Maníkóní áamámban-íye. Yúndaa-waasiti óraa'-waasi Maníkóní áamámpimba tuwímbai-aaí áúwimai ayáátááse úmaresa arááiwakaawe. Ámáán-aaí maampímba wéraifo toráumai isáaro.

Mátíyú 5:17 .. 7:12 .. 23:23

Aantá-waasi 13:38-39

Rómu 3:28 .. 7:21 - 8:8 .. 10:4-5

Kárésíya 3:2-5 .. 3:23-29

Ípúru 9:18-28

Manínkóní Ufaen-ámútánkó

Mátíyú 1:18

Numa-áimpínkémbá Holi Spiritiye wésefo kentáásááifimba Maníkóní Ufaen-ámútánkón-iyesa wésune. Ísuni waási tirumpímbá Maníkóní Ufaen-ámútánkó méraiye-aaí maampímbá wéraifo toráumai isáaro.

Mátíyú 1:18-21 .. 3:11 .. 12:32 .. 28:18-20

Mááka 13:11

Rúku 4:1

Yóni 1:29-34 .. 14:15-19 .. 14:25-26 .. 16:12-15

Aantá-waasi 1:8 .. 2:1-42 .. 10:44-48

Rómu 5:5 .. 8:12-17 .. 8:26-27 .. 15:13

1 Kórinti 3:16-17

Kárésíya 5:16-18

Éfésási 1:11-14

1 Tésárónika 1:5-6

2 Tímóti 1:13-14

2 Pítaa 1:20-21

Maníkóní waásiya'o káráwiyaawi-taai

maampímbá wéraifo toráumai isáaro.

1 Tímóti 3:1-12

Táitási 1:5-9

Yémisi 5:14-16

1 Pítaa 5:1-5

Maníkóni wíyómpaken-kisau-waasi

Mátíyu 1:20

Maníkóni wíyómpaken-kisau-waasisafesa numa-áimpínkémhá enseliman-owe wésewe.

Nombó maitínkáán-aii.

Mátíyu 3:11

Aantá-waasi 2:38

Kórósi 2:12

Waási sáwí-imayaawe aoisaané tuwésa Maníkómpá'á tun-kwáásí Yóni nombá maitínkaraiye. Ánaaemba Ísun

ukáimpinkemba iyáfasinena wíyómpa'a iyónka'a Ísun-aaisafesa érai'e sésa timankúnkumbo un-kwáásí sésa suwánésa Ísuni aampa'á wégon-kwaasin-owe síwae sésa nombá maiyáawe.

Óntankon-aii maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 6:24 .. 13:22 .. 19:16-30

Mááka 8:34-38 .. 14:3-9

Rúku 12:13-21 .. 12:32-34 .. 16:10-13

Fírípai 4:10-13

Kórósi 3:1-2

2 Tímóti 3:1-5

Ípúru 13:5

Yémísi 1:9-11 .. 4:13-14

1 Yóni 2:15-17

Póimo wénaan-aii.

Naaófá'á Yúndaa-waasi póima ímbo naráan-aiiye kisaufaken-ton-aantemba nésa pói-ama'wara'a naráan-aiiye maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mááka 7:17-23

Aantá-waasi 10:9-16 .. 15:19-29

Rómu 14:1-4 .. 14:13-23

1 Kórinti 8:1-13 .. 10:14-32

1 Tímóti 4:1-5

Puwíyampinkembo iyáfasinaiyan-aii

maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 22:23-33

Yóni 5:25-29 .. 6:35-40 .. 11:21-27

Aantá-waasi 2:29-33 .. 4:32-33

1 Kórinti 15:3-7 .. 15:12-58

Fírípai 3:7-11

1 Tésárónika 4:13-18

Rómu-kamani-aifa-kawaago

Mátíyu 22:21

Rómu-kamani-aifa-kawaagowemo sembá Rómu-waasi-taafinkene numa-áimpínkéné Sisaawe wésewe.

Sambaatigón-áái

Yúndaa-waasi saagon-kánáá amáán-aii ísón-kanaasafesa Yúndaa-waasi-taafine numa-áimpínkéné sambaatiyé wésefo maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 12:1-14

Mááka 2:23-3:6

Rúku 4:16-37 .. 6:2-11 .. 13:10-17 .. 14:1-6

Yóni 5:2-18 .. 7:14-24 .. 9:1-14

Sáwí'o uwátinkaiya'o ímbo anondáámo iyan-aii

maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 6:7-15 .. 18:15-35

Mááka 11:25-26

Rúku 6:27-38 .. 11:4 .. 17:3-4 .. 23:33-34

Tuwímbai-aagioni áwáu maarán-íye Taakisi-óntánkón-ááí. 381Tuwímbai-aagioni áwáu maarán-íye Wayó-kisáúmó má

Aantá-waasi 7:59-60

Rómu 12:14-21

Éfésási 4:31-32

Kórósi 3:31

1 Tésárónika 5:15

1 Pítaa 2:23

Taakisi-óntánkón-ááí.

Mátíyu 5:46

Rómu-kamani-waasi Yúndaa-waasisafesa taakisi-óntámbá síméro sésa tuwímbai-Yúndaa-waasi minkísáú tímúwasa taakisi-óntámbá maimaésa nómba kesáfé-óntánkwará'á maimaésa taakisi-óntámbá Rómu-kamani-waasi mátimesa umén-óntámbá kesáfésa maiyésa minóntánkákémbá óntawara'-waasi-i'a uwasá fi'on-Yúndaa-waasi tiyámba uwátinkaraawe.

Waántáwanko Ísuntafena sáwí'a ínkwaé séna ma'máímo awánarain-ai
maampímbá wéraifo toráumai ísáaro.

Mátíyu 4:1-11

Mááka 1:12-13

Rúku 4:1-13

Wayó-kisáúmó máén-kwaasi

1 Kórinti 7:21

Kórósi 3:22

Póíye iyánémó kesáfésamo méyánontemba naaófá'á waási méyánúmai métínkówasa miwítí wayó-kisáú máúwasa ímba méyámbá tímúwasa ándá-waasiyaamba úwoi-kisau maé'ómbaniye. Minááí numa-áímpínkémbá sleviye wésewe.